MAGILNITSKI'S LINYEN SKUL HUMESH

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

מאגילניצקי'ס

ליניען

סקול חומש

— אָדער —

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

(דעם לעהרער'ס און שילער'ס געהילפע)

איין גאַנץ נייע אונד לייכטע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג,
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם"

פיר סקולס, חדרים, תלמוד תורה'ס און זעלבסט־אונטערריכט

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

פרינציפאל־לעהרער פון מאגילניצקי'ס „בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל", 708 סויטה 5טע סט., פילאדעלפיא, פא.
(פארמאלס לעהרער פיר העברעע העברעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי'ס סקול)

ספר בראשית

11טע, פערבעסערטע אויפלאגע

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאַגילניצקי, 716 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

שנת תרע"ה

פארשלעגע און בעמערקונגען פיר לעהרער.

1) דאס שרייבען די חומש און די איבערזעצונג וועט פיעל נוצען ברייננגען דעם לערנענדען, דען 1) אין א שטונדע שרייבען קען מען מעהר לערנען אלס אין 3 שטונדען מינדליך שטודירען. 2) עס איז מיהר ערפרישענד פיר דעם קינד, ווען עס קען וועקסלען דעם ארט לערנען און ניט אימער לערנען מינדליך. 3) דאס קינד לערענט מעהר אדער וויניגער שרייבען העברעאיש און אויך אידיש, וועלכעס ווערט הויך געשעצט פון דורכשניטליכע עלטערן. 4) די רוהיגקייט אין לעהר־צימער קען בעסער געהאלטען ווערען ביים שויפטליכען אלס ביים מינדליכען שטודירען.

2) דער „עוזר המורה והתלמיד" קען אויך בענוצט ווערען צום איבערזעצען „פון אידיש אין העברעאיש" (מיט דעם לשון פון חומש). צו דיזען צוועק זאל בענוצט ווערען די „שטודיר־קארטע" צום פערדעקען דעם חומש קאלום (עמוד), אויף דעם זעלבען וועג, ווי עס ווערט בענוצט צום פערדעקען דעם קאלום פון איבערזעצונג, ווען מען לערענט איבערזעצען „פון העברעאיש אין אידיש".

3) ווען די אומשטענדען ערלויבען, דארף דער לעהרער אויפגעבען זיינע שילער „הויז־ארבייט", צו פארפערטיגען לעקציאנען חומש צו הויזע. דיזעס מיטעל דארף בעזאנדערס אנגעווענדעט ווערען ביי תלמידים, וועלכע קענען בלויז א קליינע צייט פערברייגגען אין לעהרערס געגענווארט.

4) דאס אונטערריכטען אידישע קינדער אין דיזען לאנד, וואו די שילער קומען פון פערשיעדענע לינדער און געגענדען ווי: ליטא, פוילען, מאלאראסיא און אנדערע טהיילען פון רוסלאנד, רומעניען גאליציען א. נ. א. האט מיר געלערענט, דאס ביים איבערזאגען פיר מיר דעם לעקציאן חומש זאגט יעדעס קינד אין דער אויסשפראכע און ווערטער פון דעם געגענד פון וואנען ער קומט, און ווערענד איינער זאגט די „ברייט", זאגט דער צווייטער „דאס ברייט" און דער דריטער „דאס ברויט". א. ד. ג. און מיין איבערזעצונג שטערט קיינעם זיך צו בענוצען מיט זיין אויסשפראכע און קען דארום בענוצט ווערען אין אלע אידיש שפרעכענדע געגענדען.

5) אין גאנץ זעלטענע פעלע איז דער טעקסט געדרוקט אהנע איבערזעצונג, ווייל דער אינהאלט איז ניט פיר קינדער; צוליב דיזעלבע אורזאכע זיינען צו מאנכע ווערטער געגעבען געווארען ניט די ריכטיגע בעדייטונגען ווי צו״ב: „שכוב הייראטען". (אין אזעלכע פעלע איז די ריכטיגע בעדייטונג געגעבען געווארען אין א בעמערקונג). איך בין מוסר מודעה, דאס איך מיין דאמיט ניט אויסצודריקען מיין מיינונג, אז דיזע פלעטצער דארפען ניט איבערזעצט ווערען, ניין, יעדער מעג טהאן ווי ער דיינקט בעסער, איך האב עס נור געטהאן דארום, ווייל אזוי ווי דער „עוזר המורה והתלמיד" איז א חומש, פון וועלכען דער תלמיד קען אליין פערפערטיגען זיין לעקציאן, דארום האב איך ניט געוואלט איבערזעצען אזעלכע פלעצער, וואס מיהרערע לעהרער דיינקען, אז עס איז ריכטיגער צו בעהאלטען זייער אינהאלט פון קליינע קינדער. די יעניגע, ווידער, וועלכע דיינקען, אז מען דארף עס יא איבערזעצען פאר קינדער, וועלען לייכט קענען דיזע זעלטענע פלעטצער איבערזעצען מינדליך, ווי זיי האבען ביז יעצט געטהאן מיט גאנץ תורה.

6) איך האב אין פיעל פלעטצער פערבראכען געגען די רעגעלען פון זשארגאן, א זאך וועלכע איך וואב ניט געטהאן אין מיין ענגלישער און רוסישער איבערזעטצונג, אום בעסער נאכצוקומען דעם העברעאישען; צו״ב: ר ח ב ה, ק ו מ ת ה (בראשית ו׳ 15) איז איבערזעצט ווי אים העברעאישען: איהר ברייט, איהר הויך, אבוואהל דאס בעציהט זיך אויף דאס ווארט „קאסטען", וועלכעס איז מענליך אין אידיש, (דער קאסטען) און עס וואלט דארום געדארפט איבערזעצט ווערען: ז י י ן ברייט, ז י י ן הויך.

7) אויב איהר בעגניגענד זיך ניט דאמיט, וואס אייער תלמיד פערדעקט די איבערזעצונג מיט דער „שטודיר־קארטע" אדער א איינפאכע שטיקעל פאפיר, דאן קענט איהר איהם געבען א איינפאכען חומש, ווען ער זאגט פאר איך איבער זיין לעקציאן, אדער ווען איהר געהט איהם פערהערען פאר זיינע עלטערן, האט קיין פורכט; אויב אייער תלמיד וויים נור אין „עוזר המורה והתלמיד", וועט ער פונקט אזוי גוט וויסען אין איין איינפאכען חומש, איך האב עס הונדערטען מאל פראקטיקירט און איך בין זיכער דארין.

8) יעדער שילער מוז אליין האבען א חומש, ווען 2 לערנען אין איין חומש קען קיין דריטע טהייל פארטשריטע געמאכט ווערען.

9) אויב איהר האט פרובירט אליין לערנען אדער אונטערריכטען אנדערען, פון דעם „עוזר המורה והתלמיד" און איהר האט ניט געהאט דעם גרויסען ערפאלג, וועלכען דער שרייבער פון דיזע ציילען פערזיכערט אין זיינע פארררעדען צו דער ערשטען און צווייטען אויפלאגע, איז געוויס די אורזאכע, ווייל איהר פערשטעהט אליין ניט גוט אדער איהר ווייסט ניט ווי צו ערקלערען אייערע תלמידים ווי פראקטיש אויסצופיהרען די שטודיר־רעגלען, (זעה זייטע 5 פון דער הקדמה צו דער ערשטען אויפלאגע). שטודירט עס דארום נאך אמאל, לערענט אליין ווי אנצואווענדען די שטודיר־רעגעלען למעשה, און ערקלערט און רעדט צו אייערע תלמידים די ערשטע צייט השכם ודבר ווי אנצואווענדען די רעגעלען אין לערנען, ביז זיי וועלען עס פערשטעהען און טהאן, דאן וועט איהר זיך איבערצייגען, אז איך האב ניט איבערטריבען ריידענדיג וועגען די גרויסע נוצען פון דעם „עוזר המורה והתלמיד".

10) די קלאמערס ( ), אין וועלכע מאנכע ווערטער זיינען געדרוקט אין דער איבערזעצונג, בעדייטען אז דאס ווארט אדער ווערטער זיינען ניטא אין העברעאיש, נור זיי מוזען צוגעלייגט ווערען אין זשארגאן, און דער צייכען [ ] בעדייטעט, אז דאס ווארט איז דא אין העברעאיש, אבער ער איז אונגעטהיג אין אידיש.

פאָררעדע.

צו לעזען דיעזע הקדמה איז אַ נויטווענדיגקייט.

איך האַלט אפילו ניט פון דעם שפּריכוואָרט: „אַ ספר אָהן אַ הקדמה איז ווי אַ גוף אָהן אַ נשמה“, פון דעסטוועגען בין איך געצוואונגען צו געבען אַ הקדמה, און אַ לאַנגע הקדמה, צו דיזען חומש, וויל די איבערזעצונג פון חומש אויף דיזען אַרט, וועלכע איז אַ נייעס אין דער העברעאיש־פּעדאַגאָגישער ליטעראַטור און האט איהר גלייכען ניט צווישען די טויזענדער איבערזעצונגען פון תנ״ך אין אירגענד וועלכע שפּראַכע, פאָדערט אַ גענויע ערקלערונג וועגען איהר נויטווענדיגקייט און פיעלפאַכע ניצליכקייט און וועגען דעם, וויא אַזוי לעהרערס פון תלמוד־תורה׳ס, חדרים, העברעאישע שולען ווי אויך זעלבסט־לערנער קענען בענוצען דיעזען דיעזען חומש צו זייער פּראָפיט און צו דעם גרויסען פּראָפיט פון זייערע תלמידים, און דורך איהם אָבשאַפען די אַלע אונגעוועהנליך גרויסע שוועריגקייטען און צייט־פער־ברייגונג, מיט וועלכע די ערפאָלגלאָזע אונטערריכט אין חומש איז ביז יעצט געווען פערבונדען. איהר מוזט לעזען דיעזע הקדמה, אויב איהר ווילט ציהען פון דיעזען חומש די גרויסע נוצען, וועגען וועלכע אַזוי פיעל געלד, צייט, ארבייט, און ענערגיע איז פערבראַכט געוואָרען אום איהם צו איבערזעצען און צו דרוקען. איך שרייב דאַרום מיין הקדמה אין זשאַרגאָן, טראָטץ דעם, וואס מיין וואונש איז צו שרייבען אין העברעאיש און טראָטץ דעם, וואס דיעזעס קען ערוועקען געגען מיר אונבעזאָנענע קריטיציזם, דען איך וויל מיט מיין הקדמה נוצען ברייגנען צו אַלע, וועלכע וועלען קויפען דיעזען חומש, אונטער וועלכע עס געפינען זיך, לײדער, פיעלע, וועלכע פערשטעהען ניט, ווען מען רעדט צו זיי אין העברעאיש.

ווען דאַרף מען לערנען חומש?

אָבוואָהל איך אליין גיעב פאר דעם אידישען פובליקום דעם טעקסט און איבערזעצונג פון דעם גאַנץ אַלטען, פשוט׳ן חומש, אָהן יעדע פערענדערונג און אבקירצונג, פון דעסטוועגען מוז איך מודה זיין, אז אויף דער פראַגע: „דאַרף דער חומש זיין דער ערשטער אונטעררי‌כטס־ספר פיר קינדער?“ האָב איך מיט אייניגע יאהר צוריק געאַנטוואָרט: „ניין“, *) און איך האב געראַטהען אבצולייגען דעם למוד פון חומש אויף אַ קורצע צייט ביז דאס קינד וועט ערהאַלטען דיא נעטהיגע אונטערריכט אין דער העברעאישער שפּראַכע און דיא הויפּט כללים פון איהר גראַמאַטיק.

ווען לערנט מען חומש?

איך בין פריי צו געשטעהן, דאס איך האָב נאָך הייטע אויך ניט געענדערט מיין מיינונג וועגען דיעזע פראַגע, נור די ערפאַהרונג האט מיר זייט דאַן געלערנט, אז די אַלע, וועלכע האבען אויסגעדריקט זייער מיינונג גלייך מיט מיר און האבען אויך געזוכט דורכצופיהרען זייער מיינונג דורך פערפאַסונג און פערבריי‌טונג פון מעטהאָדען צו אונטעריכטען די העברעאישע שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק, אָהן יעדע שייכות און פערבינדונג מיט דעם אידישען ליעבלינג פון טויזענדע יאהרען, דעם חומש, האבען געמאַכט זייער חשבון אָהן בעל הבית, דען זייא האבען ניט געפיהרט דאַצו, אז דער חומש זאָל צוריק־געהאַלטען ווערען פון׳ם קינד ביז דאס קינד וועט זיך אַנאייגנען די קענטניסע פון דער העברעאישער שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק. און דיא אַלע מעטהאָדען זיינען בענוצט געוואָרען פון בלויז זעהר אַ קליינעם פּראָצענט פון די, וועלכע לערנען אין די חדרים און דאס אויך נור ערשט דאַן, ווען אייניגע יאהר איז שוין פערבראַכט געוואָרען אין לערנען חומש און נ״ך אָהן ערפאָלג.

*) זעה מיין אַרטיקעל „וואס דאַרף מען טהאָן אום העברעאיש צו ערלערנען“, אין פעטערסבורגער „אידישעס פאָלקס־בלאַט“ פון 1889 נומר 48—49.

II.

ווארום ערלויבען עלטערן ניט אבצולייגען דעם למוד פון חומש?

אויף די פראַגע: „ווארום ערלויבען עלטערן ניט אבצולייגען דעם למוד פון חומש ביז דאס קינד וועט זיין ריכטיג פאָרבערייטעט דאַצו דורך די אונטערריכט אין די גרונד קענטניסע פון דער העברעאישער שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק?״ קענען געגעבען ווערען פיעלע תשובות: ווייל אַ אידישער פאטער קען בשום אופן ניט גלויבען, אז זיינע עלטערן און אור־עלטערן, וועלכע האבען אָנגעפאַנגען זייערע קינדער צו אונטערריכטען אין חומש און נ״ך פון זייער פריהעסטען יוגענד, זיינען ניט געגאַנגען אויף דעם ריכטיגען וועג; ווייל די עלטערן בעפירכטען פיללייכט וועלען ביי זייערע קינדער די ספרי הקדש ניט זיין אזוי הייליג און טהייער, ווען זיי וועלען זיי ניט שטודירען פון זייער פריהעסטען קינדהייט אָן; ווייל עלטערן זיינען ניט זיכער אויב זייערע קינדער וועלען אין גאַנצען אָנזעהען דעם תנ״ך אין די אויגען, ווען זיי וועלען דאַרפען וואַרטען ביז דער צייט, ווען זיי וועלען זיך אַנאייגנען די גרונד־קענטניסע פון דער העברעאישער שפּראַכע און איהר דקדוק; ווייל, מען מוז מודה זיין, דאס פיעלע לעהרערס, וועלכע האבען צוערשט אונטעררינכטעט זייערע תלמידים אין דער שפּראַכע, האבען, צוליעב איין אורזאַכע אָדער די צווייטע, ניט געקענט וויזען דעם פערשפּראָכענעם, גרויסען ערפאָלג.

לא ימוש ספר התורה הזה מפיך!

איך וואָלט געקאנט אויסרעכענען נאך אייניגע טעמים ווארום עלטערן ערלויבען ניט אבצולייגען דעם למוד פון חומש. אבער וואס דאַרפען מיר מאריך זיין און אויסרעכענען די אורזאַכען ו א ר ו ם עלטערן ערלויבען ניט אָבצולייגען דעם למוד פון חומש אפילו אויף די קירצעסטע צייט? אונז איז גענוג דער פאַקט, אז דער תנ״ך, אונזער איינציגע ירושה און איבערבלייבזעל פון אונזער אַמאָליגע גדולה, איז, צו אונזער גליק און עהרע, אזוי הייליג און טהייער ביי אונזער פאָלק, אז דער חומש מ ו ז זיין, א י ז און ו ו ע ט אויך אויף א י מ ע ר בלייבען דער ערשטער אונטערריכטס־ספר פיר קינדער פון עלטערן, וועלכע האבען די תורה נאך ניט געגעבען קיין ספר כריתות, וויא אונזערע רעפאָרמירטע ברידער האבען עס, צו אונזער גרויסער שאַנדע, געטהאָן; און מיר מוזען צוגעבען, דאס די עלטערן האבען אויך רעכט: אויב מיר ווילען ניט, אז די תורה און די הייליגע שפּראַכע זאָלען ביי אונז האבען אזא פּנים, ווי ביי אונזערע רעפאָרמירטע ברידער, מוזען מיר זיך בעמיהען צו צו־בינדען די יונגע הערצער פון אונזערע קינדער צו דער תורה פון זייער פריהעסטען קינדהייט אָן, און דער וואס וויל אונטערריכטען אידישע קינדער, דער טהאָר פון זיין טיש דעם ח ו מ ש אפילו אויף א ווילע אויך ניט אראָבנעהמען.

לא ימוש ספר התורה הזה מפיך (יהושע א. ח.).
כי לא תשכח מפי זרעו (דברים לא. כא.).

דער למוד פון חומש איז ארומגערינגעלט מיט שוויריגקייטען

„ווי בעקעמפפט מען אבער די גרויסע שוויריגקייטען, מיט וועלכע דער למוד פון חומש איז ארומגערינגעלט? וואו נעהמט מען יעצט די צייט און ענערגי, וועלכע אונזערע עלטערן און אויך מיר האבען פערבראַכט אין שטודירען דעם תנ״ך? און, ענדליך, וויא מאַכט מען, אז דער יונגער דור, וועלכער לערענט ניט מעהר נאכדעם ווי ער פערלאָזט דעם חדר, זאָל פ ו ן ח ד ר ארויסגעהן מיט די ידיעת התורה, וועלכע די מייסטען פון דעם פריהעריגען דור האבען א ל י י ן ערוואָרבען נאכדעם ווי זיי האבען פערלאָזען דעם חדר? אמאָל איז דיעזע פראַגע געווען א גאַנץ קליינע און די שוויריגקייטען פון לערנען חומש אָהן די הילפע פון אַ מעטהאָדע איז כמעט גאר ניט געפיהלט געוואָרען, ווייל די ענערגי, התמדה, אויפאָפּפערונג און עוויגעס שטודירען פון די כתבי הקדש און אידישע לעהרע אין אַלגעמיין, האבען ערגענצט דאס, וואס עס האט געפעלט אין דער סיסטעמע, און אונטער א גאַנצע פאָלק, וועלכעס האט געלערנט פון פריהעסטען קינדהייט כמעט ביז דער חתונה, האבען זיך אימער אייגעפונען גענוג זשעניען, וועלכע, פאָרטזעטצענדיג זייער שטודיום פון אידישע לעהרע אויף זייער גאַנצען לעבען, האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער ידיעת התורה וחכמת ישראל; אבער אין אונזערע צייטען, ווען דער איינציגער פּלאַטץ זיך אַנצואייגנען די תורה און די אידישע לעהרע איז ד ע ר ח ד ר,

.III

און צו דיעזען חדר ווערען די מייסטען קינדער געשיקט בלויז פינף אָדער זעקס יאהר און אויך דיעזע קורצע צייט ווערט ניט אבגעגעבען אין גאַנצען צו אידישע למודים, זאָנדערן א גרויסע טהייל, אָדער די גרעסטע טהייל פון טאג ווערט בענוצט צו לערנען די לאַנדס־שפּראַכע און אנדערע קענטניסע, יעצט איז די פראַגע: „ווי בעקעמפּפט מען די אונגעהייער גרויסע שוויריגקייטען, מיט וועלכע דער למוד פון חומש איז ארומגערינגעלט?“ זעהר אַ הארבע פראַגע און די נויטווענדיגקייט פון א מעטהאָדע, וועלכע זאָל דיעזע אלע שוויריגקייטען אָבשאַפען, ווי דיעזער חומש, וועלכען איך גיעב דאָ פאר דעם אידישען פובליקום, ווערט שטאַרק געפיהלט.

צייט פערלוסט, אונארדנונג ערגערנים און קלעפּ.

אָבוואָהל די שוויריגקייטען פון לערנען חומש אָהן די הילפע פון אזאַ מעטהאָדע ווי די, וועלכע איהר האַלט אין האַנד, זיינען, ווי געזאָגט, אונגעהייער גרויס און צאַהלרייך און אָבוואָהל יעדער איינער פון די, וועלכע לעזען דיעזע הקדמה, האבען אליין געלערנט חומש ניט איין יאָהר, פון דעסטוועגען בין איך זיכער, אז אויסער זעהר ווייניג ערפאַהרענע לעהרערס־משכילים, וועלכע קענען זיך ערהויבען איבער דעם הרגל, איז כמעט ניטאָ איינער, וועלכער זאָל זיין בעקאַנט מיט די אַלע שוויריגקייטען און פערשטעהען זייער אמת׳ע, שלעכטע ווירקונג, וועלכע זיי האבען אויף אלע קלאַסען קינדער, אָהן איין אויסנאַהמע, און טאַקי נור דאַרום, וויל זיי האבען אליין אויך געלערנט חומש מיט די זעלבע שלעכטע געהילפס־מיטלען פון זייער פריהעסטען קינדהייט אָן, דאַרום איז ביי זיי די געוואָהנהייט געוואָרען די צווייטע נאַטור און זיי בעמערקען גאר ניט, דאס זיי האבען געלערנט אונטער זעהר שלעכטע צושטענדע, וועלכע האבען זעהר פיעל פערקלענערט זייערע פאָרט־שריטע אין לערנען, און אונטער וועלכע יעצטיגע צייט איז אין גאַנצען אונמעגליך צו לערנען און צו קענען.

איך וויל דאַרום פּרובירען אויסרעכענען בלויז אייניגע פון די שוויריגקייטען, וועלכע רויבען אַוועג די גרעסטע טהייל פון דער לעהר־צייט, שטערען די אָרדנונג אין חדר. פּעראורזאַכען גרויס ערגערנים דעם לעהרער און זיינען פעראַנטוואָרטליך פיר די גרעסטע טהייל שלעג און קלעפּ, מיט וועלכע דער לעהרער איז מאַנכעס מאָל אָדער אָפטמאָל, געצוואונגען מכבד צו זיין די שילער, וועלכע טהוען אזוי פיעל וועה די עלטערן, די קינדער און נאך מעהר דעם לעהרער אליין, און וועלכעס פלאַנצט איין ביי די קינדער אַ שנאה צום חדר, צו אידישע לעהרע און צו אלעס, וואס איז אידיש.

אייניגע הויפּט שוויריגקייטען פון חומש אונטעריכטען.

ווען א לעהרער געהט לערנען חומש מיט איין אָנפאַנגער, וועלכער האט ניט דעם קלענסטען בעגריף פון דער שפּראַכע, אין וועלכע דער חומש איז געשריבען, מוז ער איהם פאָרלעזען ניט ווייניגער אַלס פינף און צוואַנציג מאָל ביז ער מאַכט איהם פעהיג צו חזר׳ן אָדער וויעדערהאָלען די געלערנטע חומש. ווען דאס קינד געהט וויעדערהאָלען די חומש, געפינט ער אויס, אז ער ווייס ניט די בעדייטונג פון אייניגע ווערטער. דיעזע ווערטער מוז ער, געוועהנליך, פרעגען דעם לעהרער. דיעזער איינגעל איז אבער ניט דער איינציגער אין זיין קלאַס, אין דער קלאַסע זיינען דאָ, ווייניגסטענס, 8—10 קינדער. יעדע ווייסען אויך ניט און דאַרפען אויך אָנקומען צום לעהרער. דער לעהרער וויעדער, נאכדעם ווי ער האט שוין פערבראַכט גענוג צייט פאָרצולעזען די שטיקעל חומש 25 מאָל, מוז געהן לערנען מיט א צווייטע קלאַס און ווען דער לעהרער איז אריינגעטהאָן אין איין אַנדער ענין ברעכען אויס 5 אָדער 10 קולות מיט איין מאָל; און גאַנץ אָפט מיט אזעלכע משונה׳דיגע אָבזאַצען ווי צוב״ש: „לעהרער! השמים ואת? לעהרער! ובהו וחשך? לעהרער ערב ויהי?“ און די פראַגען קומען אזוי אָפט, אזוי משונה׳דיג און אזוי געמישט מיט 10 קולות, אז דער לעהרער מוז בעשליסען ענטוועדער גאר ניט צו בעאַנטוואָרטען די קלאַס, וועלכע וויעדערהאָלט די חומש, אָדער גאָר ניט צו לערנען מיט קיין אַנדער קלאַס. און דאס איז נאָך אַלץ גערעדט, ווען דער לעהרער האט בלויז 2 קלאַסען, וואס טהוט אבער דער לעהרער, וועלכער האט 5 — 6 קלאַסען צו אונטערריכטען?

ווען דער לעהרער קען דאָך ניט די גאַנצע צייט כסדר אי לערנען מיט א קלאַס, אי אימער שטעהן און בעאַנטוואָרטען די שטענדיגע פראַגען פון איין אנדער קלאַס אָדער קלאַסען, איז ער געצוואונגען,

אום יוצא צו זיין, אָנצוקומען צו די הילפע פון זיינע תלמידים און ערלויבען, אָדער בעפעהלען, אז דער וואס וויים זאָל זאָגען דעם וואס וויים ניט, אבער דאַמיט רואינירט ער נאך מעהר די אָרדנונג און פערלירט די קאָנטראָלע איבער זיינע תלמידים גאָר אין גאַנצען, דען ווען ער פרעגט איינעם פון זיינע תלמידים ווארום ער ריַדט, ווארום ער רוישט, ווארום ער ווענדעט זיך צו דעם און צו יענעם און מאַכט אָן אונ־אָ־דנונג, ערהאַלט ער אימער דעם זעלבען פאַלשען תירוץ: „איך פרעג איהם א וואָרט" און איהר מוזט איהם גלויבען אויף זיין וואָרט, דען א ברירה האט איהר?

זעלבסט־פערשטענדליך, אז אין דעם מיש מאַש און די גרויסע מהומה און אונאָרדנונג, וועלכע ווערען דאַדורך פערשאַרזאַכט, מוזען די שילער ווערען שלעכט און די לעהרער נערוועז. און ערגערניס, געשרייען און קלעפּ, וועלכע זיינען די שאַנד־פלעקען פון חדר, זיינען גאַנץ נאַטירליכע פאָלגען.

אנדערע פעהלערן און שוויריגקייטען.

איך וויל אויסרעכענען אין קורצען נאך אייניגע חסרונות און שוויריגקייטען, וועלכע ריינגלען ארום דעם למוד פון חומש אָהן די הילפע פון אזאַ מעטהאָדע, ווי דער „עזר המורה והתלמיד" איז:

1. דער לעהרער איז גאַנץ אָפט ניט אימשטאַנדע איבער־צוזעצען די חומש יעדען מאָל „פונקט דאס זעלבע, אָהן דעם קלענסטען שנוי" און דער קלענסטער שנוי ברייגגט שוין דעם תלמיד, בעזאָנדערס דעם אָנפאַנגער, אין די גרעסטע פערווירונג, און ער קען ניט געדיינקען, ווען מען זאָגט איהם איין מאָהל אזוי און דעם צווייטען מאָל אַנדערש. דעיזע ספּאַסירט בעזאָנדערס מיט לעהרערס־משכילים, ביי וועלכע די חומש איז ניט אַיינגע׳חזר׳ט פון רבי׳ן, זאָנדערן זיי פער־שטעהען, וואס זיי אונטעריכטען.

2. ווען קינדער פערפעהלען אמאָל צו קומען אין חדר, בלייבען זיי ניט געקענט דעם לעקציאָן חומש, וואס מען האט דעם טאג געלערנט און. מאַנכעס מאָל איז דער לעהרער געצוואונגען אָבצוהאַלטען דעם גאַנצען קלאַס פון לערנען ווייטער וועגען א פּאָאר תלמידים, וועלכע זיינען א טאָג, אָדער אייניגע טעג בעפאָר ניט געוועזען אין חדר.

3. ווען אַ קינד וויל ניט צולייגען דעם קאָפּ אין דער צייט פון לערנען און קען ניט זיין לעקציאָן, איז דער בעסטער מיטעל דאַצו איהם איינצוהאַלטען, ביז ער וועט אָבטהאָן נאך דער צייט, וואס ער איז געוועזען פויל צו טהאָן אין דער צייט. איהר קענט דאס אבער ניט אויספיהרען, סיידען איהר זאָלט זיך אַוועגזעצען מיט איהם לערנען די חומש גאר אויף דאס נייע.

4. מען הערט גאַנץ אָפט קלאַגען, סיי פון עלטערן פון קינדער מיט גוטע פעהיגקייטען און סיי פון קינדער מיט שלעכטע פעהיגקייטען; די ערשטע זאָגען: „איהר האט צוזאַמען־געזעצט מיין אינגעל מיט די גרעסטע פּויערים און ער מוז זיך שלעפּען מיט זיי און לערנט אויס א דריטעל פון וויפיעל ער איז אימשטאַנדע אויסצולערנען". די לעצטע, ווידער, זאָגען: „וואס טויג מיר, וואס איהר האט מיט איהם אויסגעלערנט עטליכע פרשיות חומש א וואָך, אז ער וויים דאַפון אַ וואָרט ניט, בעסער וואָלט ער אויס־געלערנט בלויז איין פרשה, אבער ער זאל דיזעלבע וויסען קלאָר"; און מען מוז צוגעבען, אז ביידע קלאַסען עלטערן זיינען גערעכט, אבער דער לעהרער איז אויך ניט אונגערעכט: איז ער דען אימשטאַנדע צו מאַכען אזוי פיעל קלאַסען וויפיעל קינדער עס זיינען דאָ און צוטהיילען די צייט אויף הונדערט חלקים? דאַדורך וואָלטען זיי דאך נאך מעהר פערלאָרען! ער איז דאַרום געצוואונגען צו צוטהיילען זיינע תלמידים אויף אזוי וועניג קלאַסען ווי מעגליך, און דער לערנען מוז זיין אַ מיטעל־מעסיגער, א ביסעל ווענינער וויפיעל דער גוטער און פעהיגער און אַ ביסעל מעהר ווי דער שלעכטער און אונפעהיגער שילער קען לערנען און די ענדע איז, אז ביידענ׳ס עלטערן בלייבען אונצופריעדען.

די אלע אויבענגענאַנטע שוויריגקייטען, און צייט פערברייננונג ווערען אָבגעשאַפט אין דיזעלבע מינוט, וואס מיר גיבען אין די האַנד פון תלמיד אזאַ ספר, וואס מיט זיין הילפע איז ער אימשטאַנדע צו פערפערטיגען זיין לעקציאָן חומש אליין, אָהן די הילפע פון דעם לעהרער, און דאס איז וואס דער „עזר המורה והתלמיד" טהוט, וויא איהר וועט אייך באַלד איבערציי גען.

V.

דער „עוזר המורה והתלמיד“ שאַפט אב אללע שוויריגקייטען.

איך וויל אין קורצע ווערטער ערקלערען ווי אזוי דער „עוזר המורה והתלמיד“ שאַפט אָב אלע שוויריגקייטען, שאַפט רוהע און אָרדנונג אין די חדרים, תלמוד תורה׳ס און העברעאישע שולען און שפּאָרט איין פיעל צייט.

1. דער לעהרער דאַרף שוין ניט מעהר פערברייגגען פיעל צייט אין מ׳ה פאָרצולעזען דעם לעקציאָן חומש 25 מאָל אום בלויז צו מאַכען דעם שילער פעהיג דעם זעלבען צו ווידערהאָלען, און דאַן ניט לאָזען דעם לעהרער לערנען מיט איין אַנדער קלאַס, דורך די אָפטע פראַגען, און אָנמאַכען אונאָרדנונג, דען ער דאַרף פאר איהם אפילו איינמאָל אויך ניט פאָרלעזען דאס חומש, וויל יעדער שילער, וועלכער קען נור לעזען אידיש (און דאס קאָנען אלע קענען אין 2 — 3 טעג צייט), איז אימשטאַנדע מיט דיא הילפע פון „עוזר המורה והתלמיד“ אליין צו פערפערטיגען אַ פיעל גרעסערען לעקציאָן חומש און וויסען פיעל ב עסער אַלס ווען דער לעהרער וואָלט מיט איהם לערנען 25 מאָל

2. דער לעהרער דאַרף שוין אויך מעהר ניט אָנקומען צו די הילפע פון זיינע תלמידים איהם צו העלפען בעאַנטוואָרטען די אָפטע פראַגען פון אַנדערע תלמידים, און ער איז דאַרום אימשטאַנדע צו האבען אַלע זיינע תלמידים אונטער זיין קאָנטראָלע, דען ער קען זיי בעפעהלען, דאס אונטער קיינע אומשטענדען זאָל איינער ריידען אָדער זיך ווענדען צום צווייטען און קען בעשטראַפען יעדען איינעם, וואס פאָלגט ניט, וויל דער פאַלשער תרוץ אויף אַלע קשיות „איך פרעג איהם א וואָרט“, וועלכער האט געמוזט זיין א גוטער תרוץ אויף אַלע גערוישען, גערייִדען, געלעכטער א. ז. וו. קען שוין מעהר ניט גילטען, דען יעדער וואס האט דעם „עוזר המורה והתלמיד“ אין האַנד דאַרף צו קיינעם ניט אָנקומען, און דער לעהרער איז נור בייטהיג אום אויפצופּאַסען, דאס זיינע תלמידים זאָלען אליין לערנען אין רוהע און אָרדנונג און זיי איבער צו הערען דעם לעקציאָן חומש, אום צו וויסען אויב זיי האבען געטהאָן דאס, וואס זייער פפליכט איז צו טהאָן און וואס זיי קענען טהאָן.

3. האט איינער פון די תלמידים ניט געטהאָן זיין פפליכט און קען ניט זיין לעקציאָן, קען דער לעהרער איהם איינהאַלטען ביז ער וועט אָבטהאָן נאך דער צייט, וואס ער איז געווען פויל צו טהאן אין דער צייט.

4. איז איינער אָדער אייניגע תלמידים ניט געוועזן אַ טאָג אדער אייניגע טעג אין חדר, דאַרף דער גאַנצער קלאַס ניט אָבגעהאַלטען ווערען פון לערנען צוליב זיי, און זיי אליין דאַרפען אויך ניט פערלירען די לעהרע פון דער צייט, וואס זיי זיינען געווען אָבוועזענד, דען זיי קענען אין איין טאג אדער אייניגע טעג אָבטהאָן די אַרבייט, וועלכע זיי האבען פערפעהלט.

5. דער „עוזר המורה והתלמיד“ גיט דעם לעהרער די מעגליכקייט צו פערטהיילען זיינע שילער, ווען נייטיג, אין אזוי פיעל קלאַסען וויפיעל שילער ער האט, אדער וועניגסטענס צו פערטהיילען די קלאַסען אַזוי גענוי ווי דער עלטער און די פעהיגקייטען פון די קינדער פערלאַנגען. אהן די הילפע פון עוזר המורה והתלמיד מוזען די שילער זיין צוזאַמען אין אַ קלאַסע, וויל אזוי ווי דער לעהרער איז דאָך ניט אימשטאַנדע יערען איינעם איבער צו הערען דעם גאַנצען לעקציאָן חומש, דאַרום דאַרף איינער צו הערען, ווען דער צווייטער זאָגט, אום דאַדורך זאָל דער וואס הערט צו וויסען, אויב ער, האט ריכטיג אייגגעאיבט זיין לעקציאָן, אָבער דורך דעם „עוזר המורה והתלמיד“ קאן דער שילער אליין וויסען אויף זיכער אויב ער וויים די חומש אָדער ניט, נאך איידער ער קומט צום לעהרער. (זעה ווייטער „ווי לערנט מען דעם „עוזר המורה והתלמיד) און דער איינציגער צוועק פון איבער הערען דעם לעקציאָן חומש איז נור צו זעהען, אויב דער שילער האט געטהאָן, וואס ער דאַרף טהאָן, אום צו וויסען די חומש אויפ׳ן בעסטען אַרט, גענוי און ריכטיג; דער לעהרער קאן דארום צוטהיילען זיינע שילער לויט זייערע פעהיגקייטען, צו די צופרידענהייט פון די עלטערן און דעם פראָפיט פון זיינע תלמידים, און איז ניט געצוואונגען צוזאַמען צו פּאָאָרען המר־גמל. . .

וויא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד ?

גיט יעדען שילער א קאַרטעל אָדער א גלייכע שטיקעל פּאַפּיר. הייסט זיי דאַמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי גיהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דאַרויף זעהר לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאַנדע די איבערזעצונג צו זאָגען אויסווייניג. דאַן זאָלען זיי ארויפרוקען די קאַרטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסווייניג. דאַן זאָלען זיי אַראָברוקען די קאַרטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג איבעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דאַרפען זיי אייניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דאַרפען דאַן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען אַרט. ווען זיי לערנען אָב אַ פסוק אָדער אַ האַלבען, דאַרפען זיי גיין ווי־דערהאָלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דאַרפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסווייניג, אָבער זיי דאַרפען ניט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג איבעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

פאָררעדע

צו דער צווייטען אויפלאַגע.

אין די ערשטע אויפלאַגע האָב איך פערשפּראָכען צו געבען צו דער צווייטער אויפלאַגע די ענדע פון דער הקדמה, דורך וועלכע פיעלע קשיות וועלען פערענטפערט ווערען. לײדער קען איך עס יעצט ניט טהאָן וועגען פיעל וויכטיגערע אַרבייט, וועלכע די פאָרטזעצונג פון דיזען חומש און די פערפערטיגונג פון דעם צווייטען טהייל אונטער דעם נאָמען „מורה התורה והשפה״ וואָס איז אַ פאָלשטענדיגע מעטהאָדע צו אונטערריכטען די העברעאישע שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק אין ענגע פערבינדונג מיט דער תורה, פערלאַנגען פון מיר. איך וויל דאַרום מאַכען בלויז אייניגע בעמערקונגען.

1) דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז אַזוי פּשוט ווי ברויט און אויך אַזוי נעטהיג ווי ברויט. אויב מען איז ביז יעצט אויסגעקומען אָהן אַזאַ ספר איז עס נור, ווייל אָהן ברויט קען מען אויך אויסקומען. אָבער וואָס פאַר אַ לעבען איז דאָס? דעם מלמד'ס לעבען, וועלכער דאַרף לערנען נאָכזאָגען חומש אַ קינד, וואָס האָט קיין בעגריף פון דער שפּראַכע, אין וועלכע די תורה איז געשריבען אָהן אַזאַ הילפס־בוך ווי דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז, איז געוויס ניט בעסער ווי דער טויט. און דעם קינד'ס לאַגע איז אויך ניט מקנא צו זיין.

איך ווייס גאַנץ גוט, אַז צו זאָגען, דאָס דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז אַזוי פּשוט ווי ברויט, איז דער גרעסטער חסרון, וואָס איך האָב געקענט זאָגען אויף מיין שווערע, אונערמיעדליכע אַרבייט, וועלכע קאָסט מיר אונגעהייער פיעל געלד, צייט און מיה, ווייל, לײדער, איז די גרעסטע טהייל פון אונזער פאָלק געוואָהנט צו פערגעטערען און צאָהלען געלד פיר יעדע זאַך, וואָס ליגט דאַרין גדלות; עס מאַכט ניט אויס ווי קרום און פאַלש, ווי אונניציג און אוננעטהיג די זאַך איז, אַבי עס שטעקט נור דאַרין גדלות, אַבי אַ פּשט'ל און אַ דריידעל קויפט ר' יודעל און בעצאָהלט דאַפיר מיט כסף מלא; אָבער צאָהלען געלד פיר אַזאַ נאַרישען ספר, וואָס דערצעהלט, אַז בראשית איז דער טייטש: אין אָנפאַנג, און קימערט זיך גאָר ניט פיר די קלאָטץ קשיא: מאי קא משמע לן? אַזעלכע נאַררען קען מען וועניג געפינען ביי אידען, נור אַזוי ווי איך ערוואַרטע זאָ ווי זאָ גאָר נישט פון אַזעלכע חכמים, און איך האָף נור אויף די וועניגע, פּראַקטישע לעהרער און מענער, וועלכע וויסען ווי צו שעצען אַ נוצבאַרע זאַך אָבוואָל אָדער נור ווייל זי איז פּשוט, דאַרום שעהם איך זיך ניט צו ווידערהאָלען, אַז: דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז אַזוי פּשוט ווי ברויט און אַזוי נעטהיג ווי ברויט, און די גדלות זוכער וועלען מוזען וואַרטען ביז דער „מורה התורה והשפה״ ערשיינט, דאָרט וועלען זיי געפינען, וואָס זיי זוכען.

2) דער גרויסער ערפאָלג פון אונטערריכטען חומש מיט דער הילפע פון „עוזר המורה והתלמיד״ איז ניט בלויז אַ השערה אָדער אַ פאַנטאַזיע: איך אונטערריכטע חומש מיט דיזע מעטהאָדע שוין מעהר אַלס 6 מאָנאַט און, אויסער וואָס עס האָבען זיך פערווירקליכט אַלע מעלות, וועלכע איך האָב אויסגערעכענט אין מיין הקדמה צו די ערשטע אויפלאַגע, האָב איך אויך פאָלגענדעס אויסגעפונען: 1) פיעלע קינדער, וועלכע וואָלטען לויט זייערע פעהיגקייטען נימאַלס געקענט לערנען חומש אין דיזען לאַנד, אָדער וואָלטען ערשט מיט אַ יאָהר אָדער צוויי שפּעטער אָנגעפאַנגען חומש, זיינען יעצט, מיט דער הילפע פון דעם „עוזר המורה והתלמיד״ אימשטאַנדע געוועזען אָנצופאַנגען חומש און אַ ל י י ן צו פערפערטיגען אַ לעקציאָן אויפ'ן צווייטען אָדער דריטען טאָג, נאָכדעם ווי מען האָט זיי צום ערשטען מאָל געזאָגט די אָנפאַנגס־רעגעלען פון לעזען אידיש. אַלעס וואָס מען האָט געדאַרפט מיט אַזעלכע קינדער טהאָן וואַר: 1 מאָל לאַנגזאַם פאָרלעזען, פיר בלויז אַ קורצע צייט, די חומש מיט די איבערזעצונג, אָדער די איבערזעצונג אַליין, אום זיי צו מאַכען פעהיג צו לעזען אַ ל ע ווערטער אין די איבערזעצונג, און דאַן האָבען זיי פערפערטיגט אַ לעקציאָן חומש פיעל גרעסער און בעסער אַלס פעהיגע קינדער, מיט וועלכע מען לערענט אַ פּסוק חומש 25 מאָל מ י נ ד ל י ך. 2) קינדער פון 10—11 יאָהר אַלט, וועלכע האָבען געלערענט היער און דאָ אין חומש, אָבער וועלכע קאָנען ניט אַליין ווידערהאָלען, וואָס זיי האָבען געלערענט און פערגעסען אין פערלויף פון 3—4 יאָהר און מיט זיי מוז מען אויף דאָס נייע לערנען יעדע שטיקעל חומש פּונקט ווי מיט קליינע קינדער, אַזעלכע קינדער זיינען אימער אימשטאַנדע געוועזען אויס צולערנען מיט דער הילפע פון דעם „עוזר המורה והתלמיד״ אַ קאַפּיטעל אָדער צוויי פון חומש (ד. ה. גאַנץ בראשית אין אַ מאָנאַט אָדער צוויי) אויסער זייערע אַנדערע לעקציאָנען ווי תנ״ך, דקדוק, שרייבען א. ז. וו. אין בלויז 3 שטונדען, וועלכע זיי פערווײלען אין חדר (וועניגסטענס 1 העלפט פון דיזע צייט ווערט פערבראַכט אויף „עברי״ לעזען). 3) די תלמידים האָבען אימער געקאָנט אָבפרישען, וואָס זיי האָבען געלערענט און האָבען פיעל אָדער וועניג פערגעסען צוליעב די פערנאַכלעסיגונג אין ווידערהאָלען. דיזער פּונקט איז זעהר אַ וויכטיגער: דאָס, וואָס דער למוד פון חומש און נ״ך איז אַזוי ערפאָלגלאָז, איז פיעל צו פערדאַנקען דעם פאַקט, וואָס זאָגאַר נאָכדעם ווי דעם לעהרער איז געלונגען זיינע תלמידים קלאָר צו מאַכען אַ געוויסע טהייל דאַפון, פערגעסען זיי עס ווידער צוליעב זייער נאַכלעסיגקייט צו ווידערהאָלען אין דער צייט, און קוים האָבען זיי פערגעסען, וואָס זיי האָבען געלערענט, זיינען זיי מעהר ניט אימשטאַנדע די זעלבע חומש אַליין צו לערנען און ווידערהאָלען, און אַזוי קומט דער לעהרער מיט גרויס פערדרוס צו דער איבערצייגונג, אַז זיינע תלמידים האָבען גענצליך פערגעסען דיזע וואָך אָדער מאָנאַט, וואָס זיי האָבען געלערענט אַ וואָך אָדער אַ מאָנאַט בעפאָר. דער „עוזר המורה והתלמיד״ שאַפט אָב דיזען גרויסען איבעל.

איך שרייב דיזעס אין אַ עיר ואם בישראל, וואו עס געפינען זיך איין 50 טויזענד אידען כן ירבו, און מיין „בני ציון סקול״ איז בעקאַנט צו יעדען. יעדער קען זיך דאַרום איבערצייגען אין די וואַרהייט פון מיינע בעהויפּטונגען.

3) זייט איך האָב געמאַכט די ערשטע אויפלאַגע פון „עוזר המורה והתלמיד״ האָבען מיר מעהרערע לעהרער געוויזען און געשריעבען, אַז דער נויט האָט זיי אויך אויס געלערענט צו טהאָן דאָס זעלבע ווי איך. ד. ה. זיי זיינען מאַנכעס מאָל געצוואונגען געווען אויפצושרייבען די חומש מיט די איבערזעצונג און דאָס געבען צו זייערע תלמידים צו לערנען. צוליעב די שווערע אַרבייט זיינען זיי אָבער נור אימשטאַנדע געוועזען דיזעס צו טהאָן אויף די ערשטע 2—3 קאַפּיטלעך. דאָס קען דינען אַלס בעווייז פיר די נויטהווענדיגקייט פון אַזאַ מעטהאָדע. בעזאָנדערס מאַך איך אויפמערקזאַם בעאַמטע פון תלמודי תורה אָדער פון העברעאישע פּריוואַט שוהלען, וועלכע האַלטען געהילפס־לעהרער, אויף דעם פאַקט, אַז אָפט ווערען קינדער רואינירט אין לערנען נור דורך די וועכסלונג פון די

לעהרער, אדער דורך דעם איבערגיין פון איין קלאַסע אין די צווייטע, ה״ל איין לעהרער לערענט אַנדערש ווי דער צווייטער. דיזער איבעל קען נור אָבגעשאַפט ווערען ווען אַזאַ ספר ווי דער ״עוזר המורה והתלמיד״ זאל אָנגענומען ווערען אַלס לעהרע־בוך פיר אַלע קלאַסען און זאל געגעבען ווערען אין די האַנד פון יעדען לעהרער.

4) די שפּראַכע פון ״עוזר המורה והתלמיד״ איז איינפאַך אידיש און אַ דייטשער וואָרט איז נור דאָרט געברויכט געוואָרען, וואו עס איז ניטאָ קיין אידישער וואָרט. אויב דאַמיט ווּעלען אונצופרידען זיין קאַלהואַריער דייטשען, וועלכע ווילען גילטען אַלס גוטע לעהרער־משכילים דאַמיט, וואס זיי איבערזעצען תנ״ך אין אַ שפּראַכע, וועלכע ניט זיי און ניט זייערע תלמידים אדער זייערע עלטערן פערשטעהען (דען דער כלל איז: מען דאַרף נור מאַכען, אז די עלטערן זאלען ניט פערשטעהן, און דאן בעטראַכטען זיי דאס פיר גדלות, און צאהלען אַ גוטען ישבר למוד). דאַפיר וועל איך פערדינען דעם דאַנק פון אויפריכטיגע מענער און ערנסטע פּעדאַגאָגען.

5) די איבערזעצונג איז אָהן נקודות, ווייל יעדער, וואס האט זיך ווען געשטעלט די פראגע: ״וואס איז זשאַרגאָן מיט נקודות?״ איז געוויס געצוואונגען געווען צו אַנטוואָרטען: ״זשאַרגאָן מיט נקודות זיינען געדרוקטע ווערטער אין וועלכע די וואָקאַלען (לויטען, שטימען) זיינען בעצייכענט אי מיט ״וואָקאַל־צייכען״ (נקודות) אי מיט ״וואָקאַל־בוכשטאַבען״ (אַ, אָ, י, יי, ה, וי), וועלכע קומען ביידע פיר איין און דעם זעלבען צוועק, און איינעם פון זיי (עגטוועדער די וואָקאַל־בוכשטאַבען, אָדער די נקודות) דאַרף מאן האבען ווי אַ פינפטע ראָד צו א וואָגען״. איבערהויפּט וויים איך ניט ווי א מאן, וואס פערשטעהט ניט אויסצוליערנען א קינד לעזען זשאַרגאָן אָהן נקודות, אין די זעלבע צייט ווען ער לערענט איהם לעזען העברעאיש מיט נקודות, קען מאַכען אַנשפּריכע צו זיין א העברעאישער לעהרער, וועלכער דאַרף מעהר אדער וועניגער דייגקען וועגען דעם אונטעררויכט צו לעזען העברעאיש אי אָהן וואָקאַל בוכשטאַבען אי אָהן וואָקאַל צייכען העברעאיש אָהן נקודות). נור אין די לענדער, וואו צייט און אַרבייט קאָסט קיין געלד האט געקאָנט בלייבען אַ זכר פון אַזאַ שווערע, גאַנץ אונניציגע זאך ווי די נקודות אין זשאַרגאָן. אין אמעריקא אבער, וואו די אונניציגע נקודות אין זשאַרגאָן וואלטען פעראורזאַכט אונגעהייערע קאָסטען, האבען מיר זוכה געווען צו זעהן, ווי אַריבער־געקומענע אייראָפּייאישע עמי הארצים לעזען דורך איניגע צייטונגען און ביכלעך יעדען טאג אָהן נקודות פיעל געלייפיגער און בעסער ווי מאַנכע יודעי ספר אין אייראָפּא לעזען אַ בוך מיט נקודות, און ווי קליינע אידישע קינדער פון 7 יאהר אלט, וועלכע קענען ענטוועדער גאר ניט אדער גאַנץ ווייניג אידיש, פערפערטיגען אַליין אַ לעקציאָן אין ״עוזר המורה והתלמיד״ גלייך אויף דעם צווייטען טאג, ווי מען האט זיי דעם ערשטען מאל געזאגט אז איין ״א״ נאך דעם בוכשטאַב אין זשאַרגאָן בעדייטעט דאס זעלבע, וואס – (פתח) אונטער דעם בוכשטאַב אין העברעאיש. פּרובירט דערצעהלען אייערע תלמידים דיזע גרויסע תורה אין זעלבער צייט, ווען איהר לערענט זיי לעזען העברעאיש, און איהר וועט זעהן אז לא בשמים היא.

6) אין איבערזעצען חומש זיינען דאָ 2 וועגען: 1) צו איבערזעצען יעדען וואָרט בעזונדער און ניט אַכטען וואס דאַן, ווען מען זאל דיזע איבערזעצונג אויפשרייבען און איבער לעזען, וועט די איבערזעצונג ניט האבען קיין צוזאַמענהאַנג אונעס וועט ניט קלעפּען אַ וואָרט צו אַ וואָרט. 2) צו איבערזעצען אזוי פיעל ווערטער צוזאַמען און אויף אַזאַ אַרט, אז עס זאל זיך קלעפּען א וואָרט צו א וואָרט, און אז דער פּסוק חומש זאל עטוואס די־ציעהלי׳ען און זאל ניט זיין בלויז איין אויפהייפונג פון ווערטער אָהן יעדען געשמאַק און צוזאַמענהאַנג. דער ערשטער וועג איז דער וועג פון מלמדים פון אַלטען דור און סתם מלמדים עמי הארצים; אויף דעם צווייטען וועג געהט יעדער פערנינפטיגער מענש און יעדער אמת׳ר פּעדאַגאָג, וועלער בעצוועקט עטוואס מיט׳ן אונטעררויכטען חומש, ענטוועדער די געשיכטע אדער די שפּראַכע, און דער לעצטער וועג איז אויך דער וועג פון ״עוזר המורה והתלמיד״.

די מלמדים פון דעם ערשטען סאָרט זיינען אַזוי שטאַרק צוגעוואָהנט צום זאגען און מאַכען אַנדערען נאָכזאָגען אונפערשטענדליכע ווערטער, אָהן די קלענסטע ישיבות און פערבינדונג פון איין וואָרט צום צווייטען, אז זיי אַרט אפילו ניט פיר די ריכטיגע איבערזעצונג פון יעדען וואָרט בעזונדער, (אָבוואהל זיי בעהויפּטען אז זייער גאַנצער שטרעבען איז, אז דער קינד זאל וויסען די בעדייטונג פון די ״ווערטער״) און דער בנין, זמן, גוף, מין, מספר, ו׳ המהפך, ו׳ המחבר א. ז. וו. אין פּעלים, און כנויים, די אותיות ובכל׳ם א. ז. וו. אין שמות ווערען פון זיי גענצליך איגנאָרירט ביים איבערזעצען, און: ויאמר, וישמרך, ומבנותיהם ווערט איבערזעצט: געזאגט, געהיט, טעכטער. די איינציגע זאך, וואס דאס קינד קען לערנען פון אַזאַ סאָרט איבערזעצונג איז צו ריידען אונפערשטענדליכע ווערטער אָהן אַ טעם און אָהן אַ ריח זיין גאַנצען לעבען, און צו בלייבען איין אייביגער קאַליקע אויפ׳ן צונג. (דאָ ליגט דער סוד, ווארום אונזער המון, וועלכער האט זיין גאַנצע שפּראַכע געלערענט נור אין חדר, איז נעבעך אזוי געפּאַלען אויפ׳ן לשון. אויב איהר האט ווען געהערט דיזע לייטע ריידענדיג פון פּרעזידענטען שטול און אויף אסיפות אין אמעריקא, וועט איהר פערשטעהן די וואהרהייט פון מיינע ווערטער).

אויף די טענה פון דיזע לייטע, אז די תלמידים פערשטעהען ניט די בעדייטונג פון יעדען וואָרט בעזונדער, ווען מען לערענט זיי אויפ׳ן ריכטיגען וועג, האב איך פיעלע מאל איבערצייגט, אז קינדער, וועלכע האבען פערפערטיגט א נייעם לעקציאָן חומש אין ״עוזר המורה והתלמיד״ פיר זיי אין די אויגען, האבען ריכטיג בעאַנטוואָרט אויף די פראַגען וועגען די בעדייטונג פון יעדען וואָרט בעזונדער, וועהרענד די וואס לערנען אָהן א טעם און אָהן אַ ריח וויסען ניט די ווערטער און ניט דעם אינהאַלט פון וואס זיי לערנען.

7) דער ״עוזר המורה והתלמיד״ איז געמאַכט געוואָרען ניט נור פיר קינדער, זאָנדערן אויך פיר מענער און פרויען, וועלכע ווילען שטודירען די ביבעל אין איהר אָריגינאַל. אַזעלכע לייטע קענען ערררייכען זייער וואונש אויף דעם לייכטעסטען, בעסטען און שנעלסטען אַרט זאָגאַר אָהן די הילפע פון אַ לעהרער. דאַגעגען מוזען קינדער האבען א לעהרער, וועלכער זאל זיי מאַכען לערנען, פּונקט ווי זיי דארפען האבען א לעהרער, וועלכער זאל זיי הערען לעזען יעדען טאג עברי, אָבוואהל זיי קענען שוין עברי, און די קינדער אַליין אָדער זייערע עלטערן קענען ניט פערנעהמען דעם פּלאַטץ פון לעהרער.

8) די בעמערקונגען אונטער יעדען בלאַט חומש זיינען געמאכט געוואָרען ניט צוליב זייער נויטהווענדיקייט, דען וואס איז דער חלוק אויב ״רשע״ איז איבערזעצט: בייזער, שלעכטער, גאַטלאָזער, פרעפלער, אונגערעכטער, זינדיגער א. ז. וו. נור ווייל ביי אחב״י געפינען זיך איין אַזעלכע, פיר וועלכע עס איז גענוג צו וויסען, אז דער מחבר האט אויף איין האָאר איבערזעצט אַנדערש ווי זיי זיינען געוואהנט צו פערטייטשען, אז זיי זאלען וואַרפען דעם ספר הינטער זיך און ניט קוקען אויף זיינע גרויסע נוצען, דאו זיינען די בעמערקונגען געמאכט געוואָרען. דיזע לייטע צו פרידען צו שטעלען. ווען איינער וויל ניט אָננעהמען דעם ספר ווי ער איז געדרוקט אין פנים, קען ער 1 מאל פאַרלעזען די חומש פיר זיינע תלמידים און זיי הייסען אויסמעקען אין זייערע ספרים דעם וואָרט אין די איבערזעצונג, וואס איהם געפעלט ניט, און דאן וועט דער תלמיד וויסען, אז אין דעם פּלאַטץ דאַרף ער געברויכען דעם וואָרט פון דער בעמערקונג, לויט דעם נומער, וואס שטעהט ביים אויסגעמעקטען וואָרט. איך האָף אָבער, דאס יעדער פערנינפטיגער לעהרער וועט זיך ערשפּאַרען דיזע גאַנץ אונניציגע אַרבייט.

דער איבערזעטצער און ארויסגעבער. ערב יו״כ זתר״ס, פילאדעלפיא, במדינת פּע׳ יוּנַיִ״סְ.

ידוע הוא לכל גדל נחיצת הקריאה הנכונה על פי חקי הדקדוק, ומה גם בקריאת דברים בקהל רב, אשר הקורא קריאה משבשת, המלאה שגיאות בחקי הלשון כרמון, הוא ללעג ולקלס לרבים. לכן, לזכות את הרבים, הינגנו פה לא רק סימני מלעיל ומלרע כי אם גם סימני שוא נח ושוא נע, ואת זאת עשינו באופן היותר פשוט: כפפנו את השוא נע ועל החפץ לקרוא קריאה נכונה רק לדעת כי כל שוא אשר קומתו כפופה אל האות שאחריו כזאת (ֽ) הוא שוא נע, ורהוט הוא אל האות שאחריו. כמו: הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם. אקוה כי המורים והמבינים בעם יתנו תקף ועז לפעלי.

ברכות קדם הקריאה בתורה.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכות אחרי הקריאה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת· וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

קודם קריאת ההפטרה אומר המפטיר זה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

אחר קריאת ההפטרה אומר המפטיר הברכות האלה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם· כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ · בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ· עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת־כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מָגֵן דָּוִד:

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ· יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

בְּרֵאשִׁית

GENESIS.

CAPUT I. א

בְּרֵאשִׁית	אין אָנפאַנג
בָּרָא אֱלֹהִים	האט גאָט בעשאַפען
אֵת הַשָּׁמַיִם	[1]דעם הימעל
וְאֵת הָאָרֶץ׃	און די ערד.
2. וְהָאָרֶץ	2. און די ערד
הָיְתָה	איז געוועזן
תֹהוּ	וויסט
וָבֹהוּ	און לעער
וְחֹשֶׁךְ	און פינסטערניס (איז געוועזן)
עַל פְּנֵי תְהוֹם	אויף די פלעכע פון אָבגרונד
וְרוּחַ אֱלֹהִים	און גאָטעס [2]גייסט
מְרַחֶפֶת	האָט געשוועבט
עַל פְּנֵי הַמָּיִם׃	אויף די פלעכע פון די וואַסער.
3. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	3. און גאָט האָט געזאָגט:
יְהִי אוֹר	„עס זאָל ווערען [3]ליכט"
וַיְהִי אוֹר׃	און עס איז געוואָרען [3]ליכט.
4. וַיַּרְא אֱלֹהִים	4. און גאָט האָט געזען
אֶת הָאוֹר	די [3]ליכט,
כִּי טוֹב	דאַס (עס איז) גוט,
וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים	און גאט האט געשיידעט
בֵּין הָאוֹר	צווישען די [3]ליכט
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ	און צווישען די פינסטערניס.
5. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים	5. און גאָט האָט [4]גערופען
לָאוֹר	[5]די ליכט
יוֹם	טאָג,
וְלַחֹשֶׁךְ	און [5]די פינסטערניס
קָרָא	האָט ער [4]גערופען
לָיְלָה	נאַכט.
וַיְהִי עֶרֶב	און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען,
יוֹם אֶחָד׃	איין טאָג.
6. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	6. און גאָט האָט געזאָגט:

יְהִי	עס זאָל ווערען
רָקִיעַ	(איין) [6]אויסברייטונג
בְּתוֹךְ הַמָּיִם	אין מיטען די וואַסער,
וִיהִי מַבְדִּיל	און עס זאָל שיידען
בֵּין מַיִם לָמָיִם׃	צווישען וואַסער און וואַסער.
7. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	7. און גאָט האָט געמאַכט
אֶת הָרָקִיעַ	די [6]אויסברייטונג,
וַיַּבְדֵּל	און ער האט געשיידעט
בֵּין הַמַּיִם	צווישען די וואַסער
אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ	וועלכע (וואַר) אונטער די [6]אויסברייטונג,
וּבֵין הַמַּיִם	און צווישען די וואַסער,
אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ	וועלכע (וואַר) איבער די [6]אויסברייטונג.
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אַזוי געוואָרען.
8. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים	8. און גאט האָט [4]גערופען
לָרָקִיעַ	[5]די [6]אויסברייטונג
שָׁמָיִם	הימעל,
וַיְהִי עֶרֶב	און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען,
יוֹם שֵׁנִי׃	(אַ) צווייטער טאָג.
9. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	9. און גאט האט געזאָגט:
יִקָּווּ הַמַּיִם	די וואַסער זאָלען זיך פערזאַמלען
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם	פון אונטער דעם הימעל
אֶל מָקוֹם אֶחָד	צו איין אָרט
וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה	און די טריקעניס זאָל געזען ווערען,
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אַזוי געוואָרען.
10. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים	10. און גאט האט [4]גערופען
לַיַּבָּשָׁה	[5]די טריקעניס
אֶרֶץ	ערד;
וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם	און [5]די זאַמלונג פון די וואַסער
קָרָא יַמִּים	האט ער [4]גערופען מעערען,
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען
כִּי טוֹב׃	דאַס (עס איז) גוט.

1) די. 2) ווינד, אדער: ורוח אלקים — און א שטאַרקער ווינד. 3) ליכטיגקייט 4) גענאַנט. 5) צו די. 6) אויסדערהנונג.

11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	11 און גאט האט געזאגט:
תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ	די ערד זאל [1]מאכען שפראָצען
דֶּשֶׁא	[2]גראָז,
עֵשֶׂב	קרויט,
מַזְרִיעַ זֶרַע	וועלכע ברייגגט אַרויס [3]זאַמען,
עֵץ פְּרִי	פרוכט בוים,
עֹשֶׂה פְּרִי	וועלכער טראָגט פרוכט,
לְמִינוֹ	נאך זיין אַרט
אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ	וואס זיין [3]זאַמען (איז) אין איהם,
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד:
וַיְהִי כֵן:	און עס איז אַזוי געווארען.
12 וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ	12 און די ערד האט אַרויסגעבראַכט
דֶּשֶׁא	[2]גראָז,
עֵשֶׂב	קרויט,
מַזְרִיעַ זֶרַע	(וועלכע) ברייגגט אַרויס [3]זאַמען,
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט,
וְעֵץ	און בוים,
עֹשֶׂה פְּרִי	וועלכער טראָגט פרוכט,
אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ	וואס זיין [3]זאַמען (איז) אין איהם
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט.
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען,
כִּי טוֹב:	דאַס (עס איז) גוט.
13 וַיְהִי עֶרֶב	13 און עס איז געווארען אַבענד,
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געווארען מארגען,
יוֹם שְׁלִישִׁי:	[4]אַ דריטער טאג.
14 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	14 און גאט האט געזאגט:
יְהִי מְאֹרֹת	עס זאלען ווערען [5]בעלייכטונגען,
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם	אין די [6]אויסברייטונג פון דעם הימעל
לְהַבְדִּיל	צו שיידען
בֵּין הַיּוֹם	צווישען דעם טאג
וּבֵין הַלָּיְלָה	און צווישען די נאכט,
וְהָיוּ	און זיי זאלען זיין
לְאֹתֹת	צו צייכען
וּלְמוֹעֲדִים	און צו צייטען,
וּלְיָמִים	און צו טעג
וְשָׁנִים:	און יאָהרען.

15 וְהָיוּ	15 און זיי זאלען זיין
לִמְאוֹרֹת	פיר [5]בעלייכטונגען
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם	אין די [6]אויסברייטונג פון דעם הימעל
לְהָאִיר	צו לייכטען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד
וַיְהִי כֵן:	און עס איז אַזוי געוואָרען.
16 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	16 און גאט האט געמאכט
אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים	די צוויי גרויסע [6]בעלייכטונגען
אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל	די גרעסערע [7]בעלייכטונג
לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם	[8]צו בעהערשען דעם טאג,
וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן	און די קלענערע בעלייכטונג
לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה	[8]צו בעהערשען די נאכט,
וְאֵת הַכּוֹכָבִים:	און די שטערען.
17 וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים	17 און גאט האט זיי אַריין [9]געגעבען
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם	אין די אויסברייטונג פון דעם הימעל
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ:	צו לייכטען אויף דער ערד.
18 וְלִמְשֹׁל	18 און צו הערשען
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה	ביי טאג און ביי נאַכט,
וּלְהַבְדִּיל	און צו שיידען
בֵּין הָאוֹר	צווישען די ליכטיגקייט
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ	און צווישען די פינסטערניס
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען
כִּי טוֹב:	דאַס (עס איז) גוט.
19 וַיְהִי עֶרֶב	19 און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגן
יוֹם רְבִיעִי:	[4]אַ פירטער טאג.
20 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	20 און גאט האט געזאגט
יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם	די וואסער זאָלען ווימעלן,
שֶׁרֶץ	אַ געווימעל
נֶפֶשׁ חַיָּה	פון לעבעדיגע [10]טהירען
וְעוֹף	און געפליגעל
יְעוֹפֵף	זאָל פליהען
עַל הָאָרֶץ	איבער די ערד
עַל פְּנֵי	אויף די פלעכע
רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:	פון דער הימעל אויסברייטונג

1) אַרויסברייגגען, בעוואַקסען. 2) געוועקס. 3) זאַאַט. 4) דער. 5) ליכטער. 6) אויסדעהנונג. 7) ליכט.
8) צו די בעהערשונג פון. 9) געזעצט. 10) וועזען

21. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים	21. און גאט האט בעשאפען
אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים	די גרויסע וואלפישען
וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	און יעדע לעבעדיגע טהיר
הָרֹמֶשֶׂת	וועלכע קריכט,
אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם	וואס די וואסער האבען געווימעלט,
לְמִינֵהֶם	נאך זייער ארט
וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף	און יעדע פויגעל (מיט) [1]פליגלען
לְמִינֵהוּ	נאך זיין ארט
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען
כִּי טוֹב:	דאס (עס איז) גוט.
22. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים	22. און גאט האט זיי געבענשט
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
פְּרוּ	זייט פרוכטבאר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך
וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם	און פילט די וואסער
בַּיַּמִּים	אין די מעערען
וְהָעוֹף	און דאס געפליגעל
יִרֶב	זאל זיך מעהרען
בָּאָרֶץ:	אויף דער ערד.
23. וַיְהִי עֶרֶב	23. און עס איז געווארען אבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געווארען מארגען
יוֹם חֲמִישִׁי:	[2]א פינפטער טאג.
24. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	24. און גאט האט געזאגט
תּוֹצֵא הָאָרֶץ	די ערד זאל ארויסברינגען
נֶפֶשׁ חַיָּה	לעבעדיגע טהירען
לְמִינָהּ	נאך [3]איהר ארט
בְּהֵמָה	פיה
וָרֶמֶשׂ	און [4]געווירעם
וְחַיְתוֹ אֶרֶץ	און טהירען פון דער ערד
לְמִינָהּ	נאך איהר ארט
וַיְהִי כֵן:	און עס איז אזוי געווארען.
25. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	25. און גאט האט געמאכט
אֶת חַיַּת הָאָרֶץ	די טהירען פון דער ערד
לְמִינָהּ	נאך [3]איהר ארט
וְאֶת הַבְּהֵמָה	און די פיה
לְמִינָהּ	נאך [3]איהר ארט
וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה	און אלע [4]געווירעם פון דער ערד
לְמִינֵהוּ	נאך [3]זיין ארט
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען
כִּי טוֹב:	דאס עס איז גוט.
26. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	26. און גאט האט געזאגט
נַעֲשֶׂה אָדָם	[5]מיר וועלען מאכען [6]א מענשען
בְּצַלְמֵנוּ	אין אונזער בילד
כִּדְמוּתֵנוּ	נאך אונזער [7]עהנליכקייט
וְיִרְדּוּ	און זיי זאלען הערשען
בִדְגַת הַיָּם	איבער די פיש פון דעם מעער
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם	און איבער דאס געפליגעל פון דעם הימעל
וּבַבְּהֵמָה	און איבער די פיה
וּבְכָל הָאָרֶץ	און איבער די גאנצע ערד
וּבְכָל הָרֶמֶשׂ	און איבער אלע [4]געווירעם
הָרֹמֵשׂ	וואס קריכט
עַל הָאָרֶץ:	אויף דער ערד.
27. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים	27. און גאט האט בעשאפען
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען
בְּצַלְמוֹ	אין זיין בילד
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים	אין גאָטעס בילד
בָּרָא אֹתוֹ	האט ער איהם בעשאפען,
זָכָר וּנְקֵבָה	[8]מאנספערזאן און פרויענצימער
בָּרָא אֹתָם:	האט ער זיי בעשאפען.
28. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים	28. און גאט האט זיי געבענשט
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים	און גאט האט צו זיי געזאגט:
פְּרוּ	זייט פרוכטבאר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך
וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ	און פילט די ערד
וְכִבְשֻׁהָ	און בעצווינגט איהר
וּרְדוּ	און הערשט
בִּדְגַת הַיָּם	איבער די פיש פון דעם מעער
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם	און איבער דאס געפליגעל פון דעם הימעל

1) בעפליגעלטע פויגעל. 2) דער. 3) זייער. 4) קריכענדע. 5) לאָמיר מאכען. 6) מענשען. 7) געשטאלט. 8) מענליך און ווייבליך.

וּבְכָל חַיָּה	און איבער יעדע טהיר,
הָרֹמֶשֶׂת	וואס קריכט
עַל הָאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
29. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	29. און גאט האט געזאגט:
הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם	זעה, איך האב אייך געגעבען
אֶת כָּל עֵשֶׂב	אלע קרויט,
זֹרֵעַ זֶרַע	וועלכע טראגט זאמען,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ	וועלכע איז אויף די פלעכע פון די גאנצע ערד,
וְאֶת כָּל הָעֵץ	און יעדען בוים
אֲשֶׁר בּוֹ	אויף וועלכען (עס איז דא)
פְּרִי עֵץ	בוים-פרוכט,
זֹרֵעַ זָרַע	וועלכע טראגט זאמען,
לָכֶם יִהְיֶה	אייך זאל עס געהערען
לְאָכְלָה׃	[1]פיר שפייזע.
30. וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ	30. און צו אלע טהירען פון דער ערד,
וּלְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם	און צו אלע פויגלען פון דעם הימעל,
וּלְכֹל רוֹמֵשׂ	און צו אלעס וואס קריכט
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
אֲשֶׁר בּוֹ	וואס אין איהם (איז דא)
נֶפֶשׁ חַיָּה	א לעבעדיגע זעעלע,
אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב	(האב איך געגעבען) אלע [2]גרינע קרויט
לְאָכְלָה	[1]פיר שפייזע.
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אזוי געווארען.
31. וַיַּרְא אֱלֹהִים	31. און גאט האט געזעהן
אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה	אלעס, וואס ער האט געמאכט,
וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד	און זעה, עס וואר זעהר גוט
וַיְהִי עֶרֶב	און עס איז געווארען אבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געווארן מארגען,
יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃	דער זעקסטער טאג.

ב

Cap. II.

1. וַיְכֻלּוּ	1. און עס זיינען געענדיגט געווארען
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ	די הימעל און די ערד
וְכָל צְבָאָם׃	און זייער גאנצעס העער.
2. וַיְכַל אֱלֹהִים	2. און גאט האט געענדיגט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מְלַאכְתּוֹ	זיין ארבייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכע ער האט געמאכט
וַיִּשְׁבֹּת	און ער האט גערוהט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פון אלע זיינע ארבייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה׃	וועלכע ער האט געמאכט.
3. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים	3. און גאט האט געבענשט
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	דעם זיבענטען טאג,
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט איהם געהייליגט,
כִּי בוֹ	דען אין איהם,
שָׁבַת	האט ער גערוהט,
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פון אלע זיינע ארבייט,
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים	וועלכע גאט האט בעשאפען
לַעֲשׂוֹת׃	[3]און געמאכט.

שֵׁנִי

4. אֵלֶּה תוֹלְדוֹת	4. דיזעס איז די [4]געשיכטע
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ	פון די הימעל און די ערד,
בְּהִבָּרְאָם	ווען זיי זיינען בעשאפען געווארען,
בְּיוֹם	אין דעם טאג,
עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים	ווען דער עוויגער גאט האט געמאכט,
אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃	ערד און הימעל.
5. וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה	5. און [5]יעדע [6]פלאנצונג פון פעלד
טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ	וואר נאך ניט אויף דער ערד
וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אלע קרויט פון פעלד
טֶרֶם יִצְמָח	האט נאך ניט געשפראצט,
כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים	דען דער עוויגער גאט האט ניט געמאכט רעגנען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וְאָדָם אַיִן	און קיין מענש איז געוועזען
לַעֲבֹד	צו בעארבייטען
אֶת הָאֲדָמָה׃	די ערד.
6. וְאֵד יַעֲלֶה	6. און א [7]נעבעל פלעגט אויפגיין
מִן הָאָרֶץ	פון דער ערד,
וְהִשְׁקָה	און ער פלעגט אנטרינקען
אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	די גאנצע פלעכע פון דער ערד.
7. וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים	7. און דער עוויגער גאט האט [8]געבילדעט

1) צום עסען. 2) גראזען-גרינס, גרינווערק. 3) אום נאכדעם ווייטער צו טהאן. 4) געבורט, ענטשטעהונג. 5) קיין. 6) געוועקס. 7) וואלקען, דאמפף. 8) אויסגעמאכט, בעשאפען.
אדער: דיזע זינד דיא גענעראציאנען.

את האדם	דעם מענשען
עפר	(פון) שטויב
מן האדמה	פון דער ערד,
ויפח	און ער האט אריינגעבלאזען
באפיו	אין [1]זיין נאז
נשמת חיים	א לעבענ'ס-אטהעם,
ויהי האדם	און דער מענש איז געווארען
לנפש חיה:	צו א לעבעדיגע [2]זעלע.
8. ויטע יי אלהים	8. און דער עוויגער גאט האט געפלאנצט
גן בעדן	א גארטען אין עדן,
מקדם	פון [3]מארגען-זייט,
וישם שם	און ער האט דארט (אריין) געזעצט
את האדם	דעם מענשען,
אשר יצר:	וועלכען ער האט[4]געבילדעט
9. ויצמח יי אלהים	9. און דער עוויגער גאט האט געמאכט [5]שפראצען
מן האדמה	פון דער ערד
כל עץ	יעדען בוים,
נחמד למראה	[6]ליבליך צום אנזעהען
וטוב למאכל	און גוט פיר שפייזע,
ועץ החיים	און דעם בוים פון לעבען
בתוך הגן	אין מיטען גארטען,
ועץ הדעת	און דעם בוים פון [7]וויסען
טוב ורע:	(וואס)גוט און שלעכט (איז)
10. ונהר	10 און א שטראם
יצא מעדן	גייט ארויס פון עדן
להשקות	אנצוטרינקען
את הגן	דעם גארטען,
ומשם	און פון דארט
יפרד	טיילט ער זיך
והיה	און ער ווערט
לארבעה ראשים:	צו פיר הויפט (שטראמען).
11. שם האחד פישון	11. דער נאמען פון [8]איינעם (איז) פישון
הוא הסבב	ער רינגעלט ארום
את כל ארץ החוילה	די גאנצע לאנד חוילה
אשר שם הזהב:	וואס דארט איז די גאלד.
12 וזהב הארץ ההיא	12. און די גאלד פון יענע לאנד

טוב	(איז) גוט,
שם הבדלח	דארט איז דער קריסטאל
ואבן השהם:	און דער אניקס-שטיין.
13. ושם	13. און דער נאמען
הנהר השני	פון דעם צווייטען שטראם
גיחון	איז גיחון,
הוא הסובב	ער רינגעלט ארום
את כל ארץ כוש:	די גאנצע לאנד כוש.
14. ושם	14. און דער נאמען
הנהר השלישי	פון דעם דריטען שטראם
חדקל	(איז) חידקל,
הוא ההלך	ער גייט
קדמת אשור	געגען מארגען-זייט פון אשור,
והנהר הרביעי	און דער פירטער שטראם
הוא פרת:	איז פרת.
15. ויקח יי אלהים	15. און דער עוויגער גאט האט גענומען
את האדם	דעם מענשען,
וינחהו	און האט איהם [9]אריין געזעצט
בגן עדן	אין גארטען עדן
לעבדה	[10]איהר צו בעארבייטען
ולשמרה:	און [10]איהר צו היטען.
16. ויצו יי אלהים	16. און דער עוויגער גאט האט [11]געבאטען
על האדם	דעם מענשען
לאמר	זאגענדיג:
מכל עץ הגן	פון יעדען בוים פון גארטען
אכל תאכל:	מעגסט'ו עסען.
17. ומעץ הדעת	17. אבער פון דעם בוים פון וויסען.
טוב ורע	(וואס) גוט און שלעכט(איז)
לא תאכל ממנו	זאלסט'ו ניט עסען פון איהם,
כי ביום	דען אין דעם טאג,
אכלך ממנו	ווען דו וועסט עסען פון איהם
מות תמות:	וועסט'ו שטארבען.
18. ויאמר יי אלהים	18. און דער עוויגער גאט האט געזאגט
לא טוב	עס איז ניט גוט,
היות האדם לבדו	(דאס) דער מענש זאל זיין אליין,
אעשה לו	איך וויל איהם מאכען

1) נאז-לעכער. 2) וועזען. 3) אסט, מזרח-זייט. 4) אויסגעמאכט, בעשאפען. 5) וואקסען 6) געלוסטיג. 7) ערקענטניס. 8) ערשטען. 9) געלאזען. 10) איהם. 11) בעפוילען.

עֵזֶר	אַ געהילפין,
כְּנֶגְדּוֹ׃	(וואס פאַסט) פיר איהם.
19. וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים	19. און דער עוויגער גאָט האט געבילדעט
מִן הָאֲדָמָה	פון דער ערד
כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	אַלע טהירען פון פעלד
וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם	און אַלע געפליגעל פון הימעל,
וַיָּבֵא	און ער האט (זיי) געבראַכט
אֶל הָאָדָם	צום מענשען
לִרְאוֹת	צו זעהען,
מַה יִּקְרָא לוֹ	וואס ער וועט [1]איהם [2]אָנרופען,
וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם	און אַלעס וואס דער מענש וועט [2]אָנרופען
נֶפֶשׁ חַיָּה	די לעבעדיגע טהירען[3]
הוּא שְׁמוֹ׃	דאס איז זיין נאמען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
20. וַיִּקְרָא הָאָדָם	20. און דער מענש האט [4]גערופען
שֵׁמוֹת	נעמען
לְכָל הַבְּהֵמָה	צו אַלע פיה
וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם	און צו די געפליגעל פון הימעל,
וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה	און צו אַלע טהירען פון פעלד,
וּלְאָדָם	אָבער פיר דעם מענשען
לֹא מָצָא	האט ער ניט געפונען
עֵזֶר	אַ געהילפין
כְּנֶגְדּוֹ׃	(וואס פאַסט) פיר איהם.
21. וַיַּפֵּל יְיָ אֱלֹהִים	21. און דער עוויגער גאָט האט [5]געמאַכט פאַלען
תַּרְדֵּמָה	אַ טיפען שלאָף
עַל הָאָדָם	אויף דעם מענשען,
וַיִּישָׁן	און ער איז איינגעשלאָפען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אַחַת מִצַּלְעֹתָיו	איינעם פון זיינע ריפען,
וַיִּסְגֹּר	און ער האט [6]פערשלאָסען
בָּשָׂר	(מיט) פלייש
תַּחְתֶּנָּה׃	אויף איהר שטעלע.
22. וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים	22. און דער עוויגער גאָט האט [7]געבויט
אֶת הַצֵּלָע	די ריפ,
אֲשֶׁר לָקַח	וועלכע ער האט גענומען
מִן הָאָדָם	פון דעם מענשען
לְאִשָּׁה	צו אַ פרוי,
וַיְבִאֶהָ	און ער האט איהר געבראַכט
אֶל הָאָדָם׃	צו דעם מענשען;
23. וַיֹּאמֶר הָאָדָם	23. און דער מענש האט געזאָגט:
זֹאת הַפַּעַם	דיזעס מאל
עֶצֶם מֵעֲצָמַי	(איז דאס) אַ ביין פון מיינע ביינער,
וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי	און פלייש פון מיין פלייש,
לְזֹאת	צו דיזע
יִקָּרֵא	זאל גערופען ווערען
אִשָּׁה	[8]מאַנין
כִּי מֵאִישׁ	דען פון [9]מאַן
לֻקֳחָה זֹּאת׃	איז דיזע גענומען געווארען.
24. עַל כֵּן	24. דאַרום
יַעֲזָב אִישׁ	פערלאָזט אַ מאַן
אֶת אָבִיו	זיין פאטער
וְאֶת אִמּוֹ	און זיין מוטער
וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ	און ער שליסט זיך אָן זיין פרוי
וְהָיוּ	און זיי ווערען
לְבָשָׂר אֶחָד׃	צו איין לייב.
25. וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם	25. און זיי זיינען ביידע געווען
עֲרוּמִּים	נאַקעט,
הָאָדָם	דער מענש
וְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ׃	און זיי האבען זיך ניט געשעמט

ג

CAP. III.

1. וְהַנָּחָשׁ	1. און דער שלאַנג
הָיָה עָרוּם	איז געווען [10]ליסטיגער
מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	פון אַלע טהירען פון פעלד,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים	וועלכע דער עוויגער גאָט האט געמאַכט;
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט
אֶל הָאִשָּׁה	צו די פרוי:
אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים	האט ווירקליך גאָט געזאגט
לֹא תֹאכְלוּ.	איהר זאָלט ניט עסען
מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃	פון [11]קיין בוים פון גארטען?
2. וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה	2. און די פרוי האט געזאָגט

1) זיי. 2) נענען. 3) אזוי ווי: וכל אשר יקרא האדם לנפש חיה. 4) גענאַנט. 5) געוואָרפען .6) אָנגעפילט.
7) אויסגעמאַכט, געבילדעט. 8) פרוי, אשה. 9) איש. 10) שלוייער, קליגער. 11) יעדען.

אל הנחש	צו דעם שלאנג:
מפרי	פון די פרוכט
עץ הגן	פון די בוימער פון דעם גארטען
נאכל:	(מעגען)מיר עסען:
3. ומפרי העץ	3. אבער פון די פרוכט פון דעם בוים,
אשר בתוך הגן	וועלכער איז אין מיטען גארטען,
אמר אלהים	האט גאט געזאגט:
לא תאכלו ממנו	איהר זאלט ניט עסען פון איהם
ולא תגעו בו	און איהר זאלט איהם ניט אנריהרען,
פן תמתון:	אום איהר זאלט ניט שטארבען.
4. ויאמר הנחש	4. און דער שלאנג האט געזאגט
אל האשה	צו די פרוי:
לא מות תמתון:	איהר וועט ניט שטארבען.
5. כי ידע אלהים	5. זאנדערן גאט ווייס,
כי ביום	דאס אין דעם טאג,
אכלכם ממנו	ווען איהר וועט עסען פון איהם,
ונפקחו עיניכם	וועלען אייערע אויגען געעפענט ווערען,
והייתם כאלהים	און איהר וועט ווערען ווי גאט
ידעי טוב ורע:	[1]צו וויסען, (וואס)גוט און שלעכט (איז).
6. ותרא האשה	6. און די פרוי האט געזען,
כי טוב העץ	דאס דער בוים איז גוט
למאכל	פיר שפייזע,
וכי תאוה הוא	און דאס ער איז א לוסט
לעינים	פיר די אויגען,
ונחמד העץ	און דער בוים איז ליבליך
להשכיל	[2]קלוג צו מאכען,
ותקח מפריו	האט זי גענומען פון זיינע פרוכט
ותאכל	און זי האט געגעסען,
ותתן גם לאשה	און זי האט אויך געגעבען צו איהר מאן
עמה	[3]מיט איהר
ויאכל:	און ער האט געגעסען
7. ותפקחנה	7. און עס זיינען געעפענט געווארען
עיני שניהם	זייערע ביידען'ס אויגען,
וידעו	און זיי האבען זיך דערוואוסט,
כי ערמים הם	דאס זיי זיינען נאקעט,
ויתפרו	און זיי האבען צונייפגענייט
עלי תאנה	פייגען בלעטער,
ויעשו להם חגרת:	און זיי האבען זיך געמאכט [4]גירטלען.
8. וישמעו	8. און זיי האבען געהערט
את קול יי אלהים	די שטימע פון דעם עוויגען גאט,
מתהלך בגן	גייט אין גארטען
לרוח היום	ביי דעם ווינד פון [5]טאג,
ויתחבא	און ער האט זיך בעהאלטען,
האדם ואשתו	דער מענש און זיין פרוי,
מפני יהוה אלהים	פאר דעם עוויגען גאט,
בתוך עץ הגן:	צווישען די בוימער פון גארטען.
9. ויקרא יי אלהים	9. און דער עוויגער גאט האט גערופען
אל האדם	צו דעם מענשען
ויאמר לו	און ער האט צו איהם געזאגט:
איכה:	וואו ביסט'ו?
10. ויאמר	10. און ער האט געזאגט:
את קולך	דיין שטימע
שמעתי בגן	האב איך געהערט אין גארטען,
ואירא	און איך האב מיך געפירכטעט,
כי עירם אנכי	דען איך בין נאקעט.
ואחבא:	און איך האב מיך בעהאלטען.
11. ויאמר	11. און ער האט געזאגט:
מי הגיד לך	ווער האט דיר געזאגט
כי עירם אתה	דאס דו ביזט נאקעט?
המן העץ	צו פון דעם בוים,
אשר צויתיך	וואס איך האב דיר געבאטען
לבלתי אכל ממנו	ניט צו עסען פון איהם.
אכלת:	האסט'ו געגעסען?
12. ויאמר האדם	12. און דער מענש האט געזאגט:
האשה	די פרוי,
אשר נתת עמדי	וועלכע דו האסט געגעבען ביי מיר,
היא נתנה לי	זי האט מיר געגעבען
מן העץ	פון דעם בוים,
ואכל:	און איך האב געגעסען.
13. ויאמר יי אלהים	13. און דער עוויגער גאט האט געזאגט
לאשה	צו די פרוי:
מה זאת עשית	וואס האסט'ו דיזעס געטאן?

1) וועלכע וויסען. 2) צו בעטראכטען. 3) ביי. 4) גארטלען. 5) ד. ה. ווען דער טאג וואר קיהל.

וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה	און די פרוי האט געזאגט:
הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי	דער שלאנג האט מיך [1]פערפירט,
וָאֹכֵל:	און איך האב געגעסען.
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים	14. און דער עוויגער גאט האט געזאגט
אֶל הַנָּחָשׁ	צו דעם שלאנג:
כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת	ווייל דו האסט דיזעס געטאן
אָרוּר אַתָּה	זאלסט'ו זיין פערפלוכט
מִכָּל הַבְּהֵמָה	(מעהר) פון אלע פיה
וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	און (מעהר) פון אלע טהירען פון פעלד,
עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ	אויף דיין בויך זאלסט'ו גיין
וְעָפָר תֹּאכַל	און שטויב זאלסט'ו עסען
כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:	אלע טעג פון דיין לעבען.
15. וְאֵיבָה	15. און א פיינדשאפט
אָשִׁית	וועל איך מאכען
בֵּינְךָ	צווישען דיר
וּבֵין הָאִשָּׁה	און צווישען די פרוי
וּבֵין זַרְעֲךָ	און צווישען דיין [2]זאמען
וּבֵין זַרְעָהּ	און צווישען איהר [2]זאמען,
הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ	ער וועט דיר פערוואונדען (דעם) קאפ,
וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב	און דו וועסט איהם פערוואונדען (דעם) טריט.
16. אֶל הָאִשָּׁה אָמַר	16. צו די פרוי האט ער געזאגט:
הַרְבָּה אַרְבֶּה	איך וועל מעהרען
עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ	דיינע שמערצען [3]און דיין שוואנגערשאפט,
בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים	מיט שמערצען וועסט'ו געבערען קינדער.
וְאֶל אִישֵׁךְ	און צו דיין מאן
תְּשׁוּקָתֵךְ	(זאל זיין) דיין פערלאנג,
וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ:	און ער וועט הערשען איבער דיר.
17. וּלְאָדָם אָמַר	17. און צו אדם האט ער געזאגט:
כִּי שָׁמַעְתָּ	ווייל דו האסט געהערט
לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ	צו די שטימע פון דיין פרוי,
וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ	און דו האסט געגעסען פון דעם בוים,
אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר	וואס איך האב דיר געבאטען זאגענדיג:
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ	דו זאלסט ניט עסען פון איהם,
אֲרוּרָה הָאֲדָמָה	(דארום) זאל די ערד זיין פערפלוכט
בַּעֲבוּרֶךָ	פון [4]דיינעט־וועגען,
בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה	מיט שמערצען זאלסט'ו (פון) איהר עסען
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:	אלע טעג פון דיין לעבען.
18. וְקוֹץ וְדַרְדַּר	18. און דערנער און דיסטעלן
תַּצְמִיחַ לָךְ	וועט זי דיר מאכען [5]וואקסען
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען
אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה:	די קרויט פון פעלד.
19. בְּזֵעַת אַפֶּיךָ	19. מיט די שווייס פון דיין געזיכט
תֹּאכַל לֶחֶם	וועסט'ו עסען ברויט,
עַד שׁוּבְךָ	ביז דו וועסט זיך צוריק־קערען
אֶל הָאֲדָמָה	צו דער ערד.
כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ	דען פון איהר ביסט'ו גענומען געווארען,
כִּי עָפָר אַתָּה	דען שטויב ביסט'ו
וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב:	און צו שטויב וועסט'ו זיך צוריק־קערען.
20. וַיִּקְרָא הָאָדָם	20. און דער מענש האט [6]אנגערופען
שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה	דעם נאמען פון זיין פרוי חוה
כִּי הִוא הָיְתָה	דען זי איז געווען
אֵם כָּל חָי:	די מוטער פון אלע לעבעדיגע.
21. וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים	21. און דער עוויגער גאט האט געמאכט
לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ	פיר אדם און זיין פרוי
כָּתְנוֹת עוֹר	פעלענע [7]העמדער
וַיַּלְבִּשֵׁם:	און ער האט זיי בעקליידעט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
22. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים	22. און דער עוויגער גאט האט געזאגט:
הֵן הָאָדָם הָיָה	זעה! דער מענש איז געווארען
כְּאַחַד מִמֶּנּוּ	ווי איינער פון אונז
לָדַעַת טוֹב וָרָע	צו וויסען (וואס) גוט און שלעכט (איז)
וְעַתָּה	און יעצט
פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ	פיללייכט וועט ער אויס־שטרעקען זיין האנד
וְלָקַח	און ער וועט נעהמען
גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים	אויך פון דעם לעבענס־בוים,
וְאָכַל	און ער וועט עסען
וָחַי לְעֹלָם:	און ער וועט לעבען אויף עוויג.
23. וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ אֱלֹהִים	23. און דער עוויגער גאט האט איהם ארויסגעשיקט
מִגַּן עֵדֶן	פון גארטען עדן
לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה	צו בעארבייטען די ערד,
אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם:	פון וועלכע ער איז גענומען געווארען
24. וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם	און ער האט ארויסגעטריבען דעם מענשען,

1)אנגערעדט. 2)קינדער. 3)און. 4)[illegible] 5)שפראצען. 6)גענאנט. 7)רעק.

וַיְשַׁכֵּן	און ער האט [1]געשטעלט
מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן	פון כזאָרגען=זייט פון גארטען עדן
אֶת הַכְּרֻבִים	די כרובים,
וְאֵת לַהַט	און דעם קלינג
הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת	פון דעם שווערד, וואס [2]קעהרט זיך,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים׃	דעם וועג פון דעם לעבענס בוים.

CAP. IV. ד

1. וְהָאָדָם יָדַע	1. און אָדם האט ערקענט
אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי חוה,
וַתַּהַר	און זי איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד אֶת קַיִן	און זי האט געבאָרען קין,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
קָנִיתִי אִישׁ	איך האב ערוואָרבען אַ מאן
אֶת יְהוָה׃	מיט גאט.
2. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת	2. און זי האט ווידער געבאָרען
אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל	זיין ברודער הבל,
וַיְהִי הֶבֶל	און הבל איז געוועזן
רֹעֵה צֹאן	אַ [3]שאָף הירט
וְקַיִן הָיָה	און קין איז געוועזן
עֹבֵד אֲדָמָה׃	איין ערד אַרבייטער.
3. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים	3. און עס וואַר [4]אַם ענדע פון יאָהרען
וַיָּבֵא קַיִן	האט קין געבראַכט
מִפְּרִי הָאֲדָמָה	פון די פרוכט פון דער ערד
מִנְחָה לַיהוָה׃	אַ געשענק צו דעם עוויגען;
4. וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא	4. און הבל האט אויך געבראַכט
מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ	פון די [5]ערסט=געבאָרענע פון זייבע [3]שאָף
וּמֵחֶלְבֵהֶן	און פון זייערע פעטע,
וַיִּשַׁע יְהוָה	און דער עוויגער האט זיך געווענדעט
אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ׃	צו הבל און צו זיין געשענק.
5. וְאֶל קַיִן	5. אָבער צו קין
וְאֶל מִנְחָתוֹ	און צו זיין געשענק
לֹא שָׁעָה	האט ער זיך ניט געווענדעט
וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד	און עס האט קין זעהר פערדראָסען,
וַיִּפְּלוּ פָּנָיו׃	און זיין געזיכט איז איינגעפאַלען.
6. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל קָיִן	6. און דער עוויגער האט געזאגט צו קין:
לָמָּה חָרָה לָךְ	וואַרום פערדריסט עס דיר,
וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ׃	און וואַרום איז איינגעפאַלען דיין געזיכט?
7. הֲלוֹא	7 [6](זעה) דאָך,
אִם תֵּיטִיב	ווען דו ווערסט [7]גוט זיין
שְׂאֵת	[8]ווער איך דיר פערצייהען,
וְאִם לֹא תֵיטִיב	אָבער ווען דו ווערסט ניט [7]גוט זיין
לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ	(דאַן) ליגט די זינד פאַר דער טהיר
וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ	און צו דיר איז [9]זיין פערלאַנגען,
וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ׃	אָבער דו קענסט הערשען איבער [9]איהם.
8. וַיֹּאמֶר קַיִן	8. און קין האט (עס) [10]געזאגט
אֶל הֶבֶל אָחִיו	צו זיין ברודער הבל;
וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה	און עס וואַר. ווען זיי זיינען געוועזן אין פעלד,
וַיָּקָם קַיִן	איז קין אויפגעשטאַנען
אֶל הֶבֶל אָחִיו	געגען זיין ברודער הבל
וַיַּהַרְגֵהוּ׃	און ער האט איהם דערשראגען.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל קַיִן	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו קין:
אֵי הֶבֶל אָחִיךָ	וואו איז דיין ברודער הבל?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא יָדַעְתִּי	איך ווייס ניט,
הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי׃	בין איך דען מיין ברודערס היטער?
10. וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ	10. און ער האט געזאגט: וואס האסט'ו געטאָן?
קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ	די שטימע פון דיין ברודערס בלוט
צֹעֲקִים אֵלַי	שרייט צו מיר
מִן הָאֲדָמָה׃	פון דער ערד.
11. וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה	11. און יעצט ווערסט'ו זיין פערפלוכט
מִן הָאֲדָמָה	[11]פון די ערד,
אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ	וועלכע האט געעפענט איהר מויל
לָקַחַת	צו נעהמען
אֶת דְּמֵי אָחִיךָ	דיין ברודערס בלוט
מִיָּדֶךָ׃	פון דיין האנד.
12. כִּי תַעֲבֹד	12. ווען דו ווערסט בעאַרבייטען
אֶת הָאֲדָמָה	די ערד,
לֹא תֹסֵף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ	וועט זי דיר מעהר ניט געבען איהר קראַפט,
נָע וָנָד	[12]איין אַרומטרייבער און אַ וואַנדערער
תִּהְיֶה בָאָרֶץ׃	ווערסט'ו זיין אויף דער ערד.
13. וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יְיָ	13. און קין האט געזאגט צום עוויגען:

1) געלאַגערט, געמאַכט רוהען. 2) דרעהט זיך, פאָכט אום. 3) קליין־פיה. 4) נאָך אייניגער צייט 5) ערסטלינג.
6) איז דען ניט אזוי? 7) פערבעסערען דיין אויפפיהרונג. 8) קענסט'ו אויפהייבען (דיין געזיכט). 9) איהר.
10) דערצעהלט. 11) דורך. 12) אונשטעט און פליַבטיג, פערוואָגעלט.

גָּדוֹל עֲוֺנִי מִנְּשׂוֹא:	מיין [1]זינד איז צו גרויס צו דערטראָגען.
14 הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם	14. זעה, דו האסט מיך הייטע פערטריבען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	פון די פלעכע פון דער ערד,
וּמִפָּנֶיךָ	און פון דיין געזיכט
אֶסָּתֵר	וועל איך פערבאָרגען זיין
וְהָיִיתִי נָע וָנָד	און איך וועל זיין [2]איין אַרומטרייבער און אַ וואַנדערער
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד,
וְהָיָה	און עס וועט זיין
כָל מֹצְאִי	יעדער וואס וועט מיך געפינען
יַהַרְגֵנִי:	וועט מיך דערשלאָגען.
15. וַיֹּאמֶר לוֹ יְהֹוָה	15. און דער עוויגער האט צו איהם געזאגט:
לָכֵן כָּל הֹרֵג קַיִן	דאַרום, יעדער, וואס וועט קין דערשלאָגען
שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם	זאָל זיבען-[3]פאַך געראָכען ווערען,
וַיָּשֶׂם יְהֹוָה לְקַיִן אוֹת	און גאָט האט געמאַכט קין אַ צייכען,
לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ	דאס איהם זאָל ניט דערשלאָגען
כָּל מֹצְאוֹ:	יעדער, וואס וועט איהם געפינען.
16. וַיֵּצֵא קַיִן	16. און קין איז [4]אַוועקגעגאַנגען
מִלִּפְנֵי יְהֹוָה	פון פאַר דעם עוויגען,
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד	און ער האט געוואָהנט אין די לאַנד נוד,
קִדְמַת עֵדֶן:	אין מאָרגען-זייט פון עדן
17 וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ	17. און קין האט ערקענט זיין פרוי,
וַתַּהַר	און זי איז שוואַנגער געוואָרען
וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ	און זי האט געבאָרען חנוך,
וַיְהִי בֹּנֶה עִיר	און ער האט געבויט א שטאָט
וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר	און ער האט גערופען דעם נאמען פון די שטאָט
כְּשֵׁם בְּנוֹ חֲנוֹךְ:	ווי דער נאמען פון זיין זוהן חנוך.
18. וַיִּוָּלֵד לַחֲנוֹךְ אֶת עִירָד	18. און ביי חנוך איז געבאָרען געוואָרען עירד,
וְעִירָד יָלַד אֶת מְחוּיָאֵל	און עירד האט געבאָרען מחויאל,
וּמְחִיָּיאֵל יָלַד אֶת מְתוּשָׁאֵל	און מחייאל האט געבאָרען מתושאל,
וּמְתוּשָׁאֵל יָלַד אֶת לָמֶךְ:	און מתושאל האט געבאָרען למך.

חֲמִישִׁי חֲמִישִׁי

19. וַיִּקַּח לוֹ לֶמֶךְ	19. און למך האט זיך גענומען
שְׁתֵּי נָשִׁים	צוויי פרויען,
שֵׁם הָאַחַת עָדָה	דער נאמען פון איינער (וואַר) עדה,
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה:	און דער נאמען פון די צווייטע (וואַר) צלה.
20 וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל	20. און עדה האט געבאָרען יבל,
הוּא הָיָה	ער איז געוועזען
אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל	דער פאטער פון די וואס וואָהנען אין געצעלטען
וּמִקְנֶה:	און (בעזיצען) פיה.
21. וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל	21. און דער נאמען פון זיין ברודער (וואַר) יובל,
הוּא הָיָה	ער איז געוועזען
אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ	דער פאטער פון יעדען, וואס שפילט
כִּנּוֹר וְעוּגָב:	האַרפע און פלעמע.
22. וְצִלָּה גַם הִוא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן	22. און צלה האט אויך געבאָרען תובל קין,
לֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ	אַ [5]שמיד פון אַלערליי ווערקצייג,
נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל	פון קופער און אייזען;
וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה:	און די שוועסטער פון תובל קין (וואַר) נעמה.

שִׁשִּׁי שִׁשִּׁי

23 וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ לְנָשָׁיו	23. און למך האט געזאגט צו זיינע פרויען:
עָדָה וְצִלָּה	עדה און צלה
שְׁמַעַן קוֹלִי	הערט מיין שטימע,
נְשֵׁי לֶמֶךְ	(איהר) למך'ס פרויען,
הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי	פערנעמט מיין רעדע;
כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי	דען אַ מאַן האב איך דערשלאָגען
לְפִצְעִי	[6]צו מיין וואונד,
וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי:	און אַ קינד—[6]צו מיין בייל.
24. כִּי שִׁבְעָתַיִם	24. ווען זיבען-[3]פאַך
יֻקַּם קָיִן	וועט פיר קין ראַכע גענומען געוואָרען
וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה:	דאַן וועט פיר למך זיבען און זיבציג פאַך (ראַכע גענומען ווערען)
25. וַיֵּדַע אָדָם עוֹד	25. און אדם האט נאך אַמאָל ערקענט
אֶת אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת	און זי האט גערופען זיין נאמען שת,
כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים	דען גאָט האט מיר [7]געגעבען
זֶרַע אַחֵר	[8]אַנדערע זאמען

1) שטראָף. 2) אונשטעט און פליכטיג, פערוואָגעלט. 3) מאָל אַזוי פיעל. 4) אַרויס. 5) שלייפער. 6) ד. ה. אַזוי ווי: צו מיין בעדויערען און צו מיין פערדרוס. 7) ע געצט, געטאָן. 8) איין אַנדער קינד.

תַּחַת הָבֶל — אַנשטאָט הבל,
כִּי הֲרָגוֹ קָיִן׃ — ווייל קין האט איהם דערשלאָגען.
26. וּלְשֵׁת גַּם הוּא — 26. און אויך ביי שת
יֻלַּד בֵּן — איז געבאָרען געוואָרען אַ זוהן
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ — און ער האט גערופען זיין נאָמען אנוש;
אָז הוּחַל לִקְרֹא — דאַן האט מען אָנגעפאַנגען אָנצורופען
בְּשֵׁם יְהוָֹה׃ — דעם נאָמען פון דעם עוויגען

CAP. V. ה

1. זֶה סֵפֶר — 1. דיעזער איז דער בוך
תּוֹלְדֹת אָדָם — פון די [1]נאָכקאָמען פון אָדם,
בְּיוֹם — אין דעם טאָג,
בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם — ווען גאָט האט בעשאַפען אָדם,
בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ׃ — האט ער איהם געמאַכט אין גאָטעס עהנליכקייט.
2. זָכָר וּנְקֵבָה — 2. [2]מאַנס־פערזאָהן און פרויענצימער
בְּרָאָם — האט ער זיי בעשאַפען,
וַיְבָרֶךְ אֹתָם — און ער האט זיי געבענשט,
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם — און ער האט גערופען זייער נאָמען
אָדָם — מענש
בְּיוֹם הִבָּרְאָם׃ — אין דעם טאָג ווען זיי זיינען בעשאַפען געוואָרען.
3. וַיְחִי אָדָם — 3. און אָדם האט געלעבט
שְׁלשִׁים וּמְאַת שָׁנָה — הונדערט און דרייסיג יאָהר,
וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ — און ער האט [3]געבאָרען אין זיין עהנליכקייט
כְּצַלְמוֹ — נאָך זיין בילד,
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת׃ — און ער האט גערופען זיין נאָמען שת.
4. וַיִּהְיוּ יְמֵי אָדָם — 4. און עס זיינען געוועזען די [4]טעג פון אָדם
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת — נאָכדעם ווי ער האט געבאָרען שת,
שְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה — אַכט הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבאָרען זיהן און טעכטער.
5. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אָדָם — 5. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון אָדם,
אֲשֶׁר חַי — וועלכע ער האט געלעבט,
תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — ניין הונדערט יאָהר,
וּשְׁלשִׁים שָׁנָה — און דרייסיג יאָהר,
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטאָרבען.
6. וַיְחִי שֵׁת — 6. און שת האט געלעבט
חָמֵשׁ שָׁנִים — פינף יאָהר
וּמְאַת שָׁנָה — און הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד אֶת אֱנוֹשׁ׃ — און ער האט געבאָרען אנוש.
7. וַיְחִי שֵׁת — 7. און שת האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אֱנוֹשׁ — נאָכדעם ווי ער האט געבאָרען אנוש,
שֶׁבַע שָׁנִים — זיבען יאָהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — און אַכט הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבאָרען זיהן און טעכטער.
8. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי שֵׁת — 8. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון שת,
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה — צוועלף יאָהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — און ניין הונדערט יאָהר
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטאָרבען.
9. וַיְחִי אֱנוֹשׁ — 9. און אנוש האט געלעבט
תִּשְׁעִים שָׁנָה — ניינציג יאָהר,
וַיּוֹלֶד אֶת קֵינָן׃ — און ער האט געבאָרען קינן.
10. וַיְחִי אֱנוֹשׁ — 10. און אנוש האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת קֵינָן — נאָכדעם ווי ער האט געבאָרען קינן,
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה — פופצעהן יאָהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — און אַכט הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבאָרען זיהן און טעכטער.
11. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אֱנוֹשׁ — 11. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון אנוש
חָמֵשׁ שָׁנִים — פינף יאָהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — און ניין הונדערט יאָהר,
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטאָרבען.
12. וַיְחִי קֵינָן — 12. און קינן האט געלעבט
שִׁבְעִים שָׁנָה — זיבציג יאָהר,
וַיּוֹלֶד אֶת מַהֲלַלְאֵל׃ — און ער האט געבאָרען מהללאל.
13. וַיְחִי קֵינָן — 13. און קינן האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מַהֲלַלְאֵל — נאָכדעם ווי ער האט געבאָרען מהללאל,
אַרְבָּעִים שָׁנָה — פערציג יאָהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — און אַכט הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבאָרען זיהן און טעכטער.
14. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי קֵינָן — 14. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון קינן,
עֶשֶׂר שָׁנִים — צעהן יאָהר

1) געשלעכטער, גענעראַציאָנען. 2) מענליכעס און ווייבליכעס. 3) געצייגט. 4) יאָהרען.

וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — אונ ניין הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת: — אונ ער איז געשטארבען.
15. וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל — 15. אונ מהללאל האט געלעבט
חָמֵשׁ שָׁנִים — פינף יאהר
וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — אונ זעכציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת יָרֶד: — אונ ער האט געבארען ירד.
16. וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל — 16. אונ מהללאל האט געלעבט,
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת יֶרֶד — נאכדעם ווי ער האט געבארען ירד,
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה — דרייסיג יאהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — אונ אכט הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: — אונ ער האט געבארען זיהן אונ טעכטער.
17. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מַהֲלַלְאֵל — 17. אונ עס זיינען געווען אלע טעג פון מהללאל
חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה — פינף אונ נייינציג יאהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — אונ אכט הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת: — אונ ער איז געשטארבען.
18. וַיְחִי יֶרֶד — 18. אונ ירד האט געלעבט
שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — צוויי אונ זעכציג יאהר,
וּמְאַת שָׁנָה — אונ הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת חֲנוֹךְ: — אונ ער האט געבארען חנוך.
19. וַיְחִי יֶרֶד — 19. אונ ירד האט געלעבט,
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת חֲנוֹךְ — נאכדעם ווי ער האט געבארען חנוך,
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — אכט הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: — אונ ער האט געבארען זיהן אונ טעכטער.
20. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי יֶרֶד — 20. אונ עס זיינען געווען אלע טעג פון ירד
שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — צוויי אונ זעכציג יאהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — אונ ניין הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת: — אונ ער איז געשטארבען.
21. וַיְחִי חֲנוֹךְ — 21. אונ חנוך האט געלעבט
חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — פינף אונ זעכציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת מְתוּשָׁלַח: — אונ ער האט געבארען מתושלח.
22. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ — 22. אונ חנוך איז געגאנגען
אֶת הָאֱלֹהִים — מיט גאט,[1]
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מְתוּשֶׁלַח — נאכדעם ווי ער האט געבארען מתושלח,
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה — דריי הונדערט יאהר
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: — אונ ער האט געבארען זיהן אונ טעכטער.
23. וַיְהִי כָּל יְמֵי חֲנוֹךְ — 23. אונ עס זיינען געווען אלע טעג פון חנוך,
חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — פינף אונ זעכציג יאהר
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה: — אונ דריי הונדערט יאהר.
24. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ — 24. אונ חנוך איז געגאנגען
אֶת הָאֱלֹהִים — מיט גאט[1]
וְאֵינֶנּוּ — אונ ער איז מעהר ניט געווען
כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים: — דען גאט האט איהם צו גענומען.

שְׁבִיעִי

25. וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח — 25. אונ מתושלח האט געלעבט
שֶׁבַע וּשְׁמֹנִים שָׁנָה — זיבען אונ אכציג יאהר
וּמְאַת שָׁנָה — אונ הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת לָמֶךְ: — אונ ער האט געבארען למך.
26. וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח — 26. אונ מתושלח האט געלעבט.
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת לֶמֶךְ — נאכדעם ווי ער האט געבארען למך,
שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה — צוויי אונ אכציג יאהר
וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה — אונ זיבען הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: — אונ ער האט געבארען זיהן אונ טעכטער.
27. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מְתוּשֶׁלַח — 27. אונ עס זיינען געווען אלע טעג פון מתושלח
תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — ניין אונ זעכציג יאהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — אונ ניין הונדערט יאהר.
וַיָּמֹת: — אונ ער איז געשטארבען.
28. וַיְחִי לֶמֶךְ — 28. אונ למך האט געלעבט
שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה — צוויי אונ אכציג יאהר
וּמְאַת שָׁנָה — אונ הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בֵּן: — אונ ער האט געבארען א זוהן
29. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ — 29. אונ ער האט גערופען זיין נאמען נח,
לֵאמֹר — זאגענדיג:
זֶה יְנַחֲמֵנוּ — דיזער וועט אונז טרייסטען
מִמַּעֲשֵׂנוּ — [2]פון אונזער ארבייט
וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ — אונ [3]פון די שמערצען פון אונזערע הענד.
מִן הָאֲדָמָה — פון דער ערד,
אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְהוָה: — וועלכע דער עוויגער האט פערפלוכט.

1) ד. ה. ער וואר פרום. 2) ביי 3) ביי די מיהע.

30. וַיְחִי לֶמֶךְ	30. און למך האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ	נאכדעם ווי ער האט געבארען נח,
חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה	פינף און ניינציג יאהר
וַחֲמֵשׁ מֵאֹת שָׁנָה	און פינף הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
31. וַיְהִי כָּל יְמֵי לֶמֶךְ	31. און עס זיינען געוועזען אלע טעג פון למך,
שֶׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה	זיבען און זיבציג יאהר
וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה	און זיבען הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת:	און ער איז געשטארבען.
32. וַיְהִי נֹחַ	32. און נח איז געווען
בֶּן חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	פינף הונדערט יאהר אלט,
וַיּוֹלֶד נֹחַ	און נח האט געבארען
אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת:	שם, חם און יפת.

CAP. VI. ו

1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען,
כִּי הֵחֵל הָאָדָם	ווען די מענשען האבען אנגעפאנגען
לָרֹב	זיך צו פערמעהרען
עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	אויף די פלעכע פון דער ערד
וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם:	און טעכטער זיינען ביי זיי געבארען געווארען.
2. וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים	2. דאן האבען די [1]געטליכע זיהן געזעהן
אֶת בְּנוֹת הָאָדָם	די טעכטער פון די [2]מענשען,
כִּי טֹבֹת הֵנָּה	דאס זיי זיינען [9]גוט,
וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים	און זיי האבען זיך גענומען פרויען
מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ:	פון אלעם וואס זיי האבען זיך אויסגעקליבען.
3. וַיֹּאמֶר יְהוָה	3. און דער עוויגער האט געזאגט:
לֹא יָדוֹן רוּחִי	מיין גייסט וועט ניט שטרייטען
בָאָדָם	מיט דעם מענשען
לְעֹלָם	אויף עוויג,
בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר	ווייל ער איז דאך נור פלייש,
וְהָיוּ יָמָיו	און זיינע טעג זאלען זיין
מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה:	(נור) הונדערט און צוואנציג יאהר.
4. הַנְּפִלִים	4. די ריזען
הָיוּ בָאָרֶץ	זיינען געוועזען אויף דער ערד
בַּיָּמִים הָהֵם	אין יענע [3]טעג,
וְגַם אַחֲרֵי כֵן	און אויך נאכדעם,
אֲשֶׁר יָבֹאוּ	ווען עס פלעגען קומען
בְּנֵי הָאֱלֹהִים	די געטליכע זיהן,[1]
אֶל בְּנוֹת הָאָדָם	צו די טעכטער פון דעם מענשען,[2]
וְיָלְדוּ לָהֶם	און זיי האבען געבארען צו זיי;
הֵמָּה הַגִּבֹּרִים	זיי זיינען דאס די העלדען,
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם	וואס פון עוויג אן,
אַנְשֵׁי הַשֵּׁם:	מענשען פון נאמען.[4]
מַפְטִיר	מַפְטִיר
5. וַיַּרְא יְהוָה	5. און דער עוויגער האט געזעהן,
כִּי רַבָּה	דאס עס איז גרויס
רָעַת הָאָדָם	די שלעכטעס פון דעם מענשען,
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד
וְכָל יֵצֶר	און דער גאנצער [5]ארט
מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ	פון די געדאנקען פון זיין הארצען
רַק רַע כָּל הַיּוֹם:	איז אימער נור שלעכט.
6. וַיִּנָּחֶם יְהוָה	6. און דער עוויגער האט [6]בערייעט,
כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם	דאס ער האט געמאכט דעם מענשען,
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד,
וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ:	און ער האט זיך [7]בעקימערט אין זיין הארצען.
7. וַיֹּאמֶר יְהוָה	7. און דער עוויגער האט געזאגט:
אֶמְחֶה	איך וועל [8]פערטילגען
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען,
אֲשֶׁר בָּרָאתִי	וועלכען איך האב בעשאפען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	פון די פלעכע פון דער ערד,
מֵאָדָם	פון מענשען
עַד בְּהֵמָה	ביז פיה,
עַד רֶמֶשׂ	ביז געווירעם
וְעַד עוֹף הַשָּׁמָיִם	און ביז דאס געפליגעל פון הימעל,
כִּי נִחַמְתִּי	דען איך האב [6]בערייעט,
כִּי עֲשִׂיתִם:	דאס איך האב זיי געמאכט.
8. וְנֹחַ מָצָא חֵן	8. אבער נח האט געפונען גנאדע
בְּעֵינֵי יְהוָה:	אין גאטטס אויגען.

1) ד. ה. די העכערע קלאסע מענשען. 2) ד. ה. די איינפאכע מענשען. 3) צייטען. 4) ד. ה. בעריהמטע מענער. 5) בילדען. 6) חרטה געהאט. 7) טרויעריג געווען. 8) אבמעקען. 9) שעהן.

נֹחַ NOACH.

9. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ — 9. דיזעס איז די געשיכטע פון נח;
נֹחַ אִישׁ צַדִּיק — נח (איז געוועזן) א גערעכטער מאַן,
תָּמִים הָיָה — ער איז געוועזן א [1]פרומער
בְּדֹרֹתָיו — אין זיינע [2]צייטען;
אֶת הָאֱלֹהִים — מיט גאט
הִתְהַלֶּךְ נֹחַ׃ — איז נח געגאַנגען.
10. וַיּוֹלֶד נֹחַ — 10. און נח האט געבאָרען
שְׁלֹשָׁה בָנִים — דריי זיהן
אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת׃ — שם, חם און יפת.
11. וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ — 11. און די ערד איז פערדאָרבען געווארען
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים — פאַר גאָט,
וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ — און די ערד איז פול געווארען
חָמָס׃ — (מיט) [3]רויב.
12. וַיַּרְא אֱלֹהִים — 12. און גאט האט געזען
אֶת הָאָרֶץ — די ערד,
וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה — [4]דאס זי איז פערדאָרבען געווארען
כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר — ווייל אַלעס פלייש[5] האט פערדאָרבען
אֶת דַּרְכּוֹ — זיין [6]וועג
עַל הָאָרֶץ׃ — אויף דער ערד.
13. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ — 13. און גאט האט געזאגט צו נח:
קֵץ כָּל בָּשָׂר — די ענדע פון אַלעס פלייש
בָּא לְפָנַי — איז געקומען פאַר מיר,
כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ — ווייל די ערד איז פול געווארן
חָמָס — מיט רויב
מִפְּנֵיהֶם — פון זיי
וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם — און איך פערדאַרב זיי
אֶת הָאָרֶץ׃ — מיט דער ערד.
14. עֲשֵׂה לְךָ — 14. מאַך דיר
תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר — א [7]קאַסטען פון [8]גפר-האָלץ
קִנִּים — (מיט) קאַמערען
תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה — זאלסט'ו מאכען דעם [7]קאַסטען,
וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ — און דו זאלסט [9]איהר [10]אויספעכען
מִבַּיִת וּמִחוּץ — פון אינוויניג און פון אויסוויניג
בַּכֹּפֶר׃ — מיט פעך.
15. וְזֶה — 15. און דיזעס (איז דער אָרט),
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ — וואס דו זאלסט [9]איהר מאַכען:
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה — דריי הונדערט איילען
אֹרֶךְ הַתֵּבָה — די לענג פון דעם קאַסטען,
חֲמִשִּׁים אַמָּה — פופציג איילען
רָחְבָּהּ — [11]איהר ברייט,
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה — און דרייסיג איילען
קוֹמָתָהּ׃ — [11]איהר הויך.
16. צֹהַר — 16. א [12]בעלייכטונג
תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה — זאלסט'ו מאַכען צום קאַסטען,
וְאֶל אַמָּה — און ביז (צו) איין איל
תְּכַלֶּנָּה — זאלסטו איהר פערפיגקייט/פערטיגען
מִלְמַעְלָה — פון אויבען,
וּפֶתַח הַתֵּבָה — און דעם איינגאַנג פון דעם קאַסטען
בְּצִדָּהּ תָּשִׂים — זאלסט'ו מאכען אין [11]איהר זייט
תַּחְתִּיִּם — (מיט) אונטערסטע,
שְׁנִיִּם — צווייטע
וּשְׁלִשִׁים — און דריטע (שטאָקען)
תַּעֲשֶׂהָ׃ — זאלסט'ו [9]איהר מאַכען.
17. וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא — 17. און איך ברינג
אֶת הַמַּבּוּל מַיִם — דעם וואסער-פלוס
עַל הָאָרֶץ — איבער די ערד,
לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר — צו פערדאַרבען אַלעס פלייש,
אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים — וואס אין איהם (איז דא) א לעבענס-אָטהעם
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם — פון אונטער דעם הימעל;
כֹּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ — אַלעס וואס איז אויף דער ערד
יִגְוָע׃ — וועט [13]פערגיין.
18. וַהֲקִמֹתִי — 18. און איך וועל אויפשטעלען
אֶת בְּרִיתִי — מיין בונד
אִתָּךְ — מיט דיר,
וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה — און דו זאלסט קומען אין דעם קאַסטען,
אַתָּה וּבָנֶיךָ — דו און דיינע זיהן
וְאִשְׁתְּךָ — און דיין פרוי
וּנְשֵׁי בָנֶיךָ — און דיינע זיהן'ס פרויען

1) פאָלקאָמענער. 2) גענעראַציאָנען, געשלעכטער. 3) געוואַלט-טהאַט. 4) און זעה. 5) לעבעדיגע 6) אויפפיהרונג. 7) אַרכע. 8) ציפרעסען-האָלץ. 9) איהם. 10) אויסקלעפען. 11) זיין. 12) א פענסטער. 13) אומקומען.

אִתָּךְ׃	מיט דיר.
18. וּמִכָּל הָחַי	19. און פון אַלע לעבעדיגע,
מִכָּל בָּשָׂר	פון אַלעם פלייש,
שְׁנַיִם מִכֹּל	צוויי פון אַלעם
תָּבִיא אֶל הַתֵּבָה	זאלסט'ו ברייגגען אין דעם קאַסטען,
לְהַחֲיֹת אִתָּךְ	דעם לעבען צו ערהאַלטען מיט דיר
זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ׃	מענליכעס און ווייבליכעס זאלען זיי זיין.
20. מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ	20. פון דאס געפליגעל נאך זיין אַרט,
וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ	און פון די פיה נאך איהר אַרט,
מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה	פון אַלע געווירעם פון דער ערד
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט,
שְׁנַיִם מִכֹּל	צוויי פון אַלעם
יָבֹאוּ אֵלֶיךָ	זאלען קומען צו דיר
לְהַחֲיוֹת׃	(זיי) דעם לעבען צו ערהאַלטען.
21. וְאַתָּה קַח לְךָ	21. און דו נעהם דיר
מִכָּל מַאֲכָל	פון יעדע שפייזע,
אֲשֶׁר יֵאָכֵל	וועלכע ווערט געגעסען,
וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ	און דו זאלסט פערזאַמלען צו דיר,
וְהָיָה לְךָ וְלָהֶם	און עס זאל זיין צו דיר און צו זיי
לְאָכְלָה׃	פיר שפייזע.
22. וַיַּעַשׂ נֹחַ	22. און נח האט עס געטאַן,
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים	ווי אַלעס, וואס גאט האט איהם געבאָטען,
כֵּן עָשָׂה׃	אַזוי האט ער געטאָן.
שֵׁנִי CAP. VII.	שֵׁנִי ז
1. וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו נח:
בֹּא אַתָּה	קום דו
וְכָל בֵּיתְךָ	און דיין גאַנצע הויז (געזינד)
אֶל הַתֵּבָה	אין דעם קאַסטען,
כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי	דען דיך האב איך געזעהן
צַדִּיק לְפָנַי	(אַלס) גערעכטען (מאַן) פאר מיר
בַּדּוֹר הַזֶּה׃	אין דיזען צייט־אַלטער.
2. מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה	2. פון אַלע ריינע פיה
תִּקַּח לְךָ	זאלסט'ו דיר נעהמען
שִׁבְעָה שִׁבְעָה	צו [1]זיבען
אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ	אַ מאַן און זיין פרוי[2],
וּמִן הַבְּהֵמָה	און פון די פיה,
אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִוא	וועלכע איז ניט ריין,
שְׁנַיִם	צוויי,
אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ׃	אַ מאַן און זיין פרוי[2].
3. גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם	3. אויך פון דאס געפליגעל פון הימעל
שִׁבְעָה שִׁבְעָה	[1]צו זיבען
זָכָר וּנְקֵבָה	מענליכעס און ווייבליכעס,
לְחַיּוֹת זֶרַע	צו ערהאַלטען זאַמען
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ׃	אויף די פלעכע פון דער גאַנצער ערד.
4. כִּי	4. דען
לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה	אין נאך זיבען טעג אַרום
אָנֹכִי מַמְטִיר	וועל איך מאַכען רעגנען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה	און פערציג נעכט,
וּמָחִיתִי	און איך וועל [3]פערטילגען
אֶת כָּל הַיְקוּם	דעם גאַנצען [4]בעשטאַנד,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וועלכען איך האב געמאַכט
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	פון די פלעכע פון דער ערד.
5. וַיַּעַשׂ נֹחַ	5. און נח האט געטאָן
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה׃	ווי אַלעס, וואס דער עוויגער האט איהם געבאָטען
6. וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	6. און נח וואַר זעקס הונדערט יאָהר אַלט,
וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם	ווען דער וואַסער־פלוט איז געוועזן
עַל הָאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
7. וַיָּבֹא נֹחַ	7. און נח איז אריינגעקומען
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
וְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי
וּנְשֵׁי בָנָיו	און זיינע זיהן'ס פרויען
אִתּוֹ	מיט איהם,
אֶל הַתֵּבָה	אין קאַסטען,
מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל׃	פאר די וואַסער פון דעם פלוט.
8. מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה	8. פון די ריינע פיה

1) זיבען זיבען. 2) מענליכעס און ווייבליכעס. 3) אפּמעקען. 4) אַלע וועזען.

וּמִן הַבְּהֵמָה — און פון די פיה
אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה — וועלכע איז ניט ריין,
וּמִן הָעוֹף — און פון דאס געפליגעל
וְכֹל אֲשֶׁר רֹמֵשׂ — און אלעס, וואס קריכט
עַל הָאֲדָמָה: — אויף דער ערד.
9. שְׁנַיִם שְׁנַיִם — 9. [1]צו צוויי
בָּאוּ אֶל נֹחַ — זיינען זיי געקומען צו נח
אֶל הַתֵּבָה — אין דעם קאסטען,
זָכָר וּנְקֵבָה — מענליך און ווייבליך,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת נֹחַ: — ווי גאט האט געבאטען נח.
10. וַיְהִי — 10. און עס איז געוועזן
לְשִׁבְעַת הַיָּמִים — נאך די זיבען טעג,
וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ — און די וואסער פון פלוט איז געוועזן
עַל הָאָרֶץ: — אויף דער ערד.
11. בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה — 11. אין דעם זעקס הונדערט־סטען יאהר
לְחַיֵּי נֹחַ — פון נח'ס לעבען,
בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי — אין דעם צווייטען מאנאט,
בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם — אין דעם זיבצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ — פון מאנאט,
בַּיּוֹם הַזֶּה — אין דיזען טאג,
נִבְקְעוּ — זיינען אויפגעשפאלטען געווארען
כָּל מַעְיְנוֹת — אלע קוועלען
תְּהוֹם רַבָּה — פון גרויסען אבגרונד,
וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם — און די פענסטערס פון הימעל
נִפְתָּחוּ: — זיינען געעפענט געווארען.
12. וַיְהִי הַגֶּשֶׁם — 12. און דער רעגען איז געוועזן
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד
אַרְבָּעִים יוֹם — פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה: — און פערציג נעכט.
13. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה — 13. אין דעם זעלבען טאג
בָּא נֹחַ — איז נח געקומען
וְשֵׁם וְחָם וָיֶפֶת — און שם, חם און יפת,
בְּנֵי נֹחַ — נח'ס זיהן.
וְאֵשֶׁת נֹחַ — און נח'ס פרוי,
וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי בָנָיו — און די דריי פרויען פון זיינע זיהן,
אִתָּם — מיט זיי
אֶל הַתֵּבָה: — אין דעם קאסטען.
14. הֵמָּה וְכָל הַחַיָּה — 14. זיי און אלע טהירען
לְמִינָהּ — נאך [2]איהר ארט;
וְכָל הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ — און אלע פיה נאך [2]איהר ארט;
וְכָל הָרֶמֶשׂ — און אלעס געווירעם.
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ — וואס קריכט אויף דער ערד,
לְמִינֵהוּ — נאך זיין ארט;
וְכָל הָעוֹף לְמִינֵהוּ — און אלעס געפליגעל נאך זיין ארט:
כֹּל צִפּוֹר — אלע פויגלען,
כָּל כָּנָף: — אלע, וואס האבען פליגלען.
15. וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ — 15. און זיי זיינען געקומען צו נח
אֶל הַתֵּבָה — אין דעם קאסטען,
שְׁנַיִם שְׁנַיִם — [1]צו צוויי
מִכָּל הַבָּשָׂר — פון אלעם פלייש,
אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים: — וואס אין איהם (איז דא) א לעבענס אטהעם.
16. וְהַבָּאִים — 16. און די, וואס זיינען אריין געקומען:
זָכָר וּנְקֵבָה — מענליך און ווייבליך,
מִכָּל בָּשָׂר — פון אלעם פלייש,
בָּאוּ — זיינען זיי אריין געקומען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים — ווי גאט האט איהם געבאטען
וַיִּסְגֹּר יְהוָֹה בַּעֲדוֹ: — און דער עוויגער האט פער־שלאסען [3]פאר איהם.
שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי
17. וַיְהִי הַמַּבּוּל — 17. או דער פלוט איז געוועזן
אַרְבָּעִים יוֹם — פערציג טעג
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד,
וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם — און די וואסער האבען זיך געמעהרט
וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה — און זיי האבען געטראגען דעם קאסטען,
וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ: — און [4]זי האט זיך אויפגעהויבען פון דער ערד.
18. וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם — 18. און די וואסער האבען זיך געשטארקט,
וַיִּרְבּוּ מְאֹד — און זיי האבען זיך זעהר געמעהרט
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד,
וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה — און דער קאסטען איז געגאנגען
עַל פְּנֵי הַמָּיִם: — אויף די פלעכע פון די וואסער.

1)צוויי צוויי. 2)זייער. 3)הינטער. 4)ער.

19. וְהַמַּיִם — 19. און די וואַסער
גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד — האבען זיך זעהר (און) זעהר געשטאַרקט
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד,
וַיְכֻסּוּ — און עס זיינען בעדעקט געוואָרען
כָּל הֶהָרִים הַגְּבֹהִים — אַלע הויכע בערג,
אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמָיִם׃ — וועלכע זיינען אונטער דעם גאַנצען הימעל.
20. חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה — 20. פופצעהן איילען
מִלְמַעְלָה — פון אויבען
גָּבְרוּ הַמָּיִם — האבען זיך די וואסער געשטאַרקט,
וַיְכֻסּוּ הֶהָרִים׃ — און די בערג זיינען בעדעקט געוואָרען.
21. וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר — 21. און עס איז [1]אונטערגעגאַנגען אַלעס פלייש,
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ — וועלכע [2]קריכט אויף דער ערד,
בָּעוֹף — פון געפליגעל,
וּבַבְּהֵמָה — און פון פיה,
וּבַחַיָּה — און פון טהירען,
וּבְכָל הַשֶּׁרֶץ — און פון אַלעס געווימעל,
הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ — וועלכע ווימעלט אויף דער ערד,
וְכֹל הָאָדָם׃ — און אַלע מענשען.
22. כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים — 22. אַלעס, וואס האט געהאַט א הויך פון א לעבענס אָטעם
בְּאַפָּיו — אין זיין נאָז,
מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה — פון אַלעס, וואס איז אויף דער טריקניס,
מֵתוּ׃ — זיינען געשטאַרבען.
23. וַיִּמַח — 23. און ער האט פערטיליגט
אֶת כָּל הַיְקוּם — דעם גאַנצען בעשטאַנד,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה — וואס איז געוועזן אויף די פלעכע פון דער ערד,
מֵאָדָם — פון מענשען
עַד בְּהֵמָה — ביז פיה,
עַד רֶמֶשׂ — ביז געווירעם
וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם — און ביז דאס געפליגעל פון הימעל,
וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ — און זיי זיינען פערטיליגט געוואָרען פון דער ערד,
וַיִּשָּׁאֶר אַךְ נֹחַ — און עס איז איבער געבליבען נור נח
וַאֲשֶׁר אִתּוֹ — און וואס זיינען געוועזן מיט איהם
בַּתֵּבָה׃ — אין קאַסטען.
24. וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם — 24. און די וואַסער האבען זיך געשטאַרקט
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד
חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם׃ — הונדערט און פופציג טעג.

Cap. VIII. ח

1. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ — 1. און גאָט האט [3]דערמאָנט נח
וְאֵת כָּל הַחַיָּה — און אַלע טהירען
וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה — און אַלע פיה,
אֲשֶׁר אִתּוֹ — וועלכע זיינען מיט איהם געוועזן
בַּתֵּבָה — אין קאַסטען,
וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ — און גאָט האט דורכגעפיהרט א ווינד
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד,
וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם׃ — און די וואסער זיינען שטיל געוואָרען.
2. וַיִּסָּכְרוּ — 2. און עס זיינען פערשטאָפּט געוואָרען
מַעְיְנֹת תְּהוֹם — די קוועלען פון אָבגרונד
וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם — און די פענסטער פון הימעל,
וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם — און דער רעגען האט [4]אויפגעהערט
מִן הַשָּׁמָיִם׃ — פון הימעל.
3. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם — 3. און די וואסער האבען זיך צוריק געקעהרט
מֵעַל הָאָרֶץ — פון דער ערד
הָלוֹךְ וָשׁוֹב — אימער צוריק,
וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם — און די וואַסער זיינען ווייניגער געוואָרען
מִקְצֵה — אַם ענדע
חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם׃ — פון הונדערט און פופציג טעג.
4. וַתָּנַח הַתֵּבָה — 4. און דער קאַסטען האט גערוהט
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי — אין דעם זיבענטען מאָנאַט
בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם — אין דעם זיבצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ — פון מאָנאַט
עַל הָרֵי אֲרָרָט׃ — אויף די בערג אַררט.
5. וְהַמַּיִם — 5. און די וואסער
הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר — זיינען אימער ווייניגער געוואָרען
עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי — ביז דעם צעהנטען מאָנאַט,
בָּעֲשִׂירִי — אין דעם צעהנטען (מאָנאַט)
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ — אין דעם ערשטען (טאג) פון מאָנאַט
נִרְאוּ — זיינען געזען געוואָרען
רָאשֵׁי הֶהָרִים׃ — די שפיצען פון די בערג.
6. וַיְהִי — 6. און עס איז געווען

1) אומגעקומען. 2) ריעגט זיך. 3) געדיינקט. 4) איינגעהאַלטען געוואָרען.

מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם — אַם ענדע פון פערציג טעג,
וַיִּפְתַּח נֹחַ — האט נח געעפענט
אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה — דעם פענסטער פון דעם קאַסטען,
אֲשֶׁר עָשָׂה: — וועלכען ער האט געמאַכט.
7. וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב — 7. און ער האט אַרויסגעשיקט דעם ראָב,
וַיֵּצֵא — און ער איז אַרויסגעגאַנגען,
יָצוֹא וָשׁוֹב — אַרויס און אַריין[1]
עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם — ביז די וואסער איז אויסגעטריקענט געוואָרען
מֵעַל הָאָרֶץ: — פון דער ערד.
8. וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה — 8. און ער האט אַרויסגעשיקט די טויב
מֵאִתּוֹ — פון [2]איהם
לִרְאוֹת — צו זעהען
הֲקַלּוּ הַמַּיִם — אויב די וואַסער זיינען [3]גרינגער געווארען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: — פון די פלעכע פון דער ערד.
9. וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה — 9. אָבער די טויב האט ניט געפונען
מָנוֹחַ — אַ רוהע־אָרט
לְכַף רַגְלָהּ — פיר איהר [4]פוס־זייל,
וַתָּשָׁב אֵלָיו — און זי האט זיך צוריק געקערט צו איהם
אֶל הַתֵּבָה — צו דעם קאַסטען,
כִּי מַיִם — דען וואסער (איז געווען)
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ — אויף די פלעכע פון דער גאַנצער ערד,
וַיִּשְׁלַח יָדוֹ — און ער האט אויסגעשטרעקט זיין האַנד,
וַיִּקָּחֶהָ — און ער האט איהר גענומען,
וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו — און ער האט איהר געבראַכט צו [2]איהם
אֶל הַתֵּבָה: — אין דעם קאַסטען.
10. וַיָּחֶל עוֹד — 10. און ער האט נאָך געוואַרט
שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים — אַנדערע זיבען טעג,
וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה — און ער האט ווידער אַרויסגעשיקט די טויב
מִן הַתֵּבָה: — פון דעם קאַסטען.
11. וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה — 11. און די טויב איז צו איהם געקומען
לְעֵת עֶרֶב — אַבענד־צייט,
וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף — און איין אָבגעפליקטער איול־בלאַט
בְּפִיהָ — (איז געווען) אין איהר מויל,
וַיֵּדַע נֹחַ — דאן האט זיך נח דערוואוסט,
כִּי קַלּוּ הַמַּיִם — דאס די וואסער זיינען גרינגער געווארען,
מֵעַל הָאָרֶץ: — פון דער ערד.

12. וַיִּיָּחֶל עוֹד — 12. און ער האט נאָך געוואַרט
שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים — אַנדערע זיבען טעג,
וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה — און ער האט אַרויסגעשיקט די טויב,
וְלֹא יָסְפָה — און זי האט ניט געמעהרט
שׁוּב אֵלָיו עוֹד: — זיך ווידער צוריק צו קערען צו איהם.
13. וַיְהִי בְּאַחַת וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה — 13. און עס איז געווען אין זעקס הונדערט און ערסטען יאהר,
בָּרִאשׁוֹן — אין דעם ערסטען (מאָנאַט),
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ — אין דעם ערסטען (טאג) פון מאָנאַט,
חָרְבוּ הַמַּיִם — זיינען די וואַסער אָבגעטריקענט געווארען
מֵעַל הָאָרֶץ — פון דער ערד,
וַיָּסַר נֹחַ — און נח האט אַראָבגענומען
אֶת מִכְסֵה הַתֵּבָה — די דעקע פון דעם קאַסטען,
וַיַּרְא — און ער האט געזען,
וְהִנֵּה חָרְבוּ — דאס עס איז אָבגעטריקענט געווארען
פְּנֵי הָאֲדָמָה: — די פלעכע פון דער ערד.
14. וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי — 14. און אין דעם צווייטען מאָנאַט,
בְּשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם — אין דעם זיבען און צוואַנציגסטען טאג
לַחֹדֶשׁ — פון מאָנאַט,
יָבְשָׁה הָאָרֶץ: — איז די ערד טרוקען געוואָרן.

רְבִיעִי — רְבִיעִי

15. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ — 15. און גאָט האט גערעדט צו נח
לֵאמֹר: — זאָגענדיג:
16. צֵא מִן הַתֵּבָה — 16. גיי אַרויס פון דעם קאַסטען,
אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ — דו און דיין פרוי
וּבָנֶיךָ — און דיינע זיהן
וּנְשֵׁי בָנֶיךָ — און דיינע זיהן׳ס פרויען
אִתָּךְ: — מיט דיר.
17. כָּל הַחַיָּה — 17. אַלע טהירען,
אֲשֶׁר אִתְּךָ — וועלכע זיינען ביי דיר,
מִכָּל בָּשָׂר — פון אַלעם פלייש,
בָּעוֹף — פון דאס געפליגעל
וּבַבְּהֵמָה — און פון די פיה,
וּבְכָל הָרֶמֶשׂ — און פון אַלעם געווירעם,
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ — וואס קריכט אויף דער ערד.

1) הין און צוריק, אַרויס געגאַנגען און זיך צוריק געקערט. 2) זיך. 3) וויניגער. 4) פוס־זאָהלע.

יַוְצֵא אִתָּךְ	ברייכג אַרויס מיט דיר,
וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ	און זיי זאָלען זיך ווימעלן אויף דער ערד
וּפָרוּ	און זיי זאָלען פרוכטבאַר זיין
וְרָבוּ	און זיי זאָלען זיך מעהרען
עַל הָאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
18. וַיֵּצֵא נֹחַ	18. און נח איז אַרויסגעגאַנגען
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
וְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי
וּנְשֵׁי בָנָיו	און זיינע זיהן׳ס פרויען
אִתּוֹ׃	מיט איהם.
19. כָּל הַחַיָּה	19. אַלע טהירען,
כָּל הָרֶמֶשׂ	אַלע געווירעם
וְכָל הָעוֹף	און אַלע געפליגעל,
כֹּל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ	אַלעס וואס קריכט אויף דער ערד
לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם	נאָך זייערע [1]פאַמיליען
יָצְאוּ מִן הַתֵּבָה׃	זיינען זיי אַרויסגעגאַנגען פון דעם קאַסטען.
20. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיי	20. און נח האט געבויט איין אַלטאַר צום עוויגען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה	פון אַלע רייגע פיה
וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר	און פון אַלע רייגע געפליגעל
וַיַּעַל עֹלֹת	און ער האט אויפגעבראַכט [2]בראַנד־אָפפער
בַּמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם אַלטאַר.
21. וַיָּרַח יְהוָֹה	21. און דער עוויגער האט געשמעקט
אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ	דעם ליבליכען גערוך,
וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל לִבּוֹ	און דער עוויגער האט געזאָגט צו זיין הארצען:
לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד	איך וויל מעהר ניט פלוכען
אֶת הָאֲדָמָה	די ערד
בַּעֲבוּר הָאָדָם	וועגען דעם מענשען,
כִּי יֵצֶר	דען דער [3]אַבזיכט
לֵב הָאָדָם	פון דעם מענשענס־האַרץ
רַע מִנְּעֻרָיו	איז שלעכט פון זיין יוגענד אָן,
וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת	און איך וועל מעהר ניט שלאָגען
אֶת כָּל חַי	אַלע לעבעדיגע
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי׃	ווי איך האב געטאָן.
22 עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ	22. (זאָלאַנג) די טעג פון דער ערד (וועלען) נאָך דויערן,

זֶרַע וְקָצִיר	(דאָס) זעען און שניידען,
וְקֹר וָחֹם	און קעלט און היטץ,
וְקַיִץ וָחֹרֶף	און זומער און ווינטער.
וְיוֹם וָלַיְלָה	און טאָג און נאַכט
לֹא יִשְׁבֹּתוּ׃	וועלען ניט אויפהערען.

CAP. IX. ט

1. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ	1. און גאָט האט געבענשט נח
וְאֶת בָּנָיו	און זיינע זיהן,
וַיֹּאמֶר לָהֶם	און ער האט צו זיי געזאָגט:
פְּרוּ	זייט פרוכטבאַר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך,
וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ׃	און פילט די ערד.
2. וּמוֹרַאֲכֶם	2. און אייער פורכט
וְחִתְּכֶם	און אייער שרעק
יִהְיֶה	זאל זיין
עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ	איבער אַלע טהירען פון דער ערד
וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם	און איבער אַלע געפליגעל פון הימעל,
בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה	איבער אַלעס, וואס קריכט (אויף) דער ערד
וּבְכָל דְּגֵי הַיָּם	און איבער אלע פיש פון מעער:
בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ׃	אין אייער האַנד זיינען זיי געגעבען געוואָרען.
3. כָּל רֶמֶשׂ	3. יעדע קריכענדע,
אֲשֶׁר הוּא חַי	וועלכע לעבט,
לָכֶם יִהְיֶה	זאל עס זיין צו אייך
לְאָכְלָה	פיר שפּייזע.
כְּיֶרֶק עֵשֶׂב	ווי גריגע קרויט
נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל׃	האב איך אייך געגעבען אַלעס.
4. אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ	4. נור פלייש מיט זיין זעעלע,
דָמוֹ	(מיט) זיין בלוט,
לֹא תֹאכֵלוּ׃	זאָלט איהר ניט עסען.
5. וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם	5. און נור אייער בלוט,
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם	פיר אייערע [4]זעעלען,
אֶדְרֹשׁ	וועל איך [5]פאָדערען,
מִיַּד כָּל חַיָּה	פון די האַנד פון יעדע טהיר
אֶדְרְשֶׁנּוּ	וועל איך עס [5]פאָדערען,

1) געשלעכטער. גאַטונגען. 2) גאַנץ־אָפּפער. 3) זינען, בילדען, אַרט. 4) לעבען. 5) ראַכע נעהמען.

וּמִיַּד הָאָדָם	און פון די האַנד פון דעם מענשען,
מִיַּד אִישׁ	פון די האַנד פון א מאן,
אָחִיו	(וועלכער וועט דערשלאָגען) זיין ברודער,
אֶדְרֹשׁ	וועל איך פאָדערען
אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם:	די זעלע פון דעם מענשען
6. שֹׁפֵךְ	6. דער, וואס פערגיסט,
דַּם הָאָדָם	די בלוט פון אַ מענשען,
בָּאָדָם	דורך מענשען
דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ	זאָל זיין בלוט פערגאָסען ווערען,
כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים	דען אין גאָטעס-בילד
עָשָׂה אֶת הָאָדָם:	האט ער געמאַכט דעם מענשען.
7. וְאַתֶּם פְּרוּ	7. און איהר זייט פרוכטבאַר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך,
שִׁרְצוּ בָאָרֶץ	ווימעלט אויף דער ערד,
וּרְבוּ בָהּ:	און מעהרט אייך אויף איהר.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
8. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ	8. און גאט האט געזאָגט צו נח
וְאֶל בָּנָיו אִתּוֹ	און צו זיינע זיהן מיט איהם,
לֵאמֹר:	זאָגענדיג:
9. וַאֲנִי	9. און איך,
הִנְנִי מֵקִים	זעה, איך שטעל אויף
אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
אִתְּכֶם	מיט אייך,
וְאֶת זַרְעֲכֶם	און מיט אייער זאמען
אַחֲרֵיכֶם:	נאך אייך,
10. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	10. און מיט יעדע לעבעדיגע [1]זעלע,
אֲשֶׁר אִתְּכֶם	וואס איז ביי אייך,
בָּעוֹף	מיט דאס געפליגעל,
בַּבְּהֵמָה	מיט די פיה
וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ	און מיט יעדע טהיר פון דער ערד,
אִתְּכֶם	(וואס איז) ביי אייך,
מִכֹּל יֹצְאֵי הַתֵּבָה	פון אלע, וואס געהען אַרויס פון דעם קאַסטען,
לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ:	פיר יעדע טהיר פון דער ערד.
11. וַהֲקִמֹתִי	11. און איך וועל אויפשטעלן

אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
אִתְּכֶם	מיט אייך,
וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד	דאס אַלעם פלייש זאל מעהר ניט [2]אָבגעשניטען ווערען
מִמֵּי הַמַּבּוּל	פון די וואַסער פון דעם פלוט,
וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל	און עס זאל מעהר ניט זיין קיין פלוט,
לְשַׁחֵת הָאָרֶץ:	צו פערדאַרבען די ערד.
12. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	12. און גאט האט געזאָגט:
זֹאת אוֹת הַבְּרִית	דיזעס איז דער בונדעס-צייכען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן	וועלכען איך גיב,
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	צווישען מיר און צווישען אייך,
וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה	און צווישען יעדע לעבעדיגע [1]זעלע,
אֲשֶׁר אִתְּכֶם	וואס איז ביי אייך,
לְדֹרֹת עוֹלָם:	פיר עוויגע [3]געשלעכטער.
13. אֶת קַשְׁתִּי	13. מיין בויגען
נָתַתִּי	האב איך (אריין) [4]געגעבען
בֶּעָנָן	אין דעם וואָלקען,
וְהָיְתָה	און עס זאל זיין
לְאוֹת בְּרִית	פיר אַ בונדעס-צייכען
בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ:	צווישען מיר און צווישען די ערד
14. וְהָיָה	14. און עס וועט זיין,
בְּעַנְנִי עָנָן	ווען איך וועל בריינגען א וואָלקען
עַל הָאָרֶץ	איבער די ערד,
וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת	און דער בויגען וועט געזען ווערען
בֶּעָנָן:	אין דעם וואָלקען,
15. וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי	15. דאַן וועל איך געדיינקען מיין בונד,
אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	וואס איז צווישען מיר און צווישען אייך,
וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה	און צווישען יעדע לעבעדיגע [1]זעלע
בְּכָל בָּשָׂר	[5]פון אלעם פלייש,
וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם	און די וואסער וועט מעהר ניט ווערען
לְמַבּוּל	צו א פלוט
לְשַׁחֵת	צו פערדארבען
כָּל בָּשָׂר:	אלעם פלייש.
16. וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת	16. און דער בויגען וועט זיין
בֶּעָנָן	אין דעם וואָלקען,
וּרְאִיתִיהָ	און איך וועל [6]איה״ ועי. [illegible]

1) וועזען. 2) פערטיליגט. 3) צייטען. 4) געזעצט. 5) אונטער. 6) איהם.

לִזְכֹּר	צו געדיינקען
בְּרִית עוֹלָם	(דעם) עוויגען בונד
בֵּין אֱלֹהִים	צווישען גאט
וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה	און צווישען יעדע לעבעדיגע זעלע
בְּכָל בָּשָׂר	[1]פון אַלעם פלייש,
אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ:	וואס איז אויף דער ערד.
17. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ	17. און גאט האט געזאָגט צו נח:
זֹאת אוֹת הַבְּרִית	דיזעס איז דער בונדעס־צייכען,
אֲשֶׁר הֲקִמֹתִי	וועלכען איך האב אויפגעשטעלט,
בֵּינִי	צווישען מיר
וּבֵין כָּל בָּשָׂר	און צווישען אַלעם פלייש,
אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ:	וואס איז אויף דער ערד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
18. וַיִּהְיוּ בְנֵי נֹחַ	18. און עס זיינען געווען די זיהן פון נח,
הַיֹּצְאִים מִן הַתֵּבָה	וועלכע זיינען אַרויס פון דעם קאַסטען:
שֵׁם וְחָם וָיָפֶת	שם, חם און יפת.
וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן:	און חם איז דער פאטער פון כנען.
19. שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה	19. דיזע דריי
בְּנֵי נֹחַ	זיינען נח'ס זיהן,
וּמֵאֵלֶּה	און פון דיזע
נָפְצָה כָל הָאָרֶץ:	איז די גאַנצע ערד [2]פער־שפרייט געוואָרען.
20. וַיָּחֶל נֹחַ	20. און נח האט אָנגעפאַנ־גען
אִישׁ הָאֲדָמָה	איין לאַנד־מאַן (צו זיין),
וַיִּטַּע כָּרֶם:	און ער האט געפלאַנצט אַ וויינגאָרטען.
21. וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן	21. און ער האט געטרונקען פון דעם וויין,
וַיִּשְׁכָּר	און ער איז [3]בערוישט געוועזען,
וַיִּתְגַּל	און ער האט זיך אָבגעדעקט
בְּתוֹךְ אָהֳלֹה:	אין זיין געצעלט.
22. וַיַּרְא חָם	22. און חם האט געזעהן,
אֲבִי כְנַעַן	דער פאטער פון כנען,
אֵת עֶרְוַת אָבִיו	די בלעסע פון זיין פאטער,
וַיַּגֵּד	און ער האט (עס) דערציילט
לִשְׁנֵי אֶחָיו	צו זיינע צוויי ברידער
בַּחוּץ:	אין דרויסען.
23. וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת	23. און שם און יפת האבען גענומען

אֶת הַשִּׂמְלָה	די קלייד,
וַיָּשִׂימוּ	און זיי האבען [4]אַוועק־געלייגט
עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם	אויף זייערע ביידענ'ס שול־טער,
וַיֵּלְכוּ אֲחֹרַנִּית	און זיי זיינען געגאַנגען [5]ריקווערטס,
וַיְכַסּוּ	און זיי האבען בעדעקט
אֵת עֶרְוַת אֲבִיהֶם	זייער פאטער'ס בלעסע.
וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית	און זייער געזיכט (וואַר) [5]ריקווערטס,
וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם	און זייער פאטער'ס בלעסע
לֹא רָאוּ:	האבען זיי ניט געזעהן.
24. וַיִּיקֶץ נֹחַ	24. און נח האט ערוואַכט
מִיֵּינוֹ	פון זיין וויין,
וַיֵּדַע	און ער האט זיך דערוואוסט,
אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ	וואס איהם האט געטאָן
בְּנוֹ הַקָּטָן:	זיין קליינער זוהן.
25. וַיֹּאמֶר	25. און ער האט געזאגט
אָרוּר כְּנָעַן	פערפלוכט זאל זיין כנען,
עֶבֶד עֲבָדִים	אַ קנעכט פון קנעכט
יִהְיֶה לְאֶחָיו:	זאל ער זיין צו זיינע ברידער.
26. וַיֹּאמֶר	26. און ער האט געזאָגט:
בָּרוּךְ יְהוָֹה	[6]געלויבט זאל זיין דער עוויגער
אֱלֹהֵי שֵׁם	דער גאט פון שם,
וִיהִי כְנַעַן	און כנען זאל זיין
עֶבֶד לָמוֹ:	אַ קנעכט צו זיי.
27. יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת	27. גאט זאל אויסברייטען יפת,
וְיִשְׁכֹּן	און ער זאל וואוינען
בְּאָהֳלֵי שֵׁם	אין די געצעלטען פון שם,
וִיהִי כְנַעַן	און כנען זאל זיין
עֶבֶד לָמוֹ:	אַ קנעכט צו זיי.
28. וַיְחִי נֹחַ	28. און נח האט געלעבט
אַחַר הַמַּבּוּל	נאך דעם פלוט,
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	דריי הונדערט יאָהר
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה:	און פופציג יאָהר.
29. וַיְהִי כָּל יְמֵי נֹחַ	29. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון נח
תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה	ניין הונדערט יאהר
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה	און פופציג יאָהר,
וַיָּמֹת:	און ער איז געשטאָרבען.

1) אונטער. 2) בעפעלקערט. 3) בעטרונקען. 4) געטאָן. 5) הינטערווילעד. 6) געבענשט.

י CAP. X.

1. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת	1. און דיזע זיינען די נאכקאמען
בְּנֵי נֹחַ	פון נח׳ס זיהן,
שֵׁם חָם וָיָפֶת	שם, חם און יפת,
וַיִּוָּלְדוּ לָהֶם בָּנִים	און עס זיינען ביי זיי געבאָרען געוואָרען זיהן
אַחַר הַמַּבּוּל:	נאָך דעם פלוט.
2. בְּנֵי יֶפֶת	2. די זיהן פון יפת (זיינען געוועזן):
גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי	גומר און מגוג און מדי
וְיָוָן וְתֻבָל	און יון און תובל
וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס:	און משך און תירס.
3. וּבְנֵי גֹּמֶר	3. און די זיהן פון גומר (זיינען געוועזן):
אַשְׁכְּנַז וְרִיפַת	אַשכנז און ריפת
וְתֹגַרְמָה:	און תוגרמה.
4. וּבְנֵי יָוָן	4. און די זיהן פון יון (זיינען געוועזן):
אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ	אלישה און תרשיש.
כִּתִּים וְדֹדָנִים:	כתים און דודנים.
5. מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ	5. פון דיזע האבען זיך אָבגעטיילט
אִיֵּי הַגּוֹיִם	די אינזלען פון די פעלקער
בְּאַרְצֹתָם	אין זייערע לענדער,
אִישׁ לִלְשֹׁנוֹ	יעדער נאָך זיין שפּראכע,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאָך זייערע פאמיליען,
בְּגוֹיֵהֶם:	אין זייערע פעלקער.
6. וּבְנֵי חָם	6. און די זיהן פון חם (זיינען געוועזן):
כּוּשׁ וּמִצְרַיִם	כוש און מצרים
וּפוּט וּכְנָעַן:	און פוט און כנען.
7. וּבְנֵי כוּשׁ	7. און די זיהן פון כוש (זיינען געוועזן):
סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה	סבאָ און חוילה און סבתה
וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא	און רעמה און סבתכא,
וּבְנֵי רַעְמָה	און די זיהן פון רעמה (זיינען געוועזן):
שְׁבָא וּדְדָן:	שבאָ און דדן.
8. וְכוּשׁ יָלַד אֶת נִמְרֹד	8. און כוש האט געבאָרען נמרוד,
הוּא הֵחֵל	ער האט אָנגעפאנגען
לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ:	צו זיין אַ העלד אין די לאנד.
9. הוּא הָיָה	9. ער איז געוועזן
גִבֹּר צַיִד	אַ העלדישער יעגער[1]
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען.
עַל כֵּן יֵאָמַר	דארום ווערט געזאָגט:
כְּנִמְרֹד	„ווי נמרוד
גִּבּוֹר צַיִד	א העלדישער יעגער
לִפְנֵי יְהוָה:	פאר דעם עוויגען״.
10. וַתְּהִי	10. און עס איז געוועזן
רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ	דער אָנפאנג פון זיין קעניגרייך:[2]
בָּבֶל וְאֶרֶךְ	בבל און ארך
וְאַכַּד וְכַלְנֵה	און אכד און כלנה,
בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר:	אין די לאנד שנער.
11. מִן הָאָרֶץ הַהִוא	11. פון יענע לאנד
יָצָא אַשּׁוּר	איז אַרויס געגאנגען אַשור,
וַיִּבֶן אֶת נִינְוֵה	און ער האט געבויט נינוה,
וְאֶת רְחֹבֹת עִיר	און רחובות עיר,
וְאֶת כָּלַח:	און כלח.
12. וְאֶת רֶסֶן	12. און רסן,
בֵּין נִינְוֵה וּבֵין כָּלַח	צווישען נינוה און צווישען כלח,
הִוא הָעִיר הַגְּדֹלָה:	דאס איז די גרויסע שטאָט.
13. וּמִצְרַיִם יָלַד	13. און מצרים האט געבאָרן:
אֶת לוּדִים	די לודים,
וְאֶת עֲנָמִים	און די ענמים,
וְאֶת לְהָבִים	און די להבים,
וְאֶת נַפְתֻּחִים:	און די נפתוחים.
14. וְאֶת פַּתְרֻסִים	14. און די פתרוסים,
וְאֶת כַּסְלֻחִים	און די כסלוחים,
אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים	וואס די פלשתים זיינען פון דאָרט [3]אַרויס געגאנגען.
וְאֶת כַּפְתֹּרִים:	און די כפתורים.
15. וּכְנַעַן יָלַד	15. או כנען האט געבאָרען
אֶת צִידֹן בְּכֹרוֹ	זיין ערסט-געבאָרענעם צידו׳
וְאֶת חֵת:	און חת.
16. וְאֶת הַיְבוּסִי	16. און דעם יבוסי,
וְאֶת הָאֱמֹרִי	און דעם אמורי,
וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי:	און דעם גרגשי.
17. וְאֶת הַחִוִּי	17. און דעם חוי,
וְאֶת הַעַרְקִי	און דעם ערקי

1) אַ יאָכט העלד. 2) זיין ערשטע הערשאפט. 3) אַרויסגעקומען.

וְאֶת הַסִּינִי:	און דעם סיני.
18. וְאֶת הָאַרְוָדִי	18. און דעם ארודי,
וְאֶת הַצְּמָרִי	און דעם צמרי,
וְאֶת הַחֲמָתִי	און דעם חמתי,
וְאַחַר נָפֹצוּ	און נאכהער זיינען פער־שפרייט געווארען
מִשְׁפְּחוֹת הַכְּנַעֲנִי:	די פאמיליען פון דעם כנעני.
19. וַיְהִי גְּבוּל הַכְּנַעֲנִי	19. און דער גרענעץ פון דעם כנעני איז געוועזן
מִצִּידֹן	פון צידון
בֹּאֲכָה גְרָרָה	ביז מען קומט[1] נאך גרר
עַד עַזָּה	ביז עזה,
בֹּאֲכָה סְדֹמָה וַעֲמֹרָה	ביז מען קומט[1] נאך סדום און עמורה
וְאַדְמָה וּצְבוֹיִם	און אדמה און צבוים
עַד לָשַׁע:	ביז לשע.
20. אֵלֶּה בְנֵי חָם	20. דיזע זיינען די קינדער פון חם
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לִלְשֹׁנֹתָם	נאך זייערע שפראכען,
בְּאַרְצֹתָם	אין זייערע לענדער,
בְּגוֹיֵהֶם:	אין זייערע [2]פעלקער.
21. וּלְשֵׁם יֻלַּד גַּם הוּא	21. און אויך ביי שם זיינען געבארען געווארען (קינדער)
אֲבִי כָּל בְּנֵי עֵבֶר	(ער איז) דער פאטער פון אלע זיהן פון עבר,
אֲחִי יֶפֶת הַגָּדוֹל:	דער גרעסערער ברודער פון יפת.
22. בְּנֵי שֵׁם	22. די זיהן פון שם (זיינען געוועזן):
עֵילָם וְאַשּׁוּר	עילם און אשור,
וְאַרְפַּכְשַׁד	און ארפכשד,
וְלוּד וַאֲרָם:	און לוד און ארם.
23. וּבְנֵי אֲרָם	23. און די זיהן פון ארם (זיינען געוועזן):
עוּץ וְחוּל	עוץ און חול,
וְגֶתֶר וָמַשׁ:	און גתר און מש.
24. וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת שָׁלַח	24. און ארפכשד האט געבארען שלח.
וְשֶׁלַח יָלַד אֶת עֵבֶר:	און שלח האט געבארען עבר.
25. וּלְעֵבֶר יֻלַּד	25. און ביי עבר זיינען געבארען געווארען
שְׁנֵי בָנִים	צוויי זיהן,
שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג	דער נאמען פון איינעם וואר פלג,
כִּי בְיָמָיו	דען אין זיינע [3]טעג
נִפְלְגָה הָאָרֶץ	איז צוטיילט געווארען די ערד,

וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן:	און דער נאמען [illegible] זיין ברודער וואר יקטן.
26. וְיָקְטָן יָלַד אֶת אַלְמוֹדָד	26. און יקטן האט געבארען אלמודד
וְאֶת שָׁלֶף	און שלף,
וְאֶת חֲצַרְמָוֶת	און חצר מות,
וְאֶת יָרַח:	און ירח.
27. וְאֶת הֲדוֹרָם	27. און הדורם
וְאֶת אוּזָל	און אוזל,
וְאֶת דִּקְלָה:	און דקלה.
28. וְאֶת עוֹבָל	28. און עובל
וְאֶת אֲבִימָאֵל	און אבימאל,
וְאֶת שְׁבָא:	און שבא.
29. וְאֶת אוֹפִר	29. און אופיר,
וְאֶת חֲוִילָה	און חוילה,
וְאֶת יוֹבָב	און יובב.
כָּל אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן:	דיזע אלע זיינען די זיהן פון יקטן.
30. וַיְהִי מוֹשָׁבָם	30. און זייער וואהן־ארט איז געוועזן
מִמֵּשָׁא	פון משא
בֹּאֲכָה סְפָרָה	ביז מען קומט נאך ספר,
הַר הַקֶּדֶם:	אויף דעם בארג פון מארגען זייט.
31. אֵלֶּה בְנֵי שֵׁם	31. דיזע זיינען די זיהן פון שם
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לִלְשֹׁנֹתָם	נאך זייערע שפראכען,
בְּאַרְצֹתָם	אין זייערע לענדער,
לְגוֹיֵהֶם:	נאך זייערע [2]פעלקער.
32. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת	32. דיזע זיינען די פאמיליען
בְּנֵי נֹחַ	פון נח'ס זיהן
לְתוֹלְדֹתָם	נאך זייערע געשלעכטער,
בְּגוֹיֵהֶם	אין זייערע [2]פעלקער.
וּמֵאֵלֶּה	און פון דיזע
נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם	האבען זיך צוטהיילט די פעלקער
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד
אַחַר הַמַּבּוּל:	נאך דעם פלוט.

CAP. XI. יא

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וַיְהִי כָל הָאָרֶץ	1. און די גאנצע ערד איז געוועזן

1) וואו דו קומסט. 2) פעלקער־שטאמען. 3) צייטען.

שָׂפָה אֶחָת	איין שפראכע
וּדְבָרִים אֲחָדִים:	און איינערליי ווערטער.
2. וַיְהִי	2. און עס איז געווען,
בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם	ווען זיי האבען געררייזט פון מארגען-זייט,
וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה	האבען זיי געפונען א טהאל
בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר	אין די לאנד שנער,
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם:	און זיי האבען זיך דארט בעזעצט.
3. וַיֹּאמְרוּ	3. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ	איינער צו דעם אנדערען:
הָבָה נִלְבְּנָה לְבֵנִים	„קומט[1], מיר וועלען מאכען ציגעל,
וְנִשְׂרְפָה לִשְׂרֵפָה	און מיר וועלען (זיי) ברענען דורך בראנד[2]“.
וַתְּהִי לָהֶם הַלְּבֵנָה	און די ציגעל איז ביי זיי געווען
לְאָבֶן	אנשטאט שטיין,
וְהַחֵמָר	און די [3]ליים
הָיָה לָהֶם לַחֹמֶר:	איז ביי זיי געווען אנשטאט מערטעל.
4. וַיֹּאמְרוּ	4. און זיי האבען געזאגט:
הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר	„קומט[1], מיר וועלען אונז בויען א שטאט
וּמִגְדָּל	און א טהורעם,
וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם	דאס זיין שפיטץ (זאל זיין ביז) אין הימעל,
וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם	און מיר וועלען אונז מאכען א נאמען,
פֶּן נָפוּץ	אום מיר זאלען זיך ניט פערשפרייטען
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ:	איבער דיא פלעכע פון דער גאנצער ערד.
5. וַיֵּרֶד יְהוָה	5. און דער עוויגער איז אראבגעגאנגען
לִרְאֹת אֶת הָעִיר	צו זעהען די שטאט
וְאֶת הַמִּגְדָּל	און דעם טהורעם,
אֲשֶׁר בָּנוּ	וועלכע עס האבען געבויט
בְּנֵי הָאָדָם:	די מענשען קינדער.
6. וַיֹּאמֶר יְהוָה	6. און דער עוויגער האט געזאגט:
הֵן עַם אֶחָד	זעה, (זיי זיינען) איין פאלק
וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם	און איין שפראכע האבען זיי אלע
וְזֶה הַחִלָּם	און דיזעס האבען זיי אנגעפאנגען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן,
וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם	און יעצט וועט פאר זיי ניט צו [4]שווער זיין
כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ	אלעס, וואס זיי האבען [5]געטראכט
לַעֲשׂוֹת:	צו טהאן.
7. הָבָה נֵרְדָה	7. „קומט[1], מיר וועלען אראבגייען
וְנָבְלָה שָׁם שְׂפָתָם	און מיר וועלען דארט צומישען זייער שפראכע
אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ	דאס זיי זאלען ניט פערשטיין
אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ:	איינער די שפראכע פון דעם אנדערען.
8. וַיָּפֶץ יְהוָה אֹתָם	8. און דער עוויגער האט זיי פערשפרייט
מִשָּׁם	פון דארט
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ	איבער די פלעכע פון דער גאנצער ערד,
וַיַּחְדְּלוּ	און זיי האבען אויפגעהערט
לִבְנֹת הָעִיר:	צו בויען די שטאט.
9. עַל כֵּן	9. דארום
קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל	האט מען גערופען איהר נאמען בבל,
כִּי שָׁם	דען דארט
בָּלַל יְהוָה	האט דער עוויגער צומישט
שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ	די שפראכע פון דער גאנצער ערד,
וּמִשָּׁם	און פון דארט
הֱפִיצָם יְהוָה	האט דער עוויגער זיי פערשפרייט
עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ:	איבער די פלעכע פון דער גאנצער ערד.
10. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שֵׁם	10. דיזע זיינען די [6]געשלעכטער פון שם.
שֵׁם בֶּן מְאַת שָׁנָה	שם איז געווען הונדערט יאהר אלט
וַיּוֹלֶד אֶת אַרְפַּכְשָׁד	און ער האט געבארען ארפכשד,
שְׁנָתַיִם אַחַר הַמַּבּוּל:	צוויי יאהר נאך דעם פלוט.
11. וַיְחִי שֵׁם	11. און שם האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אַרְפַּכְשָׁד	נאכדעם ווי ער האט געבארען ארפכשד,
חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	פינף הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
12. וְאַרְפַּכְשַׁד חַי	12. און ארפכשד האט געלעבט
חָמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	פינף און דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת שָׁלַח:	און ער האט געבארען שלח.
13. וַיְחִי אַרְפַּכְשַׁד	13. און ארפכשד האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֶׁלַח	נאכדעם ווי ער האט געבארען שלח,
שָׁלֹשׁ שָׁנִים	דריי יאהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה	און פיר הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
14. וְשֶׁלַח חָי	14. און שלח האט געלעבט
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	דרייסיג יאהר.

1) וואהלאן! 2) גרינדליך אויסברענען. 3) ערד-הארץ, ערד-פעך. 4) אונמעגליך, פערהינדערט. 5) וועלען ערזינען. 6) געשלעכטער, נאכקאמען.

וַיּוֹלֶד אֶת עֵבֶר׃ — און ער האט געבארען עבר.

15. וַיְחִי שֶׁלַח — 15. און שלח האט געלעבט

אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת עֵבֶר — נאכדעם ווי ער האט געבארען עבר.

שָׁלֹשׁ שָׁנִים — דריי יאהר

וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה — און פיר־הונדערט יאהר.

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.

16. וַיְחִי עֵבֶר — 16. און עבר האט געלעבט

אַרְבַּע וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה — פיר און דרייסיג יאהר.

וַיּוֹלֶד אֶת פָּלֶג׃ — און ער האט געבארען פלג.

17. וַיְחִי עֵבֶר — 17. און עבר האט געלעבט

אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת פֶּלֶג — נאכדעם ווי ער האט געבארען פלג.

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה — דרייסיג יאהר

וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה — און פיר־הונדערט יאהר.

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.

18. וַיְחִי פֶלֶג — 18. און פלג האט געלעבט

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה — דרייסיג יאהר.

וַיּוֹלֶד אֶת רְעוּ׃ — און ער האט געבארען רעו.

19. וַיְחִי פֶלֶג — 19. און פלג האט געלעבט

אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת רְעוּ — נאכדעם ווי ער האט געבארען רעו.

תֵּשַׁע שָׁנִים — ניין יאהר

וּמָאתַיִם שָׁנָה — און צוויי הונדערט יאהר

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.

20. וַיְחִי רְעוּ — 20. און רעו האט געלעבט

שְׁתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה — צוויי און דרייסיג יאהר.

וַיּוֹלֶד אֶת שְׂרוּג׃ — און ער האט געבארען שרוג.

21. וַיְחִי רְעוּ — 21. און רעו האט געלעבט

אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שְׂרוּג — נאכדעם ווי ער האט געבארען שרוג.

שֶׁבַע שָׁנִים — זיבען יאהר.

וּמָאתַיִם שָׁנָה — און צוויי הונדערט יאהר.

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.

22. וַיְחִי שְׂרוּג — 22. און שרוג האט געלעבט

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה — דרייסיג יאהר.

וַיּוֹלֶד אֶת נָחוֹר׃ — און ער האט געבארען נחור.

23. וַיְחִי שְׂרוּג — 23. און שרוג האט געלעבט

אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נָחוֹר — נאכדעם ווי ער האט געבארען נחור.

מָאתַיִם שָׁנָה — צוויי הונדערט יאהר.

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.

24. וַיְחִי נָחוֹר — 24. און נחור האט געלעבט

תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים שָׁנָה — ניין און צוואנציג יאהר.

וַיּוֹלֶד אֶת תָּרַח׃ — און ער האט געבארען תרח.

25. וַיְחִי נָחוֹר — 25. און נחור האט געלעבט

אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת תֶּרַח — נאכדעם ווי ער האט געבארען תרח.

תְּשַׁע עֶשְׂרֵה שָׁנָה — ניין־צעהן יאהר

וּמְאַת שָׁנָה — און הונדערט יאהר.

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.

26. וַיְחִי תֶרַח — 26. און תרח האט געלעבט

שִׁבְעִים שָׁנָה — זיבציג יאהר.

וַיּוֹלֶד אֶת אַבְרָם — און ער האט געבארען אברם

אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן׃ — און נחור און הרן.

27. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תֶּרַח — 27. און דיזע זיינען די געשלעכטער פון תרח.

תֶּרַח הוֹלִיד — תרח האט געבארען

אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן — אברם נחור און הרן.

וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט׃ — און הרן האט געבארען לוט.

28. וַיָּמָת הָרָן — 28. און הרן איז געשטארבן

עַל פְּנֵי תֶּרַח אָבִיו — פאר זיין פאטער תרח

בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ — אין זיין געבורטס־לאנד.

בְּאוּר כַּשְׂדִּים׃ — אין אור כשדים.

מַפְטִיר — מַפְטִיר

29. וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים — 29. און אברם און נחור האבען זיך גענומען פרויען.

שֵׁם אֵשֶׁת אַבְרָם שָׂרָי — דער נאמען פון אברם'ס פרוי וואר שרי.

וְשֵׁם אֵשֶׁת נָחוֹר מִלְכָּה — און דער נאמען פון נחור'ס פרוי וואר מלכה.

בַּת הָרָן — די טאכטער פון הרן.

אֲבִי מִלְכָּה	דער פאטער פון מלכה
וַאֲבִי יִסְכָּה:	און דער פאטער פון יסכה.
30. וַתְּהִי שָׂרַי	30. און שרי איז געווען
עֲקָרָה	איין אונפרוכטבארע,
אֵין לָהּ וָלָד:	זי האט ניט געהאט קיין קינד.
31. וַיִּקַּח תֶּרַח	31. און תרח האט גענומען
אֶת אַבְרָם בְּנוֹ	זיין זוהן אברם
וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן	און לוט, דער זוהן פון הרן,
בֶּן בְּנוֹ	זיין זוהן'ס־זוהן
וְאֵת שָׂרַי כַּלָּתוֹ	און זיין שנור שרי,
אֵשֶׁת אַבְרָם בְּנוֹ	די פרוי פון זיין זוהן אברם,
וַיֵּצְאוּ אִתָּם	און זיי זיינען ארויס־געגאנגען מיט זיי
מֵאוּר כַּשְׂדִּים	פון אור כשדים
לָלֶכֶת	צו גיין,
אַרְצָה כְּנַעַן	נאך די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן	און זיי זיינען געקומען ביז חרן,
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם:	און זיי האבען זיך דארטען בעזעצט.
32. וַיִּהְיוּ יְמֵי תֶרַח	32. און די טעג פון תרח זיינען געווען
חָמֵשׁ שָׁנִים	פינף יאהר
וּמָאתַיִם שָׁנָה	און צוויי הונדערט יאהר,
וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן:	און תרח איז געשטארבען אין חרן.

לֶךְ לְךָ LECH LECHA.

CAP. XII. יב

1. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם,
לֶךְ לְךָ	געה דיר
מֵאַרְצְךָ	פון דיין לאנד
וּמִמּוֹלַדְתְּךָ	און פון דיין געבורטס־ארט
וּמִבֵּית אָבִיךָ	און פון דיין פאטער'ס הויז
אֶל הָאָרֶץ	צו די לאנד,
אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ:	וועלכע איך וועל דיר ווייזען,
2. וְאֶעֶשְׂךָ	2. און איך וועל דיר מאכען
לְגוֹי גָּדוֹל	צו א גרויסע פאלק,
וַאֲבָרֶכְךָ	און איך וועל דיר בענשען,
וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ	און איך וועל גרויס מאכען דיין נאמען,
וֶהְיֵה בְּרָכָה:	און דו וועסט זיין[1] א זעגען.
3. וַאֲבָרְכָה	3. און איך וועל בענשען
מְבָרְכֶיךָ	די, וואס בענשען דיר,
וּמְקַלֶּלְךָ	און דעם, וואס פלוכט דיר,
אָאֹר	וועל איך פלוכען,
וְנִבְרְכוּ בְךָ	און עס וועלען[2] דורך דיר געבענשט ווערן
כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה	אלע[3] פאמיליען פון דער ערד.
4. וַיֵּלֶךְ אַבְרָם	4. און אברהם איז אוועג־געגאנגען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ	ווי דער עוויגער האט צו איהם גערעט,
וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט	און לוט איז געגאנגען מיט איהם.
וְאַבְרָם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים	און אברהם איז געווען אלט פינף יאהר
וְשִׁבְעִים שָׁנָה	און זיבציג יאהר,
בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן:	ווען ער איז ארויסגעגאנגען פון חרן.
5. וַיִּקַּח אַבְרָם	5. און אברם האט גענומען
אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי שרי
וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו	און לוט, זיין ברודערס זוהן,
וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם	און זייער גאנצען פערמעגן,
אֲשֶׁר רָכָשׁוּ	וועלכען זיי האבען ערווארבען,
וְאֶת הַנֶּפֶשׁ	און די[4] פערזאנען,
אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן	וועלכע זיי האבען[5] ערווארבען אין חרן,
וַיֵּצְאוּ	און זיי זיינען ארויס־געגאנגען
לָלֶכֶת	צו גיין
אַרְצָה כְּנַעַן	אין די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען
אַרְצָה כְּנָעַן:	אין די לאנד כנען.
6. וַיַּעֲבֹר אַבְרָם	6. און אברם איז דורכגעגאנגען
בָּאָרֶץ	דורך די לאנד
עַד מְקוֹם שְׁכֶם	ביז דעם ארט שכם,
עַד אֵלוֹן מוֹרֶה	ביז די אייכע מורה,
וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ:	און דער כנעני איז (שוין) דאן געווען אין די לאנד.
7. וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם	7. און דער עוויגער האט זיך בעוויזען צו אברם
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לְזַרְעֲךָ	צו דיין[6] זאמען
אֶתֵּן	וועל איך געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאנד,

1) און זיי. 2) זיך מיט דיר בענשען. 3) געשלעכטער. 4) זעלען. 5) אויפגעטאן. 6) דיינע קינדער.

וַיִּבֶן שָׁם	און ער האט דארט געבויט
מִזְבֵּחַ	איין אַלטאַר
לַיהוָה	צו דעם עוויגען,
הַנִּרְאֶה אֵלָיו׃	וועלכער האט זיך בעוויזען צו איהם.
8. וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם	8. און ער האט זיך פון דארט אָבגערוקט
הָהָרָה	צום בארג,
מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל	צו מארגען־זייט פון בית אל,
וַיֵּט אָהֳלֹה	און ער האט יאויפגעשטעלט[1] זיין געצעלט;
בֵּית אֵל מִיָּם	בית אל (וואר) פון וועסט זייט
וְהָעַי מִקֶּדֶם	און עי פון מארגען זייט.
וַיִּבֶן שָׁם	און ער האט דארט געבויט
מִזְבֵּחַ	איין אַלטאַר
לַיהוָה	צו דעם עוויגען,
וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃	און ער האט גערופען אין דעם נאמען פון דעם עוויגען
9. וַיִּסַּע אַבְרָם	9. און אברם האט גערייזט
הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ	[2]אימער רייזענדיג
הַנֶּגְבָּה׃	נאך זיד־זייט
10. וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ	10. און עס איז געווען א הונגער אין די לאנד,
וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה	און אברם איז אראב־געגאנגען אין מצרים
לָגוּר שָׁם	דארט צו וואהנען,
כִּי כָבֵד הָרָעָב	דען דער הונגער איז שווער געוועזן
בָּאָרֶץ׃	אין דיא לאנד.
11. וַיְהִי	11. און עס איז געוועזן,
כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב	ווען ער האט זיך ערנעהנטערט
לָבוֹא מִצְרָיְמָה	צו קומען אין מצרים,
וַיֹּאמֶר	האט ער געזאגט
אֶל שָׂרַי אִשְׁתּוֹ	צו זיין פרוי שרי:
הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי	זעה דאך, איך ווייס,
כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ׃	דאס דו ביזט א פרוי פון שעהנעם אנזעהן.
12. וְהָיָה	12. און עס וועט זיין,
כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים	ווען די מצרים וועלען דיר זעהן,
וְאָמְרוּ	וועלען זיי זאגען:
אִשְׁתּוֹ זֹאת	„דיזע איז זיין פרוי“.

וְהָרְגוּ אֹתִי	און זיי וועלען מיר דערשלאגען
וְאֹתָךְ יְחַיּוּ׃	און דיר וועלען זיי לאזען לעבען.
13. אִמְרִי נָא	13. זאג דאך,
אֲחֹתִי אָתְּ	דוא ביזט מיין שוועסטער,
לְמַעַן יִיטַב לִי	אום מיר זאל גוט זיין
בַעֲבוּרֵךְ	פון דייבעט־וועגען,
וְחָיְתָה נַפְשִׁי	און מיין זעלע וועט בלייבען לעבען
בִּגְלָלֵךְ׃	[3]דורך דיר.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. וַיְהִי	14. און עס איז געווען,
כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרָיְמָה	ווען אברם איז געקומען אין מצרים,
וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים	האבען די מצרים געזען
אֶת הָאִשָּׁה	די פרוי,
כִּי יָפָה הִוא מְאֹד׃	דאס זי איז זעהר שעהן.
15. וַיִּרְאוּ אֹתָהּ	15. און עס האבען איהר (אויך) געזען
שָׂרֵי פַרְעֹה	פרעה'ס פירשטען,
וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ	און זיי האבען איהר געלויבט
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה,
וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה	און די פרוי איז גענומען געווארען
בֵּית פַּרְעֹה׃	אין פרעה'ס הויז.
16. וּלְאַבְרָם הֵיטִיב	16. און צו אברם האט ער גוטעס געטאן
בַּעֲבוּרָהּ	[4]וועגען איהר,
וַיְהִי לוֹ	און ער האט געהאט
צֹאן וּבָקָר	שאף און רינדער,
וַחֲמֹרִים	און אייזלען,
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת	און קנעכט און דינסטען,
וַאֲתֹנֹת וּגְמַלִּים׃	און אייזעלינען און קאמעלען
17. וַיְנַגַּע יְיָ אֶת פַּרְעֹה	17. און דער עוויגער האט געפלאגט פ״עה
נְגָעִים גְּדֹלִים	(מיט) גרויסע פלאגען
וְאֶת בֵּיתוֹ	און זיין הויז,
עַל דְּבַר שָׂרַי	וועגען שרי
אֵשֶׁת אַבְרָם׃	אברם'ס פרוי.
18. וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם	18. און פרעה האט גערופען אברם,

1) אויפגעשלאגען. 2) געהענדיג און רייזענדיג. 3) וועגען. 4) פון איהרעט־וועגען.

וַיֹּאמֶר — און ער האט געזאָגט:
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי — וואס האָסט׳ו מיר דיזעס געטאָן?
לָמָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִּי — וואָרום האסט׳ו מיר ניט געזאָגט,
כִּי אִשְׁתְּךָ הִיא: — דאַס זי איז דיין פרוי?
19. לָמָה אָמַרְתָּ — 19. וואָרום האסט׳ו געזאגט:
אֲחֹתִי הִיא — זי איז מיין שוועסטער?
וָאֶקַּח אֹתָהּ לִי — און איך האב איהר גענומען צו מיר
לְאִשָּׁה — פיר אַ פרוי,
וְעַתָּה — און יעצט
הִנֵּה אִשְׁתְּךָ — היר איז דיין פרוי
קַח וָלֵךְ: — נעהם און גיי.
20. וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה — 20. און פרעה האט וועגען איהם בעפוילען
אֲנָשִׁים — לייטע,
וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ — און זיי האָבען איהם בעגלייט[1]
וְאֶת אִשְׁתּוֹ — און זיין פרוי,
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ: — און אַלעס,וואס ער האט געהאַט.

Cap. XIII. יג

1. וַיַּעַל אַבְרָם — 1. און אברם איז אויפגעגאַנגען
מִמִּצְרַיִם — פון מצרים,
הוּא וְאִשְׁתּוֹ — ער און זיין פרוי,
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ — און אַלעס, וואס ער האט געהאַט,
וְלוֹט עִמּוֹ — און לוט מיט איהם,
הַנֶּגְבָּה: — נאך זיד זייט.
2. וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד — 2. און אברם איז געווען זעהר רייך
בַּמִּקְנֶה — אין פיה,
בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב: — אין זילבער און אין גאָלד.
3. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו — 3. און ער איז געגאַנגען אויף זיינע רייזען
מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל — פון זיד זייט ביז בית אל,
עַד הַמָּקוֹם — ביז דעם אָרט,
אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה — וואס זיין געצעלט איז דאָרט געווען
בַּתְּחִלָּה — אין אָנפאַנג,
בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי — צווישען בית אל און צווישען עי.
4. אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ — 4. צו דעם אָרט פון דעם אַלטאַר,
אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם — וועלכען ער האט דאָרט געמאכט
בָּרִאשֹׁנָה — צום ערשטען,
וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם — און אברם האט דאָרט גערופען

בְּשֵׁם יְהוָה: — אין נאמען פון דעם עוויגען.

שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי

5. וְגַם לְלוֹט — 5. און אויך ביי לוט,
הַהֹלֵךְ אֶת אַבְרָם — וועלכער איז געגאַנגען מיט אברם,
הָיָה — איז געווען
צֹאן וּבָקָר — שאָף און רינדער
וְאֹהָלִים: — און געצעלטען.
6. וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ — 6. און די לאַנד האט זיי ניט געטראָגען
לָשֶׁבֶת יַחְדָּו — צו וואָהנען צוזאַמען,
כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב — דען זייער פערמעגען איז געווען גרויס,
וְלֹא יָכְלוּ — און זיי האבען ניט געקענט
לָשֶׁבֶת יַחְדָּו: — וואָהנען צוזאַמען.
7. וַיְהִי רִיב — 7. און עס איז געווען אַ קריג
בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם — צווישען די הירטען פון אברם׳ס פיה
וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט — און צווישען די הירטען פון לוט׳ס פיה,
וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי — און דער כנעני און דער פריזי
אָז יֹשֵׁב בָּאָרֶץ: — האבען (שוין)דאַן (אויך) געוואָהנט אין די לאַנד.
8. וַיֹּאמֶר אַבְרָם — 8. און אברם האט געזאגט
אֶל לוֹט — צו לוט:
אַל נָא תְהִי מְרִיבָה — זאל דאך ניט זיין קיין קריג
בֵּינִי וּבֵינֶךָ — צווישען מיר און צווישען דיר
וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ — און צווישען מיינע הירטען און צווישען דיינע הירטען,
כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ: — דען מיר זיינען (דאָך) מענשען ברידער.
9. הֲלֹא כָל הָאָרֶץ — 9. איז דען ניט די גאנצע לאַנד
לְפָנֶיךָ — פאר דיר?
הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי — שייד זיך דאך פון מיר!
אִם הַשְּׂמֹאל — ווען דו וועסט גיין לינקס,
וְאֵימִנָה — וועל איך גיין רעכטס,
וְאִם הַיָּמִין — און ווען דו וועסט גיין רעכטס
וְאַשְׂמְאִילָה: — וועל איך גיין לינקס.
10. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו — 10. און לוט האט אויפגעהויבען זיינע אויגען
וַיַּרְא — און ער האט געזען

1) אוועגגעשיקט.

אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן — דעם גאנצען 1קרייז פון ירדן,
כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה — דאס 2זי איז אין גאנצען בעוועסערט,
לִפְנֵי שַׁחֵת יְהוָה — בעפאר דער עוויגער האט פערדארבען
אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה — סדום און עמורה
כְּגַן יְהוָה — (איז עס געווען) ווי דעם עוויגען'ס גארטען,
כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם — ווי די לאנד מצרים
בֹּאֲכָה צֹעַר: — ביז מען קומט אין צער.
11. וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט — 11. און לוט האט זיך 3אויסגעוויילט
אֵת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן — דעם גאנצען 1קרייז פון ירדן
וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם — און לוט האט געריזט פון מארגען-זייט,
וַיִּפָּרְדוּ — און זיי האבען זיך געשיידעט
אִישׁ מֵעַל אָחִיו: — איינער פון דעם אנדערן.
12. אַבְרָם יָשַׁב — 12. אברם האט געוואהנט
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן — אין די לאנד כנען,
וְלוֹט יָשַׁב — און לוט האט געוואהנט
בְּעָרֵי הַכִּכָּר — אין די שטעט פון דעם 1קרייז
וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם: — און ער האט געמאכט געצעלטען ביז סדום.
13. וְאַנְשֵׁי סְדֹם — 13. און די לייטע פון סדום
רָעִים וְחַטָּאִים לַיהוָה מְאֹד: — זיינען געווען זעהר שלעכטע און זינדיגע צו דעם עוויגען.
14. וַיהוָה אָמַר אֶל אַבְרָם — 14. און דער עוויגער האט געזאגט צו אברם,
אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט — נאכדעם ווי לוט האט זיך געשיידעט
מֵעִמּוֹ — פון איהם:
שָׂא נָא עֵינֶיךָ — הייב דאך אויף דיינע אויגען,
וּרְאֵה — און זעה
מִן הַמָּקוֹם — פון דעם ארט,
אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם — וואס דו ביזט דארט,
צָפֹנָה וָנֶגְבָּה — נאך נארד-זייט און זיד-זייט
וָקֵדְמָה וָיָמָּה: — און 4אסט-זייט און וועסט-זייט.
15. כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ — 15. דען די גאנצע לאנד,
אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה — וועלכע דו זעהסט,
לְךָ אֶתְּנֶנָּה — וועל איך עס געבען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ — און צו 10דיין-זאמען
עַד עוֹלָם: — 5אויף עוויג.
16. וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ — 16. און איך וועל מאכען 10דיין זאמען,
כַּעֲפַר הָאָרֶץ — ווי די שטויב פון דער ערד,
אֲשֶׁר — דאס,
אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת — אויב א מאן וועט קענען צעהלען
אֶת עֲפַר הָאָרֶץ — די שטויב פון דער ערד,
גַּם זַרְעֲךָ יִמָּנֶה: — וועט 10דיין זאמען אויך קענען געצעהלט ווערען.
17. קוּם — 17. שטעה אויף,
הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ — גיי דורך די לאנד
לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ — 6נאך איהר לייננג און 6נאך איהר ברייט,
כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה: — דען צו דיר וועל איך איהר געבען.
18. וַיֶּאֱהַל אַבְרָם — 18. און אברם האט געמאכט געצעלטען,
וַיָּבֹא — און ער איז געקומען,
וַיֵּשֶׁב — און ער האט זיך בעזעצט
בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא — ביי די אייכען-בוימער פון ממרא
אֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן — וועלכע זיינען ביי חברון,
וַיִּבֶן שָׁם — און ער האט דארט געבויט
מִזְבֵּחַ לַיהוָה: — איין אלטאר צו דעם עוויגען.

CAP. XIV. יד

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל — 1. און עס איז געווען אין די 7טעג פון אמרפל,
מֶלֶךְ שִׁנְעָר — דער קעניג פון שנער,
אַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר — אריוך, דער קעניג פון אלסר
כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם — כדרלעמר, דער קעניג פון עילם,
וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם: — און תדעל, דער קעניג פון גוים.
2. עָשׂוּ מִלְחָמָה — 2. האבען זיי געמאכט א 8קריג
אֶת בֶּרַע מֶלֶךְ סְדֹם — מיט ברע, דעם קעניג פון סדום,
וְאֶת בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה — און מיט ברשע, דעם קעניג פון עמורה,
שִׁנְאָב מֶלֶךְ אַדְמָה — (מיט) שנאב, דעם קעניג פון אדמה,
וְשֶׁמְאֵבֶר מֶלֶךְ צְבוֹיִם — און (מיט) שמאבר, דעם קעניג פון צבוים,
וּמֶלֶךְ בֶּלַע — און (מיט) דעם קעניג פון בלע,
הִיא צֹעַר: — דאס איז צער.
3. כָּל אֵלֶּה חָבְרוּ — 3. דיזע אלע האבען זיך 9פעראייניגט
אֶל עֵמֶק הַשִּׂדִּים — אין דעם טהאל שדים,
הוּא יָם הַמֶּלַח: — דאס איז דער זאלץ-מעער.
4. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה — 4. צוועלף יאהר

1) אומגעגענד. 2) ער. 3) אויסגעקליבען. 4) מארגען-זייט. 5) ביז 6) צו. 7) צייטען. 8) שטרייט.
9) פערזאמעלט. 10) דיינע קינדער.

עָבְדוּ אֶת־כְּדָרְלָעֹמֶר	האבען זיי געדינט כדרלעמר
וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה	און (אין) דעם דרייצעהנטען יאהר
מָרָדוּ׃	האבען זיי 1ווידערשפעניגט.
5. וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	5. און אין דעם פערצענטען יאהר,
בָּא כְדָרְלָעֹמֶר	איז געקומען כדרלעמר
וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ	און די קעניגע, וועלכע זיינען געוועזן מיט איהם,
וַיַּכּוּ אֶת־רְפָאִים	און זיי האבען געשלאגען די רפאים
בְּעַשְׁתְּרֹת קַרְנַיִם	אין עשתרות קרנים,
וְאֶת־הַזּוּזִים בְּהָם	און די זוזים אין הם,
וְאֵת הָאֵימִים	און די אימים
בְּשָׁוֵה קִרְיָתָיִם׃	אין שוה קריתים.
6. וְאֶת־הַחֹרִי	6. און דעם חרי
בְּהַרְרָם שֵׂעִיר	אויף זייער בארג שעיר,
עַד אֵיל פָּארָן	ביז איל פארן,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּדְבָּר׃	וועלכע איז ביי די וויסטע.
7. וַיָּשֻׁבוּ	7. און זיי האבען זיך צוריקגעקעהרט,
וַיָּבֹאוּ	און זיינען געקומען
אֶל־עֵין מִשְׁפָּט	אין עין משפט,
הִוא קָדֵשׁ	דאס איז קדש,
וַיַּכּוּ	און זיי האבען געשלאגען
אֶת־כָּל־שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי	די גאנצע פעלד פון דעם עמלקי
וְגַם אֶת־הָאֱמֹרִי	און אויך דעם אמורי,
הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר׃	וועלכער וואהנט אין חצצון תמר.
8. וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סְדֹם	8. און עס איז ארויס געגאנגען דער קעניג פון סדום,
וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה	און דער קעניג פון עמורה
וּמֶלֶךְ אַדְמָה	און דער קעניג פון אדמה,
וּמֶלֶךְ צְבוֹיִם	און דער קעניג פון צבוים
וּמֶלֶךְ בֶּלַע	און דער קעניג פון בלע,
הִוא־צֹעַר	דאס איז צער,
וַיַּעַרְכוּ אִתָּם	און זיי האבען 2געאָרדנעט מיט זיי
מִלְחָמָה	א 3קריג
בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים׃	אין דעם טהאל שדים.
9. אֵת כְּדָרְלָעֹמֶר	9. מיט כדרלעמר,
מֶלֶךְ עֵילָם	דעם קעניג פון עילם,

וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם	און (מיט) תדעל, דעם קעניג פון גוים,
וְאַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר	און (מיט) אמרפל, דעם קעניג פון שנער,
וְאַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר	און (מיט) אריוך, דעם קעניג פון אלסר,
אַרְבָּעָה מְלָכִים	פיר קעניגע
אֶת־הַחֲמִשָּׁה׃	מיט די פינף.
10. וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים	10. און דער טהאל שדים
בֶּאֱרֹת	(איז געוועזן מיט) גריבער,
בֶּאֱרֹת חֵמָר	(מיט) ליים גריבער.
וַיָּנֻסוּ	און עס זיינען אנטלאפען
מֶלֶךְ־סְדֹם וַעֲמֹרָה	דער קעניג פון סדום און עמורה,
וַיִּפְּלוּ־שָׁמָּה	און זיי זיינען דארט אריינגעפאלען,
וְהַנִּשְׁאָרִים	און די איבעריגע
הֶרָה נָּסוּ׃	זיינען אנטלאפען צום בארג.
11. וַיִּקְחוּ	11. און זיי האבען צוגענומען
אֶת־כָּל־רְכֻשׁ	דעם גאנצען פערמעגען
סְדֹם וַעֲמֹרָה	פון סדום און עמורה
וְאֶת־כָּל־אָכְלָם	און זייער גאנצע שפייזע,
וַיֵּלֵכוּ׃	און זיי זיינען אוועקגעגאנגען.
12. וַיִּקְחוּ אֶת־לוֹט	12. און זיי האבען צוגענומען לוט
וְאֶת־רְכֻשׁוֹ	און זיין פערמעגען,
בֶּן־אֲחִי אַבְרָם	אברם'ס ברודער'ס זוהן,
וַיֵּלֵכוּ	און זיי זיינען אוועקגעגאנגען.
וְהוּא יֹשֵׁב בִּסְדֹם׃	און ער האט געוואהנט אין סדם.
13. וַיָּבֹא הַפָּלִיט	13. און עס איז געקומען 4איין אנטלאפענער
וַיַּגֵּד	און ער האט 5דערציילט
לְאַבְרָם הָעִבְרִי	צו אברם, דעם עברי,
וְהוּא שֹׁכֵן	און ער האט געוואהנט
בְּאֵלֹנֵי	ביי די אייכען-בוימער
מַמְרֵא הָאֱמֹרִי	פון ממרא דעם אמורי,
אֲחִי אֶשְׁכֹּל	דער ברודער פון אשכול
וַאֲחִי עָנֵר	און דער ברודער פון ענר,
וְהֵם	און זיי (זיינען געווען)
בַּעֲלֵי בְרִית־אַבְרָם׃	אברם'ס בונדעס-מענער.
14. וַיִּשְׁמַע אַבְרָם	14. און אברם האט געהערט
כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו	דאס זיין ברודער איז געפאנגען געווארען,
וַיָּרֶק	און ער האט 6בעוואפענט

1) זיך עמפערט, זיינען זיי ווידערשפּעניג געווען. 2) איינגעריכטעט. 3) שטרייט, שלאכט. 4) דער ענטראנענער. 5) געזאגט. 6) ארויסגעפיהרט; אדער: ער און זיינע געאיבטעמענער האבען ארויסגעצויגען (דעם שווערד).

אֶת חֲנִיכָיו	זיינע געאיבטע (מענער),
יְלִידֵי בֵיתוֹ	זיינע הויז־געבארענע,
שְׁמֹנָה עָשָׂר	אכטצעהן
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת	און דריי־הונדערט,
וַיִּרְדֹּף עַד דָּן׃	און ער האט נאכגעיאגט ביז דן.
15. וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם	15. און ער האט זיך צוטיילט געגען זיי
לַיְלָה	(ביי) נאכט,
הוּא וַעֲבָדָיו	ער און זיינע קנעכט,
וַיַּכֵּם	און ער האט זיי געשלאגען,
וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה	און ער האט זיי נאכגעיאגט ביז חובה,
אֲשֶׁר מִשְּׂמֹאל לְדַמָּשֶׂק	וועלכע איז לינקס פון דמשק
16. וַיָּשֶׁב	16. און ער האט צוריק־געקערט
אֵת כָּל הָרְכֻשׁ	דעם גאנצען פערמעגען,
וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו	און אויך זיין ברודער לוט
וּרְכֻשׁוֹ	און זיין פערמעגען
הֵשִׁיב	האט ער צוריק געקערט,
וְגַם אֶת הַנָּשִׁים	און אויך די פרויען
וְאֶת הָעָם׃	און דאס פאלק.
17. וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סְדֹם	17. און דער קעניג פון סדום איז ארויסגעגאנגען
לִקְרָאתוֹ	ענטגעגען איהם,
אַחֲרֵי שׁוּבוֹ	נאכדעם ווי ער האט זיך צוריק געקערט
מֵהַכּוֹת אֶת כְּדָרְלָעֹמֶר	פון שלאגען כדרלעומר
וְאֶת הַמְּלָכִים	און די קעניגע,
אֲשֶׁר אִתּוֹ	וועלכע זיינען געווען מיט איהם,
אֶל עֵמֶק שָׁוֵה	אין דעם טהאל שוה,
הוּא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ׃	דאס איז דער קעניג׳ס־טהאל.
18. וּמַלְכִּי צֶדֶק	18. און מלכי צדק,
מֶלֶךְ שָׁלֵם	דער קעניג פון שלם,
הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן	האט ארויסגעבראכט ברויט און וויין,
וְהוּא כֹהֵן	און ער איז געווען א פריסטער
לְאֵל עֶלְיוֹן׃	צו דעם [1]העכסטען־גאט.
19. וַיְבָרְכֵהוּ	19. און ער האט איהם געבענשט
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
בָּרוּךְ אַבְרָם	געבענשט זאל זיין אברם

לְאֵל עֶלְיוֹן	צו דעם [1]העכסטען גאט.
קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃	דער [2]בעזיצער פון הימעל און ערד.
20. וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן	20. און געלויבט זאל זיין דער [1]העכסטער גאט,
אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ	וועלכער האט איבער־געגעבען דיינע פיינד
בְּיָדֶךָ	אין דיין האנד,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם געגעבען
מַעֲשֵׂר מִכֹּל׃	א צעהנטע טייל פון אלעס.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
21. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדֹם	21. און דער קעניג פון סדום האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם:
תֶּן לִי הַנֶּפֶשׁ	גיב מיר די [3]פערזאנען
וְהָרְכֻשׁ קַח לָךְ׃	און דעם פערמעגען נעהם דיר.
22. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	22. און אברם האט געזאגט
אֶל מֶלֶךְ סְדֹם	צום קעניג פון סדום:
הֲרִימֹתִי יָדִי	איך האב אויפגעהויבען מיין האנד
אֶל יְהוָה	צו דעם עוויגען,
אֵל עֶלְיוֹן	דעם העכסטען גאט,
קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃	דער [2]בעזיצער פון הימעל און ערד,
23. אִם מִחוּט	23. אויב (איך וועל נעהמען) פון א פאדעם
וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל	ביז א שוך־רימען,
וְאִם אֶקַּח	און אויב איך וועל נעהמען
מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ	פון אלעס, וואס געהערט צו דיר,
וְלֹא תֹאמַר	אום דו זאלסט ניט זאגען:
אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם׃	איך האב רייך געמאכט אברם.
24. בִּלְעָדַי רַק	24. אויסער נור
אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים	וואס די [4]קנאבען האבען [5]געגעסען
וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים	און דעם טייל פון די לייטע,
אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי	וועלכע זיינען געגאנגען מיט מיר:
עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא	ענר, אשכול און ממרא,
הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם׃	זיי מעגען נעהמען זייער טייל.

טו CAP. XV.

1. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	1. נאך דיזע בעגעבענהייטען
הָיָה דְבַר יְהוָה	איז געווען גאטעס ווארט
אֶל אַבְרָם	צו אברם

1) אויבערשטען־גאט. 2) אייגענטהימער, שעפפער. 3) זעעלען. 4) קנעכט, יונגען. 5) פערצעהרט.

במחזה — אין ערשיינונג
לאמר — זאָגענדיג:
אל תירא אברם — פירכטע זיך ניט אברם!
אנכי מגן לך — איך בין דיין [1]שילד,
שכרך הרבה מאד: — דיין לוין איז זעהר [2]גרויס.
2. ויאמר אברם — 2. און אברם האט געזאָגט:
אדני יהוה — עוויגער גאָט!
מה תתן לי — וואס קענסט׳ו מיר געבען,
ואנכי הולך ערירי — ווען איך גיי [3]אָהן־קינדער,
ובן משק ביתי — און דער פערוואַלטער פון מיין הויז
הוא דמשק אליעזר: — איז אליעזר פון דמשק.
3. ויאמר אברם — 3. און אברם האט געזאָגט:
הן לי לא נתתה זרע — זעה, מיר האסט׳ו ניט געגעבען [4]זאָמען,
והנה בן ביתי — און זעה, [5]מיין הויזגעפאַ־רענער
יורש אותי: — וועט מיר ערבען.
4. והנה דבר יי אליו — 4. [6]און גאָטעס וואָרט איז צו איהם געוועזן,
לאמר — זאָגענדיג:
לא יירשך זה — דיזער וועט דיך ניט ערבען,
כי אם — זאָנדערן,
אשר יצא — דער ,וואס וועט אַרויסגיין
ממעיך — פון דיינע אינגעווייידען,
הוא יירשך: — דער וועט דיך ערבען.
5. ויוצא אתו — 5. און ער האט איהם אַרויסגעפירט
החוצה — אין דרויסען,
ויאמר — און ער האט געזאָגט:
הבט נא — קוק דאָך
השמימה — צום הימעל,
וספר הכוכבים — און צייל די שטערן,
אם תוכל לספר אתם — אויב דו וועסט זיי קענען ציילען,
ויאמר לו — און ער האט צו איהם געזאָגט:
כה יהיה זרעך: — אַזוי וועט זיין דיין [4]זאָמען.
6. והאמן ביהוה — 6. און ער האט געגלויבט [7]דעם עוויגען,
ויחשבה לו — און ער האט עס איהם גערעכענט
צדקה: — פיר א גערעכטיגקייט.

ששי

7. ויאמר אליו — 7. און ער האט צו איהם געזאָגט:
אני יהוה — איך בין דער עוויגער,
אשר הוצאתיך — וואס איך האב דיך אַרויס־געפירט
מאור כשדים — פון אור כשדים,
לתת לך — דיר צו געבען
את הארץ הזאת — דיזע לאַנד
לרשתה: — איהר צו ערבען.
8. ויאמר — 8. און ער האט געזאָגט:
אדני יהוה — עוויגער גאָט!
במה אדע — מיט וואס וויים איך,
כי אירשנה: — דאַס איך וועל איהר ערבען?
9. ויאמר אליו — 9. און ער האט צו איהם געזאָגט:
קחה לי — נעהם מיר
עגלה משלשת — א דריי־יעהריגע קאַלב,
ועז משלשת — און א דריי־יעהריגע ציג,
ואיל משלש — און א דריי־יעהריגען [8]ווידער
ותר וגוזל: — און א טורטעל טויב און א יונגע טויב.
10. ויקח לו — 10. און ער האט [9]איהם גענומען
את כל אלה — דיזע אלע,
ויבתר אתם — און ער האט זיי [10]צושניטען
בתוך — אין דער מיטען,
ויתן — און ער האט [11]געלייגט
איש בתרו — יעדער שטיק
לקראת רעהו — ענטגעגען דעם אַנדערן,
ואת הצפר — אָבער די פויגעל
לא בתר: — האט ער ניט צושניטען.
11. וירד העיט — 11. און דער רויב פויגעל איז אַראָב געגאַנגען
על הפגרים — אויף די טויט־קערפּער,
וישב אתם אברם: — און אברם האט זיי אַוועג־געטריבען.
12. ויהי — 12. און עס איז געוועזן,
השמש לבוא — ווען די זון איז געוועזן ביים אונטערגיין,
ותרדמה נפלה על אברם — איז א טיפער שלאַף געפאַלען אויף אברם;
והנה אימה — און זעה, א שרעק
חשכה גדלה — (און) א גרויסע פינסטערניס

1) שוץ, פאַנצער. 2) פועל. 3) קינדערלאָז, אליין. 4) קינדער. 5) דער זאָהן פון מיין הייז. 6) און זעה. 7) אין דעם. 8) באַראַן. 9) פיר איהם. 10) צר־שטיקט, צוטהיילט. 11) געגעבען.

נֹפֶלֶת עָלָיו׃	איז געפאַלען אויף איהם.
13. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם	13. און ער האט געזאגט צו אברם:
יָדֹעַ תֵּדַע	דו זאלסט וויסען,
כִּי גֵר	דאַס אַ פרעמדלינג
יִהְיֶה זַרְעֲךָ	וועט דיין [1]זאַמען זיין
בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם	אין אַ לאַנד, וועלכע געהערט ניט צו זיי,
וַעֲבָדוּם	און מען וועט (מיט) זיי אַרבייטען,
וְעִנּוּ אֹתָם	און מען וועט זיי [2]פּייניגען
אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃	פיר הונדערט יאהר.
14. וְגַם אֶת הַגּוֹי	14. אָבער אויך דאַס פאָלק,
אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ	וועלכע זיי וועלען דינען,
דָּן אָנֹכִי	וועל איך [3]ריכטען,
וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ	און נאָכדעם וועלען זיי אַרויס־גיין
בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל׃	מיט גרויס פערמעגען.
15. וְאַתָּה תָּבוֹא	15. און דו וועסט קומען
אֶל אֲבֹתֶיךָ	צו דיינע [4]עלטערן
בְּשָׁלוֹם	אין פרידען,
תִּקָּבֵר	דו וועסט בעגראָבען ווערען
בְּשֵׂיבָה טוֹבָה׃	אין גוטען עלטער.
16. וְדוֹר רְבִיעִי	16. און דער פירטער געשלעכט
יָשׁוּבוּ הֵנָּה	וועט זיך צוריק־קערען היר;
כִּי לֹא שָׁלֵם	דען עס איז ניט [5]פול
עֲוֹן הָאֱמֹרִי	די זינד פון דעם אמורי
עַד הֵנָּה׃	ביז דאַן.
17. וַיְהִי	17. און עס איז געווען,
הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה	ווען די זון איז אונטער־געגאַנגען,
וַעֲלָטָה הָיָה	און [6]פינסטערניס איז געוואָרען,
וְהִנֵּה	און זעה!
תַנּוּר עָשָׁן	(עס איז געווען) אַ רויכענ־דער אויווען
וְלַפִּיד אֵשׁ	און אַ [7]פלאַם־פייער,
אֲשֶׁר עָבַר	וועלכער איז דורכגעגאַנגען
בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה׃	צווישען דיזע (פלייש) שטיקער.
18. בַּיּוֹם הַהוּא	18. אין יענעם טאַג
כָּרַת יְיָ אֶת אַבְרָם	האט דער עוויגער געשלאָסען מיט אברם
בְּרִית	אַ בונד,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לְזַרְעֲךָ	צו דיין [1]זאַמען
נָתַתִּי	האב איך געגעבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאַנד,
מִנְּהַר מִצְרַיִם	פון דעם שטראָם פון מצרים
עַד הַנָּהָר הַגָּדֹל	ביז דעם גרויסען שטראָם,
נְהַר פְּרָת׃	דעם שטראָם פרת.
19. אֶת הַקֵּינִי	19. דעם קיני,
וְאֶת הַקְּנִזִּי	און דעם קניזי,
וְאֵת הַקַּדְמֹנִי׃	און דעם קדמוני.
20. וְאֶת הַחִתִּי	20. און דעם חתי,
וְאֶת הַפְּרִזִּי	און דעם פריזי,
וְאֶת הָרְפָאִים׃	און די רפאים.
21. וְאֶת הָאֱמֹרִי	21. און דעם אמורי,
וְאֶת הַכְּנַעֲנִי	און דעם כנעני,
וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי	און דעם גרגשי,
וְאֶת הַיְבוּסִי׃	און דעם יבוסי.

טז Cap. XVI.

1. וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם	1. און שרי, אברם׳ס פרוי,
לֹא יָלְדָה לוֹ	האט איהם ניט געבאָרען (קיין קינד).
וְלָהּ שִׁפְחָה מִצְרִית	און זי האט געהאַט אַ [8]מצרי׳שע דינסט,
וּשְׁמָהּ הָגָר׃	און איהר נאמען איז געווען הגר.
2. וַתֹּאמֶר שָׂרַי	2. און שרי האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם:
הִנֵּה נָא	זעה דאָך,
עֲצָרַנִי יְהוָה	דער עוויגער האט מיך [9]אָבגעהאַלטען
מִלֶּדֶת	פון געבערען,
בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי	קום דאָך צו מיין דינסט,
אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה	פיליַיכט וועל איך געבויט ווערען פון איהר;
וַיִּשְׁמַע אַבְרָם	און אברם האט געהערט
לְקוֹל שָׂרָי׃	צו די שטימע פון שרי.
3. וַתִּקַּח שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם	3 און שרי, אברם׳ס פרוי, האט גענומען,
אֶת הָגָר הַמִּצְרִית	הגר די [8]מצרית,
שִׁפְחָתָהּ	איהר דינסט
מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים	אַם ענדע פון צעהן יאַהר
לְשֶׁבֶת אַבְרָם	נאָך אברם׳ס וואָהנען

1) קינדער. 2) קוועלען, דריקען. 3) שטראָפען. 4) פאָטערס. 5) גאַנץ, פאָלשטענדיג. 6) געדיכטע דונקעלהייט. 7) פאַקעל. 8) איין עגיפטערן, אַ דינסט פון מצרים. 9) פערשלאָסען.

בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַתִּתֵּן אֹתָהּ	און זי האט איהר געגעבען
לְאַבְרָם אִישָׁהּ	צו איהר מאַן אברם,
לוֹ לְאִשָּׁה׃	איהם פיר אַ פרוי.
4. וַיָּבֹא אֶל הָגָר	4. און ער איז געקומען צו הגר,
וַתַּהַר	און זי איז שוואַנגער געווארען,
וַתֵּרֶא	און זי האט געזען,
כִּי הָרָתָה	דאַס זי איז שוואַנגער,
וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ	איז איהר הערין [1]גרינג געווארען
בְּעֵינֶיהָ׃	אין איהרע אויגען.
5. וַתֹּאמֶר שָׂרַי	5. און שרי האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם:
חֲמָסִי עָלֶיךָ	[2]מיין בעליידיגונג פאַלט אויף דיר!
אָנֹכִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי	איך האב געגעבען מיין דינסט
בְּחֵיקֶךָ	אין דיין שויס,
וַתֵּרֶא	און זי האט געזען,
כִּי הָרָתָה	דאַס זי איז שוואַנגער,
וָאֵקַל בְּעֵינֶיהָ	בין איך [1]גרינג געווארען אין איהרע אויגען,
יִשְׁפֹּט יְהוָה	דער עוויגער זאל ריכטען
בֵּינִי וּבֵינֶיךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר
6. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	6. און אברם האט געזאגט
אֶל שָׂרַי	צו שרי:
הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ	זעה, דיין דינסט איז אין דיין האַנד,
עֲשִׂי לָהּ	טהוא איהר,
הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ	וואס גוט איז אין דיינע אויגען,
וַתְּעַנֶּהָ שָׂרַי	און שרי האט איהר געפייניגט,
וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ׃	און זי איז אנטלאָפען [3]פון איהר.
7. וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ יְיָ	7. און גאָטעס ענגעל האט איהר געפונען
עַל עֵין הַמַּיִם	ביי אַ וואַסער־קוואַל,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
עַל הָעַיִן	ביי דעם קוואַל
בְּדֶרֶךְ שׁוּר׃	אויף דעם וועג נאך שור.
8. וַיֹּאמַר	8. און ער האט געזאָגט:
הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי	הגר, שרי׳ס דינסט,
אֵי מִזֶּה בָאת	פון וואַנען קומסט׳ו
וְאָנָה תֵלֵכִי	און וואוהין גייסט׳ו?

וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאָגט:
מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי	[3]פון מיין הערין שרי
אָנֹכִי בֹּרַחַת׃	ענטלויף איך.
9. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְיָ	9. און גאָטעס ענגעל האט צו איהר געזאָגט:
שׁוּבִי	קעהר זיך צוריק
אֶל גְּבִרְתֵּךְ	צו דיין הערין,
וְהִתְעַנִּי	און לאָז זיך פייניגען
תַּחַת יָדֶיהָ׃	אונטער איהרע הענד.
10. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְיָ	10. און גאָטעס ענגעל האט צו איהר געזאגט:
הַרְבָּה אַרְבֶּה	איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֵךְ	דיין זאַמען,
וְלֹא יִסָּפֵר	דאַס עס וועט ניט קענען געציילט ווערען
מֵרֹב׃	פון פילקייט.
11. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְיָ	11. און גאָטעס ענגעל האט צו איהר געזאגט:
הִנָּךְ הָרָה	דו ביסט שוואַנגער
וְיֹלַדְתְּ בֵּן	און דו וועסט געבערען אַ זוהן,
וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל	און דו זאָלסט רופען זיין נאמען ישמעאל,
כִּי שָׁמַע יְהוָה	דען דער עוויגער האט געהערט
אֶל עָנְיֵךְ׃	צו דיין עלענד.
12. וְהוּא יִהְיֶה	12. און ער וועט זיין
פֶּרֶא אָדָם	אַ ווילדער מענש,
יָדוֹ בַכֹּל	זיין האַנד (וועט זיין) געגען אַלעמען
וְיַד כֹּל בּוֹ	און אַלעמען׳ס האַנד (וועט זיין) געגען איהם,
וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו	און [4]פאר אַלע זיינע ברידער
יִשְׁכֹּן׃	וועט ער וואָהנען.
13. וַתִּקְרָא שֵׁם יְהוָה	13. און זי האט גערופען דעם נאמען פון דעם עוויגען,
הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ	וועלכער האט צו איהר גערעדט:
אַתָּה אֵל רֳאִי	„דו ביסט דער גאט פון [5]זעהונג"[6]
כִּי אָמְרָה	דען זי האט געזאגט:
הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי	האב איך ניט אויך היר געזען
אַחֲרֵי רֹאִי׃	נאך מיין זעהן[7] (גאט)?
14. עַל כֵּן קָרָא לַבְּאֵר	14. דאַרום האט מען גערופען דעם ברונען:

1) אונגעאַכטעט. 2) אָדער: דאס אונרעכט געגען מיר; אונרעכט איז מיר געשעהן וועגען דיר. 3) פאַר. 4) אין אָסט־זייט פון אלע. 5) זעהן; ערשיינונג. 6) ד. ה. וועלכען מען קען זעהן (זעה דר. פהיליפזאָהן׳ס קאָמענטאַר). 7) זעהער.

בְּאֵר לַחַי רֹאִי	באר לחי ראי[1],
הִנֵּה בֵין קָדֵשׁ	עס איז צווישען קדש
וּבֵין בָּרֶד׃	און צווישען ברד.
15. וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם	15. און הגר האט געבאָרען צו אברם
בֵּן	אַ זוהן,
וַיִּקְרָא אַבְרָם	און אברם האט גערופען
שֶׁם בְּנוֹ	דעם נאמען פון זיין זוהן,
אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר	וועלכען הגר האט געבאָרען
יִשְׁמָעֵאל׃	ישמעאל.
16. וְאַבְרָם	16. און אברם
בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה	איז געוועזן אַכטציג יאהר אַלט
וְשֵׁשׁ שָׁנִים	און זעקס יאהר,[2]
בְּלֶדֶת הָגָר אֶת יִשְׁמָעֵאל	ווען הגר האט געבאָרען ישמעאל
לְאַבְרָם׃	צו אברם.

Cap. XVII. יז

1. וַיְהִי אַבְרָם	1. און אברם איז געוועזן
בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה	נײַנציג יאהר אַלט
וְתֵשַׁע שָׁנִים	און נײַן יאָהר,
וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם	און גאט האט זיך בעוויזען צו אברם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
אֲנִי אֵל שַׁדַּי	איך בין דער אַלמעכטיגער גאט,
הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי	גיי פאר מיר
וֶהְיֵה תָמִים׃	און זיי פרום.
2. וְאֶתְּנָה בְרִיתִי	2. און איך וועל [3]מאַכען מיין בונד
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיר,
וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד׃	און איך וועל דיר זעהר און זעהר מעהרען.
3. וַיִּפֹּל אַבְרָם	3. און אברם איז געפאַלען
עַל פָּנָיו	אויף זיין געזיכט,
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים	און גאט האט מיט איהם גערעט,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
4. אֲנִי	4. איך (בין עס)!—
הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ	זעה, מיין בונד איז מיט דיר,
וְהָיִיתָ	און דו וועסט ווערען
לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם׃	צו אַ פאטער פון [4]אַ מענגע נאַציאָנען.
5. וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם	און דיין נאמען זאָל מעהר ניט גערופען ווערען אברם,
וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם	זאָנדערן דיין נאמען זאָל זיין אברהם,
כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם	דען אַ פאטער פון [4]אַ מענגע נאַציאָנען
נְתַתִּיךָ׃	האב איך דיר געמאַכט.
6. וְהִפְרֵתִי אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד	6 און איך וועל דיך זעהר און זעהר פרוכטבאַר מאַכען,
וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם	און איך וועל דיר מאַכען צו נאַציאָנען,
וּמְלָכִים	און קעניגע
מִמְּךָ יֵצֵאוּ׃	וועלען פון דיר אַרויסגיין.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
7. וַהֲקִמֹתִי	7. און איך וועל אויפשטעלען
אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיר׳
וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צווישען דיין זאַמען נאָך דיר׳
לְדֹרֹתָם	פיר זייערע געשלעכטער
לִבְרִית עוֹלָם	צו איין עוויגען בונד,
לִהְיוֹת לְךָ	דאס איך וועל זיין צו דיר
לֵאלֹהִים	פיר אַ גאָט
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ׃	און צו דיין זאַמען נאך דיר.
8. וְנָתַתִּי לְךָ	8. און איך וועל געבען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צו דיין זאַמען נאך דיר
אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ	דיין וואָהנונג׳ס־לאַנד,
אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן	די גאַנצע לאַנד כנען,
לַאֲחֻזַּת עוֹלָם	פיר איין עוויגען אייגענטהום,
וְהָיִיתִי לָהֶם	און איך וועל זיין צו זיי
לֵאלֹהִים׃	פיר אַ גאט.
9. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	9. און גאט האט געזאגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִשְׁמֹר	און דו זאָלסט היטען מיין בונד
אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	דו און דיין זאַמען נאך דיר,
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
10. זֹאת בְּרִיתִי	10. דיזעס איז מיין בונד,
אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ	וועלכען איהר זאלט היטען,
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	צווישען מיר און צווישען אייך

1) ברונען פון זעהן (גאָט) לעבעדיגערהייט. 2) זעקס און אַכציג יאָהר אַלט. 3) געבען. 4) פיעלע.

וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צווישען דיין זאַמען נאָך דיר:
הִמּוֹל לָכֶם	עס זאל בעשניטען ווערען ביי אייך
כָּל זָכָר׃	יעדעס מענליכע.
11. וּנְמַלְתֶּם	11. און איהר זאלט בעשניי־דען
אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם	די פלייש פון אייער פאָרהויט
וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית	און דאס זאל זיין פיר אַ בונדעס־צייכען
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם׃	צווישען מיר און צווישען אייך.
12. וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים	12. און (צו) אַכט־טעג אַלט
יִמּוֹל לָכֶם	זאל ביי אייך בעשניטען ווערען
כָּל זָכָר	יעדעס מענליכע
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
יְלִיד בָּיִת	אַ הויז געבאָרענער
וּמִקְנַת כֶּסֶף	און אַ געלד געקויפטער
מִכֹּל בֶּן נֵכָר	פון יעדען פרעמדען,
אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא׃	וועלכער איז ניט פון דיין זאַמען.
13. הִמּוֹל יִמּוֹל	13. עס זאל בעשניטען ווערן
יְלִיד בֵּיתְךָ	דיין הויז געבאָרענער
וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ	און דיין געלד געקויפטער,
וְהָיְתָה בְרִיתִי	און מיין בונד זאל זיין
בִּבְשַׂרְכֶם	אין אייער פלייש
לִבְרִית עוֹלָם׃	פיר איין עוויגען בונד.
14. וְעָרֵל זָכָר	14. און איין אונבעשניטע־נער [1]מענליכער,
אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל	וועלכער וועט זיך ניט לאָזען בעשניידען
אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ	די פלייש פון זיין פאָרהויט,
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	זאָל יענע [2]פּעזאָן [3]אָבגע־שניטען ווערען
מֵעַמֶּיהָ	פון איהר פאָלק,
אֶת בְּרִיתִי הֵפַר׃	מיין בונד האט ער צור־שטערט.
15. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	15. און גאט האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
שָׂרַי אִשְׁתְּךָ	דיין פרוי שרי,
לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָהּ שָׂרָי	זאָלסט'ו ניט רופען איהר נאָמען שרי,
כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ׃	זאָנדערן שרה (זאָל זיין) איהר נאָמען.
16. וּבֵרַכְתִּי אוֹתָהּ	16. און איך וועל איהר בענשען,

וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן	און אויך פון איהר וועל איך דיר געבען אַ זוהן,
וּבֵרַכְתִּיהָ	און איך וועל איהר בענשען,
וְהָיְתָה לְגוֹיִם	און זי וועט ווערען צו נאַציאָנען,
מַלְכֵי עַמִּים	קעניגע פון פעלקער
מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃	וועלען פון איהר זיין.
17. וַיִּפֹּל אַבְרָהָם	17. און אברהם איז געפאַ־לען
עַל פָּנָיו	אויף זיין געזיכט,
וַיִּצְחָק	און ער האט געלאַכט,
וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ	און ער האט געזאגט אין זיין האַרצען:
הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה	צו [4]ביי אַ הונדערט־יעריגען
יִוָּלֵד	וועט געבאָרען ווערען (אַ קינד)?
וְאִם שָׂרָה	אָדער שרה,
הֲבַת תִּשְׁעִים שָׁנָה	די ניינציג־יעהריגע,
תֵּלֵד׃	וועט געבערען?
18. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	18. און אברהם האט געזאגט
אֶל הָאֱלֹהִים	צו גאט:
לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ׃	אָ. ווען ישמעאל וואָלט נור לעבען פאר דיר![5]
19. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	19. און גאט האט געזאגט:
אֲבָל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ	[6]אָבער (ווירקליך), דיין פרוי שרה
יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן	וועט דיר געבערען אַ זוהן,
וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק	און דו זאָלסט רופען זיין נאמען יצחק,
וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי	און איך וועל אויף־שטעלען מיין בונד
אִתּוֹ	מיט איהם
לִבְרִית עוֹלָם	צו איין עוויגען בונד
לְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃	פיר זיין זאַמען נאך איהם.
20. וּלְיִשְׁמָעֵאל	20. און (אויך) וועגען ישמעאל
שְׁמַעְתִּיךָ	האב איך דיך צוגעהערט,
הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ	זעה, איך האב איהם געבענשט,
וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ	און איך וועל איהם פרוכט־באַר מאַכען,
וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ בִּמְאֹד מְאֹד	און וועל איהם זעהר און זעהר מעהרען,
שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים	צוועלף פירשטען
יוֹלִיד	וועט ער געבערען,

1) מאַן. 2) זעלע. 3) פערטיליגט, אויסגעראָט. 4) פון. 5) ד. ה. הלואי וואָלט חאָטש ישמעאל לעבען! 6) געווים.

וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל׃ — און איך וועל איהם מאַכען צו אַ גרויסע נאַציאָן.
21. וְאֶת בְּרִיתִי — 21. און מיין בונד
אָקִים אֶת יִצְחָק — וועל איך אויף-שטעלען מיט יצחק,
אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה — וועלכען שרה וועט דיר געבערען,
לַמּוֹעֵד הַזֶּה — צו דיזער צייט
בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת׃ — אין דעם אַנדערען יאָהר.
22. וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ — 22. און ער האט געענדיגט ריידען מיט איהם,
וַיַּעַל אֱלֹהִים — און גאט האט זיך [1]ערהויבען
מֵעַל אַבְרָהָם׃ — פון אברהם.
23. וַיִּקַּח אַבְרָהָם — 23. און אברהם האט גענומען
אֶת יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ — זיין זוהן ישמעאל
וְאֵת כָּל יְלִידֵי בֵיתוֹ — און אַלע-זיינע הויז-געבאָרענע
וְאֵת כָּל מִקְנַת כַּסְפּוֹ — און אַלע זיינע געלד געקויפטע,
כָּל זָכָר — יעדען מענליכען
בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם — אונטער אברהם'ס הויז-לייטע,
וַיָּמָל — און ער האט בעשניטען
אֶת בְּשַׂר עָרְלָתָם — די פלייש פון זייער פאָרהויט,
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה — אין דעם זעלבען טאָג,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים׃ — ווי גאָט האט מיט איהם גערעדט.

מַפְטִיר — מַפְטִיר

24. וְאַבְרָהָם — 24. און אברהם
בֶּן תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה — (איז געווען) ניין און ניינציג יאהר אַלט,
בְּהִמֹּלוֹ — ווען עס איז ביי איהם בע-שניטען געוואָרען[8]
בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ — די פלייש פון זיין פאָרהויט.
25. וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ — 25. און זיין זוהן ישמעאל
בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה — איז געווען דרייצעהן יאָהר אַלט,
בְּהִמֹּלוֹ — ווען עס איז ביי איהם בע-שניטען געוואָרען[8]
אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ — די פלייש פון זיין פאָרהויט.
26. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה — 26. אין דעם זעלבען טאג
נִמּוֹל אַבְרָהָם — איז בעשניטען געוואָרען אברהם
וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ׃ — און זיין זוהן ישמעאל.
27. וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ — 27. און אַלע זיינע הויז-לייטע,
יְלִיד בָּיִת — הויז-געבאָרענע
וּמִקְנַת כֶּסֶף — און געלד געקויפטע
מֵאֵת בֶּן נֵכָר — פון יעדען פרעמדען,
נִמֹּלוּ אִתּוֹ׃ — זיינען בעשניטען געוואָרען מיט איהם.

וַיֵּרָא — VAYERA.

Cap. XVIII. — יח

1. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָֹה — 1. און גאט האט זיך צו איהם בעוויזען
בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא — ביי די אייכען-בוימער פון ממרא,
וְהוּא יֹשֵׁב — און ער איז געזעסען
פֶּתַח הָאֹהֶל — (אין) דעם [2]איינגאַנג פון געצעלט
כְּחֹם הַיּוֹם׃ — ביי די היטץ פון טאג[3].
2. וַיִּשָּׂא עֵינָיו — 2. און ער האט אויפעהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא — און ער האט געזען,
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים — [4]דאָס דריי לייטע
נִצָּבִים עָלָיו — שטעהן ביי איהם,
וַיַּרְא — און (ווען) ער האט זיי געזען
וַיָּרָץ לִקְרָאתָם — איז ער געלאָפען ענטגעגען זיי,
מִפֶּתַח הָאֹהֶל — פון דעם [2]איינגאַנג פון דעם געצעלט,
וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃ — און ער האט זיך געבוקט צו דער ערד,
3. וַיֹּאמַר — 3. און ער האט געזאָגט:
אֲדֹנָי — מיין [5]הערר!
אִם נָא מָצָאתִי חֵן — אויב איך האב געפונען גנאָדע
בְּעֵינֶיךָ — אין דיינע אויגען
אַל נָא תַעֲבֹר — זאָלסט'ו ניט פאַרביי-גיין
מֵעַל עַבְדֶּךָ׃ — פאַר דיין קנעכט.
4. יֻקַּח נָא — 4. עס[6]וועט גענומען ווערען
מְעַט מַיִם — אַ ביסעל וואַסער,
וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם — און וואַשט אייערע פיס,
וְהִשָּׁעֲנוּ — און [7]שפּאַרט אייך אָן
תַּחַת הָעֵץ׃ — אונטער דעם בוים.
5. וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם — 5. און איך וועל נעהמען אַ שטיק ברויט,
וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם — און ערקוויקט אייער הארץ,
אַחַר תַּעֲבֹרוּ — נאָכדעם מעגט איהר אַוועג-גיין,
כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם — דען [9]דאָרום זייט איהר פאַרביי-געגאַנגען
עַל עַבְדְּכֶם — פאַר אייער קנעכט,
וַיֹּאמְרוּ — און זיי האבען געזאָגט:
כֵּן תַּעֲשֶׂה — אַזוי זאָלסט'ו טהאָן

1) אויפגעגאַנגען, אַוועגגעגאַנגען. 2) טהיר, עפנונג. 3) ד. ה. אין די הייסע צייט פון טאָג. 4) און זעה. 5) מיינע הערען. 6) זאָל. 7) לעהנט. 8) ווען ער האט זיך בעשניטען, אדער: געלאזט בעשניידען. 9) וויל

כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃	ווי דו האסט גערעט.
6. וַיְמַהֵר אַבְרָהָם	6. און אברהם האט געאײלט
הָאֹהֱלָה	אין דעם געצעלט
אֶל שָׂרָה	צו שרה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מַהֲרִי	אײל
שְׁלֹשׁ סְאִים	דרײ מאָס
קֶמַח סֹלֶת	זעמעל מעהל,
לוּשִׁי	קנעט
וַעֲשִׂי עֻגוֹת׃	און מאַך קוכענס.
7. וְאֶל הַבָּקָר	7. און צו [1]די רינדער
רָץ אַבְרָהָם	איז אברהם געלאָפען
וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר	און ער האט גענומען אַ [2]יונגען־רינד,
רַךְ וָטוֹב	אַ [3]צאַרטען און אַ גוטען,
וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר	און ער האט (עס) געגעבען צום [4]קנאַבע,
וַיְמַהֵר	און ער האט געאײלט
לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ׃	איהם צו מאַכען.
8. וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב	8. און ער האט גענומען פּוטער און מילך
וּבֶן הַבָּקָר	און דעם יונגען רינד,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכען ער האט געמאַכט,
וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם	און ער האט (עס) [5]געשטעלט פאַר זײ,
וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם	און ער איז געשטאַנען בײ זײ
תַּחַת הָעֵץ	אונטער דעם בוים,
וַיֹּאכֵלוּ׃	און זײ האבען געגעסען.
9. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	9. און זײ האבען געזאָגט צו איהם:
אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ	וואו איז דײן פרוי שרה?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה בָאֹהֶל׃	זי איז אין געצעלט.
10. וַיֹּאמֶר	10. און ער האט געזאָגט:
שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ	איך וועל זיך צוריק־קעהרען צו דיר
כָּעֵת חַיָּה	איבער אַ יאָהר אין דיזער צײט[6]
וְהִנֵּה בֵן	און אַ זוהן (וועט זײן)
לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ	בײ דײן פרוי שרה,
וְשָׂרָה שֹׁמַעַת	און שרה האט (עס)געהערט
פֶּתַח הָאֹהֶל	אין דעם אײנגאַנג פון דעם געצעלט,
וְהוּא אַחֲרָיו׃	וועלכער איז געווען הינטער איהם.

11. וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה	11. און אברהם און שרה
זְקֵנִים	(זײנען געווען) אַלט,
בָּאִים בַּיָּמִים	זײ זײנען געקומען אין די [7]יאָהרען,
חָדַל	עס האט אויפגעהערט
לִהְיוֹת לְשָׂרָה	צו זײן בײ שרה
אֹרַח כַּנָּשִׁים׃	די אַרט, ווי (בײ) פרויען.
12. וַתִּצְחַק שָׂרָה	12. און שרה האט געלאַכט
בְּקִרְבָּהּ	אין זיך
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַחֲרֵי בְלֹתִי	נאָכדעם ווי איך בין אַלט געוואָרען[8]
הָיְתָה לִּי עֶדְנָה	וועט בײ מיר זײן [9]יוגענד־לוסט
וַאדֹנִי זָקֵן׃	און מײן הערר איז (אויך) אַלט.
13. וַיֹּאמֶר יְהֹוָה	13. און גאָט האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה	ווארום דען האט שרה געלאַכט
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד	וועל איך אויך ווירקליך געבערען,
וַאֲנִי זָקַנְתִּי׃	ווען איך בין אַלט?
14. הֲיִפָּלֵא מֵיְיָ דָּבָר	14. איז דען עטוואַס [10]וואונדערבאַר בײ גאָט?
לַמּוֹעֵד	צו די בעשטימטע צײט
אָשׁוּב אֵלֶיךָ	וועל איך זיך צוריק־קעהרען צו דיר,
כָּעֵת חַיָּה	איבער א יאָהר אין דיעזער צײט[6]
וּלְשָׂרָה בֵן׃	און בײ שרה וועט זײן אַ זוהן.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
15. וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה	15 און שרה האט געלײקענט
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לֹא צָחַקְתִּי	איך האב ניט געלאַכט,
כִּי יָרֵאָה	דען זי האט זיך געפירכטעט;
וַיֹּאמֶר	אָבער ע ר האט געזאָגט:
לֹא	נײן!
כִּי צָחָקְתְּ׃	זאָנדערן דו האסט (יאָ) געלאַכט.
16. וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים	16. און די לײטע זײנען פון דאָרט אויפ־געשטאַנען,
וַיַּשְׁקִפוּ	און זײ האבען געקוקט
עַל פְּנֵי סְדֹם	אויף די פלעכע פון סדום,
וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם	און אברהם איז געגאַנגען מיט זײ

1) דעם רינד. 2) קאַלב. 3) ווייכען. 4) קנעכט. 5) געגעבען. 6) פיליכט ווי אין אידיש: בײ דיזע צײט, ווען מען וועט לעבען; אָדער: אין וויעלכע איהר וועט לעבען. 7) טעג 8) נאָך מײן פערוועלקען. 9) וואָללוסט. 10) אונמעגליך.

לְשַׁלְּחָם׃	זיי צו בעגלייטען.
17. וַיהוָה אָמָר	17 און גאט האט געזאָגט:
הַמְכַסֶּה אֲנִי	זאל איך פערדעקען
מֵאַבְרָהָם	פון אברהם,
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה׃	וואס איך טהוא?
18 וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה	18. און אברהם וועט ווערען
לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם	צו אַ גרויסע און מעכטיגע נאַציאָן,
וְנִבְרְכוּ בוֹ	און עס וועלען [1]דורך איהם געבענשט ווערען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃	אַלע נאַציאָנען פון דער ערד.
19. כִּי יְדַעְתִּיו	19. דען איך האב [2]איהם ערקענט,
לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה	אום ער זאל בעפעהלען
אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ	זיינע זיהן און זיין הויז
אַחֲרָיו	נאָך איהם,
וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְהוָה	דאַס זיי זאלען היטען דעם עוויגעני׳ס־וועג
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
צְדָקָה וּמִשְׁפָּט	גערעכטיגקייט און רעכט,
לְמַעַן הָבִיא יְהוָה	אום דער עוויגער זאל ברייגגען
עַל אַבְרָהָם	איבער אברהם,
אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו׃	וואס ער האט גערעדט איבער איהם.
20. וַיֹּאמֶר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געזאגט:
זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה	דער געשריי (איבער) סדום און עמורה
כִּי רָבָּה	איז גרויס
וְחַטָּאתָם	און זייער זינד
כִּי כָבְדָה מְאֹד׃	איז זעהר שווער.
21. אֵרְדָה נָּא	21. איך וועל דאָך אַראָבגיין,
וְאֶרְאֶה	און איך וועל זעהן,
הַכְּצַעֲקָתָהּ	אויב ווי דער געשריי,
הַבָּאָה אֵלַי	וועלכער איז געקומען צו מיר,
עָשׂוּ	האבען זיי געטאָן,
כָּלָה	(דאַן וועל איך ברייגגען) פערניכטונג
וְאִם לֹא	און אויב ניט,
אֵדָעָה׃	וויל איך (עס) וויסען[3].
22. וַיִּפְנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים	22. און די מענער האבען זיך פון דאָרט געקערט,
וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה	און זיי זיינען געגאַנגען נאָך סדום,
וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד	און אברהם איז נאָך געשטאַנען,

לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
23. וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם	23. און אברהם האט זיך ערנענטערט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הַאַף תִּסְפֶּה	וועסט׳ו אויך [4]פערניכטען
צַדִּיק עִם רָשָׁע׃	דעם גערעכטען מיט דעם [5]זינדיגען?
24. אוּלַי יֵשׁ	24. פיליייכט איז דאָ
חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם	פופציג גערעכטע
בְּתוֹךְ הָעִיר	אין דער שטאָט,
הַאַף תִּסְפֶּה	וועסט׳ו אויך פערניכטען
וְלֹא תִשָּׂא לַמָּקוֹם	און דו וועסט ניט פערצייהען דעם אָרט
לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם	וועגן די פופציג גערעכטע,
אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ׃	וועלכע זיינען אין איהר?
25. חָלִלָה לְּךָ	25. [6]עס פאַסט ניט פאר דיר
מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה	צו טהאָן אַזאַ זאַך
לְהָמִית	צו טויטען
צַדִּיק עִם רָשָׁע	(דעם) גערעכטען מיט (דעם) [5]זינדיגען,
וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע	און דער גערעכטער זאָל זיין ווי דער [5]זינדיגער,
חָלִלָה לָּךְ	[6]עס פאַסט ניט פיר דיר!
הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ	צו דער ריכטער פון דער גאַנצער ערד
לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃	זאָל ניט טהאָן קיין גערעכטיגקייט?
26. וַיֹּאמֶר יְהוָה	26. און גאט האט געזאָגט:
אִם אֶמְצָא בִסְדֹם	אויב איך וועל געפינען אין סדום
חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים	פופציג גערעכטע
בְּתוֹךְ הָעִיר	אין דער שטאָט,
וְנָשָׂאתִי	וועל איך פערצייהען
לְכָל הַמָּקוֹם	דעם גאַנצען אָרט
בַּעֲבוּרָם׃	וועגען זיי.
27. וַיַּעַן אַבְרָהָם	27. און אברהם האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה נָא	זעה דאָך,
הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר	איך [7]אונטערשטיי צו רייִדען
אֶל אֲדֹנָי	צו מיין העררן,
וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר׃	אָבוואָהל איך בין נור שטויב און אַש.
28. אוּלַי יַחְסְרוּן	28. פיליייכט וועט פעהלען
חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִים	(פון) די פופציג גערעכטע

1) זיך מיט איהם בענשען. 2) זיך מיט איהם בעקענט. 3) זעה בעמערקונג ענדע ספר. 4) אומברייגגען, פערדערבען. פערטיליגען. 5) שלעכטער, גאָט־לאָזער. 6) עס זאָל זיין וויט פון דיר; צו פראָסט. 7) וויל; פאַנג אָן.

חֲמִשָּׁה	פינף.
הֲתַשְׁחִית בַּחֲמִשָּׁה	צו וועסט'ו פערדארבען ווענען די פינף
אֶת כָּל הָעִיר	די גאנצע שטאָט?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לֹא אַשְׁחִית	איך וועל ניט פערדארבען,
אִם אֶמְצָא שָׁם	אויב איך וועל דאָרט געפינען
אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה:	פינף און פערציג.
29. וַיֹּסֶף עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו	29. און ער האט ווידער גערעדט צו איהם,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
אַרְבָּעִים	פערציג?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לֹא אֶעֱשֶׂה	איך וועל (עס) ניט טהאָן
בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים:	וועגען די פערציג.
30. וַיֹּאמֶר	30. און ער האט געזאָגט:
אַל נָא יִחַר לַאדֹנָי	זאָל דאך ניט [1]ערצירנען מיין העררן,
וַאֲדַבֵּרָה	און איך וועל ריידען:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
שְׁלֹשִׁים	דרייסיג?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא אֶעֱשֶׂה	איך וועל (עס) ניט טהאָן,
אִם אֶמְצָא שָׁם	אויב איך וועל דאָרט געפינען
שְׁלֹשִׁים:	דרייסיג.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
הִנֵּה נָא	זעה דאך,
הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר	איך אונטערשטיי צו ריידען
אֶל אֲדֹנָי	צו מיין הערר:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
עֶשְׂרִים	צוואנציג?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא אַשְׁחִית	איך וועל ניט פערדארבען
בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים:	וועגען די צוואנציג.
32. וַיֹּאמֶר	32. און ער האט געזאגט:
אַל נָא יִחַר לַאדֹנָי	זאָל דאך ניט [1]ערצירנען מיין העררן,
וַאֲדַבְּרָה	און איך וועל ריידען
אַךְ הַפַּעַם	נור (דיזען) מאָל:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
עֲשָׂרָה	צעהן?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא אַשְׁחִית	איך וועל ניט פערדארבען
בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה:	וועגען די צעהן.
33. וַיֵּלֶךְ יְהוָה	33. און דער עוויגער איז אוועג-געגאנגען,
כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר	ווען ער האט געענדיגט ריידען
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם,
וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקֹמוֹ	און אברהם האט זיך צוריק-געקערט צו זיין אָרט.

Cap. XIX. יט

שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
1. וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים	1. און די צוויי ענגלען זיינען געקומען
סְדֹמָה	נאך סדום
בָּעֶרֶב	אין אבענד,
וְלוֹט יֹשֵׁב	און לוט איז געזעסען
בְּשַׁעַר סְדֹם	אין דעם טויער פון סדום,
וַיַּרְא לוֹט	און (ווען) לוט האט (זיי) דערזען,
וַיָּקָם לִקְרָאתָם	איז ער אויף-געשטאנען אנטגעגען זיי,
וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם	און ער האט זיך געבוקט (מיט דעם) געזיכט
אָרְצָה:	צו דער ערד.
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט:
הִנֶּה נָּא אֲדֹנַי	[2]איך ביטע, מיינע העררן!
סוּרוּ נָא	קעהרט דאך איין
אֶל בֵּית עַבְדְּכֶם	אין די הויז פון אייער קנעכט,
וְלִינוּ	און איבער-נעכטיגט,
וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם	און וואשט אייערע פיס,
וְהִשְׁכַּמְתֶּם	און איהר וועט אויפשטיין פריה,
וַהֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם	און איהר וועט גיין צו אייער וועג,
וַיֹּאמְרוּ	אָבער זיי האבען געזאָגט:
לֹּא	ניין!
כִּי בָרְחוֹב נָלִין:	זאָנדערן אויף'ן [3]גאַס וועלען מיר איבערנעכטיגען.
3. וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד	3. און ער האט זיי זעהר [4]שטארק געבעטען
וַיָּסֻרוּ אֵלָיו	און זיי האבען איינגעקערט ביי איהם,
וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּיתוֹ	און זיי זיינען געקומען אין זיין הויז,

1) גרימען, פערדריסען. 2) זעה, אָ מיינע העררן! 3) שטראסע. 4) דרינגענד.

וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה	און ער האט פיר זיי געמאַכט אַ מאָל־צייט
וּמַצּוֹת אָפָה	און אונגעזייערטע קוכענס האט ער געבאַקען,
וַיֹּאכֵלוּ :	און זיי האבען געגעסען.
4. טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ	4. זיי האבען זיך נאך ניט געלייגט,
וְאַנְשֵׁי הָעִיר	און די לייטע פון שטאָט,
אַנְשֵׁי סְדֹם	די לייטע פון סדום,
נָסַבּוּ עַל הַבַּיִת	האבען אַרום־גערינגעלט די הויז
מִנַּעַר וְעַד זָקֵן	פון יונג ביז אַלט,
כָּל הָעָם מִקָּצֶה :	דאָס גאַנצע פאָלק פון (יעדען) ברעג.
5. וַיִּקְרְאוּ אֶל לוֹט	5. און זיי האבען גערופען צו לוט,
וַיֹּאמְרוּ לוֹ	און זיי האבען צו איהם געזאגט:
אַיֵּה הָאֲנָשִׁים	וואו זיינען די מענער,
אֲשֶׁר בָּאוּ אֵלֶיךָ	וועלכע זיינען געקומען צו דיר
הַלָּיְלָה	דיזע נאַכט,
הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ	פיהר זיי אַרויס צו אונז,
וְנֵדְעָה אֹתָם :	און מיר וועלען זיי ערקענען.
6. וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם לוֹט	6. און לוט איז צו זיי אַרויסגעגאַנגען
הַפֶּתְחָה	צום איינגאַנג,
וְהַדֶּלֶת	און די טהיר
סָגַר אַחֲרָיו :	האט ער פערשלאָסען הינטער [1]איהם.
7. וַיֹּאמַר	7. און ער האט געזאגט:
אַל נָא אַחַי תָּרֵעוּ :	טהוט דאך קיין בייזעס, מיינע ברידער![2]
8. הִנֵּה נָא	8. זעהט דאָך
לִי שְׁתֵּי בָנוֹת	איך האב צוויי טעכטער,
אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אִישׁ	וועלכע האבען ניט ערקענט קיין מאַן,
אוֹצִיאָה נָּא אֶתְהֶן	איך וועל זיי אַרויספיהרען
אֲלֵיכֶם	צו אייך,
וַעֲשׂוּ לָהֶן	און טהוט צו זיי,
כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם	ווי עס איז גוט אין אַייערע אויגען,
רַק לָאֲנָשִׁים הָאֵל	נור צו דיזע לייטע
אַל תַּעֲשׂוּ דָבָר	זאָלט איהר קיין זאַך טהאָן,
כִּי עַל כֵּן בָּאוּ	[3]דען דאַרום זיינען זיי געקומען
בְּצֵל קֹרָתִי :	אין דעם שאָטען פון מיין [4]דאַך.
9. וַיֹּאמְרוּ	9. און זיי האבען געזאָגט:
גֶּשׁ הָלְאָה	גיי [5]ווייטער!
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:

הָאֶחָד בָּא לָגוּר	דער איינער איז געקומען זיך אויף־צו־האַלטען
וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט	און ער וויל גאָר ריכטען!
עַתָּה נָרַע לְךָ	יעצט וועלען מיר דיך (מעהר) בייזעס טהאָן
מֵהֶם	פון זיי,
וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד	און זיי האבען זעהר[6]שטאַרק געבעטען דעם מאַן לוט,
וַיִּגְּשׁוּ	און זיי האבען זיך ערנענ־טערט
לִשְׁבֹּר הַדָּלֶת :	צו צוברעכען די טהיר.
10. וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים	10. און די לייטע האבען אויסגעשטרעקט
אֶת יָדָם	זייער האַנד,
וַיָּבִיאוּ אֶת לוֹט	און זיי האבען אַריינ־גע־בראַכט לוט
אֲלֵיהֶם	צו [1]זיי
הַבָּיְתָה	אין הויז
וְאֶת הַדֶּלֶת סָגָרוּ :	און די טהיר האבען זיי פערשלאָסען.
11. וְאֶת הָאֲנָשִׁים	11. און די לייטע
אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת	וועלכע (זיינען געוועזען ביים) איינגאַנג פון הויז,
הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים	האבען זיי געשלאָגען מיט בלינדהייט,
מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל	פון קליין ביז גרויס,
וַיִּלְאוּ	און זיי זיינען מיד געוואָרען
לִמְצֹא הַפָּתַח :	צו געפינען דעם איינגאַנג.
12. וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים	12. און די לייטע האבען געזאגט
אֶל לוֹט	צו לוט:
עֹד מִי לְךָ פֹה	וועמען האָסט׳ו נאָך היר
חָתָן	איין איידעם
וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	און דיינע זיהן און דיינע טעכטער,
וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ בָּעִיר	און אַלעס, וואס געהערט צו דיר אין דער שטאָט
הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם :	פיהר אַרויס פון דיזען אָרט.
13. כִּי מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ	13. דען מיר פערדאַרבען
אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה	דיזען אָרט,
כִּי גָדְלָה צַעֲקָתָם	דען [7]דער געשריי איבער זיי איז גרויס
אֶת פְּנֵי יְהוָֹה	פאַר דעם עוויגען,
וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָֹה	און דער עוויגער האט אונז געשיקט
לְשַׁחֲתָהּ :	איהר צו פערדאַרבען.
14. וַיֵּצֵא לוֹט	14. און לוט איז אַרויס־געגאַנגען,
וַיְדַבֵּר אֶל חֲתָנָיו	און ער האט גערעדט צו זיינע איידעמ׳ס

1) זיך. 2) אַזוי ווי: אל תרעו נא אחי! אָדער ווי: נא אַחי! אל תרעו, איך ביטע, מיינע ברידער, טהוט קיין בייזעס.
3) וויל זיי זיינען געקומען. 4) באַלקען. 5) אַוועג. 6) דרינגענד. 7) זייער געשריי איז גרויס.

לְקְחֵי בְנֹתָיו	וועלכע האבען געזאָלט נעהמען זיינע טעכטער.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
קוּמוּ	שטייט אויף,
צְּאוּ	גייט אַרויס
מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה	פון דיזען אָרט,
כִּי מַשְׁחִית יְהוָה	דען דער עוויגער פער־דאַרבט
אֶת הָעִיר	די שטאָט,
וַיְהִי כִמְצַחֵק	און ער איז געווען ווי [1]אַ שפּאָטער
בְּעֵינֵי חֲתָנָיו :	אין די אויגען פון זיינע איידעמס.
15. וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עָלָה	15. און ווי דער מאָרגען־שטערען איז אויפגעגאַנגען
וַיָּאִיצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט	האבען די ענגלען [2]געדרענגט אין לוט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
קוּם	שטיי אויף,
קַח אֶת אִשְׁתְּךָ	נעהם דיין פרוי,
וְאֶת שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ	און דיינע צוויי טעכטער.
הַנִּמְצָאֹת	וועלכע געפינען זיך (היער)
פֶּן תִּסָּפֶה	[3]אום דו זאָלסט ניט פער־ניכטעט ווערען
בַּעֲוֺן הָעִיר :	דורך די זינד פון דער שטאָט.
16. וַיִּתְמַהְמָהּ	16. אָבער (אַלס) ער האט זיך פערזאַמט,
וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים	האבען די מענער אָנגענו־מען
בְּיָדוֹ	אין זיין האַנד
וּבְיַד אִשְׁתּוֹ	און אין די האַנד פון זיין פרוי,
וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו	און אין די האַנד פון זיינע צוויי טעכטער,
בְּחֶמְלַת יְהוָה עָלָיו	[4]ווייל דער עוויגער האט זיך ערבאַרעמט איבער איהם,
וַיֹּצִאֻהוּ	און זיי האבען איהם אַרויס־געפיהרט
וַיַּנִּחֻהוּ	און זיי האבען איהם געלאָזען
מִחוּץ לָעִיר :	פון אויסען שטאָט.
17. וַיְהִי	17. און עס איז געווען,
כְהוֹצִיאָם אֹתָם	ווען ער האבט זיי אַרויסגע־פיהרט
הַחוּצָה	אין [5]דרויסען,
וַיֹּאמֶר	האט ער געזאָגט:
הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ	רעטע זיך וועגען דיין זעלע,
אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ	דו זאָלסט ניט קוקען הינטער דיר,
וְאַל תַּעֲמֹד	און דו זאלסט ניט (בלייבען) שטעהן
בְּכָל הַכִּכָּר	אין דעם גאַנצען קרייז,

הָהָרָה הִמָּלֵט	רעטע זיך צום באַרג,
פֶּן תִּסָּפֶה :	[3]אום דו זאלסט ניט פער־ניכטעט ווערען.
18. וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם	18. און לוט האט צו זיי געזאגט:
אַל נָא אֲדֹנָי	ניט דאך, מיינע העררען!
19. הִנֵּה נָא	19. זעה דאך,
מָצָא עַבְדְּךָ חֵן	דיין קנעכט האט געפונען גנאַדע
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
וַתַּגְדֵּל	און דו האסט גרויס געמאַכט
חַסְדְּךָ	דיין גנאַדע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי	וועלכע דו האסט געטאָן מיט מיר
לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשִׁי	[6]מיך דעם לעבען צו ערהאַלטען,
וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל	אָבער איך קען ניט
לְהִמָּלֵט הָהָרָה	זיך רעטען צום באַרג,
פֶּן תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה	פיליייכט וועט מיר [7]טרעפען דער [8]אונגליק
וָמַתִּי :	און איך וועל שטאַרבען.
20. הִנֵּה נָא	20. זעה דאך,
הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה	דיזע שטאָט איז נאָהענט
לָנוּס שָׁמָּה	דאָרט צו ענטלויפען,
וְהִוא מִצְעָר	און זי איז קליין,
אִמָּלְטָה נָּא שָׁמָּה	איך וועל זיך דאָרט רעטען,
הֲלֹא מִצְעָר הִוא	—[9]איז זי ניט קליין?—
וּתְחִי נַפְשִׁי :	און מיין זעלע וועט בלייבען לעבען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
21. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	21. און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ	זעה, איך [10]אַכטע דיין פערזאָן
גַּם לַדָּבָר הַזֶּה	אויך ביי דיזע זאַך
לְבִלְתִּי הָפְכִּי	ניט אומצוקערען
אֶת הָעִיר	די שטאָט,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ :	וואס דו האָסט גערעט.
22. מַהֵר	22. אַייל,
הִמָּלֵט שָׁמָּה	רעטע זיך דאָרט,
כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר	דען איך קען קיין זאַך טהאָן
עַד בֹּאֲךָ שָׁמָּה	ביז דו וועסט דאָרט קומען;
עַל כֵּן קָרָא	דאַרום האט מען גערופען
שֵׁם הָעִיר	דעם נאמען פון דער שטאָט

1)איינער, וואס מאַכט שפּאַס. 2)געאײלט. 3)דאַמיט. 4)וועגען גאָטעס באַרעמהערציגקייט. 5)גאַס. 6)מיין זעלע 7)גרייכען, בעהעפטען, אָנשליסען, בעגעגנען 8)בעזעס, שלעכטעס 9)זי איז דאָך קליין 10)טהו דיר צוליב.

צֹעַר :	צוער.
23. הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא	23. די זון איז אַרויסגעגאַנגען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה :	און לוט איז געקומען נאך צוער.
24. וַיהוָה הִמְטִיר	24. און דער עוויגער האט געמאַכט רעגנען
עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה	איבער סדום און עמורה
גָּפְרִית וָאֵשׁ	שוועבעל און פייער
מֵאֵת יְהוָה	פון דעם עוויגען,
מִן הַשָּׁמָיִם :	פון הימעל.
25. וַיַּהֲפֹךְ	25. און ער האט אומגעקערט
אֶת הֶעָרִים הָאֵל	דיזע שטעט,
וְאֵת כָּל הַכִּכָּר	און דעם גאַנצען [1]קרייז,
וְאֵת כָּל יֹשְׁבֵי הֶעָרִים	און אַלע איינוואָהנער פון די שטעט,
וְצֶמַח הָאֲדָמָה :	און די [2]שפּראָצונג פון דער ערד.
26. וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ	26. און זיין פרוי האט געקוקט
מֵאַחֲרָיו	פון הינטער זיך,
וַתְּהִי	און זי איז געווארען
נְצִיב מֶלַח :	אַ זייל זאַלץ.
27. וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם	27. און אברהם איז אויפגעשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר	דעם מאָרגענס
אֶל הַמָּקוֹם	[3]צום אָרט,
אֲשֶׁר עָמַד שָׁם	וואס ער איז דאָרט געשטאַנען
אֶת פְּנֵי יְהוָה :	פאר דעם עוויגען.
28. וַיַּשְׁקֵף	38. און ער האט געקוקט
עַל פְּנֵי סְדֹם וַעֲמֹרָה	אויף די פלעכע פון סדום און עמורה,
וְעַל כָּל פְּנֵי	און אויף די גאַנצע פלעכע
אֶרֶץ הַכִּכָּר	פון די לאַנד פון דעם קרייז,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה עָלָה	דאַס עס איז אויפגעגאַנגען
קִיטֹר הָאָרֶץ	אַ רויך פון דער ערד,
כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן :	ווי דער רויך פון אַ [4]קאַלך־אייוועז.
29. וַיְהִי	29. און עס איז געוועזן,
בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים	ווען דער עוויגער האט פערדאָרבען
אֶת עָרֵי הַכִּכָּר	די שטעט פון דעם [1]קרייז,
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם	האט גאט [5]געדיינקט אָן אברהם
וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט	און ער האט אַרויסגעשיקט לוט,
מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה	פון מיטען די [6]אומקעהרונג,
בַּהֲפֹךְ אֶת הֶעָרִים	ווען ער האט אומגעקערט די שטעט,
אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֵן לוֹט :	וואס לוט האט אין זיי געוואָהנט.
30. וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר	30. און לוט איז אויפ־געגאַנגען פון צוער,
וַיֵּשֶׁב בָּהָר	און ער האט געוואָהנט אויף דעם באַרג,
וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ	און זיינע צוויי טעכטער מיט איהם.
כִּי יָרֵא	דען ער האט זיך געפירכטעט
לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר	צו וואָהנען אין צוער,
וַיֵּשֶׁב בַּמְּעָרָה	און ער האט געוואָהנט אין אַ הייל,
הוּא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו :	ער און זיינע צוויי טעכטער.

31. וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אָבִינוּ
זָקֵן וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ
כָּל הָאָרֶץ : 32. לְכָה נַשְׁקֶה אֶת אָבִינוּ
יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע :
33. וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא
וַתָּבֹא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ וְלֹא
יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ : 34. וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה הֵן שָׁכַבְתִּי
אֶמֶשׁ אֶת אָבִי נַשְׁקֶנּוּ יַיִן גַּם הַלַּיְלָה
וּבֹאִי שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע :
35. וַתַּשְׁקֶיןָ גַּם בַּלַּיְלָה הַהוּא אֶת אֲבִיהֶן
יָיִן וַתָּקָם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא
יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ : 36. וַתַּהֲרֶיןָ שְׁתֵּי
בְנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן :

37. וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן	37. און די עלטערע האט געבאָרען א זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב	און זי האט גערופען זיין נאמען מואב,
הוּא אֲבִי מוֹאָב	ער איז דער פאָטער פון (דעם פאָלק) מואב
עַד הַיּוֹם :	ביז הייטע.
38. וְהַצְּעִירָה גַם הִוא	38. און אויך די אינגערע
יָלְדָה בֵּן	האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי	און זי האט גערופען זיין נאמען בן עמי,
הוּא אֲבִי בְנֵי עַמּוֹן	ער איז דער פאטער פון די קינדער פון עמון
עַד הַיּוֹם :	ביז הייטע.

1) אומגעגענד. 2) געוואַקס. 3) (און ער איז געגאַנגען) צום אָרט. 4) אייוועז, ברענ־אייוועז. 5) זיך דערמאַנט.
6) צושטערונג. 7) וועגען.

CAP. XX. כ

1. וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם — 1. און אברהם האט פון דארט געררייזט
אַרְצָה הַנֶּגֶב — נאך זיד־לאנד.
וַיֵּשֶׁב — און ער האט זיך בעזעצט
בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר — צווישען קדש און צווישען שור,
וַיָּגָר בִּגְרָר: — און ער האט געוואהנט אין גרר.
2. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם — 2. און אברהם האט געזאגט
אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ — [1]אויף זיין פרוי שרה:
אֲחֹתִי הִוא — „זי איז מיין שוועסטער".
וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גְּרָר — און אבימלך, דער קעניג פון גרר, האט געשיקט,
וַיִּקַּח אֶת שָׂרָה: — און ער האט גענומען שרה.
3. וַיָּבֹא אֱלֹהִים — 3. און גאט איז געקומען
אֶל אֲבִימֶלֶךְ — צו אבימלך
בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה — אין נאכט־טרוים
וַיֹּאמֶר לוֹ — און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנְּךָ מֵת — זעה, דו שטארבסט
עַל הָאִשָּׁה — וועגען די פרוי,
אֲשֶׁר לָקַחְתָּ — וועלכע דו האסט גענומען,
וְהִוא בְּעֻלַת בָּעַל: — דען זי איז א וויב פון א מאן.
4. וַאֲבִימֶלֶךְ — 4. אבער אבימלך
לֹא קָרַב אֵלֶיהָ — האט זיך ניט ערנעהנטערט צו איהר,
וַיֹּאמַר — און ער האט געזאגט:
אֲדֹנָי — מיין הערר!
הֲגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרֹג: — וועסט'ו אויך א גערעכטע נאציאן [2]טויטען?
5. הֲלֹא הוּא אָמַר לִי — 5. האט ער ניט צו מיר געזאגט:
אֲחֹתִי הִוא — „זי איז מיין שוועסטער?"
וְהִיא גַם הִוא אָמְרָה — און אויך זי זעלבסט האט געזאגט:
אָחִי הוּא — „ער איז מיין ברודער"
בְּתָם לְבָבִי — [3]מיט די אונשולד פון מיין הארצען
וּבְנִקְיֹן כַּפַּי — און [3]מיט די ריינקייט פון מיינע הענד
עָשִׂיתִי זֹאת: — האב איך דיזעס געטהאן.
6. וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים — 6. און גאט האט צו איהם געזאגט
בַּחֲלֹם — אין טרוים:
גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי — אויך איך וויס,
כִּי בְתָם לְבָבְךָ — דאס אין דעם אונשולד פון דיין הארצען
עָשִׂיתָ זֹּאת — האסט'ו דיזעס געטהאן,
וָאֶחְשֹׂךְ גַּם אָנֹכִי אוֹתְךָ — דארום האב איך דיך אויך [4]אבגעהאלטען
מֵחֲטוֹ לִי — צו זינדיגען געגען מיר,
עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ — דארום האב איך דיך ניט געלאזען
לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ: — זיך אנצורוהרען אן איהר.
7. וְעַתָּה — 7. און יעצט
הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ — קעהר צוריק די פרוי פון דעם מאן,
כִּי נָבִיא הוּא — דען ער איז א פראפעט,
וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ — און ער וועט בעטען פאר דיר
וֶחְיֵה — און דו וועסט לעבען (בלייבען),
וְאִם אֵינְךָ מֵשִׁיב — ווען דו קעהרסט (איהר) אבער ניט צוריק,
דַּע — זאלסט'ו וויסען,
כִּי מוֹת תָּמוּת — דאס דו מוזט שטארבען,
אַתָּה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: — דו און אלעס, וואס געהערט צו דיר.
8. וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ — 8. און אבימלך איז אויפגעשטאנען פריה
בַּבֹּקֶר — דעם־מארגענס,
וַיִּקְרָא לְכָל עֲבָדָיו — און האט גערופען אלע זיינע קנעכט,
וַיְדַבֵּר — און ער האט גערעדט
אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה — אלע דיזע ווערטער
בְּאָזְנֵיהֶם — אין זייערע אויערען,
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: — און די מענער האבען זיך זעהר געפירכטעט.
9. וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם — 9. און אבימלך האט גערופען אברהם,
וַיֹּאמֶר לוֹ — און ער האט צו איהם געזאגט:
מֶה עָשִׂיתָ לָּנוּ — וואס האסט'ו אונז געטהאן?
וּמֶה חָטָאתִי לָךְ — און וואס האב איך געזינדיגט געגען דיר,
כִּי הֵבֵאתָ — דאס דו האסט געבראכט
עָלַי וְעַל מַמְלַכְתִּי — איבער מיר און איבער מיין קעניגרייך
חֲטָאָה גְדֹלָה — א גרויסע [5]זינד?
מַעֲשִׂים — טהאטען,
אֲשֶׁר לֹא יֵעָשׂוּ — וועלכע ווערען ניט געטהאן

1) וועגען. 2) דערשלאגען. אומברייגנגען. 3) אין. 4) פערמיעדען. פערהינדערט. 5) שולד. פערשולדיגונג.

עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃	האָסט׳ו געטהאָן מיט מיר.
10. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	10. און אבימלך האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
מָה רָאִיתָ	וואס האָסט׳ו געזען,
כִּי עָשִׂיתָ	דאס דו האָסט געטהאָן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה׃	דיזע זאַך?
11. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	11. און אברהם האט געזאָגט:
כִּי אָמַרְתִּי	דען איך האב [1]געזאגט:
רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים	[2]געוויס איז קיין גאָטעס־פורכט (דאָ)
בַּמָּקוֹם הַזֶּה	אין דיזען אָרט,
וַהֲרָגוּנִי	און זיי וועלען מיר דער־שלאָגען
עַל דְּבַר אִשְׁתִּי׃	וועגען מיין פרוי.
12. וְגַם אָמְנָה	12. און אויךווירקליך
אֲחֹתִי	(זי איז) מיין שוועסטער,
בַּת אָבִי הִיא	זי איז מיין פאטער׳ס טאָכטער[3]
אַךְ לֹא בַת אִמִּי	אָבער ניט מיין מוטער׳ס טאָכטער,
וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה׃	און זי איז [4]געוואָרען מיין פרוי.
13. וַיְהִי	13. און עס איז געוועזן
כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים	ווען גאט האט מיר [5]פער־אירט
מִבֵּית אָבִי	פון מיין פאטער׳ס הויז,
וָאֹמַר לָהּ	האב איך צו איהר געזאגט:
זֶה חַסְדֵּךְ	דיזעס (זאל זיין) דיין גנאַדע,
אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי	וועלכע דו זאלסט טהאָן מיט מיר:
אֶל כָּל הַמָּקוֹם	אין יעדען אָרט,
אֲשֶׁר נָבוֹא שָׁמָּה	וואס מיר וועלען דאָרט קומען,
אִמְרִי לִי	זאָג [6]אויף מיר:
אָחִי הוּא׃	„ער איז מיין ברודער".
14. וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ	14. און אבימלך האט גענומען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת	און קנעכט און דינסטען,
וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם	און ער האט געגעבען צו אברהם,
וַיָּשֶׁב לוֹ	און ער האט איהם צוריק־געקעהרט
אֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ׃	זיין פרוי שרה.
15. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	15. און אבימלך האט געזאָגט:
הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ	זעה, מיין לאַנד איז פאר דיר

בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ	וואו עס איז גוט אין דיינע אויגען[7]
שֵׁב׃	וואָהן.
16. וּלְשָׂרָה אָמַר	16. און צו שרה האט ער געזאָגט:
הִנֵּה נָתַתִּי	זעה, איך האב געגעבען
אֶלֶף כֶּסֶף	טויזענד זילבער־שטיק
לְאָחִיךְ	צו דיין ברודער,
הִנֵּה הוּא לָךְ	דיזעס וועט זיין פיר דיר
כְּסוּת עֵינַיִם	א [8]צודעק פיר די אויגען
לְכֹל אֲשֶׁר אִתָּךְ	פיר אלע, וואס זיינען ביי דיר,
וְאֵת כֹּל	און אין אלעם
וְנֹכָחַת׃	ביסט׳ו גערעכט־פערטיגט[9].
17. וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם	17. און אברהם האט געבעטען
אֶל הָאֱלֹהִים	צו גאָט,
וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ	און גאט האט געהיילט אבימלך,
וְאֶת אִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
וְאַמְהֹתָיו	און זיינע דינסטען,
וַיֵּלֵדוּ׃	און זיי האבען געבאָרען.
18. כִּי עָצֹר עָצַר יְיָ	18. דען דער עוויגער האט [10]פערשלאָסען
בְּעַד כָּל רֶחֶם	[11]יעדע [12]געבער־מוטער
לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ	פון אבימלך׳ס הויז,
עַל דְּבַר שָׂרָה	וועגען שרה,
אֵשֶׁת אַבְרָהָם׃	אברהם׳ס פרוי.

Cap. XXI. כא

1. וַיהוָה פָּקַד אֶת שָׂרָה	1. און דער עוויגער האט דערמאָנט שרה,
כַּאֲשֶׁר אָמָר	ווי ער האט געזאגט,
וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה	און דער עוויגער האט געטהאָן צו שרה,
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר׃	ווי ער האט גערעט.
2. וַתַּהַר	2. און זי איז שוואַנגער געוואָרען.
וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֵּן	און שרה האט געבאָרען צו אברהם אַ זוהן
לִזְקֻנָיו	צו זיין עלטער,
לַמּוֹעֵד	צו די בעשטימטע צייט,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים׃	וואס גאט האט (צו) איהם גערעט.

1) געטראַכט. 2) נור. 3) זעה רש״י. 4) מיר געוואָרען פיר א פרוי. 5) געמאַכט אויסוואַנדערן. 6) וועגען. 7) וואו דיר געפעהלט. 8) בעדעקונג. 9) זעה דר. פהיליפזאָהן׳ס קאָמענטאַר. 10) אויפגעהאַלטען. 11) פיר יעדע. 12) מוטער־לייב.

3. וַיִּקְרָא אַבְרָהָם	3. און אברהם האט גערופען
אֶת שֶׁם בְּנוֹ	דעם נאמען פון זיין זוהן,
הַנּוֹלַד לוֹ	וועלכער איז צו איהם געבאָרען געוואָרען,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ שָׂרָה	וועלכען שרה האט צו איהם געבארען,
יִצְחָק׃	יצחק.
4. וַיָּמָל אַבְרָהָם	4. און אברהם האט בעשניטען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	זיין זוהן יצחק
בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים	(צו) אַכט טעג אַלט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים׃	ווי גאט האט איהם [1]געבאָטען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
5. וְאַבְרָהָם בֶּן מְאַת שָׁנָה	5. און אברהם איז געווען הונדערט יאהר אַלט,
בְּהִוָּלֶד לוֹ	ווען ביי איהם איז געבאָרען געוואָרען
אֵת יִצְחָק בְּנוֹ׃	זיין זוהן יצחק.
6. וַתֹּאמֶר שָׂרָה	6. און שרה האט געזאגט:
צְחֹק	אַ געלעכטער
עָשָׂה לִי אֱלֹהִים	האט מיר גאט געמאַכט,
כָּל הַשֹּׁמֵעַ	יעדער, וואס וועט הערען,
יִצְחַק לִי׃	וועט לאַכען [2]איבער מיר.
7. וַתֹּאמֶר	7. און זי האט געזאגט:
מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם	ווער (וואָלט) געזאגט צו אברהם,
הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה	דאס שרה (וועט נאך) זייגען קינדער,
כִּי יָלַדְתִּי בֵן	[3]דאָך האב איך געבאָרען אַ זוהן
לִזְקֻנָיו׃	צו זיין עלטער.
8. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד	8. און דער קינד איז גרויס געוואָרען,
וַיִּגָּמַל	און ער איז ענטוויינט געוואָרען,
וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם	און אברהם האט געמאַכט
מִשְׁתֶּה גָדוֹל	אַ גרויסען מאָלצייט,
בְּיוֹם	אין דעם טאג,
הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק׃	ווען יצחק איז ענטוויינט געוואָרען.
9. וַתֵּרֶא שָׂרָה	9. און שרה האט געזען
אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית	דעם זוהן פון הגר די מצרית,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם	וועלכען זי האט געבאָרען צו אברהם,
מְצַחֵק׃	[4](ער) מאַכט שפּאָט.
10. וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם	10. און זי האט געזאָגט צו אברהם:

גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת	טרייב ארויס דיזע דינסט
וְאֶת בְּנָהּ	און איהר זוהן,
כִּי לֹא יִירַשׁ	דען עס זאָל ניט ערבען
בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת	דער זוהן פון דיזע דינסט
עִם בְּנִי	מיט מיין זוהן,
עִם יִצְחָק׃	מיט יצחק.
11. וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד	11. און די זאַך איז זעהר [5]שלעכט געווען
בְּעֵינֵי אַבְרָהָם	אין אברהם'ס אויגען,
עַל אוֹדֹת בְּנוֹ׃	וועגען זיין זוהן.
12. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	12. און גאט האט געזאגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ	עס זאל ניט שלעכט זיין אין דיינע אויגען
עַל הַנַּעַר	וועגען דעם קנאַבע
וְעַל אֲמָתֶךָ	און וועגען דיין דינסט,
כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה	אַלעס, וואס שרה וועט דיר זאגען,
שְׁמַע בְּקֹלָהּ	הער אין איהר שטימע,
כִּי בְיִצְחָק	דען נאך יצחק
יִקָּרֵא לְךָ	וועט דיר גערופען ווערען
זָרַע׃	זאמען.
13. וְגַם אֶת בֶּן הָאָמָה	13. און אויך דעם זוהן פון דער דינסט
לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ	וועל איך מאַכען צו אַ פאָלק
כִּי זַרְעֲךָ הוּא׃	ווייל ער איז דיין זאַמען.
14. וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם	14. און אברהם איז אויפגעשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר	דעם-מאָרגענס,
וַיִּקַּח לֶחֶם	און ער האט גענומען ברויט
וְחֵמַת מַיִם	און אַ [6]שלויך וואַסער,
וַיִּתֵּן אֶל הָגָר	און ער האט (עס) געגעבען צו הגר,
שָׂם עַל שִׁכְמָהּ	—ער האט (עס) געלייגט אויף איהר שולטער—
וְאֶת הַיֶּלֶד	און דעם קינד,
וַיְשַׁלְּחֶהָ	און ער האט איהר אַוועגגעשיקט,
וַתֵּלֶךְ	און זי איז געגאַנגען,
וַתֵּתַע	און זי האט [7]פערבלאָנדזעט
בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע׃	אין דער וויסטע באר שבע.
15. וַיִּכְלוּ הַמַּיִם	15. און (ווען) די וואסער האט זיך געענדיגט
מִן הַחֵמֶת	פון דעם [6]שלויך,

1) בעפוילען. 2) פון. 3) דאס איך זאל געבאָרען א זוהן. 4) שפּאָטענדיג. 5) ניט געפעלען געווארען. 6) לאָגעל. 7) פערבלאָנדזעט.

וַתַּשְׁלֵךְ אֶת הַיֶּלֶד — האט זי אַוועג־געוואָרפען דעם קינד
תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִים׃ — אונטער איינעם פון די [1]בוימער.
16. וַתֵּלֶךְ — 16. און זי איז געגאַנגען,
וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד — און זי האט זיך געזעצט [2]ענטגעגען,
הַרְחֵק — (אזוי) וויט
כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת — ווי אַ בויגען־שאָס,
כִּי אָמְרָה — דען זי האט געזאָגט:
אַל אֶרְאֶה — איך וויל ניט זעהן,
בְּמוֹת הַיָּלֶד — ווען דאס קינד שטאַרבט[3],
וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד — און זי איז געזעסען ענט־געגען,
וַתִּשָּׂא אֶת קֹלָהּ — און זי האט אויפגעהייבען איהר שטימע
וַתֵּבְךְּ׃ — און זי האט געוויינט.
17. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים — 17. און גאָט האט געהערט
אֶת קוֹל הַנַּעַר — די שטימע פון דעם קנאַבע,
וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים — און איין ענגעל פון גאָט האט גערופען
אֶל הָגָר — צו הגר
מִן הַשָּׁמַיִם — פון הימעל,
וַיֹּאמֶר לָהּ — און ער האט צו איהר געזאָגט:
מַה לָּךְ הָגָר — וואס איז דיר הגר?
אַל תִּירְאִי — פירכטע זיך ניט,
כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים — דען גאָט האט געהערט
אֶל קוֹל הַנַּעַר — צו די שטימע פון דעם קנאַבע,
בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם׃ — וואו ער איז דאָרט.
18. קוּמִי — 18. שטעה אויף,
שְׂאִי אֶת הַנַּעַר — הייב אויף[4] דעם קנאַבע,
וְהַחֲזִיקִי אֶת יָדֵךְ בּוֹ — און האַלט דיין האַנד פעסט אָן איהם[5]
כִּי לְגוֹי גָּדוֹל — דען צו אַ גרויסע נאַציאָן
אֲשִׂימֶנּוּ׃ — וועל איך איהם מאַכען.
19. וַיִּפְקַח אֱלֹהִים — 19. און גאָט האט געעפענט
אֶת עֵינֶיהָ — איהרע אויגען,
וַתֵּרֶא — און זי האט געזעהן
בְּאֵר מָיִם — אַ וואַסער־ברונען
וַתֵּלֶךְ — און זי איז געגאַנגען
וַתְּמַלֵּא אֶת הַחֵמֶת — און זי האט אָנגעפילט דעם [6]שלויך
מָיִם — (מיט) וואַסער,
וַתַּשְׁקְ אֶת הַנָּעַר׃ — און זי האט אָנגעטרונקען דעם קנאַבע.

20. וַיְהִי אֱלֹהִים — 20. און גאָט איז געווען
אֶת הַנַּעַר — מיט דעם קנאַבע,
וַיִּגְדָּל — און ער איז גרויס געוואָרען,
וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר — און ער האט געוואָהנט אין דער וויסטע,
וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת׃ — און ער איז געווען אַ בויגען שיסער.
21. וַיֵּשֶׁב — 21. און ער האט געוואָהנט
בְּמִדְבַּר פָּארָן — אין דער וויסטע פאָרָן,
וַתִּקַּח לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה — און זיין מוטער האט פיר איהם גענומען אַ פרוי
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ — פון די לאַנד מצרים.

שִׁשִּׁי — ששי

22. וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא — 22. און עס איז געווען אין יענער צייט,
וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ — האט אבימלך געזאָגט
וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ — און זיין [7]העער־פיהרער פיכול
אֶל אַבְרָהָם — צו אברהם
לֵאמֹר — זאָגענדיג:
אֱלֹהִים עִמְּךָ — גאָט איז מיט דיר
בְּכֹל — אין אַלעם,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ — וואס דו טהוסט.
23. וְעַתָּה — 23. און יעצט
הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים — שווער מיר ביי גאָט
הֵנָּה — היר,
אִם תִּשְׁקֹר — אויב דו וועסט פאַלש זיין
לִי — צו מיר,
וּלְנִינִי — אָדער צו מיין [8]זוהן,
וּלְנֶכְדִּי — אָדער צו מיין אייניקעל,
כַּחֶסֶד — ווי די גנאַדע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמְּךָ — וועלכע איך האב געטאָן מיט דיר,
תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי — זאָלסט'ו טהאָן מיט מיר
וְעִם הָאָרֶץ — און מיט די לאַנד,
אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ׃ — וואס דו האסט זיך אויפגע־האַלטען אין איהר.
24. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם — 24. און אברהם האט געזאָגט:
אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ׃ — איך וועל שווערען.
25. וְהוֹכִחַ אַבְרָהָם אֶת אֲבִימֶלֶךְ — 25. און אברהם האט [9]פאַר־ווירפע געמאַכט אבימלך
עַל אֹדוֹת בְּאֵר הַמָּיִם — וועגען דעם וואַסער־ברונען,

1) געשטרויכען. 2) פון וויטען. 3) דאס שטאַרבען פון דעם קינד. 4) טראָג. 5) און נעהם איהם אָן מיט'ן האַנד. 6) לאָגעל. 7) פעלד־מאַרשאַל. 8) קינד, קינדער. 9) אויסגערעדט, פאָרגעהאַלטען.

אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ	וועלכען אבימלך'ס קנעכט האבען אוועג־גערויבט.
26. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	26. און אבימלך האט געזאָגט:
לֹא יָדַעְתִּי	איך ווייס ניט
מִי עָשָׂה	ווער עס האט געטהאָן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וְגַם אַתָּה	און אויך דו
לֹא הִגַּדְתָּ לִּי	האָסט מיר ניט געזאָגט,
וְגַם אָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי	און איך האב (עס) אויך ניט געהערט
בִּלְתִּי הַיּוֹם׃	אויסער הייטע.
27. וַיִּקַּח אַבְרָהָם	27. און אברהם האט גענומען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,
וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ	און ער האט (זיי) געגעבען צו אבימלך,
וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי האבען ביידע גע־שלאָסען
בְּרִית׃	אַ בונד.
28. וַיַּצֵּב אַבְרָהָם	28. און אברהם האט אוועג־געשטעלט
אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן	[1]זיבען [2]שעפּסען
לְבַדְּהֶן׃	בעזונדער.
29. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	29. און אבימלך האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
מָה הֵנָּה	(צו) וואס זיינען
שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה	דיזע זיבען [2]שעפּסען,
אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ	וועלכע דו האָסט אוועג־געשטעלט
לְבַדָּנָה׃	בעזונדער?
30. וַיֹּאמֶר	30. און ער האט געזאָגט:
כִּי אֶת שֶׁבַע כְּבָשֹׂת	דען דיזע זיבען [2]שעפּסען
תִּקַּח מִיָּדִי	וועסט'ו נעהמען פון מיין האַנד,
בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִּי	אום עס זאָל זיין צו מיר
לְעֵדָה	פיר א צייגניס,
כִּי חָפַרְתִּי	דאס איך האב געגראָבען
אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת׃	דיזען ברונען.
31. עַל כֵּן קָרָא	31. דארום האט מען גערופען
לַמָּקוֹם הַהוּא	יענעם אָרט
בְּאֵר שָׁבַע	באר שבע,
כִּי שָׁם	דען דאָרט
נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם׃	האבען זיי ביידע געשוואָרען
32. וַיִּכְרְתוּ בְרִית	32. און זיי האבען געשלאָ־סען א בונד
בִּבְאֵר שָׁבַע	אין באר שבע,
וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ	און אבימלך איז אויפ־געשטאַנען
וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ	און זיין העער־פיהרער פיכול,
וַיָּשֻׁבוּ	און זיי האבען זיך צוריק־געקעהרט
אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׃	צו די לאַנד פלשתים.
33. וַיִּטַּע	33. און ער האט געפלאַנצט
אֶשֶׁל	א [3]פלאַנצונג
בִּבְאֵר שָׁבַע	אין באַר שבע,
וַיִּקְרָא שָׁם	און ער האט דאָרט גערופען
בְּשֵׁם יְהוָה	אין דעם נאָמען פון יְיָ
אֵל עוֹלָם׃	דעם עוויגען גאָט.
34. וַיָּגָר אַבְרָהָם	34. און אברהם האט זיך אויפגעהאַלטען
בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים	אין די לאַנד פלשתים
יָמִים רַבִּים׃	פיעלע טעג.

Cap. XXII. — כב

שְׁבִיעִי — שְׁבִיעִי

1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע [4]בעגעבענהייטען,
וְהָאֱלֹהִים	און גאָט
נִסָּה אֶת אַבְרָהָם	האט געפּרופט אברהם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאָגט:
אַבְרָהָם	אברהם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הִנֵּנִי׃	היר בין איך.
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאָגט:
קַח נָא	נעהם דאָך
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן),
אֲשֶׁר אָהַבְתָּ	וועלכען דו ליבסט,
אֶת יִצְחָק	יצחק,
וְלֶךְ לְךָ	און גיי דיר
אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה	צו די לאַנד מוריה,
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם	און ברייננ איהם דאָרט אויף
לְעֹלָה	פיר א [5]בראַנד־אָפּפער

1) די זיבען. 2) לעמער, יונגע שאָף. 3) טאַמאַריסקע, טערעבינטען בוים. 4) זאַכען, פּאַסירונגען. 5) גאַנץ־אָפּפער.

עַל אַחַד הֶהָרִים	אויף איינעם פון די בערג,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃	וועלכען איך וועל דיר זאגען.
3. וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם	3. און אברהם איז אויפ־געשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר	דעם־מאָרגענס,
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ	און ער האט געזאָטעלט זיין אייזעל,
וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו	און ער האט גענומען זיינע צוויי קנאַבען
אִתּוֹ	מיט [1]איהם,
וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ	און זיין זוהן יצחק,
וַיְבַקַּע	און ער האט צושפאָלטען
עֲצֵי עֹלָה	האָלץ (צום) בראַנד־אָפּפער,
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאַנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים׃	וועלכען גאט האט איהם געזאגט.
4. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	4. אויף דעם דריטען טאָג,
וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	האט אברהם אויפגעהייבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם	און ער האט געזען דעם אָרט
מֵרָחֹק׃	פון וויטען.
5. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	5. און אברהם האט געזאגט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאַבען:
שְׁבוּ לָכֶם פֹּה	זיצט אייך היר
עִם הַחֲמוֹר	מיט דעם אייזעל,
וַאֲנִי וְהַנַּעַר	און איך און דער קנאַבע
נֵלְכָה עַד כֹּה	וועלען גיין ביז [2]דאָרטען,
וְנִשְׁתַּחֲוֶה	און מיר וועלען [3]זיך בוקען,
וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם׃	און מיר וועלען זיך צוריק־קערען צו אייך.
6. וַיִּקַּח אַבְרָהָם	6. און אברהם האט גענומען
אֶת עֲצֵי הָעֹלָה	די האָלץ (צום) בראַנד־אָפּפער,
וַיָּשֶׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ	און ער האט אַרויף־געלייגט אויף זיין זוהן יצחק,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האַנד
אֶת הָאֵשׁ	די פייער
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת	און דעם [4]שלאַכט־מעסער,
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינעןביידע געגאַנגען
יַחְדָּו׃	צוזאַמען.

7. וַיֹּאמֶר יִצְחָק	7. און יצחק האט געזאגט:
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו	צו זיין פאטער אברהם,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי בְנִי	היר בין איך, מיין זוהן.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים	זעה, היר איז די פייער און די האָלץ
וְאַיֵּה הַשֶּׂה	אָבער וואו איז דער [5]לאַם
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער?
8. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	8. און אברהם האט געזאגט:
אֱלֹהִים	גאט
יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה	וועט זיך זעהן דעם לאַם
לְעֹלָה	פיר אַ בראַנד־אָפּפער,
בְּנִי	מיין זוהן!
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען ביידע געגאַנגען
יַחְדָּו׃	צוזאַמען.
9. וַיָּבֹאוּ	9. און זיי זיינען געקומען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים	וועלכען גאט האט איהם געזאגט,
וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם	און אברהם האט דאָרט געבויט
אֶת הַמִּזְבֵּחַ	דעם אַלטאַר,
וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים	און ער האט [6]געאָרדנעט די האָלץ,
וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	און ער האט געבונדען זיין זוהן יצחק,
וַיָּשֶׂם אֹתוֹ	און ער האט איהם אַוועג־געלייגט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר
מִמַּעַל לָעֵצִים׃	איבער די האָלץ.
10. וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם	10. און אברהם האט אויס־געשטרעקט
אֶת יָדוֹ	זיין האַנד
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת הַמַּאֲכֶלֶת	דעם [4]שלאַכט־מעסער,
לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ׃	צו שלאַכטען זיין זוהן.
11. וַיִּקְרָא אֵלָיו	11. דאַן האט צו איהם גערופען
מַלְאַךְ יְהוָה	איין ענגעל פון דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם	פון הימעל,

1) זיך. 2) אַהין. 3) אַנבעטען. 4) מעסער. 5) שעפּס. 6) אויסגעלייגט, צורעכט געמאַכט; צובערייט.

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַבְרָהָם אַבְרָהָם	אברהם ! אברהם !
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי :	היר בין איך !
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ	דו זאלסט ניט אויס־שטרעקען דיין האנד
אֶל הַנַּעַר	צו דעם קנאבע,
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה	און דו זאלסט איהם גאר נישט טהאָן,
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי	דען יעצט וויס איך,
כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה	דאס דו ביסט א גאָטעס־פורכטיגער,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און האסט ניט [1]פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן)
מִמֶּנִּי :	פון מיר.
13. וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	13. און אברהם האט אויפ־געהייבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה אַיִל אַחַר	דאס איין [2]אַנדער ווידער
נֶאֱחַז	איז געוואָרען [3]אַנגענומען
בַּסְּבַךְ	אין [4]בוים־צווייגען
בְּקַרְנָיו	מיט זיינע הערנער,
וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם	און אברהם איז געגאַנגען
וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל	און ער האט גענומען דעם ווידער,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער האט איהם אויפגע־בראַכט
לְעֹלָה	פיר א בראַנד־אָפּפער
תַּחַת בְּנוֹ :	אַנשטאַט זיין זוהן.
14. וַיִּקְרָא אַבְרָהָם	14. און אברהם האט גע־רופען
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט:
יְהוָה יִרְאֶה	גאט וועט זעהן.
אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם	ווי עס ווערט (נאך) הייטע געזאגט:
בְּהַר יְהוָה	אויף דעם באַרג פון דעם עוויגען
יֵרָאֶה :	וועט עס געזען ווערען.
15. וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְיָ	15. און דער ענגעל פון דעם עוויגען האט גערופען
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם
שֵׁנִית	א צווייטען מאל
מִן הַשָּׁמָיִם :	פון הימעל.

16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי	ביי מיר האב איך געשווארען
נְאֻם יְהוָה	[5]זאגט דער עוויגער,
כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	דאס. וויל דו האסט געטאָן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידֶךָ :	דיין איינציגען (זוהן).
17. כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ	17. דארום וועל איך דיר בענשען
וְהַרְבָּה אַרְבֶּה	און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
וְכַחוֹל	און ווי די זאַמד,
אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם	וועלכע איז ביי דעם ברעג פון דעם מעער,
וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ	און דיין זאמען וועט ערבען
אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו :	דעם טויער פון זיינע פיינד.
18. וְהִתְבָּרְכוּ	18. און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ	אלע נאַציאָנען פון דער ערד
עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ	דאַפיר, וויל דו האָסט געהערט
בְּקֹלִי :	אין מיין שטימע.
19. וַיָּשָׁב אַבְרָהָם	19. און אברהם האט זיך צוריק־געקערט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאַבען,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפגעשטאַנען,
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו	און זיי זיינען געגאַנגען צוזאַמען
אֶל בְּאֵר שָׁבַע	נאך באר שבע,
וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם	און אברהם האט געוואָהנט
בִּבְאֵר שָׁבַע :	אין באר שבע.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
20. וַיְהִי	20. און עס איז געווען
אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע [6]בעגעבענהייטען
וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם	איז אַנגעזאָגט געוואָרען צו אברהם
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִיא בָּנִים	זעה, אויך מלכה האט געבאָרען זיהן,

1) פערווייגערט. 2) אחר נאָכדעם; פון הינטען; אָדער: אחר נאחז, וועלכער איז נאכדעם געווען פערוויקעלט. 3) פערוויקעלט. 4) דיקיכט. 5) דער שפרוך, אָדער: דאס וואָרט, פון דעם עוויגען. 6) זאכען, פּאַסירונגען.

לְנָחוֹר אָחִיךָ׃	צו דיין ברודער נחור.
21. אֶת עוּץ בְּכֹרוֹ	21. עוץ, זיין ערשט־געבאָרענעם,
וְאֶת בּוּז אָחִיו	און בוז, זיין ברודער,
וְאֶת קְמוּאֵל	און קמואל,
אֲבִי אֲרָם׃	דער פאטער פון ארם.
22. וְאֶת כֶּשֶׂד	22. און כשד,
וְאֶת חֲזוֹ	און חזו,
וְאֶת פִּלְדָּשׁ	און פלדש,
וְאֶת יִדְלָף	און ידלף,
וְאֵת בְּתוּאֵל׃	און בתואל.
23. וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה	23. און בתואל האט געבאָרען רבקה.
שְׁמֹנָה אֵלֶּה	דיזע אַכט
יָלְדָה מִלְכָּה לְנָחוֹר	האט מלכה געבאָרען צו נחור,
אֲחִי אַבְרָהָם׃	אברהם׳ס ברודער.
24. וּפִילַגְשׁוֹ	24. און זיין קעבס־ווייב,
וּשְׁמָהּ רְאוּמָה	וואס איהר נאמען איז געוועזן ראומה,
וַתֵּלֶד גַּם הִוא	האט אויך געבאָרען:
אֶת טֶבַח	טבח,
וְאֶת גַּחַם	און גחם,
וְאֶת תַּחַשׁ	און תחש,
וְאֶת מַעֲכָה׃	און מעכה.

חַיֵּי שָׂרָה — CHAYE SARAH

Cap. XXIII. — כג

1. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה	1. און די לעבענס־(צייט)פון שרה איז געוועזן
מֵאָה שָׁנָה	הונדערט יאהר
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה	און צוואַנציג יאָהר
וְשֶׁבַע שָׁנִים	און זיבען יאָהר.
שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה׃	(דאס זיינען געוועזן) די לעבענס־יאהרען פון שרה.
2. וַתָּמָת שָׂרָה	2 און שרה איז געשטאָרבען
בְּקִרְיַת אַרְבַּע	אין קרית ארבע,
הִוא חֶבְרוֹן	דאס איז חברון,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיָּבֹא אַבְרָהָם	און אברהם איז געקומען
לִסְפֹּד לְשָׂרָה	צו בעקלאָגען שרה
וְלִבְכֹּתָהּ׃	און איהר צו בעוויינען.
3. וַיָּקָם אַבְרָהָם	3. און אברהם איז אויפגעשטאַנען
מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ	[1]פון זיין טויטען,
וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת	און ער האט גערעט צו די קינדער חת
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
4. גֵּר וְתוֹשָׁב	4. אַ פרעמדער און איין איינ־וואָהנער
אָנֹכִי עִמָּכֶם	בין איך מיט אייך,
תְּנוּ לִי	גיט מיר
אֲחֻזַּת קֶבֶר	איין [2]אייגענטהום־גראַב
עִמָּכֶם	ביי אייך,
וְאֶקְבְּרָה מֵתִי	און איך וועל בעגראָבען מיין טויטען
מִלְּפָנָי׃	[3]פון פאַר מיר.
5. וַיַּעֲנוּ בְנֵי חֵת אֶת אַבְרָהָם	5. און די קינדער חת האבען געאַנטוואָרט אברהם
לֵאמֹר לוֹ׃	איהם זאָגענדיג:
6. שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי	6. הער אונז מיין הערר!
נְשִׂיא אֱלֹהִים	אַ געטליכער פירשט
אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ	ביזט׳ו [4]צווישען אונז,
בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ	אין דעם בעסטען פון אונזערע גראַבען
קְבֹר אֶת מֵתֶךָ	בעגראָב דיין טויטען,
אִישׁ מִמֶּנּוּ	קיין מאַן פון אונז
אֶת קִבְרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ	וועט ניט פערמיידען פון דיר זיין גראַב
מִקְּבֹר מֵתֶךָ׃	[5]צו בעגראָבען דיין טויטען.
7. וַיָּקָם אַבְרָהָם	7. און אברהם איז אויפגעשטאַנען
וַיִּשְׁתַּחוּ	און ער האט זיך געבוקט
לְעַם הָאָרֶץ	צו דעם פאָלק פון די לאַנד,
לִבְנֵי חֵת׃	צו די קינדער חת.
8. וַיְדַבֵּר אִתָּם	8. און ער האט מיט זיי גערעט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם	[6]אויב עס איז אייער ווילען
לִקְבֹּר אֶת מֵתִי	צו בעגראָבען מיין טויטען
מִלְּפָנַי	[3]פון פאר מיר,
שְׁמָעוּנִי	(דאַן) הערט מיך,
וּפִגְעוּ לִי	און בעט פיר מיך
בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר׃	ביי עפרון דער זוהן פון צחר.

1) פון פאַר. 2) ערב־בעגרעבנים. 3) פון מיר. 4) אונטער. 5) פון צו. 6) אויב איהר זייט געגייגט.

9. וְיִתֶּן לִי — 9. דאס ער זאל מיר געבען
אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה — די [1]הייל מכפלה,
אֲשֶׁר לוֹ — וועלכע געהערט צו איהם,
אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ — וועלכע איז ביים [2]ענד פון זיין פעלד,
בְּכֶסֶף מָלֵא — פיר (די) פולע געלד
יִתְּנֶנָּה לִּי — זאל ער מיר איהר געבען
בְּתוֹכְכֶם — צווישען אייך
לַאֲחֻזַּת קָבֶר: — פיר איין [3]אייגענטהום-גראב
10. וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב — 10. און עפרון האט געוואהנט
בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת — צווישען די קינדער חת.
וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם — און עפרון דער חתי האט געאנטווארט אברהם
בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת — אין די אויערן פון די קינדער חת
לְכֹל בָּאֵי — פאר אלע, וואס זיינען געקומען
שַׁעַר עִירוֹ — (אין) דעם טויער פון זיין שטאט,
לֵאמֹר: — זאגענדיג:
11. לֹא אֲדֹנִי — ניין, מיין הערר!
שְׁמָעֵנִי — הער מיך,
הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ — די פעלד האב איך דיר אוועג-געגעבען
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ — און די הייל, וועלכע איז אין איהם,
לְךָ נְתַתִּיהָ — האב איך איהר דיר אוועג-געגייבען,
לְעֵינֵי בְנֵי עַמִּי — פאר די אויגען פון די קינדער פון מיין פאלק
נְתַתִּיהָ לָּךְ — האב איך איהר דיר אוועג-געגעבען;
קְבֹר מֵתֶךָ: — בעגראב דיין טויטען.
12. וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם — 12. און אברהם האט זיך געבוקט
לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ: — פאר דעם פאלק פון די לאנד.
13. וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן — 13. און ער האט גערעדט צו עפרון
בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ — אין די אויערן פון דעם פאלק פון די לאנד
לֵאמֹר — זאגעדיג:
אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי — ווען דו וואלסט מיך נור געהערט!
נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה — איך גיב די געלד (פיר) די פעלד,
קַח מִמֶּנִּי — נעהם עס פון מיר,
וְאֶקְבְּרָה אֶת מֵתִי שָׁמָּה: — און איך וועל דארט בעגראבען מיין טויטען.

14. וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת אַבְרָהָם — 14. און עפרון האט געאנטווארט אברהם
לֵאמֹר לוֹ: — איהם זאגענדיג:
15. אֲדֹנִי — 15. מיין הערר!
שְׁמָעֵנִי — הער מיך!
אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף — א לאנד פון פיר הונדערט שקל זילבער
בֵּינִי וּבֵינְךָ — צווישען מיר און צווישען דיר
מַה הִוא — [4]וואס איז דאס?
וְאֶת מֵתְךָ קְבֹר: — בעגראב (נור) דיין טויטען.
16. וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן — 16. און אברהם האט [5]פער-שטאנען עפרון,
וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן — און אברהם האט אבגע-וועגען צו עפרון
אֶת הַכֶּסֶף — די זילבער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר — וועלכע ער האט גערעט,
בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת — אין די אויערן פון די קינדער חת,
אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף — פיר הונדערט שקל זילבער
עֹבֵר לַסֹּחֵר: — גאנגבאר ביים קויפמאן.
שֵׁנִי — שֵׁנִי
17. וַיָּקָם — 17. און עס איז געבליבען שטעהן
שְׂדֵה עֶפְרוֹן — די פעלד פון עפרון,
אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה — וועלכע איז אין מכפלה,
אֲשֶׁר לִפְנֵי מַמְרֵא — וועלכע איז פאר ממרא,
הַשָּׂדֶה — די פעלד
וְהַמְּעָרָה — און די הייל,
אֲשֶׁר בּוֹ — וועלכע איז אין איהם
וְכָל הָעֵץ — און יעדער בוים
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה — וועלכער (ווער) אין פעלד,
אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלוֹ — וועלכער (ווער) אין זיין גאנצען גרענעץ
סָבִיב: — ארים.
18. לְאַבְרָהָם — 18. ביי אברהם
לְמִקְנָה — פיר א [6]קויף-גוט,
לְעֵינֵי בְנֵי חֵת — פאר די אויגען פון די קינדער חת
בְּכֹל בָּאֵי — פאר אלע, וואס זיינען געקומען

1) דאפעלע הייל. 2) ברעג. 3) ערב-בעגרעבניס. 4) וואס פיר א ווערטה האט עס? 5) צוגעהערט. 6) איינקויף.

שַׁעַר עִירוֹ׃	(אין) דעם טויער פון זיין שטאָט.
19. וְאַחֲרֵי כֵן	19. און נאָכדעם
קָבַר אַבְרָהָם	האט אברהם בעגראָבען
אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי שרה
אֶל מְעָרַת	אין די הייל
שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה	פון די פעלד מכפלה
עַל פְּנֵי מַמְרֵא	פאר ממרא,
הִוא חֶבְרוֹן	דאס איז חברון,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אין די לאַנד כנען.
20. וַיָּקָם	20. און עס איז געבליבען שטעהן
הַשָּׂדֶה	די פעלד
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ	און די הייל, וועלכע (וואַר) אין איהם,
לְאַבְרָהָם	ביי אברהם
לַאֲחֻזַּת קָבֶר	פיר איין [1]אייגענטהום־גראַב
מֵאֵת בְּנֵי חֵת׃	פון די קינדער חת.

Cap. XXIV. כד

1. וְאַבְרָהָם זָקֵן	1. און אברהם איז געוועזען אַלט,
בָּא בַּיָּמִים	ער איז געקומען אין די [2]יאָהרען,
וַיהוָה	און דער עוויגער
בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם	האט געבענשט אברהם
בַּכֹּל׃	מיט אַלעס.
2. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	2. און אברהם האט געזאָגט
אֶל עַבְדּוֹ	צו זיין קנעכט,
זְקַן בֵּיתוֹ	דעם עלסטען פון זיין הויז,
הַמֹּשֵׁל	וועלכער האט געהערשט
בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ	איבער אַלעס, וואס געהערט צו איהם,
שִׂים נָא יָדְךָ	לייג דאָך דיין האַנד
תַּחַת יְרֵכִי׃	אונטער מיין [3]היפטע.
3. וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה	3. און איך וועל דיר בעשווערען ביי דעם עוויגען,
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם	דער גאט פון דעם הימעל
וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ	און דער גאט פון די ערד.
אֲשֶׁר לֹא תִקַּח	דאס דו זאָלסט ניט נעהמען
אִשָּׁה	אַ פרוי
לִבְנִי	פיר מיין זוהן
מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי	פון די טעכטער פון דעם כנעני,
אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב	וואס איך וואָהן
בְּקִרְבּוֹ׃	[4]צווישען איהם.
4. כִּי אֶל אַרְצִי	4. זאָנדערן צו מיין לאַנד
וְאֶל מוֹלַדְתִּי	און צו מיין געבורטס־אָרט
תֵּלֵךְ	זאָלסט'ו גיין,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה	און דו זאָלסט נעהמען אַ פרוי
לִבְנִי	פיר מיין זוהן,
לְיִצְחָק׃	פיר יצחק.
5. וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֶבֶד	5. און דער קנעכט האט צו איהם געזאגט:
אוּלַי	פיליייכט
לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה	וועט די פרוי ניט וועלען
לָלֶכֶת אַחֲרַי	[5]געהן נאך מיר
אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת	צו דיזע לאַנד,
הֶהָשֵׁב אָשִׁיב	זאל איך צוריק־פיהרען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן
אֶל הָאָרֶץ	צו די לאנד,
אֲשֶׁר יָצָאתָ מִשָּׁם׃	וואס דו ביסט אַרויסגעגאַנגען פון דאָרט?
6. וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם	6. און אברהם האט צו איהם געזאגט:
הִשָּׁמֶר לְךָ	היט דיך
פֶּן תָּשִׁיב אֶת בְּנִי שָׁמָּה׃	דאס דו זאָלסט דאָרט ניט צוריק־פיהרען מיין זוהן.
7. יְהוָה	7. דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם	דער גאט פון דעם הימעל,
אֲשֶׁר לְקָחַנִי	וועלכער האט מיר גענומען
מִבֵּית אָבִי	פון מיין פאטער'ס הויז
וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי	און פון מיין געבורטס־לאַנד,
וַאֲשֶׁר דִּבֶּר לִי	און וועלכער האט גערעט צו מיר,
וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי	און וועלכער האט געשוואָרען צו מיר,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לְזַרְעֲךָ	צו דיין זאמען
אֶתֵּן	וועל איך געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאַנד,
הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ	ער וועט שיקען זיין ענגעל
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִשָּׁם׃	און דו וועסט נעהמען אַ פרוי פיר מיין זוהן, פון דאָרט.

1) ערב־בעגרעבניס. 2) טעג. 3) לענדע. 4) אונטער. 5) צו גיהן.

8. וְאִם לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה	8. אָבער אויב די פרוי וועט ניט וועלען
לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ	צו געהן נאך דיר,
וְנִקִּיתָ	דאַן ביסט׳ו ריין
מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת	פון מיין דיעזען שוואור,
רַק אֶת בְּנִי	נור מיין זוהן
לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה :	זאָלסט׳ו דאָרט ניט צוריק־פיהרען.
9. וַיָּשֶׂם הָעֶבֶד	9. און דער קנעכט האט געלייגט
אֶת יָדוֹ	זיין האַנד
תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם	אונטער די [1]היפטע פון אברהם
אֲדֹנָיו	זיין הערר,
וַיִּשָּׁבַע לוֹ	און ער האט צו איהם געשוואָרען
עַל הַדָּבָר הַזֶּה :	אויף דיזע זאַך.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
10. וַיִּקַּח הָעֶבֶד	10. און דער קנעכט האט גענומען
עֲשָׂרָה גְמַלִּים	צעהן קאַמעלען
מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו	פון זיין הערן׳ס קאַמעלען.
וַיֵּלֶךְ	און ער איז אַוועג־געגאַנגען
וְכָל טוּב אֲדֹנָיו	און אַלעס גוטס פון זיין הערן
בְּיָדוֹ	(האט ער גענומען) אין זיין האַנד,[2]
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאַנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם	נאך אַרם נהרים,
אֶל עִיר נָחוֹר :	צו די שטאָט פון נחור.
11. וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים	11. און ער האט געמאַכט קניען די קאַמעלען
מִחוּץ לָעִיר	פון אויסען שטאָט
אֶל בְּאֵר הַמָּיִם	ביי דעם וואַסער־ברונען,
לְעֵת עֶרֶב	צו אבענד צייט,
לְעֵת	צו די צייט
צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת :	ווען די (וואַסער)־שעפּע־רינ׳ס געהען ארויס.
12. וַיֹּאמַר	12. און ער האט געזאָגט:
יְהוָֹה	עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דער גאָט פון מיין הערר אברהם,
הַקְרֵה נָא לְפָנַי	מאַך דאָך טרעפען פאַר מיר[3]
הַיּוֹם	הייטע,
וַעֲשֵׂה חֶסֶד	און טהוא גנאַדע
עִם אֲדֹנִי אַבְרָהָם :	מיט מיין הערן אברהם.
13. הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב	13. זעה, איך שטעה
עַל עֵין הַמָּיִם	ביי דעם וואַסער־קוואַל
וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר	און די טעכטער פון די שטאָט־לייטע
יֹצְאֹת	געהען ארויס
לִשְׁאֹב מָיִם :	צו שעפּען וואַסער.
14. וְהָיָה	14. און עס זאָל זיין,
הַנַּעֲרָ	די [4]מיידעל,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ	וואס איך וועל זאָגען צו איהר:
הַטִּי נָא כַדֵּךְ	בייג דאָך איין דיין קרוג,
וְאֶשְׁתֶּה	און איך וועל טרינקען,
וְאָמְרָה	און זי וועט זאָגען:
שְׁתֵה	טרינק,
וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה	און אויך דיינע קאַמעלען וועל איך אָנטרינקען,
אֹתָהּ הֹכַחְתָּ	איהר האָסט׳ו בעשטימט
לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק	צו דיין קנעכט, צו יצחק,
וּבָהּ אֵדַע	און דאַמיט וועל איך וויסען,
כִּי עָשִׂיתָ חֶסֶד	דאס דו האָסט געטהאָן גנאַדע
עִם אֲדֹנִי :	מיט מיין הערן.
15. וַיְהִי	15. און עס איז [5]געווען:
הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר	איידער ער האט נאך געענדיגט ריידען,
וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת	איז רבקה ארויס־געגאַנגען,
אֲשֶׁר יֻלְּדָה לִבְתוּאֵל	וועלכע איז געבאָרען געוואָרען ביי בתואל,
בֶּן מִלְכָּה	דער זוהן פון מלכה,
אֵשֶׁת נָחוֹר	נחור׳ס פרוי,
אֲחִי אַבְרָהָם	אברהם׳ס ברודער
וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ :	און איהר קרוג (וואַר) אויף איהר שולטער.
16. וְהַנַּעֲרָ	16. און די [4]מיידעל
טֹבַת מַרְאֶה מְאֹד	(איז געווען) פון זעהר [6]גוטען אָנזעהן,
בְּתוּלָה	אַ יונג־פרוי,
וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ	און אַ מאַן האט איהר ניט ערקענט,
וַתֵּרֶד הָעַיְנָה	און זי איז אַראָב־געגאַנגען צום קוואַל,
וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ	און זי האט אָנגעפילט איהר קרוג,
וַתָּעַל :	און זי איז אַרויף־געגאַנגען.
17. וַיָּרָץ הָעֶבֶד	17. און דער קנעכט איז געלאָפען
לִקְרָאתָהּ	ענטקעגען איהר.

1) לענדע, 2) מיט זיך. 3) לאָז עס מיר דאָך געלינגען. 4) מעדכען. 5) געשעהן. 6) שעהנעם.

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הַגְמִיאִינִי נָא	[1]לאָז מיר דאָך טרינקען
מְעַט מַיִם	אַ ביסעל וואַסער
מִכַּדֵּךְ׃	פון דיין קרוג.
18. וַתֹּאמֶר	18. און זי האט געזאגט:
שְׁתֵה אֲדֹנִי	טרינק, מיין הערר,
וַתְּמַהֵר	און זי האט געאײַלט,
וַתֹּרֶד כַּדָּהּ	און זי האט אַראָבגעלאָזען איהר קרוג
עַל יָדָהּ	אויף איהר האַנד,
וַתַּשְׁקֵהוּ׃	און זי האט איהם אָנגעטרונקען.
19. וַתְּכַל לְהַשְׁקֹתוֹ	19. און (ווען) זי האט געענדיגט איהם אָנצוטרינקען,
וַתֹּאמֶר	האט זי געזאָגט:
גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב	אויך פיר דײַנע קאַמעלען וועל איך אָנשעפּען
עַד אִם כִּלּוּ לִשְׁתֹּת׃	ביז זיי וועלען ענדיגען טרינקען.
20. וַתְּמַהֵר	20. און זי האט געאײַלט,
וַתְּעַר כַּדָּהּ	און זי האט [2]אויסגעליידיגט איהר קרוג
אֶל הַשֹּׁקֶת	אין די טרענק־רינע,
וַתָּרָץ עוֹד אֶל הַבְּאֵר	און זי איז נאָך־(אַ מאָל) געלאָפען צום ברונען
לִשְׁאֹב	אָנצושעפּען,
וַתִּשְׁאַב	און זי האט אָנגעשעפּט
לְכָל גְּמַלָּיו׃	פיר אַלע זיינע קאַמעלען.
21. וְהָאִישׁ	21. און דער מאַן
מִשְׁתָּאֵה לָהּ	האט איהר פערוואונדערט אָנגעקוקט,
מַחֲרִישׁ	שווייגענדיג,
לָדַעַת	צו [3]וויסען
הַהִצְלִיחַ יְיָ דַּרְכּוֹ	צו האט דער עוויגער בעגליקט זיין וועג
אִם לֹא׃	אָדער ניט.
22. וַיְהִי	22. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ הַגְּמַלִּים	ווי די קאַמעלען האבען געענדיגט
לִשְׁתּוֹת	צו טרינקען,
וַיִּקַּח הָאִישׁ	האט דער מאַן גענומען
נֶזֶם זָהָב	אַ גאָלדענעם נאָז־רינג,
בֶּקַע מִשְׁקָלוֹ	אַ האַלבער (שֶׁקֶל) (וואַר) זיין געוויכט,
וּשְׁנֵי צְמִידִים	און צוויי אַרם־בענדער
עַל יָדֶיהָ	[4]פיר איהרע הענד,

עֲשָׂרָה זָהָב	צעהן (שקל) גאָלד,
מִשְׁקָלָם׃	(וואַר) זייער געוויכט.
23. וַיֹּאמֶר	23. און ער האט געזאגט:
בַּת מִי אַתְּ	וועמענס טאָכטער ביסט׳ו?
הַגִּידִי נָא לִי	זאָג דאָך מיר,
הֲיֵשׁ בֵּית אָבִיךְ	איז דאָ (אין) דיין פאָטערס־הויז
מָקוֹם לָנוּ	איין אָרט פיר אונז
לָלִין׃	איבער־צו־נעכטיגען?
24. וַתֹּאמֶר אֵלָיו	24. און זי האט געזאָגט צו איהם:
בַּת בְּתוּאֵל אָנֹכִי	איך בין די טאָכטער פון בתואל,
בֶּן מִלְכָּה	דער זוהן פון מלכה,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְנָחוֹר׃	וועלכען זי האט געבאָרען צו נחור.
25. וַתֹּאמֶר אֵלָיו	25. און זי האט צו איהם געזאָגט:
גַּם תֶּבֶן	אויך שטרוי,
גַּם מִסְפּוֹא	אויך פוטער
רַב עִמָּנוּ	(איז דאָ) פיעל ביי אונז,
גַּם מָקוֹם לָלוּן׃	אויך איין אָרט צום איבער־נעכטיגען.
26. וַיִּקֹּד הָאִישׁ	26. און דער מאַן האט זיך [5]געקניט,
וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה׃	און ער האט זיך געבוקט צום עוויגען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
27. וַיֹּאמֶר	27. און ער האט געזאָגט.
בָּרוּךְ יְהוָה	געלויבט איז דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דער גאָט פון מיין העררן אברהם,
אֲשֶׁר לֹא עָזַב	וועלכער האט ניט אָבגעלאָזען
חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ	זיין גנאַדע און [6]טרייע
מֵעִם אֲדֹנִי	פון מיין העררן.
אָנֹכִי בַּדֶּרֶךְ	איך (בין) אויף דעם וועג,
נָחַנִי יְהוָה	(וואס) דער עוויגער האט מיך געפיהרט
בֵּית אֲחֵי אֲדֹנִי׃	(צו די) הויז פון מיין העררן׳ס ברידער.
28. וַתָּרָץ הַנַּעֲרָה	28. און די [7]מיידעל איז געלאָפען
וַתַּגֵּד	און זי האט דערציילט
לְבֵית אִמָּהּ	[8]צו איהר מוטער׳ס־הויז
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃	[9]דיזע זאַכען.
29. וּלְרִבְקָה אָח	29. און רבקה האט געהאַט אַ ברודער
וּשְׁמוֹ לָבָן	און זיין נאמען (וואַר) לבן,
וַיָּרָץ לָבָן אֶל הָאִישׁ	און לבן איז געלאָפען צו דעם מאַן,

1) מאַך מיר דאָך אָנזופּען, שלירפּען. 2) אויסגעגאָסען. 3) ערפאַהרען. 4) (האט ער אָנגעטהאָן) אויף איהרע רענד. 5) פערנייגט. 6) ריכטיגקייט, וואַהרהייט. 7) מערכען. 8) אין. 9) ווי דיזע.

הַחוּצָה	אין דרויס'ען,
אֶל הָעָיִן :	צום קוואל.
30. וַיְהִי	30. און עס איז געווען,
כִּרְאֹת אֶת הַנֶּזֶם	ווי ער האט געזען דעם נאָז־רינג,
וְאֶת הַצְּמִדִים	און די אַרם־בענדער
עַל יְדֵי אֲחֹתוֹ	אויף די הענד פון זיין שוועסטער
וּכְשָׁמְעוֹ	און ווי ער האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי	די ווערטער
רִבְקָה אֲחֹתוֹ	פון זיין שוועסטער רבקה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כֹּה דִבֶּר אֵלַי הָאִישׁ	אזוי האט צו מיר גערעט דער מאַן,
וַיָּבֹא אֶל הָאִישׁ	איז ער געקומען צו דעם מאַן
וְהִנֵּה עֹמֵד	און (ער זעהט) ער שטייט
עַל הַגְּמַלִּים	ביי די קאַמעלען,
עַל הָעָיִן :	ביי דעם קוואַל.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאָגט:
בּוֹא בְּרוּךְ יְהוָה	קום, געבענשטער פון דעם עוויגען,
לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ	וואַרום שטייסט'ו אין דרויסען?
וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת	איך האב דאָך אויפגעראַמט די הויז
וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים :	און איין אָרט פיר די קאַמעלען.
32. וַיָּבֹא הָאִישׁ	32. און דער מאַן איז געקומען
הַבַּיְתָה	אין הויז,
וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים	און ער האט [1]אָבגעזאָטעלט די קאַמעלען,
וַיִּתֵּן	און ער האט געגעבען
תֶּבֶן וּמִסְפּוֹא	שטרויי און פוטער
לַגְּמַלִּים	צו די קאַמעלען,
וּמַיִם	און וואַסער
לִרְחֹץ רַגְלָיו	צו וואַשען זיינע פיס
וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים	און די פיס פון די מענער,
אֲשֶׁר אִתּוֹ :	וועלכע (זיינען געווען) מיט איהם.
33. וַיּוּשַׂם לְפָנָיו	33. און מען האט פאַר איהם געלייגט
לֶאֱכֹל	צו עסען,
וַיֹּאמֶר	אָבער ער האט געזאָגט:
לֹא אֹכַל	איך וועל ניט עסען
עַד אִם דִּבַּרְתִּי	ביז איך וועל האבען גערעט
דְּבָרָי	מיינע ווערטער,

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
דַּבֵּר :	רייד !
34. וַיֹּאמַר	34. און ער האט געזאָגט :
עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי :	אברהם'ס קנעכט (בין) איך.
35. וַיהוָה	35. און דער עוויגער
בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנִי מְאֹד	האט זעהר געבענשט מיין הערין,
וַיִּגְדָּל	און ער איז גרויס געוואָרען
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם געגעבען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,
וְכֶסֶף וְזָהָב	און זילבער און גאָלד,
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת	און קנעכט און דינסטען,
וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים :	און קאַמעלען און איזלען.
36. וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי	36. און שרה, די פרוי פון מיין הערין, האט געבאָרען
בֵן לַאדֹנִי	אַ זוהן צו מיין הערין,
אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ	[2]נאך איהר עלטער,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם אַוועג־געגעבען
אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ :	אַלעס וואס איהם געהערט.
37. וַיַּשְׁבִּעֵנִי אֲדֹנִי	37. און מיין הערר האט מיך בעשוואָרען
לֵאמֹר	זאגענדיג :
לֹא תִקַּח אִשָּׁה	דו זאלסט ניט נעהמען אַ פרוי
לִבְנִי	פיר מיין זוהן
מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי	פון די טעכטער פון דעם כנעני,
אֲשֶׁר אָנֹכִי יֹשֵׁב	וואס איך וואָהן
בְּאַרְצוֹ :	אין זיין לאַנד.
38. אִם לֹא	38. [3]זאָנדערן
אֶל בֵּית אָבִי	צו מיין פאָטער'ס הויז
תֵּלֵךְ	זאלסט'ו גיין
וְאֶל מִשְׁפַּחְתִּי	און צו מיין פאַמיליע,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי :	און דו זאלסט נעהמען אַ פרוי פיר מיין זוהן.
39. וָאֹמַר אֶל אֲדֹנִי	39. און איך האב געזאגט צו מיין הערין:
אֻלַי לֹא תֵלֵךְ הָאִשָּׁה	פיליכט וועט די פרוי ניט גיין
אַחֲרָי :	נאך מיר?
40. וַיֹּאמֶר אֵלָי	40. און ער האט צו מיר געזאגט:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי	וואס איך בין געגאַנגען

1) אָבגעזאַמט, לויז־געמאכט, געעפענט. 2) נאָבדעם ווי זי איז אַלט געווען. 3) אויב ניט.

לְפָנָיו	פאר איהם,
יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ אִתָּךְ	ער וועט שיקען זיין ענגעל מיט דיר,
וְהִצְלִיחַ דַּרְכֶּךָ	און ער וועט בעגליקען דיין וועג,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי	און דו וועסט נעמען א פרוי פיר מיין זוהן
מִמִּשְׁפַּחְתִּי	פון מיין פאַמיליע
וּמִבֵּית אָבִי :	און פון מיין פאטער׳ס הויז.
41. אָז תִּנָּקֶה	41. דאַן זאָלסט׳ו [1]ריין זיין
מֵאָלָתִי	פון מיין שוואור.
כִּי תָבוֹא	ווען דו וועסט קומען
אֶל מִשְׁפַּחְתִּי	צו מיין פאַמיליע
וְאִם לֹא יִתְּנוּ לָךְ	און ווען זיי ווע֜לען דיר (זי) ניט געבען,
וְהָיִיתָ נָקִי	דאַן זאָלסט׳ו זיין [1]ריין
מֵאָלָתִי :	פון מיין שוואור.
42. וָאָבֹא הַיּוֹם	42. און איך בין הייטע געקומען
אֶל הָעָיִן	צום קוואַל,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
יְהוָה	עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דער גאט פון מיין הערן אברהם,
אִם יֶשְׁךָ נָּא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי	ווען דו וואָלסט בעגליקען מיין וועג,
אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ	וואס איך גיי
עָלֶיהָ :	אויף [2]איהר.
43. הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב	43. זעה, איך שטיי
עַל עֵין הַמָּיִם	ביי דעם וואַסער־קוואַל,
וְהָיָה	און עס זאל זיין
הָעַלְמָה	די [3]מיידעל,
הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב	וועלכע גייט אַרויס צו שעפען,
וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ	און איך וועל צו איהר זאגען
הַשְׁקִינִי נָא	טרינק מיר דאך אָן
מְעַט מַיִם	אַ ביסעל וואַסער
מִכַּדֵּךְ :	פון דיין קרוג.
44. וְאָמְרָה אֵלַי	44. און זי וועט צו מיר זאגען:
גַּם אַתָּה שְׁתֵה	אויך דו טרינק
וְגַם לִגְמַלֶּיךָ	און אויך פיר דיינע קאַמע־לען
אֶשְׁאָב	וועל איך אָנשעפען,
הִיא הָאִשָּׁה	זי איז די פרוי,

אֲשֶׁר הֹכִיחַ יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעשטימט
לְבֶן אֲדֹנִי :	פיר דעם זוהן פון מיין הערן.
45. אֲנִי טֶרֶם אֲכַלֶּה לְדַבֵּר	45. איך האב נאך ניט געענדיגט ריידען
אֶל לִבִּי	צו מיין האַרצען.
וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת	און זעה, רבקה גייט אַרויס
וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ	און איהר קרוג אויף איהר שולטער
וַתֵּרֶד הָעַיְנָה	און זי איז אַראָבגעגאַנגען צום קוואַל,
וַתִּשְׁאָב	און זי האט אָנגעשעפט,
וָאֹמַר אֵלֶיהָ	און איך האב צו איהר געזאגט:
הַשְׁקִינִי נָא :	טרינק דאך מיר אָן.
46. וַתְּמַהֵר	46. און זי האט געאיילט,
וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ	און זי האט אַראָבגעלאָזען איהר קרוג
מֵעָלֶיהָ	פון [4]איהר,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
שְׁתֵה	טרינק,
וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה	און אויך דיינע קאַמעלען וועל איך אָנטרינקען,
וָאֵשְׁתְּ	און איך האב געטרונקען,
וְגַם הַגְּמַלִּים	און אויך די קאַמעלען
הִשְׁקָתָה :	האט זי אָנגעטרונקען.
47. וָאֶשְׁאַל אֹתָהּ	47. און איך האב איהר געפרעגט,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
בַּת מִי אַתְּ	וועמענ׳ס טאָכטער ביסט׳ו?
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
בַּת בְּתוּאֵל	די טאָכטער פון בתואל,
בֶּן נָחוֹר	דער זוהן פון נחור,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ מִלְכָּה	וועלכען מלכה האט צו איהם געבאָרען,
וָאָשִׂם הַנֶּזֶם	דאַן האב איך געלייגט דעם נאָז־רינג
עַל אַפָּהּ	אויף איהר נאָז
וְהַצְּמִידִים	און די אַרם־בענדער
עַל יָדֶיהָ :	אויף איהרע הענד.
48. וָאֶקֹּד	48. און איך האב זיך געקניט
וָאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה	און איך האב זיך געבוקט צום עוויגען,
וָאֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה	און איך האב געלויבט דעם עוויגען,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דעם גאָט פון מיין הערן אברהם,
אֲשֶׁר הִנְחַנִי	וועלכער האט מיך געפיהרט

1) פרוי. 2) אידר׳. 3) מעדכען. 4) זיך.

בְּדֶרֶךְ אֱמֶת	אויף דעם ריכטיגען וועג
לָקַחַת	צו נעהמען
אֶת בַּת אֲחִי אֲדֹנִי	די טאָכטער פון מיין הערן׳ס ברודער
לִבְנוֹ׃	פיר זיין זוהן.
49. וְעַתָּה	49. און יעצט
אִם יֶשְׁכֶם עֹשִׂים	אויב איהר ווילט טהאָן
חֶסֶד וֶאֱמֶת	גנאַדע און [1]טרייע
אֶת אֲדֹנִי	מיט מיין הערן,
הַגִּידוּ לִי	זאָגט מיר,
וְאִם לֹא	און אויב ניט
הַגִּידוּ לִי	זאָגט מיר (אויך),
וְאֶפְנֶה	און איך וועל זיך ווענדען
עַל יָמִין	אויף רעכטס
אוֹ עַל שְׂמֹאל׃	אָדער אויף לינקס.
50. וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל	50. און לבן און בתואל האבען געאַנטוואָרט
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
מֵיְהוָה יָצָא הַדָּבָר	פון דעם עוויגען איז אַרויס־געגאַנגען די זאַך,
לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ	מיר קענען ניט ריידען צו דיר
רַע אוֹ טוֹב׃	שלעכטעס אָדער גוטעס.
51. הִנֵּה רִבְקָה לְפָנֶיךָ	51. זעה, רבקה איז פאר דיר,
קַח וָלֵךְ	נעהם (זי) און גיי,
וּתְהִי אִשָּׁה	און זי זאל זיין אַ פרוי
לְבֶן אֲדֹנֶיךָ	צו דעם זוהן פון דיין הערן
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט.
52. וַיְהִי	52. און עס איז געוועזן
כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אַבְרָהָם	ווי אברהם׳ס קנעכט האט געהערט
אֶת דִּבְרֵיהֶם	זייערע ווערטער,
וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לַיְיָ׃	האט ער זיך געבוקט צו דער ערד צום עוויגען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
53. וַיּוֹצֵא הָעֶבֶד	53. און דער קנעכט האט אַרויס־[2]גענומען
כְּלֵי כֶסֶף	זילבערנע [3]זאַכען
וּכְלֵי זָהָב	און גאָלדענע זאַכען
וּבְגָדִים	און קליידער,
וַיִּתֵּן לְרִבְקָה	און ער האט געגעבען צו רבקה,
וּמִגְדָּנֹת	און [4]קאָסטבאַרע זאַכען

נָתַן לְאָחִיהָ	האט ער געגעבען צו איהר ברודער
וּלְאִמָּהּ׃	און צו איהר מוטער.
54. וַיֹּאכְלוּ	54 און זיי האָבען געגעסען
וַיִּשְׁתּוּ	און זיי האבען געטרונקען,
הוּא וְהָאֲנָשִׁים	ער און די מענער,
אֲשֶׁר עִמּוֹ	וועלכע (זיינען געוועזן) מיט איהם,
וַיָּלִינוּ	און זיי האבען איבער־גע־נעכטיגט,
וַיָּקוּמוּ בַבֹּקֶר	און זיי זיינען אויפגעשטאַנען דעם־מאָרגענס,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
שַׁלְּחֻנִי לַאדֹנִי׃	[5]שיקט מיך אַוועק צו מיין הערן.
55. וַיֹּאמֶר אָחִיהָ וְאִמָּהּ	55. און איהר ברודער און איהר מוטער האבען געזאגט
תֵּשֵׁב הַנַּעֲרָה אִתָּנוּ	זאָל די מיידעל זיצען ביי אונז
יָמִים	[6]א יאָהר,
אוֹ עָשׂוֹר	אָדער [7]צעהן מאָנאַט
אַחַר תֵּלֵךְ׃	נאָכדעם וועט זי גיין.
56. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	56. און ער האט צו זיי געזאגט:
אַל תְּאַחֲרוּ אֹתִי	האַלט מיך ניט אויף,
וַיהוָה הִצְלִיחַ דַּרְכִּי	[8]ווען דער עוויגער האט בעגליקט מיין וועג,
שַׁלְּחוּנִי	שיקט מיר אַוועג,
וְאֵלְכָה לַאדֹנִי׃	און איך וועל גיין צו מיין הערן.
57. וַיֹּאמְרוּ	57. און זיי האבען געזאגט:
נִקְרָא לַנַּעֲרָה	מיר וועלען רופען די מיידעל,
וְנִשְׁאֲלָה אֶת פִּיהָ׃	און מיר וועלען פרעגען איהר מויל.
58. וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה	58. און זיי האבען גערופען רבקה;
וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ	און זיי האבען צו איהר געזאגט:
הֲתֵלְכִי	ווילסט׳ו גיין
עִם הָאִישׁ הַזֶּה	מיט דיזען מאַן?
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
אֵלֵךְ׃	איך וועל גיין.
59. וַיְשַׁלְּחוּ	59. און זיי האבען אַוועג־געשיקט
אֶת רִבְקָה אֲחֹתָם	זייער שוועסטער רבקה
וְאֶת מֵנִקְתָּהּ	און איהר אַמע
וְאֶת עֶבֶד אַבְרָהָם	און אברהם׳ס קנעכט
וְאֶת אֲנָשָׁיו׃	און זיינע לייטע.

1)ריכטיגקייט, וואַהרהייט. 2)געצויגען, געבראַכט. 3)גפעס, גערעטה. 4)זיסע שפייזען. 5)לאָזט מיך גיין צו מיין הערן. 6)(איניגע) טעג. 7)צעהן (טעג). 8)דען, וויל.

60. וַיְבָרְכוּ אֶת רִבְקָה	60 און זיי האבען געבענשט רבקה,
וַיֹּאמְרוּ לָהּ	און זיי האבען צו איהר געזאגט:
אֲחֹתֵנוּ	אונזער שוועסטער,
אַתְּ הֲיִי	דו זאָלסט ווערען
לְאַלְפֵי רְבָבָה	צו צעהנדליג־טויזענדער,
וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ	און דיין זאַמען זאל ערבען
אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו :	דעם טויער פון זיינע פיינד.
61. וַתָּקָם רִבְקָה	61. און רבקה איז אויפגע־שטאַנען
וְנַעֲרֹתֶיהָ	און איהרע [1]מעדכען,
וַתִּרְכַּבְנָה	און זיי האבען געריטען
עַל הַגְּמַלִּים	אויף די קאַמעלען,
וַתֵּלַכְנָה	און זיי זיינען געגאַנגען
אַחֲרֵי הָאִישׁ	נאך דעם מאַן,
וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת רִבְקָה	און דער קנעכט האט גענו־מען רבקה,
וַיֵּלַךְ :	און ער איז אַוועג־געגאַנגען.
62. וְיִצְחָק בָּא	62. און יצחק איז געקומען
מִבּוֹא	פון א [2]גאַנג
בְּאֵר לַחַי רֹאִי	(נאך) באר לחי ראי[3]
וְהוּא יוֹשֵׁב	און'ער האט געוואָהנט
בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב :	אין זיד־לאַנד.
63. וַיֵּצֵא יִצְחָק	63. און יצחק איז אַרויסגע־גאַנגען
לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה	[4]נאָכצודיינקען אין פעלד
לִפְנוֹת עָרֶב	געגען אַבענד,
וַיִּשָּׂא עֵינָיו	און ער האט אויפגעהייבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים	[5]דאס קאַמעלען קומען.
64. וַתִּשָּׂא רִבְקָה	64. און רבקה האט אויפ־געהייבען
אֶת עֵינֶיהָ	איהרע אויגען,
וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק	און זי האט געזען יצחק,
וַתִּפֹּל	און זי [6]האט זיך אַראָב־געלאָזען
מֵעַל הַגָּמָל :	פון דעם קאַמעל.
65. וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד	65. און זי האט געזאגט צו דעם קנעכט:
מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה	ווער איז יענער מאַן
הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה	וועלכער גייט אין פעלד
לִקְרָאתֵנוּ	ענטגעגען אונז ?
וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד	און דער קנעכט האט געזאגט,
הוּא אֲדֹנִי	דאס איז מיין הערר,
וַתִּקַּח הַצָּעִיף	דאַן האט זי גענומען דעם שלייער,
וַתִּתְכָּס :	און זי האט זיך בעדעקט.
66. וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד	66. און דער קנעכט האט דערציילט
לְיִצְחָק	צו יצחק
אֵת כָּל הַדְּבָרִים	אַלע זאַכען,
אֲשֶׁר עָשָׂה :	וועלכע ער האט געטאָן.
67. וַיְבִאֶהָ יִצְחָק	67. און יצחק האט איהר געבראַכט
הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ	אין דעם געצעלט פון זיין מוטער שרה,
וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה	און ער האט גענומען רבקה,
וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה	און זי איז צו איהם געוואָרען פיר א פרוי,
וַיֶּאֱהָבֶהָ	און ער האט איהר געליבט,
וַיִּנָּחֵם יִצְחָק	און יצחק האט זיך געטרייסט
אַחֲרֵי אִמּוֹ :	נאך זיין מוטער.

CAP. XXV. כה

שִׁשִּׁי — שִׁשִּׁי

1. וַיֹּסֶף אַבְרָהָם	1. [7]און אברהם האט געמעהרט
וַיִּקַּח אִשָּׁה	און ער האט גענומען א פרוי,
וּשְׁמָהּ קְטוּרָה	און איהר נאמען (איז געוועזען) קטורה,
2. וַתֵּלֶד לוֹ	2. און זי האט איהם געבאָרען
אֶת זִמְרָן וְאֶת יָקְשָׁן	זמרן און יקשן,
וְאֶת מְדָן וְאֶת מִדְיָן	און מדן און מדין,
וְאֶת יִשְׁבָּק וְאֶת שׁוּחַ	און ישבק און שוח.
3. וְיָקְשָׁן יָלַד	3. און יקשן האט געבאָרען
אֶת שְׁבָא וְאֶת דְּדָן	שבא און דדן.
וּבְנֵי דְדָן הָיוּ	און די זיהן פון דדן זיינען געוועזען:
אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁם	אַשורים און לטושים
וּלְאֻמִּים :	און לאומים.
4. וּבְנֵי מִדְיָן	4. און די זיהן פון מדין (זיינען געוועזען)
עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנֹךְ	עיפה און עפר און חנוך,
וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה	און אַבידה און אלדעה,
כָּל אֵלֶּה	דיזע אַלע
בְּנֵי קְטוּרָה :	(זיינען געוועזען) די זיהן פון קטורה.

1) מיידלעך; דינסטען: 2) רייזע. 3) ברונען פון זעהן (גאָט) לעבעדיגערהייט. 4) בעטען; שפאַצירען; קלאָגען.
5) און זעה. 6) איז אראָב־געפאַלען. 7) ויסף אברהם ויקח אשה, און אברהם האט ווידער גענומען א פרוי.

5. וַיִּתֵּן אַבְרָהָם	5. און אברהם האט אוועג־געגעבען
אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ	אלעס, וואס געהערט צו איהם,
לְיִצְחָק:	צו יצחק.
6. וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים	6. און צו די זיהן פון די קעבס־ווייבער,
אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם	וועלכע אברהם האט געהאט,
נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת	האט אברהם געגעבען געשענקע,
וַיְשַׁלְּחֵם	און ער האט זיי אוועג־געשיקט
מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ	פון זיין זוהן יצחק,
בְּעוֹדֶנּוּ חַי	ווען ער האט נאך געלעבט,
קֵדְמָה	נאך מארגען־זייט,
אֶל אֶרֶץ קֶדֶם:	אין מארגען־לאנד.
7. וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם	7. און דיזע זיינען די טעג פון אברהם׳ס לעבענס־יאהרען,
אֲשֶׁר חָי	וועלכע ער האט געלעבט:
מְאַת שָׁנָה	הונדערט יאהר
וְשִׁבְעִים שָׁנָה	און זיבציג יאהר
וְחָמֵשׁ שָׁנִים:	און פינף יאהר.
8. וַיִּגְוַע	8. און ער [1]איז פערגאנגען,
וַיָּמָת אַבְרָהָם	און אברהם איז געשטארבען
בְּשֵׂיבָה טוֹבָה	אין א גוטען עלטער,
זָקֵן וְשָׂבֵעַ	אלט און (לעבענס־)זאט
וַיֵּאָסֶף	און ער איז איינגעזאמעלט געווארען
אֶל עַמָּיו:	צו זיין פאלק.
9. וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ	9. און עס האבען איהם בעגראבען
יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו	זיינע זיהן יצחק און ישמעאל
אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה	אין די הייל פון מכפלה,
אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן	אין די פעלד פון עפרון
בֶּן צֹחַר הַחִתִּי	דער זוהן פון צוחר דעם חתי,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא:	וועלכער איז פאר ממרא.
10. הַשָּׂדֶה	10. די פעלד,
אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם	וועלכע אברהם האט געקויפט,
מֵאֵת בְּנֵי חֵת	פון די קינדער חת,
שָׁמָּה קֻבַּר אַבְרָהָם	דארט איז בעגראבען געווארען אברהם
וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ:	און זיין פרוי שרה.
11. וַיְהִי	11. און עס איז געווען
אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם	נאך דעם טויט פון אברהם,
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים	האט גאט געבענשט
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	זיין זוהן יצחק,
וַיֵּשֶׁב יִצְחָק	און יצחק האט געוואהנט
עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי:	ביי באר לחי ראי[2].
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
12. וְאֵלֶּה תֹּלְדֹת יִשְׁמָעֵאל	12. און דיזע זיינען די געשלעכטער פון ישמעאל
בֶּן אַבְרָהָם	דער זוהן פון אברהם,
אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר הַמִּצְרִית	וועלכע עס האט געבארען הגר, די [3]מצרית,
שִׁפְחַת שָׂרָה	שרה׳ס דינסט,
לְאַבְרָהָם:	צו אברהם.
13. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	13. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל	פון ישמעאל׳ס זיהן,
בִּשְׁמֹתָם	מיט זייערע נעמען,
לְתוֹלְדֹתָם	נאך זייערע געשלעכטער:
בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיֹת	דער ערשט־געבארענער פון ישמעאל (ווארש) נביות,
וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל	און קדר און אדבאל,
וּמִבְשָׂם:	און מבשם.
14. וּמִשְׁמָע וְדוּמָה	14. און משמע און דומה
וּמַשָּׂא:	און משא.
15. חֲדַד וְתֵימָא	15. חדד און תימא,
יְטוּר נָפִישׁ וָקֵדְמָה:	יטור, נפיש און קדמה.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
16. אֵלֶּה הֵם	16. דיזע זיינען
בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל	די זיהן פון ישמעאל,
וְאֵלֶּה שְׁמֹתָם	און דיזע זיינען זייערע נעמען,
בְּחַצְרֵיהֶם	אין זייערע [4]הייפען
וּבְטִירֹתָם	און אין זייערע [5]שלעסער,
שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם	צוועלף פירשטען
לְאֻמֹּתָם:	נאך זייערע נאציאנען.
17. וְאֵלֶּה	17. און דיזע זיינען
שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל	די לעבענס־יאהרען פון ישמעאל:
מְאַת שָׁנָה	הונדערט יאהר
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	און דרייסיג יאהר

1) זיך געענדיגט, פערשיעדען. 2) ברונען פון זעהן (גאט) לעבעדיגערהייט. 3) עגיפטערין. 4) געהעפטען, דורפער. 5) בורג, פאלאסטען; לאגערען (פון פאסטוכער).

וְשֶׁבַע שָׁנִים	און זיבען יאהר.
וַיִּגְוַע	און ער איז פערגאַנגען,
וַיָּמָת	און ער איז געשטאָרבען,
וַיֵּאָסֶף	און ער איז איינגעזאַמעלט געוואָרען
אֶל־עַמָּיו:	צו זיין פאָלק.
18. וַיִּשְׁכְּנוּ	18. און זיי האבען געוואָהנט
מֵחֲוִילָה עַד־שׁוּר	פון הוילה ביז שור,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם	וואס איז פאר מצרים,
בֹּאֲכָה אַשּׁוּרָה	ביז מען קומט אין אַשור,
עַל־פְּנֵי כָל־אֶחָיו	פאר אַלע זיינע ברידער
נָפָל:	האט ער [1]גערוהט.

תּוֹלְדֹת — TOLEDOTH.

19. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק	19. און דיזע איז די געשיכטע פון יצחק,
בֶּן־אַבְרָהָם	דער זוהן פון אברהם;
אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק:	אברהם האט געבאָרען יצחק.
20. וַיְהִי יִצְחָק	20. און יצחק איז געווען
בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר אַלט,
בְּקַחְתּוֹ אֶת־רִבְקָה	ווען ער האט גענומען רבקה,
בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי	די טאָכטער פון בתואל דער ארמי
מִפַּדַּן אֲרָם	פון פדן אַרם
אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי	די שוועסטער פון לבן דער ארמי,
לוֹ לְאִשָּׁה:	צו [2]איהם פיר אַ פרוי.
21. וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיהוָה	21. און יצחק האט געבעטען צום עוויגען
לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ	[3]וועגען זיין פרוי,
כִּי עֲקָרָה הִוא	דען זי איז געווען איין אונפרוכטבאַרע,
וַיֵּעָתֶר לוֹ יְהוָה	אונדער עוויגער איז צו איהם איבערגעבעטען געוואָרען,
וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ:	און זיין פרוי רבקה איז שוואַנגער געוואָרען.
22. וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים	22. און די קינדער האבען זיך געשטויסען
בְּקִרְבָּהּ	אין איהר לייב.
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
אִם־כֵּן	אויב אַזוי,
לָמָּה זֶּה אָנֹכִי	וואַרום האב איך דיזעס (פערלאַנגט)?
וַתֵּלֶךְ	און זי איז געגאַנגען
לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה:	[4]נאָכצופרעגען ביי דעם עוויגען.
23. וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ	23. און דער עוויגער האט צו איהר געזאגט:
שְׁנֵי גֹיִים בְּבִטְנֵךְ	צוויי [5]פעלקער (זיינען) אין דיין [6]לייב
וּשְׁנֵי לְאֻמִּים	און צוויי [7]נאַציאָנען
מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ	וועלען זיך צו־שיידען פון דיינע איינגעווייד(ען);
וּלְאֹם	און איין נאַציאָן
מִלְאֹם יֶאֱמָץ	וועט שטאַרקער זיין אַלס די צווייטע נאַציאָן,
וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר:	און דער עלטערער וועט דינען דעם אינגערען.
24. וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ	24. און (ווען) איהרע טעג זיינען פול געוואָרען
לָלֶדֶת	צו געבערען,
וְהִנֵּה תוֹמִם בְּבִטְנָהּ:	און זעה, אַ צווילינג (איז געווען) אין איהר [6]לייב.
25. וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן	25. און דער ערשטער איז ארויס־געגאַנגען
אַדְמוֹנִי	[8]רויט,
כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר	אין גאַנצען ווי אַ האָריגער מאַנטעל,
וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו:	און זיי האבען גערופען זיין נאמען עשו.
26. וְאַחֲרֵי־כֵן	26. און נאָכדעם
יָצָא אָחִיו	איז ארויס־געגאַנגען זיין ברודער,
וְיָדוֹ אֹחֶזֶת	און זיין האַנד האט [9]גע־האַלטען
בַּעֲקֵב עֵשָׂו	אָן עשו'ס טריט,
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב	און ער האט גערופען זיין נאָמען יעקב;
וְיִצְחָק בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה	און יצחק (וואַר) זעכציג יאָהר אַלט,
בְּלֶדֶת אֹתָם:	[10]ווען (רבקה) האט זיי גע־באָרען.
27. וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים	27. און די קנאַבען זיינען גרויס געוואָרען,
וַיְהִי עֵשָׂו	און עשו איז געווען
אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד	אַ מאַן (וועלכער) פער־שטייט יאַכט.
אִישׁ שָׂדֶה	אַ פעלד־מאַן,
וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם	אָבער יעקב וואַר אַ [11]פרומער מאַן,
יֹשֵׁב אֹהָלִים:	(און) ער האט געוואָהנט אין געצעלטען.
28. וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו	28 און יצחק האט געליעבט עשו,
כִּי־צַיִד בְּפִיו	דען דאָס [12]פאַנגען (איז געווען) פיר זיין מויל.
וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת־יַעֲקֹב:	אבער רבקה האט געליעבט יעקב.
29. וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד	29. און יעקב האט געקאָכט אַ געריכט,

1)זיך אויסגעלייגט, אויסגעזעצט, געוואָהנט. 2)זיך. 3)פיר; געגען. 4)נאכפאָרשען. 5)נאַציאָנען. 6)בויך.
7)שטאַמען. 8)רויטהליך. 9)אָנגענומען. 10)ביי זייער געבורט. 11)בעשיידענער, אונשולדיגער. 12)ווילדפרעט.

וַיָּבֹא עֵשָׂו	און עשו איז געקומען
מִן הַשָּׂדֶה	פון פעלד,
וְהוּא עָיֵף׃	און ער איז געווען מיד.
30. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	30. און עשו האט געזאָגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
הַלְעִיטֵנִי נָא	לאָז מיר דאָך שלינגען
מִן הָאָדֹם	פון די רויטע,
הָאָדֹם הַזֶּה	דיזע רויטע,
כִּי עָיֵף אָנֹכִי	דען איך בין מיד,
עַל כֵּן	דארום
קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם׃	האט מען גערופען זיין נאָמען אדום.
31. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	31. און יעקב האט געזאָגט:
מִכְרָה כַיּוֹם	פערקויף [1]הייטע
אֶת בְּכֹרָתְךָ	דיין [2]ערשט־געבורט
לִי׃	צו מיר.
32. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	32. און עשו האט געזאָגט:
הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ	זעה, איך גיי (דאָך)
לָמוּת	צום שטאַרבען
וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה׃	צו וואס אַלזאָ דאַרף איך די [2]ערשט־געבורט.
33. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	33. און יעקב האט געזאָגט:
הִשָּׁבְעָה לִּי כַּיּוֹם	שווער מיר [1]הייטע,
וַיִּשָּׁבַע לוֹ	און ער האט צו איהם געשוואָרען,
וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ	און ער האט פערקויפט זיין [2]ערשט־געבורט
לְיַעֲקֹב׃	צו יעקב.
34. וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו	34. און יעקב האט געגעבען צו עשו
לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים	ברויט און אַ ליינזען־געריכט,
וַיֹּאכַל	און ער האט געגעסען,
וַיֵּשְׁתְּ	און ער האט געטרונקען,
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאַנען,
וַיֵּלַךְ	און ער איז אַוועק־געגאַנגען
וַיִּבֶז עֵשָׂו	און עשו האט פעראַכטעט
אֶת הַבְּכֹרָה׃	די [2]ערשט־געבורט.

CAP. XXVI. כו

1. וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ	1. און עס איז געווען אַ הונגער אין די לאַנד,
מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן	אויסער דעם ערשטען הונגער,
אֲשֶׁר הָיָה	וועלכער איז געווען
בִּימֵי אַבְרָהָם	אין די [3]טעג פון אברהם,
וַיֵּלֶךְ יִצְחָק	און יצחק איז געגאַנגען
אֶל אֲבִימֶלֶךְ	צו אבימלך,
מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים	דער קעניג פון פלשתים,
גְּרָרָה	נאָך גרר.
2. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה	2. און דער עוויגער האט זיך צו איהם בעוויזען,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
אַל תֵּרֵד מִצְרָיְמָה	גיי ניט אַראָב אין מצרים,
שְׁכֹן בָּאָרֶץ	וואָהן אין די לאַנד,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃	וועלכע איך וועל דיר זאָגען.
3. גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת	3. האַלט זיך אויף אין דיזע לאַנד
וְאֶהְיֶה עִמְּךָ	און איך וועל זיין מיט דיר,
וַאֲבָרְכֶךָּ	און איך וועל דיך בענשען,
כִּי לְךָ	דען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ	און צו דיין זאָמען
אֶתֵּן	וועל איך געבען
אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל	דיזע אַלע לענדער,
וַהֲקִמֹתִי	און איך וועל אויפ־שטעלען
אֶת הַשְּׁבֻעָה	דעם שוואור,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשוואָרען
לְאַבְרָהָם אָבִיךָ׃	צו דיין פאטער אברהם.
4. וְהִרְבֵּיתִי	4. און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאָמען
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל,
וְנָתַתִּי לְזַרְעֲךָ	און איך וועל געבען צו דיין זאָמען
אֵת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל	דיזע אַלע לענדער,
וְהִתְבָּרְכוּ	און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאָמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃	אַלע נאַציאָנען פון דער ערד.
5. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי	5. ווייל אברהם האט געהערט אין מיין שטימע,
וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי	און ער האט געהיט מיין [4]פעראָרדנונג,
מִצְוֹתַי	מיינע געבאָטע,
חֻקּוֹתַי	מיינע געזעצע,
וְתוֹרֹתָי׃	און מיינע לעהרע.

1) יעצט, זאָגלייך. 2) ערשט־געבורט (רעכט). 3) צייטען. 4) פאָרשריפט.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
6. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר׃	6. און יצחק האט געוואָהנט אין גרר.
7. וַיִּשְׁאֲלוּ	7. און עס האבען געפרעגט
אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם	די לייטע פון דעם אָרט
לְאִשְׁתּוֹ	וועגען זיין פרוי,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
אֲחֹתִי הִוא	„זי איז מיין שוועסטער"
כִּי יָרֵא לֵאמֹר	דען ער האט זיך געפירכטעט צו זאגען:
אִשְׁתִּי	„(זי איז) מיין פרוי",
פֶּן יַהַרְגֻנִי	[1]פּילייכט וועלען מיר דערשלאָגען
אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם	די לייטע פון דעם אָרט
עַל רִבְקָה	וועגען רבקה,
כִּי טוֹבַת מַרְאֶה הִוא	דען זי (וואר) פון [2]גוטען אָנזעהן.
8. וַיְהִי	8. און עס איז געווען,
כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים	[3]ווען ער איז דאָרט געווען אַ לאַנגע צייט,
וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ	האט געקוקט אבימלך,
מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים	דער קעניג פון פלשתים,
בְּעַד הַחַלּוֹן	דורך דעם פענסטער,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה יִצְחָק מְצַחֵק	דאס יצחק האט זיך [4]פערבראַכט
אֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ׃	מיט זיין פרוי רבקה.
9. וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק	9. און אבימלך האט גערופען צו יצחק,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַךְ הִנֵּה אִשְׁתְּךָ הִוא	וואַהרליך, זעה, זי איז(דאך) דיין פרוי,
וְאֵיךְ אָמַרְתָּ	און ווי אַזוי האָסט'ו געזאגט:
אֲחֹתִי הִוא	„זי איז מיין שוועסטער"?
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק	און יצחק האט צו איהם געזאגט:
כִּי אָמַרְתִּי	דען איך האב געדיינקט,
פֶּן אָמוּת עָלֶיהָ׃	פילייכט וועל איך שטאַרבען וועגען איהר.
10. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	10. און אבימלך האט געזאגט:
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ	וואס האסט'ו אונז דיזעס געטאָן?
כִּמְעַט שָׁכַב אַחַד הָעָם	[5]באַלד וואָלט איינער פון דעם פאָלק [6]געהייראַט
אֶת אִשְׁתֶּךָ	מיט דיין פרוי,
וְהֵבֵאתָ עָלֵינוּ אָשָׁם׃	און דו וואָלסט געבראַכט אויף אונז אַ שולד.
11. וַיְצַו אֲבִימֶלֶךְ	11. און אבימלך האט בעפּוילען
אֶת כָּל הָעָם	דעם גאַנצען פאָלק
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הַנֹּגֵעַ בָּאִישׁ הַזֶּה	דער, וואס וועט אָנריהרען דיזען מאַן
וּבְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
מוֹת יוּמָת׃	זאל געטייט ווערען.
12. וַיִּזְרַע יִצְחָק	12. און יצחק האט געזעעט
בָּאָרֶץ הַהִוא	אין יענע לאנד,
וַיִּמְצָא	און ער האט געפונען
בַּשָּׁנָה הַהִוא	אין יענעם יאהר
מֵאָה שְׁעָרִים	הונדערט [7]פאַך,
וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה׃	און דער עוויגער האט איהם געבענשט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
13. וַיִּגְדַּל הָאִישׁ	13. און דער מאַן איז גרויס געווארען
וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל	און ער איז געגאַנגען אימער גרעסער,
עַד כִּי גָדַל מְאֹד׃	ביז ער איז זעהר גרויס געווארען.
14. וַיְהִי לוֹ	14. או ער האט געהאַט
מִקְנֵה צֹאן	שאָף־העררען
וּמִקְנֵה בָקָר	און רינדער־העררען
וַעֲבֻדָּה רַבָּה	און גרויסע דינער־שאַפט,
וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים׃	און די פלשתים האבען איהם [8]בעניידעט.
15. וְכָל הַבְּאֵרֹת	15. און אלע ברונען,
אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו	וועלכע זיין פאטער'ס קנעכט האבען געגראָבען,
בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו	אין די טעג פון זיין פאטער אברהם,
סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים	האבען די פלשתים זיי פערשטאָפּט,
וַיְמַלְאוּם עָפָר׃	און זיי האבען זיי פול געמאַכט מיט ערד.
16. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	16. און אבימלך האט געזאָגט
אֶל יִצְחָק	צו יצחק:
לֵךְ מֵעִמָּנוּ	גיי פון אונז,
כִּי עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד׃	דען דו ביסט פיל [9]שטאַרקער פון אונז.
17. וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק	17. און יצחק איז פון דאָרט אַוועג־געגאַנגען,
וַיִּחַן בְּנַחַל גְּרָר	און ער האט [10]געלאַגערט אין דעם טהאָל גרר

1)(דען ער האט זיך געטראַכט) פילייכט . . . 2)שעהנעם. 3)אַלס די טעג האבען זיך איהם דאָרט פערלענגערט. 4)געשערצט, געשפּיעלט. 5)קוים. 6)געלעגען. 7)מאָל אזוי פיעל. 8)מקנא געווען. 9)רייכער. 10)גערוהט.

וַיֵּשֶׁב שָׁם׃	און ער האט זיך דאָרט בעזעצט.
18. וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר	18. און יצחק האט [1]ווידער אויפגעגראָבען
אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם	די וואַסער־ברונען,
אֲשֶׁר חָפְרוּ	וועלכע מען האָט געגראָבען
בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו	אין די טעג פון זיין פאטער אברהם
וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים	און די פלשתים האבען זיי פערשטאָפּט
אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם	נאך אברהם׳ס טויט,
וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת	און ער האט זיי [2]גערופען נעמען,
כַּשֵּׁמֹת	ווי די נעמען,
אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו׃	וואס זיין פאטער האט זיי [2]גערופען.
19 וַיַּחְפְּרוּ עַבְדֵי יִצְחָק	16. און יצחק׳ס קנעכט האבען געגראָבען
בַּנָּחַל	אין דעם טהאָל,
וַיִּמְצְאוּ שָׁם	און זיי האבען דארט געפונען
בְּאֵר מַיִם חַיִּים׃	אַ ברונען פון [3]קוואַל־וואַסער.
20. וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר	20. און די הירטען פון גרר האבען זיך געקריגט
עִם רֹעֵי יִצְחָק	מיט יצחק׳ס הירטען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לָנוּ הַמָּיִם	„צו אונז געהערט די וואַסער",
וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֵשֶׂק	און ער האט גערופען דעם נאמען פון ברונען [4]עשק,
כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ׃	ווייל זיי האבען זיך געקריגט מיט איהם.
21. וַיַּחְפְּרוּ	21. און זיי האבען געגראָבען
בְּאֵר אַחֶרֶת	איין אַנדער ברונען.
וַיָּרִיבוּ	און זיי האבען געקריגט
גַּם עָלֶיהָ	אויך וועגען [5]איהר,
וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׂטְנָה׃	און ער האט גערופען [6]איהר נאמען שטנה.
22. וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם	22. און ער האט זיך פון דאָרט אָבגערוקט,
וַיַּחְפֹּר	און ער האט געגראָבען
בְּאֵר אַחֶרֶת	איין אַנדער ברונען,
וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ	און זיי האבען זיך ניט געקריגט וועגען [6]איהר;
וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת	און ער האט גערופען [6]איהר נאמען רחובות,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּי עַתָּה	דען יעצט
הִרְחִיב יְהוָה לָנוּ	האט דער עוויגער אונז [7]אויסגעברייטעט,

וּפָרִינוּ בָאָרֶץ׃	און מיר וועלען פרוכטבאַר זיין אין די לאַנד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
23. וַיַּעַל מִשָּׁם	23 און ער איז אויפ־געגאַנגען פון דאָרט
בְּאֵר שָׁבַע׃	(נאך) באר שבע.
24. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה	24. און דער עוויגער האט זיך צו איהם בעוויזען,
בַּלַּיְלָה הַהוּא	אין יענער נאַכט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ	איך בין דער גאט פון דיין פאטער אברהם,
אַל תִּירָא	דו זאלסט זיך ניט פירכטען,
כִּי אִתְּךָ אָנֹכִי	דען איך בין מיט דיר,
וּבֵרַכְתִּיךָ	און איך וועל דיך בענשען,
וְהִרְבֵּיתִי אֶת זַרְעֲךָ	און איך וועל מעהרען דיין זאַמען
בַּעֲבוּר אַבְרָהָם עַבְדִּי׃	וועגען מיין קנעכט אברהם.
25. וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ	25. און ער האט דאָרט געבויט איין אַלטאַר,
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
בְּשֵׁם יְהוָה	אין דעם נאמען פון דעם עוויגען,
וַיֶּט שָׁם אָהֳלוֹ	און ער האט דארט [8]אויפ־געשטעלט זיין געצעלט,
וַיִּכְרוּ שָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר׃	און יצחק׳ס קנעכט האבען דאָרט געגראָבען אַ ברונען.
26. וַאֲבִימֶלֶךְ	26. און אבימלך
הָלַךְ אֵלָיו מִגְּרָר	איז געגאַנגען צו איהם פון גרר,
וַאֲחֻזַּת מֵרֵעֵהוּ	און א געזעלשאַפט פון זיינע פריינדע,
וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ׃	און זיין [9]העער־פיהרער פיכול.
27. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִצְחָק	27. און יצחק האט צו זיי געזאגט:
מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלָי	וואַרום זייט איהר געקומען צו מיר,
וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֹתִי	איהר [10]האט מיך דאך פיינד,
וַתְּשַׁלְּחוּנִי מֵאִתְּכֶם׃	און איהר האט מיך אַוועג־געשיקט פון אייך.
28. וַיֹּאמְרוּ	28. און זיי האבען געזאגט:
רָאוֹ רָאִינוּ	מיר האבען [11]איינגעזען,
כִּי הָיָה יְהוָה עִמָּךְ	דאס דער עוויגער איז געוועזן מיט דיר,
וַנֹּאמֶר	דאַרום האבען מיר געזאגט:
תְּהִי נָא אָלָה בֵּינוֹתֵינוּ	זאל דאך זיין א שוואור צווישען אונז

1)זיך צוריק־געקעהרט און ער האט אויפגעגראָבען. 2)געגעבען. 3)לעבעדיגע. 4)קריג. 5)איהם. 6)זיין. 7)ברייט געמאכט, רוים געמאכט. 8)אויפגעשלאָגען. 9)פעלד־מארשאַל. 10)האסט מיר דאַך. 11)קלאָר געזעהן.

בֵּינֹתֵינוּ וּבֵינֶךָ — צווישען אונז און צווישען דיר,
וְנִכְרְתָה בְרִית — און מיר וועלען ישליסען א בונד
עִמָּךְ׃ — מיט דיר
29. אִם תַּעֲשֵׂה עִמָּנוּ רָעָה — 29. דאס דו זאָלסט (ניט) טהאָן מיט אונז שלעכטעס.
כַּאֲשֶׁר לֹא נְגַעֲנוּךָ — אזוי ווי מיר האבען דיך ניט בעריהרט,
וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמְּךָ — און ווי מיר האבען געטאָן מיט דיר
רַק טוֹב — נור גוטעס,
וַנְּשַׁלֵּחֲךָ בְּשָׁלוֹם — און מיר האבען דיך אוועג־געשיקט אין פרידען,
אַתָּה עַתָּה — דו (ביסט) יעצט
בְּרוּךְ יְהוָה׃ — א געבענשטער פון דעם עוויגען.

חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי

30. וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה — 30. און ער האט פיר זיי געמאכט א מאָל־צייט,
וַיֹּאכְלוּ — און זיי האבען געגעסען,
וַיִּשְׁתּוּ — און זיי האבען געטרונקען.
31. וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר — 31. און זיי זיינען אויפ־געשטאבען פריה דעם־מאָרגענס
וַיִּשָּׁבְעוּ — און זיי האבען געשוואָרען
אִישׁ לְאָחִיו — איינער צום אַנדערן,
וַיְשַׁלְּחֵם יִצְחָק — און יצחק האט זיי אוועג־געשיקט,
וַיֵּלְכוּ מֵאִתּוֹ — און זיי זיינען אוועג־געגאַנגען פון איהם
בְּשָׁלוֹם׃ — אין פרידען.
32. וַיְהִי — 32. און עס איז געווען
בַּיּוֹם הַהוּא — אין יענעם טאג
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי יִצְחָק — זיינען יצחק'ס קנעכט געקומען,
וַיַּגִּדוּ לוֹ — און זיי האבען איהם געזאגט
עַל אֹדוֹת הַבְּאֵר — וועגען דעם ברונען,
אֲשֶׁר חָפָרוּ — וועלכען זיי האבען געגראָבען
וַיֹּאמְרוּ לוֹ — און זיי האבען צו איהם געזאגט:
מָצָאנוּ מָיִם׃ — מיר האבען געפונען וואַסער.
33. וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה — 33. און ער האט איהר גערופען „שבעה"
עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע — דארום איז דער נאמען פון די שטאָט באר שבע,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ — ביז דיזען טאג.
34. וַיְהִי עֵשָׂו — 34. ווען עשו איז געווען
בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה — פערציג יאהר אלט

וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית — האט ער גענומען א פרוי יהודית,
בַּת בְּאֵרִי הַחִתִּי — די טאכטער פון בארי, דעם חתי,
וְאֶת בָּשְׂמַת — און בשמת,
בַּת אֵילֹן הַחִתִּי׃ — די טאכטער פון אלון, דעם חתי.
35. וַתִּהְיֶיןָ — 35. און זיי זיינען געווען
מֹרַת רוּחַ — א [2]גייסטעס־קריינקונג
לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה׃ — פיר יצחק און פיר רבקה.

כז CAP. XXVII.

1. וַיְהִי — 1. און עס איז געווען,
כִּי זָקֵן יִצְחָק — ווען יצחק איז אלט געוואָרען,
וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת — זיינען זיינע אויגען דונקעל געוואָרען צו זעהען,
וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו — און ער האט גערופען עשו,
בְּנוֹ הַגָּדֹל — זיין גרעסערן זוהן,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו — און ער האט צו איהם געזאגט:
בְּנִי — מיין זוהן!
וַיֹּאמֶר אֵלָיו — און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנֵּנִי׃ — היר בין איך.
2. וַיֹּאמֶר — 2. און ער האט געזאגט:
הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי — זעה דאך, איך בין אלט,
לֹא יָדַעְתִּי — איך ווייס ניט
יוֹם מוֹתִי׃ — דעם טאג פון מיין טויט,
3. וְעַתָּה — 3. און יעצט,
שָׂא נָא כֵלֶיךָ — בעהם דאך דיינע [3](וואָפען)־געצייג,
תֶּלְיְךָ — דיין [4]קעכער
וְקַשְׁתֶּךָ — און דיין בויגען,
וְצֵא הַשָּׂדֶה — און געה ארויס (אין) פעלד,
וְצוּדָה לִּי צָיִד׃ — און פאַנג מיר א [5]פאַנג.
4. וַעֲשֵׂה לִי — 4. און מאך מיר
מַטְעַמִּים — געשמאַקע־געריכטען,
כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי — ווי איך ליב,
וְהָבִיאָה לִּי — און ברייננ (זיי) מיר,
וְאֹכֵלָה — און איך וועל עסען,
בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי — אום מיין זעלע זאל דיך בענשען
בְּטֶרֶם אָמוּת׃ — בעפאָר איך וועל שטאַרבען.

1) פערשניידען. 2) הערצ־לייד. 3) וואָפען. 4) אין וואס מען האלט שוס־פיילען. 5) ווילדפרעט.

5. וְרִבְקָה שֹׁמַעַת	5. און רבקה האט געהערט,
בְּדַבֵּר יִצְחָק	ווען יצחק האט גערעט
אֶל עֵשָׂו בְּנוֹ	צו זיין זוהן עשו,
וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה	און עשו איז געגאנגען (אין) פעלד
לָצוּד צַיִד	צו פאנגען א [1]פאנג
לְהָבִיא:	צו ברייגגען.
6. וְרִבְקָה אָמְרָה	6. און רבקה האט געזאגט
אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ	צו איהר זוהן יעקב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הִנֵּה שָׁמַעְתִּי	זעה, איך האב געהערט
אֶת אָבִיךָ	דיין פאטער
מְדַבֵּר אֶל עֵשָׂו אָחִיךָ	רעדענדיג צו דיין ברודער עשו,
לֵאמֹר:	זאגענדיג:
7. הָבִיאָה לִּי צַיִד	7. „ברייגג מיר א [1]פאנג,
וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים	און מאך מיר געשמאקע געריכטען,
וְאֹכֵלָה	און איך וועל עסען,
וַאֲבָרֶכְכָה	און איך וועל דיר בענשען
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען
לִפְנֵי מוֹתִי:	פאר מיין טויט"
8. וְעַתָּה בְנִי	8. און יעצט מיין זוהן,
שְׁמַע בְּקֹלִי	הער אין מיין שטימע,
לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוָּה אֹתָךְ:	וואס איך וועל דיר בעפעהלען.
9. לֶךְ נָא אֶל הַצֹּאן	9. גיי דאך צו די שאף,
וְקַח לִי מִשָּׁם	און נעהם מיר פון דארט
שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים טֹבִים	צוויי גוטע ציגענ-בעקלעך,
וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם	און איך וועל זיי מאכען
מַטְעַמִּים	געשמאקע געריכטען
לְאָבִיךָ	פיר דיין פאטער,
כַּאֲשֶׁר אָהֵב:	ווי ער ליבט.
10. וְהֵבֵאתָ	10. און דו זאלסט (זיי) ברייגגען
לְאָבִיךָ	צו דיין פאטער,
וְאָכָל	און ער וועט עסען,
בַּעֲבֻר אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ	אום ער זאל דיר בענשען
לִפְנֵי מוֹתוֹ:	פאר זיין טויט.
11. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	11. און יעקב האט געזאגט
אֶל רִבְקָה אִמּוֹ	צו זיין מוטער רבקה:
הֵן עֵשָׂו אָחִי	זעה, מיין ברודער עשו
אִישׁ שָׂעִר	(איז) א האריגער מאן
וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק:	און איך בין א גלאטער מאן
12. אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי	12. פיליייכט וועט מיר מיין פאטער אנטאפען,
וְהָיִיתִי בְעֵינָיו	און איך וועל זיין אין זיינע אויגען,
כִּמְתַעְתֵּעַ	ווי א בעטריגער,
וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה	און איך וועל ברייגגען אויף מיר א פלוך
וְלֹא בְרָכָה:	און ניט קיין זעגען.
13. וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ	13. או זיין מוטער האט צ איהם געזאגט:
עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנִי	אויף מיר (זאל קומען) דיין פלוך, מיין זוהן,
אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי	נור הער אין מיין שטימע,
וְלֵךְ קַח לִי:	און גיי נעהם מיר.
14. וַיֵּלֶךְ	14. און ער איז געגאנגען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען,
וַיָּבֵא לְאִמּוֹ	און ער האט געבראכט צו זיין מוטער,
וַתַּעַשׂ אִמּוֹ	און זיין מוטער האט געמאכט
מַטְעַמִּים	געשמאקע געריכטען,
כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו:	ווי זיין פאטער ליבט.
15. וַתִּקַּח רִבְקָה	15. און רבקה האט גענומען
אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו	די קליידער פון עשו,
בְּנָהּ הַגָּדֹל	איהר גרעסערען זוהן,
הַחֲמֻדֹת	די [2]שיינע,
אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת	וועלכע זיינען געוועזען ביי איהר אין הויז,
וַתַּלְבֵּשׁ	און זי האט בעקליידעט
אֶת יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן:	איהר קלענערען זוהן יעקב.
16. וְאֵת עֹרֹת	16. און די פעלען
גְּדָיֵי הָעִזִּים	פון די ציגען-בעקלעך
הִלְבִּישָׁה	האט זי אנגעקליידעט
עַל יָדָיו	אויף זיינע הענד,
וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו:	און אויף דאס [3]גלאטע פון זיין האלז
17. וַתִּתֵּן	17. און זי האט געגעבען
אֶת הַמַּטְעַמִּים	די געשמאקע געריכטען
וְאֶת הַלֶּחֶם	און דאס ברויט,
אֲשֶׁר עָשָׂתָה	וועלכע זי האט געמאכט,

1) ווילדפרעט. 2) טהייערע, געלוסטיגע. 3) גלאטען ארט.

בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ׃	אין די האנד פון איהר זוהן יעקב.
18. וַיָּבֹא אֶל אָבִיו	18. און ער איז געקומען צו זיין פאטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי	היר בין איך,
מִי אַתָּה בְּנִי׃	ווער ביסט׳ו מיין זוהן?
19. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	19. און יעקב האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער:
אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ	איך בין עשו, דיין ערשט־געבארענער,
עָשִׂיתִי	איך האב געטאן,
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי	ווי דו האסט גערעט צו מיר,
קוּם נָא	שטיי דאך אויף
שְׁבָה	זעץ זיך.
וְאָכְלָה מִצֵּידִי	און עסס פון מיין פאנג
בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִּי נַפְשֶׁךָ׃	אום דיין זעלע זאל מיר בענשען.
20. וַיֹּאמֶר יִצְחָק	20. און יצחק האט געזאגט
אֶל בְּנוֹ	צו זיין זוהן:
מַה זֶּה	[1]וואס איז דאס,
מִהַרְתָּ לִמְצֹא	דאס דו האסט שנעל געפונען,
בְּנִי	מיין זוהן?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּי הִקְרָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי׃	דען דער עוויגער דיין גאט האט [2]געמאכט־טרעפען פאר מיר.
21. וַיֹּאמֶר יִצְחָק	21. און יצחק האט געזאגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
גְּשָׁה נָּא	ערנעהנטער זיך דאך,
וַאֲמֻשְׁךָ	און איך וועל דיך אנטאפען,
בְּנִי	מיין זוהן,
הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו	צו ביסט׳ו דאס מיין זוהן עשו,
אִם לֹא׃	אדער ניט.
22. וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב	22. און יעקב האט זיך ערנעהנטערט
אֶל יִצְחָק אָבִיו	צו זיין פאטער יצחק,
וַיְמֻשֵּׁהוּ	און ער האט איהם אנגעטאפט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:

הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב	די שטימע איז יעקב׳ס שטימע,
וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו׃	אבער די הענד זיינען עשו׳ס הענד.
23. וְלֹא הִכִּירוֹ	23. און ער האט איהם ניט דערקענט,
כִּי הָיוּ יָדָיו	דען זיינע הענד זיינען געווען,
כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו	ווי די הענד פון זיין ברודער עשו
שְׂעִרֹת	האריגע,
וַיְבָרְכֵהוּ׃	און ער האט איהם געבענשט.
24. וַיֹּאמֶר	24. און ער האט געזאגט:
אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו	ביסט׳ו דאס מיין זוהן עשו?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָנִי׃	איך בין עס.
25. וַיֹּאמֶר	25. און ער האט געזאגט:
הַגִּשָׁה לִּי	[3]טראג מיר צו,
וְאֹכְלָה	און איך וועל עססען
מִצֵּיד בְּנִי	פון מיין זוהן׳ס פאנג,
לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי	אום מיין זעלע זאל דיך בענשען,
וַיַּגֶּשׁ לוֹ	און ער האט איהם דערלאנגט,
וַיֹּאכַל	און ער האט געגעססען,
וַיָּבֵא לוֹ יַיִן	און ער האט איהם געבראכט וויין,
וַיֵּשְׁתְּ׃	און ער האט געטרונקען.
26. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק אָבִיו	26. און זיין פאטער יצחק האט צו איהם געזאגט:
גְּשָׁה נָּא	ערנעהנטער זיך דאך
וּשְׁקָה לִּי	און קוש מיר,
בְּנִי׃	מיין זוהן.
27. וַיִּגַּשׁ	27. און ער האט זיך ערנעהנטערט,
וַיִּשַּׁק לוֹ	און ער האט איהם געקושט,
וַיָּרַח	און ער האט געשמעקט
אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו	דעם גערוך פון זיינע קליידער,
וַיְבָרְכֵהוּ	און ער האט איהם געבענשט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
רְאֵה רֵיחַ בְּנִי	זעה, דער גערוך פון מיין זוהן
כְּרֵיחַ שָׂדֶה	(איז) ווי דער גערוך פון א פעלד,
אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְהוָֹה׃	וועלכע דער עוויגער האט איהם געבענשט.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
28. וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים	28. און גאט זאל דיר געבען

1) אדער: מה זה מהרת למצא, וואס האסט׳ו אזוי שנעל געפונען. 2) צוגעשיקט, בעשערט. 3) ברייננג מיר אהער, דערלאנג מיר.

מִטַּל הַשָּׁמַיִם	פון די טהוי פון הימעל
וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ	און פון די פעטקייטען פון דער ערד,
וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:	און פיל קארן און [1]מאסט.
29. יַעַבְדוּךָ עַמִּים	29. פעלקער זאלען דיר דינען
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים	און נאציאנען זאלען זיך צו דיר בוקען,
הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ	דו זאלסט זיין א העדר איבער דיינע ברידער,
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	און עס זאלען זיך צו דיר בוקען
בְּנֵי אִמֶּךָ	די זיהן פון דיין מוטער,
אֹרְרֶיךָ	די וואס פלוכען דיר
אָרוּר	זאלען זיין פערפלוכט,
וּמְבָרְכֶיךָ	און די וואס בענשען דיר
בָּרוּךְ:	זאלען זיין געבענשט.
30. וַיְהִי	30. און עס איז געווען
כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק	ווי יצחק האט געענדיגט
לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב	צו בענשען יעקב,
וַיְהִי	און עס איז געווען
אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב	(ווי) יעקב איז נור ארויסגעגאנגען
מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו	פון פאר זיין פאטער יצחק,
וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא	איז זיין ברודער עשו געקומען
מִצֵּידוֹ:	פון זיין [2]פאנגען.
31. וַיַּעַשׂ גַּם הוּא	31. און ער האט אויך געמאכט
מַטְעַמִּים	געשמאקע געריכטען,
וַיָּבֵא לְאָבִיו	און ער האט (זיי) געבראכט צו זיין פאטער.
וַיֹּאמֶר לְאָבִיו	און ער האט געזאגט צו זיין פאטער:
יָקֻם אָבִי	זאל מיין פאטער אויפשטיין,
וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ	און ער זאל עסען פון זיין זוהן׳ס [3]פאנג,
בַּעֲבֻר תְּבָרְכַנִּי נַפְשֶׁךָ:	אום דיין זעלע זאל מיר בענשען.
32. וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו	32. און זיין פאטער יצחק האט צו איהם געזאגט:
מִי אָתָּה	„ווער ביסט׳ו״?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אֲנִי בִּנְךָ בְּכֹרְךָ עֵשָׂו:	איך בין דיין ערשט-געבארענער זוהן עשו.
33. וַיֶּחֱרַד יִצְחָק	33. און יצחק האט געציטערט

חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד	זעהער א גרויסע ציטערניס,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
מִי אֵפוֹא הוּא	ווער אלזא איז ער
הַצָּד צַיִד	וועלכער האט געפאנגען א [3]פאנג,
וַיָּבֵא לִי	און ער האט מיר געבראכט,
וָאֹכַל מִכֹּל	און איך האב געגעסען פון אלעם
בְּטֶרֶם תָּבוֹא	בעפאר דו ביסט געקומען
וָאֲבָרְכֵהוּ	און איך האב איהם געבענשט?
גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה:	ער וועט אויך (בלייבען) געבענשט!
34. כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו	34. ווי עשו האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי אָבִיו	די ווערטער פון זיין פאטער,
וַיִּצְעַק	האט ער געשריען
צְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד:	זעהר א גרויסען און א ביטערען געשריי,
וַיֹּאמֶר לְאָבִיו	און ער האט געזאגט צו זיין פאטער:
בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי:	בענש מיר אויך, מיין פאטער!
35. וַיֹּאמֶר	35. און ער האט געזאגט:
בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה	דיין ברודער איז געקומען מיט [4]ליסט
וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ:	און ער האט צוגענומען דיין זעגען.
36. וַיֹּאמֶר	36. און ער האט געזאגט:
הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב	האט מען דען דארום גערופען זיין נאמען יעקב,
וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַעֲמַיִם	ווייל ער האט מיר גענארט שוין צוויי מאל?
אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח	מיין ערשט-געבורט האט ער צוגענומען
וְהִנֵּה עַתָּה	און זעה, יעצט
לָקַח בִּרְכָתִי	האט ער צוגענומען מיין זעגען;
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הֲלֹא אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה	האסט׳ו פיר מיר ניט [6]אבגעטיילט א זעגען?
37. וַיַּעַן יִצְחָק	37. און יצחק האט געאנטווארט
וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו	און ער האט געזאגט צו עשו:
הֵן גְּבִיר	זעה, (פיר) א העררן
שַׂמְתִּיו לָךְ	האב איך איהם געמאכט איבער דיר;
וְאֶת כָּל אֶחָיו	און אלע זיינע ברידער
נָתַתִּי לוֹ	האב איך איהם געגעבען
לַעֲבָדִים	פיר קנעכט,
וְדָגָן וְתִירֹשׁ	און (מיט) קארן און [1]מאסט

1) זאפט פון ווייבטרויבען. 2) יאכט. 3) ווילדפרעט. 4) בעטרוג, רמאות. 5) בעהאלטען.

סְמַכְתִּיו	האב איך איהם [1]פערזאָרגט,
וּלְכָה אֵפוֹא	און פיר דיר אַלזאָ
מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי :	וואס זאל איך טהאָן מיין זוהן?
38. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	38. און עשו האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער:
הַבְרָכָה אַחַת הִיא לְךָ אָבִי	האָסט׳ו דען איין זעגען, מיין פאטער?
בָּרְכֵנִי גַם אָנִי	בענש מיר אויך,
אָבִי	מיין פאטער,
וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ	און עשו האט אויפגעהייבען זיין שטימע,
וַיֵּבְךְּ :	און ער האט געוויינט.
39. וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו	39. און זיין פאטער יצחק האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ	זעה, די פעטיגקייטען פון דער ערד
יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ	וועט זיין דיין וואָהנונגס־אָרט
וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם	און פון די טהוי פון הימעל
מֵעָל :	פון אויבען.
40. וְעַל חַרְבְּךָ	40. אָבער דורך דיין שווערט
תִחְיֶה	וועסט׳ו לעבען,
וְאֶת אָחִיךָ	און דיין ברודער
תַּעֲבֹד	וועסט׳ו דינען,
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כַּאֲשֶׁר תָּרִיד	ווען דו וועסט דיך [2]מיהען
וּפָרַקְתָּ	דאַן וועסט׳ו [3]אַראָבוואַרפען
עֻלּוֹ	זיין יאָך
מֵעַל צַוָּארֶךָ :	פון דיין האַלז.
41. וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב	41. און עשו האט געהאַסט יעקב
עַל הַבְּרָכָה	וועגען דעם זעגען,
אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו	(מיט) וועלכען זיין פאָטער האט איהם געבענשט
וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ	און עשו האט געטראַכט אין זיין האַרצען:
יִקְרְבוּ	(ווען) עס וועלען זיך ערנענ־טערען
יְמֵי אֵבֶל אָבִי	די טרויער טעג פון מיין פאטער,
וְאַהַרְגָה	דאַן וועל איך דערשלאָגען
אֶת יַעֲקֹב אָחִי :	מיין ברודער יעקב.
42. וַיֻּגַּד לְרִבְקָה	42. און עס איז געזאָגט געוואָרען צו רבקה
אֶת דִּבְרֵי עֵשָׂו	די ווערטער פון עשו,
בְּנָהּ הַגָּדֹל	איהר גרעסערער זוהן,
וַתִּשְׁלַח	און זי האט געשיקט,
וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב	און זי האט גערופען יעקב
בְּנָהּ הַקָּטָן	איהר קלענערען זוהן,
וַתֹּאמֶר אֵלָיו	און זי האט צו אים געזאָגט:
הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ	זעה, דיין ברודער עשו
מִתְנַחֵם לְךָ	טרייסט זיך וועגען דיר
לְהָרְגֶךָ :	דיך צו דערשלאָגען.
43. וְעַתָּה בְנִי	43. און יעצט, מיין זוהן,
שְׁמַע בְּקֹלִי	הער אין מיין שטימע,
וְקוּם	און שטיי אויף,
בְּרַח לְךָ	ענטלויף דיר
אֶל לָבָן אָחִי	צו מיין ברודער לבן
חָרָנָה :	נאך חרן.
44. וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ	44. און דו זאָלסט וואָהנען ביי איהם
יָמִים אֲחָדִים	איניגע [4]יאָהר,
עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב	ביז עס וועט זיך [5]אָבווענדען
חֲמַת אָחִיךָ :	דער גרים פון דיין ברודער.
45. עַד שׁוּב	45. ביז עס וועט זיך [5]אָב־ווענדען
אַף אָחִיךָ	דער צאָרן פון דיין ברודער
מִמְּךָ	פון דיר
וְשָׁכַח	און ער וועט פערגעסען
אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לּוֹ	וואס דו האסט איהם געטאָן,
וְשָׁלַחְתִּי	דאַן וועל איך שיקען,
וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם	און איך וועל דיך נעהמען פון דאָרט:
לָמָה אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם	וואַרום זאָל איך [6]פערלירען אייך ביידען
יוֹם אֶחָד :	(אין) איין טאָג ?
46. וַתֹּאמֶר רִבְקָה	46. און רבקה האט געזאָגט
אֶל יִצְחָק	צו יצחק:
קַצְתִּי בְחַיַּי	עס איז מיר איבערדריסיג מיין לעבען
מִפְּנֵי בְּנוֹת חֵת	וועגען די טעכטער חת,
אִם לֹקֵחַ יַעֲקֹב	אויב יעקב זאָל נעהמען
אִשָּׁה	אַ פרוי
מִבְּנוֹת חֵת	פון די טעכטער חת,

1) אונטערשטיצט. 2) בעקלאָגען, וועסט האבען גענוג געליטען; ווען דו וועסט איבערוועלטיגען. 3) אראָב־בעדומען, אראָברייסען. 4) טעג, צייט. 5) אָב־קעהרען, צוריק־קעהרען. 6) בערויבט ווערען פון אייך ביידען.

כָּאֵלֶּה	ווי דיזע
מִבְּנוֹת הָאָרֶץ	פון די טעכטער פון די לאַנד
לָמָּה לִּי חַיִּים :	צו וואס טויג מיר דער לעבען?

CAP. XXVIII. כח

1. וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב	1. און יצחק האט גערופען יעקב,
וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ	און ער האט איהם געבענשט
וַיְצַוֵּהוּ	און ער האט איהם בעפוילען,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאגט:
לֹא תִקַּח אִשָּׁה	דו זאלסט ניט נעהמען אַ פרוי,
מִבְּנוֹת כְּנָעַן :	פון די טעכטער פון כנען.
2. קוּם	2. שטיי אויף
לֵךְ	גיי
פַּדֶּנָה אֲרָם	נאך פדן אַרם
בֵּיתָה בְתוּאֵל	אין די הויז פון בתואל,
אֲבִי אִמֶּךָ	דיין מוטער׳ס פאטער,
וְקַח לְךָ מִשָּׁם	און נעהם דיר פון דארט
אִשָּׁה	א פרוי,
מִבְּנוֹת לָבָן	פון די טעכטער פון לבן,
אֲחִי אִמֶּךָ :	דיין מוטער׳ס ברודער.
3. וְאֵל שַׁדַּי	3. און גאט, דער אַלמעכטיגער,
יְבָרֵךְ אֹתְךָ	זאל דיך בענשען,
וְיַפְרְךָ	און זאל דיך פרוכטבאַר מאַכען,
וְיַרְבֶּךָ	און ער זאל דיר מעהרען,
וְהָיִיתָ	און דו זאָלסט ווערען
לִקְהַל עַמִּים :	צו אַ פערזאַמלונג פון פעלקער.
4. וְיִתֶּן לְךָ	4. און ער זאל דיר געבען
אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם	אברהם׳ס זעגען,
לְךָ	צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ	און צו דיין זאַמען
אִתָּךְ	מיט דיר,
לְרִשְׁתְּךָ	דאַס דו זאָלסט ערבען
אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ	דיין [1]וואָהנונגס-לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם :	וועלכע גאט האט געגעבען צו אברהם.

שְׁבִיעִי

5. וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב	5. און יצחק האט געשיקט יעקב,
וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם	און ער איז געגאַנגען נאָך פדן אַרם
אֶל לָבָן	צו לבן,
בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי	דער זוהן פון בתואל, דער אַרמי,
אֲחִי רִבְקָה	דער ברודער פון רבקה,
אֵם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו :	די מוטער פון יעקב און עשו.
6. וַיַּרְא עֵשָׂו	6. און (ווען) עשו האט געזען,
כִּי בֵרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב	דאס יצחק האט געבענשט יעקב.
וְשִׁלַּח אֹתוֹ	און ער האט איהם אַוועג-געשיקט
פַּדֶּנָה אֲרָם	נאָך פדן אַרם
לָקַחַת לוֹ מִשָּׁם	צו נעהמען זיך פון דאָרט
אִשָּׁה	אַ פרוי,
בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ	[2]אינדעם ער האט איהם געבענשט,
וַיְצַו עָלָיו	און ער האט איהם בעפוילען
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לֹא תִקַּח אִשָּׁה	דו זאלסט ניט נעהמען אַ פרוי,
מִבְּנוֹת כְּנָעַן :	פון די טעכטער פון כנען.

מַפְטִיר

7. וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב	7. און (דאַס) יעקב האט געהערט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער,
וְאֶל אִמּוֹ	און צו זיין מוטער,
וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם :	און ער איז אַוועג-געגאַנגען אין פדן אַרם.
8. וַיַּרְא עֵשָׂו	8. דאַן האט עשו אייגעזען
כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן	דאַס די טעכטער פון כנען, זיינען [3]שלעכט
בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו :	אין די אויגען פון זיין פאטער יצחק.
9. וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו	9. און עשו איז געגאַנגען
אֶל יִשְׁמָעֵאל	צו ישמעאל,
וַיִּקַּח אֶת מַחֲלַת	און ער האט גענומען מחלת,
בַּת יִשְׁמָעֵאל	די טאכטער פון ישמעאל,
בֶּן אַבְרָהָם	אברהם׳ס זוהן,
אֲחוֹת נְבָיוֹת	די שוועסטער פון נביות,
עַל נָשָׁיו	צו זיינע (אַנדערע) פרויען
לוֹ לְאִשָּׁה :	[4]צו איהם פיר אַ פרוי.

1) די לאַנד פון דיין אויפענטהאַלט. 2) וועהרענד. 3) ניט געפעליג. 4) זיך.

ויצא VAYETZAY

10. ויצא יעקב	10. און יעקב איז ארויס־געגאנגען
מבאר שבע	פון באר שבע,
וילך חרנה:	און ער איז געגאנגען נאך חרן.
11. ויפגע במקום	11. און ער האט [1]געטראפען איין ארט,
וילן שם	און ער האט דארט איבער־גענעכטיגט,
כי בא השמש	ווייל די זון איז אונטער־געגאנגען,
ויקח	און ער האט גענומען
מאבני המקום	פון די שטיינער פון דעם ארט,
וישם מראשתיו	און ער האט עס געלייגט צו־[2]קאפענס,
וישכב	און ער האט זיך געלייגט
במקום ההוא:	אין יענעם ארט.
12. ויחלם	12. און ער האט געטרוימט,
והנה סלם	[3]דאס א לייטער
מצב ארצה	איז געשטעלט אויף דער ערד
וראשו	און זיין [4]שפיץ
מגיע השמימה	גרייכט ביז דעם הימעל,
והנה מלאכי אלהים	[3]און גאטעס ענגלען
עלים וירדים בו:	געהען ארויף און ארונטער [5]אויף איהם.
13. והנה	13. און זעה,
יהוה נצב עליו	דער עוויגער איז געשטאנען ביי איהם,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
אני יהוה	איך בין דער עוויגער,
אלהי אברהם אביך	דער גאט פון דיין פאטער אברהם
ואלהי יצחק	און דער גאט פון יצחק,
הארץ	די לאנד,
אשר אתה שכב עליה	וואס דו ליגסט אויף איהר,
לך אתננה	וועל איך איהר געבען צו דיר
ולזרעך:	און צו דיין זאמען.
14. והיה זרעך	14. און דיין זאמען וועט זיין
כעפר הארץ	ווי די שטויב פון דער ערד,
ופרצת	און דו וועסט זיך אויס־ברייטען
ימה וקדמה	נאך [6]אבענד־זייט און מארגען־זייט
וצפנה ונגבה	און נארד־זייט און זיד־זייט,
ונברכו בך	און עס וועלען [7]דורך דיר געבענשט ווערען,
כל משפחת האדמה	אלע פאמיליען פון דער ערד
ובזרעך:	און [8]דורך דיין זאמען.
15. והנה אנכי עמך	15. און זעה, איך בין מיט דיר,
ושמרתיך	און איך וועל דיך היטען
בכל אשר תלך	[9]וואוהין דו וועסט גיין,
והשבתיך	און איך וועל דיך צוריק־קערען
אל האדמה הזאת	צו דיזע לאנד,
כי לא אעזבך	דען איך וועל דיך ניט פערלאזען
עד אשר אם עשיתי	ביז איך וועל האבען געטאן,
את אשר דברתי לך:	וואס איך האב גערעט צו דיר.
16. וייקץ יעקב	16. און יעקב האט ערוואכט
משנתו	פון זיין שלאף,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
אכן	וואהרליך!
יש יהוה	דער עוויגער איז דא
במקום הזה	אין דיזען ארט,
ואנכי לא ידעתי:	און איך האב (עס) ניט געוואוסט.
17. ויירא	17. און ער האט זיך געפירכטעט,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
מה נורא המקום הזה	ווי פורכטבאר איז דיזער ארט!
אין זה	דאס איז ניט אנדערש
כי אם בית אלהים	[10]אויסער גאטעס־הויז
וזה שער השמים:	און דיזער איז דער טויער פון הימעל.
18. וישכם יעקב	18. און יעקב איז אויף־געשטאנען פריה
בבקר	דעם־מארגענס,
ויקח את האבן	און ער האט גענומען דעם שטיין,
אשר שם מראשתיו	וועלכען ער האט געלייגט צו קאפענס,
וישם אתה מצבה	און ער האט [11]זיא געמאכט (פיר) א [12]דענק־זייל
ויצק שמן	און ער האט געגאסען אייל
על ראשה:	אויף איהר [4]שפיטץ.
19. ויקרא	19. און ער האט גערופען
את שם המקום ההוא	דעם נאמען פון יענעם ארט:
בית אל	[13]בית אל,

1) בעגעגענט, צוגעגאנגען, געגרייכט. 2) אונטערן קאפ. 3) און זעה. 4) קאפ. 5) דורך. 6) וועסט. 7) זיך מיט דיר בענשען. 8) מיט. 9) אומעטום וואו דו. 10) זאנדערן, אלס, סיידען. 11) איהם. 12) שטאנד־זייל. 13) גאטעס־הויז.

וְאוּלָם	אָבער
לוּז שֵׁם הָעִיר	לוז (איז געוועזן) דער נאמען פון די שטאָט
לָרִאשֹׁנָה׃	צום ערשטען.
20. וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר	20. און יעקב האט צוגע־זאָגט אַ צוזאָג,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים	ווען גאט וועט זיין
עִמָּדִי	מיט מיר,
וּשְׁמָרַנִי	און ער וועט מיך היטען
בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה	אויף דיזען וועג,
אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ	(אויף) וועלכען איך גיי,
וְנָתַן לִי	און ער וועט מיר געבען
לֶחֶם לֶאֱכֹל	ברויט צום עסען
וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃	און אַ קלייד אָנצוקליידען.
21. וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם	21. און איך וועל זיך צוריק־קערען אין פרידען
אֶל בֵּית אָבִי	צו מיין פאָטער׳ס הויז,
וְהָיָה יְהוָה לִי	[1]און דער עוויגער וועט זיין צו מיר
לֵאלֹהִים׃	פיר אַ גאט.
22. וְהָאֶבֶן הַזֹּאת	22. [2]דאַן זאל דיזער שטיין,
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה	וועלכען איך האב געמאַכט (פיר) אַ דיינק־זייל
יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים	זאָל זיין גאָטעס־הויז,
וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי	און אַלעס וואס דו וועסט מיר געבען
עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃	וועל איך געבען אַ צעהנטע טהייל צו דיר.

Cap. XXIX. כט

שֵׁנִי | שֵׁנִי

1. וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו	1. און יעקב האט אויפ־געהייבען זיינע פיס,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אַרְצָה בְנֵי קֶדֶם׃	נאָך די לאַנד פון די [3]מאָרגען־לענדער.
2. וַיַּרְא	2. און ער האט געזען
וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה	דאַס אַ ברונען איז אויפ׳ן פעלד
וְהִנֵּה שָׁם	און דאָרט (זייבען געוועזן)
שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן	דריי שאָף־הערדען
רֹבְצִים עָלֶיהָ	[4]געלאַגערט ביי [5]איהר,
כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִוא	דען פון יענעם ברונען
יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים	פלעגט מען אָנטרינקען די הערדען
וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה	[6]אָבער אַ גרויסער שטיין
עַל פִּי הַבְּאֵר׃	(איז געוועזן) אויף די עפנונג פון דעם ברונען.
3. וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה	3. און עס פלעגען זיך דאָרט פערזאַמלען
כָל הָעֲדָרִים	אַלע הערדען,
וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן	און זיי פלעגען אַראָב־קייקלען דעם שטיין
מֵעַל פִּי הַבְּאֵר	פון די עפנונג פון דעם ברונען,
וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן	און זיי פלעגען אָנטרינקען די שאָף,
וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן	און זיי פלעגען צוריק־קערען דעם שטיין
עַל פִּי הַבְּאֵר	אויף די עפנונג פון דעם ברונען
לִמְקֹמָהּ׃	צו איהר אָרט.
4. וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב	4. און יעקב האט צו זיי געזאַגט:
אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם	מיינע ברידער, פון וואַנען זייט איהר?
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מֵחָרָן אֲנָחְנוּ׃	פון חרן זיינען מיר.
5. וַיֹּאמֶר לָהֶם	5. און ער האט צו זיי געזאגט:
הֲיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן	קענט איהר לבן,
בֶּן נָחוֹר	דעם זוהן פון נחור?
וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ׃	און זיי האבען געזאגט: מיר קענען (איהם).
6. וַיֹּאמֶר לָהֶם	6. און ער האט צו זיי געזאגט:
הֲשָׁלוֹם לוֹ	איז ער [7]געזונד?
וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם	און זיי האבען געזאגט: ער איז געזונד,
וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה	און זעה, זיין טאָכטער רחל קומט
עִם הַצֹּאן׃	מיט די שאָף.
7. וַיֹּאמֶר	7. און ער האט געזאָגט:
הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל	זעהט, דער טאג איז נאך גרוֹס
לֹא עֵת	עס איז ניט צייט
הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה	אייצוזאַמלען די פיה,
הַשְׁקוּ הַצֹּאן	טרינקט אָן די שאָף,
וּלְכוּ רְעוּ׃	און גייט פיטערט.
8. וַיֹּאמְרוּ	8. און זיי האבען געזאגט:
לֹא נוּכַל	(דאס) קענען מיר ניט
עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ	ביז עס וועלען זיך פערזאַמלען
כָּל הָעֲדָרִים	אַלע הערדען
וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן	און זיי וועלען אַראָבקייקלען דעם שטיין
מֵעַל פִּי הַבְּאֵר	פון די עפענונג פון דעם ברונען
וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן׃	[8]און מיר וועלען אָנטרינקען די שאָף.
9. עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם	9. ער רעדט נאך מיט זיי
וְרָחֵל בָּאָה	און רחל איז געקומען

1) דאַן וועט דער עוויגער. 2) און דיזער שטיין. 3) קינדער פון מאָרגען לאַנד. 4) ליגענדיג. 5) איהם. 6) און דער שטיין איז געוועזן גרויס. 7) פרידליך; גייט עס איהם וואהל? 8) דאַן וועלען מיר.

עִם הַצֹּאן	מיט די שאָף,
אֲשֶׁר לְאָבִיהָ	וועלכע געהערט צו איהר פאטער,
כִּי רֹעָה הִוא:	דען זי איז געוועזן אַ הירטין.
10. וַיְהִי	10. און עס איז געוועזן
כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב	ווי יעקב האט דערזען
אֶת רָחֵל בַּת לָבָן	רחל, די טאָכטער פון לבן,
אֲחִי אִמּוֹ	זיין מוטער׳ס ברודער,
וְאֶת צֹאן לָבָן	און די שאָף פון לבן
אֲחִי אִמּוֹ	זיין מוטער׳ס ברודער,
וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב	דאַן האט זיך יעקב ערנענטערט,
וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן	און ער האט אַראָב־געקייקעלט דעם שטיין
מֵעַל פִּי הַבְּאֵר	פון די עפנונג פון דעם ברונען,
וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן	און ער האט אָנגעטרונקען די שאָף פון לבן,
אֲחִי אִמּוֹ:	זיין מוטער׳ס ברודער.
11. וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל	11. און יעקב האט געקושט רחל,
וַיִּשָּׂא אֶת קֹלוֹ	און ער האט אויף־געהייבען זיין שטימע,
וַיֵּבְךְּ:	און ער האט געוויינט.
12. וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל	12. און יעקב האט [1]דערציילט רחל,
כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא	דאס ער איז איהר פאטער׳ס ברודער
וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא	און דאס ער איז רבקה׳ס זוהן,
וַתָּרָץ	און זי איז געלאָפען,
וַתַּגֵּד לְאָבִיהָ:	און זי האט [1]דערציילט איהר פאָטער.
13. וַיְהִי	13. און עס איז געוועזן
כִשְׁמֹעַ לָבָן	ווי לבן האט געהערט
אֶת שֵׁמַע יַעֲקֹב	די נאַכריכט פון יעקב,
בֶּן אֲחֹתוֹ	זיין שוועסטער׳ס זוהן,
וַיָּרָץ לִקְרָאתוֹ	איז ער געלאָפען ענטגעגען איהם
וַיְחַבֶּק לוֹ	און ער האט איהם אומ־געאַרעמט.
וַיְנַשֶּׁק לוֹ	און ער האט איהם געקושט,
וַיְבִיאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ	און ער האט איהם געבראַכט אין זיין הויז,
וַיְסַפֵּר לְלָבָן	און ער האט דערציילט צו לבן
אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:	דיזע אַלע [2]בעגעבענהייטען.
14. וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן	14. און לבן האט צו איהם געזאגט:
אַךְ	וואַהרליך!
עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה	מיין ביין און פלייש ביסט[3]

וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ	און ער האט ביי איהם געוואָהנט
חֹדֶשׁ יָמִים:	אַ מאָנאַט [4]צייט.
15. וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב	15. און לבן האט געזאגט צו יעקב:
הֲכִי אָחִי אַתָּה	צו ווייל דו ביסט מיין ברודער
וַעֲבַדְתַּנִי חִנָּם	זאָלסט׳ו מיר דינען אומזאָנסט?
הַגִּידָה לִּי	זאָג מיר
מַה מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ:	וואס זאל זיין דיין לוין.
16. וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת	16. און לבן האט געהאַט צוויי טעכטער
שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה	דער נאמען פון די גרעסערע (איז געווען) לאה
וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל:	און דער נאמען פון די קלענערע (איז געוועזן) רחל.
17. וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת	17. און לאה׳ס אויגען (זיינען געווען) שוואַכע,
וְרָחֵל הָיְתָה	אָבער רחל איז געווען
יְפַת תֹּאַר	פון שיינעם געשטאַלט
וִיפַת מַרְאֶה:	און פון שיינעם אָנזען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
18. וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל	18. און יעקב האט געליבט רחל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אֶעֱבָדְךָ	איך וועל דיר דינען
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאָהר
בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה:	פיר רחל, דיין קלענערע טאָכטער.
19. וַיֹּאמֶר לָבָן	19. און לבן האט געזאגט:
טוֹב	עס איז בעסער,
תִּתִּי אֹתָהּ לָךְ	דאס איך זאל איהר געבען צו דיר,
מִתִּתִּי אֹתָהּ	[5]איידער איך זאל איהר געבען
לְאִישׁ אַחֵר	צו איין אַנדער מאַן,
שְׁבָה עִמָּדִי:	[6]זיץ ביי מיר.
20. וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב	20. און יעקב האט געדינט
בְּרָחֵל	פיר רחל
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר,
וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו	און זיי זיינען געווען אין זיינע אויגען,
כְּיָמִים אֲחָדִים	ווי אייניגע טעג,
בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ:	ווייל ער האט איהר געליבט.
21. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	21. און יעקב האט געזאגט
אֶל לָבָן	צו לבן:

1) געזאָגט. 2) פאַסירונגען, זאַכען. 3) ד. ה. א נאָהענטער פערוואַנדטער. 4) טעג. 5) אַלס. 6) וואָהן, בלייב.

הָבָה אֶת אִשְׁתִּי	גיב (מיר) מיין פרוי,
כִּי מָלְאוּ יָמָי	דען [1]מיין צייט איז פול,
וְאָבוֹאָה אֵלֶיהָ:	און איך וועל [2]איהר הייראטען.
22. וַיֶּאֱסֹף לָבָן	22. און לבן האט פערזאמעלט
אֶת כָּל אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם	אלע לייטע פון דעם ארט,
וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה:	און ער האט געמאכט א מאל־צייט.
23. וַיְהִי בָעֶרֶב	23. און עס איז געווען אם אבענד,
וַיִּקַּח אֶת לֵאָה בִתּוֹ	האט [3]ער גענומען זיין טאכטער לאה,
וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו	און [3]ער האט איהר גע־בראכט צו איהם,
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ:	און [4]ער האט איהר געהייראט.
24. וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ	24. און לבן האט איהר געגעבען
אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ	זיין דינסט זלפה
לְלֵאָה בִתּוֹ שִׁפְחָה:	צו זיין טאכטער לאה (פיר) א דינסט.
25. וַיְהִי בַבֹּקֶר	25. און עס איז געווען דעם מארגענס
וְהִנֵּה הִיא לֵאָה	[5]און ער זעהט, דאס עס איז לאה!
וַיֹּאמֶר אֶל לָבָן	און ער האט געזאגט צו לבן
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי	וואס האסט'ו מיר דיזעס געטאן?
הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ	האב איך ניט פיר רחל ביי דיר געדינט?,
וְלָמָּה רִמִּיתָנִי	און ווארום האסט'ו מיר [6]גענארט?
26. וַיֹּאמֶר לָבָן	26. און לבן האט געזאגט:
לֹא יֵעָשֶׂה כֵן	עס ווערט אזוי ניט געטאן
בִּמְקוֹמֵנוּ	אין אונזער ארט
לָתֵת הַצְּעִירָה	צו געבען די אינגערע
לִפְנֵי הַבְּכִירָה:	פאר די עלטערע.
27. מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת	27. [7]ערפיל די וואך [8]פון דיזע
וְנִתְּנָה לְךָ	און מיר וועלען דיר געבען
גַּם אֶת זֹאת	אויך דיזע
בַּעֲבֹדָה	פיר די דינסט,
אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי	וועלכע דו וועסט דינען ביי מיר,
עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת:	נאך אנדערע זיבען יאהר.
28. וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן	28. און יעקב האט אזוי געטאן,
וַיְמַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת	און ער האט [7]ערפילט די וואך [8]פון דיזע,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם געגעבען
אֶת רָחֵל בִּתּוֹ	זיין טאכטער רחל

לוֹ לְאִשָּׁה:	איהם פיר א פרוי.
29. וַיִּתֵּן לָבָן	29. און לבן האט געגעבען
לְרָחֵל בִּתּוֹ	צו זיין טאכטער רחל
אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ	זיין דינסט בלהה,
לָהּ לְשִׁפְחָה:	איהר פיר א דינסט.
30. וַיָּבֹא גַּם אֶל רָחֵל	30. און ער[10] האט געהייראט אויך רחל
וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל	און ער האט געליבט אויך רחל
מִלֵּאָה	מעהר פון לאה,
וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ	און ער האט ביי איהם געדינט
עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת:	נאך אנדערע זיבען יאהר.
31. וַיַּרְא יְהֹוָה	31. און דער עוויגער האט געזעהן,
כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה	דאס לאה איז געהאסט,
וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ	און ער האט געעפענט איהר [11]מוטער־לייב,
וְרָחֵל עֲקָרָה:	אבער רחל (איז געווען) איין אונפרוכטבארע.
32. וַתַּהַר לֵאָה	32. און לאה איז שוואנגער געווארען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבארען א זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן	און זי האט גערופען זיין נאמען ראובן,
כִּי אָמְרָה	דען זי האט געזאגט:
כִּי רָאָה יְהֹוָה	וואהרליך, דער עוויגער האט געזעהן
בְּעָנְיִי	אין מיין עלענד,
כִּי עַתָּה	דען יעצט,
יֶאֱהָבַנִי אִישִׁי:	וועט מיין מאן מיך ליבען.
33. וַתַּהַר עוֹד	33. און זי איז ווידער שוואנגער געווארען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבארען א זוהן,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
כִּי שָׁמַע יְהֹוָה	וויל דער עוויגער האט געהערט,
כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי	דאס איך בין געהאסט,
וַיִּתֶּן לִי גַּם אֶת זֶה	דארום האט ער מיר געגע־בען אויך דיזען,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן:	און זי האט גערופען זיין נאמען שמעון.
34. וַתַּהַר עוֹד	34. און זי איז ווידער שוואנגער געווארען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבארען א זוהן,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
עַתָּה הַפַּעַם	יעצט, דיזען מאל
יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי	וועט מיין מאן זיך אנשלי־סען אן מיר,
כִּי יָלַדְתִּי לוֹ	דען איך האב איהם געבארען

1) מיינע טעג זיינען פול געווארען. 2) קומען צו איהר. 3) לבן. 4) יעקב. 5) און זעה. 6) בעטראגען. 7) ענדיג. 8) לאה, זעה רש״י. 9) געענדיגט. 10) איז געקומען. 11) געבער־מוטער. 12) דיזען קינד.

שְׁלֹשָׁה בָנִים	דריי זיהן,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי :	האט [1]ער גערופען זיין נאמען לוי.
35. וַתַּהַר עוֹד	35. און זי איז ווידער שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האָט געבאָרען אַ זוהן,
וַתֹּאמֶר.	און זי האט געזאגט:
הַפַּעַם	דיזען מאָל
אוֹדֶה אֶת יְהוָה	לויב איך דעם עוויגען,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה	האט זי גערופען זיין נאמען יהודה,
וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת :	און זי האט זיך [2]אָבגעשטעלט פון געבערען.

Cap. XXX. ל

1. וַתֵּרֶא רָחֵל	1. און (ווען) רחל האט געזען
כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב	דאס זי האט ניט געבאָרען צו יעקב,
וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחֹתָהּ	דאַן האט רחל [3]בענײדעט איהר שוועסטער,
וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב	און זי האט געזאגט צו יעקב:
הָבָה לִּי בָנִים	גיב מיר קינדער,
וְאִם אַיִן	און אויב ניט —
מֵתָה אָנֹכִי :	שטאַרב איך.
2. וַיִּחַר אַף יַעֲקֹב	2. און יעקב׳ס צאָרן האט [4]געברענט
בְּרָחֵל	געגען רחל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי	בין איך דען אָנשטאָט גאט,
אֲשֶׁר מָנַע מִמֵּךְ	וועלכער האט פערמידען פון דיר
פְּרִי בָטֶן :	[5]לייב־פרוכט.?
3. וַתֹּאמֶר	3. און זי האט געזאָגט:
הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה	היר איז מיין דינסט בלהה,
בֹּא אֵלֶיהָ	[6]הייראַט איהר,
וְתֵלֵד עַל בִּרְכַּי	און זי זאל געבערען אויף מיינע קניען,
וְאִבָּנֶה גַם אָנֹכִי	און אויך איך וועל געבויט ווערען
מִמֶּנָּה :	[7]פון איהר.
4. וַתִּתֶּן לוֹ	4. און זי האט איהם געגעבען
אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ	איהר דינסט בלהה
לְאִשָּׁה	פיר אַ פרוי,
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב :	און יעקב [8]האט איהר געהייראַט.
5. וַתַּהַר בִּלְהָה	5. און בלהה איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן :	און זי האט געבאָרען אַ זוהן צו יעקב.
6. וַתֹּאמֶר רָחֵל	6. און רחל האט געזאָגט:
דָּנַנִּי אֱלֹהִים	גאט האט מיך געריכטעט,
וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי	און ער האט אויך געהערט [9]מיין שטימע,
וַיִּתֶּן לִי בֵּן :	און ער האט מיר געגעבען אַ זוהן,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרְאָה שְׁמוֹ דָּן :	האט זי גערופען זיין נאמען דן.
7. וַתַּהַר עוֹד	7. און זי איז ווידער שוואַנגער געוואָרען
וַתֵּלֶד בִּלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל	און בלהה, רחל׳ס דינסט, האט געבאָרען
בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב :	אַ צווייטען זוהן צו יעקב.
8. וַתֹּאמֶר רָחֵל	8. און רחל האט געזאגט:
נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים	[10]געטליכע קאַמפּפען
נִפְתַּלְתִּי עִם אֲחֹתִי	האב איך געקעמפפט מיט מיין שוועסטער,
גַּם יָכֹלְתִּי	און איך האב (איהר) אויך ביי־געקומען,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נַפְתָּלִי :	און זי האט גערופען זיין נאמען נפתלי.
9. וַתֵּרֶא לֵאָה	9. און (ווען) לאה האט געזען,
כִּי עָמְדָה מִלֶּדֶת	דאַס זי האט זיך [2]אָבגעשטעלט פון געבערען,
וַתִּקַּח	דאַן האט זי גענומען
אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ	איהר דינסט זלפה,
וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְיַעֲקֹב	און זי האט איהר געגעבען צו יעקב
לְאִשָּׁה :	פיר אַ פרוי.
10. וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה	10 און זלפה, לאה׳ס דינסט, האט געבאָרען
לְיַעֲקֹב בֵּן :	אַ זוהן צו יעקב.
11. וַתֹּאמֶר לֵאָה	11. און לאה האט געזאגט:
בָּא גָד	„גליק קומט“.
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גָּד :	און זי האט גערופען זיין נאמען גד.
12. וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה	12. און זלפה, לאה׳ס דינסט, האט געבאָרען
בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב :	אַ צווייטען זוהן צו יעקב.
13. וַתֹּאמֶר לֵאָה	13. און לאה האט געזאגט:
בְּאָשְׁרִי	צו מיין גליק!
כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת	דען די [11]טעכטער וועלען מיר [12]פיר גליקליך רעכענען
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָשֵׁר :	און זי האט גערופען זיין נאמען אָשר.

1) מען. 2) אויפגעהערט צו געבערען. 3) מקנא געווען. 4) געגרימט. 5) ד. ה. קינדער. 6) קום צו איהר. 7) דורך איהר. 8) איז געקומען צו איהר. 9) אין מיין. 10) שטאַרק געקעמפפט; געראַנגעלט. 11) פרויען. 12) לויבען.

רְבִיעִי

14. וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא
דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ
וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל לֵאָה תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי
בְּנֵךְ׃ 15. וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת
אִישִׁי וְלָקַחַת גַּם אֶת דּוּדָאֵי בְּנִי וַתֹּאמֶר
רָחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת
דּוּדָאֵי בְנֵךְ׃ 16. וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה
בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי
תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנִי
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא׃

17. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים — 17. און גאָט האט געהערט
אֶל לֵאָה — צו לאה,
וַתַּהַר — און זי איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב — און זי האט געבאָרען צו יעקב
בֵּן חֲמִישִׁי׃ — אַ פינפטען זוהן.
18. וַתֹּאמֶר לֵאָה — 18. און לאה האט געזאָגט:
נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי — גאָט האט (מיר) געגעבען מיין לוין,
אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי — ווייל איך האב געגעבען מיין דינסט
לְאִישִׁי — צו מיין מאַן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר׃ — און זי האט גערופען זיין נאָמען ישכר.
19. וַתַּהַר עוֹד לֵאָה — 19. און לאה איז ווידער שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן שִׁשִּׁי — און זי האט געבאָרען אַ זעקסטען זוהן
לְיַעֲקֹב׃ — צו יעקב.
20. וַתֹּאמֶר לֵאָה — 20. און לאה האט געזאָגט:
זְבָדַנִי אֱלֹהִים אֹתִי — [1]גאָט האט מיר צו־געטיילט
זֶבֶד טוֹב — [1]אַ גוטען טייל,
הַפַּעַם — דיזען מאָל
יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי — וועט מיין מאַן ביי מיר וואָהנען,
כִּי יָלַדְתִּי לוֹ — דען איך האב איהם געבאָרען
שִׁשָּׁה בָנִים — זעקס קינדער.
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ זְבֻלוּן׃ — און זי האט גערופען זיין נאָמען זבולון.
21. וְאַחַר יָלְדָה בַּת — 21. און נאָכדעם האט זי געבאָרען אַ טאָכטער,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה׃ — און זי האט גערופען איהר נאָמען דינה.
22. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל — 22. און גאָט האט רערמאָנט רחל,
וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים — און גאָט האט צו איהר געהערט,
וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ׃ — און ער האט געעפענט איהר [2]מוטער־לייב.
23. וַתַּהַר — 23. און זי איז שוואַנגער געווארען
וַתֵּלֶד בֵּן — און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתֹּאמֶר — און זי האט געזאגט:
אָסַף אֱלֹהִים — גאָט האט [3]אַוועג־גענומען
אֶת חֶרְפָּתִי׃ — מיין שאַנדע.
24. וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף — 24. און זי האט גערופען זיין נאָמען יוסף
לֵאמֹר — זאָגענדיג:
יֹסֵף יְהֹוָה לִי — גאָט זאל מיר [4]מעהרען
בֵּן אַחֵר׃ — איין אַנדער זוהן.
25. וַיְהִי — 25. און עס איז געוועזען
כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף — ווי רחל האט געבאָרען יוסף,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן — האט יעקב געזאגט צו לבן
שַׁלְּחֵנִי — שיק מיר אַוועג
וְאֵלְכָה — און איך וועל גיין
אֶל מְקוֹמִי — צו מיין אָרט
וּלְאַרְצִי׃ — און צו מיין לאַנד.
26. תְּנָה אֶת נָשַׁי — 26. גיב (מיר) מיינע פרויען
וְאֶת יְלָדַי — און מיינע קינדער,
אֲשֶׁר עָבַדְתִּי אֹתְךָ — וואס איך האב דיר געדינט
בָּהֵן — פיר זיי,
וְאֵלֵכָה — און איך וועל גיין,
כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ — דען דו ווייסט דאָך
אֶת עֲבֹדָתִי — מיין דינסט,
אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ׃ — [5]וואס איך האב דיר געדינט.
27. וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָבָן — 27. און לבן האט צו איהם געזאגט:
אִם נָא מָצָאתִי חֵן — ווען איך וואָלט דאך גנאָדע געפונען
בְּעֵינֶיךָ — אין דיינע אויגען!
נִחַשְׁתִּי — איך האב [6]בעמערקט,

1) גאָט ה[illegible]ט מיר בעשאָנקען מיט א גוטען געשענק. 2) געבער־מוטער. 3) איינגעזאַמעלט. 4) געבען. 5) ווי. 6) געפיהלט; דורך צויבעריי (האב איך אויסגעפונען), דאס דער עוויגער האט מיר געבענשט פון דיינעט־וועגען.

וַיְבָרְכֵנִי יְהֹוָה	דאס דער עוויגער האט מיך געבענשט
בִּגְלָלֶךָ :	פון דיינעט־וועגען.
28. וַיֹּאמַר	28. און ער האט געזאגט:
נָקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי	בעשטים מיר דיין לוין,
וְאֶתֵּנָה :	און איך וועל (עס) געבען.
29. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	29. און ער האט צו איהם געזאגט:
אַתָּה יָדַעְתָּ	דו ווייסט
אֵת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ	וואס איך האב דיר געדינט,
וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ	און וואס דיינע פיה איז [1]געווארען
אִתִּי :	ביי מיר.
30. כִּי מְעַט	30. דען די [2]ביסעל
אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי	וואס דו האסט געהאט פאר מיר,
וַיִּפְרֹץ לָרֹב	האט זיך אויסגעברייטעט צו [3]פיל,
וַיְבָרֶךְ יְהֹוָה אֹתְךָ	און דער עוויגער האט דיך געבענשט
לְרַגְלִי	פון מיינעט־וועגען,
וְעַתָּה	און יעצט,
מָתַי אֶעֱשֶׂה גַם אָנֹכִי	ווען וועל איך אויך טהאן
לְבֵיתִי :	פיר מיין הויז ?
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
מָה אֶתֶּן לָךְ	וואס זאל איך דיר געבען,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	און יעקב האט געזאגט:
לֹא תִתֶּן לִי מְאוּמָה	דו זאלסט מיר גאר־נישט געבען,
אִם תַּעֲשֶׂה לִּי	אויב דו וועסט מיר טהאן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאכע
אָשׁוּבָה	[4]וועל איך זיך צוריק־קערען,
אֶרְעֶה צֹאנְךָ	[4]איך וועל פיטערען דיינע שאף,
אֶשְׁמֹר :	(און) איך וועל (זיי) היטען.
32. אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ	32. איך וועל דורך־גיין דורך אלע דיינע שאף
הַיּוֹם	הייטע,
הָסֵר מִשָּׁם	נעהם פון דארט אוועג,
כָּל שֶׂה נָקֹד וְטָלוּא	יעדען קליין־פלעקיגען און גרויס־פלעקיגען [5]לאם,
וְכָל שֶׂה חוּם	און יעדען [6]דונקעל־רויטען [5]לאם
בַּכְּשָׂבִים	אונטער די [7]שעפסען,
וְטָלוּא וְנָקֹד	און גרויס־פלעקיגע און קליין־פלעקיגע
בָּעִזִּים	אונטער די ציגען,
וְהָיָה שְׂכָרִי :	און (דאס) זאל זיין מיין לוין.
33. וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי	33. און מיין גערעכטיגקייט וועט פיר מיר בעצייגען
בְּיוֹם מָחָר	אין [8]די קינפטיגע צייט,
כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי	ווען דו וועסט קומען איבער מיין לוין
לְפָנֶיךָ	פיר דיר,
כֹּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ נָקֹד וְטָלוּא	אלעס וואס איז ניט קליין־פלעקיג אדער גרויס־פלעקיג
בָּעִזִּים	אונטער די ציגען
וְחוּם בַּכְּשָׂבִים	און [9]דונקעל־רויט אונטער די [7]שעפסען
גָּנוּב הוּא אִתִּי :	איז דאס געשטאהלען ביי מיר.
34. וַיֹּאמֶר לָבָן	34. און לבן האט געזאגט:
הֵן	יא,
לוּ יְהִי כִדְבָרֶךָ :	[10]א, ווען עס וואלט זיין ווי דיין ווארט!
35. וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא	35. און ער האט אוועג־גענומען אין יענעם טאג
אֶת הַתְּיָשִׁים	די בעק,
הָעֲקֻדִּים וְהַטְּלֻאִים	די פוס־געצייכנעטע און די גרויס־פלעקיגע,
וְאֵת כָּל הָעִזִּים	און אלע ציגען,
הַנְּקֻדּוֹת וְהַטְּלֻאֹת	די קליין־פלעקיגע און די גרויס־פלעקיגע,
כֹּל אֲשֶׁר לָבָן בּוֹ	אלעס, וואס אין איהם איז געוועזן א ווייסקייט,
וְכָל חוּם	און אלע [9]דונקעל־רויטע
בַּכְּשָׂבִים	אונטער די [7]שעפסען
וַיִּתֵּן	און ער האט (זיי) געגעבען
בְּיַד בָּנָיו :	אין די האנד פון זיינע זיהן.
36. וַיָּשֶׂם	36. און ער האט געמאכט
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	א וועג פון דריי טעג־(רייזע)
בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב	צווישען [11]איהם און צווישען יעקב,
וְיַעֲקֹב רֹעֶה	און יעקב האט געפיטערט
אֶת צֹאן לָבָן הַנּוֹתָרֹת :	די איבעריגע שאף פון לבן.
37. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב	37. און יעקב האט זיך גענומען
מַקַּל לִבְנֶה לַח	א פייכטען שטעקען פון פאפעל־האלץ
וְלוּז וְעַרְמוֹן	און מאנדעל־בוים און קאסטאניען־בוים,
וַיְפַצֵּל בָּהֵן	און ער האט אבגעשיילט אין זיי
פְּצָלוֹת לְבָנוֹת	ווייסע שטרייפען,
מַחְשֹׂף הַלָּבָן	[12]ענטבלעסענדיג דאס ווייסע
אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת :	וועלכע איז אויף די שטעקענס.
38. וַיַּצֵּג	38. און ער האט אוועג־געשטעלט

1) איז געוועזן. 2) דאס ווייניגע. 3) א מענגע. 4) וועל איך ווידער פיטערען. 5) שעפס. 6) ברוינעס. 7) לעמער, יונגע שאף. 8) דעם מארגעדיגען טאג. 9) ברוין. 10) הלואי וואלט. 11) זיך. 12) אבדעקענדיג.

אֶת הַמַּקְלוֹת	די שטעקענס,
אֲשֶׁר פִּצֵּל	וועלכע ער האט אָבגע־שיילט,
בָּרְהָטִים	אין די [1]וואַסער־רינעז
בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם	אין די טרייגק־רינעז,
אֲשֶׁר תָּבֹאןָ הַצֹּאן	וואו די שאָף פלעגען קומען
לִשְׁתּוֹת	צו טרינקען,
לְנֹכַח הַצֹּאן	ענטגעגען די שאָף,
וַיֵּחַמְנָה	און זיי פלעגען זיך דערהיצען,
בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת :	ווען זיי פלעגען קומען צו טרינקען.
39. וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן	39. און די שאָף פלעגען זיך דערהיצען
אֶל הַמַּקְלוֹת	ביי די שטעקענס,
וַתֵּלַדְןָ הַצֹּאן	און די שאָף פלעגען געבערען
עֲקֻדִּים	פוס־געצייכענטע,
נְקֻדִּים וּטְלֻאִים :	קליין־פלעקיגע און גרויס־פלעקיגע.
40 וְהַכְּשָׂבִים	40. און [2]די שעפסען
הִפְרִיד יַעֲקֹב	האָט יעקב אָבגעזאָנדערט,
וַיִּתֵּן	און ער האט [3]געגעבען
פְּנֵי הַצֹּאן	דאס געזיכט פון די שאָף
אֶל עָקֹד	צו די פוס־געצייכענטע
וְכָל חוּם	און יעדע דונקעל־רויטע
בְּצֹאן לָבָן	אונטער לבן׳ס שאָף,
וַיָּשֶׁת לוֹ	און ער האט זיך געמאַכט
עֲדָרִים לְבַדּוֹ	הערדען בעזונדער,
וְלֹא שָׁתָם	און ער האט זיי ניט געטאָן
עַל צֹאן לָבָן :	צו די שאָף פון לבן.
41. וְהָיָה	41. און עס פלעגט זיין
בְּכָל יַחֵם	יעדעס (מאָל) ווען עס פלעגען זיך דערהיצען
הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת	די [4]קרעפטיגע שאָף
וְשָׂם יַעֲקֹב	פלעגט יעקב שטעלען
אֶת הַמַּקְלוֹת	די שטעקענס
לְעֵינֵי הַצֹּאן	פאר די אויגען פון די שאָף
בָּרְהָטִים	אין די [1]וואַסער־רינען,
לְיַחְמֵנָּה	דאס זיי זאָלען זיך דערהיצען
בַּמַּקְלוֹת :	ביי די שטעקענס.
42. וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן	42. אָבער ווען די שאָף פלעגען [5]שוואַך ווערען
לֹא יָשִׂים	פלעגט ער ניט שטעלען,
וְהָיָה הָעֲטֻפִים	און (אַלזאָ) האבען די [6]שוואַכע געהערט
לְלָבָן	צו לבן
וְהַקְּשֻׁרִים לְיַעֲקֹב :	און די [4]קרעפטיגע צו יעקב.
43. וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד	43. און דער מאַן האט זיך זעהר (און) זעהר [7]אויס־געברייטערט,
וַיְהִי לוֹ	און ער האט געהאַט
צֹאן רַבּוֹת	פיל שאָף
וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים	און דינסטען און קנעכט,
וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים :	און קאַמעלען און אייזלען.

Cap. XXXI. לא

1. וַיִּשְׁמַע	1. און ער האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן	די ווערטער פון לבן׳ס זיהן,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לָקַח יַעֲקֹב	יעקב האט אַוועג־גענומען
אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ	אַלעס, וואס געהערט צו אונזער פאָטער,
וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ	און פון דאס, וואס געהערט צו אונזער פאטער,
עָשָׂה	האט ער [8]אויפ־געטאָן
אֵת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה :	דיזע גאַנצע [9]רייכטהום.
2. וַיַּרְא יַעֲקֹב	2. און יעקב האט געזען
אֶת פְּנֵי לָבָן	[10](אויף)דעם געזיכט פון לבן,
וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ	דאַס [11]ער איז ניט מיט איהם
כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם :	ווי געסטערן (און) פאָר־געסטערן[12].
3. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל יַעֲקֹב	3. און דער עוויגער האט געזאָגט צו יעקב:
שׁוּב	קעהר זיך צוריק
אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ	צו די לאַנד פון דיינע [13]עלטערן
וּלְמוֹלַדְתֶּךָ	און צו דיין געבורטס־אָרט,
וְאֶהְיֶה עִמָּךְ :	און איך וועל זיין מיט דיר.
4. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב	4. און יעקב האט געשיקט,
וַיִּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה	און ער האט גערופען רחל און לאה
הַשָּׂדֶה	(אויף)דאַס פעלד
אֶל צֹאנוֹ :	צו זיינע שאָף.
5. וַיֹּאמֶר לָהֶן	5. און ער האט צו זיי געזאָגט:
רֹאֶה אָנֹכִי	איך זעה
אֶת פְּנֵי אֲבִיכֶן	[10](אויף) דעם געזיכט פון אייער פאָטער,
כִּי אֵינֶנּוּ אֵלַי	דאס [11]ער איז ניט מיט מיר
כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם	ווי געסטערן (און) פאָר־געסטערן[12],

1) קאָרעטעס. 2) דיזע. 3) געריכטעט, געשטעלט. 4) פריה־צייטיגע. 5) זיךפערשפעטיגען. 6) שפעטיגע. 7) ד.ה. רייך געוואָרען. 8) ערוואָרבען. 9) הערליכקייט. 10) דאַס געזיכט. 11) עס איז. 12) ד.ה. ווי בעפאָר. 13) פאַטערס.

וֵאלֹהֵי אָבִי	אָבער דער גאט פון מיין פאָטער
הָיָה עִמָּדִי׃	איז געוועזן מיט מיר.
6. וְאַתֵּנָה יְדַעְתֶּן	6. און איהר ווייסט (דאָך),
כִּי בְּכָל כֹּחִי	דאס מיט מיין גאַנצע קראַפט
עָבַדְתִּי אֶת אֲבִיכֶן׃	האב איך געדינט אייער פאַטער.
7. וַאֲבִיכֶן	7. אָבער אייער פאָטער
הֵתֶל בִּי	האָט [1]געשפּאָט איבער מיר,
וְהֶחֱלִף	און ער האט אומגעביטען
אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי	מיין לוין
עֲשֶׂרֶת מֹנִים	צעהן מאָל,
וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים	אָבער גאט האָט איהם ניט [2]געלאָזען
לְהָרַע עִמָּדִי׃	בייזעס צו טהאָן מיט מיר.
8. אִם כֹּה יֹאמַר	8. ווען ער פלעגט אַזוי זאָגען:
נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ	„קליין־פלעקיגע זאָל זיין דיין לוין"
וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן	דאַן פלעגען אַלע שאָף געבערען
נְקֻדִּים	קליין־פלעקיגע,
וְאִם כֹּה יֹאמַר	און ווען ער פלעגט אַזוי זאָגען:
עֲקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ	„פוס־געצייכענטע זאָל זיין דיין לוין"
וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן	דאַן פלעגען אַלע שאָף געבערען
עֲקֻדִּים׃	פוס־געצייכענטע.
9. וַיַּצֵּל אֱלֹהִים	9. און גאט האט [3]אַוועג־גענומען
אֶת מִקְנֵה אֲבִיכֶם	די פיה פון אייער פאָטער,
וַיִּתֶּן לִי׃	און ער האט (עס) מיר גגעבען.
10. וַיְהִי	10. און עס איז געוועזן,
בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן	אין דער צייט, ווען די שאָף פלעגען זיך דערהיצען,
וָאֶשָּׂא עֵינַי	האב איך אויפ־געהייבען מיינע אויגען
וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם	און איך האב געזען אין טרוים,
וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים	דאס די בעק,
הָעֹלִים עַל הַצֹּאן	וועלכע געהען אויף אויף די שאָף
עֲקֻדִּים	(זיינען) פוס־געצייכענטע
נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים׃	קליין־פלעקיגע און געשפּריינקעלטע.
11. וַיֹּאמֶר אֵלַי	11. און עס האט צו מיר געזאגט
מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים	אַ גאָטעס ענגעל
בַּחֲלוֹם	אין טרוים:
יַעֲקֹב	יעקב!
וָאֹמַר הִנֵּנִי׃	און איך האב געזאָגט: היר בין איך.
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה	הייב דאָך אויף דיינע אויגען, און זעה
כָּל הָעַתֻּדִים	אַלע בעק,
הָעֹלִים עַל הַצֹּאן	וועלכע געהען אויף אויף די שאָף
עֲקֻדִּים	(זיינען) פוס־געצייכענטע,
נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים	קליין־פלעקיגע און געשפּריינקעלטע,
כִּי רָאִיתִי	דען איך האב געזען
אֵת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָּךְ׃	אַלעס, וואס לבן טהוט דיר.
13. אָנֹכִי הָאֵל בֵּית אֵל	13. איך בין דער גאט פון בית אל,
אֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ שָּׁם	וואס דו האסט דאָרט געזאַלבט
מַצֵּבָה	אַ [4]דענק־זייל
אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִּי שָׁם	וואס דו האסט מיר דאָרט צוגעזאָגט
נֶדֶר	אַ צוזאָג;
עַתָּה קוּם	יעצט שטיי אויף,
צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת	גיי אַרויס פון דיזע לאַנד,
וְשׁוּב	און קעהר זיך צוריק
אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ׃	צו די לאַנד פון דיין געבורט.
14. וַתַּעַן רָחֵל וְלֵאָה	14. און רחל און לאה האבען געאַנטוואָרט,
וַתֹּאמַרְנָה לוֹ	און זיי האבען צו איהם געזאָגט:
הַעוֹד לָנוּ	האָבען מיר (דען) נאָך
חֵלֶק וְנַחֲלָה	אַ טהייל און איין ערב
בְּבֵית אָבִינוּ׃	אין אונזער פאַטערס הויז?
15. הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת	15. צו דען ניט ווי פרעמדע
נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ	זיינען מיר ביי איהם גערעכענט?
כִּי מְכָרָנוּ	דען ער האט אונז פערקויפט,
וַיֹּאכַל גַּם אָכוֹל	און ער האט אויך פערצעהרט
אֶת כַּסְפֵּנוּ׃	אונזער געלט.
16. כִּי כָל הָעֹשֶׁר	16. דען דאס גאַנצע רייכטהום,
אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים	וועלכע גאט האט [3]אַוועג־גענומען
מֵאָבִינוּ	פון אונזער פאַטער,
לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ	געהערט עס צו אונז און צו אונזערע קינדער;
וְעַתָּה	און יעצט,
כֹּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ	אַלעס, וואס גאט האט צו דיר געזאגט,
עֲשֵׂה׃	טהוא.

1) מיך אָבגענאַרט, בעטראָגען. 2) געגעבען. 3) ענטצויגען, אבגעשיידעט, גערעטעט פון איינעמס הענד פיר דעם צווייטען. 4) שטאַנד־זייל.

ששי

17. וַיָּקָם יַעֲקֹב — 17. און יעקב איז אויפגע־שטאַנען,
וַיִּשָּׂא אֶת בָּנָיו — און ער האט ¹געטראָגען זיינע זיהן
וְאֶת נָשָׁיו — און זיינע פרויען
עַל הַגְּמַלִּים׃ — אויף די קאמעלען.
18. וַיִּנְהַג — 18. און ער האט אוועג־געפירט
אֶת כָּל מִקְנֵהוּ — זיין גאנצע הערדע
וְאֶת כָּל רְכֻשׁוֹ — און זיין גאנצען פערמעגען,
אֲשֶׁר רָכָשׁ — וואס ער האט ערוואָרבען,
מִקְנֵה קִנְיָנוֹ — די הערדע פון זיין איינגענטהום²,
אֲשֶׁר רָכַשׁ — וועלכע ער האט ערוואָרבען
בְּפַדַּן אֲרָם — אין פדן ארם,
לָבוֹא — צו קומען
אֶל יִצְחָק אָבִיו — צו זיין פאטער יצחק
אַרְצָה כְּנָעַן׃ — נאָך די לאַנד כנען.
19. וְלָבָן הָלַךְ — 19. און לבן איז געגאַנגען
לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ — צו שערען זיינע שאָף,
וַתִּגְנֹב רָחֵל — און רחל האט געשטוילען
אֶת הַתְּרָפִים — די געצען בילדער,
אֲשֶׁר לְאָבִיהָ׃ — וועלכע (זיינען געווען) ביי איהר פאטער.
20. וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב — 20. און יעקב האט געשטוילען³
אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי — די האַרץ פון לבן דעם ארמי
עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ — ווייל ער האט איהם ניט געזאָגט,
כִּי בֹרֵחַ הוּא׃ — דאָס ער וויל ענטלויפען.
21. וַיִּבְרַח הוּא — 21. און ער איז ענטלאָפען
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ — און אלעס, וואס האט געהערט צו איהם,
וַיָּקָם — און ער איז אויפגעשטאַנען,
וַיַּעֲבֹר אֶת הַנָּהָר — און ער איז איבער־געגאַנגען דעם שטראָם,
וַיָּשֶׂם אֶת פָּנָיו — און ער האט געריכטעט זיין געזיכט
הַר הַגִּלְעָד׃ — (נאָך) דעם באַרג גלעד.
22. וַיֻּגַּד לְלָבָן — 22. און עס איז אנגעזאָגט געוואָרען צו לבן
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי — אויף דעם דריטען טאָג,
כִּי בָרַח יַעֲקֹב׃ — דאָס יעקב איז ענטלאָפען.
23. וַיִּקַּח אֶת אֶחָיו — 23. און ער האט גענומען זיינע ברידער
עִמּוֹ — מיט איהם,
וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו — און ער האט געיאָגט נאָך איהם

ששי

דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים — אַ וועג פון זיבען טעג⁴,
וַיַּדְבֵּק אֹתוֹ — און ער האט איהם געגרייכט
בְּהַר הַגִּלְעָד׃ — אויף דעם באַרג גלעד.
24. וַיָּבֹא אֱלֹהִים — 24. אָבער גאָט איז געקומען
אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי — צו לבן דעם ארמי
בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה — אין נאַכט־טרוים,
וַיֹּאמֶר לוֹ — און ער האט צו איהם געזאָגט:
הִשָּׁמֶר לְךָ — היט דיך,
פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב — דאס דו זאָלסט ניט ריידען מיט יעקב
מִטּוֹב עַד רָע׃ — פון גוטעס ביז שלעכטעס⁵.
25. וַיַּשֵּׂג לָבָן אֶת יַעֲקֹב — 25. און לבן האט געגרייכט יעקב;
וְיַעֲקֹב תָּקַע — און יעקב האט אויפגע־שלאָגען
אֶת אָהֳלוֹ — זיין געצעלט
בָּהָר — אויף דעם באַרג,
וְלָבָן תָּקַע — און לבן האט אויפגע־שלאָגען (זיין געצעלט)
אֶת אֶחָיו — מיט זיינע ברידער
בְּהַר הַגִּלְעָד׃ — אויף דעם באַרג גלעד.
26. וַיֹּאמֶר לָבָן — 26. און לבן האט געזאגט
לְיַעֲקֹב — צו יעקב:
מֶה עָשִׂיתָ — וואס האָסט'ו געטאָן,
וַתִּגְנֹב אֶת לְבָבִי — דאס דו האסט געשטוילען מיין האַרץ,
וַתְּנַהֵג אֶת בְּנֹתַי — און דו האסט אוועג־געפירט מיינע טעכטער,
כִּשְׁבֻיוֹת חָרֶב׃ — ווי ⁶שווערד־געפאַנגענע?
27. לָמָּה נַחְבֵּאתָ — 27. ווארום האָסט'ו זיך בעהאַלטען
לִבְרֹחַ — צו ענטלויפען,
וַתִּגְנֹב אֹתִי — און דו האסט מיך ⁷בעשטוילען,
וְלֹא הִגַּדְתָּ לִּי — און דו האסט מיר ניכטס געזאָגט?
וָאֲשַׁלֵּחֲךָ — איך וואלט דיר אוועג־געשיקט
בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים — מיט פריידע און מיט לידער,
בְּתֹף וּבְכִנּוֹר׃ — מיט אַ פויק און מיט אַ ⁸האַרפע.
28. וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי — 28. און דו האסט מיר ניט געלאָזען
לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנֹתָי — צו קושען מיינע זיהן און מיינע טעכטער;
עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עֲשׂוֹ׃ — נון, דו האסט נאַריש געטאָן!
29. יֶשׁ לְאֵל יָדִי — 29. איך האב מאַכט אין מיין האַנד
לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע — צו טהאָן מיט אייך שלעכטעס,

1) ארויפגעזעצט. 2) זיין ערוואָרבענע הערדע. 3) שטוילען אַ האַרץ מיינט: אָבנאַרען. 4) 7 טעג רייזע.
5) ד. ה. קיין גוטעס און קיין שלעכטעס. 6) קריגס־. 7) אָדער: אבגענאַרט. 8) פידעל.

ואלהי אביכם	אבער דער גאט פון אייער פאטער
אמש אמר אלי לאמר	האט פאריגע נאכט געזאגט צו מיר' זאגענדיג:
השמר לך	היט דיך
מדבר עם יעקב	צו ריידען מיט יעקב
מטוב עד רע :	פון גוטעס ביז שלעכטעס.
30. ועתה	30. און יעצט,
הלך הלכת	אוועג־געגאנגען ביסט'ו
כי נכסף נכספתה	ווייל דו האסט [1]געבענקט
לבית אביך	נאך דיין פאטער'ס הויז,
למה גנבת	(אבער) וואָרום האסט'ו געשטוילען
את אלהי :	מיינע געטער?
31. ויען יעקב	31. און יעקב האט געאנט־וואָרט,
ויאמר ללבן	און ער האט געזאגט צו לבן:
כי יראתי	ווייל איך האב געפירכטעט,
כי אמרתי	דען איך האב געטראכט:
פן תגזל את בנותיך	פיליילט וועסט'ו רויבען דיינע טעכטער
מעמי :	פון מיר.
32. עם אשר תמצא	32. (אבער) ביי וועמען דו וועסט געפינען
את אלהיך	דיינע געטער,
לא יחיה	דער זאל ניט לעבען;
נגד אחינו	אין [2]געגענוואַרט פון אונזערע ברידער
הכר לך	דערקען דיר,
מה עמדי	וואס ביי מיר איז,
וקח לך	און נעהם דיר צו;
ולא ידע יעקב	און יעקב האט ניט געוואוסט,
כי רחל גנבתם :	דאס רחל האט זיי געשטוילען.
33. ויבא לבן	33. און לבן איז אריינ־געקומען
באהל יעקב	אין יעקב'ס געצעלט
ובאהל לאה	און אין לאה'ס געצעלט,
ובאהל שתי האמהת	און אין דעם געצעלט פון די צוויי דינסטען,
ולא מצא	און ער האט ניט געפונען
ויצא מאהל לאה	און ער איז אַרויס־געגאַנגען פון לאה'ס געצעלט,
ויבא באהל רחל :	און ער איז אַריינ־געקומען אין רחל'ס געצעלט.
34. ורחל לקחה	34. און רחל האט גענומען
את התרפים	די געצען־בילדער,
ותשמם	און זי האט זיי געלייגט
בכר הגמל	אונטער דעם [3]זאטעל פון דעם קאמעל,
ותשב עליהם	און זי האט זיך געזעצט אויף זיי;
וימשש לבן	און לבן האט דורך געטאַפּט
את כל האהל	דעם גאַנצען געצעלט,
ולא מצא :	און ער האט ניט געפונען.
35. ותאמר	35. און זי האט געזאגט
אל אביה	צו איהר פאטער:
אל יחר	עס זאל ניט ערצירנען
בעיני אדני	אין די אויגען פון מיין הערען
כי לוא אוכל	דאַס איך קען ניט
לקום מפניך	אויפ־צו־שטיין פאר דיר,
כי דרך נשים לי	דען איך האב די געוויינליכע פרויען (שוועכע);
ויחפש	און ער האט געזוכט,
ולא מצא	און ער האט ניט געפונען
את התרפים :	די געצען־בילדער.
36. ויחר ליעקב	36. און יעקב האט געצירנעט,
וירב בלבן	און ער האט זיך געקריגט מיט לבן,
ויען יעקב	און יעקב האט געאַנטוואָרט
ויאמר ללבן	און ער האט געזאגט צו לבן:
מה פשעי	וואס איז מיין פערברעכען,
מה חטאתי	וואס איז מיין זינד,
כי דלקת אחרי :	דאס דו האסט [4]געיאגט נאך מיר?
27. כי מששת	37. ווען דו האסט דורכ־געטאַפּט
את כל כלי	אַלע מיינע [5]זאַכען,
מה מצאת	וואס האסט'ו געפונען
מכל כלי ביתך	פון אַלע דיינע הויז [5]זאַכען
שים כה	לייג (עס) היער פאר
נגד אחי	אין געגענוואַרט פון מיינע ברידער
ואחיך	און דיינע ברידער,
ויוכיחו בין שנינו :	און זאלען זיי ענטשיידען צווישען אונז ביידען.
38. זה עשרים שנה	38. [1]שוין צוואַציג יאָהר
אנכי עמך	בין איך ביי דיר,
רחליך ועזיך	דיינע מוטער־שאף און דיינע ציגען
לא שכלו	האבען ניט [5]אָבגעוואָרפען,
ואילי צאנך	און די ווידערס פון דיינע שאף
לא אכלתי :	האב איך ניט געגעסען.

1)געזעהנט, געלוסט. 2)פאַר אונזערע. א. ז. וו. 3)קישען. 4)היים געיאגט. 5)געררעטהה, געפעס. 6)פערפאל־געבאָרען, מפיל־געוועזן. 7)דיזע.

39. טְרֵפָה	39. אַ צוריסענע
לֹא הֵבֵאתִי אֵלֶיךָ	האב איך ניט געבראַכט צו דיר,
אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה	איך פלעג די שולד מוזען טראָגען,
מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנָּה	פון מיין האַנד פלעגסט'ו איהר פאָדערען,
גְּנֻבְתִי יוֹם	סיי עס איז געשטוילען געוואָרען ביי טאָג
וּגְנֻבְתִי לָיְלָה׃	און סיי עס איז געשטוילען געוואָרען ביי נאַכט.
40. הָיִיתִי בַיּוֹם	40. (וואו) איך בין געווען ביי טאָג
אֲכָלַנִי חֹרֶב	האט מיך פערצעהרט (די) היטץ,
וְקֶרַח בַּלָּיְלָה	און דער [1]פראָסט ביי נאַכט;
וַתִּדַּד שְׁנָתִי	און מיין שלאָף האט זיך [2]דערוואייטערט
מֵעֵינָי׃	פון מיינע אויגען.
41. זֶה לִּי עֶשְׂרִים שָׁנָה	41. אַזוי איז מיר געווען צוואַנציג יאָהר
בְּבֵיתֶךָ	אין דיין הויז;
עֲבַדְתִּיךָ	איך האב דיר געדינט
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	פערצעהן יאָהר
בִּשְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ	פיר דיינע צוויי טעכטער,
וְשֵׁשׁ שָׁנִים	און זעקס יאָהר
בְּצֹאנֶךָ	פיר דיינע שאָף,
וַתַּחֲלֵף	און דו האסט געביטען
אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי	מיין לוין
עֲשֶׂרֶת מֹנִים׃	צעהן מאָל.
42. לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי	42. ווען ניט דער גאָט פון מיין פאָטער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאָט פון אברהם
וּפַחַד יִצְחָק	און די [3]פורכט פון יצחק
הָיָה לִי	וואָלט געווען מיט מיר,
כִּי עַתָּה	וואַהרליך יעצט
רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי	וואָלסט'ו מיך אַוועג געשיקט ליידיג!
אֶת עָנְיִי	מיין עלענד
וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי	און די מיה פון מיינע הענד
רָאָה אֱלֹהִים	האָט גאָט געזעהן,
וַיּוֹכַח אָמֶשׁ׃	און ער האט ענטשידען פאָריגע נאַכט.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
43. וַיַּעַן לָבָן	43. און לבן האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב	און ער האט געזאגט צו יעקב:
הַבָּנוֹת בְּנֹתַי	די טעכטער (זיינען דאָך) מיינע טעכטער,
וְהַבָּנִים בָּנַי	און די זיהן זיינען מיינע זיהן
וְהַצֹּאן צֹאנִי	און די שאָף זיינען מיינע שאָף,
וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה	און אַלעס, וואס דו זעהסט
לִי הוּא	געהערט צו מיר;
וְלִבְנֹתַי	און צו מיינע טעכטער,
מָה אֶעֱשֶׂה לָאֵלֶּה	וואס זאל איך טהאָן צו דיזע
הַיּוֹם	הייטע,
אוֹ לִבְנֵיהֶן	אָדער צו זייערע קינדער,
אֲשֶׁר יָלָדוּ׃	וועלכע זיי האבען געבאָרען?
44. וְעַתָּה לְכָה	44. און יעצט, קום
נִכְרְתָה בְרִית	מיר וועלען שליסען אַ בונד,
אֲנִי וָאָתָּה	איך און דו,
וְהָיָה לְעֵד	און ער זאל זיין פיר אַ צייגע
בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר.
45. וַיִּקַּח יַעֲקֹב אָבֶן	45. און יעקב האט גענומען אַ שטיין,
וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה׃	און ער האט איהר [4]אַוועג געשטעלט (אַלס) דיינק־זייל
46. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	46. און יעקב האט געזאָגט
לְאֶחָיו	צו זיינע ברידער:
לִקְטוּ אֲבָנִים	קלייבט שטיינער!
וַיִּקְחוּ אֲבָנִים	און זיי האבען גענומען שטיינער,
וַיַּעֲשׂוּ גָל	און זיי האבען געמאַכט א [5]הויפען,
וַיֹּאכְלוּ שָׁם	און זיי האבען דאָרט געגעסען
עַל הַגָּל׃	אויף דעם [5]הויפען.
47. וַיִּקְרָא לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא	47. און לבן האט איהם גערופען יגר שהדותא[6],
וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד׃	און יעקב האט איהם גערופען גלעד[6].
48. וַיֹּאמֶר לָבָן	48. און לבן האט געזאגט:
הַגַּל הַזֶּה עֵד	דיזער הויפען זאל זיין א צייגע
בֵּינִי וּבֵינְךָ | הַיּוֹם	צווישען מיר און צווישען דיר, | הייטע,
עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ גַּלְעֵד׃	דאַרום האט מען גערופען זיין נאמען גלעד.
49. וְהַמִּצְפָּה	49. און (אויך) מצפה,
אֲשֶׁר אָמַר	ווייל ער האט געזאגט:
יִצֶף יְהוָֹה	דער עוויגער זאל קוקען
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיר,
כִּי נִסָּתֵר	ווען מיר וועלען פערבאָרגען זיין
אִישׁ מֵרֵעֵהוּ׃	איינער פון דעם אַנדערען.

1)קעלט. 2)אַוועג־געפלויגען, פערוואָגעלט געוואָרען. 3)ד. ה. גאָט. 4)אויפגעהויבען. 5)קופע, בערגעל. 6)צייגנים־הויפען.

50. אִם תְּעַנֶּה	50. אויב דו וועסט [1]קוועלען
אֶת בְּנֹתַי	מיינע טעכטער,
וְאִם תִּקַּח נָשִׁים	און אויב דו וועסט נעהמען פרוייען
עַל בְּנֹתַי	צו מיינע טעכטער;
אֵין אִישׁ עִמָּנוּ	(אבוואל) קיין מאן (איז דא) ביי אונז,
רְאֵה	(אבער) זעה,
אֱלֹהִים עֵד	גאט איז א צייגע
בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר.
51. וַיֹּאמֶר לָבָן	51. און לבן האט געזאגט
לְיַעֲקֹב	צו יעקב:
הִנֵּה הַגַּל הַזֶּה	היר איז דיזער הויפען
וְהִנֵּה הַמַּצֵּבָה	און היר איז דער דיינק־זייל,
אֲשֶׁר יָרִיתִי	וועלכע איך האב [2]אוועג־געשטעלט
בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר.
52. עֵד הַגַּל הַזֶּה	52. א צייגע (זאל זיין) דיזער הויפען
וְעֵדָה הַמַּצֵּבָה	און א צייגע (זאל זיין) דער דיינק־זייל,
אִם אָנִי	דאס איך
לֹא אֶעֱבֹר אֵלֶיךָ	זאל ניט איבערגיין צו דיר
אֶת הַגַּל הַזֶּה	דיזען הויפען
וְאִם אַתָּה	און דאס דו
לֹא תַעֲבֹר אֵלַי	זאלסט ניט איבערגיין צו מיר
אֶת הַגַּל הַזֶּה	דיזען הויפען
וְאֶת הַמַּצֵּבָה הַזֹּאת	און דיזען דיינק־זייל
לְרָעָה׃	צום בייזען.
53. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	53. דער גאט פון אברהם
וֵאלֹהֵי נָחוֹר	און דער גאט פון נחור
יִשְׁפְּטוּ בֵינֵינוּ	זאלען ריכטען צווישען אונז!
אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם	די געטער פון זייערע פאטער׳ס;
וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב	און יעקב האט געשווארען
בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק׃	ביי די פורכט פון זיין פאטער יצחק.
54. וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח	54. און יעקב האט גע־שלאכט א שלאכטונג
בָּהָר	אויף דעם בארג,
וַיִּקְרָא לְאֶחָיו	און ער האט גערופען [צו] זיינע ברידער
לֶאֱכָל לָחֶם	צו עסען [3]ברויט.
וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם	און זיי האבען געגעסען [3]ברויט,
וַיָּלִינוּ בָּהָר׃	און זיי האבען איבער־גע־נעכטיגט אויף דעם בארג.

לב

CAP. XXXII.

מַפְטִיר

מַפְטִיר

1. וַיַּשְׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר	1. און לבן איז אויפגעשטא־נען פריה דעסמארגענס,
וַיְנַשֵּׁק לְבָנָיו	און ער האט געקושט זיינע זיהן
וְלִבְנוֹתָיו	און זיינע טעכטער,
וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם	און ער האט זיי געבענשט,
וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן	און לבן איז געגאנגען און זיך צוריק־געקערט,
לִמְקֹמוֹ׃	צו זיין ארט.
2. וְיַעֲקֹב הָלַךְ	2. און יעקב איז געגאנגען
לְדַרְכּוֹ	צו זיין וועג,
וַיִּפְגְּעוּ בוֹ	און עס האבען איהם בעגעגענט
מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים׃	גאטעס־ענגלען.
3. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	3. און יעקב האט געזאגט
כַּאֲשֶׁר רָאָם	ווי ער האט זיי געזען:
מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה	דיזער איז גאטעס לאגער;
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם ארט
מַחֲנָיִם׃	מחנים.

וַיִּשְׁלַח VAYISHLACH

4. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב	4. און יעקב האט געשיקט
מַלְאָכִים, לְפָנָיו	באטע, פאר [4]איהם
אֶל עֵשָׂו אָחִיו	צו עשו, זיין ברודער,
אַרְצָה שֵׂעִיר	נאך די לאנד שעיר
שְׂדֵה אֱדוֹם׃	(אין) די פעלד אדום.
5. וַיְצַו אֹתָם, לֵאמֹר	5. און ער האט זיי בעפוילען, זאגענדיג:
כֹּה תֹאמְרוּן	אזוי זאלט איהר זאגען
לַאדֹנִי לְעֵשָׂו	צו מיין הערריען, צו עשו:
כֹּה אָמַר	אזוי האט געזאגט
עַבְדְּךָ יַעֲקֹב	דיין קנעכט יעקב:
עִם לָבָן גַּרְתִּי	ביי לבן האב איך זיך אויפ־געהאלטען,
וָאֵחַר עַד עָתָּה׃	און איך האב זיך [5]פער־זאמט ביז יעצט.
6. וַיְהִי לִי שׁוֹר	6. און איך האב [געהאט] אקס(ען)
וַחֲמוֹר	און אייזל(ען)
צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה	שאף, און קנעכט און דינסט(ען).
וָאֶשְׁלְחָה	און איך האב געשיקט

[1]) דריקען, פייניגען. [2]) אויפגעווארפען. [3]) שפייזע. [4]) זיך. [5]) פערוויילט פערהאלטען.

לְהַגִּיד לַאדֹנִי	(עס) צו [1]דערציילען [צו] מיין הערערן
לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ:	אום צו געפינען [2]גונסט אין דיינע אויגען.
7. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים	7. און די באָטע האבען זיך צוריק־געקערט
אֶל יַעֲקֹב, לֵאמֹר	צו יעקב, זאָגענדיג:
בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ	מיר זיינען געקומען צו דיין ברודער,
אֶל עֵשָׂו	צו עשו,
וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ	און אויך ער גייט דיר ענטגעגען,
וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ	און פיר הונדערט מאן
עִמּוֹ:	מיט איהם.
8. וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד	8. און יעקב האט זיך זעהר געפירכטעט,
וַיֵּצֶר לוֹ	און עס איז איהם [3]אייננ געוואָרען,
וַיַּחַץ אֶת הָעָם	און ער האט צוטיילט דאס פאָלק,
אֲשֶׁר אִתּוֹ	וועלכעס איז געוועזען ביי איהם,
וְאֶת הַצֹּאן	און די שאָף
וְאֶת הַבָּקָר	און די רינדער
וְהַגְּמַלִּים	און די קאָמעלען
לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:	אויף צוויי לאַגערען.
9. וַיֹּאמֶר	9. און ער האט געזאָגט:
אִם יָבוֹא עֵשָׂו	אויב עשו וועט קומען
אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת	צו איין לאַגער,
וְהִכָּהוּ	און ער וועט איהם שלאָגען,
וְהָיָה הַמַּחֲנֶה	דאַן וועט זיין דער לאַגער
הַנִּשְׁאָר	וואס וועט איבערבלייבען
לִפְלֵיטָה:	פיר אַ רעטונג.
10. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	10. און יעקב האט געזאָגט:
אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם	גאָט פון מיין פאָטער אברהם
וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק	און גאָט פון מיין פאָטער יצחק;
יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי	עוויגער, וועלכער האָט צו מיר געזאָגט:
שׁוּב לְאַרְצְךָ	קעהר זיך צוריק צו דיין לאַנד,
וּלְמוֹלַדְתְּךָ	און צו דיין געבורטס־אָרט,
וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ:	און איך וועל גוטעס טהאָן מיט דיר.
11. קָטֹנְתִּי	11. איך בין (צו) קליין
מִכֹּל הַחֲסָדִים	[4]פיר די אַלע גנאַדע
וּמִכָּל הָאֱמֶת	און [4]פיר די אַלע טריייע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	וואס דו האסט געטאָן
אֶת עַבְדֶּךָ	מיט דיין קנעכט,
כִּי בְמַקְלִי	דען מיט מיין שטעקען
עָבַרְתִּי	בין איך איבער געגאַנגען
אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה	דיזען ירדן,
וְעַתָּה הָיִיתִי	און יעצט בין איך געוואָרען
לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:	צו צוויי לאַגערען.
12. הַצִּילֵנִי נָא	12. רעטע דאָך מיר
מִיַּד אָחִי	פון די האַנד פון מיין ברודער,
מִיַּד עֵשָׂו	פון די האַנד פון עשו,
כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ	דען איך פירכטע מיך פיר איהם,
פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי	דאס ער זאל ניט קומען, און מיך שלאָגען,
אֵם עַל בָּנִים:	(די) מוטער מיט(די)קינדער.
13. וְאַתָּה אָמַרְתָּ	13. און דו האסט (דאָך) געזאָגט:
הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ	איך וועל גוטעס טהאָן מיט דיר,
וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ	און איך וועל מאַכען דיין זאָמען,
כְּחוֹל הַיָּם	ווי די זאַמד פון דעם מעער,
אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר	וועלכע וועט ניט קענען געציילט ווערען
מֵרֹב:	פון פילקייט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. וַיָּלֶן שָׁם	14. און ער האט דאָרט איבער־גענעכטיגט,
בַּלַּיְלָה הַהוּא	אין יענע נאַכט.
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
מִן הַבָּא בְיָדוֹ	פון וואס [5]עס איז געקומען אין זיין האַנד,
מִנְחָה, לְעֵשָׂו אָחִיו:	אַ געשענק פיר זיין ברודער עשו.
15. עִזִּים מָאתַיִם	15. ציגען—צוויי הונדערט
וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים	און בעק—צוואַנציג.
רְחֵלִים מָאתַיִם	מוטער־שאָף—צוויי הונדערט,
וְאֵילִים עֶשְׂרִים:	און ווידערס—צוואַנציג.
16. גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת	16. זייגענדע קאָמעלען
וּבְנֵיהֶם, שְׁלֹשִׁים	און זייערע קינדער—דרייסיג,
פָּרוֹת אַרְבָּעִים	קיה—פערציג,
וּפָרִים עֲשָׂרָה	און [6]שטיערען—צעהן.
אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים	אייזעלינען—צוואַנציג,
וַעְיָרִם עֲשָׂרָה:	און יונגע אייזלען—צעהן.
17. וַיִּתֵּן	17. און ער האט געגעבען
בְּיַד עֲבָדָיו	אין די האַנד פון זיינע קנעכט
עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ	יעדע הערדע בעזונדער,

1) זאָגען, בעריכטען. 2) גנאַדע. 3) באַנגע. 4) פון. 5) אָד. ער האט געהאַט. 6) בוללען.

וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו	און ער האט געזאָגט צו זיינע קנעכט:
עִבְרוּ לְפָנַי	גייט מיר פאָרויס,
וְרֶוַח תָּשִׂימוּ	און אַ צווישען־רוים זאָלט איהר [1]מאַכען
בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר:	צווישען הערדע און הערדע.
18. וַיְצַו אֶת הָרִאשׁוֹן	18. און ער האט בעפוילען דעם ערשטען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כִּי יִפְגָּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי	ווען עס וועט דיר בעגעגענען עשו, מיין ברודער,
וּשְׁאֵלְךָ, לֵאמֹר	און ער וועט דיר פרעגען, זאָגענדיג:
לְמִי אַתָּה	צו וועמען געהערסט דו?
וְאָנָה תֵלֵךְ	און וואוהין גייסט'ו
וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ:	און צו וועמען געהערען דיזע פאר דיר?
19. וְאָמַרְתָּ	19. דאַן זאלסט'ו זאגען:
לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב	צו דיין קנעכט, צו יעקב (געהערט עס);
מִנְחָה הִיא, שְׁלוּחָה	עס איז אַ געשענק, געשיקט
לַאדֹנִי לְעֵשָׂו	צו מיין הערען, צו עשו,
וְהִנֵּה גַם הוּא	און אויך ער זעלבסט
אַחֲרֵינוּ:	איז הינטער אונז.
20. וַיְצַו גַּם אֶת הַשֵּׁנִי	20. און ער האט בעפוילען אויך דעם צווייטען,
גַּם אֶת הַשְּׁלִישִׁי	אויך דעם דריטען,
גַּם אֶת כָּל הַהֹלְכִים	אויך אַלע, וועלכע זיינען געגאַנגען
אַחֲרֵי הָעֲדָרִים	הינטער די הערדען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כַּדָּבָר הַזֶּה	ווי דיזע וואָרט(ען)
תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו	זאָלט איהר ריידען צו עשו
בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ:	ווען איהר וועט איהם [2]טרעפען.
21. וַאֲמַרְתֶּם	21. און איהר זאָלט זאָגען:
גַּם	אויך
הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב	זעה. דיין קנעכט יעקב
אַחֲרֵינוּ	איז הינטער אונז,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאָגט:
אֲכַפְּרָה פָנָיו	איך וויל [3]פערגעבען זיין [4]געזיכט
בַּמִּנְחָה	מיט דעם געשענק,
הַהֹלֶכֶת לְפָנָי	וועלכער גייט פאר מיר,
וְאַחֲרֵי כֵן	און נאָכדעם,
אֶרְאֶה פָנָיו	וועל איך זעהן זיין געזיכט,
אוּלַי יִשָּׂא פָנָי:	פיליכט וועט ער [5]אויפהויבען מיין געזיכט.
22. וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה	22. און דער געשענק איז פאַרביי־געגאַנגען
עַל פָּנָיו	פאַר [6]איהם,
וְהוּא לָן	און ער האט איבער־גענעכטיגט
בַּלַּיְלָה הַהוּא	אין יענע נאַכט
בַּמַּחֲנֶה:	אין דעם לאַגער.
23. וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא	23. און ער איז אויפגעשטאַנען אין יענע נאַכט,
וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו	און ער האט גענומען זיינע צוויי פרויען,
וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו	און זיינע צוויי דינסטען,
וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו	און זיינע עלף קינדער,
וַיַּעֲבֹר	און ער איז איבער-געגאַנגען
אֵת מַעֲבַר יַבֹּק:	די [7]פורט פון יבק.
24. וַיִּקָּחֵם	24. און ער האט זיי גענומען,
וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל	און ער האט זיי איבער־געפיהרט דעם טייך,
וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ:	און ער האט איבערגעפיהרט וואס האט געהערט צו איהם
25. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ	25. און יעקב איז געבליבען אַליין;
וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ	און אַ מאַן האט זיך גע־ראַנגעלט מיט איהם
עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר:	ביז דעם אויפגאַנג פון דעם מאָרגען־שטערען.
26. וַיַּרְא	26. און (ווען) ער האט געזעהן,
כִּי לֹא יָכֹל לוֹ	דאס ער קען איהם ניט בייקומען
וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ	האט ער אנגערירט אין דעם געלענק פון זיין היפטע,
וַתֵּקַע	און עס האט זיך [8]אַרויס־גערוקט
כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב	דער געלענק פון יעקב'ס היפטע,
בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ:	ווען ער האט זיך גערַאַנגעלט מיט איהם.
27. וַיֹּאמֶר, שַׁלְּחֵנִי	27. און ער האט געזאָגט: שיק מיך אַוועק,
כִּי עָלָה הַשָּׁחַר	דען דער מאָרגען־שטערען איז אויפגעגאַנגען;
וַיֹּאמֶר	אָבער ער האט געזאָגט:
לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ	איך וועל דיך ניט אוועק־שיקען
כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי:	זאָנדערן ווען דו וועסט מיך האבען געבענשט.
28. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	28. און ער האט צו איהם געזאגט:
מַה שְּׁמֶךָ	וואָס איז דיין נאָמען?
וַיֹּאמֶר, יַעֲקֹב:	און ער האט געזאָגט: יעקב
29. וַיֹּאמֶר	29. און ער האט געזאָגט:
לֹא יַעֲקֹב	ניט יעקב
יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ	זאל דיין נאמען [9]ווייטער גערופען ווערען,
כִּי אִם יִשְׂרָאֵל	זאָנדערן ישראל,
כִּי שָׂרִיתָ	דען דו האָסט געשטריטען

1) לאָזען. 2) געפינען. 3) פערזעהנען. 4) ד. ה. שטילען זיין צאָרען. 5) ערטראָגען, ד. ה. פיליכט וועט ער מיר פריינדליך אויפנעהמען. 6) זיין געזיכט. 7) איבער-גאַנג. 8) אויסגעלינקט. 9) העב. נאך געזאָגט ווערען.

עִם אֱלֹהִים	מיט [1]גאָט
וְעִם אֲנָשִׁים	און מיט מענשען,
וַתּוּכָל׃	און דו ביזט (זיי) בייגעקומען.
30 וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב	30. און יעקב האט געפרעגט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ	זאָג דאָך דיין נאָמען!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל	וואַרום דען פרעגסט׳ו
לִשְׁמִי	נאָך מיין נאָמען?
וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם׃	און ער האט איהם דאָרט געבענשט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
31. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב	31. און יעקב האט גערופען
שֵׁם הַמָּקוֹם, פְּנִיאֵל	דעם נאָמען פון דעם אָרט: [2]פניאל,
כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים	דען איך האב געזען [1]גאָט
פָּנִים אֶל פָּנִים	געזיכט צו געזיכט,
וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי׃	און מיין זעלע איז גערעטעט געוואָרען.
32. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ	32 און די זון האט איהם אויפגעשיינט,
כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל	ווען ער איז פאַרביי־געגאַנגען פנואל;
וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ׃	און ער איז געהונקען, אויף זיין היפטע.
33. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ	33. דאַרום עסען ניט
בְנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה	דעם שפּאַנ־אָדער,
אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ	וועלכער איז אויף דעם געלענק פון די היפטע,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען טאָג,
כִּי נָגַע	דען ער האט אָנגעריהרט
בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב	אין דעם געלענק פון יעקב׳ס היפטע,
בְּגִיד הַנָּשֶׁה׃	אין דעם שפּאַנ־אָדער.

לג — לג

1. וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו	1. און יעקב האט אויפגעהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא	דאס עשו קומט,
וְעִמּוֹ	און מיט איהם
אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ	פיער הונדערט מאן;
וַיַּחַץ אֶת הַיְלָדִים	און ער האט צוטיילט די קינדער
עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל	אויף לאה און אויף רחל
וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת׃	און אויף די צוויי דינסטען.
2 וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת	2. און ער האט געשטעלט די דינסטען
וְאֶת יַלְדֵיהֶן	און זייערע קינדער
רִאשֹׁנָה	[3]צום ערשטען,
וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ	און לאה און איהרע קינדער
אַחֲרֹנִים	[4]הינטער (זיי),
וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף	און רחל און יוסף
אַחֲרֹנִים׃	[5]הינטער (דיזע).
3. וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם	3. און ער איז געגאַנגען פאָר זיי,
וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה	און ער האט זיך געבוקט צו דער ערד
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאָל
עַד גִּשְׁתּוֹ, עַד אָחִיו׃	ביז ער האט זיך דערנענטערט ביז זיין ברודער.
4. וַיָּרָץ עֵשָׂו	4. און עשו איז געלאָפען
לִקְרָאתוֹ	ענטגעגען איהם,
וַיְחַבְּקֵהוּ	און ער האט איהם אַרומגעאַרעמט,
וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו	און ער איז געפאַלען אויף זיין האַלדז,
וַיִּשָּׁקֵהוּ	און ער האט איהם געקושט.
וַיִּבְכּוּ׃	און זיי האבען געוויינט.
5. וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו	5. און ער האט אויפגעהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים	און ער האט געזען די פרויען
וְאֶת הַיְלָדִים	און די קינדער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מִי אֵלֶּה לָּךְ	ווער זיינען דיזע ביי דיר?
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הַיְלָדִים	(זיי זיינען) די קינדער,
אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים	(מיט) וועלכע גאָט האט [9]בעגנאַדיגט
אֶת עַבְדֶּךָ׃	דיין קנעכט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
6. וַתִּגַּשְׁןָ הַשְּׁפָחוֹת	6. און די דינסטען האבען זיך דערנענטערט
הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן	זיי און זייערע קינדער,
וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ׃	און זיי האבען זיך געבוקט,
7. וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה	7. און אויך לאה האט זיך דערנענטערט
וִילָדֶיהָ	און איהרע קינדער,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ	און זיי האבען זיך געבוקט,
וְאַחַר	און נאָכהער
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל	האט זיך דערנענטערט יוסף און רחל,

1) גאָטעס ענגלען, געטליכע וועזען. 2) גאָטעס געזיכט. 3) פון פאָרענט. 4) פון הינטען. 5) צולעצט. 6) בעשאָנקען.

וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃	און זיי האבען זיך געבוקט.
8. וַיֹּאמֶר	8. און ער האט געזאגט:
מִי לְךָ	וואס איז ביי דיר
כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה	דיזער גאַנצער לאַגער,
אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי	וועלכען איך האב בעגעגענט?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לִמְצֹא חֵן	אום צו געפינען גונסט
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃	אין די אויגען פון מיין העררן.
9. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	9. און עשו האט געזאגט:
יֶשׁ לִי רָב	איך האב גענוג:
אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ׃	מיין ברודער, זאָל זיין ביי דיר׳ וואס געהערט צו דיר.
10. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	10. און יעקב האט געזאגט:
אַל נָא	ניט דאָך!
אִם נָא מָצָאתִי	אויב איך האב געפונען
חֵן, בְּעֵינֶיךָ	גונסט, אין דיינע אויגען,
וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי	דאַן זאָלסט׳ו נעמען מיין געשענק,
מִיָּדִי	פון מיין האַנד,
כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ	ווייל איך האב געזען דיין געזיכט
כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים	ווי מען זעהט גאָטעס געזיכט,
וַתִּרְצֵנִי׃	און דו האסט מיך [1]וויליג אויפגענומען.
11. קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי	11. נעהם דאך מיין [2]געשענק,
אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ	וועלכער איז דיר געבראַכט געוואָרען,
כִּי חַנַּנִי אֱלֹהִים	דען גאָט האָט מיך בעגנאַדיגט
וְכִי יֶשׁ לִי כֹל	און איך האב אַלעס.
וַיִּפְצַר בּוֹ	און ער האט איהם שטאַרק געבעטען,
וַיִּקָּח׃	און ער האט צוגענומען.
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאָגט:
נִסְעָה, וְנֵלֵכָה	לאָ׳מיר רייזען, און ל׳אָמיר גיין,
וְאֵלְכָה, לְנֶגְדֶּךָ׃	און איך וועל גיין נעבען דיר.
13. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	13. און ער האט צו איהם געזאָגט:
אֲדֹנִי יֹדֵעַ	מיין הערר וויים,
כִּי הַיְלָדִים רַכִּים	דאַס די קינדער זיינען צאַרטע
וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר	און די שאָף און די רינדער
עָלוֹת עָלָי	(די) [3]זייגענדע, (זיינען) אויף מיר,
וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד	און ווען מען זאל זיי איבער־טרייבען איין טאג
וָמֵתוּ כָּל הַצֹּאן׃	דאַן וועלען שטאַרבען אַלע שאָף.
14. יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי	14. זאל דאך מיין הערר גיין
לִפְנֵי עַבְדּוֹ	פאַר זיין קנעכט.
וַאֲנִי אֶתְנָהֲלָה	און איך וועל [4]זיך פיהרען
לְאִטִּי	נאך מיין לאַנגזאַמקייט,
לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה	נאך דעם טריט פון די פיר
אֲשֶׁר לְפָנַי	וועלכעס איז פאַר מיר
וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים	און נאך דעם טריט פון די קינדער,
עַד אֲשֶׁר אָבֹא	ביז איך וועל קומען
אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה׃	צו מיין העררן נאך שעיר.
15. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	15. און עשו האט געזאָגט:
אַצִּיגָה נָּא עִמְּךָ	איך וויל דאך אָבשטעלען ביי דיר
מִן הָעָם, אֲשֶׁר אִתִּי	פון דעם פאָלק, וואס איז ביי מיר.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לָמָּה זֶּה	וואָצו דיזעס?
אֶמְצָא חֵן	איך וויל (נור) געפינען גונסט
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃	אין די אויגען פון מיין העררן.
16. וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו	16. און עשו האט זיך אין יענעם טאג צוריק־געקערט
לְדַרְכּוֹ, שֵׂעִירָה׃	צו זיין וועג, נאך שעיר.
17. וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה	17. און יעקב האט גערייזט נאך סכות,
וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת	און ער האט זיך געבויט א הויז,
וּלְמִקְנֵהוּ	און פיר זיינע פיה
עָשָׂה סֻכֹּת	האט ער געמאַכט [5]היטטען,
עַל כֵּן קָרָא	דאַרום האט מען גערופען
שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת׃	דעם נאמען פון דעם אָרט: סכות.
18. וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם	18. און יעקב איז געקומען פרידליך
עִיר שְׁכֶם	(נאך) די שטאָט שכם,
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	וועלכע איז אין די לאַנד כנען,
בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם	ווען ער איז געקומען פון פדן ארם,
וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר׃	און ער האט געלאַגערט פאַר דער שטאָט.
19. וַיִּקֶן	19. און ער האט געקויפט
אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה	די [6]שטיק פעלד,
אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ	וואו ער האט דאָרט אויפ־געשטעלט זיין געצעלט
מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר	פון די האַנד פון די זיהן פון חמור
אֲבִי שְׁכֶם	דער פאטער פון שכם,

1) פריינדליך, גנעדיג. 2) זעגען. 3) או עלות עלי: זייגען יונגע, תחת: עולים, מן עול, (ישעי׳ סה׳ ב׳) יונגעם שׂנד. כמו חורי תחת חורים (יש׳ יט׳ ט׳) גובי תחת גובים (עמוס ז׳ א׳ נחום ג׳ יז׳) 4) נאָכגיין. 5) ביידלעך. 6) טהייל.

בְּמֵאָה קְשִׂיטָה׃	פיר הונדערט קשיטה.
20. וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ	20. און ער האט דארט געשטעלט איין אלטאר,
וַיִּקְרָא לוֹ	און ער האט איהם גערופען:
אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃	אל אלהי ישראל[1].

Cap. XXXIV. לד

חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי

1. וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה	1. און עס איז ארויסגעגאנגען דינה די טאכטער פון לאה,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב	וועלכע זי האט געבארען צו יעקב,
לִרְאוֹת	צו זעהן
בִּבְנוֹת הָאָרֶץ׃	[אין] די טעכטער פון די לאנד.
2. וַיַּרְא אֹתָהּ	2. און עס האט איהר געזען
שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי	שכם דער זוהן פון חמור, דער חוי,
נְשִׂיא הָאָרֶץ	דער פירשט פון די לאנד,
וַיִּקַּח אֹתָהּ	און ער האט איהר גענומען,
וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ	און ער האט איהר [2]געהייראט,
וַיְעַנֶּהָ׃	און ער האט איהר געפייניגט.
3. וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ	3. און זיין זעלע האט זיך [3]פערבונדען
בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב	מיט דינה, יעקב'ס טאכטער,
וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָה	און ער האט געליבט דאס מעדכען,
וַיְדַבֵּר	און ער האט גערעדט
עַל לֵב הַנַּעֲרָה׃	צו די הארץ פון דאס מעדכען[4].
4. וַיֹּאמֶר שְׁכֶם	4. און שכם האט געזאגט
אֶל חֲמוֹר אָבִיו	צו חמור, זיין פאטער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
קַח לִי	נעהם פיר מיר
אֶת הַיַּלְדָּה הַזֹּאת	דיזעס [5]מעדכען
לְאִשָּׁה׃	פיר א פרוי.
5. וְיַעֲקֹב שָׁמַע	5. און יעקב האט געהערט
כִּי טִמֵּא	דאס ער האט פעראונרייניגט
אֶת דִּינָה בִתּוֹ	דינה, זיין טאכטער,
וּבָנָיו הָיוּ אֶת מִקְנֵהוּ	און זיינע זיהן זיינען געוועזען מיט זיינע פיה
בַּשָּׂדֶה	אין פעלד,
וְהֶחֱרִשׁ יַעֲקֹב	און יעקב האט געשוויגען
עַד בֹּאָם׃	ביז זיי זיינען געקומען.
6. וַיֵּצֵא חֲמוֹר	6. און עס איז ארויסגעגאנגען חמור,

אֲבִי שְׁכֶם	דער פאטער פון שכם,
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב
לְדַבֵּר אִתּוֹ׃	צו ריידען מיט איהם.
7. וּבְנֵי יַעֲקֹב	7. און יעקב'ס זיהן
בָּאוּ מִן הַשָּׂדֶה	זיינען געקומען פון פעלד
כְּשָׁמְעָם	ווען זיי האבען (עס) געהערט;
וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים	און די לייטע זיינען טרויעריג געוועזען
וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד	און עס האט זיי זעהר געגרימט,
כִּי נְבָלָה	דען א שאנד-טהאט
עָשָׂה בְיִשְׂרָאֵל	האט ער געטאן אין ישראל,
לִשְׁכַּב אֶת בַּת יַעֲקֹב	צו [6]הייראטען יעקב'ס טאכטער,
וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה׃	און אזוי דארף ניט געטאן ווערען.
8. וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם	8. און חמור האט גערעדט מיט זיי,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שְׁכֶם בְּנִי	שכם, מיין זוהן,
חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ	געלוסט זיין זעלע
בְּבִתְּכֶם	אייער טאכטער,
תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ	גיט דאך איהר צו איהם
לְאִשָּׁה׃	פיר א פרוי.
9. וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ	9. און פערשוועגערט אייך מיט אונז,
בְּנֹתֵיכֶם	אייערע טעכטער
תִּתְּנוּ לָנוּ	וועט איהר געבען צו אונז,
וְאֶת בְּנֹתֵינוּ	און אונזערע טעכטער
תִּקְחוּ לָכֶם׃	וועט איהר אייך נעהמען.
10. וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ	10. און ביי אונז וועט איהר וואהנען,
וְהָאָרֶץ	און די לאנד
תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם	וועט זיין פאר אייך,
שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ	וואהנט, און האנדעלט אין איהר,
וְהֵאָחֲזוּ בָהּ׃	און נעהמט בעזיץ אין איהר.
11. וַיֹּאמֶר שְׁכֶם	11. און שכם האט געזאגט:
אֶל אָבִיהָ וְאֶל אַחֶיהָ	צו איהר פאטער און צו איהרע ברידער
אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם	איך וויל געפינען גנאדע אין אייערע אויגען,
וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי	און וואס איהר וועט מיר זאגען
אֶתֵּן׃	וועל איך געבען.
12. הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד	12. פערמעהרט אויף מיר זעהר[7]
מֹהַר וּמַתָּן	קויף-פרייז און געשענק,

1) ד. ה. גאט, דער גאט פון ישראל. 2) העב. געלעגען מיט איהר. 3) בעהעפט, אנגעקלעבט. 4) ד. ה. ער זאט איהר איינגערעדט. 5) קינד. 6) ליגען. 7) ד. ה. בעט מיר פיעל.

וְאֶתֵּנָה	און איך וועל געבען,
כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלָי	ווי איהר וועט זאָגען צו מיר
וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָ	נור גיט מיר דאס מעדכען
לְאִשָּׁה :	פיר אַ פרוי.
13. וַיַּעֲנוּ בְנֵי יַעֲקֹב	13. און די קינדער פון יעקב האבען געאַנטוואָרט
אֶת שְׁכֶם וְאֶת חֲמוֹר אָבִיו	שכם און חמור, זיין פאטער,
בְּמִרְמָה	מיט ליסט,
וַיְדַבֵּרוּ	און זיי האבען גערעט;
אֲשֶׁר טִמֵּא	ווייל ער האט פעראונ־רייניגט
אֵת דִּינָה אֲחֹתָם :	זייער שוועסטער דינה.
14. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם	14. און זיי האבען געזאגט צו זיי:
לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת	מיר קענען ניט טהאָן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ	צו געבען אונזער שוועסטער
לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה	צו אַ מאַן, וועלכער האט אַ פאָרהויט,
כִּי חֶרְפָּה הִוא לָנוּ :	דען עס איז א שאַנדע פיר אונז.
15. אַךְ בְּזֹאת	15. נור מיט דיזעס
נֵאוֹת לָכֶם	וועלען מיר אייבוויליגען צו אייך,
אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ	אויב איהר וועט זיין ווי מיר,
לְהִמֹּל לָכֶם	דאס ביי אייך וועט בעשני־טען ווערען
כָּל זָכָר :	יעדעס מענליכע.
16. וְנָתַנּוּ אֶת בְּנֹתֵינוּ	16. דאַן וועלען מיר געבען אונזערע טעכטער
לָכֶם	צו אייך,
וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם	און אייערע טעכטער
נִקַּח לָנוּ	וועלען מיר נעהמען צו אונז,
וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם	און מיר וועלען וואָהנען ביי אייך,
וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד :	און מיר וועלען ווערען צו איין פאָלק.
17. וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ	17. אָבער ווען איהר וועט ניט הערען
אֵלֵינוּ	צו אונז,
לְהִמּוֹל	בעשניטען צו ווערען,
וְלָקַחְנוּ אֶת בִּתֵּנוּ	דאַן וועלען מיר נעהמען אונזער טאָכטער,
וְהָלָכְנוּ :	און מיר וועלען גיין.
18. וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם	18. און זייערע רייד זיינען געפעליג געוואָרען
בְּעֵינֵי חֲמוֹר	אין די אויגען פון חמור
וּבְעֵינֵי שְׁכֶם	און אין די אויגען פון שכם,
בֶּן חֲמוֹר :	דער זוהן פון חמור.
19. וְלֹא אֵחַר הַנַּעַר	19. און דער קנאַבע האט ניט פערזאַמט
לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר	צו טהאָן די זאַך,
כִּי חָפֵץ בְּבַת יַעֲקֹב	דען ער האט געוואָלט יעקב׳ס טאָכטער;
וְהוּא נִכְבָּד	און ער איז געווען געעהרט
מִכֹּל בֵּית אָבִיו :	מעהר אַלס אַלע (אין) זיין פאָטער׳ס הויז.
20. וַיָּבֹא חֲמוֹר	20. און חמור איז געקומען
וּשְׁכֶם בְּנוֹ	און זיין זוהן שכם
אֶל שַׁעַר עִירָם	צו דעם טויער פון זייער שטאָט,
וַיְדַבְּרוּ	און זיי האבען גערעט
אֶל אַנְשֵׁי עִירָם	צו די מענשען פון זייער שטאָט,
לֵאמֹר :	זאָגענדיג:
21. הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	21. דיזע לייטע
שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ	זיינען פריידליך מיט אונז,
וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ	דאַרום לאָזען זיי וואָהנען אין די לאַנד
וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ	און לאָזען זיי [2]האַנדלען (אין) איהר;
וְהָאָרֶץ	און די לאַנד,
הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם	זעה, זי (איז דאָך) גערוימיג[3]
לִפְנֵיהֶם	פאַר זיי,
אֶת בְּנֹתָם	זייערע טעכטער
נִקַּח לָנוּ לְנָשִׁים	וועלען מיר אונז נעהמען פיר פרויען,
וְאֶת בְּנֹתֵינוּ	און אונזערע טעכטער
נִתֵּן לָהֶם :	וועלען מיר געבען צו זיי.
22. אַךְ בְּזֹאת	22. נור מיט דיזעס
יֵאֹתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים	וועלען די לייטע אייבוויליגען צו אונז
לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ	צו וואָהנען ביי אונז,
לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד	צו ווערען צו איין פאָלק,
בְּהִמּוֹל לָנוּ	ווען ביי אונז וועט בעשני־טען ווערען
כָּל זָכָר	יעדעס מענליכע,
כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים :	ווי זיי זיינען בעשניטען.
23. מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם	23. זייערע הערדען און זייער אייגענטהום
וְכָל בְּהֶמְתָּם	און אַלע זייער פיה,
הֲלוֹא לָנוּ הֵם	וועלען זיי דען ניט זיין אונזערע?
אַךְ נֵאוֹתָה לָהֶם	נור לאָ׳מיר אייבוויליגען צו זיי,
וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ :	און זיי וועלען וואָהנען ביי אונז.
24. וַיִּשְׁמְעוּ אֶל חֲמוֹר	24. און זיי האבען געהערט צו חמור

1) גאַנץ. 2) בערייזען, פערקעהרען. 3) אַד. זעה, זי (איז דאָך) ברייט אויף ביידע זייטען.

וְאֶל שְׁכֶם בְּנוֹ	און צו שכם, זיין זוהן,
כָּל יֹצְאֵי	אַלע, וואס זיינען אַרויס־געגאַנגען
שַׁעַר עִירוֹ	(צום) טויער פון זיין שטאָט
וַיִּמֹּלוּ	און זיי האבען זיך געלאזען בעשניידען
כָּל זָכָר	יעדעם מענליכע,
כָּל יֹצְאֵי	אַלע, וואס זיינען אַרויס־געגאַנגען,
שַׁעַר עִירוֹ :	(צום) טויער פון זיין שטאָט.
25. וַיְהִי	25. און עס איז געוועזן
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים	ווען זיי [1]האָבען געליטען שמערצען,
וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב	האָבען גענומען די צוויי זיהן פון יעקב,
שִׁמְעוֹן וְלֵוִי	שמעון און לוי,
אֲחֵי דִינָה	דינה'ס ברידער,
אִישׁ חַרְבּוֹ	יעדער זיין שווערט,
וַיָּבֹאוּ עַל הָעִיר	און זיי זיינען געקומען אויף די שטאָט
בֶּטַח	(אין) זיכערהייט,
וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר :	און זיי האבען דערשלאָגען יעדעם מענליכע.
26. וְאֶת חֲמוֹר	26. און חמור
וְאֶת שְׁכֶם בְּנוֹ	און שכם, זיין זוהן,
הָרְגוּ לְפִי חָרֶב	האבען זיי דערשלאָגען מיט דעם שאַרף פון שווערט,
וַיִּקְחוּ אֶת דִּינָה	און זיי האָבען גענומען דינה
מִבֵּית שְׁכֶם	פון שכם'ס הויז,
וַיֵּצֵאוּ :	און זיי זיינען אַרויס־געגאַנגען.
27. בְּנֵי יַעֲקֹב	27. יעקב'ס זיהן
בָּאוּ עַל הַחֲלָלִים	זיינען געקומען איבער די דערשלאָגענע,
וַיָּבֹזּוּ הָעִיר	און זיי האָבען בערויבט די שטאָט,
אֲשֶׁר טִמְּאוּ אֲחוֹתָם:	ווייל זיי האבען פעראונרייניגט זייער שוועסטער.
28. אֶת צֹאנָם	28. זייערע שאָף,
וְאֶת בְּקָרָם	און זייערע רינדער,
וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם	און זייערע אייזלען,
וְאֵת אֲשֶׁר בָּעִיר	און וואס (איז געוועזן) אין שטאָט,
וְאֶת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	און וואס (איז געוועזן) אין פעלד,
לָקָחוּ :	האבען זיי צוגענומען.
29. וְאֶת כָּל חֵילָם	29. און זייער גאַצען פערמעגען,
וְאֶת כָּל טַפָּם	און אַלע זייערע קינדער,
וְאֶת נְשֵׁיהֶם	און זייערע פרויען,
שָׁבוּ, וַיָּבֹזּוּ	האבען זיי געפאַנגען, און זיי האבען בערויבט
וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בַּבָּיִת:	און (אויך) אַלעס וואס (איז געוועזן) אין הויז.
30. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	30. און יעקב האט געזאָגט
אֶל שִׁמְעוֹן וְאֶל לֵוִי	צו שמעון און צו לוי:
עֲכַרְתֶּם אֹתִי	איהר האט מיך בעטריבט,
לְהַבְאִישֵׁנִי	מיך [2]צו פער־אַכטען
בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ	ביי די אַיינוואָהנער פון די לאַנד,
בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי	ביי דעם כנעני און ביי דעם פרזי,
וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר	און איך בין א (קליינע) צאַהל מענשען,
וְנֶאֶסְפוּ עָלַי	און זיי וועלען זיך פער־זאַמלען געגען מיר,
וְהִכּוּנִי	און זיי וועלען מיר שלאָגען,
וְנִשְׁמַדְתִּי	און איך וועל פערטיליגט ווערען,
אֲנִי וּבֵיתִי :	איך און מיין הויז.
31. וַיֹּאמְרוּ	31. און זיי האבען געזאגט:
הַכְזוֹנָה	צו ווי איין [3]אויס־געלאַסענע
יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ :	זאל ער בעהאַנדלען אונזער שוועסטער?

לה Cap. XXXV.

1. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	1. און גאט האט געזאָגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
קוּם	שטיי אויף!
עֲלֵה בֵית אֵל	גיי אויף (נאך) בית אל,
וְשֶׁב שָׁם	און וואָהן דאָרט,
וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ	און מאַך דאָרט איין אלטאַר
לָאֵל	צו דעם גאט,
הַנִּרְאֶה אֵלֶיךָ	וועלכער האט זיך בעוויזען צו דיר,
בְּבָרְחֲךָ	ווען דו ביסט אנטלאָפען
מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ :	פון עשו, דיין ברודער.
2. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	2. און יעקב האט געזאגט
אֶל בֵּיתוֹ	צו זיין הויז
וְאֶל כָּל אֲשֶׁר עִמּוֹ	און צו אַלע, וועלכע זיינען מיט איהם (געוועזן):
הָסִרוּ	[4]דערוויטערט
אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר	די פרעמדע געטער,
אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם	וועלכע זיינען צווישען אייך,
וְהִטַּהֲרוּ	און רייניגט אייך,
וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם:	און בייט איבער אַייערע קליידער.
3. וְנָקוּמָה	3. און מיר וועלען אויפשטיין,

1) זיינען געוועזן (אין) שמערצען. 2) העב. שטינקענד צו מאַכען. 3) בוהלערין, הורע. 4) שאַפט אַוועג, טהוט אָב.

וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל	און מיר וועלען אויף־גיין (נאָך) בית אל,
וְאֶעֱשֶׂה שָּׁם מִזְבֵּחַ	און איך וועל דאָרט מאַכען איין אַלטאַר
לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי	צו דעם גאט, וועלכער ענטפערט מיר
בְּיוֹם צָרָתִי	אין דעם טאג פון מיין נויטה,
וַיְהִי עִמָּדִי	און ער איז געוועזן מיט מיר
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי׃	אויף דעם וועג, וועלכען איך בין געגאַנגען.
4. וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב	4. און זיי האבען געגעבען צו יעקב
אֵת כָּל אֱלֹהֵי הַנֵּכָר	אַלע פרעמדע געטער,
אֲשֶׁר בְּיָדָם	וועלכע (זיינען געוועזן) אין זייער האַנד,
וְאֶת הַנְּזָמִים	און די רינגען,
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם	וועלכע (זיינען געוועזן) אין זייערע אויערען,
וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב	און יעקב האט זיי בעהאַלטען,
תַּחַת הָאֵלָה	אונטער דעם [1]אייכען־בוים,
אֲשֶׁר עִם שְׁכֶם׃	וועלכער (איז געוועזן) ביי שכם.
5. וַיִּסָּעוּ	5. און זיי האבען געריזט;
וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים	און עס איז געוועזן אַ שרעק פון גאט
עַל הֶעָרִים	אויף די שטעט,
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם	וועלכע (זיינען געוועזן) אַרום זיי,
וְלֹא רָדְפוּ	און זיי האבען ניט געיאָגט
אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב׃	נאָך יעקב׳ס זיהן.
6. וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה	6. און יעקב איז געקומען נאָך לוז,
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	וועלכע איז אין די לאַנד כנען,
הִיא בֵּית אֵל	דאס איז בית אל,
הוּא וְכָל הָעָם	ער און דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר עִמּוֹ׃	וועלכע (זיינען געוועזן) מיט איהם.
7. וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ	7. און ער האט דאָרט געבויט איין אַלטאַר,
וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם	און ער האט גערופען דעם אָרט:
אֵל בֵּית אֵל	[2]אל בית אל,
כִּי שָׁם	דען דאָרט
נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים	האט זיך גאט געאָפענבאַרט צו איהם,
בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו׃	ווען ער איז ענטלאָפען פון זיין ברודער.
8. וַתָּמָת דְּבֹרָה	8. און דבורה איז געשטאָרבען,
מֵינֶקֶת רִבְקָה	רבקה׳ס אַמע,
וַתִּקָּבֵר	און זי איז בעגראָבען געוואָרען
מִתַּחַת לְבֵית אֵל	אונטערהאַלב פון בית אל,
תַּחַת הָאַלּוֹן	אונטער די אייכע,

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ	און ער האט גערופען זיין נאָמען:
אַלּוֹן בָּכוּת׃	[3]אַלון בכות.
9. וַיֵּרָא אֱלֹהִים	9. און גאט האט זיך בעוויזען
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב,
עוֹד	נאָך אַמאָל,
בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם	ווען ער איז געקומען פון פדן ארם,
וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ׃	און ער האט איהם געבענשט.
10. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים	10. און גאט האט צו איהם געזאגט:
שִׁמְךָ יַעֲקֹב	דיין נאָמען איז יעקב;
לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב	דיין נאָמען זאָל (אַבער) מעהר ניט גערופען ווערען יעקב.
כִּי אִם יִשְׂרָאֵל	זאָנדערן ישראל
יִהְיֶה שְׁמֶךָ	זאָל זיין דיין נאָמען;
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ	און ער האט גערופען זיין נאָמען:
יִשְׂרָאֵל׃	ישראל.
11. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים	11. און גאט האט צו איהם געזאגט:
אֲנִי אֵל שַׁדַּי	איך בין גאָט דער אַל־מעכטיגער,
פְּרֵה, וּרְבֵה	זיי פרוכטבאַר, און מעהרע זיך,
גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם	אַ פאָלק, און אַ פערזאַמלונג פון פעלקער
יִהְיֶה מִמֶּךָּ	וועט ווערען פון דיר,
וּמְלָכִים	און קעניגע
מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ׃	וועלען אַרויסגיין פון דיינע לענדען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
12. וְאֶת הָאָרֶץ	12. און די לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי	וועלכע איך האב געגעבען
לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק	צו אברהם און צו יצחק,
לְךָ אֶתְּנֶנָּה	וועל איך איהר געבען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צו דיין זאָמען, נאָך דיר
אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ׃	וועל איך געבען די לאַנד.
13. וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים	13. און גאט האט זיך [4]ערהויבען פון איהם
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ׃	וואָס ער האט גערעדט מיט איהם.
14. וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה	14. און יעקב האט גע־שטעלט אַ דייבק־זייל
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ	וואס ער האט גערעדט מיט איהם,
מַצֶּבֶת אָבֶן	אַ דיינק־זייל פון שטיין,

1) טערעבינטען־בוים. 2) גאט פון בית אל. 3) די אייכע פון וויינען. 4) אויפגעגאַנגען, אוועג־געגאַנגען.

וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ	און ער האָט געגאָסען אויף איהר אַ טראַנק-אָפּפער,
וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן׃	און ער האָט געגאָסען אויף איהר אייל.
15. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב	15. און יעקב האָט גערופען,
אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם	דעם נאָמען פון דעם אָרט
אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱלֹהִים	וואָס גאָט האָט מיט איהם דאָרט גערעט:
בֵּית אֵל׃	בית אל.
16. וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל	16. און זיי האָבען גערייזט פון בית אל,
וַיְהִי עוֹד	און עס איז נאָך געוועזען
כִּבְרַת הָאָרֶץ	אַ שטרעקע לאַנד
לָבוֹא אֶפְרָתָה	צו קומען נאָך אפרת,
וַתֵּלֶד רָחֵל	ווען רחל האָט געבאָרען,
וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ׃	און עס איז איהר שווער געוועזען אין איהר געבערען.
17. וַיְהִי	17. און עס איז געוועזען
בְהַקְשֹׁתָהּ	ווען עס איז איהר שווער געוועזען
בְּלִדְתָּהּ	אין איהר געבערען,
וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת	האָט צו איהר געזאָגט די הייב-אַמע:
אַל תִּירְאִי	פירכטע ניט,
כִּי גַם זֶה לָךְ בֵּן׃	דען אויך דיזער איז פיר דיר אַ זוהן.
18. וַיְהִי	18. און עס איז געוועזען
בְּצֵאת נַפְשָׁהּ	ביי דעם אויסגאַנג פון איהר זעלע,
כִּי מֵתָה	ווען זי האָט (געהאַלטען ביים) שטאַרבען,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי	דאַן האָט זי גערופען זיין נאָמען [1]בן אוני,
וְאָבִיו	און זיין פאָטער
קָרָא לוֹ בִנְיָמִין׃	האָט איהם גערופען [2]בנימין.
19. וַתָּמָת רָחֵל	19. און רחל איז געשטאָרבען,
וַתִּקָּבֵר	און זי איז בעגראָבען געוואָרען
בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה	אויף דעם וועג נאָך אפרת,
הִוא בֵּית לָחֶם׃	דאָס איז בית לחם.
20. וַיַּצֵּב יַעֲקֹב	20. און יעקב האָט געשטעלט
מַצֵּבָה	אַ דיינק-זייל
עַל קְבֻרָתָהּ	אויף איהר גראַב,
הִוא מַצֶּבֶת	דאָס איז די דיינק-זייל
קְבֻרַת רָחֵל	פון רחל'ס גראַב
עַד הַיּוֹם׃	ביז הייטע.
21. וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל	21. און ישראל האָט גערייזט,
וַיֵּט אָהֳלֹה	און ער האָט אויפגעשטעלט זיין געצעלט
מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל עֵדֶר	ווייטער פון דעם טהורעם עדר.
22. וַיְהִי	22. און עס איז געוועזען
בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל	ווען ישראל האָט געוואָהנט
בָּאָרֶץ הַהִוא	אין יענע לאַנד,
וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן	דאַן איז ראובן געגאַנגען,
וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה	און ער האָט [3]געהייראַט בלהה,
פִּילֶגֶשׁ אָבִיו	זיין פאָטער'ס קעבס-ווייב,
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל	און ישראל האָט (עס) געהערט,
וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב	און יעקב'ס זיהן זיינען געוועזען
שְׁנֵים עָשָׂר׃	צוועלף.
23. בְּנֵי לֵאָה	23. די זיהן פון לאה:
בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן	דער ערשט-געבאָרענער פון יעקב (וואַר) ראובן,
וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה	און שמעון, און לוי, און יהודה,
וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן׃	און יששכר, און זבלון.
24. בְּנֵי רָחֵל	24. די זיהן פון רחל:
יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃	יוסף און בנימין.
25. וּבְנֵי בִלְהָה	25. און די זיהן פון בלהה,
שִׁפְחַת רָחֵל	רחל'ס דינסט:
דָּן וְנַפְתָּלִי׃	דן און נפתלי.
26. וּבְנֵי זִלְפָּה	26. און די זיהן פון זלפה,
שִׁפְחַת לֵאָה	לאה'ס דינסט:
גָּד וְאָשֵׁר	גד און אשר:
אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב	דיזע זיינען יעקב'ס זיהן,
אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ	וועלכע זיינען צו איהם געבאָרען געוואָרען
בְּפַדַּן אֲרָם׃	אין פדן ארם.
27. וַיָּבֹא יַעֲקֹב	27. און יעקב איז געקומען
אֶל יִצְחָק אָבִיו	צו יצחק, זיין פאָטער,
מַמְרֵא	(נאָך) ממרא,
קִרְיַת הָאַרְבַּע	(אין) קרית ארבע,
הִוא חֶבְרוֹן	דאָס איז חברון,
אֲשֶׁר גָּר שָׁם	וואָס דאָרט האָט זיך אויפגעהאַלטען
אַבְרָהָם וְיִצְחָק׃	אברהם און יצחק.
28. וַיִּהְיוּ	28. און עס זיינען געוועזען
יְמֵי יִצְחָק	די טעג פון יצחק,
מְאַת שָׁנָה	הונדערט יאָהר

1) דער זוהן פון מיין שמערצען. 2) דער זוהן פון טעג (אַלטער). 3) געלעגען.

וּשְׁמֹנִים שָׁנָה׃	און אַכציג יאָהר.
29. וַיִּגְוַע יִצְחָק	29. און יצחק איז [1]פערגאַנגען
וַיָּמָת	און ער איז געשטאָרבען
וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו	און ער איז אײנגעזאַמעלט געװוארען צו זײן פאָלק,
זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים	אַלט און זאַט פון יאָהרען,
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ	און עס האבען איהם בעגראָבען
עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו׃	עשו און יעקב, זײנע זיהן.

Cap. XXXVI. לו

1. וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו	1. און דיזע זײנען די געשלעכטער פון עשו,
הוּא אֱדוֹם׃	ער איז אדום.
2. עֵשָׂו לָקַח אֶת נָשָׁיו	2. עשו האט גענומען זײנע פרויען
מִבְּנוֹת כְּנָעַן	פון די טעכטער פון כנען
אֶת עָדָה	עדה
בַּת אֵילוֹן הַחִתִּי	די טאכטער פון אילון דעם חתי,
וְאֶת אָהֳלִיבָמָה	און אהליבמה,
בַּת עֲנָה	די טאָכטער פון ענה
בַּת צִבְעוֹן הַחִוִּי׃	די טאכטער פון צבעון דעם חוי.
3. וְאֶת בָּשְׂמַת	3. און בשמת
בַּת יִשְׁמָעֵאל	די טאכטער פון ישמעאל,
אֲחוֹת נְבָיוֹת׃	די שוועסטער פון נביות.
4. וַתֵּלֶד עָדָה לְעֵשָׂו	4. און עדה האט געבאָרען צו עשו
אֶת אֱלִיפָז	אליפז,
וּבָשְׂמַת יָלְדָה	און בשמת האט געבאָרען
אֶת רְעוּאֵל׃	רעואל.
5. וְאָהֳלִיבָמָה יָלְדָה	5. און אהליבמה האט געבארען:
אֶת יְעוּשׁ וְאֶת יַעְלָם	יעוש, און יעלם,
וְאֶת קֹרַח	און קרח.
אֵלֶּה בְּנֵי עֵשָׂו	דיזע זײנען די זיהן פון עשו
אֲשֶׁר יֻלְּדוּ לוֹ	װעלכע זײנען צו איהם געבאָרען געװוארען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אין די לאַנד כנען.
6. וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת נָשָׁיו	6. און עשו האט גענומען זײנע פרויען,
וְאֶת בָּנָיו	און זײנע זיהן,
וְאֶת בְּנֹתָיו	און זײנע טעכטער,
וְאֶת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ	און אַלע פערזאָנען פון זײן הויז,
וְאֶת מִקְנֵהוּ	און זײנע הערדען,
וְאֶת כָּל בְּהֶמְתּוֹ	און אַלע זײנע פיה,
וְאֶת כָּל קִנְיָנוֹ	און זײן גאַנצען אײגענטהום.
אֲשֶׁר רָכַשׁ	װעלכע ער האט ערװאָרבען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ	און ער איז אַװעג־געגאַנגען אין אַ לאַנד,
מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו׃	פון יעקב זײן ברודער.
7. כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב	7. דען זײער פערמעגען איז געװעען (צו) פיל.
מִשֶּׁבֶת יַחְדָּו	צו װאָהנען צוזאַמען
וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם	און [2]זײער װאָהנונגס־לאַנד האט ניט געקענט
לָשֵׂאת אֹתָם	זײ צו טראָגען
מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם׃	װעגען זײערע הערדען.
8. וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו	8. און עשו האט געװאָהנט
בְּהַר שֵׂעִיר	אויף דעם באַרג שעיר,
עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם׃	עשו איז אדום.
9. וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו	9. און דיזע זײנען די געשלעכטער פון עשו,
אֲבִי אֱדוֹם	דער פאטער פון אדום,
בְּהַר שֵׂעִיר׃	אויף דעם באַרג שעיר.
10. אֵלֶּה שְׁמוֹת	10. דיזע זײנען די נעמען
בְּנֵי עֵשָׂו	פון עשו׳ס זיהן:
אֱלִיפַז בֶּן עָדָה	אליפז, דער זוהן פון עדה,
אֵשֶׁת עֵשָׂו	עשו׳ס פרוי,
רְעוּאֵל בֶּן בָּשְׂמַת	רעואל, דער זוהן פון בשמת
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃	עשו׳ס פרוי.
11. וַיִּהְיוּ בְּנֵי אֱלִיפָז	11. און די זיהן פון אליפז זײנען געװעען:
תֵּימָן אוֹמָר צְפוֹ	תימן, אומר, צפו,
וְגַעְתָּם וּקְנַז׃	און געתם און קנז.
12. וְתִמְנַע	12. און תמנע
הָיְתָה פִילֶגֶשׁ	איז געװעען אַ קעבס־װײב
לֶאֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו	צו אליפז, עשו׳ס זוהן,
וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז	און זי האט געבאָרען צו אליפז,
אֶת עֲמָלֵק	עמלק,
אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה	דיזע זײנען די זיהן פון עדה
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃	עשו׳ס פרוי.
13. וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל	13. און דיזע זײנען די זיהן פון רעואל:
נַחַת וָזֶרַח	נחת און זרח,
שַׁמָּה וּמִזָּה	שמה און מזה.

1) פערשײדען, זיך געענדיגט. 2) די לאַנד פון זײער אויפענטהאַלט.

אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי בָשְׂמַת	דיזע זיינען געוועזן די זיהן פון בשמת,
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃	עשו'ס פרוי.
14. וְאֵלֶּה הָיוּ	14. און דיזע זיינען געוועזן
בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה	די זיהן פון אהליבמה,
בַת עֲנָה	די טאכטער פון ענה,
בַּת צִבְעוֹן	די טאכטער פון צבעון,
אֵשֶׁת עֵשָׂו	עשו'ס פרוי.
וַתֵּלֶד לְעֵשָׂו	און זי האט געבארען צו עשו:
אֶת יְעוּשׁ וְאֶת יַעְלָם	יעוש, און יעלם,
וְאֶת קֹרַח׃	און קרח.
15. אֵלֶּה	15. דיזע זיינען
אַלּוּפֵי בְנֵי עֵשָׂו	די [1]פירשטען פון עשו'ס זיהן
בְּנֵי אֱלִיפַז	די זיהן פון אליפז,
בְּכוֹר עֵשָׂו	עשו'ס ערשט-געבארענער (זיינען געוועזן):
אַלּוּף תֵּימָן	פירשט תימן,
אַלּוּף אוֹמָר	פירשט אומר,
אַלּוּף צְפוֹ	פירשט צפו,
אַלּוּף קְנַז׃	פירשט קנז.
16. אַלּוּף קֹרַח	16. פירשט קרח,
אַלּוּף גַּעְתָּם	פירשט געתם,
אַלּוּף עֲמָלֵק	פירשט עמלק.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱלִיפַז	דיזע זיינען די פירשטען פון אליפז,
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם	אין די לאנד אדום;
אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה׃	דיזע זיינען די זיהן פון עדה
17. וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל	17. און דיזע זיינען די זיהן פון רעואל,
בֶּן עֵשָׂו	עשו'ס זוהן:
אַלּוּף נַחַת	פירשט נחת,
אַלּוּף זֶרַח	פירשט זרח,
אַלּוּף שַׁמָּה	פירשט שמה,
אַלּוּף מִזָּה	פירשט מזה.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי רְעוּאֵל	דיזע זיינען די פירשטען פון רעואל,
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם	אין די לאנד אדום,
אֵלֶּה בְּנֵי בָשְׂמַת	דיזע זיינען די זיהן פון בשמת
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃	עשו'ס פרוי.
18. וְאֵלֶּה	18. און דיזע זיינען
בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה	די זיהן פון אהליבמה

אֵשֶׁת עֵשָׂו	עשו'ס פרוי:
אַלּוּף יְעוּשׁ	פירשט יעוש,
אַלּוּף יַעְלָם	פירשט יעלם,
אַלּוּף קֹרַח	פירשט קרח,
אֵלֶּה	דיזע זיינען
אַלּוּפֵי אָהֳלִיבָמָה	די פירשטען פון אהליבמה,
בַּת עֲנָה אֵשֶׁת עֵשָׂו׃	די טאכטער פון ענה, עשו'ס פרוי.
19. אֵלֶּה בְנֵי עֵשָׂו	19. דיזע זיינען עשו'ס זיהן,
וְאֵלֶּה אַלּוּפֵיהֶם	און דיזע זיינען זייערע פירשטען,
הוּא אֱדוֹם׃	ער איז אדום.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
20. אֵלֶּה	20. דיזע זיינען
בְנֵי שֵׂעִיר הַחֹרִי	די זיהן פון שעיר, דעם חרי,
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	די איינוואהנער פון די לאנד:
לוֹטָן וְשׁוֹבָל	לוטן און שובל,
וְצִבְעוֹן וַעֲנָה׃	און צבעון און ענה.
21. וְדִשׁוֹן	21. און דשון,
וְאֵצֶר וְדִישָׁן	און אצר און דישן.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי	דיזע זיינען די פירשטען פון דעם חרי,
בְּנֵי שֵׂעִיר	די זיהן פון שעיר,
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃	אין די לאנד אדום.
22. וַיִּהְיוּ בְנֵי לוֹטָן	22. און די זיהן פון לוטן זיינען געוועזן:
חֹרִי וְהֵימָם	חרי און הימם,
וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע׃	און די שוועסטער פון לוטן (איז געוועזן) תמנע.
23. וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוֹבָל	23. און דיזע זיינען די זיהן פון שובל:
עַלְוָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל	עלון און מנחת און עיבל,
שְׁפוֹ וְאוֹנָם׃	שפו און אונם.
24. וְאֵלֶּה בְנֵי צִבְעוֹן	24. און דיזע זיינען די זיהן פון צבעון:
וְאַיָּה וַעֲנָה	[2]איה און ענה.
הוּא עֲנָה	דאס איז (דער) ענה,
אֲשֶׁר מָצָא	וועלכער האט געפונען
אֶת הַיֵּמִם	די [3]ווארעמע קוועלען
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
בִּרְעֹתוֹ אֶת הַחֲמֹרִים	ווען ער האט געפיטערט די אייזלען
לְצִבְעוֹן אָבִיו׃	פיר צבעון, זיין פאטער
25. וְאֵלֶּה בְנֵי עֲנָה	25. און דיזע זיינען די זיהן פון ענה:

1) שטאם-פירשטען. 2) אד. ואיה. 3) מויל-עזלען; ריעזען; א נאמען פון א פאלק.

דִּשֹׁן	דשון.
וְאָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה	און אהליבמה די טאכטער פון ענה.
26. וְאֵלֶּה בְּנֵי דִישָׁן	26. און דיזע זיינען די זיהן פון דישן:
חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן	חמדן און אשבן,
וְיִתְרָן וּכְרָן׃	און יתרן און כרן.
27. אֵלֶּה בְּנֵי אֵצֶר	27. דיזע זיינען די זיהן פון אצר:
בִּלְהָן וְזַעֲוָן וַעֲקָן׃	בלהן און זעון און עקן.
28. אֵלֶּה בְנֵי דִישָׁן	28. דיזע זיינען די זיהן פון דישן:
עוּץ וַאֲרָן׃	עוץ און ארן.
29. אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי	29. דיזע זיינען די פירשטען פון דעם חרי:
אַלּוּף לוֹטָן	פירשט לוטן,
אַלּוּף שׁוֹבָל	פירשט שובל,
אַלּוּף צִבְעוֹן	פירשט צבעון,
אַלּוּף עֲנָה׃	פירשט ענה.
30. אַלּוּף דִּשֹׁן	30. פירשט דשון,
אַלּוּף אֵצֶר	פירשט אצר,
אַלּוּף דִּישָׁן	פירשט דישן.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי	דיזע זיינען די פירשטען פון דעם חרי
לְאַלֻּפֵיהֶם	נאך זייערע פירשטען
בְּאֶרֶץ שֵׂעִיר׃	אין די לאנד שעיר.
31. וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים	31. און דיזע זיינען די קעניגע,
אֲשֶׁר מָלְכוּ	וועלכע האבען רעגירט
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם	אין די לאנד אדום,
לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ	בעפאר א קעניג האט רעגירט
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	איבער די קינדער ישראל.
32. וַיִּמְלֹךְ בֶּאֱדוֹם	32. און עס האט רעגירט אין אדום
בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר	בלע דער זוהן פון בעור,
וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה׃	און דער נאמען פון זיין שטאט (איז געוועזן) דנהבה.
33. וַיָּמָת בָּלַע	33. און בלע איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
יוֹבָב בֶּן זֶרַח	יובב, דער זוהן פון זרח
מִבָּצְרָה׃	פון בצרה.
34. וַיָּמָת יוֹבָב	34. און יובב איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע חושם
מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי׃	פון די לאנד תימן
35. וַיָּמָת חֻשָׁם	35. און חושם איז געשטארבען,

וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
הֲדַד בֶּן בְּדַד	הדד, דער זוהן פון בדד:
הַמַּכֶּה אֶת מִדְיָן	וועלכער האט געשלאגען מדין
בִּשְׂדֵה מוֹאָב	אין די פעלד פון מואב.
וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית׃	און דער נאמען פון זיין שטאט (איז געוועזן) עוית.
36. וַיָּמָת הֲדָד	36. און הדד איז געשטארבען
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה׃	שמלה פון משרקה.
37. וַיָּמָת שַׂמְלָה	37. און שמלה איז געשטארבען
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
שָׁאוּל	שאול
מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר׃	פון רחובות ביים שטראם.
38. וַיָּמָת שָׁאוּל	38. און שאול איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר׃	בעל חנן, דער זוהן פון עכבור.
39. וַיָּמָת בַּעַל חָנָן	39. און עס איז געשטארבען בעל חנן
בֶּן עַכְבּוֹר	דער זוהן פון עכבור.
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר	און הדר האט רעגירט אויף זיין שטעלע.
וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ	און דער נאמען פון זיין שטאט (איז געוועזן) פעו.
וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ	און דער נאמען פון זיין פרוי (איז געוועזן)
מְהֵיטַבְאֵל	מהיטבאל,
בַּת מַטְרֵד	די טאכטער פון מטרד,
בַּת מֵי זָהָב׃	די טאכטער פון מי זהב.
מַפְטִיר	מפטיר
40. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	40. און דיזע זיינען די נעמען
אַלּוּפֵי עֵשָׂו	פון די פירשטען פון עשו
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לִמְקֹמֹתָם	נאך זייערע ערטער,
בִּשְׁמֹתָם	מיט זייערע נעמען:
אַלּוּף תִּמְנָע	פירשט תמנע,
אַלּוּף עַלְוָה	פירשט עלוה,
אַלּוּף יְתֵת׃	פירשט יתת.
41. אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה	41. פירשט אהליבמה,
אַלּוּף אֵלָה	פירשט אלה,
אַלּוּף פִּינֹן׃	פירשט פינן.
42. אַלּוּף קְנַז	42. פירשט קנז,

אַלּוּף תֵּימָן	פירשט תימן,
אַלּוּף מִבְצָר :	פירשט מבצר.
43. אַלּוּף מַגְדִּיאֵל	43. פירשט מַגדיאל,
אַלּוּף עִירָם	פירשט עירם.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם	דיזע זיינען די פירשטען פון אדום
לְמֹשְׁבֹתָם	נאך זייערע וואָהנ־ערטער,
בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם	אין די לאַנד פון זייער אייגענטהום,
הוּא עֵשָׂו	ער איז עשו,
אֲבִי אֱדוֹם :	דער (שטאַם)־פאטער פון אדום.

וַיֵּשֶׁב — VAYESHEB

לז — CAP. XXXVII.

1. וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב	1. און יעקב האט געוואָהנט
בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו	אין די וואָהנונגס־לאַנד פון זיין פאטער,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן :	אין די לאַנד כנען.
2. אֵלֶּה	2. דיזע זיינען
תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב	די געשלעכטער פון יעקב:
יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	(ווען) יוסף איז געוועזן זיבּצעהן יאהר אַלט
הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו	האט ער געפיטערט מיט זיינע ברידער
בַּצֹּאן	די שאָף.
וְהוּא נַעַר	[1]און ער (איז געוועזן) אַ קנאַבע
אֶת בְּנֵי בִלְהָה	[1]מיט די זיהן פון בלהה
וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה	און מיט די זיהן פון זלפה
נְשֵׁי אָבִיו	זיין פאטער׳ס פרויען;
וַיָּבֵא יוֹסֵף	און יוסף האט געבראַכט
אֶת דִּבָּתָם רָעָה	זייערע שלעכטע רייד[2]
אֶל אֲבִיהֶם :	צו זייער פאטער.
3. וְיִשְׂרָאֵל	3. און ישראל
אָהַב אֶת יוֹסֵף	האט געליבט יוסף
מִכָּל בָּנָיו	(מעהר) פון אַלע זיינע זיהן,
כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ	דען ער איז ביי איהם געוועזן אַ זוהן צו דער עלטער,
וְעָשָׂה לוֹ	און ער האט איהם געמאַכט
כְּתֹנֶת פַּסִּים :	אַ [3]העמד פון פערשידענע קאָלאָרען.
4. וַיִּרְאוּ אֶחָיו	4. און זיינע ברידער האבען געזען,
כִּי אֹתוֹ	דאס איהם
אָהַב אֲבִיהֶם	ליבט זייער פאטער
מִכָּל אֶחָיו	(מעהר) פון אַלע זיינע ברידער,
וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ	האבען זיי איהם געהאַסט,
וְלֹא יָכְלוּ	און זיי האבען ניט געקענט,
דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם :	מיט איהם ריידען פרידליך.
5. וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם	5. און יוסף האט געטרוימט אַ טרוים,
וַיַּגֵּד לְאֶחָיו	און ער האט (עס) דערציילט צו זיינע ברידער,
וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ :	און זיי האבען איהם נאך מעהר געהאַסט.
6. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם	6. און ער האט געזאגט צו זיי:
שִׁמְעוּ נָא	הערט דאך
הַחֲלוֹם הַזֶּה	דיזען טרוים,
אֲשֶׁר חָלָמְתִּי :	וועלכען איך האב געטרוימט.
7. וְהִנֵּה	7. און זעה,
אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים	מיר בינדען
אֲלֻמִּים	גאַרבען
בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה	אין מיטען פעלד,
וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי	און זעה, מיין גאַרב האט זיך אויפגעשטעלט,
וְגַם נִצָּבָה	און זי איז אויך געבליבען שטעהן,
וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה	און עס האבען זיך אַרומגערינגעלט
אֲלֻמֹּתֵיכֶם	אייערע גאַרבען,
וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי	און זיי האבען זיך געבוקט צו מיין גאַרב.
8. וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו	8. און זיינע ברידער האבען צו איהם געזאגט:
הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ	וועסט׳ו רעגירען איבער אונז?
אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ	אָדער וועסט׳ו הערשען איבער אונז?
וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ	און זיי האבען איהם נאך מעהר געהאַסט
עַל חֲלֹמֹתָיו	וועגען זיינע טרוימען
וְעַל דְּבָרָיו :	און וועגען זיינע רייד.
9. וַיַּחֲלֹם עוֹד	9. און ער האט נאך געטרוימט
חֲלוֹם אַחֵר	איין אַנדער טרוים:
וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאֶחָיו	און ער האט איהם דערציילט צו זיינע ברידער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה חָלַמְתִּי	זעה, איך האב געטרוימט
חֲלוֹם עוֹד	נאך אַ טרוים:
וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ	און זעה, די זון און דער מאָנד
וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים	און עלף שטערן

1) אָדער: און ער איז געוועזן אַלס קנאַבע ביי די זיהן א. ז. וו. 2) אָד. בייזע נאַכריידע פון זיי. 3) וויידענע העמד; לאַנגע העמד.

מִשְׁתַּחֲוִים לִי׃	בוקען זיך צו מיר.
10. וַיְסַפֵּר אֶל אָבִיו	10. און ער האט דערציילט צו זיין פאטער
וְאֶל אֶחָיו	און צו זיינע ברידער,
וַיִּגְעַר בּוֹ אָבִיו	און זיין פאטער האט אויף איהם אנגעשריען,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה	וואס איז דיזער טרוים,
אֲשֶׁר חָלָמְתָּ	וועלכען דו האסט געטרוימט?
הֲבוֹא נָבוֹא	וועלען מיר דען קומען
אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ	איך, און דיין מוטער, און דיינע ברידער
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ	זיך צו בוקען צו דיר
אָרְצָה׃	צו דער ערד?
11. וַיְקַנְאוּ בוֹ אֶחָיו	11. און זיינע ברידער האבען איהם בענײדעט,
וְאָבִיו	אבער זיין פאטער
שָׁמַר אֶת הַדָּבָר׃	האט [1]געהיט די זאך.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. וַיֵּלְכוּ אֶחָיו	12. און זיינע ברידער זיינען געגאנגען
לִרְעוֹת	צו פיטערען
אֶת צֹאן אֲבִיהֶם	זייער פאטער'ס שאף
בִּשְׁכֶם׃	אין שכם.
13. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	13. און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים	[2]פיטערען ניט דיינע ברידער
בִּשְׁכֶם	אין שכם?
לְכָה	קום,
וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם	און איך וועל דיר שיקען צו זיי;
וַיֹּאמֶר לוֹ, הִנֵּנִי׃	און ער האט געזאגט צו איהם: היר בין איך.
14. וַיֹּאמֶר לוֹ	14. און ער האט געזאגט צו איהם:
לֶךְ נָא, רְאֵה	גיי דאך, זעה
אֶת שְׁלוֹם אַחֶיךָ	די פרידען פון דיינע ברידער,
וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן	און די פרידען פון די שאף,
וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר	און ברײנג מיר צוריק איין אנטווארט;
וַיִּשְׁלָחֵהוּ	און ער האט איהם געשיקט
מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן	פון דעם טהאל פון חברון,
וַיָּבֹא שְׁכֶמָה׃	און ער איז געקומען נאך שכם.
15. וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ	15 און א מאן האט איהם געפונען,
וְהִנֵּה תֹעֶה	דאס ער אירדט אום

בַּשָּׂדֶה	אין פעלד,
וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ	און דער מאן האט איהם געפרעגט
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַה תְּבַקֵּשׁ׃	וואס זוכסט'ו.
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
אֶת אַחַי	מיינע ברידער
אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ	זוך איך.
הַגִּידָה נָּא לִי	זאג דאך מיר,
אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃	וואו זיי פיטערען?
17. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ	17. און דער מאן האט געזאגט:
נָסְעוּ מִזֶּה	זיי האבען אוועג־געריזט פון היר,
כִּי שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים	דען איך האב געהערט זיי זאגען:
נֵלְכָה דֹּתָיְנָה	לא'מיר גיין נאך דותן.
וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף	און יוסף איז געגאנגען
אַחַר אֶחָיו	נאך זיינע ברידער,
וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן׃	און ער האט זיי געפונען אין דותן.
18. וַיִּרְאוּ אֹתוֹ	18. און זיי האבען איהם געזעהן
מֵרָחֹק	פון וויטען,
וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם	און בעפאר ער האט זיך דערנעהנטערט צו זיי
וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ	האבען זיי [3]געטראכט (געגען) איהם
לַהֲמִיתוֹ׃	איהם צו טויטען.
19. וַיֹּאמְרוּ	19. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל אָחִיו	אייגער צום אנדערען:
הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא׃	זעה, יענער טרוימער קומט![4]
20. וְעַתָּה	20. און יעצט
לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ	קומט און מיר וועלען איהם דערשלאגען
וְנַשְׁלִכֵהוּ	און מיר וועלען איהם אריינווארפען
בְּאַחַד הַבֹּרוֹת	אין איינע פון די גריבער,
וְאָמַרְנוּ	און מיר וועלען זאגען:
חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ	א [5]ביידע טהיר האט איהם אויפ־געגעסען,
וְנִרְאֶה	און מיר וועלען זעהן
מַה יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו׃	וואס וועט זיין (פון) זיינע טרוימען.
21. וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן	21. און ראובן האט (עס) געהערט,
וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם	און ער האט איהם גערעטעט פון זייער האנד,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:

1)בעמערקט, געדיינקט. 2)אדער: דיינע ברידער פיטערען דאך. 3)זיי זיך פערשווארען; פלענער געמאכט. 4)אדער: דער טרוימער קומט דארט. 5)ווילדע.

לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ׃	לאָ׳מיר איהם ניט טויט־שלאָגען.
22. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאוּבֵן	22. און ראובן האט צו זיי געזאגט:
אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם	איהר זאלט ניט פערגיסען קיין בלוט!
הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ	ווארפט איהם אַריין
אֶל הַבּוֹר הַזֶּה	אין דיזע גרוב,
אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר	וועלכע איז אין דער וויסטע,
וְיָד	אָבער א האנד
אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ	זאלט איהר ניט אויס־שטרעקען געגען איהם,
לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ	אום איהם צו רעטען
מִיָּדָם	פון זייער האַנד,
לַהֲשִׁיבוֹ	אום איהם צוריק־צו קערען
אֶל אָבִיו׃	צו זיין פאטער.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
23. וַיְהִי	23. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף	ווי יוסף איז געקומען
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער,
וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת יוֹסֵף	האבען זיי אַראָב־געצויגען (פון) יוסף
אֶת כֻּתָּנְתּוֹ	זיין העמד,
אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים	די העמד פון פערשידענע קאָלאָרען,
אֲשֶׁר עָלָיו׃	וועלכע איז געווען אויף איהם.
24. וַיִּקָּחֻהוּ	24. און זיי האבען איהם גענומען,
וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ	און זיי האבען איהם אַריינ־געוואָרפען
הַבֹּרָה	אין די גרוב,
וְהַבּוֹר רֵק	און די גרוב איז געווען ליידיג,
אֵין בּוֹ מָיִם׃	עס איז אין איהם געווען קיין וואַסער.
25. וַיֵּשְׁבוּ	25. און זיי האבען זיך געזעצט
לֶאֱכָל לֶחֶם	צו עסען ברויט,
וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם	און זיי האבען אויף־געהויבען זייערע אויגען,
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען געזען,
וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים	דאַס א רייזע־געזעלשאַפט ישמעאלים
בָּאָה מִגִּלְעָד	קומט פון גלעד,
וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים	און זייערע קאַמעלען טראָגען
נְכֹאת	געווירצען,
וּצְרִי	און באַלזאַם,

וָלֹט	און [1]לאַדאַנום,
הוֹלְכִים	זיי געהען
לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה׃	(עס) אָבצופיהרען נאך מצרים.
26. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה	26. און יהודה האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
מַה בֶּצַע	וואס פיר [2]נוצען (וועט זיין),
כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ	ווען מיר וועלען דערשלאָגען אונזער ברודער,
וְכִסִּינוּ אֶת דָּמוֹ׃	און מיר וועלען פערדעקען זיין בלוט?
27. לְכוּ, וְנִמְכְּרֶנּוּ	27. קומט, לאָ׳מיר איהם פערקויפען
לַיִּשְׁמְעֵאלִים	צו די ישמעאלים,
וְיָדֵנוּ אַל תְּהִי בוֹ	אָבער אונזער האַנד זאל ניט זיין אויף איהם,
כִּי אָחִינוּ	דען ער איז אונזער ברודער
בְשָׂרֵנוּ הוּא	ער איז אונזער פלייש.
וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו׃	און זיינע ברידער האבען (איהם) געהערט.
28. וַיַּעַבְרוּ	28. און עס זיינען פאַרביי־געגאַנגען
אֲנָשִׁים מִדְיָנִים	מדינישע לייטע,
סֹחֲרִים	קויפ־לייטע,
וַיִּמְשְׁכוּ	און זיי האבען געצויגען,
וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף	און זיי האבען אויפגע־בראַכט יוסף
מִן הַבּוֹר	פון די גרוב,
וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף	און זיי האבען פערקויפט יוסף
לַיִּשְׁמְעֵלִים	צו די ישמעאלים
בְּעֶשְׂרִים כָּסֶף	פיר צוואַנציג זילבער־שטיק,
וַיָּבִיאוּ אֶת יוֹסֵף	און זיי האבען געבראַכט יוסף
מִצְרָיְמָה׃	נאך מצרים.
29. וַיָּשָׁב רְאוּבֵן	29. און ראובן האט זיך צוריק־געקערט
אֶל הַבּוֹר	צו די גרוב,
וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר	און ער זעהט, יוסף איז ניט׳א אין די גרוב,
וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו׃	און ער האט צוריסען זיינע קליידער.
30. וַיָּשָׁב אֶל אֶחָיו	30. און ער האט זיך צוריק־געקערט צו זיינע ברידער,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ	דאס קינד איז ניט׳א,
וַאֲנִי אָנָה אֲנִי בָא׃	און איך, וואו זאל איך אהינ־קומען?
31. וַיִּקְחוּ	31. און זיי האבען גענומען
אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף	יוסף׳ס העמד,
וַיִּשְׁחֲטוּ	און זיי האבען געשלאַכט

[1] לאַטוס; ווייהרויך. [2] פערדינסט, געווין.

שְׂעִיר עִזִּים	אַ ציגענ־באָק,
וַיִּטְבְּלוּ	און זיי האבען אַיינגעטונקט
אֶת הַכֻּתֹּנֶת	די העמד
בַּדָּם׃	אין די בלוט.
32. וַיְשַׁלְּחוּ	32. און זיי האבען אַוועג־געשיקט
אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים	די העמד פון פערשידענע קאָלאָרען
וַיָּבִיאוּ אֶל אֲבִיהֶם	און זיי האבען עס געבראַכט צו זייער פאטער,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
זֹאת מָצָאנוּ	דיזעס האבען מיר געפונען,
הַכֶּר נָא	דערקען דאך
הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא	איז דאס דיין זוהן'ס העמד
אִם לֹא׃	אָדער ניט?
33. וַיַּכִּירָהּ	33. און ער האט איהר דערקענט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כְּתֹנֶת בְּנִי	(דאס איז) מיין זוהן'ס העמד,
חַיָּה רָעָה	אַ בייזע טהיר
אֲכָלָתְהוּ	האט איהם אויפ־געגעסען,
טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף׃	יוסף איז געווים צוריסען געווארען.
34. וַיִּקְרַע יַעֲקֹב	34. און יעקב האט צוריסען
שִׂמְלֹתָיו	זיינע קליידער,
וַיָּשֶׂם שַׂק	און ער האט אַרויפ־געלייגט אַ זאַק
בְּמָתְנָיו	אויף זיינע לענדען,
וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ	און ער האט געטרויערט אויף זיין זוהן
יָמִים רַבִּים׃	[1]א לאַנגע צייט.
35. וַיָּקֻמוּ כָל בָּנָיו	35. און עס זיינען אויפ־געשטאַנען אַלע זיינע זיהן
וְכָל בְּנֹתָיו	און אַלע זיינע טעכטער
לְנַחֲמוֹ	איהם צו טרייסטען,
וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם	אָבער ער האט ניט געוואָלט זיך לאָזען טרייסטען,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּי אֵרֵד אֶל בְּנִי	[דען] איך וועל אַרונטער־גיין צו מיין זוהן
אָבֵל	טרויערענדיג,
שְׁאֹלָה	אין גרוב;
וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו׃	און זיין פאטער האט איהם בעוויינט.
36. וְהַמְּדָנִים	36. און די מדנים
מָכְרוּ אֹתוֹ	האבען איהם פערקויפט
אֶל מִצְרָיִם	אין מצרים,
לְפוֹטִיפַר	צו פוטיפר,
סְרִיס פַּרְעֹה	פרעה'ס האָפ־בעדינטער,
שַׂר הַטַּבָּחִים׃	דער אָבערשטער פון די לייב־וואַכע.

Cap. XXXVIII. לח

רְבִיעִי רְבִיעִי

1. וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא	1. און עס איז געוועזען אין יענע צייט
וַיֵּרֶד יְהוּדָה	איז יהודה [2]אוועג־געגאַנגען
מֵאֵת אֶחָיו	פון זיינע ברידער,
וַיֵּט	און ער האט זיך געווענדעט
עַד אִישׁ עֲדֻלָּמִי	[3]צו אַ מאַן פון עדולם,
וּשְׁמוֹ חִירָה׃	און זיין נאמען (איז געוועזען) חירה.
2. וַיַּרְא שָׁם יְהוּדָה	2. און יהודה האט דאָרט געזען
בַּת אִישׁ כְּנַעֲנִי	די טאכטער פון אַ מאַן פון כנען,
וּשְׁמוֹ שׁוּעַ	און זיין נאמען איז געוועזען שוע.
וַיִּקָּחֶהָ	און ער האט איהר גענומען
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃	און ער [4]האט איהר געהייראַט.
3. וַתַּהַר	3. און זי איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר׃	און ער האט גערופען זיין נאמען ער.
4. וַתַּהַר עוֹד	4. און זי איז נאך אַמאָל שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן׃	און זי האט גערופען זיין נאמען אונן.
5 וַתֹּסֶף עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן	5. און זי האט ווידער נאך אַמאָל געבארען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁלָה	און זי האט גערופען זיין נאמען שלה;
וְהָיָה בִכְזִיב	און [5]ער איז געוועזען אין כזיב
בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ׃	ווען זי האט איהם געבאָרען.
6. וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה	6. און יהודה האט גענומען אַ פרוי,
לְעֵר בְּכוֹרוֹ	פיר ער, זיין ערשט־געבאָרענעם,
וּשְׁמָהּ תָּמָר׃	און איהר נאמען איז געוועזען תמר.
7. וַיְהִי עֵר	7. און ער איז געוועזען,
בְּכוֹר יְהוּדָה	דער ערשט־געבאָרענער פון יהודה
רַע	שלעכט
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין די אויגען פון דעם עוויגען,
וַיְמִתֵהוּ יְהוָה׃	און דער עוויגער האט איהם געטויטעט.

1)פיעלע טעג. 2)אראָב. 3)ביז. 4)איז געקומען צו איהר. 5)יהודה.

8 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אֹתָהּ וְהָקֵם זֶרַע לְאָחִיךָ:
9 וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹּא לוֹ יִהְיֶה הַזָּרַע וְהָיָה אִם בָּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיו וְשִׁחֵת אַרְצָה
לְבִלְתִּי נְתָן זֶרַע לְאָחִיו: 10 וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמֶת גַּם אֹתוֹ: 11 וַיֹּאמֶר
יְהוּדָה לְתָמָר כַּלָּתוֹ שְׁבִי אַלְמָנָה בֵית אָבִיךְ עַד יִגְדַּל שֵׁלָה בְנִי כִּי אָמַר פֶּן
יָמוּת גַּם הוּא כְּאֶחָיו וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ: 12 וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַתָּמָת בַּת
שׁוּעַ אֵשֶׁת יְהוּדָה וַיִּנָּחֶם יְהוּדָה וַיַּעַל עַל גֹּזְזֵי צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי
תִּמְנָתָה: 13 וַיֻּגַּד לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חָמִיךְ עֹלֶה תִמְנָתָה לָגֹז צֹאנוֹ: 14 וַתָּסַר
בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וַתְּכַס בַּצָּעִיף וַתִּתְעַלָּף וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל
דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה כִּי רָאֲתָה כִּי גָדַל שֵׁלָה וְהִוא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה: 15 וַיִּרְאֶהָ יְהוּדָה
וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ: 16 וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר הָבָה נָּא אָבוֹא
אֵלַיִךְ כִּי לֹא יָדַע כִּי כַלָּתוֹ הִוא וַתֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִי כִּי תָבוֹא אֵלָי: 17 וַיֹּאמֶר
אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים מִן הַצֹּאן וַתֹּאמֶר אִם תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֶךָ: 18 וַיֹּאמֶר
מָה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן לָּךְ וַתֹּאמֶר חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטְּךָ אֲשֶׁר בְּיָדֶךָ וַיִּתֶּן לָהּ
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לוֹ: 19 וַתָּקָם וַתֵּלֶךְ וַתָּסַר צְעִיפָהּ מֵעָלֶיהָ וַתִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי
אַלְמְנוּתָהּ: 20 וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת גְּדִי הָעִזִּים בְּיַד רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי לָקַחַת הָעֵרָבוֹן
מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מְצָאָהּ: 21 וַיִּשְׁאַל אֶת אַנְשֵׁי מְקֹמָהּ לֵאמֹר אַיֵּה הַקְּדֵשָׁה הִוא
בָעֵינַיִם עַל הַדָּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה: 22 וַיָּשָׁב אֶל יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
לֹא מְצָאתִיהָ וְגַם אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה: 23 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
תִּקַּח לָהּ פֶּן נִהְיֶה לָבוּז הִנֵּה שָׁלַחְתִּי הַגְּדִי הַזֶּה וְאַתָּה לֹא מְצָאתָהּ: 24 וַיְהִי
כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים
וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף: 25 הִוא מוּצֵאת וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר
לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לּוֹ אָנֹכִי הָרָה וַתֹּאמֶר הַכֶּר נָא לְמִי הַחֹתֶמֶת וְהַפְּתִילִים וְהַמַּטֶּה
הָאֵלֶּה: 26 וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צָדְקָה מִמֶּנִּי כִּי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיהָ לְשֵׁלָה בְנִי וְלֹא
יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ: 27 וַיְהִי בְּעֵת לִדְתָּהּ וְהִנֵּה תְאוֹמִים בְּבִטְנָהּ: 28 וַיְהִי בְלִדְתָּהּ
וַיִּתֶּן יָד וַתִּקַּח הַמְיַלֶּדֶת וַתִּקְשֹׁר עַל יָדוֹ שָׁנִי לֵאמֹר זֶה יָצָא רִאשֹׁנָה: 29 וַיְהִי
כְּמֵשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו וַתֹּאמֶר מַה פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פָּרֶץ:
30 וְאַחַר יָצָא אָחִיו אֲשֶׁר עַל יָדוֹ הַשָּׁנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ זָרַח:

רש״י

8 **וְהָקֵם זֶרַע:** הבן יקרא על שם המת. 11 **כִּי אָמַר וגו':** כלומר דוחה היה אותה בקש
שלא היה בדעתו להשיאה לו. **כִּי אָמַר פֶּן יָמוּת:** מוחזקת היא זו שימותו אנשיה. 12 **וַיַּעַל
עַל גֹּזְזֵי צֹאנוֹ:** ויעל תמנתה לעמוד על גוזזי צאנו. 13 **עֹלֶה תִמְנָתָה:** ובשמשון הוא אומר
וירד שמשון וגו׳ תמנתה בשפוע ההר היתה יושבת עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן.
14 **וַתִּתְעַלָּף:** כסתה פניה שלא יכיר אותה. **בְּפֶתַח עֵינַיִם:** בפתיחת עינים בפרשת דרכים.
ורבותינו דרשו בפתחו של אברהם אבינו שכל עינים מצפות לראותו. 18 **חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ:**
עזקתך וצמידך. טבעת שאתה חותם בה ושמלתך שאתה מתכסה בה. 25 **וְהִיא שָׁלְחָה
אֶל חָמִיהָ:** לא רצתה להלבין פניו ולומר ממך אני מעוברת אלא לאיש אשר אלה לו אמרה
אם יודה מעצמו יודה ואם לאו ישרפוני ואל אלבין פניו. מכאן אמרו נח לו לאדם שיפילוהו
לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים.

Cap. XXXIX. לט

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וְיוֹסֵף הוּרַד	1. און יוסף איז אַבגעפיהרט געוואָרען
מִצְרָיְמָה	נאך מצרים,
וַיִּקְנֵהוּ פּוֹטִיפַר	און עס האט איהם אַבגעקויפט פוטיפר,
סְרִיס פַּרְעֹה	פרעה׳ס אַ האַב־בעדינטער,
שַׂר הַטַּבָּחִים	דער אָבערשטער פון די לייב־וואַכע,
אִישׁ מִצְרִי	אַ מצרי׳שער מאַן
מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים	פון די האַנד פון די ישמעאלים,
אֲשֶׁר הוֹרִדֻהוּ שָׁמָּה׃	וועלכע האבען איהם דאָרט אַבגעפיהרט.
2. וַיְהִי יְהוָה	2. און דער עוויגער איז געוועזן
אֶת יוֹסֵף	מיט יוסף,
וַיְהִי	און ער איז געוועזן
אִישׁ מַצְלִיחַ	אַ בעגליקענדער מאַן,
וַיְהִי	און ער איז געוועזן
בְּבֵית אֲדֹנָיו	אין די הויז פון זיין הערען
הַמִּצְרִי׃	דעם מצרי.
3. וַיַּרְא אֲדֹנָיו	3. און זיין הערר האט געזעהן,
כִּי יְהוָה אִתּוֹ	דאס דער עוויגער איז מיט איהם,
וְכֹל	און אַלעס,
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה	וואס ער טהוט,
יְהוָה מַצְלִיחַ	בעגליקט דער עוויגער
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האַנד.
4. וַיִּמְצָא יוֹסֵף	4. און יוסף האט געפונען
חֵן	גונסט
בְּעֵינָיו	אין זיינע אויגען,
וַיְשָׁרֶת אֹתוֹ	און ער האט איהם בעדינט,

וַיַּפְקִדֵהוּ	און ער האט איהם [1]אויפ־גענומען
עַל בֵּיתוֹ	איבער זיין הויז,
וְכָל יֶשׁ לוֹ	און אַלעס, וואס ער האט געהאַט,
נָתַן	האט ער געגעבען
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האַנד.
5. וַיְהִי	5. און עס איז געוועזן
מֵאָז הִפְקִיד אֹתוֹ	זייט דעם ער האט איהם [1]אויפ־גענומען
בְּבֵיתוֹ	איבער זיין הויז
וְעַל כָּל	און איבער אַלעס,
אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ	וואס ער האט געהאַט,
וַיְבָרֶךְ יְהוָה	האט דער עוויגער גע־בענשט
אֶת בֵּית הַמִּצְרִי	די הויז פון דעם מצרי
בִּגְלַל יוֹסֵף	וועגען יוסף,
וַיְהִי בִּרְכַּת יְהוָה	און דעם עוויגען׳ס זעגען איז געוועזן
בְּכָל	אין אַלעס,
אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ	וואס ער האט געהאַט,
בַּבַּיִת	אין הויז
וּבַשָּׂדֶה׃	און אין פעלד.
6. וַיַּעֲזֹב	6. און ער האט געלאַזען
כָּל אֲשֶׁר לוֹ	אַלעס, וואס ער האט געהאַט,
בְּיַד יוֹסֵף	אין יוסף׳ס האַנד,
וְלֹא יָדַע אִתּוֹ מְאוּמָה	און ער האט גאָר ניט גע־וואוסט (וואס איז) ביי איהם
כִּי אִם הַלֶּחֶם	אויסער דאס ברויט
אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל	וועלכע ער האט געגעסען.
וַיְהִי יוֹסֵף	און יוסף איז געוועזן
יְפֵה תֹאַר	פון שעהנעם געשטאַלט
וִיפֵה מַרְאֶה׃	און פון שעהנעם אָנזעהען.

1) געזעצט.

היר ווערט דערציילט דאס פּוטיפר'ס פרוי האט פערלייםדעט יוסף'ן פיר זיין הערר'ן פּוטיפר, און זי האט איהם בעשולדיגט אין אַ פערברעכען, וועלכען ער האט ניט בעגאַנגען.

שִׁשִּׁי

7 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת
אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר
שִׁכְבָה עִמִּי: 8 וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת
אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא יָדַע אִתִּי מַה בַּבָּיִת
וְכֹל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ נָתַן בְּיָדִי: 9 אֵינֶנּוּ
גָדוֹל בַּבַּיִת הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא חָשַׂךְ מִמֶּנִּי
מְאוּמָה כִּי אִם אוֹתָךְ בַּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתּוֹ
וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת
וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים: 10 וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל
יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב
אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ: 11 וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה
וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין
אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת: 12
וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי
וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה:
13 וַיְהִי כִּרְאוֹתָהּ כִּי עָזַב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ
וַיָּנָס הַחוּצָה: 14 וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ
וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ
עִבְרִי לְצַחֶק בָּנוּ בָּא אֵלַי לִשְׁכַּב עִמִּי
וָאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: 15 וַיְהִי כְשָׁמְעוֹ כִּי
הֲרִימֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלִי
וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: 16 וַתַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ
עַד בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל בֵּיתוֹ: 17 וַתְּדַבֵּר
אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי
הָעֶבֶד הָעִבְרִי אֲשֶׁר הֵבֵאתָ לָּנוּ לְצַחֶק
בִּי: 18 וַיְהִי כַּהֲרִימִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב
בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס הַחוּצָה:

רש"י

9 וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים: בני נח נצטוו על העריות. 11 וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה: כלומר ויהי כאשר הגיע יום מיוחד יום צחוק יום איד שלהם שהלכו כולם לבית ע"ז אמרה אין לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה אמרה להם חולה אני ואיני יכולה לילך (תנחומא).

19. וַיְהִי	19. און עס איז געוועזן
כִּשְׁמֹעַ אֲדֹנָיו	ווי זיין הערר האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ	די ווערטער פון זיין פרוי,
אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו	וועלכע האט צו איהם גערעט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה	אַזעלכע זאכען
עָשָׂה לִי עַבְדֶּךָ	האט מיר דיין קנעכט געטאָן,
וַיִּחַר אַפּוֹ:	דאַן האט זיין צאָרן געברענט.
20. וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ	20. און יוסף'ס הערר האט איהם גענומען,
וַיִּתְּנֵהוּ	און ער האט איהם אַריינגעגעבען
אֶל בֵּית הַסֹּהַר	אין געפענגניס־הויז,
מְקוֹם	(אין דעם) אָרט
אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ	וואו דעם קעניגס געפאַנגענע
אֲסוּרִים	זיינען געפאַנגען.
וַיְהִי שָׁם	און ער איז דאָרט געווען
בְּבֵית הַסֹּהַר:	אין געפענגניס־הויז.
21. וַיְהִי יְיָ אֶת יוֹסֵף	21. און דער עוויגער איז געוועזן מיט יוסף,
וַיֵּט אֵלָיו חָסֶד	און ער האט איהם [1]צוגעבייגט גנאַדע,
וַיִּתֵּן חִנּוֹ	און ער האט געגעבען זיין גונסט
בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית הַסֹּהַר	אין די אויגען פון דעם [2]אָבער שטען פון געפענגניס־הויז.
22. וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית הַסֹּהַר	22. און דער [3]אָבערשטער פון געפענגניס־הויז האט געגעבען
בְּיַד יוֹסֵף	אין יוסף'ס האַנד
אֵת כָּל הָאֲסִירִם	אַלע געפאַנגענע,
אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר	וועלכע זיינען געוועזן אין געפענגניס־הויז,
וְאֵת כָּל	און אַלעס,
אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם	וואס זיי האבען דאָרט געטאָן,
הוּא הָיָה עֹשֶׂה:	האט ער (עס געהייסען) טהאָן.
23. אֵין שַׂר בֵּית הַסֹּהַר רֹאֶה	23. דער אָבערשטער פון געפענגניס־הויז האט ניט געזעהן
אֶת כָּל מְאוּמָה	קיין זאַך,
בְּיָדוֹ	(וואס איז געווען) אין זיין האַנד,
בַּאֲשֶׁר יְהוָֹה אִתּוֹ	ווייל דער עוויגער וואַר מיט איהם,
וַאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה	און וואס ער האט געטאָן
יְהוָֹה מַצְלִיחַ:	האט דער עוויגער בעגליקט.

1) געגעבען, אויסגעשטרעקט, צוגעווענדעט. 2) אויפזעהער.

Cap. XL. מ

שביעי | שביעי

1. ויהי	1. און עס איז געוועזן
אחר הדברים האלה	נאך דיזע בעגעבענהייטען
חטאו	האבען געזינדיגט,
משקה מלך מצרים	דער שענקער פון קעניג פון מצרים
והאפה	און דער בעקער,
לאדניהם	געגען זייער העררן,
למלך מצרים :	געגען דעם קעניג פון מצרים.
2. ויקצף פרעה	2. און פרעה האט געצירנעט
על שני סריסיו	איבער זיינע צווי האפּ-בעדינטע,
על שר המשקים	איבער דעם אָבערשטען פון די שענקערס
ועל שר האופים :	און איבער דעם אָבערשטען פון די בעקערס.
3. ויתן אתם	3. און ער האט זיי אריינגעגעבען
במשמר	אין [1]וואכט-הויז,
בית	(אין) די הויז
שר הטבחים	פון דעם אָבערשטען פון די לייב-וואכע,
אל בית הסהר	אין געפענגניס-הויז,
מקום	(אין דעם) אָרט,
אשר יוסף אסור שם	וואו יוסף איז דאָרט געוועזן געפאַנגען.
4. ויפקד שר הטבחים את יוסף	4. און דער אָבערשטער פון די לייב-וואכע האט אויפגענומען יוסף
אתם	מיט זיי,
וישרת אתם	און ער האט זיי בעדינט,
ויהיו ימים במשמר :	און זיי זיינען געוועזן [2]אַ יאָהר אין [1]וואַכט-הויז.
5 ויחלמו חלום	5. און זיי האבען געטרוימט אַ טרוים,
שניהם	זיי ביידע,
איש חלמו	יעדער זיין טרוים
בלילה אחד	אין איין נאַכט,
איש כפתרון חלמו	יעדער נאך די דייטונג פון זיין טרוים,
המשקה והאפה	דער שענקער און דער בעקער,
אשר למלך מצרים	וועלכע וואַרען ביים קעניג פון מצרים
אשר אסורים	וועלכע זיינען געוועזן געפאַנגען
בבית הסהר :	אין געפענגניס-הויז.
6. ויבא אליהם יוסף	6. און יוסף איז צו זיי געקומען
בבקר	דעם-מאָרגענס,
וירא אתם	און ער האט זיי געזעהן,
והנם זעפים :	דאס זיי זיינען [3]טרויעריג.
7. וישאל	7. און ער האט געפרעגט
את סריסי פרעה	פרעה'ס בעדינטע,
אשר אתו במשמר	וועלכע זיינען מיט איהם געוועזן אין [1]וואַכט-הויז,
בית אדניו	אין זיין העררן'ס הויז.
לאמר	זאָגענדיג:
מדוע	ווארום
פניכם רעים	זיינען אייערע געזיכטער בייז
היום :	הייטע?
8. ויאמרו אליו	8. און זיי האבען געזאָגט צו איהם:
חלום חלמנו	מיר האבען געטרוימט א טרוים
ופתר אין אתו	און קיינער קען איהם דייטען,
ויאמר אלהם יוסף	און יוסף האט צו זיי געזאָגט:
הלוא לאלהים פתרנים	זיינען ניט די דייטונגען גאָטעס?
ספרו נא לי :	דאָך דערציילט מיר.
9. ויספר שר המשקים	9. און דער אָבערשטער פון די שענקערס האט דערציילט
את חלמו ליוסף	זיין טרוים צו יוסף,
ויאמר לו	און ער האט געזאָגט צו איהם:
בחלומי	אין מיין טרוים,
והנה גפן לפני :	און זעה, א וויין-שטאָק (איז געוועזן) פאָר מיר.
10. ובגפן	10 און אין דעם וויינשטאָק
שלשה שריגם	(זיינען געוועזן) דריי צווייגען,
והיא כפרחת	און קוים האט זי אָנגעפאַנגען צו בליהען,
עלתה נצה	איז אויפ-געגאַנגען איהר בליהונג,
הבשילו אשכלתיה	(און) איהרע [4]הייגעליך האבען צייטיג געמאַכט
ענבים :	[5]וויין-טרויבען.
11. וכוס פרעה בידי	11. און פרעה'ס בעכער איז געוועזן אין מיין האַנד,
ואקח את הענבים	און איך האב גענומען די וויין-טרויבען,
ואשחט אתם	און איך האב זיי אויס-געדריקט
אל כוס פרעה	אין פרעה'ס בעכער,
ואתן את הכוס	און איך האב געגעבען דעם בעכער
על כף פרעה :	אויף פרעה'ס האַנד.
12. ויאמר לו יוסף	12. און יוסף האט צו איהם געזאָגט:

1)געפענגניס. 2)אַ צייט לאַנג, איינגיגע צייט. 3)צוטראָגען, אונמוטהיג; אויפגערעגט. 4)טרויבען 5)וויינבעערען

זֶה פִּתְרֹנוֹ — דיזעס איז זיין דייטונג:
שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִגִים — די דריי צווייגען
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: — זיינען דריי טעג.
13. בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים — 13. אין נאך דריי טעג ארום
יִשָּׂא פַרְעֹה — וועט פרעה ערהייבען
אֶת רֹאשֶׁךָ — דיין קאפ.
וַהֲשִׁיבְךָ — און ער וועט דיך צוריק־קערען
עַל כַּנֶּךָ — אויף דיין שטעלע,
וְנָתַתָּ כוֹס פַּרְעֹה — און דו וועסט געבען פרעה'ס בעכער
בְּיָדוֹ — אין זיין האנד,
כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן — נאך דעם פריהערדיגען ארט,
אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ: — ווען דו ביסט געוועזען זיין שענקער.
14. כִּי אִם זְכַרְתַּנִי — 14. ווען דו וועסט מיר נור גדיינקען
אִתְּךָ — ביי דיר
כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ — ווען דיר וועט גוט זיין,
וְעָשִׂיתָ נָּא עִמָּדִי חָסֶד — דאן טהוא דאך מיט מיר גנאדע,
וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל פַּרְעֹה — און דו זאלסט מיך דער־מאהנען פאר פרעה
וְהוֹצֵאתַנִי — און דו זאלסט מיך ארויס־ברייננגען
מִן הַבַּיִת הַזֶּה: — פון דיזע הויז.
15. כִּי גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי — 15. דען איך בין געשטאהלען געווארען,
מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים — פון די [1]אידישע לאנד,
וְגַם פֹּה — און אויך היר
לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה — האב איך גאר נישט געטאן,
כִּי שָׂמוּ אֹתִי בַּבּוֹר: — דאס מען האט מיך אריינ־געזעצט אין די גרוב.
16. וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים — 16. און דער אבערשטער פון די בעקערס האט געזעהן,
כִּי טוֹב פָּתָר — דאס ער האט גוט געדיי־טעט
וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף — האט ער געזאגט צו יוסף:
אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי — אויך איך (בין געוועזען) אין מיין טרוים,[2]
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי — און זעה, דריי [3]געפלאכטע־נע קערב
עַל רֹאשִׁי: — (זיינען געווען) אויף מיין קאפ.
17. וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן — 17. און אין דעם אבערשטען קארב
מִכֹּל מַאֲכַל פַּרְעֹה — (איז געווען) פון אלערליי שפייזען פון פרעה,
מַעֲשֵׂה אֹפֶה — באק־ווערק.
וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם — און דאס געפליגעל האט זיי געגעסען
מִן הַסַּל — פון די קארב
מֵעַל רֹאשִׁי: — איבער מיין קאפ.

18. וַיַּעַן יוֹסֵף — 18 און יוסף האט געאנט־ווארט,
וַיֹּאמֶר — און ער האט געזאגט:
זֶה פִּתְרֹנוֹ — דיזעס איז זיין דייטונג:
שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים — די דריי קערב
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: — זיינען דריי טעג.
19. בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים — 19. אין נאך דריי טעג ארום
יִשָּׂא פַרְעֹה — וועט פרעה [4]אראבנעהמען
אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ — דיין קאפ פון דיר,
וְתָלָה אוֹתְךָ עַל עֵץ — און ער וועט דיך אויפ־הייננען אויף א בוים,
וְאָכַל הָעוֹף — און דאס געפליגעל וועט עסען
אֶת בְּשָׂרְךָ — דיין פלייש
מֵעָלֶיךָ: — פון דיר.

מַפְטִיר — מפטיר

20. וַיְהִי — 20. און עס איז געוועזען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי — אויף דעם דריטען טאג,
יוֹם הֻלֶּדֶת אֶת פַּרְעֹה — פרעה'ס געבורטס־טאג,
וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה — האט ער געמאכט א מאל־צייט
לְכָל עֲבָדָיו — פיר אלע זיינע קנעכט.
וַיִּשָּׂא — און ער האט ערהויבען
אֶת רֹאשׁ — די קאפ
שַׂר הַמַּשְׁקִים — פון דעם אבערשטען פון די שענקערס
וְאֶת רֹאשׁ — און די קאפ
שַׂר הָאֹפִים — פון דעם אבערשטען פון די בעקערס
בְּתוֹךְ עֲבָדָיו: — צווישען זיינע קנעכט.
21. וַיָּשֶׁב — 21. און ער האט צוריק־געקערט
אֶת שַׂר הַמַּשְׁקִים — דעם אבערשטען פון די שענקערס
עַל מַשְׁקֵהוּ — אויף זיין [5]שענק־שטעלע,
וַיִּתֵּן הַכּוֹס — און ער האט געגעבען דעם בעכער
עַל כַּף פַּרְעֹה: — אויף פרעה'ס האנד.
22. וְאֵת שַׂר הָאֹפִים — 22. און דער אבערשטען פון די בעקערס
תָּלָה — האט ער אויפגעהאנגען,
כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף: — ווי יוסף האט זיי געדייטעט.
23. וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף — 23. און דער אבערשטער פון די שענקערס האט נישט געדיינקט יוסף.
וַיִּשְׁכָּחֵהוּ: — זאנדערן ער האט איהם פערגעסען.

1) לאנד פון די עברים. 2) ד. ה. מיר האט זיך אויך געטרוימט. 3) קערב וויים־ברויט. ברויט קערב; קערב מיט געלעכערטע ברויט. 4) אראפ־הייבען. 5) שיינק־אמט.

מִקֵּץ MICETZ.

CAP. XLI. מא

1. וַיְהִי	1. און עס איז געוועזן
מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים	אַם ענדע פון צוויי יאָהר
וּפַרְעֹה חֹלֵם	און פרעה האט געטרוימט,
וְהִנֵּה עֹמֵד	דאס ער שטייט
עַל הַיְאֹר׃	ביי דעם פלוס.
2. וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר	2. און זעה, פון דעם פלוס
עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת	געהען אויף זיבען קיה,
יְפוֹת מַרְאֶה	שעהן פון אַנזעהן
וּבְרִיאֹת בָּשָׂר	און פעטע (אין) פלייש,
וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ׃	און זיי האבען זיך געפי־טערט אויף דער [1]וויזע.
3. וְהִנֵּה	3. און זעה,
שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת	זיבען אַנדערע קיה
עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן	געהען אויף נאך זיי
מִן הַיְאֹר	פון דעם פלוס,
רָעוֹת מַרְאֶה	שלעכטע פון אַנזעהן
וְדַקּוֹת בָּשָׂר	און [2]מאָגער (אין) פלייש,
וַתַּעֲמֹדְנָה	און זיי האבען זיך אַוועג־געשטעלט
אֵצֶל הַפָּרוֹת	ביי די קיה
עַל שְׂפַת הַיְאֹר׃	ביי דעם ברעג פון דעם פלוס.
4. וַתֹּאכַלְנָה	4. און עס האבען אויפגעגעסען,
הַפָּרוֹת	די קיה,
רָעוֹת הַמַּרְאֶה	די שלעכטע פון אַנזעהן
וְדַקֹּת הַבָּשָׂר	און די מאָגערע (אין) פלייש,
אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת	די זיבען קיה,
יְפֹת הַמַּרְאֶה	די שעהנע פון אַנזעהן
וְהַבְּרִיאֹת	און די פעטע;
וַיִּיקַץ פַּרְעֹה׃	דאַן האט פרעה ערוואַכט.
5. וַיִּישָׁן	5. און ער איז אַיינגעשלאָפען,
וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית	און ער האט אַ צווייטען מאָל געטרוימט:
וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים	און זעה, זיבען זאַנגען
עֹלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד	געהען אויף אויף איין [3]האַלם
בְּרִיאוֹת וְטֹבוֹת׃	פעטע און גוטע.
6. וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים	6. און זעה, זיבען זאַנגען
דַּקּוֹת וּשְׁדוּפֹת קָדִים	מאָגערע און [4]אויס־געקלאַפּטע פון אָסט־ווינד
צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן׃	שפּראָצען נאך זיי.
7. וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת	7. און די מאָגערע זאַנגען האבען אַיינגעשלונגען
אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים	די זיבען זאַנגען,
הַבְּרִיאוֹת וְהַמְּלֵאוֹת	די פעטע און די פולע;
וַיִּיקַץ פַּרְעֹה	דאַן האט פרעה ערוואַכט.
וְהִנֵּה חֲלוֹם׃	און זעה, (עס איז געוועזן) אַ טרוים.
8. וַיְהִי בַבֹּקֶר	8. און עס איז געוועזן דעסמאָרגענס
וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ	איז זיין גייסט [5]בעאונרו־היגט געוועזן,
וַיִּשְׁלַח	און ער האט געשיקט,
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם	אַלע [6]בילדער־שריפט געלעהרטע פון מצרים
וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ	און אַלע איהרע קלוגע;
וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה לָהֶם	און פרעה האט זיי דער־צעהלט
אֶת חֲלֹמוֹ	זיין טרוים
וְאֵין פּוֹתֵר אוֹתָם	און קיינער האט זיי גע־קענט דייטען
לְפַרְעֹה׃	פיר פרעה.
9. וַיְדַבֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים	9. דאַן האט דער אָבער־שטער פון די שענקערס גערעט
אֶת פַּרְעֹה	מיט פרעה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אֶת חֲטָאַי	מיינע זינד
אֲנִי מַזְכִּיר הַיּוֹם׃	דערמאָהן איך היינט.
10. פַּרְעֹה קָצַף	10. פרעה האט געצירנט
עַל עֲבָדָיו	איבער זיינע קנעכט,
וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר	און ער האט מיך אַריינ־געגעבען אין וואַכט־הויז
בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים	(אין) די הויז פון דעם אָבער־שטען פון די לייב־וואַכע.
אֹתִי וְאֵת שַׂר הָאֹפִים	מיך און דעם אָבערשטען פון די בעקערס.
11. וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם	11. און מיר האבען גע־טרוימט אַ טרוים
בְּלַיְלָה אֶחָד	אין איין נאַכט,
אֲנִי וָהוּא	איך און ער,
אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ	יעדער נאך די דייטונג פון זיין טרוים
חָלָמְנוּ׃	האבען מיר געטרוימט.
12. וְשָׁם אִתָּנוּ	12. און דאָרט איז מיט אונז געוועזן

1) לאַנקע, זומפּען־גראַז. 2) דין. 3) שטעקעל, שטענגעל, שטרוי. 4) פערברענט, אויס טריקענט. 5) האט געקלאַפּט, זיך בעוועגט. 6) געהיים־דייטער.

נַעַר עִבְרִי	אַ אידישער קנאַבע,
עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים	אַ קנעכט ביי דעם אָבער־שטען פון די לייב־וואַכע,
וַנְּסַפֶּר לוֹ	און מיר האבען איהם דערציילט,
וַיִּפְתָּר לָנוּ	און ער האט אונז בעדייטעט
אֶת חֲלֹמֹתֵינוּ	אונזערע טרוימען,
אִישׁ כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר:	יעדען נאך זיין טרוים, האט ער געדייטעט.
13. וַיְהִי	13 און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ	ווי ער האט אונז געדייטעט
כֵּן הָיָה	אַזוי איז געווען:
אֹתִי הֵשִׁיב עַל כַּנִּי	מיך האט מען צוריקגעקערט אויף מיין שטעלע,
וְאֹתוֹ תָלָה:	און איהם האט מען אויפגעהאַנגען.
14. וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה	14. און פרעה האט געשיקט
וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף	און ער האט גערופען יוסף,
וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר	און מען האט איהם [1]שנעל געבראַכט פון די גרוב,
וַיְגַלַּח	און ער האט זיך [2]אָבגעגאָלט,
וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו	און ער האט איבערגעביטען זיינע קליידער
וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה:	און ער איז געקומען צו פרעה.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
15. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	15 און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
חֲלוֹם חָלַמְתִּי	איך האב געטרוימט אַ טרוים,
וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ	און קיינער קען איהם דייטען,
וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ	און איך האב געהערט וועגען דיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
תִּשְׁמַע חֲלוֹם	(דאס) דו פערשטייסט אַ טרוים
לִפְתֹּר אֹתוֹ:	איהם צו דייטען.
16. וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פַּרְעֹה	16. און יוסף האט געאַנטוואָרט פרעה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בִּלְעָדָי	[3]דאס איז ניט ביי מיר!
אֱלֹהִים יַעֲנֶה	גאט זאל אַנטוואָרטען
אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה:	פרעה'ס פרידען.
17. וַיְדַבֵּר פַּרְעֹה	17. און פרעה האט גערעט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
בַּחֲלֹמִי	אין מיין טרוים
הִנְנִי עֹמֵד	זעה איך (דאס) איך שטיי

עַל שְׂפַת הַיְאֹר:	ביי דעם ברעג פון דעם פלוס,
18. וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר	18. און זעה, פון דעם פלוס
עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת	געהען אויף זיבען קיה
בְּרִיאוֹת בָּשָׂר	פעטע (אין) פלייש
וִיפֹת תֹּאַר	און שעהנע פון אָנזעהן,
וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ:	און זיי האבען זיך געפיטערט אויף דער וויזע.
19. וְהִנֵּה	19. און זעה,
שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת	אַנדערע זיבען קיה
עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן	געהען אויף נאך זיי,
דַּלּוֹת	[4]אָבגעצערטע
וְרָעוֹת תֹּאַר מְאֹד	און זעהר שלעכט פון געשטאַלט,
וְרַקּוֹת בָּשָׂר	און מאָגער (אין) פלייש,
לֹא רָאִיתִי כָהֵנָּה	איך האב ניט געזעהן ווי זיי זיינען
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די גאַנצע לאַנד מצרים
לָרֹעַ:	אין שלעכטקייט.
20. וַתֹּאכַלְנָה	20. און עס האבען אויפגעגעסען
הַפָּרוֹת	די קיה,
הָרַקּוֹת וְהָרָעוֹת	די מאָגערע און די שלעכטע
אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת	די ערשטע זיבען קיה,
הַבְּרִיאֹת:	די פעטע.
21. וַתָּבֹאנָה	21. און זיי זיינען אַריינגעקומען
אֶל קִרְבֶּנָה	אין זייער לייב,
וְלֹא נוֹדַע	און עס איז ניט בעמערקט געווארען,
כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה	דאס זיי זיינען אַריינגעקומען אין זייער לייב,
וּמַרְאֵיהֶן רַע	און זייער אָנזעהן איז געווען שלעכט
כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה	ווי אין אָנפאַנג;
וָאִיקָץ:	דאַן האב איך ערוואַכט.
22. וָאֵרֶא בַּחֲלֹמִי	22. און איך האב (ווידער) געזעהן אין מיין טרוים,
וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים	און זעה, זיבען זאַנגען
עֹלֹת בְּקָנֶה אֶחָד	געהען אויף אויף איין האַלם
מְלֵאֹת וְטֹבוֹת:	פולע און גוטע.
23. וְהִנֵּה	23. און זעה,
שֶׁבַע שִׁבֳּלִים	זיבען זאַנגען
צְנֻמוֹת דַּקּוֹת	פערדאַרטע, מאָגערע,
שְׁדֻפוֹת קָדִים	אויסגעקלאַפטע פון אָסטווינד

1) געמאַכט לויפען. 2) אָבגעשאָרען. 3) אָדער: ניט איך! 4) דירפטיגע, קראַנקליכע.

צְמֻחוֹת אַחֲרֵיהֶם : שפּראָצען נאָך זיי.
24. וַתִּבְלַעְןָ 24. און עס האָבען איינגעשלונגען
הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקֹּת די מאָגערע זאַנגען
אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבוֹת די זיבען גוטע זאַנגען.
וָאֹמַר און איך האָב (עס) געזאָגט
אֶל הַחַרְטֻמִּים צו די בילדער־שריפט געלעהרטע
וְאֵין מַגִּיד לִי : און קיינער קען מיר זאָגען (די דייטונג).
25. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף 25. און יוסף האָט געזאָגט
אֶל פַּרְעֹה צו פּרעה:
חֲלוֹם פַּרְעֹה פּרעה'ס טרוים
אֶחָד הוּא איז איינער;
אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה וואס גאָט וויל טהאָן
הִגִּיד לְפַרְעֹה : האָט ער [1]געזאָגט צו פּרעה.
26. שֶׁבַע פָּרֹת הַטֹּבֹת 26. די זיבען גוטע קיה
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה זיינען זיבען יאָהר,
וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבֹת און די זיבען גוטע זאַנגען
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה זיינען זיבען יאָהר;
חֲלוֹם אֶחָד הוּא : עס איז איין טרוים.
27. וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת 27. און די זיבען קיה,
הָרַקּוֹת וְהָרָעֹת די מאָגערע און די שלעכטע
הָעֹלֹת אַחֲרֵיהֶן וועלכע זיינען אויפגעגאַנגען נאָך זיי,
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה זיינען זיבען יאָהר;
וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים און די זיבען זאַנגען,
הָרֵקוֹת די ליידיגע,
שְׁדֻפוֹת הַקָּדִים די אויסגעקלאַפּטע פון דעם אָסט־ווינד,
יִהְיוּ וועלען זיין
שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב : זיבען הונגער יאָהרען.
28. הוּא הַדָּבָר 28. דאָס איז דאָס וואָרט,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי וועלכעס איך האָב גערעדט
אֶל פַּרְעֹה צו פּרעה:
אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה וואס גאָט וויל טהאָן
הֶרְאָה אֶת פַּרְעֹה : האָט ער געוויזען פּרעה.
29. הִנֵּה 29. זעה.

שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת עס קומען זיבען יאָהר
שָׂבָע גָּדוֹל (פון) גרויסער [2]זאַטקייט
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם : אין דער גאַנצען לאַנד מצרים.
30. וְקָמוּ 30. דאַן וועלען אויפ־שטיין
שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב זיבען הונגער יאָהרען
אַחֲרֵיהֶן נאָך זיי,
וְנִשְׁכַּח דאָס עס וועט פערגעסען ווערען
כָּל הַשָּׂבָע די גאַנצע [2]זאַטקייט
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם אין די לאַנד מצרים,
וְכִלָּה הָרָעָב און דער הונגער וועט [3]פערדאַרבען
אֶת הָאָרֶץ : די לאַנד.
31. וְלֹא יִוָּדַע הַשָּׂבָע 31. און די זאַטקייט וועט ניט בעמערקט ווערען
בָּאָרֶץ אין די לאַנד
מִפְּנֵי הָרָעָב הַהוּא וועגען יענעם הונגער.
אַחֲרֵי כֵן (וועלכער וועט זיין) נאָך דעם.
כִּי כָבֵד הוּא מְאֹד : דען ער וועט זיין זעהר שווער.
32. וְעַל הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם 32. און וועגען די ווידערהאָלונג פון דעם טרוים
אֶל פַּרְעֹה צו פּרעה
פַּעֲמָיִם צוויי מאָל,
כִּי נָכוֹן הַדָּבָר (בעדייטעט) דאָס די זאַך איז פעסט בעשלאָסען
מֵעִם הָאֱלֹהִים פון גאָט
וּמְמַהֵר הָאֱלֹהִים און גאָט איילט
לַעֲשֹׂתוֹ : עס צו טהאָן.
33. וְעַתָּה יֵרֶא פַרְעֹה 33. און יעצט זאָל פּרעה זעהן
אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם אַ פערשטענדיגען און אַ קלוגען מאַן,
וִישִׁיתֵהוּ און ער זאָל איהם [4]זעצען
עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם : איבער די לאַנד מצרים.
34. יַעֲשֶׂה פַרְעֹה 34. פּרעה זאָל (דאָס) טהאָן,
וְיַפְקֵד פְּקִדִים און ער זאָל אויפנעהמען אויפזעהער
עַל הָאָרֶץ איבער די לאַנד,
וְחִמֵּשׁ און ער זאָל נעהמען אַ פינפטע טהייל
אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם (פון) די לאַנד מצרים
בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע אין די זיבען זאַטע יאָהרען.
35. וְיִקְבְּצוּ 35. און זיי זאָלען זאַמלען
אֶת כָּל אֹכֶל אַלע שפּייז

1) דערציילט, פערקינדיגט. 2) זעטיגונג. 3) פערצעהרען, פערניכטען, אויסמאָגערען. 4) מאַכען.

וְהַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה	פון דיזע קומענדע גוטע יאָהרען,
וְיִצְבְּרוּ בָר	און זיי זאלען אויף־הייפען געטריידע
תַּחַת יַד פַּרְעֹה	אונטער פּרעה׳ס האַנד,
אֹכֶל בֶּעָרִים	(פיר) שפּייזע אין די שטעט,
וְשָׁמָרוּ:	און זיי זאָלען (עס) אויפ־בעוואַהרען.
36. וְהָיָה הָאֹכֶל	36. און די שפּייזע זאל זיין
לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ	אַלס אויף־בעוואַהרונג פיר די לאַנד
לְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב	פיר די זיבען הונגער יאָהרען,
אֲשֶׁר תִּהְיֶיןָ	וועלכע וועלען זיין
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אין די לאַנד מצרים,
וְלֹא תִכָּרֵת הָאָרֶץ	און די לאַנד וועט ניט אָבגעשניטען[1] ווערען
בָּרָעָב:	דורך דעם הונגער.
37. וַיִּיטַב הַדָּבָר	37. און די זאַך איז [2]געפעליג געוואָרען
בְּעֵינֵי פַרְעֹה	אין פּרעה׳ס אויגען
וּבְעֵינֵי כָּל עֲבָדָיו:	און אין די אויגען פון אַלע זיינע קנעכט.
38. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	38. און פּרעה האט געזאגט
אֶל עֲבָדָיו	צו זיינע קנעכט:
הֲנִמְצָא כָזֶה	צו וועלען מיר געפינען ווי דיזען,
אִישׁ	אַ מאַן,
אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ:	וואס גאָטעס-גייסט איז אין איהם?
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
39. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	39. און פּרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ	נאָכדעם ווי גאָט האט דיר געלאָזען וויסען
אֶת כָּל זֹאת	דיזעס אַלעס,
אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ	איז ניט׳אָ אַזאַ פערשטענדיגער און קלוגער ווי דו ביסט.
40. אַתָּה תִּהְיֶה	40. דו זאָלסט זיין
עַל בֵּיתִי	איבער מיין הויז,
וְעַל פִּיךָ	און אויף דיין [3]בעפעהל
יִשַּׁק כָּל עַמִּי	זאל [4]זיך פיהרען מיין גאַנצע פאָלק,
רַק הַכִּסֵּא	נור (מיט) דעם טהראָן
אֶגְדַּל מִמֶּךָּ:	וועל איך גרעסער זיין פון דיר
41. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	41. און פּרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
רְאֵה, נָתַתִּי אֹתְךָ	זעה, איך האב דיך געזעצט
עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם:	איבער די גאַנצע לאַנד מצרים.
42. וַיָּסַר פַּרְעֹה	42. און פּרעה האט אַראָבגענומען
אֶת טַבַּעְתּוֹ	זיין רינג
מֵעַל יָדוֹ	פון זיין האַנד,
וַיִּתֵּן אֹתָהּ	און ער האט איהר אָנגעטאָן
עַל יַד יוֹסֵף	אויף יוסף׳ס האַנד,
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט איהם בעקליידעט
בִּגְדֵי שֵׁשׁ	(מיט) קליידער פון [5]פיינע לייגוואַנד,
וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב	און ער האט ארויפגעלייגט אַ גאָלדענע קעט
עַל צַוָּארוֹ:	אויף זיין האַלדז.
43. וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ	43. און ער האט איהם געלאָזען פיהרען
בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה	אין דעם צווייטען וואָגען,
אֲשֶׁר לוֹ	וועלכען ער האט געהאַט,
וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו	און מען האט אויס־גערופען פאַר איהם:
אַבְרֵךְ:	[6]קניט זיך!
וְנָתוֹן אֹתוֹ	און ער האט איהם געזעצט
עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם:	איבער די גאַנצע לאַנד מצרים.
44. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	44. און פּרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אֲנִי פַרְעֹה	איך בין פּרעה!
וּבִלְעָדֶיךָ	אָבער אָהן דיר
לֹא יָרִים אִישׁ	זאל קיין מאַן אויפ־הייבען
אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ	זיין האַנד און זיין פוס
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם:	אין די גאַנצע לאַנד מצרים.
45. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	45 און פּרעה האט גערופען
שֵׁם יוֹסֵף	דעם נאמען פון יוסף:
צָפְנַת פַּעְנֵחַ	צפנת פענח,
וַיִּתֶּן לוֹ אֶת אָסְנַת	און ער האט איהם געגעבען אָסנת,
בַּת פּוֹטִי פֶרַע	די טאָכטער פון פוטי פרע,
כֹּהֵן אֹן	דער פריסטער פון און,
לְאִשָּׁה	פיר אַ פרוי,
וַיֵּצֵא יוֹסֵף	און יוסף איז אַרויס־געגאַנגען
עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם:	איבער די לאַנד מצרים.
46. וְיוֹסֵף	46. און יוסף
בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	איז געווען דרייסיג יאָהר אַלט.

1)פערטיליגט, פערדאָרבען. 2)גוט געווען. 3)מויל, וואָרט. 4)פערזאָרגט ווערען; בעהערשט ווערען; זיך בעוואַפנען. 5)ביסוס. 6)יונגער העררר.

בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַּרְעֹה — ווען ער איז געשטאַנען פאַר פּרעה,
מֶלֶךְ מִצְרָיִם — דער קעניג פון מצרים;
וַיֵּצֵא יוֹסֵף — און יוסף איז אַרויס־געגאַנגען
מִלִּפְנֵי פַרְעֹה — פון פאר פרעה,
וַיַּעֲבֹר — און ער האט געררייזט
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם : — דורך די גאַנצע לאַנד מצרים.

47. וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ — 47. און די ערד האט גע־טראָגען
בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע — אין די זיבען [1]זאַטע יאָהרען
לִקְמָצִים : — אין [2]הויפענס.

48. וַיִּקְבֹּץ — 48. און ער האט אַיינגע־זאַמעלט
אֶת כָּל אֹכֶל — אַלע שפּייזע
שֶׁבַע שָׁנִים — פון די זיבען יאָהר,
אֲשֶׁר הָיוּ — וועלכע זיינען געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם — אין די לאַנד מצרים,
וַיִּתֶּן אֹכֶל בֶּעָרִים — און ער האט אַוועג־געלייגט (די) שפּייזע אין די שטעט,
אֹכֶל שְׂדֵה הָעִיר — די שפּייזע פון די פעלד פון דער שטאָט,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ — וואס איז אַרום איהר,
נָתַן בְּתוֹכָהּ : — האט ער אַוועג־געלייגט אין איהר.

49. וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר — 49. און יוסף האט אויפ־געהויפט געטריידע,
כְּחוֹל הַיָּם — ווי די זאַמד פון דעם מעער,
הַרְבֵּה מְאֹד — זעהר פיל,
עַד כִּי חָדַל לִסְפֹּר — ביז ער האט אויפ־געהערט צו ציילען,
כִּי אֵין מִסְפָּר : — דען עס איז ניט געוועזען קיין צאָהל.

50. וּלְיוֹסֵף יֻלַּד — 50. און ביי יוסף זיינען געבאָרען געוואָרען
שְׁנֵי בָנִים — צוויי זיהן
בְּטֶרֶם תָּבוֹא — בעפאָר עס איז געקומען,
שְׁנַת הָרָעָב — דער יאָהר פון הונגער,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ אָסְנַת — וועלכע האט צו איהם געבאָרען אָסנת,
בַּת פּוֹטִי פֶרַע — די טאכטער פון פוטי פרע,
כֹּהֵן אוֹן : — דער פּריסטער פון און.

51. וַיִּקְרָא יוֹסֵף — 51. און יוסף האט גערופען
אֶת שֵׁם הַבְּכוֹר — דעם נאָמען פון דעם ערשט־געבאָרענעם:
מְנַשֶּׁה — מנשה;
כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹהִים — דען גאָט האט מיך גע־מאַכט פערגעסען
אֶת כָּל עֲמָלִי — מיין גאַנצע [3]מיה־זעליגקייט
וְאֵת כָּל בֵּית אָבִי : — און מיין גאַנצע פאָטער'ס הויז.

52. וְאֵת שֵׁם הַשֵּׁנִי — 52. און דעם נאָמען פון דעם צווייטען
קָרָא אֶפְרָיִם — האט ער גערופען אפרים;
כִּי הִפְרַנִי אֱלֹהִים — דען גאָט האט מיך פרוכט־באַר געמאַכט
בְּאֶרֶץ עָנְיִי : — אין די לאַנד פון מיין עלענד.

רְבִיעִי — רְבִיעִי

53. וַתִּכְלֶינָה — 53. און עס האבען זיך געענדיגט
שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע — די זיבען זאַטע יאָהרען,
אֲשֶׁר הָיָה — וועלכע זיינען געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם : — אין די לאַנד מצרים.

54. וַתְּחִלֶּינָה — 54. און עס האבען אָנגע־פאַנגען
שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב — די זיבען הונגער יאָהרען
לָבוֹא — צו קומען,
כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף — ווי יוסף האט געזאָגט;
וַיְהִי רָעָב — און עס איז געוועזען אַ הונגער
בְּכָל הָאֲרָצוֹת — אין אַלע לענדער,
וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם — אָבער אין די גאַנצע לאַנד מצרים
הָיָה לָחֶם : — איז געוועזען ברויט.

55. וַתִּרְעַב — 55. (נאָכדעם) האט אויך געהונגערט
כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם — די גאַנצע לאַנד מצרים,
וַיִּצְעַק הָעָם — און דאס פאָלק האט גע־שריען
אֶל פַּרְעֹה, לַלָּחֶם — צו פרעה וועגען ברויט;
וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה — און פרעה האט געזאגט
לְכָל מִצְרַיִם — צו גאַנץ מצרים:
לְכוּ אֶל יוֹסֵף — גייט צו יוסף,
אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם — וואס ער וועט אייך זאגען
תַּעֲשׂוּ : — זאלט איהר טהאָן.

56. וְהָרָעָב הָיָה — 56. און דער הונגער איז געוועזען
עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ — איבער די גאַנצע פלעכע פון דער ערד
וַיִּפְתַּח יוֹסֵף — און יוסף האט געעפענט
אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם — אַלעס, וואס אין זיי (איז געוועזען שפּייזע)
וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם — און ער האט פערקויפט גע־טריידע צו די מצרים;
וַיֶּחֱזַק הָרָעָב — און דער הונגער איז געוועזען שטאַרק
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם : — אין די לאַנד מצרים.

57. וְכָל הָאָרֶץ — 57. און [4](פון) דער גאַנצער ערד
בָּאוּ מִצְרַיְמָה — איז מען געקומען נאך מצרים
לִשְׁבֹּר אֶל יוֹסֵף — צו קויפען געטריידע ביי יוסף.

1)יאָהר פון די זאַטקייט. 2)ד. ה. אַ הויפען פיר יעדען קאָרן זאַאט. 3)ליידען. 4)אַד. און אַלע לענדער זיינען געקומען א. ז. וו.

כִּי חָזַק הָרָעָב	דען דער הונגער איז געוועזן שטאַרק
בְּכָל הָאָרֶץ׃	אויף דער גאַנצען ערד.[1]

מב CAP. XLII.

1. וַיַּרְא יַעֲקֹב	1. און ווען יעקב האט געזען,
כִּי יֶשׁ שֶׁבֶר	דאס עס איז דאָ געטריידע
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו	האט יעקב געזאָגט צו זיינע זיהן:
לָמָּה תִּתְרָאוּ׃	וואַרום קוקט איהר זיך אָן איינער דעם אַנדערן?
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט:
הִנֵּה שָׁמַעְתִּי	זעה, איך האב געהערט,
כִּי יֶשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם	דאס עס איז דאָ געטריידע אין מצרים,
רְדוּ שָׁמָּה	גייט דאָרטען אַרונטער,
וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם	און קויפט פיר אונז פון דאָרט,
וְנִחְיֶה	אום מיר זאלען בלייבען לעבען
וְלֹא נָמוּת׃	און מיר זאָלען ניט שטאַרבען.
3. וַיֵּרְדוּ אֲחֵי יוֹסֵף	3. און יוסף׳ס ברידער זיינען אַרונטער געגאַנגען
עֲשָׂרָה	צעהן,
לִשְׁבֹּר בָּר מִמִּצְרָיִם	צו קויפען געטריידע פון מצרים.
4. וְאֶת בִּנְיָמִין	4. אָבער בנימין,
אֲחִי יוֹסֵף	יוסף׳ס ברודער,
לֹא שָׁלַח יַעֲקֹב	האט יעקב ניט געשיקט
אֶת אֶחָיו	מיט זיינע ברידער,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאגט:
פֶּן יִקְרָאֶנּוּ אָסוֹן׃	פילייכט וועט איהם טרעפען איין אונגליק.
5. וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	5. און די זיהן פון ישראל זיינען געקומען
לִשְׁבֹּר	געטריידע צו קויפען
בְּתוֹךְ הַבָּאִים	צווישען (אַנדערע) וואס זיינען געקומען,
כִּי הָיָה הָרָעָב	דען דער הונגער איז געוועזן
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אין די לאַנד כנען.
6. וְיוֹסֵף	6. און יוסף,
הוּא הַשַּׁלִּיט	ער איז געוועזן דער הערשער
עַל הָאָרֶץ	איבער די לאַנד,
הוּא הַמַּשְׁבִּיר	ער איז געוועזן דער געטריידע פערקויפער
לְכָל עַם הָאָרֶץ	צו דאַס גאַנצע פאָלק פון די לאַנד,
וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף	און יוסף׳ס ברידער זיינען געקומען,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם	און זיי האבען זיך געבוקט צו איהם מיט דעם געזיכט

אָרְצָה׃	צו דער ערד.
7. וַיַּרְא יוֹסֵף	7. און יוסף האט געזען
אֶת אֶחָיו	זיינע ברידער,
וַיַּכִּרֵם	און ער האט זיי דערקענט,
וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם	און ער האט זיך פרעמד געמאַכט צו זיי,
וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת	און ער האט גערעט מיט זיי הארט,[2]
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
מֵאַיִן בָּאתֶם	פון וואַנען זייט איהר געקומען?
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מֵאֶרֶץ כְּנַעַן	פון די לאַנד כנען
לִשְׁבָּר אֹכֶל׃	צו קויפען שפייזע
8. וַיַּכֵּר יוֹסֵף	8. און יוסף האט דערקענט
אֶת אֶחָיו	זיינע ברידער,
וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ׃	אָבער זיי האבען איהם ניט דערקענט.
9. וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף	9. און יוסף האט זיך דערמאָהנט
אֵת הַחֲלֹמוֹת	די טרוימען,
אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם	וועלכע ער האט געטרוימט וועגען זיי,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
מְרַגְּלִים אַתֶּם	איהר זייט אויסזעהערס,[3]
לִרְאוֹת	צו זעהן
אֶת עֶרְוַת הָאָרֶץ	די שוואַכקייט[4] פון די לאַנד
בָּאתֶם׃	זייט איהר געקומען.
10. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	10. און זיי האבען געזאגט צו איהם:
לֹא אֲדֹנִי	ניין, מיין העררְ!
וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ	זאָנדערן דיינע קנעכט זיינען געקומען
לִשְׁבָּר אֹכֶל׃	צו קויפען שפייזע.
11. כֻּלָּנוּ	11. מיר אַלע
בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ	די זיהן פון איין מאַן זיינען מיר,
כֵּנִים אֲנַחְנוּ	מיר זיינען עהרליכע לייטע,
לֹא הָיוּ עֲבָדֶיךָ	דיינע קנעכט זיינען נימאַלס געוועזן
מְרַגְּלִים׃	אויסזעהערס.
12. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	12. און ער האט געזאגט צו זיי:
לֹא	ניין!
כִּי עֶרְוַת הָאָרֶץ	זאָנדערן די שוואַכקייט[4] פון די לאַנד
בָּאתֶם לִרְאוֹת׃	זייט איהר געקומען צו זעהן.
13. וַיֹּאמְרוּ	13. און זיי האבען געזאגט:

1) אין אַלע לענדער. 2) האַרטע רייד. 3) שפּיאָנען. 4) בלעסע, שאַנדע: די שוואַכקייט פון אַ לאַנד איז איהר שאַנדע

שְׁנֵים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ	דייגע קנעכט זיינען צוועלף
אַחִים אֲנַחְנוּ	ברידער זיינען מיר,
בְּנֵי אִישׁ אֶחָד	די זיהן פון איין מאַן
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען
וְהִנֵּה הַקָּטֹן	און דער קלענסטער
אֶת אָבִינוּ הַיּוֹם	איז הייטע ביי אונזער פאַטער
וְהָאֶחָד אֵינֶנּוּ׃	און [דער] אייגער איז ניט'אָ.
14. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף	14. און יוסף האט געזאגט צו זיי:
הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי	[1]עס איז ווי איך האב גערעט
אֲלֵיכֶם	צו אייך
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מְרַגְּלִים אַתֶּם׃	איהר זייט אויסזעהערס.
15. בְּזֹאת תִּבָּחֵנוּ	15. דורך דיזעס זאלט איהר געפּרופט ווערען,
חֵי פַרְעֹה	[2]זאָ וואַהר ווי פּרעה לעבט,
אִם תֵּצְאוּ מִזֶּה	אויב איהר וועט אַרויס-גיין פון היר,
כִּי אִם	זאָנדערן
בְּבוֹא אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	ווען אייער קלענסטער ברודער וועט קומען
הֵנָּה׃	היר.
16. שִׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד	16. שיקט פון אייך איינעם,
וְיִקַּח אֶת אֲחִיכֶם	און ער זאל נעהמען אייער ברודער,
וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ	און איהר בלייבט געפאַנגען
וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם	אום אייערע ווערטער זאָלען געפּרופט ווערען
הַאֱמֶת אִתְּכֶם	אויב די וואַרהייט איז ביי אייך,
וְאִם לֹא	און אויב ניט,
חֵי פַרְעֹה	[2]זאָ וואַהר ווי פּרעה לעבט,
כִּי מְרַגְּלִים אַתֶּם׃	דאס איהר זייט אויס-זעהערס.
17. וַיֶּאֱסֹף אֹתָם	17. און ער האט זיי [3]איינ-געזאַמעלט
אֶל מִשְׁמָר	אין וואַכט-הויז
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃	דריי טעג.
18. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף	18. און יוסף האט געזאגט צו זיי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג:
זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ	טהוט דיזעס, אום איהר זאלט בלייבען לעבען,
אֶת הָאֱלֹהִים	פיר גאט
אֲנִי יָרֵא׃	פירכטע איך.

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. אִם כֵּנִים אַתֶּם	19. אויב איהר זייט עהרליכע,
אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר	זאָל איין ברודער אייערער בלייבען געפאַנגען
בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶם	אין אייער וואַכט-הויז,
וְאַתֶּם לְכוּ	און איהר גייט
הָבִיאוּ שֶׁבֶר	ברייגגט געטריידע
רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם׃	(פיר) דעם הונגער פון אייערע הייזער.
20. וְאֶת אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	20. און אייער קלענסטען ברודער
תָּבִיאוּ אֵלַי	זאלט איהר ברייגגען צו מיר
וְיֵאָמְנוּ דִבְרֵיכֶם	אום אייערע ווערטער זאלען בעגלויבט ווערען,
וְלֹא תָמוּתוּ	און איהר זאָלט ניט שטאַר-בען,
וַיַּעֲשׂוּ כֵן׃	און זיי האבען אזוי געטאָן.
21. וַיֹּאמְרוּ	21. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל אָחִיו	אייגער צום אַנדערן:
אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ	וואַהרליך! מיר זייגען שולדיג
עַל אָחִינוּ	וועגען אונזער ברודער,
אֲשֶׁר רָאִינוּ	וויל מיר האבען געזען
צָרַת נַפְשׁוֹ	די [4]ליידען פון זיין זעלע,
בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ	ווען ער האט זיך געבעטען צו אונז,
וְלֹא שָׁמָעְנוּ	און מיר האבען ניט (געוואָלט) הערען,
עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ	דאַרום איז געקומען איבער אונז
הַצָּרָה הַזֹּאת׃	דיזעס ליידען.
22. וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם	22. און ראובן האט זיי געאַנטוואָרט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם	האב איך ניט געזאגט צו אייך,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַל תֶּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד	איהר זאלט ניט זינדיגען געגען דעם קינד,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם	און איהר האט ניט געהערט?
וְגַם דָּמוֹ	דארום אויך זיין בלוט
הִנֵּה נִדְרָשׁ׃	ווערט יעצט געפאָדערט.
23. וְהֵם לֹא יָדְעוּ	23. און זיי האבען ניט געוואוסט,
כִּי שֹׁמֵעַ יוֹסֵף	דאס יוסף פערשטייט.
כִּי הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם׃	דען דער דאָלמעטשער (איז געווען) צווישען זיי.
24. וַיִּסֹּב מֵעֲלֵיהֶם	24. און ער האט זיך אוועג-געקעהרט פון זיי.
וַיֵּבְךְּ	און ער האט געוויינט,
וַיָּשָׁב אֲלֵיהֶם	און ער האט זיך צוריק-געקערט צו זיי,

1) דאס איז, וואס איך א. ז. וו. 2) ווערטערליך: (ביי) פּרעה׳ס לעבען. 3) אַרייגגעזעצט. 4) אַנגסט, עלענד.

וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם	און ער האט גערעט צו זיי,
וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן	און ער האט גענומען פון זיי שמעון,
וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ	און ער האט איהם [1]געבונדען
לְעֵינֵיהֶם׃	פאר זיי אין די אויגען.
25. וַיְצַו יוֹסֵף	25. און יוסף האט בעפוילען
וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם	[2]דאַס מען זאל אָנפילען זייערע געפעס
בָּר	(מיט) געטריידע,
וּלְהָשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם	און צוריק־צוקערען זייערע געלדער
אִישׁ אֶל שַׂקּוֹ	יעדען אין זיין זאַק,
וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה	און זיי צו געבען שפייזע
לַדָּרֶךְ	אויף דעם וועג;
וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן׃	און מען האט זיי אַזוי געטאָן
26. וַיִּשְׂאוּ	26. און זיי האבען [3]אָנגעלאָדען
אֶת שִׁבְרָם	זייערע געטריידע
עַל חֲמֹרֵיהֶם	אויף זייערע אייזלען,
וַיֵּלְכוּ מִשָּׁם׃	און זיי זיינען אַוועג־געגאַנגען פון דאָרט.
27. וַיִּפְתַּח הָאֶחָד	27. און [דער] איינער האט געעפענט
אֶת שַׂקּוֹ	זיין זאַק
לָתֵת מִסְפּוֹא לַחֲמֹרוֹ	צו געבען פוטער צו זיין אייזעל,
בַּמָּלוֹן	אין דעם [4]הערבערג,
וַיַּרְא אֶת כַּסְפּוֹ	און ער האט דערזען זיין געלד,
וְהִנֵּה הוּא	און זעה, עס איז געווען
בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ׃	ביי דער עפנונג פון זיין זאַק.
28. וַיֹּאמֶר אֶל אֶחָיו	28. און ער האט געזאגט צו זיינע ברידער:
הוּשַׁב כַּסְפִּי	מיין געלט איז צוריק־געקערט געוואָרען
וְגַם הִנֵּה בְאַמְתַּחְתִּי	און עס איז אויך היר אין מיין זאַק.
וַיֵּצֵא לִבָּם	און זייער האַרץ איז אַרויס־געגאַנגען[5],
וַיֶּחֶרְדוּ	און זיי האבען געציטערט
אִישׁ אֶל אָחִיו	איינער צום אַנדערן,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַה זֹּאת	וואס איז דיזעס
עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ׃	(וואס) גאט האט אונז געטאָן!
29. וַיָּבֹאוּ	29. און זיי זיינען געקומען
אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם	צו יעקב זייער פאטער
אַרְצָה כְּנָעַן	נאך די לאַנד כנען.
וַיַּגִּידוּ לוֹ	און זיי האבען איהם דער־ציילט
אֵת כָּל הַקֹּרֹת אֹתָם	אַלעס, וואס זיי האט גע־טראָפען,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
30. דִּבֶּר הָאִישׁ	30. דער מאַן האט גערעט,
אֲדֹנֵי הָאָרֶץ	דער העדר פון די לאַנד,
אִתָּנוּ	מיט אונז
קָשׁוֹת	האַרטע ווערטער
וַיִּתֵּן אֹתָנוּ	און ער האט אונז [6]געמאַכט
כִּמְרַגְּלִים אֶת הָאָרֶץ	פיר אויסזעהערס פון די לאַנד.
31. וַנֹּאמֶר אֵלָיו	31. און מיר האבען געזאגט צו איהם:
כֵּנִים אֲנָחְנוּ	מיר זיינען עהרליכע,
לֹא הָיִינוּ מְרַגְּלִים׃	מיר זיינען נימאַלס געווען אויסזעהערס.
32. שְׁנֵים עָשָׂר אֲנַחְנוּ	32. מיר זיינען צוועלף,
אַחִים, בְּנֵי אָבִינוּ	ברידער, די זיהן פון אונזער פאטער,
הָאֶחָד אֵינֶנּוּ	[דער] איינער איז ניט'אָ
וְהַקָּטֹן הַיּוֹם	און דער קלענסטער איז הייטע
אֶת אָבִינוּ	ביי אונזער פאטער
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אין די לאַנד כנען.
33. וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ הָאִישׁ	33. און דער מאַן האט צו אונז געזאגט,
אֲדֹנֵי הָאָרֶץ	דער העדר פון די לאַנד,
בְּזֹאת אֵדַע	דורך דיזעס וועל איך וויסען
כִּי כֵנִים אַתֶּם	דאס איהר זייט עהרליכע:
אֲחִיכֶם הָאֶחָד	איין ברודער אייערען
הַנִּיחוּ אִתִּי	לאָזט ביי מיר,
וְאֶת רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם	און (פיר) דעם הונגער פון אייערע הייזער
קְחוּ, וָלֵכוּ׃	נעהמט, און גייט.
34. וְהָבִיאוּ	34. און ברייגגט
אֶת אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	אייער קלענסטען ברודער
אֵלַי	צו מיר.
וְאֵדְעָה	דאַן וועל איך וויסען,
כִּי לֹא מְרַגְּלִים אַתֶּם	דאַס איהר זייט ניט אויס־זעהערס,
כִּי כֵנִים אַתֶּם	דאס איהר זייט עהרליכע,
אֶת אֲחִיכֶם	אייער ברודער
אֶתֵּן לָכֶם	וועל איך אייך (דאַן) אַוועג־געבען
וְאֶת הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ׃	און די לאַנד מעגט איהר [7]דורך רייזען.

1) געפאַנגען גענומען. 2) און מען האט אָנגעפילט זייערע זעק. 3) ארויפגעהויבען. 4) אַיינפאָהר־הויז. 5) ד. ה. זיי האבען זיך דערשראָקען. 6) געהאַלטען, אָנגענומען. 7) האַנדלען, פערקעהרען.

35. וַיְהִי	35. און עס איז געווען,
הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם	(ווען) זיי האבען אויס־געליידיגט זייערע זעק,
וְהִנֵּה אִישׁ	און יעדער זעהט,
צְרוֹר כַּסְפּוֹ	(דאס) זיין בינטעל געלד
בְּשַׂקּוֹ	איז אין זיין זאַק,
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען געזעען
אֶת צְרֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם	זייערע בינטלעך געלד
הֵמָּה וַאֲבִיהֶם	זיי און זייער פאטער,
וַיִּירָאוּ׃	און זיי האבען זיך געפירכ־טעט.
36. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם	36. און זייער פאטער יעקב האט צו זיי געזאגט:
אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם	מיך האט איהר קינדערלאָז געמאַכט!
יוֹסֵף אֵינֶנּוּ	יוסף איז ניט'אַ,
וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ	און שמעון איז ניט'אַ,
וְאֶת בִּנְיָמִן תִּקָּחוּ	און בנימין ווילט איהר צונעהמען;
עָלַי הָיוּ כֻלָּנָה׃	איבער מיר איז אַלעס געקומען!
37. וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן	37. און ראובן האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אֶת שְׁנֵי בָנַי תָּמִית	מיינע צוויי זיהן מעגסט'ו טויטען,
אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ	אויב איך וועל איהם ניט ברייגגען צו דיר;
תְּנָה אֹתוֹ עַל יָדִי	גיב איהם אויף מיין האנד,
וַאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ׃	און איך וועל איהם צוריק־ברייגגען צו דיר.
38. וַיֹּאמֶר	38. און ער האט געזאגט:
לֹא יֵרֵד בְּנִי עִמָּכֶם	מיין זוהן וועט ניט אַרונטער גיין מיט אייך,
כִּי אָחִיו מֵת	דען זיין ברודער איז גע־שטאָרבען,
וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר	און ער אליין איז איבער־געבליבען
וּקְרָאָהוּ אָסוֹן	און (ווען) איהם וועט טרע־פען איין אונגליק
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג
אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ	וואס איהר וועט גיין אויף איהר
וְהוֹרַדְתֶּם אֶת שֵׂיבָתִי	דאַן וועט איהר אַרונטער־ברייגגען מיין[1] גרויעס־עלטער
בְּיָגוֹן שְׁאוֹלָה׃	מיט טרויער אין גראַב.

Cap. XLIII — מג

1. וְהָרָעָב	1. און דער הונגער
כָּבֵד בָּאָרֶץ׃	איז געווען שווער אין די לאַנד.
2. וַיְהִי	2. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ	ווען זיי האבען געענדיגט
לֶאֱכֹל אֶת הַשֶּׁבֶר	צו עסען די געטריידע,
אֲשֶׁר הֵבִיאוּ	וועלכע זיי האבען געבראַכט
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם	האט זייער פאטער געזאגט צו זיי:
שֻׁבוּ, שִׁבְרוּ לָנוּ	קעהרט אייך צוריק, קויפט פיר אונז
מְעַט אֹכֶל׃	אַ ביסעל שפייזע.
3. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה	3. און יהודה האט צו איהם געזאגט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הָעֵד	ווארנען
הֵעִד בָּנוּ הָאִישׁ	האט אונז דער מאַן געוואָרענט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לֹא תִרְאוּ פָנַי	איהר זאלט ניט זעהן מיין געזיכט,
בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם׃	אויסער (ווען) אייער ברודער איז מיט אייך.
4. אִם יֶשְׁךָ מְשַׁלֵּחַ	4. אויב דו ווילסט שיקען
אֶת אָחִינוּ, אִתָּנוּ	אונזער ברודער, מיט אונז,
נֵרְדָה	(דאַן) וועלען מיר אַרונטער־גיין,
וְנִשְׁבְּרָה לְךָ אֹכֶל׃	און מיר וועלען קויפען פיר דיר שפּייזע.
5. וְאִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ	5. ווען דו שיקסט (איהם) אָבער ניט,
לֹא נֵרֵד	וועלען מיר ניט אַרונטער־גיין,
כִּי הָאִישׁ	דען דער מאַן
אָמַר אֵלֵינוּ	האט געזאגט צו אונז:
לֹא תִרְאוּ פָנַי	איהר זאלט ניט זעהן מיין געזיכט
בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם׃	אויסער (ווען) אייער ברודער איז מיט אייך.
6. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	6. און ישראל האט געזאגט:
לָמָה הֲרֵעֹתֶם לִי	ווארום האט איהר מיר שלעכטעס געטאָן,
לְהַגִּיד לָאִישׁ	צו זאגען דעם מאַן,
הַעוֹד לָכֶם אָח׃	[2]דאס איהר האט נאך אַ ברודער?
7. וַיֹּאמְרוּ	7. און זיי האבען געזאגט:
שָׁאוֹל שָׁאַל הָאִישׁ	דער מאַן האט גענוי געפרעגט
לָנוּ וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ	וועגען אונז און וועגען אונזער [3]געבורט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הַעוֹד אֲבִיכֶם חַי	לעבט נאָך אייער פאטער?
הֲיֵשׁ לָכֶם אָח	האט איהר (נאך) אַ ברודער?

1) גרויע קאָפּ, גרויע האָאר. 2) אויב. 3) פערוואַנדשאַפט, פאַמיליע.

וַנַּגֶּד לוֹ	און מיר האבען איהם דערציילט
עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע ווערטער;
הֲיָדוֹעַ נֵדַע	האבען מיר געקאָנט וויסען,
כִּי יֹאמַר	דאס ער וועט זאגען:
הוֹרִידוּ אֶת אֲחִיכֶם :	ברייגנט אַראָפּ אייער ברודער?
8. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה	8. און יהודה האט געזאגט
אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו	צו ישראל, זיין פאטער:
שִׁלְחָה הַנַּעַר אִתִּי	שיק דעם קנאַבע מיט מיר
וְנָקוּמָה, וְנֵלֵכָה	און מיר וועלען אויפ־שטיין און מיר וועלען גיין,
וְנִחְיֶה	אום מיר זאלען בלייבען לעבען,
וְלֹא נָמוּת	און מיר זאלען ניט שטאַרבען,
גַּם אֲנַחְנוּ	אויך מיר,
גַּם אַתָּה, גַּם טַפֵּנוּ :	אויך דו, אויך אונזערע קינדער.
9. אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ	9. איך וועל פאר איהם [1]קאַווירען,
מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ	פון מיין האַנד זאָלסט׳ו איהם פאָדערען;
אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו	אויב איך וועל איהם ניט ברייגגען
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ	און איך וועל איהם אַוועג־שטעלען פאַר דיר,
וְחָטָאתִי לְךָ	דאַן זאָל איך געזינדיגט האבען געגען דיר
כָּל הַיָּמִים :	אַלע [2]צייטען.
10. כִּי	10. דען,
לוּלֵא הִתְמַהְמָהְנוּ	ווען מיר וואָלטען זיך ניט [3]פערזאַמט,
כִּי עַתָּה שַׁבְנוּ	דאַן וואָלטען מיר יעצט צוריק־געקערט
זֶה פַעֲמָיִם :	שוין צוויי מאָל.
11. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם	11 און זייער פאטער ישראל האט צו זיי געזאגט:
אִם כֵּן אֵפוֹא	אויב עס איז אזוי,
זֹאת עֲשׂוּ	(דאַן) טהוט דיזעס:
קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ	נעהמט פון די בעסטע פרוכט פון די לאַנד
בִּכְלֵיכֶם	אין אייערע געפעס,
וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ	און ברייגגט אַרונטער צו דעם מאַן
מִנְחָה	אַ געשענק:
מְעַט צֳרִי	אַ ביסעל באַלזאַם,
וּמְעַט דְּבַשׁ	און אַ ביסעל האָניג,
נְכֹאת וָלֹט	געווירצען און [4]לאַדאַנום,

בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים :	פיסטאַציען און מאַנדלען.
12. וְכֶסֶף מִשְׁנֶה	12. און דאָפּעלטע געלד
קְחוּ בְיֶדְכֶם	נעהמט אין אַייער האַנד,
וְאֶת הַכֶּסֶף הַמּוּשָׁב	און די געלד, וועלכע איז צוריק־געקערט געוואָרען
בְּפִי אַמְתְּחֹתֵיכֶם	אין די עפנונג פון אַייערע זעק,
תָּשִׁיבוּ בְיֶדְכֶם	זאלט איהר צוריק־ברייגגען אין אַייער האַנד,
אוּלַי מִשְׁגֶּה הוּא :	פילייכט איז עס איין אירטהום.
13. וְאֶת אֲחִיכֶם קָחוּ	13. און אַייער ברודער נעהמט,
וְקוּמוּ	און שטייט אויף,
שׁוּבוּ אֶל הָאִישׁ :	קעהרט אייך צוריק צו דעם מאַן.
14. וְאֵל שַׁדַּי	14. און גאט דער אַלמעכטיגער
יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים	זאל אייך געבען באַרעמהערציגקייט
לִפְנֵי הָאִישׁ	פאָר דעם מאַן,
וְשִׁלַּח לָכֶם	און ער זאל אייך אַרויס שיקען (פריי)
אֶת אֲחִיכֶם אַחֵר	אייער אַנדער ברודער
וְאֶת בִּנְיָמִין	און (אויך) בנימין;
וַאֲנִי, כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי	און איך, ווען איך דאַרף קינדערלאָז בלייבען,
שָׁכָלְתִּי :	וועל איך קינדערלאָז בלייבען.
15. וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים	15. און די מענער האבען גענומען
אֶת הַמִּנְחָה הַזֹּאת	דיזען געשענק,
וּמִשְׁנֶה כֶּסֶף	און דאָפּעלטע געלד
לָקְחוּ בְיָדָם	האבען זיי גענומען אין זייער האַנד
וְאֶת בִּנְיָמִן	און בנימין,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפ־געשטאַנען,
וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם	און זיי זיינען אַרונטער־געגאַנגען (נאך) מצרים,
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף :	און זיי האבען זיך געשטעלט פאר יוסף.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
16. וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין	16. און יוסף האט געזען ביי זיי בנימין,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט
לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ	צו דעם, וואס איז (געווען געזעצט) איבער זיין הויז:
הָבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים	ברייגג אַריין די מענער
הַבָּיְתָה	אין הויז,
וּטְבֹחַ טֶבַח, וְהָכֵן	און שלאַכט אַ שלאַכטונג, און בערייט צו,
כִּי אִתִּי	דען מיט מיר
יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים	וועלען עסען די מענער

1) בירגע זיין, פערַאַנטוואָרטליך זיין, גאַראַנטירען. 2) טעג. 3) געצעגערט. 4) לאַטוס, ווייהרויך.

בַּצָּהֳרָיִם׃	צו מיטאָג.
17. וַיַּעַשׂ הָאִישׁ	17. און דער מאַן האָט געטאָן
כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף	ווי יוסף האָט געזאָגט,
וַיָּבֵא הָאִישׁ	און דער מאַן האָט געבראַכט
אֶת הָאֲנָשִׁים	די מענער
בֵּיתָה יוֹסֵף׃	אין יוסף'ס הויז.
18. וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים	18. און די מענער האָבען זיך געפירכטעט,
כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף	דאָס זיי זיינען געבראַכט געוואָרען אין יוסף'ס הויז,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האָבען געזאָגט:
עַל דְּבַר הַכֶּסֶף	וועגען די געלד,
הַשָּׁב בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ	וועלכע האָט זיך צוריק־געקערט אין אונזערע זעק
בַּתְּחִלָּה	[1]פאַריגען מאָל
אֲנַחְנוּ מוּבָאִים	ווערען מיר געבראַכט,
לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ	אום זיך [2]אַרויף־צו־קייקלען אויף אונז,
וּלְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ	און אַרויף־צו־פאַלען אויף אונז,
וְלָקַחַת אֹתָנוּ	און אונז צו נעהמען
לַעֲבָדִים	פיר קנעכט
וְאֶת חֲמֹרֵינוּ׃	און אונזערע אייזלען.
19. וַיִּגְּשׁוּ אֶל הָאִישׁ	19 און זיי האָבען זיך ער־נעהנטערט צו דעם מאַן,
אֲשֶׁר עַל בֵּית יוֹסֵף	וועלכער (וואָר געזעצט) איבער יוסף'ס הויז
וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו	און זיי האָבען גערעט צו איהם,
פֶּתַח הַבָּיִת׃	אין דעם איינגאַנג פון הויז.
20. וַיֹּאמְרוּ	20. און זיי האָבען געזאָגט:
בִּי אֲדֹנִי	ביטע, מיין הערר!
יָרֹד יָרַדְנוּ	מיר זיינען אַראָב־געקומען
בַּתְּחִלָּה	[1]פאַריגען מאָל
לִשְׁבָּר אֹכֶל׃	צו קויפען שפּייזע.
21. וַיְהִי	21. און עס איז געווען,
כִּי בָאנוּ אֶל הַמָּלוֹן	ווען מיר זיינען געקומען אין דעם הערבערג,
וַנִּפְתְּחָה	און מיר האָבען געעפענט
אֶת אַמְתְּחֹתֵינוּ	אונזערע זעק,
וְהִנֵּה כֶסֶף אִישׁ	[3]און מיר זעהען די געלד פון יעדען
בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ	איז ביי דער עפנונג פון זיין זאַק,
כַּסְפֵּנוּ, בְּמִשְׁקָלוֹ	אונזער געלד מיט זיין געוויכט,
וַנָּשֶׁב אֹתוֹ בְּיָדֵנוּ׃	און מיר האָבען עס צוריק־געבראַכט אין אונזער האַנד
22. וְכֶסֶף אַחֵר	22. און אַנדערע געלד

הוֹרַדְנוּ בְיָדֵנוּ	האָבען מיר אַרונטער גע־בראַכט אין אונזער האַנד,
לִשְׁבָּר אֹכֶל	צו קויפען שפּייזע,
לֹא יָדַעְנוּ	מיר ווייסען ניט
מִי שָׂם כַּסְפֵּנוּ	ווער עס האָט אַריינגעלייגט אונזער געלד
בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ׃	אין אונזערע זעק.
23. וַיֹּאמֶר	23. און ער האָט געזאָגט:
שָׁלוֹם לָכֶם	פרידען צו אייך!
אַל תִּירָאוּ	איהר זאָלט זיך ניט פירכטען
אֱלֹהֵיכֶם	אייער גאָט
וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם	און דער גאָט פון אייער פאָטער
נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן	האָט אייך געגעבען אַ שאַטץ
בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם	אין אייערע זעק,
כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלָי	אייער געלד איז געקומען צו מיר.
וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת שִׁמְעוֹן׃	און ער האָט אַרויס־גע־פיהרט צו זיי שמעון.
24. וַיָּבֵא הָאִישׁ	24. און דער מאַן האָט אַריינגעבראַכט
אֶת הָאֲנָשִׁים	די מענער
בֵּיתָה יוֹסֵף	אין יוסף'ס הויז,
וַיִּתֶּן מַיִם	און ער האָט געגעבען וואַסער,
וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם	און זיי האָבען געוואַשען זייערע פיס,
וַיִּתֵּן מִסְפּוֹא	און ער האָט געגעבען פוטער
לַחֲמֹרֵיהֶם׃	צו זייערע אייזלען.
25. וַיָּכִינוּ	25. און זיי האָבען צו־בערייט
אֶת הַמִּנְחָה	דעם געשענק
עַד בּוֹא יוֹסֵף	ביז יוסף איז געקומען
בַּצָּהֳרָיִם	צו מיטאָג,
כִּי שָׁמְעוּ	דען זיי האָבען געהערט,
כִּי שָׁם יֹאכְלוּ לָחֶם׃	דאָס דאָרט וועלען זיי עסען שפּייזע.
26. וַיָּבֹא יוֹסֵף הַבַּיְתָה	26. און יוסף איז געקומען נאַך הויזע,
וַיָּבִיאוּ לוֹ	און זיי האָבען איהם געבראַכט
אֶת הַמִּנְחָה	דעם געשענק,
אֲשֶׁר בְּיָדָם	וועלכער איז געווען אין זייער האַנד
הַבָּיְתָה	אין הויז,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אָרְצָה׃	און זיי האָבען זיך געבוקט צו איהם צו דער ערד.
27. וַיִּשְׁאַל לָהֶם	27. און ער האָט זיי געפרעגט

1) אין אָנפאַנג. 2) ד. ה. זיך צו צושעפּען צו אונז. 3) און זעה.

לְשָׁלוֹם ווענגען פרידען,
וַיֹּאמֶר און ער האט געזאגט:
הֲשָׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזָּקֵן איז [1]פרידליך אייער אַלטער פאָטער,
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם וואס איהר האט געזאגט?
הַעוֹדֶנּוּ חָי: לעבט ער נאך?
28. וַיֹּאמְרוּ 28. און זיי האבען געזאגט:
שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ עס איז פרידען צו דיין קנעכט,
לְאָבִינוּ צו אונזער פאטער.
עוֹדֶנּוּ חָי ער לעבט נאך,
וַיִּקְּדוּ און זיי האבען זיך פערנייגט,
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: און זיי האבען זיך געבוקט.
29. וַיִּשָּׂא עֵינָיו 29. און ער האט אויפגעהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין און ער האט דערזען בנימין,
אָחִיו זיין ברודער,
בֶּן אִמּוֹ זיין מוטער׳ס זוהן,
וַיֹּאמֶר און ער האט געזאגט:
הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן איז דיזער אייער קלענסטער ברודער
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם אֵלָי וואס איהר האט געזאגט צו מיר?
וַיֹּאמַר און ער האט געזאגט:
אֱלֹהִים יָחְנְךָ בְּנִי: גאָט זאל דיך בעגנאַדיגען, מיין זוהן!

שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי

30. וַיְמַהֵר יוֹסֵף 30. און יוסף האט געאיילט,
כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו דען זיין בארעמהערציגקייט איז דערהיצט געווארען
אֶל אָחִיו צו זיין ברודער,
וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת און ער האט [2]געוואָלט וויינען;
וַיָּבֹא הַחַדְרָה און ער איז אַריין געקומען אין צימער,
וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה: און ער האט דאָרט געוויינט.
31. וַיִּרְחַץ פָּנָיו 31. און ער האט אָבגעוואַשען זיין געזיכט,
וַיֵּצֵא און ער איז אַרויס-געגאַנגען
וַיִּתְאַפַּק און ער האט זיך איינגעהאַלטען,
וַיֹּאמֶר, שִׂימוּ לָחֶם: און ער האט געזאגט: לייגט שפייזע!
32. וַיָּשִׂימוּ, לוֹ לְבַדּוֹ 32. און מען האט געלייגט, פיר איהם בעזונדער,
וְלָהֶם לְבַדָּם און פיר זיי בעזונדער,
וְלַמִּצְרִים און פיר די מצרים,
הָאֹכְלִים אִתּוֹ וועלכע האבען געגעסען מיט איהם,
לְבַדָּם בעזונדער,
כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים דען די מצרים קענען ניט
לֶאֱכֹל אֶת הָעִבְרִים צו עסען מיט די אידען
לֶחֶם שפייזע,
כִּי תוֹעֵבָה הִוא דען עס איז איין [3]אַבשוי
לְמִצְרָיִם: פיר די מצרים.
33. וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָיו 33. און זיי האבען זיך געזעצט פאר איהם,
הַבְּכֹר כִּבְכֹרָתוֹ דער ערשט-געבאָרענער נאך זיין ערשט-געבורט
וְהַצָּעִיר כִּצְעִרָתוֹ און דער אינגערער נאך זיין יוגענד,
וַיִּתְמְהוּ הָאֲנָשִׁים און די מענער האבען זיך געוואונדערט
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: איינער צום אַנדערען.
34. וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת 34. און מען האט געטראָגען [4]פּאָרציאָנען
מֵאֵת פָּנָיו אֲלֵהֶם פון [5]איהם צו זיי,
וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן און בנימין׳ס פּאָרציאָן איז געווען מעהר
מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם פון זייער אַלעמענ׳ס פּאָרציאָנען
חָמֵשׁ יָדוֹת פינף מאל אַזוי פיל,
וַיִּשְׁתּוּ און זיי האבען געטרונקען,
וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: און זיי זיינען בערוישט געווארען ביי איהם.

CAP. XLIV. מד

1. וַיְצַו 1. און ער האט בעפוילען
אֶת אֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ דעם, וואס (וואַר געזעצט) איבער זיין הויז,
לֵאמֹר זאגענדיג:
מַלֵּא פיל אָן
אֶת אַמְתְּחֹת הָאֲנָשִׁים די זעק פון די מענער
אֹכֶל (מיט) געטריידע,
כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת ווי זיי קענען (נור) טראָגען,
וְשִׂים, כֶּסֶף אִישׁ און לייג-אַריין די געלד פון יעדען
בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ: ביי די עפנונג פון זיין זאק.
2. וְאֶת גְּבִיעִי 2. און מיין בעכער,
גְּבִיעַ הַכֶּסֶף דעם זילבערנעם בעכער,
תָּשִׂים זאָלסט׳ו אַריינ-לייגען
בְּפִי אַמְתַּחַת הַקָּטֹן ביי דער עפנונג פון דעם זאק פון דעם קלענסטען,
וְאֵת כֶּסֶף שִׁבְרוֹ און (אויך) די געלד פון זיינע געטריידע.
וַיַּעַשׂ, כִּדְבַר יוֹסֵף און ער האט געטאָן, ווי יוסף׳ס וואָרט,
אֲשֶׁר דִּבֵּר: וואס ער האט גערעט.
3. הַבֹּקֶר אוֹר 3. דער מאָרגען איז ליכטיג געוואָרען,

1) געזונד. 2) געזיכט. 3) אונווירדיגקייט. 4) עהרענ-געשענקען. 5) זיין געזיכט.

וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ	און די מענער זיינען אוועגגעשיקט געווארען,
הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם׃	זיי און זייערע אייזלען.
4 הֵם יָצְאוּ אֶת הָעִיר	4. זיי זיינען ארויס-געגאנגען (פון) דער שטאָט,
לֹא הִרְחִיקוּ	זיי האבען זיך (נאך) ניט דערווייטערט,
וְיוֹסֵף אָמַר	און יוסף האט געזאגט
לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ	צו דעם, וואס (וואַר געזעצט) איבער זיין הויז:
קוּם, רְדֹף	שטיי אויף, יאָג
אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים	נאך די מענער,
וְהִשַּׂגְתָּם	און (ווען) דו וועסט זיי דערגרייכען,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	זאלסט'ו זאגען צו זיי:
לָמָּה שִׁלַּמְתֶּם רָעָה	ווארום האט איהר בעצאָהלט (מיט) בייזעס
תַּחַת טוֹבָה׃	אָנשטאָט גוטעס?
5. הֲלוֹא זֶה	5. איז עס ניט דיזער (בעכער),
אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אֲדֹנִי בּוֹ	וואס מיין העררר טרינקט אין איהם,
וְהוּא נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ בּוֹ	און ער [1]מאַכט מיט איהם צויבעריי?
הֲרֵעֹתֶם	איהר האט שלעכט געהאַנדעלט,
אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם׃	וואס איהר האט (דאס) געטאָן.
6. וַיַּשִּׂגֵם	6. און ער האט זיי געגרייכט,
וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם	און ער האט גערעט צו זיי
אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃	דיזע ווערטער.
7. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	7. און זיי האבען געזאגט צו איהם:
לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנִי	ווארום רעט מיין העררר
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה	אַזעלכע ווערטער?
חָלִילָה לַעֲבָדֶיךָ	[2]עס פאַסט ניט פיר דיינע קנעכט
מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה׃	צו טהאָן אַזא זאַך.
8. הֵן, כֶּסֶף	8. זעה, די געלד,
אֲשֶׁר מָצָאנוּ	וועלכע מיר האבען געפונען
בְּפִי אַמְתְּחֹתֵינוּ	אין די עפנונג פון אונזערע זעק,
הֱשִׁיבֹנוּ אֵלֶיךָ	האבען מיר צוריק-געבראַכט צו דיר
מֵאֶרֶץ כְּנָעַן	פון די לאַנד כנען,
וְאֵיךְ נִגְנֹב	ווי אַזוי וועלן מיר שטוילען
מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ	פון דיין העררן'ס הויז
כֶּסֶף אוֹ זָהָב׃	זילבער אָדער גאָלד?
9. אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ	9. ביי וועמען עס וועט געפונען ווערען
מֵעֲבָדֶיךָ	פון דיינע קנעכט,
וָמֵת	דער זאל שטאַרבען,

וְגַם אֲנַחְנוּ נִהְיֶה	און אויך מיר וועלען זיין
לַאדֹנִי לַעֲבָדִים׃	צו מיין העררן פיר קנעכט.
10. וַיֹּאמֶר	10. און ער האט געזאגט:
גַּם עַתָּה	אויך יעצט,
כְדִבְרֵיכֶם כֶּן הוּא	ווי אייערע ווערטער אַזוי זאל זיין:
אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ	ביי דעם וואס וועט געפונען ווערען,
הוּא יִהְיֶה לִּי עָבֶד	דער זאל צו מיר זיין א קנעכט,
וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם׃	אָבער איהר זאלט זיין ריין.
11. וַיְמַהֲרוּ	11. און זיי האבען געאיילט,
וַיּוֹרִדוּ	און זיי האבען אַראָבגעלאָזען
אִישׁ אֶת אַמְתַּחְתּוֹ	יעדער זיין זאַק
אָרְצָה	צו דער ערד,
וַיִּפְתְּחוּ	און זיי האבען געעפענט
אִישׁ אַמְתַּחְתּוֹ׃	יעדער זיין זאַק.
12. וַיְחַפֵּשׂ	12. און ער האט געזוכט:
בַּגָּדוֹל הֵחֵל	ביי דעם גרעסטען האט ער אָנגעפאַנגען
וּבַקָּטֹן כִּלָּה	און ביי דעם קלענסטען האט ער געענדיגט.
וַיִּמָּצֵא הַגָּבִיעַ	און דער בעכער איז געפונען געווארען
בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִן׃	אין בנימין'ס זאַק.
13. וַיִּקְרְעוּ שִׂמְלֹתָם	13. און זיי האבען צוריסען זייערע קליידער
וַיַּעֲמֹס אִישׁ	און יעדער האט אָנגעלאָדען
עַל חֲמֹרוֹ	אויף זיין אייזעל,
וַיָּשֻׁבוּ הָעִירָה׃	און זיי האבען זיך צוריקגעקערט אין שטאָט.
14 וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאֶחָיו	14. און יהודה און זיינע ברידער זיינען געקומען
בֵּיתָה יוֹסֵף	אין יוסף'ס הויז,
וְהוּא עוֹדֶנּוּ שָׁם	און ער איז נאך געווען דאָרט,
וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אָרְצָה׃	און זיי זיינען געפאַלען פאר איהם צו דער ערד.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
15. וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף	15. און יוסף האט צו זיי געזאגט:
מָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה	וואס איז דיזע טהאַט,
אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם	וואס איהר האט געטאָן?
הֲלוֹא יְדַעְתֶּם	ווייסט איהר ניט,
כִּי נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ	דאס עס מאַכט צויבעריי
אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי׃	אַ מאַן אַזוי ווי איך?
16. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה	16. און יהודה האט געזאגט:
מַה נֹּאמַר לַאדֹנִי	וואס זאלען מיר זאגען מיין העררן,

1) וויזזאַגט דורך איהם. 2) עס זאל זיין ווייט פון דיינע קנעכט; צו פראָסט פיר דיינע קנעכט.

מה נדבר	וואס זאלען מיר ריידען,
ומה נצטדק	און וואס זאלען מיר אונז גערעכט מאכען;[1]
האלהים מצא	גאט האט געפונען
את עון עבדיך	די זינד פון דיינע קנעכט,
הננו עבדים לאדני	מיר זיינען קנעכט צו מיין הערין,
גם אנחנו	אויך מיר,
גם אשר נמצא הגביע	אויך דער, וואס דער בעכער איז געפונען געווארען
בידו :	אין זיין האנד.
17. ויאמר	17. און ער האט געזאגט:
חלילה לי	עס פאסט ניט פאר מיר
מעשות זאת	דיזעס צו טהאן;
האיש	דער מאן,
אשר נמצא הגביע	וואס דער בעכער איז געפונען געווארען
בידו	אין זיין האנד,
הוא יהיה לי עבד	ער זאל זיין צו מיר א קנעכט,
ואתם עלו לשלום	אבער איהר גייט אויף אין פרידען
אל אביכם :	צו אייער פאטער.

VAYIGGASH ויגש

18. ויגש אליו יהודה	18. און יהודה האט זיך צו איהם דערנענטערט,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
בי אדני	ביטע, מיין הערר!
ידבר נא עבדך	לאז דאך דיין קנעכט ריידען
דבר, באזני אדני	א ווארט, אין די אויערן פון מיין הערין,
ואל יחר אפך	און דיין צארן זאל ניט גרימען
בעבדך	איבער דיין קנעכט,
כי כמוך כפרעה :	דען דו ביסט גלייך ווי פרעה.
19. אדני שאל	19. מיין הערר האט געפרעגט
את עבדיו, לאמר	זיינע קנעכט, זאגענדיג:
היש לכם אב	האט איהר א פאטער
או אח :	אדער א ברודער?
20. ונאמר אל אדני	20. און מיר האבען געזאגט צו מיין הערין:
יש לנו אב זקן	מיר האבען איין אלטען פאטער
וילד זקנים קטן	און א קליינעם קינד (געבארען צו זיין) עלטער,
ואחיו מת	און זיין ברודער איז געשטארבען,
ויותר הוא לבדו	און ער איז געבליבען אליין
לאמו	פון זיין מוטער,
ואביו אהבו :	און זיין פאטער ליבט איהם.
21. ותאמר	21. און דו האסט געזאגט
אל עבדיך	צו דיינע קנעכט:
הורדהו אלי	ברייגגט איהם אראב צו מיר,
ואשימה עיני עליו :	און איך וועל מיין אויג ריכטען אויף איהם.
22. ונאמר אל אדני	22. און מיר האבען געזאגט צו מיין הערין:
לא יוכל הנער	דער קנאבע קען ניט
לעזב את אביו	פערלאזען זיין פאטער,
ועזב את אביו	און ווען ער וועט פערלאזען זיין פאטער
ומת :	וועט [2]ער שטארבען.
23. ותאמר	23. און דו האסט געזאגט
אל עבדיך	צו דיינע קנעכט;
אם לא ירד	אויב עס וועט ניט אראבקומען
אחיכם הקטן	אייער קליינער ברודער
אתכם	מיט אייך,
לא תספון לראות פני :	זאלט איהר מעהר ניט זעהן מיין געזיכט.
24. ויהי כי עלינו	24. און עס איז געוועזען, ווען מיר זיינען אויפגעגאנגען
אל עבדך, אבי	צו דיין קנעכט, מיין פאטער,
ונגד לו	האבען מיר איהם דערציילט
את דברי אדני :	די ווערטער פון מיין הערר.
25. ויאמר אבינו	25. און אונזער פאטער האט געזאגט:
שבו, שברו לנו	קעהרט אייך צוריק, קויפט פיר אונז
מעט אכל :	א ביסעל שפייזע.
26. ונאמר	26. און מיר האבען געזאגט
לא נוכל לרדת	מיר קענען ניט ארונטערגיין,
אם יש אחינו הקטן	אויב אונזער קליינער ברודער איז דא
אתנו	מיט אונז,
וירדנו	ווען מיר ארונטער־גיין,
כי לא נוכל לראות	דען מיר קענען ניט זעהן
פני האיש	די געזיכט פון דעם מאן,
ואחינו הקטן	ווען אונזער קליינער ברודער
איננו אתנו :	איז ניט׳א מיט אונז.

1)האלטען. 2)ד. ה. זיין פאטער.

27. וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי	27. און דיין קנעכט, מיין פאטער, האט געזאגט
אֵלֵינוּ	צו אונז:
אַתֶּם יְדַעְתֶּם	איהר ווייסט,
כִּי שְׁנַיִם	דאס צוויי
יָלְדָה לִּי אִשְׁתִּי׃	האט מיר מיין פרוי געבארען
28. וַיֵּצֵא הָאֶחָד	28 און [דער] איינער איז ארויס געגאנגען
מֵאִתִּי	פון מיר,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
אַךְ טָרֹף טֹרָף	ער איז געוויס צוריסען געווארען,
וְלֹא רְאִיתִיו עַד הֵנָּה׃	און איך האב איהם ניט געזעהן ביז יעצט.
29. וּלְקַחְתֶּם	29. און ווען איהר וועט אוועג-נעהמען
גַּם אֶת זֶה	אויך דיזען
מֵעִם פָּנַי	פון מיין געזיכט,
וְקָרָהוּ אָסוֹן	און איהם וועט טרעפען איין אונגליק,
וְהוֹרַדְתֶּם	דאן וועט איהר ארונטער-ברייננגען
אֶת שֵׂיבָתִי	מיין גרויעס עלטער
בְּרָעָה שְׁאֹלָה׃	מיט קומער אין גראב.
30. וְעַתָּה	30. און יעצט,
כְּבֹאִי	ווען איך וועל קומען
אֶל עַבְדְּךָ, אָבִי	צו דיין קנעכט, מיין פאטער,
וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ	און דער קנאבע איז ניט מיט אונז,
וְנַפְשׁוֹ	און [1]זיין זעלע
קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ׃	איז געקניפט אן [2]זיין זעלע
שֵׁנִי	שֵׁנִי
31. וְהָיָה	31. און עס וועט זיין
כִּרְאוֹתוֹ	ווען ער וועט זעהן,
כִּי אֵין הַנַּעַר	דאס דער קנאבע איז ניט'א,
וָמֵת	וועט ער שטארבען,
וְהוֹרִידוּ עֲבָדֶיךָ	און דיינע קנעכט וועלען ארונטער ברייננגען
אֶת שֵׂיבַת עַבְדְּךָ	דעם גרויען עלטער פון דיין קנעכט,
אָבִינוּ	אונזער פאטער,
בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה׃	מיט טרויער אין גראב.
32. כִּי עַבְדְּךָ	32 דען דיין קנעכט
עָרַב אֶת הַנַּעַר	[3]האט קאווירט פיר דעם קנאבע
מֵעִם אָבִי	פון מיין פאטער,

לֵאמֹר	זאגענדיג:
אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ	אויב איך וועל איהם ניט ברייננגען צו דיר,
וְחָטָאתִי לְאָבִי	דאן וועל איך האבען גע-זינדיגט געגען מיין פאטער
כָּל הַיָּמִים׃	אלע צייטען.
33. וְעַתָּה	33. און יעצט,
יֵשֶׁב נָא עַבְדְּךָ	לאז דאך דיין קנעכט בלייבען זיצען
תַּחַת הַנַּעַר	אנשטאט דעם קנאבע
עֶבֶד לַאדֹנִי	(אלס) קנעכט צו מיין העררן,
וְהַנַּעַר יַעַל	און דער קנאבע זאל אויף-גיין
עִם אֶחָיו׃	מיט זיינע ברידער.
34. כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה	34. דען ווי קען איך אויף-גיין
אֶל אָבִי	צו מיין פאטער,
וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתִּי	ווען דער קנאבע איז ניט'א מיט מיר,
פֶּן אֶרְאֶה בָרָע	פיליייכט וועל איך זעהן די שלעכטעס,
אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת אָבִי׃	וואס וועט טרעפען מיין פאטער?

מה Cap. XLV.

1. וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף	1. און יוסף האט ניט גע-קענט
לְהִתְאַפֵּק	זיך איינצוהאלטען
לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו	פאר אלע, וואס זיינען גע-שטאנען ביי איהם,
וַיִּקְרָא	און ער האט אויס גערופען:
הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ	פיהרט ארויס יעדען מאן
מֵעָלָי	פון מיר,
וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ	און קיין מאן איז ניט גע-שטאנען ביי איהם,
בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף	ווען יוסף האט זיך געגע-בען צו דערקענען
אֶל אֶחָיו׃	צו זיינע ברידער.
2. וַיִּתֵּן אֶת קֹלוֹ בִּבְכִי	2. און ער האט ארויסגעלאזען זיין שטימע אין אגעוויין,
וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם	דאס די מצרים האבען געהערט
וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה׃	און פרעה'ס הויז האט געהערט.
3. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	3. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
אֲנִי יוֹסֵף	איך בין יוסף,
הַעוֹד אָבִי חָי	לעבט נאך מיין פאטער?
וְלֹא יָכְלוּ אֶחָיו	אבער זיינע ברידער האבען ניט געקאנט
לַעֲנוֹת אֹתוֹ	איהם אנטווארטען,
כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו׃	דען זיי זיינען דערשראקען געווארען פאר איהם.

1) יעקב'ס. 2) בנימין'ס. 3) איז א בירגע געווען, ערב געווען.

4. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 4. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו — צו זיינע ברידער:
גְּשׁוּ נָא אֵלַי — דערנענטערט זיך דאך צו מיר,
וַיִּגָּשׁוּ — און זיי האבען זיך דער־נענטערט.
וַיֹּאמֶר — און ער האט געזאגט:
אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם — איך בין אייער ברודער יוסף,
אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי — וואס איהר האט מיך פער־קויפט
מִצְרָיְמָה: — נאך מצרים.
5. וְעַתָּה אַל תֵּעָצְבוּ — 5. און יעצט זאלט איהר ניט טרויעריג זיין,
וְאַל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם — און עס זאל ניט גרימען אין אייערע אויגען,
כִּי מְכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה — דאס איהר האט מיך פער־קויפט היר,
כִּי לְמִחְיָה — דען פיר א לעבענס ער־האלטונג
שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים — האט מיך גאט געשיקט
לִפְנֵיכֶם: — פאר אייך.
6. כִּי זֶה שְׁנָתַיִם — 6. דען שוין צוויי יאהר
הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ — איז דער הונגער אין די לאנד,
וְעוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים — און עס וועלען זיין נאך פינף יאהר,
אֲשֶׁר אֵין חָרִישׁ — וואס עס וועט ניט זיין קיין אקערען
וְקָצִיר: — און שניידען.
7. וַיִּשְׁלָחֵנִי אֱלֹהִים — 7. און גאט האט מיך געשיקט
לִפְנֵיכֶם — פאר אייך,
לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית — אום אייך צו [1]מאכען איין איבערבלייבונג
בָּאָרֶץ — אין די לאנד,
וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם — און אייך דעם לעבען צו ערהאלטען
לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה: — פיר א גרויסע רעטונג.

שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי

8. וְעַתָּה — 8. און יעצט,
לֹא אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה — ניט איהר האט מיך געשיקט היר,
כִּי הָאֱלֹהִים — זאנדערן גאט,
וַיְשִׂימֵנִי — און ער האט מיך געמאכט
לְאָב לְפַרְעֹה — פיר א פאטער צו פרעה
וּלְאָדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ — און פיר א הערר איבער זיין גאנצע הויז
וּמֹשֵׁל — און א הערשער
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם: — איבער די גאנצע לאנד מצרים.
9. מַהֲרוּ — 9. איילט,
וַעֲלוּ אֶל אָבִי — און גייט ארויף צו מיין פאטער,
וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו — און איהר זאלט זאגען צו איהם:
כֹּה אָמַר בִּנְךָ יוֹסֵף — אזוי האט געזאגט דיין זוהן יוסף:
שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן — גאט האט מיך געמאכט פיר א הערר
לְכָל מִצְרָיִם — איבער גאנץ מצרים,
רְדָה אֵלַי — קום אראב צו מיר,
אַל תַּעֲמֹד: — שטעל זיך ניט אב.
10. וְיָשַׁבְתָּ — 10. און דו זאלסט וואהנען
בְאֶרֶץ גֹּשֶׁן — אין די לאנד גושן,
וְהָיִיתָ קָרוֹב אֵלַי — אום דו זאלסט זיין נאהענט צו מיר
אַתָּה וּבָנֶיךָ — דו און דיינע זיהן,
וּבְנֵי בָנֶיךָ — און דיינע זיהן׳ס זיהן,
וְצֹאנְךָ וּבְקָרְךָ — און דיינע שאף און דיינע רינדער,
וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: — און אלעס, וואס געהערט צו דיר.
11. וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ שָׁם — 11. און איך וועל דיך שפייזען דארט,
כִּי עוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים — דען נאך פינף יאהר
רָעָב — (וועט זיין) הונגער,
פֶּן תִּוָּרֵשׁ — אום דו זאלסט ניט פער־ארעמט ווערען,
אַתָּה וּבֵיתְךָ — דו און דיין הויז
וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: — און אלעס, וואס געהערט צו דיר.
12. וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת — 12. און יעצט זעהען אייערע אויגען
וְעֵינֵי אָחִי בִנְיָמִין — און די אויגען פון מיין ברודער בנימין,
כִּי פִי — דאס מיין מויל (איז עס),
הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם: — וואס רעדט צו אייך.
13. וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי — 13. און איהר זאלט דער־ציילען מיין פאטער
אֶת כָּל כְּבוֹדִי — מיין גאנצע עהרע
בְּמִצְרַיִם — אין מצרים
וְאֵת כָּל אֲשֶׁר רְאִיתֶם — און אלעס, וואס איהר האט געזעהן,
וּמִהַרְתֶּם — און איהר זאלט איילען,
וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי — און איהר זאלט אראב־ברייגנען מיין פאטער
הֵנָּה: — היר.
14. וַיִּפֹּל — 14. און ער איז געפאלען
עַל צַוְּארֵי בִנְיָמִן — אויף די האלדז פון בנימין
אָחִיו — זיין ברודער,
וַיֵּבְךְּ — און ער האט געוויינט.

1) שאפען.

וּבִנְיָמִן בָּכָה	און בנימין האט געוויינט
עַל צַוָּארָיו׃	אויף זיין האלז.
15. וַיְנַשֵּׁק לְכָל אֶחָיו	15. און ער האט געקושט אלע זיינע ברידער
וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם	און ער האט געוויינט איבער זיי,
וְאַחֲרֵי כֵן	און נאכדעם
דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ׃	האבען זיינע ברידער גע־רעדט מיט איהם.
16. וְהַקֹּל נִשְׁמַע	16. און די [1]שטימע איז געהערט געווארען
בֵּית פַּרְעֹה	(אין) פרעה'ס הויז,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף	יוסף'ס ברידער זיינען געקומען,
וַיִּיטַב בְּעֵינֵי פַרְעֹה	און עס איז געפעליג גע־ווארען אין פרעה'ס אויגען
וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו׃	און אין די אויגען פון זיינע קנעכט.
17. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	17. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אֱמֹר אֶל אַחֶיךָ	זאג צו דיינע ברידער:
זֹאת עֲשׂוּ	טהוט דיזעס
טַעֲנוּ אֶת בְּעִירְכֶם	לאדעט אן אייערע טהירע
וּלְכוּ בֹאוּ	און גייט, קומט
אַרְצָה כְּנָעַן׃	נאך די לאנד כנען.
18. וּקְחוּ אֶת אֲבִיכֶם	18. און נעהמט אייער פאטער
וְאֶת בָּתֵּיכֶם	און אייערע הויז־לייטע,
וּבֹאוּ אֵלָי	און קומט צו מיר,
וְאֶתְּנָה לָכֶם	און איך וועל אייך געבען
אֶת טוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם	דאס בעסטע פון די לאנד מצרים,
וְאִכְלוּ	און עסט
אֶת חֵלֶב הָאָרֶץ׃	דאס פעטס פון די לאנד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
19. וְאַתָּה צֻוֵּיתָה	19. און דו ביסט בעפוילען (זיי צו זאגען):
זֹאת עֲשׂוּ	טהוט דיזעס:
קְחוּ לָכֶם	נעהמט אייך
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאנד מצרים
עֲגָלוֹת	וועגען
לְטַפְּכֶם וְלִנְשֵׁיכֶם	פיר אייערע קינדער און פיר אייערע פרויען,
וּנְשָׂאתֶם אֶת אֲבִיכֶם	און איהר זאלט פיהרען אייער פאטער
וּבָאתֶם׃	און איהר זאלט קומען.
20. וְעֵינְכֶם אַל תָּחֹס	20. און אייער אויג זאל ניט שוינען

עַל כְּלֵיכֶם	אויף אייערע [2]זאכען
כִּי טוּב	דען דאס בעסטע
כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די גאנצע לאנד מצרים
לָכֶם הוּא׃	איז פיר אייך.
21. וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	21. און די קינדער ישראל האבען אזוי געטאן,
וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף	און יוסף האט זיי געגעבען
עֲגָלוֹת	וועגען
עַל פִּי פַרְעֹה	אויף פרעה'ס בעפעהל,
וַיִּתֵּן לָהֶם צֵדָה	און ער האט זיי געגעבען שפייזע
לַדָּרֶךְ׃	אויף דעם וועג.
22. לְכֻלָּם נָתַן	22. צו זיי אלעמען האט ער געגעבען
לָאִישׁ	צו יעדען
חֲלִיפוֹת שְׂמָלֹת	איין [3]אנצוג קליידער,
וּלְבִנְיָמִן נָתַן	און צו בנימין האט ער געגעבען
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף	דריי הונדערט זילבער־(שטיק)
וְחָמֵשׁ חֲלִיפוֹת שְׂמָלוֹת׃	און פינף אנציגע קליידער.
23. וּלְאָבִיו	23. און פיר זיין פאטער
שָׁלַח כְּזֹאת	האט ער געשיקט דיזעס:
עֲשָׂרָה חֲמֹרִים	צעהן אייזלען,
נֹשְׂאִים	בעלאדען
מִטּוּב מִצְרָיִם	פון דאס בעסטע פון מצרים,
וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת	און צעהן אייזעליגען,
נֹשְׂאֹת בָּר	בעלאדען (מיט) געטריידע
וָלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו	און ברויט און שפייזע פיר זיין פאטער
לַדָּרֶךְ׃	אויף דעם וועג.
24. וַיְשַׁלַּח אֶת אֶחָיו	24. און ער האט אוועג־געשיקט זיינע ברידער,
וַיֵּלֵכוּ	און זיי זיינען אוועג־גע־גאנגען,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט צו זיי געזאגט:
אַל תִּרְגְּזוּ בַּדָּרֶךְ׃	[4]קריגט אייך ניט אויף דעם וועג.
25. וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרָיִם	25. און זיי זיינען אויפ־געגאנגען פון מצרים,
וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנַעַן	און זיי זיינען געקומען (אין) די לאנד כנען
אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃	צו יעקב, זייער פאטער.
26. וַיַּגִּדוּ לוֹ	26. און זיי האבען איהם דערציילט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:

1) קלאנג, רוף. 2) געפעס. 3) וועכסעל־קליידער. 4) ערצירנעט, בעאונרוהיגט.

עוֹד יוֹסֵף חַי	יוסף לעבט נאך,
וְכִי הוּא מֹשֵׁל	און דאס ער איז דער הערשער
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם	איבער די גאנצע לאנד מצרים.
וַיָּפָג לִבּוֹ	אבער זיין הארץ איז [1]קאלט געבליבען
כִּי לֹא הֶאֱמִין לָהֶם :	דען ער האט זיי ניט געגלויבט.
27. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו	27. און זיי האבען גערעט צו איהם
אֵת כָּל דִּבְרֵי יוֹסֵף	אלע יוסף׳ס ווערטער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם	וועלכע ער האט גערעט צו זיי,
וַיַּרְא אֶת הָעֲגָלוֹת	און ער האט געזעהן די וועגעז
אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף	וועלכע יוסף האט געשיקט
לָשֵׂאת אֹתוֹ	איהם צו פיהרען,
וַתְּחִי	דאן האט אבגעלעבט
רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם :	דער גייסט פון יעקב. זייער פאטער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
28. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	28. און ישראל האט געזאגט:
רַב	גענוג!
עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי	מיין זוהן יוסף לעבט נאך!
אֵלְכָה וְאֶרְאֶנּוּ	איך וויל געהן און איהם זעהן
בְּטֶרֶם אָמוּת :	בעפאר איך וועל שטארבען.
Cap. XLVI.	מו
1. וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל	1. און ישראל האט גערייזט
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ	און אלעס, וואס האט געהערט צו איהם,
וַיָּבֹא בְּאֵרָה שָּׁבַע	און ער איז געקומען נאך באר שבע,
וַיִּזְבַּח זְבָחִים	און ער האט געשלאכטעט שלאכט אפפערס
לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק :	צו דעם גאט פון זיין פאטער יצחק.
2. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	2. און גאט האט געזאגט
לְיִשְׂרָאֵל	צו ישראל
בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה	אין די נאכט-ערשיינונגען,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב	און ער האט געזאגט: יעקב! יעקב!
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי :	און ער האט געזאגט: היר בין איך.
3. וַיֹּאמֶר	3. און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי הָאֵל	איך בין גאט,
אֱלֹהֵי אָבִיךָ	דער גאט פון דיין פאטער,
אַל תִּירָא	דו זאלסט ניט פירכטען
מֵרְדָה מִצְרַיְמָה	ארונטער צו גיין אין מצרים
כִּי לְגוֹי גָּדוֹל	דען פיר א גרויסע נאציאן

אֲשִׂימְךָ שָׁם :	וועל איך דיך מאכען דארט,
4. אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ	4. איך וועל ארונטער-גיין מיט דיר,
מִצְרַיְמָה	אין מצרים,
וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַם עָלֹה	און איך וועל דיך אויך גע-ווים (צוריק) אויפברייגגען
וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ	און יוסף וועט לייגען זיין האנד
עַל עֵינֶיךָ :	אויף דיינע אויגען.
5. וַיָּקָם יַעֲקֹב	5. און יעקב איז אויפ-געשטאנען
מִבְּאֵר שָׁבַע	פון באר שבע,
וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	און ישראל׳ס זיהן האבען געפיהרט
אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם	יעקב, זייער פאטער,
וְאֶת טַפָּם	און זייערע קינדער,
וְאֶת נְשֵׁיהֶם	און זייערע פרויען
בָּעֲגָלוֹת	אין די וועגען,
אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה	וועלכע פרעה האט געשיקט
לָשֵׂאת אֹתוֹ :	איהם צו פיהרען.
6. וַיִּקְחוּ	6. און זיי האבען גענומען
אֶת מִקְנֵיהֶם	זייערע הערדען
וְאֶת רְכוּשָׁם	און זייער פערמעגען,
אֲשֶׁר רָכְשׁוּ	וואס זיי האבען ערווארבען
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ מִצְרָיְמָה	און זיי זיינען געקומען נאך מצריים,
יַעֲקֹב וְכָל זַרְעוֹ אִתּוֹ	יעקב און זיין גאנצער זאמען מיט איהם.
7. בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו	7. זיינע זיהן און זיינע זיהן׳ס זיהן
אִתּוֹ	מיט איהם,
בְּנֹתָיו וּבְנוֹת בָּנָיו	זיינע טעכטער און די טעכ-טער פון זיינע זיהן,
וְכָל זַרְעוֹ	און זיין גאנצער זאמען,
הֵבִיא אִתּוֹ מִצְרָיְמָה :	האט ער געבראכט מיט איהם אין מצרים.
8. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	8. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון ישראל׳ס זיהן,
הַבָּאִים מִצְרַיְמָה	וועלכע זיינען געקומען נאך מצרים,
יַעֲקֹב וּבָנָיו	יעקב און זיינע זיהן,
בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן :	יעקב׳ס ערשט-געבארענער (איז געווען) ראובן.
9. וּבְנֵי רְאוּבֵן	9. און די זיהן פון ראובן (זיינען געווען):
חֲנוֹךְ וּפַלּוּא	חנוך און פלוא
וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי :	און חצרון און כרמי.
10. וּבְנֵי שִׁמְעוֹן	10 און די זיהן פון שמעון (זיינען געווען):

1) ערסטארט, שוואך געווארען.

יְמוּאֵל וְיָמִין	ימואל און ימין
וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר	און אוהד און יכין און צחר,
וְשָׁאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית:	און שאול דער זוהן פון דער כנענית.
11. וּבְנֵי לֵוִי	11. און די זיהן פון לוי (זיינען געווען):
גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי:	גרשון, קהת און מררי.
12. וּבְנֵי יְהוּדָה	12. און די זיהן פון יהודה (זיינען געווען):
עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה	ער און אונן און שלה
וָפֶרֶץ וָזָרַח	און פרץ און זרח,
וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן	און ער און אונן זיינען געשטארבען
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיִּהְיוּ בְנֵי פֶרֶץ	און די זיהן פון פרץ זיינען געווען:
חֶצְרֹן וְחָמוּל:	חצרון און חמול.
13. וּבְנֵי יִשָּׂשכָר	13. און די זיהן פון יששכר (זיינען געווען):
תּוֹלָע וּפֻוָה	תולע און פוה
וְיוֹב וְשִׁמְרֹן:	און יוב און שמרון.
14. וּבְנֵי זְבֻלוּן	14. און די זיהן פון זבולון (זיינען געווען):
סֶרֶד וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל:	סרד און אלון און יחלאל.
15. אֵלֶּה בְּנֵי לֵאָה	15. דיזע זיינען די זיהן פון לאה,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב	וועלכע זי האט געבאָרען צו יעקב
בְּפַדַּן אֲרָם	אין פדן ארם,
וְאֵת דִּינָה בִתּוֹ	און דינה, זיין טאכטער,
כָּל נֶפֶשׁ	אַלע פערזאָנען
בָּנָיו וּבְנוֹתָיו	פון זיינע זיהן און זיינע טעכטער
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ:	(זיינען געווען) דריי און דרייסיג.
16. וּבְנֵי גָד	16. און די זיהן פון גד (זיינען געווען):
צִפְיוֹן וְחַגִּי	צפיון און חגי,
שׁוּנִי וְאֶצְבֹּן	שוני און אצבון,
עֵרִי וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי:	ערי און ארודי און אראלי.
17. וּבְנֵי אָשֵׁר	17. און די זיהן פון אשר (זיינען געווען):
יִמְנָה וְיִשְׁוָה	ימנה און ישוה
וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה	און ישוי און בריעה
וְשֶׂרַח אֲחֹתָם	און זייער שוועסטער שרח.
וּבְנֵי בְרִיעָה	און די זיהן פון בריעה (זיינען געווען):
חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל:	חבר און מלכיאל.
18. אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה	18. דיזע זיינען די זיהן פון זלפה,
אֲשֶׁר נָתַן לָבָן	וועלכע לבן האט געגעבען

לְלֵאָה בִתּוֹ	צו לאה, זיין טאכטער,
וַתֵּלֶד אֶת אֵלֶּה	און זי האט געבארען דיזע
לְיַעֲקֹב	צו יעקב,
שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נָפֶשׁ:	זעכצעהן פערזאָנען.
19. בְּנֵי רָחֵל	19. די זיהן פון רחל,
אֵשֶׁת יַעֲקֹב	יעקב׳ס פרוי, (זיינען געווען)
יוֹסֵף וּבִנְיָמִן:	יוסף און בנימין.
20. וַיִּוָּלֵד לְיוֹסֵף	20. און ביי יוסף זיינען געבארען געווארען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ אָסְנַת	וועלכע איהם האט געבארען אָסנת
בַּת פּוֹטִי פֶרַע	די טאכטער פון פוטי פרע,
כֹּהֵן אֹן	דער פריסטער פון און,
אֶת מְנַשֶּׁה	מנשה,
וְאֶת אֶפְרָיִם:	און אפרים.
21. וּבְנֵי בִנְיָמִן	21. און די זיהן פון בנימין (זיינען געווען):
בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל	בלע און בכר און אשבל,
גֵּרָא וְנַעֲמָן	גרא און נעמן,
אֵחִי וָרֹאשׁ	אחי און ראש,
מֻפִּים וְחֻפִּים וָאָרְדְּ:	מפים און חפים און ארד.
22. אֵלֶּה בְּנֵי רָחֵל	22. דיזע זיינען די זיהן פון רחל,
אֲשֶׁר יֻלַּד לְיַעֲקֹב	וועלכע זיינען געבארען געווארען צו יעקב,
כָּל נֶפֶשׁ	אַלע פערזאָנען,
אַרְבָּעָה עָשָׂר:	(זיינען געווען) פערצעהן.
23. וּבְנֵי דָן חֻשִׁים:	23. און די זיהן פון דן (זיינען געווען): חושים
24. וּבְנֵי נַפְתָּלִי	24. און די זיהן פון נפתלי (זיינען געווען):
יַחְצְאֵל וְגוּנִי	יחצאל און גוני,
וְיֵצֶר וְשִׁלֵּם:	און יצר און שלם.
25. אֵלֶּה בְּנֵי בִלְהָה	25. דיזע זיינען די זיהן פון בלהה,
אֲשֶׁר נָתַן לָבָן	וועלכע לבן האט געגעבען
לְרָחֵל בִּתּוֹ	צו רחל, זיין טאכטער,
וַתֵּלֶד אֶת אֵלֶּה	און זי האט געבארען דיזע
לְיַעֲקֹב	צו יעקב,
כָּל נֶפֶשׁ שִׁבְעָה:	אַלע פערזאָנען (זיינען געווען) זיבען.
26. כָּל הַנֶּפֶשׁ	26. אַלע פערזאָנען,
הַבָּאָה לְיַעֲקֹב	וועלכע זיינען געקומען מיט יעקב
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,

יֹצְאֵי יְרֵכוֹ — וועלכע זיינען ארויס־גע־גאנגען פון זיין היפטע,
מִלְּבַד נְשֵׁי בְנֵי־יַעֲקֹב — אויסער די פרויען פון יעקב׳ס זיהן,
כָּל נֶפֶשׁ — אלע פערזאנען
שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ׃ — (זיינען געווען) זעקס און זעכציג.
27. וּבְנֵי יוֹסֵף — 27. און יוסף׳ס זיהן,
אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ — וועלכע זיינען ביי איהם געבארען געווארען
בְמִצְרַיִם — אין מצרים
נֶפֶשׁ שְׁנָיִם — (זיינען געווען) צוויי פערזאנען.
כָּל הַנֶּפֶשׁ — אלע פערזאנען,
לְבֵית יַעֲקֹב — פון יעקב׳ס הויז,
הַבָּאָה מִצְרַיְמָה — וועלכע זיינען געקומען נאך מצרים,
שִׁבְעִים׃ — (זיינען געווען) זיבציג.

שִׁשִּׁי — שִׁשִּׁי

28. וְאֶת יְהוּדָה — 28. און יהודה
שָׁלַח לְפָנָיו — האט ער געשיקט פאר איהם
אֶל יוֹסֵף — צו יוסף
לְהוֹרֹת לְפָנָיו גֹּשְׁנָה — צו ווייזען פאר איהם נאך גושן,
וַיָּבֹאוּ — און זיי זיינען געקומען
אַרְצָה גֹּשֶׁן׃ — אין די לאנד גושן.
29. וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף — 29. און יוסף האט גע־שפאנט.
מֶרְכַּבְתּוֹ — זיין וואגען,
וַיַּעַל — און ער איז אויף־געגאנגען
לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל — געגען ישראל,
אָבִיו — זיין פאטער,
גֹּשְׁנָה — נאך גושן,
וַיֵּרָא אֵלָיו — און ער איז ערשינען צו איהם,
וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָיו — און ער איז געפאלען אויף זיין האלז,
וַיֵּבְךְּ עַל צַוָּארָיו עוֹד — און ער האט [1]לאנג געוויינט אויף זיין האלז.
30. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל — 30 און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף — צו יוסף:
אָמוּתָה הַפָּעַם — איך מעג (שוין) שטארבען דיזען מאל,
אַחֲרֵי רְאוֹתִי — נאכדעם ווי איך האב געזען
אֶת פָּנֶיךָ — דיין געזיכט,
כִּי עוֹדְךָ חָי׃ — דאס דו לעבסט נאך.
31. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 31. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו — צו דיינע ברידער

וְאֶל בֵּית אָבִיו — און צו זיין פאטער׳ס הויז:
אֶעֱלֶה — איך וועל אויף־גיין,
וְאַגִּידָה לְפַרְעֹה — און איך וועל דערציילען פרעה
וְאֹמְרָה אֵלָיו — און איך וועל זאגען צו איהם:
אַחַי וּבֵית אָבִי — מיינע ברידער און מיין פאטער׳ס הויז,
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן — וועלכע (זיינען געווען) אין די לאנד כנען,
בָּאוּ אֵלָי׃ — זיינען געקומען צו מיר.
32. וְהָאֲנָשִׁים — 32. און די מענער
רֹעֵה צֹאן — זיינען שאף־הירטען,
כִּי אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ — דען זיי זיינען געווען הערדען בעזיצער,
וְצֹאנָם וּבְקָרָם — און זייערע שאף און זייערע רינדער
וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם — און אלעס, וואס געהערט צו זיי,
הֵבִיאוּ׃ — האבען זיי געבראכט.
33. וְהָיָה — 33. און עס וועט זיין,
כִּי יִקְרָא לָכֶם פַּרְעֹה — ווען פרעה וועט אייך רופען,
וְאָמַר מַה מַּעֲשֵׂיכֶם׃ — און ער וועט זאגען: וואס איז אייער בעשעפטיגונג?
34. וַאֲמַרְתֶּם — 34. זאלט איהר זאגען
אַנְשֵׁי מִקְנֶה — הערדען־בעזיצער
הָיוּ עֲבָדֶיךָ — זיינען דיינע קנעכט געווען
מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד עַתָּה — פון אונזער יוגענד אן ביז יעצט
גַּם אֲנַחְנוּ — אויך מיר
גַּם אֲבֹתֵינוּ — אויך אונזערע עלטערן,
בַּעֲבוּר תֵּשְׁבוּ — אום איהר זאלט בלייבען וואהנען,
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן — אין די לאנד גושן,
כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם — דען איין אבשיי פיר מצרים
כָּל רֹעֵה צֹאן׃ — איז יעדער שאף־הירט.

מז — Cap. XLVII

1. וַיָּבֹא יוֹסֵף — 1. און יוסף איז געקומען,
וַיַּגֵּד לְפַרְעֹה — און ער האט דערציילט פרעה,
וַיֹּאמֶר — און ער האט געזאגט:
אָבִי וְאַחַי — מיין פאטער און מיינע ברידער,
וְצֹאנָם וּבְקָרָם — און זייערע שאף און זייערע רינדער
וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם — און אלעס, וואס געהערט צו זיי,
בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן — זיינען געקומען פון די לאנד כנען,
וְהִנָּם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃ — און זיי זיינען יעצט אין די לאנד גושן.
2. וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח — 2. און א טהייל פון זיינע ברידער האט ער גענומען,

1) נאך.

חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים	פינף מענער,
וַיַּצִּגֵם לִפְנֵי פַרְעֹה:	און ער האט זיי געשטעלט פאר פרעה.
3. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	3. און פרעה האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
מַה מַּעֲשֵׂיכֶם	וואס איז אייער בעשעפטיגונג?
וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה	און זיי האבען געזאגט צו פרעה:
רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ	שאף־הירטען זיינען דיינע קנעכט,
גַּם אֲנַחְנוּ	אויך מיר,
גַּם אֲבוֹתֵינוּ:	אויך אונזערע [1]עלטערן.
4. וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה	4. און זיי האבען געזאגט צו פרעה:
לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ	זיך אויף־צוהאלטען אין די לאנד זיינען מיר געקומען
כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן	דען עס איז ניט׳א קיין [2]פיטערנים פיר די שאף,
אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ	וועלכע געהערען צו דיינע קנעכט,
כִּי כָבֵד הָרָעָב	דען דער הונגער איז שווער
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאנד כנען,
וְעַתָּה	און יעצט,
יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ	זאלען דיינע קנעכט בלייבען וואהנען
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן:	אין די לאנד גושן.
5. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	5. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אָבִיךָ וְאַחֶיךָ	דיין פאטער און דיינע ברידער
בָּאוּ אֵלֶיךָ:	זיינען געקומען צו דיר.
6. אֶרֶץ מִצְרַיִם	6. די לאנד מצרים
לְפָנֶיךָ הִיא	איז פאר דיר,
בְּמֵיטַב הָאָרֶץ	אין דעם בעסטען (טהייל) פון די לאנד
הוֹשֵׁב אֶת אָבִיךָ	בעזעץ דיין פאטער
וְאֶת אַחֶיךָ	און דיינע ברידער,
יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן	זאלען זיי וואהנען אין די לאנד גושן;
וְאִם יָדַעְתָּ	און אויב דו ווייסט,
וְיֶשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל	דאס אונטער זיי זיינען דא [3]העלדישע מענער,
וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה	זאלסט׳ו זיי מאכען אבערשטע (איבער די) הערדען
עַל אֲשֶׁר לִי:	וועלכע געהערען צו מיר.
7. וַיָּבֵא יוֹסֵף	7. און יוסף האט געבראכט
אֶת יַעֲקֹב אָבִיו	יעקב, זיין פאטער,
וַיַּעֲמִדֵהוּ	און ער האט איהם געשטעלט
לִפְנֵי פַרְעֹה	פאר פרעה,
וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה:	און יעקב האט געבענשט פרעה.
8. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	8. און פרעה האט געזאגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ:	ווי פיל זיינען די טעג פון דיינע לעבענס־יאהרען?
9. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	9. און יעקב האט געזאגט
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה:
יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי	די טעג פון מיינע [4]וואנדערונגס־יאהרען
שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה	זיינען הונדערט און דרייסיג יאהר,
מְעַט וְרָעִים	ווייניג און שלעכטע
הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי	זיינען געווען די טעג פון מיינע לעבענס־יאהרען,
וְלֹא הִשִּׂיגוּ	און זיי האבען ניט געגרייכט
אֶת יְמֵי	די טעג
שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי	פון די לעבענס־יאהרען פון מיינע [1]עלטערן
בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם:	אין די טעג פון זייער וואנדערונג.
10. וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה	10. און יעקב האט געבענשט פרעה,
וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פַרְעֹה:	און ער איז ארויס־געגאנגען פון פאר פרעה.

שְׁבִיעִי

11. וַיּוֹשֵׁב יוֹסֵף	11. און יוסף האט בעזעצט
אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו	זיין פאטער און זיינע ברידער,
וַיִּתֵּן לָהֶם אֲחֻזָּה	און ער האט זיי געגעבען אייגענטהום
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאנד מצרים
בְּמֵיטַב הָאָרֶץ	אין דעם בעסטען (טהייל) פון די לאנד,
בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס	אין די לאנד רעמסס,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַרְעֹה:	ווי פרעה האט בעפוילען.
12. וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף	12. און יוסף האט [5]געשפייזט
אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו	זיין פאטער און זיינע ברידער
וְאֵת כָּל בֵּית אָבִיו	און די גאנצע הויז פון זיין פאטער
לֶחֶם לְפִי הַטָּף:	מיט ברויט [6]נאך די קינדער.
12. וְלֶחֶם	13. און ברויט
אֵין בְּכָל הָאָרֶץ	איז ניט געווען אין די גאנצע לאנד,
כִּי כָבֵד הָרָעָב מְאֹד	דען דער הונגער איז געווען זעהר שווער,
וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם	און עס איז [7]פערשמאכט געווארען די לאנד מצרים
וְאֶרֶץ כְּנַעַן	און די לאנד כנען

1) פאטערס. 2) ווייד, פאשע. 3) טיכטיגע. 4) אויפענטהאלטס. 5) פערזארגט, אויפגעהאלטען. 6) פערהעלטניסמעסיג נאך א. ז. וו. 7) מיד.

מִפְּנֵי הָרָעָב:	וועגען דעם הונגער.
14. וַיְלַקֵּט יוֹסֵף	14. און יוסף האט צוזאמענגעקליבען
אֶת כָּל הַכֶּסֶף	גאר די געלד.
הַנִּמְצָא	וועלכע האט זיך איינגעפונען
בְאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאנד מצרים
וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן	און אין די לאנד כנען
בַּשֶּׁבֶר	פיר די געטריידע,
אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים	וועלכע זיי האבען געקויפט,
וַיָּבֵא יוֹסֵף	און יוסף האט געבראכט
אֶת הַכֶּסֶף	די געלד
בֵּיתָה פַרְעֹה:	אין פרעה׳ס הויז.
15. וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף	15. און די געלד האט זיך געענדיגט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאנד מצרים
וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן	און פון די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ כָל מִצְרַיִם	און אלע מצרים זיינען געקומען
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הָבָה לָּנוּ לֶחֶם	גיב אונז ברויט,
וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ	דען ווארום זאלען מיר שטארבען פאר דיר,
כִּי אָפֵס כָּסֶף:	ווען דאס געלד איז אויסגעגאנגען?
16. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	16. און יוסף האט געזאגט:
הָבוּ מִקְנֵיכֶם	גיט אייערע פיה,
וְאֶתְּנָה לָכֶם	און איך וועל אייך געבען
בְּמִקְנֵיכֶם	פיר אייערע פיה,
אִם אָפֵס כָּסֶף:	ווען געלדאיז אויסגעגאנגען
17. וַיָּבִיאוּ	17. און זיי האבען געבראכט
אֶת מִקְנֵיהֶם	זייערע פיה
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף,
וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף	און יוסף האט זיי געגעבען
לֶחֶם	ברויט
בַּסּוּסִים	פיר די פערד
וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן	און פיר די שאף־הערדען,
וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר	און פיר די רינדער־הערדען,
וּבַחֲמֹרִים	און פיר די אייזלען,
וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם	און ער האט זיי [1]פערזארגט מיט ברויט
בְּכָל מִקְנֵהֶם	פיר אלע זייערע פיה
בַּשָּׁנָה הַהִוא:	אין יענעם יאהר.
18. וַתִּתֹּם	18. און עס האט זיך געענדיגט
הַשָּׁנָה הַהִוא	יענער יאהר,
וַיָּבֹאוּ אֵלָיו	און זיי זיינען געקומען צו איהם
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אויף דעם צווייטען יאהר,
וַיֹּאמְרוּ לוֹ	און זיי האבען געזאגט צו איהם:
לֹא נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי	מיר וועלען ניט [2]לייקענען פון מיין העררן,
כִּי אִם תַּם הַכֶּסֶף	דאס די געלד האט זיך געענדיגט
וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה	און די פיה־הערדען
אֶל אֲדֹנִי	זיינען ביי מיין העררן,
לֹא נִשְׁאַר	עס איז ניט איבער געבליבען
לִפְנֵי אֲדֹנִי	פאר מיין העררן
בִּלְתִּי אִם גְּוִיָּתֵנוּ	אויסער אונזער קערפער
וְאַדְמָתֵנוּ:	און אונזער לאנד.
19. לָמָּה נָמוּת	19. ווארום זאלען מיר שטארבען
לְעֵינֶיךָ	פאר דיינע אויגען
גַּם אֲנַחְנוּ	אויך מיר
גַּם אַדְמָתֵנוּ	אויך אונזער לאנד?
קְנֵה אֹתָנוּ	קויף אונז
וְאֶת אַדְמָתֵנוּ	און אונזער לאנד
בַּלָּחֶם	פיר ברויט,
וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ	און מיר וועלען זיין
וְאַדְמָתֵנוּ	און אונזער לאנד
עֲבָדִים לְפַרְעֹה	קנעכט צו פרעה,
וְתֶן זֶרַע	און גיב (אונז) זאאט
וְנִחְיֶה	אום מיר זאלען בלייבען לעבען
וְלֹא נָמוּת	און מיר זאלען ניט שטארבען
וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָׁם:	און די לאנד וועט ניט וויסט ווערען.
20. וַיִּקֶן יוֹסֵף	20. און יוסף האט אבגעקויפט
אֶת כָּל אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה	די גאנצע לאנד מצרים פיר פרעה,
כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם	דען די מצרים האבען פערקויפט
אִישׁ שָׂדֵהוּ	יעדער זיין פעלד,
כִּי חָזַק עֲלֵהֶם	דען עס האט זיך געשטארקט איבער זיי
הָרָעָב	דער הונגער,
וַתְּהִי הָאָרֶץ לְפַרְעֹה:	און די לאנד האט געהערט צו פרעה.

1) אונטערשטיצט, אונטערהאלטען, געשפייזט. 2) פערבערגען, פערהיילען.

21. וְאֶת הָעָם	21. און דאס פאלק
הֶעֱבִיר אֹתוֹ	האט ער איבער־געפיהרט
לֶעָרִים	אין די שטעט,
מִקְצֵה גְבוּל מִצְרַיִם	פון איין ברעג גרעניעץ פון מצרים
וְעַד קָצֵהוּ׃	ביז זיין (אַנדער) ברעג.
22. רַק	22. נור
אַדְמַת הַכֹּהֲנִים	די לאַנד פון די פריסטערס
לֹא קָנָה	האט ער ניט געקויפט,
כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים	דען די פריסטערס האבען געהאַט [1]בעשטימטעס
מֵאֵת פַּרְעֹה	פון פרעה,
וְאָכְלוּ אֶת חֻקָּם	און זיי האבען געגעסען זייער [1]בעשטימטעס,
אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה	וועלכע פרעה האט זיי געגעבען
עַל כֵּן לֹא מָכְרוּ	דאַרום האבען זיי ניט פער־קויפט
אֶת אַדְמָתָם׃	זייער לאַנד.
23. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	23. און יוסף האט געזאגט
אֶל הָעָם	צו דעם פאָלק:
הֵן	זעהט!
קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם	איך האב אייך היינטע אָבגעקויפט
וְאֶת אַדְמַתְכֶם	און אַייער לאַנד
לְפַרְעֹה	פיר פרעה,
הֵא לָכֶם זֶרַע	היר איז פיר אייך זאָאט,
וּזְרַעְתֶּם אֶת הָאֲדָמָה	און איהר זאלט זייען די לאַנד.
24. וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת	24. און עס זאל זיין אין די [2]איינקינפטע,
וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית	זאלט איהר געבען אַ פינפטע (טהייל)
לְפַרְעֹה	צו פרעה,
וְאַרְבַּע הַיָּדֹת	און די פיער טהייל
יִהְיֶה לָכֶם	זאל געהערען צו אייך
לְזֶרַע הַשָּׂדֶה	פיר די זאָאט פון פעלד,
וּלְאָכְלְכֶם	און פיר אייער שפייזע,
וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם	און פיר די, וואס זיינען אין אייערע הייזער,
וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם׃	און צו שפייזע פיר אייערע קינדער.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
25. וַיֹּאמְרוּ	25. און זיי האבען געזאגט:
הֶחֱיִתָנוּ	דו האסט אונז דעם לעבען ערהאַלטען!
נִמְצָא חֵן	מיר וועלען געפינען גונסט
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי	אין די אויגען פון מיין הערין
וְהָיִינוּ עֲבָדִים	און מיר וועלען זיין קנעכט
לְפַרְעֹה׃	צו פרעה.
26. וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף	26. און יוסף האט עס געמאַכט
לְחֹק עַד הַיּוֹם הַזֶּה	פיר אַ געזעץ ביז דיזען טאג
עַל אַדְמַת מִצְרַיִם	אויף די לאַנד פון מצרים,
לְפַרְעֹה לַחֹמֶשׁ	(דאס) צו פרעה זאל געהערען אַ פינפטע (טהייל),
רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים	נור די לאַנד פון די פריסטערס
לְבַדָּם	אַליין
לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה׃	האט ניט געהערט צו פרעה.
27. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	27. און ישראל האט זיך בעזעצט
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים,
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן	אין די לאַנד גושן,
וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ	און זיי האבען [3]בעזיץ גענומען אין איהר,
וַיִּפְרוּ	און זיי זיינען געווען פרוכטבאַר,
וַיִּרְבּוּ מְאֹד׃	און זיי האבען זיך זעהר געמעהרט.

וַיְחִי VAYECHY

28. וַיְחִי יַעֲקֹב	28. און יעקב האט געלעבט
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים
שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	זיבצעהן יאהר;
וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב	און עס זיינען געווען יעקב׳ס טעג,
שְׁנֵי חַיָּיו	זיינע לעבענס־יאהרען,
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר
וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה׃	און הונדערט און פערציג יאהר.
29. וַיִּקְרְבוּ	29. און (ווען) עס האבען זיך דערנענטערט
יְמֵי יִשְׂרָאֵל	די טעג פון ישראל
לָמוּת	צו שטאַרבען,
וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף	האט ער גערופען זיין זוהן יוסף,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
אִם נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
שִׂים נָא יָדְךָ	(דאַן) לייג דיין האַנד
תַּחַת יְרֵכִי	אונטער מיין היפטע,
וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי	דאס דו זאלסט טהאָן מיט מיר

[1]בעשטימטע געהאַלט. [2]ערטראַג, ערנטע, פרוכט, געטריידע. [3]ערוואָרבען אייגענטהום אין איהר.

חֶסֶד וֶאֱמֶת	גנאדע און טריי,
אַל נָא תִקְבְּרֵנִי	בעגראָב דאָך מיך ניט
בְּמִצְרָיִם׃	אין מצרים.
30. וְשָׁכַבְתִּי	30. זאָנדערן איך וויל ליגען
עִם אֲבֹתַי	ביי מיינע עלטערן
וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם	און דו זאלסט מיך ארויס־טראָגען פון מצרים,
וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם	און דו זאלסט מיך בעגראָבען אין זייער בעגרעבניס.
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה	איך וועל טהאָן
כִדְבָרֶךָ׃	ווי דיין וואָרט.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
הִשָּׁבְעָה לִּי	שוועֹר מיר!
וַיִּשָּׁבַע לוֹ	און ער האט געשוואָרען צו איהם.
וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט זיך געבוקט
עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה׃	געגען די קאָפּ־זייט פון בעט.

Cap. XLVIII. מח

1. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	1. און עס איז געוועזען נאָך דיזע בעגעבענהייטען,
וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף	האט מען געזאגט צו יוסף:
הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה	זעה, דיין פאטער איז קראַנק.
וַיִּקַּח	דאַן האט ער גענומען
אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ	זיינע צוויי זיהן מיט איהם
אֶת מְנַשֶּׁה	מנשה
וְאֶת אֶפְרָיִם׃	און אפרים.
2. וַיַּגֵּד לְיַעֲקֹב	2. און מען האט אָנגעזאגט יעקב,
וַיֹּאמֶר	און מען האט געזאגט:
הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף	זעה, דיין זוהן יוסף
בָּא אֵלֶיךָ	קומט צו דיר.
וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט זיך געשטאַרקט,
וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה׃	און ער האט זיך געזעצט אויף'ן בעט.
3. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	3. און יעקב האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אֵל שַׁדַּי	גאט דער אַלמעכטיגער
נִרְאָה אֵלַי בְּלוּז	האט זיך צו מיר בעוויזען אין לוז
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיְבָרֶךְ אֹתִי׃	און ער האט מיך געבענשט.
4. וַיֹּאמֶר אֵלַי	4. און ער האט געזאגט צו מיר:
הִנְנִי מַפְרְךָ	זעה, איך וועל דיך פרוכט־באַר מאַכען,
וְהִרְבִּיתִךָ	און איך וועל דיך מעהרען,
וּנְתַתִּיךָ	און איך וועל דיך מאַכען
לִקְהַל עַמִּים	צו א פערזאַמלונג פון פעלקער,
וְנָתַתִּי	און איך וועל געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאַנד
לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	צו דיין זאמען נאך דיר
אֲחֻזַּת עוֹלָם׃	(פיר) איין עוויגען אייגענטהום.
5. וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ	5. און יעצט, דיינע צוויי זיהן,
הַנּוֹלָדִים לְךָ	וועלכע זיינען געבאָרען געוואָרען ביי דיר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים
עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ	ביז[1] איך בין געקומען צו דיר
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,
לִי הֵם	זיינען מיינע.
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה	אפרים און מנשה,
כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן	ווי ראובן און שמעון,
יִהְיוּ לִי׃	זאלען זיי זיין מיינע.
6. וּמוֹלַדְתְּךָ	6. און [2]דיין געבורט,
אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ	וועלכע דו האסט געבאָרען
אַחֲרֵיהֶם	נאך זיי,
לְךָ יִהְיוּ	זאלען זיין דיינע,
עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם	אויף דעם נאמען פון זייערע ברידער
יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם׃	זאלען זיי גערופען ווערען אין זייער ערב־טהייל.
7. וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן	7. און איך, ווען איך בין געקומען פון פדן
מֵתָה עָלַי רָחֵל	איז ביי מיר געשטאָרבען רחל,
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען,
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ	ווען עס איז נאך געוועזען א שטרעקע[3] לאַנד
לָבֹא אֶפְרָתָה	צו קומען נאך אפרת,
וָאֶקְבְּרֶהָ שָּׁם	און איך האב איהר דאָרט בעגראָבען
בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת	אויף דעם וועג (נאך) אפרת,
הִוא בֵּית לָחֶם׃	דאס איז בית לחם.
8. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	8. און ישראל האט געזען
אֶת בְּנֵי יוֹסֵף	יוסף'ס זיהן,
וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה׃	און ער האט געזאגט: ווער זיינען דיזע?

1) בעפאָר. 2) דיינע קינדער. 3) וועג.

9. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 9. און יוסף האט געזאגט
אֶל אָבִיו — צו זיין פאטער:
בָּנַי הֵם — זיי זיינען מיינע זיהן,
אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים — וועלכע גאט האט מיר געגעבען
בָּזֶה — היר.
וַיֹּאמַר — און ער האט געזאגט:
קָחֶם נָא אֵלַי — נעהם זיי דאך צו מיר,
וַאֲבָרְכֵם׃ — און איך וועל זיי בענטשען.

שני — שני

10. וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל — 10. און ישראל׳ס אויגען
כָּבְדוּ מִזֹּקֶן — זיינען געוועזען שוועער פון אלטקייט,
לֹא יוּכַל לִרְאוֹת — ער האט ניט געקאנט זעהן,
וַיַּגֵּשׁ אֹתָם אֵלָיו — און ער האט זיי דערנענטערט צו איהם,
וַיִּשַּׁק לָהֶם — און ער האט זיי געקושט,
וַיְחַבֵּק לָהֶם׃ — און ער האט זיי אומגעארעמט.
11. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל — 11. און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף — צו יוסף:
רְאֹה פָנֶיךָ — (צו) זעהן דיין געזיכט
לֹא פִלָּלְתִּי — האב איך ניט [1]גערעכענט
וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים — און יעצט האט מיר גאט געוויזען
גַּם אֶת זַרְעֶךָ׃ — אויך דיין זאמען.
12. וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם — 12. און יוסף האט זיי ארויס־געפיהרט
מֵעִם בִּרְכָּיו — פון זיינע קניען,
וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו — און ער האט זיך געבוקט פאר זיין געזיכט
אָרְצָה׃ — צו דער ערד.
13. וַיִּקַּח יוֹסֵף — 13. און יוסף האט גענומען
אֶת שְׁנֵיהֶם — זיי ביידען,
אֶת אֶפְרַיִם בִּימִינוֹ — אפרים אין זיין רעכטע האנד
מִשְּׂמֹאל יִשְׂרָאֵל — פון די לינקע האנד פון ישראל,
וְאֶת מְנַשֶּׁה בִשְׂמֹאלוֹ — און מנשה אין זיין לינקע האנד,
מִימִין יִשְׂרָאֵל — פון די רעכטע האנד פון ישראל,
וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו׃ — און ער האט (זיי) דערנענטערט צו איהם.
14. וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל — 14. און ישראל האט אויסגעשטרעקט
אֶת יְמִינוֹ — זיין רעכטע האנד,
וַיָּשֶׁת — און ער האט (איהר) געלייגט
עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם — אויף אפרים׳ס קאפ,
וְהוּא הַצָּעִיר — אבוואהל ער איז דער אינגערער,
וְאֶת שְׂמֹאלוֹ — און זיין לינקע האנד
עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה — אויף מנשה׳ס קאפ,
שִׂכֵּל אֶת יָדָיו — מיט [2]בעדייגקען האט ער געלייגט זיינע הענד,
כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר׃ — דען מנשה וואר (דאך) דער ערשט־געבארענער.
15. וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף — 15. און ער האט געבענטשט יוסף,
וַיֹּאמַר — און ער האט געזאגט:
הָאֱלֹהִים — דער גאט,
אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבֹתַי — וואס מיינע עלטערן זיינען געגאנגען
לְפָנָיו — פאר איהם,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק — אברהם און יצחק,
הָאֱלֹהִים — דער גאט,
הָרֹעֶה אֹתִי — וועלכער האט מיך [3]געפיטערט
מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ — פון זייט איך עקסיסטיר ביז דיזען טאג,
16. הַמַּלְאָךְ — 16. דער ענגעל,
הַגֹּאֵל אֹתִי — וועלכער האט מיך ערלייזט
מִכָּל רָע — פון אלע שלעכטעס,
יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים — ער זאל בענטשען די קנאבען,
וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי — און עס זאל גערופען ווערען אויף זיי מיין נאמען
וְשֵׁם אֲבֹתַי — און דער נאמען פון מיינע עלטערן,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק — אברהם און יצחק,
וְיִדְגּוּ לָרֹב — און זיי זאלען זיך מעהרן צו פיל
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ — אין די לאנד.

שלישי — שלישי

17. וַיַּרְא יוֹסֵף — 17. און יוסף האט געזעהן,
כִּי יָשִׁית אָבִיו — דאס זיין פאטער לייגט
יַד יְמִינוֹ — זיין רעכטע האנד
עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם — אויף אפרים׳ס קאפ,
וַיֵּרַע בְּעֵינָיו — איז עס שלעכט געוועזען אין זיינע אויגען,
וַיִּתְמֹךְ יַד אָבִיו — און ער האט אנגענומען זיין פאטער׳ס האנד
לְהָסִיר אֹתָהּ — איהר ארונטער צו נעהמען
מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם — פון אפרים׳ס קאפ
עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה׃ — אויף מנשה׳ס קאפ (ארויפצולייגען).
18. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 18. און יוסף האט געזאגט
אֶל אָבִיו — צו זיין פאטער:

1) [illegible]ינקט, געהאפט. 2) בעזאנענהייט, אבזיכט. 3) געפיהרט, געשפייזט. 4) דורך.

לֹא כֵן אָבִי	ניט אַזוי, מיין פאַטער,
כִּי זֶה הַבְּכֹר	דען דיזער איז דער ערשט־ געבאָרענער,
שִׂים יְמִינְךָ עַל רֹאשׁוֹ	לייג דיין רעכטע האַנד אויף זיין קאָפּ.
19. וַיְמָאֵן אָבִיו	19. אָבער זיין פאטער האט ניט געוואָלט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי	איך ווייס, מיין זוהן, איך ווייס,
גַּם הוּא יִהְיֶה לְּעָם	אויך ער וועט ווערען צו אַ פאָלק
וְגַם הוּא יִגְדָּל	און אויך ער וועט גרויס זיין
וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן	אָבער זיין קלענערער ברודער
יִגְדַּל מִמֶּנּוּ	וועט גרעסער זיין פון איהם,
וְזַרְעוֹ	און זיין זאַמען
יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם׃	וועט זיין אַ [1]מענגע פון פעלקער.
20. וַיְבָרְכֵם	20. און ער האט זיי געבענשט
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
לֵאמוֹר	זאגענדיג:
בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל	מיט דיר וועט [2]ישראל בענשען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים	גאט זאל דיך מאַכען
כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה	ווי אפרים און ווי מנשה,
וַיָּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם	און ער האט געזעצט אפרים
לִפְנֵי מְנַשֶּׁה׃	פאר מנשה.
21. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	21. און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
הִנֵּה אָנֹכִי מֵת	זעה, איך שטאַרב,
וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם	און גאט וועט זיין מיט אייך,
וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם	און ער וועט אייך צוריק ברייננען
אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם׃	צו די לאַנד פון אייערע עלטערן.
22. וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ	22. און איך האב דיר געגעבען
שְׁכֶם אַחַד עַל אַחֶיךָ	איין טהייל [3]איבער דיינע ברידער,
אֲשֶׁר לָקַחְתִּי	וואס איך האב צוגענומען
מִיַּד הָאֱמֹרִי	פון די האַנד פון דעם אמורי
בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי׃	מיט מיין שווערד און מיט מיין בויגען.

CAP. XLIX. — מט

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב	1. און יעקב האט גערופען
אֶל בָּנָיו	[צו] זיינע זיהן,
וַיֹּאמֶר, הֵאָסְפוּ	און ער האט געזאגט: פערזאַמעלט אייך,
וְאַגִּידָה לָכֶם	און איך וועל אייך דער־ צייהלען
אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם	וואס אייך וועט טרעפען
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃	אין די לעצטע צייטען.
2. הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ	2. פערזאַמעלט אייך און הערט
בְּנֵי יַעֲקֹב	יעקב׳ס זיהן,
וְשִׁמְעוּ	און הערט
אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם׃	צו ישראל, אייער פאטער.
3. רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה	3. ראובן! מיין ערשט־ געבאָרענער ביסט׳ו!
כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי	מיין קראַפט און דער ערסטלינג פון מיין מאַכט!
יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז׃	פאָרציגליך אין הויכקייט און פאָרציגליך אין מאַכט.
4. פַּחַז כַּמַּיִם	4. (ווייל דו ביסט אָבער) איבעראַיילט ווי וואַסער.
אַל תּוֹתַר	(דאַרום) זאלסט׳ו קיין פאָרצוג האבען,
כִּי עָלִיתָ	דען דו ביסט אויפ־געגאנגען
מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ	אויף דיין פאטערס געלעגער
אָז חִלַּלְתָּ	דאַן האסט׳ו (עס) ענטהיי־ ליגט;
יְצוּעִי עָלָה׃	אויף מיין בעט איז ער אויפ־געגאַנגען!
5. שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים	5. שמעון און לוי זיינען [4]ברידער,
כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם׃	ווערקצייג פון געוואַלט־ טהאַט זיינען זייערע [5]וואַפען
6. בְּסֹדָם	6. אין זייער ראַטה
אַל תָּבֹא נַפְשִׁי	זאל ניט קומען מיין זעלע,
בִּקְהָלָם	אין זייער פערזאַמלונג
אַל תֵּחַד כְּבֹדִי	זאל ניט פעראייניגט ווערען מיין עהרע,
כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ	דען אין זייער צאָרן האבען זיי דערשלאָגען אַ מאן,
וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ שׁוֹר׃	און אין זייער ווילען האבען זיי קרום געמאכט איין אָקס
7. אָרוּר אַפָּם כִּי עָז	7. פערפלוכט זאל זיין זייער צאָרן, דען ער איז שטאַרק,
וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה	און זייער גרים־צאָרן, דען ער איז האַרט;
אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב	איך וועל זיי צו־טהיילען אין יעקב,
וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃	און איך וועל זיי פערשפריי־ טען אין ישראל.
8. יְהוּדָה	8. [6]יהודה!
אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ	דיך וועלען לויבען דיינע ברידער
יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ	דיין האַנד (וועט זיין) אויף דעם נאַקען פון דיינע פיינד,
יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	עס וועלען זיך בוקען צו דיר
בְּנֵי אָבִיךָ׃	די זיהן פון דיין פאטער.
9. גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה	9. יהודה דו ביסט אַ יונגער לייב!

1) גרויסע צאהל. 2) דאס פאלק ישראל. 3) ד. ה. מעהר אַלס דיינע ברידער׳ 4) אין אויפ־פיהרונג. 5) שווער־ טען; געזינונגען; שטרעבען; (וואַר אין) זייער געבורטס־לאנד. 6) אָבער דו יהודה! דיך א. ז. וו.

מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ	פון רויב, מיין זוהן, ביסט'ו ארויף געקומען.
כָּרַע, רָבַץ	ער קניעט זיך, ער לייגט זיך
כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא	ווי א לייב און ווי א לעווין,
מִי יְקִימֶנּוּ :	ווער וויל איהם אויפשטעלען?
10. לֹא יָסוּר שֵׁבֶט	10. דער [1]רוט וועט זיך ניט אבקערען
מִיהוּדָה	פון יהודה,
וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו	און א געזעץ-געבער פון זיינע [2]פיס,
עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה	ביז ער וועט קומען נאך [3]שלה
וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים :	און צו איהם וועט זיין דער [4]געהארזאם פון פעלקער.
11. אֹסְרִי לַגֶּפֶן	11. ער וועט [5]שפאנען פיר א וויינשטאק
עִירֹה	זיין יונגען אייזעל,
וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ	און [6]פיר א יונגען-צווייג דעם יונגע פון זיין אייזעלין,
כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ	ער וועט וואשען אין וויין זיינע קליידונג,
וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה :	און אין די בלוט פון טרויבען זיין קלייד.
12. חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן	12. די אויגען (וועלען ביי איהם זיין) [7]רויטער פון וויין,
וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב :	און די צייגער [8]ווייסער פון מילך.
13. זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן	13. זבולן וועט וואהנען ביי דעם האפען פון מעערען,
וְהוּא לְחוֹף אֳנִיֹּת	און ער וועט זיין ביי דעם האפען פון שיפען,
וְיַרְכָתוֹ עַל צִידֹן :	און זיין [9]גרענעץ וועט זיין ביז צידן.
14. יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם	14. ישכר איז א ביינערדיגער אייזעל,
רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם :	וואס ליגט צווישען די [10]טרענק-רינען.
15. וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב	15. און ער האט געזעהן (די) רוהע דאס זי איז גוט,
וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה	און די לאנד, דאס זי איז אנגענעהם,
וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל	דאן האט ער איינגעבויגען זיין שולטער צום טראגען,
וַיְהִי לְמַס עֹבֵד :	און ער איז געווארען צו א צינז-פליכטיגען קנעכט.
16. דָּן יָדִין עַמּוֹ	16. דן וועט ריכטען זיין פאלק,
כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	ווי איינער פון די שטאמען פון ישראל.
17. יְהִי דָן	17. דן זאל זיין
נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ	א שלאנג אויף דעם וועג,
שְׁפִיפֹן עֲלֵי אֹרַח	איין אטער-שלאנג אויף דעם שטעג,
הַנֹּשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס	וועלכער בייסט די טריט פון דעם פערד,
וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר :	און זיין רייטער פאלט ריקווערטס.
18. לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ	18. אויף דיין הילף האף איך, עוויגער!
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ	19. גד, א קריגס-שאר וועט איהם דרענגען

וְהוּא יָגֻד עָקֵב :	אבער ער וועט (זיי) צוריק דרענגען אויף דעם טריט.
20. מֵאָשֵׁר	20. פון אשר:
שְׁמֵנָה לַחְמוֹ	פעט איז זיינע שפייזע,
וְהוּא יִתֵּן	און ער וועט געבען
מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ :	קעניגליכע לעקער-געריכטען.
21. נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה	21. נפתלי איז א [11]געשיקטע הינדין,
הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר :	וועלכער גיט שענע רעדען.
22. בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף	22. [12]א זוהן ווי א פרוכט בוים איז יוסף,
בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן	[12]א זוהן ווי א פרוכט בוים ביים קוואל,
בָּנוֹת צָעֲדָה עֲלֵי שׁוּר	(זיינע צווייגען [13]טרעטען איבער די מויערן.
23. וַיְמָרְרֻהוּ	23. און עס האבען איהם ערביטערט,
וָרֹבּוּ	און עס האבען איהם בעשאסען
וַיִּשְׂטְמֻהוּ	און עס האבען איהם געהאסט
בַּעֲלֵי חִצִּים :	די פיילען-שיסער.
24. וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ	24. דאך איז געבליבען פעסט זיין בויגען,
וַיָּפֹזּוּ זְרֹעֵי יָדָיו	און עס זיינען געלענקיג געווען די ארמס פון זיינע הענד
מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב	פון די הענד פון דעם מעכטיגען אין יעקב,
מִשָּׁם רֹעֶה	פון דארט ביסט'ו הירט (געווארען)
אֶבֶן יִשְׂרָאֵל :	גרונד-שטיין פון ישראל.
25. מֵאֵל אָבִיךָ	25. פון דעם גאט פון דיין פאטער,
וְיַעְזְרֶךָּ	וועלכער וועט דיר העלפען,
וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ	און פון דעם אלמעכטיגען, וועלכער וועט דיר בענשען
בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל	(מיט) זעגנונגען פון הימעל פון אויבען,
בִּרְכֹת תְּהוֹם	(מיט) זעגנונגען פון אבגרונד,
רֹבֶצֶת תָּחַת	וואס ליגט אונטען,
בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם :	(מיט) זעגנונגען פון די בריסט און פון מוטער-לייב.
26. בִּרְכֹת אָבִיךָ	26. די זעגנונגען פון דיין פאטער.
גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי	זיינען שטארקער ווי די זעגנונגען פון מיינע עלטערן
עַד תַּאֲוַת	ביז דעם גרענעץ
גִּבְעֹת עוֹלָם	פון די עוויגע היגלען,
תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף	זאלען זיין אויף יוסף'ס קאפ,
וּלְקָדְקֹד	און אויף דעם שייטעל
נְזִיר אֶחָיו : ששי	פון דעם געקריינטען פון זיינע ברידער.
27 בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף	27. בנימין איז א רייסענדער וואלף,

1)סצעפטער, ד. ה. רעגירונג. 2)ד. ה. קינדער. 3)ביז שלה קומט (מלך המשיח); ביז רוהע קומט. 4)פערזאמלונג. 5)זעה רש"י; אד. אנבינדען צו א וויינשטאק. 6)צו א רעבע. 7)רויט, רויטליך. 8)ווייס. 9)ברעג, זייט. 10)שאף-שטאלען, הירדען; גרענצען. 11)שנעלע. 12)א פרוכטבארער צווייג. 13)שפרייטען זיך אויס.

בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד — דעם־מאָרגענס פערצעהרט ער רויב,
וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל: — און אבענדס טהיילט ער רויב.
28. כָּל אֵלֶּה — 28. דיזע אַלע
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל — זיינען די שטאַמען פון ישראל,
שְׁנֵים עָשָׂר — צוועלף.
וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם — און דיזעס איז, וואס זייער פאטער האט צו זיי גערעדט,
וַיְבָרֶךְ אוֹתָם — און ער האט זיי געבענשט,
אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ — יעדען נאך זיין זעגען
בֵּרַךְ אֹתָם: — האט ער זיי געבענשט.
29. וַיְצַו אוֹתָם — 29. און ער האט זיי בעפוילען,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם — און ער האט געזאגט צו זיי:
אֲנִי נֶאֱסָף אֶל עַמִּי — איך ווער פערזאמעלט צו מיין פאלק,
קִבְרוּ אֹתִי אֶל אֲבֹתָי — בעגראבט מיר ביי מיינע עלטערן,
אֶל הַמְּעָרָה — אין די הייל,
אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה עֶפְרוֹן הַחִתִּי: — וועלכע איז אין די פעלד פון עפרון דעם חתי.
30. בַּמְּעָרָה — 30. אין די הייל,
אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה — וועלכע איז אין די פעלד מכפלה,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא — וועלכע איז פאַר ממרא,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן — אין די לאנד כנען,
אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם — וואס אברהם האט געקויפט
אֶת הַשָּׂדֶה — די פעלד
מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי — פון עפרון דעם חתי
לַאֲחֻזַּת קָבֶר: — פיר איין אייגענטהום־בעגרעבניס.
31. שָׁמָּה קָבְרוּ — 31. דאָרטען האט מען בעגראָבען
אֶת אַבְרָהָם וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ — אברהם און שרה, זיין פרוי,
שָׁמָּה קָבְרוּ — דאָרטען האט מאן בעגראָבען
אֶת יִצְחָק וְאֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ — יצחק און רבקה, זיין פרוי,
וְשָׁמָּה — און דאָרטען
קָבַרְתִּי אֶת לֵאָה: — האב איך בעגראָבען לאה.
32. מִקְנֵה הַשָּׂדֶה — 32. א קויף־גוט איז די פעלד
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ — און די הייל, וועלכע איז אין איהם,

מֵאֵת בְּנֵי חֵת: — פון די קינדער חת.
33. וַיְכַל יַעֲקֹב — 33. און יעקב האט גע־ענדיגט
לְצַוֹּת אֶת בָּנָיו — צו בעפוילען זיינע זיהן,
וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו — און ער האט אריינ־גענומען זיינע פיס
אֶל הַמִּטָּה — אין בעט,
וַיִּגְוַע — און ער איז פערגאנגען,
וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו: — און ער איז איינגעזאמעלט געוואָרען צו זיין פאלק.

CAP. L. נ

1. וַיִּפֹּל יוֹסֵף — 1. און יוסף איז געפאלען
עַל פְּנֵי אָבִיו — אויף זיין פאטער'ס געזיכט,
וַיֵּבְךְּ עָלָיו — און ער האט געוויינט אויף איהם,
וַיִּשַּׁק לוֹ: — און ער האט איהם געקושט.
2. וַיְצַו יוֹסֵף — 2. און יוסף האט בעפוילען
אֶת עֲבָדָיו — זיינע קנעכט,
אֶת הָרֹפְאִים — די [1]ערצטע,
לַחֲנֹט אֶת אָבִיו — איינ־צו־באַלזאמירען זיין פאטער,
וַיַּחַנְטוּ הָרֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל — און די ערצטע האבען איינ־באַלזאמירט ישראל.
3. וַיִּמְלְאוּ לוֹ — 3. און עס זיינען [איהם] פול געוואָרען[2]
אַרְבָּעִים יוֹם — פערציג טעג,
כִּי כֵּן יִמְלְאוּ — דען אזוי ווערען פול
יְמֵי הַחֲנֻטִים — די טעג פון די איינ־באַלזאמירטע,
וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם — און די מצרים האבען איהם בעוויינט
שִׁבְעִים יוֹם: — זיבציג טעג.
4. וַיַּעַבְרוּ — 4. און (ווען) עס זיינען פאַרביי־געגאנגען
יְמֵי בְכִיתוֹ — די טעג פון זיין בעוויינען,
וַיְדַבֵּר יוֹסֵף — האט יוסף גערעדט
אֶל בֵּית פַּרְעֹה — צו פרעה'ס הויז,
לֵאמֹר — זאגענדיג:
אִם נָא מָצָאתִי חֵן — אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֵיכֶם — אין אייערע אויגען,
דַּבְּרוּ נָא — רעדט דאך
בְּאָזְנֵי פַרְעֹה לֵאמֹר: — אין די אויערען פון פרעה, זאגענדיג:
5. אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי — 5. מיין פאטער האט מיך בעשוואָרען
לֵאמֹר — זאגענדיג:
הִנֵּה אָנֹכִי מֵת — זעה, איך שטארב.

1) דאָקטאָרען. 2) און עס זיינען פערגאנגען.

בְּקִבְרִי	אין מיין גראַב,
אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי	וועלכען איך האב פיר מיר געגראָבען
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען,
שָׁמָּה תִּקְבְּרֵנִי	דאָרטען זאלסט'ו מיך בעגראָבען,
וְעַתָּה, אֶעֱלֶה נָּא	און יעצט וויל איך דאך אויף־גיין
וְאֶקְבְּרָה אֶת אָבִי	און איך וויל בעגראָבען מיין פאטער,
וְאָשׁוּבָה:	און איך וויל זיך צוריק־קערען.
6. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	6. און פרעה האט געזאגט:
עֲלֵה	גיי אויף,
וּקְבֹר אֶת אָבִיךָ	און בעגראָב דיין פאטער,
כַּאֲשֶׁר הִשְׁבִּיעֶךָ:	ווי ער האט דיך בעשוואָרען.
7. וַיַּעַל יוֹסֵף	7. און יוסף איז אויף־גע־גאַנגען
לִקְבֹּר אֶת אָבִיו	צו בעגראָבען זיין פאטער,
וַיַּעֲלוּ אִתּוֹ	און עס זיינען אויף־געגאַנ־גען מיט איהם
כָּל עַבְדֵי פַרְעֹה	אַלע קנעכט פון פרעה,
זִקְנֵי בֵיתוֹ	די עלטעסטע פון זיין הויז
וְכֹל זִקְנֵי אֶרֶץ מִצְרָיִם	און אַלע עלטעסטע פון די לאַנד מצרים.
8. וְכֹל בֵּית יוֹסֵף	8. און די גאַנצע הויז פון יוסף,
וְאֶחָיו וּבֵית אָבִיו	און זיינע ברידער און זיין פאטער'ס הויז,
רַק טַפָּם	נור זייערע קינדער
וְצֹאנָם וּבְקָרָם	און זייערע שאָף און רינדער
עָזְבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן:	האבען זיי געלאָזען אין די לאַנד גושן.
9. וַיַּעַל עִמּוֹ	9. און עס זיינען אויף־גע־גאַנגען מיט איהם
גַּם רֶכֶב גַּם פָּרָשִׁים	אויך וועגען אויך רייטער,
וַיְהִי הַמַּחֲנֶה	און דער לאַגער איז געוועזן
כָּבֵד מְאֹד:	זעהר [1]שווער.
10. וַיָּבֹאוּ	10. און זיי זיינען געקומען
עַד גֹּרֶן הָאָטָד	ביז די [2]טענע אָטד,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	וועלכע איז פון יענער זייט ירדן,
וַיִּסְפְּדוּ שָׁם	און זיי האבען דאָרט געקלאָגט
מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד	זעהר אַ גרויסען און אַ שווערען קלאָג,
וַיַּעַשׂ לְאָבִיו	און ער האט געמאַכט וועגען זיין פאטער
אֵבֶל שִׁבְעַת יָמִים:	אַ טרויער פון זיבען טעג.
11. וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ	11. און דער איינוואָהנער פון די לאַנד האט געזען,
הַכְּנַעֲנִי	דער כנעני,
אֶת הָאֵבֶל	דעם טרויער
בְּגֹרֶן הָאָטָד	ביי די [2]טענע פון אָטד,
וַיֹּאמְרוּ	האבען זיי געזאגט:
אֵבֶל כָּבֵד זֶה	דיזער איז אַ שווערער טרויער
לְמִצְרָיִם	פיר די מצרים,
עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ	דאַרום האט מען גערופען איהר נאמען
אָבֵל מִצְרַיִם	אבל מצרים,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן:	וועלכע איז אין יענער זייט ירדן.
12. וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לוֹ	12. און זיינע זיהן האבען געטאָן צו איהם
כֵּן, כַּאֲשֶׁר צִוָּם:	אַזוי, ווי ער האט זיי בעפוילען.
13. וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָנָיו	13. און זיינע זיהן האבען איהם געטראָגען
אַרְצָה כְּנַעַן	נאך די לאַנד כנען,
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ	און זיי האבען איהם בעגראָבען
בִּמְעָרַת	אין די הייל
שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה	פון די פעלד מכפלה,
אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם	וואס אברהם האט געקויפט
אֶת הַשָּׂדֶה	די פעלד
לַאֲחֻזַּת קֶבֶר	פיר איין אייגענטהום־בעגרעבניס
מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי	פון עפרון דעם חתי
עַל פְּנֵי מַמְרֵא:	פאר ממרא.
14. וַיָּשָׁב יוֹסֵף	14. און יוסף האט זיך צוריק־געקערט
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,
הוּא וְאֶחָיו	ער און זיינע ברידער,
וְכָל הָעֹלִים אִתּוֹ	און אַלע, וואס זיינען אויף־געגאַנגען מיט איהם
לִקְבֹּר אֶת אָבִיו	צו בעגראָבען זיין פאטער,
אַחֲרֵי קָבְרוֹ	נאָכדעם ווי ער האט בעגראָבען
אֶת אָבִיו:	זיין פאטער.
15. וַיִּרְאוּ אֲחֵי יוֹסֵף	15. און ווען יוסף'ס ברידער האבען געזען,
כִּי מֵת אֲבִיהֶם	דאס זייער פאטער איז געשטאָרבען,
וַיֹּאמְרוּ	האבען זיי געזאגט:
לוּ יִשְׂטְמֵנוּ יוֹסֵף	פיליכט וועט אונז יוסף האַסען,
וְהָשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ	און ער וועט אונז צוריק־קערען
אֵת כָּל הָרָעָה	אַלע שלעכטעס,
אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אֹתוֹ:	וועלכע מיר האבען איהם [3]געטאָן.
16. וַיְצַוּוּ אֶל יוֹסֵף	16. און זיי האבען [4]בעפֿעלען צו יוסף
לֵאמֹר	זאגענדיג:

1)גרויס. 2)דרעש־שייער. 3)בעצאָהלט. 4)געלאָזט זאָגען.

אָבִיךָ צִוָּה — דיין פאטער האט בעפוילען
לִפְנֵי מוֹתוֹ, לֵאמֹר: — פאר זיין טויט, זאגענדיג:
17. כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף — 17. אזוי זאָלט איהר זאגען צו יוסף:
אָנָּא, שָׂא נָא — איך ביטע, פערצייהע דאך
פֶּשַׁע אַחֶיךָ — דעם פערברעכען פון דיינע ברידער
וְחַטָּאתָם — און זייער זינד,
כִּי רָעָה גְמָלוּךָ — דען זיי האבען דיר שלעכטעס געטאָן;
וְעַתָּה שָׂא נָא לְפֶשַׁע — און יעצט, פערצייהע דאך דעם פערברעכען
עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ — פון די קנעכט פון דיין פאטער׳ס גאט.
וַיֵּבְךְּ יוֹסֵף — און יוסף האט געוויינט,
בְּדַבְּרָם אֵלָיו: — ווען זיי האבען גערעדט צו איהם.
18. וַיֵּלְכוּ גַּם אֶחָיו — 18. און זיינע ברידער זיינען אויך געגאַנגען,
וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו, וַיֹּאמְרוּ — און זיי זיינען געפאלען פאר איהם און האבען געזאגט
הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים: — היר זיינען מיר צו דיר פיר קנעכט.
19. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף — 19. און יוסף האט צו זיי געזאגט:
אַל תִּירָאוּ — פירכטעט אייך ניט!
כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי — דען בין איך אַנשטאַט גאט?
20. וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה — 20. און אויב איהר האט גע־דיינקט ווענען מיר שלעכטעס
אֱלֹהִים חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה — האט עס גאט געדיינקט צום גוטען,
לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה — אום צו טהאָן ווי דיזען טאג[1]
לְהַחֲיֹת עַם רָב: — ביים לעבען צו ערהאלטען א גרויסע פאָלק.

שְׁבִיעִי — שְׁבִיעִי

21. וְעַתָּה, אַל תִּירָאוּ — 21. און יעצט זאָלט איהר אייך ניט פירכטען,
אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם — איך וועל אייך שפייזען
וְאֶת טַפְּכֶם — און אייערע קינדער.
וַיְנַחֵם אוֹתָם — און ער האט זיי געטרייסט,
וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם: — און ער האט גערעדט צו זייער הארצען.
22. וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף — 22. און יוסף האט געוואָהנט
בְּמִצְרַיִם — אין מצרים.
הוּא וּבֵית אָבִיו — ער און זיין פאטער׳ס הויז.
וַיְחִי יוֹסֵף — און יוסף האט געלעבט
מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים: — הונדערט און צעהן יאָהר.

מַפְטִיר — מַפְטִיר

23. וַיַּרְא יוֹסֵף — 23. און יוסף האט געזען
לְאֶפְרַיִם — פון אפרים
בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים — זיהן פון דעם דריטען[2] געשלעכט,
גַּם בְּנֵי מָכִיר — אויך די זיהן פון מכיר,
בֶּן מְנַשֶּׁה — מנשה׳ס זוהן,
יֻלְּדוּ עַל בִּרְכֵּי יוֹסֵף: — זיינען[3] געבאָרען געוואָרען אויף יוסף׳ס קניען.
24. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 24. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו — צו זיינע ברידער:
אָנֹכִי מֵת — איך שטאַרב,
וֵאלֹהִים — און גאָט
פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם — וועט אייך געוויס דערמאָנען
וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם — און ער וועט אייך אויף־בריינגען
מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת — פון דיזע לאַנד
אֶל הָאָרֶץ — צו די לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע — וועלכע ער האט געשוואָרען
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב: — צו אברהם, יצחק און יעקב.
25. וַיַּשְׁבַּע יוֹסֵף — 25. און יוסף האט בע־שוואָרען
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — די קינדער ישראל
לֵאמֹר — זאגענדיג:
פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם — גאט וועט אייך געוויס דערמאָנען,
וְהַעֲלִתֶם — און (דאַן) זאָלט איהר אויף־בריינגען
אֶת עַצְמֹתַי — מיינע ביינער,
מִזֶּה: — פון היר.
26. וַיָּמָת יוֹסֵף — 26. און יוסף איז געשטאָר־בען
בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים — הונדערט און צעהן יאהר אַלט,
וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ — און מען האט איהם איינ־באַלזאַמירט,
וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן — און מען האט איהם אַריינ־געלייגט אין א[4] לאַדע
בְּמִצְרָיִם: — אין מצרים.

חזק.

1) ד. ה. אום עס זאל געשעהן דאס, וואס איז יעצט געשעהן. 2) אור־עניקלעך. 3) ערצויגען. 4) זארג

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

— או —

חומש

לְבָתֵּי־סֵפֶר וָלָעַם

סֵפֶר־עֵזֶר לִקְטַנִּים וְלִגְדוֹלִים לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה בְּלִי כָל שִׁנּוּי וְקִצּוּר
עַל פִּי שִׁיטָה חֲדָשָׁה, פְּשׁוּטָה וְקַלָּה בְּשֵׁם שִׁיטַת־הַטּוּרִים(ליניען סיסטעם)

דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע

איין לייכטע און איינפאַכע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם“

פיר העברעאישע שולען און חדרים, ווי אויך פיר זעלבסט־אונטערריכט.

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

מראָססיין.

אויבער־לעהרער פון „מאגילניצקי׳ס בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל“, 708 סויטה 5טע סט. פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאלס לעהרער פיר העברעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי׳ס סקול.)

ספר שמות

11טע, פערבעסערטע אויפלאגע

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאַגילניצקי, 716 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

שנת תרע״ה

וויא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד?

גיט יעדען שילער א קאַרטעל אָדער א גלייכע שטיקעל פּאַפּיר. הייסט זיי דאַמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דאַרויף זעהר לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאַנדע די איבערזעצונג צו זאָגען אויסוויינינ. דאַן זאָלען זיי ארויפרוקען די קאַרטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסוויינינ. דאַן זאָלען זיי אַראָברוקען די קאַרטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס. אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דאַרפען זיי אייניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דאַרפען דאַן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען אַרט. ווען זיי לערנען אָב אַ פסוק אָדער אַ האַלבען, דאַרפען זיי גיין ווידערהאָלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דאַרפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסוויינינ, אָבער זיי דאַרפען ניט אוועג-געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

שמות הטעמים

פשטא מנח זרקא מנח סגול מנח | מנח רביעי
מהפך פשטא זקף-קטן זקף-גדול מרכא טפחא
מנח אתנחתא פזר תלישא-קטנה תלישא-גדולה
קדמא ואזלא אזלא-גרש גרשים דרגא תביר יתיב
פסיק | סוף-פסוק שלשלת קרני-פרה מרכא-כפולה
ירח-בן-יומו:

סֵפֶר שְׁמוֹת

EXODUS.

CAPUT. I. א

1. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	1. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון ישראל'ס זיהן
הַבָּאִים מִצְרָיְמָה	וועלכע זיינען געקומען נאך מצרים;
אֵת יַעֲקֹב	[1]מיט יעקב
אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ׃	[1](איז) יעדער מאַן און זיין הויז (געזינד) געקומען.
2. רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן	2. ראובן, שמעון,
לֵוִי וִיהוּדָה׃	לוי און יהודה.
3. יִשָּׂשכָר	3. ישכר,
זְבוּלֻן וּבִנְיָמִן׃	זבולון און בנימין.
4. דָּן וְנַפְתָּלִי	4. דן און נפתלי,
גָּד וְאָשֵׁר׃	גד און אשר.
5. וַיְהִי כָּל־נֶפֶשׁ	5. און עס זיינען געוועזען אַלע זעלע(ן),
יֹצְאֵי יֶרֶךְ־יַעֲקֹב	וועלכע זיינען ארויסגעגאַנגען פון יעקב'ס [2]היפטע,
שִׁבְעִים נָפֶשׁ	זיבציג זעלע(ן);
וְיוֹסֵף הָיָה בְמִצְרָיִם׃	און יוסף איז (שוין) געוועזען אין מצרים.
6. וַיָּמָת יוֹסֵף	6. און יוסף איז געשטאָרבען,
וְכָל־אֶחָיו	און אַלע זיינע ברידער,
וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא׃	און יענער גאַנצער גע־שלעכט.
7. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	7. און די קינדער ישראל
פָּרוּ	זיינען פרוכטבאַר געוועזן,
וַיִּשְׁרְצוּ	און זיי האבען זיך געווי־מעלט,
וַיִּרְבּוּ	און זיי האבען זיך געמעהרט,
וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד	און זיי האבען זיך גע־שטאַרקט זעהר און זעהר;
וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם׃	און די לאַנד איז פול געוואָרען מיט זיי.
8. וַיָּקָם מֶלֶךְ־חָדָשׁ	8. און עס איז אויפגעשטאַנען אַ נייער קעניג
עַל־מִצְרָיִם	איבער מצרים,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־יוֹסֵף׃	וועלכער האט ניט געקענט יוסף.
9. וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ	9. און ער האט געזאגט צו זיין פאָלק:
הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	זעה, דאס פאָלק פון די קינדער ישראל
רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃	איז [3]גרעסער און שטאַר־קער פון אונז.
10. הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ	10. [4]קומט, לאָ'מיר זיך קלי־גען צו איהם,
פֶּן־יִרְבֶּה	[5](דען) פילייכט וועט ער זיך מעהרען,
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כִּי־תִקְרֶאנָה	ווען עס ייעט זיך טרעפען
מִלְחָמָה	אַ שטרייט
וְנוֹסַף גַּם־הוּא	דאַן וועט ער זיך אויך [6]אָנשליסען
עַל־שֹׂנְאֵינוּ	צו אונזערע [7]פיינדע,
וְנִלְחַם־בָּנוּ	און ער וועט שטרייטען מיט אונז,
וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ׃	און ער וועט [8]ארויסגיין פון די לאַנד.
11. וַיָּשִׂימוּ עָלָיו	11. און זיי האבען געמאַכט איבער איהם
שָׂרֵי מִסִּים	בעאַמטע איבער די [9]צינז־אַרבייט,
לְמַעַן עַנֹּתוֹ	אום איהם צו [10]פייניגען
בְּסִבְלֹתָם	מיט זייערע שווערע אַרבייט,
וַיִּבֶן	און ער האט געבויט
עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה	פאָראַטה־שטעט פיר פרעה
אֶת־פִּתֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס׃	פתם און רעמסס.
12. וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ	12. אָבער [11]ווי זיי פלעגען איהם [10]פייניגען
כֵּן יִרְבֶּה	[12]אַזוי פלעגט ער זיך מעהרען
וְכֵן יִפְרֹץ	און [12]אַזוי פלעגט ער זיך אויסברייטען,
וַיָּקֻצוּ	און זיי האבען זיך גע־פירכטעט

1) אָדער: מיט יעקב; יעדער א. ז. וו. זיינען זיי געקומען. ניט לויט די נגינה. 2) לענדע. 3) גרויס, מעהר, צאהלרייכער 4) וואָהלאַן! 5) דאס ער זאל זיך ניט מעהרען. 6) פערמעהרט ווערען. 7) האַסערס. 8) אויפגיין. 9) ד. ה. אונבער צאָהלטע צוואַנגס־אַרבייט. 10) דריקען, קוועלען. 11) וואס מעהר זיי א. ז. וו. 12) אַלץ מעהר פלעגט א. ז. וו.

כִּפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פאַר די קינדער ישראל.
13. וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם	13. און די מצרים האבען געמאַכט אַרבייטען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּפָרֶךְ׃	מיט [1]שטרענגע.
14. וַיְמָרְרוּ	14. און זיי האבען פערביטערט
אֶת־חַיֵּיהֶם	זייער לעבען
בַּעֲבֹדָה קָשָׁה	מיט שווערע אַרבייט
בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים	אין [2]ליים און אין ציגעל,
וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה	און מיט אַלערליי אַרבייט אין פעלד;
אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם	אַלע זייערע אַרבייט,
אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם	וועלכע זיי האבען געאַרבייט מיט זיי,
בְּפָרֶךְ׃	(איז געווען) מיט [1]שטרענגע
15. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם	15. און דער קעניג פון מצרים האט געזאגט
לַמְיַלְּדֹת הָעִבְרִיֹּת	צו די אידישע הייב־אַמען:
אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה	וואס דער נאמען פון איינע (איז געווען) שפרה,
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה׃	און דער נאמען פון די צווייטע (איז געווען) פועה.
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בְּיַלֶּדְכֶן	ווען איהר [3]וועט העלפען געבערען
אֶת־הָעִבְרִיּוֹת	די אידישע (פרויען),
וּרְאִיתֶן עַל־הָאָבְנָיִם	דאַן זאלט איהר זעהן אויף דעם געבער־שטול,
אִם־בֵּן הוּא	אויב עס איז אַ זוהן,
וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ	זאָלט איהר איהם טויטען,
וְאִם־בַּת הִוא	אָבער אויב עס איז אַ טאָכטער,
וָחָיָה׃	דאַן זאל זי בלייבען לעבען.
17. וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדֹת	17. אבער די הייב־אַמען האבען געפירכטעט
אֶת־הָאֱלֹהִים	פאַר גאָט,
וְלֹא עָשׂוּ	און זיי האבען ניט געטאָן,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן	ווי עס האט גערעט צו זיי
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דער קעניג פון מצרים.
וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים	און זיי האבען געלאָזען לעבען די קינדער.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
18. וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם	18. און דער קעניג פון מצרים האט גערופען
לַמְיַלְּדֹת	[צו] די הייב־אַמען,

וַיֹּאמֶר לָהֶן	און ער האט געזאגט צו זיי:
מַדּוּעַ עֲשִׂיתֶן	ווארום האט איהר געטאַן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים׃	און איהר האט געלאָזען לעבען די קינדער?
19 וַתֹּאמַרְןָ הַמְיַלְּדֹת	19. און די הייב־אַמען האבען געזאגט
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה:
כִּי לֹא כַנָּשִׁים הַמִּצְרִיֹּת	ווייל ניט ווי די מצרי'שע (פרויען)
הָעִבְרִיֹּת	זיינען די אידישע,
כִּי־חָיוֹת הֵנָּה	דען זיי זיינען [4]געזונדע,
בְּטֶרֶם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמְיַלֶּדֶת	נאָך בעפאָר די הייב־אַמע קומט צו זיי
וְיָלָדוּ׃	האבען זיי (שוין) געבארען.
20. וַיֵּיטֶב אֱלֹהִים	20. און גאָט האט גוטעס געטאָן
לַמְיַלְּדֹת	צו די הייב־אַמען,
וַיִּרֶב הָעָם	און דאס פאלק האט זיך געמעהרט,
וַיַּעַצְמוּ מְאֹד׃	און זיי האבען זיך זעהר געשטאַרקט.
21. וַיְהִי	21. און עס איז געווען,
כִּי־יָרְאוּ הַמְיַלְּדֹת	ווייל די הייב־אַמען האָבען געפירכטעט
אֶת־הָאֱלֹהִים	פאַר גאָט,
וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים׃	דאַרום האט ער זיי געמאַכט [5]הייזער,
22. וַיְצַו פַּרְעֹה	22. און פרעה האט בעפוילען
לְכָל־עַמּוֹ	[צו] זיין גאַנצע פאָלק,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כָּל־הַבֵּן הַיִּלּוֹד	יעדער זוהן, וועלכער וועט געבאָרען,
הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ	זאלט איהר איהם אריינוואַרפען אין פלוס,
וְכָל־הַבַּת תְּחַיּוּן׃	אבער יעדע טאָכטער זאלט איהר לאָזען לעבען.

Cap. II. ב

1. וַיֵּלֶךְ אִישׁ	1. און עס איז געגאַנגען אַ מאַן
מִבֵּית לֵוִי	פון די הויז פון לוי,
וַיִּקַּח אֶת־בַּת־לֵוִי׃	און ער האט גענומען (פיר אַ פרוי) לוי'ס אַ טאָכטער.
2. וַתַּהַר הָאִשָּׁה	2. און די פרוי איז שוואַנגער געווארען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתֵּרֶא אֹתוֹ	און זי האט איהם געזעהן
כִּי־טוֹב הוּא	דאס ער איז [6]גוט,
וַתִּצְפְּנֵהוּ	און זי האט איהם [7]פערבאָרגען

1) שווערקייט, בעדריקונג. 2) מערטעל. 3) ענטבינדעט; האַנדעלט אַלס הייב־אַמע. 4) שטאַרקען; לעבענספאָל. 5) ד. ה. גרויסע, רייכע און געעהרטע פאַמיליען. 6) שעהן. 7) פערדעקט, בעהאַלטען.

שְׁלֹשָׁה יְרָחִים׃	דריי מאָנאַטען.
3. וְלֹא־יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ	3. אָבער זי האט מעהר ניט געקענט איהם פערבאָרגען.
וַתִּקַּח־לוֹ	און זי האט פיר איהם גענומען
תֵּבַת גֹּמֶא	א קעסטעל פון [1]ראָהר,
וַתַּחְמְרָה	און זי האט איהר אויס־געקלעבט
בַחֵמָר וּבַזָּפֶת	מיט לֵיים און מיט פעך,
וַתָּשֶׂם בָּהּ	און זי האט אריינגעלייגט אין איהר
אֶת־הַיֶּלֶד	דעם קינד,
וַתָּשֶׂם בַּסּוּף	און זי האט עס אוועג־געשטעלט אין די שילף
עַל־שְׂפַת הַיְאֹר׃	ביים ברעג פון דעם פלוס.
4. וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ	4. און זיין שוועסטער האט זיך געשטעלט
מֵרָחֹק	פון וויטענס,
לְדֵעָה	צו וויסען,
מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ׃	וואס עס וועט [2]איהם געשעהן.
5. וַתֵּרֶד בַּת־פַּרְעֹה	5. און פרעה'ס טאָכטער איז אַרונטער־געגאַנגען
לִרְחֹץ עַל־הַיְאֹר	זיך צו באָדען ביי דעם פלוס
וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת	און איהרע מעדכען זיינען געגאַנגען
עַל־יַד הַיְאֹר	ביי דעם [3]ברעג פון דעם פלוס,
וַתֵּרֶא אֶת־הַתֵּבָה	און זי האט געזעהן די קעסטעל
בְּתוֹךְ הַסּוּף	אין מיטען די שילף,
וַתִּשְׁלַח אֶת־אֲמָתָהּ	און זי האט געשיקט איהר דינסט,
וַתִּקָּחֶהָ׃	און זי האט איהר צוגענומען
6. וַתִּפְתַּח	6. און זי האט געעפענט,
וַתִּרְאֵהוּ	און זי האט איהם געזעהן,
אֶת־הַיֶּלֶד	דעם קינד,
וְהִנֵּה־נַעַר בֹּכֶה	און [4]דער קנאַבע (האט) געוויינט!
וַתַּחְמֹל עָלָיו	און זי האט זיך ערבאַרעמט איבער איהם,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט
מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה׃	פון די אידישע קינדער איז דיזער.
7. וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ	7. און זיין שוועסטער האט געזאגט
אֶל־בַּת־פַּרְעֹה	צו פרעה'ס טאָכטער:
הַאֵלֵךְ	זאל איך גיין
וְקָרָאתִי לָךְ	און איך זאל רופען פיר דיר
אִשָּׁה מֵינֶקֶת	א זייגעדיגע פרוי
מִן הָעִבְרִיֹּת	פון די אידישע (פרויען),
וְתֵינִק לָךְ	דאס זי זאל זייגען פיר דיר
אֶת־הַיָּלֶד׃	דעם קינד?
8. וַתֹּאמֶר־לָהּ בַּת־פַּרְעֹה	8. און פרעה'ס טאכטער האט געזאגט צו איהר:
לֵכִי	גיין;
וַתֵּלֶךְ הָעַלְמָה	און דאס [5]מעדכען איז געגאַנגען,
וַתִּקְרָא	און זי האט גערופען
אֶת־אֵם הַיָּלֶד׃	די מוטער פון דעם קינד.
9. וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת־פַּרְעֹה	9. און פרעה'ס טאכטער האט געזאגט צו איהר:
הֵילִיכִי	[6]נעהם
אֶת־הַיֶּלֶד הַזֶּה	דיזען קינד,
וְהֵינִקִהוּ לִי	און זייג איהם פיר מיר,
וַאֲנִי אֶתֵּן	און איך וועל (דיר) געבען
אֶת־שְׂכָרֵךְ	דיין לוין;
וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד	און די פרוי האט גענומען דאס קינד,
וַתְּנִיקֵהוּ׃	און זי האט איהם געזייגען.
10. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד	10. און ווען דאס קינד איז גרויס געוואָרען
וַתְּבִאֵהוּ	האט זי איהם געבראַכט
לְבַת־פַּרְעֹה	צו פרעה'ס טאָכטער,
וַיְהִי־לָהּ לְבֵן	און ער איז ביי איהר געווען [7]פיר א זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה	און [8]זי האט גערופען זיין נאָמען משה,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
כִּי מִן־הַמַּיִם	דען פון וואסער
מְשִׁיתִהוּ׃	[9]האב איך איהם אַרויס־געצויגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
11. וַיְהִי	11. און עס איז געווען
בַּיָּמִים הָהֵם	אין יענע טעג,
וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה	ווען משה איז גרויס געוואָרען,
וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו	איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זיינע ברידער,
וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם	און ער האט געזעהן [אין] זייערע [10]שווערע ארבייט,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן
אִישׁ מִצְרִי	א מצרי'שער מאַן
מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי	שלאָגט א אידישען מאַן
מֵאֶחָיו׃	פון זיינע ברידער.
12. וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה	12. און ער האט זיך גע־וועדנעט הין און הער,

1) שילף, פּאַפּיר שילף. 2) געטהאָן ווערען צו איהם. 3) זייט. 4) זעה, א וויינענדער קנאַבע! 5) יונגפרוי. 6) טראַג, נא דיר, היר האסט'ו. 7) אָנשטאָט. 8) פרעה'ס טאָכטער; אָדער: משה'ס מוטער. 9) אָדער: האָסט'ו. 10) לאַסטען.

וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
כִּי־אֵין אִישׁ	דאס קיין מאַן איז דאָ,
וַיַּךְ אֶת־הַמִּצְרִי	און ער האט געשלאָגען דעם מצרי,
וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל׃	און ער האט איהם בעהאַלטען אין זאַמד.
13. וַיֵּצֵא	13. און ער איז אַרויס־געגאַנגען
בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי	אויף דעם צווייטען טאָג,
וְהִנֵּה	און זעה,
שְׁנֵי־אֲנָשִׁים עִבְרִים	צוויי אידישע לייטע
נִצִּים	קריגען זיך;
וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע	און ער האט געזאָגט צום שולדיגען:
לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ׃	וואָרום שלאָגסט'ו דיין נעכסטען[1]?
14. וַיֹּאמֶר	14. און ער האט געזאָגט:
מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ	ווער האט דיך געמאַכט פיר א מאַן,[2]
שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ	(פיר) איין אָבערסט און אַ ריכטער איבער אונז?
הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר	דיינקסט'ו מיר צו דער־שלאָגען
כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ	ווי דו האסט דערשלאָגען
אֶת־הַמִּצְרִי	דעם מצרי?
וַיִּירָא מֹשֶׁה	און משה האט זיך געפירכטעט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר׃	וואהרליך, די זאַך איז בעוואוסט געוואָרען.
15. וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה	15. און פרעה האט געהערט
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וַיְבַקֵּשׁ	און ער האט געזוכט
לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה	צו דערשלאָגען משה;
וַיִּבְרַח מֹשֶׁה	אָבער משה איז ענטלאָפען
מִפְּנֵי פַרְעֹה	פון פאַר פרעה
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־מִדְיָן	און ער האט זיך בעזעצט אין לאַנד מדין,
וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּאֵר׃	און ער האט זיך געזעצט ביי [3]אַ ברונען.
16. וּלְכֹהֵן מִדְיָן	16. און דער פריסטער פון מדין האט געהאַט
שֶׁבַע בָּנוֹת	זיבען טעכטער,
וַתָּבֹאנָה	און זיי זיינען געקומען,
וַתִּדְלֶנָה	און זיי האבען אָנגעשעפּט,
וַתְּמַלֶּאנָה	און זיי האבען אָנגעפילט
אֶת־הָרְהָטִים	די [4]וואַסער־רינען
לְהַשְׁקוֹת	אָנצוטרינקען
צֹאן אֲבִיהֶן׃	זייער פאַטער'ס שאָף.

17. וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים	17. און די הירטען זיינען געקומען
וַיְגָרְשׁוּם	און זיי האבען זיי אַוועג־געטריבען,
וַיָּקָם מֹשֶׁה	אבער משה איז אויפגע־שטאַנען,
וַיּוֹשִׁעָן	און ער האט זיי געהאָלפען,
וַיַּשְׁקְ אֶת־צֹאנָם׃	און ער האט אָנגעטרונקען זייערע שאָף.
18. וַתָּבֹאנָה	18. און זיי זיינען געקומען
אֶל־רְעוּאֵל אֲבִיהֶן	צו רעואל, זייער פאַטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מַדּוּעַ מִהַרְתֶּן בֹּא	וואָרום האט איהר געאיילט (צו) קומען
הַיּוֹם׃	הייטע?
19. וַתֹּאמַרְןָ	19. און זיי האבען געזאָגט:
אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ	אַ מצרי'שער מאַן האט אונז גערעטעט
מִיַּד הָרֹעִים	פון די האַנד פון די הירטען,
וְגַם־דָּלֹה דָלָה לָנוּ	און ער האט אויך אָנגע־שעפּט פיר אונז,
וַיַּשְׁקְ אֶת־הַצֹּאן׃	און ער האט אָנגעטרונקען די שאָף.
20. וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֹתָיו	20. און ער האט געזאָגט צו זיינע טעכטער:
וְאַיּוֹ	און וואו איז ער?
לָמָּה זֶּה עֲזַבְתֶּן	וואָרום דען האט איהר אַוועג־געלאָזען
אֶת־הָאִישׁ	דעם מאַן?
קִרְאֶן לוֹ	רופט איהם,
וְיֹאכַל לָחֶם׃	און זאָל ער עסען ברויט.
21. וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה	21. און משה האט איינ־געוויליגט
לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ	צו וואָהנען ביי דעם מאַן,
וַיִּתֵּן	און ער האט געגעבען
אֶת־צִפֹּרָה בִתּוֹ	צפרה זיין טאָכטער
לְמֹשֶׁה׃	צו משה.
22. וַתֵּלֶד בֵּן	22 און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גֵּרְשֹׁם	און ער האט גערופען זיין נאָמען גרשם,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאָגט:
גֵּר הָיִיתִי	אַ פרעמדלינג בין איך געוועזען
בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה.	אין אַ פרעמדע לאַנד.
23. וַיְהִי	23. און עס איז געוועזען,
בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם	[5]נאָך פערלויף פון לאַנגער צייט,
וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דאס דער קעניג פון מצרים איז געשטאָרבען,
וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האבען געזיפצעט

1) נאָכבאַר, נעבען־מענש, פריינד. 2) אָד. פיר איין אָבערסט א. ז. וו. 3) דעם. 4) קאַריטעס. 5) העב. אין יענע פיעלע טעג.

מִן־הָעֲבֹדָה	פון דער אַרבייט,
וַיִּזְעָקוּ	און זיי האבען געשריען.
וַתַּעַל שַׁוְעָתָם	און זייער געשריי איז אויפ־געגאַנגען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאָט
מִן־הָעֲבֹדָה׃	פון דער אַרבייט.
24. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים	24. און גאט האט געהערט
אֶת־נַאֲקָתָם	זייער יאָמערען.
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים	און גאט האט געדיינקט
אֶת־בְּרִיתוֹ	וועגען זיין בונד
אֶת־אַבְרָהָם	מיט אברהם,
אֶת־יִצְחָק	מיט יצחק
וְאֶת־יַעֲקֹב׃	און מיט יעקב.
25. וַיַּרְא אֱלֹהִים	25. און גאט האט געזען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וַיֵּדַע אֱלֹהִים׃	און גאט האט געוואוסט (זייער לאַגע).

Cap. III. ג

1. וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה	1. און משה האט געפי־טערט
אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ	די שאָף פון יתרו, זיין [1]שוויגער־פאָטער,
כֹּהֵן מִדְיָן	דער פריסטער פון מדין,
וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן	און ער האט געפיהרט די שאָף
אַחַר הַמִּדְבָּר	[2]נאך דער וויסטע,
וַיָּבֹא	און ער איז געקומען
אֶל־הַר הָאֱלֹהִים	צו גאָטעס באַרג,
חֹרֵבָה׃	נאך חורב.
2. וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה	2. און איין ענגעל פון דעם עוויגען האט זיך בעוויזען
אֵלָיו	צו איהם
בְּלַבַּת־אֵשׁ	אין אַ פלאַם פייער,
מִתּוֹךְ הַסְּנֶה	פון מיטען דעם דאָרן־בוש,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה הַסְּנֶה	דאס דער דאָרן־בוש
בֹּעֵר בָּאֵשׁ	ברענט אין פייער,
וְהַסְּנֶה	און דער דאָרן־בוש
אֵינֶנּוּ אֻכָּל׃	ווערט ניט [3]פערצעהרט.
3. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. און משה האט געזאגט:
אָסֻרָה־נָּא	איך וויל דאך [4]צוגיין,
וְאֶרְאֶה	און איך וויל זעהן,
אֶת־הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה	דיזע גרויסע ערשיינונג,
מַדּוּעַ לֹא־יִבְעַר	ווארום ווערט ניט פער־ברענט
הַסְּנֶה׃	דער דאָרן־בוש.
4. וַיַּרְא יְהוָה	4. און ווען דער עוויגער האט געזען,
כִּי סָר לִרְאוֹת	דאס ער איז צוגעגאַנגען צו זעהן,
וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים	דאַן האט גאט גערופען צו איהם
מִתּוֹךְ הַסְּנֶה	פון דעם דאָרן־בוש.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
מֹשֶׁה מֹשֶׁה	משה, משה!
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃	און ער האט געזאגט: היר בין איך.
5. וַיֹּאמֶר	5. און ער האט געזאגט:
אַל־תִּקְרַב הֲלֹם	דערנעהנטער זיך ניט הירן!
שַׁל־נְעָלֶיךָ	[5]ציה אראָב דיינע שיך,
מֵעַל רַגְלֶיךָ	פון אויף דיינע פיס,
כִּי הַמָּקוֹם	דען דער אָרט,
אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו	וואס דו שטייסט אויף איהם,
אַדְמַת־קֹדֶשׁ הוּא׃	איז הייליגע ערד.
6. וַיֹּאמֶר	6. און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ	איך בין דער גאט פון דיין פאָטער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק	דער גאט פון יצחק,
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב	און דער גאט פון יעקב.
וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו	אין משה האט פערבאָרגען זיין געזיכט,
כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט	דען ער האט זיך געפירכ־טעט צו קוקען
אֶל־הָאֱלֹהִים׃	[6]אויף גאט.
7. וַיֹּאמֶר יְהוָה	7. און דער עוויגער האט געזאגט:
רָאֹה רָאִיתִי	איך האב געזעהן
אֶת־עֳנִי עַמִּי	דעם [7]עלענד פון מיין פאלק,
אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם	וועלכעס איז אין מצרים,
וְאֶת־צַעֲקָתָם	און זייער געשריי
שָׁמַעְתִּי	האב איך געהערט
מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו	וועגען זיינע [8]בעדריקער,
כִּי יָדַעְתִּי	דען איך ווייס
אֶת־מַכְאֹבָיו׃	זיינע [9]ליידען.

1) שוועהר. 2) ווייט אין דער וויסטע. 3) פערברענט. 4) איינקעהרען. 5) וואַרף אַראָב, נעהם אַראָב, טהוא אויס. 6) צו. 7) אַרמוטה, ליידען. 8) דרענגער, צוטרייבער, אויפזעהער. 9) שמערצען, וויהטאָגען.

8. וָאֵרֵד	8. און איך בין אַראָב־געקומען
לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם	איהם צו רעטען פון די האַנד פון די מצרים,
וּֽלְהַעֲלֹתוֹ	און איהם [1]אַרויס־צוברייינגען
מִן־הָאָרֶץ הַהִוא	פון יענע לאַנד
אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה	צו אַ גוטע און ברייטע לאַנד
אֶל־אֶרֶץ	צו אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וועלכע [2]פליסט מילך און האָניג,
אֶל־מְקוֹם	צו דעם אָרט
הַֽכְּנַעֲנִי וְהַֽחִתִּי	פון דעם כנעני און דעם חתי,
וְהָֽאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי	און דעם אמורי און דעם פריזי,
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃	און דעם חוי און דעם יבוסי.
9. וְעַתָּה	9. און יעצט
הִנֵּה	זעה,
צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	דער געשריי פון די קינדער ישראל
בָּאָה אֵלָי	איז געקומען צו מיר,
וְגַם־רָאִיתִי	און איך האָב אויך געזעהן
אֶת־הַלַּחַץ	די דריקונג,
אֲשֶׁר מִצְרַיִם	(מיט) וועלכע די מצרים
לֹחֲצִים אֹתָם׃	דריקען זיי.
10. וְעַתָּה לְכָה	10. און יעצט גיי,
וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל־פַּרְעֹה	און איך וועל דיר שיקען צו פרעה,
וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי	און פיהר אַרויס מיין פאָלק,
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	11. און משה האט געזאגט
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאָט:
מִי אָנֹכִי	ווער בין איך,
כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה	דאס איך זאָל גיין צו פרעה,
וְכִי אוֹצִיא	און דאס איך זאָל אַרויס־פיהרען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים?
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ	געוויס וועל איך זיין מיט דיר!
וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת	און דיזעס זאָל דיר זיין (אַלס) צייכען,
כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ	דאס איך האָב דיר געשיקט,
בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם	ווען דו וועסט אַרויספיהרען דאס פאָלק
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
תַּעַבְדוּן	וועט איהר דינען
אֶת־הָאֱלֹהִים	גאָט
עַל הָהָר הַזֶּה׃	אויף דיזען באַרג.
13. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	13. און משה האט געזאגט
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאָט:
הִנֵּה אָנֹכִי בָא	זעה, (ווען) איך וועל קומען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתִּי לָהֶם	און איך וועל זאגען צו זיי:
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם	דער גאָט פון אַייערע עלטערן
שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם	האט מיך געשיקט צו אייך,
וְאָֽמְרוּ־לִי	און זיי וועלען צו מיר זאָגען:
מַה־שְּׁמוֹ	וואס איז זיין נאָמען?
מָה אֹמַר אֲלֵהֶם׃	וואס זאָל איך זאגען צו זיי?
14. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	14. און גאָט האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
אֶֽהְיֶה אֲשֶׁר אֶֽהְיֶה	[3]„איך וועל זיין, וועלכער איך וועל זיין“;
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאָלסט'ו זאגען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
אֶֽהְיֶה	[4]„איך וועל זיין“
שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃	האט מיך געשיקט צו אייך.
15. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים	15. און גאָט האט [5]נאך געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאָלסט'ו זאגען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם	דער גאָט פון אַייערע עלטערן
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאָט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק	דער גאָט פון יצחק,
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב	און דער גאָט פון יעקב,
שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם	האט מיך געשיקט צו אייך;
זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם	דיזעס איז מיין נאָמען אויף עוויג
וְזֶה זִכְרִי	און דיזעס איז מיין אַנדיינקען

1) אויפ־צוברייינגען. 2) רינט. 3) אָדער: איך בין דער, וועלכער איך בין. 4) אדער: „איך בין“. 5) ווייטער.

לְדֹר דֹּר׃	[1]פיר אלע געשלעכטער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
16. לֵךְ וְאָסַפְתָּ	16. גיי, און דו זאלסט פערזאַמלען
אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	די עלטעסטע פון ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם	דער גאט פון אַייערע עלטערן,
נִרְאָה אֵלַי	האט זיך בעוויזען צו מיר,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	דער גאט פון אברהם, יצחק, און יעקב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם	איך האב [2]דערמאָהנט אייך,
וְאֶת־הֶעָשׂוּי לָכֶם	און וואס עס ווערט געטאָן צו אייך
בְּמִצְרָיִם׃	אין מצרים.
17. וָאֹמַר	17. און איך האב געזאגט:
אַעֲלֶה אֶתְכֶם	איך וועל אייך [3]ארויס־ברייגגען
מֵעֳנִי מִצְרַיִם	פון דעם עלענד פון מצרים
אֶל־אֶרֶץ	צו די לאַנד
הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי	פון דעם כנעני און דעם חתי,
וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי	און דעם אמורי און דעם פריזי,
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	און דעם חוי און דעם יבוסי,
אֶל־אֶרֶץ	צו אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט מילך און האָניג.
18. וְשָׁמְעוּ לְקֹלֶךָ	18. און זיי וועלען הערען צו דיין שטימע,
וּבָאתָ	און דו זאלסט קומען,
אַתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	דו און די עלטעסטע פון ישראל
אֶל־מֶלֶךְ מִצְרַיִם	צום קעניג פון מצרים,
וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו	און איהר זאלט זאגען צו איהם:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים	דער גאט פון די [4]עברים
נִקְרָה עָלֵינוּ	[5]האט זיך געטראָפען ביי אונז,
וְעַתָּה נֵלְכָה־נָּא	און יעצט ווילען מיר דאך גיין
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	[6]אַ וועג פון דריי טעג
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְנִזְבְּחָה	און מיר וועלען שלאַכטען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃	צו דעם עוויגען, אונזער גאָט.
19. וַאֲנִי יָדַעְתִּי	19. און איך ווייס,
כִּי לֹא־יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דאס דער קעניג פון מצרים וועט אייך ניט ערלויבען
לַהֲלֹךְ	צו גיין,
וְלֹא בְּיָד חֲזָקָה׃	[7]און (אויך) ניט דורך אַ שטאַרקע האַנד.
20. וְשָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי	20. אָבער איך וועל אויס־שטרעקען מיין האַנד,
וְהִכֵּיתִי אֶת־מִצְרַיִם	און איך וועל שלאָגען מצרים,
בְּכֹל נִפְלְאֹתַי	מיט אלע מיינע וואונדער,
אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה	וועלכע איך וועל טהאָן
בְּקִרְבּוֹ	צווישען איהם,
וְאַחֲרֵי־כֵן	און נאָכדעם
יְשַׁלַּח אֶתְכֶם׃	וועט ער אייך אַרויס־שיקען.
21. וְנָתַתִּי	21. און איך וועל געבען
אֶת־חֵן הָעָם־הַזֶּה	גונסט (צו) דיזע פאָלק
בְּעֵינֵי מִצְרָיִם	אין די אויגען פון די מצרים,
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כִּי תֵלֵכוּן	ווען איהר וועט אַרויס־גיין,
לֹא תֵלְכוּ רֵיקָם׃	וועט איהר ניט אַרויס־גיין [8]ליידיג,
22. וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה	22. און (יעדע) פרוי זאל פערלאַנגען
מִשְּׁכֶנְתָּהּ	פון איהר נאָכבאַרין
וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ	און פון די אַיינוואָהנערין פון איהר הויז
כְּלֵי־כֶסֶף	זילבערנע געפעס
וּכְלֵי זָהָב	און גאָלדענע געפעס
וּשְׂמָלֹת	און קליידער,
וְשַׂמְתֶּם	און איהר זאלט (עס) אַרויף־לייגען
עַל־בְּנֵיכֶם	אויף אַייערע זיהן
וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם	און אויף אַייערע טעכטער,
וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרָיִם׃	און איהר וועט [9]אויסליידיגען מצרים.

Cap. IV. ד

1. וַיַּעַן מֹשֶׁה	1. און משה האט געאַנט־וואָרט
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
וְהֵן	אָבער זעה,
לֹא־יַאֲמִינוּ לִי	זיי וועלען מיר ניט גלויבען,
וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקֹלִי	און זיי וועלען ניט הערען אין מיין שטימע,
כִּי יֹאמְרוּ	דען זיי וועלען זאגען:
לֹא־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְיָ׃	דער עוויגער האט זיך ניט בעוויזען צו דיר.

1) אַד. פון געשלעכט (צו) געשלעכט. 2) בעדאַכט. 3) אויפברייגגען. 4) העברעער, אידען. 5) איז ערשיענען האט אונז בעגעגענט. 6) דריי טעג רייזע. 7) אַד. אַזוי ווי ואם לא: ווען ניט דורך א. ז. וו. 8) לעער. 9) בערויבען.

2. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה	2. און גאָט האט געזאגט צו איהם:
מַזֶּה (מה זה ק׳) בְיָדֶךָ	וואס איז דאס אין דיין האַנד?
וַיֹּאמֶר, מַטֶּה:	און ער האט געזאגט: אַ שטעקען.
3. וַיֹּאמֶר	3. און ער האט געזאגט:
הַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה	וואַרף איהם צו דער ערד!
וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה	און ער האט איהם געוואָרפען צו דער ערד,
וַיְהִי לְנָחָשׁ	און ער איז געווארען [צו] אַ שלאַנג;
וַיָּנָס משֶׁה מִפָּנָיו:	און משה איז ענטלאָפען פון פאר איהם.
4. וַיֹּאמֶר יְהוָה	4. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־משֶׁה	צו משה:
שְׁלַח יָדְךָ	שטרעק אויס דיין האַנד,
וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ	און נעהם אָן זיין עק!
וַיִּשְׁלַח יָדוֹ	און ער האט אויס־גע־שטרעקט זיין האַנד,
וַיַּחֲזֶק בּוֹ	און ער האט איהם אָנגע־נומען,
וַיְהִי לְמַטֶּה	און ער איז געווארען [צו] אַ שטעקען
בְּכַפּוֹ:	אין זיין האַנד.
5. לְמַעַן יַאֲמִינוּ	5. אום זיי זאלען גלויבען
כִּי־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה	דאס עס האט זיך בעוויזען צו דיר דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתָם	דער גאָט פון זייערע עלטערן,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאָט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק	דער גאָט פון יצחק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:	און דער גאָט פון יעקב.
6. וַיֹּאמֶר יְיָ לוֹ עוֹד	6. און דער עוויגער האט ווידער געזאגט צו איהם:
הָבֵא־נָא יָדְךָ	ברייננ דאָך אַריין דיין האַנד
בְּחֵיקֶךָ	אין דיין [1]בוזען!
וַיָּבֵא יָדוֹ	און ער האט אריין געבראַכט זיין האַנד
בְּחֵיקוֹ	אין זיין [1]בוזען,
וַיּוֹצִאָהּ	און ער האט איהר ארויס־געבראַכט,
וְהִנֵּה יָדוֹ	און זעה, זיין האַנד
מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג:	(איז געווען) [2]אויסזעציג ווי שניי.
7. וַיֹּאמֶר	7. און ער האט געזאגט:
הָשֵׁב יָדְךָ	קעהר צוריק דיין האַנד
אֶל־חֵיקֶךָ	צו דיין [1]בוזען,
וַיָּשֶׁב יָדוֹ	און ער האט צוריק־גע־קעהרט זיין האַנד
אֶל־חֵיקוֹ	צו זיין [1]בוזען,
וַיּוֹצִאָהּ	דאַן האט ער איהר אַרויס־געבראַכט

מֵחֵיקוֹ	פון זיין [1]בוזען,
וְהִנֵּה־שָׁבָה	און זעה, [3] זי איז צוריק־געווארען
כִּבְשָׂרוֹ:	ווי זיין פלייש.
8. וְהָיָה	8. און עס וועט זיין,
אִם־לֹא יַאֲמִינוּ לָךְ	אויב זיי וועלען דיר ניט גלויבען
וְלֹא יִשְׁמְעוּ	און זיי וועלען ניט הערען
לְקֹל הָאֹת הָרִאשׁוֹן	צו די שטימע פון דעם ערסטען צייכען,
וְהֶאֱמִינוּ	דאַן וועלען זיי גלויבען
לְקֹל הָאֹת הָאַחֲרוֹן:	צו די שטימע פון דעם לעצטען צייכען.
9. וְהָיָה	9. און עס וועט זיין,
אִם־לֹא יַאֲמִינוּ	אויב זיי וועלען ניט גלויבען
גַּם לִשְׁנֵי הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה	אויך צו דיזע צוויי צייכענס,
וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקֹלֶךָ	און זיי וועלען ניט הערען צו דיין שטימע,
וְלָקַחְתָּ	דאַן זאלסט'ו נעהמען
מִמֵּימֵי הַיְאֹר	פון די וואַסער פון דעם פלוס,
וְשָׁפַכְתָּ הַיַּבָּשָׁה	און דו זאלסט אויס־גיסען (אויף) דער טריקנים,
וְהָיוּ הַמַּיִם	און עס וועט זיין, די וואַסער
אֲשֶׁר תִּקַּח	וועלכע דו וועסט נעהמען
מִן־הַיְאֹר	פון דעם פלוס,
וְהָיוּ לְדָם	וועט ווערען [צו] בלוט
בַּיַּבָּשֶׁת:	אויף די טריקנים.
10. וַיֹּאמֶר משֶׁה	10. און משה האט געזאגט
אֶל־יְהוָה	צו דעם עוויגען:
בִּי אֲדֹנָי	איך ביטע, מיין הערר!
לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי	איך בין ניט אַ מאַן פון [4]וואָרטען,
גַּם מִתְּמוֹל	[5]אויך פון געסטערן
גַּם מִשִּׁלְשֹׁם	[5]אויך פון פאָר־געסטערן,
גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ	אויך (ניט) זייט=דעם דו האסט גערעט
אֶל־עַבְדֶּךָ	צו דיין קנעכט,
כִּי כְבַד־פֶּה	דען (מיט) אַ שווערע מויל
וּכְבַד לָשׁוֹן	און אַ שווערען צונג
אָנֹכִי:	בין איך.
11. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו איהם:
מִי שָׂם פֶּה	ווער האט געמאַכט אַ מויל

1) שאָס. 2)קרעציג. 3)זי האט זיך צוריק=געקעהרט 4) ד. ה. אַ גוטער רעדנער. 5)ניט.

לָאָדָם	צום מענשען,
אוֹ מִי־יָשׂוּם אִלֵּם	אדער ווער מאכט שטום,
אוֹ חֵרֵשׁ	אדער טויב,
אוֹ פִקֵּחַ	אדער זעהענדיג,
אוֹ עִוֵּר	אדער בלינד?
הֲלֹא אָנֹכִי יְהוָה׃	ניט איך, דער עוויגער?
12. וְעַתָּה לֵךְ	12. און יעצט גיי,
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה	און איך וועל זיין
עִם־פִּיךָ	מיט דיין מויל,
וְהוֹרֵיתִיךָ	און איך וועל דיר לערנען,
אֲשֶׁר תְּדַבֵּר׃	וואס דו זאלסט ריידען.
13. וַיֹּאמֶר	13. און ער האט געזאגט:
בִּי אֲדֹנָי	איך ביטע, מיין הערר!
שְׁלַח־נָא	שיק דאך
בְּיַד־תִּשְׁלָח׃	דורך וועמען דו ווילסט שיקען.
14. וַיִּחַר־אַף יְהוָה	14. און דער צארן פון דעם עוויגען האט געברענט
בְּמֹשֶׁה	געגען משה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי	איז ניט אהרן דיין ברודער דער לוי?
יָדַעְתִּי	איך ווייס,
כִּי־דַבֵּר יְדַבֵּר הוּא	דאס ער קען גוט ריידען
וְגַם	און אויך
הִנֵּה־הוּא יֹצֵא	זעה, ער גייט ארויס
לִקְרָאתֶךָ	געגען דיר,
וְרָאֲךָ	און ער וועט דיך זעהן,
וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ׃	און ער וועט זיך פרעהען אין זיין הארצען.
15. וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו	15. און דו זאלסט ריידען צו איהם,
וְשַׂמְתָּ	און דו זאלסט אריינלייגען
אֶת־הַדְּבָרִים	די ווערטער
בְּפִיו	אין זיין מויל,
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה	און איך וועל זיין
עִם־פִּיךָ	מיט דיין מויל
וְעִם־פִּיהוּ	און מיט זיין מויל,
וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך לערנען,
אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃	וואס איהר זאלט טהאן.
16. וְדִבֶּר־הוּא לְךָ	16. און ער וועט ריידען פיר דיר
אֶל־הָעָם	צו דעם פאלק;
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
הוּא יִהְיֶה־לְּךָ	ער וועט זיין צו דיר
לְפֶה	[1]פיר א מויל,
וְאַתָּה תִּהְיֶה־לּוֹ	און דו וועסט זיין צו איהם
לֵאלֹהִים׃	[2]פיר א גאט.
17. וְאֶת־הַמַּטֶּה הַזֶּה	17. און דיזען שטעקען
תִּקַּח בְּיָדֶךָ	זאלסט'ו נעהמען אין דיין האנד
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־בּוֹ	וואס דו זאלסט מאכען מיט איהם
אֶת־הָאֹתֹת׃	די צייכענס.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
18. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה	18. און משה איז געגאנגען,
וַיָּשָׁב	און ער האט זיך צוריק־געקעהרט
אֶל־יֶתֶר חֹתְנוֹ	צו יתר, זיין שוויגער־פאטער,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
אֵלְכָה נָּא	איך וויל גיין,
וְאָשׁוּבָה	און איך וויל זיך צוריק־קעהרען
אֶל־אַחַי	צו מיינע ברידער,
אֲשֶׁר־בְּמִצְרַיִם	וועלכע זיינען אין מצרים,
וְאֶרְאֶה	און איך וויל זעהען,
הַעוֹדָם חַיִּים	אויב זיי לעבען נאך.
וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ	און יתרו האט געזאגט
לְמֹשֶׁה	צו משה:
לֵךְ לְשָׁלוֹם׃	גיי אין פרידען!
19. וַיֹּאמֶר יְהוָה	19. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
בְּמִדְיָן	אין מדין,
לֵךְ שֻׁב מִצְרָיִם	גיי, קעהר זיך צוריק (נאך) מצרים,
כִּי־מֵתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים	דען עס זיינען געשטארבען די אלע מענער,
הַמְבַקְשִׁים	וועלכע האבען געזוכט
אֶת־נַפְשֶׁךָ׃	דיין זעלע.
20. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	20. און משה האט גענומען
אֶת־אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן,
וַיַּרְכִּבֵם	און ער האט זיי געזעצט רייטען

1) אנשטאט.

עַל־הַחֲמֹר	אויף דעם אייזעל,
וַיָּשָׁב	און ער האט זיך צוריק־געקעהרט
אַרְצָה מִצְרָיִם	נאך די לאַנד מצרים,
וַיִּקַּח מֹשֶׁה	און משה האט גענומען
אֶת־מַטֵּה הָאֱלֹהִים	דעם געטליכען שטעקען
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האַנד.
21. וַיֹּאמֶר יְהוָה	21. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
בְּלֶכְתְּךָ	ווען דו געהסט
לָשׁוּב מִצְרַיְמָה	זיך צוריק־צו־קעהרען נאך מצרים
רְאֵה כָּל־הַמֹּפְתִים	זעה די אַלע וואונדער,
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְיָדֶךָ	וועלכע איך האב [1]געגעבען אין דיין האַנד,
וַעֲשִׂיתָם לִפְנֵי פַרְעֹה	און דו זאלסט זיי מאַכען פאר פרעה,
וַאֲנִי אֲחַזֵּק	און איך וועל שטאַרקען
אֶת־לִבּוֹ	זיין הארץ,
וְלֹא יְשַׁלַּח	און ער וועט ניט אַרויס־שיקען
אֶת־הָעָם׃	דאס פאָלק.
22. וְאָמַרְתָּ	22. און דו זאלסט זאגען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה:
כֹּה אָמַר יְהוָה	אַזוי האט געזאגט דער עוויגער:
בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל׃	ישראל איז מיין זוהן, מיין ערסט־געבאָרענער.
23. וָאֹמַר אֵלֶיךָ	23. און איך [2]זאָג צו דיר:
שַׁלַּח אֶת־בְּנִי	שיק אַרויס מיין זוהן,
וְיַעַבְדֵנִי	דאס ער זאל מיך דינען!
וַתְּמָאֵן לְשַׁלְּחוֹ	און [3]ווען דו וועסט ניט וועלען איהם אַרויס שיקען
הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג	זעה, (דאַן) דערשלאָג איך
אֶת־בִּנְךָ בְּכֹרֶךָ׃	דיין זוהן, דיין ערסט־געבאָרענעם.
24. וַיְהִי בַדֶּרֶךְ	24. און עס איז געווען אויפ'ן וועג,
בַּמָּלוֹן	אין דעם הערבערג,
וַיִּפְגְּשֵׁהוּ יְהוָה	דאס גאט האט איהם בעגע־געגנט,
וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ׃	און ער האט געוואָלט איהם טויטען.
25. וַתִּקַּח צִפֹּרָה צֹר	25. און צפרה האט גענומען אַ [4]שאַרפען שטיין
וַתִּכְרֹת	און זי האט אָבגעשניטען
אֶת־עָרְלַת בְּנָהּ	די פאָרהויט פון איהר זוהן,
וַתַּגַּע לְרַגְלָיו	און זי האט (עס) [5]געוואָרפען צו זיינע פיס,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:

כִּי	וואָהרליך!
חֲתַן־דָּמִים אַתָּה לִי׃	אַ בלוטיגער ברייטיגאָם ביסט'ו צו מיר.
26. וַיִּרֶף מִמֶּנּוּ	26. און ער האט אָבגע־לאָזען פון איהם,
אָז אָמְרָה	דאַן האט זי געזאגט:
חֲתַן דָּמִים	(דו ביסט) אַ בלוטיגער ברייטיגאָם
לַמּוּלֹת׃	וועגען בעשניידונג.
27. וַיֹּאמֶר יְהוָה	27. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
לֵךְ לִקְרַאת מֹשֶׁה	גיי ענטגעגען משה
הַמִּדְבָּרָה	נאך די וויסטע;
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען,
וַיִּפְגְּשֵׁהוּ	און ער האט איהם בעגע־געגנט
בְּהַר הָאֱלֹהִים	אויף גאָטעס־באַרג,
וַיִּשַּׁק־לוֹ׃	און ער האט איהם געקושט
28. וַיַּגֵּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן	28. און משה האט דער־ציילט צו אהרן
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה	אַלע ווערטער פון גאט,
אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ	וועלכער האט איהם געשיקט,
וְאֵת כָּל־הָאֹתֹת	און אַלע צייכענס,
אֲשֶׁר צִוָּהוּ׃	וועלכע ער האט איהם בעפוילען (צו מאַכען).
29. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	29. און משה און אהרן זיינען געגאַנגען,
וַיַּאַסְפוּ	און זיי האבען פערזאַמעלט
אֶת־כָּל־זִקְנֵי	אַלע עלטעסטע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
30. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן	30. און אהרן האט גערעט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים	די אַלע ווערטער,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיַּעַשׂ הָאֹתֹת	און ער האט געמאַכט די צייכענס
לְעֵינֵי הָעָם׃	פאר די אויגען פון דעם פאָלק.
31. וַיַּאֲמֵן הָעָם	31. און דאס פאָלק האט געגלויבט;
וַיִּשְׁמְעוּ	און ווען זיי האבען געהערט,
כִּי־פָקַד יְהוָה	דאס דער עוויגער האט [6]דערמאָהנט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
וְכִי רָאָה אֶת־עָנְיָם	און דאס ער האט געזעהן זייער עלענד,
וַיִּקְּדוּ	דאַן האבען זיי זיך [7]געקניט,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃	און זיי האבען זיך געבוקט.

1) געלייגט. 2) האב געזאגט. 3) דו האסט ניט געוואָלט א. ז. וו. 4) מעסער, שאַרפער מעסער; שטיינערנער מעסער. 5) צוגעלייגט. 6) בעדאַכט. 7) פערנייגט.

CAP. V. ה

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וְאַחַר	1. און נאכהער
בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	זיינען געקומען משה און אהרן,
וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה	און זיי האבען געזאגט צו פרעה:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דער גאט פון ישראל,
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,
וְיָחֹגּוּ לִי	דאס זיי זאלען האלטען א פייער־טאג פיר מיר
בַּמִּדְבָּר׃	אין דער וויסטע.
2. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	2. און פרעה האט געזאגט:
מִי יְהוָה	ווער איז דער עוויגער,
אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ	דאס איך זאל הערען אין זיין שטימע
לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל	ארויס צו שיקען די ישראל?
לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה	איך קען ניט דעם עוויגען
וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל	און אויך די ישראל
לֹא אֲשַׁלֵּחַ׃	וועל איך ניט ארויס־שיקען.
3. וַיֹּאמְרוּ	3. און זיי האבען געזאגט:
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאט פון די [1]עברים
נִקְרָא עָלֵינוּ	[2]האט זיך געטראפען ביי אונז;
נֵלֲכָה נָּא	מיר ווילען דאך גיין
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	א וועג פון דריי טעג (רייזע)
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְנִזְבְּחָה	און מיר ווילען [3]שלאכטען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ	צו דעם עוויגען, אונזער גאט,
פֶּן־יִפְגָּעֵנוּ	דאמיט ער זאל אונז ניט [4]פלאגען
בַּדֶּבֶר אוֹ בֶחָרֶב׃	מיט פעסט אדער מיט'ן שווערט.
4. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	4. און עס האט געזאגט צו זיי
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דער קעניג פון מצרים:
לָמָּה, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	ווארום, משה און אהרן,
תַּפְרִיעוּ אֶת־הָעָם	שטערט איהר דאס פאלק
מִמַּעֲשָׂיו	פון זיינע ארבייטען?
לְכוּ לְסִבְלֹתֵיכֶם׃	גייט צו אייערע שווערע ארבייטען.
5. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	5. און פרעה האט געזאגט:
הֵן־רַבִּים עַתָּה	זעה, [5]פיל איז יעצט
עַם הָאָרֶץ	דאס פאלק פון די לאנד,
וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם	און איהר ווילט זיי [6]מאכען רוהען
מִסִּבְלֹתָם׃	פון זייערע שווערע ארבייטען?
6. וַיְצַו פַּרְעֹה	6. און פרעה האט בעפוילען
בַּיּוֹם הַהוּא	אין [7]יענעם טאג
אֶת־הַנֹּגְשִׂים בָּעָם	די בעדריקער פון דעם פאלק
וְאֶת־שֹׁטְרָיו	און זיינע אויפזעהערס,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
7. לֹא תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן לָעָם	7. גיט מעהר קיין שטרוי צום פאלק
לִלְבֹּן הַלְּבֵנִים	צו מאכען די ציגעל
כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם	ווי געסטערן (און) פאר־געסטערן,[8]
הֵם יֵלְכוּ	זאלען זיי זעלבסט גיין,
וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן׃	און זאלען זיי זיך קלייבען שטרוי.
8. וְאֶת־מַתְכֹּנֶת	8. און דעם צאהל
הַלְּבֵנִים	פון די ציגעל,
אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים	וועלכע זיי (פלעגען) מאכען
תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם	געסטערן (און) פאר־געסטערן,[8]
תָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם	זאלט איהר ארויפ־לייגען אויף זיי,
לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ	איהר זאלט ניט מינדערן פון איהם,
כִּי־נִרְפִּים הֵם	דען זיי זיינען פויל,
עַל־כֵּן הֵם צֹעֲקִים	דארום שרייען זיי,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
נֵלְכָה	מיר ווילען גיין,
נִזְבְּחָה לֵאלֹהֵינוּ׃	מיר ווילען [3]שלאכטען צו אונזער גאט.
9. תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה	9. בעשווערט זאל ווערען די ארבייט
עַל־הָאֲנָשִׁים	אויף די לייטע,
וְיַעֲשׂוּ־בָהּ	דאס זיי זאלען דארין צו טהאן האבען,
וְאַל־יִשְׁעוּ	און זיי וועלען זיך ניט ווענדען
בְּדִבְרֵי־שָׁקֶר׃	[9]צו פאלשע ווערטער.
10. וַיֵּצְאוּ	10. און עס זיינען ארויס־געגאנגען
נֹגְשֵׂי הָעָם	די בעדריקער פון דעם פאלק
וְשֹׁטְרָיו	און זיינע אויפזעהערס,
וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם	און זיי האבען געזאגט צו דעם פאלק,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כֹּה אָמַר פַּרְעֹה	אזוי האט געזאגט פרעה:
אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תֶּבֶן׃	איך גיב אייך קיין שטרוי.

1) העברעער, אידען 2) איז ערשינען, האט אונז בעגעגענט. 3) אפפערן. 4) טרעפען. 5) צאהלרייך. 6) שטערען. 7) דעם זעלבען. 8) ד. ה. ווי ביז יעצט. 9) מיט.

11. אַתֶּם לְכוּ	11. איהר (זעלבסט) גייט,
קְחוּ לָכֶם תֶּבֶן	בעהמט אייך שטרוי
מֵאֲשֶׁר תִּמְצָאוּ	פון וואנען איהר וועט געפינען,
כִּי אֵין נִגְרָע	דען עס ווערט ניט געמינדערט
מֵעֲבֹדַתְכֶם	פון אייער ארבייט
דָּבָר׃	(קיין) זאך.
12. וַיָּפֶץ הָעָם	12. און דאס פאלק האט זיך פערשפרייט
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אין די גאנצע לאנד מצרים
לְקֹשֵׁשׁ קַשׁ	צו קלייבען שטאפּעלן
לַתֶּבֶן׃	אנשטאט שטרוי.
13. וְהַנֹּגְשִׂים אָצִים	13. און די בעדריקער האבען געדרענגט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כַּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם	ענדיגט אייערע ארבייטען,
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ	(יעדעס) טאג־ווערק אין זיין טאג,
כַּאֲשֶׁר בִּהְיוֹת הַתֶּבֶן	אזוי ווי ווען עס איז געוועזען די שטרוי.
14. וַיֻּכּוּ	14. און עס זיינען געשלאגען געווארען
שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די [1]אויפזעהערס פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם	וועלכע עס האבען געזעצט איבער זיי
נֹגְשֵׂי פַרְעֹה	פרעה'ס בעדריקער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם	ווארום האט איהר ניט געענדיגט
חָקְכֶם	אייער בעשטימטע (צאל)
לִלְבֹּן	צו מאכען ציגעל,
כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם	ווי געסטערן (און) פאר־געסטערן,
גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם׃	אויך געסטערן אויך הייטע?
15. וַיָּבֹאוּ	15. און עס זיינען געקומען
שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די [1]אויפזעהערס פון די קינדער ישראל,
וַיִּצְעֲקוּ אֶל־פַּרְעֹה	און זיי האבען געשריען צו פרעה,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה	ווארום טהוסט'ו אזוי
לַעֲבָדֶיךָ׃	צו דיינע קנעכט?
16. תֶּבֶן	16. שטרוי
אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ	ווערט ניט געגעבען צו דיינע קנעכט,
וּלְבֵנִים	און ציגעל,
אֹמְרִים לָנוּ	זאגט מען אונז,
עֲשׂוּ	מאכט,
וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מֻכִּים	און זעה, דיינע קנעכט ווערען געשלאגען,
וְחָטָאת עַמֶּךָ׃	דאך שולד האט דיין פאלק[2].
17. וַיֹּאמֶר	17. און ער האט געזאגט:
נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים	פויל זייט איהר, פויל,
עַל־כֵּן אַתֶּם אֹמְרִים	דארום זאגט איהר:
נֵלְכָה	מיר ווילען גיין,
נִזְבְּחָה לַיהֹוָה׃	מיר ווילען שלאכטען צום עוויגען.
18. וְעַתָּה לְכוּ עִבְדוּ	18. און יעצט, גייט, ארבייט,
וְתֶבֶן לֹא־יִנָּתֵן לָכֶם	אבער שטרוי וועט אייך ניט געגעבען ווערען,
וְתֹכֶן לְבֵנִים	און דעם צאל ציגעל
תִּתֵּנוּ׃	מוסט איהר געבען.
19. וַיִּרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתָם	19 און די אויפזעהערס פון די קינדער ישראל האבען זיי[3] געזעהן
בְּרָע	אין [4]נויטה,
לֵאמֹר	ווייל מען האט צו זיי געזאגט:
לֹא־תִגְרְעוּ	איהר זאלט ניט מינדערן
מִלִּבְנֵיכֶם	פון אייערע ציגעל
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃	(יעדעס) טאג־ווערק אין זיין טאג.
20. וַיִּפְגְּעוּ	20. און זיי האבען בעגעגענט
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן	משה און אהרן
נִצָּבִים לִקְרָאתָם	שטעהענדיג ענטגעגען זיי,
בְּצֵאתָם	ווען זיי זיינען ארויס־געגאנגען
מֵאֵת פַּרְעֹה׃	פון פרעה.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
21. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	21. און זיי האבען געזאגט צו זיי:
יֵרֶא יְהֹוָה עֲלֵיכֶם	דער עוויגער זאל זעהן אויף אייך,
וְיִשְׁפֹּט	און ער זאל ריכטען,
אֲשֶׁר הִבְאַשְׁתֶּם	ווייל איהר האט שטינקענד געמאכט
אֶת־רֵיחֵנוּ	אונזער גערוך[5]
בְּעֵינֵי פַרְעֹה	אין די אויגען פון פרעה
וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו	און אין די אויגען פון זיינע קנעכט,
לָתֶת־חֶרֶב בְּיָדָם	צו געבען א שווערט אין זייער האנד
לְהָרְגֵנוּ׃	אונז צו דערשלאגען!
22. וַיָּשָׁב מֹשֶׁה	23. און משה האט זיך צוריק־געקעהרט
אֶל־יְהֹוָה	צו דעם עוויגען,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:

1) בעאמטע. 2) ד. ה. די עגיפטער, ווייל זיי גיבען קיין שטרוי. זעה פערשיעדענע פרושים אין דר. פהיליפזאהן'ס קאמענטאר. 3) ד. ה. זייערע ברידער; אדער: זיך זעלבסט. 4) א שלעכטע (לאגע). 5) ד. ה. פעראכטעט.

אֲדֹנָי	מיין הערר !
לָמָה הֲרֵעֹתָה	ווארום האסט'ו שלעכטעס געטהאָן
לָעָם הַזֶּה	צו דיזע פאָלק ?
לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי׃	ווארום דען האסט'ו מיך געשיקט ?
23. וּמֵאָז בָּאתִי	23. און זייט־דעם איך בין געקומען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה
לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ	צו ריידען אין דיין נאמען,
הֵרַע לָעָם הַזֶּה	האט ער שלעכטעס געטאָן צו דיזע פאלק,
וְהַצֵּל	אָבער רעטען
לֹא־הִצַּלְתָּ	האסט'ו ניט גערעטעט
אֶת־עַמֶּךָ׃	דיין פאָלק.

CAP. VI.	ו
1. וַיֹּאמֶר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
עַתָּה תִרְאֶה	יעצט וועסט'ו זעהן,
אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה	וואס איך וועל טהאָן צו פרעה,
כִּי בְיָד חֲזָקָה	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
יְשַׁלְּחֵם	וועט ער זיי אַרויס־שיקען,
וּבְיָד חֲזָקָה	און מיט אַ שטאַרקע האַנד
יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ׃	וועט ער זיי אַרויס־טרייבען פון זיין לאַנד.
וָאֵרָא	VAAYRAH.
2. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים	2. און גאט האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט געזאגט צו איהם:
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
3. וָאֵרָא	3. און איך האב זיך בעוויזען
אֶל־אַבְרָהָם	צו אברהם,
אֶל־יִצְחָק	צו יצחק,
וְאֶל־יַעֲקֹב	און צו יעקב,
בְּאֵל שַׁדָּי	אַלס גאט דער אַלמעכטיגער
וּשְׁמִי יְהוָה	אבער (מיט) מיין נאמען עוויגער
לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם׃	בין איך ניט בעקאַנט געוואָרען צו זיי.
4. וְגַם הֲקִמֹתִי	4. און איך האב אויך אויפ־געשטעלט
אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם	מיין בונד מיט זיי
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען
אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן	די לאַנד כנען,
אֵת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם	די לאַנד פון זייער אויפענט־האַלט,
אֲשֶׁר־גָּרוּ בָהּ׃	וואס זיי האבען זיך אויפ־געהאַלטען אין איהר.
5. וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי	5. און איך האב אויך געהערט
אֶת־נַאֲקַת	דאס יאַמערען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר מִצְרַיִם	וואס די מצרים
מַעֲבִדִים אֹתָם	מאַכען זיי אַרבייטען,
וָאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי׃	און איך האב גערייִנקט וועגען מיין בונד.
6. לָכֵן	6. דאַרום
אֱמֹר לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל	זאָג צו די קינדער ישראל:
אֲנִי יְהוָה	איך בין דער עוויגער,
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך אַרויס־פיהרען
מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם	פון אונטער די שווערע אַרבייטען פון מצרים,
וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך רעטען
מֵעֲבֹדָתָם	פון זייער דינסט,
וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך ערלייזען
בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה	מיט איין אויס־געשטרעק־טען אַרם
וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃	און מיט גרויסע שטראָף־געריכטען.
7. וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם	7. און איך וועל אייך נעהמען צו מיר פיר אַ פאלק,
וְהָיִיתִי לָכֶם	און איך וועל זיין צו אייך
לֵאלֹהִים	פיר אַ גאט,
וִידַעְתֶּם	און איהר וועט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דאס איך בין דער עוויגער אייער גאט,
הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם	וועלכער פיהרט אייך ארויס
מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם׃	פון אונטער די שווערע אַרבייטען פון מצרים.
8. וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם	8. און איך וועל אייך ברייִנגען
אֶל־הָאָרֶץ	צו די לאַנד,
אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי	וואס איך האב אויפגעהויבען מיין האַנד (צו שווערען)
לָתֵת אֹתָהּ	איהר צו געבען
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו אברהם, צו יצחק, און צו יעקב

וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם	און איך וועל איהר געבען צו אייך
מוֹרָשָׁה	(פיר) איין ערב,
אֲנִי יְהֹוָה׃	איך, דער עוויגער!
9. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן	9. און משה האט אזוי גערעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְלֹא שָׁמְעוּ	אָבער זיי האבען ניט געהערט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
מִקֹּצֶר רוּחַ	פון [1]קורצען־געמיטה
וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה׃	און פון שווערע ארבייט.
10. וַיְדַבֵּר יְהֹוָה	10. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
11. בֹּא דַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה	11. קום, רייד צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דעם קעניג פון מצרים,
וִישַׁלַּח	דאס ער זאל אַרויס־שיקען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאַרְצוֹ׃	פון זיין לאנד.
12. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	12. און משה האט גערעט
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	זעה, די קינדער ישראל
לֹא־שָׁמְעוּ אֵלַי	האבען מיר ניט צו געהערט,
וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַּרְעֹה	[2]און ווי זאָל מיר פרעה הערען?
וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם׃	און איך בין (דאָך מיט) אונבעשניטענע ליפען[3].
13. וַיְדַבֵּר יְהֹוָה	13. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
וַיְצַוֵּם	און ער האט זיי בעפוילען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
וְאֶל־פַּרְעֹה	און צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דעם קעניג פון מצרים,
לְהוֹצִיא	אַרויס־צו־פיהרען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון די לאנד מצרים.
שני	שני
14. אֵלֶּה רָאשֵׁי	14. דיזע זיינען די הייפטער
בֵית־אֲבֹתָם	פון זייער פעטער'ליכע הויז:
בְּנֵי רְאוּבֵן	די זיהן פון ראובן,
בְּכֹר יִשְׂרָאֵל	דער ערסט־געבאָרענער פון ישראל,
חֲנוֹךְ וּפַלּוּא	(זיינען געווען): חנוך און פלוא,
חֶצְרֹן וְכַרְמִי	חצרון און כרמי;
אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת רְאוּבֵן	דיזע זיינען די פאמיליען פון ראובן.
15. וּבְנֵי שִׁמְעוֹן	15. און די זיהן פון שמעון (זיינען געווען):
יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד	ימואל, און ימין, און אוהד,
וְיָכִין וְצֹחַר	און יכין און צוחר,
וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית	און שאול, דער זוהן פון דער כנענית;
אֵלֶּה	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת שִׁמְעוֹן׃	די פאמיליען פון שמעון.
16. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	16. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי־לֵוִי	פון לוי'ס זיהן.
לְתֹלְדֹתָם	נאך זייערע געשלעכטער:
גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת וּמְרָרִי	גרשון, און קהת און מררי;
וּשְׁנֵי חַיֵּי לֵוִי	און די לעבענ'ס יאָהרען פון לוי (זיינען געווען)
שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃	הונדערט און זיבען און דרייסיג יאָהר.
17. בְּנֵי גֵרְשׁוֹן	17. די זיהן פון גרשון (זיינען געווען):
לִבְנִי וְשִׁמְעִי	לבני און שמעי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאמיליען.
18. וּבְנֵי קְהָת	18. און די זיהן פון קהת (זיינען געווען):
עַמְרָם וְיִצְהָר	עמרם, און יצהר,
וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל	און חברון און עוזיאל;
וּשְׁנֵי חַיֵּי קְהָת	און די לעבענ'ס יאָהרען פון קהת (זיינען געווען)
שְׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃	הונדערט און דריי און דרייסיג יאָהר.
19. וּבְנֵי מְרָרִי	19. און די זיהן פון מררי (זיינען געווען):
מַחְלִי וּמוּשִׁי	מחלי און מושי;
אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי	דיזע זיינען די פאמיליען פון לוי,
לְתֹלְדֹתָם׃	נאך זייערע געשלעכטער.
20. וַיִּקַּח עַמְרָם	20. און עמרם האט גענומען
אֶת־יוֹכֶבֶד דֹּדָתוֹ	יוכבד, זיין [4]טאנטע,
לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיך פיר א פרוי,
וַתֵּלֶד לוֹ	און זי האט געבאָרען צו איהם
אֶת־אַהֲרֹן	אהרן

1) אונמוטה, נידערשלאָגענהייט, אונגעדולד. 2) טאָ ווי־זשע זאל א. ז. וו. 3) ד. ה. א שטאמלער. 4) מוהמע.

וְאֶת־מֹשֶׁה	און משה.
וּשְׁנֵי חַיֵּי עַמְרָם	און די לעבענ'ס יאהרען פון עמרם (זיינען געווען)
שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃	הונדערט און זיבען און דרייסיג יאהר.
21. וּבְנֵי יִצְהָר	21. און די זיהן פון יצהר (זיינען געווען):
קֹרַח וָנֶפֶג וְזִכְרִי׃	קרח, און נפג, און זכרי.
22. וּבְנֵי עֻזִּיאֵל	22. און די זיהן פון עוזיאל (זיינען געווען):
מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן	מישאל און אלצפן
וְסִתְרִי׃	און סתרי.
23. וַיִּקַּח אַהֲרֹן	23. און אהרן האט גענומען
אֶת־אֱלִישֶׁבַע	אלישבע,
בַּת־עַמִּינָדָב	די טאכטער פון עמינדב,
אֲחוֹת נַחְשׁוֹן	די שוועסטער פון נחשון,
לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיך פיר א פרוי,
וַתֵּלֶד לוֹ	און זי האט געבארען צו איהם:
אֶת־נָדָב	נדב
וְאֶת־אֲבִיהוּא	און אביהוא,
אֶת־אֶלְעָזָר	אלעזר
וְאֶת־אִיתָמָר׃	און איתמר.
24. וּבְנֵי קֹרַח	24. און די זיהן פון קרח (זיינען געווען):
אַסִּיר וְאֶלְקָנָה	אסיר, און אלקנה,
וַאֲבִיאָסָף	און אביאסף;
אֵלֶּה	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַקָּרְחִי׃	די פאמיליען פון קרח.
25. וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן	25. און אלעזר אהרן'ס זוהן
לָקַח־לוֹ	האט זיך גענומען
מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל	פון פוטיאל'ס טעכטער,
לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיך פיר א פרוי,
וַתֵּלֶד לוֹ	און זי האט געבארען צו איהם
אֶת־פִּינְחָס	פינחס;
אֵלֶּה רָאשֵׁי	דיזע זיינען די הייפטער
אֲבוֹת הַלְוִיִּם	פון די (שטאם)-פעטער פון די לוים
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאמיליען.
26. הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה	26. דאס איז אהרן און משה,
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם	וואס דער עוויגער האט געזאגט צו זיי:
הוֹצִיאוּ	פיהרט ארויס
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאנד מצרים
עַל־צִבְאֹתָם׃	נאך זייערע [1]העערען.
27. הֵם הַמְדַבְּרִים	27. דיזע זיינען עס, וועלכע האבען גערעט
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דעם קעניג פון מצרים,
לְהוֹצִיא	אום ארויס־צופיהרען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃	דאס איז משה און אהרן.
28. וַיְהִי	28. און עס איז געווען,
בְּיוֹם	אין דעם טאג,
דִּבֶּר יְהוָה	(וואס) דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די לאנד מצרים,
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
29. וַיְדַבֵּר יְהוָה	29. דאס דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
לֵּאמֹר	זאגענדיג:
אֲנִי יְהוָה	איך בין דער עוויגער!
דַּבֵּר אֶל־פַּרְעֹה	רייד צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דעם קעניג פון מצרים,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃	אלעס, וואס איך רייד צו דיר.
30. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	30. און משה האט געזאגט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען:
הֵן אֲנִי עֲרַל שְׂפָתַיִם	זעה, איך בין (מיט) אונבע־שניטענע ליפען,
וְאֵיךְ	און ווי
יִשְׁמַע אֵלַי פַּרְעֹה׃	זאל פרעה מיר צו הערען!
Cap. VII.	ז
1. וַיֹּאמֶר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
רְאֵה	זעה,
נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים	איך האב דיך [2]געמאכט (פיר) א [3]גאט
לְפַרְעֹה	צו פרעה,

1) חיל; קריגס־שאארען. 2) געגעבען, געזעצט. 3) ד. ה. א פארשפרעכער, דער, וואס זאגט דעם רעדנער (נביא), וואס צו ריידען.

וְאַהֲרֹן אָחִיךָ	און אהרן, דיין ברודער,
יִהְיֶה נְבִיאֶךָ׃	וועט זיין דיין פּראָפעט.
2. אַתָּה תְדַבֵּר	2. דו וועסט ריידען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ	אַלעס, וואס איך וועל דיר בעפוילען,
וְאַהֲרֹן אָחִיךָ	און אהרן, דיין ברודער,
יְדַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה	וועט ריידען צו פּרעה,
וְשִׁלַּח	דאס ער זאָל אַרויס־שיקען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאַרְצוֹ׃	פון זיין לאַנד.
3. וַאֲנִי אַקְשֶׁה	3. אָבער איך וועל האַרט מאַכען
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פּרעה׳ס האַרץ,
וְהִרְבֵּיתִי אֶת־אֹתֹתַי	און איך וועל מעהרען מיינע צייכענס
וְאֶת־מוֹפְתַי	און מיינע וואונדער
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די לאַנד מצרים.
4. וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פַּרְעֹה	4. און פּרעה וועט אייך ניט צו־הערען,
וְנָתַתִּי אֶת־יָדִי	און איך וועל לייגען מיין האַנד
בְּמִצְרָיִם	אויף מצרים,
וְהוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאֹתַי	און איך וועל אַרויס־פיהרען מיינע [1]העערען,
אֶת־עַמִּי	מיין פאָלק,
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאַנד מצרים
בִּשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃	מיט גרויסע שטראָף־געריכטען.
5. וְיָדְעוּ מִצְרַיִם	5. און די מצרים וועלען וויסען
כִּי־אֲנִי יְהוָה	דאס איך בין דער עוויגער,
בִּנְטֹתִי אֶת־יָדִי	ווען איך וועל אויס־שטרעקען מיין האַנד
עַל־מִצְרָיִם	איבער מצרים,
וְהוֹצֵאתִי	און איך וועל אַרויס־פיהרען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מִתּוֹכָם׃	פון צווישען זיי.
6. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	6. און משה און אהרן האבען (עס) געטאָן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם	ווי דער עוויגער האט זיי בעפוילען,
כֵּן עָשׂוּ׃	אזוי האבען זיי געטאָן.
7 וּמֹשֶׁה בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה	7. און משה (איז געוועזען) אַכציג יאָהר אַלט
וְאַהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה	און אהרן (איז געוועזען) דריי און אַכציג יאָהר אַלט,
בְּדַבְּרָם אֶל־פַּרְעֹה׃	ווען זיי האבען גערעדט צו פּרעה.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
8 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	8. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה
וְאֶל־אַהֲרֹן	און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
9. כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פַּרְעֹה	9. ווען פּרעה וועט ריידען צו אייך,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת	[2]מאַכט אייך אַ וואונדער!
וְאָמַרְתָּ אֶל־אַהֲרֹן	דאַן זאלסט׳ו זאגען צו אהרן:
קַח אֶת־מַטְּךָ	נעהם דיין שטעקען,
וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי־פַרְעֹה	און וואַרף (איהם) פאר פּרעה;
יְהִי לְתַנִּין׃	ער וועט ווערען צו אַ שלאַנג.
10. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	10. און משה און אהרן זיינען געקומען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פּרעה,
וַיַּעֲשׂוּ כֵן	און זיי האבען אַזוי געטאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען,
וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן	און אהרן האט געוואָרפען
אֶת־מַטֵּהוּ	זיין שטעקען
לִפְנֵי פַרְעֹה	פאר פּרעה
וְלִפְנֵי עֲבָדָיו	און פאר זיינע קנעכט,
וַיְהִי לְתַנִּין׃	און ער איז געוואָרען צו אַ שלאַנג.
11. וַיִּקְרָא גַּם־פַּרְעֹה	11. און פּרעה האט אויך גערופען
לַחֲכָמִים	[צו] די קלוגע לייטע
וְלַמְכַשְּׁפִים	און [צו] די צויבערער,
וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם	און זיי האבען אויך געמאַכט,
חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם	די [3]בילדער־שריפט געלעהרטע פון מצרים,
בְּלַהֲטֵיהֶם	דורך זייערע [4]געהיים־קונטסען
כֵּן׃	אַזוי.
12. וַיַּשְׁלִיכוּ	12. און זיי האבען געוואָרפען
אִישׁ מַטֵּהוּ	יעדער זיין שטעקען,
וַיִּהְיוּ לְתַנִּינִם	און זיי זיינען געוואָרען צו שלאַנגען,
וַיִּבְלַע מַטֵּה־אַהֲרֹן	און אהרן׳ס שטעקען האט איינגעשלונגען
אֶת־מַטֹּתָם׃	זייערע שטעקענס.

1) חיל, ד. ה. פאָלקס־אַבטהיילונגען. 2) גיט, ווייזט. 3) געהיים־דייטער. 4) בעשווערונגען, בלענד־ווערק.

13. וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה	13 און פרעה׳ס הארץ האט זיך [1]געשטארקט,
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צו געהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהֹוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט.
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14 און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה	[2]שווער איז פרעה׳ס הארץ,
מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם׃	ער וויל ניט ארויס־שיקען דאס פאלק.
15. לֵךְ אֶל־פַּרְעֹה	15. גיי צו פרעה
בַּבֹּקֶר	דעם־מארגענס,
הִנֵּה יֹצֵא הַמַּיְמָה	זעה, ער גייט צום וואסער,
וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ	און דו זאלסט זיך שטעלען ענטגעגען איהם
עַל־שְׂפַת הַיְאֹר	ביים ברעג פון דעם פלוס,
וְהַמַּטֶּה	און דעם שטעקען,
אֲשֶׁר־נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ	וועלכער איז [3]פערוואנדעלט געווארען צו א שלאנג,
תִּקַּח בְּיָדֶךָ׃	זאלסט׳ו נעהמען אין דיין האנד.
16. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	16. און דו זאלסט זאגען צו איהם:
יְהֹוָה, אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער עוויגער, דער גאט פון די עברים,
שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר	האט מיך געשיקט צו דיר צו זאגען:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,
וְיַעַבְדֻנִי בַּמִּדְבָּר	דאס זיי זאלען מיר דינען אין דער וויסטע!
וְהִנֵּה	און זעה,
לֹא־שָׁמַעְתָּ עַד־כֹּה׃	דו האסט ניט געהערט ביז [4]יעצט.
17. כֹּה אָמַר יְהֹוָה	17. אזוי האט געזאגט דער עוויגער:
בְּזֹאת תֵּדַע	דורך דיזעס וועסט׳ו וויסען,
כִּי אֲנִי יְהֹוָה	דאס איך בין דער עוויגער!
הִנֵּה אָנֹכִי מַכֶּה	זעה, איך וועל שלאגען
בַּמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי	מיט׳ן שטעקען, וואס איז אין מיין האנד,
עַל־הַמַּיִם	אויף דאס וואסער,
אֲשֶׁר בַּיְאֹר	וועלכעס איז אין דעם פלוס,
וְנֶהֶפְכוּ לְדָם׃	און עס וועט [3]פערוואנדעלט ווערען אין בלוט.
18. וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר	18. און די פיש, וועלכע איז אין דעם פלוס,
תָּמוּת	וועט שטארבען,
וּבָאַשׁ הַיְאֹר	און דער פלוס וועט שטינקען,
וְנִלְאוּ מִצְרַיִם	און די מצרים וועלען זיך [5]עקלען
לִשְׁתּוֹת מַיִם	צו טרינקען וואסער
מִן־הַיְאֹר׃	פון דעם פלוס.
19. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	19. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:

אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן	זאג צו אהרן:
קַח מַטְּךָ	נעהם דיין שטעקען,
וּנְטֵה־יָדְךָ	און [6]נייג דיין האנד
עַל־מֵימֵי מִצְרַיִם	איבער די וואסערען פון מצרים
עַל־נַהֲרֹתָם	איבער זייערע שטראמען,
עַל־יְאֹרֵיהֶם	איבער זייערע פלוסען,
וְעַל־אַגְמֵיהֶם	און איבער זייערע [7]טייכע,
וְעַל כָּל־מִקְוֵה מֵימֵיהֶם	און איבער יעדע פערזאמלונג פון זייערע וואסערע
וְיִהְיוּ־דָם	און זיי וועלען ווערען בלוט,
וְהָיָה דָם	און עס וועט זיין בלוט
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די גאנצע לאנד מצרים,
וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים׃	און אין די הילצערנע און אין די שטיינערנע(געפעס).
20. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	20. און משה און אהרן האבען געטאן אזוי,
כַּאֲשֶׁר ׀ צִוָּה יְהֹוָה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען,
וַיָּרֶם בַּמַּטֶּה	און ער האט אויף־געהויבען [מיט] דעם שטעקען,
וַיַּךְ אֶת־הַמַּיִם	און ער האט געשלאגען דאס וואסער,
אֲשֶׁר בַּיְאֹר	וועלכעס איז געוועזן אין דעם פלוס,
לְעֵינֵי פַרְעֹה	פאר די אויגען פון פרעה
וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו	און פאר די אויגען פון זיינע קנעכט,
וַיֵּהָפְכוּ	און עס איז [3]פערוואנדעלט געווארען
כָּל־הַמַּיִם	דאס גאנצע וואסער
אֲשֶׁר־בַּיְאֹר	וועלכעס איז געוועזן אין דעם פלוס,
לְדָם׃	אין בלוט.
21. וְהַדָּגָה אֲשֶׁר־בַּיְאֹר	21. און די פיש, וועלכע איז געוועזן אין דעם פלוס,
מֵתָה	איז געשטארבען,
וַיִּבְאַשׁ הַיְאֹר	און דער פלוס האט געשטונקען,
וְלֹא־יָכְלוּ מִצְרַיִם	און די מצרים האבען ניט געקענט
לִשְׁתּוֹת מַיִם	[צו] טרינקען וואסער
מִן־הַיְאֹר	פון דעם פלוס;
וַיְהִי הַדָּם	און דאס בלוט איז געוועזן
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די גאנצע לאנד מצרים,
22. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	22. און עס האבען (אויך) אזוי געמאכט
חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם	די בילדער־שריפט געלעהרטע פון מצרים
בְּלָטֵיהֶם	דורך זייערע געהיים־קונסטען,

1) פערהארטעט. 2) פערשטאקט, הארט, איינגעשפארט, פער׳עקשן׳ט. 3) אומגעקעהרט. 4) היערהער.
5) מיד ווערען, איבערדריסיג ווערען. 6) שטרעק-אויס. 7) זומפען, אזערעס.

וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה	און פרעה'ס הארץ האט זיך געשטארקט,
וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צו געהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט.
23. וַיִּפֶן פַּרְעֹה	23. און פרעה האט זיך געווענדעט,
וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ	און ער איז געקומען צו זיין הויז,
וְלֹא־שָׁת לִבּוֹ	און ער האט ניט [1]געקעהרט זיין הארץ
גַּם־לָזֹאת׃	אויך צו דיזעס.
24. וַיַּחְפְּרוּ כָל־מִצְרַיִם	24. און אלע מצרים האבען געגראבען
סְבִיבֹת הַיְאֹר	ארום דעם פלוס
מַיִם לִשְׁתּוֹת	וואסער צו טרינקען,
כִּי לֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת	דען זיי האבען ניט געקענט טרינקען
מִמֵּימֵי הַיְאֹר׃	פון דאס וואסער פון דעם פלוס.
25. וַיִּמָּלֵא	25. און עס זיינען פול געווארען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
אַחֲרֵי הַכּוֹת־יְהוָֹה	נאכדעם ווי דער עוויגער האט געשלאגען
אֶת־הַיְאֹר׃	דעם פלוס.
26 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
בֹּא אֶל־פַּרְעֹה	קום צו פרעה,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
כֹּה אָמַר יְהוָֹה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
27. וְאִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ	27. און אויב דו ווילסט ניט ארויס־שיקען,
הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף	זעה, (דאן) פלאג איך
אֶת־כָּל־גְּבוּלְךָ	דיין גאנצען [2]גרענעץ
בַּצְפַרְדְּעִים׃	מיט פרעש.
28. וְשָׁרַץ הַיְאֹר	28. און דער פלוס וועט ווימעלען
צְפַרְדְּעִים	(מיט) פרעש,
וְעָלוּ	און זיי וועלען אויפגיין,
וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ	און זיי וועלען קומען אין דיין הויז,
וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ	און אין דיין שלאף־צימער,
וְעַל־מִטָּתֶךָ	און אויף דיין בעט,
וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ	און אין די הויז פון דיינע קנעכט,
וּבְעַמֶּךָ	און אונטער דיין פאלק,
וּבְתַנּוּרֶיךָ	און אין דיינע אויווענס
וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ׃	און אין דיינע [3]טייג־שיסלען.
29. וּבְכָה וּבְעַמְּךָ	29. און אויף דיר, און אויף דיין פאלק,
וּבְכָל־עֲבָדֶיךָ	און אויף אלע דיינע קנעכט
יַעֲלוּ הַצְפַרְדְּעִים׃	וועלען אויפגיין די פרעש.

Cap. VIII. ח

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן	זאג צו אהרן:
נְטֵה אֶת־יָדְךָ	נייג דיין האנד
בְּמַטֶּךָ	מיט דיין שטעקען
עַל־הַנְּהָרֹת	איבער די שטראמען,
עַל־הַיְאֹרִים	איבער די פלוסען,
וְעַל־הָאֲגַמִּים	און איבער די טייכען,
וְהַעַל	און ברייננ ארויף
אֶת־הַצְפַרְדְּעִים	די פרעש
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער דאס לאנד מצרים.
2. וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ	2. און אהרן האט גענייגט זיין האנד
עַל מֵימֵי מִצְרָיִם	איבער די וואסערען פון מצרים,
וַתַּעַל הַצְפַרְדֵּעַ	און [4]די פרעש זיינען אויפ־געגאנגען,
וַתְּכַס	[5]און זיי האבען בעדעקט
אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	דאס לאנד מצרים.
3. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	3. און עס האבען (אויך) אזוי געמאכט
הַחַרְטֻמִּים	די בילדער־שריפט גע־לעהרטע
בְּלָטֵיהֶם	דורך זייערע געהיים־קונסטען,
וַיַּעֲלוּ	און זיי האבען ארויפ־געבראכט
אֶת־הַצְפַרְדְּעִים	די פרעש
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער דאס לאנד מצרים.
4. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	4. און פרעה האט גערופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הַעְתִּירוּ אֶל־יְהוָֹה	בעט צו דעם עוויגען,
וְיָסֵר הַצְפַרְדְּעִים	דאס ער זאל [6]דערווייטערען די פרעש
מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי	פון מיר און פון מיין פאלק,
וַאֲשַׁלְּחָה אֶת־הָעָם	דאן וועל איך ארויס־שיקען דאס פאלק,
וְיִזְבְּחוּ לַיהוָֹה׃	דאס זיי זאלען שלאכטען צו דעם עוויגען.
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	5. און משה האט געזאגט

1) ד. ה. ער האט דארויף אויך ניט געאכטעט. 2) געפיעט, לאנד. 3) מולטערס, ברויט־דוויזעס, באקטרעגע. 4) דער פראש איז אויפגעגאנגען. 5) ער האט. 6) אוועגנעהמען.

לְפַרְעֹה	צו פרעה:
הִתְפָּאֵר עָלַי	[1]בעשטים איבער מיר,
לְמָתַי | אַעְתִּיר לְךָ	אויף ווען זאל איך בעטען פיר דיך,
וְלַעֲבָדֶיךָ וּלְעַמְּךָ	און פיר דיינע קנעכט, און פיר דיין פאלק
לְהַכְרִית הַצְפַרְדְּעִים	צו [2]פערשניידען די פרעש
מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ	פון דיר און פון דיינע הייזער
רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃	נור אין פלוס זאלען זיי בלייבען?
6. וַיֹּאמֶר	6. און ער האט געזאגט:
לְמָחָר	אויף מארגען!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּדְבָרְךָ	(זאל זיין) ווי דיין ווארט!
לְמַעַן תֵּדַע	אום דו זאלסט וויסען,
כִּי־אֵין כַּיָי אֱלֹהֵינוּ׃	דאס עס איז ניט'א ווי דער עוויגער אונזער גאט.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
7. וְסָרוּ הַצְפַרְדְּעִים	7. און די פרעש וועלען זיך [3]אבקעהרען
מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ	פון דיר, און פון דיינע הייזער,
וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ	און פון דיינע קנעכט, און פון דיין פאלק,
רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃	נור אין דעם פלוס וועלען זיי בלייבען.
8. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	8. און משה און אהרן זיינען ארויס-געגאנגען
מֵעִם פַּרְעֹה	פון פרעה,
וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	און משה האט געשריען צו דעם עוויגען
עַל־דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים	וועגען די פרעש,
אֲשֶׁר־שָׂם לְפַרְעֹה׃	וועלכע ער האט געבראכט איבער פרעה.
9. וַיַּעַשׂ יְהוָה	9. און דער עוויגער האט געטאן
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה'ס ווארט,
וַיָּמֻתוּ הַצְפַרְדְּעִים	און עס זיינען געשטארבען די פרעש
מִן־הַבָּתִּים	פון די הייזער,
מִן־הַחֲצֵרֹת	פון די הייפען
וּמִן־הַשָּׂדֹת׃	און פון די פעלדער.
10. וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם	10. און מען האט זיי אויף־געהייפט
חֳמָרִם חֳמָרִם	הויפענס, הויפענס,
וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ׃	און דאס לאנד האט גע־שטונקען.
11. וַיַּרְא פַּרְעֹה	11. און ווען פרעה האט געזען,
כִּי הָיְתָה הָרְוָחָה	דאס עס איז געווארען א [4]בעסערונג,
וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ	האט ער שווער געמאכט זיין הארץ,
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צוגע־הערט,

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט.
12 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן	זאג צו אהרן:
נְטֵה אֶת־מַטְּךָ	נייג דיין שטעקען,
וְהַךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ	און שלאג די שטויב פון דער ערד,
וְהָיָה לְכִנִּם	און עס וועט ווערען צו לייז,
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאנצע לאנד מצרים.
13. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	13. און זיי האבען אזוי געטאן;
וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ	און אהרן האט גענייגט זיין האנד
בְמַטֵּהוּ	מיט זיין שטעקען,
וַיַּךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ	און ער האט געשלאגען די שטויב פון דער ערד,
וַתְּהִי הַכִּנָּם	און די לייז זיינען געווען
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אויף די מענש(ען) און אויף די פיה,
כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ	דאס גאנצע שטויב פון דער ערד
הָיָה כִנִּים	איז געווארען לייז
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאנצע לאנד מצרים.
14. וַיַּעֲשׂוּ כֵן	14. און עס האבען (אויך) אזוי געמאכט
הַחַרְטֻמִּים	די בילדער־שריפט געלעהרטע
בְּלָטֵיהֶם	מיט זייערע געהיים-קונסטען
לְהוֹצִיא אֶת־הַכִּנִּים	ארויס־צו־ברייננגען די לייז
וְלֹא יָכֹלוּ	און זיי האבען ניט געקענט,
וַתְּהִי הַכִּנָּם	און די לייז זיינען געווען
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃	אויף די מענש(ען) און אויף די פיה.
15 וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּים	15. און די בילדער־שריפט געלעהרטע האבען געזאגט
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה:
אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא	דאס איז גאטעס פינגער!
וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה	דאך האט זיך פרעה'ס הארץ געשטארקט,
וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צוגעהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט
16 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר	שטיי אויף פריה דעם־מארגענס,
וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה	און שטעל זיך פאר פרעה;
הִנֵּה יוֹצֵא הַמַּיְמָה	זעה, ער גייט ארויס צום וואסער,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
כֹּה אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער:
שַׁלַּח עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,

1) ערקלער מיר (ווי באר); ווער פערהערליכט פאר מיר, ד. ה. האב די עהרע צו בעשטימען (זעה געזעניוס); פערשאף דיר עהרע איבער מיר. זעה פהיליפזאהן. 2) פערטילגען. 3) וויכען. 4) ערלייכטערונג. 5) ד. ה. א געטליכע זאך

וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
17. כִּי	17. דען
אִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ	אויב דו שיקסט ניט ארויס
אֶת־עַמִּי	מיין פאלק,
הִנְנִי מַשְׁלִיחַ בְּךָ	שיק איך אן אויף דיר,
וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ	און אויף דיינע קנעכט. און אויף דיין פאלק,
וּבְבָתֶּיךָ	און אין דיינע הייזער
אֶת־הֶעָרֹב	דאס [1]געווילד,
וּמָלְאוּ בָּתֵּי מִצְרַיִם	און עס וועלען פול זיין די הייזער פון מצרים
אֶת־הֶעָרֹב	מיט דעם [1]געווילד,
וְגַם הָאֲדָמָה	און אויך די ערד,
אֲשֶׁר־הֵם עָלֶיהָ׃	וואס זיי זיינען אויף איהר.
18. וְהִפְלֵיתִי	18. און איך וועל אבזאנדערען
בַיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
אֶת־אֶרֶץ גֹּשֶׁן	דאס לאנד גשן,
אֲשֶׁר עַמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ	וואס מיין פאלק [2]שטייט אויף איהר,
לְבִלְתִּי הֱיוֹת־שָׁם	דאס דארט זאל ניט זיין
עָרֹב	[1]געווילד,
לְמַעַן תֵּדַע	אום דו זאלסט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָֹה	דאס איך בין דער עוויגער
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃	אין מיטען דער ערד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
19. וְשַׂמְתִּי פְדֻת	19. און איך וועל מאכען איין [3]אבזאנדערונג
בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ	צווישען מיין פאלק און צווישען דיין פאלק,
לְמָחָר יִהְיֶה	אויף מארגען וועט זיין
הָאֹת הַזֶּה׃	דיזער צייכען.
20. וַיַּעַשׂ יְהוָֹה כֵּן	20. און דער עוויגער האט אזוי געטאן,
וַיָּבֹא עָרֹב כָּבֵד	און א [4]שווערער [1]געווילד איז געקומען
בֵּיתָה פַרְעֹה	אין די הויז פון פרעה,
וּבֵית עֲבָדָיו	און (אין) די הויז פון זיינע קנעכט;
וּבְכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	און אין דאס גאנצע לאנד מצרים
תִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ	איז די ערד פערדארבען געווארען
מִפְּנֵי הֶעָרֹב׃	פון דעם [1]געווילד.
21. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	21. און פרעה האט גערופען
אֶל־מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:

לְכוּ	גייט,
זִבְחוּ לֵאלֹהֵיכֶם	שלאכט צו אייער גאט
בָּאָרֶץ׃	אים לאנד.
22. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	22. און משה האט געזאגט:
לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן	עס איז ניט רעכט צו טהאן אזוי,
כִּי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם	דען איין [5]אבשיי פון די מצרים
נִזְבַּח לַיהוָֹה אֱלֹהֵינוּ	וועלען מיר שלאכטען צום עוויגען, אונזער גאט,
הֵן נִזְבַּח	זעה, (ווען) מיר וועלען שלאכטען
אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם	איין [5]אבשיי פון די מצרים
לְעֵינֵיהֶם	פאר זיי אין די אויגען,
וְלֹא יִסְקְלֻנוּ׃	וועלען זיי אונז ניט פערשטיינען?
23. דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	23. א וועג פון דריי טעג (רייזע)
נֵלֵךְ בַּמִּדְבָּר	וועלען מיר גיין אין דער וויסטע,
וְזָבַחְנוּ	און מיר וועלען שלאכטען
לַיהוָֹה אֱלֹהֵינוּ	צום עוויגען, אונזער גאט,
כַּאֲשֶׁר יֹאמַר אֵלֵינוּ׃	ווי ער וועט זאגען צו אונז.
24. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	24. און פרעה האט געזאגט:
אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם	איך וועל אייך ארויס־שיקען
וּזְבַחְתֶּם	דאס איהר זאלט שלאכטען
לַיהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
רַק הַרְחֵק לֹא־תַרְחִיקוּ לָלֶכֶת	נור איהר זאלט ניט צו ווייט אוועק־גיין;
הַעְתִּירוּ בַּעֲדִי׃	בעט פיר מיר!
25. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	25. און משה האט געזאגט:
הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵא	זעה, איך גיי ארויס
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
וְהַעְתַּרְתִּי אֶל־יְהוָֹה	און איך וועל בעטען צו דעם עוויגען,
וְסָר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה	און דאס [1]געווילד וועט זיך אבקעהרען פון פרעה,
מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ	פון זיינע קנעכט און פון זיין פאלק
מָחָר	מארגען,
רַק	נור
אַל־יֹסֵף פַּרְעֹה הָתֵל	זאל פרעה מעהר ניט [6]שפאטען
לְבִלְתִּי שַׁלַּח	ניט אר ויס־צו־שיקען
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
לִזְבֹּחַ לַיהוָֹה׃	צו שלאכטען צום עוויגען.

1) א געמיש פון טהירען; אונגעציפער; קעפער. 2) האלט זיך אויף. 3) אבשיד, אבטיילונג, אויסלייזונג. 4) גרויסען. 5) אונווירדיגקייט. זעה בראשית מ״ו 34. 6) אבנארען, בעטריגען.

26. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	26. און משה איז ארויס־ געגאנגען
מֵעִם פַּרְעֹה	פון פרעה,
וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה׃	און ער האט געבעטען צו דעם עוויגען.
27. וַיַּעַשׂ יְהוָה	27. און דער עוויגער האט געטאָן
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה׳ס וואָרט,
וַיָּסַר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה	און ער האט [1]דערוויטערט דאס געווילד פון פרעה,
מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ	פון זיינע קנעכט און פון זיין פאָלק,
לֹא נִשְׁאַר אֶחָד׃	איינער איז ניט געבליבען.
28. וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה	28. און פרעה האט שווער געמאַכט
אֶת־לִבּוֹ	זיין האַרץ
גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת	אויך דיזען מאָל,
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם׃	און ער האט ניט ארויס־ געשיקט דאס פאלק.

Cap. IX. ט

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
בֹּא אֶל־פַּרְעֹה	קום צו פרעה,
וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו	און דו זאָלסט ריידען צו איהם:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אַזוי האט געזאָגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאָט פון די עברים:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק אַרויס מיין פאָלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
2. כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה	2. דען, אויב דו ווילסט ניט
לְשַׁלֵּחַ	(זיי) אַרויס־צו־שיקען,
וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּם׃	און דו האַלטסט זיי נאך,
3. הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה	3. זעה (דאַן) וועט די האַנד פון דעם עוויגען זיין
בְּמִקְנְךָ	אויף דיינע פיה,
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	וואס איז אויפ׳ן פעלד,
בַּסּוּסִים	אויף די פערד,
בַּחֲמֹרִים	אויף די אייזלען,
בַּגְּמַלִּים	אויף די קאַמעלען,
בַּבָּקָר וּבַצֹּאן	אויף די רינדער און אויף די שאָף,
דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד׃	זעהר אַ שווערער פעסט.
4. וְהִפְלָה יְהוָה	4. און דער עוויגער וועט אָבזאָנדערען
בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל	צווישען די פיה פון די ישראל,
וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם	און צווישען די פיה פון די מצרים,
וְלֹא יָמוּת	און עס וועט ניט שטאַרבען
מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון אַלעס, וואס געהערט צו די קינדער ישראל,
דָּבָר׃	(קיין) זאַך.
5. וַיָּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד	5. און דער עוויגער האט בעשטימט אַ צייט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה	מאָרגען וועט דער עוויגער טהאָן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
בָּאָרֶץ׃	אין דאס לאַנד.
6. וַיַּעַשׂ יְהוָה	6. און דער עוויגער האט געטאָן
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
מִמָּחֳרָת	[2]אויף מאָרגען,
וַיָּמָת	און עס איז געשטאָרבען
כֹּל מִקְנֵה מִצְרָיִם	אַלע פיה פון די מצרים,
וּמִמִּקְנֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל	אבער פון די פיה פון די קינדער ישראל
לֹא־מֵת אֶחָד׃	איז ניט איינע געשטאָרבען.
7. וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה	7. און פרעה האט געשיקט,
וְהִנֵּה לֹא־מֵת	און זעה, עס איז ניט געשטאָרבען
מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל	פון די פיה פון די ישראל
עַד־אֶחָד	אויך (ניט) איינע,
וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה	און פרעה׳ס האַרץ איז שווער געוואָרען,
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם׃	און ער האט ניט אַרויס־ געשיקט דאס פאלק.
8. וַיֹּאמֶר יְהוָה	8. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן:
קְחוּ לָכֶם	נעהמט אייך
מְלֹא חָפְנֵיכֶם	אייערע פולע הויפענס
פִּיחַ כִּבְשָׁן	[3]רוס פון איין [4]אויווען,
וּזְרָקוֹ מֹשֶׁה	און משה זאל עס וואַרפען
הַשָּׁמַיְמָה	צום הימעל
לְעֵינֵי פַרְעֹה׃	פאר פרעה׳ס אויגען.
9. וְהָיָה לְאָבָק	9. און עס וועט ווערען צו שטויב
עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	איבער דאס גאַנצע לאַנד מצרים,
וְהָיָה עַל־הָאָדָם	און עס וועט זיין אויף די מענשען)
וְעַל־הַבְּהֵמָה	און אויף די פיה
לִשְׁחִין	צו איין [5]ענטצינדונג,
פֹּרֵחַ אֲבַעְבֻּעֹת	(וועלכע) [6]פרעכט אויס (אין) [7]בלאָטערען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים.
10. וַיִּקְחוּ	10. און זיי האבען גענומען
אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשָׁן	[3]רוס פון איין [4]אויווען,

1) אָוועג־גענומען, אַוועג־געשאַפט. 2) אויף דעם אַנדערען מארגען. 3) סאַזשע; אַש. 4) קאַלך אייווען, שמעלץ אייווען. 5) ענטצינדליכער געשוויר, קרעץ. 6) בליהט. 7) בלאַזען.

וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי פַרְעֹה	און זיי האבען זיך גע־שטעלט פאר פרעה,
וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה	און משה האט עס גע־ווארפען
הַשָּׁמָיְמָה	צום הימעל,
וַיְהִי	און עס איז געווארען
שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת	(צו) איין ענטצינדונג (און) בלאטערען,
פֹּרֵחַ	(וועלכע) האבען אויס־געבראכען
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃	אויף די מענש(ען) און אויף די פיה.
11. וְלֹא־יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים לַעֲמֹד	11. און די בילדער־שריפט געלעהרטע האבען ניט געקענט שטעהן
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
מִפְּנֵי הַשְּׁחִין	וועגען די ענטצינדונג,
כִּי־הָיָה הַשְּׁחִין	דען די ענטצינדונג איז געווען
בַּחַרְטֻמִּם	אויף די בילדער־שריפט געלעהרטע
וּבְכָל־מִצְרָיִם׃	און אויף אלע מצרים.
12. וַיְחַזֵּק יְהוָה	12. און דער עוויגער האט געשטארקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צו געהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	ווי דער עוויגער האט גערעדט צו משה.
13. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	13. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר	שטיי אויף פריה דעם־מארגענס,
וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה	און שטעל זיך פאר פרעה,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאט פון די עברים:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
14. כִּי בַּפַּעַם הַזֹּאת	14. דען [אין] דיזען מאל
אֲנִי שֹׁלֵחַ	שיק איך
אֶת־כָּל־מַגֵּפֹתַי	אלע מיינע פלאגען
אֶל־לִבְּךָ	אין דיין הארצען,
וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ	און אויף דיינע קנעכט און אויף דיין פאלק,
בַּעֲבוּר תֵּדַע	אום דו זאלסט וויסען,
כִּי אֵין כָּמֹנִי	דאס [1]עס איז ניט'א מיין גלייכען
בְּכָל־הָאָרֶץ׃	אויף דער גאנצען ערד.
15. כִּי עַתָּה שָׁלַחְתִּי	15. דען איך וואלט יעצט אויס־געשטרעקט
אֶת־יָדִי	מיין האנד,
וָאַךְ אוֹתְךָ	און איך וואלט געשלאגען דיר
וְאֶת־עַמְּךָ	און דיין פאלק
בַּדָּבֶר	מיט דעם פעסט,
וַתִּכָּחֵד	דאס דו וואלסט פערטיליגט געווארען
מִן־הָאָרֶץ׃	פון דער ערד.
16. וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת	16. אבער וועגען דיזעם
הֶעֱמַדְתִּיךָ	האב איך דיר [2]געלאזען שטעהן,
בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ	אום דיר צו וויזען
אֶת־כֹּחִי	מיין קראפט
וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי	און אום מען זאל [3]דער־ציילען מיין נאמען
בְּכָל־הָאָרֶץ׃	אויף דער גאנצער ערד.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
17. עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל	17. [אבער ווען] דו [4]ער־הייבסט זיך נאך
בְּעַמִּי	איבער מיין פאלק
לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם׃	זיי ניט ארויס־צושיקען.
18. הִנְנִי מַמְטִיר	18. זעה, (דאן) מאך איך רעגנען
כָּעֵת מָחָר	מארגען אין דיזע צייט
בָּרָד כָּבֵד מְאֹד	זעהר א שווערען האגעל,
אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ	וואס עס איז ניט געווען זיין גלייכען
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים
לְמִן־הַיּוֹם הִוָּסְדָה	פון דעם טאג, (וואס) זי איז געגרינדעט געווארען
וְעַד־עָתָּה׃	ביז יעצט.
19. וְעַתָּה שְׁלַח	19. און יעצט שיק
הָעֵז אֶת־מִקְנְךָ	[5]טרייב־צוזאמען דיינע פיה
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְךָ	און אלעס, וואס געהערט צו דיר
בַּשָּׂדֶה	אין פעלד,
כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה	אלע מענש(ען) און די פיה,
אֲשֶׁר־יִמָּצֵא בַשָּׂדֶה	וואס וועט זיך געפינען אויפ'ן פעלד
וְלֹא יֵאָסֵף הַבַּיְתָה	און עס וועט ניט [6]איינגע־זאמעלט ווערען אין הויז,
וְיָרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד	וועט אויף זיי [7]אראבגיין דער האגעל,
וָמֵתוּ׃	און זיי וועלען שטארבען.
20. הַיָּרֵא	20. דער וואס האט געפירכטעט
אֶת־דְּבַר יְהוָה	דעם עוויגענ'ס ווארט
מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה	פון פרעה'ס קנעכט,
הֵנִיס אֶת־עֲבָדָיו	דער האט [8]געמאכט ענט־לויפען זיינע קנעכט
וְאֶת־מִקְנֵהוּ	און זיינע פיה

1) אד. קיינער איז ווי איך. 2) אויפבעוואהרט, געלאזען לעבען. 3) פערקינדיגען. 4) שטאלצירסט, טרעטסט. 5) פערזאמעל. 6) אריינגעבראכט. 7) פאלען. 8) שנעל געבראכט.

אֶל־הַבָּתִּים׃	אין די הייזער.
21. וַאֲשֶׁר לֹא שָׂם לִבּוֹ	21. און דער וואס האט ניט געקערט[1] זיין האַרץ
אֶל־דְּבַר יְהוָה	צו דעם עוויגענ'ס וואָרט,
וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲבָדָיו	דער האט געלאָזען זיינע קנעכט
וְאֶת־מִקְנֵהוּ	און זיינע פיה
בַּשָּׂדֶה׃	אויפ'ן פעלד.
22 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה אֶת־יָדְךָ	נייג דיין האַנד
עַל־הַשָּׁמַיִם	צום הימעל,
וִיהִי בָרָד	און עס וועט זיין האָגעל
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים,
עַל־הָאָדָם	אויף די מענש(ען),
וְעַל־הַבְּהֵמָה	און אויף די פיה,
וְעַל כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אויף אַלע קרויט פון'ם פעלד
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
23. וַיֵּט מֹשֶׁה	23. און משה האט געניגט
אֶת־מַטֵּהוּ	זיין שטעקען
עַל־הַשָּׁמַיִם	צום הימעל,
וַיהוָה נָתַן	און דער עוויגער האט געגעבען
קֹלֹת וּבָרָד	דונערען און האָגעל,
וַתִּהֲלַךְ־אֵשׁ אָרְצָה	און פייער איז געגאַנגען צו דער ערד,
וַיַּמְטֵר יְהוָה בָּרָד	און דער עוויגער האט געמאַכט רעגנען האגעל
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אויף דאס לאַנד מצרים,
24. וַיְהִי בָרָד	24. און עס איז געווען האָגעל
וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת	און אַ [2]פלאַמענדער פייער
בְּתוֹךְ הַבָּרָד	אין מיטען דעם האָגעל,
כָּבֵד מְאֹד	זעהר שווער,
אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ	וואס עס איז ניט געוועזן זיין גלייכען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים
מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי׃	זייט־דעם זי איז געווארען צו אַ פאלק.
25. וַיַּךְ הַבָּרָד	25. און דער האָגעל האט געשלאָגען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים
אֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	אַלעס, וואס איז געוועזן אויפ'ן פעלד,
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה	פון מענשען ביז פיה,

וְאֵת כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אַלע קרויט פון'ם פעלד
הִכָּה הַבָּרָד	האט דער האָגעל געשלאָגען,
וְאֶת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה	און יעדען בוים פון'ם פעלד
שִׁבֵּר׃	האט ער צובראָכען.
26. רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן	26. נור אין דאס לאַנד גשן,
אֲשֶׁר־שָׁם	וואס דאָרט (זיינען געוועזן)
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
לֹא הָיָה בָּרָד׃	איז געוועזן קיין האַגעל.
27. וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה	27. און פרעה האט געשיקט,
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און[צו] אהרן,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
חָטָאתִי הַפָּעַם	איך האב געזינדיגט דיזען מאָל!
יְהוָה הַצַּדִּיק	דער עוויגער איז דער גערעכטער,
וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים	אבער איך און מיין פאָלק זייגען די אונגערעכטע.
28. הַעְתִּירוּ אֶל־יְיָ	28. בעט צו דעם עוויגען,
וְרַב מִהְיֹת	דאַס עס זאל (שוין) זיין גענוג
קֹלֹת אֱלֹהִים וּבָרָד	[3]דונערען פון גאט און האָגעל,
וַאֲשַׁלְּחָה אֶתְכֶם	און איך וועל אייך אַרויס־שיקען
וְלֹא תֹסִפוּן לַעֲמֹד׃	און איהר וועט מעהר ניט בלייבען שטעהן.
29. וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט צו איהם:
כְּצֵאתִי אֶת־הָעִיר	ווי איך וועל אַרויס־גיין פון דער שטאָט,
אֶפְרֹשׂ אֶת־כַּפַּי	וועל איך אויס־שפרייטען מיינע הענד,
אֶל־יְהוָה	צו דעם עוויגען,
הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן	די דונערען וועלען אויפ־הערען
וְהַבָּרָד	און דער האָגעל
לֹא יִהְיֶה־עוֹד	וועט מעהר ניט זיין,
לְמַעַן תֵּדַע	אום דו זאָלסט וויסען
כִּי לַיהוָה הָאָרֶץ׃	דאס צום עוויגען געהערט די ערד.
30 וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ	30. אבער דו און דיינע קנעכט
יָדַעְתִּי	וויים איך,
כִּי טֶרֶם תִּירְאוּן	דאס איהר פירכטעט אייך נאך ניט
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים׃	פאר דעם עוויגען גאט.
31. וְהַפִּשְׁתָּה	31. און די פלאַקס
וְהַשְּׂעֹרָה	און די גערסטען
נֻכָּתָה	איז צושלאָגען געוואָרען,

1) זעה ז' 23. 2) צונעהמענדער, אַד. און פייער געמישט א. ז. וו. 3) שטאַרקע דונערען.

כִּי הַשְּׂעֹרָה אָבִיב	דער די גערסטען איז געוועזן [1]צייטיג,
וְהַפִּשְׁתָּה גִּבְעֹל׃	און די פלאַקס איז געוועזן (אין) [2]שטענגלעך.
32. וְהַחִטָּה וְהַכֻּסֶּמֶת	32. און די ווייטץ און די [3]דינקעל
לֹא נֻכּוּ	זיינען ניט צושלאָגען געוואָרען,
כִּי אֲפִילֹת הֵנָּה׃	דען זיי זיינען געוועזן [4]שפּעטיגע.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
33. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	33. און משה איז אַרויס־ געגאַנגען
מֵעִם פַּרְעֹה	פון פרעה
אֶת־הָעִיר	פון דער שטאָט,
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו	און ער האָט פער־שפּרייט זיינע הענד
אֶל־יְהֹוָה	צו דעם עוויגען,
וַיַּחְדְּלוּ	און עס האָבען אויפגעהערט
הַקֹּלוֹת וְהַבָּרָד	די דונערען און דער האָגעל,
וּמָטָר	און רעגען
לֹא־נִתַּךְ אָרְצָה׃	האָט ניט געגאָסען צו דער ערד.
34. וַיַּרְא פַּרְעֹה	34. ווען פרעה האָט געזעהן,
כִּי־חָדַל	דאָס עס האָט אויפגעהערט
הַמָּטָר וְהַבָּרָד	דער רעגען און דער האָגעל
וְהַקֹּלֹת	און די דונערען,
וַיֹּסֶף לַחֲטֹא	דאַן האָט ער ווידער געזינדיגט,
וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ	און ער האָט שווער געמאַכט זיין הארץ,
הוּא וַעֲבָדָיו׃	ער און זיינע קנעכט.
35. וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה	35. און פרעה'ס הארץ האָט זיך געשטאַרקט,
וְלֹא שִׁלַּח	און ער האָט ניט אַרויס־ געשיקט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהֹוָה	ווי דער עוויגער האָט גערעט
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.

בא — BO

Cap. X. — י

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האָט געזאָגט צו משה:
בֹּא אֶל־פַּרְעֹה	קום צו פרעה,
כִּי־אֲנִי הִכְבַּדְתִּי	דען איך האָב שווער געמאַכט
אֶת־לִבּוֹ	זיין הארץ
וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו	און די הארץ פון זיינע קנעכט,
לְמַעַן שִׁתִי	אום איך זאָל טהאָן

אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃	דיזע מיינע צייכענס צווישען איהם.
2. וּלְמַעַן תְּסַפֵּר	2. און אום דו זאָלסט דערצייילען
בְּאָזְנֵי בִנְךָ	אין די אויערען פון דיין זוהן
וּבֶן־בִּנְךָ	און דיין זוהן'ס זוהן,
אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי	וואָס איך האָב [5]געטאָן
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
וְאֶת־אֹתֹתַי	און מיינע צייכענס,
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָם	וואָס איך האָב געטאָן אונטער זיי,
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהֹוָה	און איהר וועט וויסען, דאָס איך בין דער עוויגער.
3. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	3. און משה און אהרן זיינען געקומען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה,
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	און זיי האָבען געזאָגט צו איהם:
כֹּה־אָמַר יְהֹוָה	אַזוי האָט געזאָגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאָט פון די עברים:
עַד־מָתַי מֵאַנְתָּ	ביז ווי לאַנג וועסט'ו ניט וועלען
לֵעָנֹת מִפָּנָי	[6]אונטער־טהעניג צו זיין פאַר מיר?
שַׁלַּח עַמִּי	שיק אַרויס מיין פאָלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאָס זיי זאָלען מיר דינען.
4. כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה	4. דען, אויב דו ווילסט ניט
לְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי	אַרויס־ צושיקען מיין פאָלק,
הִנְנִי מֵבִיא מָחָר	זעה, (דאַן) ברייננ איך מאָרגען
אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ׃	אַ היישרעק אין דיין [7]גרענעץ.
5. וְכִסָּה	5. און ער וועט פערדעקען
אֶת־עֵין הָאָרֶץ	די [8]שיין פון דאָס לאַנד,
וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת	דאָס מען וועט ניט קענען זעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאָס לאַנד,
וְאָכַל	און ער וועט פערצעהרען
אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה	דעם רעשט פון דאָס געראַטעטע,
הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם	וואָס איז אייך איבער־ געבליבען
מִן־הַבָּרָד	פון דעם האָגעל,
וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ	און ער וועט פערצעהרען יעדען בוים,
הַצֹּמֵחַ לָכֶם	וועלכער שפּראָצט אייך
מִן־הַשָּׂדֶה׃	פונ'ם פעלד.
9. וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ	9. און זיי וועלען פול זיין (אין) דיינע הייזער,
וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ	און די הייזער פון אַלע דיינע קנעכט,
וּבָתֵּי כָל־מִצְרַיִם	און די הייזער פון גאַנץ מצרים,

1) רייף; אין זאַנגען 2) אויפבליהען, בליטהענ קעלכען. 3) אַזאַ סאָרט געטריידע. 4) אד. אונטער דער ערד, דונקעל, ניט געזעהן. 5) אויסגעריכטעט, פּאָלגעפיהרט, אָבגעטאָן. 6) דעמיטהיג. 7) געביעט, לאַנד. 8) אַנגעזיכט.

אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ	וואס דייגע עלטערן האבען ניט געזעהן
וַאֲבֹת אֲבֹתֶיךָ	און דיינע עלטערן׳ס עלטערן
מִיּוֹם הֱיוֹתָם	פון דעם טאָג, וואס זיי זייגען געווען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דער ערד,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען טאָג;
וַיִּפֶן	און ער האט זיך געווענדעט,
וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה׃	און ער איז אַרויס־געגאנגען פון פרעה.
7. וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו	7. און פרעה׳ס קנעכט האָבען געזאגט צו איהם:
עַד־מָתַי	ביז ווי לאַנג
יִהְיֶה זֶה לָנוּ	וועט דיזער זיין צו אונז
לְמוֹקֵשׁ	פיר אַ [1]פאַל־שטריק?
שַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים	שיק אַרויס די לייטע,
וְיַעַבְדוּ	דאָס זיי זאלען דינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם	דעם עוויגען זייער גאָט!
הֲטֶרֶם תֵּדַע	ווייסט׳ו דען נאָך ניט,
כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם׃	דאס מצרים איז פערלאָרען?
8. וַיּוּשַׁב	8. און מען האט צוריק־געקערט
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן	משה און אהרן
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
לְכוּ עִבְדוּ	גייט, דינט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאָט!
מִי וָמִי הַהֹלְכִים׃	ווער און ווער זיינען די, וואס ווילען געהן?
9. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	9. און משה האט געזאגט:
בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ	מיט אונזערע יונגע און מיט אונזערע אַלטע ווילען מיר געהן.
בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵנוּ	מיט אונזערע זיהן און מיט אונזערע טעכטער,
בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ	מיט אונזערע שאָף און מיט אונזערע רינדער ווילען מיר געהן,
כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃	דען אַ פייער־טאג פון דעם עוויגען איז ביי אונז.
10. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	10. און ער האט געזאגט צו זיי:
יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם	זאָל דער עוויגער אַזוי זיין מיט אייך,
כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם	ווי איך וועל אַרויסשיקען אייך
וְאֶת־טַפְּכֶם	און אייערע קינדער!

רָאוּ	זעהט,
כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃	דאס בייזעס איז פאַר אייער געזיכט!
11. לֹא כֵן	11. ניט אַזוי!
לְכוּ נָא הַגְּבָרִים	גייט דאָך, איהר מענער,
וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה	און דינט דעם עוויגען,
כִּי אֹתָהּ	דען דיזעס
אַתֶּם מְבַקְשִׁים	(האט) איהר פערלאַנגט;
וַיְגָרֶשׁ אֹתָם	און מען האט זיי אַרויס־געטריבען
מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה׃	פון פרעה׳ס געזיכט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה יָדְךָ	נייג דיין האַנד
עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	איבער דאס לאַנד מצרים
בָּאַרְבֶּה	וועגען דעם היישרעק,
וְיַעַל	און ער וועט אויפ־גיין
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אויף דאס לאַנד מצרים,
וְיֹאכַל	און ער וועט פערצעהרען
אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ	אַלע קרויט פון דער ערד,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד	אַלעס, וואס דער האָגעל האט איבריג־געלאָזען.
13. וַיֵּט מֹשֶׁה	13. און משה האט גענייגט
אֶת־מַטֵּהוּ	זיין שטעקען
עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	איבער דאס לאַנד מצרים,
וַיְיָ נִהַג רוּחַ קָדִים	און דער עוויגער האט [2]געפיהרט איין [3]אָסט־ווינד
בָּאָרֶץ	דורך דאס לאַנד
כָּל־הַיּוֹם הַהוּא	יענעם גאַנצען טאג
וְכָל־הַלָּיְלָה	און די גאַנצע נאַכט;
הַבֹּקֶר הָיָה	(ווען) עס איז געוואָרען מאָרגען,
וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא	דאַן האט דער [3]אָסט־ווינד אַרייג־געטראָגען
אֶת־הָאַרְבֶּה׃	דעם היישרעק.
14. וַיַּעַל הָאַרְבֶּה	14. און דער היישרעק איז אויפ־געגאַנגען
עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	איבער דאס גאַנצע לאַנד מצרים
וַיָּנַח	און ער האט [4]גערוהט
בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם	אין יעדען [5]גרענעץ פון מצרים
כָּבֵד מְאֹד	זעהר שווער,
לְפָנָיו	פאר איהם

1) נעטץ; שטרויכלונג. 2) געבראַכט. 3) מזרח־ווינד. 4) זיך אַרונטער־געלאָזען. 5) ברעג.

לֹא־הָיָה כֵן אַרְבֶּה	איז ניט געווען אזא היישרעק
כָּמֹהוּ	ווי זיין גלייכען,
וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה־כֵּן:	און נאך איהם וועט ניט זיין אזעלכער.
15. וַיְכַס	15. און ער האט בעדעקט
אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ[1]	די שיין פון דאס גאנצע לאנד,
וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ	און דאס לאנד איז פינסטער געווארען,
וַיֹּאכַל	און ער האט פערצעהרט
אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ	אלע קרויט פון דער ערד
וְאֵת כָּל־פְּרִי הָעֵץ	און אלע בוים-פרוכט,
אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד	וועלכע דער האגעל האט איבריג-געלאזען,
וְלֹא־נוֹתַר כָּל־יֶרֶק	און עס איז ניט איבריג-גע-בליבען קיין גרינס
בָּעֵץ	אויף די בוימ(ער)
וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אויף די קרויט פון'ם פעלד
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם:	אין דאס גאנצע לאנד מצרים.
16. וַיְמַהֵר פַּרְעֹה	16. און פרעה האט געאיילט
לִקְרֹא	צו רופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
חָטָאתִי	איך האב געזינדיגט
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט
וְלָכֶם:	און צו אייך.
17. וְעַתָּה	17. און יעצט,
שָׂא נָא חַטָּאתִי	פערצייהע דאך מיין זינד
אַךְ הַפַּעַם	נור דיזען מאל,
וְהַעְתִּירוּ	און בעטעט
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט,
וְיָסֵר מֵעָלַי	דאס ער זאל דערווייטערן פון מיר
רַק אֶת־הַמָּוֶת הַזֶּה:	נור דיזען טויט.
18. וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה	18. און ער איז ארויס-גע-גאנגען פון פרעה,
וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה:	און ער האט געבעטען צו דעם עוויגען.
19. וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה	19. און דער עוויגער האט [1]געווענדעט
רוּחַ־יָם חָזָק מְאֹד	זעהר א שטארקען וועסט-ווינד,
וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבֶּה	און ער האט אוועג-געטרא-גען דעם היישרעק,
וַיִּתְקָעֵהוּ יָמָּה סּוּף	און ער האט איהם אריינ-געווארפען אין שילף-מעער,
לֹא נִשְׁאַר	עס איז ניט איבריג-געבלי-בען
אַרְבֶּה אֶחָד	איין היישרעק
בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם:	אין דעם גאנצען [2]גרענעץ פון מצרים.
20. וַיְחַזֵּק יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געשטארקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,
וְלֹא שִׁלַּח	און ער האט ניט ארויס-געשיקט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	די קינדער ישראל.
21. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	21. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה יָדְךָ	נייג דיין האנד
עַל־הַשָּׁמַיִם	צום הימעל,
וִיהִי חֹשֶׁךְ	און עס וועט ווערען פינס-טערניס
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	איבער דאס לאנד מצרים,
וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ:	און מען וועט [3]טאפען (אין) פינסטערניס.
22. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ	22. און משה האט געצייגט זיין האנד
עַל־הַשָּׁמָיִם	צום הימעל,
וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה	און עס איז געווארען א געדיכטע פינסטערניס
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס גאנצע לאנד מצרים,
שְׁלֹשֶׁת יָמִים:	דריי טעג.
23. לֹא רָאוּ	23. זיי האבען ניט געזעהן
אִישׁ אֶת־אָחִיו	איינער דעם אנדערען
וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו	און קיין מאן איז אויפגע-שטאנען פון זיין שטעלע
שְׁלֹשֶׁת יָמִים	דריי טעג,
וּלְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אבער ביי אלע קינדער ישראל
הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם:	איז געווען ליכט אין זייערע וואהנונגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
24. וַיִּקְרָא פַּרְעֹה	24. און פרעה האט גערופען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה	גייט, דינט דעם עוויגען,
רַק צֹאנְכֶם וּבְקַרְכֶם	נור אייערע שאף און אייערע רינדער
יֻצָּג	זאלען בלייבען שטעהן,
גַּם־טַפְּכֶם	אויך אייערע קינדער
יֵלֵךְ עִמָּכֶם:	זאלען געהן מיט אייך.
25. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	25. און משה האט געזאגט:
גַּם־אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵנוּ	אויך דו מוזט געבען אין אונזער האנד
זְבָחִים וְעֹלֹת	שלאכטונגען און בראנד-אפפערס,
וְעָשִׂינוּ לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ:	דאס מיר זאלען אפפערען צום עוויגען, אונזער גאט.

1) אומגעקעהרט. 2) געביעט. 3) אדער: אנטאפען די פינסטערניס.

26. וְגַם מִקְנֵנוּ	26. און אויך אונזערע פיה
יֵלֵךְ עִמָּנוּ	מוז געהן מיט אונז,
לֹא תִשָּׁאֵר פַּרְסָה	עס וועט ניט צוריק-בלייבען א [1]קלויע,
כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח	דען דאפון וועלען מיר נעהמען
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דעם עוויגען, אונזער גאט.
וַאֲנַחְנוּ לֹא־נֵדַע	און מיר ווייסען ניט
מַה־נַּעֲבֹד אֶת־יְהוָה	(מיט) וואס מיר וועלען דינען דעם עוויגען
עַד־בֹּאֵנוּ שָׁמָּה׃	ביז מיר וועלען קומען דארטען.
27. וַיְחַזֵּק יְהוָה	27. און דער עוויגער האט געשטארקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,
וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם׃	און ער האט ניט געוואלט זיי ארויס-שיקען.
28. וַיֹּאמֶר־לוֹ פַרְעֹה	28. און פרעה האט געזאגט צו איהם:
לֵךְ מֵעָלָי	גיי אוועג פון מיר,
הִשָּׁמֶר לְךָ	היט זיך,
אַל־תֹּסֶף רְאוֹת פָּנַי	דו זאלסט מעהר ניט זעהן מיין געזיכט!
כִּי בְּיוֹם רְאֹתְךָ פָנַי	דען אין דעם טאג, ווען דו וועסט זעהן מיין געזיכט,
תָּמוּת׃	וועסט'ו שטארבען.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט:
כֵּן דִּבַּרְתָּ	דו האסט ריכטיג גערעט,
לֹא־אֹסִף עוֹד רְאוֹת פָּנֶיךָ׃	איך וועל מעהר ניט זעהן דיין געזיכט!

Cap. XI. יא

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עוֹד נֶגַע אֶחָד	נאך איין פלאג
אָבִיא עַל־פַּרְעֹה	וועל איך ברייגגען איבער פרעה
וְעַל־מִצְרָיִם	און איבער מצרים,
אַחֲרֵי־כֵן	נאכדעם
יְשַׁלַּח אֶתְכֶם מִזֶּה	וועט ער אייך ארויס-שיקען פון היר;
כְּשַׁלְּחוֹ	ווען ער וועט אייך ארויס-שיקען
כָּלָה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה׃	וועט ער אייך אין גאנצען ארויס-טרייבען פון היר.
2. דַּבֶּר־נָא	2. רייד דאך
בְּאָזְנֵי הָעָם	אין די אויערען פון דאס פאלק,
וְיִשְׁאֲלוּ	דאס זיי זאלען [2]פערלאנגען
אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ	יעדער מאן פון זיין פריינד,
וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ	און יעדע פרוי פון איהר פריינדין
כְּלֵי־כֶסֶף	זילבערנע געפעס
וּכְלֵי זָהָב׃	און גאלדענע געפעס.
3. וַיִּתֵּן יְהוָה	3. און דער עוויגער האט געגעבען
אֶת־חֵן הָעָם	גונסט צו דעם פאלק
בְּעֵינֵי מִצְרָיִם	אין די אויגען פון די מצרים,
גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה	אויך דער מאן משה
גָּדוֹל מְאֹד	איז געווען זעהר גרויס
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים
בְּעֵינֵי עַבְדֵי־פַרְעֹה	אין די אויגען פון פרעה'ס קנעכט
וּבְעֵינֵי הָעָם׃	און אין די אויגען פון דאס פאלק.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	4. און משה האט געזאגט:
כֹּה אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער,
כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה	ארום האלבע נאכט
אֲנִי יוֹצֵא	וועל איך ארויס-גיין
בְּתוֹךְ מִצְרָיִם׃	אין מיטען מצרים.
5. וּמֵת כָּל־בְּכוֹר	5. און יעדער ערסט-געבארענער וועט שטארבען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים
מִבְּכוֹר פַּרְעֹה	פון דעם ערסט-געבארענעם פון פרעה,
הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ	וועלכער זיצט אויף זיין טהראן,
עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה	ביז דעם ערסט-געבארענעם פון די דינסט,
אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם	וועלכע איז הינטער דער [3]האנד-מיהל,
וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃	און יעדער ערסט-געבארענער פון פיה.
6. וְהָיְתָה	6. און עס וועט זיין
צְעָקָה גְדֹלָה	א גרויסער געשריי
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אין דאס גאנצע לאנד מצרים
אֲשֶׁר כָּמֹהוּ	וואס זיין גלייכען
לֹא נִהְיָתָה	איז ניט געווען
וְכָמֹהוּ לֹא תֹסִף׃	און זיין גלייכען וועט מעהר ניט זיין
7. וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	7. אבער געגען אלע קינדער ישראל
לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב	וועט קיין הונד שארפען
לְשֹׁנוֹ	זיין צונג,
לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה	סיי געגען מענש(ען) און סיי געגען פיה,
לְמַעַן תֵּדְעוּן	אום איהר זאלט וויסען,
אֲשֶׁר יַפְלֶה יְהוָה	דאס דער עוויגער זאנדערט אב

1) טריט. 2) אדער: לייהען. 3) זשארנע.

בֵּין מִצְרַיִם	צווישען די מצרים
וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃	און צווישען די ישראל.
8. וְיָרְדוּ	8. און עס וועלען ארונטער-קומען
כָל־עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה	אלע דיזע דיינע קנעכט
אֵלַי	צו מיר,
וְהִשְׁתַּחֲווּ־לִי	און זיי וועלען זיך בוקען צו מיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
צֵא	גיי ארויס,
אַתָּה וְכָל־הָעָם	דו און דאס גאנצע פאלק,
אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ	[1]וואס גייט נאך דיר.
וְאַחֲרֵי־כֵן אֵצֵא	און נאכדעם וועל איך ארויס-גיין;
וַיֵּצֵא מֵעִם־פַּרְעֹה	און ער איז ארויס-גע-גאנגען פון פרעה
בָּחֳרִי־אָף׃	מיט גרים-צארן.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה	פרעה וועט אייך ניט צו הערען,
לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתַי	אום צו מעהרען מיינע וואונדער
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאנד מצרים.
10. וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ	10. און משה און אהרן האבען געטאן
אֶת־כָּל־הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה	דיזע אלע וואונדער
לִפְנֵי פַרְעֹה	פאר פרעה,
וַיְחַזֵּק יְהוָֹה	און דער עוויגער האט געשטארקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,
וְלֹא שִׁלַּח	און ער האט ניט ארויס-געשיקט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאַרְצוֹ׃	פון זיין לאנד.

Cap. XII. יב

1. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם	2. דיזער מאנאט זאל בייא אייך זיין
רֹאשׁ חֳדָשִׁים	דער אנפאנג פון די מאנאטען,
רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם	ער זאל ביי אייך זיין דער ערשטער
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃	פון די מאנאטען פון דעם יאהר.
3. דַּבְּרוּ	3. רעדט
אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל	צו די גאנצע געמיינדע פון ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	אין דעם צעהנטען פון דיזען מאנאט
וְיִקְחוּ לָהֶם	דאן זאלען זיי זיך נעהמען
אִישׁ	יעדער מאן
שֶׂה לְבֵית־אָבֹת	א [2]לאם פיר א [3]פעטער-ליכע-הויז,
שֶׂה לַבָּיִת׃	א [2]לאם פיר (יעדע) הויז.
4. וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה	4. און ווען די הויז וועט צו ווייניג זיין פיר א [2]לאם,
וְלָקַח הוּא	דאן זאל בעהמען ער
וּשְׁכֵנוֹ	און זיין נאכבאר,
הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ	וועלכער איז נאהענט צו זיין הויז,
בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת	נאך דעם צאהל פון די פערזאנען,
אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ	יעדען נאך זיין עסען
תָּכֹסּוּ עַל־הַשֶּׂה׃	זאלט איהר ציילען אויף דעם [2]לאם.
5. שֶׂה תָמִים	5. א [2]לאם, אהן א פעהלער,
זָכָר בֶּן־שָׁנָה	א מענליכעס, א יאהר אלט,
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
מִן־הַכְּבָשִׂים	פון די שאף
וּמִן־הָעִזִּים	אדער פון די ציגען
תִּקָּחוּ׃	מעגט איהר נעהמען.
6. וְהָיָה לָכֶם	6. און עס זאל זיין ביי אייך
לְמִשְׁמֶרֶת	אין [4]פערוואהרונג
עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	ביז דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען מאנאט,
וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ	דאן זאל איהם שלאכטען
כֹּל קְהַל	די גאנצע פערזאמלונג
עֲדַת־יִשְׂרָאֵל	פון די געמיינדע פון ישראל
בֵּין הָעַרְבָּיִם׃	[5]געגען אבענד.
7. וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם	7. און זיי זאלען נעהמען פון דאס בלוט,
וְנָתְנוּ	און זיי זאלען (עס) געבען
עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת	אויף די צוויי [6]פפאסטען
וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף	און אויף דעם אויבער-שוועל
עַל־הַבָּתִּים	אויף די הייזער,
אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ	וואס זיי וועלען איהם עסען.

1) העברעאיש: וועלכע זיינען הינטער דיינע פיס. 2) שעפס. 3) פאמיליען-הויז. 4) ד. ה. איהר זאלט עס האלטען. 5) צווישען. 6) טהיר-פפאסטען, קאסיאק.

בָּהֶם׃	אין זיי.
8. וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר	8. און זיי זאלען עסען די פלייש
בַּלַּיְלָה הַזֶּה	אין דיזע נאַכט
צְלִי־אֵשׁ	געבראָטען אויף פייער;
וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים	און אונגעזייערטע קוכענס מיט ביטערע קרייטער
יֹאכְלֻהוּ׃	זאלען זיי איהם עסען.
9. אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ	9. איהר זאלט ניט עסען פון איהם
נָא	[1]האַלב געבראָטען,
וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם	אדער געקאָכט אין וואַסער,
כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ	זאָנדערן געבראָטען אויף פייער,
רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו	זיין קאָפּ מיט זיינע קני־שטיקער
וְעַל־קִרְבּוֹ׃	און מיט זיינע איינגעוויידע.
10. וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ	10. און איהר זאלט ניט איבריג־לאזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען,
וְהַנֹּתָר מִמֶּנּוּ	און וואס עס ווערט איבריג־געלאַזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען
בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃	זאלט איהר פערברענען אים פייער.
11. וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ	11. און אַזוי זאלט איהר איהם עסען:
מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים	אייערע לענדען פער־גאַרטעלט,
נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם	אייערע שיך אויף אייערע פיס,
וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם	און אייערע שטעקענס אין אייער האַנד,
וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ	און איהר זאלט איהם עסען
בְּחִפָּזוֹן	אין איילעניס.
פֶּסַח הוּא לַיהֹוָה׃	עס איזט אַ [2]פסח־אָפּפער צום עוויגען.
12. וְעָבַרְתִּי	12. און איך וועל דורכ־גיין
בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים
בַּלַּיְלָה הַזֶּה	אין דיזע נאַכט,
וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר	און איך וועל שלאגען יעדען ערשט־געבאָרענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה	פון מענש(ען) ביז פיה,
וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם	און אין אַלע געטער פון מצרים
אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים	וועל איך טהאָן שטראָף־גערי כט,
אֲנִי יְהֹוָה׃	איך דער עוויגער.
13. וְהָיָה הַדָּם לָכֶם	13. און דאס בלוט זאל זיין צו אייך
לְאֹת עַל הַבָּתִּים	פיר אַ צייכען אויף די הייזער,
אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם	וואס איהר זייט דאָרט,

וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם	און (ווען) איך וועל זעהן דאס בלוט
וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם	דאַן וועל איך אייך [3]איבערשרייטען,
וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף	און עס וועט ניט זיין אונטער אייך (דער) פלאַג
לְמַשְׁחִית	צום פערדאַרבען,
בְּהַכֹּתִי	ווען איך וועל שלאָגען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
14. וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן	14. און דיזער טאג זאָל ביי אייך זיין פיר איין אַנדיינקונג.
וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ	און איהר זאָלט איהם פייערן
חַג לַיהֹוָה	(אַלס) פייער־טאָג צום עוויגען,
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
חֻקַּת עוֹלָם תְּחָגֻּהוּ׃	(אַלס) עוויגען געזעטץ זאָלט איהר איהם פייערן.
15. שִׁבְעַת יָמִים	15. זיבען טעג
מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ	זאלט איהר עסען אונגע־זייערטע קוכענס,
אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אבער אין דעם ערסטען טאג
תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר	זאָלט איהר [4]אָבשאַפען זויער־טייג
מִבָּתֵּיכֶם	פון אייערע הייזער.
כִּי כָּל־אֹכֵל חָמֵץ	דען יעדער, וואס עסט געזייערטעס,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע זעלע
מִיִּשְׂרָאֵל	פון ישראל,
מִיּוֹם הָרִאשֹׁן	פון דעם ערשטען טאג
עַד־יוֹם הַשְּׁבִעִי׃	ביז דעם זיבענטען טאָג.
16. וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן	16. און אין דעם ערשטען טאג
מִקְרָא קֹדֶשׁ	אַ הייליגע [5]פערזאַמלונג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אין דעם זיבענטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע [5]פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלָאכָה	קיין אַרבייט
לֹא־יֵעָשֶׂה בָהֶם	זאל ניט געטאָן ווערען אין זיי,
אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל	נור וואס עס דאַרף געגעסען ווערען
לְכָל־נֶפֶשׁ	פון יעדע פערזאָן
הוּא לְבַדּוֹ	דאס אַליין
יֵעָשֶׂה לָכֶם׃	זאל געטאָן ווערען ביי אייך.
17. וּשְׁמַרְתֶּם	17. און איהר זאלט [6]היטען
אֶת־הַמַּצּוֹת	די אונגעזייערטע קוכענס (געזעטץ),

1) האַלב געקאָכט; רויה. 2) איבער־שרייטונגס־אָדער שוינונגס־אָפּפער. 3) **פאַרביי־גיין; שוינען.** 4) **פער־שטערען**, אויסראָמען. 5) צוזאַמענרופונג (פון מענשען). 6) בעאָבאַכטען.

כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	דען אין דעם זעלבען טאג
הוֹצֵאתִי	האב איך ארויס-געפיהרט
אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם	אייערע [1] העערען
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאנד מצרים,
וּשְׁמַרְתֶּם	און איהר זאלט היטען
אֶת הַיּוֹם הַזֶּה	דיזען טאג
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
חֻקַּת עוֹלָם׃	(פיר) איין עוויגען געזעטץ.
18. בָּרִאשֹׁן	18. אין דעם ערסטען טאג,
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון'ם מאנאט,
בָּעֶרֶב	אין אבענד,
תֹּאכְלוּ מַצֹּת	זאלט איהר עסען אונגעזייערטע קוכענס
עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ	ביז דעם איין און צוואנציגסטען טאג פון'ם מאנאט
בָּעָרֶב׃	אין אבענד.
19. שִׁבְעַת יָמִים	19. זיבען טעג
שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא	זאל קיין זויער-טייג געפונען ווערען
בְּבָתֵּיכֶם	אין אייערע הייזער,
כִּי כָּל־אֹכֵל מַחְמֶצֶת	דען יעדער, וואס עסט געזייערטעס,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע זעלע
מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל	פון די געמיינדע פון ישראל,
בַּגֵּר	[2] סיי אַ פרעמדער
וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃	[2] און סיי איין [3] איינגעבאָרענער פון דאס לאַנד.
20. כָּל־מַחְמֶצֶת	20. קיין געזייערטעס
לֹא תֹאכֵלוּ	זאלט איהר ניט עסען,
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אלע אייערע וואָהנונגען
תֹּאכְלוּ מַצּוֹת׃	זאָלט איהר עסען אונגעזויערטע קוכענס.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
21. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	21. און משה האט גערופען
לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	[צו] אַלע עלטעסטע פון ישראל
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן	[4] ווייִלט אויס, און נעמט אייך שאָף
לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם	פיר אייערע פאַמיליען,
וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח׃	און שלאַכטעט דעם פסח-אָפּפער.

22. וּלְקַחְתֶּם	22. און איהר זאלט נעהמען
אֲגֻדַּת אֵזוֹב	אַ בינדעל [5] אזוב-גראָז,
וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם	און איהר זאָלט (עס) איינטונקען אין דאס בלוט,
אֲשֶׁר־בַּסַּף	וואס איז אין דעם בעקען,
וְהִגַּעְתֶּם	און איהר זאלט [6] בעריהרען
אֶל־הַמַּשְׁקוֹף	דעם אויבער-שוועל
וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת	און די צוויי פּפאָסטען
מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף	פון דעם בלוט, וואס איז אין בעקען,
וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ	און איהר זאָלט ניט אַרויס-גיין
אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ	קיין מאַן פון די טהיר פון זיין הויז
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
23. וְעָבַר יְהוָה	23. און ווען דער עוויגער וועט דורכגיין
לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם	צו פלאַגען מצרים,
וְרָאָה אֶת־הַדָּם	און ער וו'עט זעהן דאס בלוט
עַל־הַמַּשְׁקוֹף	אויף דעם אויבער-שוועל
וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת	און אויף די צוויי פּפאָסטען,
וּפָסַח יְהוָה	דאַן וועט דער עוויגער איבערשרייטען
עַל־הַפֶּתַח	איבער די טהיר,
וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית	און ער וועט ניט לאָזען דעם פערדערבער
לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם	[צו] קומען אין אַייערע הייזער
לִנְגֹּף׃	צו פלאַגען.
24. וּשְׁמַרְתֶּם	24. און איהר זאלט היטען
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ	אַלס געזעץ פיר דיר און פיר דיינע קינדער
עַד־עוֹלָם׃	ביז עוויג.
25. וְהָיָה	25. און עס וועט זיין,
כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ	ווען איהר וועט קומען צו דאס לאנד
אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם	וואס דער עוויגער וועט געבען צו אייך,
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר	ווי ער האט גערעט,
וּשְׁמַרְתֶּם	דאַן זאלט איהר היטען
אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃	דיזע דינסט.
26. וְהָיָה	26. און עס וועט זיין,
כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם	ווען עס וועלען זאגען צו אייך
בְּנֵיכֶם	אַייערע קינדער:
מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת	וואס איז דיזע דינסט
לָכֶם׃	ביי אַייך?

1) חיל, פאָלקס-אַבטהיילונגען. 2) אונטער פרעמדע אדער אונטער אַיינגעבאָרענע. 3) היימישער, בירגער. 4) ציהט. 5) איזאָפּ. 6) בעשמירען.

27. ואמרתם	27. דאַן זאלט איהר זאגען:
זבח־פסח הוא ליהוה	עס איז אַ פסח־שלאַכטונג צום עוויגען
אשר פסח	וועלכער האט איבער־געשריטען
על־בתי בני־ישראל	איבער די הייזער פון די קינדער ישראל,
במצרים	אין מצרים,
בנגפו את־מצרים	ווען ער האט געפלאַגט די מצרים,
ואת־בתינו הציל	און אונזערע הייזער האט ער גערעטעט.
ויקד העם	און דאס פאלק האט זיך געקניט,[1]
וישתחוו:	און זיי האבען זיך געבוקט.
28. וילכו ויעשו בני־ישראל	28 און די קינדער ישראל זיי־נען געגאַנגען און געטאָן;
כאשר צוה יהוה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען
את־משה ואהרן	משה און אהרן,
כן עשו:	אזוי האבען זיי געטאָן.
ששי	ששי
29 ויהי בחצי הלילה	29. און עס איז געוועזן אין מיטען דער נאַכט
ויהוה הכה	האט דער עוויגער געשלאָ־גען
כל־בכור	יעדען ערסט־געבאָרענעם
בארץ מצרים	אין דאס לאַנד מצרים,
מבכור פרעה	פון דעם ערסט־געבאָרענעם פון פרעה,
הישב על־כסאו	וועלכער זיצט אויף זיין טהראָן,
עד בכור השבי	ביז דעם ערסט־געבאָרענעם פון דעם געפאַנגענעם,
אשר בבית הבור	וועלכער איז אין געפענגניס־הויז,
וכל בכור בהמה:	און יעדער ערסט־געבאָ־רענער פון פיה.
30. ויקם פרעה לילה	30. און פרעה איז אויפגע־שטאַנען (אין דער) נאַכט,
הוא וכל־עבדיו	ער און אַלע זיינע קנעכט,
וכל־מצרים	און גאַנץ מצרים,
ותהי צעקה גדלה	און עס איז געוועזן אַ גרוי־סער געשריי
במצרים	אין מצרים,
כי־אין בית	דען עס איז ניט געוועזן אַ הויז,
אשר אין־שם מת:	וואָס דארט איז ניט געוועזן קיין טויטער.
31. ויקרא	31. און ער האט גערופען
למשה ולאהרן	[צו] משה און [צו] אהרן
לילה	(אין דער) נאַכט,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
קומו צאו מתוך עמי	שטייט אויף, גייט אַרויס פון מיין פאָלק,

גם־אתם	אויך איהר,
גם־בני ישראל	אויך די קינדער ישראל,
ולכו עבדו את־יהוה	און גייט, דינט דעם עוויגען
כדברכם:	ווי איהר האט גערעט.
32. גם־צאנכם	32. אויך אַייערע שאָף,
גם־בקרכם קחו	אויך אייערע רינדער נעהמט,
כאשר דברתם	ווי איהר האט גערעט.
ולכו	און גייט,
וברכתם גם־אתי:	און בענשט אויך מיר.
33. ותחזק מצרים	33. און די מצרים האבען געדרענגט[2]
על־העם	אויף דאס פאלק
למהר	צו אַיילען
לשלחם מן־הארץ	זיי אַרויס־צו־שיקען פון דאס לאַנד,
כי אמרו	דען זיי האבען געזאגט:
כלנו מתים:	מיר אַלע שטאַרבען!
34. וישא העם	34. און דאס פאָלק האט געטראָגען
את־בצקו	זיינע טייג
טרם יחמץ	בעפאָר עס איז נאך געוואָ־רען זויער,
משארתם	זייערע [3]טייג־שיסלען
צררת בשמלותם	אַיינגעבונדען אין זייערע קליידער
על־שכמם:	אויף זייער שולטער.
35. ובני־ישראל עשו	35. און די קינדער ישראל האבען געטאָן,
כדבר משה	ווי משה'ס ווארט,
וישאלו ממצרים	און זיי האבען [4]פערלאַנגט פון די מצרים
כלי־כסף וכלי־זהב	זילבערנע געפעס און גאָלדערנע געפעס
ושמלת:	און קליידער.
36. ויהוה נתן	36. און דער עוויגער האט געגעבען
את־חן העם	גונסט צום פאָלק
בעיני מצרים	אין די אויגען פון די מצרים.
וישאלום	און זיי האבען זיי [4]געגעבען זייער פערלאַנג,
וינצלו את־מצרים:	און זיי האבען אויסגע־ליידיגט די מצרים.
37 ויסעו בני־ישראל	37. און די קינדער ישראל האבן געוייזט
מרעמסס סכתה	פון רעמסס נאך סכות,
כשש־מאות אלף	אונגעפעהר זעקס הונדערט טויזענד
רגלי	פוס־געהער,
הגברים לבד מטף:	די מענער אויסער קינדער,

1) פערנייגט. 2) האבען זיך געשטארקט. 3) מולטערס, ברויט־דייזעס, באַקטרעגע. 4) אדער: געליהען.

38. וְגַם־עֵרֶב רַב	38. און אויך פיל [1]געמיש־טעס־(פאָלק)
עָלָה אִתָּם	איז אויפגעגאַנגען מיט זיי
וְצֹאן וּבָקָר	און שאָף און רינדער,
מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד :	זעהר אַ [2]שווערע הערדע.
39. וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק	39. און זיי האבען געבאַקען (פון) די טייג,
אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ	וועלכע זיי האבען אַרויס־געבראַכט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
עֻגֹת מַצּוֹת	אונגעזייערטע קוכענס,
כִּי לֹא חָמֵץ	דען עס איז ניט זויער געוואָרען,
כִּי־גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם	דען זיי זיינען אַרויסגעטריבען געוואָרען פון מצרים,
וְלֹא יָכְלוּ	און זיי האָבען ניט געקענט
לְהִתְמַהְמֵהַּ	זיך פערזאַמען,
וְגַם־צֵדָה	און אויך שפייזע
לֹא־עָשׂוּ לָהֶם :	האבען זיי ניט געמאַכט פיר זיך.
40. וּמוֹשַׁב	40. אין די וואָהנ־צייט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם	וואס זיי האָבען געוואָהנט אין מצרים,
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	(איז געווען) דרייסיג יאהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה :	און פיער הונדערט יאהר.
41. וַיְהִי	41. און עס איז געווען
מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	צום ענדע פון דרייסיג יאָהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה	און פיער הונדערט יאהר,
וַיְהִי	און עס איז געווען
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דעם זעלבען טאָג.
יָצְאוּ	זיינען ארויס־געגאַנגען
כָּל־צִבְאוֹת יְהוָֹה	אַלע העערען פון דעם עוויגען,[3]
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם :	פון דאס לאַנד מצרים.
42. לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא	42. עס איז אַ נאַכט פון היטונג[4]
לַיהוָֹה	פון דעם עוויגען'ס וועגען,
לְהוֹצִיאָם	ווייל ער האט זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה	דאס איז די זעלבע נאַכט,
לַיהוָֹה שִׁמֻּרִים	(וועלכע איז) אַ [4]היטונג פון דעם עוויגען'ס וועגען
לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	ביי אַלע קינדער ישראל,
לְדֹרֹתָם :	פיר זייערע געשלעכטער.
43. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	43. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	צו משה און אהרן:
זֹאת חֻקַּת הַפָּסַח	דיזעס איז דאס געזעטץ פון פסח־אָפּפער
כָּל־בֶּן־נֵכָר	[5]יעדער פרעמדער
לֹא־יֹאכַל בּוֹ :	זאָל ניט עסען פון איהם.
44. וְכָל עֶבֶד אִישׁ	44. און יעדער קנעכט פון אַ מאַן,
מִקְנַת־כָּסֶף	אַ געקויפטער פיר געלד,
וּמַלְתָּה אֹתוֹ	זאָלסט'ו איהם בעשניידען,
אָז יֹאכַל בּוֹ :	דאַן קען ער עסען פון איהם.
45. תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר	45. איין איינוואָהנער און אַ געדונגענער
לֹא־יֹאכַל בּוֹ :	זאָל ניט עסען פון איהם.
46. בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל	46. אין איין הויז זאל עס געגעסען ווערען,
לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת	דו זאָלסט ניט אַרויס־ברינגען פון'ם הויז
מִן־הַבָּשָׂר	פון די פלייש
חוּצָה	אין דרויסען,
וְעֶצֶם	און אַ ביין
לֹא־תִשְׁבְּרוּ־בוֹ :	זאָלט איהר ניט צוברעכען פון איהם.
47. כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל	47. די גאַנצע געמיינדע פון ישראל
יַעֲשׂוּ אֹתוֹ :	זאָלען איהם מאַכען.
48. וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ	48. און ווען עס וועט זיך אויפהאַלטען ביי דיר
גֵּר	אַ פרעמדער,
וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָֹה	און ער וועט וועלען מאַכען אַ פסח־אָפּפער צום עוויגען,
הִמּוֹל לוֹ כָל־זָכָר	זאָל ביי איהם בעשניטען ווערען יעדעס מענליכע,
וְאָז יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ	און דאַן קען ער זיך ער־נעהנטערן איהם צו מאַכען,
וְהָיָה	און ער וועט זיין
כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ	ווי דער איינגעבאָרענער פון דעם לאַנד,
וְכָל־עָרֵל	אבער [6]יעדער אונבעשניטענער
לֹא־יֹאכַל בּוֹ :	זאל ניט עסען פין איהם.
49. תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה	49. איין געזעטץ זאָל זיין
לָאֶזְרָח	פיר דעם איינגעבאָרענעם,
וְלַגֵּר	און פיר דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם :	וועלכער וואָהנט צווישען אייך.
50. וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	50. און אַלע קינדער ישראל האבען געטאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן	משה און אהרן
כֵּן עָשׂוּ :	אַזוי האבען זיי געטאָן.

1) אַ געמיש פון פערשידענע פעלקער. 2) גרויסע. 3) ד. ה. גאָטעס-פאָלק. 4) ד. ה. וועלכע דאַרף געהיט ווער־ען, געהאַלטען ווערען. 5) קיין. 6) ד. ה. ניט אידען, וועלכע זיינען בעשניטען.

51. וַיְהִי	51. און עס איז געוועזן
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דעם זעלבען טאג
הוֹצִיא יְהוָה	האט דער עוויגער ארויס־געפיהרט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאנד מצרים
עַל־צִבְאֹתָם׃	נאך זייערע העערען.

Cap. XIII. — יג

שְׁבִיעִי — שְׁבִיעִי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. קַדֶּשׁ־לִי	2. מאַך הייליג צו מיר
כָל־בְּכוֹר	יעדען ערסט־געבאָרענעם,
פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם	[1] יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל,
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אונטער מענש(ען) און אונטער פיה;
לִי הוּא׃	עס געהערט צו מיר.
3. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. און משה האט געזאָגט
אֶל־הָעָם	צו דעם פאָלק:
זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה	געדיינקט דיזען טאָג,
אֲשֶׁר יְצָאתֶם	וואס איהר זייט אַרויס־געגאַנגען
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים	פון קנעכט־הויז,
כִּי בְּחֹזֶק יָד	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם	האט דער עוויגער אייך אַרויס־געפיהרט,
מִזֶּה	פון היר,
וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ׃	און עס זאָל ניט געגעסען ווערען געזיירטעס.
4. הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים	4. הייטע גייט איהר אַרויס
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב׃	אין דעם [2]זאַנגען־מאָנאַט.
5. וְהָיָה	5. און עס וועט זיין,
כִּי־יְבִיאֲךָ יְהוָה	ווען דער עוויגער וועט דיר ברייגגען
אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דאס לאַנד פון דעם כנעני,
וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי	און דעם חתי און דעם אמרי,
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	און דעם חוי און דעם יבוסי,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וואס ער האט געשוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן
לָתֶת לָךְ	דיר צו געבען,
אֶרֶץ	אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וואס פליסט מילך און האָניג,
וְעָבַדְתָּ	דאַן זאָלסט'ו דינען
אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת	דיזע דינסט
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה׃	אין דיזען מאָנאַט.
6. שִׁבְעַת יָמִים	6. זיבען טעג
תֹּאכַל מַצֹּת	זאָלסט'ו עסען אונגעזויערטע (קוכענס),
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג
חַג לַיהוָה׃	(זאָל זיין) אַ פייער־טאג צו דעם עוויגען.
7. מַצּוֹת יֵאָכֵל	7. אונגעזייערטע (קוכענס) זאָל געגעסען ווערען
אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים	די זיבען טעג,
וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ	און עס זאָל ניט געזען ווערען ביי דיר געזייערטעס,
וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר	און עס זאל ניט געזען ווערן ביי דיר זויער־טייג
בְּכָל־גְּבֻלֶךָ׃	אין דיין גאַנצען גרענעץ.
8. וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ	8. און דו זאָלסט דערציילען [צו] דיין זוהן
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בַּעֲבוּר זֶה	(איך מהוא עס) וועגען דעם,
עָשָׂה יְהוָה לִי	(וואס) דער עוויגער האט מיט מיר געטאָן,
בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם׃	ווען איך בין אַרויס־געגאַנגען פון מצרים.
9. וְהָיָה לְךָ	9. און עס זאל זיין צו דיר
לְאוֹת עַל־יָדְךָ	פיר אַ צייכען אויף דיין האַנד[3]
וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ	און צו איין אַנדיינקונג צווישען דיינע אויגען,[4]
לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ	אום דעם עוויגען'ס [5]געזעץ זאָל זיין
בְּפִיךָ	אין דיין מויל,
כִּי בְּיָד חֲזָקָה	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם׃	האט דער עוויגער דיר אַרויס געפיהרט פון מצרים.
10. וְשָׁמַרְתָּ	10. און דו זאָלסט היטען
אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת	דיזען געזעץ
לְמוֹעֲדָהּ	צו איהר צייט,
מִיָּמִים יָמִימָה׃	פון יאָהר צו יאָהר.
11. וְהָיָה	11. און עס וועט זיין,
כִּי־יְבִאֲךָ יְהוָה	ווען דער עוויגער וועט דיר ברייגגען
אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דאס לאַנד פון דעם כנעני,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ	ווי ער האט געשוואָרען צו דיר
וְלַאֲבֹתֶיךָ	און צו דיינע עלטערן,

1) אזוי ווי כל פטר רחם, זעה פ׳ 13. 2) ד. ה. ניסן דער מאָנאַט, ווען די געטריידע איז אין זאַנגען, צייטיג. 3) ד. ה. תפלין של יד. 4) ד. ה. תפלין של ראש. 5) לעהרע.

וְנָתְנָהּ לָךְ׃	און ער וועט איהר געבען צו דיר;
12. וְהַעֲבַרְתָּ	12. דאַן זאָלסט'ו [1]אָבשיידען
כָל־פֶּטֶר־רֶחֶם	יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב.
לַיהוָה	צו דעם עוויגען,
וְכָל־פֶּטֶר ׀ שֶׁגֶר בְּהֵמָה	און יעדע ערסט־געוואָרפענע פון פיה,
אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ	וועלכע דו וועסט האבען,
הַזְּכָרִים	די מענליכע,
לַיהוָה׃	(זאל געהערען) צום עוויגען.
13. וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר	13. און יעדער ערסט־געבאָרענער פון איין אייזעל
תִּפְדֶּה בְשֶׂה	זאָלסט'ו אויסלייזען מיט אַ לאַם,
וְאִם־לֹא תִפְדֶּה	און אויב דו ווילסט (איהם) ניט אויס־לייזען,
וַעֲרַפְתּוֹ	דאַן זאָלסט'ו איהם ברעכען דעם [2]גֶעניק,
וְכֹל בְּכוֹר אָדָם	אבער יעדען ערסט־געבאָרענעם פון אַ מענשען
בְּבָנֶיךָ	אונטער דיינע זיהן
תִּפְדֶּה׃	מוזט'ו אויסלייזען.

מַפְטִיר — מַפְטִיר

14. וְהָיָה	14. און עס וועט זיין,
כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ	ווען דיין זוהן וועט דיר פרעגען
מָחָר	אין דער צוקונפט[3]:
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַה־זֹּאת	וואס איז דיזעס?
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	דאַן זאָלסט'ו זאגען צו איהם:
בְּחֹזֶק יָד	מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִיאָנוּ יְהוָה	האט דער עוויגער אונז אַרויס־געפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט־הויז.
15. וַיְהִי	15. און עס איז געוועזן,
כִּי־הִקְשָׁה פַרְעֹה	ווען פרעה איז האַרט געוועזן
לְשַׁלְּחֵנוּ	אונז אַרויס־צושיקען,
וַיַּהֲרֹג יְהוָה	דאַן האט דער עוויגער דערשלאָגען
כָּל־בְּכוֹר	יעדען ערסט־געבאָרענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
מִבְּכֹר אָדָם	פון דעם ערסט־געבאָרענעם פון מענש(ען)
וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה	ביז דעם ערסט־געבאָרענעם פון פיה,
עַל־כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיהוָה	דארום שלאַכט איך צו דעם עוויגען
כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם	יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב,
הַזְּכָרִים	די מענליכע,
וְכָל־בְּכוֹר בָּנַי	און יעדען ערסט־געבאָרענעם פון מיינע זיהן
אֶפְדֶּה׃	לייז איך אויס.
16. וְהָיָה	16. און עס זאל זיין
לְאוֹת עַל־יָדְכָה	פיר אַ צייכען אויף דיין האַנד'
וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ	און פיר שטערן־בענדער צווישען דיינע אויגען,
כִּי בְּחֹזֶק יָד	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִיאָנוּ יְהוָה	האט דער עוויגער אונז אַרויס־געפיהרט
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.

בְּשַׁלַּח — BESHALLACH.

17. וַיְהִי	17. און עס איז געוועזן,
בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה	ווען פרעה האט אַרויס־געשיקט
אֶת־הָעָם	דאס פאלק,
וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים	דאַן האט זיי גאט ניט געפיהרט
דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים	(דורך) דעם וועג פון דאס לאַנד פלשתים,
כִּי קָרוֹב הוּא	ווייל ער איז נאָהענט,
כִּי אָמַר אֱלֹהִים	דען גאט האט געזאגט:
פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם	פיליכט וועט דאס פאָלק [4]בערייען,
בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה	ווען זיי וועלען זעהן קריג,
וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה׃	און זיי וועלען זיך צוריק־קעהרען נאך מצרים.
18. וַיַּסֵּב אֱלֹהִים	18. זאָנדערען גאט האט אַרום־געפיהרט
אֶת־הָעָם	דאַס פאָלק
דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר	(דורך) דעם וועג פון דער וויסטע.
יַם־סוּף	(צום) שילף מעער;
וַחֲמֻשִׁים	און בעוואָפענטע
עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	זיינען די קינדער ישראל אויף־געגאַנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
19. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	19. און משה האט גענומען
אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף	יוסף'ס ביינער
עִמּוֹ	מיט [5]איהם,
כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ	דען ער האט בעשוואָרען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:

1) איבערפיהרען אָבגעבען. 2) נאַקען. 3) העברעאיש: מאָרגען. 4) חרטה האבען. 5) זיך.

פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם	גאָט וועט אייך געוויס דערמאָנען,
וְהַעֲלִיתֶם	דאַן זאָלט איהר אויפ־ברייגגען
אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה	מיינע ביינער פון היר
אִתְּכֶם׃	מיט אייך.
20. וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת	20. און זיי האבען געדייזט פון סכות,
וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם	און זיי האבען געלאַגערט אין אתם
בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃	ביים ברעג פון דער וויסטע.
21. וַיְיָ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם	21. און דער עוויגער איז געגאַנגען פאַר זיי
יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן	ביי טאָג מיט אַ וואָלקען־זייל
לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ	זיי צו פיהרען דעם וועג,
וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ	און ביי נאַכט מיט אַ פייער־זייל
לְהָאִיר לָהֶם	זיי צו בעלייכטען,
לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה׃	אום צו געהן ביי טאָג און ביי נאַכט.
22. לֹא־יָמִישׁ	22. עס האט ניט [1]אָבגעטרעטען
עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם	דער וואָלקען־זייל ביי טאָג
וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה	און דער פייער־זייל ביי נאַכט
לִפְנֵי הָעָם׃	פאַר דעם פאָלק.

Cap. XIV. יד

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְיָשֻׁבוּ	דאס זיי זאָלען זיך צוריק־קעהרען,
וְיַחֲנוּ	און זיי זאָלען לאַגערן
לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת	פאַר פי החירות
בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם	צווישען מגדול און צווישען דעם מעער
לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן	פאַר [2]בעל צפון,
נִכְחוֹ תַחֲנוּ	ענטגעגען איהם זאָלט איהר לאַגערן
עַל־הַיָּם׃	ביי דעם מעער.
3. וְאָמַר פַּרְעֹה	3. און פרעה וועט זאגען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	[5]אויף די קינדער ישראל:
נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ	זיי זיינען פערא׳רט אין דאס לאַנד,
סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר׃	די וויסטע האט זיי איינגע־שלאָסען.
4. וְחִזַּקְתִּי	4. און איך וועל שטאַרקען
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה׳ס האַרץ,
וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם	דאַס ער וועט זיי נאָכיאָגען,
וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה	און איך וועל געעהרט ווערען [3]דורך פרעה
וּבְכָל־חֵילוֹ	און [3]דורך זיין גאַנצע מאַכט
וְיָדְעוּ מִצְרַיִם	און די מצרים וועלען וויסען,
כִּי־אֲנִי יְהוָה	דאס איך בין דער עוויגער;
וַיַּעֲשׂוּ־כֵן׃	און זיי האָבען אַזוי געטאָן.
5. וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם	5. און מען האט [4]דערציילט דעם קעניג פון מצרים
כִּי בָרַח הָעָם	אַז דאַס פאָלק איז ענטלאָפען,
וַיֵּהָפֵךְ	דאַן האט זיך פערוואַנדעלט
לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו	די האַרץ פון פרעה און פון זיינע קנעכט
אֶל־הָעָם	[5]געגען דאס פאָלק,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ	וואס האבען מיר דיזעס געטאָן,
כִּי־שִׁלַּחְנוּ	דאס מיר האבען אַרויס־געשיקט
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מֵעָבְדֵנוּ׃	פון [6]אונז צו דינען?
6. וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ	6. און ער האט געשפאַנט זיין וואָגען,
וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ׃	און זיין פאָלק האט ער גענומען מיט איהם.
7. וַיִּקַּח	7. און ער האט גענומען
שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר	זעקס הונדערט אויסער־וועהלטע [7]וועגען
וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם	און אַלע וועגען פון מצרים
וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ׃	און הויפט־לייטע איבער זיין גאַנצען (העער).
8. וַיְחַזֵּק יְהוָה	8. און דער עוויגער האט געשטאַרקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	די האַרץ פון פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דעם קעניג פון מצרים,
וַיִּרְדֹּף	און ער האט געיאָגט
אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	נאָך די קינדער ישראל,
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים	און די קינדער ישראל זיינען אַרויס־געגאַנגען
בְּיָד רָמָה׃	מיט איין אויפ-געהייבענע האַנד.[8]
שֵׁנִי	שֵׁנִי
9. וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם	9. און די מצרים האבען געיאָגט
אַחֲרֵיהֶם	נאָך זיי,
וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם	און זיי האבען זיי געגרייכט
חֹנִים עַל־הַיָּם	געלאַגערט ביי דעם מעער
כָּל־סוּס	אַלע פערד

1) אָבגעוויכען, אָבגעקעהרט, זיך דערווייטערט. 2) איין עגיפטישער געטץ. 3) ביי. 4) בער כטעט. 5) וועגען. 6) אונזער דינסט. 7) שטרייט־וועגען. 8) ד. ה מיט שטאָלץ; עפענטליך.

רֶכֶב פַּרְעֹה	(און) וועגען פון פרעה
וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ	און זיינע רייטער און זיין מאכט
עַל־פִּי הַחִירֹת	ביי פי החירות
לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן׃	פאר בעל צפון.
10. וּפַרְעֹה הִקְרִיב	10. און פרעה האט זיך דערנעהנטערט;
וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האבען אויפגעהויבען
אֶת־עֵינֵיהֶם	זייערע אויגען,
וְהִנֵּה מִצְרַיִם ׀ נֹסֵעַ	און [1]זיי זעהען די מצרים רייזענדיג
אַחֲרֵיהֶם	הינטער זיי,
וַיִּירְאוּ מְאֹד	און זיי האבען זיך זעהר געפירכטעט,
וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האבען געשריען
אֶל־יְהוָה׃	צו דעם עוויגען.
11. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	11. און זיי האבען געזאגט צו משה:
הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים	[2]צו ווייל עס זיינען ניט'א קיין גרעבער
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
לְקַחְתָּנוּ	[3](דארום) האסט'ו אונז ארויס־גענומען
לָמוּת בַּמִּדְבָּר	צו שטארבען אין דער וויסטע?
מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ	וואס האסט'ו אונז דיזעס געטאן
לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם׃	אונז ארויס־צופיהרען פון מצרים?
12. הֲלֹא־זֶה הַדָּבָר	12. איז ניט דאס [4]די רייד,
אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ	וועלכע מיר האבען גערעדט צו דיר
בְמִצְרַיִם	אין מצרים,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
חֲדַל מִמֶּנּוּ	[5]לאז אב פון אונז,
וְנַעַבְדָה אֶת־מִצְרָיִם	און מיר וועלען דינען די מצרים,
כִּי טוֹב לָנוּ	דען עס איז אונז בעסער
עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם	(צו) דינען די מצרים
מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר׃	אלס צו שטארבען אין דער וויסטע.
13. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	13. און משה האט געזאגט
אֶל־הָעָם	צו דעם פאלק:
אַל־תִּירָאוּ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען
הִתְיַצְּבוּ	שטייט,
וּרְאוּ	און זעהט
אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה	דעם עוויגען'ס הילפע,
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם	וואס ער וועט טהאן פיר אייך
הַיּוֹם	היינט.

כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם	דען די מצרים, וועלכע איהר זעהט היינט,
לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד	וועט איהר זיי מעהר ניט זעהן
עַד־עוֹלָם׃	ביז עוויג.
14. יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם	14. דער עוויגער וועט שטרייטען פיר אייך,
וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן׃	אבער איהר זאלט שווייגען שטיל.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
15. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	15. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
מַה־תִּצְעַק אֵלָי	וואס שרייסט'ו צו מיר?
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	רייד צו די קינדער ישראל,
וְיִסָּעוּ׃	דאס זיי זאלען רייזען.
16. וְאַתָּה	16. און דו
הָרֵם אֶת־מַטְּךָ	הייב אויף דיין שטעקען,
וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ	און נייג דיין האנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער,
וּבְקָעֵהוּ	און שפאלט איהם,
וְיָבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל וועלען אריינ־קומען
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה׃	אין מיטען דעם מעער אין דער טריקעניס.
17. וַאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק	17. און איך, זעה איך וועל שטארקען
אֶת־לֵב מִצְרַיִם	די הארץ פון די מצרים,
וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם	און זיי וועלען קומען נאך זיי
וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה	און איך וועל געעהרט ווע־רען [6]דורך פרעה,
וּבְכָל־חֵילוֹ	און [6]דורך זיין גאנצע מאכט,
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃	[6]דורך זיינע וועגען און [6]דורך זיינע רייטער.
18. וְיָדְעוּ מִצְרַיִם	18. און די מצרים וועלען וויסען
כִּי־אֲנִי יְהוָה	דאס איך בין דער עוויגער,
בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה	ווען איך וועל געעהרט ווערען [6]דורך פרעה,
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃	[6]דורך זיינע וועגען און דורך זיינע רייטער.
19. וַיִּסַּע	19. און עס [7]האט גערייזט
מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים	גאטעס־ענגעל,
הַהֹלֵךְ	וועלכער איז געגאנגען
לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל	פאר דעם לאגער פון די ישראל,
וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם	און ער איז געגאנגען הינטער זיי;
וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן	און דער וואלקען־זייל האט [7]גערייזט
מִפְּנֵיהֶם	פון פאר זיי,

1) און זעה. 2) אדער: זיינען דען ניט'א א.ז.וו. 3) דאס דו האסט א.ז.וו. 4) דאס ווארט. 5) לאז אונז צו־רוה. 6) ביי. 7) וועג־געגאנגען

וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם׃	און ער האט זיך געשטעלט הינטער זיי.
20. וַיָּבֹא	20. און ער איז געקומען
בֵּין ׀ מַחֲנֵה מִצְרַיִם	צווישען דעם לאַגער פון די מצרים
וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל	און צווישען דעם לאַגער פון די ישראל;
וַיְהִי	און עס איז געווען
הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ	דער וואָלקען און די פינס־טערנים (פיר די מצרים),
וַיָּאֶר אֶת־הַלָּיְלָה	און ער האט בעלייכטעט די נאַכט (פיר די ישראל).
וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה	און איינער האט זיך ניט דערנענטערט צום אַנדערן
כָּל־הַלָּיְלָה׃	די גאַנצע נאַכט.
21. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ	21. און משה האט גענייגט זיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער.
וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־הַיָּם	און דער עוויגער האט גע־פיהרט דעם מעער
בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה	מיט אַ שטאַרקען אָסט-ווינד
כָּל־הַלַּיְלָה	די גאַנצע נאַכט,
וַיָּשֶׂם אֶת־הַיָּם	און ער האט געמאַכט דעם מעער
לֶחָרָבָה	צו טריקנים,
וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃	און די וואַסער זיינען גע־שפּאָלטען געוואָרען.
22 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	22. און די קינדער ישראל זיינען געקומען
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה	אין מיטען דעם מעער אין דער טריקניס,
וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה	און די וואַסער איז צו זיי געוועןן[1] אַ מויער
מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃	פון זייער רעכטע האַנד און פון זייער לינקע האַנד.
23. וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם	23. און די מצרים האבען געיאָגט,
וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם	און זיי זיינען געקומען נאָך זיי,
כֹּל סוּס פַּרְעֹה	אַלע פערד פון פרעה,
רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו	זיינע וועגען און זיינע רייטער
אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃	אין מיטען דעם מעער.
24. וַיְהִי	24. און עס איז געווען
בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר	אין די מאָרגען־וואַכע[2],
וַיַּשְׁקֵף יְהוָה	דאַן האט דער עוויגער געקוקט
אֶל־מַחֲנֵה מִצְרַיִם	אויף דעם לאַגער פון די מצרים
בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן	מיט אַ זייל פון פייער און וואָלקען,
וַיָּהָם	און ער האט [3]פערווירט
אֵת מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃	דעם לאַגער פון די מצרים.
25. וַיָּסַר	25. און ער האט אַראָב־גענומען
אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו	[4]די רעדער פון זיינע וועגען
וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדֻת	און ער האט איהם געפיהרט מיט שווערקייט,

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם	און מצרים האט געזאגט:
אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל	איך וויל לויפען פאַר די קינדער ישראל,
כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם	דען דער עוויגער שטרייט פיר זיי
בְּמִצְרָיִם׃	געגען די מצרים.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
26 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה אֶת־יָדְךָ	נייג דיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער,
וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם	און די וואַסער וועלען זיך צוריק־קעהרען
עַל־מִצְרַיִם	איבער די מצרים,
עַל־רִכְבּוֹ	איבער זיינע וועגען
וְעַל־פָּרָשָׁיו׃	און איבער זיינע רייטער.
27. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ	27. און משה האט גענייגט זיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער,
וַיָּשָׁב הַיָּם	און דער מעער האט זיך צוריק־געקעהרט
לִפְנוֹת בֹּקֶר	געגען מאָרגען
לְאֵיתָנוֹ	צו זיין שטאַרקייט,
וּמִצְרַיִם נָסִים	און די מצרים זיינען געלאָפען
לִקְרָאתוֹ	געגען איהם,
וַיְנַעֵר יְהוָה	און דער עוויגער האט [5]אַריינ־געוואָרפען
אֶת־מִצְרַיִם	די מצרים
בְּתוֹךְ הַיָּם׃	אין מיטען דעם מעער.
28. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם	28. און די וואַסער האבען זיך צוריק־געקעהרט,
וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב	און זיי האבען בעדעקט די וועגען
וְאֶת־הַפָּרָשִׁים	און די רייטער
לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה	מיט אַלע העערען פון פרעה,
הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם	וועלכע זיינען געקומען נאָך זיי
בַּיָּם	אין דעם מעער,
לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם	עס איז ניט געבליבען אונטער זיי
עַד־אֶחָד׃	ביז איינעם.
29. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	29. און די קינדער ישראל
הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה	זיינען געגאַנגען אין דער טריקנים
בְּתוֹךְ הַיָּם	אין מיטען דעם מעער,
וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה	אין די וואַסער איז צו זיי געוועןן אַ מויער
מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃	פון זייער רעכטע האַנד און פון זייער לינקע האַנד.
30. וַיּוֹשַׁע יְהוָה	30. און דער עוויגער האט געהאָלפען

1) ד. ה. ווי אַ מויער. 2) ד. ה. די לעצטע נאַכט־אַבטהיילונג, וועלכע גרענעצט זיך מי׳ט׳ן מאָרגען. 3) צוטומעלט. 4) דעם ראַד. 5) אריינגעשאָקעלט, געשטירצט.

בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מִיַּד מִצְרָיִם	פון די האַנד פון די מצרים,
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט געזען
אֶת־מִצְרַיִם	די מצרים
מֵת	טויט
עַל־שְׂפַת הַיָּם׃	ביים ברעג פון דעם מעער.
31. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	31. און ישראל האט געזען
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה	די גרויסע [1]מאַכט,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט [2]געוויזען
בְּמִצְרַיִם	אויף די מצרים,
וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְיָ	און דאס פאָלק האט גע־פירכטעט דעם עוויגען,
וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה	און זיי האבען געגלויבט אין דעם עוויגען
וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃	און אין משה, זיין קנעכט.

Cap. XV. טו

1. אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה	1. דאַן האט געזונגען משה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען געזאַנג
לַיהוָה	צו דעם עוויגען,
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר	און זיי האבען געזאגט, זאָגענדיג:
אָשִׁירָה לַיהוָה	איך וויל זינגען צו דעם עוויגען,
כִּי־גָאֹה גָּאָה	דען (ער איז) הויך ערהאַבען
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דעם) פערד און זיין רייטער
רָמָה בַיָּם׃	האט ער געוואָרפען אין'ם מעער.
2. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ	2. מיין שטאַרקייט און (מיין) געזאַנג איז דער עוויגער,
וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה	און ער איז געוועזן מיר צו הילפע;
זֶה אֵלִי	דיזער איז מיין גאט,
וְאַנְוֵהוּ	און איך וויל איהם [3]ריהמען,
אֱלֹהֵי אָבִי	מיין פאָטער'ס גאט,
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃	און איך וויל איהם [4]ערהייבען
3. יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה	3. דער עוויגער איז אַ קריגס־מאַן,
יְהוָה שְׁמוֹ׃	„עוויגער" איז זיין נאָמען.
4. מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה	4. פרעה'ס וועגען
וְחֵילוֹ	און זיין קריגס־מאַכט
יָרָה בַיָּם	האט ער געשליידערט אין'ם מעער,
וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו	און די בעסטע פון זיינע הויפט־לייטע

טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃	זיינען [5]פערזונקען געוואָרען אין'ם שילף־מעער.
5. תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ	5. טיפע וואַסער האבען זיי בעדעקט,
יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת	זיי זיינען אַרונטער־געגאַנגען אין די טיפענים
כְּמוֹ־אָבֶן׃	ווי אַ שטיין.
6. יְמִינְךָ יְהוָה	6. דיין רעכטע האַנד, עוויגער,
נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ	איז [6]פערהערליכט מיט קראַפט,
יְמִינְךָ יְהוָה	דיין רעכטע האַנד, עוויגער,
תִּרְעַץ אוֹיֵב׃	צושמעטערט (דעם) פיינד.
7. וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ	7. און אין דיין גרויסע הויכקייט
תַּהֲרֹס קָמֶיךָ	צושטערסט'ו [7]די, וועלכע שטעהען אויף געגען דיר,
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ	דו [8]שיקסט אַרויס דיין [9]גרים
יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃	[10]פערברענט ער זיי ווי [11]שטרוי.
8. וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ	8. און דורך דעם הויך פון דיין נאָז
נֶעֶרְמוּ מַיִם	האבען זיך [12]אויפ־געהייפט וואַסער,
נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד	עס זיינען געשטאַנען ווי אַ וואַנד
נֹזְלִים	פליסענדע (וואַסער),
קָפְאוּ תְהֹמֹת	עס זיינען פערגליווערט געוואָרען טיפע־וואַסער
בְּלֶב־יָם׃	אין מיטען דעם מעער.
9. אָמַר אוֹיֵב	9. דער פיינד האט געזאגט:
אֶרְדֹּף	איך וועל יאגען,
אַשִּׂיג	איך וועל גרייכען,
אֲחַלֵּק שָׁלָל	איך וועל צו־טהיילען רויב,
תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי	[13]פול וועט מיט זיי ווערען מיין זעלע;
אָרִיק חַרְבִּי	איך וועל אַרויס־ציהען מיין שווערד
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃	[14]פערטילגען וועט זיי מיין האַנד.
10. נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ	10. (אָבער) דו האסט גע־בלאָזען מיט דיין אָטעם,
כִּסָּמוֹ יָם	האָט זיי בעדעקט דאס מעער
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת	זיי זיינען פערזונקען ווי בליי,
בְּמַיִם אַדִּירִים׃	אין די שטאַרקע וואַסערן.
11. מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ	11. ווער איז ווי דו אונטער די געטער, עוויגער!
מִי כָּמֹכָה	ווער איז ווי דו
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ	[6]פערהערליכט אין הייליגקייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת	פורכטבאַר (אין) לויבען,
עֹשֵׂה־פֶלֶא׃	איין וואונדער־טהוער.
12. נָטִיתָ יְמִינְךָ	12. דו האסט געניינט דיין רעכטע האַנד
תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃	האט זיי פערשלונגען (די) ערד.

1) האַנד. 2) געטאָן. 3) בעשעהענען. 4) הויך פרייזען. 5) דערטרונקען. 6) געריהמט. 7) דיינע פיינדע. 8) לאָזט. 9) צאָרן. 10) פערצעהרט. 11) שטאָפּעלן. 12) אויפגעשטעלט ווי גארבען. 13) זאַט. 14) אויסראָטען.

13. נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ	13. דו האָסט געפיהרט מיט דיין גנאדע
עַם־זוּ גָּאָלְתָּ	דיזעס פאָלק, (וועלכעס) דו האָסט אויס־געליזט,
נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ	דו האָסט (עס) [1]געלייטעט מיט דיין שטארקייט
אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ	צו דעם וואָהנונג פון דיין הייליגקייט.
14. שָׁמְעוּ עַמִּים	14. פעלקער האבען (עס) געהערט
יִרְגָּזוּן	האבען זיי געציטערט,
חִיל אָחַז	אַ ציטערניס האט אָנגענומען
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת:	די בעוואָהנער פון פלשת.
15. אָז נִבְהֲלוּ	15. דאַן זיינען דערשראָקען געוואָרען
אַלּוּפֵי אֱדוֹם	די פירשטען פון אדום,
אֵילֵי מוֹאָב	די שטאַרקע פון מואב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד	האט זיי אָנגענומען אַ שרעק
נָמֹגוּ	עס זיינען [2]צוגאַנגען געוואָרען
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן:	אַלע בעוואָהנער פון כנען.
16. תִּפֹּל עֲלֵיהֶם	16. עס איז געפאַלען אויף זיי
אֵימָתָה וָפַחַד	פורכט און שרעקען
בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ	דורך די גרויסקייט פון דיין [3]אַרעם
יִדְּמוּ כָּאָבֶן	זיינען זיי [4]שטיל געבליבען ווי אַ שטיין,
עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה	ביז דיין פאָלק איז דורכגעגאַנגען, עוויגער,
עַד־יַעֲבֹר	ביז עס איז דורכגעגאַנגען
עַם־זוּ קָנִיתָ:	דיזעס פאָלק (וועלכעס) דו האסט [5]ערוואָרבען.
17. תְּבִאֵמוֹ	17. דו וועסט זיי אַריינבריינגען
וְתִטָּעֵמוֹ	און דו וועסט זיי איינפלאַנצען
בְּהַר נַחֲלָתְךָ	אויף דעם בארג פון דיין ערב־טהייל,
מָכוֹן	(אין דעם) אָרט,
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה	(וואס) דו, עוויגער, האָסט געמאַכט פיר דיין זיטץ,
מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ:	(וואו) דיינע הענד, עוויגער, האבען געגרינדעט אַ הייליגטהום.
18. יְהוָה יִמְלֹךְ	18. דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג!
19. כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה	19. ווען פרעה'ס פערד זיינען געקומען
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו	מיט זיינע וועגען און מיט זיינע רייטער
בַּיָּם	אין'ם מעער,
וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם	און דער עוויגער האט געבראַכט איבער זיי
אֶת־מֵי הַיָּם	די וואַסער פון'ם מעער,
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל

הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה	זיינען געגאַנגען אין דער טריקניס
בְּתוֹךְ הַיָּם:	אין מיטען דעם מעער;
20. וַתִּקַּח	20. דאַן האט גענומען
מִרְיָם הַנְּבִיאָה	מרים, די פראָפעטין,
אֲחוֹת אַהֲרֹן	אהרן'ס שוועסטער,
אֶת־הַתֹּף בְּיָדָהּ	דעם פויק אין איהר האַנד
וַתֵּצֶאןָ כָל־הַנָּשִׁים	און אַלע פרויען זיינען אַרויס־געגאַנגען
אַחֲרֶיהָ	נאָך איהר
בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת:	מיט פויקען און מיט טענץ.
21. וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם	21. און מרים האט זיי געאַנטוואָרט:
שִׁירוּ לַיהוָה	זינגט צו דעם עוויגען,
כִּי־גָאֹה גָּאָה	דען ער איז הויך ערהאַבען.
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דעם) פערד און זיין רייטער
רָמָה בַיָּם:	האט ער געוואָרפען אין'ם מעער.
22. וַיַּסַּע מֹשֶׁה	22. און משה האט געמאַכט רייזען
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מִיַּם־סוּף	פון'ם שילף־מעער,
וַיֵּצְאוּ	און זיי זיינען אַרויס־געגאַנגען
אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר	נאָך די וויסטע שור,
וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים	און זיי זיינען געגאַנגען דריי טעג
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם:	און זיי האבען געפונען קיין וואַסער.
23. וַיָּבֹאוּ מָרָתָה	23. און זיי זיינען געקומען נאָך מרה,
וְלֹא יָכְלוּ	אבער זיי האבען ניט געקענט
לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה	[צו] טרינקען וואַסער פון מרה,
כִּי מָרִים הֵם	ווען [6]עס איז געווען ביטער
עַל־כֵּן	דאַרום
קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה:	האט מען גערופען איהר נאָמען מרה.
24. וַיִּלֹּנוּ הָעָם	24. און דאס פאָלק האט [7]געמוררט
עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר	געגען משה, זאָגענדיג:
מַה־נִּשְׁתֶּה:	וואָס זאָלען מיר טרינקען?
25. וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה	25. און ער האט געשריען צו דעם עוויגען
וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ	און דער עוויגער האט איהם געוויזען אַ האָלץ,
וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם	און ער האט (עס) געוואָרפען אין די וואַסער,
וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם	און די וואַסער איז זיס געוואָרען,
שָׁם שָׂם לוֹ	דאָרט האט ער [8]איהם [9]געגעבען

1) געפיהרט. 2) צושמאָלצען, ד. ה. מוטה־פערלירען. 3) ד. ה. מאַכט. 4) שטום. 5) געקויפט. 6) זיי זיינען. 7) זיך בעקלאָגט, געקריגט. 8) ד. ה. דעם פאָלק. 9) געשטעלט, געטאָן.

חֹק וּמִשְׁפָּט	געזעטץ און רעכט,
וְשָׁם נִסָּהוּ׃	און דארט האט ער איהם געפרופט.
26. וַיֹּאמֶר	26. און ער האט געזאגט:
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	אויב דו וועסט הערען
לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	צו די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו	און דאס, וואס רעכט איז אין זיינע אויגען,
תַּעֲשֶׂה	וועסט'ו טהאן,
וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו	און דו וועסט [1]פערנעהמען [צו] זיינע געבאטע,
וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו	און דו וועסט היטען אלע זיינע געזעטצע,
כָּל־הַמַּחֲלָה	קיינע פון די קראנקהייטען,
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי	וועלכע איך האב געלייגט
בְמִצְרַיִם	אויף מצרים,
לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ	וועל איך (דאן) ניט לייגען אויף דיר,
כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ׃	דען איך עוויגער בין דיין [2]היילער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
27. וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה	27. און זיי זיינען געקומען נאך אילים,
וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם	און דארט (זיינען געווען) צוועלף וואסער־קוועלען
וְשִׁבְעִים תְּמָרִים	און זיבציג [3]דאטעל־בוימער,
וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל־הַמָּיִם׃	און זיי האבען דארט געלא־גערט ביים וואסער.
Cap. XVI.	טז
1. וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם	1. און זיי האבען גערייזט פון אילים,
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען,
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל,
אֶל־מִדְבַּר־סִין	נאך דער וויסטע סין,
אֲשֶׁר בֵּין־אֵילִם	וועלכע איז צווישען אילים
וּבֵין סִינָי	און צווישען סיני,
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	פון דיזם צווייטען מאנאט
לְצֵאתָם	נאך זייער ארויס־גאנג
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאנד מצרים.
2. וַיִּלּוֹנוּ	2. און זיי האבען [4]געמוררט,
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל,
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
בַּמִּדְבָּר׃	אין דער וויסטע.
3. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	3. און עס האבען געזאגט צו זיי

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל:
מִי־יִתֵּן מוּתֵנוּ	[5]בעסער וואלטען מיר געשטארבען
בְיַד־יְהוָה	דורך דעם עוויגען'ס האנד,
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים,
בְּשִׁבְתֵּנוּ	ווען מיר זיינען געזעסען
עַל־סִיר הַבָּשָׂר	ביים טאפ פלייש,
בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע	ווען מיר האבען געגעסען ברויט צו זאט,
כִּי־הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ	דען איהר האט אונז ארויס־געפיהרט
אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה	צו דיזע וויסטע
לְהָמִית	צו טויטען
אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה	דיזע גאנצע פערזאמלונג
בָּרָעָב׃	דורך הונגער.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם	זעה, איך מאך רעגנען פיר אייך
לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם	ברויט פון הימעל,
וְיָצָא הָעָם	און דאס פאלק וועט ארויס־גיין,
וְלָקְטוּ	און זיי וועלען קלייבען
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ	די בעדירפנים פון א טאג [6]יעדען טאג,
לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ	אום איך זאל איהם פרופען,
הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי	אויב ער וועט גיין אין מיינע לעהרע
אִם־לֹא׃	אדער ניט.
5. וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	5. און עס וועט זיין אויף דעם זעקסטען טאג
וְהֵכִינוּ	זאלען זיי צובערייטען,
אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ	וואס זיי וועלען ברייגגען,
וְהָיָה מִשְׁנֶה	און עס וועט זיין דאפעלט
עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ	געגען (דאס), וואס זיי וועלען קלייבען
יוֹם׀ יוֹם׃	יעדען טאג.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	6. און משה און אהרן האבען געזאגט
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו אלע קינדער ישראל:
עֶרֶב וִידַעְתֶּם	(אם) אבענד, דאן וועט איהר וויסען,
כִּי יְיָ הוֹצִיא אֶתְכֶם	דאס דער עוויגער האט אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאנד מצרים.
7. וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם	7. און (אם) מארגען, דאן וועט איהר זעהן
אֶת־כְּבוֹד יְהוָה	די [7]הערליכקייט פון דעם עוויגען;
בְּשָׁמְעוֹ	דען ער האט געהערט
אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם	אייער [4]מוררען

1) צוהיזרען, געהארכען. 2) ארצט. 3) פאלמען־בוימער. 4) זיך בעקלאגט, געקריגט. 5) ווערטערליך: ווער וויצט געבען אונזער טויט ד. ה. הלואי וואלטען מיר געשטארבען. 6) אין דעם זעלבען טאג. 7) עהרע.

עַל־יְהוָה	געגען דעם עוויגען,
וְנַחְנוּ מָה	דען, וואס זיינען מיר,
כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ׃	דאס איהר זאלט מורען געגען אונז?
8. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	8. און משה האט געזאגט,
בְּתֵת יְיָ לָכֶם בָּעֶרֶב	[1]דער עוויגער וועט אייך געבען אם אבענד
בָּשָׂר לֶאֱכֹל	פלייש צו עסען,
וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׂבֹּעַ	און ברויט אם מארגען זאט צו ווערען,
בִּשְׁמֹעַ יְהוָה	דען דער עוויגער האט געהערט
אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם	אייער מורען,
אֲשֶׁר אַתֶּם מַלִּינִם	וואס איהר מורט
עָלָיו	געגען איהם:
וְנַחְנוּ מָה	דען וואס זיינען מיר?
לֹא־עָלֵינוּ תְלֻנֹּתֵיכֶם	ניט געגען אונז איז אייער מורען,
כִּי עַל־יְהוָה׃	זאנדערן געגען דעם עוויגען
9. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	9. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
אֱמֹר אֶל־כָּל־עֲדַת	זאג צו די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל:
קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה	דערנעהנטערט אייך פאר דעם עוויגען,
כִּי שָׁמַע	דען ער האט געהערט
אֵת תְּלֻנֹּתֵיכֶם׃	אייער מורען.
10. וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן	10. און עס איז געוועז, ווי אהרן האט גערעט
אֶל־כָּל־עֲדַת	צו די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר	דאן האבען זיי זיך געווענדעט צו דער וויסטע,
וְהִנֵּה כְּבוֹד יְהוָה	[2]און די הערליכקייט פון דעם עוויגען
נִרְאָה בֶּעָנָן׃	האט זיך בעוויזען אים וואלקען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
11. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט גערעט צו משה.
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
12. שָׁמַעְתִּי	12. איך האב געהערט
אֶת־תְּלוּנֹּת	דאס מורען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
דַּבֵּר אֲלֵהֶם, לֵאמֹר	רייד צו זיי, זאגענדיג:
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
תֹּאכְלוּ בָשָׂר	וועט איהר עסען פלייש,

וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם	און אם מארגען וועט איהר זאט זיין (מיט) ברויט,
וִידַעְתֶּם	און איהר וועט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דאס איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
13. וַיְהִי בָעֶרֶב	13. און עס איז געווען אם אבענד,
וַתַּעַל הַשְּׂלָו	איז אויפ-געגאנגען די [3]וואכטעל,
וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה	און זי האט בעדעקט דעם לאגער,
וּבַבֹּקֶר	און אם מארגען
הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל	איז געוועזא [4]לאגע פון טהוי
סָבִיב לַמַּחֲנֶה׃	ארום דעם לאגער.
14. וַתַּעַל	14. און אלס עס האט זיך אויפ-געהויבען
שִׁכְבַת הַטָּל	די לאגע פון די טהוי,
וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר	[2]דאן איז געוועזן אויף די פלעכע פון דער וויסטע
דַּק	(עטוואס) [5]דינעס,
מְחֻסְפָּס	[6]גרויפענ־פערמיג,
דַּק כַּכְּפֹר עַל הָאָרֶץ׃	[5]דין ווי [7]רייף אויף דער ערד.
15. וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	15. און די קינדער ישראל האבען (עס) געזעהן,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל־אָחִיו	איינער צו דעם אנדערן:
מָן הוּא	וואס איז דאס?
כִּי לֹא יָדְעוּ	דען זיי האבען ניט געוואוסט
מַה־הוּא	וואס דאס איז,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם	דאן האט משה געזאגט צו זיי:
הוּא הַלֶּחֶם	דאס איז די ברויט,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם	וואס דער עוויגער האט אייך געגעבען
לְאָכְלָה׃	פיר שפייזע.
16. זֶה הַדָּבָר	16. דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען:
לִקְטוּ מִמֶּנּוּ	קלייבט פון איהם
אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ	יעדער נאך זיין עסען,
עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת	איין [8]עומר פיר יעדען [9]קאפ
מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם	נאך דעם צאהל פון אייערע זעלען,
אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ	יעדער פיר די, וואס זיינען אין זיין [10]געצעלט,
תִּקָּחוּ׃	זאלט איהר נעהמען.
17. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	17. און עס האבען אזוי געטאן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וַיִּלְקְטוּ	און זיי האבען געקליבען,

1) דען דער א. ז. וו. 2) און זעה. 3) ד. ה. וואכטלען, אזא סארט פויגלען. 4) א פאך. 5) פיינעס, קליין. 6) שופענ-ארטיג. 7) געפרארענע טהוי. 8) א מאס. זעה פ' 36. 9) ד. ה. פיר יעדען מענש. 10) ד. ה. הויז.

הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט׃	[1]דער פיל, און [1]דער ווייניג.
18. וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר	18. און זיי האבען געמאָסטען מיט'ן עומר.
וְלֹא הֶעְדִּיף	אבער עס האט ניט איבריג געהאַט
הַמַּרְבֶּה	דער, וואס האט פיל געקליבען,
וְהַמַּמְעִיט	און דער, וואס האט ווייניג געקליבען,
לֹא הֶחְסִיר	האט (איהם) ניט געפעהלט,
אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ	יעדער נאך זיין עסען
לָקָטוּ׃	האבען זיי געקליבען.
19. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	19. און משה האט געזאגט
אֲלֵהֶם	צו זיי:
אִישׁ אַל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ	קיין מאַן זאָל ניט איבריגלאָזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
20. וְלֹא־שָׁמְעוּ	20. אבער זיי האבען ניט געהערט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים	און לייטע האָבען איבריגגעלאָזען
מִמֶּנּוּ	פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען,
וַיָּרֻם תּוֹלָעִים	און עס האט געווערימט (מיט) ווערים,
וַיִּבְאַשׁ	און עס האט געשטונקען.
וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה	און משה האט געצירנעט אויף זיי.
21. וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ	21. און זיי האבען איהם געקליבען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מאָרגען פיר מאָרגען,
אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ	יעדער נאך זיין עסען,
וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ	און ווי די זון פלעגט הייס שיינען
וְנָמָס׃	פלעגט עס צושמאָלצען ווערען.
22. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	22. און עס איז געווען אויף דעם זעקסטען טאָג,
לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה	האבען זיי געקליבען דאָפּעלטע שפּייזע,
שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד	צוויי עומר פיר איינעם,
וַיָּבֹאוּ	און עס זיינען געקומען
כָּל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה	אַלע פירשטען פון דער געמיינדע,
וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה׃	און זיי האבען (עס) דערציילט צו משה.
23. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	23. און ער האט געזאגט צו זיי
הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה	דאס איז, וואס דער עוויגער האט גערעט:
שַׁבָּתוֹן	אַ רוהע־טאָג,
שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָֹה	אַ הייליגער רוהע־טאָג צו דעם עוויגען
מָחָר	(איז) מאָרגען;

אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ	וואס איהר דאַרפט באַקען
אֵפוּ	באַקט,
וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ	און וואס איהר דאַרפט קאָכען
בַּשֵּׁלוּ	קאָכט,
וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף	און אַלעס, וואס בלייבט איבריג,
הַנִּיחוּ לָכֶם	לייגט אַוועג פיר אייך
לְמִשְׁמֶרֶת	צו איין אויף־בעוואַהרונג
עַד־הַבֹּקֶר׃	ביז (צום) מארגען.
24. וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ	24. און זיי האבען איהם אַוועג געלייגט
עַד־הַבֹּקֶר	ביז (צום) מארגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה	ווי משה האט בעפוילען,
וְלֹא הִבְאִישׁ	און ער האט ניט געשטונקען
וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה בּוֹ׃	און ווערים איז ניט געווען אויף איהם.
25. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	25. און משה האט געזאגט:
אִכְלֻהוּ הַיּוֹם	עסט איהם הייטע,
כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָֹה	דען אַ רוהע־טאָג איז הייטע צו דעם עוויגען
הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ	הייטע וועט איהר איהם ניט געפינען
בַּשָּׂדֶה׃	אויפ'ן פעלד.
26. שֵׁשֶׁת יָמִים	26. זעקס טעג
תִּלְקְטֻהוּ	וועט איהר איהם קלייבען,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאג
שַׁבָּת	איז אַ רוהע־טאג,
לֹא יִהְיֶה־בּוֹ׃	ער וועט ניט זיין אין איהם.
27. וַיְהִי	27. און עס איז געווען
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאָג
יָצְאוּ מִן־הָעָם	זיינען ארויס־געגאנגען פון דעם פאָלק
לִלְקֹט	צו קלייבען,
וְלֹא מָצָאוּ׃	אבער זיי האבען ניט געפונען.
28. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	28. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם	ביז ווי לאַנג וועט איהר ניט וועלען
לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי	[צו] היטען מיינע געבאָטע
וְתוֹרֹתָי׃	און מיינע לעהרע?
29. רְאוּ	29. זעהט,
כִּי־יְהוָֹה נָתַן לָכֶם	דאס דער עוויגער האט אייך גענעבען
הַשַּׁבָּת	דעם רוהע טאָג,
עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם	דארום גיט ער אייך

1) ווער.

בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	אין דעם זעקסטען טאג
לֶחֶם יוֹמָיִם	שפייזע (פיר) צוויי טעג,
שְׁבוּ׀ אִישׁ תַּחְתָּיו	זיצט יעדער אויף זיין שטעלע,
אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ	זאל קיין מאן ארויס־גיין פון זיין ארט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃	אין דעם זיבענטען טאג.
30. וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם	30. און דאס פאלק האט גערוהט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי׃	אויף דעם זיבענטען טאג.
31. וַיִּקְרְאוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל	31. און דאס הויז ישראל האט גערופען
אֶת־שְׁמוֹ מָן	זיין נאמען „מָן"
וְהוּא כְּזֶרַע גַּד	און ער איז געוועזן ווי קאריאנדער־זאמען,
לָבָן	ווייס,
וְטַעְמוֹ	און זיין געשמאק (איז געוועזן)
כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ׃	ווי א קוכען מיט האניג.
32. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	32. און משה האט געזאגט:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען:
מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ	א פולער עומר פון איהם
לְמִשְׁמֶרֶת	(זאל זיין) צו איין אויף־בעוואהרונג
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע נאכקאמען,
לְמַעַן׀ יִרְאוּ	אום זיי זאלען זעהן
אֶת־הַלֶּחֶם	די שפייזע,
אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם	וועלכע איך האב אייך געגעבען עסען
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם	ווען איך האב אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאנד מצרים.
33. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	33. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
קַח צִנְצֶנֶת אַחַת	נעהם איין פלאש,
וְתֶן־שָׁמָּה	און לייג דארט אריין
מְלֹא־הָעֹמֶר מָן	א פולען עומר מן,
וְהַנַּח אֹתוֹ	און לייג איהם
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לְמִשְׁמֶרֶת	צו איין אויף־בעוואהרונג
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
34. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	34. ווי דער עוויגער האט בעפוילען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיַּנִּיחֵהוּ אַהֲרֹן	(אזוי) האט עס אהרן געלייגט
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פאר די צייגניס
לְמִשְׁמָרֶת׃	צו איין אויף־בעוואהרונג.
35. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	35. און די קינדער ישראל
אָכְלוּ אֶת־הַמָּן	האבען געגעסען דעם מן
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר
עַד־בֹּאָם	ביז זייער קומען
אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת	צו א בעוואהנטע לאנד,
אֶת־הַמָּן אָכְלוּ	דעם מן האבען זיי געגעסען
עַד־בֹּאָם	ביז זייער קומען
אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃	צו דעם ברעג פון דאס לאנד כנען.
36. וְהָעֹמֶר	36. און דער עומר
עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃	איז א צעהנטעל פון איין אפה.

Cap. XVII.

יז

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וַיִּסְעוּ	1. און עס האבען גערייזט
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
מִמִּדְבַּר סִין	פון דער וויסטע סין
לְמַסְעֵיהֶם	נאך זייערע רייזען,
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל,
וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים	און זיי האבען געלאגערט אין רפידים,
וְאֵין מַיִם	און עס איז געוועזן קיין וואסער
לִשְׁתֹּת הָעָם׃	צו טרינקען (פיר) דאס פאלק
2. וַיָּרֶב הָעָם	2. און דאס פאלק האט זיך געקריגט
עִם־מֹשֶׁה	מיט משה,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
תְּנוּ־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה	גיט אונז וואסער, דאס מיר זאלען טרינקען,
וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה	און משה האט געזאגט צו זיי
מַה־תְּרִיבוּן עִמָּדִי	וואס קריגט איהר זיך מיט מיר?
מַה־תְּנַסּוּן אֶת־יְהוָה׃	וואס פרופט איהר דעם עוויגען?
3. וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם	3. און דאס פאלק איז דארט דורשטיג געוועזן
לַמַּיִם	נאך וואסער,
וַיָּלֶן הָעָם עַל־מֹשֶׁה	און דאס פאלק האט געמורט געגען **משה**,
וַיֹּאמֶר	און האט געזאגט:

1). גלאז, קרוג, קארב, טאפ.

לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ	ווארום דען האָסט׳ו אונז אויפ-געבראַכט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים ?
לְהָמִית אֹתִי	צו טויטען מיך
וְאֶת־בָּנַי וְאֶת־מִקְנַי	און מיינע זיהן און מיינע פיה
בַּצָּמָא :	דורך דורשט ?
4. וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	4. און משה האט געשריען צום עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מָה אֶעֱשֶׂה	וואס זאל איך טהאָן
לָעָם הַזֶּה	צו דיזען פאָלק ?
עוֹד מְעַט וּסְקָלֻנִי :	נאָך אַביסעל, [1]דאַן וועלען זיי מיר פערשטיינען.
5. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם	גיי פאָראויס פאר דעם פאָלק
וְקַח אִתְּךָ	און נעהם מיט דיר
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די עלטעסטע פון ישראל,
וּמַטְּךָ	און דיין שטעקען,
אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ	וואס דו האָסט געשלאָגען מיט איהם
אֶת־הַיְאֹר	דעם פלוס,
קַח בְּיָדְךָ	נעהם אין דיין האַנד,
וְהָלָכְתָּ :	און דו זאָלסט גיין.
6. הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָּׁם	6. זעה, איך וועל דארט שטעהן פאַר דיר,
עַל־הַצּוּר בְּחֹרֵב	אויף דעם פעלזען אין חורב
וְהִכִּיתָ בַצּוּר	און דו זאָלסט שלאָגען אויף דעם פעלזען,
וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם	און עס וועט אַרויס־גיין פון איהם וואַסער,
וְשָׁתָה הָעָם	און דאס פאָלק וועט טרינקען.
וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה	און משה האט אַזוי געטאָן
לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל :	פאר די אויגען פון די עלטעסטע פון ישראל.
7. וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם	7. און ער האט גערופען דעם נאָמען פון דעם אָרט:
מַסָּה וּמְרִיבָה	מסה און מריבה,[2]
עַל־רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	וועגען די קריג פון די קינדער ישראל
וְעַל נַסֹּתָם אֶת־יְהוָה	און וועגען זייער פרופען דעם עוויגען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג
הֲיֵשׁ יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ	איז דער עוויגער דאָ צווישען אונז
אִם־אָיִן :	אָדער ניט. ?
8. וַיָּבֹא עֲמָלֵק	8. און עמלק איז געקומען,
וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל	און ער האט געשטריטען מיט די ישראל

בִּרְפִידִם :	אין רפידים.
9. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	9. און משה האט געזאָגט
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ	צו יהושע:
בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים	קלייב־אויס פיר אונז מענער
וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק	און גיי אַרויס, שטרייט מיט עמלק!
מָחָר אָנֹכִי נִצָּב	מאָרגען וועל איך שטעהן
עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה	אויף דעם שפיטץ פון דעם היגעל
וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי	מיט גאָטעס שטעקען אין מיין האַנד.
10. וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ	10. און יהושע האט געטאָן,
כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה	ווי משה האט געזאָט צו איהם,
לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק	צו שטרייטען מיט עמלק,
וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר	און משה, אהרן און חור
עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה :	זיינען אויפ־געגאַנגען אויף׳ן שפיץ פון׳ם היגעל.
11. וְהָיָה	11. און עס איז געוועזן,
כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה	ווי משה פלעגט אויפהייבען
יָדוֹ	זיין האַנד,
וְגָבַר יִשְׂרָאֵל	דאַן פלעגט [3]זיך שטאַרקען ישראל
וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ	און ווי ער פלעגט אַראָב־לאָזען זיין האַנד,
וְגָבַר עֲמָלֵק :	דאַן פלעגט [3]זיך שטאַרקען עמלק;
12. וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים	12. אבער משה׳ס הענד זיינען געוואָרען שווער,
וַיִּקְחוּ־אֶבֶן	דאַן האבען זיי גענומען אַ שטיין,
וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו	און זיי האבען (עס) געלייגט אונטער איהם,
וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ	און ער האט זיך געזעצט אויף איהר,
וְאַהֲרֹן וְחוּר	און אהרן און חור
תָּמְכוּ בְיָדָיו	האבען אונטערשטיצט זיינע הענד
מִזֶּה אֶחָד	פון דיזע (זייט) איינער
וּמִזֶּה אֶחָד	און פון דיזע (זייט) איינער,
וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה	און זיינע הענד זיינען געוועזן [4]פעסט
עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ :	ביז די זון אונטער־גאַנג.
13. וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ	13. און יהושע האט [5]אָבגעשוואַכט
אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ	[6]עמלק און זיין פאָלק
לְפִי־חָרֶב :	דורך דעם שאַרף פון שווערט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
כְּתֹב זֹאת	פער־שרייב דיזעס
זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר	(צום) אַנדיינקען אין דעם בוך,

1) ד. ה. ווען עס זאָל נאָך אַ קורצע צייט אַזוי אָנהאַלטען. 2) ד. ה. פּרופונג און קריג; 3) זיגען. 4) אויפ־געהייבען, אויפ־געריכטעט, אויס־דויערנד. 5) בעזיגט, אנידער־געלייגט. 6) אַזוי האט געהייסען דער קעניג.

וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ	און לייג (עס) אין די אויערן פון יהושע,[1]
כִּי מָחֹה אֶמְחֶה	דאס איך וועל פערטילגען
אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק	דעם אנדיינקען פון עמלק
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃	פון אונטער דעם הימעל.
15. וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ	15. און משה האט געבויט איין אלטאר,
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ	און ער האט גערופען זיין נאמען:
יְהוָה ׀ נִסִּי׃	דער עוויגער איז מיין פאניר![2]
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט,
כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ	דען די האנד איז אויף גאט׳עס שטול (צו שווערען)[3]
מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק	(דאס) קריג האט דער עוויגער געגען עמלק
מִדֹּר דֹּר׃	פון געשלעכט צו געשלעכט

יִתְרוֹ — YITHRO

Cap. XVIII. — יח

1. וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ	1. און עס האט געהערט יתרו,
כֹהֵן מִדְיָן	דער פריסטער פון מדין,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה	אלעס, וואס גאט האט געטאן צו משה
וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ	און צו ישראל, זיין פאלק,
כִּי־הוֹצִיא יְהוָה	דאס דער עוויגער האט ארויס־געפיהרט
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.
2. וַיִּקַּח יִתְרוֹ	2. דאן האט גענומען יתרו,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
אֶת־צִפֹּרָה	צפרה,
אֵשֶׁת מֹשֶׁה	משה׳ס פרוי,
אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ׃	נאכדעם ווי ער האט איהר אהיים געשיקט.
3. וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ	3. און איהרע צוויי זיהן,
אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד	וואס דער נאמען פון איינעם
גֵּרְשֹׁם	(איז געווען) גרשם,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאגט:
גֵּר הָיִיתִי	א פרעמדער בין איך געווען
בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃	אין א פרעמדע לאנד.
4. וְשֵׁם הָאֶחָד	4. און דער נאמען פון דעם צווייטען
אֱלִיעֶזֶר	(איז געווען) אליעזר,
כִּי אֱלֹהֵי אָבִי	דען דער גאט פון מיין פאטער
בְּעֶזְרִי	(איז געווען) אין מיין הילף,
וַיַּצִּלֵנִי	און ער האט מיר גערעטעט
מֵחֶרֶב פַּרְעֹה׃	פון פרעה׳ס שווערט.
5. וַיָּבֹא יִתְרוֹ	5. אלזא איז געקומען יתרו,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ	און זיינע זיהן און זיין פרוי
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
אֶל־הַמִּדְבָּר	צו דער וויסטע,
אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם	וואס ער האט דארט געלאגערט
הַר הָאֱלֹהִים׃	(ביי) גאטעס־בארג.
6. וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה	6. און ער האט געלאזען זאגען משה:
אֲנִי חֹתֶנְךָ יִתְרוֹ	איך, דיין שוועהר יתרו,
בָּא אֵלֶיךָ	קום צו דיר,
וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ	און דיין פרוי און איהרע צוויי זיהן
עִמָּהּ׃	(זיינען) מיט איהר.
7. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	7. און משה איז ארויס־געגאנגען
לִקְרַאת חֹתְנוֹ	ענטגעגען זיין שוועהר,
וַיִּשְׁתַּחוּ	און ער האט זיך געבוקט,
וַיִּשַּׁק־לוֹ	און ער האט איהם געקושט,
וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ	און זיי האבען געפרעגט איינער דעם אנדערן
לְשָׁלוֹם	וועגען פרידען,
וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה׃	און זיי זיינען אריינ־געקומען אין׳ם געצעלט.
8. וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ	8. און משה האט דער־ציילט צו זיין שוועהר
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה	אלעס, וואס דער עוויגער האט געטאן
לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם	צו פרעה און צו מצרים
עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל	וועגען די ישראל,
אֵת כָּל־הַתְּלָאָה	אלע [4]מיה־זעליגקייט,
אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ	וואס זיי האט געטראפען אויף׳ן וועג,
וַיַּצִּלֵם יְהוָה׃	און דער עוויגער האט זיי גערעטעט.
9. וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ	9. און יתרו האט זיך געפרייט
עַל כָּל־הַטּוֹבָה	איבער אלע גוטעס,
אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געטאן
לְיִשְׂרָאֵל	צו ישראל,
אֲשֶׁר הִצִּילוֹ	וואס ער האט [5]איהם גערעטעט

1) ד. ה. זאג איהם. 2) ד. ה. א קריגס־פאהן 3) ד. ה. גאט האט אויפגעהייבען זיין האנד אויף זיין שטול צו שווערען. 4) שוועריגקייט, מידיגקייט. 5) די ישראל.

מִיַּד מִצְרָיִם׃	פון די האַנד פון די מצרים.
10. וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ	10. און יתרו האט געזאָגט:
בָּרוּךְ יְהוָה	געלויבט איז דער עוויגער,
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם	וועלכער האט אייך גערעטעט
מִיַּד מִצְרַיִם	פון די האַנד פון די מצרים
וּמִיַּד פַּרְעֹה	און פון די האַנד פון פרעה,
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם	וועלכער האט גערעטעט דאס פאָלק
מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם׃	פון אונטער די [1]האַנד פון די מצרים.
11. עַתָּה יָדַעְתִּי	11. יעצט וויים איך,
כִּי־גָדוֹל יְהוָה	דאס דער עוויגער איז גרעסער
מִכָּל־הָאֱלֹהִים	פון אַלע געטער,
כִּי בַדָּבָר	דען דורך די זאַך,
אֲשֶׁר זָדוּ	וואס זיי האבען שלעכטעס געטראכט
עֲלֵיהֶם׃	געגען [2]זיי.
12. וַיִּקַּח יִתְרוֹ	12. דאַן האט גענומען יתרו,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה'ס שווער,
עֹלָה וּזְבָחִים	בראַנד־אָפפער און שלאַכטונגען
לֵאלֹהִים	צו גאט,
וַיָּבֹא אַהֲרֹן	און אהרן איז געקומען
וְכֹל ׀ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	און אַלע עלטעסטע פון ישראל
לֶאֱכָל־לֶחֶם	צו עסען ברויט
עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה	מיט משה'ס שווער
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃	פאַר גאט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וַיְהִי מִמָּחֳרָת	13. און עס איז געווען אויף מאָרגען,
וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה	האט זיך משה געזעצט
לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָם	צו ריכטען דאס פאָלק
וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־מֹשֶׁה	און דאס פאָלק איז געשטאַנען ביי משה
מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעָרֶב	פון'ם מאָרגען ביז אַבענד.
14. וַיַּרְא חֹתֵן מֹשֶׁה	14. און משה'ס שווער האט געזעהן
אֵת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה לָעָם	אַלעס, וואס ער טהוט מיט דעם פאָלק,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מָה־הַדָּבָר הַזֶּה	וואס איז דיזע זאַך,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה	וואס דו טהוסט
לָעָם	מיט דעם פאָלק?

מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב	וואַרום זיצט'ו
לְבַדֶּךָ	דו אַליין,
וְכָל־הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ	און דאס גאַנצע פאָלק שטייט ביי דיר
מִן־בֹּקֶר עַד־עָרֶב׃	פון מאָרגענס ביז אַבענד?
15. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	15. און משה האט געזאָגט
לְחֹתְנוֹ	צו זיין שווער:
כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם	ווייל דאס פאָלק קומט צו מיר
לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים׃	צו פרעגען גאט.
16. כִּי־יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר	16. ווען זיי האבען אַ (שטרייט)־זאַך
בָּא אֵלַי	קומען [3]זיי צו מיר,
וְשָׁפַטְתִּי	און איך ריכטע
בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ	צווישען איינעם און צווישען דעם אַנדערען,
וְהוֹדַעְתִּי	און איך מאַך בעקאַנט
אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים	גאָטעס געזעצע
וְאֶת־תּוֹרֹתָיו׃	און זיינע לעהרען.
17. וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה	17. און משה'ס שווער האט געזאגט
אֵלָיו	צו איהם:
לֹא־טוֹב הַדָּבָר	עס איז ניט גוט די זאַך,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃	וואס דו טהוסט.
18. נָבֹל תִּבֹּל	18. דו ווערסט געווים מיד ווערען,
גַּם־אַתָּה	אויך דו
גַּם־הָעָם הַזֶּה	אויך דיזעס פאָלק,
אֲשֶׁר עִמָּךְ	וואס איז ביי דיר,
כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר	דען די זאַך איז צו שווער פיר דיר
לֹא־תוּכַל עֲשֹׂהוּ	דו קענסט עס ניט טהאָן
לְבַדֶּךָ׃	דו אַליין.
19. עַתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי	19. יעצט הער אין מיין שטימע,
אִיעָצְךָ	איך וויל דיר ראַטען,
וִיהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ	און גאט וועט זיין מיט דיר;
הֱיֵה אַתָּה לָעָם	זיי דו פיר דאס פאָלק[4]
מוּל הָאֱלֹהִים	פאַר גאט[4],
וְהֵבֵאתָ אַתָּה	און דו זאלסט ברייגגען
אֶת־הַדְּבָרִים	די (שטרייט)־זאכען
אֶל־הָאֱלֹהִים׃	צו גאט.
20. וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם	20. און דו זאָלסט זיי [5]ערקלערען
אֶת־הַחֻקִּים	די געזעצע

1) מאַכט. 2) ד. ה. די ישראל דאַפיר האט זיי גאט אזוי שטאַרק בעשטראַפט. דארום וויים איך, דאס דער עוויגער איז גרעסער א. ז. וו. זעה. פהילאָזאָהן'ס 3) ער. 4) ד.ה פערטרעט דאס פאָלק פאר גאט. 5) לערנען.

וְאֶת־הַתּוֹרֹת	און די לערהרען;
וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם	און דו זאָלסט זיי בעקאַנט מאַכען
אֶת־הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ	די וועג, (וואס) זיי זאָלען געהן אין איהר,
וְאֶת־הַמַּעֲשֶׂה	און די טהאַט,
אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן׃	וואס זיי זאָלען טהאָן.
21. וְאַתָּה תֶחֱזֶה	21. און דו זאָלסט [1]אויס־זעהן
מִכָּל־הָעָם	פון דעם גאַנצען פאָלק
אַנְשֵׁי־חַיִל	[2]פעהיגע מענער,
יִרְאֵי אֱלֹהִים	גאָטעס־פירכטיגע,
אַנְשֵׁי אֱמֶת	מענער פון וואהרהייט,
שֹׂנְאֵי בָצַע	(וועלכע) האסען [3]אייגען־נוטץ,
וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם	און דו זאָלסט (זיי) מאַכען איבער זיי[4]
שָׂרֵי אֲלָפִים	אָבערסטע איבער טויזענדע
שָׂרֵי מֵאוֹת	אָבערסטע איבער הונדערטע,
שָׂרֵי חֲמִשִּׁים	אָבערסטע איבער פונפציג
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃	און אָבערסטע איבער צעהנדליגע.
22. וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם	22. און זיי זאָלען ריכטען דאס פאָלק
בְּכָל־עֵת	אין יעדער צייט,
וְהָיָה	און עס זאָל זיין:
כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל	יעדע גרויסע זאַך
יָבִיאוּ אֵלֶיךָ	זאָלען זיי ברייגגען צו דיר,
וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן	און יעדע קליינע זאַך
יִשְׁפְּטוּ־הֵם	זאָלען זיי ריכטען;
וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ	און פערלייכטער פון זיך,
וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ׃	און זאָלען זיי טראַגען מיט דיר (די לאַסט).
23. אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	23. אויב דיזע זאַכע
תַּעֲשֶׂה	וועסט'ו טהאָן,
וְצִוְּךָ אֱלֹהִים	און גאָט וועט דיר (דאָס) בעפעהלען,
וְיָכָלְתָּ עֲמֹד	דאַן וועסט'ו קענען בעשטיין
וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה	און אויך דיזע גאַנצע פאָלק
עַל־מְקֹמוֹ יָבֹא	וועט קומען אויף זיין אָרט
בְשָׁלוֹם׃	אין פרידען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
24. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	24. און משה האט געהערט
לְקוֹל חֹתְנוֹ	צו די שטימע פון זיין שוועהר,
וַיַּעַשׂ	און ער האט געטאָן
כֹּל אֲשֶׁר אָמָר׃	אַלעס וואס ער האט געזאָגט
25. וַיִּבְחַר מֹשֶׁה	25. און משה האט אויס־געוויילט
אַנְשֵׁי־חַיִל	פעהיגע מענער
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל	פון גאַנץ ישראל,
וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים	און ער האט זיי געמאַכט (פיר) הייפטער
עַל־הָעָם	איבער דאס פאָלק,
שָׂרֵי אֲלָפִים	אָבערסטע איבער טויזענדע
שָׂרֵי מֵאוֹת	אָבערסטע איבער הונדערטע,
שָׂרֵי חֲמִשִּׁים	אָבערסטע איבער פונפציג
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃	און אָבערסטע איבער צעהנדליגע.
26. וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם	26. [5]דאס זיי זאָלען ריכטען דאס פאָלק
בְּכָל־עֵת	אין יעדער צייט,
אֶת־הַדָּבָר הַקָּשֶׁה	די שווערע זאַך
יְבִיאוּן אֶל־מֹשֶׁה	[6]זאָלען זיי ברייגגען צו משה
וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן	און יעדע קליינע זאַך
יִשְׁפּוּטוּ הֵם׃	[6]זאָלען זיי ריכטען.
27. וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה	27. און משה האט אַוועג־געשיקט
אֶת־חֹתְנוֹ	זיין שוועהר,
וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל־אַרְצוֹ׃	און ער איז זיך געגאַנגען צו זיין לאַנד.

יט — CAP. XIX.

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי	1. אין דעם דריטען מאָנאַט
לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	נאָך דעם ארויס־גאַנג פון די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
בַּיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען טאָג,
בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי׃	[1]זיינען זיי געקומען (אין) די וויסטע סיני.
2. וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים	2. און זיי האבען גערייזט פון רפידים,
וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי	און זיי זיינען געקומען (אין) די וויסטע סיני,
וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר	און זיי האבען געלאַגערט אין די וויסטע,
וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט דאָרט געלאַגערט
נֶגֶד הָהָר׃	געגען דעם בארג.
3. וּמֹשֶׁה עָלָה	3. און משה איז אויף־געגאַנגען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאָט,
וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה	און דער עוויגער האט גערופען צו איהם
מִן־הָהָר	פון דעם בארג,

1) אויסזוכען. 2) טיכטיגע, העלדישע. 3) געווין. 4) ד. ה. איבער די ישראל. 5) און זיי האבען געריכטעט. 6) פלעגען.

לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאָלסט'ו זאגען
לְבֵית יַעֲקֹב	צו די הויז פון יעקב,
וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:	און דו זאָלסט דערציילען צו די קינדער ישראל.
4. אַתֶּם רְאִיתֶם	4. איהר האט געזען.
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וואס איך האב געטאָן
לְמִצְרָיִם	צו די מצרים,
וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם	און ווי איך האָב אייך געטראָגען
עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים	אויף אָדלער־פליגלען,
וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי:	און איך האב אייך געבראַכט צו מיר.
5. וְעַתָּה	5. און יעצט,
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
בְּקֹלִי	אין מיין שטימע,
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי	און איהר וועט היטען מיין בונד,
וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה	דאַן וועט איהר מיר זיין אַ טהייערער[1] אייגענטהום
מִכָּל־הָעַמִּים	פון אַלע פעלקער,
כִּי לִי כָּל־הָאָרֶץ:	דען צו מיר געהערט דאס גאַנצע לאַנד.
6. וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי	6. און איהר וועט זיין ביי מיר
מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים	אַ קעניגרייך פון פריסטערס
וְגוֹי קָדוֹשׁ	און אַ הייליגע נאַציאָן.
אֵלֶּה הַדְּבָרִים	דיזע זיינען די ווערטער,
אֲשֶׁר תְּדַבֵּר	וועלכע דו זאָלסט ריידען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	צו די קינדער ישראל.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
7. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	7. און משה איז געקומען,
וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם	און ער האט גערופען [צו] די עלטעסטע פון דאס פאלק,
וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם	און ער האט זיי פאָר־געלייגט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע ווערטער,
אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה:	וועלכע דער עוויגער האט איהם בעפוילען.
8. וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם	8. און דאס גאַנצע פאָלק האט געאַנטוואָרט
יַחְדָּו	צוזאַמען[2]
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער האט גערעט,
נַעֲשֶׂה	וועלען מיר טהאָן,
וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה	און משה האט צוריק־געבראַכט
אֶת־דִּבְרֵי הָעָם	די ווערטער פון דעם פאָלק
אֶל־יְהוָה:	צו דעם עוויגען.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ	זעה, איך וועל קומען צו דיר
בְּעַב הֶעָנָן	אין אַ דיקען וואָלקען,
בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם	אום דאס פאָלק זאל הערען,
בְּדַבְּרִי עִמָּךְ	ווען איך וועל ריידען מיט דיר
וְגַם־בְּךָ	און אויך [אין] דיר
יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם	וועלען זיי גלויבען אויף עוויג
וַיַּגֵּד מֹשֶׁה	און משה האט דערציילט
אֶת־דִּבְרֵי הָעָם	די ווערטער פון דאס פאָלק
אֶל־יְהוָה:	צו דעם עוויגען.
10. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	10. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
לֵךְ אֶל־הָעָם	גיי צו דעם פאָלק,
וְקִדַּשְׁתָּם	און דו זאלסט זיי הייליגען,
הַיּוֹם וּמָחָר	הייטע און מאָרגען,
וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם:	און זיי זאָלען וואשען זייערע קליידער.
11. וְהָיוּ נְכֹנִים	11. און זיי זאלען זיין[3] בערייט
לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	צום דריטען טאָג.
כִּי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי	דען אויף דעם דריטען טאג
יֵרֵד יְהוָה	וועט דער עוויגער אַראָב־קומען
לְעֵינֵי כָל־הָעָם	פאר די אויגען פון דעם גאַנצען פאָלק
עַל־הַר סִינָי:	אויף דעם באַרג סיני.
12. וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם	12 און דו זאלסט אָבגרענצען דאס פאָלק
סָבִיב	אַרום,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	היט אייך
עֲלוֹת בָּהָר	אויפ־(צו)־געהן אויף דעם באַרג
וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ	און אָנ־(צו)־ריהרען זיין ברעג,
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר	יעדער, וואס וועט אָנריהרען דעם באַרג
מוֹת יוּמָת:	זאָל געטויטעט ווערען.
13. לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד	13. קיין האַנד זאל[4] איהם ניט אָנריהרען,
כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל	זאָנדערען ער וועט געוויס פערשטיינט ווערען
אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה	אדער ער וועט געוויס דער־שאָסען ווערען[5],
אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ	סיי פיה סיי אַ מענש
לֹא יִחְיֶה	וועט ניט לעבען בלייבען,

1) טהייערע זאך, אַ זאָנדערבאַרער שאטץ. 2) איינשטימיג. 3) פערטיג. 4) ד. ה. דעם, וואס געהט ארויף אדער בעריהרט דעם באַרג. 5) דורך האָגעל־שטיינער און פייער פון הימעל.

בְּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל,	ווען דער האָרן וועט לאַנג בלאָזען,
הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר :	זאלען זיי אויף-גיין אויף דעם באַרג.
14. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה	14. און משה איז אַראָב־געגאַנגען
מִן־הָהָר	פון דעם באַרג
אֶל־הָעָם	צום פאלק,
וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם	און ער האט געהייליגט דאס פאלק,
וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם :	און זיי האבען געוואַשען זייערע קליידער.
15. וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם	15. און ער האט געזאגט צום פאָלק:
הֱיוּ נְכֹנִים	זייט בערייט
לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים	צום דריטען טאג,
אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה :	איהר זאלט זיך ניט דער־נענטערען צו אַ פרוי
16. וַיְהִי	16. און עס איז געווען
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
בִּהְיֹת הַבֹּקֶר	ווען עס איז געוואָרען מארגען,
וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים	דאַן זיינען געוועזן דונערען און בליטצען,
וְעָנָן כָּבֵד	און אַ שווערער וואָלקען
עַל־הָהָר	אויף דעם באַרג,
וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד	און זעהר אַ שטאַרקע שטי־מע פון אַ טראָמפעט,
וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם	און עס האט געציטערט דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה :	וואס איז געווען אין דעם לאַגער.
17. וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה	17. און משה האט אַרויס־געפיהרט
אֶת־הָעָם	דאס פאָלק,
לִקְרַאת הָאֱלֹהִים	ענטגעגען גאט
מִן־הַמַּחֲנֶה	פון דעם לאַגער,
וַיִּתְיַצְּבוּ	און זיי האבען זיך געשטעלט
בְּתַחְתִּית הָהָר :	ביי דעם אונטען פון דעם באַרג.
18. וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ	18. און דער באַרג סיני האט אין גאַנצען גערויכערט
מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ	דארום, ווייל דער עוויגער איז אויף איהם אַראָב־געקומען אים פייער,
וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ	און זיין רויך איז אויף־געגאַנגען
כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן	ווי דער רויך פון איין אויווען,
וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד	און דער גאַנצער באַרג האט זעהר געציטערט.
19. וַיְהִי	19. און עס איז געווען,
קוֹל הַשֹּׁפָר	די שטימע פון דעם טראָמפעט
הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד	איז געוואָרען אימער שטאַרקער;
מֹשֶׁה יְדַבֵּר	משה האט גערעט
וְהָאֱלֹהִים	און גאט
יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל :	האט איהם געאַנטוואָרט מיט אַ שטימע.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
20. וַיֵּרֶד יְהוָה	20. און דער עוויגער איז אַראָב־געקומען
עַל־הַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני
אֶל־רֹאשׁ הָהָר	צום שפיטץ פון דעם באַרג,
וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה	און דער עוויגער האט גערופען [צו] משה
אֶל־רֹאשׁ הָהָר	צום שפיטץ פון דעם באַרג
וַיַּעַל מֹשֶׁה :	און משה איז אויף-געגאַנגען
21 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	21. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
רֵד הָעֵד בָּעָם	גיי־אַראָב, וואַרנע [אין] דאס פאָלק,
פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יְהוָה	דאַמיט זיי זאָרען זיך ניט דורכ־ברעכען צום עוויגען
לִרְאוֹת	צו זעהן,
וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב :	און עס וועלען פאַלען פון איהם פילע.
22. וְגַם הַכֹּהֲנִים	22. און אויך די פריסטער,
הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה	וועלכע דער־נעהנטערן זיך צום עוויגען,
יִתְקַדָּשׁוּ	זאלען זיך הייליגען,
פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה :	דאַמיט דער עוויגער זאל ניט [1]איינ־ברעכען אונטער זיי.
23 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְיָ	23. און משה האט געזאגט צום עוויגען:
לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת	דאס פאָלק קען ניט אויפגיין
אֶל־הַר סִינָי	צום באַרג סיני,
כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ	דען דו זעלבסט האָסט אונז געוואַרענט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הַגְבֵּל אֶת־הָהָר	גרענעץ-אָב דעם באַרג,
וְקִדַּשְׁתּוֹ :	און הייליג איהם!
24 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה	24. און דער עוויגער האט געזאגט צו איהם:
לֶךְ־רֵד	גיי, קום אַרונטער,
וְעָלִיתָ אַתָּה	און דו זאָלסט אויף־גיין
וְאַהֲרֹן עִמָּךְ	און אהרן מיט דיר,
וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם	און די פריסטערס און דאס פאָלק
אַל־יֶהֶרְסוּ	זאָלען זיך ניט דורכברעכען
לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה	אויפ-צו-גיין צו דעם עוויגען,
פֶּן־יִפְרָץ־בָּם :	דאַמיט ער זאָל ניט [1]איינ־ברעכען אונטער זיי.
25. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה	25. און משה איז אַראָב־געגאַנגען
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם :	און ער האט (עס) געזאָגט צו זיי.

1) פראַגען.

CAP. XX. כ

1. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים	1. און גאט האט גערעט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע ווערטער,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	2. איך בין דער עוויגער, דיין גאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ	וועלכער האט דיר ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט הויז.
3. לֹא־יִהְיֶה לְךָ	3. עס זאל ניט זיין ביי דיר
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער
עַל־פָּנָי׃	פאַר מיין געזיכט[1].
4. לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ	4. דו זאָלסט דיר ניט מאַכען
פֶסֶל	א געשניצטען בילד
וְכָל־תְּמוּנָה	און קיין געשטאַלט,
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם	וואס איז אין הימעל
מִמַּעַל	פון אויבען,
וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ	אָדער, וואס איז אויף דער ערד
מִתָּחַת	פון אונטען,
וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם	אָדער, וואס איז אין וואסער
מִתַּחַת לָאָרֶץ׃	פון אונטער דער ערד.
5. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם	5. דו זאָלסט זיך ניט בוקען צו זיי,
וְלֹא תָעָבְדֵם	און דו זאָלסט זיי ניט דינען
כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דען איך, דער עוויגער, דיין גאט,
אֵל קַנָּא	בין איין אייפריגער גאט,
פֹּקֵד	(וועלכער)[2] דערמאָהנט
עֲוֺן אָבֹת	די זינד פון די עלטערן
עַל־בָּנִים	אויף די קינדער,
עַל־שִׁלֵּשִׁים	אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים	און אויף דעם פירטען (געשלעכט)
לְשֹׂנְאָי׃	צו די, וואס האַסען מיר[3].
6. וְעֹשֶׂה חֶסֶד	6. און (איך) טהוא גנאַדע
לַאֲלָפִים	צו דעם טויזענדסטען (געשלעכט)
לְאֹהֲבַי	צו די, וואס ליבען מיר,
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָי׃	און צו די, וואס היטען מיינע געבאָטע[4].
7. לֹא תִשָּׂא	7. דו זאָלסט ניט אויס־שפרעכען
אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם נאָמען פון דעם עוויגען דיין גאט,
לַשָּׁוְא	אומזאָנסט[5],
כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה	דען דער עוויגער וועט ניט לאָזען[6] אונבעשטראָפט
אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא	דעם, וואס וועט אויס־שפרעכען
אֶת־שְׁמוֹ	זיין נאמען
לַשָּׁוְא׃	אומזאָנסט[5].
8. זָכוֹר	8. געדיינק
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאָג
לְקַדְּשׁוֹ׃	איהם צו הייליגען.
9. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד	9. זעקס טעג זאָלסט־ו ארבייטען
וְעָשִׂיתָ	און דו זאָלסט טהאָן
כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃	אלע דיינע ארבייט;
10. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי	10. אבער דער זיבענטער טאג
שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	איז אַ רוהע־טאָג צום עוויגען דיין גאט,
לֹא־תַעֲשֶׂה	דו זאלסט ניט טהאָן
כָל־מְלָאכָה	קיין אַרבייט,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו, און דיין זוהן, און דיין טאָכטער,
עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ	דיין קנעכט, און דיין דינסט,
וּבְהֶמְתֶּךָ	און דיינע פיה,
וְגֵרְךָ	און דיין פרעמדער,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃	וועלכער איז אין דיינע טויערען[7].
11. כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים	11. דען זעקס טעג
עָשָׂה יְהוָה	האט דער עוויגער געמאַכט
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד,
אֶת־הַיָּם	דעם מעער
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם	און אַלעס, וואס איז אין זיי,
וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און ער האט גערוהט אויף דעם זיבענטען טאג,
עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה	דארום האט דער עוויגער געבענשט
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאג,
וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃	און ער האט איהם געהייליגט.
12. כַּבֵּד	12. בעעהר
אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ	דיין פאטער און דיין מוטער,
לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ	אום דיינע טעג זאלען זיך פערלייַנגערן
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,

1) ד. ה. אויסער מיר. 2) בעשטראָפט. 3) ד.ה. אויב דער דריטער און פירטער געשלעכט זיינען אויך זינדיגע. 4) ד. ה. אויר זיי זיינען פרום. 5) צום פאַלשען. 6) ריין, אונשולדיג האַלטען. 7) ד. ה. אין דיין שטאָט.

נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
13. לֹא תִּרְצָח	13. דו זאלסט ניט מאָרדען.
לֹא תִּנְאָף	דו זאָלסט ניט עהע-ברעכען
לֹא תִּגְנֹב	דו זאָלסט ניט שטוילען.
לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ	דו זאָלסט ניט בעצייגען געגען דיין [1]נעכסטען
עֵד שָׁקֶר׃	[2]פאַלשע צייגניס.
14. לֹא תַחְמֹד	14. דו זאָלסט ניט [3]געלוסטען
בֵּית רֵעֶךָ	די הויז פון דיין [1]נעכסטען;
לֹא תַחְמֹד	דו זאָלסט ניט [3]געלוסטען
אֵשֶׁת רֵעֶךָ	די פרוי פון דיין [1]נעכסטען
וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ	און זיין קנעכט, און זיין דינסט,
וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ	און זיין אָקס און זיין אייזעל
וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃	און אַלעס, וואס געהערט צו דיין [1]נעכסטען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
15. וְכָל־הָעָם רֹאִים	15. און דאס גאַנצע פאָלק האַבען געזעהן
אֶת־הַקּוֹלֹת	די דונערען,
וְאֶת־הַלַּפִּידִם	און די פלאַמען,
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר	און די שטימע פון דעם טראָמפּעט,
וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן	און דעם רויכענדען באַרג,
וַיַּרְא הָעָם	און ווען דאס פאָלק האט (עס) געזעהן,
וַיָּנֻעוּ	האבען זיי [4]געציטערט,
וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק׃	און זיי האבען זיך געשטעלט פון ווייטען.
16. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	16. און זיי האבען געזאגט צו משה:
דַּבֵּר־אַתָּה עִמָּנוּ	רייד דו מיט אונז,
וְנִשְׁמָעָה	און מיר וועלען הערען,
וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים	און זאָל גאט ניטריידען מיט אונז,
פֶּן־נָמוּת׃	דאַמיט מיר זאלען ניט שטאַרבען.
17. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	17. און משה האט געזאגט
אֶל־הָעָם	צום פאָלק:
אַל־תִּירָאוּ	איהר זאלט אייך ניט פירכטען,
כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם	דען אום אייך צו פּרופען
בָּא הָאֱלֹהִים	איז גאט געקומען,
וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה	און אום עס זאָל זיין
יִרְאָתוֹ	זיין פורכט
עַל־פְּנֵיכֶם	פאר אייער געזיכט,
לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ׃	דאס איהר זאָלט ניט זינדיגען.
18. וַיַּעֲמֹד הָעָם	18. און דאס פאָלק האט זיך געשטעלט
מֵרָחֹק	פון ווייטען
וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ	און משה האט זיך דערנעהנטערט
אֶל־הָעֲרָפֶל	צו דעם [5]געדיכטען וואָלקען
אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים׃	וואס דארט (איז געוועזען) גאט
מַפְטִיר	מַפְטִיר
19. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	19. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאָלסט'ו זאגען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
אַתֶּם רְאִיתֶם	איהר האט געזעהן,
כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם	דאס פון'ם הימעל
דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם׃	האב איך גערעט מיט אייך.
20. לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי	20. איהר זאלט ניט מאַכען נעבען מיר,
אֱלֹהֵי כֶסֶף	זילבערנע געטער,
וֵאלֹהֵי זָהָב	און גאָלדערנע געטער
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם׃	זאלט איהר אייך ניט מאַכען.
21. מִזְבַּח אֲדָמָה	21. איין אַלטאַר פון ערד
תַּעֲשֶׂה־לִּי	זאָלסט'ו מיר מאַכען,
וְזָבַחְתָּ עָלָיו	און דו זאָלסט שלאַכטען אויף איהם
אֶת־עֹלֹתֶיךָ	דיינע בראַנד־אָפּפערס
וְאֶת־שְׁלָמֶיךָ	און דיינע פרידענ־אָפּפערס,
אֶת־צֹאנְךָ	דיינע שאָף
וְאֶת־בְּקָרֶךָ	און דיינע רינדער,
בְּכָל־הַמָּקוֹם	אין יעדען אָרט,
אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי	וואו איך וועל הייסען דערמאָהנען מיין נאמען,
אָבוֹא אֵלֶיךָ	וועל איך קומען צו דיר
וּבֵרַכְתִּיךָ׃	און איך וועל דיר בענשען.
22. וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים	22. און אויב איין אלטאַר פון שטיינער
תַּעֲשֶׂה־לִּי	וועסט'ו מיר מאַכען,
לֹא־תִבְנֶה אֶתְהֶן	זאָלסט'ו זיי ניט בויען
גָּזִית	[6]בעהאַקטע (שטיינער),
כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ	דען ווי דו האָסט דיין [7]שווערט אויפ־געהייבען
עָלֶיהָ	איבער איהר,

1) פריינד, צווייטער, נעבען-מענש. 2) (אלס) פאלשער צייגע. 3) בעגעהרען. 4) געשאקעלט פון שרעק. 5) דיקע פינסטערניס; טומאַן, וועטער-וואָלקען. 6) געשטשעטעטע, בעהויענע שטיינער. 7) אייזען. האַק-אייזען.

וַתְּחַלְלֶהָ׃	אזוי האָסט׳ו איהר ענטהייליגט.
23. וְלֹא־תַעֲלֶה	26. און דו זאָלסט ניט אויף־גיין
בְמַעֲלֹת	מיט טרעפּ
עַל־מִזְבְּחִי	אויף מיין אַלטאַר,
אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה	אום עס זאָל ניט אָבגעדעקט ווערען
עֶרְוָתְךָ	דיין בלעסע
עָלָיו׃	אויף איהם.

מִשְׁפָּטִים — MISHPATIM

Cap. XXI. — כא

1. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים	1. און דיזע זיינען די רעכטע,
אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם	וועלכע דו זאָלסט זיי פאָרלייגען.
2. כִּי תִקְנֶה	2. ווען דו וועסט קויפען
עֶבֶד עִבְרִי	איין אידישען קנעכט,
שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד	זאל ער דינען זעקס יאָהר,
וּבַשְּׁבִעִת	און אויף דעם זיבענטען (יאָהר)
יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם׃	זאל ער ארויס־גיין פריי אומזאָנסט.
3. אִם־בְּגַפּוֹ יָבֹא	3. אויב ער וועט קומען [1]אַליין,
בְּגַפּוֹ יֵצֵא	זאל ער [1]אַליין אַרויס־גיין,
אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא	(אבער) אויב ער איז אַ מאַן פון אַ פרוי
וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ׃	דאַן זאל אַרויס-גיין זיין פרוי מיט איהם.
4. אִם־אֲדֹנָיו	4. אויב זיין הערר
יִתֶּן־לוֹ אִשָּׁה	וועט איהם געבען אַ פרוי,[2]
וְיָלְדָה־לוֹ	און זי וועט צו איהם געבערען
בָנִים אוֹ בָנוֹת	זיהן אָדער טעכטער,
הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ	די פרוי און איהרע קינדער
תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ	זאל (דאַן) געהערען צו איהר הערען,
וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ׃	און ער זאל אַרויסגיין [1]אַליין
5. וְאִם־אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד	5. אבער אויב דער קנעכט וועט זאָגען:
אָהַבְתִּי אֶת־אֲדֹנִי	איך ליב מיין הערען,
אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בָּנָי	מיין פרוי און מיינע קינדער,
לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי׃	איך וויל ניט אַרויס־גיין פריי.
6. וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו	6. דאַן זאל דער הערר איהם [3]צופיהרען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו די ריכטער,
וְהִגִּישׁוֹ אֶל־הַדֶּלֶת	און ער זאל איהם [3]צופיהרען צום טהיר
אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה	אדער צום טהיר־פּפאָסט,
וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת־אָזְנוֹ	און זיין הערר זאל דורכבאָהרען זיין אויער
בַּמַּרְצֵעַ	מיט איין אָהל,
וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם׃	און ער זאל איהם דינען אויף אימער.[4]
7. וְכִי־יִמְכֹּר אִישׁ	7. ווען אַ מאַן וועט פערקויפען
אֶת־בִּתּוֹ לְאָמָה	זיין טאכטער פיר אַ דינסט,
לֹא תֵצֵא	זאל זי ניט אַרויס־גיין
כְּצֵאת הָעֲבָדִים׃	ווי די קנעכט געהען אַרויס[5]
8. אִם־רָעָה	8. ווען זי איז ניט [6]געפעליג
בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ	אין די אויגען פון איהר הערען,
אֲשֶׁר־לֹא לו ק׳ יְעָדָהּ	וועלכער האט איהר בעשטימט פיר זיך,
וְהֶפְדָּהּ	דאַן זאל ער איהר העלפען אויסלייזען,
לְעַם נָכְרִי	צו אַ פרעמדע פאָלק
לֹא־יִמְשֹׁל	זאל ער ניט [7]הערשען
לְמָכְרָהּ	איהר צו פערקויפען,
בְּבִגְדוֹ־בָהּ׃	ווייל ער איז געוועזען [8]טרייל‌אָז געגען איהר.
9. וְאִם־לִבְנוֹ	9. און אויב פיר זיין זוהן
יִיעָדֶנָּה	וועט ער איהר בעשטימען,
כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת	נאך די רעכט פון די טעכטער,
יַעֲשֶׂה־לָּהּ׃	זאל ער איהר טהאָן.
10. אִם־אַחֶרֶת	10. אויב איין אַנדער (פרוי)
יִקַּח־לוֹ	וועט ער זיך נעהמען,
שְׁאֵרָהּ	איהרע שפּייזע,
כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ	איהרע קליידונג און איהר בייוואָהנונג
לֹא יִגְרָע׃	זאל ער ניט מינדערן.
11. וְאִם־שְׁלָשׁ־אֵלֶּה	11. און אויב דיזע דריי (זאַכען)
לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ	וועט ער איהר ניט טהאָן צו איהר,
וְיָצְאָה חִנָּם	דאַן זאל זי אַרויס־גיין אומזאָנסט,
אֵין כָּסֶף׃	אָהן געלד.
12. מַכֵּה אִישׁ	12. ווער עס שלאָגט אַ מענשען,
וָמֵת	דאס ער שטאַרבט,
מוֹת יוּמָת׃	זאָל געטויטעט ווערען.
13. וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה	13. אבער ווער עס האט ניט געלויערט,[9]
וְהָאֱלֹהִים	זאָנדערן גאט
אִנָּה לְיָדוֹ	האט געשיקט אין זיין האנד,[10]
וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם	דאַן וועל איך מאַכען פיר דיר איין אָרט,

1) ד. ה. אָהן אַ פרוי. 2) ד. ה איין ניט אידישע שקלאַפין. 3) דערנעהנטערן 4) ד. ה. ביז אַ יובל-יאָהר קומט. 5) ד. ה. בור צום 7 טען יאהר, זאָנדערען עס איז מעגליך, אַז זי זאל פריהער בעפרייט ווערען, ווי עס ווערט ווייטער ערקלערט. 6) שלעכט. 7) די מאַכט האבען. 8) פאַלש. 9) ד. ה. ער האט עס ניט געמיינט צו טהאָן 10) אונטער־געפיהרט, געטראָפען

אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׃	וואס ער זאל דאָרטען ענטלויפען.
14. וְכִי־יָזִד אִישׁ	14. אבער ווען אַ מאַן וועט קומען [1]מיט ווילען
עַל־רֵעֵהוּ	געגען זיין נעכסטען
לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה	איהם צו דערשלאגען דורך [2]הינטער־ליסט,
מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ	זאָלסט'ו איהם פון מיין אַלטאַר אַראָבנעהמען
לָמוּת׃	צו שטאַרבען.[3]
15. וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ	15. און ווער עס שלאָגט זיין פאטער, אָדער זיין מוטער,
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
16. וְגֹנֵב אִישׁ	16. און ווער עס שטוילט אַ מענשען,
וּמְכָרוֹ	און ער פערקויפט איהם,
וְנִמְצָא בְיָדוֹ	אדער ער ווערט געפונען אין זיין האַנד,
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
17. וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ	17. און ווער עס פלוכט זיין פאטער אדער זיין מוטער
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
18. וְכִי־יְרִיבֻן אֲנָשִׁים	18. און ווען מענשען ווילען זיך קריגען,
וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ	און איינער וועט שלאָגען דעם אַנדערן
בְּאֶבֶן אוֹ בְאֶגְרֹף	מיט אַ שטיין, אדער מיט'ן פויסט,
וְלֹא יָמוּת	און ער וועט ניט שטאַרבען,
וְנָפַל לְמִשְׁכָּב׃	זאָנדערן ער וועט פאַלען צו בעט.
19. אִם־יָקוּם	19. (דאַן) אויב ער וועט אויפשטעהן
וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ	און ער וועט געהן אין גאַס
עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ	אויף זיין שטעקען,
וְנִקָּה הַמַּכֶּה	דאַן זאָל פריי זיין דער שלעגער (פון טויט),
רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן	נור (פיר) זיין אַרבייט־שטערונג מוז ער געבען,
וְרַפֹּא יְרַפֵּא׃	און ער מוז (איהם) פאָל־שטענדיג אויס־היילען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
20. וְכִי־יַכֶּה אִישׁ	20. און ווען אַ מאַן וועט שלאָגען
אֶת־עַבְדּוֹ	זיין קנעכט,[4]
אוֹ אֶת־אֲמָתוֹ	אָדער זיין דינסט[4]
בַּשֵּׁבֶט	מיט'ן [5]רוטה,
וּמֵת תַּחַת יָדוֹ	און ער וועט שטאַרבען אונטער זיין האַנד,
נָקֹם יִנָּקֵם׃	זאָל ער געראָכען ווערען.
21. אַךְ אִם־יוֹם אוֹ יוֹמַיִם	21. אבער ווען איין טאָג אדער צוויי טעג
יַעֲמֹד	וועט ער בלייבען [6]שטעהן,
לֹא יֻקַּם	זאָל ער ניט געראָכען ווערען
כִּי כַסְפּוֹ הוּא׃	דען ער איז זיין געלד.
22. וְכִי־יִנָּצוּ אֲנָשִׁים	22. און ווען מענשען ווילען זיך [7]קריגען,
וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה	און זיי ווילען אַ [8]שטויס־טהאָן אַ שוואַנגערע פרוי,
וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ	דאס איהרע קינדער ווילען ארויס־גיין,
וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן	אבער עס וועט קיין אונגליק געשעהן (דער פרוי)
עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ	זאל ער בעשטראָפט ווערען[9]
כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו	וויפיל עס וועט אַרויף־לייגען אויף איהם
בַּעַל הָאִשָּׁה	דער מאַן פון די פרוי,
וְנָתַן בִּפְלִלִים׃	און ער זאל (עס) געבען דורך די ריכטער.
23. וְאִם־אָסוֹן יִהְיֶה	23. אבער אויב איין אונגליק וועט געשעהן (דער פרוי)[10],
וְנָתַתָּה	דאַן זאָלסט'ו געבען
נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃	אַ זעלע פיר אַ זעלע.
24. עַיִן תַּחַת עַיִן	24. איין אויג פיר איין אויג,
שֵׁן תַּחַת שֵׁן	אַ צאָהן פיר אַ צאָהן,
יָד תַּחַת יָד	אַ האַנד פיר אַ האַנד,
רֶגֶל תַּחַת רָגֶל׃	אַ פוס פיר אַ פוס.
25. כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה	25. אַ בראַנד־וואונד פיר אַ בראַנד־וואונד,
פֶּצַע תַּחַת פָּצַע	אַ וואונד פיר אַ וואונד,
חַבּוּרָה תַּחַת חַבּוּרָה	אַ בייל פיר אַ בייל.
26. וְכִי־יַכֶּה אִישׁ	26. און ווען אַ מאַן וועט שלאָגען
אֶת־עֵין עַבְדּוֹ	די אויג פון זיין קנעכט,
אוֹ־אֶת־עֵין אֲמָתוֹ	אדער די אויג פון זיין דינסט,
וְשִׁחֲתָהּ	און ער וועט איהר פער־דאַרבען,
לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ	זאָל ער איהם אַרויס־שיקען פריי
תַּחַת עֵינוֹ׃	פיר זיין אויג.
27. וְאִם־שֵׁן עַבְדּוֹ	27. און אויב דעם צאָהן פון זיין קנעכט
אוֹ־שֵׁן אֲמָתוֹ	אדער דעם צאָהן פון זיין דינסט
יַפִּיל	וועט ער [11]אויס־שלאָגען,
לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ	זאל ער איהם ארויס־שיקען פריי
תַּחַת שִׁנּוֹ׃	פיר זיין צאָהן.
28. וְכִי־יִגַּח שׁוֹר	28. און ווען איין אָקס וועט שטעכען
אֶת־אִישׁ	אַ מאַן,
אוֹ אֶת־אִשָּׁה	אדער אַ פרוי,
וָמֵת	און ער וועט שטאַרבען,
סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר	זאל דער אָקס פערשטיינט ווערען,
וְלֹא יֵאָכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ	און עס זאל ניט געגעסען ווערען זיין פלייש,

1) גערן. 2) בעטרוג, רמאות. 3) ד. ה. אויב ער איז אַ כהן אדער ער וויל זיך רעטען דאַדורך וואס ער האט זיך געשטעלט נאהענט צום אַלטאַר (זעה מ"א ב. ל"א) 4) ניט קיין אידישע. 5) שטעקען. 6) לעבען. 7) זיך ראַנגלען, רייסען. 8) קלאַפּ. 9) ד. ה. מיט געלד פיר די קינדער. 10) זעה רש"י. 11) מאַכען ארויס־פאַלען.

וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי׃	אבער דער אייגענ־טהימער פון דעם אָקס איז פריי.
29 וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא	29. אבער אויב ער איז אַ שטויסעדיגער אָקס
מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם	פון געסטערן (און) פאָר־געסטערן,
וְהוּעַד בִּבְעָלָיו	און זיין אייגענ־טהימער איז געוואָרענט געוואָרען,
וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ	אבער ער האט איהם ניט געהיט,
וְהֵמִית	און ער וועט טויטען
אִישׁ אוֹ אִשָּׁה	אַ מאַן אדער אַ פרוי,
הַשּׁוֹר יִסָּקֵל	זאל דער אָקס פערשטיינט ווערען,
וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת׃	און אויך זיין אייגענ־טהימער זאל געטויטעט ווערען[1].
30. אִם כֹּפֶר	30. אויב פלייז־געלד
יוּשַׁת עָלָיו	וועט ארויפ־געלייגט ווערען אויף איהם,
וְנָתַן פִּדְיֹן נַפְשׁוֹ	דאַן זאל ער געבען די לייזונג פון זיין זעלע,
כְּכֹל אֲשֶׁר־יוּשַׁת	וויפיל עס וועט ארויפ־געלייגט ווערען
עָלָיו׃	אויף איהם.
31. אוֹ בֵן יִגָּח	31. אויב ער וועט שטעכען אַ זוהן,
אוֹ־בַת יִגָּח	אדער ער וועט שטעכען אַ טאָכטער,
כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה	נאך דעם זעלבען רעכט
יֵעָשֶׂה לּוֹ׃	זאל צו איהם געטאָן ווערען
32. אִם־עֶבֶד	32. אויב אַ קנעכט
יִגַּח הַשּׁוֹר	וועט דער אָקס שטעכען,
אוֹ אָמָה	אָדער אַ דינסט,
כֶּסֶף ׀ שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים	דרייסיג שקל זילבער
יִתֵּן לַאדֹנָיו	זאָל ער געבען צו זיין העררן,
וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל׃	און דער אָקס זאל פער־שטיינט ווערען.
33. וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ	33. און ווען אַ מאַן וועט עפענען
בּוֹר	אַ גרוב,
אוֹ כִּי־יִכְרֶה אִישׁ בֹּר	אָדער ווען אַ מאַן וועט גראָבען אַ גרוב,
וְלֹא יְכַסֶּנּוּ	און ער וועט איהם ניט צודעקען
וְנָפַל־שָׁמָּה	און דאָרט וועט אַריינ־פאַלען
שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר׃	איין אָקס אדער איין אייזעל,
34. בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם	34 זאָל דער אייגענטהימער פון די גרוב בעצאָהלען,
כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו	געלד זאל ער צוריק־קעהרען צו זיין אייגענטהימער,
וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ׃	און דאס טויטע (פיה) זאל געהערען צו איהם[2].
35 וְכִי־יִגֹּף שׁוֹר־אִישׁ	35. און ווען דער אָקס פון אַ מאַן וועט שטויסען
אֶת־שׁוֹר רֵעֵהוּ	דעם אָקס פון זיין נעכסטען,

וָמֵת	און ער וועט שטאַרבען,
וּמָכְרוּ	דאַן זאלען זיי פערקויפען
אֶת־הַשּׁוֹר הַחַי	דעם לעבעדיגען אָקס
וְחָצוּ אֶת־כַּסְפּוֹ	און זיי זאָלען טהיילען זיין געלד
וְגַם אֶת־הַמֵּת יֶחֱצוּן׃	און אויך דעם טויטען (אָקס) זאלען זיי טהיילען.
36 אוֹ נוֹדַע	36. (אבער) אויב עס איז געווען בעוואוסט.
כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא	דאס ער איז אַ שטעכע־דיגער אָקס
מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם	פון געסטערן (און) פאָר־געסטערן,
וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו	און זיין אייגענטהימער האט איהם ניט געהיט
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם	(דאַן) זאל ער בעצאָהלען
שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר	איין אָקס פיר איין אָקס,
וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ׃	און דער טויטער (אָקס) זאל געהערען צו איהם.
37. כִּי יִגְנֹב אִישׁ	37 ווען אַ מאַן וועט שטילען
שׁוֹר אוֹ שֶׂה	איין אָקס אדער אַ לאַם,
וּטְבָחוֹ	און ער וועט איהם שלאַכטען
אוֹ מְכָרוֹ	אדער ער וועט איהם פערקויפען
חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם	זאָל ער בעצאהלען פינף רינדער
תַּחַת הַשּׁוֹר	פיר דעם אָקס,
וְאַרְבַּע צֹאן	און פיער שאָף
תַּחַת הַשֶּׂה׃	פיר דעם לאַם.

Cap. XXII. כב

1. אִם־בַּמַּחְתֶּרֶת	1. אויפ אין אונטערגראָבונג
יִמָּצֵא הַגַּנָּב	וועט געפונען ווערען דער דיב
וְהֻכָּה	און ער וועט געשלאָגען ווערען,
וָמֵת	דאס ער וועט שטאַרבען,
אֵין לוֹ דָּמִים׃	(דאַן) איז וועגען איהם ניט אַ קיין בלוט־(שולד)[4].
2 אִם־זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ	2. אבער ווען די זון האט געשיינט[5]
עָלָיו	אויף איהם,
דָּמִים לוֹ	(דאַן) איז וועגען איהם יאָ דאָ בלוט־(שולד)[6],
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם	ער דאַרף בעצאָהלען[7].
אִם־אֵין לוֹ	(און) אויב ער האט ניט,
וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ׃	דאַן זאל ער פערקויפט ווערען פיר זיין דיבשטאַל.
3. אִם־הִמָּצֵא תִמָּצֵא	3. אויב עס וועט געפונען ווערען
בְיָדוֹ	אין זיין האַנד
הַגְּנֵבָה	דאס דיבשטאַהל,
מִשּׁוֹר	סיי איין אָקס,

1) מיתה בידי שמים. 2) שטראָף־געלד. 3) ד. ה. דער אייגענטהימער פון דעם בעשעדיגטען אָקס מוז עס נעה־מען אין רעכנונג (חז״ל). 4) ווייל ער האט זיך אַנדערש ניט געקענט פערטהיידיגען. 5) ד. ה. ווען עס איז שוין געווען ליכטיג. 6) ווייל ער האט געקענט רופען באַר הילפע 7) ד. ה. דער דיב, אויב מען האט איהם ניט דערשלאָגען.

עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה	אדער איין אייזעל אדער אַ לאַם,
חַיִּים	לעבעדיג,
שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם׃	זאל ער בעצאָהלען צוויי־(פאַך).
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
4. כִּי יַבְעֶר־אִישׁ	4. ווען אַ מאַן וועט [1]אָב־ווידען
שָׂדֶה אוֹ־כֶרֶם	אַ פעלד אדער אַ וויינגאָרטען
וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירֹה	[2]און ער וועט שיקען זיינע פיה,
וּבִעֵר	און עס וועט ווידען
בִּשְׂדֵה אַחֵר	אין די פעלד פון איין אַנדערן
מֵיטַב שָׂדֵהוּ	(מיט) דאס בעסטע פון זיין פעלד
וּמֵיטַב כַּרְמוֹ	און (מיט) דאס בעסטע פון זיין וויינ־גאָרטען
יְשַׁלֵּם׃	זאָל ער בעצאָהלען.
5. כִּי־תֵצֵא אֵשׁ	5 ווען עס וועט אַרויס־גיין אַ פייער,
וּמָצְאָה קֹצִים	און עס וועט טרעפען דערנער,
וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ	און עס וועט פער־צעהרען אַ גאַרבען־הויפען,
אוֹ הַקָּמָה	אדער די שטעהענדע געטריידע,
אוֹ הַשָּׂדֶה	אדער דאס פעלד,
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם	מוז בעצאָהלען
הַמַּבְעִר	דער, וואס האט אָנגעצונדען
אֶת־הַבְּעֵרָה׃	דעם בראַנד.
6. כִּי־יִתֵּן אִישׁ	6. ווען אַ מאַן וועט געבען
אֶל־רֵעֵהוּ	צו זיין נעכסטען
כֶּסֶף אוֹ־כֵלִים לִשְׁמֹר	זילבער אדער [4]זאַכען צו היטען,[5]
וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ	און עס וועט געשטאָהלען ווערען פון דעם מאַן'ס הויז,
אִם־יִמָּצֵא הַגַּנָּב	(דאַן) אויב דער דיב וועט געפונען ווערען,
יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם׃	זאל ער בעצאָהלען צוויי־(פאַך).
7. אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב	7 (אבער) אויב דער דיב וועט נִיט געפונען ווערען,
וְנִקְרַב בַּעַל־הַבַּיִת	דאַן זאל דער [6]הויז־הערר געבראַכט ווערען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו די ריכטער (צו שווערען),
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ	אויב ער האט ניט גע־שטרעקט זיין האַנד
בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ׃	צו די [7]זאַך פון זיין נעכסטען.[8]
8. עַל־כָּל־דְּבַר־פֶּשַׁע	8. וועגען יעדע זאַך פון [9]אַ פערברעכען,
עַל־שׁוֹר עַל־חֲמוֹר	וועגען איין אָקס, וועגען איין אייזעל,
עַל־שֶׂה עַל־שַׂלְמָה	וועגען אַ לאַם, וועגען אַ קלייד,
עַל־כָּל־אֲבֵדָה	וועגען יעדע פערלאָר־רענע זאַך,

אֲשֶׁר יֹאמַר	(וועגען) וועלכע איינער וועט זאגען,
כִּי־הוּא זֶה	דאס איז דיזעס,[10]
עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא	פאַר די ריכטער זאל קומען
דְּבַר־שְׁנֵיהֶם	זייער ביידען'ס זאַך,
אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים	וועמען די ריכטער וועלען בעשולדיגען,
יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ׃	דער זאל בעצאהלען צוויי־(פאַך) צו זיין נעכסטען.
9. כִּי־יִתֵּן אִישׁ	9. ווען אַ מאַן וועט געבען
אֶל־רֵעֵהוּ	צו זיין נעכסטען
חֲמוֹר אוֹ־שׁוֹר אוֹ־שֶׂה	איין אייזעל אדער איין אָקס אדער אַ לאם
וְכָל־בְּהֵמָה לִשְׁמֹר	אדער אירגענד וועלכע פיה צו היטען,[11]
וּמֵת	און עס וועט שטאַרבען,
אוֹ־נִשְׁבַּר	אדער עס וועט [12]בעשעדיגט ווערען,
אוֹ־נִשְׁבָּה	אדער עס וועט געפאַנגען ווערען,
אֵין רֹאֶה	(און) קיינער זעהט ניט.
10. שְׁבֻעַת יְהוָה	10. גאָטעס־שוואור
תִּהְיֶה	זאל זיין
בֵּין שְׁנֵיהֶם	צווישען זיי ביידען,
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ	אויב ער האט ניט גע־שטרעקט זיין האַנד
בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ	צו די זאַך פון זיין נעכסטען,[8]
וְלָקַח בְּעָלָיו	און זיין אייגענטהימער זאל (עס) אָננעהמען,[13]
וְלֹא יְשַׁלֵּם׃	און ער זאל ניט בעצאָהלען.
11. וְאִם־גָּנֹב יִגָּנֵב	11. אבער אויב עס וועט געשטוילען ווערען
מֵעִמּוֹ	פון איהם,
יְשַׁלֵּם לִבְעָלָיו׃	זאל ער בעצאהלען צו זיין אייגענטהימער.
12. אִם־טָרֹף יִטָּרֵף	12. אויב עס וועט צוריסען ווערען,[14]
יְבִאֵהוּ עֵד	זאל ער [15]עס בריינגען (אַלס) צייגע;
הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם׃	(פיר) די צוריסענע דאַרף ער ניט בעצאָהלען.
13. וְכִי־יִשְׁאַל אִישׁ	13. און ווען אַ מאַן וועט (עטוואַס) לייהען
מֵעִם רֵעֵהוּ	פון זיין נעכסטען,
וְנִשְׁבַּר	און עס וועט [12]בעשעדיגט ווערען,
אוֹ־מֵת	אדער עס וועט שטאַרבען,
בְּעָלָיו אֵין־עִמּוֹ	(אויב) דער אייגענ־טהימער איז ניט ביי איהם,
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם׃	מוז ער בעצאָהלען,
14. אִם־בְּעָלָיו עִמּוֹ	14. אויב דער אייגענ־טהימער איז ביי איהם,
לֹא יְשַׁלֵּם	דאַרף ער ניט בעצאָהלען;
אִם־שָׂכִיר הוּא	אויב ער איז אַ געדונגענער

1) אָבפּיטערן, 2) שיקענדיג. 3) ארומכאַפּען 4) געפעס 5) אָהן לוין. 6) ד. ה. דער היטער. 7) אייגענטהום. 8) ד.ה. אויב ער זעלבסט האט עס ניט געשטוילען. 9) בעשולדיגונג. 10) ד. ה. אַז דאס איז זיינע. 11) פיר לוין. 12) אויסברכען (אַ גליד). 13) די שבועה. אַד. דאס טויטע פיה. 14) זעה רש"י. 15) ד. ה. ער קען עטוואס פון דאס צוריסענע פיה בריינגען אַלס צייגע.

בָּא בִשְׁבָרוֹ׃	קומט עס אין זיין לוין.[1]
15. וְכִי־יְפַתֶּה אִישׁ	
בְּתוּלָה	
אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה	
וְשָׁכַב עִמָּהּ	
מָהֹר יִמְהָרֶנָּה לּוֹ	
לְאִשָּׁה׃	
16. אִם־מָאֵן יְמָאֵן אָבִיהָ	
לְתִתָּהּ לוֹ	
כֶּסֶף יִשְׁקֹל	
כְּמֹהַר הַבְּתוּלֹת׃	
17. מְכַשֵּׁפָה	17. אַ צויבערין
לֹא תְחַיֶּה׃	זאָלסט'ו ניט לאָזען לעבען.
18. כָּל־שֹׁכֵב	
עִם־בְּהֵמָה	
מוֹת יוּמָת׃	
19. זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים	19. ווער, עס שלאַכט צו געטער,
יָחֳרָם	זאל פערטיליגט ווערען,
בִּלְתִּי לַיהוָה לְבַדּוֹ׃	אויסער צום עוויגען אַליין.[2]
20. וְגֵר לֹא־תוֹנֶה	20. און אַ פרעמדען זאָלסט'ו ניט קריינקען
וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ	און דו זאלסט איהם ניט אונטער־דריקען,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר (זעלבסט) געוועזן
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
21. כָּל־אַלְמָנָה וְיָתוֹם	21. קיין וויטווע און וואַיזען
לֹא תְעַנּוּן׃	זאָלט איהר ניט [3]קוועלען.
22. אִם־עַנֵּה תְעַנֶּה אֹתוֹ	22. אויב דו וועסט איהם [3]קוועלען,
כִּי אִם־צָעֹק יִצְעַק אֵלַי	(און) ווען ער וועט שרייען צו מיר,
שָׁמֹעַ אֶשְׁמַע	וועל איך צוהערען
צַעֲקָתוֹ׃	זיין געשריי.
23. וְחָרָה אַפִּי	23. און מיין צאָרן וועט ברענען,
וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך דערשלאגען
בֶּחָרֶב	דורך דעם שווערט,
וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת	און אייערע פרויען וועלען זיין וויטווען,
וּבְנֵיכֶם יְתֹמִים׃	און אייערע קינדער וואַיזען.

24. אִם־כֶּסֶף ׀ תַּלְוֶה	24. אויב דו וועסט געלד לייהען
אֶת־עַמִּי	מיין פאָלק,
אֶת־הֶעָנִי עִמָּךְ	דעם אָרעמען ביי דיר,
לֹא־תִהְיֶה לוֹ	זאָלסט'ו ניט זיין געגען איהם,
כְּנֹשֶׁה	ווי אַ [4]שולד־הערר;
לֹא־תְשִׂימוּן עָלָיו	איהר זאלט אויף איהם ניט לייגען
נֶשֶׁךְ׃	צינזען.
25. אִם־חָבֹל תַּחְבֹּל	25. אויב דו וועסט פיר אַ פפאַנד נעהמען
שַׂלְמַת רֵעֶךָ	די קלייד פון דיין נעכסטען,
עַד־בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ	ביז זון אונטער־גאַנג
תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ׃	זאָלסט'ו עס איהם צוריק געבען.
26. כִּי הִוא כְסוּתֹה לְבַדָּהּ	26. דען דאס איז זיין איינציגע דעקע,
הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ	דאס איז זיין קלייד פיר זיין [5]הויט,
בַּמֶּה יִשְׁכָּב	אויף וואס זאל ער ליגען?
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כִּי־יִצְעַק אֵלַי	ווען ער וועט שרייען צו מיר
וְשָׁמַעְתִּי	דאַן וועל איך צוהערען,
כִּי־חַנּוּן אָנִי׃	דען איך בין גנעדיג.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
27. אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל	27. [6]ריכטער זאָלסט'ו ניט פלוכען,
וְנָשִׂיא בְעַמְּךָ	און אַ [7]פירשט אין דיין פאָלק
לֹא תָאֹר׃	זאָלסט'ו ניט שילטען.
28. מְלֵאָתְךָ	28. דיינע געטריידע[8]
וְדִמְעֲךָ	און דיינע [9]פליסיגקייט
לֹא תְאַחֵר	זאָלסט'ו ניט פער־זאַמען;[10]
בְּכוֹר בָּנֶיךָ	דעם ערסט־געבאָרענעם פון דיינע זיהן
תִּתֶּן־לִי׃	זאָלסט'ו געבען צו מיר.
29. כֵּן־תַּעֲשֶׂה	29. אַזוי זאָלסט'ו טהאן
לְשֹׁרְךָ לְצֹאנֶךָ	מיט דיין אָקס, מיט דיינע שאָף;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
יִהְיֶה עִם־אִמּוֹ	זאל עס זיין ביי זיין מוטער,
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אַכטען טאג
תִּתְּנוֹ־לִי׃	זאָלסט'ו (עס) געבען צו מיר
30. וְאַנְשֵׁי־קֹדֶשׁ	30. און הייליגע מענשען
תִּהְיוּן לִי	זאלט איהר זיין צו מיר,

1) ד. ה. פיר דעם לוין, וואס ער נעהמט, דאַרף ער ליידען דעם שאדען. 2) אזוי ווי: זובח לאלהים בלתי לה׳" לבדו יחרם. 3) בעדריקען. 4) גלויביגער, מלוה, מאָהנער. 5) לייב. 6) גאָט. 7) אָבערסט. 8) ד. ה. דער איבער־פלוס פון דיינע ערסט־צייטיגע געטריידע 9) זאַפט פון די ערסט־צייטיגע פרוכט. 10) צו ברייגגען צו גאָט.

וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה	און פלייש אויפ'ן פעלד צוריסען,
לֹא תֹאכֵלוּ	זאָלט איהר ניט עסען,
לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ׃	צום הונד זאלט איהר עס וואַרפען.
Cap. XXIII.	כג
1. לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא	1. דו זאָלסט ניט [1]אומטראָגען פאַלשע נאַכריכט,
אַל־תָּשֶׁת יָדְךָ	דו זאלסט ניט [2]פערבינדען דיין האַנד
עִם־רָשָׁע	מיט אַ גאָט־לאָזען
לִהְיֹת עֵד חָמָס׃	צו זיין אַ צייגע (פיר) אונרעכט.
2. לֹא־תִהְיֶה	2. דו זאָלסט ניט [3]זיין
אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעֹת	נאך די מעהרהייט צום בייזען,
וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רִב	און דו זאלסט ניט [4]בעצייגען וועגען אַ [5]רעכטס־זאַך
לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים	(נור) אום זיך צו נייגען נאך די מערהייט,
לְהַטֹּת׃	צו [6]בייגען (דאס רעכט).
3. וְדָל	3. און איין אַרמען
לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ׃	זאָלסט'ו ניט שוינען אין זיין [5]רעכטס־זאַך.
4. כִּי תִפְגַּע	4. ווען דו וועסט בעגעגנען
שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ חֲמֹרוֹ	דעם אָקס פון דיין פיינד אדער זיין אייזעל
תֹּעֶה	אירענדיג,
הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ׃	זאלסט'ו איהם צוריק־ברייגגען צו איהם.
5. כִּי־תִרְאֶה	5. ווען דו וועסט זעהן
חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ	דעם אייזעל פון דיין האַסער
רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ	ליגענדיג אונטער זיין לאַסט,
וְחָדַלְתָּ	און דו וועסט וועלען פערמיידען
מֵעֲזֹב לוֹ	איהם צו העלפען אָבלאָדען,
עָזֹב תַּעֲזֹב	(אָבער) דו מוזט העלפען אָבלאָדען
עִמּוֹ׃	מיט איהם.[7]
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
6. לֹא תַטֶּה	6. דו זאלסט ניט בייגען
מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ	דאס רעכט פון דיין בעדירפטיגען
בְּרִיבוֹ׃	אין זיין [5]רעכטס־זאַך.
7. מִדְּבַר־שֶׁקֶר	7. פון אַ פאַלשע זאך
תִּרְחָק	זאָלסט'ו זיך דערווייטערן,
וְנָקִי וְצַדִּיק	און איין אונשולדיגען און אַ גערעכטען
אַל־תַּהֲרֹג	זאָלסט'ו ניט דערשלאָגען,
כִּי לֹא־אַצְדִּיק רָשָׁע׃	דען איך וועל ניט רעכט־פערטיגען איין אונגערעכטן
8. וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח	8. און בעשטעכונג זאָלסט'ו ניט נעהמען,

כִּי הַשֹּׁחַד	דען די בעשטעכונג
יְעַוֵּר פִּקְחִים	מאַכט בלינד זעהענדיגע,
וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים	און עס פער־דרייט די ווערטער פון גערעכטע,
9. וְגֵר לֹא תִלְחָץ	9. און אַ פרעמדען זאָלסט'ו ניט אונטער־דריקען,
וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם	ווייל איהר ווייסט (דאָך)
אֶת־נֶפֶשׁ הַגֵּר	די [8]זעלע פון דעם פרעמדען,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר געווען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
10. וְשֵׁשׁ שָׁנִים	10. און זעקס יאהר
תִּזְרַע אֶת־אַרְצֶךָ	זאלסט'ו בעזעען דיין לאַנד,
וְאָסַפְתָּ	און דו זאָלסט איינ־זאַמלען
אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃	איהר [9]ערטראַג,
11. וְהַשְּׁבִיעִת	11. און (אין) דעם זיבענטען (יאָהר)
תִּשְׁמְטֶנָּה	זאָלסט'ו איהר פער־נאַכלעסיגען,
וּנְטַשְׁתָּהּ	און דו זאָלסט איהר פערלאָזען,
וְאָכְלוּ	דאס עס זאלען (דאפון) עסען
אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ	די בעדירפטיגע פון דיין פאָלק,
וְיִתְרָם	[10]און וואס זיי לאזען איבריג
תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה	מעגען עסען די טהירען פון'ם פעלד;
כֵּן־תַּעֲשֶׂה	אַזוי זאָלסט'ו טהאָן
לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ׃	מיט דיין וויינגארטען, מיט דיין אייל־בוים.
12. שֵׁשֶׁת יָמִים	12. זעקס טעג
תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ	זאלסט'ו טהאָן דיינע אַרבייטען,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאג
תִּשְׁבֹּת	זאלסט'ו רוהען,
לְמַעַן יָנוּחַ	אום עס זאל רוהען
שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ	דיין אָקס און דיין אייזעל
וְיִנָּפֵשׁ	און עס זאל זיך אָב־רוהען
בֶּן־אֲמָתְךָ וְהַגֵּר׃	דער זוהן פון דיין דינסט און דער פרעמדער.
13. וּבְכֹל	13. און אין אלעס,
אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם	וואס איך האָב געזאגט צו אייך,
תִּשָּׁמֵרוּ	זאלט איהר [11]זיך היטען,
וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים	און דעם נאמען פון אַנדערע געטער
לֹא תַזְכִּירוּ	זאלט איהר ניט דערמאָהנען
לֹא יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ׃	עס זאל ניט געהערט ווערען אויף דיין מויל.
14. שָׁלֹשׁ רְגָלִים	14. דריי מאל

1) אויסשפרעכען. 2) טהאָן, געבען. 3) פאָלגען. 4) זיך אויסשפרעכען. 5) פראָצעס. 6) ד. ה. צו פערקרימען זעה רש"י. 7) צוזאַמען מיט דעם אייגענטהימער זעה רש"י. 8) געמיטה. 9) פרוכט. 10) אין זייער רעסט 11) פאָרזיכטיג זיין.

תָּחֹג לִי	זאלסט'ו פייער-טאג האלטען פיר מיר
בַּשָּׁנָה׃	אים יאהר.
15. אֶת־חַג הַמַּצּוֹת	15. דעם פייער-טאג פון די אונגעזייערטע קוכענס
תִּשְׁמֹר	זאלסט'ו היטען,
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
תֹּאכַל מַצּוֹת	זאלסט'ו עסען אונגע-זייערטע קוכענס,
כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	ווי איך האב דיר בעפוילען,
לְמוֹעֵד	צו די בעשטימטע צייט
חֹדֶשׁ הָאָבִיב	פון דעם זאנגען-מאנאט,[1]
כִּי־בוֹ יָצָאתָ	דען אין איהם ביזט'ו ארויס-געגאנגען
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃	און מען זאל זיך ניט ווייזען (פאר) מיין געזיכט ליידיג.[2]
16. וְחַג הַקָּצִיר	16. און דעם פייער-טאג פון שניידען,
בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ	פון די ערסטלינגען פון דיינע ארבייטען,
אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה	וואס דו וועסט זעען אין פעלד,
וְחַג הָאָסִף	און דעם פייער-טאג פון איינזאמלונג,
בְּצֵאת הַשָּׁנָה	ביים אויס-גאנג פון'ם יאהר,
בְּאָסְפְּךָ	ווען דו זאמעלסט איין
אֶת מַעֲשֶׂיךָ	דיינע ארבייטען
מִן־הַשָּׂדֶה׃	פון'ם פעלד.
17. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	17. דריי מאל
בַּשָּׁנָה	אים יאהר
יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ	זאל געזעהן ווערען יעדער פון דיינע מאנס-פערזאנען
אֶל־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה׃	פאר דעם געזיכט פון דעם העררן, דעם עוויגען.
18. לֹא־תִזְבַּח	18. דו זאלסט ניט [4]אפפערן
עַל־חָמֵץ	ביי געזייערטעס
דַּם־זִבְחִי	די בלוט פון מיין אפפער[5]
וְלֹא־יָלִין	און עס זאל ניט איבער-נעכטיגען
חֵלֶב־חַגִּי	די פעטס פון מיין פעסט-(אפפער)
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מארגען.
19. רֵאשִׁית	19. די ערסטע
בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ	פון די ערסטלינגען פון דיין לאנד
תָּבִיא	זאלסט'ו ברייגגען
בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	(אין) די הויז פון דעם עוויגען דיין גאט;
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי	דו זאלסט ניט קאכען א בעקיל
בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃	אין די מילך פון זיין מוטער.[6]

שִׁשִּׁי

20. הִנֵּה	20. זעה.
אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ	איך שיק איין ענגעל
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ	דיר צו היטען אויפ'ן וועג,
וְלַהֲבִיאֲךָ	און דיר צו ברייגגען
אֶל־הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי׃	וועלכין איך האב בערייטעט
21. הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו	21. היט זיך פאר איהם,
וּשְׁמַע בְּקֹלוֹ	און הער אין זיין שטימע,
אַל־תַּמֵּר בּוֹ	זיי ניט ווידער-שפעננסטיג געגען איהם
כִּי לֹא יִשָּׂא	דען ער וועט ניט פערצייהען
לְפִשְׁעֲכֶם	[צו] אייער [7]פערברעכען,
כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ׃	דען מיין נאמען איז אין איהם.
22. כִּי אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמַע	22. ווען אבער דו וועסט הערען
בְּקֹלוֹ	אין זיין שטימע,
וְעָשִׂיתָ	און דו וועסט טהאן
כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר	אלעס, וואס איך וועל ריידען
וְאָיַבְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ	דאן וועל איך בעפיינדען דיינע פיינדע,
וְצַרְתִּי אֶת צֹרְרֶיךָ׃	און איך וועל דריקען דיינע בעדריקער.
23. כִּי־יֵלֵךְ מַלְאָכִי	23. דען מיין ענגעל וועט געהן
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וֶהֱבִיאֲךָ	און ער וועט דיר ברייגגען
אֶל־הָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי	צו דעם אמורי און דעם חתי
וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי	און דעם פריזי און דעם כנעני
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	דעם חוי און דעם יבוסי,
וְהִכְחַדְתִּיו׃	און איך וועל [8]איהם פערטילגען.
24. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה	24. דו זאלסט זיך ניט בוקען
לֵאלֹהֵיהֶם	צו זייערע געטער,
וְלֹא תָעָבְדֵם	און דו זאלסט זיי ניט דינען,
וְלֹא תַעֲשֶׂה	און דו זאלסט ניט טהאן
כְּמַעֲשֵׂיהֶם	ווי זייערע טהאטען,
כִּי הָרֵס תְּהָרְסֵם	זאנדערן דו זאלסט זיי צושטערען
וְשַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר	און דו זאלסט צושמעטערן
מַצֵּבֹתֵיהֶם׃	זייערע דיינק-זיילען.

1) דאס איז דער מאנאט ניסן 2) ד. ה. ווען מען קומט אין ירושלים דארף מען ברייגגען אפפערס 3) ערנטע, ד. ה. שבועות. 4) שלאכטען. 5) פסח-אפפער 6) די חז"ל האבען דאפון גע'אסר'ט צו עסען יעדע פלייש מיט מילך 7) איבערטרעטונג 8) זיי.

25. וַעֲבַדְתֶּם	25. אבער דינען זאלט איהר
אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
וּבֵרַךְ אֶת־לַחְמְךָ	און ער וועט בענשען דיינע ברויט
וְאֶת־מֵימֶיךָ	און דיינע וואַסער,
וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה	און איך וועל דערווייטערן קראַנקהייט
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
26. לֹא תִהְיֶה	26. עס וועט ניט זיין
מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה	אַ פעהל־געבערענדע[1] אָדער איין [2]אונפּרוכטבאַרע
בְּאַרְצֶךָ	אין דיין לאַנד,
אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ	די צאָהל פון דיינע טעג
אֲמַלֵּא׃	וועל איך פול מאכען.
27. אֶת־אֵימָתִי	27. מיין שרעק
אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ	וועל איך שיקען פאר דיר,
וְהַמֹּתִי אֶת־כָּל־הָעָם	און איך וועל צוטומלען דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר תָּבֹא בָּהֶם	וואס דו וועסט קומען [3]אונטער זיי,
וְנָתַתִּי	און איך וועל [4]צו־ווענדען
אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ אֵלֶיךָ	אַלע דיינע פיינדע צו דיר
עֹרֶף׃	(מיט'ן) נאַקען.[5]
28. וְשָׁלַחְתִּי	28. און איך וועל שיקען
אֶת־הַצִּרְעָה	די [6]האָרנים
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְגֵרְשָׁה אֶת־הַחִוִּי	און זי וועט פערטרייבען דעם חוי,
אֶת־הַכְּנַעֲנִי	דעם כנעני
וְאֶת־הַחִתִּי	און דעם חתי
מִלְּפָנֶיךָ׃	פאר דיר.
29. לֹא אֲגָרְשֶׁנּוּ	29. איך וועל איהם ניט פערטרייבען
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר
בְּשָׁנָה אֶחָת	אין איין יאהר,
פֶּן־תִּהְיֶה הָאָרֶץ	דאַמיט דאס לאַנד זאל ניט ווערען
שְׁמָמָה	וויסט,
וְרַבָּה עָלֶיךָ	און עס וועלען זיך מעהרען געגען דיר
חַיַּת הַשָּׂדֶה׃	די טהירען פון'ם פעלד
30. מְעַט מְעַט	30. ביסלעך־ווייז
אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ	וועל איך איהם פערטרייבען פאר דיר,
עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה	ביז דו וועסט [7]פרוכטבאַר ווערען,
וְנָחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ׃	און דו וועסט [8]בעזיצען דאס לאַנד.
31. וְשַׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ	31. און איך וועל מאַכען דיין גרענעץ
מִיַּם־סוּף	פון שילף־מעער
וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים	ביז דעם מעער פון די פלשתים,
וּמִמִּדְבָּר עַד־הַנָּהָר	און פון דער וויסטע ביז דעם שטראָם,
כִּי ׀ אֶתֵּן בְּיֶדְכֶם	דען איך וועל געבען אין אייער האַנד
אֵת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	די בעוואָהנער פון'ם לאַנד,
וְגֵרַשְׁתָּמוֹ מִפָּנֶיךָ׃	און דו וועסט זיי פערטרייבען פאר דיר.
32. לֹא־תִכְרֹת	32. דו זאלסט ניט שליסען
לָהֶם וְלֵאלֹהֵיהֶם	מיט זיי און מיט זייערע געטער
בְּרִית׃	אַ בונד.
33. לֹא יֵשְׁבוּ בְּאַרְצְךָ	33. זיי זאָלען ניט בלייבען וואָהנען אין דיין לאַנד,
פֶּן־יַחֲטִיאוּ אֹתְךָ לִי	דאַמיט זיי זאָלען דיר ניט מאַכען זינדיגען געגען מיר;
כִּי תַעֲבֹד	ווען דו וועסט דינען
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם	זייערע געטער,
כִּי־יִהְיֶה לְךָ	דאַן וועט עס זיין צו דיר
לְמוֹקֵשׁ׃	פיר אַ פאַל־שטריק.

Cap. XXIV. כד

1. וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר	1. און צו משה האט ער געזאָגט;
עֲלֵה אֶל־יְהוָה	גיי אַרויף צום עוויגען,
אַתָּה וְאַהֲרֹן	דו און אהרן,
נָדָב וַאֲבִיהוּא	נדב און אביהוא
וְשִׁבְעִים	און זיבציג
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די עלטעסטע פון די ישראל
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מֵרָחֹק׃	און איהר זאלט זיך בוקען פון וויטען
2. וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ	2. און משה אַליין זאל זיך דערנעהנטערן,
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען
וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ	אבער זיי זאלען זיך ניט דערנעהנטערן,
וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ׃	און דאס פאָלק זאל ניט אַרויף־גיין מיט איהם.
3. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	3. און משה איז געקומען,
וַיְסַפֵּר לָעָם	און ער האט דערציילט צום פאָלק
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה	אַלע ווערטער פון דעם עוויגען
וְאֵת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים	און אַלע רעכטע,
וַיַּעַן כָּל־הָעָם	און דאס גאַנצע פאָלק האט געאַנטוואָרט
קוֹל אֶחָד	איינשטימיג,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:

1) אַזעלכע, וואס געבעהרט טויטע קינדער. 2) אַזעלכע, וואס האט גאָר קיין קינדער. 3) אדער: געגען. 4) געבען. 5) ד. ה. דיינע פיינדע וועלען לויפען פון דיר. 6) גיפטיגע פליג. 7) זיך מעהרען. 8) בעזיצען, ערבען.

כָּל־הַדְּבָרִים	אַלע ווערטער,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט גערעט,
נַעֲשֶׂה׃	וועלען מיר טהאָן.
4. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	4. און משה האט פערשריבען
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה	אַלע ווערטער פון דעם עוויגען,
וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר	און ער איז אויפ־געשטאַנען פריה דעסמאָרגענס,
וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ	און ער האט געבויט איין אַלטאַר
תַּחַת הָהָר	אונטער דעם באַרג,
וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַצֵּבָה	און צוועלף דיינק־זיילען
לִשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די צוועלף שטאַמען פון ישראל.
5. וַיִּשְׁלַח	5. און ער האט געשיקט
אֶת־נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די יונגע פון די קינדער ישראל,
וַיַּעֲלוּ עֹלֹת	און זיי האבען אויפגעבראַכט בראַנד־אָפּפערס,
וַיִּזְבְּחוּ	און זיי האבען געשלאַכטעט
זְבָחִים שְׁלָמִים לַיְיָ	פרידענס־שלאַכטונגען צום עוויגען
פָּרִים׃	שטירען.
6. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	6. און משה האט גענומען
חֲצִי הַדָּם	א העלפט בלוט,
וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת	און ער האט (עס) געטהאָן אין די בעקענס,
וַחֲצִי הַדָּם	און די(אַנדער) העלפט בלוט
זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	האט ער געשפּרענגט אויף דעם אַלטאַר.
7. וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית	7. און ער האט גענומען דעם בונדעס־בוך,
וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם	און ער האט געלעזען פאַר די אויערן פון׳ם פאָלק,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער האט גערעט,
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע׃	וועלען מיר טהאָן און מיר וועלען הערען!
8. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	8. און משה האט גענומען
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט,
וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם	און ער האט געשפּרענגט אויף דאס פאָלק
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה דַם־הַבְּרִית	זעה, דאס בלוט פון דעם בונד,
אֲשֶׁר כָּרַת יְיָ עִמָּכֶם	וועלכען דער עוויגער האט געשלאָסען מיט אייך,
עַל כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃	וועגען דיזע אַלע ווערטער.
9. וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	9. און משה און אהרן זיינען אויף־געגאַנגען,

נָדָב וַאֲבִיהוּא	נדב און אביהוא
וְשִׁבְעִים	און זיבציג
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די עלטעסטע פון ישראל
10 וַיִּרְאוּ	10. און זיי האבען געזעהן[1]
אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דעם גאט פון ישראל,
וְתַחַת רַגְלָיו	און אונטער זיינע פיס (איז געווען)
כְּמַעֲשֵׂה	ווי די ווערק
לִבְנַת הַסַּפִּיר	פון דעם [2]גלענצענדען זאַפיר
וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם	און ווי דער הימעל זעלבסט
לָטֹהַר׃	אין [3]ריינהייט.
11. וְאֶל־אֲצִילֵי	11. און צו די [4]עדעלע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לֹא שָׁלַח יָדוֹ	האט ער ניט געשטרעקט זיין האַנד,[5]
וַיֶּחֱזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים	און זיי האבען געזעהן גאט,
וַיֹּאכְלוּ	און זיי האבען געגעסען,
וַיִּשְׁתּוּ׃	און זיי האבען געטרונקען.
12 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה	גיי אַרויף צו מיר אויפ׳ן באַרג
וֶהְיֵה־שָׁם	און זיי דארט,
וְאֶתְּנָה לְךָ	און איך וועל דיר געבען
אֶת־לֻחֹת הָאֶבֶן	די טאָוולען פון שטיין
וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה	און די לעהרע און דאס געבאָט,
אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי	וועלכע איך האב געשריבען
לְהוֹרֹתָם׃	זיי צו לערנען.
13. וַיָּקָם מֹשֶׁה	13. און משה איז אויפ־געשטאַנען
וִיהוֹשֻׁעַ מְשָׁרְתוֹ	און יהושע זיין דינער,
וַיַּעַל מֹשֶׁה	און משה איז אויפגעגאַנגען
אֶל־הַר הָאֱלֹהִים׃	צו גאָטעס באַרג.
14. וְאֶל־הַזְּקֵנִים אָמַר	14. און צו די עלטעסטע האט ער געזאגט:
שְׁבוּ־לָנוּ בָזֶה	[6]וואַרטעט פיר אונז היר,
עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב	ביז מיר וועלען זיך צוריק־קעהרען
אֲלֵיכֶם	צו אייך,
וְהִנֵּה	און זעה,
אַהֲרֹן וְחוּר עִמָּכֶם	אהרן און חור זיינען ביי אייך,
מִי־בַעַל דְּבָרִים	ווער עס האט אַ רעכטס־זאַך
יִגַּשׁ אֲלֵהֶם׃	זאל זיך דערנעהנטערן צו זיי

1) בנבואה. 2) ווייסען; ציגעל (טאַפעל) פון זאַפיר 3) קלאָרהייט. 4) אויסערוועהלטע, פאָרשטעהער. 5) ד. ה. זיי האט קיין בייזעס פּאַסירט (זעה 19, 22) ווייל זיי האבען זיך בלויז פון וויטען געבוקט (זעה 24, 1). 6) זיצט.

מַפְטִיר	מַפְטִיר
15. וַיַּעַל מֹשֶׁה	15. און משה איז אַרויף געגאַנגען
אֶל־הָהָר	צום באַרג,
וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־הָהָר:	און דער וואָלקען האט בעדעקט דעם באַרג.
16. וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד־יְהוָה	16. און די [1]הערליכקייט פון עוויגען האט [2]גערוהט
עַל־הַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני,
וַיְכַסֵּהוּ הֶעָנָן	און דער וואָלקען האט איהם בעדעקט
שֵׁשֶׁת יָמִים	זעקס טעג,
וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה	און ער האט גערופען צו משה
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מִתּוֹךְ הֶעָנָן:	פון מיטען דעם וואָלקען.
17. וּמַרְאֵה	17. און די ערשיינונג
כְּבוֹד יְהוָה	פון די הערליכקייט פון דעם עוויגען
כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת	(איז געווען) ווי אַ פער־צעהרענדער פייער
בְּרֹאשׁ הָהָר	אויף דעם שפּיץ פון'ם באַרג
לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	פאַר די אויגען פון די קינדער ישראל
18. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	18. און משה איז געקומען
בְּתוֹךְ הֶעָנָן	אין מיטען פון'ם וואָלקען,
וַיַּעַל אֶל־הָהָר	און ער איז אַרויף־געגאַנגען צום באַרג,
וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר	און משה איז געווען אויף דעם באַרג
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה:	און פערציג נעכט.

תְּרוּמָה — THERUMAH

Cap. XXV. — כה

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ־לִי	דאס זיי זאלען נעהמען פיר מיר
תְּרוּמָה	א [3]גאַבע,
מֵאֵת כָּל־אִישׁ	פון יעדען מאַן,
אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ	וואס זיין האַרץ איז פרייגיביג,[4]
תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי:	זאלט איהר נעהמען מיין [3]גאַבע.
3. וְזֹאת הַתְּרוּמָה	3. און דיזעס איז די [3]גאַבע,
אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם	וועלכע איהר זאלט נעהמען פון זיי:
זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת:	גאָלד און זילבער און קופער
4. וּתְכֵלֶת	4. און בלויע וואָל
וְאַרְגָּמָן	און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם,
וְשֵׁשׁ וְעִזִּים:	און ליינען און ציגען־(האָר),
5. וְעֹרֹת אֵילִם	5. און ווידער־פעלען
מְאָדָּמִים	רויט־געפאַרבען,
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים	און [5]תחש פעלען,
וַעֲצֵי שִׁטִּים:	און שיטים־האָלץ.[6]
6. שֶׁמֶן לַמָּאֹר	6. אייל צור [7]בעלייכטונג,
בְּשָׂמִים	געווירצען
לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פיר די זאַלב־אייל
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים:	און פיר די רויכער־ווערק פון די געווירצען
7. אַבְנֵי־שֹׁהַם	7. אָניקס־שטיינער
וְאַבְנֵי מִלֻּאִים	און אַיינפאַסונגס־שטיינער
לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן:	פיר דעם [8]אפוד און פיר דעם ברוסט־שילד.
8. וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ	8. און זיי זאלען מאַכען פיר מיר אַ הייליגטהום,
וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם:	און איך וועל וואָהנען צווישען זיי.
9. כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ	9. ווי אַלעס, וואס איך ווייז דיר,
אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן	דעם [9]פאָרבילד פון דעם וואָהנונג
וְאֵת תַּבְנִית כָּל־כֵּלָיו	און דעם [9]פאָרבילד פון אַלע זיינע געפעס,
וְכֵן תַּעֲשׂוּ:	און אַזוי זאלט איהר (עס) מאַכען.
10. וְעָשׂוּ אֲרוֹן	10. און זיי זאלען מאַכען אַ [10]לאַדע
עֲצֵי שִׁטִּים	פון [6]שיטים־האָלץ
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ	צוויי און א האַלב איילען זיין לייננ
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ	און איין אייל און אַ האַלב זיין ברייט,
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ:	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
11. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ	11. און דו זאלסט איהם בעדעקען
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד,
מִבַּיִת וּמִחוּץ	פון אינעוויינינ. און פון אויסווייניג
תְּצַפֶּנּוּ	זאלסט'ו איהם בעדעקען,
וְעָשִׂיתָ עָלָיו	און דו זאלסט מאַכען אויבען
זֵר זָהָב סָבִיב:	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
12. וְיָצַקְתָּ לּוֹ	12. און דו זאלסט אויסגיסען פיר איהם
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע רינגען,

1) עהרע. 2) זיך אַרונטער־געלאָזען. 3) געשענק, אָבשיידונג, אראָפּנעהמען פון עטוואס און געבען צו גאָט. 4) ד. ה. וואס זיין האַרץ טרייבט איהם דאַצו. 5) זעעהונד. 6) אַקאַציען. 7) לייכטער. 8) פריסטער מאַנטעל, 9) פאָרמע מוסטער, געשטאַלט. 10) קאַסטען. 11) קרוין, רייף.

וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (זיי) געבען
עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	[און] צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת	אויף זיין איין זייט,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	און צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃	אויף זיין צווייטע זייט.
13. וְעָשִׂיתָ	13. און דו זאלסט מאַכען
בַדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים	שטאַנגען פון שיטים־האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃	און דו זאלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד.
14. וְהֵבֵאתָ	14. און דו זאלסט אַריינ־ברייגגען
אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת	די שטאַנגען אין די רינגען
עַל צַלְעֹת הָאָרֹן	אויף די זייטען פון די לאַדע
לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן	צו טראגען די לאַדע
בָּהֶם׃	מיט זיי.
15. בְּטַבְּעֹת הָאָרֹן	15. אין די רינגען פון די לאַדע
יִהְיוּ הַבַּדִּים	זאלען זיין די שטאַנגען,
לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ׃	זיי זאָלען ניט [1]אָבטרעטען פון איהם.
16. וְנָתַתָּ אֶל־הָאָרֹן	16. און דו זאלסט לייגען אין די לאַדע
אֵת הָעֵדֻת	דאס [2]צייגניס,
אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃	וואס איך וועל געבען צו דיר.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
17. וְעָשִׂיתָ כַפֹּרֶת	17. און דו זאלסט מאַכען אַ [3]צודעק
זָהָב טָהוֹר	(פון) רייבע גאלד
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ	צוויי איילען און אַ האַלב איהר לייגג
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃	און איין אייל און אַ האלב איהר ברייט.
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט מאַכען
שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב	צוויי כרובים (פון) גאָלד,
מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם	[4]אויס־געקלאַפּט זאלסט'ו זיי מאַכען
מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת	פוןביידע ברעגען פון דעם [3]צודעק.
19. וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד	19. און מאַך איין כרוב
מִקָּצָה מִזֶּה	פון דיזען ברעג,
וּכְרוּב־אֶחָד	און איין כרוב
מִקָּצָה מִזֶּה	פון דיזען ברעג,
מִן־הַכַּפֹּרֶת	פון דעם [3]צודעק
תַּעֲשׂוּ אֶת־הַכְּרֻבִים	זאלט איהר מאַכען די כרובים
עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו׃	אויף זיינע ביידע ברעגען.

20. וְהָיוּ הַכְּרֻבִים	20. און די כרובים זאלען זיין
פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם	[5]מיט אויס־געשפּרייטע פליגלען
לְמַעְלָה	צו אויבען,
סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם	בעדעקענדיג מיט זייערע פליגלען
עַל־הַכַּפֹּרֶת	איבער דעם [3]צודעק,
וּפְנֵיהֶם	און זייערע געזיכטער (זאלען זיין)
אִישׁ אֶל־אָחִיו	איינער צום אַנדערן,
אֶל־הַכַּפֹּרֶת	צום [3]צודעק
יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃	זאלען זיין די געזיכטער פון די כרובים.
21. וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת	21. און דו זאלסט לייגען דעם [3]צודעק
עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה	אויף די לאַדע פון אויבען,
וְאֶל־הָאָרֹן	און אין די לאַדע
תִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת	זאלסט'ו לייגען דאס צייגניס
אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃	וואס איך וועל געבען צו דיר.
22. וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם	22. און איך וועל זיך [6]בעווייזען צו דיר דאָרט,
וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ	און איך וועלריידען מיט דיר
מֵעַל הַכַּפֹּרֶת	פון איבער דעם [3]צודעק
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים	פון צווישען די צוויי כרובים,
אֲשֶׁר עַל־אֲרוֹן הָעֵדֻת	וועלכע זיינען אויף די לאַדע פון דאס [2]צייגניס,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ	אלעס, וואס איך וועל דיר בעפוילען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.
23. וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן	23. און דו זאלסט מאַכען אַ טיש
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ
אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ	צוויי איילען זיין לייגג,
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין אייל זיין ברייט,
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
24. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ	24. און דו זאלסט איהם בעדעקען
זָהָב טָהוֹר	(מיט) רייבע גאָלד,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
זֵר זָהָב סָבִיב׃	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
25. וְעָשִׂיתָ לּוֹ	25. און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
מִסְגֶּרֶת טֹפַח	אַ [7]לייסט פון אַ האַנד־ברייט
סָבִיב	אַרום,
וְעָשִׂיתָ זֵר־זָהָב	און דו זאלסט מאַכען אַ גאָלדענעם קראַנץ
לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב׃	צו זיין [7]לייסט אַרום.

1) אַרויסקומען, אַרויסגענומען ווערען 2) ד. ה. די טאָוולען מיט די צעהן געבאָטע 3) גנאַדען־שטול, זיהנ־פּלאַטע־ 4) אויס־געשלאָגען פון איין שטיק מיט אַ האַמער. 5) אויסשפּרייטענדיג. 6) זיך טרעפען צו בעשטימטע צייטען 7) ראַנד.

26. וְעָשִׂיתָ לּוֹ	26. און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע רינגען,
וְנָתַתָּ אֶת־הַטַּבָּעֹת	און דו זאלסט געבען די רינגען
עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת	אויף די פיער [1]עקען,
אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו:	וועלכע זיינען ביי זיינע פיר פיס.
27. לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת	27. [2]ביי דעם לייסט
תִּהְיֶיןָ הַטַּבָּעֹת	זאלען זיין די רינגען
לְבָתִּים לְבַדִּים	אַלס [3]הייזער פיר די שטאַנגען
לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן:	צו טראָגען דעם טיש.
28. וְעָשִׂיתָ	28. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־הַבַּדִּים	די שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב	און די זאלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד
וְנִשָּׂא־בָם אֶת־הַשֻּׁלְחָן:	און דער טיש זאל מיט זיי געטראָגען ווערען.
29. וְעָשִׂיתָ קְּעָרֹתָיו	29. און דו זאלסט מאַכען זיינע שיסלען
וְכַפֹּתָיו	און זיינע לעפלען,
וּקְשׂוֹתָיו	און זיינע [4]שטיצען,
וּמְנַקִּיֹּתָיו	און זיינע [5]רייניגונגס-רעהרען
אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֵן	וואס עס ווערט [6]בעדעקט מיט זיי,
זָהָב טָהוֹר	פון רייגע גאָלד
תַּעֲשֶׂה אֹתָם:	זאלסט'ו זיי מאַכען.
30. וְנָתַתָּ עַל־הַשֻּׁלְחָן	30. און דו זאלסט לייגען אויף דעם טיש
לֶחֶם פָּנִים	שוי־ברויט
לְפָנַי תָּמִיד:	פאר מיר שטענדיג.
שלישי	שְׁלִשִׁי
31. וְעָשִׂיתָ	31. און דו זאלסט מאַכען
מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר	אַ לייכטער פון רייגע גאלד.
מִקְשָׁה	אויס־געקלאַפּט
תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה	זאל געמאַכט ווערען דער לייכטער,
יְרֵכָהּ וְקָנָהּ	איהר פוס און איהר רעהר,
גְּבִיעֶיהָ	איהרע בעכערס,
כַּפְתֹּרֶיהָ	איהרע קנעפּ
וּפְרָחֶיהָ	און איהרע בלומען
מִמֶּנָּה יִהְיוּ:	זאלען זיין פון איהר.[7]
32. וְשִׁשָּׁה קָנִים	32. און זעקס רעהרען
יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ	זאלען אַרויסגיין פון איהרע זייטען,
שְׁלֹשָׁה׀ קְנֵי מְנֹרָה	דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ הָאֶחָד	פון איהר איין זייט,
וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה	און דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי:	פון איהר צווייטע זייט.
33. שְׁלֹשָׁה גְבִעִים	33. דריי בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פערמיג,
בַּקָּנֶה הָאֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפֶרַח	אַ קנאָפּ און אַ בלום,
וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים	און דריי בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פערמיג,
בַּקָּנֶה הָאֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפָרַח	א קנאָפּ און אַ בלום;
כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	אַזוי אויף די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה:	וועלכע געהען אַרויס פון דעם לייכטער.
34. וּבַמְּנֹרָה	34. און אין דעם לייכטער[8]
אַרְבָּעָה גְבִעִים	פיער בעכערס.
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פערמיג,
כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ:	איהרע קנעפּ און איהרע בלומען
35. וְכַפְתֹּר	35. און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,[7]
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,[7]
לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	פיר די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה:	וועלכע געהען אַרויס פון דעם לייכטער.
36 כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם	36. זייערע קנעפּ און זייערע רעהרען
מִמֶּנָּה יִהְיוּ	זאלען זיין פון איהר,
כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת	אין גאַנצען אויס־געקלאַפּט פון איין שטיק
זָהָב טָהוֹר:	(פון) רייגע גאָלד.
37. וְעָשִׂיתָ	37. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־נֵרֹתֶיהָ	איהרע לאָמפּען

1) ברעגעס. 2) נעבען, גראַדע געגען-איבער. 3) ד. ה. אַלס געפעס צו ענטהאַלטען די שטאַנגען; יעדע זאך וואס ענטהאַלט עטוואס אין זיך הייסט ,בית׳ 4) האַלבע־רעהרען 5) פלאַטען., 6) אויסגעגאָסען, זעה רש״י אויף דעם גאנצען פסוק. 7) ד. ה. פון דיזעלבע שטיק גאָלד. 8) ד. ה. אין די פוס פון'ם לייכטער.

שִׁבְעָה	זיבען,
וְהֶעֱלָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ	און מען זאל [1]אָנציגדען איהרע לאָמפען,
וְהֵאִיר	דאס עס זאל לייכטען
עַל־עֵבֶר פָּנֶיהָ׃	גענען איהר פאָדער-זייטע.
38. וּמַלְקָחֶיהָ	38. און איהרע צוואַנגען
וּמַחְתֹּתֶיהָ	און איהרע אַש־פאַנען
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) רייגע גאלד.
39. כִּכָּר זָהָב טָהוֹר	39. (פון) אַ [2]טאַלענט רייגע גאלד
יַעֲשֶׂה אֹתָהּ	זאל מען איהר מאכען
אֵת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה	מיט דיזע אַלע געפעס.
40. וּרְאֵה וַעֲשֵׂה	40. און זעה, און מאַך
בְּתַבְנִיתָם	אין זייער פאָר־בילד,
אֲשֶׁר־אַתָּה מָרְאֶה	וואס ווערט דיר געוויזען
בָּהָר׃	אויף דעם בארג.

CAP. XXVI. כו

1. וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן	1. און די [3]וואָהנונג
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאַכען
עֶשֶׂר יְרִיעֹת	(פון) צעהן פאָרהאַנגען
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	פון [4]געדרייטע לייגען,
וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	און בלויע וואָל און פורפור
וְתֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם,
כְּרֻבִים	(מיט) כרובים,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט,
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
2. אֹרֶךְ	2. די לייגג
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פאָרהאַנג
שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה	אַכט און צוואַנציג איילען,
וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה	און די ברייט פיער איילען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	איין פאָרהאַנג,
מִדָּה אַחַת	איין מאָס
לְכָל־הַיְרִיעֹת׃	פיר אַלע פאָרהאַנגען.
3. חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	3. פינף פאָרהאַנגען
תִּהְיֶיןָ חֹבְרֹת	זאלען זיין [5]צוזאַמען געהעפט
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ	איינע צו די אַנדערע,
וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חֹבְרֹת	און פינף פאָרהאַנגען־[5]צוזאַמען־געהעפט
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃	איינע מיט די אַנדערע.
4. וְעָשִׂיתָ	4. און דו זאלסט מאַכען
לֻלְאֹת תְּכֵלֶת	שלייפען פון בלויע וואָל
עַל שְׂפַת	ביים זוים
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	פון דעם איין פאָרהאַנג,
מִקָּצָה בַּחֹבָרֶת	וואס איז ביים [6]ענד אין דער צוזאַמען־העפטונג,
וְכֵן תַּעֲשֶׂה	און אַזוי זאלסט'ו (אויך) מאַכען
בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה	ביים [4]זוים פון דעם פאָרהאַנג
הַקִּיצוֹנָה	וועלכע איז די [7]לעצטע
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃	אין דער צווייטער צוזאַמען־העפטונג.
5. חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	5. פופציג שלייפען
תַּעֲשֶׂה	זאָלסט'ו מאַכען
בַּיְרִיעָה הָאֶחָת	אין דעם איין פאָרהאַנג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
תַּעֲשֶׂה	זאָלסט'ו מאַכען
בִּקְצֵה הַיְרִיעָה	ביים [6]ענד פון דעם פאָר־האַנג,
אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית	וועלכע איז אין די צווייטע צוזאַמען-העפטונג,
מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת	געגענ-איבער (זאלען זיין) די שלייפען
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃	איינע צו די אַנדערע.
6. וְעָשִׂיתָ	6. און דו זאלסט מאַכען
חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב	פופציג גאָלדענע העקלעך,
וְחִבַּרְתָּ אֶת־הַיְרִיעֹת	און דו זאלסט [8]צוזאַמען־העפטען די פאָרהאַנגען
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ	איינע מיט די אַנדערע
בַּקְּרָסִים	מיט די העקלעך,
וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃	און דער משכן זאל זיין איין (גאַנצעס).
7. וְעָשִׂיתָ	7. און דו זאלסט מאַכען
יְרִיעֹת עִזִּים	פאָרהאַנגען פון ציגען־(האָאָר)
לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן	פיר אַ [9]צודעק אויף די וואָהנונג,
עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת	עלף פאָרהאַנגען
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
8. אֹרֶךְ	8. די לייגג
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פאָרהאַנג
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה	דרייסיג איילען,
וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה	און די ברייט פיער איילען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	איין פאָרהאַנג,

1) אויפזעצען. 2) אונגעפעהר 30,000 טאַלער. 3) געצעלט. 4) געצווירנטע. 5) פעראייניגט. 6) ברעג, עק. 7) אייסערסטע, ברעגסטע. 8) פעראייניגען. 9) געצעלט.

מִדָּה אַחַת	איין מאָס
לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃	פיר די עלף פאָרהאַנגען.
9. וְחִבַּרְתָּ	9. און דו זאלסט צוזאַמען־העפטען
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	די פינף פאָרהאַנגען
לְבָד	בעזונדער,
וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת	און די זעקס פאָרהאַנגען
לְבָד	בעזונדער,
וְכָפַלְתָּ	און דו זאלסט [1]דאָפּלען
אֶת הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית	דעם זעקסטען פאָרהאַנג
אֶל־מוּל פְּנֵי הָאֹהֶל׃	געגען די פאָדער־זייט פון דעם געצעלט.
10. וְעָשִׂיתָ	10. און דו זאלסט מאַכען
חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	פופציג שלייפען
עַל שְׂפַת	ביי דעם זוים
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	פון דעם איין פאָרהאַנג,
הַקִּיצֹנָה בַּחֹבָרֶת	וועלכער איז דער לעצטער אין דער צוזאַמען־העפטונג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה	ביי דעם זוים פון דעם פאָרהאַנג
הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃	פון דער צווייטער צוזאַמען־העפטונג.
11. וְעָשִׂיתָ	11. און דו זאלסט מאַכען
קַרְסֵי נְחֹשֶׁת	קופּערנע העקלעך,
חֲמִשִּׁים	פופציג
וְהֵבֵאתָ	און דו זאלסט אריינבריינגען
אֶת־הַקְּרָסִים	די העקלעך
בַּלֻּלָאֹת	אין די שלייפען,
וְחִבַּרְתָּ אֶת־הָאֹהֶל	און דו זאלסט צוזאַמען־העפטען דעם געצעלט
וְהָיָה אֶחָד׃	דאס עס זאל זיין איין (גאַנצעס).
12. וְסֶרַח	12. און דער [2]אַראָב־האַנג,
הָעֹדֵף	וואס איז איבריג
בִּירִיעֹת הָאֹהֶל	אין די פאָרהאַנגען פון דעם געצעלט,[3]
חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת	דער איבריגער האַלבער פאָרהאַנג,[4]
תִּסְרַח	זאל אַראָב־הייגען
עַל אֲחֹרֵי הַמִּשְׁכָּן׃	אויף די הינטער־זייט פון דער וואָהנונג.
13. וְהָאַמָּה מִזֶּה	13. און איין אייל פון דיזער (זייט)
וְהָאַמָּה מִזֶּה	און איין אייל פון דיזער (זייט)
בָּעֹדֵף	אין דאס, וואס איז איבריג
בְּאֹרֶךְ	אין די לייגג
יְרִיעֹת הָאֹהֶל	פון די פאָרהאַנגען פון דעם געצעלט,
יִהְיֶה סָרוּחַ	זאל אַראָב־הייגען
עַל־צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייטען פון דער וואָהנונג
מִזֶּה וּמִזֶּה	פון דיזער (זייט) און פון דיזער (זייט)
לְכַסֹּתוֹ׃	איהם צו בעדעקען.
14. וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה	14. און דו זאלסט מאַכען אַ דעקע
לָאֹהֶל	פיר דעם געצעלט
עֹרֹת אֵילִם	(פון) ווידער פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט געפאַרבען,
וּמִכְסֵה	און אַ דעקע
עֹרֹת תְּחָשִׁים	פון תחש־פעלען
מִלְמָעְלָה׃	פון אויבען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
15. וְעָשִׂיתָ	15. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־הַקְּרָשִׁים	די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן	פיר די וואָהנונג
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
עֹמְדִים׃	שטייהענדיגע.
16. עֶשֶׂר אַמּוֹת	16. צעהן איילען
אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ	די לייגג פון דעם ברעט,
וְאַמָּה	און איין אייל
וַחֲצִי הָאַמָּה	און אַ האַלב אייל
רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃	די ברייט פון איין ברעט.
17. שְׁתֵּי יָדוֹת	17. צוויי צאַפּענס
לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אין איין ברעט,
מְשֻׁלָּבֹת	[5]צוזאַמען־געשלאָסען
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ	איינע מיט די אַנדערע;
כֵּן תַּעֲשֶׂה	אַזוי זאלסט'ו מאַכען
לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן׃	ביי אַלע ברעטער פון דער וואָהנונג
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־הַקְּרָשִׁים	די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן	פיר די וואָהנונג,
עֶשְׂרִים קֶרֶשׁ	צוואַנציג ברעטער
לִפְאַת נֶגְבָּה	פיר די [6]מיטאָג־זייט,
תֵימָנָה׃	געגען [6]זיד־זייט

1) צוזאַמענלייגען אין צווייען. 2) באָכשלעפּונג, דאס וואס עס איז לייגגער ווי מען דאַרף. 3) דען דער משכן וואַר בלויז 10 יריעות, און דער צודעק (אהל) 11 יריעות. 4) דען דער איבריגער פאָרהאַנג וואַר צוזאַמענגעלייגט אין צווייען, עס וואַר דאַרום בלויז איין האַלבער פאָרהאַנג איבריג. 5) צוזאַמען־געפּאַסט, פעראייניגט. 6) דרום זייט.

19. וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף — 19. און פערציג זילבערנע שוועלען
תַּעֲשֶׂה — זאלסט'ו מאכען
תַּחַת עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ — אונטער די צוואנציג ברעטער,
שְׁנֵי אֲדָנִים — צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד — אונטער איין ברעט
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו — פיר זיינע צוויי צאפּענס,
וּשְׁנֵי אֲדָנִים — און צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד — אונטער איין ברעט,
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו׃ — פיר זיינע צוויי צאפּענס.
20. וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית — 20. און פיר די צווייטע זייט פון דער וואהנונג
לִפְאַת צָפוֹן — צו נאָרד זייט
עֶשְׂרִים קָרֶשׁ׃ — צוואנציג ברעטער.
21. וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כָּסֶף — 21. און זייערע פערציג זילבערנע שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים — צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד — אונטער איין ברעט
וּשְׁנֵי אֲדָנִים — און צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ — אונטער איין ברעט.
22. וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן — 22. און פיר די הינטער־זייט פון דער וואהנונג
יָמָּה — געגען וועסט־זייט
תַּעֲשֶׂה — זאלסט'ו מאכען
שִׁשָּׁה קְרָשִׁים׃ — זעקס ברעטער.
23. וּשְׁנֵי קְרָשִׁים — 23. און צוויי ברעטער
תַּעֲשֶׂה — זאלסט'ו מאכען
לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן — פיר די ווינקלען פון דער וואהנונג,
בַּיַּרְכָתָיִם׃ — אין דער הינטער־זייט.
24. וְיִהְיוּ תֹאֲמִם — 24. און זיי זאלען זיין [1]געשלאָסען
מִלְּמַטָּה — פון אונטען,
וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַמִּים — און צוזאַמען זאלען זיי זיין [1]געשלאָסען
עַל־רֹאשׁוֹ — ביז זיין שפּיטץ,[2]
אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת — [3]דורך איין רינג,
כֵּן יִהְיֶה לִשְׁנֵיהֶם — אזוי זאל זיין ביי זייביידען
לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת יִהְיוּ׃ — פיר ביידע ווינקלען זאלען זיי זיין.
25. וְהָיוּ — 25. און זיי זאלען זיין
שְׁמֹנָה קְרָשִׁים — אכט ברעטער
וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף — און זייערע זילבערנע שוועלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים — זעכצהען שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים — צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד — אונטער איין ברעט
וּשְׁנֵי אֲדָנִים — און צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד — אונטער איין ברעט.
26. וְעָשִׂיתָ בְרִיחִם — 26. און דו זאלסט מאכען ריגלען
עֲצֵי שִׁטִּים — (פון) שיטים־האָלץ
חֲמִשָּׁה — פינף
לְקַרְשֵׁי — פיר די ברעטער
צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד׃ — פון איין זייט פון דער וואהנונג,
27. וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם — 27. און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי — פיר די ברעטער
צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית — פון די צווייטע זייט פון דער וואהנונג
וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם — און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי — פיר די ברעטער
צֶלַע הַמִּשְׁכָּן — פון די זייט פון דער וואהנונג
לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה׃ — פיר די הינטער־זייט געגען וועסט־זייט.
28. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן — 28. און דער מיטעלסטער ריגעל,
בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים — [4]אין מיטען פון די ברעטער,
מַבְרִחַ — זאל [5]דורכ־ריגלען
מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה — פון (איין) ענד ביז צום (אַנדער) ענד.
29. וְאֶת־הַקְּרָשִׁים — 29. און די ברעטער
תְּצַפֶּה זָהָב — זאלסט'ו בעדעקען (מיט) גאָלד,
וְאֶת־טַבְּעֹתֵיהֶם — און זייערע רינגען
תַּעֲשֶׂה זָהָב — זאלסט'ו מאַכען (פון) גאָלד,
בָּתִּים לַבְּרִיחִם — (אַלס) [6]הייזער פיר די ריגלען
וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחִם — און דו זאלסט בעדעקען די ריגלען
זָהָב׃ — (מיט) גאָלד.
30. וַהֲקֵמֹתָ — 30. און דו זאלסט אויפ־שטעלען
אֶת־הַמִּשְׁכָּן — דעם וואהנונג
כְּמִשְׁפָּטוֹ — נאך זיין אַרט,
אֲשֶׁר הָרְאֵיתָ בָּהָר׃ — וואס איז דיר געוויזען געוואָרען אויפ'ן באַרג.
חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי
31. וְעָשִׂיתָ פָרֹכֶת — 31. און דו זאלסט מאכען אַ פּאָרהאַנג

1) פעראייניגט, צוזאַמענגעזעצט, דאָפּעלט. 2) אדער: פון אויבען. 3) אין. 4) אינעווייניג פון א. ז. וו. 5) דורכ־גיין. 6) זעה זייטע 65, בעמערקונג 3.

תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייכען,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט ארבייט
יַעֲשֶׂה אֹתָהּ	זאָל מען איהר מאכען,
כְּרֻבִים׃	(מיט) כרובים.
32. וְנָתַתָּה אֹתָהּ	32. און דו זאָלסט איהר געבען
עַל־אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים	אויף פיער זיילען פון שיטים (האָלץ),
מְצֻפִּים זָהָב	בעדעקט (מיט) גאָלד,
וָוֵיהֶם זָהָב	(און) זייער האָקען (פון) גאָלד,
עַל־אַרְבָּעָה אַדְנֵי כָסֶף׃	אויף פיער זילבערנע שוועלען.
33. וְנָתַתָּה	33. און דו זאָלסט געבען
אֶת־הַפָּרֹכֶת	דעם פאָרהאַנג
תַּחַת הַקְּרָסִים	אונטער די העקלעך,
וְהֵבֵאתָ שָׁמָּה	און דו זאָלסט דאָרטען אַריינ־בריינגען,
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת	[1]אינערהאַלב פון דעם פאָרהאַנג,
אֵת אֲרוֹן הָעֵדוּת	די לאַדע פון דאס צייגניס,
וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת	און דער פאָרהאַנג וועט אָבשיידען
לָכֶם	פיר אייך
בֵּין הַקֹּדֶשׁ	צווישען דעם הייליגען (צימער)
וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃	און צווישען דעם אַלער־הייליגסטען (צימער)
34. וְנָתַתָּ	34. און דו זאָלסט לייגען
אֶת־הַכַּפֹּרֶת	דעם צודעק
עַל־אֲרוֹן הָעֵדֻת	אויף די לאַדע פון דאס צייגניס
בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃	אין דעם אַלער־הייליגסטען (צימער).
35 וְשַׂמְתָּ אֶת־הַשֻּׁלְחָן	35. און דו זאָלסט שטעלען דעם טיש
מִחוּץ לַפָּרֹכֶת	[2]אויסער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג,
וְאֶת הַמְּנֹרָה	און דעם לייכטער
נֹכַח הַשֻּׁלְחָן	געגען דעם טיש
עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייט פון דער וואָהנונג,
תֵּימָנָה	געגען זיד־זייט,
וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן	און דעם טיש זאָלסט'ו שטעלען
עַל־צֶלַע צָפוֹן׃	אויף די נאָרד־זייט.
36. וְעָשִׂיתָ מָסָךְ	36. און דו זאָלסט מאַכען אַ [3]פאָרהאַנג

לְפֶתַח הָאֹהֶל	צום איינגאַנג פון דעם געצעלט
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייכען,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃	בונט־ווירקער אַרבייט.
37. וְעָשִׂיתָ לַמָּסָךְ	37. און דו זאָלסט מאַכען פיר דעם [3]פאָרהאַנג
חֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי שִׁטִּים	פינף זיילען פון שיטים־(האָלץ),
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב	און דו זאָלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד,
וָוֵיהֶם זָהָב	(און) זייערע האָקען (פון) גאָלד,
וְיָצַקְתָּ לָהֶם	און דו זאָלסט פיר זיי גיסען
חֲמִשָּׁה אַדְנֵי נְחֹשֶׁת׃	פינף קופּערנע שוועלען.

כז CAP. XXVII.

ששי

1. וְעָשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	1. און דו זאָלסט מאַכען דעם אַלטאַר
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים האָלץ,
חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ	פינף איילען די לייגג,
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב	און פינף איילען די ברייט,
רָבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ	פיער־עקיג זאָל זיין דער אַלטאַר,
וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ׃	און דריי איילען זיין הויך,
2. וְעָשִׂיתָ קַרְנֹתָיו	2. און דו זאָלסט מאַכען זיינע [4]הערנער
עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
מִמֶּנּוּ תִּהְיֶיןָ קַרְנֹתָיו	פון איהם[5] זאָלען זיין זיינע הערנער,
וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃	און דו זאָלסט איהם בעדעקען (מיט) קופּער
3. וְעָשִׂיתָ סִּירֹתָיו	3. און דו זאָלסט מאַכען זיינע טעפּ
לְדַשְּׁנוֹ	זיינע אַש אַוועג־צונעהמען,
וְיָעָיו וּמִזְרְקֹתָיו	און זיינע שופלען און זיינע שפריינג־בעקענס
וּמִזְלְגֹתָיו וּמַחְתֹּתָיו	און זיינע גאָפּלען און זיינע [6]פייער־פאַנען,
לְכָל־כֵּלָיו	פיר אַלע זיינע געפעס
תַּעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת׃	זאָלסט'ו געברויכען קופּער.
4. וְעָשִׂיתָ לּוֹ מִכְבָּר	4. און דו זאָלסט מאַכען פיר איהם אַ [7]זיפּ,
מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת	נעטץ־פערמיג,
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וְעָשִׂיתָ עַל־הָרֶשֶׁת	און דו זאָלסט מאַכען אויף די נעטץ
אַרְבַּע טַבְּעֹת נְחֹשֶׁת	פיער קופּערנע רינגען
עַל אַרְבַּע קְצוֹתָיו׃	אויף זיינע פיער ענדען.
5. וְנָתַתָּה אֹתָהּ	5. און דו זאָלסט איהר געבען

1) איינעוואייניג, יענער זייט; הינטער דעם פאָרהאַנג. 2) אויסוואייניג. דיזע זייט. 3) דעקע. 4) האָרן־פערמיגע שפּיצען. 5) ד. ה. פון דעם אַלטאַר זעלבסט, פון איין שטיק. 6) אַש־פאַנען, קוילען־פאַנען 7) גראַטע, גיטער, רעשאָטקע.

תַּחַת כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ	אונטער דעם [1]ראַנד פון דעם אלטאַר
מִלְּמָטָּה	פון אונטען,
וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת	און די נעטץ זאל זיין
עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ׃	ביז די העלפט פון דעם אלטאַר.
6. וְעָשִׂיתָ בַדִּים	6. און דו זאלסט מאַכען שטאַנגען
לַמִּזְבֵּחַ	פיר דעם אלטאַר,
בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים	שטאַנגען פון שיטים־האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם נְחֹשֶׁת׃	און דו זאלסט זיי בעדעקען (מיט) קופער.
7. וְהוּבָא אֶת־בַּדָּיו	7. און זיינע שטאַנגען זאלען אריינ־געבראַכט ווערען
בַּטַּבָּעֹת	אין די רינגען,
וְהָיוּ הַבַּדִּים	און די שטאַנגען זאלען זיין
עַל־שְׁתֵּי צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די צוויי זייטען פון דעם אלטאַר,
בִּשְׂאֵת אֹתוֹ׃	ווען מען וועט איהם טראָגען
8. נְבוּב לֻחֹת	8. [2]הויל, (פון) [3]טאָוולען
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ	זאלסט'ו איהם מאַכען,
כַּאֲשֶׁר הֶרְאָה אֹתְךָ	ווי מען האט דיר געוויזען
בָּהָר	אויפ'ן בארג
כֵּן יַעֲשׂוּ׃	אזוי זאלען זיי (איהם) מאַכען.
9. וְעָשִׂיתָ	9 און דו זאלסט מאַכען
אֶת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן	דעם הויף פון דער וואָהנונג
לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה	צו דער מיטאַג־זייט געגען זיד־זייט
קְלָעִים לֶחָצֵר	[4]אומהאַנגען צום הויף
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע ליינען
מֵאָה בָאַמָּה אֹרֶךְ	הונדערט איילען די לייננ
לַפֵּאָה הָאֶחָת׃	פיר איין זייט.
10. וְעַמֻּדָיו עֶשְׂרִים	10. און זיינע זיילען צוואַנציג
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
וָוֵי הָעַמֻּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע [5]רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
11. וְכֵן לִפְאַת צָפוֹן	11. און אַזוי (אויך) פיר די נאָרד-זייט
בָּאֹרֶךְ	אין די לייננ
קְלָעִים מֵאָה אֹרֶךְ	[4]אומהאַנגען הונדערט (איילען) די לייננ,
וְעַמֻּדָיו עֶשְׂרִים	און זיינע זיילען צוואנציג

וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
וָוֵי הָעַמֻּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע [5]רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
12. וְרֹחַב הֶחָצֵר	12. און די ברייט פון דעם הויף
לִפְאַת־יָם	צו וועסט־זייט
קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה	אומהאַנגען פופציג איילען,
עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה	זייערע זיילען צעהן
וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה׃	און זייערע שוועלען צעהן.
13. וְרֹחַב הֶחָצֵר	13. און די ברייט פון דעם הויף
לִפְאַת קֵדְמָה	צו מאָרגען־זייט
מִזְרָחָה	געגען זאָנען־אויפגאַנג
חֲמִשִּׁים אַמָּה׃	פופציג איילען.
14. וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קְלָעִים	14. און פופצעהן איילען [4]אומהאַנגען
לַכָּתֵף	פיר די זייט,
עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה	זייערע זיילען דריי
וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃	און זייערע שוועלען דריי.
15. וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית	15. און פיר די צווייטע זייט
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה קְלָעִים	פופצעהן (איילען) [4]אומהאַנגען,
עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה	זייערע זיילען דריי
וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃	און זייערע שוועלען דריי.
16. וּלְשַׁעַר הֶחָצֵר	16. און פיר דעם טויער פון דעם הויף
מָסָךְ עֶשְׂרִים אַמָּה	אַ [6]פאָרהאַנג (פון) צוואַנציג איילען
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע ליינען,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם	בונט־ווירקער אַרבייט,
עַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה	זייערע זיילען פיער
וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה׃	און זייערע שוועלען פיער.
17. כָּל־עַמּוּדֵי הֶחָצֵר	17. אַלע זיילען פון דעם הויף
סָבִיב	אַרום
מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף	(זאלען האבען) רייפען (פון) זילבער.
וָוֵיהֶם כָּסֶף	זייערע האָקען (פון) זילבער
וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת׃	און זייערע שוועלען (פון) קופער.

1) געזימס. 2) פוסט. 3) ברעטער. 4) פאָרהאַנגען. 5) העפט־שטאַנגען, בינד־רינגען. 6) דעקע.

18. אֹרֶךְ הֶחָצֵר	18. די לייִנג פון דעם הויף
מֵאָה בָאַמָּה	הונדערט אייִלען,
וְרֹחַב	און די ברייט
חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים	פופציג געגען פופציג,[1]
וְקֹמָה חָמֵשׁ אַמּוֹת	און די הויך פינף אייִלען
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייִנען,
וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת :	און זייערע שוועלען (פון) קופּער.
19. לְכֹל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן	19. פיר אַלע געפעס פון דעם וואָהנונג,
בְּכֹל עֲבֹדָתוֹ	ביי זיין גאַנצען דינסט,
וְכָל־יְתֵדֹתָיו	און אַלע זיינע [2]פלעקלעד
וְכָל־יִתְדֹת הֶחָצֵר	און אַלע [2]פלעקלעד פון דעם הויף.
נְחֹשֶׁת :	(זאל געברויכט ווערען) קופּער.

תְּצַוֶּה — THETZAVVEH

20. וְאַתָּה תְּצַוֶּה	20. און דו זאלסט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ	דאס זיי זאלען [3]נעהמען צו דיר
שֶׁמֶן זַיִת	אָליווען־אייל,
זָךְ	[4]ריינע,
כָּתִית	געשטויסענע,
לַמָּאוֹר	[5]צור בעלייכטונג,
לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד :	[6]אָנצוצינדען (די) לאָמפּ(ען) בעשטענדיג.
21. בְּאֹהֶל מוֹעֵד	21. אין דעם [7]פערזאַמלונגס געצעלט,
מִחוּץ לַפָּרֹכֶת	אויסערהאַלב פון דעם פאָרהאנג,
אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת	וואס איז פאר דאס צייגניס,
יַעֲרֹךְ אֹתוֹ	זאל עס [8]צוריכטען
אַהֲרֹן וּבָנָיו	אהרן און זיינע זיהן
מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר	פון אַבענד ביז (צום) מאָרגען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתָם	פיר זייערע געשלעכטער
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	[9]פון די קינדער ישראל.

CAP. XXVIII. — כח

1. וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ	1. און דו דערנעהנטער צו דיר
אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ	אהרן, דיין ברודער,
וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ	און זיינע זיהן מיט איהם
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לְכַהֲנוֹ־לִי	[10]דאס ער זאל אַ פריסטער זיין צו מיר:
אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא	אהרן, נדב און אביהוא,
אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר	אלעזר און איתמר,
בְּנֵי אַהֲרֹן :	אהרן׳ס זיהן.
2. וְעָשִׂיתָ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ	2. און דו זאלסט מאַכען הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹן אָחִיךָ	פיר אהרן, דיין ברודער,
לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת :	צו עהרע און צו שיינקייט.
3. וְאַתָּה תְּדַבֵּר	3. און דו זאלסט ריידען
אֶל־כָּל־חַכְמֵי־לֵב	צו אַלע קלוגע [11]מענער
אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו	וואס איך האב [12]זיי ערפילט
רוּחַ חָכְמָה	(מיט) דעם גייסט פון קלוגהייט,
וְעָשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי אַהֲרֹן	דאס זיי זאלען מאַכען אהרן׳ס קליידער
לְקַדְּשׁוֹ	איהם צו הייליגען,
לְכַהֲנוֹ־לִי :	[10]דאס ער זאל אַ פריסטער זיין צו מיר.
4. וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים	4. און דיזע זיינען די קליידער,
אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ	וועלכע זיי זאלען מאַכען:
חֹשֶׁן וְאֵפוֹד	אַ ברוסט־שילד און איין אפד
וּמְעִיל	און איין אויבער־מאַנטעל
וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ	און [13]אַ געקעסטילטע העמד
מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט	אַ [14]מיטצע און אַ גאַרטעל;
וְעָשׂוּ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ	און זיי זאָלען מאַכען הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹן אָחִיךָ	פיר אהרן, דיין ברודער,
וּלְבָנָיו	און פיר זיינע זיהן,
לְכַהֲנוֹ־לִי :	[10]דאס ער זאל אַ פריסטער זיין צו מיר.
5. וְהֵם יִקְחוּ	5. און זיי זאלען נעהמען
אֶת־הַזָּהָב	די גאָלד
וְאֶת־הַתְּכֵלֶת	און די בלויע וואָל
וְאֶת־הָאַרְגָּמָן	און די פורפור
וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי	און די רויטע פאָדעם
וְאֶת־הַשֵּׁשׁ :	און די לייִנען.
6. וְעָשׂוּ אֶת־הָאֵפֹד	6. און זיי זאלען מאכען דעם אפוד
זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) גאָלד, בלויע וואָל און פורפור,
תּוֹלַעַת שָׁנִי	רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייִנען,

1) ד. ה. 50 אין מזרח זייט און 50 און מעריב זייט זעה רש״י. 2) נעגעל. 3) ברייִנגען. 4) קלאָרע. 5) פיר דעם לייכ־טער. 6) אויפצוזעצען. 7) געצעלט פון צוזאַמענקונפט. 8) אָרדנען. 9) אונטער. 10) איהם צו מאַכען פיר אַ פריסטער צו מיר. 11) פון האַרצען. 12) איהם. 13) ד. ה. געוועבט אין קעסטלעך; געווירפעלטער לייב־ראָק. 14) היטעל.

מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃	וועבער־קונסט אַרבייט.
7. שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת	7. צוויי בעהעפטענדע [1]שולטער־בענדער
יִהְיֶה־לּוֹ	זאָלען זיין ביי איהם
אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו	אויף זיינעביידע ענדען,
וְחֻבָּר׃	דאס ער זאל זיין צוזאַמען־געהעפט.
8. וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ	8. און דער גאַרטעל פיר אַרום־גאַרטלונג,
אֲשֶׁר עָלָיו	וועלכער איז אויף איהם,
כְּמַעֲשֵׂהוּ	(זאָל זיין) [2]ווי זיין אַרבייט
מִמֶּנּוּ יִהְיֶה	פון איהם זאל ער זיין[3]
זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) גאָלד, בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	און געדרייטע לייגען.
9. וְלָקַחְתָּ	9. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹׁהַם	צוויי אָניקס־שטיינער,
וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם	און דו זאלסט [3]אויס־גראַווירען אויף זיי
שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די נעמען פון ישראל׳ס זיהן
10. שִׁשָּׁה מִשְּׁמֹתָם	10. זעקס פון זייערע נעמען
עַל־הָאֶבֶן הָאֶחָת	אויף [דעם] איין שטיין,
וְאֶת שְׁמוֹת	און די נעמען
הַשִּׁשָּׁה הַנּוֹתָרִים	פון די זעקס איבריגע
עַל־הָאֶבֶן הַשֵּׁנִית	אויף דעם צווייטען שטיין
כְּתוֹלְדֹתָם׃	נאך זייער [4]געבורט.
11. מַעֲשֵׂה חָרַשׁ אֶבֶן	11. די ארבייט פון אַ שטיינ־שניידער,
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראַווירונג
תְּפַתַּח	זאלסט׳ו [3]אויס־גראַווירען
אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינער
עַל־שְׁמֹת	אויף די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
מֻסַבֹּת	[5]אַרומגערינגעלט
מִשְׁבְּצוֹת זָהָב	(מיט) גאָלדענע [6]קעסטעלעך
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאָלסט׳ו זיי מאַכען.
12. וְשַׂמְתָּ	12. און דו זאלסט זעטצען
אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינער
עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד
אַבְנֵי זִכָּרֹן	(אַלס) שטיינער פון אָנדיינקען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,

וְנָשָׂא אַהֲרֹן	און אהרן זאל טראָגען
אֶת־שְׁמוֹתָם	זייערע נעמען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו	אויף זיינע ביידע שולטערן
לְזִכָּרֹן׃	צום אָנדיינקען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וְעָשִׂיתָ	13. און דו זאלסט מאַכען
מִשְׁבְּצֹת זָהָב׃	[6]קעסטעלעך פון גאָלד.
14. וּשְׁתֵּי שַׁרְשְׁרֹת	14. און צוויי קייטען
זָהָב טָהוֹר	פון ריינע גאָלד
מִגְבָּלֹת	[7]ענד־שנורען
תַּעֲשֶׂה אֹתָם	זאלסט׳ו זיי מאַכען,
מַעֲשֵׂה עֲבֹת	געפלאָכטענע אַרבייט,
וְנָתַתָּה	און דו זאָלסט זעטצען
אֶת־שַׁרְשְׁרֹת הָעֲבֹתֹת	די געפלאָכטענע קייטען
עַל־הַמִּשְׁבְּצֹת׃	אויף די [6]קעסטעלעך.
15. וְעָשִׂיתָ	15. און דו זאלסט מאַכען
חֹשֶׁן מִשְׁפָּט	דעם ברוסט-שילד פון רעכט
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט,
כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד	ווי די אַרבייט פון דעם אפוד
תַּעֲשֶׂנּוּ	זאָלסט׳ו איהם מאַכען;
זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) גאָלד, בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייגען
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃	זאלסט׳ו איהם מאַכען.
16. רָבוּעַ יִהְיֶה	16. פיער-עקיג זאל ער זיין,
כָּפוּל	געדאָפעלט,
זֶרֶת אָרְכּוֹ	אַ שפּאַן זיין לייגג
וְזֶרֶת רָחְבּוֹ׃	און אַ שפּאַן זיין ברייט.
17. וּמִלֵּאתָ בוֹ	17. און דו זאלסט אַיינפאַסען אין איהם
מִלֻּאַת אֶבֶן	איין אַיינפאַסונג פון שטיין,
אַרְבָּעָה טוּרִים אָבֶן	פיער ציילען (פון) שטיין;
טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת	אַ צייל [8]אדם, פטדה און ברקת,
הַטּוּר הָאֶחָד׃	[דער] איין צייל.

1) אַקסעל־בענדער 2) דיזעלבע געאַרבייט, פון איין שטיק. 3) אויסקריצען. 4) געבורטס־פאָלגע. 5) איינגעפאסט. 6) ראַמען, איינפאַסונגען. 7) (ווי) שנורען; ביים ברעג. 8) זאַרדער. טאָפאַס און זמאַראַגד.

18. וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי	18. און דער צווייטער צייל:
נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃	[1]נפך, ספיר און יהלום.
19. וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי	19. און דער דריטער צייל:
לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃	[2]לשם, שבו און אחלמה.
20. וְהַטּוּר הָרְבִיעִי	20. און דער פירטער צייל:
תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה	[3]תרשיש און שהם און ישפה:
מְשֻׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ	[4]איינגעפאַסט (אין) גאָלד זאָלען זיי זיין
בְּמִלּוּאֹתָם׃	אין זייערע איינפאַסונגען.
21. וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיןָ	21. און די שטיינער זאָלען זיין
עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	אויף די נעמען פון ישראל'ס זיהן,
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	צוועלף
עַל־שְׁמֹתָם	אויף זייערע נעמען,
פִּתּוּחֵי חוֹתָם	זיגעל־גראַווירונג.
אִישׁ עַל־שְׁמוֹ	יעדער [5]מיט זיין נאמען
תִּהְיֶיןָ	זאלען זיי זיין
לִשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֶט׃	פיר די צוועלף שטאַמ(ען).
22. וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן	22. און דו זאלסט מאַכען אויף דעם ברוסט־שילד
שַׁרְשֹׁת גַּבְלֻת	ענד־קייטען,
מַעֲשֵׂה עֲבֹת	געפלאָכטענע אַרבייט,
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) רייגע גאָלד.
23. וְעָשִׂיתָ	23. און דו זאלסט מאכען
עַל־הַחֹשֶׁן	אויף דעם ברוסט־שילד
שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען,
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט זעצען
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת	די צוויי רינגען
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן	אויף די צוויי ענדען[6] פון דעם ברוסט־שילד.
24. וְנָתַתָּה	24. און דו זאלסט זעצען
אֶת־שְׁתֵּי עֲבֹתֹת הַזָּהָב	די צוויי גאָלדענע [7]פלעכטען
עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת	[5]אין די צוויי רינגען
אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃	ביי די ענדען פון דעם ברוסט שילד.
25. וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת	25. און די צוויי ענדען
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת	פון די צוויי [7]פלעכטען
תִּתֵּן	זאלסט'ו זעצען
עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת	אויף די צוויי [8]קעסטעלעך,

וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (זיי) זעצען
עַל־כִּתְפוֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד
אֶל־מוּל פָּנָיו׃	געגען זיין פאָדער־זייט.[9]
26. וְעָשִׂיתָ	26. און דו זאלסט מאַכען
שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען
וְשַׂמְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי זעצען
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן	אויף די צוויי ענדען פון דעם ברוסט־שילד
עַל־שְׂפָתוֹ	[5]ביי זיין זוים,[10]
אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפוֹד	וואס איז צום זייט פון דעם אפוד
בָּיְתָה׃	פון אינעווייניג.
27. וְעָשִׂיתָ	27. און דו זאלסט מאַכען
שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען,
וְנָתַתָּה אֹתָם	און דו זאלסט זיי זעצען
עַל־שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפוֹד	אויף די צוויי שולטער־בענדער פון דעם אפוד,
מִלְמַטָּה	פון אונטען,
מִמּוּל פָּנָיו	געגען זיין פאָדער־זייט,
לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ	ביי זיין צוזאַמען־העפטונג
מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפוֹד	איבער דעם גאַרטעל פון דעם אפוד[11].
28. וְיִרְכְּסוּ	28. און מען זאל צוזאַמען־שנירען
אֶת־הַחֹשֶׁן	דעם ברוסט־שילד
מִטַּבְּעֹתָיו	פון זיינע רינגען
אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפוֹד	אין די רינגען פון דעם אפוד
בִּפְתִיל תְּכֵלֶת	מיט אַ שנור פון בלויע וואָל,
לִהְיוֹת	דאס ער זאל זיין
עַל־חֵשֶׁב הָאֵפוֹד	אויף דעם גאַרטעל פון דעם אפוד
וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן	און דער ברוסט־שילד זאל זיך ניט אַוועג־רוקען
מֵעַל הָאֵפוֹד׃	פון דער אפוד.
29. וְנָשָׂא אַהֲרֹן	29. און אהרן זאל טראָגען
אֶת־שְׁמוֹת	די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון ישראל'ס זיהן
בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט	אויף דעם ברוסט־שילד פון רעכט
עַל־לִבּוֹ	אויף זיין האַרצען,
בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	ווען ער וועט אַריינקומען אין דאס הייליגטהום,
לְזִכָּרֹן	צום אַנדיינקען!

1) קאַרפונקעל, זאַפיר און דימאַנט. 2) אָפּאַל, אַכאַט און אַמעטהיסט. 3) טירקיס, אָניקס און יאַספּיס. 4) אין קעסטעלעך פון גאָלד 5) אויף. 6) ד. ה. די אויבערשטע צוויי ענדען פון חשן. 7) געפלאָכטענע (קייטען). 8) דערמאָהנט אין פסוק 13. 9) ד. ה. די אויסען־זייט פון אפוד. 10) ד. ה. די 2 אונטערשטע ענדען פון חשן. 11) זעה רש"י.

לִפְנֵי־יְהוָה תָּמִיד׃	פאַר דעם עוויגען בעשטענדיג.
30. וְנָתַתָּ	30. און דו זאלסט זעצען
אֶל־חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט	אין דעם ברוסט-שילד פון רעכט
אֶת־הָאוּרִים	די [1]אורים
וְאֶת־הַתֻּמִּים	און די [1]תומים,
וְהָיוּ עַל־לֵב אַהֲרֹן	און זיי זאָלען זיין אויף אהרן'ס הארץ,
בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה	ווען ער וועט קומען פאר דעם עוויגען,
וְנָשָׂא אַהֲרֹן	און אהרן זאל טראָגען
אֶת־מִשְׁפַּט	דאס רעכט
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
עַל־לִבּוֹ	אויף זיין הארצען
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
31. וְעָשִׂיתָ	31. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־מְעִיל הָאֵפוֹד	דעם אויבער-מאַנטעל פון (אונטער) דעם אפוד[2]
כְּלִיל תְּכֵלֶת׃	אין גאַנצען פון בלויע וואָל.
32. וְהָיָה פִי־רֹאשׁוֹ	32. און זיין קאָפּ-עפנונג זאל זיין
בְּתוֹכוֹ	אין זיין מיטען,
שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו	אַ זוים זאל זיין ביי זיין עפנונג
סָבִיב	ארום,
מַעֲשֵׂה אֹרֵג	וועבער־אַרבייט,
כְּפִי תַחְרָא	ווי די עפנונג פון אַ פאַנצער
יִהְיֶה־לּוֹ	זאל זיין ביי איהם,
לֹא יִקָּרֵעַ׃	(דאס) עס זאל ניט צוריסען ווערען.
33. וְעָשִׂיתָ	33. און דו זאלסט מאַכען
עַל־שׁוּלָיו	אויף זיינע [3]אונטערסטע־ענדען
רִמֹּנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	[4]גראַנאַט־עפּעל פון בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
עַל־שׁוּלָיו סָבִיב	אויף זיינע [3]אונטערסטע־ענדען ארום,
וּפַעֲמֹנֵי זָהָב בְּתוֹכָם	און גאָלדענע גלעקלעך צווישען זיי
סָבִיב׃	ארום.
34. פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן	34. אַ גאָלדענער גלעקעל און אַ גראַנאַט־עפּעל,
פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן	אַ גאָלדענער גלעקעל און אַ גראַנאַט־עפּעל
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע־ענדען פון דעם אויבער־מאַנטעל
סָבִיב׃	ארום.
35. וְהָיָה עַל־אַהֲרֹן	35. און [5]ער זאל זיין אויף אהרן

לְשָׁרֵת	צום בעדינען,
וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ	דאס זיין שטימע[6] זאל געהערט ווערען,
בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	ווען ער וועט אריין־קומען אין דאס הייליגטהום
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
וּבְצֵאתוֹ	און ווען ער וועט אַרויס־גיין
וְלֹא יָמוּת׃	אום ער זאל ניט שטאַרבען.
36. וְעָשִׂיתָ צִּיץ	36. און דו זאלסט מאַכען אַ שטערן־בלעך
זָהָב טָהוֹר	פון רייניג גאָלד,
וּפִתַּחְתָּ עָלָיו	און דו זאלסט אויס־גראַווירען אויף איהם
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראַווירונג:
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	„הייליגטהום צום עוויגען".
37. וְשַׂמְתָּ אֹתוֹ	37. און דו זאלסט איהם [7]אַרויף־לייגען
עַל־פְּתִיל תְּכֵלֶת	אויף אַ בלויע שנור,
וְהָיָה עַל־הַמִּצְנָפֶת	און ער זאל זיין אויף די מיטצע
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה׃	געגען די פאָדער־זייט פון די מיטצע זאל ער זיין.
38. וְהָיָה	38. און ער זאל זיין
עַל־מֵצַח אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס שטערן,
וְנָשָׂא אַהֲרֹן	און אהרן וועט [8]טראָגען
אֶת־עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים	די זינד פון די הייליגטהימער
אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	וועלכע די קינדער ישראל וועלען הייליגען,
לְכָל־מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם	ביי אלע זייערע הייליגע גאַבען,
וְהָיָה	און ער זאל זיין
עַל־מִצְחוֹ תָּמִיד	אויף זיין שטערען בעשטענדיג
לְרָצוֹן לָהֶם	פיר איין איינוויליגונג צו זיי
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאַר דעם עוויגען.
39. וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ	39. און דו זאלסט וועבען געקעסטעלט די העמד (פון) לייבען,
וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ	און דו זאלסט מאַכען אַ מיטצע פון לייבען,
וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה	און אַ גארטעל זאלסט'ו מאַכען,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃	בונט־ווירקער ארבייט.
40. וְלִבְנֵי אַהֲרֹן	40. און פיר אהרן'ס זיהן
תַּעֲשֶׂה כֻתֳּנֹת	זאלסט'ו מאַכען העמדער,
וְעָשִׂיתָ לָהֶם	און דו זאלסט מאַכען פיר זיי
אַבְנֵטִים	גאַרטלען,

1) זע רש"י און שטיינבערג'ס באור. 2) מעיל איז אַ קלייד אָהן אַרבעל איבער די כתנת (העמד, לייבראַק) און אפוד (פריסטער מאַנטעל, ברוסט-קלייד) איז געווען ביז די קניען. 3) פאַדאַליק. 4) מיל־גרוימען. 5) דער מעיל. 6) דער קלאַנג פון דעם מעיל מיט די גלעקלעך. 7) בעפעסטיגען. 8) אַראָבנעהמען.

וּמִגְבָּעוֹת	און הויכע מיטצען
תַּעֲשֶׂה לָהֶם	זאלסט'ו מאַכען פיר זיי
לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃	צו עהרע און צו שיינקייט.
41. וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם	41. און דו זאלסט זיי אָנקליידען
אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ	אהרן, דיין ברודער,
וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ	און זיינע זיהן מיט איהם,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי זאַלבען,
וּמִלֵּאתָ אֶת־יָדָם	און דו זאלסט פילען זייער האַנד,[1]
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי הייליגען,
וְכִהֲנוּ־לִי׃	דאס זיי זאלען פריסטער זיין צו מיר.
42. וַעֲשֵׂה לָהֶם	42. און מאַך פיר זיי
מִכְנְסֵי־בָד	[2]הויזען פון ליינען
לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה	צו בעדעקען [3]די נאַקעט־קייט פון דעם קערפער,
מִמָּתְנַיִם וְעַד־יְרֵכַיִם	פון די [4]לענדען ביז [5]דעם שענקעל
יִהְיוּ׃	זאלען זיי זיין.
43. וְהָיוּ	43. און זיי זאלען זיין
עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו	אויף אהרן און אויף זיינע זיהן,
בְּבֹאָם	ווען זיי ווערען אריינ־קומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
אוֹ בְגִשְׁתָּם	אדער ווען זיי וועלען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אַלטאַר,
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צו דינען אין הייליגטהום,
וְלֹא־יִשְׂאוּ עָוֹן וָמֵתוּ	אום זיי זאלען ניט טראָגען אַ זינד און שטאַרבען;
חֻקַּת עוֹלָם לוֹ	איין עוויגער געזעץ פיר איהם
וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃	און פיר זיינע קינדער נאַך איהם.

CAP. XXIX. כט

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וְזֶה הַדָּבָר	1. און דיזעס איז די זאַך,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם	וועלכע דו זאלסט טהאָן צו זיי,
לְקַדֵּשׁ אֹתָם	זיי צו הייליגען,
לְכַהֵן לִי	פריסטערם צו זיין צו מיר:
לְקַח	נעהם
פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	איין יונגען שטיר
וְאֵילִם שְׁנַיִם	און צוויי ווידערס,
תְּמִימִם׃	אָהנע פעהלער.
2. וְלֶחֶם מַצּוֹת	2. און אונגעזייערטע ברויט
וְחַלֹּת מַצֹּת	און אונגעזייערטע קוכענס,
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	[6]געמישט מיט אייל,
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	און אונגעזייערטע [7]קיכלעך
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן	בעשמירט מיט אייל,
סֹלֶת חִטִּים	(פון) פיינע ווייצענ־מעהל
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
3. וְנָתַתָּ אוֹתָם	3. און דו זאלסט זיי לייגען
עַל־סַל אֶחָד	אויף איין קאָרב,
וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסָּל	און דו זאלסט זיי [8]ברייגגען אין דעם קאָרב,
וְאֶת־הַפָּר	און דעם שטיר
וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִם׃	און די צוויי ווידערס.
4. וְאֶת־אַהֲרֹן	4. און אהרן
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
תַּקְרִיב	זאלסט'ו [8]צופיהרען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃	און דו זאלסט זיי וואַשען מיט וואַסער.
5. וְלָקַחְתָּ	5. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־הַבְּגָדִים	די קליידער,
וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן	און דו זאלסט אָנקליידען אהרן
אֶת־הַכֻּתֹּנֶת	די העמד
וְאֵת מְעִיל הָאֵפֹד	און דעם אויבער־מאַנטעל (אונטער) דעם אפוד
וְאֶת־הָאֵפֹד	און דעם אפוד
וְאֶת־הַחֹשֶׁן	און דעם ברוסט־שילד,
וְאָפַדְתָּ לוֹ	און דו זאלסט איהם אַרומ־גאַרטלען
בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃	מיט דעם גאַרטעל פון דעם אפוד.
6. וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת	6. און דו זאלסט זעצען די מיטצע
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאָפּ,
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט זעצען
אֶת־נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ	דעם הייליגען קרוין[9]
עַל־הַמִּצְנָפֶת׃	אויף די מיטצע.
7. וְלָקַחְתָּ	7. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	די זאַלב־אייל,
וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ	און דו זאלסט גיסען אויף זיין קאָפּ,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ׃	און דו זאלסט איהם זאַלבען
8. וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב	8. און זיינע זיהן זאלסט'ו [8]צופיהרען,
וְהִלְבַּשְׁתָּם כֻּתֳּנֹת׃	און דו זאלסט זיי אָנקליי־דען העמדער.

1) איינוויהען, זעצען אין אַמט, בעפאָלמעכטיגען. 2) קורצע־הויזען, היפט־קליידער 3) דאס פלייש דער שאַם. 4) היפטען. 5) די דיכען. 6) געקנעטען. 7) דינע קוכענס, פלאַדען. 8) דערנעהנטערן. 9) ד. ה. דער ציץ.

9. וְחָגַרְתָּ אֹתָם	9. און דו זאלסט זיי אַרום־גאַרטלען
אַבְנֵט	(מיט) אַ גאַרטעל,
אַהֲרֹן וּבָנָיו	אהרן און זיינע זיהן,
וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם	און דו זאָלסט זיי [1]אָנטאָן
מִגְבָּעֹת	הויכע מיטצען,
וְהָיְתָה לָהֶם כְּהֻנָּה	און דאס פריסטערטהום זאל ביי זיי זיין
לְחֻקַּת עוֹלָם	אלס עוויגער געזעטץ,
וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן	און דו זאלסט פילען די האַנד פון אהרן
וְיַד־בָּנָיו:	און די האַנד פון זיינע זיהן.
10. וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַפָּר	10. און דו זאלסט ברייגגען דעם שטיר
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן זאלען [2]אָנשפּאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הַפָּר:	אויף דעם קאָפּ פון דעם שטיר.
11. וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר	11. און דו זאלסט שלאַכטען דעם שטיר
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצערט.
12. וְלָקַחְתָּ	12. און דו זאלסט נעהמען
מִדַּם הַפָּר	פון דאס בלוט פון דעם שטיר
וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (עס) [3]געבען
עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אַלטאַר
בְּאֶצְבָּעֶךָ	מיט דיין פינגער,
וְאֶת־כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ	און דאס גאַנצע בלוט זאלסט'ו אויסגיסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	ביי דעם גרונד פון דעם אַלטאַר.
13. וְלָקַחְתָּ	13. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־כָּל־הַחֵלֶב	דאס גאַנצע פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט דאס איינגעווײדע,
וְאֵת הַיֹּתֶרֶת	און דאס [4]רויט־פלייש
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) אויף דעם לעבער
וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען,
וְאֶת־הַחֵלֶב	און דאס פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה:	און דו זאָלסט (עס) [5]רויכען אויף דעם אַלטאַר.
14. וְאֶת־בְּשַׂר הַפָּר	14. און דאס פלייש פון דעם שטיר
וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ	און זיין פעל און זיין מיסט
תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ	זאלסט'ו פערברענען אים פייער
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב דעם לאַגער,
חַטָּאת הוּא:	דאס איז אַ זינד־אָפּפער.
15. וְאֶת־הָאַיִל הָאֶחָד	15. און דעם איין ווידער
תִּקָּח	זאלסט'ו נעהמען,
וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן זאלען [2]אָנשפּאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל:	אויף דעם קאָפּ פון דעם ווידער.
16. וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאָיִל	16. און דו זאלסט שלאַכטען דעם ווידער,
וְלָקַחְתָּ אֶת־דָּמוֹ	און דו זאלסט נעהמען זיין בלוט,
וְזָרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און דו זאלסט [6]שפּריינגען אויף דעם אַלטאַר
סָבִיב:	אַרום.
17. וְאֶת־הָאַיִל תְּנַתֵּחַ	17. און דעם ווידער זאלסט'ו צושניידען
לִנְתָחָיו	נאך זיינע שטיקער,
וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ	און דו זאלסט אָבוואַשען זיין איינגעווײדע
וּכְרָעָיו	און זיינע קני־שטיקער,
וְנָתַתָּ עַל־נְתָחָיו	און דו זאלסט (זיי) לייגען אויף זיינע שטיקער
וְעַל־רֹאשׁוֹ:	און אויף זיין קאָפּ.
18. וְהִקְטַרְתָּ	18. און דו זאלסט רויכערן
אֶת־כָּל־הָאַיִל	דעם גאַנצען ווידער
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
עֹלָה הוּא לַיהֹוָה	דאס איז אַ בראַנד־אָפּפער צום עוויגען,
רֵיחַ נִיחוֹחַ	אַ ליבליכער גערוך,
אִשֶּׁה לַיהֹוָה הוּא:	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען איז עס.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. וְלָקַחְתָּ	19. און דו זאלסט נעהמען
אֵת הָאַיִל הַשֵּׁנִי	דעם צווייטען ווידער,
וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן זאלען [2]אָנשפּאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל:	אויף דעם קאָפּ פון דעם ווידער.
20. וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל	20. און דו זאלסט שלאַכטען דעם ווידער,
וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ	און דו זאלסט נעהמען פון זיין בלוט,
וְנָתַתָּה	און דו זאלסט [3]געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן	אויף דעם [7]אויער־לעפּכען פון אהרן'ס אויער
וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן בָּנָיו	און אויף דעם [7]אויער־לעפּכען פון זיינע זיהן,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען (אויער),
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם [8]גראָבען פינגער

1) אָנבינדען. 2) אַרויפלייגען. 3) בעשמירען. 4) נעטץ. 5) דעמפּפען, פערברענען. 6) שפּריצען.
7) אָהר־קנאָרפּעל; זעה רש"י. 8) דוימען.

יָדָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע האַנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם [1]גראָבען פינגער
רַגְלָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע פוס,
וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם	און דו זאלסט שפריינגען דאס בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
21. וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם	21. און דו זאלסט נעהמען פון דאס בלוט,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ	וואס איז אויף דעם אַלטאַר
וּמִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און פון די זאַלב־אייל,
וְהִזֵּיתָ	און דו זאלסט שפריצען
עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו	אויף אהרן און אויף זיינע קליידער,
וְעַל־בָּנָיו	און אויף זיינע זיהן
וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ	און אויף זיינע זיהן'ס קליידער מיט איהם,
וְקָדַשׁ הוּא וּבְגָדָיו	און ער וועט זיין הייליג, און זיינע קליידער
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
וּבִגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ׃	און זיינע זיהן'ס קליידער מיט איהם.
22. וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל	22. און דו זאלסט נעהמען פון דעם ווידער
הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה	דאס פעטס און דעם [2]ווידעל
וְאֶת־הַחֵלֶב	און דאס פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט די איינגעווייד,
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד	און דאס רויט־פלייש פון דעם לעבער
וְאֵת׀ שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און דאס פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין	און דעם רעכטען שענקעל,
כִּי אֵיל מִלֻּאִים הוּא׃	דען דאס איז אַ ווידער פון איינוויהונג.
23. וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת	23. און איין לאַבען ברויט
וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת	און [3]איין קוכען פון אייל־ברויט
וְרָקִיק אֶחָד	און איין קיכעל
מִסַּל הַמַּצּוֹת	פון דעם קאָרב פון די אונגעזייערטע קוכענס
אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה׃	וואס איז פאר דעם עוויגען.
24. וְשַׂמְתָּ הַכֹּל	24. און דו זאלסט אַלעס לייגען
עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס הענד
וְעַל כַּפֵּי בָנָיו	און אויף זיינע זיהן'ס הענד,
וְהֵנַפְתָּ אֹתָם	און די זאלסט זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃	(אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען.

25. וְלָקַחְתָּ אֹתָם	25. און דו זאלסט זיי נעהמען
מִיָּדָם	פון זייער האַנד,
וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה	און דו זאלסט (זיי) רויכען אויף דעם אַלטאַר
עַל־הָעֹלָה	איבער דעם בראַנד־אָפּפער,
לְרֵיחַ נִיחוֹחַ	צום ליבליכען גערוך
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען;
אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה׃	דאס איז אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען.
26. וְלָקַחְתָּ	26. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־הֶחָזֶה	די ברוסט
מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים	פון דעם אַיינוויהונגס־ווידער,
אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכער איז פיר אהרן,
וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט [4]איהר בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	(אַלס) וועב־אָפּפער פאר דעם עוויגען,
וְהָיָה לְךָ לְמָנָה׃	און עס זאל זיין צו [5]דיר פיר אַ גאַבע.
27. וְקִדַּשְׁתָּ	27. און דו זאלסט הייליגען
אֵת׀ חֲזֵה הַתְּנוּפָה	די ברוסט פון דעם וועב־אָפּפער
וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער,
אֲשֶׁר הוּנַף	וועלכער איז בעוועגט געווארען
וַאֲשֶׁר הוּרָם	און וועלכער איז אויפגעהויבען געווארען
מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים	פון דעם אַיינוויהונגס־ווידער,
מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכער איז פיר אהרן
וּמֵאֲשֶׁר לְבָנָיו׃	און וועלכער איז פיר זיינע זיהן.
28. וְהָיָה	28. און עס זאל געהערען
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגער געזעטץ
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
כִּי תְרוּמָה הוּא	דען דאס איז אַ הייב־אָפּפער
וּתְרוּמָה יִהְיֶה	און אַ הייב־אָפּפער זאל עס זיין
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם	פון זייער פרידענס־אָפּפערס
תְּרוּמָתָם לַיהוָה׃	[6](אַלס) זייער הייב־אָפּפער צום עוויגען.
29. וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	29. און די הייליגע קליידער
אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכע געהערען צו אהרן,
יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו	זאלען זיין פיר זיינע זיהן נאָך איהם,
לְמָשְׁחָה בָהֶם	(זיי) צו זאַלבען אין זיי
וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם׃	און צו פילען אין זיי זייער האַנד.

1) דוימען. 2) שוויפשטיק, פעטען־עק. 3) איין ברויט־קוכען (געבאַקען אויף) אייל. 4) איהם. 5) ד. ה. צו משה, דען ביי דעם איל המלואים האט משה בעדינט. 6) (פון); דאס איז זייער א. ז. וו

30. שִׁבְעַת יָמִים	30. זיבען טעג
יִלְבָּשָׁם הַכֹּהֵן	זאל זיי [9]אָנטאָן דער פריסטער,
תַּחְתָּיו	(וועלכער וועט זיין) אין זיין שטעלע
מִבָּנָיו	פון זיינע זיהן,
אֲשֶׁר יָבֹא	וועלכער וועט אַריינ־קומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין פערזאַמלונגס־געצעלט
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ׃	צו בעדינען אים הייליגטהום
31. וְאֵת אֵיל הַמִּלֻּאִים	31. און דעם אַיינוויזהונגס־ווידער
תִּקָּח	זאלסט'ו נעהמען,
וּבִשַּׁלְתָּ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און דו זאלסט קאָכען זיין פלייש
בְּמָקֹם קָדֹשׁ׃	אין אַ הייליגען אָרט.
32. וְאָכַל אַהֲרֹן וּבָנָיו	32. און אהרן און זיינע זיהן זאלען עסען
אֶת־בְּשַׂר הָאַיִל	די פלייש פון דעם ווידער
וְאֶת־הַלֶּחֶם	און די ברויט,
אֲשֶׁר בַּסָּל	וועלכע איז אים קאָרב,
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
33. וְאָכְלוּ אֹתָם	33. און זיי זאלען עסען דאס
אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם	מיט וואס עס איז [1]פערגעבען געוואָרען,
לְמַלֵּא אֶת־יָדָם	צו פילען זייער האַנד
לְקַדֵּשׁ אֹתָם	זיי צו הייליגען,
וְזָר לֹא־יֹאכַל	אבער [2]אַ פרעמדער זאל ניט עסען (פון זיי)
כִּי־קֹדֶשׁ הֵם׃	דען זיי זיינען [3]הייליג.
34. וְאִם־יִוָּתֵר	34. און אויב עס וועט איבריג־בלייבען
מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים	פון די פלייש פון דעם איינוויזהונגס־(ווידער)
וּמִן־הַלֶּחֶם	און פון דעם ברויט
עַד־הַבֹּקֶר	ביז צום מאָרגען,
וְשָׂרַפְתָּ אֶת־הַנּוֹתָר	דאַן זאלסט'ו פערברענען דאס איבריג־געבליבענע
בָּאֵשׁ	אים פייער;
לֹא יֵאָכֵל	עס זאל ניט געגעסען ווערען
כִּי־קֹדֶשׁ הוּא׃	דען עס איז [3]הייליג.
35. וְעָשִׂיתָ	35. און דו זאלסט טהאָן
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כָּכָה	מיט אהרן און מיט זיינע זיהן אזוי,
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתָכָה	וואס איך האב דיר בעפוילען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
תְּמַלֵּא יָדָם׃	זאָלסט'ו פילען זייער האַנד.

36. וּפַר חַטָּאת	36. און אַ שטיר (אַלס) זינד־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם	זאלסט'ו [4]אָפּפערן יעדען טאָג
עַל־הַכִּפֻּרִים	צור פערגעבונג,
וְחִטֵּאתָ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און דו זאלסט [5]רייניגען דעם אַלטאַר
בְּכַפֶּרְךָ עָלָיו	דאַמיט וואס דו וועסט פערגעבען אויף איהם,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם זאַלבען
לְקַדְּשׁוֹ׃	אום איהם צו הייליגען.
37. שִׁבְעַת יָמִים	37. זיבען טעג
תְּכַפֵּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאלסט'ו פערגעבען אויף דעם אַלטאַר,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם הייליגען
וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ	און דער אַלטאַר זאל זיין
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אַלער־הייליגסט,
כָּל־הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ	אַלעס, וואס ריהרט זיך אָן דעם אַלטאַר,
יִקְדָּשׁ׃	זאָל הייליג זיין.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
38. וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	38. און דיזעס איז, וואס דו זאָלסט [4]אָפּפערן
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר׳
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	שעפּסען פון איין יאהר אַלט
שְׁנַיִם לַיּוֹם תָּמִיד׃	צוויי פיר יעדען טאָג בעשטענדיג.
39. אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	39. [דעם] איין שעפּס
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר	זאלסט'ו [4]אָפּפערן דעם־מאָרגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	און דעם צווייטען שעפּס
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃	זאלסט'ו [4]אָפּפערן געגען אַבענד.
40. וְעִשָּׂרֹן סֹלֶת	40. און אַ [6]צעהנטעל פיינע מעהל
בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כָּתִית	געמישט מיט געשטויסענע אייל
רֶבַע הַהִין	אַ פירטעל [7]היז,
וְנֵסֶךְ	און אַ [8]טראַנק־אָפּפער
רְבִיעִת הַהִין יָיִן	אַ פירטעל [7]הין וויין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד׃	פיר [דעם] איין שעפּס.
41. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	41. און דעם צווייטען שעפּס
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם	זאלסט'ו [4]אָפּפערן געגען אַבענד,
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר	ווי דער שפּייז־אָפּפער פון דעם־מאָרגענס
וּכְנִסְכָּהּ	און ווי איהר [8]טראַנק־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה־לָּהּ	זאלסט'ו [4]אָפּפערן צו איהר,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	אַ פייער אָפּפער צום עוויגען

1) פערזעהנט. 2) ד. ה. ניט קיין כהן. 3) אַ הייליגטהום. 4) מאַכען. 5) ענטזינדיגען. 6) צעהנטיל איפה. 43 און אַ פינפטעל אייער. 7) הין איז 72 אייער. 8) גיס־אָפּפער. 9) אָנציהען.

42. עֹלַת תָּמִיד	42. אַ שטענדיגער בראַנד־אָפּפער (זאל דיזעס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייער געשלעכטער,
פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון פערזאַמלונגס-געצעלט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם	וואס איך וועל [1]צוזאַמענ-קומען מיט אייך
שָׁמָּה	דאָרטען,
לְדַבֵּר אֵלֶיךָ שָׁם׃	דאָרט צו ריידען צו דיר.
43. וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה	43. און איך וועל דאָרטען [1]צוזאַמענ-קומען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	מיט די קינדער ישראל,
וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי׃	און [2]ער וועט געהייליגט ווערען דורך מיין עהרע.
44. וְקִדַּשְׁתִּי	44. און איך וועל הייליגען
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דעם אַלטאַר,
וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו	און אהרן און זיינע זיהן
אֲקַדֵּשׁ	וועל איך הייליגען
לְכַהֵן לִי׃	צו זיין פריסטערס צו מיר.
45. וְשָׁכַנְתִּי	45. און איך וועל וואָהנען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל,
וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים	און איך וועל צו זיי זיין פיר אַ גאָט.
46. וְיָדְעוּ	46. און זיי וועלען וויסען,
כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם	דאס איך בין דער עוויגער, זייער גאָט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם	וואס איך האב זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם	אום צו וואָהנען צווישען זיי
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃	איך בין דער עוויגער זייער גאָט.

Cap. XXX. — ל

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ	1. און דו זאלסט מאַכען איין אַלטאַר
מִקְטַר קְטֹרֶת	(צום) רויכערן רויכער-ווערק
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים האָלץ
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃	זאלסט'ו איהם מאַכען.
2. אַמָּה אָרְכּוֹ	2. איין אייל זיין לייננ
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין אייל זיין ברייט,
רָבוּעַ יִהְיֶה	פיער־עקיג זאל ער זיין,
וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ	און צוויי איילען זיין הויך,
מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו׃	פון איהם[3] (זאלען זיין) זיינע הערנער.
3. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ	3. און דו זאלסט איהם בעדעקען
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד,
אֶת־גַּגּוֹ	זיין [4]דאַך
וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב	און זיינע ווענד אַרום
וְאֶת־קַרְנֹתָיו	און זיינע הערנער,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
זֵר זָהָב סָבִיב׃	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
4. וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	4. און צוויי גאָלדענע רינגען
תַּעֲשֶׂה־לּוֹ	זאלסט'ו מאַכען פיר איהם
מִתַּחַת לְזֵרוֹ	פון אונטער זיין קראַנץ
עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו	אויף זיינע צוויי [5]זייטען־ווענד
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו (זיי) מאַכען
עַל־שְׁנֵי צִדָּיו	אויף זיינע ביידע זייטען,
וְהָיָה לְבָתִּים לְבַדִּים	און זיי זאלען זיין[6] אַלס [7]הייזער פיר די שטאַנגען
לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֵמָּה׃	צו טראָגען איהם מיט זיי.
5. וְעָשִׂיתָ אֶת הַבַּדִּים	5. און דו זאלסט מאַכען די שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃	און דו זאלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד.
6. וְנָתַתָּה אֹתוֹ	6. און דו זאלסט איהם שטעלען
לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת	פאר דעם פאָרהאַנג,
אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת	וואס איז פאר די לאַדע פון דאס צייגניס,
לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת	פאר דעם צודעק,
אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת	וועלכער איז אויף דאס צייגניס
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וואס איך וועל [1]צוזאַמענ-קומען מיט דיר
שָׁמָּה׃	דאָרטען.
7. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן	7. און אהרן זאל אויף איהם רויכערן
קְטֹרֶת סַמִּים	רויכער-ווערק פון געווירצען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מאָרגען פיר מאָרגען,
בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת	ווען ער וועט צורעכט מאַכען די לאָמפּען,
יַקְטִירֶנָּה׃	זאל ער עס רויכערן.
8. וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן	8. און ווען אהרן וועט אָנצינדען
אֶת־הַנֵּרֹת	די לאָמפּען
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אַבענד
יַקְטִירֶנָּה	זאל ער עס רויכערן,
קְטֹרֶת תָּמִיד	בעשטענדיגע רויכער-ווערק

1) זיך צוזאַמענ-טרעפען, אין אַ בעשטימטע צייט און פלאַטץ. 2) דער משכן, אדער דאס פאָלק ישראל. 3) ד. ה. פון איין שטיק. 4) ד. ה. זיין אויבערשטער פלאַט. 5) ווינקלען. 6) זעה רש"י. 7) זעה ז. 65, בעמערקונג 3.

לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
9. לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו	9. איהר זאלט ניט ארויפ־בריינגען אויף איהם
קְטֹרֶת זָרָה	פרעמדע רויכער־ווערק,
וְעֹלָה וּמִנְחָה	אדער א בראנד־אָפּפער אדער א שפייז־אָפּפער,
וְנֶסֶךְ	און א טראנק־אָפּפער
לֹא תִסְּכוּ עָלָיו׃	זאלט איהר ניט גיסען אויף איהם.
10. וְכִפֶּר אַהֲרֹן	10. און אהרן זאל פערגעבען
עַל־קַרְנֹתָיו	אויף זיינע הערנער
אַחַת בַּשָּׁנָה	איין מאל אין יאהר;
מִדַּם	פון דאס בלוט
חַטַּאת הַכִּפֻּרִים	פון דעם זינד־אָפּפער פון פערגעבונג,
אַחַת בַּשָּׁנָה	איין מאָל אין יאהר
יְכַפֵּר עָלָיו	זאל ער פערגעבען אויף איהם
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא	ער איז אַלער־הייליגסט
לַיהוָה׃	צום עוויגען.

כִּי תִשָּׂא — KI THISSA

11. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
12. כִּי תִשָּׂא	12. ווען דו וועסט אויפ־נעהמען
אֶת־רֹאשׁ	די קאָפּ־(צאהל)
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,[1]
וְנָתְנוּ	דאַן זאלען זיי געבען
אִישׁ	יעדער מאַן
כֹּפֶר נַפְשׁוֹ	לייז־געלד פיר זיין זעלע
לַיהוָה	צום עוויגען,
בִּפְקֹד אֹתָם	ווען מען וועט זיי ציילען,
וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף	אום ביי זיי זאל ניט זיין א פלאָג,
בִּפְקֹד אֹתָם׃	ווען מען וועט זיי ציילען.
13. זֶה | יִתְּנוּ	13. דיזעס זאלען זיי געבען:
כָּל־הָעֹבֵר	יעדער, וואס גייט
עַל־הַפְּקֻדִים	דורך די ציילונג,
מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל	איין האלבען שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם הייליגען שקל,
עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל	צוואַנציג גרה דער שקל,
מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל	א האלבען שקל
תְּרוּמָה לַיהוָה׃	(אלס) גאבע צום עוויגען.
14. כֹּל הָעֹבֵר	14. יעדער וואס גייט
עַל־הַפְּקֻדִים	דורך די ציילונג
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אלט
וָמָעְלָה	און העכער,
יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה׃	דער זאל געבען די גאבע (פיר) דעם עוויגען.
15. הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה	15. דער רייכער זאל ניט מעהר געבען,
וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט	און דער אָרעמער זאל ניט ווייניגער געבען
מִמַּחֲצִית הַשָּׁקֶל	אלס א האלבען שקל,
לָתֵת	צו געבען
אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה	די גאבע (פיר) דעם עוויגען,
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃	צו פערגעבען אויף אייערע זעלען.
16. וְלָקַחְתָּ	16. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים	די געלד פון פערגעבונג
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וְנָתַתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט עס געבען
עַל־עֲבֹדַת	צום דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און עס זאל זיין פיר די קינדער ישראל
לְזִכָּרוֹן	צום אנדיינקען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
לְכַפֵּר	צו פערגעבען
עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃	אויף אייערע זעלען.
17. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	17. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט מאַכען
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת	א וואַש־בעקען[2] פון קופּער
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת	און זיין פוס־געשטעל (פון) קופּער
לְרָחְצָה	צום וואשען,
וְנָתַתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם שטעלען
בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד	צווישען דעם פערזאמלונגס געצעלט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צווישען דעם אַלטאַר,

1) ד. ה. די, וואס ווערען געצעהלט, אדער געמוסטערט צו מיליטער־דינסט פון 20 יאהר אַלט ווי פ׳ 14. 2) האנד־פאס.

וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃	און דו זאָלסט דאָרט אַרייַנגעבּען וואַסער.
19 וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	19. און אהרן און זיינע זיהן זאָלען וואַשען
מִמֶּנּוּ	פון איהם
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃	און זייערע פיס.
20. בְּבֹאָם	20. ווען זיי דאַרפען אַרייַנקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין פערזאַמלונגס־געצעלט
יִרְחֲצוּ־מַיִם	זאָלען זיי זיך וואַשען (מיט) וואַסער,
וְלֹא יָמֻתוּ	דאָס זיי זאָלען ניט שטאַרבען.
אוֹ בְגִשְׁתָּם	אָדער ווען זיי דאַרפען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אַלטאַר
לְשָׁרֵת	צו בעדינען,
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיְיָ׃	צו רויכערן אַ פייער אָפּפער צום עוויגען,
21. וְרָחֲצוּ	21. דאַן זאָלען זיי וואַשען
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם	זייערע הענד און זייערע פיס
וְלֹא יָמֻתוּ	דאָס זיי זאָלען ניט שטאַרבען
וְהָיְתָה לָהֶם	און עס זאָל זיין ביי זיי
חָק־עוֹלָם	איין עוויגער געזעטץ,
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃	פיר איהם און זיינע קינדער פיר זייערע געשלעכטער
22 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האָט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
23. וְאַתָּה קַח־לְךָ	23. און דו נעהם דיר
בְּשָׂמִים רֹאשׁ	הויפּט[1] געווירצען:
מָר־דְּרוֹר	זעלבסט־פליסענדע מיררהען[2]
חֲמֵשׁ מֵאוֹת	פינף הונדערט (שקל),
וְקִנְּמָן־בֶּשֶׂם	און שמעקעדיגע צימרינג
מַחֲצִיתוֹ	די העלפט דאַפון,
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם	צוויי הונדערט און פופציג.
וּקְנֵה־בֹשֶׂם	און שמעקעדיגע ראָהר
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם׃	צוויי הונדערט און פופציג.
24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת	24. און קאַסיאַ פינף הונדערט
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאָך דעם הייליגען שקל,
וְשֶׁמֶן זַיִת הִין׃	און אָליווען־אייל איין הין.
25. וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ	25. און דו זאָלסט דאַפון מאַכען
שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ	הייליגע זאַלב־אייל,
רֹקַח מִרְקַחַת	אַ צובערייטעטער זאַלב

מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ	נאָך דער אַפּטייקער־קונסט,
שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ	הייליגע זאַלב־אייל
יִהְיֶה׃	זאָל עס זיין.
26. וּמָשַׁחְתָּ בוֹ	26. און דו זאָלסט זאַלבען דאַמיט
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
וְאֵת אֲרוֹן הָעֵדֻת׃	און די לאַדע פון דאָס צייגניס.
27. וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן	27. און דעם טיש
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַמְּנֹרָה	און די לייכטער
וְאֶת־כֵּלֶיהָ	און איהרע געפעס,
וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃	און דעם אַלטאַר פון די רויכער־ווערק.
28 וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	28. און דעם אַלטאַר פון די בראַנד־אָפּפער
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃	און דעם וואַש־בעקען און זיין פוס־געשטעל.
29. וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם	29. און דו זאָלסט זיי הייליגען
וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	און זיי וועלען זיין אַלער־הייליגסט,
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם	אַלעס וואָס ריהרט זיך אָן זיי
יִקְדָּשׁ׃	זאָל הייליג זיין.
30. וְאֶת־אַהֲרֹן	30. און אהרן
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
תִּמְשָׁח	זאָלסט'ו זאַלבען,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם	און דו זאָלסט זיי הייליגען
לְכַהֵן לִי׃	פריסטערס צו זיין צו מיר.
31. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	31. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאָלסט'ו ריידען, זאָגענדיג:
שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ	הייליגע זאַלב־אייל
יִהְיֶה זֶה לִי	זאָל דיזעס זיין צו מיר
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
32. עַל־בְּשַׂר אָדָם	32. אויף דאָס פלייש פון אַ מענשען,
לֹא יִיסָךְ	זאָל עס ניט געגאָסען ווערען
וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ	און נאָך זיין צובערייטונג[3]
לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ	זאָלט איהר ניט מאַכען זיין גלייכען
קֹדֶשׁ הוּא	ער איז הייליג.
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׃	הייליג זאָל עס זיין ביי אייך.
33. אִישׁ	33. יעדער מאַן
אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ	וואָס וועט צובערייטען זיין גלייכען

1) די בעסטע געווירצען. 2) ד. ה. וואָס פליסט אַליין פריי (דרור) פון אַ געוויסען בוים. 3) אַרט.

וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ	און דער וואס וועט [1]געבען דאפון
עַל־זָר	[2]אויף א פרעמדען,
וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃	דער וועט אויס-געראָטעט ווערען פון זיין פאָלק.
34 וַיֹּאמֶר יְיָ	34. און דער עוויגער האט געזאָגט
אֶל־מֹשֶׁה׃	צו משה:
קַח־לְךָ סַמִּים	נעהם דיר געווירצען,
נָטָף וּשְׁחֵלֶת	[3]טריף-געווירץ און זעע-נאָגעל
וְחֶלְבְּנָה	און גאלבאן,
סַמִּים	(דיזע) געווירצען[4]
וּלְבֹנָה זַכָּה	און רייגע ווייהרויך,
בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃	צו גלייכע טהיילען זאל עס זיין.
35 וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ	35. און דו זאלסט דאפון מאכען
קְטֹרֶת	רויכער-ווערק,
רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ	א צובערייטונג נאך דער אפטייקער-קונסט,
מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃	[5]דורכ-געמישט, ריין, הייליג.
36 וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה	36. און דו זאלסט צורייבען דאפון
הָדֵק	דין;
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה	און דו זאָלסט לייגען דאפון
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פאר דאס צייגניס
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס-געצעלט,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וואס איך וועל צוזאמען-קומען מיט דיר
שָׁמָּה	דארטען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אלער-הייליגסט
תִּהְיֶה לָכֶם׃	זאל עס זיין ביי אייך.
37 וְהַקְּטֹרֶת	37. און די רויכער-ווערק,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	וועלכע דו וועסט מאכען,
בְּמַתְכֻּנְתָּהּ	נאך איהר צובערייטונג
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך ניט מאכען
קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַייָ׃	הייליג זאל עס זיין ביי דיר, צום עוויגען.
38 אִישׁ	38. יעדער מאן
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ	וועלכער וועט מאכען איהר גלייכען
לְהָרִיחַ בָּהּ	צו שמעקען דאפון,
וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃	דער וועט אויס-געראָטעט ווערען פון זיין פאָלק.

CAP. XXXI. לא

1 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2 רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם	2. זעה, איך האב גערופען מיט'ן נאמען
בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי	בצלאל, דער זוהן פון אורי,
בֶן־חוּר	דער זוהן פון חור,
לְמַטֵּה יְהוּדָה׃	פון דעם שטאם יהודה.
3 וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ	3. און איך האב איהם ערפילט
רוּחַ אֱלֹהִים	(מיט) גאָטעס-גייסט,
בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה	מיט קלוגהייט און מיט פערשטאנד
וּבְדַעַת	און מיט קענטניס
וּבְכָל־מְלָאכָה׃	און מיט יעדע קונסט.
4 לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת	4. [6]אויסצוטראכטען קונסט-ארבייטען,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף	אין גאלד און אין זילבער
וּבַנְּחֹשֶׁת׃	און אין קופער.
5 וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן	5. און אין שטיין-שניידען
לְמַלֹּאת	צום איינפאסען,
וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ	און אין האלץ-שניידען,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
בְּכָל־מְלָאכָה׃	אין יעדע ארבייט.
6 וַאֲנִי	6. און איך,
הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ	זעה איך האב געגעבען מיט איהם
אֵת אָהֳלִיאָב	אהליאב,
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ	דער זוהן פון אחיסמך
לְמַטֵּה־דָן	פון דעם שטאם דן,
וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב	און אין די הארץ פון יעדען קלוגען
נָתַתִּי חָכְמָה	האב איך געגעבען קלוגהייט
וְעָשׂוּ	און זיי וועלען מאכען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ׃	אלעס וואס איך האב דיר בעפוילען.
7 אֵת אֹהֶל מוֹעֵד	7. דעם פערזאמלונגס-געצעלט
וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת	און די לאדע פיר דאס צייגניס
וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת	און דעם צודעק,
אֲשֶׁר עָלָיו	וועלכער איז אויף איהם,
וְאֵת כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃	און אלע געפעס פון דעם געצעלט.
8 וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן	8. און דעם טיש
וְאֶת־כֵּלָיו	און זיינע געפעס,
וְאֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה	און די [7]רייגע לייכטער

1) בעשמירען. 2) צו. 3) וואס טריפט פון א געוויסען געווירץ-בוים. 4) זעה רש"י. 5) געזאלצען, זעה רש"י. 6) צו ערפינדען. 7) ד. ה. וואס וואר אויס רייגע גאלד.

וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ	און אַלע איהרע געפעס,
וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃	און דעם אַלטאַר פון די רויכער-ווערק.
9. וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	9. און דעם אַלטאַר פון די בראַנד-אָפּפער
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ	און דעם בעקען און זיין פוס געשטעל.
10. וְאֵת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד	10. און די קליידער צום פערדעקען,[1]
וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	און די הייליגע קליידער,
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פיר אהרן, דעם פּריסטער,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו	און די קליידער פון זיינע זיהן
לְכַהֵן׃	פּריסטערס צו זיין.
11. וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	11. און די זאַלב־אייל
וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער-ווערק פון די געווירצען
לַקֹּדֶשׁ	פיר דעם הייליגטהום,
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	ווי אַלעם וואס איך האב דיר בעפוילען
יַעֲשׂוּ׃	וועלען זיי מאַכען.
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה,
לֵּאמֹר.	זאָגענדיג:
13. וְאַתָּה דַּבֵּר	13. און דו רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי	אבער מיינע רוהע־טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
כִּי אוֹת הִוא	דען דאס איז אַ צייכען
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	צווישען מיר און צווישען אייך
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
לָדַעַת	צו וויסען,
כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם׃	דאס איך עוויגער הייליג אייך.
14. וּשְׁמַרְתֶּם	14. און איהר זאָלט היטען
אֶת־הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאָג,
כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם	דען [2]זי איז הייליג צו אייך
מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת	ווער עס ענטהייליגט[3] איהר זאל געטויטעט ווערען,
כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ	דען יעדער וואס טהוט אין איהר[3]
מְלָאכָה	ארבייט,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע זעלע
מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ׃	פון מיטען איהר פאָלק.

15. שֵׁשֶׁת יָמִים	15. זעקס טעג
יֵעָשֶׂה מְלָאכָה	זאָל געטאָן ווערען אַרבייט
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאָג
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	זאל זיין אַ פייערליכער רוהע-טאָג,
קֹדֶשׁ לַיהוָה	הייליג צום עוויגען,
כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה	יעדער, וואס טהוט אַרבייט
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	אין דעם רוהע־טאָג
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
16. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	16. און די קינדער ישראל זאלען היטען
אֶת־הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאָג,
לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת	צו האַלטען דעם רוהע־טאג
לְדֹרֹתָם	פיר זייערע געשלעכטער
בְּרִית עוֹלָם׃	(אַלס) עוויגען בונד.
17. בֵּינִי	17. צווישען מיר
וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צווישען די קינדער ישראל
אוֹת הִוא לְעֹלָם	איז דאס אַ צייכען אויף עוויג
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים	דען זעקס טעג
עָשָׂה יְהוָה	האט דער עוויגער געמאַכט
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג
שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃	האט ער גערוהט, און ער האט זיך ערהאָלט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
18. וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה	18. און ער האט געגעבען צו משה,
כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ	ווי ער האט געענדיגט [צו] ריידען מיט איהם
בְּהַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני
שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת	צוויי טאָוולען פון דאס צייגניס,
לֻחֹת אֶבֶן	טאָוולען פון שטיין,
כְּתֻבִים	געשריבען
בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים׃	מיט גאָטעס-פינגער.

Cap. XXXII — לב

1. וַיַּרְא הָעָם	1. און (ווען) דאס פאָלק האט געזעהן,
כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה	דאס משה פערזאַמט זיך
לָרֶדֶת מִן־הָהָר	ארונטער-צו-קומען פון'ם בארג,
וַיִּקָּהֵל הָעָם	דאַן האט זיך דאס פאָלק פערזאַמעלט
עַל־אַהֲרֹן	ביי אהרן,

1) ד. ה. די דעקען, מיט וואס מען פלעגט פערהילען די הייליגע זאַכען ביים אומרייזען. זעה רש״י 2) ער 3) איהם.

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	און זיי האבען געזאָגט צו איהם:
קוּם	שטיי אויף,
עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים	מאַך אונז געטער
אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ	וועלכע זאלען גיין פאר אונז,
כִּי־זֶה׀ מֹשֶׁה הָאִישׁ	דען דיזער מאַן משה,
אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ	וועלכער האט אונז [5]אויף־געבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
לֹא יָדַעְנוּ	ווייסען מיר ניט
מֶה־הָיָה לוֹ׃	וואס איהם איז געשעהן.
2. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן	2 און אהרן האט געזאָגט צו זיי:
פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב	[1]נעהמט אַראָב די גאָלדענע רינגען,
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם	וועלכע זיינען אין די אויערן פון אייערע פרויען,
בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם	אייערע זיהן און אייערע טעכטער,
וְהָבִיאוּ אֵלָי׃	און ברייננגט (זיי) צו מיר.
3. וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל־הָעָם	3. און דאס גאַנצע פאָלק האבען אַראָב־גענומען
אֶת־נִזְמֵי הַזָּהָב	די גאָלדענע רינגען,
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם	וועלכע (זיינען געוועזן) אין זייערע אויערן,
וַיָּבִיאוּ אֶל־אַהֲרֹן׃	און זיי האבען (עס) געבראַכט צו אהרן.
4. וַיִּקַּח מִיָּדָם	4. און ער האט (עס) גענומען פון זייער האַנד,
וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט	און ער האט עס [2]געבילדעט אין אַ [3]פאָרעם,
וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה	און ער האט דאפון געמאַכט אַ געגאָסענע קאַלב;
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל	דיזע זיינען דיינע געטער, ישראל,
אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ	וועלכע האבען דיר [5]אויף־געבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
5. וַיַּרְא אַהֲרֹן	5. און (ווען) אהרן האט (עס) געזעהן,
וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו	דאַן האט ער געבויט איין אַלטאַר פאר איהם,
וַיִּקְרָא אַהֲרֹן	און אהרן האט אויסגערופען
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
חַג לַיהוָה מָחָר׃	אַ פייער־טאָג צום עוויגען איז מאָרגען!
6. וַיַּשְׁכִּימוּ	6. און זיי זיינען אויף־געשטאַנען פריה
מִמָּחֳרָת	אויף מארגען
וַיַּעֲלוּ עֹלֹת	און זיי האבען געאָפּפערט בראַנד־אָפּפערס,
וַיַּגִּשׁוּ שְׁלָמִים	און זיי האבען געבראַכט פרידענס־אָפּפערס,
וַיֵּשֶׁב הָעָם	און דאס פאָלק האט זיך געזעצט
לֶאֱכֹל וְשָׁתוֹ	צו עסען און טרינקען,
וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק׃	און זיי זיינען אויף־געשטאַנען צום [4]טאַנצען.
7. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	7. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה:
לֶךְ־רֵד	געה, שטייג אַרונטער,
כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ	דען פערדאָרבען האט דיין פאָלק,
אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתָ	וואס דו האסט [5]אויף־געבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
8. סָרוּ מַהֵר	8. זיי האבען אָבגעקערט שנעל
מִן הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוִּיתִם	וואס איך האב זיי בעפוילען,
עָשׂוּ לָהֶם	זיי האבען זיך געמאַכט
עֵגֶל מַסֵּכָה	אַ געגאָסענע קאַלב,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ	און זיי האבען זיך געבוקט צו איהם,
וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ	און זיי האבען געשלאַכט צו איהם
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל	דיזע זיינען דיינע געטער, ישראל,
אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ	וועלכע האבען דיר [5]אויף־געבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
רָאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה	איך האב געזעהן דיזעס פאָלק,
וְהִנֵּה	און זעה,
עַם קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃	עס איז אַ האַרט־נעקיגעס פאָלק.
10. וְעַתָּה הַנִּיחָה לִּי	10. און יעצט, לאָז מיר,
וְיִחַר־אַפִּי בָהֶם	און זאל מיין צאָרן ברענען אויף זיי,
וַאֲכַלֵּם	און איך וועל זיי פערניכטען,
וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ	און איך וועל דיר מאכען
לְגוֹי גָּדוֹל׃	פיר אַ גרויסע נאַציאָן.
11. וַיְחַל מֹשֶׁה	11. און משה האט געבעטען
אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו	פאר דעם עוויגען, זיין גאט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לָמָה יְהוָה	וואַרום, עוויגער,
יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ	זאל דיין צאָרן ברענען אויף דיין פאָלק,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וואס דו האסט אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
בְּכֹחַ גָּדוֹל	מיט אַ גרויסע קראַפט
וּבְיָד חֲזָקָה׃	און מיט אַ שטאַרקע האַנד.

1) רייסט אַראָב. 2) איינגעבונדען. 3) בורע־; מייסעל, גריפעל; טוך. 4) שפּיעלען. 5) אַרויס־געפיהרט.

12. לָמָּה	12. וואַרום
יֹאמְרוּ מִצְרַיִם	זאלען די מצרים זאגען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בְּרָעָה	[1]מיט אַ שלעכטע (אבזיכט)
הוֹצִיאָם	האט ער זיי אַרויס-געפיהרט
לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים	אום זיי צו-דערשלאָגען אויף די בערג,
וּלְכַלֹּתָם	און זיי צו פערניכטען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	פון די פלעכע פון דער ערד?
שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ	קעהר צוריק פון דיין [2]גרימ-צאָרן,
וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה	און [3]בערייע אויף די שלעכטעס
לְעַמֶּךָ׃	געגען דיין פאָלק.
13. זְכֹר לְאַבְרָהָם	13. געדיינק אָן אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל	אָן יצחק און אָן ישראל,
עֲבָדֶיךָ	דיינע קנעכט,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם	וואס דו האסט געשוואָרען צו זיי
בָּךְ	ביי דיר,
וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם	און דו האסט גערעט צו זיי:
אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם	איך וועל מעהרען אייער זאמען
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם	ווי די שטערן פון'ם הימעל,
וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת	און דיזע גאַנצע לאַנד,
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי	וואס איך האב געזאָגט,
אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם	וועל איך געבען צו אייער זאמען,
וְנָחֲלוּ לְעֹלָם׃	און זיי וועלען (עס) [4]ערבען אויף עביג.
14. וַיִּנָּחֶם יְהוָה	14. און דער עוויגער האט בערייעט
עַל־הָרָעָה	אויף די שלעכטעס,
אֲשֶׁר דִּבֶּר	וואס ער האט גערעט,
לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ׃	צו טהאָן צו זיין פאָלק.
15. וַיִּפֶן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה	15. און משה האט זיך געווענדעט און איז אַרונטער-געגאַנגען
מִן הָהָר	פון דעם באַרג,
וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת	און די צוויי טאָוולען פון דאס צייגניס
בְּיָדוֹ	(זיינען געווען) אין זיין האַנד
לֻחֹת	טאָוולען,
כְּתֻבִים	בעשריבען
מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם	פון זייערע ביידע זייטען,
מִזֶּה וּמִזֶּה	פון דיזער (זייט) און פון דיזער (זייט)

הֵם כְּתֻבִים׃	זיינען זיי געווען בעשריבען
16. וְהַלֻּחֹת	16. און די טאָוולען
מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה	זיינען געווען גאָטעס ווערק
וְהַמִּכְתָּב	און די שריפט
מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא	(איז געווען) גאָטעס שריפט,
חָרוּת עַל־הַלֻּחֹת׃	אויס-געקריצט אויף די טאָוולען.
17. וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ	17. און יהושע האט געהערט
אֶת־קוֹל הָעָם	די שטימע פון'ם פאָלק
בְּרֵעֹה ברעו ק׳	אין זיין שאַלען,[5]
וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה	און ער האט געזאָגט צו משה:
קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה	אַ קריגס-[6]שטימע איז אים לאַגער.
18. וַיֹּאמֶר	18. און ער האט געזאָגט:
אֵין קוֹל	עס איז ניט אַ שטימע
עֲנוֹת גְּבוּרָה	פון אַ געשריי פון [7]זיג,
וְאֵין קוֹל	און עס איז ניט אַ שטימע
עֲנוֹת חֲלוּשָׁה	פון אַ געשריי פון אַ נידער-לאַגע,[8]
קוֹל עַנּוֹת	אַ שטימע פון [9]זינגען
אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃	הער איך.
19. וַיְהִי	19. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר קָרַב	ווי ער האט זיך דענעהנ-טערט
אֶל־הַמַּחֲנֶה	צום לאַגער,
וַיַּרְא אֶת־הָעֵגֶל	און ער האט געזעהן די קאַלב
וּמְחֹלֹת	און (די) טענץ,
וַיִּחַר־אַף מֹשֶׁה	דאן האט משה'ס צאָרן געברענט,
וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדָו מידיו ק׳	און ער האט אַרויס-געוואָרפען פון זיינע הענד
אֶת־הַלֻּחֹת	די טאָוולען,
וַיְשַׁבֵּר אֹתָם	און ער האט זיי צובראָכען
תַּחַת הָהָר׃	אונטער דעם באַרג.
20. וַיִּקַּח אֶת־הָעֵגֶל	20. און ער האט גענומען די קאַלב,
אֲשֶׁר עָשׂוּ	וועלכע זיי האבען געמאַכט
וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ	און ער האט (עס) פער-ברענט אים פייער,
וַיִּטְחַן עַד אֲשֶׁר־דָּק	און ער האט (עס) צומאָלען ביז (עס איז געוואָרען) דין,
וַיִּזֶר עַל־פְּנֵי הַמַּיִם	און ער האט עס פערשפּרייט אויף די פלעכע פון וואַסער
וַיַּשְׁקְ	און ער האט אָנגעטרונקען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
21. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	21. און משה האט געזאָגט

1) צום אונגליק. 2) ברענענדען צאָרן. 3) האב חרטה. 4) בעזיצען. 5) לאַרמען, יוכצען. 6) געשריי, 7) שטאַרקייט. 8) זעה 17, 13, בעמערקונג 5. 9) שטאַרקען געשריי.

אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
מֶה־עָשָׂה לְךָ	וואס האט דיר געטאָן
הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק,
כִּי־הֵבֵאתָ עָלָיו	דאס דו האסט געבראַכט אויף איהם
חֲטָאָה גְדֹלָה:	א גרויסע זינד?
22. וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן	22. און אהרן האט געזאָגט:
אַל־יִחַר אַף אֲדֹנִי	זאל דאך ניט ברענען מיין הערן'ס צאָרן!
אַתָּה יָדַעְתָּ	דו ווייסט (דאך)
אֶת־הָעָם	דאס פאָלק,
כִּי בְרָע הוּא:	דאס עס איז [1]שלעכט.
23. וַיֹּאמְרוּ לִי	23. און זיי האבען געזאָגט צו מיר:
עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים	מאַך אונז געטער,
אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ	וועלכע זאלען גיין פאר אונז,
כִּי־זֶה | מֹשֶׁה הָאִישׁ	דען דיזער מאַן משה,
אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ	וועלכער האט אונז אויפגעבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
לֹא יָדַעְנוּ	ווייסען מיר ניט,
מֶה־הָיָה לוֹ:	וואס איהם איז געשעהן.
24. וָאֹמַר לָהֶם	24. און איך האב געזאָגט צו זיי:
לְמִי זָהָב	ווער האט גאלד?
הִתְפָּרָקוּ	האבען זיי (עס) אראָבגענומען,
וַיִּתְּנוּ־לִי	און זיי האבען (עס) געגעבען צו מיר,
וָאַשְׁלִכֵהוּ בָאֵשׁ	און איך האב עס געוואָרפען אים פייער,
וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה:	און עס איז ארויס-געגאַנגען דיזע קאַלב.
25. וַיַּרְא מֹשֶׁה	25. און משה האט געזעהן
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
כִּי פָרֻעַ הוּא	דאס עס איז [2]צולאָזען,
כִּי־פְרָעֹה אַהֲרֹן	דען אהרן האט עס [2]צולאָזען געמאַכט
לְשִׁמְצָה בְּקָמֵיהֶם:	צו שאַנדע צווישען זייערע פיינדע.
26. וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה	26. און משה האט זיך געשטעלט
בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה	אין דעם טויער פון דעם לאַגער
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מִי לַיהוָה	ווער (עס איז) פיר דעם עוויגען,
אֵלָי	(דער זאל קומען) צו מיר!
וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו	און עס האבען זיך פערזאַמעלט צו איהם
כָּל־בְּנֵי לֵוִי:	אלע קינדער פון לוי.

27. וַיֹּאמֶר לָהֶם	27. און ער האט געזאָגט צו זיי:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאָגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דער גאט פון ישראל:
שִׂימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ	טהוט אַן יעדער זיין שווערט
עַל־יְרֵכוֹ	אויף זיין היפטע,
עִבְרוּ וָשׁוּבוּ	גייט הין און צוריק
מִשַּׁעַר לָשַׁעַר	פון טויער צו טויער
בַּמַּחֲנֶה	אים לאַגער.
וְהִרְגוּ	און דערשלאָגט
אִישׁ־אֶת־אָחִיו	יעדער זיין ברודער
וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ	און יעדער זיין פריינד
וְאִישׁ אֶת־קְרֹבוֹ:	און יעדער זיין פערוואַנדטען.
28. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לֵוִי	28. און די קינדער פון לוי האבען געטאָן
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה'ס ווארט,
וַיִּפֹּל מִן־הָעָם	און עס זיינען געפאַלען פון דעם פאָלק
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג
כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ:	ביי דריי טויזענד מאַן.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאָגט:
מִלְאוּ יֶדְכֶם הַיּוֹם	פילט אייער האַנד היינטע
לַיהוָה	צום עוויגען,[3]
כִּי אִישׁ בִּבְנוֹ	דען יעדער (איז געווען) געגען זיין זוהן
וּבְאָחִיו	און געגען זיין ברודער,
וְלָתֵת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם	דאס ער זאל אייך געבען היינטע
בְּרָכָה:	א זעגען.
30. וַיְהִי מִמָּחֳרָת	30. און עס איז געווען אויף מאָרגען,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	דאַן האט משה געזאָגט
אֶל־הָעָם	צום פאָלק:
אַתֶּם חֲטָאתֶם	איהר האט געזינדיגט
חֲטָאָה גְדֹלָה	א גרויסע זינד,
וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל־יְיָ	און יעצט וועל איך אויף-גיין צום עוויגען,
אוּלַי אֲכַפְּרָה	פילייכט וועל איך פערזעהנען[4]
בְּעַד חַטַּאתְכֶם:	פיר אייער זינד.
31. וַיָּשָׁב מֹשֶׁה	31. און משה האט זיך צוריק געקערט
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
אָנָּא חָטָא הָעָם הַזֶּה	אך! דיזעס פאָלק האט געזינדיגט

1) איז שלעכטער (בייזונג). 2) ציגעללאָז. 3) זעה רש"י. 4) פערגעבונג אויס-ווירקען.

חֲטָאָה גְדֹלָה	אַ גרויסע זינד,
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם	און זיי האבען זיך געמאַכט
אֱלֹהֵי זָהָב :	געטער פון גאָלד.
32. וְעַתָּה	32. און יעצט,
אִם־תִּשָּׂא חַטָּאתָם	וועסט'ו פערצייהען זייער זינד?
וְאִם־אַיִן	און אויב ניט,
מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ	מעק מיר דאך אויס פון דיין בוך,
אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ :	וועלכען דו האסט געשריבען.
33 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	33. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
מִי אֲשֶׁר חָטָא־לִי	ווער עס האט געזינדיגט צו מיר,
אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי :	וועל איך איהם אויס-מעקען פון מיין בוך.
34. וְעַתָּה	34. און יעצט,
לֵךְ׀ נְחֵה אֶת־הָעָם	גיי, פיהר דאס פאָלק,
אֶל אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ	וואוהין איך האב גערעט צו דיר;
הִנֵּה	זעה,
מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ	מיין ענגעל וועט גיין פאַר דיר,
וּבְיוֹם פָּקְדִי	און אין דעם טאג פון מיין [1]דערמאָהנען,
וּפָקַדְתִּי עֲלֵהֶם	דאן וועל איך זיי [1]דערמאָהנען
חַטָּאתָם :	זייער זינד.
35. וַיִּגֹּף יְהוָה	35. און דער עוויגער האט געפלאָגט
אֶת־הָעָם	דאס פאָלק
עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ	ווייל זיי האבען געמאַכט
אֶת־הָעֵגֶל	די קאַלב,
אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן :	וועלכע אהרן האט פערפערטיגט.

Cap. XXXIII. לג

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה:
לֵךְ עֲלֵה מִזֶּה	גיי, גיי־אויף פון היר,
אַתָּה וְהָעָם	דו און דאס פאָלק,
אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ	וואס דו האסט אויפגעבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
אֶל־הָאָרֶץ	צו דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה :	צו דיינע קינדער וועל איך איהר געבען.
2. וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ	2. און איך וועל שיקען פאַר דיר
מַלְאָךְ	איין ענגעל,
וְגֵרַשְׁתִּי אֶת־הַכְּנַעֲנִי	און איך וועל פערטרייבען דעם כנעני,
הָאֱמֹרִי	דעם אמורי
וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי	און דעם חתי און דעם פרזי
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי :	דעם חוי און דעם יבוסי.
3. אֶל־אֶרֶץ	3. צו אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האָניג,
כִּי לֹא אֶעֱלֶה	דען איך וועל ניט אויפגיין
בְּקִרְבְּךָ	צווישען דיר,
כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אַתָּה	דען דו ביסט אַ האַרט־נעקיגעס פאָלק,
פֶּן־אֲכֶלְךָ בַּדָּרֶךְ :	דאַמיט איך זאל דיר ניט פערצעהרען אויף'ן וועג.
4. וַיִּשְׁמַע הָעָם	4. ווען דאס פאָלק האט געהערט
אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה	דיזע שלעכטע זאך,
וַיִּתְאַבָּלוּ	דאַן האבען זיי געטרויערט,
וְלֹא־שָׁתוּ אִישׁ עֶדְיוֹ	און קיין מאַן האט ניט אָנגעטאָן זיין צירונג
עָלָיו :	אויף [2]איהם.
5 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	זאָג צו די קינדער ישראל:
אַתֶּם עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף	איהר זייט אַ האַרט־נעקיגעס פאָלק,
רֶגַע אֶחָד	איין אויגענ־בליק
אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ	(ווען) איך זאל אויפגיין צווישען דיר,
וְכִלִּיתִךָ	דאַן וועל איך דיר פערניכטען;
וְעַתָּה	און יעצט,
הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ	נעהם אַראָב דיין צירונג פון דיר,
וְאֵדְעָה	און איך וועל וויסען,
מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ :	וואס איך זאל טהאָן צו דיר.
6. וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	6. און די קינדער ישראל האבען זיך אויסגעטאָן
אֶת־עֶדְיָם	זייער צירונג
מֵהַר חוֹרֵב :	פון דעם באַרג חורב אָן.[3]
7. וּמֹשֶׁה יִקַּח	7. און משה פלעגט נעהמען
אֶת־הָאֹהֶל	דעם געצעלט,[4]
וְנָטָה־לוֹ	און ער פלעגט איהם אויפשטעלען
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסען דעם לאַגער,

1) בעשטראָפען. 2) זיך. 3) ד. ה. פון דער צייט אָן, וואס זיי האבען געריזט פון דעם באַרג חורב. 4) ד. ה. זיין אייגענעם געצעלט.

הַרְחֵק מִן־הַמַּחֲנֶה	ווייט פון דעם לאַגער,
וְקָרָא לוֹ	און ער האט איהם גערופען
אֹהֶל מוֹעֵד	פערזאַמלונגס־געצעלט;
וְהָיָה	און עס איז געוועזן,
כָּל־מְבַקֵּשׁ יְהוָה	יעדער, וואס האט געזוכט דעם עוויגען,
יֵצֵא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	פלעגט אַרויס־גיין צום פערזאַמלונגס־געצעלט,
אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	וועלכער איז געווען אויסען דעם לאַגער.
8. וְהָיָה	8. און עס איז געווען,
כְּצֵאת מֹשֶׁה	ווי משה פלעגט אַרויס־גיין
אֶל־הָאֹהֶל	צום געצעלט,
יָקוּמוּ כָּל־הָעָם	פלעגט דאס גאַנצע פאָלק אויפשטיין,
וְנִצְּבוּ	און זיי פלעגען זיך שטעלען
אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ	יעדער (ביים) איינגאַנג פון זיין געצעלט,
וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה	און זיי פלעגען קוקען נאָך משה
עַד־בֹּאוֹ	ביז ער פלעגט אַריינקומען
הָאֹהֱלָה׃	אין דעם געצעלט.
9. וְהָיָה	9. און עס איז געווען,
כְּבֹא מֹשֶׁה	ווי משה פלעגט אַריינקומען
הָאֹהֱלָה	אין דעם געצעלט,
יֵרֵד עַמּוּד הֶעָנָן	פלעגט דער וואָלקען־זייל זיך אַראָבלאָזען,
וְעָמַד	און ער פלעגט זיך שטעלען
פֶּתַח הָאֹהֶל	(ביים) איינגאַנג פון דעם געצעלט,
וְדִבֶּר עִם־מֹשֶׁה׃	און ער פלעגט ריידען מיט משה.
10. וְרָאָה כָל־הָעָם	10. און (ווען) דאס גאַנצע פאָלק פלעגט זעהן
אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן	דעם וואָלקען־זייל
עֹמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל	שטעהענדיג (ביין) איינגאַנג פון דעם געצעלט,
וְקָם כָּל־הָעָם	דאַן פלעגט דאס גאַנצע פאָלק אויפשטיין,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און זיי פלעגען זיך בוקען
אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ׃	יעדער (ביים) איינגאַנג פון זיין געצעלט.
11. וְדִבֶּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער פלעגט ריידען צו משה
פָּנִים אֶל־פָּנִים	געזיכט צו געזיכט,
כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ	ווי אַ מאַן רעדט
אֶל־רֵעֵהוּ	צו זיין פריינד,
וְשָׁב אֶל־הַמַּחֲנֶה	דאַן פלעגט ער זיך צוריק־קעהרען צום לאַגער,
וּמְשָׁרְתוֹ	אבער זיין דינער,
יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן	יהושע, דער זוהן פון נון,

נַעַר	(וועלכער וואַר) אַ יונגע,
לֹא יָמִישׁ	פלעגט ניט אָבטרעטען
מִתּוֹךְ הָאֹהֶל׃	פון דעם געצעלט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
12. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְיָ	12. און משה האט געזאגט צום עוויגען:
רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי	זעה, דו זאָגסט צו מיר:
הַעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה	בריינג אויף דיזעס פאָלק,
וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי	אבער דו האסט מיר ניט געלאָזען וויסען
אֵת־אֲשֶׁר תִּשְׁלַח	וועמען דו וועסט שיקען
עִמִּי	מיט מיר,
וְאַתָּה אָמַרְתָּ	און דו האסט (דאָך) געזאגט:
יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם	איך האב דיך ערקענט מיט'ן נאמען,
וְגַם־מָצָאתָ חֵן	און דו האסט אויך געפונען גונסט
בְּעֵינָי׃	אין מיינע אויגען.
13. וְעַתָּה	13. און יעצט,
אִם־נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
הוֹדִעֵנִי נָא	לאָז מיר דאָך וויסען
אֶת דְּרָכֶךָ	דיין וועג,[1]
וְאֵדָעֲךָ	דאס איך זאל דיך וויסען,
לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן	אום איך זאל געפינען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען;
וּרְאֵה	און זעה,
כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃	דאס דיין פאָלק איז דיזע נאַציאָן.
14. וַיֹּאמַר	14. און ער האט געזאגט:
פָּנַי יֵלֵכוּ	[2]מיין [3]געזיכט וועט גיין,
וַהֲנִחֹתִי לָךְ׃	אום איך זאל דיר בערוהיגען.[2]
15. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	15. און ער האט געזאגט צו איהם:
אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים	אויב דיין [3]געזיכט גייט ניט,
אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה׃	זאָלסט'ו אונז ניט אויפ־בריינגען פון היר,
16. וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא	16. דען דורך וואס אַלזאָ וועט בעוואוסט ווערען,
כִּי־מָצָאתִי חֵן	דאס איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
אֲנִי וְעַמֶּךָ	איך און דיין פאָלק?
הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ	איז עס ניט דאמיט, וואס דו וועסט גיין מיט אונז,
וְנִפְלֵינוּ	און מיר וועללן אַבגעזאָנדערט זיין,

1) ד. ה. דיין אויפ־פיהרונג מיט דער וועלט. 2) אַד. פראַגענד: ווען מיין געזיכט וועט גיין מיט דיר, וועל איך דיר בערוהיגען? משה'ס ווערטער נאכדעם און גאטעס ווערטער: גם את הדבר הזה וכו' פערלאַנגען עס. 3) גאט זעלבסט

אֲנִי וְעַמֶּךָ	איך און דיין פאָלק,
מִכָּל־הָעָם	פון יעדען פאָלק,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה	וואס איז אויף די פלעכע פון דער ערד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
17. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	17. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	אויך דיזע זאַך,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ	וועלכע דו האסט גערעט,
אֶעֱשֶׂה	וועל איך טהאָן,
כִּי־מָצָאתָ חֵן	דען דו האָסט געפונען גונסט
בְּעֵינַי	אין מיינע אויגען,
וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם :	און איך האב דיר ערקענט מיט'ן נאמען.
18. וַיֹּאמַר	18. און ער האט געזאגט:
הַרְאֵנִי נָא	וויז מיר דאך
אֶת־כְּבֹדֶךָ :	דיין הערליכקייט.
19. וַיֹּאמֶר	19. און ער האט געזאגט:
אֲנִי אַעֲבִיר	איך וועל פאַרביי־פיהרען
כָּל־טוּבִי	אַלע מיינע גוטעס
עַל־פָּנֶיךָ	פאר דיין געזיכט,
וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָֹה	און איך וועל אויסרופען דעם נאמען פון דעם עוויגען[1]
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְחַנֹּתִי	[2]און איך וועל בעגנעדיגען
אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן	דעם, וואס איך דאַרף בעגנעדיגען,
וְרִחַמְתִּי	[3]און איך וועל ערבאַרמען
אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם :	דעם, וואס איך דאַרף ער־באַרמען.
20. וַיֹּאמֶר	20. און ער האט געזאגט:
לֹא תוּכַל לִרְאֹת	דו קענסט ניט זעהן
אֶת־פָּנָי	מיין געזיכט,
כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם	דען אַ מענש קען מיר ניט זעהן,
וָחָי :	און ער זאל לעבען בלייבען.
21. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	21. און דער עוויגער האט געזאגט:
הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי	היר איז איין אָרט ביי מיר,
וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר :	און דו זאלסט זיך שטעלען אויף דעם פעלזען.
22. וְהָיָה	22. און עס וועט זיין,
בַּעֲבֹר כְּבֹדִי	ווען מיין הערליכקייט וועט פאַרבייגיין,
וְשַׂמְתִּיךָ	דאַן וועל איך דיר שטעלען
בְּנִקְרַת הַצּוּר	אין דעם [4]שפאַלט פון דעם פעלזען,
וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ	און איך וועל דעקען מיין האַנד איבער דיר,
עַד־עָבְרִי :	ביז איך וועל פאַרביי־גיין.
23. וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי	23. דאַן וועל איך אַראָב־נעהמען מיין האַנד,
וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי	און דו וועסט מיך זעהן פון הינטען,
וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ :	אבער מיין געזיכט וועט ניט געזעהן ווערען.
Cap. XXXIV.	לד
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
פְּסָל־לְךָ	האַק דיר אויס
שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים	צוויי טאָוולען פון שטיין
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת	און איך וועל שרייבען אויף די טאָוולען
אֶת־הַדְּבָרִים	די ווערטער,
אֲשֶׁר הָיוּ	וועלכע זיינען געוועזן
עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים	אויף די ערשטע טאָוולען,
אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ :	וועלכע דו האסט צובראָכען
2. וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר	2. און זיי בערייט צום מאָרגען,
וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר	און דו זאלסט אַרויף־גיין דעם־מאָרגענס
אֶל־הַר סִינַי	צום באַרג סיני,
וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם	און דו זאלסט זיך שטעלען פאר מיר דאָרט
עַל־רֹאשׁ הָהָר :	אויף דעם שפיטץ פון'ם באַרג.
3. וְאִישׁ	3. און קיין מאַן
לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ	זאל ניט אַרויף־גיין מיט דיר,
וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא	און אויך קיין מענש זאל געזעהן ווערען
בְּכָל־הָהָר	אויף דעם גאַנצען באַרג,
גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר	אויך די שאָף און די רינדער
אַל־יִרְעוּ	זאלען זיך ניט פיטערן
אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא :	געגען יענעם באַרג.
4. וַיִּפְסֹל	4. און ער האט אויס־געהאַקט
שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים	צוויי טאָוולען פון שטיין
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה	און משה איז אויף־געשטאַנען
בַבֹּקֶר	דעם־מאָרגענס,
וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי	און ער איז אַרויף־געגאַנגען צום באַרג סיני,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האַנד

1) אָדער: און איך וועל אויסרופען ביים נאמען: „דער עוויגער איז פאר דיר״. 2) אדער: און ווי איך בעגנעדיג. 3) אדער: און ווי איך ערבאַרעם. 4) פעלזען־קלופט.

שני לחת אבנים :	צוויי טאָוולען פון שטיין.
5. וירד יהוה	5. און דער עוויגער איז אַרונטער־געקומען
בענן	אים וואָלקען,
ויתיצב עמו שם	און ער האט זיך געשטעלט ביי איהם דארט,
ויקרא בשם יהוה :	און ער האט גערופען אין דעם עוויגענס נאמען.
6. ויעבר יהוה	6. און דער עוויגער איז פאַרביי־געגאַנגען
על־פניו	פאַר זיין געזיכט,
ויקרא	און ער האט אויסגערופען:
יהוה׀ יהוה	עוויגער, עוויגער,
אל רחום וחנון	באַרעמ־הערציגער און גנעדיגער גאָט,
ארך אפים	לאַנג־מיטהיג,
ורב חסד ואמת :	און גרויס (אין) גנאַדע און וואַהרהייט.
7. נצר חסד לאלפים	7. (ער) [1]היט גנאַדע פיר טויזענדער,
נשא עון ופשע	(ער) פערצייהט זינד און פערברעכען
וחטאה	און שולד,
ונקה לא ינקה	אבער ער לאָזט ניט אונבעשטראָפט,
פקד׀ עון אבות	(ער) [2]דערמאָנט די זינד פון עלטערן
על־בנים	אויף קינדער,
ועל־בני בנים	און אויף קינדס קינדער
על־שלשים	אויף דעם דריטען (געשלעכט)
ועל־רבעים :	און אויף דעם פירטען (געשלעכט).
8. וימהר משה	8. און משה האט געאיילט,
ויקד ארצה	און ער האט זיך [3]געקניט צו דער ערד,
וישתחו :	און ער האט זיך געבוקט.
9. ויאמר	9. און ער האט געזאגט:
אם־נא מצאתי חן	אויב איך האב געפונען גונסט
בעיניך	אין דיינע אויגען,
אדני	מיין הערר,
ילך־נא אדני	זאל דאך מיין הערר גיין
בקרבנו	צווישען אונז,
כי עם קשה ערף הוא	דען עס איז אַ האַרט־נעקיגעס פאָלק;
וסלחת	[4]און דו זאלסט פערגעבען
לעוננו ולחטאתנו	[צו] אונזער זינד און [צו] אונזער שולד,
ונחלתנו :	און דו זאלסט אונז אַלס אייגענטהום צונעמען.
ששי	ששי
10. ויאמר	10. און ער האט געזאגט:

הנה	זעה,
אנכי כרת ברית	איך שליס אַ בונד;
נגד כל־עמך	פאַר דיין גאַנצע פאָלק
אעשה נפלאת	וועל איך טהאָן וואונדער,
אשר לא־נבראו	וועלכע זיינען ניט בעשאַפען געוואָרען,
בכל־הארץ	אויף דער גאַנצער ערד
ובכל־הגוים	און ביי אַלע פעלקער,
וראה כל־העם	און עס זאל זעהן דאס גאַנצע פאָלק,
אשר אתה בקרבו	וואס דו ביסט צווישען איהם,
את־מעשה יהוה	דעם עוויגענס ווערק,
כי־נורא הוא	דאס עס איז פורכטבאַר,
אשר אני עשה	וואס איך טהוא
עמך :	מיט דיר.
11. שמר־לך	11. היט [דיר],
את אשר אנכי מצוך	וואס איך בעפויל דיך
היום	הייטע,
הנני גרש מפניך	זעה איך פערטרייב פאר דיר
את־האמרי והכנעני	דעם אמורי און דעם כנעני
והחתי והפרזי	און דעם חתי און דעם פריזי
והחוי והיבוסי :	און דעם חוי און דעם יבוסי.
12. השמר לך	12. היט דיר,
פן־תכרת ברית	דאס דו זאלסט ניט שליסען אַ בונד
ליושב הארץ	מיט דעם בעוואָהנער פון די לאַנד,
אשר אתה בא עליה	וואס דו קומסט [5]צו איהר,
פן־יהיה למוקש	אום ער זאל ניט זיין פיר אַ פאַל־שטריק
בקרבך :	צווישען דיר.
13. כי את־מזבחתם	13. זאָנדערן זייערע אַלטאַרען
תתצון	זאלט איהר [6]צושטויסען,
ואת־מצבתם	און זייערע שטאַנד־זיילען
תשברון	זאָלט איהר צוברעכען,
ואת־אשריו	און זיינע [7]לינדען־בוימער
תכרתון :	זאלט איהר אויס־שניידען.
14. כי לא תשתחוה	14. דען דו זאלסט זיך ניט בוקען
לאל אחר	צו איין אַנדער גאָט,
כי יהוה	דען דער עוויגער,
קנא שמו	אייפערער איז זיין נאמען,

1) פערוואַהרט, בעהאַלט 2) בעשטראָפט. 3) פערנייגט. 4) אדער: דו אבער וועסט פערגעבען א. ז. וו.
5) אויף. 6) צופיצלען, צושטערן. 7) געטצען־וועלדער.

אֵל קַנָּא הוּא׃	ער איז איין אייפריגער גאָט.
15. פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית	15. [1](היט דיר) דאס דו זאלסט ניט שליסען אַ בונד
לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ	מיט דעם בעוואָהנער פון דאס לאַנד,
וְזָנוּ	(דען) ווען זיי וועלען [2]אָב־קעהרען
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם	נאך זייערע געטער,
וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם	און זיי וועלען שלאַכטען צו זייערע געטער,
וְקָרָא לְךָ	דאַן וועט ער דיר רופען,
וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃	און דו וועסט עסען פון זיין שלאַכטונג.
16. וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו	16. און דו וועסט נעהמען פון זיינע טעכטער
לְבָנֶיךָ	פיר דיינע זיהן,
וְזָנוּ בְנֹתָיו	און זיינע טעכטער וועלען [2]אָבקעהרען
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן	נאך זייערע געטער,
וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ	און זיי וועלען מאַכען [2]אָבקעהרען דיינע זיהן
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃	נאך זייערע געטער.
17. אֱלֹהֵי מַסֵּכָה	17. געגאָסענע געטער
לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃	זאָלסט'ו דיר ניט מאַכען.
18. אֶת־חַג הַמַּצּוֹת	18. דעם פייער־טאָג פון די אונגעזייערטע קוכענס
תִּשְׁמֹר	זאלסט'ו היטען;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
תֹּאכַל מַצּוֹת	זאלסט'ו עסען אונגעזייערטע קוכענס,
אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	[3]וואס איך האב דיר בעפוילען,
לְמוֹעֵד	צו די בעשטימטע צייט
חֹדֶשׁ הָאָבִיב	פון דעם [4]זאַנגען־מאָנאט,
כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב	דען אין דעם [4]זאַנגען־מאָנאַט
יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם׃	ביסט'ו אַרויס־געגאַנגען פון מצרים.
19. כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם	19. יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב[5]
לִי	(געהערט) צו מיר,
וְכָל־מִקְנְךָ	און אַלע דיינע פיה,
תִּזָּכָר	(וועלכעס) וועט געבאָרען ווערען מענליך,
פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה׃	דער ערסט־געבאָרענער פון איין אָקס אדער א [6]לאַם.
20. וּפֶטֶר חֲמוֹר	20. און דעם ערסט־געבאָרנעם פון איין אייזעל
תִּפְדֶּה בְשֶׂה	זאלסט'ו אויס־לייזען מיט אַ [6]לאַם,
וְאִם־לֹא תִפְדֶּה	און אויב דו ווילסט (איהם) ניט אויסלייזען,
וַעֲרַפְתּוֹ	דאַן זאלסט'ו איהם בּרעכען דעם [7]גניק.
כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ	יעדען ערסט־געבאָרענעם פון דיינע זיהן
תִּפְדֶּה	זאלסט'ו אויס־לייזען,

וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃	און מען זאל [8]זיך ניט ווייזען (פאר) מיין געזיכט ליידיג.
21. שֵׁשֶׁת יָמִים	21. זעקס טעג
תַּעֲבֹד	זאלסט'ו אַרבייטען,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאָג
תִּשְׁבֹּת	זאלסט'ו רוהען,
בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר	אין אַקער־צייט און אין שניט צייט
תִּשְׁבֹּת׃	זאלסט'ו רוהען.
22. וְחַג שָׁבֻעֹת	22. און (דעם) וואָכען־פייער־טאָג
תַּעֲשֶׂה לְךָ	זאלסט'ו דיר מאַכען
בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים	(ביי) די ערסטלינגען פון ווייטץ־שניט,
וְחַג הָאָסִיף	און דעם פייער־טאָג פון איינזאַמלונג
תְּקוּפַת הַשָּׁנָה׃	(ביים) אומלויף פון'ם יאָהר.
23. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	23. דריי מאָל
בַּשָּׁנָה	אים יאהר
יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ	זאל געזעהן ווערען יעדער פון דיינע מאַנס־פערזאָנען
אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה	פאר דעם געזיכט פון דעם העררן עוויגען,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃	דעם גאָט פון ישראל.
24. כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם	24. דען איך וועל פער־טרייבען פעלקער
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ	און איך וועל אויס־ברייטען דיין גרענעץ,
וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ	און קיין מאַן וועט ניט געלוסטען
אֶת־אַרְצְךָ	דיין לאַנד,
בַּעֲלֹתְךָ	ווען דו וועסט אויף־גיין
לֵרָאוֹת	[9]זיך צו ווייזען
אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם געזיכט פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	דריי מאָל
בַּשָּׁנָה׃	אים יאָהר.
25. לֹא־תִשְׁחַט	25. דו זאלסט ניט שלאַכטען
עַל־חָמֵץ	ביי געזייערטעס
דַּם־זִבְחִי	דאס בלוט פון מיין [10]שלאַכטונג,
וְלֹא־יָלִין	און עס זאל ניט איבער־נעכטיגען
לַבֹּקֶר	ביז צום מאָרגען
זֶבַח חַג הַפָּסַח׃	די שלאַכטונג פון דעם פייער טאָג פסח.
26. רֵאשִׁית	26. די ערסטע
בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ	פון די ערסטלינגען פון דיין לאַנד
תָּבִיא	זאלסט'ו ברייגגען

1) זעה פ' 12. 2) נאַכבוהלען 3) ווי. 4) ד. ה. ניסן, ווען די זאַנגען ווערען צייטיג אין ארץ ישראל. 5) ד. ה. איין ערסט־געבאָרענער זכר. 6) שאָף. 7) נאַקען. 8) ערשיינען. 9) צו ערשיינען. 10) פסח־אָפּפער.

בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	(אין) די הויז פון דעם עוויגען דיין גאָט,
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי	דו זאָלסט ניט קאָכען אַ בעקילי[1]
בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃	אין די מילך פון זיין מוטער.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
27 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	27. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
כְּתָב־לְךָ	שרייב דיר אויף
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
כִּי עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דען נאך דיזע ווערטער
כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית	האב איך געשלאָסען מיט דיר אַ בונד
וְאֶת־יִשְׂרָאֵל׃	און מיט די ישראל.
28. וַיְהִי־שָׁם	28. און ער איז דאָרט געוועזן
עִם־יְהוָה	ביי דעם עוויגען
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה	און פערציג נעכט,
לֶחֶם לֹא אָכַל	ברויט האט ער ניט געגעסען
וּמַיִם לֹא שָׁתָה	און וואַסער האט ער ניט געטרונקען
וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת	און ער האט געשריבען אויף די טאָוולען
אֵת דִּבְרֵי הַבְּרִית	די ווערטער פון דעם בונד,
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים׃	די צעהן-[2]ווערטער.
29. וַיְהִי	29. און עס איז געוועזן,
בְּרֶדֶת מֹשֶׁה	ווען משה איז אַרונטער-געגאַנגען
מֵהַר סִינַי	פון דעם באַרג סיני,
וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת	אוןביידע טאָוולען פון דאס צייגניס
בְּיַד־מֹשֶׁה	(זיינען געוועזן) אין משה'ס האַנד
בְּרִדְתּוֹ	ווען ער איז אַרונטער-געגאַנגען
מִן־הָהָר	פון דעם באַרג,
וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע	דאַן האט משה ניט געוואוסט,
כִּי קָרַן	דאס עס האט [3]געשטראַהלט
עוֹר פָּנָיו	די הויט פון זיין געזיכט,
בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ׃	ווייל [4]ער האט מיט איהם גערעט.
30. וַיַּרְא אַהֲרֹן	30. און אהרן האט געזעהן
וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	און אַלע קינדער ישראל
אֶת־מֹשֶׁה	משה,
וְהִנֵּה קָרַן	און זעה, עס האט [3]געשטראַהלט
עוֹר פָּנָיו	די הויט פון זיין געזיכט,

וַיִּירְאוּ	און זיי האבען זיך געפירכטעט
מִגֶּשֶׁת אֵלָיו׃	זיך צו דערנעהנטערן צו איהם.
31 וַיִּקְרָא אֲלֵהֶם מֹשֶׁה	31. און משה האט זיי צוגערופען,
וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו	און זיי האבען זיך צוריק-געקעהרט צו איהם,
אַהֲרֹן וְכָל־הַנְּשִׂאִים	אהרן און אַלע פירסטען
בָּעֵדָה	אין דער געמיינדע,
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם׃	און משה האט גערעט צו זיי
32. וְאַחֲרֵי־כֵן	32. און נאָכדעם
נִגְּשׁוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	האבען זיך דערנעהנטערט אַלע קינדער ישראל,
וַיְצַוֵּם	און ער האט זיי בעפוילען
אֵת כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ	אַלעס, וואס דער עוויגער האט גערעט
אִתּוֹ	מיט איהם
בְּהַר סִינָי׃	אויף דעם באַרג סיני.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
33. וַיְכַל מֹשֶׁה	33. און ווען משה האט געענדיגט
מִדַּבֵּר אִתָּם	רייד̈ען מיט זיי,
וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו	דאַן האט ער אַרויף-געלייגט אויף זיין געזיכט
מַסְוֶה׃	אַ שלייער.
34. וּבְבֹא מֹשֶׁה	34. און ווען משה פלעגט קומען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לְדַבֵּר אִתּוֹ	צו ריידען מיט איהם,
יָסִיר אֶת־הַמַּסְוֶה	פלעגט ער אַראָבנעהמען דעם שלייער
עַד־צֵאתוֹ	ביז ער פלעגט אַרויס-גיין,
וְיָצָא	און ער פלעגט אַרויס-גיין
וְדִבֶּר	און ער פלעגט ריידען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
אֵת אֲשֶׁר יְצֻוֶּה׃	וואס ער איז בעפוילען געווארען.
35. וְרָאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	35. און די קינדער ישראל פלעגען זעהן,
אֶת־פְּנֵי מֹשֶׁה	משה'ס געזיכט,
כִּי קָרַן	דאס עס האט [2]געשטראַהלט
עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה	די הויט פון משה'ס געזיכט,
וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה	דאַן פלעגט משה צוריק-לייגען
אֶת־הַמַּסְוֶה	דעם שלייער
עַל־פָּנָיו	אויף זיין געזיכט
עַד־בֹּאוֹ	ביז ער פלעגט קומען
לְדַבֵּר אִתּוֹ׃	צו ריידען מיט [4]איהם.

1) זעה כ״ג י״ט, בעמערקונג 6. 2) געבאָטע. 3) געשיינט, געגלענצט. 4) גאָט.

וַיַּקְהֵל

VAIYAKHEL

CAP. XXXV.

לה

1. וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה	1. און משה האט פערזאַמעלט
אֶת־כָּל־עֲדַת	די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל.
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
אֵלֶּה הַדְּבָרִים	דיזע זיינען די ווערטער,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
לַעֲשֹׂת אֹתָם :	זיי צו טהאן.
2. שֵׁשֶׁת יָמִים	2. זעקס טעג
תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה	זאל געטאָן ווערען אַרבייט,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאָג
יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ	זאל ביי אייך זיין [1]הייליג,
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָֹה	אַ פייערליכער רוהע־טאָג צום עוויגען,
כָּל־הָעֹשֶׂה בוֹ	יעדער, וואס טהוט אין איהם
מְלָאכָה	אַרבייט,
יוּמָת :	זאל געטויטעט ווערען.
3. לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ	3. איהר זאלט ניט אָנצינדען פייער
בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת :	אין דעם רוהע־טאָג.
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	4. און משה האט געזאָגט
אֶל־כָּל־עֲדַת	צו די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאַך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען,
לֵאמֹר :	זאָגענדיג:
5. קְחוּ מֵאִתְּכֶם	5. [2]נעהמט פון אייך
תְּרוּמָה לַיהוָֹה	אַ גאַבע פיר דעם עוויגען,
כֹּל נְדִיב לִבּוֹ	יעדער, וואס זיין האַרץ איז פריי־גיביג,
יְבִיאֶהָ	זאל איהר ברייגגען,
אֵת תְּרוּמַת יְהוָֹה	די גאַבע פון דעם עוויגען,
זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת :	גאָלד און זילבער און קופער
6. וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	6. און בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם

וְשֵׁשׁ וְעִזִּים :	און ליינען און ציגען־(האָר).
7. וְעֹרֹת אֵילִם	7. און ווידער־פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט־געפאַרבען,
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים	און תחש־פעלען
וַעֲצֵי שִׁטִּים :	און שיטים־האָלץ.
8. וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר	8. און אייל [3]צור בעלייכטונג
וּבְשָׂמִים	און געווירצען
לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פיר די זאלב־אייל
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים :	און פיר די רויכער־ווערק פון די געווירצען.
9. וְאַבְנֵי־שֹׁהַם	9. און אָניקס־שטיינער
וְאַבְנֵי מִלֻּאִים	און איינפאַסונג־שטיינער
לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן :	פיר דעם אפוד און פיר דעם ברוסט־שילד.
10. וְכָל־חֲכַם־לֵב בָּכֶם	10. און אַלע קלוגע אונטער אייך,
יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ	זאלען קומען און זאלען מאַכען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ :	אַלעס, וואס דער עוויגער האט בעפוילען.
11. אֶת־הַמִּשְׁכָּן	11. דעם וואָהנונג,
אֶת־אָהֳלוֹ	זיין געצעלט
וְאֶת־מִכְסֵהוּ	און זיין דעקע,
אֶת־קְרָסָיו	זיינע העקלעך
וְאֶת־קְרָשָׁיו	און זיינע ברעטער,
אֶת־בְּרִיחָו בריחיו ק׳	זיינע ריגלען,
אֶת־עַמֻּדָיו	זיינע זיילען
וְאֶת־אֲדָנָיו :	און זיינע שוועלען.
12. אֶת־הָאָרֹן	12. די לאַדע
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען,
אֶת־הַכַּפֹּרֶת	דעם צודעק
וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ :	און דעם פאָרהאַנג צור בעדעקונג.
13. אֶת הַשֻּׁלְחָן	13. דעם טיש
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס
וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים :	און די שוי־ברויט.
14. וְאֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר	14. און דעם לייכטער צור בעלייכטונג
וְאֶת־כֵּלֶיהָ	און איהרע געפעס
וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ	און איהרע לאָמפען
וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר :	און די אייל [3]צור בעלייכטונג

1) אַ הייליגער (טאָג). 2) ברייגגט. 3) פיר דעם לייכטער.

15. וְאֶת־מִזְבַּח	15. און דעם אלטאר
הַקְּטֹרֶת	פון די רויכער־ווערק
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאנגען,
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאלב־אייל
וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער=ווערק פון די געווירצען
וְאֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח	און דעם [1]פארהאנג פון דעם איינגאנג
לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן׃	פיר דעם איינגאנג פון דעם וואהנונג.
16. אֵת ׀ מִזְבַּח הָעֹלָה	16. דעם אלטאר פון די בראנד=אפפער
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	און די קופערנע [2]זיפ,
אֲשֶׁר־לוֹ	וואס געהערט צו איהם,
אֶת־בַּדָּיו	זיינע שטאנגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס,
אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃	דעם וואש-בעקען און זיין פוס-געשטעל.
17. אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר	17. די אומהאנגען פון דעם הויף,
אֶת־עַמֻּדָיו	זיינע זיילען
וְאֶת־אֲדָנֶיהָ	און [3]זיינע שוועלען,
וְאֵת מָסַךְ	און דעם [1]פארהאנג
שַׁעַר הֶחָצֵר׃	פון דעם טויער פון דעם הויף
18. אֶת־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן	18. די פלעקלעך פון דעם וואהנונג
וְאֶת־יִתְדֹת הֶחָצֵר	און די פלעקלעך פון דעם הויף
וְאֶת־מֵיתְרֵיהֶם׃	און זייערע שטריקלעך.
19. אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד	19. די קליידער צום פערדעקען[4]
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צום בעדינען אים הייליגטהום,
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פיר אהרן, דעם פריסטער,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו	און די קליידער פון זיינע זיהן
לְכַהֵן׃	[5]פריסטערס צו זיין.
20. וַיֵּצְאוּ	20. און עס זיינען ארויס־געגאנגען
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה׃	פון פאר משה.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
21. וַיָּבֹאוּ	21. און עס זיינען געקומען,[6]
כָּל־אִישׁ	יעדער מאן,
אֲשֶׁר־נְשָׂאוֹ לִבּוֹ	וואס זיין הארץ האט איהם [7]געטראגען;
וְכֹל	און יעדער,
אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ	וואס זיין גייסט האט איהם פריי-גיביג געמאכט,

הֵבִיאוּ	האבען געבראכט
אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגענס גאבע
לִמְלֶאכֶת	צו דער ארבייט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
וּלְכָל־עֲבֹדָתוֹ	און צו זיין גאנצע דינסט
וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃	און צו די הייליגע קליידער.
22. וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים	22. און די מענער זיינען געקומען
עַל־הַנָּשִׁים	מיט די פרויען,
כֹּל ׀ נְדִיב לֵב	יעדער [8]פריי־גיביגער,
הֵבִיאוּ	האט געבראכט
חָח וָנֶזֶם	נאז רינגען און אויער רינגען
וְטַבַּעַת וְכוּמָז	און פינגער-רינגען און [9]ארם בענדער,
כָּל־כְּלִי זָהָב	אלערליי גאלדענע זאכען,
וְכָל־אִישׁ	און יעדער מאן,
אֲשֶׁר הֵנִיף	וועלכער האט [10]געבראכט
תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה׃	א גאבע פון גאלד צום עוויגען.
23. וְכָל־אִישׁ	23. און יעדער מאן,
אֲשֶׁר־נִמְצָא אִתּוֹ	וואס עס האט זיך געפונען ביי איהם
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאדעם
וְשֵׁשׁ וְעִזִּים	און לייבען און ציגען=(האר)
וְעֹרֹת אֵילִם	און ווידער־פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט־געפארבען,
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים	און תחש פעלען,
הֵבִיאוּ׃	האבען זיי (עס) געבראכט.
24. כָּל־מֵרִים	24. יעדער, וואס האט געוואלט [10]געבען
תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת	א גאבע פון זילבער אדער קופער,
הֵבִיאוּ	האבען געבראכט
אֵת תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגענס גאבע,
וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ	און יעדער, וואס עס האט זיך געפונען ביי איהם
עֲצֵי שִׁטִּים	שיטים־האלץ
לְכָל־מְלֶאכֶת	צו אלע ארבייט
הָעֲבֹדָה	פון דעם דינסט,
הֵבִיאוּ׃	האבען זיי (עס) געבראכט.
25. וְכָל־אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב	25. און יעדע קלוגע פרוי

1) דעקע. 2) גיטער, גראטע. 3) איהרע. 4) זעה ל׳א, י׳ בעמערקונג 1. 5) צום פריסטער-דינסט. 6) צו דער ארבייט ווי אין פ״ 10 וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו וכו׳״ 7) געטריבען. 8) גוטהערציגער. 9) האלז־געהענגע 10) אויפהייבע

בְּיָדֶיהָ טָווּ	האט געשפונען מיט איהרע הענד
וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה	און זיי האבען געבראכט געשפינסט
אֶת־הַתְּכֵלֶת	די בלויע וואל
וְאֶת־הָאַרְגָּמָן	און די פורפור,
אֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי	די רויטע פאָדעם
וְאֶת־הַשֵּׁשׁ׃	און די ליינען.
26. וְכָל־הַנָּשִׁים	26. און אלע פרויען,
אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה	וואס זייער הארץ האט זיי געטראגען
בְּחָכְמָה	אין קלוגהייט,
טָווּ אֶת־הָעִזִּים׃	האבען געשפונען די ציגען־(האר).
27. וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ	27. און די פירשטען האבען געבראכט
אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם	די אָניקס־שטיינער
וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים	און די איינפאסונגס שטיינער
לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן׃	פיר דעם אפוד און פיר דעם ברוסט־שילד.
28. וְאֶת־הַבֹּשֶׂם	28. און דאס געווירץ
וְאֶת־הַשָּׁמֶן	און די אייל,
לְמָאוֹר	פיר בעלייכטונג
וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און פיר די זאלב־אייל
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃	און פיר די רויכער־ווערק פון די געווירצען.
29. כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה	29. יעדער מאן און פרוי,
אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם אֹתָם	וואס זייער הארץ האט זיי פריי־ווילליג געטריבען
לְהָבִיא	צו ברייגגען
לְכָל־הַמְּלָאכָה	צו אלע ארבייט,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען צו טהאָן
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה,
הֵבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	האבען געבראכט, (די קינדער ישראל,)
נְדָבָה לַיהוָה׃	א פרייוויליגע גאבע צום עוויגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שֵׁנִי (כשהן מחוברין)	
30. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	30. און משה האט געזאגט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
רְאוּ	זעהט,
קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם	דער עוויגער האט גערופען מיט'ן נאמען,
בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי	בצלאל, דעם זוהן פון אורי,
בֶן־חוּר	דעם זוהן פון חור,
לְמַטֵּה יְהוּדָה׃	פון דעם שטאם יהודה.

31. וַיְמַלֵּא אֹתוֹ	31. און ער האט איהם ערפילט
רוּחַ אֱלֹהִים	מיט גאָטעס גייסט,
בְּחָכְמָה	מיט קלוגהייט,
בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת	מיט פערשטאנד און מיט קענטניס
וּבְכָל־מְלָאכָה׃	און מיט יעדע ארבייט־(קונסט).
32. וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת	32. און [1]אויסצוטראכטען קונסט־ארבייטען,
לַעֲשֹׂת	צו ארבייטען
בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף	אין גאָלד און אין זילבער
וּבַנְּחֹשֶׁת׃	און אין קופער.
33. וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן	33. און אין שטיין־שניידען
לְמַלֹּאת	צום איינפאסען
וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ	און אין האלץ־שניידען,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
בְּכָל־מְלֶאכֶת מַחֲשָׁבֶת׃	אין יעדער קונסט־ארבייט.
34. וּלְהוֹרֹת	34. און [2]אנדערן צו לערנען
נָתַן בְּלִבּוֹ	האט ער געגעבען אין זיין הארץ,
הוּא וְאָהֳלִיאָב	איהם און אהליאב,
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ	דעם זוהן פון אחיסמך,
לְמַטֵּה־דָן׃	פון דעם שטאם דן.
35. מִלֵּא אֹתָם	35. ער האט זיי ערפילט
חָכְמַת־לֵב	(מיט הערצענס קלוגהייט,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
כָּל־מְלֶאכֶת	יעדע ארבייט
חָרָשׁ	פון א [3]שטיין־שניידער
וְחֹשֵׁב	און א קונסט־וועבער
וְרֹקֵם	און א בונט־ווירקער
בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן	אין בלויע וואל און אין פורפור,
בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי	אין רויטע פאָדעם
וּבַשֵּׁשׁ	און אין ליינען,
וְאֹרֵג	און פון א וועבער,
עֹשֵׂי כָּל־מְלָאכָה	וועלכע טהוען אלערליי ארבייט
וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבֹת׃	און וועלכע טראכטען אויס קונסט־ארבייטען.

Cap. XXXVI. לו

1. וְעָשָׂה	1. און עס זאל מאכען
בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב	בצלאל און אהליאב

1) צו ערפינדען. 2) לעהרען, אונטערריכטען. 3) קינסטלער.

וְכֹל | אִישׁ חֲכַם־לֵב	און יעדער [1]קלוגער מאַן,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געגעבען
חָכְמָה וּתְבוּנָה	קלוגהייט און פערשטאַנד
בָּהֵמָּה	אין זיי,
לָדַעַת לַעֲשֹׂת	צו וויסען צו מאַכען
אֶת־כָּל־מְלֶאכֶת	יעדע אַרבייט
עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ	פון דעם הייליגען דינסט,
לְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה׃	ווי אַלעס, וואס דער עוויגער האט בעפוילען.
2. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	2. און משה האט גערופען
אֶל־בְּצַלְאֵל	[צו] בצלאל
וְאֶל־אָהֳלִיאָב	און [צו] אהליאב
וְאֶל כָּל־אִישׁ חֲכַם־לֵב	און[צו] יעדען [1]קלוגען מאַן,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געגעבען
חָכְמָה	קלוגהייט
בְּלִבּוֹ	אין זיין האַרץ,
כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ	יעדען, וואס זיין האַרץ האט איהם געטראָגען
לְקָרְבָה	זיך צו דערנעהנטערן
אֶל־הַמְּלָאכָה	צו דער אַרבייט
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ׃	איהר צו מאַכען.
3. וַיִּקְחוּ	3. און זיי האבען גענומען
מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה	פון משה
אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה	אַלע גאַבען,
אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	וועלכע די קינדער ישראל האבען געבראַכט
לִמְלֶאכֶת	צו די אַרבייט
עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ	פון די הייליגע דינסט,
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ	איהר צו אַרבייטען,
וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד	אבער זיי האבען נאך געבראַכט צו איהם
נְדָבָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר׃	פרייוויליגע גאַבען מאָרגען פיר מאָרגען.
4. וַיָּבֹאוּ	4. און עס זיינען געקומען
כָּל־הַחֲכָמִים	אַלע [1]קלוגע־לייטע,
הָעֹשִׂים	וועלכע האבען געמאַכט
אֵת כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ	די גאַנצע הייליגע אַרבייט,
אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ	יעדער מאַן פון זיין אַרבייט,
אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים׃	וועלכע זיי האבען געמאַכט.
5. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	5. און זיי האבען געזאָגט צו משה,
לֵּאמֹר	זאָגענדיג:
מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא	דאס פאָלק בריינגט פיל,
מִדֵּי הָעֲבֹדָה	מעהר אַלס גענוג צום דינסט
לַמְּלָאכָה	פון דער אַרבייט,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ׃	איהר צו מאַכען.
6. וַיְצַו מֹשֶׁה	6. און משה האט בעפוילען,
וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה	און מען האט [2]אויסגערופען אים לאַגער
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אִישׁ וְאִשָּׁה	קיין מאַן אדער פרוי
אַל־יַעֲשׂוּ עוֹד	זאלען מעהר ניט מאַכען
מְלָאכָה	אַרבייט
לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ	פיר די גאַבע פון'ם הייליגטהום,
וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא׃	און דאס פאָלק האט אויפגעהערט צו בריינגען.
7. וְהַמְּלָאכָה	7. און די (האַנד)־אַרבייט
הָיְתָה דַיָּם	איז געווען גענוג
לְכָל־הַמְּלָאכָה	פיר די גאַנצע אַרבייט
לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ	איהר צו מאַכען,
וְהוֹתֵר׃	און (עס איז נאך געווען) איבריג.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
8. וַיַּעֲשׂוּ	8. און עס האבען געמאַכט
כָל־חֲכַם־לֵב	אַלע קלוגע לייטע
בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה	אונטער די וואס האבען געטאָן די אַרבייט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואָהנונג
עֶשֶׂר יְרִיעֹת	(פון) צעהן [3]פאָרהאַנגען;
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייכען
וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	און בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
כְּרֻבִים	(מיט) כרובים,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט
עָשָׂה אֹתָם׃	האט [4]ער זיי געמאַכט.
9. אֹרֶךְ	9. די לייכג
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פאָרהאַנג
שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה	אכט און צוואַנציג איילען.

1) קינסטלער. 2) געלאָזען דורכפיהרען א שטימע. 3) טעפּיכע. 4) מען.

וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה	און די ברייט פיער איילען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	איין פארהאנג,
מִדָּה אַחַת	איין מאס
לְכָל־הַיְרִיעֹת׃	פיר אלע פארהאנגען.
10. וַיְחַבֵּר	10. און ער האט צוזאמען־געהעפט
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	די פינף פארהאנגען
אַחַת אֶל־אֶחָת	איינע צו די אנדערע,
וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חִבַּר	און פינף פארהאנגען האט ער צוזאמען־געהעפט
אַחַת אֶל־אֶחָת׃	איינע צו די אנדערע.
11. וַיַּעַשׂ	11. און ער האט געמאכט
לֻלְאֹת תְּכֵלֶת	שלייפען פון בלויע וואל
עַל שְׂפַת	ביים זוים
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	פון דעם איין פארהאנג,
מִקָּצָה בַּמַּחְבָּרֶת	וואס איז ביים ענד אין דער צוזאמען־העפטונג,
כֵּן עָשָׂה	אזוי האט ער געמאכט
בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה	ביים זוים פון דעם פארהאנג
הַקִּיצוֹנָה	(וואס איז) די לעצטע
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃	אין דער צווייטע צוזאמען־העפטונג.
12. חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	12. פופציג שלייפען
עָשָׂה	האט ער געמאכט
בַּיְרִיעָה הָאֶחָת	אין דעם איין פארהאנג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
עָשָׂה	האט ער געמאכט
בִּקְצֵה הַיְרִיעָה	ביים ענד פון דעם פארהאנג
אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית	וועלכע איז אין די צווייטע צוזאמען־העפטונג,
מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת	געגען איבער (זיינען געווען) די שלייפען
אַחַת אֶל־אֶחָת׃	איינע צו די אנדערע.
13. וַיַּעַשׂ	13. און ער האט געמאכט
חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב	פופציג גאלדענע העקלעך,
וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִיעֹת	און ער האט צוזאמען־געהעפט די פארהאנגען
אַחַת אֶל־אַחַת	איינע צו די אנדערע
בַּקְּרָסִים	מיט די העקלעך,
וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃	און דער משכן איז געווארען איין־(גאנצעס).
14. וַיַּעַשׂ	14. און ער האט געמאכט
יְרִיעֹת עִזִּים	פארהאנגען פון ציגען (האר)
לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן	פיר א צודעק אויף דעם וואהנונג,
עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת	עלף פארהאנגען
עָשָׂה אֹתָם׃	האט ער זיי געמאכט.
15. אֹרֶךְ	15. די לענג
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פארהאנג
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה	דרייסיג איילען,
וְאַרְבַּע אַמּוֹת	און פיער איילען
רֹחַב הַיְרִיעָה הָאֶחָת	די ברייט פון איין פארהאנג,
מִדָּה אַחַת	איין מאס
לְעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת	פיר די עלף פארהאנגען.
16. וַיְחַבֵּר	16. און ער האט צוזאמען־געהעפט
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	די פינף פארהאנגען
לְבָד	בעזונדער,
וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת	און די זעקס פארהאנגען
לְבָד׃	בעזונדער.
17. וַיַּעַשׂ	17. און ער האט געמאכט
לֻלָאֹת חֲמִשִּׁים	פופציג שלייפען
עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה	ביי דעם זוים פון דעם פארהאנג,
הַקִּיצֹנָה בַּמַּחְבָּרֶת	(וואס איז) די לעצטע אין דער צוזאמען־העפטונג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
עָשָׂה	האט ער געמאכט
עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה	ביים זוים פון דעם פארהאנג
הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃	פון דער צווייטער צוזאמען־העפטונג.
18. וַיַּעַשׂ	18. און ער האט געמאכט
קַרְסֵי נְחֹשֶׁת	קופערנע העקלעך
חֲמִשִּׁים	פופציג,
לְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל	צוזאמען־צו־העפטען דעם געצעלט
לִהְיֹת אֶחָד׃	צו זיין איין־(גאנצעס).
19. וַיַּעַשׂ מִכְסֶה	19. און ער האט געמאכט א דעקע
לָאֹהֶל	פיר דעם געצעלט
עֹרֹת אֵילִם	(פון) ווידער־פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט געפארבען,
וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים	און א דעקע פון תחש־פעלען
מִלְמָעְלָה׃	פון אויבען.
חֲמִישִׁי	חמישי
20. וַיַּעַשׂ	20. און ער האט געמאכט

אֶת־הַקְּרָשִׁים דִי בּרעטער
לַמִּשְׁכָּן פִיר דִי וואָהנונג
עֲצֵי שִׁטִּים (פון) שיטים=האָלץ,
עֹמְדִים: שטעהענדיגע.
21. עֶשֶׂר אַמֹּת 21. צעהן איילען
אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ די לייגג פון דעם ברעט,
וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה און איין אייל און אַ האלב אייל
רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: די ברייט פון איין ברעט.
22. שְׁתֵּי יָדֹת 22. צוויי צאַפּענס
לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד אין איין ברעט,
מְשֻׁלָּבֹת צוזאַמען־געשלאָסען
אַחַת אֶל־אֶחָת איינע מיט די אַנדערע;
כֵּן עָשָׂה אַזוי האט ער געמאַכט
לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: ביי אַלע ברעטער פון דער וואָהנונג.
23. וַיַּעַשׂ 23. און ער האט געמאַכט
אֶת־הַקְּרָשִׁים די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן פיר די וואָהנונג,
עֶשְׂרִים קְרָשִׁים צוואַנציג ברעטער
לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה: פיר די מיטאָג־זייט, געגען זיד־זייט.
24. וְאַרְבָּעִים 24. און פערציג
אַדְנֵי־כֶסֶף זילבערנע שוועלען
עָשָׂה האט ער געמאַכט
תַּחַת עֶשְׂרִים הַקְּרָשִׁים } אונטער די צוואַנציג ברעטער,
שְׁנֵי אֲדָנִים צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד אונטער איין ברעט
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו פיר זיינע צוויי צאַפּענס,
וּשְׁנֵי אֲדָנִים און צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד אונטער איין ברעט
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו: פיר זיינע צוויי צאַפּענס.
25. וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית } 25. און פיר די צווייטע זייט פון דער וואָהנונג
לִפְאַת צָפוֹן צו נאָרד־זייט
עָשָׂה עֶשְׂרִים קְרָשִׁים האט ער געמאַכט צוואַנציג ברעטער.
26. וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כָּסֶף } 26. און זייערע פערציג זילבערנע שוועלען,

שְׁנֵי אֲדָנִים צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד אונטער איין ברעט,
וּשְׁנֵי אֲדָנִים און צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: אונטער איין ברעט.
27. וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן 27. און פיר די הינטער־זייט פון דער וואָהנונג
יָמָּה געגען וועסט־זייט
עָשָׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: האט ער געמאַכט זעקס ברעטער.
28. וּשְׁנֵי קְרָשִׁים 28. און צוויי ברעטער
עָשָׂה האט ער געמאַכט
לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן פיר די ווינקלען פון דער וואָהנונג
בַּיַּרְכָתָיִם: אין דער הינטער־זייט.
29. וְהָיוּ תוֹאֲמִם 29. און זיי זיינען געווען געשלאָסען
מִלְּמַטָּה פון אונטען,
וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַמִּים און צוזאַמען זיינען זיי געווען געשלאָסען
אֶל־רֹאשׁוֹ ביז זיין שפּיטץ
אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת דורך איין רינג;
כֵּן עָשָׂה לִשְׁנֵיהֶם אַזוי האט ער געמאַכט ביי זיי ביידען
לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת: פיר ביידע ווינקלען.
30. וְהָיוּ 30. און זיי זיינען געווען
שְׁמֹנָה קְרָשִׁים אַכט ברעטער,
וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף און זייערע זילבערנע שוועלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים זעכצעהן שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים צוויי שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: אונטער איין ברעט.
31. וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי 31. און ער האט געמאַכט ריגלען
עֲצֵי שִׁטִּים פון שטים־האָלץ
חֲמִשָּׁה פינף
לְקַרְשֵׁי פיר די ברעטער
צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת: פון איין זייט פון דער וואָהנונג.
32. וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם 32. און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי פיר די ברעטער
צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית פון די צווייטע זייט פון דער וואָהנונג,
וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן פיר די ברעטער פון דער וואָהנונג
לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה: פיר די הינטער־זייט געגען וועסט־זייט.

33. וַיַּעַשׂ	33. און ער האט געמאַכט
אֶת־הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן	דעם מיטעלסטען ריגעל
לִבְרֹחַ	דורך צו־ריגלען
בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים	אין מיטען פון די ברעטער
מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה׃	פון (איין) ענד ביז צום (אַנדער)ענד.
34. וְאֶת־הַקְּרָשִׁים	34. און די ברעטער
צִפָּה זָהָב	האט ער בעדעקט (מיט) גאָלד,
וְאֶת־טַבְּעֹתָם	און זייערע רינגען
עָשָׂה זָהָב	האט ער געמאַכט (פון) גאָלד
בָּתִּים לַבְּרִיחִם	(אַלס) הייזער פיר די ריגלען
וַיְצַף אֶת־הַבְּרִיחִם	און ער האט בעדעקט די ריגלען
זָהָב׃	(מיט) גאָלד.
35. וַיַּעַשׂ	35. און ער האט געמאַכט
אֶת־הַפָּרֹכֶת	דעם פאָרהאַנג
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע ליינען
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט
עָשָׂה אֹתָהּ	האט ער זיי געמאַכט
כְּרֻבִים׃	(מיט) כרובים.
36. וַיַּעַשׂ לָהּ	36. און ער האט געמאַכט פיר איהר
אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים	פיער זיילען פון שיטים האָלץ
וַיְצַפֵּם זָהָב	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) גאָלד,
וָוֵיהֶם זָהָב	זייערע האָקען (פון) גאָלד,
וַיִּצֹק לָהֶם	און ער האט געגאָסען פיר זיי
אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף׃	פיער זילבערנע שוועלען.
37. וַיַּעַשׂ מָסָךְ	37. און ער האט געמאַכט אַ פאָרהאַנג
לְפֶתַח הָאֹהֶל	צום אַיינגאַנג פון דעם געצעלט
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייגען
מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃	בונט־ווירקער אַרבייט.
38. וְאֶת־עַמּוּדָיו	38. און זיינע זיילען
חֲמִשָּׁה	פינף
וְאֶת־וָוֵיהֶם	און זייערע האָקען,

וְצִפָּה	און ער האט בעדעקט
רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם	זייערע קעפּ און זייערע רייפען
זָהָב	(מיט) גאָלד,
וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה	און זייערע פינף שוועלען
נְחֹשֶׁת׃	(פון) קופּער.

Cap. XXXVII. לז

1. וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל	1. און בצלאל האט געמאַכט
אֶת־הָאָרֹן	די לאַדע
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ	צוויי און אַ האַלב איילען זיין לייגג,
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ	און איין אייל און אַ האַלב זיין ברייט
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
2. וַיְצַפֵּהוּ	2. און ער האט איהם בעדעקט
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד
מִבַּיִת וּמִחוּץ	פון אינוויינג און פון אויסוויינג,
וַיַּעַשׂ לוֹ	און ער האט געמאַכט צו איהם
זֵר זָהָב סָבִיב׃	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
3. וַיִּצֹק לוֹ	3. און ער האט פיר איהם אויס־געגאָסען,
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע רינגען
עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	און צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת	אויף זיין איין זייט,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	און צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃	אויף זיין צווייטע זייט.
4. וַיַּעַשׂ בַּדֵּי	4. און ער האט געמאַכט שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) גאָלד.
5. וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים	5. און ער האט אַריינגעבראַכט די שטאַנגען
בַּטַּבָּעֹת	אין די רינגען
עַל־צַלְעֹת הָאָרֹן	אויף די זייטען פון די לאַדע,
לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן׃	צו טראָגען די לאַדע.
6. וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת	6. און ער האט געמאַכט אַ צודעק
זָהָב טָהוֹר	(פון) ריינע גאָלד,
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ	צוויי איילען און אַ האַלב איהר לייגג
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃	און איין אייל און אַ האַלב איהר ברייט.
7. וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרֻבִים	7. און ער האט געמאַכט צוויי כרובים

זָהָב,	(פון) גאָלד,
מִקְשָׁה עָשָׂה אֹתָם	אויס־געקלאַפּט האט ער זיי געמאַכט
מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת:	פוןביידע ענדען פון דעם צודעק.
8. כְּרוּב אֶחָד	8. איין כרוב
מִקָּצָה מִזֶּה	פון דיזען ענד,
וּכְרוּב־אֶחָד	און איין כרוב
מִקָּצָה מִזֶּה	פון דיזען ענד,
מִן־הַכַּפֹּרֶת	פון דעם צודעק
עָשָׂה אֶת־הַכְּרֻבִים	האט ער געמאַכט די כרובים
מִשְּׁנֵי קְצוֹתָו:	פון זיינע ביידע ענדען.
9. וַיִּהְיוּ הַכְּרֻבִים	9. און די כרובים זיינען געוועזן
פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם	מיט אויס־געשפּרייטע פליגלען
לְמַעְלָה	צו אויבען,
סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם	בעדעקענדיג מיט זייערע פליגלען
עַל־הַכַּפֹּרֶת	איבער דעם צודעק,
וּפְנֵיהֶם	און זייערע געזיכטער (זיינען געוועזן)
אִישׁ אֶל־אָחִיו	איינער צום אַנדערן,
אֶל־הַכַּפֹּרֶת הָיוּ	צום צודעק זיינען געוועזן
פְּנֵי הַכְּרֻבִים:	די געזיכטער פון די כרובים.
10. וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן	10. און ער האט געמאַכט דעם טיש
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ	צוויי איילען זיין לייננג
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין אייל זיין ברייט
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ:	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
11. וַיְצַף אֹתוֹ	11. און ער האט איהם בעדעקט
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד,
וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב	און ער האט געמאַכט פיר איהם אַ גאָלדענעם קראַנץ
סָבִיב:	אַרום.
12. וַיַּעַשׂ לוֹ	12. און ער האט געמאַכט פיר איהם
מִסְגֶּרֶת טֹפַח	אַ לייסט פון אַ האַנד־ברייט
סָבִיב	אַרום,
וַיַּעַשׂ זֵר־זָהָב	און ער האט געמאַכט אַ גאָלדענעם קראַנץ
לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב:	צו זיין לייסט אַרום.
13. וַיִּצֹק לוֹ	13. און ער האט איהם אויס־געגאָסען
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע ריגנען,
וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבָּעֹת	און ער האט געגעבען די ריגנען
עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת	אויף די פיער עקען
אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו:	וועלכע זיינען ביי זיינע פיער פיס.
14. לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת	14. ביי דעם לייסט
הָיוּ הַטַּבָּעֹת	זיינען געוועזן די ריגנען,
לְבָתִּים לְבַדִּים	(אַלס) הייזער פיר די שטאַנגען,
לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן:	צו טראָגען דעם טיש.
15. וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים	15. און ער האט געמאַכט די שטאַנגען,
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם זָהָב	און ער האט זיי בעדעקט מיט גאָלד,
לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן:	צו טראָגען דעם טיש.
16. וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֵּלִים	16. און ער האט געמאַכט די געפעס,
אֲשֶׁר עַל־הַשֻּׁלְחָן	וועלכע (דאַרפען זיין) אויף דעם טיש,
אֶת־קְעָרֹתָיו	זיינע שיסלען
וְאֶת־כַּפֹּתָיו	און זיינע לעפלען
וְאֵת מְנַקִּיֹּתָיו	און זיינע רייניגונגס־רעהרען
וְאֶת־הַקְּשָׂוֹת	און זיינע שטיצען,
אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֵן	וואס עס ווערט בעדעקט מיט זיי,
זָהָב טָהוֹר:	(פון) ריינע גאָלד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
שְׁלִישִׁי (כשהן מחוברין)	
17. וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָה	17. און ער האט געמאַכט דעם לייכטער
זָהָב טָהוֹר	(פון) ריינע גאָלד,
מִקְשָׁה	אויס־געקלאַפּט
עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה	האט ער געמאַכט דעם לייכטער,
יְרֵכָהּ וְקָנָהּ	איהר פוס און איהר רעהר,
גְּבִיעֶיהָ	איהרע בעכערס,
כַּפְתֹּרֶיהָ	איהרע קנעפּ
וּפְרָחֶיהָ	און איהרע בלומען,
מִמֶּנָּה הָיוּ:	זיינען געוועזן פון איהר.
18. וְשִׁשָּׁה קָנִים	18. און זעקס רעהרען
יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ	זיינען אַרויס־געגאַנגען פון איהרע זייטען,
שְׁלֹשָׁה ׀ קְנֵי מְנֹרָה	דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ הָאֶחָד	פון איהר איין זייט,
וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה	און דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי:	פון איהר צווייטע זייט.
19. שְׁלֹשָׁה גְבִעִים	19. דריי בעכערס,

מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פערמיג,
בַּקָּנֶה הָאֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפֶרַח	אַ קנאָפּ און אַ בלום;
וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים	און דריי בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פערמיג,
בְּקָנֶה אֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפָרַח	אַ קנאָפּ און אַ בלום,
כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	אזוי אויף די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִן-הַמְּנֹרָה׃	וועלכע זיינען אַרויס־גע־גאַנגען פון דעם לייכטער.
20. וּבַמְּנֹרָה	20. און אין דעם לייכטער (זיינען געוועז)
אַרְבָּעָה גְבִעִים	פיער בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פערמיג,
כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ׃	איהרע קנעפּ און איהרע בלומען.
21. וְכַפְתֹּר	21. און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,
לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	פיר די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה׃	וועלכע זיינען אַרויס־געגאַנגען פון איהר.
22. כַּפְתֹּרֵיהֶם	22. זייערע קנעפּ
וּקְנֹתָם	און זייערע רעהרען
מִמֶּנָּה הָיוּ	זיינען געוועז פון איהר,
כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת	אין גאַנצען אויסגעקלאַפּט פון איין שטיק
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) ריינע גאָלד.
23. וַיַּעַשׂ אֶת-נֵרֹתֶיהָ	23. און ער האט געמאַכט איהרע לאָמפּען
שִׁבְעָה	זיבען,
וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ	און איהרע צוואַנגען און איהרע אַש־פאַנען
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) רייגע גאָלד.
24. כִּכָּר זָהָב טָהוֹר	24. (פון) אַ טאַלענט רייגע גאָלד
עָשָׂה אֹתָהּ	האט ער איהר געמאַכט
וְאֵת כָּל-כֵּלֶיהָ׃	און אַלע איהרע געפעס.
25. וַיַּעַשׂ	25. און ער האט געמאַכט
אֶת-מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת	דעם אַלטאַר פון די רויכער־ווערק
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
אַמָּה אָרְכּוֹ	איין איל זיין לייגג
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין איל זיין ברייט,
רָבוּעַ	פיער־עקיג,
וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ	און צוויי איילען זיין הויך,
מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו׃	פון איהם זיינען געוועזן זיינע הערנער.
26. וַיְצַף אֹתוֹ	26. און ער האט איהם בעדעקט
זָהָב טָהוֹר	(מיט) רייגע גאָלד,
אֶת-גַּגּוֹ וְאֶת-קִירֹתָיו	זיין דאַך און זיינע ווענט
סָבִיב	אַרום
וְאֶת-קַרְנֹתָיו	און זיינע הערנער,
וַיַּעַשׂ לוֹ	און ער האט געמאַכט צו איהם
זֵר זָהָב סָבִיב׃	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
27. וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	27 און צוויי גאָלדענע רינגען
עָשָׂה-לוֹ	האט ער געמאכט פיר איהם
מִתַּחַת לְזֵרוֹ	פון אונטער זיין קראַנץ
עַל-שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו	אויף זיינע צוויי זייטען-ווענד
עַל שְׁנֵי צִדָּיו	אויף זיינעביידע זייטען,
לְבָתִּים לְבַדִּים	אַלס הייזער פיר די שטאַנגען
לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם׃	צו טראָגען איהם מיט זיי.
28. וַיַּעַשׂ אֶת-הַבַּדִּים	28. און ער האט געמאַכט די שטאַנגען,
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) גאָלד.
29. וַיַּעַשׂ	29. און ער האט געמאַכט
אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	[1]די זאַלב-אייל
קֹדֶשׁ	[1]הייליג
וְאֶת-קְטֹרֶת הַסַּמִּים	[1]און דאס רויכער־ווערק פון די געווירצען
טָהוֹר	[1]ריין,
מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ׃	(נאך) דער אַפּטייקער קונסט

Cap. XXXVIII.	לח
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
רְבִיעִי (כשהן מחוברין)	

1. וַיַּעַשׂ	1. און ער האט געמאַכט
אֶת-מִזְבַּח הָעֹלָה	דעם אַלטאַר פון די בראַנד־אָפּפער

1) אדער: די הייליגע זאלב־אייל און די ריינע רויכער־ווערק.

עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ	פינף איילען זיין לייִנג
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ	און פינף איילען זיין ברייט,
רָבוּעַ	פיער־עקיג,
וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ:	און דריי איילען זיין הויך.
2. וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו	2. און ער האט געמאַכט זיינע הערנער
עַל־אַרְבַּע פִּנֹּתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו	פון איהם זיינען געווען זיינע הערנער,
וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת:	און ער האט איהם בעדעקט (מיט) קופער.
3. וַיַּעַשׂ	3. און ער האט געמאַכט
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ	אַלע געפעס פון דעם אַלטאַר
אֶת־הַסִּירֹת	די טעפּ
וְאֶת־הַיָּעִים	און די שויפלען
וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת	און די שפּרענג־בעקענס,
אֶת־הַמִּזְלָגֹת	די גאָפּלען
וְאֶת־הַמַּחְתֹּת	און די פייער־פאַנען;
כָּל־כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת	אלע זיינע געפעס האט ער געמאַכט (פון) קופער.
4. וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ	4. און ער האט געמאַכט צום אַלטאַר
מִכְבָּר	אַ זיפּ,
מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת	נעטץ־פערמיג,
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
תַּחַת כַּרְכֻּבּוֹ	אונטער זיין ראנד
מִלְּמַטָּה עַד־חֶצְיוֹ:	פון אונטען ביז זיין העלפט.
5. וַיִּצֹק	5 און ער האט אויסגעגאָסען
אַרְבַּע טַבָּעֹת	פיער רינגען
בְּאַרְבַּע הַקְּצָוֹת	אויף די פיער ענדען
לְמִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	פון די קופערנע זיפּ,
בָּתִּים לַבַּדִּים:	(אַלס) הייזער פיר די שטאַנגען.
6. וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים	6. און ער האט געמאַכט די שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת:	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) קופער.
7. וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים	7. און ער האט אריינגעבראַכט די שטאַנגען
בַּטַּבָּעֹת	אין די רינגען
עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די זייטען פון דעם אַלטאַר,
לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם	צו טראָגען איהם מיט זיי,
נְבוּב לֻחֹת	הויל, (פון) טאָוולען
עָשָׂה אֹתוֹ:	האט ער איהם געמאַכט.
8. וַיַּעַשׂ אֵת הַכִּיּוֹר	8. און ער האט געמאַכט דעם וואַש־בעקען
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
וְאֵת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת	און זיין פוס־געשטעל (פון) קופער
בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת	[1]מיט די [2]שפּיגלען פון די פרויען שאַרען,
אֲשֶׁר צָבְאוּ	וועלכע האבען זיך פערזאַמעלט
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	(ביים) איינגאַנג פון פערזאַמלונגס־געצעלט.
9. וַיַּעַשׂ אֶת־הֶחָצֵר	9. און ער האט געמאַכט דעם הויף
לִפְאַת | נֶגֶב תֵּימָנָה	צו דער מיטאָג־זייט, געגען זיד־זייט,
קַלְעֵי הֶחָצֵר	די אומהאַנגען פון דעם הויף
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייִנען
מֵאָה בָּאַמָּה:	הונדערט איילען.
10. עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים	10. זייערע זיילען צוואַנציג
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
וָוֵי הָעַמֻּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע רייפען
כָּסֶף:	(פון) זילבער.
11. וְלִפְאַת צָפוֹן	11. און פיר די נאָרד־זייט
מֵאָה בָאַמָּה	הונדערט איילען,
עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים	זייערע זיילען צוואַנציג
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
וָוֵי הָעַמּוּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע רייפען,
כָּסֶף:	(פון) זילבער.
12. וְלִפְאַת־יָם	12. און צו וועסט זייט
קְלָעִים	אומהאַנגען
חֲמִשִּׁים בָּאַמָּה	פופציג איילען,
עַמּוּדֵיהֶם עֲשָׂרָה	זייערע זיילען צעהן
וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה	און זייערע שוועלען צעהן,
וָוֵי הָעַמֻּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשׁוּקֵיהֶם	און זייערע רייפען
כָּסֶף:	(פון) זילבער
13. וְלִפְאַת קֵדְמָה	13. און צו מאָרגען־זייט,
מִזְרָחָה	געגען זאָנען־אויפגאַנג,

[1]) פון. [2]) א בלאַנקער קופערנער טאָוועל פלעגט געברויכט ווערען אלס שפּיעגעל.

חמשים אמה :	פופציג איילען.
14. קלעים	14. אומהאנגען
חמש־עשרה אמה	פופצעהן איילען
אל־הכתף	צו (איין) זייט,
עמדיהם שלשה	זייערע זיילען דריי
ואדניהם שלשה :	און זייערע שוועלען דריי.
15. ולכתף השנית	15. און פיר די צווייטע זייט,
מזה ומזה	פון דיזער (זייט) און פון דיזער (זייט)
לשער החצר	צום טויער פון דעם הויף,
קלעים	אומהאנגען
חמש עשרה אמה	פופצעהן איילען,
עמדיהם שלשה	זייערע זיילען דריי
ואדניהם שלשה :	און זייערע שוועלען דריי.
16. כל־קלעי החצר	16. אלע אומהאנגען פון דעם הויף
סביב	ארום
שש משזר :	(זיינען געוועזן פון) געדרייטע לייבען.
17. והאדנים לעמדים	17. און די שוועלען פיר די זיילען
נחשת	(זיינען געוועזן פון) קופער,
ווי העמודים	די האקען פון די זיילען
וחשוקיהם	און זייערע רייפען
כסף	(זיינען געוועזן פון) זילבער
וצפוי ראשיהם	און די בעדעקונג פון זייערע קעפ
כסף	(איז געוועזן פון) זילבער,
והם מחשקים כסף	און זיי האבען געהאט זילבערנע רייפען,
כל עמדי החצר :	אלע זיילען פון דעם הויף[1].
מפטיר	מפטיר
18. ומסך	18. און דער פארהאנג
שער החצר	פון דעם טויער פון דעם הויף
מעשה רקם	(איז געוועזן)בונט־ווירקער ארבייט
תכלת וארגמן	(פון) בלויע וואל און פורפור
ותולעת שני	און רויטע פאדעם
ושש משזר	און געדרייטע לייבען,
ועשרים אמה ארך	און צוואנציג איילען די לייננ
וקומה ברחב	און די הויך אין דער ברייט
חמש אמות	פינף איילען
לעמת קלעי החצר :	[2]צוגלייך מיט די אומהאנגען פון דעם הויף.

19 ועמדיהם ארבעה	19. און זייערע זיילען פיער
ואדניהם ארבעה	און זייערע שוועלען פיער
נחשת	(פון) קופער,
וויהם כסף	זייערע האקען (פון) זילבער
וצפוי ראשיהם	און די בעדעקונג פון זייערע קעפ
וחשקיהם	און זייערע רייפען
כסף :	(פון) זילבער.
20. וכל־היתדת	20. און אלע פלעקלעך
למשכן ולחצר	פיר די וואהנונג און פיר דעם הויף
סביב	ארום
נחשת :	(פון) קופער.

פקודי — PEKUDE

21. אלה	21. דיזע זיינען
פקודי המשכן	די [3]געציילטע (זאכען) פון דער וואהנונג
משכן העדת	דער וואהנונג פון די צייגניס
אשר פקד	וואס איז [4]געציילט געווארען
על־פי משה	דורך משה,
עבדת הלוים	(דאס איז געוועזן) די דינסט פון די לוים
ביד איתמר	אונטער די האנד פון איתמר
בן־אהרן הכהן :	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער[5].
22. ובצלאל בן־אורי	22. אונבצלאל, דער זוהן פון אורי,
בן־חור	דער זוהן פון חור,
למטה יהודה	פון דעם שטאם יהודה,
עשה	האט געמאכט
את כל־אשר־צוה יי	אלעס, וואס דער עוויגער האט בעפוילען
את־משה :	משה.
23. ואתו אהליאב	23. און מיט איהם (איז געוועזן) אהליאב,
בן־אחיסמך	דער זוהן פון אחיסמך
למטה־דן	פון דעם שטאם דן,
חרש וחשב	א שטיין־שניידער און א קונסט־וועבער
ורקם	און א בונט־ווירקער
בתכלת ובארגמן	אין בלויע וואל און אין פורפור
ובתולעת השני	און אין רויטע פאדעם
ובשש :	און אין לייבען.

1) ד. ה. אלע זיילען האבען געהאט זילבערנע רייפען. 2) נאך דער מאס פון די א. ז. וו. 3) בערעכנונגען. 4) בערעכענט. 5) ד. ה. די צעהלונגען האבען געמאכט די לוים אונטער די אויפזיכט פון איתמר.

24. כָּל־הַזָּהָב	24. דאס גאַנצע גאָלד,
הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה	וואס איז [1]פערברויכט געוואָרען צו דער אַרבייט
בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ	אין אַלע אַרבייט פון דעם הייליגטהום,
וַיְהִי ׀ זְהַב הַתְּנוּפָה	איז געווען דאס גאָלד פון דער גאַבע
תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר	ניין און צוואַנציג טאַלענט
וּשְׁבַע מֵאוֹת	און זיבען הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל	און דרייסיג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ :	מיט דעם שקל פון הייליג־טהום.
25. וְכֶסֶף	25. און די זילבער
פְּקוּדֵי הָעֵדָה	פון די געציילטע פון דער געמיינדע
מְאַת כִּכָּר	(איז געווען) הונדערט טאַלענט,
וְאֶלֶף	און טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת	און זיבען הונדערט
וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שָׁקֶל	און פינף און זיבציג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ :	מיט דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
26. בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת	26. אַ [2]בקע פיר יעדען קאָפּ,
מַחֲצִית הַשָּׁקֶל	אַ האַלבער שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאָך דעם שקל פון דעם הייליגטהום,
לְכֹל הָעֹבֵר	פיר יעדען, וואס איז דורכ־געגאַנגען
עַל־הַפְּקֻדִים	דורך די ציילונג,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	פיר זעקס הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	און דריי טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וַחֲמִשִּׁים :	און פופציג.
27. וַיְהִי	27. און עס איז געווען
מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף	די הונדערט טאַלענט זילבער
לָצֶקֶת	צו גיסען
אֵת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ	די שוועלען פון דעם הייליגטהום
וְאֵת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת	און די שוועלען פון דעם פאָרהאַנג,
מְאַת אֲדָנִים	הונדערט שוועלען
לִמְאַת הַכִּכָּר	פון די הונדערט טאַלענט,
כִּכָּר לָאָדֶן :	אַ טאַלענט פיר אַ שוועל.
28. וְאֶת־הָאֶלֶף	28. און (פון) די טויזענד
וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת	און די זיבען הונדערט
וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים	און פינף און זיבציג (שקל)
עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים	האט ער געמאַכט האָקען צו די זיילען,
וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם	און ער האט בעדעקט זייערע קעפּ,
וְחִשַּׁק אֹתָם :	און ער האט [3]געמאַכט זייערע רייפען.
29. וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה	29. און די קופּער פון דער גאַבע
שִׁבְעִים כִּכָּר	(איז געווען) זיבציג טאַלענט
וְאַלְפַּיִם	און צוויי טויזענד
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁקֶל :	און פיער הונדערט שקל.
30. וַיַּעַשׂ בָּהּ	30. און ער האט געמאַכט מיט איהר
אֶת־אַדְנֵי	די שוועלען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם איינגאַנג פון פערזאַמלונגס־געצעלט
וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת	און דעם אַלטאַר פון די רויכער־ווערק,
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	און די קופּערנע זיפּ,
אֲשֶׁר־לוֹ	וואס געהערט צו איהם,
וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ	און אַלע געפעס פון דעם אַלטאַר.
31. וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר	31. און די שוועלן פון דעם הויף
סָבִיב	אַרום,
וְאֶת־אַדְנֵי	און די שוועלען
שַׁעַר הֶחָצֵר	פון דעם טויער פון׳ם הויף,
וְאֵת כָּל־יִתְדֹת	און אַלע פלעקלעד
הַמִּשְׁכָּן	פון דער וואָהנונג
וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת	און אַלע פלעקלעד
הֶחָצֵר	פון דעם הויף
סָבִיב :	אַרום.

Cap. XXXIX. לט

1. וּמִן־הַתְּכֵלֶת	1. און פון די בלויע וואָל
וְהָאַרְגָּמָן	און די פורפור
וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי	און די רויטע פאָדעם,
עָשׂוּ בִגְדֵי־שְׂרָד	האָבען זיי געמאַכט קליי־דער צום פערדעקען
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צו בעדינען אים הייליגטהום
וַיַּעֲשׂוּ	און זיי האָבען געמאַכט
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער,
אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכע געהערען צו אהרן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

[1]) פעראַרבייט. [2]) אַ שקל געשפּאַלטען איבער העלפט. [3]) זיי בעשלאָגען מיט רייפען.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
חֲמִישִׁי (כשהן מחוברין)	
2. וַיַּעַשׂ אֶת־הָאֵפֹד	2. און ער האט געמאַכט דעם אפוד
זָהָב	(פון) גאָלד,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	און געדרייטע לייגען.
3. וַיְרַקְּעוּ	3. און זיי האבען [1]אויס־געקלאַפט
אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב	די גאָלדענע בלעכען,
וְקִצֵּץ פְּתִילִם	און ער האט (זיי) צושני־טען (אין) פעדעם,
לַעֲשׂוֹת	[2]צו פעראַרבייטען
בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת	אין די בלויע וואָל
וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן	און אין די פורפור
וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי	און אין די רויטע פאָדעם
וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ	און אין די לייגען,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃	וועבער־קונסט אַרבייט.
4. כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ	4. שולטער־בענדער האַ־בען זיי געמאַכט צו איהם,
חֹבְרֹת	בעהעפטענדע,
עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו	אויף זיינע ביידע ענדען
חֻבָּר׃	איז עס געווען צוזאַמען־געהעפט.
5. וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ	5. און דער גאַרטעל פיר זיין אַרום־גאַרטלונג,
אֲשֶׁר עָלָיו	וועלכער איז אויף איהם,
מִמֶּנּוּ הוּא	איז געווען פון איהם,
כְּמַעֲשֵׂהוּ	ווי זיין אַרבייט,
זָהָב	(פון) גאָלד,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
6. וַיַּעֲשׂוּ	6. און זיי האבען געמאַכט
אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם	די אָניקס־שטיינער
מֻסַבֹּת	[3]אַרומגערינגעלט
מִשְׁבְּצֹת זָהָב	(מיט) גאָלדענע [4]קעסטע־לעך
מְפֻתָּחֹת	אויס־געגראַווירט
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראַווירונג

עַל־שְׁמוֹת	אויף די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
7. וַיָּשֶׂם אֹתָם	7. און ער האט זיי געזעצט
עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד,
אַבְנֵי זִכָּרוֹן	(אַלס) שטיינער פון אַנדיינקען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
8. וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן	8. און ער האט געמאַכט דעם ברוסט־שילד
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט,
כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד	ווי די אַרבייט פון דעם אפוד,
זָהָב	(פון) גאָלד,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	און געדרייטע לייגען.
9. רָבוּעַ הָיָה	9. פיער־עקיג איז ער געווען,
כָּפוּל	געדאָפּעלט
עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן	האבען זיי געמאַכט דעם ברוסט־שילד,
זֶרֶת אָרְכּוֹ	אַ שפּאַן זיין לייגג,
וְזֶרֶת רָחְבּוֹ	און אַ שפּאַן זיין ברייט,
כָּפוּל׃	געדאָפּעלט.
10. וַיְמַלְאוּ־בוֹ	10. און זיי האבען איינ־געפאַסט אין איהם
אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֶן	פיער צייליען (פון) שטיין,
טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת	אַ צייל אדם, פטדה און ברקת,
הַטּוּר הָאֶחָד׃	[דער] איין צייל.
11. וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי	11. און דער צווייטער צייל:
נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃	נפך, ספיר און יהלום.
12. וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי	12. און דער דריטער צייל:
לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃	לשם, שבו און אחלמה.
13. וְהַטּוּר הָרְבִיעִי	13. און דער פירטער צייל:
תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה	תרשיש, שהם און ישפה,
מוּסַבֹּת	[3]אַרומגערינגעלט
מִשְׁבְּצֹת זָהָב	(מיט) גאָלדענע קעסטע־לעך
בְּמִלֻּאֹתָם׃	אין זייערע איינפאַסונגען.

1) אויס־געצויגען. 2) איינצוועבען. 3) איינגעפאַסט. 4) ראַמען, איינפאַסונגען.

14. וְהָאֲבָנִים	14. און די שטיינער
עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה	זייגען געווען אויף די נעמען פון די קינדער ישראל,
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	צוועלף
עַל־שְׁמֹתָם	אויף זייערע נעמען,
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראווירונג,
אִישׁ עַל־שְׁמוֹ	יעדער מיט זיין נאמען
לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט׃	פיר די צוועלף שטאַמ(ען).
15. וַיַּעֲשׂוּ	15. און זיי האבען געמאַכט
עַל־הַחֹשֶׁן	אויף דעם ברוסט־שילד
שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֻת	ענד־קייטען,
מַעֲשֵׂה עֲבֹת	געפלאַכטענע ארבייט
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) רייגע גאָלד.
16. וַיַּעֲשׂוּ	16. און זיי האבען געמאַכט
שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע קעסטעלעך,
וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	און צוויי גאָלדענע רינגען
וַיִּתְּנוּ	און זיי האבען געזעצט
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת	די צוויי רינגען
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃	אויף די צוויי ענדען פון דעם ברוסט־שילד.
17. וַיִּתְּנוּ	17. און זיי האבען געזעצט
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב	די צוויי גאָלדענע פלעכטען
עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת	אויף די צוויי רינגען
עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃	אויף די ענדען פון דעם ברוסט־שילד.
18. וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת	18. און די צוויי ענדען
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת	פון די צוויי פלעכטען
נָתְנוּ	האבען זיי געזעצט
עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת	אויף די צוויי קעסטעלעך,
וַיִּתְּנֻם	און זיי האבען זיי געזעצט
עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד
אֶל־מוּל פָּנָיו׃	געגען זיין פאָדער־זייט.
19. וַיַּעֲשׂוּ	19. און זיי האבען געמאַכט
שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען,
וַיָּשִׂימוּ	און זיי האבען (זיי) געזעצט
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן	אויף די ביידע ענדען פון דעם ברוסט־שילד
עַל־שְׂפָתוֹ	ביי זיין זוים,
אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד	וואס איז צום זייט פון דעם אפוד

בָּיְתָה׃	פון אינעווייניג.
20. וַיַּעֲשׂוּ	20. און זיי האבען געמאַכט
שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען,
וַיִּתְּנֻם	און זיי האבען זיי געזעצט
עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די צוויי שולטער־בענדער פון דעם אפוד
מִלְּמַטָּה	פון אונטען,
מִמּוּל פָּנָיו	געגען זיין פאָדער־זייט,
לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ	ביי זיין צוזאַמען־העפטונג
מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃	איבער דעם גארטעל פון דעם אפוד.
21. וַיִּרְכְּסוּ	21. און זיי האבען צוזאַמען געשנירט
אֶת־הַחֹשֶׁן	דעם ברוסט־שילד
מִטַּבְּעֹתָיו	פון זיינע רינגען
אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד	אין די רינגען פון דעם אפוד
בִּפְתִיל תְּכֵלֶת	מיט אַ שנור פון בלויע וואָל
לִהְיֹת	דאס ער זאל זיין
עַל־חֵשֶׁב הָאֵפֹד	אויף דעם גאַרטעל פון דעם אפוד,
וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן	און דער ברוסט־שילד זאל זיך ניט אָוועק־רוקען
מֵעַל הָאֵפֹד	פון דעם אפוד.
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שִׁשִּׁי (כשהן מחוברין)	
22. וַיַּעַשׂ	22. און ער האט געמאַכט
אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד	דעם אויבער־מאַנטעל פון (אונטער) דעם אפוד
מַעֲשֵׂה אֹרֵג	וועבער ארבייט,
כְּלִיל תְּכֵלֶת׃	אין גאַנצען פון בלויע וואָל.
23 וּפִי הַמְּעִיל	23. און די עפנונג פון דעם אויבער־מאַנטעל
בְּתוֹכוֹ	(איז געווען) אין זיין מיטען,
כְּפִי תַחְרָא	ווי די עפנונג פון אַ פאַנצער
שָׂפָה לְפִיו	אַזוים (איז געווען) ביי זיין עפנונג
סָבִיב	ארום,
לֹא יִקָּרֵעַ׃	(דאס) עס זאל ניט צוריסען ווערען.
24. וַיַּעֲשׂוּ	24. און זיי האבען געמאַכט
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע־ענדען פון דעם אויבער־מאַנטעל
רִמּוֹנֵי	גראַנאַט־עפּעל

תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	פון בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
מָשְׁזָר׃	געדרייט.
25. וַיַּעֲשׂוּ	25. און זיי האבען געמאַכט
פַּעֲמֹנֵי	גלעקלעך
זָהָב טָהוֹר	פון רייגע גאָלד,
וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים	און זיי האבען געזעצט די גלעקלעך
בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים	צווישען די גראַנאַט-עפּעל
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע-ענדען פון דעם אויבער-מאַנטעל
סָבִיב	אַרום,
בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים׃	צווישען די גראַנאַט-עפּעל.
26. פַּעֲמֹן וְרִמֹּן	26. א גלעקעל און א גראַנאַט עפּעל,
פַּעֲמֹן וְרִמֹּן	א גלעקעל און א גראַנאַט עפּעל
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע-ענדען פון דעם אויבער-מאַנטעל
סָבִיב	אַרום,
לְשָׁרֵת	צום בעדינען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
27. וַיַּעֲשׂוּ	27. און זיי האבען געמאַכט
אֶת־הַכָּתְנֹת	די העמדער
שֵׁשׁ	(פון) לייבען,
מַעֲשֵׂה אֹרֵג	וועבער ארבייט,
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃	פיר אַהרן און פיר זיינע זיהן.
28. וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת	28. און די מיטצע
שֵׁשׁ	פון לייבען
וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת	און די [1]שעהנע הויכע־מיטצען
שֵׁשׁ	(פון) לייבען,
וְאֶת־מִכְנְסֵי הַבָּד	און די לייבענע הויזען
שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	(פון) געדרייטע לייבען.
29. וְאֶת־הָאַבְנֵט	29. און דעם גאַרטעל
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייבען
וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	און בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם	בונט-ווירקער ארבייט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

30. וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ	30. און זיי האבען געמאַכט דעם שטערן-בלעך
נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ	פון דעם הייליגען קרוין
זָהָב טָהוֹר	(פון) רייגע גאָלד,
וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו	און זיי האבען געשריבען אויף איהם
מִכְתַּב	א שריפט
פִּתּוּחֵי חוֹתָם	פון זיגעל-גראַווירונג:
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	„הייליגטהום צום עוויגען".
31. וַיִּתְּנוּ עָלָיו	31. און זיי האבען אַרויף־געלייגט אויף איהם
פְּתִיל תְּכֵלֶת	א שנור פון בלויע וואָל,
לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת	אום (עס) צו זעצען אויף די מיטצע
מִלְמָעְלָה	פון אויבען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
32. וַתֵּכֶל	32. און עס האט זיך געענדיגט
כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן	די גאַנצע ארבייט פון דער וואָהנונג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האָבען (עס) געמאַכט;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ׃	אזוי האבען זיי געמאַכט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
33. וַיָּבִיאוּ	33. און זיי האבען געבראַכט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	די וואָהנונג
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
אֶת־הָאֹהֶל	דעם געצעלט
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
קְרָסָיו	זיינע האַקען,
קְרָשָׁיו	זיינע ברעטער,
בְּרִיחָו בריחיו ק'	זיינע ריגלען
וְעַמֻּדָיו	און זיינע זיילען
וַאֲדָנָיו׃	און זיינע שוועלען,
34. וְאֶת־מִכְסֵה	34. און די דעקע
עוֹרֹת הָאֵילִם	פון די ווידער־פעלען,
הַמְאָדָּמִים	די רויט־געפאַרבענע,
וְאֶת־מִכְסֵה	און די דעקע
עֹרֹת הַתְּחָשִׁים	פון די תחש-פעלען

1) בעפוצונגען פון די הויכע מיטצען.

וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃	און דעם פֿאָרהאַנג צור בעדעקונג.
35. אֶת־אֲרוֹן הָעֵדֻת	35. די לאַדע פֿון דאס צייגניס
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען
וְאֵת הַכַּפֹּרֶת׃	און דעם צודעק.
36. אֶת־הַשֻּׁלְחָן	36. דעם טיש,
אֶת־כָּל־כֵּלָיו	אַלע זיינע געפֿעס
וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים׃	און די שוי־ברויט.
37. אֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה	37. די ריינע לייכטער,
אֶת־נֵרֹתֶיהָ	איהרע לאָמפּען,
נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה	די לאָמפּען פֿון דער צוריכטונג[1],
וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ	און אַלע איהרע געפֿעס,
וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃	און די אייל צור בעלייכטונג
38. וְאֵת מִזְבַּח הַזָּהָב	38. און דעם גאָלדענעם אַלטאַר
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאַלב־אייל
וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער־ווערק פֿון די געווירצען,
וְאֵת מָסַךְ	און דעם פֿאָרהאַנג
פֶּתַח הָאֹהֶל׃	פֿון דעם איינגאַנג פֿון דעם געצעלט.
39. אֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת	39. דעם קופּערנעם אַלטאַר
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	און די קופּערנע זיפּ,
אֲשֶׁר־לוֹ	וועלכע געהערט צו איהם,
אֶת־בַּדָּיו	זיינע שטאַנגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפֿעס,
אֶת־הַכִּיֹּר	דעם וואַש־בעקען
וְאֶת־כַּנּוֹ׃	און זיין פֿוס־געשטעל.
40. אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר	40. די אומהאַנגען פֿון דעם הויף,
אֶת־עַמֻּדֶיהָ	איהרע זיילען
וְאֶת־אֲדָנֶיהָ	און איהרע שוועלען
וְאֶת־הַמָּסָךְ	און דעם פֿאָרהאַנג
לְשַׁעַר הֶחָצֵר	פֿיר דעם טויער פֿון דעם הויף
אֶת־מֵיתָרָיו	זיינע שטריקלעך
וִיתֵדֹתֶיהָ	און איהרע פֿלעקלעך,
וְאֵת כָּל כְּלֵי	און אַלע געפֿעס
עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן	פֿון די דינסט פֿון דער וואָהנונג,
לְאֹהֶל מוֹעֵד׃	פֿיר דעם פֿערזאַמלונגס געצעלט.
41. אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד	41. די קליידער צום פֿערדעקען
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צו בעדינען אים הייליגטהום
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פֿיר אהרן, דעם פּריסטער,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו	און די קליידער פֿון זיינע זיהן
לְכַהֵן׃	פּריסטערס צו זיין.
42. כְּכֹל	42. ווי אַלעס,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפֿוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אַזוי האבען געטאָן די קינדער ישראל
אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה׃	די גאַנצע אַרבּייט.
43. וַיַּרְא מֹשֶׁה	43. און משה האט געזעהן
אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה	די גאַנצע אַרבייט,
וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ	דאס זיי האבען איהר געמאכט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה	ווי דער עוויגער האט בעפֿוילען
כֵּן עָשׂוּ	אַזוי האבען זיי געמאכט,
וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה׃	דאַן האט זיי משה געבענשט

Cap. XXXX. מ

חֲמִישִׁי חֲמִישִׁי

שְׁבִיעִי (כשהן מחוברין)

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	2. אין דעם טאָג פֿון דעם ערשטען מאָנאַט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאג) אים מאָנאַט,
תָּקִים אֶת־מִשְׁכַּן	זאלסט'ו אויפשטעלען די וואָהנונג
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פֿון דעם פֿערזאַמלונגס־געצעלט.
3. וְשַׂמְתָּ שָׁם	3. און דו זאלסט דארט לייגען
אֵת אֲרוֹן הָעֵדוּת	די לאַדע פֿון דאס צייגניס,
וְסַכֹּתָ עַל־הָאָרֹן	און דו זאלסט בעדעקען אויף די לאַדע
אֶת־הַפָּרֹכֶת׃	מיט דעם צודעק.
4. וְהֵבֵאתָ	4. און דו זאלסט אַריינברייגען
אֶת־הַשֻּׁלְחָן	דעם טיש,
וְעָרַכְתָּ אֶת־עֶרְכּוֹ	און דו זאלסט צוריכטען זיין צוריכטונג,[2]
וְהֵבֵאתָ	און דו זאלסט אַריינברייגען
אֶת־הַמְּנֹרָה	די לייכטער,
וְהַעֲלֵיתָ	און דו זאלסט אָנצינדען
אֶת־נֵרֹתֶיהָ׃	איהרע לאַמפּען.

1) ד. ה. וואס מען האט צוגעריכטעט צום אָנצינדען. 2) ד. ה. אַלעס וואס עס געהערט דאַצו.

5. וְנָתַתָּה	5. און דו זאלסט שטעלען
אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב	דעם גאָלדענעם אַלטאַר
לִקְטֹרֶת	צום רויכערן
לִפְנֵי אֲרוֹן הָעֵדֻת	פאר די לאָדע פון דאס צייגניס,
וְשַׂמְתָּ	און דו זאלסט [1]געבען
אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח	דעם פאָרהאַנג [2]פון דעם איינגאַנג
לַמִּשְׁכָּן :	צו דער וואָהנונג.
6. וְנָתַתָּה	6. און דו זאלסט שטעלען
אֵת מִזְבַּח הָעֹלָה	דעם אַלטאַר פון די בראַנד־אָפּפער,
לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן	פאר דעם איינגאַנג פון דער וואָהנונג
אֹהֶל־מוֹעֵד :	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
7. וְנָתַתָּ אֶת־הַכִּיֹּר	7. און דו זאלסט שטעלען דעם וואַש־בעקען
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד	צווישען דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צווישען דעם אַלטאַר,
וְנָתַתָּ שָׁם מָיִם :	און דו זאלסט דאָרט געבען וואַסער.
8. וְשַׂמְתָּ	8. און דו זאלסט [3]אויפשטעלען
אֶת־הֶחָצֵר	דעם הויף
סָבִיב	אַרום,
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט [1]געבען
אֶת־מָסַךְ	דעם פאָרהאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר :	פון דעם טויער פון דעם הויף
9. וְלָקַחְתָּ	9. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	די זאַלב־אייל,
וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן	און דו זאלסט זאַלבען דעם וואָהנונג
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ	און אַלעס, וואס איז אין איהם,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם הייליגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְהָיָה קֹדֶשׁ :	און [4]ער זאל זיין הייליג.
10. וּמָשַׁחְתָּ	10. און דו זאלסט זאַלבען
אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	דעם אַלטאַר פון די בראַנד אָפּפער
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דו זאלסט הייליגען דעם אַלטאַר,
וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ	און דער אַלטאַר זאל זיין
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים :	אַלער־הייליגסט.
11. וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר	11. און דו זאלסט זאַלבען דעם וואַש בעקען
וְאֶת־כַּנּוֹ	און זיין פוס־געשטעל,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ :	און דו זאלסט איהם הייליגען.
12. וְהִקְרַבְתָּ	12. און דו זאלסט דערנעהנטערן
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו	אהרן און זיינע זיהן
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְרָחַצְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי וואַשען
בַּמָּיִם :	מיט וואסער.
13. וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן	13. און דו זאלסט אָנקליידען אהרן
אֵת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם זאַלבען
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם הייליגען
וְכִהֵן לִי :	און ער זאל זיין אַ פריסטער צו מיר.
14. וְאֶת־בָּנָיו	14. און זיינע זיהן
תַּקְרִיב	זאלסט'ו דערנעהנטערן,
וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי אָנקליידען
כֻּתֳּנֹת :	העמדער.
15. וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם	15. און דו זאלסט זיי זאַלבען
כַּאֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ	ווי דו האָסט געזאַלבט
אֶת־אֲבִיהֶם	זייער פאָטער,
וְכִהֲנוּ לִי	און זיי זאלען זיין פריסטערס צו מיר,
וְהָיְתָה	און דיזעס זאל געשעהן
לִהְיֹת לָהֶם מָשְׁחָתָם	אום זייער זאַלבונג זאל פיי זיי זיין
לִכְהֻנַּת עוֹלָם	פיר איין עוויגעס פריסטער־טהום
לְדֹרֹתָם :	פיר זייערע געשלעכטער.
16. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	16. און משה האט (עס) געטאָן;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֹתוֹ	וואס דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
כֵּן עָשָׂה :	אזוי האט ער געטאָן.

שִׁשִּׁי — שִׁשִּׁי

17. וַיְהִי	17. און עס איז געווען,
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערסטען מאָנאַט,
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאהר,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערסטען טאָג פין'ם מאָנאַט
הוּקַם הַמִּשְׁכָּן :	איז אויפגעשטעלט געוואָרען די וואָהנונג.
18. וַיָּקֶם מֹשֶׁה	18. און משה האט אויפגעשטעלט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואָהנונג,
וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו	און ער האט געזעצט זיינע שוועלען

1) אויפהייגען. 2) אדער: צום איינגאַנג פון דער וואָהנונג. 3) מאַכען. 4) עס.

וַיָּשֶׂם אֶת־קְרָשָׁיו	און ער האט געשטעלט זיינע ברעטער,
וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו	און ער האט געזעצט זיינע ריגלען,
וַיָּקֶם אֶת־עַמּוּדָיו׃	און ער האט אויפגעשטעלט זיינע זיילען.
19. וַיִּפְרֹשׂ	19. און ער האט אויס־געשפרייט
אֶת־הָאֹהֶל	דעם [1]געצעלט
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער די וואָהנונג,
וַיָּשֶׂם	און ער האט געלייגט
אֶת־מִכְסֵה הָאֹהֶל	די דעקע פון דעם געצעלט
עָלָיו	אויף איהם
מִלְמָעְלָה	פון אויבען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
20. וַיִּקַּח	20. און ער האט גענומען,
וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת	און ער האט געלייגט דאס צייגניס
אֶל־הָאָרֹן	אין די לאַדע,
וַיָּשֶׂם אֶת־הַבַּדִּים	און ער האט געלייגט די שטאַנגען
עַל־הָאָרֹן	צו די לאַדע,
וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת	און ער האט געלייגט דעם צודעק
עַל־הָאָרֹן	אויף די לאַדע
מִלְמָעְלָה׃	פון אויבען.
21. וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֹן	21. און ער האט אַריינגעבראַכט די לאַדע
אֶל־הַמִּשְׁכָּן	אין די וואָהנונג,
וַיָּשֶׂם	און ער האט [2]געטאָן
אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ	דעם פאָרהאַנג צור בעדעקונג,
וַיָּסֶךְ	און ער האט בעדעקט
עַל־אֲרוֹן הָעֵדוּת	אויף די לאַדע פון דאס צייגניס,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
22. וַיִּתֵּן אֶת־הַשֻּׁלְחָן	22. און ער האט געשטעלט דעם טיש
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייט פון דער וואָהנוג
צָפֹנָה	געגען נאָרד־זייט,
מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃	אויסער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג.
23. וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו	23. און ער האט אויף איהם צוגעריכטעט
עֵרֶךְ לֶחֶם	די צוריכטונג פון די ברויט
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
24. וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה	24 און ער האט געשטעלט דעם לייכטער
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט
נֹכַח הַשֻּׁלְחָן	געגענ־איבער דעם טיש,
עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייט פון דער וואָהנונג
נֶגְבָּה׃	געגען זיד־זייט.
25. וַיַּעַל הַנֵּרֹת	25. און ער האט אָנגעצונדען די לאָמפען,
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
26. וַיָּשֶׂם	26. און ער האט געשטעלט
אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב	דעם גאָלדענעם אַלטאַר
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃	פאַר דעם פאָרהאַנג.
27. וַיַּקְטֵר עָלָיו	27. און ער האט גערויכערט אויף איהם
קְטֹרֶת סַמִּים	רויכער-ווערק פון געווירצען
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
28. וַיָּשֶׂם	28. און ער האט [1]געטאָן
אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח	דעם פאָרהאַנג פון דעם איינגאַנג
לַמִּשְׁכָּן׃	צו דער וואָהנונג.
29. וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה	29. און דעם אַלטאַר פון בראַנד אָפּפערס
שָׂם	האט ער געשטעלט
פֶּתַח מִשְׁכַּן	(ביי) דעם איינגאַנג פון דער וואָהנונג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וַיַּעַל עָלָיו	און ער האט אויפ־גע־בראַכט אויף איהם
אֶת־הָעֹלָה	דער בראַנד אָפּפער,
וְאֶת־הַמִּנְחָה	און דעם שפּייז־אָפּפער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
30. וַיָּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר	30. און ער האט געשטעלט דעם וואַש בעקען
בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד	צווישען דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צווישען דעם אַלטאַר,
וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם	און ער האט דאָרט געגעבען וואַסער

1) ד. ה. דעם דאַך. 2) אויפגעהאַנגען.

לְרָחְצָה׃	צום וואשען.
31. וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ	31. און עס האבען געוואשען פון איהם
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃	און זייערע פיס.
32. בְּבֹאָם	32. ווען זיי פלעגען אריינקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט
וּבְקָרְבָתָם	און ווען זיי פלעגען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אלטאר,
יִרְחָצוּ	פלעגען זיי זיך וואשען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
33. וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר	33. און ער האט אויפגעשטעלט דעם הויף
סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ	ארום די וואהנונג און דעם אלטאר,
וַיִּתֵּן	און ער האט געגעבען
אֶת־מָסַךְ	דעם פארהאנג
שַׁעַר הֶחָצֵר	פון דעם טויער פון דעם הויף
וַיְכַל מֹשֶׁה	און משה האט געענדיגט
אֶת־הַמְּלָאכָה׃	די ארבייט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
34. וַיְכַס הֶעָנָן	34. און דער וואלקען האט בעדעקט
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאמלונגס געצעלט
וּכְבוֹד יְהוָה	און די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃	האט אנגעפילט די וואהנונג
35. וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה	35. און משה האט ניט געקענט
לָבוֹא	[צו] קומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט.
כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן	דען דער וואלקען האט גערוהט אויף איהם,
וּכְבוֹד יְהוָה	און די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃	האט אנגעפילט די וואהנונג.
36. וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן	36. און ווען דער וואלקען פלעגט זיך אויפהייבען
מֵעַל הַמִּשְׁכָּן	פון דער וואהנונג
יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל רייזען,
בְּכֹל מַסְעֵיהֶם׃	אין אלע זייערע רייזען.
37. וְאִם־לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן	37. און ווען דער וואלקען פלעגט זיך ניט אויף־הייבען
וְלֹא יִסְעוּ	דאן פלעגען זיי ניט רייזען,
עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ׃	ביז דעם טאג, ווען ער פלעגט זיך אויף־הייבען.
38. כִּי עֲנַן יְהוָה	38. דען דעם עוויגענס וואלקען
עַל־הַמִּשְׁכָּן	(איז געווען) אויף דעם וואהנונג
יוֹמָם	ביי טאג,
וְאֵשׁ	און א פייער
תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ	פלעגט זיין (ביי) נאכט אויף איהם
לְעֵינֵי	פאר די אויגען
כָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל	פון די גאנצע הויז ישראל
בְּכָל־מַסְעֵיהֶם׃	אין אלע זייערע רייזען.

חזק

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

— או —

חומש

לְבָתֵּי־סֵפֶר וְלָעָם

סֵפֶר־עֵזֶר לִקְטַנִּים וְלִגְדוֹלִים לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה בְּלִי כָל שִׁנּוּי וְקִצּוּר
עַל פִּי שִׁיטָה חֲדָשָׁה, פְּשׁוּטָה וְקַלָּה בְּשֵׁם שִׁיטַּת־הַטּוּרִים (ליניען סיסטעם)

דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע

איין לייכטע און איינפאַכע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאַנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם“

פיר העברעאישע שולען און חדרים, ווי אויך פיר זעלבסט־אונטערריכט.

— פון —

יוסף בן יהודה מאָגילניצקי

מראָססיין.

גרינדער־לעהרער פון „מאגילניצקי׳ס בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל“, 708 סויטה 5טע סט. פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאַלס לעהרער פיר העברעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי׳ס סקול.)

ספר ויקרא

4טע פערבעסערטע אויפלאגע.

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאָגילניצקי, 708 סויטה 5טע סטריט.

פילאַדעלפיאַ, פאַ.

זויא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד ?

גיט יעדען שילער א קאַרטעל אָדער א גלייכע שטיקעל פּאַפּיר. הייסט זיי דאָמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דאַרויף זעה"ר לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג ביז זיי זייגען אימשטאַנדע די איבערזעצונג צו זאָגען אויסווייניג. דאַן זאָלען זיי ארויפרוקען די קאַרטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסווייניג. דאַן זאָלען זיי אַראָברוקען די קאַרטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דאַרפען זיי אייניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דאַרפען דאַן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען אַרט. ווען זיי לערנען אָב אַ פּסוק אָדער אַ האַלבען, דאַרפען זיי גיין ווי־דערהאָלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דאַרפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסווייניג, אָבער זיי דאַרפען ניט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

שמות הטעמים

פַּשְׁטָא֙ מֻנַּ֣ח זַרְקָא֮ מֻנַּ֣ח סֶגּוֹל֒ מֻנַּ֣ח ׀ מֻנַּ֣ח רְבִ֗יעִי

מַהְפַּ֤ךְ פַּשְׁטָא֙ זָקֵף־קָטָ֔ן זָקֵף־גָּד֕וֹל מֵרְכָ֥א טִפְּחָ֖א

מֻנַּ֣ח אֶתְנַחְתָּ֑א פָּזֵ֡ר תְּלִישָׁא־קְטַנָּה֩ תְּלִישָׁא־גְדוֹלָה֠

קַדְמָ֨א וְאַזְלָ֜א אַזְלָא־גֵ֜רֵשׁ גֵּרְשַׁ֞יִם דַּרְגָּ֧א תְּבִ֛יר יְ֚תִיב

פְּסִ֣יק ׀ סוֹף־פָּסֽוּק׃ שַׁלְשֶׁ֓לֶת קַרְנֵי־פָרָ֟ה מֵרְכָא־כְפוּלָ֦ה

יֶרַח־בֶּן־יוֹמ֪וֹ ׃

ידוע הוא לכל גדל נחיצת הקריאה הנכונה על פי חקי הדקדוק, ומה גם בקריאת דברים בקהל רב, אשר הקורא קריאה משבשת, המלאה שגיאות בחקי הלשון כרמון, הוא ללעג ולקלס לרבים. לכן, לזכות את הרבים, הצגנו פה לא רק סימני מלעיל ומלרע כי אם גם סימני שוא נח ושוא נע, ואת זאת עשינו באופן היותר פשוט: כפפנו את השוא נע ועל החפץ לקרוא קריאה נכונה רק לדעת כי כל שוא אשר קומתו כפופה אל האות שאחריו כזאת (ְ) הוא שוא נע, ורהוט הוא אל האות שאחריו. כמו: הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם. אקוה כי המורים והמבינים בעם יתנו תקף ועז לפעלי.

ברכות קדם הקריאה בתורה.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכות אחרי הקריאה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת· וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

קודם קריאת ההפטרה אומר המפטיר זה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

אחר קריאת ההפטרה אומר המפטיר הברכות האלה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם· כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ · בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ· עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת־כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מָגֵן דָּוִד:

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ· יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

סֵפֶר וַיִּקְרָא

LEVITICUS.

CAPUT. I. א

1. וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה	1. און [1]ער האט גערופען צו משה,
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו	און דער עוויגער האט גערעט צו איהם,
מֵאֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אָדָם כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם	ווען [2]אַ מאַן פון אייך וועט [3]ברייגגען
קָרְבָּן לַיהוָה	איין אָפּפער צום עוויגען,
מִן־הַבְּהֵמָה	פון [די] פיה,
מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן	פון [די] רינדער אדער פון [די] שאָף
תַּקְרִיבוּ	זאלט איהר [3]ברייגגען
אֶת־קָרְבַּנְכֶם׃	אייער אָפּפער.
3. אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ	3. אויב אַ בראַנד־אָפּפער איז זיין אָפּפער
מִן־הַבָּקָר	פון [די] רינדער,
זָכָר תָּמִים	אַ מענליכעס, אָהן אַ פעהלער,
יַקְרִיבֶנּוּ	זאָל ער עס [3]ברייגגען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט
יַקְרִיב אֹתוֹ	זאָל ער איהם [3]ברייגגען
לִרְצֹנוֹ	פון זיין ווילען[4]
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
4. וְסָמַךְ יָדוֹ	4. און ער זאָל [5]אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל רֹאשׁ הָעֹלָה	אויף דעם קאָפּ פון דעם בראַנד־אָפּפער,
וְנִרְצָה לוֹ	אום עס זאָל מיט [6]ווילען אָנגענומען ווערען פיר איהם,
לְכַפֵּר עָלָיו׃	צו [7]פערגעבען [8]אויף איהם.
5. וְשָׁחַט	5. און ער זאָל שלאַכטען

אֶת־בֶּן הַבָּקָר	דעם יונגען רינד
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען.
וְהִקְרִיבוּ	און עס זאלען ברייגגען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן׳ס זיהן, די פריסטערס,
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט,
וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם	און זיי זאלען [9]שפּרענגען דאס בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב	אויף דעם אַלטאַר אַרום,
אֲשֶׁר־פֶּתַח	וועלכער (איז ביים) אַיינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
6. וְהִפְשִׁיט	6. און ער זאל [10]אָבשינדען
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראַנד־אָפּפער,
וְנִתַּח אֹתָהּ	און ער זאל עס צושניידען
לִנְתָחֶיהָ׃	אויף איהרע שטיקער,
7. וְנָתְנוּ	7. און עס זאלען געבען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	די זיהן פון אהרן דעם פּריסטער
אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	פייער אויף דעם אַלטאַר,
וְעָרְכוּ עֵצִים	און זיי זאלען [11]אָרדנען האָלץ
עַל־הָאֵשׁ׃	איבער דעם פייער.
8. וְעָרְכוּ	8. און עס זאלען [11]אָרדנען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן׳ס זיהן, די פּריסטערס,
אֵת הַנְּתָחִים	די שטיקער,
אֶת־הָרֹאשׁ	דעם קאָפּ
וְאֶת־הַפָּדֶר	און דאס [12]פעטס
עַל־הָעֵצִים	אויף די האָלץ,
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ	וואס איז איבער דעם פייער,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	וואס איז אויף דעם אַלטאַר.

1) גאט. 2) יעמאַנד. 3) דאַרברייגגען. 4) זעה רש״י; אדער: צור וואָהל געפעליגקייט פיר איהם; אדער: אום איהם וואָהלגעפעליג צו מאַכען פאר דעם עוויגען. 5) אָרויפלייגען. 6) גנאַדע. 7) פערזעהכען. 8) פיר. 9) שפּריצען. 10) אָבציהען (די הויט). 11) צובערייטען, אויסלייגען. 12) פעטהויט, בלאַם.

9. וקרבו וכרעיו	9. און זיינע איינגעווייידע און זיינע [1]קני-שטיקער
ירחץ במים	זאל ער וואשען מיט וואסער
והקטיר הכהן	און דער פריסטער זאל [2]רויכערן
את-הכל	אלעם
המזבחה	אויף דעם אלטאר,
עלה	(עס איז) א בראנד־אפפער,
אשה	איין פייער־אפפער
ריח-ניחח ליהוה:	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
10. ואם-מן-הצאן קרבנו	10. און אויב פון [די] שאף איז זיין אפפער,
מן-הכשבים	פון [די] לאמען
או מן-העזים	אדער פון [די] ציגען
לעלה	פיר א בראנד־אפפער,
זכר תמים יקריבנו:	זאל ער עס ברייגגען א מענליכעס אהן א פעהלער.
11. ושחט אתו	11. און ער זאל עס שלאכטען
על ירך המזבח	אויף דער זייט פון דעם אלטאר
צפנה	געגען נארד־זייט
לפני יהוה	פאר דעם עוויגען,
וזרקו	און עס זאלען שפרענגען
בני אהרן הכהנים	אהרן'ס זיהן, די פריסטערס,
את-דמו	זיין בלוט
על-המזבח סביב:	אויף דעם אלטאר ארום.
12. ונתח אתו לנתחיו	12. און ער זאל עס צושניידען אויף זיינע שטיקער
ואת-ראשו	מיט זיין קאפף
ואת-פדרו	און מיט זיינע פעטס,
וערך הכהן אתם	און דער פריסטער זאל זיי ארדנען
על-העצים	אויף די האלץ,
אשר על-האש	וואס איז איבער דעם פייער,
אשר על-המזבח:	וואס איז אויף דעם אלטאר.
13. והקרב והכרעים	13. און די איינגעווייידע און די [1]קני־שטיקער
ירחץ במים	זאל ער וואשען מיט וואסער
והקריב הכהן	און דער פריסטער זאל ברייגגען
את-הכל	אלעס,
והקטיר המזבחה	און ער זאל (עס) [2]רויכערן אויף דעם אלטאר,
עלה הוא	עס איז א בראנד־אפפער
אשה	א פייער אפפער
ריח ניחח ליהוה:	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
שני	שני
14. ואם מן-העוף עלה	14. און אויב א בראנד־אפפער פון דאס געפליגעל[3]
קרבנו ליהוה	איז זיין אפפער צום עוויגען
והקריב מן-התרים	דאן זאל ער ברייגגען פון [די] טורטעל־טויבען
או מן-בני היונה	אדער פון די יונגע טויבען
את-קרבנו:	זיין אפפער.
15. והקריבו הכהן	15. און דער פריסטער זאל עס ברייגגען
אל-המזבח	צו דעם אלטאר,
ומלק את-ראשו	און ער זאל אפקנייפען זיין קאפ,
והקטיר המזבחה	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אלטאר,
ונמצה דמו	און זיין בלוט זאל אויס־געדריקט ווערען
על קיר המזבח:	אויף דעם וואנד פון דעם אלטאר.
16. והסיר את-מראתו	16. און ער זאל [4]אבזאנדערן זיין קראפ
בנצתה	מיט איהרע פעדערן,[5]
והשליך אתה	און ער זאל עס ווארפען
אצל המזבח קדמה	ביי דעם אלטאר, געגען מארגען־זייט,
אל-מקום הדשן:	צום ארט פון די אש.
17. ושסע אתו	17. און ער זאל עס איינ־רייסען
בכנפיו	ביי זיינע פליגלען,
לא יבדיל	ער זאל (עס אבער) ניט [6]אבטהיילען,
והקטיר אתו הכהן	און דער פריסטער זאל עס רויכערן
המזבחה	אויף דעם אלטאר
על-העצים	אויף די האלץ,
אשר על-האש	וואס איז איבער די פייער,
עלה הוא	דאס איז א בראנד־אפפער,
אשה	א פייער־אפפער
ריח ניחח ליהוה:	(צום) ליבליכען ג[illegible]ך פיר [illegible]וויגען.

CAP. II.

1. ונפש כי-תקריב	1. און ווען [7]א פ[illegible] וועט [illegible]ייגגען
קרבן מנחה ליהוה	א שפייז־אפפער צ[illegible] וויגען
סלת יהיה קרבנו	זאל זיין פיינע [illegible] זיין אפפער;
ויצק עליה שמן	און ער זאל גיסען אויף א הר אייל,
ונתן עליה לבנה:	און ער זאל געבען אויף איהר ווייהרויך
2. והביאה	2. און ער זאל איהר ברייגגען
אל-בני אהרן	צו אהרן'ס זיהן,

1) פוס־שטיקער. 2) פערברענען, לאזען מיט'ן רויך אויפגעהן. 3) אזוי ווי: ואם עולה מן העוף. דיזעס שטימט ניט מיט ז'ער נגינה. 4) אראבנעהמען, אראבשניידען. 5) ד. ה. אבשניידען דעם קראפ צוזאמען מיט די אויסוויניגסטע הויט און די פעדערן דארויף. זעה רש"י. 6) אבזאנדערן, ד. ה. ער זאל ניט איבער־רייסען אין גאנצען. 7) יעמאנד.

הַכֹּהֲנִים	די פּריסטערס,
וְקָמַץ מִשָּׁם	און ער זאל [1]אַראָפּ-נעהמען פון דאָרט
מְלֹא קֻמְצוֹ	זיין פולען הויפען
מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ	פון איהרע פיינע מעהל און פון איהרע אייל
עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ	מיט איהר גאַנצען ווייהרויך
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל רויכערן
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר [2]געדענק-טהייל
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
אִשֵּׁה	(עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
3. וְהַנּוֹתֶרֶת	3. און דאס איבריגע
מִן־הַמִּנְחָה	פון דעם שפּייז-אָפּפער
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	(זאל זיין) פיר אהרן און פיר זיינע זיהן
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	(אלס) אַלער־הייליגסטע
מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃	פון די פייער־אָפּפערן פון דעם עוויגען.
4. וְכִי תַקְרִב	4. און ווען דו ווערסט ברייגגען
קָרְבַּן מִנְחָה	אַ שפּייז־אָפּפער
מַאֲפֵה תַנּוּר	(פון) [3]אויווען־געבעק,
סֹלֶת	(זאל עס זיין פון) פיינע מעהל
חַלּוֹת מַצֹּת	אונגעזייערטע קוכענס,
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	או אונגעזייערטע קיכלעך
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן׃	בעשמירט מיט אייל.
5. וְאִם־מִנְחָה	5. און אויב אַ שפּייז־אָפּפער
עַל־הַמַּחֲבַת	אויף דער [4]פּאַן
קָרְבָּנֶךָ	איז דיין אָפּפער,
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	(זאל עס זיין פון) פיינע מעהל געמישט מיט אייל,
מַצָּה תִהְיֶה׃	אונגעזייערט זאל עס זיין.
6. פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים	6. [5]צוברעקעל עס (אין) ברעקלעך,
וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן	און דו זאלסט גיסען אויף איהר אייל
מִנְחָה הִוא׃	עס איז אַ שפּייז אָפּפער.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
7. וְאִם־מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת	7. און אויב אַ שפּייז-אָפּפער (אין) אַ [6]בראָט־פּאַן
קָרְבָּנֶךָ	איז דיין אָפּפער,
סֹלֶת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה	זאל עס געמאַכט ווערען (פון) פיינע מעהל מיט אייל.

8. וְהֵבֵאתָ	8. און דו זאלסט ברייגגען
אֶת־הַמִּנְחָה	דעם שפּייז־אָפּפער,
אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה	וועלכער וועט געמאַכט ווערען פון דיזעס
לַיהוָה	צום עוויגען,
וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן	און ער זאל עס ברייגגען צום פּריסטער,
וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	און ער זאל עס דערנעהנטערן צום אַלטאַר.
9. וְהֵרִים הַכֹּהֵן	9. און דער פּריסטער זאל [7]אָב־שיידען
מִן־הַמִּנְחָה	פון דעם שפּייז־אָפּפער
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר [2]געדענק-טהייל,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אַלטאַר,
אִשֵּׁה	(עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
10. וְהַנּוֹתֶרֶת	10. און דאס איבריגע
מִן־הַמִּנְחָה	פון דעם שפּייז־אָפּפער
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	(זאל זיין) פיר אהרן און פיר זיינע זיהן,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	(אַלס) אַלער־הייליגסטע
מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען.
11. כָּל־הַמִּנְחָה	11. יעדען שפּייז־אָפּפער,
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה	וואס איהר וועט ברייגגען צו גאָט,
לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ	זאל ניט געמאַכט ווערען (פון) געזייערטעס,
כִּי כָל־שְׂאֹר	דען יעדעס זויער־טייג
וְכָל־דְּבַשׁ	און יעדע האָניג
לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ	זאלט איהר דאַפון ניט רויכערן
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען.
12. קָרְבַּן רֵאשִׁית	12. (אַלס) אָפּפער פון די ערסטלינגע
תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה	זאלט איהר זיי ברייגגען צום עוויגען,
וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ	אבער אויפ׳ן אַלטאַר
לֹא־יַעֲלוּ	זאלען זיי ניט אויפגיין
לְרֵיחַ נִיחֹחַ׃	צום ליבליכען גערוך.
13. וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ	13. און אלע דיינע שפּייז־אָפּפערס
בַּמֶּלַח תִּמְלָח	זאלסט׳ו זאַלצען מיט זאַלץ,
וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח	און דו זאלסט ניט [8]לאָזען פעהלען זאַלץ
בְּרִית אֱלֹהֶיךָ	(אַלס) בונד פון דיין גאָט[9]
מֵעַל מִנְחָתֶךָ	פון דיין שפּייז־אָפּפער;
עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ	ביי אַלע דיינע אָפּפערס
תַּקְרִיב מֶלַח׃	זאלסט׳ו ברייגגען זאַלץ.

1) מיט׳ן הויפען. 2) דופּט-טהייל. 3) געבאַקענעס אין אויווען (אָפען). 4) פּפאַנע. 5) צערשטיקעל. 6) בראָט-בעקען, טיפע-פּאַן, טיגעל. 7) אראָבנעהמען 8) צושטערן 9) נאך יעצט איז די אראַבישע זיטע ביים שליסען אַ בונד צו געניסען אייניגע זאַלץ־קערנער; זאַלץ פערהינדערט פוילגיס און איז דארום פּאסענד פיר אַ צייכען פון אַ דויערהאַפטען בונד.

14. וְאִם־תַּקְרִיב	14. און אויב דו וועסט ברייגגעו,
מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיְיָ	אַ שפּייז־אָפּפער פון ערשט־ליגגען צום עוויגען,
אָבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ	[1]זאַנג(ען) געבראָטען אויפ'ן פייער,
גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל	גרויפּען פון [2]פרישע קערנער
תַּקְרִיב	זאלסט ו ברייגגען
אֵת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ :	דעם שפּייז־אָפּפער פון דיינע ערשטלינגען.
15. וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן	15. און דו זאלסט געבען אויף איהר אייל,
וְשַׂמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנָה	און דו זאלסט לייגען אויף איהר ווייהרויך
מִנְחָה הִוא :	עס איז אַ שפּייז־אָפּפער.
16. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	16. און דער פּריסטער זאל רויכערן
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר „געדענק־טהייל
מִגִּרְשָׂהּ וּמִשַּׁמְנָהּ	פון איהרע גרויפּען און פון איהרע אייל
עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ	מיט איהר גאַנצען ווייהרויך
אִשֶּׁה לַיהוָה :	(אַלס) אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען.

Cap. III. ג

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וְאִם־זֶבַח שְׁלָמִים	1. און אויב אַ פרידענס־שלאַכטונג
קָרְבָּנוֹ	איז זיין אָפּפער,
אִם מִן־הַבָּקָר	(דאַן) אויב פון [די] רינדער
הוּא מַקְרִיב	ברייגגט ער,
אִם־זָכָר אִם־נְקֵבָה	סיי אַ מענליכעס סיי אַ ווייבליכעס,
תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ	זאל ער עס ברייגגען אָהן אַ פעהלער
לִפְנֵי יְהוָה :	פאר דעם עוויגען.
2. וְסָמַךְ יָדוֹ	2. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ	אויף דעם קאָפּ פון זיין אָפּפער,
וּשְׁחָטוֹ	און ער זאל איהם שלאַכטען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְזָרְקוּ	און עס זאלען שפּרענגען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן'ס זיהן, די פּריסטערס,
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב :	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
3. וְהִקְרִיב	3. און ער זאל ברייגגען
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאַכטונג
אִשֶּׁה לַיהוָה	אַ פייער אָפּפער צום עוויגען
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט די איינגע־וויידע.
וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב	און אַלע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב :	וואס איז אויף די איינגעווייד.
4. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	4. און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז [3]ביי די [4]פלאַנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די [5]רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיוֹת	[6]מיט די נירען
יְסִירֶנָּה :	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
5. וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְנֵי־אַהֲרֹן	5. און אהרן'ס זיהן זאלען עס רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר
עַל־הָעֹלָה	[7]איבער דעם בראַנד־אָפּפער
אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים	וועלכער איז אויף די האָלץ,
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ	וואס איז איבער דעם פייער,
אִשֵּׁה	(עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה :	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
6. וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ	6. און אויב פון [די] שאָף איז זיין אָפּפער
לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה	אַלס פרידענס־אָפּפער צום עוויגען,
זָכָר אוֹ נְקֵבָה תָּמִים	אַ מענליכעס אדער אַ ווייבליכעס אָהן אַ פעהלער
יַקְרִיבֶנּוּ :	זאל ער עס ברייגגען.
7. אִם־כֶּשֶׂב	7. אויב אַ לאַם
הוּא־מַקְרִיב	ברייגגט ער
אֶת־קָרְבָּנוֹ	זיין אָפּפער,
וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְיָ :	דאַן זאל ער עס ברייגגען פאר דעם עוויגען.
8. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	8. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ	אויף דעם קאָפּ פון זיין אָפּפער,
וְשָׁחַט אֹתוֹ	און ער זאל איהם שלאַכטען
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן'ס זיהן זאלען שפּרענגען
אֶת־דָּמוֹ	זיין בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב :	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
9. וְהִקְרִיב	9. און ער זאל ברייגגען
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאַכטונג

1) צייטיגע זאַנגען גערעסטעט אויפ'ן פייער. 2) זאַפטיגע. 3) אויף. 4) לענדען. 5) נעטץ. 6) אויף, ביי.
7) אויסער דעם (בעשטענדיגען) בראַנד־אָפּפער; זעה רש"י.

אִשֶּׁה לַיהוָֹה	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עווינען
חֶלְבּוֹ	זיינע פעטס,
הָאַלְיָה תְמִימָה	דעם גאַנצען [1]וויידעל
לְעֻמַּת הֶעָצֶה	[2]געגען דעם [3]קרייץ־ביין
יְסִירֶנָּה	זאל ער עס אַראָב־נעהמען,
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט די איינגעווייידע,
וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב	און אַלע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃	וואס איז אויף די איינגעווייידע.
10. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	10. און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז ביי די פלאַנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) [4]אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה׃	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
11. וְהִקְטִירוֹ הַכֹּהֵן	11. און דער פריסטער זאל עס רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
לֶחֶם אִשֶּׁה לַיהוָֹה׃	(אַלס) פייער־אָפּפער־שפּייזע צום עווינען.
12. וְאִם־עֵז קָרְבָּנוֹ	12. און אויב אַ ציג איז זיין אָפּפער,
וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָֹה׃	דאַן זאל ער עס בריינגען פאר דעם עווינען.
13. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	13. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאָפּ,
וְשָׁחַט אֹתוֹ	און ער זאל עס שלאַכטען
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן׳ס זיהן זאלען שפּרענגען
אֶת־דָּמוֹ	זיין בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
14. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ	14. און ער זאל דאַפון בריינגען
קָרְבָּנוֹ	זיין אָפּפער
אִשֶּׁה לַיהוָֹה	(אַלס) פייער אָפּפער צום עווינען:
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט די איינגעווייידע,
וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב	און אַלע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃	וואס איז אויף די איינגעווייידע.

15. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	15. און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז אויף די פלאַנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) [4]אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה׃	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
16. וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן	16. און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
לֶחֶם אִשֶּׁה	(אַלס) פייער־אָפּפער־שפּייזע
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
כָּל־חֵלֶב לַיהוָֹה׃	אַלע פעטס געהערט צום עווינען.
17. חֻקַּת עוֹלָם	17. איין עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם	[6]אַלע פעטס און [6]אַלע בלוט
לֹא תֹאכֵלוּ׃	זאלט איהר ניט עסען.

Cap. IV. ד

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
נֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא	ווען אַ פערזאָן וועט זינדיגען
בִשְׁגָגָה	דורך איין אירטהום,
מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָֹה	געגען אירגענד וועלכע פערבאָטע פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה	און ער וועט טהאָן איינע פון זיי.
3. אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ	3 אויב דער געזאַלבטער פריסטער
יֶחֱטָא	וועט זינדיגען
לְאַשְׁמַת הָעָם	צור פער־שולדיגונג פון דעם פאָלק,[6]
וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ	דאַן זאל ער בריינגען וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר חָטָא	וואס ער האט געזינדיגט,
פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים	אַ יונגען שטיר אָהן אַ פעהלער

1) שוויפ־שטיק, עק. 2) ביז, ביי. 3) ריק־גראַט. 4) איבער, ביי. 5) קיינע. 6) ד. ה. און ער האט דאַ־דורך געבראַכט שולד אויפ׳ן פאָלק. זעה רש״י

לַיהוָה לְחַטָּאת׃	צום עוויגען פיר אַ זינד־אָפּפער.
4. וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר	4. און ער זאל ברייגגען דעם שטיר
אֶל־פֶּתַח	צום איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁ הַפָּר	אויף דעם קאָפּ פון דעם שטיר,
וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר	און ער זאל שלאַכטען דעם שטיר
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
5. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ	5. און דער געזאַלבטער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הַפָּר	פון דאס בלוט פון דעם שטיר
וְהֵבִיא אֹתוֹ	און ער זאל עס ברייגגען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום פערזאַמלונגס געצעלט
6. וְטָבַל הַכֹּהֵן	6. און דער פריסטער זאל איינטונקען
אֶת־אֶצְבָּעוֹ	זיין פינגער
בַּדָּם	אין דאס בלוט,
וְהִזָּה מִן־הַדָּם	און ער זאל שפּרענגען פון דאס בלוט
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אֶת־פְּנֵי פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ׃	[1]געגען דעם פאָרהאַנג פון דעם הייליגטהום.
7. וְנָתַן הַכֹּהֵן	7. און דער פריסטער זאל געבען
מִן־הַדָּם	פון דאס בלוט
עַל־קַרְנוֹת מִזְבַּח	אויף די [2]הערנער פון דעם אַלטאַר
קְטֹרֶת הַסַּמִּים	פון די געווירצען־רויכער־ווערק
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד	וועלכער [3]איז אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְאֵת ׀ כָּל־דַּם הַפָּר	און דאס [4]גאַנצע בלוט פון דעם שטיר
יִשְׁפֹּךְ	זאל ער אויס־גיסען
אֶל־יְסוֹד	צום גרונד
מִזְבַּח הָעֹלָה	פון דעם בראַנד־אָפּפער־אַלטאַר,
אֲשֶׁר־פֶּתַח	וועלכער (איז ביים) אַיינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
8. וְאֶת־כָּל־חֵלֶב	8. און די גאַנצע פעטס
פַּר הַחַטָּאת	פון דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער
יָרִים מִמֶּנּוּ	זאל ער [5]אַראָפּ־נעהמען פון איהם,

אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס,
הַמְכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט איבער די איינגעווייד,
וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב	און אַלע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃	וואס איז אויף די איינגעווייד.
9. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	9. און די ביידע נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז ביי די פלאַנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) [6]אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיוֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה׃	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
10. כַּאֲשֶׁר יוּרַם	10. ווי עס ווערט אַראָב־גענומען
מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון דעם אָקס פון די פרידענס שלאַכטונג,
וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
עַל מִזְבַּח הָעֹלָה׃	אויף דעם בראַנד־אָפּפער־אַלטאַר.
11. וְאֶת־עוֹר הַפָּר	11. און דאס פעל פון דעם שטיר
וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ	און זיין גאַנצע פלייש
עַל־רֹאשׁוֹ	מיט זיין קאָפּ
וְעַל־כְּרָעָיו	און מיט זיינע קני־שטיקער
וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ׃	און זיינע איינגעווייד און זיינע מיסט.
12. וְהוֹצִיא	12. און ער זאל אַרויס־ברייגגען
אֶת־כָּל־הַפָּר	דעם גאַנצען שטיר
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער
אֶל־מָקוֹם טָהוֹר	צו אַ רייגעם אָרט,
אֶל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן	צום אָרט, וואו מען שיט אויס די אַש,
וְשָׂרַף אֹתוֹ	און ער זאל איהם פערברענגען
עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ	אויף האָלץ אים פייער.
עַל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן	אויף דעם אָרט, וואו מען שיט אויס די אַש,
יִשָּׂרֵף׃	זאל ער פערברענט ווערען.
13. וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ	13. און אויב די גאַנצע געמיינדע פון ישראל וועלען פעראירען,
וְנֶעְלַם דָּבָר	און עס וועט פערבאָרגען ווערען אַ זאַך
מֵעֵינֵי הַקָּהָל	פון די אויגען פון דער פערזאַמלונג,
וְעָשׂוּ	או׳ זיי וועלען טהאָן
אַחַת מִכָּל־מִצְוֺת יְיָ	איינע פון אַלע פערבאָטע פון דעם עוויגען,

1) פאר. 2) האָרן־פערמיגע ווינקלען. 3) שטעהט. 4) גאַנצע (איבריגע) בלוט. 5) אָבשיידען, אָפּהייבען.
6) איבער, ביי, אָדער: מיט דעם לעבער.

אשר לא־תעשינה	וועלכע דארפען ניט געטאָן ווערען,
ואשמו :	און זיי וועלען זיך פערשולדיגען,
14. ונודעה החטאת	14. און (נאכדעם) ווען בעוואוסט ווערען די זינד,
אשר חטאו עליה	מיט וועלכע זיי האבען גזינדיגט,
והקריבו הקהל	דאַן זאל די פערזאַמלונג ברייגגען
פר בן־בקר לחטאת	איין יונגען שטיר פיר אַ זינד אָפּפער,
והביאו אתו	און זיי זאלען איהם ברייגגען
לפני אהל מועד :	פאר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
15. וסמכו	15. און עס זאלען אָנשפּאַרען
זקני העדה	די עלטעסטע פון דער געמיינדע
את־ידיהם	זייערע הענד
על־ראש הפר	אויף דעם קאָפּ פון דעם שטיר
לפני יהוה	פאר דעם עוויגען,
ושחט את־הפר	און מען זאל שלאַכטען דעם שטיר
לפני יהוה :	פאר דעם עוויגען.
16. והביא הכהן המשיח	16. און דער געזאַלבטער פריסטער זאל ברייגגען
מדם הפר	פון דאס בלוט פון דעם שטיר
אל־אהל מועד :	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
17. וטבל הכהן	17. און דער פריסטער זאל איינטונקען
אצבעו	זיין פינגער
מן־הדם	[1]אין דאס בלוט,
והזה שבע פעמים	און ער זאל שפּרענגען זיבען מאל
לפני יהוה	פאר דעם עוויגען
את־פני הפרכת :	געגען דעם פאָרהאַנג.
18. ומן־הדם יתן	18. און פון דעם בלוט זאל ער געבען
על־קרנת המזבח	אויף די הערנער פון דעם אַלטאַר,
אשר לפני יהוה	וועלכער [2]איז פאר דעם עוויגען,
אשר באהל מועד	וועלכער [2]איז אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
ואת כל־הדם ישפך	און דאס גאַנצע בלוט זאל ער אויסגיסען
אל־יסוד	צום גרונד
מזבח העלה	פון דעם בראַנד־אָפּפער אַלטאַר,
אשר־פתח	וועלכער ([2]איז ביים) איינגאַנג
אהל מועד :	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
19. ואת כל־חלבו	19. און זיין גאַנצע פעטס
ירים ממנו	זאל ער אַראָב־נעהמען פון איהם,
והקטיר המזבחה :	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אַלטאַר.
20. ועשה לפר	20. און ער זאל טהאָן צום שטיר,
כאשר עשה	ווי ער האט געטאָן
לפר החטאת	צום שטיר פון דעם זינד אָפּפער,
כן יעשה־לו	אַזוי זאל ער טהאָן צו איהם,
וכפר עלהם הכהן	און דער פריסטער זאל אויף זיי [3]פערגעבען,
ונסלח להם :	און עס וועט זיי פערגעבען ווערען.
21. והוציא את־הפר	21. און ער זאל אַרויס־פיהרען דעם שטיר
אל־מחוץ למחנה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
ושרף אתו	און ער זאל איהם פערברענען,
כאשר שרף	ווי ער האט פערברענט
את הפר הראשון	דעם ערשטען שטיר,
חטאת הקהל הוא :	עס איז אַ זינד־אָפּפער פון דער פערזאַמלונג.
22. אשר נשיא יחטא	22. ווען אַ פירשט וועט זינדיגען,
ועשה	און ער וועט טהאָן
אחת מכל־מצות	איינע פון אלע פערבאָטען
יהוה אלהיו	פון דעם עוויגען זיין גאט,
אשר לא־תעשינה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
בשגגה	דורך איין אירטהום,
ואשם :	און ער וועט זיך פערשולדיגען.
23. או־הודע אליו	23. און עס וועט איהם בעקאַנט געמאַכט ווערען[4]
חטאתו	זיין זינד,
אשר חטא בה	מיט וועלכע ער האט געזינדיגט,
והביא את־קרבנו	דאַן זאל ער ברייגגען זיין אָפּפער
שעיר עזים	אַ ציגען־באָק,
זכר תמים :	אַ מענליכען, אָהן אַ פעהלער.
24. וסמך ידו	24. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
על־ראש השעיר	אויף דעם קאָפּ פון דעם באָק,
ושחט אתו	און ער זאל איהם שלאַכטען
במקום אשר־ישחט	אין דעם אָרט וואו מען שלאַכטעט
את־העלה	דעם בראַנד־אָפּפער
לפני יהוה	פאר דעם עוויגען,
חטאת הוא :	עס איז אַ זינד־אָפּפער.
25. ולקח הכהן	25. און דער פריסטער זאל נעהמען
מדם החטאת	פון דאס בלוט פון דעם זינד אָפּפער
באצבעו	מיט זיין פינגער,

1) פון. 2) שטעהט. 3) פערזעהנען. 4) אזוי: ווי „וְהוֹדַע" אָדער ווי „ונודעה" אין פ' 14, אדער „או" מיינט ווי „אם", זעה רש"י.

וְנָתַן עַל־קַרְנֹת	און ער זאל (עס) געבען אויף די הערנער
מִזְבַּח הָעֹלָה	פון דעם בראנד־אָפּפּער אלטאר,
וְאֶת־דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ	און זיין בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְסוֹד	צום גרונד
מִזְבַּח הָעֹלָה׃	פון דעם בראנד־אָפּפּער־ אלטאר.
26. וְאֶת־כָּל־חֶלְבּוֹ	26. און זיין גאנצע פעטס
יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	זאל ער רויכערן אויף דעם אלטאר,
כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים	ווי די פעטס פון די פרידענס שלאכטונג
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
מֵחַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
27. וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת	27. און אויב [1]איין פערזאָן
תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה	וועט זינדיגען דורך איין אירטהום
מֵעַם הָאָרֶץ	פון דעם פאָלק פון דעם לאנד[1]
בַּעֲשֹׂתָהּ	דאמיט וואס [2]ער וועט טהאן
אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה	איינע פון די פערבאָטען פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה	וועלכע דארפען ניט געטאָן ווערען,
וְאָשֵׁם׃	און ער וועט זיך פערשולדי־ גען.
28. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו	28. און עס וועט איהם בעקאנט געמאכט ווערען[3]
חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא	זיין זינד, וועלכע ער האט געזינדיגט.
וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ	דאן זאל ער ברייגגען זיין אָפּפער
שְׂעִירַת עִזִּים	א ציג,
תְּמִימָה נְקֵבָה	א ווייבליכע, אָהן א פעהלער,
עַל־חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר חָטָא׃	וועלכע ער האט געזינדיגט.
29. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	29. און ער זאל אָנשפארען זיין האנד
עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת	אויף דעם קאָפּ פון דעם זינד־אָפּפער,
וְשָׁחַט אֶת־הַחַטָּאת	און ער זאל שלאכטען דעם זינד־אָפּפער
בִּמְקוֹם הָעֹלָה׃	אין דעם אָרט פון דעם בראנד־אָפּפער.
30. וְלָקַח הַכֹּהֵן	30. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדָּמָהּ	פון איהר בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,
וְנָתַן עַל־קַרְנֹת	און ער זאל (עס) געבען אויף די הערנער
מִזְבַּח הָעֹלָה	פון דעם בראנד־אָפּפער־ אלטאר,
וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ	און איהר גאנצע בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃	צום גרונד פון דעם אלטאר.
31. וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּהּ	31. און איהר גאנצע פעטס
יָסִיר	זאל ער אראָב־נעהמען,
כַּאֲשֶׁר הוּסַר חֵלֶב	ווי עס איז אראָב־גענומען געוואָרען די פעטס
מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאכטונג
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל (עס) רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	צום ליבליכען גערוך צום עוויגען.
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דעם פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
32. וְאִם־כֶּבֶשׂ	32. און אויב א לאם
יָבִיא קָרְבָּנוֹ	וועט ער ברייגגען זיין אָפּפער
לְחַטָּאת	אלס זינד־אָפּפער,
נְקֵבָה תְמִימָה	א ווייבליכעס, אָהן א פעהלער,
יְבִיאֶנָּה׃	זאל ער עס ברייגגען.
33. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	33. און ער זאל אָנשפארען זיין האנד
עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת	אויף דעם קאָפּ פון דעם זינד־אָפּפער,
וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת	און ער זאל עס שלאכטען אלס א זינד־אָפּפער,
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט	אין דעם אָרט, וואו מען שלאכטעט
אֶת־הָעֹלָה׃	דעם בראנד־אָפּפער.
34. וְלָקַח הַכֹּהֵן	34. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הַחַטָּאת	פון דאס בלוט פון דעם זינד אָפּפער
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,
וְנָתַן עַל־קַרְנֹת	און ער זאל (עס) געבען אויף די הערנער
מִזְבַּח הָעֹלָה	פון דעם בראנד־אָפּפער אלטאר,
וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ	און איהר גאנצע בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃	צום גרונד פון דעם אלטאר.
35. וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּהּ	35. און איהרע גאנצע פעטס
יָסִיר	זאל ער אראָב־נעהמען,
כַּאֲשֶׁר יוּסַר	ווי עס ווערט אראָב־גענומען
חֵלֶב הַכֶּשֶׂב	די פעטס פון דעם לאם
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאכטונג,
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם	און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר
עַל אִשֵּׁי יְהוָה	[4]איבער די פייער־אָפּפער פון עוויגען,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם

1) ד. ה. איינער פון פאָלק, ניט א פירשט. 2) זי. 3) זעה בעמערקונג צו פ׳ 23. 4) זעה בעמערקונג 3 פ׳ 5.

עַל־חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר־חָטָא	וועלכע ער האט געזינדיגט,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.

CAP. V. — ה

1. וְנֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא	1. און ווען אַ פערזאָן וועט זינדיגען,
וְשָׁמְעָה	דאַמיט וואס זי האט געהערט
קוֹל אָלָה	די שטימע פון אַ בעשווערונג,[1]
וְהוּא עֵד	און ער איז אַ צייגע,[2]
אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע	ענטוועדער ער האט געזעהן אָדער ער וויים (עטוואס),
אִם־לוֹא יַגִּיד	אויב ער וועט ניט זאגען,
וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃	[3]דאַן וועט ער טראָגען זיין זינד.
2. אוֹ נֶפֶשׁ	2. אדער אַ פערזאָן,
אֲשֶׁר תִּגַּע	וואס וועט אָנריהרען
בְּכָל־דָּבָר טָמֵא	אָן אירגענד וועלכע אונריינע זאַך,
אוֹ בְנִבְלַת	ענטוועדער אָן דעם טויטען קערפער
חַיָּה טְמֵאָה	פון איין אונריינע טהיר,
אוֹ בְּנִבְלַת	אדער אָן דעם טויטען קערפער,
בְּהֵמָה טְמֵאָה	פון איין אונריינע פיה.
אוֹ בְּנִבְלַת	אדער אָן דעם טויטען קערפער
שֶׁרֶץ טָמֵא	פון איין אונריינעם [4]געווירם,
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ	און עס וועט [5]פערבאָרגען ווערען פון איהם,
וְהוּא טָמֵא	[6]און ער איז אונריין,
וְאָשֵׁם׃	[6]און ער וועט זיך פערשולדיגען;[7]
3. אוֹ כִי יִגַּע	3. אדער ווען ער וועט אָנריהרען
בְּטֻמְאַת אָדָם	אָן די אונרייניקייט פון אַ מענשען,
לְכֹל טֻמְאָתוֹ	אָן זיין אירגענד וועלכע אונרייניקייט,
אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ	וואס ער וועט ווערען אונריין דורך איהר,
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ	און עס וועט [5]פערבאָרגען ווערען פון איהם,
וְהוּא יָדַע	און (נאַכדעם) האט ער זיך דערוואוסט,
וְאָשֵׁם׃	דאס ער האט זיך פערשולדיגט;
4. אוֹ נֶפֶשׁ	4. אדער אַ פערזאָן
כִּי תִשָּׁבַע	ווען זי וועט שווערען
לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם	אַרויס־ריידענדיג מיט די ליפּען
לְהָרַע׀ אוֹ לְהֵיטִיב	(זיך) שלעכטעס צו טהאָן אדער גוטעס צו טהאָן,
לְכֹל	אין אַלעס,
אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם	וואס דער מענש וועט אַרויס־ריידען
בִּשְׁבֻעָה	מיט אַ שוואור,
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ	און עס וועט [5]פערבאָרגען ווערען פון איהם,
וְהוּא־יָדַע	און (נאַכדעם) האט ער זיך דערוואוסט,
וְאָשֵׁם	דאס ער האט זיך פערשולדיגט
לְאַחַת מֵאֵלֶּה׃	צו איינע פון דיזע (זאַכען).
5. וְהָיָה	5. און עס זאל זיין,
כִי־יֶאְשַׁם	ווען ער וועט זיך פערשולדיגען
לְאַחַת מֵאֵלֶּה	צו איינע פון דיזע (זאַכען),
וְהִתְוַדָּה	דאַן זאל ער בעקענען,
אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ׃	מיט וואס ער האט זיך פערזינדיגט;
6. וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ	6. און ער זאל בריינגען זיין שולד־אָפּפער
לַיהוָה	צום עוויגען
עַל חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר חָטָא	וועלכע ער האט געזינדיגט,
נְקֵבָה מִן־הַצֹּאן	אַ ווייבליכעס פון די שאָף,
כִּשְׂבָּה	אַ לאַם
אוֹ־שְׂעִירַת עִזִּים	אדער אַ ציג
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפּפער,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פּריסטער זאל אויף איהם פערגעבען
מֵחַטָּאתוֹ׃	וועגען זיין זינד.
7. וְאִם־לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ	7. אבער ווען זיין האַנד וועט ניט גרייכען[8]
דֵּי שֶׂה	גענוג (פיר) אַ לאַם,
וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ	דאַן זאל ער בריינגען [9]זיין שולד־אָפּפער,
אֲשֶׁר חָטָא	(וועגען דעם), וואס ער האט געזינדיגט,
שְׁתֵּי תֹרִים	צוויי טורטעל־טויבען
אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה	אדער צוויי יונגע טויבען
לַיהוָה	צום עוויגען,
אֶחָד לְחַטָּאת	איינע פיר אַ זינד־אָפּפער
וְאֶחָד לְעֹלָה׃	און איינע פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
8. וְהֵבִיא אֹתָם	8. און ער זאל זיי בריינגען
אֶל־הַכֹּהֵן	צו דעם פּריסטער,
וְהִקְרִיב	און ער זאל אָפּפערן
אֶת־אֲשֶׁר לַחַטָּאת	די, וועלכע איז פיר אַ זינד־אָפּפער,
רִאשׁוֹנָה	צום ערשטען,
וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ	און ער זאל אָפּ־קנייפּען זיין קאָפּ
מִמּוּל עָרְפּוֹ	פון געגען זיין נאַקען,

1) ד. ה. ער האט געהערט ווי מען האט בעשוואָרען, דאס דער וואס וויים, זאל עדות זאגען 2) ד. ה. ער וויים צוזאָגען עדות. 3) און ער וועט א. ז. וו. 4) קריכענדע. 5) פערגעסען. 6) דאס. 7) דאַמיט, וואס ער וועט עסען הייליגעס אדער ער וועט אַריינגיין אים הייליגטהום. 9) ד. ה. ווען ער איז ניט אים שטאַנדע. 8) (פיר) זיין שולד.

וְלֹא יַבְדִּיל׃	אבער ער זאל (עס) ניט אָבטהיילען.
9. וְהִזָּה	9. און ער זאל שפּרענגען
מִדַּם הַחַטָּאת	פון דאס בלוט פון דעם זינד־אָפּפער
עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם וואַנד פון דעם אַלטאַר,
וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם	און דאס איבריגע פון דאס בלוט
יִמָּצֵה	זאל אויס־געדריקט ווערען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ	צום גרונד פון דעם אַלטאַר,
חַטָּאת הוּא׃	עס איז אַ זינד־אָפּפער.
10. וְאֶת־הַשֵּׁנִי	10. און די צווייטע
יַעֲשֶׂה עֹלָה	זאל ער מאַכען אַ בראַנד־אָפּפער,
כַּמִּשְׁפָּט	נאָך דעם רעכט,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פּריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא	וועגען זיין זינד, וועלכע ער האט געזינדיגט,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
11. וְאִם־לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ	11. און אויב זיין האַנד וועט ניט גרייכען
לִשְׁתֵּי תֹרִים	פיר צוויי טורטעל־טויבען
אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה	אדער פיר צוויי יונגע טויבען,
וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ	דאַן זאל ער ברייגגען זיין אָפּפער,
אֲשֶׁר חָטָא	(וועגען דעם), וואס ער האט געזינדיגט
עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת	אַ צעהנטעל איפה פיינע מעהל
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפּפער,
לֹא־יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן	ער זאל ניט לייגען אויף איהר אייל,
וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה	און ער זאל ניט געבען אויף איהר וויהרויך,
כִּי חַטָּאת הִוא׃	דען דאס איז אַ זינד-אָפּפער.
12. וֶהֱבִיאָהּ	12. און ער זאל עס ברייגגען
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פּריסטער,
וְקָמַץ הַכֹּהֵן ׀ מִמֶּנָּה	און דער פּריסטער זאל אַראָב־נעהמען דאַפון
מְלוֹא קֻמְצוֹ	זיין פולען הויפען,
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר געדענק־טהייל,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אַלטאַר
עַל אִשֵּׁי יְהוָה	[1]איבער די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
חַטָּאת הִוא׃	עס איז אַ זינד־אָפּפער.
13. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	13. און דער פּריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
עַל־חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר־חָטָא	וועלכע ער האט געזינדיגט
מֵאַחַת מֵאֵלֶּה	געגען איינע פון דיזע (זאַכען)
וְנִסְלַח לוֹ	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען,
וְהָיְתָה לַכֹּהֵן	און עס זאל געהערען צום פּריסטער
כַּמִּנְחָה׃	אַזוי ווי דער שפּייז־אָפּפער.
14. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
15. נֶפֶשׁ	15. אַ פּערזאָן
כִּי־תִמְעֹל מַעַל	ווען עס וועט בעגיין איין אונטריי,
וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה	און וועט זינדיגען דורך איין אירטהום
מִקָּדְשֵׁי יְהוָה	געגען די הייליגטהימער פון דעם עוויגען,[2]
וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ	דאַן זאל ער ברייגגען זיין שולד-אָפּפער
לַיהוָה	צום עוויגען,
אַיִל תָּמִים	א ווידער אָהן אַ פעהלער,
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
בְּעֶרְכְּךָ	נאָך דיין שאַצונג
כֶּסֶף־שְׁקָלִים	(אין ווערטה פון צוויי) זילבערנע שקל,
בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ	נאָך דעם שקל פון דעם הייליגטהום
לְאָשָׁם׃	פיר אַ שולד־אָפּפער.
16. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא	16. און דאס, וואס ער האט געזינדיגט:
מִן־הַקֹּדֶשׁ	געגען דעם הייליגטהום,
יְשַׁלֵּם	זאל ער בעצאָהלען,
וְאֶת־חֲמִישִׁתוֹ	און זיין פינפטע טהייל[3]
יוֹסֵף עָלָיו	זאל ער צולייגען צו איהם,
וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן	און ער זאל עס געבען צום פּריסטער,
וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו	און דער פּריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
בְּאֵיל הָאָשָׁם	מיט דעם ווידער פון דעם שולד־אָפּפער,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
17. וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא	17. און אויב אַ פּערזאָן וועט זינדיגען,
וְעָשְׂתָה	און וועט טהאָן
אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְיָ	איינע פון אַלע פערבאָטען פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
וְלֹא־יָדַע	און ער וויס ניט[4]
וְאָשֵׁם	און ער האט זיך פערשולדיגט:
וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃	און ער טראָגט זיין זינד.
18. וְהֵבִיא	18. דאַן זאל ער ברייגגען

1) זעה בעמערקונג צו 3. 5. 2) ד. ה. ווען ער האט ניט געבראַכט זיינע בכורים, מעשרות, נדרים, בעטהיגע קרבנות א. ז. וו. 3) ד. ה. אַ פינפטעל פון וואס ער איז שולדיג. 4) היר רעדט זיך פון אשם תלוי, זעה רש"י.

אֵיל תָּמִים	אַ ווידער, אָהן אַ פעהלער,
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
בְּעֶרְכְּךָ	נאך דיין שאַצונג
לְאָשָׁם	פיר אַ שולד־אָפּפער
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
עַל שִׁגְגָתוֹ	וועגען זיין אירטהום,
אֲשֶׁר־שָׁגָג	וועלכען ער איז בעגאַנגען
וְהוּא לֹא־יָדַע	און ער האט ניט געוואוסט,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
19. אָשָׁם הוּא	19. עס איז אַ שולד־אָפּפער
אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָה׃	ער האט זיך פערשולדיגט געגען דעם עוויגען.
20 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	20. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
21. נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא	21. ווען אַ פערזאָן וועט זינדיגען,
וּמָעֲלָה מַעַל בַּיהוָה	און וועט בעגיין אונטרייע געגען דעם עוויגען,
וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ	און ער וועט לייקנען זיין [1]נעכסטען,
בְּפִקָּדוֹן	אין אַ בעהאַלטענע זאַך[2]
אוֹ־בִתְשׂוּמֶת יָד	אדער אין וואס מען האט אים איבערגעבען אין האַנד[3]
אוֹ בְגָזֵל	אדער אין רויב[4]
אוֹ עָשַׁק אֶת־עֲמִיתוֹ׃	אדער ער האט ערפרעסט (פון) זיין [1]נעכסטען.
22. אוֹ־מָצָא אֲבֵדָה	22. אדער ער האט געפונען אַ פערלאָרענע (זאַך),
וְכִחֶשׁ בָּהּ	און ער־האט עס געלייקענט,
וְנִשְׁבַּע עַל־שָׁקֶר	און ער האט געשוואָרען אויף פאַלשעס:
עַל־אַחַת מִכֹּל	וועגען איינע פון אַלע (זאַכען)
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם	וואס דער מענש וועט טהאָן
לַחֲטֹא בָהֵנָּה׃	צו זינדיגען דורך זיי.
23 וְהָיָה	23. און עס זאל זיין,
כִּי־יֶחֱטָא	ווען ער וועט זינדיגען,
וְאָשֵׁם	און ער וועט זיך פערשולדיגען,
וְהֵשִׁיב אֶת־הַגְּזֵלָה	דאַן זאל ער צוריק־קעהרען דעם רויב,
אֲשֶׁר גָּזָל	וואס ער האט גערויבט,
אוֹ אֶת־הָעֹשֶׁק	אדער דאס ערפרעסטע,
אֲשֶׁר עָשָׁק	וואס ער האט ערפרעסט,
אוֹ אֶת־הַפִּקָּדוֹן	אדער די בעהאַלטענע זאַך,
אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ	וואס איז בעהאַלטען געוואָרען ביי איהם,
אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה	אדער די פערלאָרענע (זאַך)
אֲשֶׁר מָצָא׃	וואס עס האט געפונען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
24. אוֹ מִכֹּל	24. אדער (איינע) פון אַלע (זאַכען)
אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לַשֶּׁקֶר	וואס ער וועט שווערען דאַרויף פאַלש,
וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ	דאַן זאל ער עס בעצאָהלען אין פול[5]
וַחֲמִשִׁתָיו יֹסֵף עָלָיו	און אַ פינפטעל דאַפון זאל ער צולייגען צו איהם;
לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ	צו דעם, צו־וועמען עס געהערט,
יִתְּנֶנּוּ	זאל ער עס געבען
בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ׃	אין דעם טאג פון זיין שולד.[6]
25. וְאֶת־אֲשָׁמוֹ	25. און זיין שולד־אָפּפער
יָבִיא לַיהוָה	זאל ער ברייגען צום עוויגען
אַיִל תָּמִים	אַ ווידער אָהן אַ פעהלער,
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
בְּעֶרְכְּךָ	נאך דיין שאַצונג
לְאָשָׁם	אַלס שולד אָפּפער
אֶל־הַכֹּהֵן׃	צום פריסטער.
26. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	26. און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְנִסְלַח לוֹ	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען
עַל־אַחַת מִכֹּל	אויף איינע פון אַלע (זאַכען)
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה	וואס ער וועט טהאָן,
לְאַשְׁמָה בָהּ׃	זיך צו פערשולדיגען דורך איהר.

צַו — TZAV

CAP. VI. — ו

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־אַהֲרֹן	2. בעפויל אהרן
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם בראַנד־אָפּפער:
הִוא הָעֹלָה	דאס בראַנד־אָפּפער
עַל מוֹקְדָה	(זאל בלייבען) אויף דער פייער־שטעלע,
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר,

1) פריינד, נעבען־מענש. 2) ד. ה. וואס מען האט ביי איהם בעהאַלטען. 3) ד. ה. געלד, וואס מען האט איהם בעגעבען אין געשעפט. רש"י. 4) וואס ער האט גערויבט. 5) זעה בעמערקונג 4 צו במדבר 5. 7. 6) שולד־אָפּפער, שולד־בעקענונג, בעשולדיגונג.

כָּל־הַלַּיְלָה	די גאנצע נאכט
עַד־הַבֹּקֶר	ביז צום מארגען,
וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ	און דאס פייער פון דעם אלטאר
תּוּקַד בּוֹ:	זאל ברענען אויף איהם.
3. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן	3. און דער פריסטער זאל [1]אנציהען
מִדּוֹ בַד	זיין לייענע קלייד
וּמִכְנְסֵי־בַד	און לייענע הויזען
יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ	זאל ער [1]אנציהען אויף זיין לייב,
וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן	און ער זאל אוועג־נעהמען די אש,
אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ	וועלכע דאס פייער וועט פערצעהרען
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אפפער[2]
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר,
וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:	און ער זאל עס לייגען ביי דעם אלטאר.
4. וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו	4. און ער זאל אראב־ציהען זיינע קליידער,
וְלָבַשׁ	און ער זאל [1]אנציהען
בְּגָדִים אֲחֵרִים	אנדערע קליידער,
וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן	און ער זאל ארויס ברייננגען די אש
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער
אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:	צו א רייגעם ארט.
5. וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	5. און די פייער אויף דעם אלטאר
תּוּקַד־בּוֹ	זאל ברענען אויף איהם,
לֹא תִכְבֶּה	עס זאל ניט פערלאשען ווערען,
וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל [3]אויף איהר אנצינדען
עֵצִים	האלץ
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מארגען פיר מארגען,
וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה	און ער זאל [3]אויף איהר ארדנען דעם בראנד־אפפער
וְהִקְטִיר עָלֶיהָ	און ער זאל [3]אויף איהר רויכערן
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים:	די פעט־שטיקער פון די פרידענס־אפפער.
6. אֵשׁ תָּמִיד	6. בעשטענדיגע פייער
תּוּקַד עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאל ברענען אויף דעם אלטאר
לֹא תִכְבֶּה:	עס זאל ניט פערלאשען ווערען.
7. וְזֹאת תּוֹרַת	7. און דיזעס איז דאס געזעטץ
הַמִּנְחָה	פון דעם שפייז־אפפער:
הַקְרֵב אֹתָהּ	ברייננגען זאלען עס
בְּנֵי־אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען

אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:	צו דער פאדער־זייטע פון דעם אלטאר.
8. וְהֵרִים מִמֶּנּוּ	8. און [4]ער זאל אראב־נעהמען דאפון
בְּקֻמְצוֹ	מיט זיין הויפען
מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה	פון די פיינע מעהל פון דעם שפייז־אפפער
וּמִשַּׁמְנָהּ	און פון איהרע אייל
וְאֵת כָּל־הַלְּבֹנָה	און די גאנצע ווייהרויך,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה	וועלכע איז אויף דעם שפייז־אפפער,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ	און ער זאל רויכערן אויף דעם אלטאר
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך
אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה:	איהר געדענק־טהייל צום עוויגען.
9. וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה	9. און דאס איבריגע דאפון
יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	זאלען עסען אהרן און זיינע זיהן,
מַצּוֹת תֵּאָכֵל	אונגעזייערט זאל עס געגעסען ווערען
בְּמָקוֹם קָדֹשׁ	אין א הייליגען ארט,
בַּחֲצַר אֹהֶל־מוֹעֵד	אין דעם הויף פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
יֹאכְלוּהָ:	זאלען זיי עס עסען.
10. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ	10. עס זאל ניט געבאקען ווערען געזייערט;
חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ	(אלס) זייער טהייל האב איך עס געגעבען
מֵאִשָּׁי	פון מיינע פייער־אפפערס,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא	עס איז אלער־הייליגסט
כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:	ווי דער זינד אפפער און ווי דער שולד־אפפער.
11. כָּל־זָכָר	11. יעדעם מענליכע
בִּבְנֵי אַהֲרֹן	אונטער אהרן'ס קינדער
יֹאכְלֶנָּה	זאל עס עסען,
חָק־עוֹלָם	(אלס) עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון די פייער־אפפערס פון דעם עוויגען;
כֹּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם	אלעס, וואס ריהרט זיך אן זיי
יִקְדָּשׁ:	זאל הייליג זיין.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
13. זֶה קָרְבַּן	13. דיזער איז דער אפפער
אַהֲרֹן וּבָנָיו	פון אהרן און זיינע זיהן,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה	וועלכע זיי זאלען ברייננגען צום עוויגען
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ	אין דעם טאג, (ווען) ער ווערט געזאלבט:

1) אנטאן, זיך אנקליידען. 2) ד. ה. די אש, וואס איז געווארען פון דעם, וואס דער פייער האט פערברענט דעם בראנד־אפפער. 3) דארויף, ד. ה. אויף דעם פייער. 4) איינער פון די פריסטערס.

עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת	אַ צעהנטעל איפה פיינע מעהל,
מִנְחָה תָּמִיד	(אַלס) בעשטענדיגער שפייז אָפּפער,[1]
מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר	אַ העלפט דאַפון אַם מאָרגען,
וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב׃	און אַ העלפט דאַפון אַם אָבענד.[1]
14. עַל־מַחֲבַת	14. אויף אַ פאַן
בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה	מיט אייל זאל עס געמאַכט ווערען,
מֻרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה	[2]אָבגעבריהט זאלסט'ו עס ברייגגען
תֻּפִינֵי	[3]צוויבאַק,
מִנְחַת פִּתִּים	[6]אַ שפייז־אָפּפער אין שטיקער
תַּקְרִיב	זאלסט'ו עס ברייגגען
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
15. וְהַכֹּהֵן	15. און דער פריסטער,
הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו	וועלכער וועט געזאַלבט ווערען אין זיין שטעלע
מִבָּנָיו	פון זיינע זיהן,
יַעֲשֶׂה אֹתָהּ	זאל עס טהאָן;
חָק־עוֹלָם לַיהוָה	(אַלס) עוויגער געזעטץ צום עוויגען;
כָּלִיל תָּקְטָר׃	גאַנץ זאל עס געריכערט ווערען.
16. וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן	16. און יעדער שפייז-אָפּפער פון אַ פריסטער
כָּלִיל תִּהְיֶה	זאל גאַנץ (געאָפּפערט) ווערען,
לֹא תֵאָכֵל׃	עס זאל ניט געגעסען ווערען
17. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	17. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
18. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן	18. רייד צו אַהרן
וְאֶל־בָּנָיו	און צו זיינע זיהן,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם זינד־אָפּפער:
בִּמְקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה	וואו דער בראַנד־אָפּפער וועט געשלאַכטעט ווערען
תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת	זאל געשלאַכט ווערען דער זינד־אָפּפער,
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃	עס איז אַלער־הייליגט.
19. הַכֹּהֵן	19. דער פריסטער,
הַמְחַטֵּא אֹתָהּ	וועלכער אָפּפערט עס אלס זינד־אָפּפער,
יֹאכְלֶנָּה	זאל עס עסען;
בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל	אין אַ הייליגען אָרט זאל עס געגעסען ווערען,
בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם הויף פון פערזאמלונגס־געצעלט.
20. כֹּל אֲשֶׁר־יִגַּע	20. אלעס, וואס וועט אָנריהרען
בִּבְשָׂרָהּ	אָן איהרע פלייש,
יִקְדָּשׁ	זאל הייליג זיין,
וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ	און דאס, וואס עס וועט שפריצען פון איהר בלוט
עַל־הַבֶּגֶד	אויף'ן קלייד,
אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ	דאס, וואס עס שפריצט דאַרויף,[4]
תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ׃	זאלסט'ו וואַשען אין אַ הייליגען אָרט.
21. וּכְלִי־חֶרֶשׂ	21. און אַ ליימענע געפעס,
אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל־בּוֹ	וואס [5]עס וועט געקאָכט ווערען דאַרין,
יִשָּׁבֵר	זאל צובראָכען ווערען;
וְאִם־בִּכְלִי נְחֹשֶׁת	און אויב אין אַ קופערנע געפעס
בֻּשָּׁלָה	איז עס געקאָכט געוואָרען,
וּמֹרַק וְשֻׁטַּף	דאַן זאל עס געשייערט און געשווענקט ווערען
בַּמָּיִם׃	מיט וואסער.
22. כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים	22. יעדעס מענליכע אונטער די פריסטער
יֹאכַל אֹתָהּ	זאל עס עסען;
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃	עס איז אַלער־הייליגסט.
23. וְכָל־חַטָּאת	23. און יעדער זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ	וואס וועט געבראַכט ווערען פון איהר בלוט
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ	צום פערגעבען אים הייליג־טהום,
לֹא תֵאָכֵל	זאל ניט געגעסען ווערען,
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃	אים פייער זאל עס פערברענט ווערען.

Cap. VII. ז

1. וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם	1. און דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם שולד-אָפּפער
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃	עס איז אַלער־הייליגסט.
2. בִּמְקוֹם	2. אין דעם ארט
אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ	וואו מען וועט שלאַכטען
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראַנד־אָפּפער,
יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָאָשָׁם	זאל מען שלאַכטען דעם שולד־אָפּפער,
וְאֶת־דָּמוֹ	און זיין בלוט
יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאל מען שפרענגען אויף דעם אלטאר
סָבִיב׃	ארום.
3. וְאֵת כָּל־חֶלְבּוֹ	3. און זיין גאַנצע פעטס
יַקְרִיב מִמֶּנּוּ	זאל מען אָפּפערן פון איהם,
אֵת הָאַלְיָה	דעם ווידעל

1) דאס איז פיר דעם כהן גדול, אבער אַ כהן הדיוט האט נור ביי זיין איינווייהונג דיזען אָפּפער געבראַכט. 2) אָבגעקאָכט, אָבגעזאָטען; געריסטעט; דורכגעקנעטען. 3) אייניגע מאָל געבאַקען ווי צוויבאַק. 4) ד. ה. דער לאַטץ פון קלייד, וואס איז בעשפריצט געוואָרען. 5) דער זינד־אָפּפער. 6) ווי.

וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב׃	וואס בעדעקט די איינגעווײדע.
4. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	4. און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז ביי די פלאנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה׃	זאל ער עס אראב־נעהמען.
5. וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן	5. און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר
אִשֶּׁה לַיהוָה	(אלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען;
אָשָׁם הוּא׃	עס איז א שולד־אָפּפער.
6. כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים	6. יעדעס מענליכע אונטער די פריסטערס
יֹאכְלֶנּוּ	זאל עס עסען,
בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֵאָכֵל	אין א הייליגען ארט זאל עס געגעסען ווערען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃	עס איז אלער־הייליגסט.
7. כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם	7. ווי דער זינד־אָפּפער, אזוי דער שולד־אָפּפער,
תּוֹרָה אַחַת לָהֶם	איין געזעטץ איז פיר זיי;
הַכֹּהֵן	דער פריסטער,
אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ	וועלכער פערגיבט דאמיט,
לוֹ יִהְיֶה׃	צו איהם זאל עס געהערען.
8. וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב	8. און דער פריסטער, וועלכער אָפּפערט
אֶת־עֹלַת אִישׁ	דעם בראנד־אָפּפער פון א מאן,
עוֹר הָעֹלָה	די פעל פון דעם בראנד־אָפּפער,
אֲשֶׁר הִקְרִיב	וואס ער האט געאָפּפערט
לַכֹּהֵן	(זאל זיין) פיר דעם פריסטער,
לוֹ יִהְיֶה׃	צו איהם זאל עס געהערען.
9. וְכָל־מִנְחָה	9. און יעדער שפייז־אָפּפער
אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר	וואס ווערט געבאקען אים אויווען,
וְכָל־נַעֲשָׂה	און אלעס, וואס ווערט געמאכט
בַמַּרְחֶשֶׁת	אין דער בראט־פאן
וְעַל־מַחֲבַת	אדער אויף דער פאן,
לַכֹּהֵן	(זאל זיין) פיר דעם פריסטער
הַמַּקְרִיב אֹתָהּ	וועלכער האט עס געאָפּפערט;
לוֹ תִהְיֶה׃	צו איהם זאל עס געהערען.
10. וְכָל־מִנְחָה	10. און יעדער שפייז-אָפּפער
בְלוּלָה־בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
וַחֲרֵבָה	אדער טרוקען
לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן	צו אלע קינדער פון אהרן
תִּהְיֶה	זאל עס געהערען,
אִישׁ כְּאָחִיו׃	איינעם ווי דעם אנדערן.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
11. וְזֹאת תּוֹרַת	11. און דיזעס איז דאס געזעטץ
זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס-שלאכטונג,
אֲשֶׁר יַקְרִיב לַיהוָה׃	וואס יעמאנד וועט בריינגען צום עוויגען.
12. אִם עַל־תּוֹדָה	12. אויב צום דאנק
יַקְרִיבֶנּוּ	וועט ער עס בריינגען,
וְהִקְרִיב	דאן זאל ער בריינגען
עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה	מיט דער דאנק־שלאכטונג
חַלּוֹת מַצּוֹת	אונגעזייערטע קוכענס,
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	און אונגעזייערטע קיכלעך,
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן	בעשמירט מיט אייל,
וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת	און פיינע מעהל, אבגעבריהט
חַלֹּת	(און געמאכט) קוכענס,
בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן׃	געמישט מיט אייל.
13. עַל־חַלֹּת לֶחֶם חָמֵץ	13. מיט קוכענס פון געזייערטע ברויט
יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ	זאל ער בריינגען זיין אָפּפער
עַל־זֶבַח	ביי די שלאכטונג
תּוֹדַת שְׁלָמָיו׃	פון זיין דאנק־פרידענס־אָפּפער.
14. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ	14. און ער זאל בריינגען דאפון
אֶחָד מִכָּל־קָרְבָּן	איינעם פון יעדען אָפּפער[1]
תְּרוּמָה לַיהוָה	(אלס) הייב־אָפּפער צום עוויגען,
לַכֹּהֵן	צום פריסטער,
הַזֹּרֵק	וועלכער שפרענגט
אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים	דאס בלוט פון דעם פרידענס־אָפּפער,
לוֹ יִהְיֶה׃	צו איהם זאל עס געהערען.
15. וּבְשַׂר	15. און די פלייש
זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו	פון זיין דאנק־פרידענס־שלאכטונג,

1) ד. ה. איינע פון יעדער דערמאהנטען סארט קוכענס געהערט צום פריסטער, און די איבריגע עסט דער, וואס האט געבראכט דעם קרבן. זעה רש״י.

בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ	אין דעם טאג פון זיין אָפּפער
יֵאָכֵל	זאל עס געגעסען ווערען,
לֹא־יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ	ער זאל ניט ליגען לאָזען דאפון
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
16. וְאִם־נֶדֶר אוֹ נְדָבָה	16. און אויב אַ צוזאָג אדער אַ פרייוויליגע גאבע
זֶבַח קָרְבָּנוֹ	איז זיין אָפּפער־שלאַכטונג,
בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ	אין דעם טאָג, (ווען) ער ברייננגט
אֶת־זִבְחוֹ	זיין שלאַכטונג
יֵאָכֵל	זאל עס געגעסען ווערען,
וּמִמָּחֳרָת	און (אויך) אויף מאָרגען,
וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ	[1]אויב עס בלייבט איבריג דאפון,
יֵאָכֵל׃	זאל עס געגעסען ווערען.
17. וְהַנּוֹתָר	17. אבער, וואס בלייבט איבריג
מִבְּשַׂר הַזָּבַח	פון די פלייש פון דער שלאַכטונג,
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאָג,
בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃	זאל עס אים פייער פערברענט ווערען.
18. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל	18. און אויב עס וועט געגעסען ווערען
מִבְּשַׂר־זֶבַח שְׁלָמָיו	פון די פלייש פון זיין פרידענס־שלאַכטונג
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאָג,
לֹא יֵרָצֶה	וועט עס ניט מיט ווילען אַנגענומען ווערען,
הַמַּקְרִיב אֹתוֹ	דער וואס ברייננגט עס,
לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ	דעם וועט עס ניט גערעכענט ווערען;
פִּגּוּל יִהְיֶה	עס איז אונווירדיג,
וְהַנֶּפֶשׁ	און די פערזאָן
הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ	וואס עסט דאפון,
עֲוֺנָהּ תִּשָּׂא׃	וועט טראָגען איהר זינד.
19. וְהַבָּשָׂר	19. און די פלייש,
אֲשֶׁר־יִגַּע בְּכָל־טָמֵא	וואס ריהרט אַן אירגענד איין אונרייניגע (זאַך),
לֹא יֵאָכֵל	זאל ניט געגעסען ווערען,
בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף	אים פייער זאל עס פערברענט ווערען;
וְהַבָּשָׂר	אבער די (רייניגע) פלייש[2],
כָּל־טָהוֹר	יעדער רייניגער
יֹאכַל בָּשָׂר׃	קען (דאס) פלייש עסען.[3]
20. וְהַנֶּפֶשׁ	20. און די פערזאָן,
אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּשָׂר	וואס וועט עסען פלייש
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאַכטונג,

אֲשֶׁר לַיהֹוָה	וואס איז פיר דעם עוויגען,
וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו	און זיין אונרייניגקייט איז אויף איהם,
וְנִכְרְתָה	דאַן וועט אויסגעראָטט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מֵעַמֶּיהָ׃	פון איהר פאָלק.
21. וְנֶפֶשׁ כִּי־תִגַּע	21. און ווען אַ פערזאָן וועט אַנריהרען
בְּכָל־טָמֵא	אַן אירגענד איין אונרייניגע (זאַך),
בְּטֻמְאַת אָדָם	אַן די אונרייניגקייט פון אַ מענשען,
אוֹ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה	אדער אַן איין אונרייניגע פיה,
אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ טָמֵא	אדער אַן אירגענד איין אונרייניגעם [4]גרייועל,
וְאָכַל	און ער וועט עסען
מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פלייש פון די פרידענס־שלאַכטונג,
אֲשֶׁר לַיהֹוָה	וואס איז פיר דעם עוויגען,
וְנִכְרְתָה	דאַן וועט אויסגעראָטט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מֵעַמֶּיהָ׃	פון איהר פאָלק.
22. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
23. דַּבֵּר	23. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כָּל־חֵלֶב	יעדע פעטס
שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז	פון איין [5]אָקס אדער אַ [6]לאַם אדער אַ ציג
לֹא תֹאכֵלוּ׃	זאלט איהר ניט עסען.
24. וְחֵלֶב נְבֵלָה	24. און די פעטס פון אַ [7]געפאַלענע (פיה)
וְחֵלֶב טְרֵפָה	און די פעטס פון אַ צוריסענע (פיה)
יֵעָשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה	מעג געברויכט ווערען צו יעדע אַרבייט,
וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ׃	אבער עסען זאלט איהר עס ניט עסען.
25. כִּי כָּל־אֹכֵל חֵלֶב	25. דען יעדער (וואס) עסט פעטס
מִן־הַבְּהֵמָה	פון דעם פיה,
אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה	וואס מען ברייננגט דאפון
אִשֶּׁה לַיהֹוָה	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָטט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת	די פערזאָן וואס עסט,
מֵעַמֶּיהָ׃	פון איהר פאָלק.
26. וְכָל־דָּם	26. און יעדע בלוט

1) אזוי ווי אם יותר; זעה רש"י. 2) פון דעם פרידענס־אָפּפער. 3) זאָגאָר ניט דער, וואס ברייננגט דעם אָפּפער. 4) שמוציגע זאַך, מאוסקייט. 5) רינד. 6) שאָף. 7) טויטע.

לֹא תֹאכְלוּ	זאלט איהר ניט עסען
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אלע אייערע וואהן־ערטער
לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה׃	פון געפליגעל אדער פון פיה.
27. כָּל־נֶפֶשׁ	27. יעדע פערזאן,
אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם	וואס וועט עסען אירגענד װעלכע בלוט,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מֵעַמֶּיהָ׃	פון איהר פאָלק.
28 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	28. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
29. דַּבֵּר	29. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הַמַּקְרִיב	דער, וואס ברייננט
אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו	זיין פרידענס־שלאַכטונג
לַיהוָה	צום עוויגען,
יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ	זאל ברייננען זיין אָפּפער
לַיהוָה	צום עוויגען
מִזֶּבַח שְׁלָמָיו׃	פון זיין פרידענס שלאַכטונג.
30. יָדָיו תְּבִיאֶינָה	30. זיינע הענד זאלען ברייננען
אֵת אִשֵּׁי יְהוָה	די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס
עַל־הֶחָזֶה	[1]אויף די ברוסט
יְבִיאֶנּוּ	זאל ער עס ברייננען;
אֵת הֶחָזֶה	די ברוסט
לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה	עס צו בעוועגען [2](אלס) בעוועגונגס־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
31. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	31. און דער פריסטער זאל רויכערן
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר,
וְהָיָה הֶחָזֶה	און די ברוסט זאל זיין
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃	פיר אהרן און פיר זיינע זיהן.
32. וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין	32. און דעם רעכטען שענקעל
תִּתְּנוּ תְרוּמָה	זאלט איהר געבען (אלס) הייב־אָפּפער
לַכֹּהֵן	צום פריסטער
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם׃	פון אייערע פרידענס־שלאַכטונגען.

33. הַמַּקְרִיב	33. דער, וואס אָפּפערט
אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים	די בלוט פון די פרידענס־אָפּפערס
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס
מִבְּנֵי אַהֲרֹן	פון אהרן׳ס זיהן,
לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין	צו איהם זאל געהערען דער רעכטער שענקעל
לְמָנָה׃	פיר א גאבע.
34. כִּי אֶת־חֲזֵה הַתְּנוּפָה	34. דען די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אָפּפער
וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער
לָקַחְתִּי	האב איך גענומען
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם	פון זייערע פרידענס־שלאַכטונגען,
וָאֶתֵּן אֹתָם	און איך האב זיי געגעבען
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	צו אהרן, דעם פריסטער,
וּלְבָנָיו	און צו זיינע זיהן
לְחָק־עוֹלָם	אלס עוויגער געזעטץ
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן	35. דיזעס איז דער זאלב־טהייל פון אהרן
וּמִשְׁחַת בָּנָיו	און דער זאלב־טהייל פון זיינע זיהן
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם	פון דעם טאג, (ווען) מען האט זיי צוגעפיהרט
לְכַהֵן לַיהוָה׃	פריסטערס צו זיין צום עוויגען.
36. אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	36. וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען,
בְּיוֹם מָשְׁחוֹ אֹתָם	אין דעם טאג, (ווען) מען האט זיי געזאלבט,
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
חֻקַּת עוֹלָם	(אלס) עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
37. זֹאת הַתּוֹרָה	37. דיזעס איז דאס געזעטץ
לָעֹלָה לַמִּנְחָה	פיר דעם בראַנד־אָפּפער, פיר דעם שפייז־אָפּפער
וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם	און פיר דעם זינד־אָפּפער און פיר דעם שולד־אָפּפער,
וְלַמִּלּוּאִים	און פיר דעם איינווייהונגס־אָפּפער
וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים׃	און פיר די פרידענס־שלאַכטונג.
38. אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	38. וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה
בְּהַר סִינָי	אויף דעם בארג סיני,

1) זעה רש״י. 2) וועבען אלס וועב־אָפּפער. 3) א בעוועגונג.

בְּיוֹם צַוֹּתוֹ	און דעם טאג, (ווען) ער האט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
לְהַקְרִיב	צו ברייננען
אֶת־קָרְבְּנֵיהֶם	זייערע אָפפערס
לַיהוָה	צום עוויגען
בְּמִדְבַּר סִינָי׃	און דער וויסטע סיני.

Cap. VIII. ח

רְבִיעִי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. קַח אֶת־אַהֲרֹן	2. נעהם אהרן
וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ	און זיינע זיהן מיט איהם,
וְאֵת הַבְּגָדִים	און די קליידער
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאלב־איול
וְאֵת ׀ פַּר הַחַטָּאת	און דעם שטיר פון דעם זינד־אָפפער
וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים	און די צוויי ווידערס
וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת׃	און דעם קאָרב (מיט) די אונגעזייערטע ברויט.
3. וְאֵת כָּל־הָעֵדָה	3. און די גאנצע געמיינדע
הַקְהֵל	פערזאמעל
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
4. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	4. און משה האט געטאָן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען;
וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה	און די געמיינדע האט זיך פערזאמעלט
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	5. און משה האט געזאָגט
אֶל־הָעֵדָה	צו דער געמיינדע:
זֶה הַדָּבָר	דיזע איז די זאך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
לַעֲשׂוֹת׃	צו טהאָן.
6. וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה	6. און משה האט צוגעפיהרט
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו	אהרן און זיינע זיהן,
וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמָּיִם׃	און ער האט זיי געוואשען מיט וואסער.
7. וַיִּתֵּן עָלָיו	7. און ער האט [1]געגעבען אויף איהם
אֶת־הַכֻּתֹּנֶת	די [2]העמד,
וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בָּאַבְנֵט	און ער האט איהם ארום־גע־גארטעלט מיט'ן גארטעל,
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט איהם אנגעקליידעט
אֶת־הַמְּעִיל	דעם איבער־מאנטעל,
וַיִּתֵּן עָלָיו	און ער האט געגעבען אויף איהם,
אֶת־הָאֵפֹד	דעם אפוד,
וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ	און ער האט איהם ארום־געגארטעלט
בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד	מיט דעם גארטעל פון דעם אפוד,
וַיֶּאְפֹּד לוֹ בּוֹ׃ *	און ער האט איהם [3]בעפעסטיגט דאמיט. *
8. וַיָּשֶׂם עָלָיו	8. און ער האט געזעצט דארויף
אֶת־הַחֹשֶׁן	דעם ברוסט־שילד,
וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן	און ער האט געלייגט אין דעם ברוסט־שילד
אֶת־הָאוּרִים	די אורים
וְאֶת־הַתֻּמִּים׃	און די תומים.[4]
9. וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת	9. און ער האט געזעצט די מיטצע
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאפ,
וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת	און ער האט געזעצט אויף דער מיטצע
אֶל־מוּל פָּנָיו	געגען זיין פאדער־זייטע
אֵת צִיץ הַזָּהָב	דעם גאלדענעם שטערן־בלעך,
נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ	דעם הייליגען קרוין,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
10. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	10. און משה האט גענומען
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	די זאלב־איול,
וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן	און ער האט געזאלבט דעם וואהנונג,
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ	און אלעס, וואס איז אין איהם,
וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃	און ער האט זיי געהייליגט.
11. וַיַּז מִמֶּנּוּ	11. און ער האט געשפריצט דאפון
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל,
וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט געזאלבט דעם אלטאר
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס
וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ	און דעם וואש־בעקען און זיין געשטעל,
לְקַדְּשָׁם׃	אום זיי צו הייליגען.
12. וַיִּצֹק	12. און ער האט געגאסען
מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פון די זאלב־איול
עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס קאפ,
וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ	און ער האט איהם געזאלבט
לְקַדְּשׁוֹ׃	אום איהם צו הייליגען.

1) געלייגט, איהם אנגעטאן. 2) לייב־ראק. 3) ארום־געגארטעלט, ארומגעבונדע. 4) זעה רש"י און שטיינבערג'ס באור, שמות 28, 30.

* הייער איז די העלפט פון דער תורה אין פסוקים.

13. וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה	13. און משה האט צוגעפיהרט
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן,
וַיַּלְבִּשֵׁם כֻּתֳּנֹת	און ער האט זיי אנגעקליידעט (מיט) העמדער,
וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט	און ער האט זיי ארומגעגארטעלט (מיט) א גארטעל,
וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת	און ער האט זיי [1]אנגעטאן הויכע מיטצען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
14. וַיַּגֵּשׁ	14. און ער האט געבראכט
אֵת פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אפפער,
וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן האבען אנגעשפארט
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ	אויף דעם קאפ
פַּר הַחַטָּאת׃	פון דעם שטיר פון דעם זינד־אפפער.
15. וַיִּשְׁחָט	15. און [2] מען האט (איהם) געשלאכטעט,
וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם	און משה האט גענומען די בלוט,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געגעבען
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אלטאר
סָבִיב	ארום
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,
וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט [3]גערייניגט דעם אלטאר,
וְאֶת־הַדָּם יָצַק	און די בלוט האט ער געגאסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ	צו דעם גרונד פון דעם אלטאר,
וַיְקַדְּשֵׁהוּ	און ער האט [4]איהם געהייליגט,
לְכַפֵּר עָלָיו׃	אום צו פערגעבען אויף [4]איהם.
16. וַיִּקַּח	16. און ער האט גענומען
אֶת־כָּל־הַחֵלֶב	די גאנצע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב	וואס איז אויף די איינגעווייד,
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד	און די רויט-פלייש פון דעם לעבער
וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען
וְאֶת־חֶלְבְּהֶן	און זייערע פעטס,
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה	און משה האט (עס) גערויכערט
הַמִּזְבֵּחָה׃	אויף דעם אלטאר.
17. וְאֶת־הַפָּר	17. און דעם שטיר
וְאֶת־עֹרוֹ	און זיין פעל
וְאֶת־בְּשָׂרוֹ	און זיין פלייש
וְאֶת־פִּרְשׁוֹ	און זיין מיסט
שָׂרַף בָּאֵשׁ	האט ער פערברענט אים פייער
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
18. וַיַּקְרֵב	18. און ער האט געבראכט
אֵת אֵיל הָעֹלָה	דעם ווידער פון דעם בראנד־אפפער
וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן האבען אנגעשפארט
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃	אויף דעם קאפ פון דעם ווידער.
19. וַיִּשְׁחָט	19. און [2]מען האט (איהם) געשלאכטעט,
וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה	און משה האט געשפרענגט
אֶת־הַדָּם	די בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אלטאר ארום.
20. וְאֶת־הָאַיִל	20. און דעם ווידער
נִתַּח לִנְתָחָיו	האט ער צושניטען אויף זיינע שטיקער,
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה	און משה האט גערויכערט
אֶת־הָרֹאשׁ	דעם קאפ
וְאֶת־הַנְּתָחִים	און די שטיקער
וְאֶת־הַפָּדֶר׃	און די פעטס.
21. וְאֶת־הַקֶּרֶב	21. און די איינגעווייד
וְאֶת־הַכְּרָעַיִם	און די קני־שטיקער
רָחַץ בַּמָּיִם	האט ער געוואשען מיט וואסער,
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה	און משה האט גערויכערט
אֶת־כָּל־הָאַיִל	דעם גאנצען ווידער
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר;
עֹלָה הוּא	דאס איז א בראנד־אפפער
לְרֵיחַ־נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה הוּא לַיהוָֹה	עס איז א פייער-אפפער צום עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
22. וַיַּקְרֵב	22. און ער האט געבראכט
אֶת־הָאַיִל הַשֵּׁנִי	דעם צווייטען ווידער,
אֵיל הַמִּלֻּאִים	דעם ווידער פון דער איינוויהונג,
וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן האבען אנגעשפארט

1) אנגעבונדען. 2) ער. 3) ענטזינדיגט. 4) דעם אלטאר.

אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל :	אויף דעם קאָפּ פון דעם ווידער.
23. וַיִּשְׁחָט	23. און מען האט (איהם) געשלאָכטעט.
וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ	און משה האט גענומען פון זיינע בלוט,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געגעבען
עַל־תְּנוּךְ	אויף דעם [1]אויער־לעפּכען
אֹזֶן־אַהֲרֹן הַיְמָנִית	פון אהרן׳ס רעכטען אויער,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האַנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית :	פון זיין רעכטע פוס.
24. וַיַּקְרֵב	24. און ער האט צוגעפיהרט
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן׳ס זיהן,
וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם	און משה האט געגעבען פון די בלוט
עַל־תְּנוּךְ	אויף דעם [1]אויער־לעפּכען
אָזְנָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטען אויער,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
יָדָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע האַנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
רַגְלָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע פוס,
וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם	און משה האט געשפּרענגט די בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב :	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
25. וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב	25. און ער האט גענומען די פעטס
וְאֶת־הָאַלְיָה	און דעם ווידעל
וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב	און די גאַנצע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב	וואס איז אויף די איינגעווידע,
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד	און די רויט-פלייש פון דעם לעבער
וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען
וְאֶת־חֶלְבְּהֶן	און זייערע פעטס
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין :	און דעם רעכטען שענקעל.
26. וּמִסַּל הַמַּצּוֹת	26. און פון דעם קאָרב פון די אונגעזייערטע ברויט,
אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה	וועלכער (איז געשטאַנען) פאר דעם עוויגען,
לָקַח	האט ער גענומען
חַלַּת מַצָּה אַחַת	איין אונגעזייערטען קוכען
וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת	און איין קוכען פון אייל-ברויט
וְרָקִיק אֶחָד	און איין קיכעל,
וַיָּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים	און ער האט (עס) געלייגט אויף די פעט-שטיקער
וְעַל־שׁוֹק הַיָּמִין :	און אויף דעם רעכטען שענקעל.
27. וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל	27. און ער האט געלייגט אַלעס
עַל־כַּפֵּי אַהֲרֹן	אויף אהרן׳ס הענד
וְעַל כַּפֵּי בָנָיו	און אויף זיינע זיהן׳ס הענד,
וַיָּנֶף אֹתָם	און ער האט זיי בעוואָגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה :	(אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען.
28. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם	28. און משה האט זיי גענומען
מֵעַל כַּפֵּיהֶם	פון זייערע הענד,
וַיַּקְטֵר הַמִּזְבֵּחָה	און ער האט (זיי) געריוכערט אויף דעם אַלטאַר
עַל־הָעֹלָה	[2]אויף דעם בראַנד-אָפּפער,
מִלֻּאִים הֵם	זיי זיינען איין אַיינווייהונגס-אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה :	עס איז אַ פייער-אָפּפער צום עוויגען.
29. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	29. און משה האט גענומען
אֶת־הֶחָזֶה	די ברוסט,
וַיְנִיפֵהוּ	און ער האט עס בעוואָגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	(אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען;
מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים	פון דעם אַיינווייהונגס אָפּפער
לְמֹשֶׁה הָיָה לְמָנָה	האט עס געהערט צו משה פיר אַ גאַבע,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
30. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	30. און משה האט גענומען
מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פון די זאַלב־אייל
וּמִן־הַדָּם	און פון די בלוט,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ	וואס [3](איז געוועען) אויף דעם אַלטאַר,
וַיַּז עַל־אַהֲרֹן	און ער האט געשפּריצט אויף אהרן,
עַל־בְּגָדָיו	אויף זיינע קליידער,
וְעַל־בָּנָיו	און אויף זיינע זיהן,
וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ	און אויף זיינע זיהן׳ס קליידער מיט איהם,
וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן	און ער האט געהייליגט אהרן,
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ :	און זיינע זיהן׳ס קליידער מיט איהם.
31. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	31. און משה האט געזאָגט

1) אָהר־קנאָרפּעל. 2) מיט. 3) מען האט געשפּריינגט.

אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן:
בַּשְּׁלוּ אֶת־הַבָּשָׂר	קאָכט די פלייש
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְשָׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ	און דאָרט זאלט איהר עס עסען
וְאֶת־הַלֶּחֶם	און די ברויט,
אֲשֶׁר בְּסַל הַמִּלֻּאִים	וואס איז אין דעם קאָרב פון דער אֵיינוויידונג,
כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי	ווי איך האב בעפוילען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אַהֲרֹן וּבָנָיו	אהרן און זיינע זיהן
יֹאכְלֻהוּ׃	זאלען עס עסען.
32. וְהַנּוֹתָר	32. און דאס, וואס בלייבט איבריג,
בַּבָּשָׂר וּבַלָּחֶם	פון די פלייש און פון די ברויט,
בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃	זאלט איהר אים פייער פערברענען.
33. וּמִפֶּתַח	33. און פון דעם איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט
לֹא תֵצְאוּ	זאלט איהר ניט אַרויס־גיין
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג.
עַד יוֹם מְלֹאת	ביז דעם טאג, (ווען) עס וועלען פול זיין
יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם	אייערע איינווייהונגס־טעג,
כִּי שִׁבְעַת יָמִים	דען זיבען טעג
יְמַלֵּא אֶת־יֶדְכֶם׃	וועט מען פילען אייערע הענד.
34. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	34. ווי מען האט געטאָן
בַּיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען טאג,
צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת	האט דער עוויגער בעפוילען צו טהאָן,
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃	אום צו פערגעבען אויף אייך.
35. וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד	35. און (ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט
תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה	זאלט איהר זיצען טאג און נאַכט
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
וּשְׁמַרְתֶּם	און איהר זאלט היטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה	די [1]פעראָרדנונג פון דעם עוויגען
וְלֹא תָמוּתוּ	אום איהר זאלט ניט שטאַרבען,
כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי׃	דען אַזוי בין איך בעפוילען געוואָרען.
36. וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו	36. און אהרן און זיינע זיהן האבען געטאָן
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים	די אַלע זאַכען,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.

שְׁמִינִי SHEMINEE

CAP. IX. ט

1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען,
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אַכטען טאג[2]
קָרָא מֹשֶׁה	האט משה גערופען
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	[צו] אהרן און [צו] זיינע זיהן
וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	און [צו] די עלטעסטע פון ישראל.
2. וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן	2. און ער האט געזאגט צו אהרן:
קַח־לְךָ	נעהם דיר
עֵגֶל בֶּן־בָּקָר	אַ יונגע רינד־קאַלב
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד אָפפער,
וְאַיִל לְעֹלָה	און אַ ווידער פיר אַ בראַנד־אָפפער,
תְּמִימִם	אָהן אַ פעהלער,
וְהַקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה׃	און ברייננ (זיי) פאר דעם עוויגען.
3. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	3. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאלסט'ו ריידען, זאָגענדיג:
קְחוּ שְׂעִיר־עִזִּים	נעהמט אַ ציגען־באָק
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפפער
וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ	און אַ קאַלב און אַ לאַם
בְּנֵי־שָׁנָה	פון איין יאָהר אַלט,
תְּמִימִם	אָהן אַ פעהלער,
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפפער.
4. וְשׁוֹר וָאַיִל	4. און איין אָקס און אַ ווידער
לִשְׁלָמִים	פיר אַ פרידענס־אָפפער,
לִזְבֹּחַ לִפְנֵי יְהוָה	צו שלאַכטען פאר דעם עוויגען,
וּמִנְחָה	און אַ שפייז־אָפפער,
בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
כִּי הַיּוֹם	דען הייטע
יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם׃	וועט דער עוויגער [3]ער־שיינען צו אייך.
5. וַיִּקְחוּ	5. און זיי האבען גענומען,
אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה	וואס משה האט בעפוילען
אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	צום פאָדער־זייט פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה	און די גאַנצע געמיינדע האבען זיך דערנעהנטערט,
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה׃	און זיי האבען זיך געשטעלט פאר דעם עוויגען.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	6. און משה האט געזאָגט:

1) פארשריפט, וואַכט. 2) פון איינווייהונג. 3) זיך בעווייזען.

זֶה הַדָּבָר	דיזע זאך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען,
תַּעֲשׂוּ	זאלט איהר טהאן,
וְיֵרָא אֲלֵיכֶם	און עס וועט ערשיינען צו אייך
כְּבוֹד יְהוָה׃	די עהרע פון דעם עוויגען.
7. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	7. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	דערנעהנטער זיך צום אלטאר,
וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ	און [1]מאך דיין זינד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלָתֶךָ	און דיין בראנד־אָפּפער,
וְכַפֵּר בַּעַדְךָ	און פערגיב פיר דיר
וּבְעַד הָעָם	און פיר דאס פאָלק,
וַעֲשֵׂה	און [1]מאך
אֶת־קָרְבַּן הָעָם	דעם אָפּפער פונדעם פאָלק,
וְכַפֵּר בַּעֲדָם	און פערגיב פיר זיי,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען.
8. וַיִּקְרַב אַהֲרֹן	8. און אהרן האט זיך דערנעהנטערט
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אלטאר,
וַיִּשְׁחַט	און ער האט געשלאכטעט
אֶת־עֵגֶל הַחַטָּאת	די קאלב פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ	וועלכער איז געוועזן פיר איהם.
9. וַיַּקְרִבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	9. און אהרן'ס זיהן האבען [2]געבראכט
אֶת־הַדָּם	די בלוט
אֵלָיו	צו איהם,
וַיִּטְבֹּל	און־ער האט איינגעטונקט
אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם	זיין פינגער אין די בלוט,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געגעבען
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אלטאר
וְאֶת־הַדָּם יָצַק	און די בלוט האט ער געגאָסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃	צום גרונד פון דעם אלטאר.
10. וְאֶת־הַחֵלֶב	10. און די פעטס
וְאֶת־הַכְּלָיֹת	און די נירען
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש
מִן־הַכָּבֵד	פון דעם לעבער
מִן־הַחַטָּאת	פון דעם זינד־אָפּפער
הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	האט ער געדויכערט אויף דעם אלטאר,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
11. וְאֶת־הַבָּשָׂר	11. און די פלייש
וְאֶת־הָעוֹר	און די פעל
שָׂרַף בָּאֵשׁ	האט ער פערברענט אים פייער
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האלב פון דעם לאגער.
12. וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה	12. און ער האט געשלאכטעט דעם בראנד־אָפּפער,
וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן'ס זיהן האבען [2]דערלאנגט
אֵלָיו	צו איהם
אֶת־הַדָּם	די בלוט,
וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט עס געשפּרעגט אויף דעם אלטאר
סָבִיב׃	ארום.
13. וְאֶת־הָעֹלָה	13. און דעם בראנד־אָפּפער
הִמְצִיאוּ אֵלָיו	האבען זיי דערלאנגט צו איהם
לִנְתָחֶיהָ	אין [3]איהרע שטיקער
וְאֶת־הָרֹאשׁ	און דעם קאָפּ,
וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	און ער האט (עס) גערויכערט אויף דעם אלטאר.
14. וַיִּרְחַץ אֶת־הַקֶּרֶב	14. און ער האט געוואשען די איינגעווייד
וְאֶת־הַכְּרָעָיִם	און די קני־שטיקער,
וַיַּקְטֵר עַל־הָעֹלָה	און ער האט(עס)גערויכערט איבער דעם בראנד־אָפּפער
הַמִּזְבֵּחָה׃	אויף דעם אלטאר.
15. וַיַּקְרֵב	15. און ער האט געבראכט
אֵת קָרְבַּן הָעָם	דעם אָפּפער פון דעם פאָלק,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת	דעם ציגען־באָק פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר לָעָם	וועלכער איז געוועזן פיר דאס פאָלק,
וַיִּשְׁחָטֵהוּ	און ער האט איהם געשלאכטעט,
וַיְחַטְּאֵהוּ	און ער האט עס געאָפּפערט אלס זינד־אָפּפער,
כָּרִאשׁוֹן׃	ווי דעם ערשטען (אָפּפער).[4]
16. וַיַּקְרֵב אֶת־הָעֹלָה	16. און ער האט געבראכט דעם בראנד־אָפּפער,
וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט׃	און ער האט עס געמאכט נאך דעם רעכט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
17. וַיַּקְרֵב	17. און ער האט געבראכט
אֶת־הַמִּנְחָה	דעם שפּייז־אָפּפער,
וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה	און ער האט אָנגעפילט זיין האנד דאפון,
וַיַּקְטֵר עַל הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט (עס) גערויכערט אויף דעם אלטאר,

1) בעדייט צו; אָפּפער. 2) דערלאנגט, גערייכט. 3) זיינע. 4) ד. ה. ווי דעם עגל החטאת.

מִקֹּבֶר עֹלַת הַבֹּקֶר׃	אויסער דעם מארגען־בראנד־אָפּפער.
18. וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר	18. און ער האט געשלאכטעט דעם אָקס
וְאֶת־הָאַיִל	און דעם ווידער,
זֶבַח הַשְּׁלָמִים	די פרידענס-שלאכטונג,
אֲשֶׁר לָעָם	וואס איז געוועזן פיר דאס פאָלק,
וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן'ס זיהן האבען דערלאַנגט
אֶת־הַדָּם אֵלָיו	די בלוט צו איהם,
וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט עס געשפרענגט אויף'ן אלטאר
סָבִיב׃	ארום.
19. וְאֶת־הַחֲלָבִים	19. און די פעט־שטיקער
מִן־הַשּׁוֹר	פון דעם אָקס
וּמִן־הָאַיִל	און פון דעם ווידער,
הָאַלְיָה וְהַמְכַסֶּה	דעם וויידעל און די בעדעקענדע (פעטס)
וְהַכְּלָיֹת	און די נירען
וְיֹתֶרֶת הַכָּבֵד׃	און די רויט־פלייש פון דעם לעבער.
20. וַיָּשִׂימוּ	20. און זיי האבען געלייגט
אֶת־הַחֲלָבִים	די פעט־שטיקער
עַל־הֶחָזוֹת	אויף די ברוסט־שטיקער,
וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים	און ער האט גערויכערט די פעט־שטיקער
הַמִּזְבֵּחָה׃	אויף דעם אלטאר.
21. וְאֵת הֶחָזוֹת	21. און די ברוסט־שטיקער
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין	און דעם רעכטען שענקעל
הֵנִיף אַהֲרֹן	האט אהרן בעוואָגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	(אלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה׃	ווי משה האט בעפוילען.
22. וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן	22 און אהרן האט אויפגעהויבען
אֶת־יָדָו ידיו ק'	זיינע הענד
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
וַיְבָרְכֵם	און ער האט זיי געבענשט,
וַיֵּרֶד	און ער איז אַרונטער־געגאנגען
מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת	פון[1] מאכען דעם זינד־אָפּפער
וְהָעֹלָה	און דעם בראנד־אָפּפער
וְהַשְּׁלָמִים׃	און דעם פרידענס־אָפּפער.
23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	23. און משה און אהרן זיינען אריינגעקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,[2]
וַיֵּצְאוּ	און זיי זיינען (ווידער) ארויס־געגאנגען,

וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם	און זיי האבען געבענשט דאס פאָלק;
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה	און דעם עוויגען'ס הערליכקייט איז ערשינען
אֶל־כָּל־הָעָם׃	צום־גאַנצען פאָלק.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
24. וַתֵּצֵא אֵשׁ	24. און עס איז ארויס־געגאנגען א פייער
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און עס האט פערצעהרט אויף דעם אלטאר
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אָפּפער
וְאֶת־הַחֲלָבִים	און די פעט־שטיקער,
וַיַּרְא כָּל־הָעָם	און דאס גאנצע פאלק האט (עס) געזעהן,
וַיָּרֹנּוּ	און זיי האבען געזונגען,
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃	און זיי זיינען געפאלען אויף זייער געזיכט.
Cap. X.	י
1. וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן	1. און עס האבען גענומען אהרן'ס זיהן,
נָדָב וַאֲבִיהוּא	נדב און אביהוא,
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין רויכער־פאַן,
וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ	און זיי האבען געגעבען אין זיי פייער
וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת	און זיי האבען געלייגט דאַרויף רויכער-ווערק,
וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה	און זיי האבען געבראַכט פאר דעם עוויגען
אֵשׁ זָרָה	פרעמדע פייער,
אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם׃	וועלכע ער האט זיי ניט בעפוילען.
2. וַתֵּצֵא אֵשׁ	2. און עס איז אַרויס־געגאַנגען אַ פייער,
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל אוֹתָם	און עס האט זיי פערצעהרט,
וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי יְהוָה׃	און זיי זיינען געשטאָרבען פאר דעם עוויגען.
3. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. און משה האט געזאָגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	דאס איז, וואס דער עוויגער האט גערעט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ	דורך מיינע נאָהענטע[3] וועל איך געהייליגט ווערען,
וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם	און פאר דעם גאַנצען פאָלק
אֶכָּבֵד	וועל איך געעהרט ווערען;
וַיִּדֹּם אַהֲרֹן׃	און אהרן האט [4]שטיל געשוויגען.
4. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	4. און משה האט גערופען
אֶל־מִישָׁאֵל	[צו] מישאל
וְאֶל אֶלְצָפָן	און [צו] אלצפן,

1) נאכדעם ווי ער האט געאָפּפערט א. ז. וו. 2) זעה רש"י. 3) ד. ה. די פריסטער. 4) זיך בערוהיגט.

בְּנֵי עֻזִּיאֵל	די זיהן פון עוזיאל,
דֹּד אַהֲרֹן	אהרן'ס אָנקעל,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאָגט צו זיי:
קִרְבוּ	דערנעהנטערט אייך,
שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם	טראָגט אייערע ברידער
מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ	פון פאַר דעם הייליגטהום
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
5. וַיִּקְרְבוּ	5. און זיי האבען זיך דערנעהנטערט,
וַיִּשָּׂאֻם בְּכֻתֳּנֹתָם	און זיי האבען זיי געטראָגען אין זייערע העמדער
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער.
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה׃	ווי משה האט גערעט.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	6. און משה האט געזאָגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן
וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר	און צו אלעזר און צו איתמר,
בָּנָיו	זיינע זיהן:
רָאשֵׁיכֶם	אייערע קעפּ
אַל־תִּפְרָעוּ	זאלט איהר ניט לאָזען וואַקסען [1]ווילד,
וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרֹמוּ	און אייערע קליידער זאלט איהר ניט איינרייסען,
וְלֹא תָמֻתוּ	אום איהר זאלט ניט שטאַרבען
וְעַל כָּל־הָעֵדָה	און איבער די גאַנצע געמיינדע
יִקְצֹף	זאל ער צירנען;
וַאֲחֵיכֶם	אבער אייערע ברידער
כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס גאַנצע הויז ישראל,
יִבְכּוּ אֶת־הַשְּׂרֵפָה	זאלען בעוויינען דעם בראַנד
אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה׃	וועלכען דער עוויגער האט פערברענט.
7. וּמִפֶּתַח	7. און פון דעם איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
לֹא תֵצְאוּ	זאלט איהר ניט אַרויס־גיין,
פֶּן־תָּמֻתוּ	דאַמיט איהר זאלט ניט שטאַרבען,
כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה	דען די אייל פון דעם עוויגען'ס זאַלבונג
עֲלֵיכֶם	איז אויף אייך;
וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה׃	און זיי האבען געטאָן ווי משה'ס וואָרט.
8. וַיְדַבֵּר יְהוָה	8. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
9. יַיִן וְשֵׁכָר	9. וויין אדער שטאַרקע געטראַנק
אַל־תֵּשְׁתְּ	זאלסט'ו ניט טרינקען,
אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ	דו און דיינע זיהן מיט דיר,
בְּבֹאֲכֶם	ווען איהר קומט אַריין
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְלֹא תָמֻתוּ	אום איהר זאלט ניט שטאַרבען,
חֻקַּת עוֹלָם	(דאס זאל זיין) איין עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
10. וּלְהַבְדִּיל	10. [2]אום צו שיידען
בֵּין הַקֹּדֶשׁ	צווישען דאס הייליגע
וּבֵין הַחֹל	און צווישען דאס [3]אונהייליגע,
וּבֵין הַטָּמֵא	און צווישען אונרייגעס
וּבֵין הַטָּהוֹר׃	און צווישען רייגעס.
11. וּלְהוֹרֹת	11. און צו לערנען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
אֵת כָּל־הַחֻקִּים	די אַלע געזעצע,
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	וואס דער עוויגער האט גערעט
אֲלֵיהֶם	צו זיי
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
12. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	12. און משה האט גערעט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן
וְאֶל אֶלְעָזָר	און צו אלעזר
וְאֶל־אִיתָמָר	און צו איתמר,
בָּנָיו הַנּוֹתָרִים	זיינע איבריג־געבליבענע זיהן:
קְחוּ אֶת־הַמִּנְחָה	נעהמט דעם שפּייז־אָפּפער,
הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה	וואס בלייבט איבריג פון דעם עוויגען'ס פייער־אָפּפערס,
וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת	און עסט עס אונגעזייערט
אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ	ביי דעם אַלטאַר,
כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא	דען עס איז אַלער־הייליגסט.
13. וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ	13. און איהר זאלט עס עסען
בְּמָקוֹם קָדֹשׁ	אין אַ הייליגען אָרט,
כִּי חָקְךָ	דען דיין בעשטימטער (טהייל)
וְחָק־בָּנֶיךָ הִוא	און דער בעשטימטער טהייל פון דיינע זיהן איז עס
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון דעם עוויגען'ס פייער־אָפּפערס,
כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי׃	דען אַזוי בין איך בעפוילען געוואָרען.
14. וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה	14. און די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אָפּפער

1) פריי, אונגעשאָרען צום צייכען פון טרויער. 2) ד. ה. דאַרום טהאָרען די כהנים ניט טרינקען שטאַרקע געטרענקע, וויל זיי דאַרפען וויסען צו אונטערשיידען א. ז. וו. 3) איינפאַכעס.

וְאֵת | שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער
תֹּאכְלוּ	זאָלט איהר עסען
בְּמָקוֹם טָהוֹר	אין אַ ריינעם אָרט,
אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	דו און דיינע זיהן און דיינע טעכטער
אִתָּךְ	מיט דיר.
כִּי־חָקְךָ	דען דיין בעשטימטער (טהייל)
וְחָק־בָּנֶיךָ	און דער בעשטימטער טהייל פון דיינע זיהן
נִתְּנוּ	זיינען זיי געגעבען געוואָרען
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵי	פון די פרידענס־שלאַכטונגען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
15. שׁוֹק הַתְּרוּמָה	15. דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער
וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה	און די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אָפּפער
עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים	[1]מיט די פייער־אָפּפערס פון די פעט־שטיקער
יָבִיאוּ	זאָלען זיי ברייגגען
לְהָנִיף תְּנוּפָה	צו בעוועגען (אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען,
וְהָיָה לְךָ	און עס זאָל געהערען צו דיר
וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ	און צו דיינע זיהן מיט דיר,
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגער געזעטץ,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה׃	ווי דער עוויגער האָט בעפוילען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
16. וְאֵת | שְׂעִיר הַחַטָּאת	16. און (וועגען) דעם באָק פון דעם זינד אָפּפער[2]
דָּרֹשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה	האָט משה געפאָרשט,
וְהִנֵּה שֹׂרָף	און זעה, עס איז פערברענט געוואָרען;
וַיִּקְצֹף	דאַן האָט ער געצירנעט
עַל־אֶלְעָזָר	אויף אלעזר
וְעַל־אִיתָמָר	און אויף איתמר,
בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִם	אהרן׳ס איבריג־געבליבענע זיהן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם	17. ווארום האָט איהר ניט געגעסען
אֶת־הַחַטָּאת	דעם זינד־אָפּפער
בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ	אין דעם אָרט פון דעם הייליגטהום,
כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא	דען עס איז אַלער־הייליגסט,
וְאֹתָהּ | נָתַן לָכֶם	און איהר האָט ער אייך געגעבען
לָשֵׂאת	צו טראָגען

אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה	די זינד פון דער געמיינדע,
לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם	צו פערגעבען אויף זיי
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען?
18. הֵן	18. זעה,
לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ	איהר בלוט איז ניט געבראַכט געוואָרען
אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה	אין דעם הייליגטהום אינוויינינ,
אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ	איהר האָט עס (אַלזאָ) געדאַרפט עסען
בַּקֹּדֶשׁ	אין דעם הייליגטהום,
כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי׃	ווי איך האָב בעפוילען.
19. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן	19. און אהרן האָט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ	זעה, הייטע האָבען [3]זיי געאָפּפערט
אֶת־חַטָּאתָם	זייער זינד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלָתָם	און זייער בראַנד־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען,
וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה	און מיר האָט געטראָפען דיזעס!
וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם	[4]זאָל איך הייטע עסען זינד־אָפּפער?
הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהוָֹה׃	וועט עס געפעליג זיין אין דעם עוויגען׳ס אויגען?
20. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	20. און ווען משה האָט(עס) געהערט,
וַיִּיטַב בְּעֵינָיו׃	דאַן איז עס געפעליג געוועזען אין זיינע אויגען.

CAP. XI. — יא

שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
1. וַיְדַבֵּר יְהוָֹה	1. און דער עוויגער האָט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר אֲלֵהֶם׃	זאָגענדיג צו זיי:
2. דַּבְּרוּ	2. רעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֹאת הַחַיָּה	דיזעס איז דאס טהיר,
אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ	וואס איהר מעגט עסען
מִכָּל־הַבְּהֵמָה	פון אַלע פיה,
אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃	וואס איז אויף דער ערד.
3. כֹּל | מַפְרֶסֶת פַּרְסָה	3. יעדעס, וואס האָט אַ געטהיילטע קלויע,
וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסֹת	און די קלויען זיינען אין גאַנצען דורכ־געשפּאַלטען,
מַעֲלַת גֵּרָה	(און) ברייגגט ארויף דאס געקייעטע

1) אויף. 2) זעה רש״י. 3) אהרן׳ס זיהן. 4) אדער: און ווען איך וואלט הייטע געגעסען זינד-אָפּפער א. ז. וו.

בַּבְּהֵמָה	אונטער פיה,
אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃	דאס מעגט איהר עסען.
4. אַךְ	4. נור
אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ	דיזעס זאלט איהר ניט עסען
מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה	פון די, וואס ברייננ.ען אַרויף דאס געקייעטע,
וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה	אדער פון די, וואס האבען געטהיילטע קלויען;[1]
אֶת־הַגָּמָל	דעם קאַמעל,
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא	דען ער ברייננט (נור) אויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס	אבער ער האט קיינע געטהיילטע קלויען;
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	אונריין איז ער פיר אייך.
5. וְאֶת־הַשָּׁפָן	5. און דעם [2]קאַנינכען,
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא	דען ער ברייננט (נור) אויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה לֹא יַפְרִיס	אבער ער האט קיינע געטהיילטע קלויען;
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	אונריין איז ער פיר אייך.
6. וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת	6. און דעם האָז,
כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִוא	דען [3]ער ברייננט (נור) אויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה	אבער [3]ער האט קיינע געטהיילטע קלויען;
טְמֵאָה הִוא לָכֶם׃	אונריין איז עס פיר אייך.
7. וְאֶת־הַחֲזִיר	7. און דעם שוויין,
כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא	דען ער האט (נור) געטהייל־טע קלויען
וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה	און די קלויע איז אין גאַנצען דורכ־געשפּאָלטען,
וְהוּא גֵּרָה לֹא־יִגָּר	אבער ער ברייננט ניט אַרויף דאס געקייעטע;
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	אונריין איז ער פיר אייך.
8. מִבְּשָׂרָם	8. פון זייער פלייש
לֹא תֹאכֵלוּ	זאלט איהר ניט עסען,
וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ	און זייער טויטען־קערפּער זאָלט איהר ניט אָנריהרען;
טְמֵאִים הֵם לָכֶם׃	אונריין זיינען זיי פיר אייך.
9. אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ	9. דיזעס מעגט איהר עסען
מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם	פון אַלעס, וואס איז אין וואַסער:
כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ	אַלעס, וואס האט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופּען,
בַּמַּיִם	אים וואַסער,
בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים	אין די מעערען אדער אין די טייכען,
אֹתָם תֹּאכֵלוּ׃	זיי מעגט איהר עסען.
10. וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ	10. און אַלעס, וואס האט ניט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן אדער שופּען
בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים	אין די מעערען אדער אין די טייכען
מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם	פון יעדע [4]קריכענדע פון׳ם וואַסער
וּמִכֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	און פון יעדע לעבעדיגע טהיר,
אֲשֶׁר בַּמָּיִם	וואס איז אים וואַסער,
שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם׃	איין אַבשיי זיינען זיי פיר אייך.
11. וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם	11. און איין אַבשיי זאלען זיי פיר אייך בלייבען,
מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ	פון זייער פלייש זאלט איהר ניט עסען
וְאֶת־נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ	און זייער טויטען־קערפּער זאלט איהר פער־אַבשייען.
12. כֹּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ	12. אַלעס, וואס האט ניט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופּען
בַּמָּיִם	אים וואַסער,
שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃	איין אַבשיי איז עס פיר אייך.
13. וְאֶת־אֵלֶּה	13. און דיזע
תְּשַׁקְּצוּ	זאלט איהר פער־אַבשייען
מִן־הָעוֹף	פון דעם געפליגעל,
לֹא יֵאָכְלוּ	זיי זאלען ניט געגעסען ווערען,
שֶׁקֶץ הֵם	איין אַבשיי זיינען זיי:
אֶת־הַנֶּשֶׁר	דעם אדלער
וְאֶת־הַפֶּרֶס	און דעם ביינברעכער
וְאֵת הָעָזְנִיָּה׃	און דעם [5]שוואַרצען אָדלער.
14. וְאֶת־הַדָּאָה	14. און דעם [6]גייער
וְאֶת־הָאַיָּה לְמִינָהּ׃	און דעם [7]פאַלקען נאך איהר אַרט.
15. אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ	15. יעדען ראָב נאך זיין אַרט.
16. וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה	16. און דעם שטרויס
וְאֶת־הַתַּחְמָס	און די [8]שוואַלב
וְאֶת־הַשָּׁחַף	און דעם קוקוק
וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ׃	און דעם [9]שפּערבער נאך זיין אַרט.
17. וְאֶת־הַכּוֹס	17. און דעם [10]פּעליקאַן
וְאֶת־הַשָּׁלָךְ	און דעם [11]שטורץ־פּעליקאַן
וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף׃	און די [12]נאַכט־איילע.
18. וְאֶת־הַתִּנְשֶׁמֶת	18. און דעם [13]שוואַן
וְאֶת־הַקָּאָת	און די [14]קרעהע
וְאֶת־הָרָחָם׃	און דעם [15]אאַז־גייער.
19. וְאֵת הַחֲסִידָה	19. און דעם [16]שטאָרך,

1) ד. ה. וועלכע האבען נור 1 זאַך, מעלה גרה אדער מפריס פרסה. 2) קראָליק. 3) זי. 4) געווימעל. 5) מעער־אדלער. 6) ווייסער האַביכט. 7) שוואַרצער האַביכט. 8) נאַכט־איילע. 9) האַביכט. 10) האָרנאַיילע 11) וואַסער־ראָב, פיש פעליקאַן 12) קראַניך. 13) פלעדער־מויז, וואַסער־הוהן. 14) פעליקאַן, קראָפּ־גאַנז. 15) גרינשפּעכט. 16) רייהער.

הָאֲנָפָה לְמִינָהּ — דעם [1]רייהער נאך איהר ארט,
וְאֶת־הַדּוּכִיפַת — און דעם [2]אויער־האהן
וְאֶת־הָעֲטַלֵּף׃ — און די פלעדער־מויז.
20 כֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף — 20. יעדע געפליגעלטע קריכענדע,
הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע — וואס גייט אויף פיער (פיס);
שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃ — איין אפשיי איז עס פיר אייך.
21 אַךְ אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ — 21. נור דיזעס מעגט איהר עסען:
מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף — פון יעדע געפליגעלטע קריכענדע,
הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע — וואס גייט אויף פיער (פיס),
אֲשֶׁר־לא לו ק׳ כְרָעַיִם — וואס האט [3]שפרינג־פיס
מִמַּעַל לְרַגְלָיו — איבער זיינע פיס[4]
לְנַתֵּר בָּהֵן — צו שפרינגען מיט זיי
עַל־הָאָרֶץ׃ — אויף דער ערד.
22 אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם — 22. דיזע פון זיי
תֹּאכֵלוּ — מעגט איהר עסען,
אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינוֹ — דעם היישרעק נאך זיין ארט,
וְאֶת־הַסָּלְעָם לְמִינֵהוּ — און דעם [5]סלעם נאך זיין ארט,
וְאֶת־הַחַרְגֹּל לְמִינֵהוּ — און דעם [6]חרגול נאך זיין ארט,
וְאֶת־הֶחָגָב לְמִינֵהוּ׃ — און דעם [7]חגב נאך זיין ארט.
23 וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף — 23. אבער יעדע געפליגעלטע קריכענדע,
אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלָיִם — וואס האט פיער פיס[8]
שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃ — זאל זיין איין אפשיי פיר אייך.
24 וּלְאֵלֶּה תִּטַּמָּאוּ — 24. און דורך דיזע וועט איהר אונריין ווערען;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם — יעדער, וואס ריהרט אן זייער טויטען־קערפער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ — זאל אונריין זיין ביז אבענד.
25 וְכָל־הַנֹּשֵׂא — 25. און יעדער, וואס טראגט
מִנִּבְלָתָם — פון זייער טויטען־קערפער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו — זאל וואשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ — און ער זיין זאל אונריין ביז אבענד.
26 לְכָל־הַבְּהֵמָה — 26. יעדעס פיה
אֲשֶׁר הִוא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה — וואס האט א געטהיילטע קלויע,
וְשֶׁסַע אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת — אבער דער שפאלט איז ניט גאנץ דורכ־געשפאלטען
וְגֵרָה אֵינֶנָּה מַעֲלָה — און זי ברייננגט ניט ארויף דאס געקייעטע,
טְמֵאִים הֵם לָכֶם — זיינען אונריין פיר אייך;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִטְמָא — יעדער, וואס ריהרט זיי אן, זאל זיין אונריין.
27 וְכֹל ׀ הוֹלֵךְ — 27. און יעדער וואס גייט
עַל־כַּפָּיו — אויף זיינע [9]טאטצען
בְּכָל־הַחַיָּה — אונטער יעדע טהיר,
הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע — וואס גייט אויף פיער (פיס).
טְמֵאִים הֵם לָכֶם — זיינען אונריין פיר אייך;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם — יעדער, וואס ריהרט אן זייער טויטען־קערפער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ — זאל זיין אונריין ביז אבענד.
28 וְהַנֹּשֵׂא — 28. און דער, וואס טראגט
אֶת־נִבְלָתָם — זייער טויטען־קערפער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו — זאל וואשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב — און ער זאל זיין אונריין ביז אבענד;
טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם׃ — זיי זיינען אונריין פיר אייך.
29 וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא — 29. און דיזעס איז פיר אייך דאס אונרייגע
בַּשֶּׁרֶץ — אונטער דאס קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ — וואס קריכט אויף דער ערד:
הַחֹלֶד — דאס [10]וויזעל
וְהָעַכְבָּר — און די מויז
וְהַצָּב לְמִינֵהוּ׃ — און די שילד־קרעטע נאך זיין[11] ארט.
30 וְהָאֲנָקָה — 30. און דער [12]איגעל
וְהַכֹּחַ — און דער [13]מאלך
וְהַלְּטָאָה — און די [14]איידעקסע
וְהַחֹמֶט — און די [15]שנעקע
וְהַתִּנְשָׁמֶת׃ — און דאס [16]קאמעלעאן.
31 אֵלֶּה — 31. דיזע זיינען
הַטְּמֵאִים לָכֶם — די אונרייגע פיר אייך
בְּכָל־הַשָּׁרֶץ — אונטער אלע קריכענדע;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם — יעדער, וואס ריהרט זיי אן,
בְּמֹתָם — ווען זיי זיינען טויט,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ — זאל זיין אונריין ביז אבענד.
32 וְכֹל — 32. און אלעס,
אֲשֶׁר־יִפֹּל עָלָיו — וואס וועט פאלען דארויף
מֵהֶם ׀ — פון זיי,
בְּמֹתָם — ווען זיי זיינען טויט,
יִטְמָא — זאל זיין אונריין;
מִכָּל־כְּלִי־עֵץ — פון אירגענד א הילצערנע געפעס,

1) בראך־פויגעל 2) בערג־האהן. 3) קניען, שענקלען. 4) זעה רש״י. 5) פעלז־שפרינגער. 6) שלאנגען־ווערגער. 7) געפליגעלטע־היישרעק. 8) אבער קיין שפרינג־פיס, זעה רש״י. 9) פאטען, טאפפען, לאפעס. 10) דער מוילוואורף 11) איהר. 12) צישענדע איידעקסע 13) שטארקע איידעקסע 14) שטויב איידעקסע. 15) בלינד־שלייך 16) מוילוואורף.

אוֹ בֶגֶד	אדער אַ קלייד,
אוֹ־עוֹר	אדער פעל,
אוֹ שָׂק	אדער אַ זאַק,
כָּל־כְּלִי	יעדע געפעס,
אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה מְלָאכָה	וואס ווערט געטאָן אַרבייט
בָּהֶם	מיט זיי,
בַּמַּיִם יוּבָא	זאל עס געבראַכט ווערען אין וואַסער,
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב	און עס איז אונריין ביז אַבענד,
וְטָהֵר׃	און דאַן איז עס ריין.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
33. וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ	33. און יעדע ליימענע געפעס,
אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם	וואס וועט אַריינפאַלען פון זיי
אֶל־תּוֹכוֹ	אין איהם,
כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ	אַלעס, וואס איז אין איהם,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין
וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ׃	און [1]איהם זאלט איהר צוברעכען.
34. מִכָּל־הָאֹכֶל	34. פון אַלע שפּייזע,
אֲשֶׁר יֵאָכֵל	וואס ווערט געגעסען,
אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם	וואס וועט קומען דאַרויף וואַסער,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין[2]
וְכָל־מַשְׁקֶה	און יעדע געטראַנק,
אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה	וואס ווערט געטרונקען
בְּכָל־כְּלִי	אין אירגענד וועלכע געפעס
יִטְמָא׃	זאל זיין אונריין[2].
35. וְכֹל	35. און אַלעס,
אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם	וואס וועט פאַלען פון זייער טויטען־קערפּער
עָלָיו	דאַרויף,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין.
תַּנּוּר וְכִירַיִם	איין אויווען אדער אַ [3]קיך
יֻתָּץ	זאל [4]צוּבּראָכען ווערען[5]
טְמֵאִים הֵם	זיי זיינען אונריין,
וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם׃	און אונריין זאלען זיי בלייבען פיר אייך.
36. אַךְ מַעְיָן וּבוֹר	36. נור אַ קוואַל און אַ ברונען,
מִקְוֵה־מַיִם	(אדער) אַ וואַסער־זאַמלונג
יִהְיֶה טָהוֹר	זאל בלייבען ריין;[6]
וְנֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם	אָבער דער, וואס ריהרט אָן זייער טויטען־קערפּער,
יִטְמָא׃	זאל זיין אונריין.[6]
37. וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם	37. און ווען עס וועט פאַלען פון זייער טויטען־קערפּער
עַל־כָּל־זֶרַע זֵרוּעַ	אויף אירגענד וועלכע געזייטע זאַמען
אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ	וועלכע ווערט געזייט,
טָהוֹר הוּא׃	איז עס ריין.
38. וְכִי יֻתַּן־מַיִם	38. ווען אָבער עס וועט געגעבען ווערען וואַסער
עַל־זֶרַע	אויף זאַמען,
וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו	און עס וועט פאַלען פון זייער טויטען־קערפּער דאַרויף,
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	איז עס אונריין פיר אייך.
39. וְכִי יָמוּת	39. און ווען עס וועט שטאַרבען
מִן־הַבְּהֵמָה	פון דעם פיה,
אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם	וועלכע איז פיר אייך
לְאָכְלָה	צום עסען,
הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ	דער, וואס ריהרט אָן איהר טויטען־קערפּער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל זיין אונריין ביז אַבענד.
40. וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ	40. און דער, וואס עסט פון איהר טויטען־קערפּער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב	און ער זאל זיין אונריין ביז אַבענד,
וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ	און דער, וואס טראָגט איהר טויטען־קערפּער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃	און ער זאל זיין אונריין ביז אַבענד.
41. וְכָל־הַשֶּׁרֶץ	41. און יעדע קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד,
שֶׁקֶץ הוּא	איז עס איין אַבשיי;
לֹא יֵאָכֵל׃	עס זאל ניט געגעסען ווערען.
42. כֹּל הוֹלֵךְ	42. יעדעס, וואס גייט
עַל־גָּחוֹן	אויף'ן בויך,
וְכֹל הוֹלֵךְ	און יעדעס, וואס גייט
עַל־אַרְבַּע	אויף פיער (פיס),
עַד כָּל־מַרְבֵּה רַגְלַיִם	ביז יעדע פיל־פיסיגע
לְכָל־הַשֶּׁרֶץ	פון יעדע קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד,
לֹא תֹאכְלוּם	זאלט איהר זיי ניט עסען,
כִּי־שֶׁקֶץ הֵם׃	דען זיי זיינען איין אַבשיי.
43. אַל־תְּשַׁקְּצוּ	43. איהר זאלט ניט אַב־שייליך מאַכען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעעלען

1) דאס געפעס. 2) ד. ה. אויב עס איז אין איין אונריינע ליימענע געפעס; זעה רש"י. 3) פייער־הערדע. 4) צו־שטויסען, צו־פּיצעלט. 5) ד. ה. ווען דאָרט פאַלט אַריין נבלה. 6) זעה רש"י.

בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ	דורך אירגענד וועלכע קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ	וואס קריכט,
וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם	און איהר זאלט אייך ניט פעראונרייניגען דורך זיי,
וְנִטְמֵתֶם חסר א׳ בָּם׃	דאס איהר זאלט אונריין ווערען דורך זיי.
44. כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	44. דען איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם	דארום זאלט איהר אייך הייליגען
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים	און איהר זאלט זיין הייליג,
כִּי קָדוֹשׁ אָנִי	דען איך בין הייליג,
וְלֹא תְטַמְּאוּ	און איהר זאלט ניט פעראונרייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעעלען
בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ	דורך אירגענד וועלכע קריכענדע,
הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ׃	וואס קריכט אום אויף דער ערד.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
45. כִּי אֲנִי יְהוָה	45. דען איך בין דער עוויגער,
הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם	וועלכער האט אייך אַרויף־געבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לִהְיֹת לָכֶם לֵאלֹהִים	צו זיין צו אייך פיר א גאט,
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים	און איהר זאלט זיין הייליג,
כִּי קָדוֹשׁ אָנִי׃	דען איך בין הייליג.
46. זֹאת תּוֹרַת	46. דיזעס איז דאס געזעטץ
הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף	פון די פיה און די געפליגעל
וְכֹל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	און יעדע לעבעדיגע טהיר,
הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם	וואס קריכט אום אים וואסער,
וּלְכָל־נֶפֶשׁ	און פון יעדע לעבעדיגע,
הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ׃	וואס קריכט אויף דער ערד.
47. לְהַבְדִּיל	47. צו אונטערשיידען
בֵּין הַטָּמֵא	צווישען דעם אונריינעם.
וּבֵין הַטָּהֹר	און צווישען דעם ריינעם
וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת	און צווישען דעם טהיר, וואס ווערט געגעסען,
וּבֵין הַחַיָּה	און צווישען דעם טהיר,
אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל׃	וואס דאַרף ניט געגעסען ווערען.

תַזְרִיעַ — THAZREEA

CAP. XII. — יב

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,

לֵאמֹר׃ 2. דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת
יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֺתָהּ תִּטְמָא׃ 3. וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ 4. וּשְׁלֹשִׁים
יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה
בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא־תָבֹא
עַד־מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ׃ 5. וְאִם־נְקֵבָה תֵלֵד
וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם
וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי טָהֳרָה׃
6. וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת
תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה
אוֹ־תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־
הַכֹּהֵן׃ 7. וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ
וְטָהֲרָה מִמְּקֹר דָּמֶיהָ זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת
לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה׃ 8. וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ
דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי
יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר
עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה׃

CAP. XIII. — יג

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. אָדָם	2. אַ מענש,
כִּי־יִהְיֶה	ווען עס וועט זיין
בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ	אין דער הויט פון זיין [1]פלייש
שְׂאֵת	א [2]געשווילעכץ
אוֹ־סַפַּחַת	אדער א [3]פלעכע
אוֹ בַהֶרֶת	אדער אַ פלעק,
וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ	און עס [4]וועט ווערען אין דער הויט פון זיין [1]פלייש
לְנֶגַע צָרָעַת	צו א פלאַג פון אויסזאַטץ,
וְהוּבָא	דאַן זאל ער געבראַכט ווערען
אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	צו אהרן, דעם פריסטער,
אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו	אדער צו איינעם פון זיינע זיהן,
הַכֹּהֲנִים׃	די פריסטערס.
3. וְרָאָה הַכֹּהֵן	3. און דער פריסטער זאל זעהן
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאַג

1) לייב. 2) געשוואולסט, ערהעהונג. 3) שאָרף; אויפגעלאָפענע שטעלע. 4) האַלט ביים ווערען א. ז. וו.

בְּעוֹר־הַבָּשָׂר	אין דער הויט פון דאס פלייש,
וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע	אויב דאס האָר אין דער פלאַג[1]
הָפַךְ לָבָן	האט זיך פערוואַנדעלט (אין) ווייס,
וּמַרְאֵה הַנֶּגַע	און דאס אויסזעהן פון דער פלאַג
עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ	איז טיפער אַלס די הויט פון זיין פלייש,
נֶגַע צָרַעַת הוּא	איז דאס אַ פלאַג פון אויסזאַטץ,
וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	ווען דער פריסטער וועט איהם זעהן,
וְטִמֵּא אֹתוֹ:	דאַן זאל ער איהם פיר אונריין ערקלערען.
4. וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא	4. און אויב עס איז אַ ווייסער פלעק
בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ	אין דער הויט פון זיין פלייש
וְעָמֹק אֵין־מַרְאֶהָ	און איהר אויסזעהן איז ניט טיפער
מִן־הָעוֹר	אַלס די הויט,
וּשְׂעָרָה	און דאס האָאר
לֹא־הָפַךְ לָבָן	האט זיך ניט פערוואַנדעלט (אין) ווייס,
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער פערשליסען
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאַג[2]
שִׁבְעַת יָמִים:	זיבען טעג.
5. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	5. און דער פריסטער זאל איהם זעהן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
וְהִנֵּה הַנֶּגַע	אויב די פלאַג
עָמַד בְּעֵינָיו	איז געבליבען שטעהן אין זיין [3]אויסזעהן
לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	די פלאַג האט זיך ניט [4]אויסגעברייטעט
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער איהם פערשליסען
שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:	אַ צווייטען מאל זיבען טעג.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
6. וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ	6. און דער פריסטער זאל איהם זעהן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
שֵׁנִית	אַ צווייטען מאל,
וְהִנֵּה כֵּהָה הַנֶּגַע	אויב די פלאַג איז [5]דונקעל
וְלֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	און די פלאַג האט זיך ניט [4]אויסגעברייטעט
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער איהם פיר ריין ערקלערען,
מִסְפַּחַת הִוא	עס איז אַ פלעכע,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	און ער זאל וואַשען זיינע קליידער,

וְטָהֵר:	און ער איז ריין.
7. וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה	7. אבער אויב עס וועט זיך אויסברייטען
הַמִּסְפַּחַת	די פלעכע
בָּעוֹר	אין דער הויט,
אַחֲרֵי הֵרָאֹתוֹ	נאכדעם ווי ער האט זיך געוויזען
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער
לְטָהֳרָתוֹ	צו זיין ריין שפרעכונג,
וְנִרְאָה שֵׁנִית	דאַן זאל ער זיך ווייזען אַ צווייטען מאל
אֶל־הַכֹּהֵן:	צום פריסטער.
8. וְרָאָה הַכֹּהֵן	8. און דער פריסטער זאל זעהן,
וְהִנֵּה פָּשְׂתָה	אויב עס האט זיך אויסגעברייטעט
הַמִּסְפַּחַת	די פלעכע
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן	דאן זאל דער פריסטער איהם פיר אונריין ערקלערען
צָרַעַת הִוא:	עס איז איין אויסזאַטץ.
9. נֶגַע צָרַעַת	9. אַ [1]פלאַג פון אויסזאַטץ,
כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם	ווען עס וועט זיין אויף אַ מענשען,
וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:	דאַן זאל ער געבראַכט ווערען צו דעם פריסטער
10. וְרָאָה הַכֹּהֵן	10. און ווען דער פריסער וועט זעהן,
וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה	דאס עס איז אַ ווייסע געשווילעכץ
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְהִיא הָפְכָה	און זי האט פערוואַנדעלט
שֵׂעָר לָבָן	דאס האָאר (אין) ווייס
וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי	און אַ [6]צייכען פון רויהע פלייש[7]
בַּשְׂאֵת:	איז אין דער געשווילעכץ.
11. צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא	11. איז עס אַ פערעלטערטער אויסזאַטץ
בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ	אין דער הויט פון זיין פלייש,
וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל איהם פיר אונריין ערקלערען,
לֹא יַסְגִּרֶנּוּ	ער זאל איהם ניט פערשליסען,
כִּי טָמֵא הוּא:	דען ער איז אונריין.
12. וְאִם־פָּרוֹחַ תִּפְרַח	12. אבער אויב עס וועט [8]בליהען
הַצָּרַעַת	דער אויסזאַטץ
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת	און דער אויסזאַטץ וועט פערדעקען
אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע	די גאַנצע הויט פון דער פלאַג,
מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו	פון זיין קאָפּ ביז זיינע פיס,

1) וואונד, אויסשלאַג. 2) ד. ה. די פערזאָן, וועלכע האט דעם אויסזאַטץ. 3) אויגען, געשטאַלט. 4) פערגרעסערט, פערמעהרט. 5) בלאַס, שוואַך. 6) וואונד; פערהיילונג. 7) ווילד־פלייש; געזונדע פלייש; זעה רש"י. 8) אויסברעכען.

לְכָל־מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן׃	אַזוי וויט ווי דעם פּריס־טערס אויגען זעהען.[1]
13. וְרָאָה הַכֹּהֵן	13. ווען דער פּריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה כִסְּתָה הַצָּרַעַת	דאָס דער אויסזאַטץ האָט בעדעקט
אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ	זיין גאַנצעס פלייש,
וְטִהַר אֶת־הַנָּגַע	דאַן זאָל ער פיר ריין ער־קלערען די פלאַג;
כֻּלּוֹ הָפַךְ לָבָן	(ווען) אַלעס האָט זיך פערוואַנדעלט (אין) ווייס
טָהוֹר הוּא׃	איז ער ריין.
14. וּבְיוֹם	14. אָבער אין דעם טאָג,
הֵרָאוֹת בּוֹ	(ווען) עס וועט געזעהן ווערען אין איהם
בָּשָׂר חַי	רויהע פלייש,
יִטְמָא׃	זאָל ער אונריין זיין.
15. וְרָאָה הַכֹּהֵן	15. און ווען דער פּריסטער וועט זעהן
אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי	די רויהע פלייש,
וְטִמְּאוֹ	דאַן זאָל ער איהם פיר אונריין ערקלערען;
הַבָּשָׂר הַחַי	די רויהע פלייש
טָמֵא הוּא	איז אונריין,
צָרַעַת הוּא׃	עס איז איין אויסזאַטץ.
16. אוֹ כִי יָשׁוּב	16. אָדער, ווען עס וועט זיך צוריק קעהרען,[2]
הַבָּשָׂר הַחַי	די רויהע פלייש
וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן	און עס וועט זיך פערוואַנד־לען אין ווייס,
וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃	דאַן זאָל ער קומען צום פּריסטער.
17. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	17. און דער פּריסטער זאָל איהם זעהן,
וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ הַנֶּגַע לְלָבָן	אויב די פלאַג האָט זיך פערוואַנדעלט אין ווייס,
וְטִהַר הַכֹּהֵן	דאַן זאָל דער פּריסטער פיר ריין ערקלערען
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאַג,
טָהוֹר הוּא׃	ער איז ריין.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
18. וּבָשָׂר	18. און פלייש,
כִּי־יִהְיֶה בוֹ־בְעֹרוֹ	ווען עס וועט זיין אין זיין הויט
שְׁחִין	איין [3]ענטצינדונג,
וְנִרְפָּא׃	און עס וועט אויס־געהיילט ווערען.
19. וְהָיָה	19. און עס וועט ווערען
בִּמְקוֹם הַשְּׁחִין	אין דעם אָרט פון דער [3]ענטצינדונג
שְׂאֵת לְבָנָה	ווייסע געשווילעכץ
אוֹ בַהֶרֶת	אָדער אַ פלעק
לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת	אַ ווייס רויטליכער,
וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן׃	דאַן זאָל ער זיך ווייזען צום פּריסטער.
20. וְרָאָה הַכֹּהֵן	20. און ווען דער פּריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה מַרְאֶהָ	דאָס איהר אויס־זעהן
שָׁפָל מִן־הָעוֹר	איז נידריגער אַלס די הויט
וּשְׂעָרָהּ הָפַךְ לָבָן	און איהרע האָר האָט זיך פערוואַנדערט (אין) ווייס,
וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאָל דער פּריסטער איהם פיר אונריין ערקלערען
נֶגַע־צָרַעַת הִוא	עס איז אַ פלאַג פון אויסזאַטץ,
בַּשְּׁחִין פָּרָחָה׃	אין דער [3]ענטצינדונג האָט עס געבליהט.
21. וְאִם ׀ יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן	21. אָבער אויב דער פּריסטער וועט עס זעהן,
וְהִנֵּה אֵין־בָּהּ	און עס איז ניט׳אָ אין איהר
שֵׂעָר לָבָן	ווייסע האָר
וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה	און זי איז ניט נידריגער
מִן־הָעוֹר	אַלס די הויט
וְהִיא כֵהָה	און זי איז דונקעל,
וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאָל איהם פערשליסען דער פּריסטער
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
22. וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה	22. [און] אויב עס וועט זיך אויסברייטען
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ	דאַן זאָל איהם דער פּריס־טער פיר אונריין ערקלערען;
נֶגַע הִוא׃	עס איז אַ פלאַג.
23. וְאִם־תַּחְתֶּיהָ	23. אָבער אויב אויף איהר שטעלע
תַּעֲמֹד הַבַּהֶרֶת	וועט בלייבען שטעהן די פלעק,
לֹא פָשָׂתָה	זי האָט זיך ניט אויס־געברייטעט,
צָרֶבֶת הַשְּׁחִין הִוא	איז עס אַ [4]צייכען פון דער ענטצינדונג,
וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃	און דער פּריסטער זאָל איהם פיר ריין ערקלערען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
שני (כשהן מחוברין)	
24. אוֹ בָשָׂר	24. אָדער פלייש,
כִּי־יִהְיֶה בְעֹרוֹ	ווען עס וועט זיין אין זיין הויט
מִכְוַת־אֵשׁ	אַ בראַנד־וואונד פון פייער,
וְהָיְתָה	און עס וועט ווערען
מִחְיַת הַמִּכְוָה	דער צייכען פון דעם בראַנד־וואונד
בַּהֶרֶת	אַ פלעק

1) ווערטערליך: צום גאַנצען זעהן פון דעם פּריסטער׳ס אויגען. 2) ד. ה. ווען עס פערענדערט זיך. 3) ענטצינדליכער געשוויר, קרעץ. 4) גאַרבע.

לבנה אדמדמת	א ווייס־רויטליכער,
או לבנה:	אדער א ווייסער.
25. וראה אתה הכהן	25. דאן זאל עס דער פריסטער זעהן,
והנה נהפך שער לבן	אויב דאס האר האט זיך פערוואנדעלט (אין) ווייס
בבהרת	אים פלעק,
ומראה	און איהר אויסזעהן
עמק מן־העור	איז טיפער אלס די הויט,
צרעת הוא	איז עס איין אויסזאטץ,
במכוה פרחה	אין דער בראנד־וואונד, האט זי געבליהט,
וטמא אתו הכהן	און דער פריסטער זאל איהם פיר אונריין ערקלערען;
נגע צרעת הוא:	עס איז א פלאג פון אויסזאטץ.
26. ואם יראנה הכהן	26. אבער אויב דער פריסטער וועט [איהר] זעהן,
והנה אין־בבהרת	דאס עס איז ניט׳א אין דעם פלעק
שער לבן	ווייסע האר
ושפלה איננה	און זי איז ניט נידריגער
מן־העור	אלס די הויט
והוא כהה	און זי איז דונקעל,
והסגירו הכהן	דאן זאל דער פריסטער איהם פערשליסען
שבעת ימים:	זיבען טעג.
27. וראהו הכהן	27. און דער פריסטער זאל איהם זעהן
ביום השביעי	אויף דעם זיבענטען טאג,
אם־פשה תפשה	אויב זי וועט זיך אויסברייטען
בעור	אין דער הויט,
וטמא הכהן אתו	דאן זאל דער פריסטער אים פיר אונריין ערקלערען;
נגע צרעת הוא:	עס איז א פלאג פון איין אויסזאטץ.
28. ואם־תחתיה	28. אבער אויב אויף איהר שטעלע
תעמד הבהרת	וועט בלייבען שטעהן די פלעק
לא־פשתה	זי האט זיך ניט אויסגעברייטעט
בעור	אין דער הויט,
והוא כהה	און זי איז דונקעל,
שאת המכוה הוא	איז עס א געשוויליכץ פון דעם בראנד־וואונד,
וטהרו הכהן	און דער פריסטער זאל איהם פיר ריין ערקלערען,
כי־צרבת המכוה הוא:	דען עס איז א צייכען פון דעם בראנד־וואונד.

חמישי

29. ואיש או אשה	29. און א מאן אדער א פרוי,
כי־יהיה בו נגע	ווען עס וועט זיין אין איהם א פלאג
בראש או בזקן	אין קאפ אדער אין בארד,
30. וראה הכהן	30. דאן זאל דער פריסטער זעהן
את־הנגע	דעם פלאג,
והנה מראהו	אויב זיין אויסזעהן
עמק מן־העור	איז טיפער אלס די הויט,
ובו שער צהב דק	און אין איהם איז דא [1]געלבע, דינע האר,
וטמא אתו הכהן	דאן זאל איהם דער פריסטער פיר אונריין ערקלערען
נתק הוא	עס איז א [2]גרינד
צרעת הראש או הזקן הוא:	עס איז איין אויסזאטץ פון קאפ אדער פון בארד.
31. וכי־יראה הכהן	31. אבער ווען דער פריסטער וועט זעהן
את־נגע הנתק	די פלאג פון דעם [2]גרינד,
והנה אין־מראהו עמק	דאס זיין אויסזעהן איז ניט טיפער
מן־העור	אלס די הויט,
ושער שחר אין בו	און שווארצע האר איז ניט׳א אין איהם,
והסגיר הכהן	דאן זאל דער פריסטער פערשליסען
את־נגע הנתק	די פלאג פון דעם [3]גרינד
שבעת ימים:	זיבען טעג.
32. וראה הכהן	32. און דער פריסטער זאל זעהן
את־הנגע	די פלאג
ביום השביעי	אויף דעם זיבענטען טאג,
והנה לא־פשה	אויב עס האט זיך ניט אויסגעברייטעט
הנתק	דער [3]גרינד
ולא־היה בו	און עס איז אין איהם ניט געוועזען
שער צהב	[1]געלבע האר
ומראה הנתק	און דער אויסזעהן פון דעם גרינד
אין עמק מן־העור:	איז ניט טיפער אלס די הויט.
33. והתגלח	33. דאן זאל ער זיך [4]אפגאלען,
ואת־הנתק	אבער דעם גרינד
לא יגלח	זאל ער ניט [4]אפגאלען
והסגיר הכהן	און דער פריסטער זאל פערשליסען
את־הנתק	דעם [3]גרינד

1) גאלד־געלבע. 2) פארך, קרעץ. 3) ד. ה. די פערזאן, וועלכע האט עס. 4) אפשערען.

שבעת ימים שנית :	א צווייטען מאָל זיבען טעג.
34. וראה הכהן	34. און דער פּריסטער זאל זעהן
את־הנתק	דעם גרינד
ביום השביעי	אויף דעם זיבענטען טאג,
והנה לא־פשה	אויב עס האט זיך ניט אויסגעברייטעט
הנתק	דער גרינד
בעור	אין דער הויט
ומראהו	און זיין אויסזעהן
איננו עמק	איז ניט טיפער
מן־העור	אלס די הויט,
וטהר אתו הכהן	דאַן זאל דער פּריסטער איהם פיר ריין ערקלערען,
וכבס בגדיו	און ער זאל וואַשען זיינע קליידער,
וטהר :	און ער איז ריין.
35. ואם־פשה יפשה	35. אבער אויב עס וועט זיך אויספּרייטען
הנתק	דער גרינד
בעור	אין דער הויט
אחרי טהרתו :	נאך זיין ריין־שפּרעכונג.
36. וראהו הכהן	36. דאַן זאל דער פּריסטער איהם זעהן,
והנה פשה הנתק	אויב דער גרינד האט זיך אויסגעברייטעט
בעור	אין דער הויט,
לא־יבקר הכהן	זאל דער פּריסטער ניט נאָכזוכען
לשער הצהב	נאך די געלבע האָר,
טמא הוא :	ער איז אונריין.
37. ואם־בעיניו	37. אבער אויב אין זיין אויסזעהן
עמד הנתק	איז געבליבען שטעהן דער גרינד
ושער שחר צמח־בו	און שווארצע האָר האט געשפּראָצט אין איהם,
נרפא הנתק	איז געהיילט דער גרינד,
טהור הוא	ער איז ריין,
וטהרו הכהן :	און דער פּריסטער זאל איהם פיר ריין ערקלערען.
38. ואיש או־אשה	38. און א מאַן אדער א פרוי
כי־יהיה	ווען עס וועט זיין
בעור־בשרם	אין דער הויט פון זייער פלייש
בהרת	פלעקען,
בהרת לבנת :	ווייסע פלעקען.
39. וראה הכהן	39. דאַן זאל דער פּריסטער זעהן,
והנה בעור־בשרם	אויב אין דער הויט פון זייער פלייש
בהרת כהות לבנת	זיינען דונקעל ווייסע פלעקען,
בהק הוא	איז עס א ווייסער[1] אויסשלאַג,
פרח בעור	(וועלכער) האט געבליהט אין דער הויט,
טהור הוא :	ער איז ריין.
ששי	ששי
שלישי (כשהן מחוברין)	
40. ואיש	40. און א מאַן
כי ימרט ראשו	ווען עס וועט [2]אויסקריכען (די האָר פון) זיין קאָפּ,
קרח הוא	איז ער א הינטער־[3]גלאַטיך־קאָפּ.
טהור הוא :	ער איז ריין.
41. ואם מפאת פניו	41. און אויב פון די זייט פון זיין געזיכט
ימרט ראשו	וועט [2]אויס־קריכען (די האָר פון) זיין קאָפּ,
גבח הוא	איז ער א פאָדער־[3]גלאַטיך־קאָפּ,
טהור הוא :	ער איז ריין.
42. וכי־יהיה	42. אבער ווען עס וועט זיין
בקרחת	אין דער [4]הינטער גלאַטצע,
או בגבחת	אדער אין דער [5]פאָדער־גלאַטצע
נגע לבן אדמדם	א ווייס רויטליכער פלאַג,
צרעת פרחת הוא	איז עס א בליהענדע אויסזאַטץ
בקרחתו	אין זיין [4]הינטער־גלאַטצע
או בגבחתו :	אדער אין זיין [5]פאָדער־גלאַטצע.
43. וראה אתו הכהן	43. און דער פּריסטער זאל איהם זעהן,
והנה שאת־הנגע	אויב די געשווילעכץ פון דער פלאַג
לבנה אדמדמת	איז ווייס־רויטליך
בקרחתו	אין זיין [4]הינטער־גלאַטצע
או בגבחתו	אדער אין זיין [5]פאָדער־גלאַטצע,
כמראה צרעת	ווי דאס אויסזעהן פון איין אויסזאַטץ
עור בשר :	פון דער הויט פון די פלייש.
44. איש־צרוע הוא	44. איז ער איין אויס־זעציגער מאַן,
טמא הוא	ער איז אונריין,
טמא יטמאנו הכהן	דער פּריסטער זאל איהם פיר אונריין ערקלערען.
בראשו נגעו :	אין זיין קאָפּ איז זיין פלאַג.
45. והצרוע	45. און דער אויסזעטציגער
אשר־בו הנגע	וואס אין איהם איז די פלאַג,
בגדיו יהיו פרמים	זאלען זיינע קליידער זיין צוריסען
וראשו יהיה פרוע	און זיין קאָפּ זאל זיין [6]פערווילדעט,[7]

1) פלעכטע; לישייע; פריזעל־אויס־שלאַג; 2) קאַהל ווערען; אויס־פאַלען. 3) קאַהל קאָפּ; פליקער. 4) הינטער־פליך; 5) פאָדער־פליך. 6) ענטבלעסט. 7) ד. ה. ער זאל לאָזען ווילד וואַקסען די האָר פון זיין קאָפּ.

וְעַל־שָׂפָם יַעְטֶה	און איבער די [1]ליפּען זאל ער זיך פערהילען,
וְטָמֵא ׀ טָמֵא יִקְרָא׃	און „אונריין! אונריין!" זאל ער אויסרופען.
46. כָּל־יְמֵי	46. [2]די גאנצע צייט,
אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ	וואס די פלאג איז אין איהם,
יִטְמָא	זאל ער זיין אונריין;
טָמֵא הוּא	ער איז אונריין,
בָּדָד יֵשֵׁב	איינזאם זאל ער וואהנען,
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ׃	אויסער־האלב פון דעם לאגער (זאל זיין) זיין וואהנונג.
47. וְהַבֶּגֶד	47. און דאס קלייד,
כִּי־יִהְיֶה בוֹ	ווען עס וועט זיין דארין
נֶגַע צָרַעַת	א פלאג פון אויסזאטץ,
בְּבֶגֶד צֶמֶר	אין א וואלענע קלייד
אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים׃	אדער אין א [3]לייבענע קלייד.
48. אוֹ בִשְׁתִי	48. ענטוועדער אין די [4]לאנגע פעדעם
אוֹ בְעֵרֶב	אדער אין די [5]קווער-פעדעם
לַפִּשְׁתִּים וְלַצָּמֶר	פון [3]לייבען אדער פון וואל,
אוֹ בְעוֹר	אדער אין פעל
אוֹ בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר	אדער אין יעדע ארבייט פון פעל.
49. וְהָיָה הַנֶּגַע	49. און די פלאג וועט זיין
יְרַקְרַק ׀ אוֹ אֲדַמְדָּם	גרינליך אדער רויטליך
בַּבֶּגֶד אוֹ בָעוֹר	אים קלייד אדער אים פעל,
אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב	אדער אין די [4]לאנגע פעדעם אדער אין די [5]קווער-פעדעם,
אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר	אדער אין יעדע [6]געפעם פון פעל,
נֶגַע צָרַעַת הוּא	איז עס א פלאג פון אויסזאטץ,
וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן׃	און עס זאל געוויזען ווערען צום פריסטער.
50. וְרָאָה הַכֹּהֵן	50. און ווען דער פריסטער וועט זעהן
אֶת־הַנָּגַע	די פלאג,
וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע	דאן זאל ער פערשליסען די פלאג
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
51. וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע	51. און ער זאל זעהן די פלאג
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
כִּי־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד	ווען די פלאג האט זיך אויסגעברייטעט אים קלייד,
אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב	אדער אין די [4]לאנגע פעדעם אדער אין די [5]קווער-פעדעם
אוֹ בָעוֹר	אדער אים פעל,
לְכֹל	צו אלעם
אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה הָעוֹר	וואס פעל ווערט געברויכט
לִמְלָאכָה	צו דער ארבייט,
צָרַעַת מַמְאֶרֶת הַנֶּגַע	איז עס א [7]פרעסענדער אויסזאטץ,
טָמֵא הוּא׃	עס איז אונריין.
52. וְשָׂרַף אֶת־הַבֶּגֶד	52. און מען זאל פערברענען דאס קלייד
אוֹ אֶת־הַשְּׁתִי ׀	אדער די [4]לאנגע־פעדעם
אוֹ אֶת־הָעֵרֶב	אדער די [5]קווער־פעדעם
בַּצֶּמֶר אוֹ בַפִּשְׁתִּים	אין די וואל אדער אין די לייבען,
אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר	אדער יעדע געפעס פון פעל
אֲשֶׁר־יִהְיֶה בוֹ הַנָּגַע	וואס אין איהם וועט זיין די פלאג,
כִּי־צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא	דען עס איז איין [7]פרעסענדער אויסזאטץ.
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃	אים פייער זאל עס פערברענט ווערען.
53. וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן	53. אבער אויב דער פריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאג האט זיך ניט אויסגעברייטעט
בַּבֶּגֶד	אים קלייד
אוֹ בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב	אדער אין די [4]לאנגע פעדעם אדער אין די [5]קווער-פעדעם
אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר׃	אדער אין יעדע [6]געפעס פון פעל.
54. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	54. דאן זאל דער פריסטער בעפוילען,
וְכִבְּסוּ	דאס מען זאל וואשען
אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנָּגַע	דאס, אין וואס די פלאג איז.
וְהִסְגִּירוֹ	און ער זאל עס פערשליסען
שִׁבְעַת־יָמִים שֵׁנִית׃	א צווייטען מאל זיבען טעג.

שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי

רביעי (כשהן מחוברין)

55. וְרָאָה הַכֹּהֵן	55. און דער פריסטער זאל זעהן
אַחֲרֵי ׀ הֻכַּבֵּס	נאכדעם ווי מען האט געוואשען
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאג,
וְהִנֵּה לֹא־הָפַךְ הַנֶּגַע	אויב דער פלאג האט ניט [8]פערענדערט
אֶת־עֵינוֹ	זיין אויסזעהן,
וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׂה	און דער פלאג האט זיך ניט אויסגעברייטעט,
טָמֵא הוּא	איז עס אונריין,
בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ	אים פייער זאלסט'ו עס פערברענען,
פְּחֶתֶת הִוא	עס איז איין [9]איינפרעסונג
בְּקָרַחְתּוֹ	אין זיין [10]לינקע־זייט
אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃	אדער אין זיין [11]רעכטע זייט.
56. וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן	56. אבער אויב דער פריסטער האט געזעהן,

1) ליפען־בארט, וואנצעס. 2) אלע טעג. 3) פלאקסענע. 4) די פעדעם, וואס געהען פאר לייגג פון די צייג; קעטע. 5) די פעדעם, וואס געהען פאר קווער פון די צייג; איינשלאג. 6) זאך, ארבייט. 7) בייזער, שלעכטער, שעדליכער. 8) פערוואנדעלט. 9) א צעהרונג; אויסגעגעסענע לאך. 10) הינטער־זייט. 11) פאדער־זייט.

וְהִנֵּה כֵּהָה הַנֶּגַע	דאס די פלאַג איז דונקעל געווארען
אַחֲרֵי הֻכַּבֵּס אֹתוֹ	נאכדעם ווי עס איז געוואַשען געווארען,
וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבֶּגֶד	דאַן זאל מען עס אַרויס־רייסען פון דעם קלייד,
אוֹ מִן־הָעוֹר	אדער פון די פעל,
אוֹ מִן־הַשְּׁתִי	אדער פון די לאַנגע־פעדעם,
אוֹ מִן־הָעֵרֶב :	אדער פון די קווער־פעדעם.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
57. וְאִם־תֵּרָאֶה עוֹד	57. און אויב עס וועט ווידער געזעהן ווערען
בַּבֶּגֶד	אין דעם קלייד
אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב	אדער אין די לאַנגע פעדעם אדער אין די קווער־פעדעם,
אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר	אדער אין יעדע געפעס פון פעל,
פֹּרַחַת הִוא	איז עס אַ בליהענדער (אויסזאַטץ),
בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ	אים פייער זאלסט׳ו עס פערברענען,
אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנָּגַע :	און וואס די פלאַג איז.
58. וְהַבֶּגֶד	58. און דאס קלייד
אוֹ־הַשְּׁתִי אוֹ־הָעֵרֶב	אדער די לאַנגע פעדעם אדער די קווער־פעדעם,
אוֹ־כָל־כְּלִי הָעוֹר	אדער יעדע געפעס פון פעל
אֲשֶׁר תְּכַבֵּס	וואס דו וועסט וואַשען
וְסָר מֵהֶם הַנָּגַע	און די פלאַג וועט [1]אַבווייכען פון זיי,
וְכֻבַּס שֵׁנִית	זאל דאַן געוואַשען ווערען אַ צווייטען מאל,
וְטָהֵר :	און עס איז ריין.
59. זֹאת תּוֹרַת	59. דיזעס איז דאס געזעטץ
נֶגַע־צָרַעַת	פון אַ פלאַג פון אויסזאַטץ
בֶּגֶד הַצֶּמֶר ׀	פון אַ וואָלענע קלייד,
אוֹ הַפִּשְׁתִּים	אדער אַ לייבענע,
אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב	אדער די לאַנגע פעדעם אדער די קווער־פעדעם,
אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר	אדער פון יעדע געפעס פון פעל
לְטַהֲרוֹ	עס פיר ריין צו ערקלערען,
אוֹ לְטַמְּאוֹ :	אדער עס פיר אונריין צו ערקלערען.

מְצֹרָע
METZORA

Cap. XIV.
יד

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאָגענדיג:
2. זֹאת תִּהְיֶה	2. דיזעס זאל זיין
תּוֹרַת הַמְּצֹרָע	דאס געזעטץ פון דעם אויסזעטציגען:[2]
בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ	אין דעם טאג פון זיין רייניגונג,[2]
וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן :	דאַן זאל ער געבראַכט ווער־ען צום פריסטער.[2]
3. וְיָצָא הַכֹּהֵן	3. און דער פריסטער זאל אַרויס־גיין
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וְרָאָה הַכֹּהֵן	און (ווען) דער פריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה נִרְפָּא	דאס עס איז געהיילט געווארען
נֶגַע־הַצָּרַעַת	די פלאַג פון דעם אויסזאַטץ
מִן־הַצָּרוּעַ :	פון דעם אויסזעטציגען.
4. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	4. דאַן זאל דער פריסטער בעפוילען,
וְלָקַח לַמִּטַּהֵר	דאס מען זאל נעהמען פיר דעם, וואס רייניגט זיך,
שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת	צוויי [3]לעבעדיגע פויגלען,
טְהֹרוֹת	ריינע,
וְעֵץ אֶרֶז	און צעדער־האָלץ
וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב :	און הויך־רויטע פאָדעם און [4]איזאָפּ.
5. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	5. און דער פריסטער זאל בעפוילען,
וְשָׁחַט	דאס מען זאל שלאַכטען
אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת	דעם איין פויגעל
אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׂ	אין אַ ליימענע געפעס
עַל־מַיִם חַיִּים :	איבער [5]קוואַל־וואַסער.
6. אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה	6. (און) דעם לעבעדיגען פויגעל
יִקַּח אֹתָהּ	זאל ער [עס] נעהמען
וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז	און די צעדער־האָלץ
וְאֶת־שְׁנִי הַתּוֹלַעַת	און די הויך־רויטע פאָדעם
וְאֶת־הָאֵזֹב	און דעם [4]איזאָפּ,
וְטָבַל אוֹתָם	און ער זאל איינטונקען זיי
וְאֵת ׀ הַצִּפֹּר הַחַיָּה	און דעם לעבעדיגען פויגעל
בְּדַם הַצִּפֹּר	אין די בלוט פון דעם פויגעל
הַשְּׁחֻטָה	וועלכער איז געשלאַכטעט
עַל הַמַּיִם הַחַיִּים :	איבער די [5]קוואַל־וואַסער.
7. וְהִזָּה	7. און ער זאל שפריצען
עַל הַמִּטַּהֵר	אויף דעם, וואס רייניגט זיך
מִן־הַצָּרַעַת	פון דעם אויסזאַטץ
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאָל.
וְטִהֲרוֹ	און ער זאל איהם רייניגען,
וְשִׁלַּח	און ער זאל אַוועג־שיקען
אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה	די לעבעדיגע פויגעל

1) אַוועג־געהן; אויפהערען. 2) ניט לויט דער נגינה. 3) געזונדע. 4) אַזאַ סארט שמעקעדיגע גראָז. 5) לעבעדיגע, פרישע וואַסער וועלכע מען האט אַריינגעגאָסען אין דאס ליימענע געפעס.

עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה׃	אויף דעם פרייען פעלד.
8. וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר	8. און דער, וואס רייניגט זיך, זאל וואשען
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ	און ער זאל אבגאָלען גאר זיינע האר
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאל זיך [1]וואשען אים וואסער,
וְטָהֵר	און ער איז ריין;
וְאַחַר יָבוֹא	און נאכדעם מעג ער קומען
אֶל־הַמַּחֲנֶה	צום לאגער,
וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ	אבער ער מוז וואהנען אויסער־האלב זיין געצעלט
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
9 וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	9. און עס זאל זיין, אויף דעם זיבענטען טאג
יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ	זאל ער אבגאָלען גאר זיינע האר,
אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקָנוֹ	זיין קאפ און זיין בארד
וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו	און די ברעמען פון זיינע אויגען,
וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ	און גאר זיינע האר זאל ער אבגאָלען,
וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו	און ער זאל וואשען זיינע קליידער
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און ער זאל וואשען זיין לייב
בַּמָּיִם	אים וואסער,
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
10. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי	10. און אויף דעם אכטען טאג
יִקַּח שְׁנֵי־כְבָשִׂים	זאל ער נעהמען צווי לאמען
תְּמִימִם	אהן א פעהלער
וְכַבְשָׂה אַחַת	און איין [2]ווייבליכעס־לאם
בַּת שְׁנָתָהּ	איין יאהר אלט
תְּמִימָה	אהן א פעהלער,
וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	און דריי צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אלס) שפייז־אפפער
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן׃	און איין [3]לוג אייל.
11. וְהֶעֱמִיד	11. און עס זאל אוועק־שטעלען
הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר	דער פריסטער, וועלכער רייניגט,
אֵת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר	דעם מאן, וועלכער רייניגט זיך,
וְאֹתָם	און זיי,[4]
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
12. וְלָקַח הַכֹּהֵן	12. און דער פריסטער זאל נעהמען
אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	דעם איין לאם
וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם	און ער זאל איהם אפפערן פיר א שולד־אפפער
וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן	און דעם [3]לוג אייל,
וְהֵנִיף אֹתָם	און ער זאל זיי בעוועגען
תְּנוּפָה	(אלס) בעוועגונגס־אפפער
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ	13. און ער זאל שלאכטען דעם לאם
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט	אין דעם ארט וואו מען שלאכטעט
אֶת־הַחַטָּאת	דעם זינד־אפפער
וְאֶת־הָעֹלָה	און דעם בראנד־אפפער
בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ	אין דעם הייליגען ארט,
כִּי כַּחַטָּאת	דען ווי דער זינד־אפפער
הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן	געהערט דער שולד־אפפער צום פריסטער,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃	עס איז אלער־הייליגסט.
14. וְלָקַח הַכֹּהֵן	14. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הָאָשָׁם	פון דעם בלוט פון דעם שולד־אפפער,
וְנָתַן הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל (עס) געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן	אויף דעם [5]אויער־לעפכען
הַמִּטַּהֵר	פון דעם, וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	פון זיין רעכטע פוס.
15. וְלָקַח הַכֹּהֵן	15. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִלֹּג הַשָּׁמֶן	פון דעם לוג אייל,
וְיָצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן	און ער זאל (עס) גיסען אויף דעם פריסטער'ס האנד,
הַשְּׂמָאלִית׃	די לינקע.
16. וְטָבַל הַכֹּהֵן	16. און דער פריסטער זאל איינטונקען
אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית	זיין רעכטען פינגער
מִן־הַשֶּׁמֶן	[6]אין דאס אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית	וואס איז אויף זיין לינקע האנד,
וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן	און ער זאל שפריצען פון דעם אייל

1) באדען. 2) מוטער־לאם. 3) א מאס פון 6 אייער. 4) די אפפער זאכען. 5) אויער־קנאָרפעל. 6) פין

בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.
17. וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן	17. און פון דעם איבריגען אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ	וואס איז אויף זיין האנד,
יִתֵּן הַכֹּהֵן	זאל דער פריסטער געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן	אויף דעם אויער־לעפכען
הַמִּטַּהֵר	פון דעם, וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע פוס,
עַל דַּם הָאָשָׁם׃	אויף דאס בלוט פון דעם שולד אפפער.
18. וְהַנּוֹתָר בַּשֶּׁמֶן	18. און דאס איבריג־געבליבענע פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן	וואס איז אויף די האנד פון דעם פריסטער,
יִתֵּן	זאל ער געבען
עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר	אויף דעם קאפ פון דעם וואס רייניגט זיך,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.
19. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן	19. און דער פריסטער זאל מאכען[1],
אֶת־הַחַטָּאת	דעם זינד־אפפער,
וְכִפֶּר	און ער זאל פערגעבען
עַל־הַמִּטַּהֵר	אויף דעם, וואס רייניגט זיך
מִטֻּמְאָתוֹ	פון זיין אונריינקייט,
וְאַחַר יִשְׁחַט	און נאכדעם זאל ער שלאכטען
אֶת־הָעֹלָה׃	דעם בראנד־אפפער.
20. וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן	20. און דער פריסטער זאל אויפבריינגען[2]
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אפפער
וְאֶת־הַמִּנְחָה	און דעם שפייז־אפפער
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם,
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
חמישי (כשהן מחוברין)	
21. וְאִם־דַּל הוּא	21. אבער אויב ער איז ארם

וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת	און זיין האנד גרייכט ניט,[3]
וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד	דאן זאל ער נעהמען איין לאם
אָשָׁם	(אלס) שולד־אפפער
לִתְנוּפָה	צור בעוועגונג,
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם,
וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד	און איין צעהנטעל פיינע מעהל
בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה	פיר א שפייז־אפפער
וְלֹג שָׁמֶן׃	און א לוג אייל.
22. וּשְׁתֵּי תֹרִים	22. און צוויי טורטעל טויבען
אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה	אדער צוויי יונגע טויבען,
אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ	ווי זיין האנד וועט גרייכען,
וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת	און איינע זאל זיין א זינד־אפפער
וְהָאֶחָד עֹלָה׃	און איינע א בראנד־אפפער.
23. וְהֵבִיא אֹתָם	23. און ער זאל זיי בריינגען
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אכטען טאג
לְטָהֳרָתוֹ	פון זיין רייניגונג,
אֶל־הַכֹּהֵן	צו דעם פריסטער,
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.
24. וְלָקַח הַכֹּהֵן	24. און דער פריסטער זאל נעהמען
אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם	דעם לאם פון דעם זינד־אפפער,
וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן	און דעם לוג אייל,
וְהֵנִיף אֹתָם הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה׃	(אלס) בעוועגונגס־אפפער פאר דעם עוויגען.
25. וְשָׁחַט	25. און ער זאל שלאכטען
אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם	דעם לאם פון דעם שולד־אפפער,
וְלָקַח הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הָאָשָׁם	פון דעם בלוט פון דעם שולד־אפפער,
וְנָתַן	און ער זאל (עס) געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטַּהֵר	אויף דעם אויער־לעפכען פון דעם וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער

1) צובערייטען, אפפערן. 2) אפפערן. 3) ד. ה. ער איז ניט פערמעגליך.

רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	פון זיין רעכטע פוס.
26. וּמִן־הַשֶּׁמֶן	26. און פון דעם אייל
יִצֹק הַכֹּהֵן	זאל דער פריסטער גיסען
עַל־כַּף הַכֹּהֵן	אויף דעם פריסטערס האנד,
הַשְּׂמָאלִית׃	די לינקע.
27. וְהִזָּה הַכֹּהֵן	27. און דער פריסטער זאל שפּריצען
בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית	[1]מיט זיין רעכטען פינגער
מִן־הַשֶּׁמֶן	פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית	וואס איז אויף זיין לינקע האנד
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
28. וְנָתַן הַכֹּהֵן	28. און דער פריסטער זאל געבען
מִן־הַשֶּׁמֶן	פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ	וואס איז אויף זיין האנד,
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן	אויף דעם אויער־לעפּכען
הַמִּטַּהֵר	פון דעם, וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע פוס,
עַל־מְקוֹם	אויף דעם אָרט
דַּם הָאָשָׁם׃	פון דעם בלוט פון דעם שולד־אָפּפער.
29. וְהַנּוֹתָר	29. און דאס איבריג־געבליבענע
מִן־הַשֶּׁמֶן	פון דעם אייל.
אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן	וואס איז אויף דעם פריסטער׳ס האנד,
יִתֵּן	זאל ער געבען
עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר	אויף דעם קאָפּ פון דעם, וואס רייניגט זיך,
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
30. וְעָשָׂה	30. און ער זאל מאַכען
אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתֹּרִים	[די] איינע פון די טורטעל טויבען
אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה	אדער פון די יונגע טויבען,
מֵאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ׃	פון דעם, וואס זיין האנד וועט גרייכען.

31. אֵת אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ	31. ווי זיין האנד וועט גרייכען,
אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת	(זאל ער אָפּפערן) [די] איינע אַ זינד־אָפּפער
וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה	און [די] איינע אַ בראַנד אָפּפער
עַל־הַמִּנְחָה	מיט דעם שפּייז־אָפּפער,
וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען
עַל הַמִּטַּהֵר	אויף דעם וואס רייניגט זיך
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
32. זֹאת תּוֹרַת	32. דיזעס איז דאס געזעטץ
אֲשֶׁר־בּוֹ נֶגַע צָרָעַת	פיר דעם, וואס אין איהם איז דאָ אַ פּלאָג פון אויסזאַטץ,
אֲשֶׁר לֹא־תַשִּׂיג יָדוֹ	וואס זיין האנד וועט ניט גרייכען
בְּטָהֳרָתוֹ׃	ביי זיין רייניגונג.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
ששי (כשהן מחוברין)	
33. וַיְדַבֵּר יְהוָה	33. און דער עוויגער האט גערעדט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
34. כִּי תָבֹאוּ	34. ווען איהר וועט קומען
אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן	צו דעם לאַנד כנען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם	וואס איך גיב אייך
לַאֲחֻזָּה	פיר איין אייגענטהום,
וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת	און איך וועל געבען אַ פּלאָג פון אויסזאַטץ
בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם	אין דאס הויז פון אייער אייגענטהום־לאַנד,
35. וּבָא	35. דאַן זאל קומען
אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת	דער, וואס צו איהם געהערט דאס הויז,
וְהִגִּיד לַכֹּהֵן	און ער זאל דערצעהלען צום פריסטער,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כְּנֶגַע	ווי אַ פּלאָג
נִרְאָה לִי בַּבָּיִת׃	שיינט עס מיר אים הויז.
36. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	36. און דער פריסטער זאל בעפוילען,
וּפִנּוּ אֶת־הַבַּיִת	דאס מען זאל אויסראַמען דאס הויז
בְּטֶרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן	בעפאָר דער פריסטער וועט קומען
לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע	צו זעהן די פּלאָג,
וְלֹא יִטְמָא	אום עס זאל ניט אונריין ווערען
כָּל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת	אַלעס, וואס איז אים הויז.
וְאַחַר כֵּן	און נאָכדעם

1) מיט דעם פינגער פון זיין רעכטע (האנד).

יָבוֹא הַכֹּהֵן	זאל דער פריסטער קומען
לִרְאוֹת אֶת־הַבָּיִת׃	צו זעהן דאס הויז.
37. וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע	37. און ווען ער וועט זעהן די פלאג,
וְהִנֵּה הַנֶּגַע	דאס די פלאג
בְּקִירֹת הַבַּיִת	איז אין די ווענד פון דעם הויז,
שְׁקַעֲרוּרֹת	פערטיפונגען,
יְרַקְרַקֹּת	גרינליכע
אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת	אדער רויטליכע,
וּמַרְאֵיהֶן	און זייער געשטאלט
שָׁפָל מִן־הַקִּיר׃	איז נידריגער אלס דער וואנד,
38. וְיָצָא הַכֹּהֵן	38. דאן זאל דער פריסטער ארויס־גיין
מִן־הַבַּיִת	פון דעם הויז
אֶל־פֶּתַח הַבָּיִת	צום איינגאנג פון דעם הויז,
וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת	און ער זאל פערשליסען דאס הויז
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
39. וְשָׁב הַכֹּהֵן	39. און דער פריסטער זאל זיך [1]צוריק־קעהרען
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
וְרָאָה	און (ווען) ער וועט זעהן,
וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאג האט זיך אויסגעברייטעט
בְּקִירֹת הַבָּיִת׃	אין די ווענד פון דעם הויז.
40. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	40. דאן זאל דער פריסטער בעפוילען,
וְחִלְּצוּ אֶת־הָאֲבָנִים	דאס מען זאל [2]ארויס־ציהען די שטיינער,
אֲשֶׁר בָּהֵן הַנָּגַע	וואס אין זיי איז די פלאג,
וְהִשְׁלִיכוּ אֶתְהֶן	און מען זאל זיי אוועג־ווארפען
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האלב פון שטאט
אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃	צו איין אונריינעם ארט.
41. וְאֶת־הַבַּיִת	14. און דאס הויז
יַקְצִעַ מִבַּיִת סָבִיב	זאל ער לאזען [3]אבקראצען פון אינעווייניג ארום,
וְשָׁפְכוּ אֶת־הֶעָפָר	און מען זאל אויסשיטען די [4](קאלך)־ערד,
אֲשֶׁר הִקְצוּ	וואס מען האט אבגעקראצט
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האלב פון שטאט
אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃	צו איין אונריינעם ארט.
42. וְלָקְחוּ	42. און מען זאל נעהמען
אֲבָנִים אֲחֵרוֹת	אנדערע שטיינער,
וְהֵבִיאוּ	און מען זאל (זיי) בריינגען
אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים	אויף די שטעלע פון [5]יענע שטיינער,
וְעָפָר אַחֵר יִקַּח	און אנדערע [4](קאלך)־ערד זאל מען נעהמען,
וְטָח אֶת־הַבָּיִת׃	און מען זאל [6]אויסקלעפען דאס הויז.
43. וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע	43. און אויב די פלאג וועט זיך צוריק־קעהרען
וּפָרַח בַּבַּיִת	און וועט בליהען אים הויז,
אַחַר חִלֵּץ	נאכדעם ווי מען האט ארויס־געצויגען
אֶת־הָאֲבָנִים	די שטיינער,
וְאַחֲרֵי הִקְצוֹת	און נאכדעם ווי מען האט אבגעקראצט
אֶת־הַבַּיִת	דאס הויז,
וְאַחֲרֵי הִטּוֹחַ׃	און נאכדעם ווי מען האט (עס) [6]אויסגעקלעפט.
44. וּבָא הַכֹּהֵן	44. דאן זאל קומען דער פריסטער,
וְרָאָה	און (ווען) ער וועט זעהן,
וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאג האט זיך אויסגעבריישעט
בַּבָּיִת	אים הויז,
צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא	איז עס א פרעסענדער אויסזאטץ
בַּבַּיִת	אים הויז,
טָמֵא הוּא׃	עס איז אונריין.
45. וְנָתַץ אֶת־הַבַּיִת	45. און מען זאל [7]צוברע־כען דאס הויז,
אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֵצָיו	זיינע שטיינער און זיינע האלץ.
וְאֵת כָּל־עֲפַר הַבָּיִת	און גאר די (קאלך)־ערד פון דעם הויז,
וְהוֹצִיא	און מען זאל (עס) ארויספיהרען
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האלב פון דער שטאט
אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃	צו איין אונריינעם ארט.
46. וְהַבָּא אֶל־הַבַּיִת	46. און דער, וואס קומט אים הויז
כָּל־יְמֵי הִסְגִּיר אֹתוֹ	[8]זאלאנג מען האט עס פערשלאסען,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל אונריין זיין ביז אבענד.
47. וְהַשֹּׁכֵב בַּבַּיִת	47. און דער, וואס ליגט אים הויז,
יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו	זאל וואשען זיינע קליידער,
וְהָאֹכֵל בַּבַּיִת	און דער, וואס עסט אים הויז,
יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו׃	זאל וואשען זיינע קליידער.
48. וְאִם־בֹּא יָבֹא הַכֹּהֵן	48. אבער אויב דער פריסטער וועט קומען,
וְרָאָה	און ער וועט זעהן,
וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאג האט זיך ניט אויסגעברייטעט
בַּבַּיִת	אים הויז
אַחֲרֵי הִטֹּחַ	נאכדעם ווי מען האט אויסגעקלעבט
אֶת־הַבָּיִת	דאס הויז,

1) ווידער קומען. 2) ארויסנעהמען. 3) אבשאבען. 4) מערטעל, ליים, שטויב. 5) די. 6) בעשמירען, אויסגעטיקעוועט. 7) צוסטויסען, צו־פיצלען, צושטערען. 8) אלע טעג.

וְטִהַר הַכֹּהֵן	דאן זאל דער פּריסטער פיר ריין ערקלערען
אֶת־הַבַּיִת	דאס הויז,
כִּי נִרְפָּא הַנָּגַע׃	דען די פּלאג איז געהיילט.
49. וְלָקַח	49. און ער זאל נעהמען
לְחַטֵּא אֶת־הַבַּיִת	צום [1]רייניגען דאס הויז
שְׁתֵּי צִפֳּרִים	צוויי פויגלען
וְעֵץ אֶרֶז	און צעדער־האלץ
וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב׃	און הויך רויטע פאדעם און איזאפּ.
50. וְשָׁחַט	50. און ער זאל שלאכטען
אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת	[די] איין פויגעל,
אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׂ	אין א ליימענע געפעס
עַל־מַיִם חַיִּים׃	איבער קוואל־וואסער.
51. וְלָקַח	51. און ער זאל נעהמען
אֶת־עֵץ־הָאֶרֶז	דעם צעדער־האלץ
וְאֶת־הָאֵזֹב	און דעם איזאפּ
וְאֵת׀ שְׁנִי הַתּוֹלַעַת	און די הויך רויטע פאדעם
וְאֵת הַצִּפֹּר הַחַיָּה	און דעם לעבעדיגען פויגעל,
וְטָבַל אֹתָם	און ער זאל זיי איינטונקען
בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה	אין דאס בלוט פון דעם געשלאכטעטען פויגעל
וּבַמַּיִם הַחַיִּים	און אין דאס קוואל־וואסער,
וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת	און ער זאל שפּריצען אויף דאס הויז
שֶׁבַע פְּעָמִים׃	זיבען מאל.
52. וְחִטֵּא אֶת־הַבַּיִת	52. און ער זאל [1]רייניגען דאס הויז
בְּדַם הַצִּפּוֹר	מיט דעם בלוט פון דעם פויגעל
וּבַמַּיִם הַחַיִּים	און מיט דעם קוואל־וואסער
וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה	און מיט דעם לעבעדיגען פויגעל
וּבְעֵץ הָאֶרֶז	און מיט דעם צעדער־האלץ
וּבָאֵזֹב	און מיט דעם איזאפּ
וּבִשְׁנִי הַתּוֹלָעַת׃	און מיט די הויך־רויטע פאדעם.
53. וְשִׁלַּח	53. און ער זאל [2]אוועגשיקען
אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה	דעם לעבעדיגען פויגעל
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האלב פון דער שטאט
אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה	אויף דעם פרייען פעלד,
וְכִפֶּר עַל־הַבַּיִת	און ער זאל פערגעבען אויף דאס הויז,
וְטָהֵר׃	און עס איז ריין.

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
54. זֹאת הַתּוֹרָה	54. דיזעס איז די לעהרע
לְכָל־נֶגַע הַצָּרַעַת	פיר יעדע פּלאג פון אויסזאטץ
וְלַנָּתֶק׃	און פיר דעם גרינד.
55. וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד	55. און פיר דעם אויסזאטץ פון א קלייד
וְלַבָּיִת׃	און פיר דאס הויז.
56. וְלַשְׂאֵת	56. און פיר דאס געשווילעכץ
וְלַסַּפַּחַת	און פיר די פלעכע
וְלַבֶּהָרֶת׃	און פיר דעם פלעק.
57. לְהוֹרֹת	57. צו לערנען
בְּיוֹם הַטָּמֵא	איבער דער טאג פון דעם אונרייגעם[3]
וּבְיוֹם הַטָּהֹר	און איבער דעם טאג פון דעם רייגעם;[3]
זֹאת תּוֹרַת הַצָּרָעַת׃	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם אויסזאטץ.

Cap. XV.

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר
2. דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵהֶם
אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ
טָמֵא הוּא׃ 3. וְזֹאת תִּהְיֶה טֻמְאָתוֹ בְּזוֹבוֹ
רָר בְּשָׂרוֹ אֶת־זוֹבוֹ אוֹ־הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ
מִזּוֹבוֹ טֻמְאָתוֹ הִוא׃ 4. כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר
יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־
יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא׃ 5. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע
בְּמִשְׁכָּבוֹ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב׃ 6. וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־
יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 7. וְהַנֹּגֵעַ בִּבְשַׂר הַזָּב
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב
8. וְכִי־יָרֹק הַזָּב בַּטָּהוֹר וְכִבֶּס בְּגָדָיו
וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 9. וְכָל־
הַמֶּרְכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא׃
10. וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יְכַבֵּס
בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃
11. וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע־בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא־שָׁטַף
בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב׃ 12. וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ

1) ענטזינדיגען. 2) פריילאזען. 3) ד. ה. ווען עטוואס איז ריין און ווען עס איז אונריין.

הַזָּב יִשָּׁבֵר וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשָּׁטֵף בַּמָּיִם׃
13. וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת
יָמִים לְטָהֳרָתוֹ וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ
בְּמַיִם חַיִּים וְטָהֵר׃ 14. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־
לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָא
לִפְנֵי יְהֹוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּנְתָנָם
אֶל־הַכֹּהֵן׃ 15. וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד
חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן
לִפְנֵי יְהֹוָה מִזּוֹבוֹ׃ ששי שביעי (כשהן מחוברין)
16. וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זֶרַע וְרָחַץ
בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃
17. וְכָל־בֶּגֶד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה עָלָיו
שִׁכְבַת־זָרַע וְכֻבַּס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃
18. וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־
זָרַע וְרָחֲצוּ בַמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעָרֶב׃
19. וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ
בִּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל־
הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 20. וְכֹל
אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדָּתָהּ יִטְמָא וְכֹל
אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא׃ 21. וְכָל־הַנֹּגֵעַ
בְּמִשְׁכָּבָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב׃ 22. וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־
תֵּשֵׁב עָלָיו יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב׃ 23. וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אוֹ
עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הִוא יֹשֶׁבֶת־עָלָיו בְּנָגְעוֹ־בוֹ
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 24. וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב
אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא׃
25. וְאִשָּׁה כִּי־יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים
בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ אוֹ כִי־תָזוּב עַל־נִדָּתָהּ
כָּל־יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה
טְמֵאָה הִוא׃ 26. כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב
עָלָיו כָּל־יְמֵי זוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה־
לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה
כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ׃ 27. וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא
וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב
28. וְאִם־טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת
יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר׃ שביעי 29. וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי
יוֹנָה וְהֵבִיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד׃ 30. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד
חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן
לִפְנֵי יְהֹוָה מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ׃ 31. וְהִזַּרְתֶּם
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ
בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָם אֶת־מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר
בְּתוֹכָם׃ 32. זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא
מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זֶרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 33. וְהַדָּוָה
בְּנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת־זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה
וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה׃

אַחֲרֵי מוֹת AHARE MOTH

טז CAP. XVI.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
אַחֲרֵי מוֹת	נאך דעם טויט
שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן	פון אהרן'ס צוויי זיהן,
בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־יְהֹוָה	ווען זיי האבען זיך דערנענטערט פאר דעם עוויגען,
וַיָּמֻתוּ׃	און זיי זיינען געשטארבען.
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	2. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
דַּבֵּר	רייד
אֶל־אַהֲרֹן אָחִיךָ	צו אהרן, דיין ברודער,
וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת	דאס ער זאל ניט אריינקומען אין יעדער צייט
אֶל־הַקֹּדֶשׁ	אין דאס הייליגטהום
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת	אינערהאלב פון דעם פארהאנג,
אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת	פאר דעם צודעק,
אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן	וואס איז אויף דער לאדע,
וְלֹא יָמוּת	אום ער זאל ניט שטארבען,
כִּי בֶּעָנָן	דען אין דעם וואלקען
אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת׃	וועל איך זיך בעוויזען אויף דעם צודעק.
3. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן	3. מיט דיזעס זאל אהרן אריינקומען
אֶל־הַקֹּדֶשׁ	אין דאס הייליגטהום:
בְּפַר בֶּן־בָּקָר	מיט א יונגען שטיר
לְחַטָּאת	פיר א זינד־אפפער

וְאַיִל לְעֹלָה׃	און אַ ווידער פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
4. כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ	4. אַ הייליגע לייבענע העמד
יִלְבָּשׁ	זאָל ער אָנציהען
וּמִכְנְסֵי־בַד	און לייבענע הויזען
יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ	זאָלען זיין אויף זיין לייב,
וּבְאַבְנֵט בַּד	און מיט אַ לייבענעם גאַרטעל
יַחְגֹּר	זאָל ער זיך אַרום־גאַרטלען,
וּבְמִצְנֶפֶת בַּד	און אַ לייבענע מיטצע[1]
יִצְנֹף	זאָל ער אָנטאָן;[1]
בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם	הייליגע קליידער זייבען זיי;
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאָל וואַשען אים וואַסער
אֶת־בְּשָׂרוֹ	זיין לייב,
וּלְבֵשָׁם׃	און ער זאָל זיי אָנציהען.
5. וּמֵאֵת עֲדַת	5. און פון דער געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
יִקַּח	זאָל ער נעהמען
שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים	צוויי ציגען־בעק
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפּפער
וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃	און איין ווידער פיר אַ בראַנד אָפּפער.
6. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן	6. און אהרן זאָל ברייגגען
אֶת־פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ	וואָס איז פיר איהם,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאָל פערגעבען פיר זיך[2]
וּבְעַד בֵּיתוֹ׃	און פיר זיין הויז.
7. וְלָקַח	7. און ער זאָל נעהמען
אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם	די צוויי בעק,
וְהֶעֱמִיד אֹתָם	און ער זאָל זיי אַוועג־שטעלען
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) אַיינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
8. וְנָתַן אַהֲרֹן	8. און אהרן זאָל געבען
עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם	אויף די צוויי בעק
גֹּרָלוֹת	לאָאָזען,
גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה	איין לאָאָז: „צום עוויגען"
וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל׃	און איין לאָאָז: „צום עזאזל[3]"
9. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן	9. און אהרן זאָל ברייגגען
אֶת־הַשָּׂעִיר	דעם באָק,
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו	וואָס עס איז אויפגעגאַנגען אויף איהם
הַגּוֹרָל	דער לאָאָז
לַיהוָה	„צום עוויגען",
וְעָשָׂהוּ חַטָּאת׃	און ער זאָל איהם מאַכען (אַלס) זינד־אָפּפער.
10. וְהַשָּׂעִיר	10. און דער באָק,
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו	וואָס עס איז[4] אויפגעגאַנגען אויף איהם
הַגּוֹרָל	דער לאָאָז
לַעֲזָאזֵל	„צום עזאזל[3]",
יָעֳמַד־חַי	זאָל אַוועג־געשטעלט ווערען לעבעדיג
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם,
לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל	אום איהם צו שיקען צום עזאזל[3],
הַמִּדְבָּרָה׃	נאָך דער וויסטע.
11. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן	11. און אהרן זאָל ברייגגען
אֶת־פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ	וועלכער איז פיר איהם,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאָל פערגעבען פיר זיך[2]
וּבְעַד בֵּיתוֹ	און פיר זיין הויז;
וְשָׁחַט	און ער זאָל שלאַכטען
אֶת־פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ׃	וועלכער איז פיר איהם.
12. וְלָקַח	12. און ער זאָל נעהמען
מְלֹא־הַמַּחְתָּה	אַ פולע רויכער־פאַן
גַּחֲלֵי־אֵשׁ	(מיט) פייער־קוילען
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ	פון דעם אַלטאַר
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון פאַר דעם עוויגען,
וּמְלֹא חָפְנָיו	און זייבע פולע הויפענס
קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה	(מיט) דינע רויכער־ווערק פון געווירצען,
וְהֵבִיא	און ער זאָל (עס) ברייגגען
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃	איגערהאַלב פון דעם פאָרהאַנג.
13. וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת	13. און ער זאָל געבען דאָס רויכער־ווערק
עַל־הָאֵשׁ	אויף דעם פייער
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת	דאָס דער וואָלקען פון דעם רויכערוועַרק זאָל בעדעקען
אֶת־הַכַּפֹּרֶת	דעם צודעק,
אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת	וועלכער איז אויף די צייגניס

1) אדער: און מיט א לייבענע קאָפּ־בינדע (טורבאַן) זאָל ער זיך אַרומבינדען. 2) איהם. 3) עזאזל איז א הויכער באַרג אין א וויסטען געגענד, זעה רש"י. און פערשיידענע ערקלערונגען אין פיליפּזאהן'ס קאָמענטאַר. 4) געפאַלען.

וְלֹא יָמוּת׃	אום ער זאל ניט שטארבען.
14. וְלָקַח מִדַּם הַפָּר	14. און ער זאל נעהמען פון דעם בלוט פון דעם שטיר,
וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ	און ער זאל שפריצען מיט זיין פינגער
עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת	אויף די פלעכע פון דעם צודעק
קֵדְמָה	געגען מארגען-זייט,
וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת	און פאר דעם צודעק
יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים	זאל ער שפריצען זיבען מאל
מִן־הַדָּם	פון דעם בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ׃	מיט זיין פינגער.
15. וְשָׁחַט	15. און ער זאל שלאכטען
אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת	דעם באק פון דעם זינד-אפפער,
אֲשֶׁר לָעָם	וועלכער איז פיר דאס פאלק,
וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ	און ער זאל ברייגגען זיין בלוט,
אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת	אינער-האלב פון דעם פארהאנג,
וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ	און ער זאל טהאן מיט זיין בלוט
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטהאן
לְדַם הַפָּר	מיט דעם בלוט פון דעם שטיר,
וְהִזָּה אֹתוֹ	און ער זאל עס שפריצען
עַל־הַכַּפֹּרֶת	אויף דעם צודעק
וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃	און פאר דעם צודעק.
16. וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ	16. און ער זאל פערגעבען אויף דעם הייליגטהום
מִטֻּמְאֹת	וועגען די אונריינהייטען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וּמִפִּשְׁעֵיהֶם	און וועגען זייערע פערברעכען
לְכָל־חַטֹּאתָם	אין אלע זייערע זינד,
וְכֵן יַעֲשֶׂה	און אזוי זאל ער טהאן
לְאֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
הַשֹּׁכֵן אִתָּם	וועלכער [1]רוהט ביי זיי
בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃	אין מיטען זייערע אונריינהייטען.
17. וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה	17. און קיין מאן זאל זיין
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס-געצעלט,
בְּבֹאוֹ	ווען ער וועט אריינקומען
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ	צו פערגעבען אים הייליגטהום
עַד־צֵאתוֹ	ביז ער וועט ארויסגיין,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאל פערגעבען פיר זיך
וּבְעַד בֵּיתוֹ	און פיר זיין הויז

וּבְעַד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל׃	און פיר די גאנצע פערזאמלונג פון ישראל.
שני	שני
18. וְיָצָא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	18. דאן זאל ער ארויס-גיין צום אלטאר,
אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה	וועלכער איז פאר דעם עוויגען,
וְכִפֶּר עָלָיו	און ער זאל פערגעבען אויף איהם,
וְלָקַח מִדַּם הַפָּר	און ער זאל נעהמען פון דעם ברוט פון דעם שטיר
וּמִדַּם הַשָּׂעִיר	און פון דעם בלוט פון דעם באק,
וְנָתַן	און ער זאל (עס) געבען
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אלטאר
סָבִיב׃	ארום.
19. וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם	19. און ער זאל שפריצען אויף איהם פון דעם בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל,
וְטִהֲרוֹ	און ער זאל איהם רייניגען,
וְקִדְּשׁוֹ	און ער זאל איהם הייליגען
מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די אונריינהייטען פון די קינדער ישראל.
20. וְכִלָּה	20. ווען ער וועט ענדיגען
מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ	צו פערגעבען דאס הייליגטהום
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	און דאס פערזאמלונגס-געצעלט
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דעם אלטאר,
וְהִקְרִיב	דאן זאל ער ברייגגען
אֶת־הַשָּׂעִיר הֶחָי׃	דעם לעבעדיגען באק
21. וְסָמַךְ אַהֲרֹן	21. און אהרן זאל אנשפארען
אֶת־שְׁתֵּי יָדָו ידיו ק'	זיינע ביידע הענד
עַל־רֹאשׁ	אויף דעם קאפ
הַשָּׂעִיר הַחַי	פון דעם לעבעדיגען באק,
וְהִתְוַדָּה עָלָיו	און ער זאל בעקענען אויף איהם
אֶת־כָּל־עֲוֹנֹת	אלע זינד
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וְאֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיהֶם	און אלע זייערע פערברעכען
לְכָל־חַטֹּאתָם	אין אלע זייערע זינד,
וְנָתַן אֹתָם	און ער זאל [2] זיי געבען
עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר	אויף דעם קאפ פון דעם באק
וְשִׁלַּח	און ער זאל (איהם) אוועג-שיקען
בְּיַד־אִישׁ עִתִּי	דורך א בעשטימטען מאן

1) געפינט זיך איין, וווילעט, שטעהט. 2) די זינד.

הַמִּדְבָּרָה׃	אין די וויסטע.
22. וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר	22. און דער באָק וועט טראָגען
עָלָיו	אויף זיך
אֶת־כָּל־עֲוֺנֹתָם	אַלע זייערע זינד
אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה	צו א וויסטע לאַנד,
וְשִׁלַּח אֶת־הַשָּׂעִיר	און ער זאל אַוועג־שיקען דעם באָק
בַּמִּדְבָּר׃	אין די וויסטע.
23. וּבָא אַהֲרֹן	23. דאַן זאל אהרן אַריינקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דאס פערזאַמלונגס־געצעלט,
וּפָשַׁט	און ער זאל אַראָב־ציהען
אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד	די לייבענע קליידער,
אֲשֶׁר לָבַשׁ	וועלכע ער האט אָנגעצויגען
בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	ווען ער איז אַריינגעקומען אים הייליגטהום,
וְהִנִּיחָם שָׁם׃	און ער זאל זיי [1]לאָזען דאָרט.
24. וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	24. און ער זאל וואַשען זיין לייב
בַמַּיִם	אים וואַסער,
בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ	אין אַ הייליגען אָרט,
וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו	און ער זאל אָנציהען זיינע (געוויינליכע) קליידער,
וְיָצָא	און ער זאל אַרויס־גיין,
וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ	און ער זאל [2]מאַכען זיין בראַנד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלַת הָעָם	און דעם בראַנד־אָפּפער פון דעם פאָלק,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאל פערגעבען פיר איהם
וּבְעַד הָעָם׃	און פיר דאס פאָלק.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שני (כשהן מחוברין)	
25. וְאֵת חֵלֶב	25. און דאס פעטס
הַחַטָּאת	פון דעם זינד־אָפּפער
יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה׃	זאל ער רויכערן אויף דעם אַלטאַר.
26. וְהַמְשַׁלֵּחַ	26. און דער וואס [3]שיקט אַוועג
אֶת־הַשָּׂעִיר	דעם באָק
לַעֲזָאזֵל	צום עזאזל,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און ער זאל וואַשען זיין לייב
בַּמָּיִם	אים וואַסער.
וְאַחֲרֵי־כֵן	און נאכדעם
יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	זאל ער קומען אים לאַגער.

27. וְאֵת פַּר הַחַטָּאת	27. און דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער
וְאֵת׀ שְׂעִיר הַחַטָּאת	און דעם באָק פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם	וואס זייער בלוט איז געבראַכט געוואָרען
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ	צו פערגעבען אים הייליגטהום,
יוֹצִיא	זאל ער אַרויסברייגגען
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ	און זיי זאלען פערברענען אים פייער
אֶת־עֹרֹתָם	זייערע פעלען
וְאֶת־בְּשָׂרָם	און זייער פלייש
וְאֶת־פִּרְשָׁם׃	און זייער מיסט.
28. וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם	28. און דער, וואס פערברענט זיי,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און ער זאל וואַשען זיין לייב
בַּמָּיִם	אים וואַסער,
וְאַחֲרֵי־כֵן	און נאכדעם
יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	זאל ער קומען אים לאַגער.
29. וְהָיְתָה לָכֶם	29. און עס זאל זיין ביי אייך
לְחֻקַּת עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ:
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	אין דעם זיבענטען מאָנאַט,
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ	אין דעם צעהנטען (טאג) פון דעם מאָנאַט,
תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	זאלט איהר פייניגען אייערע זעלען[4]
וְכָל־מְלָאכָה	און יעדע אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
הָאֶזְרָח וְהַגֵּר	דער בירגער און דער פרעמדלינג,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃	וועלכער וואָהנט צווישען אייך.
30. כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה	30. דען אין דיזען טאג
יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם	וועט ער פערזעהנען אויף אייך,
לְטַהֵר אֶתְכֶם	אייך צו [5]רייניגען;
מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם	פון אַלע אייערע זינד
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
תִּטְהָרוּ׃	זאלט איהר ריין ווערען.
31. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִיא	31. אַ פייערליכער רוהע־טאג זאל עס זיין
לָכֶם	ביי אייך,
וְעִנִּיתֶם	און איהר זאלט פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען,
חֻקַּת עוֹלָם׃	איין עוויגעס געזעטץ (זאל דיזעס זיין).

1) אַוועג־לייגען. 2) אָפּפערן צ[illegible]יען. 3) פיהרט אַוועג. 4) ד. ה. פאַסטען. 5) אדער: רייניגען פון אייערע זינד, פאר א. ז. וו. ניט [illegible]

23. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	32. און עס זאל פערגעבען דער פריסטער,
אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ	וואס מען וועט איהם זאלבען,
וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ	און וואס מען וועט פילען זיין האַנד
לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו	פריסטער צו זיין אַנשטאַט זיין פאַטער,
וְלָבַשׁ	און ער זאל אַנציהען
אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד	די לייוענע קליידער,
בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃	די הייליגע קליידער.
33. וְכִפֶּר	33. און ער זאל [1]פערגעבען
אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ	דאס אַלער־הייליגסטע
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	און דאס פערזאַמלונגס־געצעלט
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר	און דעם אַלטאַר זאל ער [1]פערגעבען,
וְעַל הַכֹּהֲנִים.	און אויף די פריסטערס
וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהָל	און אויף דעם גאַנצען פאלק פון דער פערזאַמלונג
יְכַפֵּר׃	זאל ער [1]פערגעבען.
34. וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם	34. און דיזעס זאל זיין ביי אייך
לְחֻקַּת עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ
לְכַפֵּר	צו [1]פערגעבען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויף די קינדער ישראל
מִכָּל־חַטֹּאתָם	פון אַלע זייערע זינד
אַחַת בַּשָּׁנָה	איין מאל אים יאָהר;
וַיַּעַשׂ	און ער האט געטהאָן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

Cap. XVII. יז

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צו אַלע קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאַך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
3. אִישׁ אִישׁ	3. יעדער מאַן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל,
אֲשֶׁר יִשְׁחַט	וועלכער וועט שלאַכטען
שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב	איין אָקס אדער אַ לאַם
אוֹ־עֵז	אדער אַ ציג
בַּמַּחֲנֶה	אים לאַגער,
אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט	אדער דער, וואס שלאַכטעט
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער.
4. וְאֶל־פֶּתַח	4. און צום איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
לֹא הֱבִיאוֹ	האט ער איהם ניט געבראַכט
לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיְיָ	אום (עס) צו אָפּפערן איין אָפּפער צום עוויגען
לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה	פאר דער וואָהנונג פון דעם עוויגען,
דָּם יֵחָשֵׁב	וועט עס גערעכענט ווערען (אַלס) בלוט־(שולד)[2]
לָאִישׁ הַהוּא	צו יענעם מאַן,
דָּם שָׁפָךְ	בלוט האט ער פערגאָסען,
וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא	און יענער מאַן וועט אויס־געראָטעט ווערען
מִקֶּרֶב עַמּוֹ׃	פון צווישען זיין פאָלק.
5. לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ	5. אום עס זאלען בריינגען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶת־זִבְחֵיהֶם	זייערע שלאַכטונגען,
אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים	וועלכע זיי שלאַכטען
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה	אויף דעם פרייען פעלד,
וֶהֱבִיאֻם לַיהוָה	און זיי זאלען עס בריינגען צום עוויגען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער,
וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם׃	און זיי זאלען זיי שלאַכטען (אַלס) פרידענס־שלאַכטונגען צום עוויגען.
6. וְזָרַק הַכֹּהֵן	6. און דער פריסטער זאל שפּריגגען
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט
עַל־מִזְבַּח יְהוָה	אויף דעם אַלטאַר פון עוויגען,
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְהִקְטִיר הַחֵלֶב	און ער זאל רויכערן דאס פעט
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	צום אַנגענעהמען געריך פיר דעם עוויגען.
7. וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד	7. און זיי זאלען מעהר ניט שלאַכטען
אֶת־זִבְחֵיהֶם	זייערע שלאַכטונגען
לַשְּׂעִירִם	צו די [3]בעק־(געטצען),
אֲשֶׁר הֵם זֹנִים	וואס זיי קעהרען אַב

1) פערזעהנען. 2) ד. ה. אזוי ווי ער וואלט פערגאָסען אַ מענשען׳ס בלוט. 3) געטצען אין דעם געשטאַלט פון בעק; אדער: וואַלד טייפלען.

אַחֲרֵיהֶם	נאָך זיי,
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ
תִּהְיֶה־זֹּאת לָהֶם	זאל דיזעס זיין ביי זיי
לְדֹרֹתָם:	פיר זייערע געשלעכטער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
שלישי (כשהן מחוברין)	
8. וַאֲלֵהֶם תֹּאמַר	8. און צו זיי זאלסט'ו זאגען:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאַן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל
וּמִן־הַגֵּר	און פון דעם פרעמדען,
אֲשֶׁר־יָגוּר בְּתוֹכָם	וועלכער וועט זיך אויפהאַלטען צווישען זיי,
אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה	וועלכער וועט [1]אויפברייננגען אַ בראַנד־אָפּפער
אוֹ־זָבַח:	אָדער אַ שלאַכטונג.
9. וְאֶל־פֶּתַח	9. און צום אַיינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
לֹא יְבִיאֶנּוּ	וועט ער עס ניט ברייננגען
לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה	אום עס צו [1]מאַכען צום עוויגען,
וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא	דאַן וועט דער מאַן אויסגעראָטעט ווערען
מֵעַמָּיו:	פון זיין פאָלק.
10. וְאִישׁ אִישׁ	10. און יעדער מאַן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל,
וּמִן־הַגֵּר	אדער פון דעם פרעמדלינג
הַגָּר בְּתוֹכָם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען זיי,
אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם	וועלכער וועט עסען אירגענד וועלכעס בלוט,
וְנָתַתִּי פָנַי	דאַן וועל איך געבען מיין צאָרען[2]
בַּנֶּפֶשׁ	געגען די פערזאָן,
הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם	וועלכע עסט דאס בלוט,
וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ	און איך וועל איהר אויסראָטען
מִקֶּרֶב עַמָּהּ:	פון צווישען איהר פאָלק.
11. כִּי־נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר	11. דען די זעלע פון דעם פלייש
בַּדָּם הִוא	איז אין דעם בלוט,
וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם	און איך האב עס אייך געגעבען
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר,[3]
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם	צו פערגעבען אויף אייערע זעלען,
כִּי־הַדָּם הוּא	דען עס איז דאס בלוט
בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר:	(וועלכעס [4]פערגיט אויף די זעלע.

12. עַל־כֵּן אָמַרְתִּי	12. דאַרום האָב איך געזאָגט
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם	קיין פערזאָן פון אייך
לֹא־תֹאכַל דָּם	זאל ניט עסען בלוט,
וְהַגֵּר	און דער פרעמדער,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען אייך,
לֹא־יֹאכַל דָּם:	זאל ניט עסען בלוט.
13. וְאִישׁ אִישׁ	13. און יעדער מאַן
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וּמִן־הַגֵּר	און פון דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכָם	וואס האַלט זיך אויף צווישען זיי,
אֲשֶׁר יָצוּד	וועלכער וועט פאַנגען
צֵיד חַיָּה אוֹ־עוֹף	א [5]פאַנג פון א טהיר אדער אַ פויגעל,
אֲשֶׁר יֵאָכֵל	וועלכעס מעג גענעסען ווערען,
וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמוֹ	דאַן זאל ער אויסגיסען זיין בלוט,[6]
וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר:	און ער זאל עס בעדעקען מיט ערד.
14. כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר	14. דען די זעלע פון אַלעס פלייש
דָּמוֹ	איז זיין בלוט,
בְנַפְשׁוֹ הוּא	מיט זיין זעלע (איז עס פערבונדען),
וָאֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	דאַרום האָב איך געזאָגט צו די קינדער ישראל:
דַּם כָּל־בָּשָׂר	דאס בלוט פון אַלעס פלייש
לֹא תֹאכֵלוּ	זאָלט איהר ניט עסען,
כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר	דען די זעלע פון אַלעס פלייש
דָּמוֹ הִוא	איז זיין בלוט,
כָּל־אֹכְלָיו	יעדער פון די וואס עסען איהם
יִכָּרֵת:	וועט אויסגעראָטעט ווערען.
15. וְכָל־נֶפֶשׁ	15. און יעדע פערזאָן,
אֲשֶׁר תֹּאכַל	וואס וועט עסען
נְבֵלָה וּטְרֵפָה	א [7]געפאַלענעס אדער אַ צוריסענעס,[8]
בָּאֶזְרָח וּבַגֵּר	סיי איין איינגעבאָרענער און סיי אַ פרעמדלינג,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	דאַן זאל ער וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאל (זיך) וואַשען מיט וואַסער,
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב	און ער זאל זיין אונריין ביז אַבענד
וְטָהֵר:	און ער איז ריין.
16. וְאִם לֹא יְכַבֵּס	16. אָבער אויב ער וועט (זיי) ניט וואַשען,
וּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחָץ	און זיין לייב וועט ער ניט וואַשען,[9]

1) אָפּפערן. 2) ריכטען מיין געזיכט. 3) בעשטימט פיר דעם אַלטאַר. 4) פערזענט. 5) ווילדפרעט. 6) ד. ה. ער מוז זעהן, אז זאל קיין בלוט בלייבען. 7) טויט. 8) פון טהירען. 9) באָדען.

וְנָשָׂא עֲוֺנוֹ׃	דאַן וועט ער טראָגען זיין זינד.

Cap. XVIII. יח

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
3. כְּמַעֲשֵׂה	3. ווי די טהאַט
אֶרֶץ־מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם־בָּהּ	וואס איהר האט געוואָהנט אין איהר,
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנַעַן	און ווי די טהאַט פון דעם לאַנד כנען,
אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה	וואס איך ברייננ אייך דאָרטען,
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
וּבְחֻקֹּתֵיהֶם	און אין זייערע געזעטצע
לֹא תֵלֵכוּ׃	זאלט איהר ניט גיין.
4. אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ	4. מיינע רעכטע זאלט איהר טהאָן,
וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ	און מיינע געזעטצע זאלט איהר היטען,
לָלֶכֶת בָּהֶם	צו גיין אין זיי;
אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
5. וּשְׁמַרְתֶּם	5. און איהר זאלט היטען
אֶת־חֻקֹּתַי	מיינע געזעטצע
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי	און מיינע רעכטע,
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם	[1]וואס דער מענש זאל זיי טהאָן
וָחַי בָּהֶם	דאס ער זאל לעבען דורך זיי:
אֲנִי יְהֹוָה׃	איך בין דער עוויגער.

שִׁשִּׁי

6. אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא
תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְהֹוָה׃ 7. עֶרְוַת
אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא
לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ 8. עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ
לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא׃ 9. עֶרְוַת
אֲחוֹתְךָ בַת־אָבִיךָ אוֹ בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת
בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃
10. עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ אוֹ בַת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה
עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה׃ 11. עֶרְוַת בַּת־
אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִיא
לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ 12. עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ
לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא׃ 13. עֶרְוַת
אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה כִּי־שְׁאֵר אִמְּךָ הִוא׃
14. עֶרְוַת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה אֶל־אִשְׁתּוֹ
לֹא תִקְרָב דֹּדָתְךָ הִוא׃ 15. עֶרְוַת כַּלָּתְךָ
לֹא תְגַלֵּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה
עֶרְוָתָהּ׃ 16. עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָחִיךָ לֹא תְגַלֵּה
עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא׃ 17. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ
לֹא תְגַלֵּה אֶת־בַּת־בְּנָהּ וְאֶת־בַּת־בִּתָּהּ לֹא
תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא׃
18. וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר
לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ׃ 19. וְאֶל־
אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת
עֶרְוָתָהּ׃ 20. וְאֶל־אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן
שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 21. וּמִזַּרְעֲךָ
לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל אֶת־
שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהֹוָה׃ שְׁבִיעִי (רביעי כשהן
מחוברו ז) 22. וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי
אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ 23. וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־
תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ וְאִשָּׁה לֹא־
תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא׃

24. אַל־תִּטַּמְּאוּ	24. איהר זאל אייך ניט פעראונרייניגען
בְּכָל־אֵלֶּה	דורך דיזע אלע (זאַכען),[2]
כִּי בְכָל־אֵלֶּה	דען דורך דיזע אלע (זאַכען)
נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם	האבען זיך פעראונרייניגט די פעלקער,
אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ	וועלכע איך [3]שיק אַרויס
מִפְּנֵיכֶם׃	פאר אייך.
25. וַתִּטְמָא הָאָרֶץ	25. און דאס לאַנד איז פעראונרייניגט געוואָרען,
וָאֶפְקֹד עֲוֺנָהּ עָלֶיהָ	און איך האב איהר [4]דער־מאַהנט איהר זינד,
וַתָּקִא הָאָרֶץ	און די ערד האט אויסגעשפיים
אֶת־יֹשְׁבֶיהָ׃	איהרע בעוואָהנער.
26. וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם	26. דאַרום זאלט איהר היטען

1) אדער: דער מענש, וועלכער וועט זיי טהאָן, וועט לעבען דורך זיי. 2) וועלכע זיינען אויבען דערמאָהנט.
3) טרייב. 4) בעשטראָפט פיר איהרע זינד.

אֶת-חֻקֹּתַי	מיינע געזעטצע
וְאֶת-מִשְׁפָּטַי	און מיינע רעכטע,
וְלֹא תַעֲשׂוּ	און איהר זאלט ניט טהאָן
מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה	פון דיזע אַלע אונווירדיג-קייטען,
הָאֶזְרָח וְהַגֵּר	דער איינגעבאָרענער און דער פרעמדער,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם :	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען אייך.
27. כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל	27. דען דיזע אַלע אונווירדיגקייטען
עָשׂוּ אַנְשֵׁי-הָאָרֶץ	האבען געטאָן די לייטע פון דעם לאַנד,
אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם	וועלכע (זיינען געוועזען) פאַר אייך,
וַתִּטְמָא הָאָרֶץ :	און דאס לאַנד איז פעראונ-רייניגט געוואָרען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
28. וְלֹא-תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם	28. אום דאס לאַנד זאל אייך ניט אויסשפייען
בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ	ווען איהר וועט עס פעראונרייניגען,
כַּאֲשֶׁר קָאָה	ווי עס האט אויסגעשפייט
אֶת-הַגּוֹי	די נאַציאָן,
אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם :	וועלכע (איז געוועזען) פאַר אייך.
29. כִּי כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה	29. דען יעדער, וואס וועט טהאָן
מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה	פון דיזע אַלע אונווירדיג-קייטען,
וְנִכְרְתוּ	וועלען אויסגעראָטעט ווערען
הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת	די פערזאָנען, וועלכע טהוען (עס)
מִקֶּרֶב עַמָּם :	פון צווישען זייער פאָלק.
30. וּשְׁמַרְתֶּם	30. און איהר זאלט היטען
אֶת-מִשְׁמַרְתִּי	מיין [1]פעראָרדנונג,
לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת	ניט צו טהאָן
מֵחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת	פון די געזעטצע פון די אונווירדיגקייטען,
אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם	וועלכע זיינען געטאָן געוואָרען פאַר אייך,
וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם	און איהר זאלט אייך ניט פעראונרייניגען דורך זיי,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.

קְדשִׁים KEDOSHIM

יט CAP. XIX.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל-מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל-כָּל-עֲדַת	צו די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
קְדֹשִׁים תִּהְיוּ	הייליג זאלט איהר זיין,
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי	דען הייליג בין איך,
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	דער עוויגער אייער גאָט.
3. אִישׁ	3. יעדער
אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ	זאל פירכטען זיין מוטער און זיין פאָטער,
וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי	און מיינע רוהע טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען.
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
4. אַל-תִּפְנוּ	4. איהר זאלט אייך ניט ווענדען
אֶל-הָאֱלִילִם	צו די געטצען,
וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה	און געגאָסענע געטער
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך ניט מאַכען;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
5. וְכִי תִזְבְּחוּ	5. און ווען איהר וועט שלאַכטען
זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה	אַ פרידענס-שלאַכטונג צום עוויגען,
לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ :	זאלט איהר עס שלאַכטען צום וואָלגעפאַלען פיר אייך[2]
6. בְּיוֹם זִבְחֲכֶם	6. אין דעם טאג פון אייער שלאַכטונג
יֵאָכֵל	זאל עס געגעסען ווערען
וּמִמָּחֳרָת	און אויף מאָרגען,
וְהַנּוֹתָר	און וואס בלייבט-איבריג
עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי	ביז דעם דריטען טאג
בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף :	זאל פערברענט ווערען אים פייער.
7. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל	7. אבער אויב עס וועט געגעסען ווערען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
פִּגּוּל הוּא	איז עס אונווירדיג.
לֹא יֵרָצֶה :	עס וועט ניט וואָהלגעפעליג אָנגענומען ווערען.
8. וְאֹכְלָיו	8. און ווער עס עסט עס
עֲוֹנוֹ יִשָּׂא	דער וועט טראָגען זיין זינד
כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה	דען די הייליגקייט פון דעם עוויגען
חִלֵּל	האט ער פעראונהייליגט
וְנִכְרְתָה	און עס וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מֵעַמֶּיהָ :	פון איהר פאָלק.

1) פאַרשריפט, געבאָט. 2) ד. ה. איהר זאלט טהאָן אזוי, אַז גאָט זאל עס מיט ווילען אָננעהמען פיר אייער פערזעהנונג; זעה רש"י.

9. וּבְקֻצְרְכֶם	9. און ווען איהר וועט שניידען
אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם	דעם שניט פון אייער לאנד,
לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לִקְצֹר	זאלסט׳ו ניט אין גאנצען אבשניידען דאס ענדע פון דיין פעלד
וְלֶקֶט קְצִירְךָ	און די [1]נאכלעזע פון דיין שניט
לֹא תְלַקֵּט׃	זאלסט׳ו ניט צוזאמענקלייבען.
10. וְכַרְמְךָ	10. און דיין וויין־גארטען
לֹא תְעוֹלֵל	זאלסט׳ו ניט אין גאנצען אבקלייבען,
וּפֶרֶט	און די איינצעלנע (טרויבען)
כַּרְמְךָ	; ון דיין וויין־גארטען
לֹא תְלַקֵּט	זאלסט׳ו ניט צוזאמענקלייבען;
לֶעָנִי וְלַגֵּר	פיר דעם ארמען און פיר דעם פרעמדען
תַּעֲזֹב אֹתָם	זאלסט׳ו זיי לאזען,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
11. לֹא תִּגְנֹבוּ	11. איהר זאלט ניט שטוילען,
וְלֹא־תְכַחֲשׁוּ	און איהר זאלט ניט לייקענען
וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ	און איהר זאלט ניט ליגען זאגען
אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ׃	איינער געגען דעם אנדערן.
12. וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ	12. און איהר זאלט ניט שווערען
בִשְׁמִי	ביי מיין נאמען
לַשָּׁקֶר	צו א ליגען,
וְחִלַּלְתָּ	דען דו וועסט ענטהייליגען
אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ	דעם נאמען פון דיין גאט,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
13. לֹא־תַעֲשֹׁק	13. דו זאלסט ניט בעדריקען
אֶת־רֵעֲךָ	דיין פריינד,
וְלֹא תִגְזֹל	און דו זאלסט ניט רויבען;
לֹא־תָלִין	דו זאלסט ניט איבער נאכט פערהאלטען
פְּעֻלַּת שָׂכִיר	דעם ארבייטס־(לוין) פון א [2]געדונגענעם
אִתְּךָ	ביי דיר
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (דעם) מארגען.
14. לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ	14. דו זאלסט ניט פלוכען א טויבען,
וְלִפְנֵי עִוֵּר	און פאר א בלינדען
לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל	זאלסט׳ו קיין [3]שטרויכלונג לייגען,
וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.

שֵׁנִי — שֵׁנִי

חמישי (כשהן מחוברין)

15. לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל	15. איהר זאלט קיין אונרעכט טהאן
בַּמִּשְׁפָּט	אים געריכט,
לֹא־תִשָּׂא	דו זאלסט ניט אכטען[4]
פְנֵי־דָל	די פערזאן פון איין ארמען,
וְלֹא תֶהְדַּר	און דו זאלסט ניט [5]בעשיינען
פְּנֵי גָדוֹל	די פערזאן פון א גרויסען (מאן),
בְּצֶדֶק	מיט גערעכטיקייט
תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ׃	זאלסט׳ו ריכטען דיין [6]נעכסטען.
16. לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל	16. דו זאלסט ניט גיין (אלס) פערליימדער
בְּעַמֶּיךָ	אונטער דיין פאלק,
לֹא תַעֲמֹד	דו זאלסט ניט בלייבען שטעהן
עַל־דַּם רֵעֶךָ	ביי דעם [7]בלוט פון דיין פריינד,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
17. לֹא־תִשְׂנָא	17. דו זאלסט ניט האסען
אֶת־אָחִיךָ	דיין ברודער
בִּלְבָבֶךָ	אין דיין הארצען;
הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ	דו זאלסט [8]שטראפען
אֶת־עֲמִיתֶךָ	דיין [6]נעכסטען,
וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא	אום דו זאלסט ניט טראגען וועגען איהם א זינד.
18. לֹא־תִקֹּם	18. דו זאלסט ניט ראכע נעהמען
וְלֹא־תִטֹּר	און דו זאלסט ניט [9]היטען (צארן)
אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ	געגען די קינדער פון דיין פאלק,
וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ	און דו זאלסט ליבען דיין [10]פריינד ווי דיך זעלבסט;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
19. אֶת־חֻקֹּתַי	19. מיינע געזעטצע
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
בְּהֶמְתְּךָ	דיינע פיה
לֹא־תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם	זאלסט׳ו ניט צוזאמען־פאארען פון צווייערליי ארטען,
שָׂדְךָ	דיין פעלד
לֹא־תִזְרַע כִּלְאָיִם	זאלסט׳ו ניט זעען פון צווייערליי ארטען,
וּבֶגֶד כִּלְאַיִם	און א קלייד פון צווייערליי ארטען,
שַׁעַטְנֵז	וואל און פלאקס געמישט,
לֹא יַעֲלֶה	זאל ניט ארויף־קומען
עָלֶיךָ׃	אויף דיר.

1) די צווייטע זאמלונג נאך דעם שניט. 2) טאגע־לוינער. 3) אנשטאס. 4) ד. ה. זיין פארטהייאיש פיר דעם ארמען. 5) בעעהרען, איינזעהענעם האבען. 6) פריינד, נעבען־מענשען. 7) ד. ה. לעבענס־געפאהר. 8) צור־רעכט ווייזען, אויסרייזען. 9) נאכטראגען. 10) נעכסטען, נעבען־מענשען.

20. וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שִׁכְבַת־זֶרַע
וְהִוא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהׇפְדֵּה לֹא
נִפְדָּתָה אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן־לָהּ בִּקֹּרֶת
תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי־לֹא חֻפָּשָׁה׃ 21 וְהֵבִיא
אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
אֵיל אָשָׁם׃ 33. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל
הָאָשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
וְנִסְלַח לוֹ מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃

שְׁלִישִׁי

23 וְכִי־תָבֹאוּ	23. און ווען איהר וועט קומען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
וּנְטַעְתֶּם	און איהר וועט פלאנצען
כׇּל־עֵץ מַאֲכָל	אירגענד וועלכען [1]שפייז־בוים,
וַעֲרַלְתֶּם עׇרְלָתוֹ	דאן זאלט איהר אלס אונבעשניטען בעטראכטען[2]
אֶת־פִּרְיוֹ	זיין פרוכט.
שָׁלֹשׁ שָׁנִים	דריי יאהר
יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים	זאל עס זיין ביי אייך אלס אונבעשניטען,
לֹא יֵאָכֵל׃	עס זאל ניט געגעסען ווערען
24. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת	24. און אויף דעם פירטען יאהר
יִהְיֶה כׇּל־פִּרְיוֹ	זאל אלע זיינע פרוכט זיין
קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָה׃	הייליג (אלס) [3]דאנק־זאגונג צום עווינען.
25 וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁת	25. און אויף דעם פינפטען יאהר
תֹּאכְלוּ אֶת־פִּרְיוֹ	זאלט איהר עסען זיין פרוכט
לְהוֹסִיף לָכֶם	אום אייך צו פערמעהרען
תְּבוּאָתוֹ	זיין ערטראג,[4]
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
26 לֹא תֹאכְלוּ	26. איהר זאלט ניט עסען
עַל־הַדָּם	(עטוואס) מיט דעם בלוט;[5]
לֹא תְנַחֲשׁוּ	איהר זאלט ניט געברויכען [6]שלאנגען־בעשווערונג,
וְלֹא תְעוֹנֵנוּ׃	און איהר זאלט ניט געברויכען [7]וואָרקען־דייטונג.
27. לֹא תַקִּפוּ	27. איהר זאלט ניט רונד אָבשערען
פְּאַת רֹאשְׁכֶם	די זייטען־עקען פון אייער קאפּ,
וְלֹא תַשְׁחִית	און דו זאלסט ניט פערדארבען
אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ׃	די זייטען־עקען פון דיין באָרד.
28. וְשֶׂרֶט לָנֶפֶשׁ	28. און איין איינשניט וועגען א(טויטע) פערזאן
לֹא תִתְּנוּ בִּבְשַׂרְכֶם	זאלט איהר ניט מאכען אין אייער לייב,
וּכְתֹבֶת קַעֲקַע	און איינגעקריצטע שריפט
לֹא תִתְּנוּ בָּכֶם	זאלט איהר ניט מאכען אין אייך;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
29. אַל־תְּחַלֵּל	29. דו זאלסט ניט ענטעהרען
אֶת־בִּתְּךָ	דיין טאכטער
לְהַזְנוֹתָהּ	איהר אויסגעלאסען צו מאכען,
וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ	אום דאס לאנד זאל ניט אויסגעלאסען זיין
וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה׃	און דאס לאנד וועט פול ווערען (מיט) שאנד־טהאט.
30. אֶת־שַׁבְּתֹתַי	30. מיינע רוהע־טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ	און מיין הייליגטהום זאלט איהר עהר־פירכטען,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
31. אַל־תִּפְנוּ	31. איהר זאלט אייך ניט ווענדען
אֶל־הָאֹבֹת	צו די טויטען־בעשווערער
וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים	און צו די צייכען־דייטער;
אַל־תְּבַקְשׁוּ	איהר זאלט ניט זוכען
לְטׇמְאָה בָהֶם	זיך צו פעראונרייניגען דורך זיי;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
32. מִפְּנֵי שֵׂיבָה	32. פאר א גרויען (מאן)
תָּקוּם	זאלסט'ו אויפשטיין.
וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן	און דו זאלסט [8]בעשיינען דאס אנזעהן פון איין אלטען,
וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.

רְבִיעִי

ששי (כשהן מחוברין)

33. וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ	33. און ווען עס וועט זיך אויפהאלטען ביי דיר
גֵּר	א פרעמדער,
בְּאַרְצְכֶם	אין אייער לאנד,
לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ׃	זאלט איהר איהם ניט [9]קריינקען.
34. כְּאֶזְרָח מִכֶּם	34. ווי דער איינגעבארענער פון אייך,
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך
הַגֵּר ׀ הַגָּר אִתְּכֶם	דער פרעמדער, וועלכער האלט זיך אויף ביי אייך,
וְאָהַבְתָּ לוֹ כָּמוֹךָ	און דו זאלסט איהם ליבען ווי דיך זעלבסט,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר געווען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אין דאס לאנד מצרים;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.

1) פרוכט. 2) ד. ה. לאזען ווילד וואקסען און ניט עסען דאפון. 3) לויב־פרייזונג, פריידען־פעסט. 4) ד. ה. די פרוכט וואס דער בוים טראגט. 5) זעה רש"י. 6) צויבעריי, צייכענדייטעריי. 7) זעה רש"י. 8) אכטען, בעעהרען. 9) דריקען.

35. לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל	35. איהר זאלט קיין אונרעכט טהאָן
בַּמִּשְׁפָּט	אים געריכט,
בַּמִּדָּה	אים [1]מאָס
בַּמִּשְׁקָל	אים געוויכט
וּבַמְּשׂוּרָה׃	און אים נאַסען־מאָס[2].
36. מֹאזְנֵי צֶדֶק	36. ריכטיגע וואָג־שאָלען,
אַבְנֵי־צֶדֶק	ריכטיגע (געוויכט)-שטיינער
אֵיפַת צֶדֶק	אַ ריכטיגע [3]איפה
וְהִין צֶדֶק	און אַ ריכטיגען [4]הין
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין בײַ אייך,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דעם לאַנד מצרים.
37. וּשְׁמַרְתֶּם	37. און איהר זאלט היטען
אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי	אלע מיינע געזעטצע
וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי	און אלע מיינע רעכטע,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאָן;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.

CAP. XX. כ

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. און צו די קינדער ישראל
תֹּאמַר	זאלסט'ו זאגען:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאַן
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וּמִן־הַגֵּר ׀	אדער פון דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּיִשְׂרָאֵל	וועלכער האלט זיך אויף אונטער די ישראל,
אֲשֶׁר יִתֵּן מִזַּרְעוֹ	וועלכער וועט געבען פון זיין [5]זאַמען
לַמֹּלֶךְ	צום (געטץ) מולך,
מוֹת יוּמָת	זאל געטויטעט ווערען,
עַם הָאָרֶץ	דאס פאָלק פון דעם לאַנד
יִרְגְּמֻהוּ בָאָבֶן׃	זאָלען איהם פערוואַרפען מיט שטיינ(ער).
3. וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי	3. און איך וועל [6]געבען מיין צאָרן
בָּאִישׁ הַהוּא	געגען יענעם מאַן,[7]
וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ	און איך וועל איהם אויסראָטען
מִקֶּרֶב עַמּוֹ	פון צווישען זיין פאָלק,
כִּי מִזַּרְעוֹ	דען פון זיין [5]זאַמען
נָתַן לַמֹּלֶךְ	האט ער געבען צום (געטץ) מולך,
לְמַעַן טַמֵּא	אום צו פעראונרייניגען
אֶת־מִקְדָּשִׁי	מיין היילּיגטהום
וּלְחַלֵּל	און צו פעראונהייליגען
אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי׃	מיין היילּיגען נאמען.
4. וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ עַם הָאָרֶץ	4. אבער אויב דאס פאלק פון דעם לאַנד וועלען [8]אַבווענדען
אֶת־עֵינֵיהֶם	זייערע אויגען
מִן־הָאִישׁ הַהוּא	פון יענעם מאַן,
בְּתִתּוֹ מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ	ווען ער וועט געבען פון זיין [5]זאַמען צום (געטץ) מולך[9]
לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ׃	איהם ניט צו טויטען.
5. וְשַׂמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי	5. דאַן וועל איך [6]געבען מיינגעזיכט
בָּאִישׁ הַהוּא	געגען יענעם מאן
וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ	און געגען זיין פאַמיליע,
וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ	און איך וועל אויסראָטען איהם
וְאֵת ׀ כָּל־הַזֹּנִים	און אַלע וואס קעהרען אָב
אַחֲרָיו	נאך איהם
לִזְנוֹת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ	אום אָבצוקעהרען נאך דעם (געטץ) מולך,
מִקֶּרֶב עַמָּם׃	פון צווישען זייער פאָלק.
6. וְהַנֶּפֶשׁ	6. און די פערזאָן,
אֲשֶׁר תִּפְנֶה	וועלכע וועט זיך ווענדען
אֶל־הָאֹבֹת	צו די טויטען־בעשווערער
וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים	און צו די צייכען־דייטער
לִזְנֹת אַחֲרֵיהֶם	אָבצוקעהרען נאך זיי,
וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי	וועל איך[6]געבען מיין געזיכט
בַּנֶּפֶשׁ הַהִוא	געגען יענע פערזאָן,
וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ	און איך וועל איהם אויסראָטען
מִקֶּרֶב עַמּוֹ׃	פון צווישען זיין פאָלק.
7. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם	7. און איהר זאלט אייך הייליגען,
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים	און איהר זאלט זיין הייליג.
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
8. וּשְׁמַרְתֶּם	8. און איהר זאלט היטען
אֶת־חֻקֹּתַי	מיינע געזעטצע,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאָן,

1) פיוי לאַנגע אדער טרוקענע זאַכען. 2) פיר פליסיגע זאַכען. 3) אַ געוויסע מאָס פיר טרוקענע זאַכען. 4) אַ געוויסע מאָס פיר פליסיגע זאַכען. 5) קינדער. 6) ריכטען מיין געזיכט. 7) ד. ה. אויב דאס פאָלק האט איהם ניט פער־שטייניגט. 8) פערבאָרגען, אַבקעהרען, פערהילען. 9) ד. ה. זיי וועלען זיך מאַכען ניט זעהענדיג, וואס ער טהוט.

אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט אייך.
9. כִּי־אִישׁ אִישׁ 9. [דען] יעדער מאן,
אֲשֶׁר יְקַלֵּל וועלכער וועט פלוכען
אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ זיין פאטער און זיין מוטער,
מוֹת יוּמָת זאל געטויטעט ווערען,
אָבִיו וְאִמּוֹ קִלֵּל זיין פאטער און זיין מוטער האט ער געפלוכט,
דָּמָיו בּוֹ׃ זיין בלוט־שולד איז אויף איהם.

10. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת אִישׁ אֲשֶׁר
יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמַת הַנֹּאֵף
וְהַנֹּאָפֶת׃ 11. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אֵשֶׁת
אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם
דְּמֵיהֶם בָּם׃ 12. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־
כַּלָּתוֹ מוֹת יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם תֶּבֶל עָשׂוּ
דְּמֵיהֶם בָּם׃ 13. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־
זָכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם
מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃ 14. וְאִישׁ אֲשֶׁר
יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הִוא
בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֶן וְלֹא־תִהְיֶה
זִמָּה בְּתוֹכְכֶם׃ 15. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ
בִּבְהֵמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהֲרֹגוּ׃
16. וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֵמָה
לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהָרַגְתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־
הַבְּהֵמָה מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃ 17. וְאִישׁ
אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ־בַת־
אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֶרְוָתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־
עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם
עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֺנוֹ יִשָּׂא׃ 18. וְאִישׁ
אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת־
עֶרְוָתָהּ אֶת־מְקֹרָהּ הֶעֱרָה וְהִוא גִּלְּתָה
אֶת־מְקוֹר דָּמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב
עַמָּם׃ 19. וְעֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ וַאֲחוֹת
אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה כִּי אֶת־שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה
עֲוֺנָם יִשָּׂאוּ׃ 20. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־
דֹּדָתוֹ עֶרְוַת דֹּדוֹ גִּלָּה חֶטְאָם יִשָּׂאוּ
עֲרִירִים יָמֻתוּ׃ 21. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־
אֵשֶׁת אָחִיו נִדָּה הִוא עֶרְוַת אָחִיו גִּלָּה

עֲרִירִים יִהְיוּ׃
22. וּשְׁמַרְתֶּם 22. און איהר זאלט היטען
אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי אלע מיינע געזעטצע
וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי און אלע מיינע רעכטע,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם און איהר זאלט זיי טהאָן,
וְלֹא־תָקִיא אֶתְכֶם אום עס זאל אייך ניט אויס־שפייען
הָאָרֶץ דאס לאנד,
אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה וואס איך ברייגג אייך דאָרט,
לָשֶׁבֶת בָּהּ׃ צו וואָהנען דארין.

שְׁבִיעִי שְׁלִישִׁי

23. וְלֹא תֵלְכוּ 23. און איהר זאלט ניט גיין
בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אין די געזעטצע פון דער נאציאָן,
אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ וועלכע איך [1]שיק אוועג
מִפְּנֵיכֶם פאר אייך,
כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה דען דיזע אלע (זאכען)
עָשׂוּ האבען זיי געטאָן,
וָאָקֻץ בָּם׃ דארום האב איך זיי [2]פעראבשייעט.
24. וָאֹמַר לָכֶם 24. און איך האב געזאגט צו אייך:
אַתֶּם תִּירְשׁוּ איהר זאלט [3]ערבען
אֶת־אַדְמָתָם זייער לאנד,
וַאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם און איך וועל עס געבען צו אייך
לָרֶשֶׁת אֹתָהּ עס צו [3]ערבען,
אֶרֶץ א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וואס פליסט (מיט) מילך און האָניג,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם וואס איך האב אייך אבגע־זאָנדערט
מִן־הָעַמִּים׃ פון די פעלקער.

מַפְטִיר מַפְטִיר

25. וְהִבְדַּלְתֶּם 25. דארום זאלט איהר אונטער־שיידען
בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה צווישען די ריינע פיה
לַטְּמֵאָה און די אונרייגע,
וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא און צווישען דעם אונריינעם געפליגעל
לַטָּהֹר און דעם ריינעם.
וְלֹא־תְשַׁקְּצוּ און איהר זאלט ניט אבשייליך מאכען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם אייערע זעלען

1) טרייב ארויס. 2) פער׳מיאוס׳ט, פעראכטעט. 3) בעזיצען.

בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף	דורך די פיה און דורך דאס געפליגעל
וּבְכֹל	אָדער דורך אַלעס,
אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה	וואס קריכט (אויף) דער ערד
אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם	וועלכע איך האפּ אָבגעזאָנדערט פיר אייך
לְטַמֵּא׃	אַלס אונריין.
26 וִהְיִיתֶם לִי קְדֹשִׁים	26. און איהר זאלט זיין צו מיר הייליג,
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה	דען הייליג בין איך, דער עוויגער,
וָאַבְדִּל אֶתְכֶם	און איך האב אייך אָבגעזאָנדערט
מִן־הָעַמִּים	פון די פעלקער
לִהְיוֹת לִי׃	צו געהערען צו מיר.
27. וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	27. און אַ מאַן אדער אַ פרוי
כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב	ווען עס וועט זיין אונטער זיי אַ טויטען־בעשווערער
אוֹ יִדְּעֹנִי	אדער אַ צייכען־דייטער,
מוֹת יוּמָתוּ	זאלען זיי געטויטעט ווערען,
בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם	מיט שטיינער זאל מען זיי פערוואָרפען,
דְּמֵיהֶם בָּם׃	זייער בלוט־שולד איז איבער זיי.

אֱמֹר — EMORE

Cap. XXI. — כא

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים	זאג צו די פריסטער,
בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן׳ס זיהן,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
לְנֶפֶשׁ	צו אַ (טויטע)־פערזאן
לֹא־יִטַּמָּא	זאל קיינער זיך פעראונרייניגען
בְּעַמָּיו׃	אין זיין פאָלק.
2. כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ	2. זאָנדערן צו זיין [1]בלוט־פערוואַנדטען,
הַקָּרֹב אֵלָיו	וועלכער איז נאָהענט צו איהם,[1]
לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו	צו זיין פאטער און צו זיין מוטער
וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ	און צו זיין זוהן און צו זיין טאכטער
וּלְאָחִיו׃	און צו זיין ברודער.
3. וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה	3. און צו זיין שוועסטער, די יונג־פרוי,
הַקְּרוֹבָה אֵלָיו	וועלכע איז (נאך) נאָהענט צו איהם
אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ	וועלכע האט נאך ניט געהערט צו אַ מאַן,
לָהּ יִטַּמָּא׃	צו איהר זאל ער זיך פעראונרייניגען.
4. לֹא יִטַּמָּא	4. ער זאל זיך ניט פעראונרייניגען
בַּעַל בְּעַמָּיו	אַלס [2]עהע־מאן אין זיין פאלק
לְהֵחַלּוֹ׃	זיך צו פעראונהייליגען.[3]
5. לֹא־יִקְרְחָה קָרְחָה	5. זיי זאלען ניט מאַכען אַ פּליך
בְּרֹאשָׁם	אויף זייער קאָפּ,
וּפְאַת זְקָנָם	און די זייטען־עקען פון זייער באָרד
לֹא יְגַלֵּחוּ	זאלען זיי ניט אָבגאָלען,
וּבִבְשָׂרָם	און אין זייער לייב
לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת׃	זאלען זיי קיין אַיינשניט איינשניידען.
6. קְדֹשִׁים יִהְיוּ	6. הייליג זאלען זיי זיין
לֵאלֹהֵיהֶם	צו זייער גאט,
וְלֹא יְחַלְּלוּ	און זיי זאלען ניט פעראונהייליגען
שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם	דעם נאמען פון זייער גאט,
כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה	דען די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם	די שפּייזע פון זייער גאט,
הֵם מַקְרִיבִם	אָפּפערן זיי,
וְהָיוּ קֹדֶשׁ׃	דאַרום זאלען זיי זיין הייליג.
7. אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה	7. איין אויסגעלאסענע פרוי אדער אַ [4]געשענדעטע
לֹא יִקָּחוּ	זאלען זיי ניט נעהמען,
וְאִשָּׁה	און אַ פרוי,
גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ	(וועלכע איז) [5]געשידען פון איהר מאַן,
לֹא יִקָּחוּ	זאלען זיי ניט נעהמען,
כִּי־קָדֹשׁ הוּא	דען ער איז הייליג
לֵאלֹהָיו׃	צו זיין גאט.
8 וְקִדַּשְׁתּוֹ	8. און דו זאלסט איהם הייליג האַלטען,
כִּי אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ	דען די שפּייזע פון דיין גאט
הוּא מַקְרִיב	אָפּפערט ער,
קָדֹשׁ יִהְיֶה־לָּךְ	ער זאל זיין הייליג ביי דיר,
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה	דען הייליג בין איך, דער עוויגער,
מְקַדִּשְׁכֶם׃	וועלכער הייליגט אייך.
9. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן	9. און די טאָכטער פון אַ פריסטער,
כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת	ווען זי וועט זיך פערשוועכען אויסגעלאַסען צו ווערען,
אֶת־אָבִיהָ	איהר פאטער
הִיא מְחַלֶּלֶת	פעראונהייליגט זי,
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃	אים פייער זאל זי פערברענט ווערען.
10 וְהַכֹּהֵן	10. און דער פריסטער,
הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו	וועלכער איז גרעסער אַלס זיינע ברידער,[6]

1) זעה רש״י. 2) פערהייראַטהער מאַן, זעה רש״י. 3) היר ווערט גערעט פון איין אונגעזעצליכע הייראַטה. זעה רש״י. 4) ענטעהרטע, געשוועכטע. 5) פערטריבען, גע״גט. 6) ד. ה. דער כהן גדול.

אֲשֶׁר־יוּצַק	וואס עס איז געגאָסען געוואָרען
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאָפּ
שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	דאס זאַלב־אייל
וּמִלֵּא אֶת־יָדוֹ	און מען האט געפילט זיינע הענד
לִלְבֹּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים	אָנצוציהען די קליידער,
אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע	זאל זיין קאָפּ ניט לאזען ווילד וואַקסען[1]
וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם׃	און זיינע קליידער זאל ער ניט צורייסען.
11. וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת מֵת	11. און צו אירגענד וועלכע (טויטע) פּערזאָן
לֹא יָבֹא	זאל ער ניט קומען,
לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ	צו זיין פאטער אדער צו זיין מוטער
לֹא יִטַּמָּא׃	זאל ער זיך ניט פעראונרייניגען.
12. וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ	12. און פון דעם הייליגטהום
לֹא יֵצֵא	זאל ער ניט אַרויס־גיין,
וְלֹא יְחַלֵּל	[2]און ער זאל ניט פעראונהייליגען
אֵת מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו	דאס הייליגטהום פון זיין גאָט,
כִּי נֵזֶר	דען די [10]ווייהע
שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו	פון די זאַלב־אייל פון זיין גאט
עָלָיו	איז אויף איהם;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
13. וְהוּא	13. און ער,
אִשָּׁה בִבְתוּלֶיהָ	אַ פרוי אין איהר יונגפרוי־שטאַנד
יִקָּח׃	זאל ער נעהמען.
14. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה	14. אַ וויטווע אדער אַ געשידענע,
וַחֲלָלָה זֹנָה	אדער אַ געשענדעטע אדער איין אויסגעלאַסענע,
אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח	דיזע זאל ער ניט נעהמען,
כִּי אִם־בְּתוּלָה	זאָנדערן אַ יונג־פרוי
מֵעַמָּיו	פון זיין פאלק
יִקַּח אִשָּׁה׃	זאל ער נעהמען אַ פרוי.
15. וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ	15. אום ער זאל ניט פער־אונהייליגען זיין זאַמען
בְּעַמָּיו	אין זיין פאלק,
כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ׃	דען איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט איהם.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן	17. רייד צו אהרן,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:

אִישׁ מִזַּרְעֲךָ	אַ מאַן פון דיין זאַמען
לְדֹרֹתָם	אין זייערע געשלעכטער
אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם	וואס עס וועט זיין אין איהם אַ פעהלער,
לֹא יִקְרַב	זאל זיך ניט דערנעהנטערן
לְהַקְרִיב	צו אָפּפערן
לֶחֶם אֱלֹהָיו׃	די שפּייזע פון זיין גאט.[3]
18 כִּי כָל־אִישׁ	18. דען יעדער מאַן,
אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם	וואס אין איהם איז אַ פעהלער,
לֹא יִקְרָב	זאל זיך ניט דערנעהנטערן:
אִישׁ עִוֵּר אוֹ פִסֵּחַ	אַ מאַן אַ בלינדער אדער אַ הינקעדיגער,
אוֹ חָרֻם	אדער מיט איין [4]איינגעדריקטען נאז,
אוֹ שָׂרוּעַ׃	אדער אַ לאַנג־גלידיגער.
19 אוֹ אִישׁ	19. אדער אַ מאַן,
אֲשֶׁר־יִהְיֶה בוֹ	וואס עס וועט זיין אין איהם
שֶׁבֶר רָגֶל	אַ בראָך אין פוס
אוֹ שֶׁבֶר יָד׃	אדער א בראָך אין האַנד.
20. אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דַק	20. אדער אַ [6]הויקערדיגער, אדער אַ [7]קאַרליק,
אוֹ תְּבַלֻּל בְּעֵינוֹ	אדער אַ [8]פלעק אין זיין אויג,
אוֹ גָרָב	אדער אַ טרוקענער קרעטץ,
אוֹ יַלֶּפֶת	אדער אַ פייכטער קרעטץ,
אוֹ מְרוֹחַ אָשֶׁךְ׃	אדער צודריקטע האָדען.[9]
21. כָּל־אִישׁ	21. יעדער מאַן,
אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם	וואס אין איהם איז אַ פעהלער,
מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פון דעם זאַמען פון אהרן, דעם פּריסטער,
לֹא יִגַּשׁ	זאל זיך ניט דערנעהנטערן
לְהַקְרִיב	צו אָפּפערן
אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה	די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען;
מוּם בּוֹ	אַ פעהלער איז אין איהם,
אֵת לֶחֶם אֱלֹהָיו	די [3]שפּייזע פון זיין גאט
לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב׃	זאל ער זיך ניט דער־נעהנטער, צו אָפּפערן.
22. לֶחֶם אֱלֹהָיו	22. די [3]שפּייזע פון זיין גאט
מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים	פון די אַלער־הייליגסטע
וּמִן־הַקֳּדָשִׁים	און פון די הייליגע
יֹאכֵל׃	מעג ער עסען.
23. אַךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת	23. אבער צום פאָרהאַנג
לֹא יָבֹא	זאל ער ניט קומען,

1) ביי אַ טרויער־פאַל. 2) אום. 3) ד. ה. קרבנות. 4) פלאַציגען. 5) בוקליגער; 6) צווערג; לאַנגע ברעמען.
7) דינע הויט איבערן אויג. 8) צומישונג. 9) זעה רש״י אויפ׳ן גאַנצען פסוק. 10) קרוינע.

וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ	און צום אַלטאַר
לֹא יִגַּשׁ	זאל ער זיך ניט דער־נעהנטערן,
כִּי־מוּם בּוֹ	דען אַ פעהלער איז אין איהם
וְלֹא יְחַלֵּל	און ער זאל ניט פעראונ־הייליגען
אֶת־מִקְדָּשַׁי	מיינע הייליגטהימער,
כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם׃	דען איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט זיי.
24. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	24. און משה האט (עס) גערעט
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	און צו אַלע קינדער ישראל.

כב Cap. XXII.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וְיִנָּזְרוּ	דאס זיי זאלען זיך אָפּשיידען[1]
מִקָּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די הייליגטהימער פון די קינדער ישראל[2],—
וְלֹא יְחַלְּלוּ	אום זיי זאלען ניט פעראונהייליגען
אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי	מיין הייליגען נאמען,—
אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּשִׁים לִי	וואס זיי הייליגען צו מיר;[3]
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
3. אֱמֹר אֲלֵהֶם	3. זאג צו זיי:
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
כָּל־אִישׁ ׀	יעדער מאַן,
אֲשֶׁר־יִקְרַב	וועלכער וועט זיך דערנעהנטערן
מִכָּל־זַרְעֲכֶם	פון אַלע אייערע זאַמען
אֶל־הַקֳּדָשִׁים	צו די הייליגטהימער,
אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה	וואס די קינדער ישראל ווע־לען הייליגען צום עוויגען,
וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו	און זיין אונריינהייט איז אויף איהם,
וְנִכְרְתָה	זאל אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מִלְּפָנַי	פון פאר מיר,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
4. אִישׁ אִישׁ	4. יעדער מאַן
מִזֶּרַע אַהֲרֹן	פון אהרן׳ס זאַמען,
וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב	וועלכער איז איין אויסזע־ציגער אדער אַ פליסיגער,
בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל	זאל ניט עסען פון די הייליגטהימער
עַד אֲשֶׁר יִטְהָר	ביז ער וועט ריין זיין;
וְהַנֹּגֵעַ	און דער וואס ריהרט אָן
בְּכָל־טְמֵא־נֶפֶשׁ	אין עטוואס, וואס איז אונ־ריין פון אַ (טויטע) פערזאָן,
אוֹ אִישׁ	אדער אַ מאַן,
אֲשֶׁר־תֵּצֵא מִמֶּנּוּ	וואס וועט אַרויס־גיין פון איהם
שִׁכְבַת־זָרַע׃	זאַמען־פלוס.
5. אוֹ־אִישׁ	5. אדער אַ מאַן,
אֲשֶׁר יִגַּע	וועלכער וועט אָנריהרען
בְּכָל־שֶׁרֶץ	אָן אירגענד איין קריכענדע,
אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ	[4]וואס ער ווערט אונריין דורך איהם,
אוֹ בְאָדָם	אדער אָן אַ מענשען,
אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ	וואס ער ווערט אונריין דורך איהם
לְכֹל טֻמְאָתוֹ׃	דורך אירגענד זיין אונריינהייט.
6. נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ	6. די פערזאָן, וואס וועט איהם אָנריהרען,
וְטָמְאָה עַד־הָעָרֶב	זאל אונריין זיין ביז דעם אַבענד,
וְלֹא יֹאכַל	און ער זאל ניט עסען
מִן־הַקֳּדָשִׁים	פון די הייליגטהימער,
כִּי אִם־רָחַץ בְּשָׂרוֹ	זאָנדערן ווען ער האט געוואַשען זיין לייב
בַּמָּיִם׃	אים וואסער.
7. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ	7. און ווען די זון געהט אונטער,
וְטָהֵר	דאַן איז ער ריין,
וְאַחַר יֹאכַל	און נאכדעם מעג ער עסען
מִן־הַקֳּדָשִׁים	פון די הייליגטהימער,
כִּי לַחְמוֹ הוּא׃	דען עס איז זיין שפּייזע.
8. נְבֵלָה וּטְרֵפָה	8. אַ [5]געפאַלענע אדער אַ [6]צוריסענע
לֹא יֹאכַל	זאל ער ניט עסען
לְטָמְאָה־בָהּ	זיך צו פעראונרייניגען דאַדורך;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
9. וְשָׁמְרוּ	9. און זיי זאלען היטען
אֶת־מִשְׁמַרְתִּי	מיין פעראָרדנונג,
וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא	אום זיי זאלען ניט טראַגען וועגען דעם אַ זינד
וּמֵתוּ בוֹ	און זיי זאלען שטאַרבען דאַדורך,
כִּי יְחַלְּלֻהוּ	ווען זיי וועלען עס ענטהייליגען;
אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם׃	איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט זיי.
10. וְכָל־זָר	10. און קיין פרעמדער

1) אָפּהאַלטען. 2) ווען זיי זיינען אונריין. 3) דער פסוק דאַרף פערשטאַנען ווערען ווי: מקדשי בני ישראל אשר הם מקדישים לי ולא יחללו וכו׳. 4) וואס איז אונריין צו איהם. 5) פון זיך געשטאָרבענעם טהיר. 6) פון טהירען.

לא־יאכל קדש	זאל ניט עסען הייליגעס;
תושב כהן	דער איינוואוינער פון א פריסטער
ושכיר	אדער א געדונגענער
לא־יאכל קדש:	זאל ניט עסען הייליגעס.
11. וכהן	11. און א פריסטער,
כי־יקנה נפש	ווען ער וועט קויפען א פערזאן,
קנין כספו	דער איינקויף פיר זיין געלד,
הוא יאכל בו	ער מעג עסען דאפון,
ויליד ביתו	און זיין הויז־געבארענער
הם יאכלו בלחמו:	זיי מעגען עסען פון זיין שפייזע.
12. ובת־כהן	12. און די טאכטער פון א פריסטער,
כי תהיה לאיש זר הוא	ווען זי וועט געהערען צו א פרעמדען מאן[1], זי,
בתרומת הקדשים	פון דעם הייב־אפפער פון די הייליגטהימער
לא תאכל:	זאל זי ניט עסען.
13. ובת־כהן	13. און די טאכטער פון א פריסטער,
כי תהיה	ווען זי וועט זיין
אלמנה וגרושה	א וויטווע אדער א געשיידענע
וזרע אין לה	און קינדער האט זי ניט,
ושבה	און זי וועט זיך צוריק קעהרען
אל־בית אביה	צו איהר פאטער'ס הויז
כנעוריה	ווי אין איהר יוגענד,
מלחם אביה	פון איהר פאטער'ס שפייזע
תאכל	מעג זי עסען,
וכל־זר לא יאכל בו:	אבער קיין פרעמדער זאל ניט עסען דאפון.
14. ואיש	14. און א מאן,
כי־יאכל קדש	ווען ער וועט עסען הייליגעס
בשגגה	דורך איין אירטהום,
ויסף חמשיתו עליו	דאן זאל ער צולייגען דאצו א פינפטעל דאפון[2],
ונתן לכהן	און ער זאל געבען צום פריסטער
את־הקדש:	דאס הייליגע.
15. ולא יחללו	15. און זיי זאלען ניט פעראונהייליגען
את־קדשי	די הייליגטהימער
בני ישראל	פון די קינדער ישראל,
את אשר־ירימו	וואס זיי וועלען [3]אבשיידען
ליהוה:	צום עוויגען.
16. והשיאו אותם	16. דען זיי וועלען ברייגען אויף זיך
עון אשמה	די [4]שטראף פון שולד,
באכלם	ווען זיי וועלען עסען
את־קדשיהם	זייערע הייליגטהימער;
כי אני יהוה מקדשם	דען איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט זיי.
שלישי	שלישי
17. וידבר יי אל־משה	17. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לאמר:	זאגענדיג:
18. דבר	18. רייד
אל־אהרן ואל־בניו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
ואל כל־בני ישראל	און צו אלע קינדער ישראל,
ואמרת אלהם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
איש איש	יעדער מאן
מבית ישראל	פון דעם הויז ישראל
ומן־הגר בישראל	אדער פון דעם פרעמדלינג אונטער די ישראל,
אשר יקריב קרבנו	וועלכער וועט ברייגען זיין אפפער
לכל־נדריהם	פון אלע זייערע צוזאגען
ולכל־נדבותם	אדער פון אלע זייערע פרייוויליגע גאבען,
אשר־יקריבו ליהוה	וועלכע זיי וועלען ברייגען צום עוויגען
לעלה:	פיר א בראנד־אפפער.
19. לרצנכם	19. צום וואהל געפאלען פיר אייך,
תמים זכר	אהן א פעהלער, א מענליכעס
בבקר	פון די רינד־פיה
בכשבים ובעזים:	פון די שאף אדער פון די ציגען.
20. כל אשר־בו מום	20. אלעס, וואס אין איהם איז א פעהלער
לא תקריבו	זאלט איהר ניט ברייגען,
כי־לא לרצון	דען ניט צום וואהלגעפאלען
יהיה לכם:	וועט עס זיין פיר אייך.
21. ואיש כי־יקריב	21. און ווען א מאן וועט אפפערן
זבח־שלמים ליהוה	א פרידענס־שלאכטונג צום עוויגען,
לפלא־נדר	אלס בעזאנדערען צוזאג
או לנדבה	אדער אלס פרייוויליגע גאבע
בבקר או בצאן	פון די רינדער אדער פון די שאף,
תמים יהיה לרצון	זאל עס זיין אהן א פעהלער צום וואהלגעפאלען,
כל־מום לא יהיה־בו:	קיין פעהלער זאל ניט זיין אין איהם.
22. עורת או שבור	22. א בלינדע אדער (מיט) א צובראכענעם (גליד),

1) ד. ה. ניט קיין כהן. 2) ד. ה. ער זאל געבען מיט א פינפטעל מעהר ווי ער האט געגעסען. 3) ערהעבען, 4) זינד.

אֽוֹ־חָר֣וּץ	אדער א [1]פעהלער־האפטער
אֽוֹ־יַבֶּ֗לֶת	אדער (מיט) א [2]בראָדעווקע,
א֤וֹ גָרָב֙ א֣וֹ יַלֶּ֔פֶת	אדער (מיט) אַ טרוקענעם אדער אַ פייכטען קרעטץ,
לֹא־תַקְרִ֥יבוּ אֵ֖לֶּה	זאלט איהר דיזע ניט אָפּפערן
לַֽיהוָ֑ה	צום עוויגען,
וְאִשֶּׁ֗ה לֹא־תִתְּנ֥וּ מֵהֶ֛ם	און אַ פייער־אָפּפער זאלט איהר פון זיי ניט געבען
עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ לַֽיהוָֽה׃	אויף דעם אַלטאַר צום עוויגען.
23. וְשׁ֣וֹר וָשֶׂ֔ה	23. און איין אָקס אדער אַ [3]לאַם,
שָׂר֖וּעַ וְקָל֑וּט	אַ לאַנג־גלידיגער אדער אַ [4]קורץ־גלידיגער,
נְדָבָה֙ תַּעֲשֶׂ֣ה אֹת֔וֹ	מעגסט'ו עס מאַכען אַלס פרייוויליגע גאַבע,
וּלְנֵ֖דֶר לֹ֥א יֵרָצֶֽה׃	אבער אלס צוזאָג איז עס ניט וואָהלגעפעליג.
24. וּמָע֤וּךְ וְכָתוּת֙	24. און (מיט) צוריבענע אדער צוקוועטשטע האָדען,
וְנָת֣וּק וְכָר֔וּת	אדער אָבגעריסענע אדער אָבגעשניטענע האָדען
לֹ֥א תַקְרִ֖יבוּ לַֽיהוָ֑ה	זאלט איהר ניט אָפּפערן צום עוויגען,
וּבְאַרְצְכֶ֖ם לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃	און אין אייער לאַנד זאלט איהר (זאָלכעס) ניט מאַכען.
25. וּמִיַּ֣ד בֶּן־נֵכָ֗ר	25. און פון דער האַנד פון אַ [5]פרעמדען
לֹ֥א תַקְרִ֛יבוּ	זאלט איהר ניט אָפּפערן
אֶת־לֶ֥חֶם אֱלֹהֵיכֶ֖ם	די שפּייזע פון אייער גאט
מִכָּל־אֵ֑לֶּה	פון דיזע אַלע,
כִּ֣י מָשְׁחָתָ֤ם בָּהֶם֙	דען זייער [6]פערדערבען איז אין זיי,
מ֣וּם בָּ֔ם	אַ פעהלער איז אין זיי,
לֹ֥א יֵרָצ֖וּ לָכֶֽם׃	זיי זיינען ניט וואָהלגעפעליג פיר אייך.
26. וַיְדַבֵּ֥ר יְיָ אֶל־מֹשֶׁ֖ה	26. און דער עוויגער האַט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹֽר׃	זאָגענדיג:
27. שׁ֣וֹר	27. איין [7]אָקס
אוֹ־כֶ֤שֶׂב אוֹ־עֵז֙	אדער אַ שאָף אדער אַ ציג,
כִּ֣י יִוָּלֵ֔ד	ווען עס וועט געבאָרען ווערען,
וְהָיָ֛ה שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים	דאַן זאל עס בלייבען זיבען טעג
תַּ֣חַת אִמּ֑וֹ	[8]אונטער זיין מוטער,
וּמִיּ֤וֹם הַשְּׁמִינִי֙	אבער פון דעם אַכטען טאג
וָהָ֔לְאָה	און ווייטער
יֵרָצֶ֕ה	איז עס וואָהל־געפעליג
לְקָרְבַּ֥ן אִשֶּׁ֖ה לַֽיהוָֽה׃	אַלס פייער־אָפּפער צום עוויגען.
28. וְשׁ֖וֹר אוֹ־שֶׂ֑ה	28. און איין אָקס אדער אַ [3]לאַם,
אֹת֣וֹ וְאֶת־בְּנ֔וֹ	איהם מיט זיין קינד,
לֹ֥א תִשְׁחֲט֖וּ	זאלט איהר ניט שלאַכטען
בְּי֥וֹם אֶחָֽד׃	אין איין טאג.
29. וְכִֽי־תִזְבְּח֥וּ	29. און ווען איהר וועט שלאַכטען
זֶֽבַח־תּוֹדָ֖ה לַֽיהוָ֑ה	אַ דאַנק־שלאַכטונג צום עוויגען,
לִֽרְצֹנְכֶ֖ם תִּזְבָּֽחוּ׃	זאלט איהר שלאַכטען צום וואָהל־געפאַלען פיר אייך.[9]
30. בַּיּ֤וֹם הַהוּא֙ יֵאָכֵ֔ל	30. אין דעם זעלבען טאג זאל עס געגעסען ווערען,
לֹֽא־תוֹתִ֥ירוּ מִמֶּ֖נּוּ	איהר זאלט ניט איבריג־לאַזען פון איהם
עַד־בֹּ֑קֶר	ביז (צום) מאָרגען;
אֲנִ֖י יְהוָֽה׃	איך בין דער עוויגער.
31. וּשְׁמַרְתֶּם֙ מִצְוֺתַ֔י	31. און איהר זאלט היטען מיינע געבאָטע,
וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָ֑ם	און איהר זאלט זיי טהאָן;
אֲנִ֖י יְהוָֽה׃	איך בין דער עוויגער.
32. וְלֹ֤א תְחַלְּלוּ֙	32. און איהר זאלט ניט פעראונהייליגען
אֶת־שֵׁ֣ם קָדְשִׁ֔י	מיין הייליגען נאמען,
וְנִ֨קְדַּשְׁתִּ֔י	און איך זאל געהייליגט ווערען
בְּת֖וֹךְ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל	צווישען די קינדער ישראל;
אֲנִ֥י יְהוָ֖ה מְקַדִּשְׁכֶֽם׃	איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט אייך.
33. הַמּוֹצִ֤יא אֶתְכֶם֙	33. וועלכער האַט אייך אַרויס־געפיהרט
מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לִהְי֥וֹת לָכֶ֖ם לֵאלֹהִ֑ים	צו זיין צו אייך פיר אַ גאט;
אֲנִ֖י יְהוָֽה׃	איך בין דער עוויגער.

CAP. XXIII. כג

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וַיְדַבֵּ֥ר יְיָ אֶל־מֹשֶׁ֖ה	1. און דער עוויגער האַט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹֽר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּ֞ר	2. רייד
אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם	און דו זאלסט זאָגען צו זיי
מוֹעֲדֵ֣י יְהוָ֔ה	(וועגען) די [10]פעסט־טעג פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר־תִּקְרְא֥וּ אֹתָ֖ם	וואס איהר זאלט זיי אויס־רופען
מִקְרָאֵ֣י קֹ֑דֶשׁ	(אַלס) הייליגע [11]פערזאַמלונגען;
אֵ֥לֶּה הֵ֖ם מוֹעֲדָֽי׃	דיזע זיינען מיינע [10]פעסט־טעג:
3. שֵׁ֣שֶׁת יָמִים֮	3. זעקס טעג
תֵּעָשֶׂ֣ה מְלָאכָה֒	זאל געטאָן ווערען אַרבייט,
וּבַיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֗י	אבער אויף דעם זיבענטען טאג
שַׁבַּ֤ת שַׁבָּתוֹן֙	(זאל זיין) אַ פייערליכער רוהע־טאג,
מִקְרָא־קֹ֔דֶשׁ	אַ הייליגע פערזאַמלונג,

1) פערשטימעלטער, צוקאַלעטשעטער אינדי ליפּען, אויגען־ברעמען, אויערן אדער צונג. 2) וואָרצע. 3) שעפּס. 4) אדער: מיט צוזאַמען געוואַקסענע קלויען. 5) אויסלענדער. 6) פעהלער. 7) רינד. 8) ביי. 9) זעה בעמער־קונג צו ו״ט 5. 10) פייער־טעג, ימים טובים. 11) צוזאַמען־בערופונגען.

כָּל־מְלָאכָה	יעדע ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
שַׁבָּת הִוא לַיהוָֹה	עס איז אַ רוהע־טאג צום עוויגען
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃	אין אלע אייערע וואָהנונגען
4. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָֹה	4. דיזע זיינען די פעסט טעג פון דעם עוויגען,
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	הייליגע פערזאַמלונגען,
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם	וואס איהר זאלט זיי אויסרופען
בְּמוֹעֲדָם׃	אין זייער [1]בעשטימטע צייט.
5. בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	5. אין דעם ערשטען מאָנאַט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר	אין דעם פערצעהנטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ	פון דעם מאָנאַט
בֵּין הָעַרְבָּיִם	געגען אבענד
פֶּסַח לַיהוָֹה׃	(דארף מען ברייננען) אַ [2]פסח־אָפּפער צום עוויגען.
6. וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	6. און אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען מאָנאַט
חַג הַמַּצּוֹת	איז דער פייער־טאג פון די אונגעזייערטע ברויט
לַיהוָֹה	צום עוויגען;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ׃	זאלט איהר עסען אונגעזייערטע ברויט.
7. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	7. אין דעם ערשטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן
8. וְהִקְרַבְתֶּם	8. און איהר זאלט אָפּפערן
אִשֶּׁה לַיהוָֹה	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג;
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	איז אַ הייליגע פערזאַמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	יעדע דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
10. דַּבֵּר	10. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:

כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ	ווען איהר וועט קומען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם	וואס איך גיב אייך,
וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ	און איהר וועט שניידען איהר שניט,
וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר	דאַן זאלט איהר ברייננען איין [3]עומר
רֵאשִׁית קְצִירְכֶם	פון די ערסטלינגען פון אייער שניט
אֶל־הַכֹּהֵן׃	צום פריסטער.
11. וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר	11. און ער זאל [4]בעוועגען דעם [3]עומר
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען
לִרְצֹנְכֶם	צום וואָהל־געפאַלען פיר אייך,
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת	פון מאָרגען נאך דעם רוהע־טאג[5]
יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃	זאל עס דער פריסטער [4]בעוועגען.
12. וַעֲשִׂיתֶם	12. און איהר זאלט [6]מאַכען
בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם	אין דעם טאג ווען איהר וועט [4]בעוועגען
אֶת־הָעֹמֶר	דעם [3]עומר
כֶּבֶשׂ תָּמִים	אַ לאַם אָהן אַ פעהלער
בֶּן־שְׁנָתוֹ	פון איין יאָהר אַלט
לְעֹלָה לַיהוָֹה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער צום עוויגען.
13. וּמִנְחָתוֹ	13. און זיין שפּייז־אָפּפער
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת	צוויי צעהנטעל פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
אִשֶּׁה לַיהוָֹה	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך,
וְנִסְכֹּה	און זיין טראַנק־אָפּפער
יַיִן רְבִיעִת הַהִין׃	א פערטעל הין וויין.
14. וְלֶחֶם	14. און ברויט
וְקָלִי וְכַרְמֶל	און [7]געבראָטענע אדער גרינע קערנער
לֹא תֹאכְלוּ	זאלט איהר ניט עסען
עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען זעלביגען טאג
עַד הֲבִיאֲכֶם	ביז איהר וועט ברייננען
אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם	דעם אָפּפער פון אייער גאט;
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃	אין אלע אייערע וואָהנונגען
15. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם	15. און איהר זאלט אייך ציילען
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת	פון מאָרגען נאך דעם רוהע טאג,
מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם	פון דעם טאג, ווען איהר וועט ברייננען

1) פעסטע. 2) איבערשרייטונגס־ אדער שוינונגס־אָפּפער. 3) גאַרבע אדער אַ געוויסע מאָס מיט געטריידע.
4) שווינגען. 5) ד. ה. אויף מאָרגען נאך דעם ערשטען טאג פסח. 6) צוּבערייטען, אָפּפערן. 7) געראָסטעטע.

אֶת־עֹ֖מֶר הַתְּנוּפָ֑ה	דעם עומר [1]פון בעוועגונג
שֶׁ֥בַע שַׁבָּת֖וֹת	זיבען וואכען.
תְּמִימֹ֥ת תִּהְיֶֽינָה׃	גאנצע (וואכען) זאלען זיי זיין.
16. עַ֣ד מִֽמָּחֳרַ֤ת	16. ביז אויף מארגען
הַשַּׁבָּת֙ הַשְּׁבִיעִ֔ת	פון דער זיבענטע וואך
תִּסְפְּר֖וּ	זאלט איהר ציילען,
חֲמִשִּׁ֣ים י֑וֹם	פופציג טעג;
וְהִקְרַבְתֶּ֛ם	און איהר זאלט ברייגגען
מִנְחָ֥ה חֲדָשָׁ֖ה לַֽיהוָֽה׃	א [2]נייעם שפייז־אפפער צום עוויגען.
17. מִמּוֹשְׁבֹ֨תֵיכֶ֜ם	17. פון אייערע וואהנונגען
תָּבִ֣יאּוּ׀	זאלט איהר ברייגגען
לֶ֣חֶם תְּנוּפָ֗ה שְׁתַּ֚יִם	צוויי ברויט [2]פון בעוועגונג,
שְׁנֵ֣י עֶשְׂרֹנִ֔ים סֹ֣לֶת	פון צוויי צעהנטעל פיינע מעהל
תִּהְיֶ֔ינָה	זאלען זיי זיין,
חָמֵ֖ץ תֵּֽאָפֶ֑ינָה	געזייערט זאלען זיי געבאקען ווערען,
בִּכּוּרִ֖ים לַֽיהוָֽה׃	(אלס) ערסטלינגען צום עוויגען.
18. וְהִקְרַבְתֶּ֣ם	18. און איהר זאלט ברייגגען
עַל־הַלֶּ֗חֶם	צו דעם ברויט
שִׁבְעַ֨ת כְּבָשִׂ֤ים	זיבען לעמער,
תְּמִימִם֙	אהן א פעהלער
בְּנֵ֣י שָׁנָ֔ה	פון איין יאהר אלט,
וּפַ֧ר בֶּן־בָּקָ֛ר אֶחָ֖ד	און איין יונגען שטיר
וְאֵילִ֣ם שְׁנָ֑יִם	און צוויי ווידערס,
יִהְי֤וּ עֹלָה֙ לַֽיהוָ֔ה	זיי זאלען זיין א גאנץ־אפפער צום עוויגען,
וּמִנְחָתָם֙ וְנִסְכֵּיהֶ֔ם	און זייער שפייז־אפפער און זייער טראנק אפפער,
אִשֵּׁ֥ה	(אלס) פייער־אפפער
רֵֽיחַ־נִיחֹ֖חַ לַֽיהוָֽה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
19. וַעֲשִׂיתֶ֛ם	19. און איהר זאלט מאכען
שְׂעִיר־עִזִּ֥ים אֶחָ֖ד	איין ציגען־באק
לְחַטָּ֑את	פיר א זינד־אפפער,
וּשְׁנֵ֧י כְבָשִׂ֛ים	און צוויי לעמער
בְּנֵ֥י שָׁנָ֖ה	פון איין יאהר אלט
לְזֶ֥בַח שְׁלָמִֽים׃	פיר א פרידענס־שלאכטונג.
20. וְהֵנִ֣יף הַכֹּהֵ֣ן׀ אֹתָ֡ם	20. און דער פריסטער זאל זיי בעוועגען
עַל֩ לֶ֨חֶם הַבִּכֻּרִ֜ים	מיט דעם ברויט פון די ערסטלינגען
תְּנוּפָ֗ה לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה	(אלס) בעוועגונגס־אפפער פאר דעם עוויגען

עַל־שְׁנֵ֖י כְּבָשִׂ֑ים	מיט די צוויי לעמער.
קֹ֛דֶשׁ יִהְי֥וּ לַֽיהוָ֖ה	הייליג זאלען זיי זיין צום עוויגען,
לַכֹּהֵֽן׃	פיר דעם פריסטער.
21. וּקְרָאתֶ֞ם	21. און איהר זאלט אויסרופען
בְּעֶ֣צֶם׀ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֗ה	אין דיזען זעלבען טאג,
מִֽקְרָא־קֹ֙דֶשׁ֙	[3]א הייליגע פערזאמלונג
יִהְיֶ֣ה לָכֶ֔ם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה	קיין דינסט־ארבייט
לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ	זאלט איהר ניט טהאן;
חֻקַּ֥ת עוֹלָ֛ם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
בְּכָל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶ֖ם	אין אלע אייערע וואהנונגען
לְדֹרֹתֵיכֶֽם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
22. וּֽבְקֻצְרְכֶ֞ם	22. און ווען איהר וועט שניידען
אֶת־קְצִ֣יר אַרְצְכֶ֗ם	דעם שניט פון אייער לאנד,
לֹֽא־תְכַלֶּ֞ה	זאלסט'ו ניט אין גאנצען (אבשניידען)
פְּאַ֤ת שָֽׂדְךָ֙	דאס ענז'ע פון דיין פעלד
בְּקֻצְרֶ֔ךָ	אין דיין שניידען,
וְלֶ֥קֶט קְצִירְךָ֖	און די [4]נאכלעזע פון דיין שניט
לֹ֣א תְלַקֵּ֑ט	זאלסט'ו ניט צוזאמען קלייבען;
לֶֽעָנִ֤י וְלַגֵּר֙	פיר דעם ארמען און פיר דעם פרעמדען
תַּעֲזֹ֣ב אֹתָ֔ם	זאלסט'ו זיי לאזען;
אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
23. וַיְדַבֵּ֥ר יְ֖יָ אֶל־מֹשֶׁ֥ה	23. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹֽר׃	זאגענדיג:
24. דַּבֵּ֛ר	24. רייד
אֶל־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹ֑ר	זאגענדיג:
בַּחֹ֨דֶשׁ הַשְּׁבִיעִ֜י	אין דעם זיבענטען מאנאט
בְּאֶחָ֣ד לַחֹ֗דֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאג) פון דעם מאנאט
יִהְיֶ֤ה לָכֶם֙ שַׁבָּת֔וֹן	זאל ביי אייך זיין א רוהע טאג
זִכְר֥וֹן תְּרוּעָ֖ה	א [5]שאלונג צום אנדיינקען,
מִקְרָא־קֹֽדֶשׁ׃	א הייליגע פערזאמלונג.
25. כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה	25. קיין דינסט־ארבייט
לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ	זאלט איהר ניט טהאן,
וְהִקְרַבְתֶּ֥ם אִשֶּׁ֖ה לַֽיְיָ׃	און איהר זאלט ברייגגען א פייער אפפער צום עוויגען.

1) צור. 2) ד. ה. פון נייע געטריידע. 3) איין אויסרופונג פון הייליגקייט; איין פערקינדיגונג פון הייליגקייט.
4) די צווייטע זאמלונג נאך די הויפט־זאמלונג. 5) שופר בלאזען.

26. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאגענדיג:
27. אַךְ בֶּעָשׂוֹר	27. [דאך] אין דעם צעהנטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה	פון דיזען זיבענטען מאנאט
יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא	איז א טאג פון [1]פערגעבונג,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל עס זיין ביי אייך,
וְעִנִּיתֶם	און איהם זאלט [2]פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען,
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַייָ:	און איהר זאלט ברייגנען א פייער־אפפער צום עוויגען.
28. וְכָל־מְלָאכָה	28. און קיין ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאן
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא	דען עס איז א טאג פון [1]פערגעבונג
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם	צו פערגעבען אויף אייך
לִפְנֵי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם:	פאר דעם עוויגען אייער גאט
29. כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ	29. דען יעדע פערזאן,
אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה	וועלכע וועט זיך ניט פייניגען
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ:	דאן וועט זי אויסגעראטעט ווערען פון איהר פאלק.
30. וְכָל־הַנֶּפֶשׁ	30. און יעדע פערזאן,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	וועלכע וועט טהאן
כָּל־מְלָאכָה	אירגענד איין ארבייט
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
וְהַאֲבַדְתִּי	דאן וועל איך פערטילגען
אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מִקֶּרֶב עַמָּהּ:	פון צווישען איהר פאלק.
31. כָּל־מְלָאכָה	31. קיין ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאן;
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם:	אין אלע אייערע וואהנונגען
32. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	32. איין פייערליכער רוהע־טאג
הוּא לָכֶם	איז עס ביי אייך,
וְעִנִּיתֶם	און איהר זאלט [2]פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען,

בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ	אין דעם נײנטען טאג פון דעם מאנאט
בָּעֶרֶב	אין אבענד,
מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב	פון אבענד ביז אבענד
תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם:	זאלט איהר רוהען אייערע רוהע־טאג.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
33. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	33. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאגענדיג:
34. דַּבֵּר	34. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה	פון דיזען זיבענטען מאנאט
חַג הַסֻּכּוֹת	איז דער פייער־טאג פון די [3]היטען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
לַיהוָֹה :	צום עוויגען.
35. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	35. אין דעם ערשטען טאג,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	(זאל זיין) א הייליגע פערזאמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ :	זאלט איהר ניט טהאן.
36. שִׁבְעַת יָמִים	36. זיבען טעג
תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָֹה	זאלט איהר ברייגנען א פייער־אפפער צום עוויגען,
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אכטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
וְהִקְרַבְתֶּם	און איהר זאלט ברייגנען
אִשֶּׁה לַיהוָֹה	א פייער־אפפער צום עוויגען
עֲצֶרֶת הִוא	עס איז [4]א (פעסט־) פערזאמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ :	זאלט איהר ניט טהאן.
37. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָֹה	37. דיזע זיינען די פעסט־טעג פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם	וואס איהר זאלט זיי אויסרופען
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	(אלס) הייליגע פערזאמלונגען,
לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַייָ	צו אפפערן פייער־אפפער צום עוויגען,
עֹלָה וּמִנְחָה	בראנד־אפפער און שפייז־אפפער,
זֶבַח וּנְסָכִים	שלאכטונג און טראנק־אפפערס,
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ :	דאס בעשטימטע פון יעדען טאג אין זיין טאג.

1) פערזעהנונג. 2) דורך פאסטען און אנדערע זאכען. 3) ביידלעך. 4) שלוס־פעסט; אבהאלטונגס־פעסט.

38. מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְיָ	38. אויסער די רוהע־טעג פון דעם עוויגען
וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם	און אויסער אייערע גאַבען
וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם	און אויסער אַלע אייערע צוזאָגען
וּמִלְּבַד	און אויסער
כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם	אַלע אייערע פרייוויליגע־גאַבען,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה :	וועלכע איהר וועט געבען צום עוויגען.
39. אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	39. [דאָך] אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	פון דער זיבענטען מאָנאַט,
בְּאָסְפְּכֶם	ווען איהר וועט אײַנזאַמלען
אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ	די [1]פרוכט פון דעם לאַנד
תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה	זאלט איהר פייערן דעם עוויגען'ס פייער־טאג
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען טאג
שַׁבָּתוֹן	איז אַ רוהע־טאג,
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי	און אין דעם אַכטען טאג
שַׁבָּתוֹן :	איז אַ רוהע טאג.
40. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם	40. און איהר זאלט אייך נעהמען
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען טאג
פְּרִי עֵץ הָדָר	די פרוכט פון אַ פּראַכט־בוים,[2]
כַּפֹּת תְּמָרִים	פּאַלמען־צווייגען[3]
וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת	און אַ צווייג פון אַ מירטהען בוים[4]
וְעַרְבֵי־נָחַל	און טייך־ריטלאַך,[5]
וּשְׂמַחְתֶּם	און איהר זאלט אייך פרעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאר דעם עוויגען, אייער גאט,
שִׁבְעַת יָמִים :	זיבען טעג.
41. וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ	41. און איהר זאלט עס פייערן
חַג לַיהוָה	אַ פייער־טאג צום עוויגען
שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה	זיבען טעג אים יאָהר,
חֻקַּת עוֹלָם	(אַלס) עוויגעס געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	אין דעם זיבענטען מאָנאַט
תָּחֹגּוּ אֹתוֹ :	זאלט איהר עס פייערן.
42. בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ	42. אין די היטען זאָלט איהר וואָהנען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל	אַלע אײַנגעבאָרענע אונטער די ישראל
יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת :	זאלען וואָהנען אין די היטען.
43. לְמַעַן יֵדְעוּ	43. אום עס זאלען וויסען
דֹרֹתֵיכֶם	אייערע געשלעכטער,
כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי	דאס אין [די] היטען האָב איך געמאַכט וואָהנען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם	ווען איך האָב זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
44. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	44. און משה האט געזאגט
אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה	די פעסט־טעג פון דעם עוויגען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	צו די קינדער ישראל.

Cap. XXIV. כד.

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפעהל די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ	דאס זיי זאלען נעהמען צו דיר
שֶׁמֶן זַיִת זָךְ	ריינע אָליווען־איהל,
כָּתִית	געשטויסענע,
לַמָּאוֹר	[6]צור בעלייכטונג,
לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד :	אָנצוצינדען (די) לאָמפּ(ען) בעשטענדיג.
3. מִחוּץ	3. אויסער־האַלב
לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת	פון דעם פאָרהאַנג פון דאס צייגניס,
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן	זאל עס אהרן צוריכטען,
מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר	פון אַבענד ביז מאָרגען
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג;
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם :	פיר אייערע געשלעכטער.
4. עַל הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה	4. אויף דעם ריינעם לייכטער[7]
יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת	זאל ער צורעכט מאַכען די לאָמפּען
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד :	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג.
5. וְלָקַחְתָּ סֹלֶת	5. און דו זאלסט נעהמען פיינע מעהל,
וְאָפִיתָ אֹתָהּ	און דו זאלסט דאַפון באַקען
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת	צוועלף קוכענס,

1) ערטראַג. 2) אתרוג. 3) לולב. 4) דיכט־בלעטערדיגען בוים, ד. ה. הדסים. 5) באַך־ווײַדען, ערבות, הושענות. 6) פיר דעם לייכטער. 7) ד. ה. אויף דעם לייכטער פון ריינעם גאלד.

שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	(פון) צוויי צעהנטעל
יִהְיֶה הַחַלָּה הָאֶחָת׃	זאל זיין [1]יעדער איין קוכען.
6. וְשַׂמְתָּ אוֹתָם	6. און דו זאלסט זיי לייגען
שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת	(אין) צוויי [2]רייהען,
שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֶת	זעקס [1]יעדע רייהע,
עַל־הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר	אויף דעם ריינעם טיש[3]
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
7. וְנָתַתָּ	7. און דו זאלסט לייגען
עַל־הַמַּעֲרֶכֶת	אויף [1]יעדע רייהע
לְבֹנָה זַכָּה	ריינע ווייהרויך,
וְהָיְתָה לַלֶּחֶם	און עס זאל זיין צום ברויט
לְאַזְכָּרָה	אלס געדיינק־טהייל,
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	א פייער אָפּפער צום עוויגען.
8. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	8. אין דעם רוהע טאג,
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	אין דעם רוהע טאג[4]
יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה	זאל ער עס צוריכטען פאר דעם עוויגען
תָּמִיד	בעשטענדיג,
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
בְּרִית עוֹלָם׃	(אלס) עוויגער בונד.
9. וְהָיְתָה	9. און עס זאל געהערען
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וַאֲכָלֻהוּ	און זיי זאלען עס עסען
בְּמָקוֹם קָדֹשׁ	אין א הייליגען ארט,
כִּי	דען
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ	עס איז אלער־הייליגסט פיר איהם
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
חָק־עוֹלָם׃	(אלס) עוויגעס געזעטץ.
10. וַיֵּצֵא	10. און עס איז ארויס־געגאנגען
בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית	דער זוהן פון איין איזראַעליטישע פרוי,
וְהוּא בֶּן־אִישׁ מִצְרִי	אבער ער איז געווען דער זוהן פון א מצרי'שען מאַן,[5]
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל,
וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה	און עס האבען זיך געקריגט אים לאַגער
בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית	דער זוהן פון די איזראַעליטישע (פרוי)
וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי׃	און [6]איין איזראַעליטישער מאַן.
11. וַיִּקֹּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית	11. און דער זוהן פון די איזראַעליטישע פרוי האט [7]אויסגערעדט
אֶת־הַשֵּׁם	דעם נאמען,[8]
וַיְקַלֵּל	און ער האט געפלוכט.
וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ	און מען האט איהם געבראַכט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה;
וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית	און זיין מוטער'ס נאמען (איז געווען) שלומית
בַּת־דִּבְרִי	די טאכטער פון דברי.
לְמַטֵּה־דָן׃	פון דעם שטאַם דן.
12. וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר	12. און מען האט איהם אריין געזעצט אין [9]וואַכט־הויז
לִפְרֹשׁ לָהֶם	(ביז) מען וועט זיי ערקלערען
עַל־פִּי יְהוָה׃	נאך דעם עוויגען'ס בעפעהל.
13. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	13. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
14. הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל	14. פיהר ארויס דעם פלוכער
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאַגער,
וְסָמְכוּ	און עס זאלען אָנשפּאַרען
כָל־הַשֹּׁמְעִים	אלע, וואס האבען געהערט
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאָפּ,
וְרָגְמוּ אֹתוֹ	און עס זאל איהם פער־שטייניגען
כָּל־הָעֵדָה׃	די גאַנצע געמיינדע.
15. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	15. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאלסט'ו ריידען, זאגענדיג:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאַן,
כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו	ווען ער וועט פלוכען זיין גאָט,
וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃	דאַן טראָגט ער זיין שולד.
16. וְנֹקֵב	16. און דער וואס רעדט אויס (מיט לעסטערונג)
שֵׁם־יְהוָה	דעם עוויגען'ס נאמען,
מוֹת יוּמָת	זאל געטויטעט ווערען,
רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ	פערשטייניגען זאל איהם
כָּל־הָעֵדָה	די גאַנצע געמיינדע,
כַּגֵּר כָּאֶזְרָח	ווי דער פרעמדער אַזוי דער איינגעבאָרענער,
בְּנָקְבוֹ שֵׁם	ווען ער רעדט אויס (מיט לעסטערונג דעם) נאמען
יוּמָת׃	זאל ער געטויטעט ווערען.
17. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה	17. און ווען א מאַן וועט שלאָגען
כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם	אירגענד איין מענשען־[10]זעלע
מוֹת יוּמָת׃	זאל ער געטויטעט ווערען.

1) די. 2) אָרדנונגען, שיכטען. 3) ד. ה. וואס איז געמאַכט פון ריינעם גאָלד. 4) ד. ה. יעדען שבת. 5) ד. ה. זיין מוטער איז געווען א ישראלית אבער זיין פאטער א מצרי. 6) דער. 7) אויסדריקליך ארויסגערעדט, זעה רש״י. 8) פון גאט. 9) געפענגניס. 10) פערזאָן, וועזען.

18. וּמַכֵּה	18. און דער, וואס שלאָגט
נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה	די [1]זעלע פון אַ פיה,
יְשַׁלְּמֶנָּה	זאל ער עס בעצאָהלען,
נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃	[2]זעלע פיר זעלע.
19. וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם	19. און אַ מאַן ווען ער וועט מאַכען אַ פעהלער
בַּעֲמִיתוֹ	אין זיין [3]פריינד,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטאָן,
כֵּן יֵעָשֶׂה לּוֹ׃	אַזוי זאל געטאָן ווערען צו איהם.
20. שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר	20. אַ בראָך פיר אַ בראָך,
עַיִן תַּחַת עַיִן	איין אויג פיר איין אויג,
שֵׁן תַּחַת שֵׁן	אַ צאָהן פיר אַ צאָהן,
כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם	ווי ער וועט מאַכען אַ פעהלער
בָּאָדָם	אין דעם מענשען,
כֵּן יִנָּתֶן בּוֹ׃	אַזוי זאל איהם געמאַכט ווערען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
21. וּמַכֵּה בְהֵמָה	21. און דער, וואס שלאגט אַ פיה,
יְשַׁלְּמֶנָּה	זאל ער עס בעצאהלען,
וּמַכֵּה אָדָם	און דער, וואס שלאגט אַ מענשען,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
22. מִשְׁפַּט אֶחָד	22. איין רעכט
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כַּגֵּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה	דער פרעמדער זאל זיין ווי דער איינגעבאָרענער,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
23. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	23. און משה האט גערעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל	און זיי האבען ארויסגעפיהרט דעם פלוכער
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאַגער,
וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אָבֶן	און זיי האבען איהם פערוואָרפען (מיט) שטיינער,
וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ	און די קינדער ישראל האבען געטאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

בְּהַר — BEHAR

Cap. XXV. — כה

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
בְּהַר סִינַי	אויף דעם בארג סיני
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ	ווען איהר וועט קומען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם	וואס איך גיב אייך.
וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ	דאַן זאל דאס לאַנד רוהען
שַׁבָּת לַיהוָה׃	אַ רוהע צום עוויגען.
3. שֵׁשׁ שָׁנִים	3. זעקס יאָהר
תִּזְרַע שָׂדֶךָ	זאלסט'ו בעזעען דיין פעלד,
וְשֵׁשׁ שָׁנִים	און זעקס יאָהר
תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ	זאלסט'ו בעשניידען דיין וויין־גאָרטען,
וְאָסַפְתָּ	און דו זאלסט איינזאַמלען
אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃	איהרע פרוכט.
4. וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת	4. אבער אויף דעם זיבענטען יאָהר
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	אַ פייערליכע רוהע
יִהְיֶה לָאָרֶץ	זאל זיין פיר דאס לאַנד,
שַׁבָּת לַיהוָה	אַ רוהע צום עוויגען,
שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע	דיין פעלד זאלסט'ו ניט בעזעען,
וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר׃	און דיין וויין־גאָרטען זאלסט'ו ניט בעשניידען.
5. אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ	5. דעם [4]זעלבסט־וואוקס פון דיין שניט
לֹא תִקְצוֹר	זאלסט'ו ניט שניידען,
וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ	און די טרויבען פון דיינע אונבעשניטענע וויינשטאָקען
לֹא תִבְצֹר	זאלסט'ו ניט אָבקלייבען,
שְׁנַת שַׁבָּתוֹן	אַ רוהע יאָהר
יִהְיֶה לָאָרֶץ׃	זאל עס זיין פיר דאס לאַנד.
6. וְהָיְתָה	6. און עס זאל זיין
שַׁבַּת הָאָרֶץ	(די פרוכט פון) דעם רוהע (יאָהר) פון דעם לאַנד
לָכֶם לְאָכְלָה	פיר אייך צום עסען,
לְךָ וּלְעַבְדְּךָ	פיר דיר און פיר דיין קנעכט
וְלַאֲמָתֶךָ	און פיר דיין דינסט,
וְלִשְׂכִירְךָ	און פיר דיין געדונגענעם
וּלְתוֹשָׁבְךָ	און פיר דיין איינוואָהנער,
הַגָּרִים עִמָּךְ׃	וועלכע וואָהנען ביי דיר.
7. וְלִבְהֶמְתְּךָ	7. און פיר דיין פיה
וְלַחַיָּה	און פיר דאס טהיער,

1) וועזען. 2) שטיק פיר שטיק. 3) נעכסטען, נעבען־מענשען. 4) נאכוואוקס; ווידער־וואוקס, וואס וואקסט פון זיך פון דעם זאמען, וואס פאַלט אַראָב ביים שניידען.

אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ	וואס איז אין דיין לאַנד,
תִּהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָהּ	זאל זיין איהר גאַנצע פרוכט
לֶאֱכֹל׃	צום עסען.
8 וְסָפַרְתָּ לְךָ	8. און זאלסט דיר אָפּציילען
שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים	זיבען רוהע יאָהרען.
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאָהר
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאָל,
וְהָיוּ לְךָ יְמֵי	דאס עס זאלען זיין בּיי דיר די טעג
שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים	פון די זיבען רוהע יאָהרען
תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה	ניין און פערציג יאָהר.
9. וְהַעֲבַרְתָּ	9. און דו זאלסט לאזען דורכגיין
שׁוֹפַר תְּרוּעָה	אַ פּאָזוינען־שאַלונג
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי	אין דעם זיבענטען מאָנאַט
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ	אין דעם צעהנטען (טאג) פון דעם מאָנאַט,
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים	אין דעם פערגעבונגס טאג
תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר	זאלט איהר לאזען דורכגיין אַ פּאָזוינען־(שאַלונג)
בְּכָל־אַרְצְכֶם׃	אין אייער גאַנצען לאַנד.
10. וְקִדַּשְׁתֶּם	10. און איהר זאלט הייליגען
אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה	דעם פופציגסטען יאָהר,
וּקְרָאתֶם דְּרוֹר	און איהר זאלט אויסרופען פרייהייט
בָּאָרֶץ	אים לאַנד
לְכָל־יֹשְׁבֶיהָ	פיר אַלע איהרע בעוואָהנער
יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם	אַ יובל־(יאָהר) זאל עס זיין בּיי אייך,
וְשַׁבְתֶּם	און איהר זאלט אייך צוריק־קעהרען
אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ	יעדער צו זיין אייגענטהום,
וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ	און יעדער צו זיין פאַמיליע
תָּשֻׁבוּ׃	זאלט איהר אייך צוריק־קעהרען.
11. יוֹבֵל הִוא	11. אַ יובל־(יאָהר)
שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם	זאל דאס פופציגסטע יאָהר זיין בּיי אייך:
לֹא תִזְרָעוּ	איהר זאלט ניט זעען,
וְלֹא תִקְצְרוּ	און איהר זאלט ניט שניידען
אֶת־סְפִיחֶיהָ	איהר זעלבסט־וואוקס,
וְלֹא תִבְצְרוּ	און איהר זאלט ניט אָבקלייבען
אֶת־נְזִרֶיהָ׃	איהרע אונבעשניטענע וויינ־שטאָקען.
12. כִּי יוֹבֵל הִוא	12. דען עס איז אַ יובל־(יאָהר),
קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם	הייליג זאל עס זיין בּיי אייך,
מִן־הַשָּׂדֶה	פון דעם פעלד[1]
תֹּאכְלוּ	מעגט איהר עסען
אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃	איהר פרוכט.
13. בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת	13. אין דיזען יובל יאָהר
תָּשֻׁבוּ	זאלט איהר אייך צוריק־קעהרען
אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ׃	יעדער צו זיין אייגענטהום.
שני	שני
14. וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר	14. און ווען איהר וועט פערקויפען[2] אַ פערקויף
לַעֲמִיתֶךָ	צו דיין פריינד[3]
אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ	אדער קויפען פון דער האנד פון דיין פריינד[3],
אַל־תּוֹנוּ	זאלט איהר ניט נאַרען
אִישׁ אֶת־אָחִיו׃	איינער דעם אַנדערן.
15. בְּמִסְפַּר שָׁנִים	15. נאך דער צאהל פון (די) יאָהרען
אַחַר הַיּוֹבֵל	נאך דעם יובל (יאָהר)
תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ	זאלסט ו קויפען פון דיין פריינד[3],
בְּמִסְפַּר	נאך דער צאהל
שְׁנֵי־תְבוּאֹת	פון די [4]ערטראַג־יאָהרען
יִמְכָּר־לָךְ׃	זאל ער דיר פערקויפען.[5]
16. לְפִי רֹב הַשָּׁנִים	16. נאך די מעהרהייט פון די יאָהרען
תַּרְבֶּה מִקְנָתוֹ	זאלסט'ו פערמעהערן זיין קויף־פרייז
וּלְפִי מְעֹט הַשָּׁנִים	און נאך די ווייניגקייט פון די יאָהרען
תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ	זאלסט'ו פערמינדערן זיין קויף פרייז,
כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת	דען די צאַהל פון ערטראַגען
הוּא מֹכֵר לָךְ׃	פערקויפט ער דיר.
17. וְלֹא תוֹנוּ	17. און איהר זאלט ניט נאַררען
אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ	איינער דעם אַנדערן.
וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאָט.
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
18. וַעֲשִׂיתֶם	18. און איהר זאלט טהאָן
אֶת־חֻקֹּתַי	מיינע געזעטצע
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי	און מיינע רעכטע
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר היטען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאָן,

1) ד. ה. אבער מען טהאָר עס ניט איינזאַמלען אויף שפּעטער. 2) עטוואס פערקויפען. 3) נעכסטען, נעבען־מענ־שען. 4)אייקונפטס־יאָהרען 5) ד. ה. ער זאל נור נעהמען דעם פרייז פיר אזויפיל יאָהרען וויפיל עס איז נאך ביז יובל.

וִישַׁבְתֶּם עַל־הָאָרֶץ	דאַן וועט איהר וואָהנען אויף דעם לאַנד
לָבֶטַח׃	אין זיכערהייט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שני (כשהן מחוברין)	
19. וְנָתְנָה הָאָרֶץ	19. און דאס לאַנד וועט געבען
פִּרְיָהּ	איהר פרוכט,
וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע	און איהר וועט עסען צו זאַט
וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח	און איהר וועט וואָהנען אין זיכערהייט
עָלֶיהָ׃	אויף איהר.
20. וְכִי תֹאמְרוּ	20. און ווען איהר וועט זאָגען:
מַה נֹּאכַל	וואס וועלען מיר עסען
בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת	אים זיבענטען יאָהר?
הֵן לֹא נִזְרָע	זעה, מיר וועלען ניט זעען
וְלֹא נֶאֱסֹף	און מיר וועלען ניט אַיינזאַמלען
אֶת־תְּבוּאָתֵנוּ׃	אונזערע פרוכט?
21 וְצִוִּיתִי אֶת־בִּרְכָתִי	21. אבער איך וועל בעפֿוילען מיין זעגען
לָכֶם	[1]וועגען אייך
בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית	אים זעקסטען יאָהר,
וְעָשָׂת אֶת־הַתְּבוּאָה	און עס וועט [2]טראָגען דעם ערטראַג
לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים׃	פיר דריי יאָהר.
22. וּזְרַעְתֶּם	22. און ווען איהר וועט זעען
אֵת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת	דאס אַכטע יאָהר,
וַאֲכַלְתֶּם	דאַן וועט איהר עסען
מִן־הַתְּבוּאָה יָשָׁן	פון דעם אַלטען ערטראַג,
עַד ׀ הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת	ביז דעם ניינטען יאָהר,
עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ	ביז עס וועט קומען איהר ערטראַג,
תֹּאכְלוּ יָשָׁן׃	וועט איהר עסען אַלטע.
23. וְהָאָרֶץ	23. און דאס לאַנד
לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת	זאל ניט פערקויפט ווערען אויף עוויג,
כִּי־לִי הָאָרֶץ	דען צו מיר געהערט דאס לאַנד,
כִּי־גֵרִים	דען פרעמדע
וְתוֹשָׁבִים	און אַיינוואָהנער
אַתֶּם עִמָּדִי׃	זייט איהר ביי מיר.
24. וּבְכֹל אֶרֶץ	24. און אין דעם גאַנצען לאַנד
אֲחֻזַּתְכֶם	פון אייער אייגענטהום,
גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ׃	זאלט איהר געבען אויסלייזונגס(רעכט)פיר דאס לאַנד.

רְבִיעִי	רְבִיעִי
25. כִּי־יָמוּךְ אָחִיךָ	25. ווען דיין ברודער וועט אַרם ווערען,
וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ	און ער וועט פערקויפען פון זיין אייגענטהום,
וּבָא גֹאֲלוֹ	דאַן זאל קומען זיין [3]אויסלייזער,
הַקָּרֹב אֵלָיו	וועלכער איז נאָהענט צו איהם,
וְגָאַל	און ער זאל אויסלייזען
אֵת מִמְכַּר אָחִיו׃	דעם פערקויף פון זיין ברודער.
26. וְאִישׁ	26. און א מאַן,
כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל	ווען ער וועט ניט האבען איין [3]אויסלייזער,
וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ	און זיין האַנד וועט גרייכען,
וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ׃	און ער וועט געפינען גענוג (פיר) זיין אויסלייזונג.[3]
27. וְחִשַּׁב	27. דאַן זאל ער אָפרעכענען
אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ	די יאָהרען פון זיין פערקויף,
וְהֵשִׁיב אֶת־הָעֹדֵף	און ער זאל צוריק־געבען [4]דאס איבריגע
לָאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ	צום מאַן, וואס ער האט פערקויפט צו איהם,
וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ׃	און ער קעהרט זיך צוריק צו זיין אייגענטהום.
28 וְאִם לֹא־מָצְאָה יָדוֹ	28. און אויב זיין האַנד האט ניט געפונען
דֵּי הָשִׁיב לוֹ	גענוג איהם צוריק צו געבען
וְהָיָה מִמְכָּרוֹ	דאַן זאל זיין זיין פערקויף
בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ	אין דער האַנד פון דעם, וואס קויפט עס,
עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל	ביז דעם יובל יאָהר,
וְיָצָא בַּיֹּבֵל	אבער עס גייט אַרויס (פריי) אים יובל־(יאָהר),
וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ׃	און ער קעהרט זיך צוריק צו זיין אייגענטהום.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
שלישי (כשהן מחוברין)	
29. וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר	29. און ווען א מאַן וועט פערקויפען
בֵּית־מוֹשַׁב	א וואָהן־הויז
עִיר חוֹמָה	(אין) א שטאָט, (וואס האט אַרום) א מויער,
וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ	דאַן זאל זיין זיין אויסלייזונגס (רעכט)
עַד־תֹּם	ביז (צו) ענדע
שְׁנַת מִמְכָּרוֹ	פון דעם יאָהר פון זיין פערקויף,
יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ׃	א יאָהר זאל זיין זיין אויסלייזונגס (רעכט).
30. וְאִם לֹא־יִגָּאֵל	30. און ווען עס וועט ניט אויסגעלייזט ווערען
עַד־מְלֹאת לוֹ	ביז עס וועט איהם פול ווערען
שָׁנָה תְמִימָה	א גאַנצעס יאָהר,
וְקָם הַבַּיִת	דאַן זאל בלייבען שטעהן דאס הויז,

1) איבער. 2) מאַכען. 3) פערוואַנדטער. 4) ד. ה. ווען ער וועט אַליין ווערען פערמעגליך אויסצולייזען זיין אייגענטהום. 5) דעם רעסט.

אֲשֶׁר־בָּעִיר	וואס איז אין דער שטאָט,
אֲשֶׁר־לֹא לו ק׳ חֹמָה	וואס האט אַ מויער.
לַצְּמִיתֻת	אויף עוויג
לַקֹּנֶה אֹתוֹ	ביי דעם, וואס קויפט עס
לְדֹרֹתָיו	פיר זיינע געשלעכטער,
לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל׃	עס זאל ניט אַרויסגיין (פריי) אים יובל (יאָהר).
31. וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים	31. און די הייזער פון די [1]דערפער,
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֹמָה	וועלכע האבען קיין מויער
סָבִיב	אַרום,
עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ	צום פעלד פון דעם לאַנד
יֵחָשֵׁב	זאל עס גערעכענט ווערען,
גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ	אויסלייזונגס־(רעכט) זאל זיין דאַפיר,
וּבַיֹּבֵל יֵצֵא׃	און אים יובל־(יאָהר) זאל עס אַרויסגיין (פריי).
32. וְעָרֵי הַלְוִיִּם	32. און די שטעדט פון די לוויים,
בָּתֵּי	(אדער) די הייזער
עָרֵי אֲחֻזָּתָם	פון די שטעדט פון זייער אייגענטהום,
גְּאֻלַּת עוֹלָם	איין עוויגע אויסלייזונגס־(רעכט)
תִּהְיֶה לַלְוִיִּם׃	זאלען האבען די לוויים.
33. וַאֲשֶׁר יִגְאַל	33. און ווער עס וועט אויסלייזען
מִן־הַלְוִיִּם	פון די לוויים,[2]
וְיָצָא	דאַן זאל אַרויסגיין (פריי)
מִמְכַּר־בַּיִת	דער פערקויף פון דעם הויז
וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ	אדער די שטאט פון זיין אייגענטהום
בַּיֹּבֵל	אים יובל (יאהר),
כִּי בָתֵּי	דען די הייזער
עָרֵי הַלְוִיִּם	פון די שטעדט פון די לוויים
הִוא אֲחֻזָּתָם	דאס איז זייער אייגענטהום
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.
34. וּשְׂדֵה	34. און דאס פעלד
מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם	פון דעם [3]פרייען פלאַטץ פון זייערע שטעדט
לֹא יִמָּכֵר	זאל ניט פערקויפט ווערען,
כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא	דען עס איז איין עוויגער אייגענטהום
לָהֶם׃	פיר זיי.
35. וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ	35. און ווען דיין ברודער וועט אַרם ווערען
וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ	און זיין [4]האַנד וועט זינקען ביי דיר,
וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ	דאַן זאלסט׳ו איהם אונטערשטיצען,

גֵּר וְתוֹשָׁב	[5]אַ פרעמדער אדער איין אײנוואָהנער,
וָחַי עִמָּךְ׃	און ער זאל לעבען ביי דיר.
36. אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ	36. דו זאלסט ניט נעהמען פון איהם
נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית	צינז אדער [6]וואוכער,
וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט,
וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ׃	און דיין ברודער זאל לעבען ביי דיר.
37. אֶת־כַּסְפְּךָ	37. דיין געלד
לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ	זאלסט׳ו איהם ניט געבען אויף צינזען,
וּבְמַרְבִּית	און אויף [6]וואוכער
לֹא־תִתֵּן אָכְלֶךָ׃	זאלסט׳ו ניט געבען דיינע שפייזע.
38. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	38. איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך אַרויסגעפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לָתֵת לָכֶם	אייך צו געבען
אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן	דאס לאַנד כנען,
לִהְיוֹת לָכֶם	אום צו זיין צו אייך
לֵאלֹהִים׃	פיר אַ גאט.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי

רביעי (כשהן מחוברין)

39. וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ	39. און ווען דיין ברודער וועט אַרם ווערען
עִמָּךְ	ביי דיר,
וְנִמְכַּר־לָךְ	און ער וועט זיך פערקויפען צו דיר,
לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ	זאלסט׳ו ניט אַרבייטען מיט איהם
עֲבֹדַת עָבֶד׃	די אַרבייט פון אַ קנעכט.
40. כְּשָׂכִיר כְּתוֹשָׁב	40. ווי אַ געדונגענער ווי איין איינוואָהנער
יִהְיֶה עִמָּךְ	זאל ער זיין ביי דיר;
עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר
יַעֲבֹד עִמָּךְ׃	זאל ער אַרבייטען ביי דיר.
41. וְיָצָא מֵעִמָּךְ	41. דאַן זאל ער אַרויסגיין פון דיר,
הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ	ער און זיינע קינדער מיט איהם,
וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ	און ער זאל זיך צוריק קעהרען צו זיין פאַמיליע,
וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו	און צו דעם אייגענטהום פון זיינע עלטערן
יָשׁוּב׃	זאל ער זיך צוריק קעהרען.
42. כִּי־עֲבָדַי הֵם	42. דען זיי זיינען מיינע קנעכט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם	וואס איך האב זיי אַרויסגעפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים;

1) אָפענע שטעדט. 2) דא איז פיליכט דער בייעס אז ביי די לוויים קען יעדער אויסלייזען, זאגאר ניט קיין פערוואנדטער, זעה פיליפזאהן׳ס קאָמענטאַר און רש״י 3) בעצירק, ווידע-פלאַטץ. 4) פערמעגען. 5) ווי אַ פרעמדער א. ז. וו זאל ער לעבען ביי דיר. 6) פערמעהרונג.

לֹא יִמָּכְרוּ	זיי זאלען ניט פערקויפט ווערען
מִמְכֶּרֶת עָבֶד׃	ווי מען פערקויפט א קנעכט.[1]
43. לֹא־תִרְדֶּה בוֹ	43. דו זאלסט ניט הערשען איבער איהם
בְּפָרֶךְ	מיט שטרענגע,
וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ׃	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט.
44. וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ	44. און דיין קנעכט און דיין דינסט,
אֲשֶׁר יִהְיוּ־לָךְ	וועלכע מעגען בלייבען ביי דיר,
מֵאֵת הַגּוֹיִם	(זאלען זיין) פון די פעלקער,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם	וועלכע זיינען ארום אייך;
מֵהֶם תִּקְנוּ	פון זיי מעגט איהר קויפען
עֶבֶד וְאָמָה׃	א קנעכט אדער א דינסט.
45. וְגַם	45. און אויך
מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים	פון די קינדער פון די איינוואוהנער,[2]
הַגָּרִים עִמָּכֶם	וועלכע האלטען זיך אויף ביי אייך,
מֵהֶם תִּקְנוּ	פון זיי מעגט איהר קויפען
וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם	און פון זייער פאמיליע
אֲשֶׁר עִמָּכֶם	וועלכע איז ביי אייך,
אֲשֶׁר הוֹלִידוּ	וועלכע זיי האבען געבארען
בְּאַרְצְכֶם	אין אייער לאנד,
וְהָיוּ לָכֶם לַאֲחֻזָּה׃	און זיי זאלען געהערען צו אייך אלס אייגענטהום.
46. וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם	46. און איהר מעגט זיי מאכען צום ערב
לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם	צו אייערע קינדער נאך אייך
לָרֶשֶׁת אֲחֻזָּה	(זיי) צו [3]ערבען (אלס) אייגענטהום,
לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ	אויף עוויג מעגט איהר מיט זיי ארבייטען,
וּבְאַחֵיכֶם	אבער איבער אייערע ברידער,
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אִישׁ בְּאָחִיו	איינער איבער דעם אנדערן,
לֹא־תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ׃	זאלסט'ו ניט הערשען איבער איהם מיט שטרענגע.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
47. וְכִי תַשִּׂיג	47. און ווען עס וועט גרייכען
יַד גֵּר וְתוֹשָׁב	די האנד פון א פרעמדען אדער איין איינוואוהנער
עִמָּךְ	ביי דיר,
וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ	און דיין ברודער וועט ארם ווערען ביי איהם,
וְנִמְכַּר	און ער וועט זיך פערקויפען
לְגֵר תּוֹשָׁב	צום פרעמדלינג, (אדער) צו איין איינוואוהנער
עִמָּךְ	ביי דיר,

אוֹ לְעֵקֶר	אדער צו [4]איינעם, וואס שטאמט ארויס
מִשְׁפַּחַת גֵּר׃	פון דער פאמיליע פון א פרעמדען.
48. אַחֲרֵי נִמְכַּר	48. נאכדעם ווי ער האט זיך פערקויפט
גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ	זאל ער האבען אויסלייזונגס (רעכט),
אֶחָד מֵאֶחָיו	איינער פון זיינע ברידער
יִגְאָלֶנּוּ׃	זאל איהם אויסלייזען.
49. אוֹ־דֹדוֹ	49. אדער זיין אנקעל
אוֹ בֶן־דֹּדוֹ	אדער זיין אנקעל'ס א זוהן
יִגְאָלֶנּוּ	זאל איהם אויסלייזען,
אוֹ־מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ	אדער פון זיינע ברוטס־פערוואנדטע
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ	פון זיין פאמיליע
יִגְאָלֶנּוּ	זאל איהם אויסלייזען,
אוֹ־הִשִּׂיגָה יָדוֹ	אדער ווען זיין האנד גרייכט
וְנִגְאָל׃	דאן קען ער זיך זעלבסט אויסלייזען.
50. וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ	50. און ער זאל זיך רעכנען מיט זיין קויפער
מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ לוֹ	פון דעם יאהר, וואס ער האט זיך פערקויפט צו איהם
עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאהר.
וְהָיָה כֶּסֶף מִמְכָּרוֹ	און עס זאל זיין דאס געלד פון זיין פערקויף
בְּמִסְפַּר שָׁנִים	נאך דער צאהל פון (די) יאהרען.
כִּימֵי שָׂכִיר	ווי די צייט פון א געדונגענעם
יִהְיֶה עִמּוֹ׃	זאל ער זיין ביי איהם.[5]
51. אִם־עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים	51. אויב עס זיינען נאך פילע יאהרען,
לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ	נאך זיי[6] זאל ער צוריק געבען זיין לייז־(געלד)
מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ׃	פון זיין קויף־געלד.
52. וְאִם־מְעַט	52. און אויב ווייניג
נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים	איז איבריג־געבליבען פון די יאהרען
עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאהר,
וְחִשַּׁב־לוֹ	דאן זאל ער (עס) איהם בערעכנען;
כְּפִי שָׁנָיו	נאך זיינע יאהרען
יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ׃	זאל ער צוריק־געבען זיין לייז־(געלד).
53. כִּשְׂכִיר	53. ווי א געדונגענער
שָׁנָה בְּשָׁנָה	(פון) יאהר צו יאהר
יִהְיֶה עִמּוֹ	זאל ער זיין ביי איהם,
לֹא־יִרְדֶּנּוּ בְּפֶרֶךְ	ער זאל ניט הערשען איבער איהם מיט שטרענגע
לְעֵינֶיךָ׃	פאר דיינע אויגען.

1) ווערטערליך: א פערקויף פון א קנעכט. 2) פון פרעמדע פעלקער. 3) בעזיצען. 4) אבקעמלינג. 5) ד. ה. אזוי ווי ער וואלט איהם געדונגען יעדען יאהר פיר א געוויסע סומא. זעה רש"י. 6) ד. ה. פערהעלטניסמעסיג נאך די פילע יאהרען.

54. וְאִם־לֹא יִגָּאֵל	54. און אויב ער וועט ניט אויסגעלייזט ווערען
בְּאֵלֶּה	דורך דיזע.
וְיָצָא בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל	דאן זאל ער ארויסגיין (פריי) אין דעם יובל יאָהר,
הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ׃	ער און זיינע קינדער מיט איהם.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
55. כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	55. דען צו מיר זיינען די קינדער ישראל
עֲבָדִים	קנעכט.
עֲבָדַי הֵם	זיי זיינען מיינע קנעכט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם	וואס איך האב זיי ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים:
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
CAP. XXVI.	כו
1. לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם	1. איהר זאלט אייך ניט מאַכען
אֱלִילִם	געטצען,
וּפֶסֶל וּמַצֵּבָה	און אַ געשניצטען בילד און אַ שטאַנד־זייל
לֹא־תָקִימוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך ניט אויפשטעלען,
וְאֶבֶן מַשְׂכִּית	און [1]אַ שטיין מיט בילדער
לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם	זאלט איהר ניט מאַכען אין אייער לאַנד,
לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ	אום זיך צו בוקען פאַר איהר,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
2. אֶת־שַׁבְּתֹתַי	2. מיינע רוהע־טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ	און מיין הייליגטהום זאלט איהר עהר־פירכטען;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.

בְּחֻקֹּתַי — BEHUKOTHAY

3. אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ	3. אויב אין מיינע געזעטצע וועט איהר גיין,
וְאֶת־מִצְוֺתַי תִּשְׁמְרוּ	און מיינע געבאָטע וועט איהר היטען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃	און איהר וועט זיי טהאָן.
4. וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם	4. דאַן וועל איך געבען אייערע רעגענס[2]
בְּעִתָּם	אין זייער צייט,
וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ	און די ערד וועט געבען איהר [3]ערטראַג,
וְעֵץ הַשָּׂדֶה	און דער בוים פון פעלד
יִתֵּן פִּרְיוֹ׃	וועט געבען זיין פרוכט.
5. וְהִשִּׂיג לָכֶם	5. און עס וועט גרייכען ביי אייך
דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר	די דרעש־צייט די וויין־לעזע

וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע	און די וויין־לעזע וועט גרייכען די זאָאט־(צייט),[4]
וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם	און איהר וועט עסען אייער ברויט
לָשֹׂבַע	צו זאַט,
וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח	און איהר וועט זיטצען רוהיג
בְּאַרְצְכֶם׃	אין אייער לאַנד.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
6. וְנָתַתִּי שָׁלוֹם	6. און איך וועל געבען פרידען
בָּאָרֶץ	אים לאַנד,
וּשְׁכַבְתֶּם	און איהר וועט אייך לייגען (שלאפען),
וְאֵין מַחֲרִיד	און קיינער וועט אייך ניט שרעקען,
וְהִשְׁבַּתִּי	און איך וועל פערטילגען
חַיָּה רָעָה	דאס בייזע טהיר
מִן־הָאָרֶץ	פון דעם לאַנד,
וְחֶרֶב	און (דאַס) שווערט
לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם	וועט ניט דורכגיין אין אייער לאַנד.
7. וּרְדַפְתֶּם	7. און איהר וועט יאָגען
אֶת־אֹיְבֵיכֶם	אייערע פיינדע,
וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם	און זיי וועלען פאַלען פאַר אייך
לֶחָרֶב׃	דורך דאַס שווערט.
8. וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה	8. און פינף פון אייך וועלען יאָגען
מֵאָה	הונדערט,
וּמֵאָה מִכֶּם	און הונדערט פון אייך
רְבָבָה יִרְדֹּפוּ	וועלען יאָגען צעהן טויזענד
וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם	און אייערע פיינדע וועלען פאַלען
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך
לֶחָרֶב׃	דורך דאַס שווערט.
9. וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם	9. און איך וועל זיך ווענדען צו אייך,
וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך פרוכבאַר מאַכען,
וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך מעהרען,
וַהֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי	און איך וועל אויפשטעלען מיין בונד
אִתְּכֶם׃	מיט אייך.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שני (כשהן מחוברין)	
10. וַאֲכַלְתֶּם	10. און איהר וועט עסען
יָשָׁן נוֹשָׁן	גאַנץ אַלטע,[5]

1) אדער: אַ שוי־שטיין. 2) ד. ה. דעם פריה און שפעט רעגען. 3) פרוכט. 4) ד. ה. די דרעש צייט וועט דויערן ביז די וויין־לעזע און די וויין־לעזע ביז די זאָאט צייט. 5) ווייל עס וועט וואקסען זעהר פיל און עס וועט בלייבען פיר אַ לאַנגע צייט שפעטער.

וְיָשָׁן	און אלטע
מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ׃	וועט איהר ארויספריינגען פאר דעם נייעם.[1]
11. וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי	11. און איך וועל מאכען מיין וואהנונג
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך,
וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃	און מיין זעלע וועט אייך ניט [2]פעראכטען.
12. וְהִתְהַלַּכְתִּי	12. און איך וועל [3]אומגיין
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך,
וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים	און איך וועל זיין צו אייך פיר א גאט,
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם׃	און איהר וועט זיין צו מיר פיר א פאלק.
13. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	13. איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים	אום ניט צו זיין צו [4]זיי קנעכט
וָאֶשְׁבֹּר	און איך האב צובראכען
מֹטֹת עֻלְּכֶם	די שטאנגען פון אייער יאך,
וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם	און איך האב אייך געפיהרט
קוֹמְמִיּוּת׃	[5]שטאלץ.
14. וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ לִי	14. אבער אויב איהר וועט מיר ניט צו הערען,
וְלֹא תַעֲשׂוּ	און איהר וועט ניט טהאן
אֵת כָּל־הַמִּצְוֺת הָאֵלֶּה׃	דיזע אלע געבאטע.
15. וְאִם־בְּחֻקֹּתַי	15. און אויב מיינע געזעטצע
תִּמְאָסוּ	וועט איהר פעראכטען,
וְאִם אֶת־מִשְׁפָּטַי	און אויב מיינע רעכטע
תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם	וועט אייער זעלע [2]פעראכטען
לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת	ניט צו טהאן
אֶת־כָּל־מִצְוֺתַי	אלע מיינע געבאטע,
לְהַפְרְכֶם אֶת־בְּרִיתִי	דאס איהר וועט צושטערען מיין בונד.
16. אַף־אֲנִי	16. אויך איך
אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם	וועל דיזעס טהאן צו אייך,
וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם	און איך וועל בעפוילען איבער אייך
בֶּהָלָה	א שרעק,
אֶת־הַשַּׁחֶפֶת	די שווינדזוכט
וְאֶת־הַקַּדַּחַת	און די היטציגע פיבער,
מְכַלּוֹת עֵינַיִם	וועלכע [6]פערדארבען די אויגען
וּמְדִיבֹת נָפֶשׁ	און בעטריבען די זעלע,
וּזְרַעְתֶּם לָרִיק	און איהר וועט זעען [7]אומזאנסט
זַרְעֲכֶם	אייער זאמען,
וַאֲכָלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם׃	דען אייערע פיינדע וועלען עס פערצעהרען.
17. וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם	17. און איך וועל געבען מיין געזיכט געגען אייך,
וְנִגַּפְתֶּם	און איהר וועט געפלאגט ווערען
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם	פאר אייערע פיינדע,
וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם	און עס וועלען הערשען איבער אייך אייערע האסער
וְנַסְתֶּם	און איהר וועט לויפען
וְאֵין־רֹדֵף אֶתְכֶם׃	און קיינער וועט אייך יאגען.
18. וְאִם־עַד־אֵלֶּה	18. און אויב ביי דיזע
לֹא תִשְׁמְעוּ לִי	וועט איהר מ׳ר ניט צוהערען,
וְיָסַפְתִּי	דאן וועל איך מעהרען
לְיַסְּרָה אֶתְכֶם	אייך צו שטראפען
שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען־פאך אויף אייערע זינדע.
19. וְשָׁבַרְתִּי	19. און איך וועל צוברעכען
אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם	דעם שטאלץ פון אייער מאכט,
וְנָתַתִּי אֶת־שְׁמֵיכֶם	און איך וועל מאכען אייער הימעל
כַּבַּרְזֶל	ווי אייזען
וְאֶת־אַרְצְכֶם	און אייער לאנד
כַּנְּחֻשָׁה׃	ווי קופער.
20. וְתַם לָרִיק כֹּחֲכֶם	20. און אייער קראפט וועט זיך ענדיגען [7]אומזאנסט,
וְלֹא־תִתֵּן אַרְצְכֶם	און אייער לאנד וועט ניט געבען
אֶת־יְבוּלָהּ	איהר ערטראג,
וְעֵץ הָאָרֶץ	און דער בוים פון דעם לאנד
לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ׃	וועט ניט געבען זיין פרוכט.
21. וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי	21. און אויב איהר וועט (דאך) גיין מיט מיר
קֶרִי	צו־ווידער,
וְלֹא תֹאבוּ לִשְׁמֹעַ לִי	און איהר וועט מיר ניט וועלען צוהערען,
וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה	דאן וועל איך מעהרען אויף אייך א פלאג
שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען־פאך נאך אייערע זינדע.
22. וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם	22. און איך וועל אנשיקען אויף אייך
אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה	דאס טהיר פון דעם פעלד,
וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם	און זי וועט אייך קינדער־לאז מאכען,
וְהִכְרִיתָה	און זי וועט אויסראטען
אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם	אייער פיה,

1) ווייל עס וועט קיין פלאטץ זיין פיר ביידע. 2) פערווארפען, פעראבשייען. 3) וואנדלען. 4) צו די מצרים.
5) אויפגעריכטעט, אויפרעכט, בקומה זקופה (רש״י). 6) מאכען שמאכטען. 7) צו ניכטס.

וְהַמְעִיטָה אֶתְכֶם	און זי וועט אייך ווייניגער מאכען,
וְנָשַׁמּוּ דַּרְכֵיכֶם׃	און אייערע וועגען וועלען פערוויסטעט ווערען.
23. וְאִם־בְּאֵלֶּה	23. און אויב דורך דיזע
לֹא תִוָּסְרוּ לִי	וועט איהר מיר ניט [1]געשטראפט ווערען,
וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃	און איהר וועט גיין מיט מיר צו־ווידער.
24. וְהָלַכְתִּי אַף־אֲנִי	24. דאן וועל איך אויך גיין
עִמָּכֶם	מיט אייך
בְּקֶרִי	צו ווידער,
וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אָנִי	און אויך איך וועל אייך שלאגען
שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען־פאך אויף אייערע זינדע.
25. וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם	25. און איך וועל ברייגגען איבער אייך
חֶרֶב	א שווערט
נֹקֶמֶת	וואס נעהמט ראכע
נְקַם־בְּרִית	די ראכע פיר דעם בונד,
וְנֶאֱסַפְתֶּם	און איהר וועט אייך פערזאמלען
אֶל־עָרֵיכֶם	אין אייערע שטעדט,
וְשִׁלַּחְתִּי דֶבֶר	אבער איך וועל שיקען א פעסט
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך
וְנִתַּתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב׃	און איהר וועט געגעבען ווערען אין פיינד'ס האנד.
26. בְּשִׁבְרִי לָכֶם	26. [5]ווען איך וועל אייך צוברעכען
מַטֵּה־לֶחֶם	[2]די ברויט־שטיצע,
וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים	און צעהן פרויען וועלען באקען
לַחְמְכֶם	אייער ברויט
בְּתַנּוּר אֶחָד	אין איין אויווען,
וְהֵשִׁיבוּ לַחְמְכֶם	און זיי וועלען צוריק־ברייגגען אייער ברויט
בַּמִּשְׁקָל	מיט דעם געוויכט,
וַאֲכַלְתֶּם	און איהר וועט עסען,
וְלֹא תִשְׂבָּעוּ׃	און איהר וועט ניט זאט ווערען.
27. וְאִם־בְּזֹאת	27. און אויב דורך דיזעס
לֹא תִשְׁמְעוּ לִי	וועט איהר מיר ניט צוהערען
וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי בְּקֶרִי׃	און איהר וועט גיין מיט מיר צו־ווידער.
28. וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם	28. דאן וועל איך גיין מיט אייך
בַּחֲמַת־קֶרִי	אין צארן צו־ווידער,
וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף־אָנִי	און אויך איך וועל אייך שטראפען
שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען פאך אויף אייערע זינדע.
29. וַאֲכַלְתֶּם	29. און איהר וועט עסען
בְּשַׂר בְּנֵיכֶם	דאס פלייש פון אייערע זיהן,
וּבְשַׂר בְּנֹתֵיכֶם	און דאס פלייש פון אייערע טעכטער
תֹּאכֵלוּ׃	וועט איהר עסען.
30. וְהִשְׁמַדְתִּי	30. און איך וועל אויס־ראטען
אֶת־בָּמֹתֵיכֶם	אייערע (געטצען) [3]העהען,
וְהִכְרַתִּי	און איך וועל פערטילגען
אֶת־חַמָּנֵיכֶם	אייערע זאנען־בילדער,
וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵיכֶם	און איך וועל געבען אייערע טויטע קערפערס
עַל־פִּגְרֵי גִּלּוּלֵיכֶם	אויף די טויטע קערפערס פון אייערע געטצען,
וְגָעֲלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃	און מיין זעלע וועט אייך פעראכטען.
31. וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם	31. און איך וועל מאכען אייערע שטעדט
חָרְבָּה	[4]טרימער,
וַהֲשִׁמּוֹתִי	און איך וועל פערוויסטען
אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם	אייערע הייליגטהימער,
וְלֹא אָרִיחַ	און איך וועל ניט שמעקען
בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם׃	[אין] אייער ליבליכען גערוך
32. וַהֲשִׁמֹּתִי אֲנִי	32. און איך וועל פערוויסטען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ	דאס עס וועלען זיך וואונדערן איבער איהר
אֹיְבֵיכֶם	אייערע פיינדע,
הַיֹּשְׁבִים בָּהּ׃	וועלכע וואהנען אין איהר.
33. וְאֶתְכֶם	33. און אייך
אֱזָרֶה בַגּוֹיִם	וועל איך פערשפרייטען אונטער די פעלקער,
וַהֲרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם	און איך וועל ארויסציהען הינטער אייך
חָרֶב	(דאס) שווערט,
וְהָיְתָה אַרְצְכֶם	און אייער לאנד וועט זיין
שְׁמָמָה	א וויסטע,
וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָּה׃	און אייערע שטעדט וועלען זיין [4]טרימער.
34. אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ	34. דאן וועט דאס לאנד בעפרידיגען
אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ	איהרע רוהע יאהרען
כֹּל יְמֵי הָשַּׁמָּה	די גאנצע צייט פון איהר פערוויסטונג,
וְאַתֶּם	[5]ווען איהר וועט זיין
בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם	אין דעם לאנד פון אייערע פיינדע,
אָז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ	דאן וועט דאס לאנד רוהען,

1) געציכטיגט, געפעסערט. 2) ווערטערליך: ברויט־שטאב. 3) הויכע פלעטצער געמאכט צום געטצען דינסט. 4) חורבות, רואינען. 5) וועהרענד.

וְהִרְצָת	און זי וועט בעפרידיגען
אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ׃	איהרע רוהע יאהרען.
35. כָּל־יְמֵי הָשַּׁמָּה	35. די גאנצע צייט פון דער פערוויסטונג
תִּשְׁבֹּת	וועט זי רוהען,
אֵת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבְתָה	וואס זי האט ניט גערוהט
בְּשַׁבְּתֹתֵיכֶם	אין אייערע רוהע יאהרען
בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ׃	ווען איהר האט געוואהנט אויף איהר.
36. וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם	36. און די איבריג־געבליבענע אונטער אייך,
וְהֵבֵאתִי מֹרֶךְ	וועל איך ברייגגען [1]שרעק
בִּלְבָבָם	אין זייער הארצען
בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיהֶם	אין די לענדער פון זייערע פיינדע,
וְרָדַף אֹתָם	און עס וועט זיי יאגען
קוֹל עָלֶה נִדָּף	די שטימע פון א פערוועהטען בלאט,
וְנָסוּ מְנֻסַת־חֶרֶב	און זיי וועלען לויפען ווי מען לויפט פאר דעם שווערט,
וְנָפְלוּ	און זיי וועלען פאלען
וְאֵין רֹדֵף׃	[2]ווען קיינער וועט זיי ניט יאגען.
37. וְכָשְׁלוּ	37. און זיי וועלען שטרויכלען
אִישׁ־בְּאָחִיו	איינער איבער דעם אנדערן,
כְּמִפְּנֵי־חֶרֶב	ווי פאר דעם שווערט,
וְרֹדֵף אָיִן	[2]ווען קיינער יאגט ניט,
וְלֹא־תִהְיֶה לָכֶם	און איהר וועט ניט האבען
תְּקוּמָה	א בעשטאנד[3]
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃	פאר אייערע פיינדע.
38. וַאֲבַדְתֶּם	38. און איהר וועט [4]פערלארען ווערען
בַּגּוֹיִם	אונטער די פעלקער,
וְאָכְלָה אֶתְכֶם	און עס וועט אייך פערצעהרען
אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם׃	דאס לאנד פון אייערע פיינדע.
39. וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם	39. און די איבריג־געבליבענע אונטער אייך
יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם	וועלען [5]צוגאנגען ווערען אין זייער זינד
בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיכֶם	אין די לענדער פון אייערע פיינדע
וְאַף בַּעֲוֹנֹת אֲבֹתָם	און אויך דורך די זינד פון זייערע עלטערן,
אִתָּם יִמָּקּוּ׃	מיט זיי וועלען זיי [5]צוגאנגען ווערען.
40. וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֹנָם	40. דאן וועלען זיי בעקענען זייער זינד
וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם	און די זינד פון זייערע עלטערן
בְּמַעֲלָם	אין זייער אונטרייהייט,
אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי	וואס זיי זיינען אונטריי געוועזן געגען מיר,

וְאַף	און אויך
אֲשֶׁר־הָלְכוּ עִמִּי	וואס זיי זיינען געגאנגען מיט מיר
בְּקֶרִי׃	צו־ווידער.
41. אַף־אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם	41. אויך איך וועל גיין מיט זיי
בְּקֶרִי	צו־ווידער,
וְהֵבֵאתִי אֹתָם	און איך וועל זיי ברייגגען
בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם	אין דאס לאנד פון זייערע פיינדע,
אוֹ־אָז יִכָּנַע	דאן וועט אונטער־טהעניג ווערען
לְבָבָם הֶעָרֵל	זייער [6]אונבעשניטענעס הארץ,
וְאָז יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם׃	און דאן וועלען זיי בעפרידיגען (פיר) זייער זינד.
42. וְזָכַרְתִּי	42. אבער איך וועל געדיינקען
אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב	מיין בונד (מיט) יעקב,
וְאַף	און אויך
אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק	מיין בונד (מיט) יצחק,
וְאַף	און אויך
אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם	מיין בונד (מיט) אברהם
אֶזְכֹּר	וועל איך געדיינקען,
וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃	און דאס לאנד וועל איך געדיינקען.
43. וְהָאָרֶץ	43. און דאס לאנד
תֵּעָזֵב מֵהֶם	וועט פערלאזען ווערען פון זיי,
וְתִרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ	און זי וועט בעפרידיגען איהרע רוהע יאהרען,
בָּהְשַׁמָּה מֵהֶם	ווען זי וועט פערוויסטעט ווערען פון זיי,
וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם	און זיי וועלען בעפרידיגען (פיר) זייער זינד,
יַעַן וּבְיַעַן	דאפיר ווייל
בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ	מיינע רעכטע האבען זיי פעראכטעט,
וְאֶת־חֻקֹּתַי	און מיינע געזעטצע
גָּעֲלָה נַפְשָׁם׃	האט זייער זעלע פעראכטעט.
44. וְאַף גַּם־זֹאת	44. און אויך דיזעס,
בִּהְיוֹתָם	ווען זיי וועלען זיין
בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם	אין דעם לאנד פון זייערע פיינדע,
לֹא־מְאַסְתִּים	וועל איך זיי ניט פעראכטען
וְלֹא־גְעַלְתִּים	און איך וועל זיי ניט [7]פערווארפען
לְכַלֹּתָם	זיי צו פערניכטען,
לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם	צו צושטערען מיין בונד מיט זיי,
כִּי אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיהֶם	דען איך בין דער עוויגער, זייער גאט.
45. וְזָכַרְתִּי לָהֶם	45. און איך וועל געדיינקען פון זייערט־וועגען

1) ווייכקייט, פייגהייט. 2) וועהרענד, אבוואהל. 3) ד. ה. קרעפטען צו שטעהן. 4) אומקומען. 5) הינשווינדען, אומקומען. 6) פערשטאקטעס, פערווילדעטעס. 7) פעראכטען.

בְּרִית רִאשֹׁנִים	דעם בונד פון די ערשטע,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם	וואס איך האב זיי ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם	פאר די אויגען פון די פעלקער,
לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים	צו זיין צו זיי פיר א גאט;
אֲנִי יְהוָֹה׃	איך בין דער עוויגער.
46. אֵלֶּה הַחֻקִּים	46. דיזע זיינען די געזעטצע
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטע
וְהַתּוֹרֹת	און די לעהרעז,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט געגעבען
בֵּינוֹ	צווישען איהם
וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צווישען די קינדער ישראל,
בְּהַר סִינַי	אויף דעם בארג סיני
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.

Cap. XXVII. כז

רְבִיעִי רְבִיעִי

שׁשי (כשהן מחוברין)

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר	ווען א מאן וועט מאכען א בעזאנדערן צוזאג
בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת	אין דיין שאטצונג פון פערזאנען[1]
לַיהוָֹה׃	צום עוויגען (צו וויהען).
3. וְהָיָה עֶרְכְּךָ	3. דאן זאל זיין דיין שאטצונג
הַזָּכָר	פון א מענליכע (פערזאן)
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה	ביז זעכציג יאהר אלט,
וְהָיָה עֶרְכְּךָ	דאן זאל זיין דיין שאטצונג
חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף	פופציג שקל זילבער
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
4. וְאִם־נְקֵבָה הִוא	4. און אויב עס איז א ווייבליכע (פערזאן),
וְהָיָה עֶרְכְּךָ	דאן זאל זיין דיין שאטצונג
שְׁלֹשִׁים שָׁקֶל׃	דרייסיג שקל.
5. וְאִם	5. און אויב
מִבֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים	פון פינף יאהר אלט
וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה	ביז צוואנציג יאהר אלט,
וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר	דאן זאל זיין דיין שאטצונג פון א מענליכע (פערזאן)
עֶשְׂרִים שְׁקָלִים	צוואנציג שקל,
וְלַנְּקֵבָה	און פיר א ווייבליכע (פערזאן)
עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים׃	צעהן שקל.
6. וְאִם מִבֶּן־חֹדֶשׁ	6. און אויב פון א מאנאט אלט
וְעַד בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים	ביז פינף יאהר אלט,
וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר	דאן זאל זיין דיין שאטצונג פון א מענליכע (פערזאן)
חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כָּסֶף	פינף שקל זילבער,
וְלַנְּקֵבָה עֶרְכְּךָ	און פיר א ווייבליכע פערזאן (זאל זיין) דיין שאטצונג
שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים כָּסֶף	דריי שקל זילבער.
7. וְאִם	7. און אויב
מִבֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה	פון זעכציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
אִם־זָכָר	אויב א מענליכע (פערזאן)
וְהָיָה עֶרְכְּךָ	דאן זאל זיין דיין שאטצונג
חֲמִשָּׁה עָשָׂר שָׁקֶל	פופצעהן שקל,
וְלַנְּקֵבָה	און פיר א ווייבליכע (פערזאן)
עֲשָׂרָה שְׁקָלִים׃	צעהן שקל.
8. וְאִם־מָךְ הוּא	8. אבער אויב ער איז ארמער
מֵעֶרְכֶּךָ	אלס דיין שאטצונג,[2]
וְהֶעֱמִידוֹ	דאן זאל מען איהם שטעלען
לִפְנֵי הַכֹּהֵן	פאר דעם פריסטער,
וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל איהם אבשאטצען;
עַל־פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג	לויט ווי עס וועט גרייכען
יַד הַנֹּדֵר	די האנד פון דעם צוזאגער,
יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן׃	זאל איהם דער פריסטער אבשאטצען.
9. וְאִם־בְּהֵמָה	9. און אויב פיה,
אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה	וואס מען קען אפפערן דאפון
קָרְבָּן לַיהוָֹה	איין אפפער צום עוויגען,
כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ	אלעס, וואס ער וועט געבען דאפון
לַיהוָֹה	צום עוויגען,
יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ׃	זאל זיין הייליג.
10. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ	10. ער זאל עס ניט פערוועקסלען,
וְלֹא־יָמִיר אֹתוֹ	און ער זאל עס ניט אויס־בייטען

1) היער ווערט גערעדט וועגען א נדר פון פערזאנען, פיה, הייזער און פעלדער, וועלכע מען דארף שאטצען און דעם ווערטה דאפון אפגעבען צום הייליגטהום. 2) ד. ה. ווען ער האט ניט צו בעצאהלען וויפיל די זאך איז ווערטה.

טוֹב בְּרָע	אַ גוטע אויף אַ שלעכטע,
אוֹ־רַע בְּטוֹב	אדער אַ שלעכטע אויף אַ גוטע,
וְאִם־הָמֵר יָמִיר	און אויב ער וועט אויסבייטען
בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה	פיה אויף פיה,
וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ	דאַן זאל עס געשעהן, דאס ער און זיין אויסבייטונג
יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ׃	זאל זיין הייליג.
11. וְאִם	11. און אויב
כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה	אירגענד איין אונרייגעס פיה,
אֲשֶׁר לֹא־יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה	וואס מען קען ניט אָפּפערן דאַפון
קָרְבָּן לַיהוָה	איין אָפּפער צום עוויגען,
וְהֶעֱמִיד	דאַן זאל מען שטעלען
אֶת־הַבְּהֵמָה	דאס פיה
לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃	פאר דעם פריסטער.
12. וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ	12. און דער פריסטער זאל עס אָבשאַטצען,
בֵּין טוֹב וּבֵין רָע	סיי גוט און סיי שלעכט,
כְּעֶרְכְּךָ הַכֹּהֵן	נאך [1]די שאַטצונג פון דעם פריסטער
כֵּן יִהְיֶה׃	אַזוי זאל עס זיין.
13. וְאִם־גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה	13. און אויב ער וועט עס אויסלייזען,
וְיָסַף חֲמִישִׁתוֹ	דאַן זאל ער צולייגען אַ פינפטעל דאַפון
עַל־עֶרְכֶּךָ׃	צו דיין שאַטצונג.
14. וְאִישׁ	14. און אַ מאַן,
כִּי־יַקְדִּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ	ווען ער וועט הייליגען זיין הויז
קֹדֶשׁ לַיהוָה	(אַלס) הייליגטהום צום עוויגען,
וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל עס דער פריסטער אָבשאַטצען,
בֵּין טוֹב וּבֵין רָע	סיי גוט און סיי שלעכט,
כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן	ווי דער פריסטער וועט עס אָבשאַטצען,
כֵּן יָקוּם׃	אַזוי זאל עס בלייבען.
15. וְאִם־הַמַּקְדִּישׁ	15. און אויב דער, וואס הייליגט,
יִגְאַל אֶת־בֵּיתוֹ	וועט אויסלייזען זיין הויז,
וְיָסַף	דאַן זאל ער צו־לייגען
חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ	אַ פינפטעל פון דעם געלד פון דיין שאַטצונג
עָלָיו	צו איהם,
וְהָיָה לוֹ׃	און עס זאל געהערען צו איהם.

חֲמִישִׁי (שביעי) | חֲמִישִׁי

16. וְאִם מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ	16. און אויב פון דעם פעלד פון זיין אייגענטהום
יַקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה	וועט אַ מאַן הייליגען צום עוויגען,
וְהָיָה עֶרְכְּךָ	דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג
לְפִי זַרְעוֹ	נאך זיין אויסזאַאט,
זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים	דער אויסזאַאט פון אַ [2]חומר גערשטען
בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כָּסֶף׃	פיר פופציג שקל זילבער.[3]
17. אִם־מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל	17. אויב פון דעם יובל [4]יאָהר
יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ	וועט ער הייליגען זיין פעלד,
כְּעֶרְכְּךָ יָקוּם׃	זאל עס בלייבען ווי דיין שאַטצונג.[5]
18. וְאִם־אַחַר הַיֹּבֵל	18. אבער אויב נאך יובל
יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ	וועט ער הייליגען זיין פעלד,
וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל איהם דער פריסטער בערעכנען
אֶת־הַכֶּסֶף	דאס געלד
עַל־פִּי הַשָּׁנִים	נאך די יאָהרען,
הַנּוֹתָרֹת	וועלכע זיינען איבריג־געבליבען
עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר,
וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ׃	און עס זאל [6]געמינדערט ווערען פון דיין שאַטצונג.
19. וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל	19. און אויב עס וועט אויסלייזען
אֶת־הַשָּׂדֶה	דאס פעלד
הַמַּקְדִּישׁ אֹתוֹ	דער, וואס הייליגט עס,
וְיָסַף	דאַן זאל ער צולייגען
חֲמִשִׁית כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ	אַ פינפטעל פון דעם געלד פון דיין שאַטצונג
עָלָיו	צו איהם,
וְקָם לוֹ׃	און עס זאל בלייבען ביי איהם.[7]
20. וְאִם־לֹא יִגְאַל	20. אבער אויב ער וועט ניט אויסלייזען
אֶת־הַשָּׂדֶה	דאס פעלד,
וְאִם־מָכַר	און אויב מען האט פערקויפט[8]
אֶת־הַשָּׂדֶה	דאס פעלד
לְאִישׁ אַחֵר	צו איין אַנדער מאַן,
לֹא־יִגָּאֵל עוֹד׃	קען עס מעהר ניט אויסגעלייזט ווערען.
21. וְהָיָה הַשָּׂדֶה	21. און דאס פעלד זאל זיין,
בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל	ווען עס גייט אַרויס אים יובל
קֹדֶשׁ לַיהוָה	הייליג צום עוויגען,
כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם	ווי דאס פעלד פון דער [9]פערבאַנונג,
לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ׃	צום פריסטער זאל געהערען זיין אייגענטהום.

1) זעה רש"י פ' 2. 2) אַ געוויסע מאאס. 3) פיר אַ יובל יאָהרען. 4) ד. ה. גלייך נאך יובל. 5) 50 שקל. 6) אָבגערעכענט, אָבגעצויגען. 7) נאך יובל אויך. 8) דער גזבר של הקדש. 9) פערשוואָרענע, געהייליגטע.

ששי 22. וְאִם	22. און אויב
אֶת־שְׂדֵה מִקְנָתוֹ	זיין געקויפטעס פעלד,
אֲשֶׁר לֹא	וואס איז ניט
מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ	פון דעם פעלד פון זיין אייגענטהום,
יַקְדִּישׁ לַיהוָה׃	וועט ער הייליגען צום עוויגען.
23. וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן	23. דאַן זאל דער פריסטער איהם בערעכנען
אֵת מִכְסַת הָעֶרְכְּךָ	די סומע פון [1]דער שאַטצונג
עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר,
וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכְּךָ	און ער זאל געבען [1]די שאַטצונג
בַּיּוֹם הַהוּא	אין דעם זעלבען טאג
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	(אַלס) הייליגטהום צום עוויגען.
24. בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל	24. אים יובל יאָהר
יָשׁוּב הַשָּׂדֶה	זאל דאס פעלד צוריק־קעהרען
לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ	צו דעם, וואס ער האט געקויפט פון איהם,
לַאֲשֶׁר־לוֹ	צו דעם, וואס עס געהערט
אֲחֻזַּת הָאָרֶץ׃	(אַלס) לאַנד־אייגענטהום.
25. וְכָל־עֶרְכְּךָ יִהְיֶה	25. און דיין יעדע שאַטצונג זאל זיין
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום,
עֶשְׂרִים גֵּרָה	צוואנציג גרה
יִהְיֶה הַשָּׁקֶל׃	זאל זיין דער שקל.
26. אַךְ־בְּכוֹר	26. [2]נור איין ערשט־געבאָרענער,
אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה	וואס געהערט צום עוויגען אַלס ערשט־געבורט
בִּבְהֵמָה	אונטער פיה,
לֹא־יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ	זאל עס קיין מאַן ניט הייליגען,[3]
אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה	סיי איין אָקס סיי א לאַם
לַיהוָה הוּא׃	געהערט עס צום עוויגען.[4]
27. וְאִם	27. און אויב
בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה	פון אונריינע פיה,[5]
וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ	דאַן זאל ער אויסלייזען נאך דיין שאַטצונג,
וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו	און ער זאל צולייגען אַ פינפטעל דאַפון דאַצו,
וְאִם־לֹא יִגָּאֵל	און אויב עס וועט ניט אויסגעלייזט ווערען,
וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ׃	דאַן זאל עס פערקויפט ווערען נאך דיין שאַטצונג.
28. אַךְ כָּל־חֵרֶם	28. [2]נור יעדעס פערבאַנטע,
אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיהוָה	וואס אַ מאַן וועט [6]הייליגען צום עוויגען
מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ	פון אַלעס, וואס געהערט צו איהם,
מֵאָדָם וּבְהֵמָה	פון מענשען אדער פיה,
וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ	אדער פון דעם פעלד פון זיין אייגענטהום,
לֹא יִמָּכֵר	זאל עס ניט פערקויפט ווערען,
וְלֹא יִגָּאֵל	און עס זאל ניט אויסגעלייזט ווערען;
כָּל־חֵרֶם	יעדעס פערבאַנטע
קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים הוּא	איז אַלער־הייליגסט
לַיהוָה׃ שביעי	צום עוויגען.
29. כָּל־חֵרֶם	29. יעדעס פערבאַנטע,
אֲשֶׁר יָחֳרַם	וואס וועט געהייליגט ווערען
מִן־הָאָדָם	פון דעם מענשען[7]
לֹא יִפָּדֶה	זאל ניט אויסגעלייזט ווערען,
מוֹת יוּמָת׃	ער מוז געטויטעט ווערען.
30. וְכָל־מַעְשַׂר הָאָרֶץ	30. און יעדעס צעהנטע פון דעם לאַנד,
מִזֶּרַע הָאָרֶץ	פון דעם זאַמען פון דעם לאַנד,
מִפְּרִי הָעֵץ	פון דער פרוכט פון דעם בוים
לַיהוָה הוּא	געהערט עס צום עוויגען,
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	עס איז הייליג צום עוויגען.
31. וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ	31. און אויב אַ מאַן וועט אויסלייזען
מִמַּעַשְׂרוֹ	פון זיינע צעהנטען,
חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו׃	זאל ער צולייגען אַ פינפטעל דאַפון.
32. וְכָל־מַעְשַׂר	32. און יעדעס צעהנטע
בָּקָר וָצֹאן	פון רינדער און שאָף,
כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר	יעדעס, וואס וועט דורכגיין
תַּחַת הַשָּׁבֶט	אונטער דעם רוט,[8]
הָעֲשִׂירִי	דאס צעהנטע
יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ לַיהוָה׃	זאל זיין הייליג צום עוויגען.
33. לֹא יְבַקֵּר	33. מען זאל ניט אונטער־זוכען
בֵּין־טוֹב לָרַע	צווישען גוט און שלעכט,
וְלֹא יְמִירֶנּוּ	און מען זאל עס ניט אויס־בייטען
וְאִם־הָמֵר יְמִירֶנּוּ	און אויב מען וועט עס אויסבייטען,
וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ	דאַן זאל געשעהן, דאס ער און זיין אויסבייטונג
יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ	זאל זיין הייליג,
לֹא יִגָּאֵל׃	עס קען ניט אויסגעלייזט ווערען.
34. אֵלֶּה הַמִּצְוֹת	34. דיזע זיינען די געבאָטען,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען משה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
בְּהַר סִינָי׃	אויף דעם באַרג סיני.

חזק

1) זעה באור. 2) אבער, יעדאַך 3) פיר איין אַנדער קרבן. 4) אָהן זיין הייליגונג. 5) זעה רש"י און באור. 6) פערבאַנען, ווייהען. 7) זעה רש"י און במדבר 35 פ' 31. 8) מען פלעגט דורכלאזען אלע פיה דורך אַ טהיר איינציגוויז און די צעהנטע איז בעצייכענט געווארען [illegible] געפארבטען רוטה אלס מעשר.

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

— או —

חוּמשׁ

לְבָתֵּי־סֵפֶר וָלָעַם

סֵפֶר־עֵזֶר לִקְטַנִּים וְלִגְדוֹלִים לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה בְּלִי כָל שִׁנּוּי וְקִצּוּר
עַל פִּי שִׁיטָה חֲדָשָׁה, פְּשׁוּטָה וְקַלָּה בְּשֵׁם שִׁיטַת־הַטּוּרִים (ליניען סיסטעם)

דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע

איין לייכטע און איינפאַכע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם“

פיר העברעאישע שולען און חדרים, ווי אויך פיר זעלבסט־אונטערריכט.

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

מראָססיין.

אויבער־לעהרער פון „מאגילניצקי׳ס בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל״, 708 סויטה 5טע סט. פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאַלס לעהרער פיר העברעע העברעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי׳ס סקול.)

ספר במדבר

11טע, פערבעסערטע אויפלאַגע

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאַגילניצקי, 716 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

וויא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד ?

גיט יעדען שילער א קארטעל אדער א גלייכע שטיקעל פאפיר. הייסט זיי דאמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דארויף זעהר לאנגזאם און פארזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאנדע די איבערזעצונג צו זאגען אויסוויינינג. דאן זאלען זיי ארויפרוקען די קארטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאלען 1 מאל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסווייניג. דאן זאלען זיי אראברוקען די קארטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג איגעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דארפען זיי אייניגע מאל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דארפען דאן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען ארט. ווען זיי לערנען אב א פסוק אדע" א האלבען, דארפען זיי גיין ווי־דערהאלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דארפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסווייניג, אבער זיי דארפען ניט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראב די קארטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג איגעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אדער ניט.

שמות הטעמים

פשטא מנח זרקא מנח סגול מנח | מנח רביעי
מהפך פשטא זקף־קטן זקף־גדול מרכא טפחא
מנח אתנחתא פזר תלישא־קטנה תלישא־גדולה
קדמא ואזלא אזלא־גרש גרשים דרגא תביר יתיב
פסיק | סוף־פסוק שלשלת קרני־פרה מרכא־כפולה
ירח־בן־יומו׃

ידוע הוא לכל גדל נחיצת תקריאה הנכונה על פי חקי הדקדוק, ומה גם בקריאת דברים בקהל רב. אשר תקורא קריאה משבשת, המלאה שגיאות בחקי הלשון כרמון, הוא ללעג ולקלס לרבים. לכן, לזכות את הרבים, תצגנו פה לא רק סימני מלעיל ומלרע כי אם גם סימני שוא נח ושוא נע, ואת זאת עשינו באופן היותר פשוט: כפפנו את השוא נע ועל החפץ לקרוא קריאה נכונה רק לדעת כי כל שוא אשר קומתו כפופה אל האות שאחריו כזאת (ׅ) הוא שוא נע, ורהוט הוא אל האות שאחריו. כמו: הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם. אקוה כי המורים והמבינים בעם יתנו תקף ועז לפעלי.

ברכות קדם הקריאה בתורה.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׳ אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים׳ וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכות אחרי הקריאה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׳ אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת׳ וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

קודם קריאת ההפטרה אומר המפטיר זה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׳ אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

אחר קריאת ההפטרה אומר המפטיר הברכות האלה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׳ צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם׳ כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ׳ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ׳ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת־כְּבוֹדוֹ׳ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ מָגֵן דָּוִד:

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׳ עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ׳ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

סֵפֶר בַּמִּדְבָּר

NUMERI.

CAPUT. I. א

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּמִדְבַּר סִינַי	אין דער וויסטע סיני,
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
בְּאֶחָד	אין דעם ערשטען (טאָג)
לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	פון דעם צווייטען מאָנאַט
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאָהר
לְצֵאתָם	נאך זייער אַרויסגאַנג
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים
לֵאמֹר :	זאָגענדיג:
2. שְׂאוּ	2. נעהמט אויף
אֶת־רֹאשׁ	די קאָפּ־(צאַהל)
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די גאַנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע [1]פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	[2]מיט דער צאָהל פון זייערע נעמען,
כָּל־זָכָר	יעדען מענליכען,
לְגֻלְגְּלֹתָם :	נאך זייערע קעפּ.
3. מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	3. פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כָּל־יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט אַרויס (אים) [3]העער
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל,
תִּפְקְדוּ אֹתָם	זאָלט איהר זיי ציילען
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע הערען,
אַתָּה וְאַהֲרֹן :	דו און אהרן.
4. וְאִתְּכֶם יִהְיוּ	4. און מיט אייך זאלען זיין[4]
אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה	צו איין מאַן פון'ם שטאַם,
אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית אֲבֹתָיו הוּא :	אַ מאַן (וואס) איז דער הויפּט פון זיינע פעטערליכע הייזער
5. וְאֵלֶּה	5. און דיזע זיינען
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים	די נעמען פון די מענער,
אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם	וועלכע זאלען אייך בּיישטיין
לִרְאוּבֵן	פיר דעם (שטאַם) ראובן
אֱלִיצוּר בֶּן שְׁדֵיאוּר :	אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
6. לְשִׁמְעוֹן	6. פיר שמעון
שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי :	שלומיאל, דער זוהן פון צורישדי.
7. לִיהוּדָה	7. פיר יהודה
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב :	נחשון, דער זוהן פון עמינדב
8. לְיִשָּׂשכָר	8. פיר ישכר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר :	נתנאל, דער זוהן פון צוער.
9. לִזְבוּלֻן	9. פיר זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן :	אליאב, דער זוהן פון חלון.
10. לִבְנֵי יוֹסֵף	10. פיר די זיהן פון יוסף:
לְאֶפְרַיִם	פיר אפרים
אֱלִישָׁמָע בֶּן עַמִּיהוּד	אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד,
לִמְנַשֶּׁה	פיר מנשה,
גַּמְלִיאֵל בֶּן פְּדָהצוּר :	גמליאל, דער זוהן פון פדהצור.
11. לְבִנְיָמִן	11. פיר בנימין
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי :	אבידן, דער זוהן פון גדעוני
12. לְדָן	12. פיר דן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן עַמִּישַׁדָּי :	אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
13. לְאָשֵׁר	13. פיר אשר

1) פאַמיליען הייזער. 2) נאך. 3) קריגס־העער. 4) צום העלפען צעהלען.

פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃	פגעיאל, דער זוהן פון עכרן
14. לְגָד	14. פיר גד
אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃	אליסף, דער זוהן פון דעואל
15. לְנַפְתָּלִי	15. פיר נפתלי
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃	אחירע, דער זוהן פון עינן.
16. אֵלֶּה	16. דיזע זיינען
קְרִיאֵי קרואי ק׳ הָעֵדָה	די בערופענע פון דער געמיינדע,
נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם	די פירשטען פון זייערע פעטערליכע שטאמען,
רָאשֵׁי	די הייפטער
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל	פון די טויזענדען פון ישראל
הֵם׃	(זיינען) זיי.
17. וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	17. און משה און אהרן האבען גענומען
אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	דיזע מענער,
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת׃	וועלכע זיינען [1]בעשטימט געווארען מיט (די) נעמען
18. וְאֵת כָּל־הָעֵדָה	18. און די גאנצע געמיינדע
הִקְהִילוּ	האבען זיי פערזאמעלט
בְּאֶחָד	אין דעם ערשטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	פון דעם צווייטען מאנאט,
וַיִּתְיַלְדוּ	און זיי האבען אנגעגעבען זייער געבורט[2]
עַל־מִשְׁפְּחֹתָם	אויף זייערע פאמיליען
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
לְגֻלְגְּלֹתָם׃	נאך זייערע קעפּ.
19. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	19. ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
וַיִּפְקְדֵם	און ער האט זיי געציילט
בְּמִדְבַּר סִינָי׃	אין דער וויסטע סיני.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
20. וַיִּהְיוּ בְנֵי־רְאוּבֵן	20. און עס זיינען געווען די קינדער פון ראובן
בְּכֹר יִשְׂרָאֵל	דער ערשט־געבארענער פון ישראל
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען
לְגֻלְגְּלֹתָם	נאך זייערע קעפּ,

כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט ארויס (אים) הער.
21. פְּקֻדֵיהֶם	21. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה רְאוּבֵן	פון דעם שטאם ראובן
שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	(זיינען געווען) זעקס און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
22. לִבְנֵי שִׁמְעוֹן	22. פון די זיהן פון שמעון,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
פְּקֻדָיו	זיינע געציילטע
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
לְגֻלְגְּלֹתָם	נאך זייערע קעפּ,
כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט ארום (אים) הער.
23. פְּקֻדֵיהֶם	23. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן	פון דעם שטאם שמעון
תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	נייען און פופציג טויזענד
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃	און דריי הונדערט.
24. לִבְנֵי גָד	24. פון די זיהן פון גד
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער.
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט ארויס (אים) הער.
25. פְּקֻדֵיהֶם	25. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה גָד	פון דעם שטאם גד,
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים	און זעקס הונדערט און פופציג.
26. לִבְנֵי יְהוּדָה	26. פון די זיהן פון יהודה
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,

1) גענאנט. 2) געשלעכטס־פאלגע, געשלעכטס־רעגיסטער.

לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
27. פְּקֻדֵיהֶם	27. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה יְהוּדָה	פון דעם שטאם יהודה,
אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אָלֶף	פיער און זיבציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃	און זעקס הונדערט.
28. לִבְנֵי יִשָּׂשכָר	28. פון די זיהן פון ישכר,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
29. פְּקֻדֵיהֶם	29. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר	פון דעם שטאם ישכר,
אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	פיער און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
30. לִבְנֵי זְבוּלֻן	30. פון די זיהן פון זבולון,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
31. פְּקֻדֵיהֶם	31. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה זְבוּלֻן	פון דעם שטאם זבולון,
שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	זיבען און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
32. לִבְנֵי יוֹסֵף	32. פון די זיהן פון יוסף,
לִבְנֵי אֶפְרַיִם	פון די זיהן פון אפרים
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
33. פְּקֻדֵיהֶם	33. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה אֶפְרָיִם	פון דעם שטאם אפרים,
אַרְבָּעִים אָלֶף	פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
34. לִבְנֵי מְנַשֶּׁה	34. פון די זיהן פון מנשה,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
35. פְּקֻדֵיהֶם	35. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה	פון דעם שטאם מנשה,
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	צוויי און דרייסיג טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
36. לִבְנֵי בִנְיָמִן	36. פון די זיהן פון בנימין
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דעם צאהל פון (די) נעמען
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער
37. פְּקֻדֵיהֶם	37. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה בִנְיָמִן	פון דעם שטאם בנימין,
חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
38. לִבְנֵי דָן	38. פון די זיהן פון ד,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט

וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא :	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
39. פְּקֻדֵיהֶם	39. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה דָן	פון דעם שטאם דן,
שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	צוויי און זעכציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת :	און זיבען הונדערט.
40. לִבְנֵי אָשֵׁר	40. פון די זיהן פון אשר,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא :	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
41. פְּקֻדֵיהֶם	41. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה אָשֵׁר	פון דעם שטאם אשר,
אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	איין און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת :	און פינף הונדערט.
42. בְּנֵי נַפְתָּלִי	42. די זיהן פון נפתלי,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא :	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
43. פְּקֻדֵיהֶם	43. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה נַפְתָּלִי	פון דעם שטאם נפתלי,
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	דריי און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת :	און פיער הונדערט.
44. אֵלֶּה הַפְּקֻדִים	44. דיזע זיינען די געציילטע,
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	און די פירשטען פון ישראל,
שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ	צוועלף מאן,
אִישׁ־אֶחָד	איין מאן
לְבֵית־אֲבֹתָיו	פון זיין פעטערליכע הויז
הָיוּ :	זיינען זיי געוועזן.

45. וַיִּהְיוּ	45. און עס זיינען געוועזן,
כָּל־פְּקוּדֵי	אלע געציילטע
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כָּל־יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער
בְּיִשְׂרָאֵל :	אין ישראל.
46. וַיִּהְיוּ	46. און עס זיינען געוועזן
כָּל־הַפְּקֻדִים	אלע געציילטע,
שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	און דריי טויזענד,
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וַחֲמִשִּׁים :	און פופציג.
47. וְהַלְוִיִּם	47. און די לווים
לְמַטֵּה אֲבֹתָם	נאך זייער פעטערליכען שטאם,
לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם :	זיינען ניט געציילט געווארען צווישען זיי.
48. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	48. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאגענדיג:
49. אַךְ אֶת־מַטֵּה לֵוִי	49. נור דעם שטאם לוי
לֹא תִפְקֹד	זאלסט'ו ניט ציילען,
וְאֶת־רֹאשָׁם	און זייער קאפּ־(צאהל)
לֹא תִשָּׂא	זאלסט'ו ניט אויפנעהמען,
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	צווישען די קינדער ישראל.
50. וְאַתָּה	50. און דו
הַפְקֵד אֶת־הַלְוִיִּם	נעהם־אויף[1] די לווים
עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת	איבער דעם וואהנונג פון דאס צייגנים,
וְעַל כָּל־כֵּלָיו	און איבער אלע זיינע געפעס
וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ	און איבער אלעס, וואס געהערט צו איהם;
הֵמָּה יִשְׂאוּ	זיי זאלען טראגען
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואהנונג
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס
וְהֵם יְשָׁרְתֻהוּ	און זיי זאלען איהם בעדינען
וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ :	און ארום דעם וואהנונג זאלען זיי לאגערן.
51. וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן	51. און ווען דער וואהנונג דארף רייזען,
יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם	זאלען איהם די לווים אראפּ־נעהמען,

1) זעטץ, בעשטעל. ארדנע.

וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן	און ווען דער וואָהנונג וועט דאַרפֿען לאַגערן,
יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם	זאלען איהם אויף־שטעלען די לוִיים;
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער [1]פרעמדער, וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
52. וְחָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	52. און די קינדער ישראל זאלען לאַגערן
אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ	יעדער בּיי זיין לאַגער
וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ	און יעדער בּיי זיין פאהנע,
לְצִבְאֹתָם׃	נאך זייערע העערען.
53. וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ	53. און די לוִיים זאלען לאַגערן
סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדֻת	אַרום דעם וואָהנונג פון דאס צייגניס,
וְלֹא־יִהְיֶה קֶצֶף	אום עס זאל ניט זיין קיין צאָרן
עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	איבּער די געמיינדע פון די קינדער ישראל;
וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם	און די לוִיים זאלען היטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת	דעם [2]אַמט
מִשְׁכַּן הָעֵדוּת׃	פון דעם וואָהנונג פון דאס צייגניס.
54. וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	54. און די קינדער ישראל האבּען (עס) געטאָן;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בּעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ׃	אַזוי האבען זיי געטאָן.

Cap. II. ב

שְׁלִישִׁי | שְׁלִישִׁי

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ	2. יעדער בּיי זיין פאהנע
בְאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם	מיט צייכענס נאך זייערע פעטערליכע הייזער
יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	זאלען די קינדער ישראל לאַגערן,
מִנֶּגֶד	פון [3]ענטגעגען
סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד	אַרום דעם פערזאַמלונגס געצעלט
יַחֲנוּ׃	זאלען זיי לאַגערן.
3. וְהַחֹנִים	3. און די, וואס לאַגערן,
קֵדְמָה מִזְרָחָה	צו מאָרגען־זייט, געגען זאָנען־אויפגאַנג,
דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה	(זאל זיין) די פאהנע פון דעם לאַגער פון יהודה,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי יְהוּדָה	און אַ פירשט פיר די קינדער פון יהודה
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃	[4](איז געוועזן) נחשון, דער זוהן פון עמינדב.
4. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	4. און זיין העער און זייערע געציילטע,
אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אָלֶף	פיער און זיבּציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃	און זעקס הונדערט.
5. וְהַחֹנִים עָלָיו	5. און די, וואס לאַגערן בּיי איהם,
מַטֵּה יִשָּׂשכָר	(זאל זיין) דער שטאַם ישכר,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי יִשָּׂשכָר	און אַ פירשט פיר די קינדער פון ישכר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃	[4](איז געוועזן) נתנאל, דער זוהן פון צוער.
6. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו	6. און זיין העער און זיינע געציילטע,
אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	פיער און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
7. מַטֵּה זְבוּלֻן	7. (און בּיי איהם זאל זיין) דער שטאַם זבולון,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי־זְבוּלֻן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃	[4](איז געוועזן) אליאב, דער זוהן פון חלון.
8. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו	8. און זיין העער און זיינע געציילטע,
שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	זיבּען און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
9. כָּל־הַפְּקֻדִים	9. אַלע געציילטע
לְמַחֲנֵה יְהוּדָה	פון דעם לאַגער פון יהודה,
מְאַת אֶלֶף	(זייבּען געוועזן) הונדערט טויזענד
וּשְׁמֹנִים אֶלֶף	און אַכציג טויזענד
וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים	און זעקס טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת	און פיער הונדערט,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען;
רִאשֹׁנָה יִסָּעוּ׃	צום ערשטען זאלען זיי רייזען.
10. דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן	10. די פאהנע פון דעם לאַגער פון ראובן
תֵּימָנָה	(זאל זיין) צו זיד־זייט,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון ראובן
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃	[4](איז געוועזן) אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
11. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו	11. און זיין העער און זיינע געציילטע,
שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	זעקס און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
12. וְהַחוֹנִם עָלָיו	12. און די, וואס לאַגערן בּיי איהם,
מַטֵּה שִׁמְעוֹן	(זאל זיין) דער שטאַם שמעון

1) ד. ה. אַ מאַן ניט פון שטאַם לוי. 2) בּעאָבּאַכטונג, אָבהוט, וואַכט. 3) ווייטען. 4) זאל זיין.

וְנָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון שמעון
שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃	[1](איז געוועזן) שלומיאל, דער זוהן פון צורישדי.
13. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	13. און זיין העער און זייערע געציילטע
תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	נייען און פופציג טויזענד
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃	און דריי הונדערט.
14. וּמַטֵּה גָּד	14. און (ביי איהם זאל זיין) דער שטאַם גד,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי גָד	און אַ פירשט פיר די קינדער פון גד
אֶלְיָסָף בֶּן־רְעוּאֵל׃	[1](איז געוועזן) אליסף, דער זוהן פון רעואל.
15. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	15. און זיין העער און זייערע געציירטע,
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אָלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃	און זעקס הונדערט און פופציג.
16. כָּל־הַפְּקֻדִים	16. אַלע געציילטע
לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן	פון דעם לאַגער פון ראובן
מְאַת אֶלֶף	(זייבען געוועזן) הונדערט טויזענד
וְאֶחָד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	און איין און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת	און פיער הונדערט
וַחֲמִשִּׁים	און פופציג,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וּשְׁנִיִּם יִסָּעוּ׃	און (אַלס) צווייטע זאלען זיי רייזען.
17. וְנָסַע אֹהֶל־מוֹעֵד	17. דאַן זאל רייזען דער פערזאַמלונגס געצעלט
מַחֲנֵה הַלְוִיִּם	דער לאַגער פון די לויים
בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֹת	צווישען די לאַגערן,
כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסָּעוּ	ווי זיי לאַגערן אזוי זאלען זיי רייזען,
אִישׁ עַל־יָדוֹ	יעדער אויף זיין אָרט,
לְדִגְלֵיהֶם׃	נאך זייערע פאָהנען.
18. דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם	18. די פאָהנע פון דעם לאַגער פון אפרים
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען
יָמָּה	(זאל זיין) צו וועסט־זייט,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם	און אַ פירשט פיר די קינדער פון אפרים
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד	[1](איז געוועזן) אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד.
19. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	19. און זיין העער און זייערע געציילטע,
אַרְבָּעִים אֶלֶף	פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
20. וְעָלָיו מַטֵּה מְנַשֶּׁה	20. און ביי איהם (זאל זיין) דער שטאַם מנשה,

1) זאל זיין.

וְנָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה	און אַ פירשט פיר די קינדער פון מנשה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר	[1](איז געוועזן) גמליאל דער זוהן פון פדהצור.
21. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	21. און זיין העער און זייערע געציילטע,
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	צוויי און דרייסיג טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
22. וּמַטֵּה בִּנְיָמִן	22. און (ביי איהם זאל זיין) דער שטאַם בנימין,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון בנימין
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃	[1](איז געוועזן) אבידן, דער זוהן פון גדעוני.
23. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	23. און זיין העער און זייערע געציילטע,
חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
24. כָּל־הַפְּקֻדִים	24. אַלע געציילטע
לְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם	פון דעם לאגער פון אפרים
מְאַת אֶלֶף	(זייבען געוועזן) הונדערט טויזענד
וּשְׁמֹנַת אֲלָפִים	און אַכט טויזענד
וּמֵאָה	און הונדערט,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וּשְׁלִשִׁים יִסָּעוּ׃	און (אַלס) דריטע זאלען זיי רייזען.
25. דֶּגֶל מַחֲנֵה דָן	25. די פאָהנע פון דעם לאַגער פון דן
צָפֹנָה	(זאל זיין) צו נאָרד־זייט,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי דָן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון דן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃	(איז געוועזן) אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
26. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	26. און זיין העער און זייערע געציילטע
שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	צוויי און זעכציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת׃	און זיבען הונדערט.
27. וְהַחֹנִים עָלָיו	27. און די וואס לאַגערן ביי איהם
מַטֵּה אָשֵׁר	(זאל זיין) דער שטאַם אשר
וְנָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר	און אַ פירשט פיר די קינדער פון אשר
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃	[1](איז געוועזן) פגעיאל, דער זוהן פון עכרן,
28. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	28. און זיין העער און זייערע געציילטע
אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	איין און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
29. וּמַטֵּה נַפְתָּלִי	29. און (ביי איהם זאל זיין) דער שטאַם נפתלי,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי	און אַ פירשט פיר די קינדער פון נפתלי

אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן	(איז געוועזן) אחירע, דער זוהן פון עינן.
30. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	30. און זיין העער און זייערע געציילטע,
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
31. כָּל־הַפְּקֻדִים	31. אלע געציילטע
לְמַחֲנֵה דָן	פון דעם לאגער פון דן
מְאַת אֶלֶף	(זיינען געוועזן) הונדערט טויזענד
וְשִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	און זיבען און פופציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת	און זעקס הונדערט,
לָאַחֲרֹנָה יִסְעוּ	צום לעצטען זאלען זיי רייזען
לְדִגְלֵיהֶם׃	נאך זייערע פאהנען.
32. אֵלֶּה פְּקוּדֵי	32 דיזע זיינען די געציילטע
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער;
כָּל־פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֹת	אלע געציילטע פון די לאגערן
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	(זיינען געוועזן) זעקס הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	און דריי טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וַחֲמִשִּׁים׃	און פופציג.
33. וְהַלְוִיִּם	33. אבער די לויים
לֹא הָתְפָּקְדוּ	זיינען ניט געציילט געווארען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל.
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
34 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	34. און די קינדער ישראל האבען (עס) געטאן;
כְּכֹל	ווי אלעס
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם	אזוי האבען זיי געלאגערט נאך זייערע פאהנען,
וְכֵן נָסָעוּ	און אזוי האבען זיי געררייזט,
אִישׁ לְמִשְׁפְּחֹתָיו	יעדער נאך זיינע פאמיליען
עַל־בֵּית אֲבֹתָיו׃	ביי זיין פעטערליכען הויז.

Cap. III. ג

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת	1. און דיזע זיינען די געשלעכטער
אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה	פון אהרן און משה,
בְּיוֹם	אין דעם טאג,
דִּבֶּר יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	(ווען) דער עוויגער האט גערעדט מיט משה
בְּהַר סִינָי׃	אויף דעם בארג סיני.
2. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	2. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי־אַהֲרֹן	פון אהרן'ס זיהן:
הַבְּכֹר ׀ נָדָב	דער ערשט־געבארענער (איז געוועזן) נדב,
וַאֲבִיהוּא	און אביהוא
אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃	אלעזר און איתמר
3. אֵלֶּה שְׁמוֹת	3. דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי אַהֲרֹן	פון אהרן'ס זיהן,
הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים	די געזאלבטע פריסטערס,
אֲשֶׁר מִלֵּא יָדָם	וואס מען האט ערפילט זייער האנד
לְכַהֵן׃	פריסטערס צו זיין.
4. וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא	4. און נדב און אביהוא זיינען געשטארבען
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען,
בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה	ווען זיי האבען געבראכט פרעמדע פייער
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען
בְּמִדְבַּר סִינַי	אין דער וויסטע סיני,
וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם	און זיהן האבען זיי ניט געהאט
וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר	און אלעזר און איתמר זיינען געוועזן פריסטערס
עַל־פְּנֵי אַהֲרֹן אֲבִיהֶם	פאר אהרן, זייערע פאטער.
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	5. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה, זאגענדיג:
6. הַקְרֵב	6. פיהר צו
אֶת־מַטֵּה לֵוִי	דעם שטאם לוי,
וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם שטעלען
לִפְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פאר אהרן, דעם פריסטער,
וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ׃	און זיי זאלען איהם בעדינען
7. וְשָׁמְרוּ	7. און זיי זאלען [1]בעאָבאַכטען
אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ	וואס עס איז דא צו [1]בעאָבאַכטען פיר איהם
וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת	און וואס עס איז דא צו [1]בעאָבאַכטען
כָּל־הָעֵדָה	פיר די גאנצע געמיינדע
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאמלונגס געצעלט.

1) בעוואָרגען.

לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃	די דינסט פון דעם וואָהנונג
8. וְשָׁמְרוּ	8. און זיי זאלען בעאָבאַכטען[1]
אֶת־כָּל־כְּלֵי	אלע געפעס
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת	און די בעאָבאַכטונג
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃	די דינסט פון דעם וואָהנונג.
9. וְנָתַתָּה אֶת־הַלְוִיִּם	9. און דו זאלסט געבען די לויים
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
נְתוּנִים	געגעבען,
נְתוּנִם הֵמָּה לוֹ	געגעבען זיינען זיי צו איהם
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
10. וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו	10. און אהרן און זיינע זיהן
תִּפְקֹד	זאלסט'ו בעפוילען,
וְשָׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנָּתָם	דאס זיי זאלען היטען זייער פריסטערטהום,
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער פרעמדער וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
11. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
12. וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי	12. און איך, זעה, איך האב גענומען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לויים
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אַנשטאָט יעדען ערשט־געבאָרענעם,
פֶּטֶר רֶחֶם	(וואס) עפענט די מוטער לייב
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃	און די לויים זאלען געהערען צו מיר.
13. כִּי לִי כָּל־בְּכוֹר	13. דען צו מיר (געהערט) יעדער ערשט־געבאָרענער,
בְּיוֹם הַכֹּתִי	אין דעם טאָג, (ווען) איך האב געשלאָגען
כָל־בְּכוֹר	יעדען ערשט־געבאָרענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
הִקְדַּשְׁתִּי לִי	האב איך געהייליגט צו מיר
כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל	יעדען ערשט־געבאָרענעם אין ישראל
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה	פון מענש(ען) ביז פיה,
לִי יִהְיוּ	צו מיר זאלען זיי געהערען,
אֲנִי יְהוָֹה׃	איך בין דער עוויגער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
14. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּמִדְבַּר סִינַי	אין דער וויסטע סיני,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
15. פְּקֹד אֶת־בְּנֵי לֵוִי	15. צייל די קינדער פון לוי
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה	פון אַ מאָנאַט אַלט און העכער
תִּפְקְדֵם׃	זאלסט'ו זיי ציילען.
16. וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה	16. און משה האט זיי געציילט
עַל־פִּי יְהוָֹה	נאך דעם עוויגענס בעפעהל
כַּאֲשֶׁר צֻוָּה׃	ווי ער איז בעפוילען געוואָרען.
17. וַיִּהְיוּ־אֵלֶּה	17. און דיזע זיינען געוועזן
בְנֵי־לֵוִי	די זיהן פון לוי
בִּשְׁמֹתָם	מיט זייערע נעמען:
גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת וּמְרָרִי׃	גרשון און קהת און מררי.
18. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	18. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן	פון גרשון'ס זיהן
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען:
לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃	לבני און שמעי.
19. וּבְנֵי־קְהָת	19. און די זיהן פון קהת
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען:
עַמְרָם וְיִצְהָר	(זיינען געוועזן) עמרם און יצהר,
חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃	חברון און עזיאל.
20. וּבְנֵי מְרָרִי	20. און די זיהן פון מררי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען
מַחְלִי וּמוּשִׁי	(זיינען געוועזן) מחלי און מושי;
אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי	די פאַמיליען פון לוי
לְבֵית אֲבֹתָם׃	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
21. לְגֵרְשׁוֹן	21. פון גרשון
מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי	(איז געוועזן) די פאַמיליע פון לבני
וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי	און די פאַמיליע פון שמעי;

1) בעוואָרגען, היטען.

אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי׃	די פאמיליען פון גרשוני.
22. פְּקֻדֵיהֶם	22. זייערע געציילטע
בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר	מיט דער צאהל פון יעדען מענליכען
מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאָנאט אלט און העכער,
פְּקֻדֵיהֶם	זייערע געציילטע
שִׁבְעַת אֲלָפִים	(זיינען געוועזען) זיבען טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
23. מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי	23 די פאמיליען פון גרשוני
אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ	זאלען לאַגערן הינטער דעם וואָהנונג,
יָמָּה׃	צו וועסט־זייט.
24. וּנְשִׂיא בֵית־אָב	24. און דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לַגֵּרְשֻׁנִּי	פון גרשוני
אֶלְיָסָף בֶּן־לָאֵל׃	(איז געוועזען) אליסף, דער זוהן פון לאל.
25. וּמִשְׁמֶרֶת	25. און דער אמט
בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן	פון די קינדער פון גרשון
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט
הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל	(איז געוועזען) דער וואָהנונג און דאס געצעלט,
מִכְסֵהוּ	זיין דעקע
וּמָסַךְ	און דער פאָרהאנג
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט.
26. וְקַלְעֵי הֶחָצֵר	26. און די אומהאנגען פון דעם הויף,
וְאֶת־מָסַךְ	און דעם פאָרהאנג
פֶּתַח הֶחָצֵר	פון דעם איינגאנג פון דעם הויף,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן	וועלכע זיינען ארום דעם וואָהנונג
וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב	און ארום דעם אלטאר,
וְאֵת מֵיתָרָיו	און זיינע שטריקלעך
לְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃	(וועלכע געהערען) צו זיין גאַנצען דינסט.
27. וְלִקְהָת	27. און פון קהת
מִשְׁפַּחַת הָעַמְרָמִי	(איז געוועזען) די פאמיליע פון עמרמי
וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי	און די פאמיליע פון יצהרי
וּמִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי	און די פאמיליע פון חברוני
וּמִשְׁפַּחַת הָעָזִּיאֵלִי	און די פאמיליע פון עזיאלי;
אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי׃	די פאמיליען פון קהתי.
28. בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר	28. מיט דער צאהל פון יעדען מענליכען

מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאָנאט אלט און העכער,
שְׁמֹנַת אֲלָפִים	(זיינען געוועזען) אכט טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת	און זעקס הונדערט,
שֹׁמְרֵי	וועלכע האָבען געהיט
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃	דעם אמט פון דעם הייליג־טהום.
29. מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־קְהָת	29. די פאמיליען פון די קינדער פון קהת
יַחֲנוּ	זאָלען לאַגערן,
עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף דער זייט פון דעם וואָהנונג,
תֵּימָנָה׃	געגען זיד־זייט.
30. וּנְשִׂיא בֵית־אָב	30. און דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי	פון די פאמיליען פון קהתי,
אֱלִיצָפָן בֶּן־עֻזִּיאֵל׃	(איז געוועזען) אליצפן, דער זוהן פון עזיאל.
31. וּמִשְׁמַרְתָּם	31. און זייער אמט
הָאָרֹן וְהַשֻּׁלְחָן	(איז געוועזען) די לאַדע און דער טיש
וְהַמְּנֹרָה וְהַמִּזְבְּחֹת	און דער לייכטער און די אלטארען
וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ	און די הייליגע געפעס,
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָּהֶם	וואס מען בעדינט מיט זיי,
וְהַמָּסָךְ	און דער פאַרהאנג
וְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃	און זיין גאנצע דינסט.
32. וּנְשִׂיא	32. און דער פירשט
נְשִׂיאֵי הַלֵּוִי	פון די פירשטען פון לוי
אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן	(איז געוועזען) אלעזר, דער זוהן פון אהרן,
הַכֹּהֵן	דער פריסטער;
פְּקֻדַּת	(ער האט געהאט) די אויפזיכט
שֹׁמְרֵי	איבער די וואס האבען געהיט
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃	דעם אמט פון דעם הייליגטהום.
33. לִמְרָרִי	33. פון מררי,
מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי	(איז געוועזען) די פאמיליע פון מחלי
וּמִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי	און די פאמיליע פון מושי;
אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת מְרָרִי׃	די פאמיליען פון מררי.
34. וּפְקֻדֵיהֶם	34. און זייערע געציילטע,
בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר	מיט דער צאהל פון יעדען מענליכען,
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאָנאט אלט און העכער,
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים	(זיינען געוועזען) זעקס טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.

35. וּנְשִׂיא בֵית־אָב	35. און דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לְמִשְׁפְּחֹת מְרָרִי	פון די פאמיליען פון מררי
צוּרִיאֵל בֶּן־אֲבִיחָיִל	(איז געווען) צוריאל, דער זוהן פון אביחיל,
עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף דער זייט פון דעם וואהנונג
יַחֲנוּ	זאלען זיי לאגערן,
צָפֹנָה׃	געגען נארד־זייט.
36. וּפְקֻדַּת	36. און די אויפזיכט
מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מְרָרִי	(און) דאס אמט פון די קינדער פון מררי
קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן	(איז געווען) די ברעטער פון דעם וואהנונג
וּבְרִיחָיו	און זיינע ריגלען
וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו	און זיינע זיילען און זיינע שוועלען,
וְכָל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס
וְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃	און זיין גאנצע דינסט.
37. וְעַמֻּדֵי הֶחָצֵר	37. און די זיילען פון דעם הויף
סָבִיב	ארום
וְאַדְנֵיהֶם	און זייערע שוועלען
וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם׃	און זייערע פלעקלעך און זייערע שטריקלעך.
38. וְהַחֹנִים	38. און די, וועלכע האבען געלאגערט
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן	פאר דעם וואהנונג,
קֵדְמָה	געגען אסט־זייט,
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאמלונגס געצעלט,
מִזְרָחָה	געגען זאנען־אויפגאנג,
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו	(זיינען געווען) משה און אהרן און זיינע זיהן,
שֹׁמְרִים	(וועלכע) האבען געהיט
מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ	דאס אמט פון דעם הייליגטהום
לְמִשְׁמֶרֶת	אלס בעאבאכטונג
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער פרעמדער וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
39. כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם	39. אלע געציילטע פון די לוים,
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהֹוָה	דורך דעם עוויגען'ס בעפעהל,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער,

שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃	(זיינען געווען) צוויי און צוואנציג טויזענד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
40. וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה	40. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
פְּקֹד כָּל־בְּכֹר זָכָר	צייל יעדען מענליכען ערשט־געבארענעם
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער,
וְשָׂא	און נעהם אויף
אֵת מִסְפַּר שְׁמֹתָם׃	די צאהל פון זייערע נעמען.
41. וְלָקַחְתָּ	41. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־הַלְוִיִּם לִי	די לוים צו מיר,
אֲנִי יְהֹוָה	איך דער עוויגער,
תַּחַת כָּל־בְּכֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
וְאֵת בֶּהֱמַת הַלְוִיִּם	און די פיה פון די לויים
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם
בְּבֶהֱמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די פיה פון די קינדער ישראל.
42. וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה	42. און משה האט געציילט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
אֶת־כָּל־בְּכוֹר	יעדען ערשט־געבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אונטער די קינדער ישראל.
43. וַיְהִי	43. און עס זיינען געווען
כָל־בְּכוֹר זָכָר	אלע מענליכע ערשט־געבארענע
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון די נעמען,
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף	צוויי און צוואנציג טויזענד
שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים וּמָאתָיִם׃	צוויי הונדערט און דריי און זיבציג.
44. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	44. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
45. קַח אֶת־הַלְוִיִּם	45. נעהם די לוים
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
וְאֶת־בֶּהֱמַת הַלְוִיִּם	און די פיה פון די לויים
תַּחַת בְּהֶמְתָּם	אנשטאט זייערע פיה,

וְהָיוּ־לִי הַלְוִיִּם	און די לויים זאלען געהערען צו מיר,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
46. וְאֵת פְּדוּיֵי	46. [1]און אַלס אויסלייזונג
הַשְּׁלֹשָׁה וְהַשִּׁבְעִים וְהַמָּאתָיִם	פון די צוויי הונדערט און דריי און זיבציג
הָעֹדְפִים עַל־הַלְוִיִּם	וואס זיינען איבריג איבער די לויים
מִבְּכוֹר	פון די ערשט־געבאָרענע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל,
47. וְלָקַחְתָּ	47. זאלסט'ו נעהמען
חֲמֵשֶׁת חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים	צו פינף שקל
לַגֻּלְגֹּלֶת	פיר (יעדען) קאָפּ,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום
תִּקָּח	זאלסט'ו נעהמען,
עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשָּׁקֶל׃	צוואַנציג גרה דער שקל.
48. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף	48. און דו זאלסט געבען [2]דאס געלד
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
פְּדוּיֵי	[3](פון) די אויסגעלייזטע,
הָעֹדְפִים בָּהֶם׃	וואס זיינען איבריג אונטער זיי.
49. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	49. און משה האט גענומען
אֵת כֶּסֶף הַפִּדְיוֹם	[4]דאס געלד פון די אויסלייזונג
מֵאֵת הָעֹדְפִים	פון די, וואס זיינען איבריג
עַל פְּדוּיֵי הַלְוִיִּם׃	איבער די אויסגעלייזטע (דורך) די לויים.
50. מֵאֵת בְּכוֹר	50. פון די ערשט־געבאָרענע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לָקַח אֶת־הַכָּסֶף	האט ער גענומען דאס געלד
חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים	פינף און זעכציג
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת	און דריי הונדערט
וָאֶלֶף	און טויזענד
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
51. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה	51. און משה האט געגעבען
אֶת־כֶּסֶף הַפְּדֻיִם	דאס געלד פון די אויס־געלייזטע
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

Cap. IV. — ד

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ	2. נעהמט אויף די קאָפּ־(צאַהל)
בְּנֵי קְהָת	פון די קינדער פון קהת
מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי	פון צווישען די קינדער פון לוי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם׃	נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
3. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	3. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־בָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום העער,
לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה	צו טהאָן איין אַרבייט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
4. זֹאת עֲבֹדַת	4. דיזעס איז דער דינסט
בְּנֵי־קְהָת	פון די קינדער פון קהת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט:
קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃	דאס אַלער־הייליגסטע.
5. וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו	5. און אהרן און זיינע זיהן זאלען קומען
בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה	ווען דער לאַגער וועט דאַרפען רייזען,
וְהוֹרִדוּ	און זיי זאלען אראָב־נעהמען
אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ	דעם פאָרהאַנג [5]צור בעדעקונג
וְכִסּוּ־בָהּ	און זיי זאלען בעדעקען מיט איהר
אֵת אֲרֹן הָעֵדֻת׃	די לאַדע פון דאס צייגניס.
6. וְנָתְנוּ עָלָיו	6. און זיי זאלען לייגען אויף איהם
כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ	אַ דעקע פון תַּחַשׁ־פעלען,
וּפָרְשׂוּ	און זיי זאלען פער־שפּרייטען
בֶגֶד־כְּלִיל תְּכֵלֶת	אַ קלייד אין גאַנצען פון בלויע וואָל
מִלְמָעְלָה	פון אויבען,
וְשָׂמוּ בַּדָּיו׃	און זיי זאלען אַריינלייגען זיינע שטאַנגען,
7. וְעַל | שֻׁלְחַן הַפָּנִים	7. און אויף דעם טיש פון די שוי־(ברויט)
יִפְרְשׂוּ	זאלען זיי אויס־שפּרייטען
בֶּגֶד תְּכֵלֶת	אַ קלייד (פון) בלויע וואָל,
וְנָתְנוּ עָלָיו	און זיי זאלען געבען אויף איהם

1) און די וואס דאַרפען אויסגעלייזט ווערען. 2) זילבער. 3) אלס לייזגעלד. 4) דאס לייזגעלד. 5) פון אבשיידונג.

אֶת־הַקְּעָרֹת	די שיסלען
וְאֶת־הַכַּפֹּת	און די לעפלען
וְאֶת־הַמְּנַקִּיֹּת	און די ריינינונגס-רעהרען
וְאֵת קְשׂוֹת הַנָּסֶךְ	און די [1]שטיצען צור בעדעקונג,
וְלֶחֶם הַתָּמִיד	און די בעשטענדיגע ברויט
עָלָיו יִהְיֶה׃	זאל זיין אויף איהם.
8. וּפָרְשׂוּ עֲלֵיהֶם	8. און זיי זאלען אויס-שפרייטען אויף זיי
בֶּגֶד תּוֹלַעַת שָׁנִי	א [2]קלייד פון רויטע פאדעם,
וְכִסּוּ אֹתוֹ	און זיי זאלען איהם בעדעקען,
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	מיט א דעקע פון תחש-פעל
וְשָׂמוּ אֶת־בַּדָּיו׃	און זיי זאלען אריינ-לייגען זיינע שטאנגען.
9. וְלָקְחוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת	9. און זיי זאלען נעהמען א [2]קלייד פון בלויע וואל
וְכִסּוּ	און זיי זאלען בעדעקען
אֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר	דעם לייכטער פון בעלייכטונג
וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ	און איהרע לאמפען
וְאֶת־מַלְקָחֶיהָ	און איהרע צוואנגען
וְאֶת־מַחְתֹּתֶיהָ	און איהרע אש-פאנען,
וְאֵת כָּל־כְּלֵי שַׁמְנָהּ	און אלע איהרע אייל-געפעס
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־לָהּ	וואס מען בעדינט איהר
בָּהֶם׃	מיט זיי.[3]
10. וְנָתְנוּ אֹתָהּ	10. און זיי זאלען איהר געבען
וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ	און אלע איהרע געפעס
אֶל־מִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	אין א דעקע פון תחש-פעל,
וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃	און זיי זאלען (עס) געבען אויף דעם (טראג) שטאנג.
11. וְעַל | מִזְבַּח הַזָּהָב	11. און אויף דעם גאלדענעם אלטאר
יִפְרְשׂוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת	זאלען זיי אויס-שפרייטען א [2]קלייד פון בלויע וואל,
וְכִסּוּ אֹתוֹ	און זיי זאלען איהם בעדעקען
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	מיט א דעקע פון תחש-פעל,
וְשָׂמוּ אֶת־בַּדָּיו׃	און זיי זאלען אריינ-לייגען זיינע שטאנגען.
12. וְלָקְחוּ	12. און זיי זאלען נעהמען
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת	אלע געפעס פון בעדינען,
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־בָם	וואס מען בעדינט מיט זיי
בַּקֹּדֶשׁ	אים היילינטהום,
וְנָתְנוּ אֶל־בֶּגֶד תְּכֵלֶת	און זיי זאלען (זיי) געבען אין א קלייד פון בלויע וואל,
וְכִסּוּ אוֹתָם	און זיי זאלען (זיי) געבען
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	אין א דעקע פון תחש-פעל

וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃	און זיי זאלען (זיי) געבען אויף דעם (טראג)-שטאנג.
13. וְדִשְּׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	13. און זיי זאלען [4]אב-אשען דעם אלטאר,
וּפָרְשׂוּ עָלָיו	און זיי זאלען אויס-שפרייטען אויף איהם
בֶּגֶד אַרְגָּמָן׃	א [2]קלייד פון פורפור.
14. וְנָתְנוּ עָלָיו	14. און זיי זאלען געבען אויף איהם
אֶת־כָּל־כֵּלָיו	אלע זיינע געפעס,
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ עָלָיו	וואס מען בעדינט אויף איהם
בָּהֶם	מיט זיי:
אֶת־הַמַּחְתֹּת	די אש-פאנען,
אֶת־הַמִּזְלָגֹת	די גאפלען
וְאֶת הַיָּעִים	און די שויפלען
וְאֶת הַמִּזְרָקֹת	און די שפרענג-בעקענס,
כֹּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ	אלע געפעס פון דעם אלטאר
וּפָרְשׂוּ עָלָיו	און זיי זאלען אויסשפרייטען אויף איהם
כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ	א דעקע פון תחש-פעל
וְשָׂמוּ בַדָּיו׃	און זיי זאלען אריינ-לייגען זיינע שטאנגען.
15. וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו	15. און ווען אהרן און זיינע זיהן וועלען ענדיגען
לְכַסֹּת אֶת־הַקֹּדֶשׁ	[צו] בעדעקען דאס היילינטהום
וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ	און אלע געפעס פון היילינ־טהום,
בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה	ווען דער לאגער דארף רייזען,
וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ	דאן זאלען נאכהער קומען
בְנֵי־קְהָת	די קינדער פון קהת
לָשֵׂאת	צו טראגען,
וְלֹא־יִגְּעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	אבער זיי זאלען ניט אנריה־רען [אן] דאס היילינטהום,
וָמֵתוּ	זאנסט וועלען זיי שטארבען
אֵלֶּה מַשָּׂא בְנֵי־קְהָת	דיזעס איז [5]דאס טראגען פון די קינדער פון קהת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט.
16. וּפְקֻדַּת אֶלְעָזָר	16 און די אויפזיכט פון אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער,
שֶׁמֶן הַמָּאוֹר	(זאל זיין) די אייל פון בעלייכטונג
וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער-ווערק פון די געווירצען,
וּמִנְחַת הַתָּמִיד	און דער בעשטענדיגער שפייז אפפער,
וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאלב־אייל,
פְּקֻדַּת כָּל־הַמִּשְׁכָּן	די אויפזיכט (איבער) דעם גאנצען וואהנונג
וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ	און אלעס וואס איז אין איהם
בְּקֹדֶשׁ וּבְכֵלָיו׃	אין היילינטהום און אין זיינע געפעס.

1) קאנען פון דעם טראנק־אפפער. 2) טוך, געוואנד. 3) ד. ה. וואס מען געברויכט זיי צום לייכטער.
4) אראב־נעהמען די אש פון דעם אלטאר. 5) די לאסט.

מַפְטִיר	מַפְטִיר
17. וַיְדַבֵּר יְהוָה	17. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
18. אַל־תַּכְרִיתוּ	18. איהר זאלט ניט לאזען אויסראָטען
אֶת־שֵׁבֶט	דעם שטאַם
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי	פון די פאַמיליען פון דעם קהתי,
מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם׃	פון צווישען די לויים.
19. וְזֹאת ׀ עֲשׂוּ לָהֶם	19. זאָנדערן דיזעס טהוט פיר זיי,
וְחָיוּ וְלֹא יָמֻתוּ	דאס זיי זאלען לעבען בלייבען און ניט שטאַרבען,
בְּגִשְׁתָּם	ווען זיי ווערען זיך דערנעהנטערן
אֶת־קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים	צום אַלער־הייליגסטען:
אַהֲרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ	אהרן און זיינע זיהן זאלען קומען,
וְשָׂמוּ אוֹתָם	און זיי זאלען זיי שטעלען
אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ	יעדען מאַן צו זיין דינסט
וְאֶל־מַשָּׂאוֹ׃	און צו זיין לאַסט.
20. וְלֹא־יָבֹאוּ לִרְאוֹת	20. און זיי זאלען ניט קומען צו זעהן;
כְּבַלַּע אֶת־הַקֹּדֶשׁ	ווי מען [1]בעדעקט דאס הייליגטהום,
וָמֵתוּ׃	זאָנסט ווערען זיי שטאַרבען.

נָשֹׂא NASO

21. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	21. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
22. נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ	22. נעהם אויף די קאָפּ־(צאַהל)
בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם־הֵם	אויך פון די קינדער פון גרשון,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאַמיליען.
23. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	23. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	ביז פופציג יאהר
תִּפְקֹד אוֹתָם	זאלסט'ו זיי ציילען,
כָּל־הַבָּא	יעדער וואס קומט
לִצְבֹא צָבָא	מיט־צו־ציהען אין העער
לַעֲבֹד עֲבֹדָה	צו דינען א דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין פערזאַמלונגס־געצעלט.

24. זֹאת עֲבֹדַת	24. דיזעס איז דער דינסט
מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי	פון די פאַמיליען פון גרשני,
לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא׃	צו דינען און צו טראָגען.
25. וְנָשְׂאוּ	25. און זיי זאלען טראָגען
אֶת־יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן	די פאָרהאַנגען פון דעם וואָהנונג
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	און דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
מִכְסֵהוּ	זיין דעקע
וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ	און די דעקע פון די תחש־(פעלען),
אֲשֶׁר־עָלָיו מִלְמָעְלָה	וועלכע איז אויף איהם פון אויבען,
וְאֶת־מָסַךְ	און דעם פאָרהאַנג
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
26. וְאֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר	26. און די אומהאַנגען פון דעם הויף
וְאֶת־מָסַךְ ׀ פֶּתַח	און דעם פארהאנג פון דעם איינגאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר	פון דעם טויער פון דעם הויף,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן	וועלכער איז אַרום דעם וואָהנונג
וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב	און אַרום דעם אַלטאַר
וְאֵת מֵיתְרֵיהֶם	און זייערע שטריקלעך
וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם	און אַלע געפעס פון זייער דינסט,
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה	און אלעס, וואס עס איז דאָ צו טהאָן
לָהֶם	ביי זיי,
וְעָבָדוּ׃	און זיי זאלען (עס) טהאָן.
27. עַל־פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו	27. אויף דעם בעפעהל פון אהרן און זיינע זיהן
תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדַת	זאָל זיין דער גאַנצער דינסט
בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי	פון די קינדער פון גרשוני,
לְכָל־מַשָּׂאָם	ביי זייער גאַנצען לאַסט
וּלְכֹל עֲבֹדָתָם	און ביי זייער גאַנצען דינסט,
וּפְקַדְתֶּם עֲלֵיהֶם	און איהר זאלט זיי [2]אַנ־פערטרויען
בְּמִשְׁמֶרֶת	אין אַמט
אֵת כָּל־מַשָּׂאָם׃	זייער גאַנצען לאַסט.
28. זֹאת עֲבֹדַת	28. דיזעס איז דער דינסט
מִשְׁפְּחֹת	פון די פאַמיליען
בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי	פון די קינדער פון גרשוני
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט
וּמִשְׁמַרְתָּם	און זייער אַמט (זאָל זיין)
בְּיַד אִיתָמָר	אונטער די האַנד פון איתמר
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער.

1) פערהילט. 2) איבערגעבען.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
29. בְּנֵי מְרָרִי	29. די קינדער פון מררי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית־אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
תִּפְקֹד אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי ציילען.
30. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	30. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר
תִּפְקְדֵם	זאלסט'ו זיי ציילען,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדען, וואס קומט צום הער,
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת	דעם דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
31. וְזֹאת	31. און דיזעס (איז)
מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם	זייער טראג־אמט,
לְכָל־עֲבֹדָתָם	נאך זייער גאנצען דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	בייס פערזאמלונגס־געצעלט,
קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן	די ברעטער פון דעם וואהנונג
וּבְרִיחָיו	און זיינע ריגלען
וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו׃	און זיינע זיילען און זיינע שוועלען,
32. וְעַמּוּדֵי הֶחָצֵר	32. און די זיילען פון דעם הויף
סָבִיב	ארום
וְאַדְנֵיהֶם	און זייערע שוועלען
וִיתֵדֹתָם	און זייערע פלעקלעך
וּמֵיתְרֵיהֶם	און זייערע שטריקלעך
לְכָל־כְּלֵיהֶם	מיט אלע זייערע געפעס
וּלְכֹל עֲבֹדָתָם	און מיט זייער גאנצען דינסט;
וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ	און מיט נעמען זאלט איהר (זיי) צו־ציילען
אֶת־כְּלֵי	די געפעס
מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם׃	פון זייער טראג־אמט.
33. זֹאת עֲבֹדַת	33. דיזעס איז דער דינסט
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי	פון די פאמיליען פון די קינדער פון מררי
לְכָל־עֲבֹדָתָם	נאך זייער גאנצען דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	און דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
בְּיַד אִיתָמָר	דורך איתמר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער.

34. וַיִּפְקֹד	34. און עס האבען געציילט
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן
וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה	און די פירשטען פון די געמיינדע
אֶת־בְּנֵי הַקְּהָתִי	די קינדער פון קהתי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען
וּלְבֵית אֲבֹתָם׃	און נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
35. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	35. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום הער,
לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד	צום דינסט ביים פערזאמלונגס־געצעלט.
36. וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	36. און עס זיינען געווען זייערע געציילטע,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
אַלְפַּיִם	צוויי טויזענד
שְׁבַע מֵאוֹת	זיבען הונדערט
וַחֲמִשִּׁים׃	און פופציג.
37. אֵלֶּה פְקוּדֵי	37. דיזע זיינען די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי	פון די פאמיליען פון קהתי,
כָּל־הָעֹבֵד	יעדער, וואס האט געדינט,
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	ביים פערזאמלונגס געצעלט
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגענ'ס בעפעהל
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.
38. וּפְקוּדֵי	38. און די געציילטע
בְּנֵי גֵרְשׁוֹן	פון די קינדער פון גרשון,
לְמִשְׁפְּחוֹתָם	נאך זייערע פאמיליען
וּלְבֵית אֲבֹתָם׃	און נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
39. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	39. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום הער,
לַעֲבֹדָה	צום דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	ביים פערזאמלונגס געצעלט

40. וַיִּהְיוּ פְּקֻדֵיהֶם	40. און עס זיינען געווען זייערע געציילטע
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת	צוויי טויזענד און זעקס הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים׃	און דרייסיג.
41. אֵלֶּה פְקוּדֵי	41. דיזע זיינען די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן	פון די פאמיליען פון די קינדער פון גרשון,
כָּל־הָעֹבֵד	יעדער, וואס דינט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	ביים פערזאמלונגס געצעלט
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָה׃	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל.
42. וּפְקוּדֵי	42. און די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי	פון די פאמיליען פון די קינדער פון מררי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם׃	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
43. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	43. פון דרייסיג יאהר אלט,
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום העער
לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד	צום דינסט ביים פערזאמלונגס געצעלט.
44. וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	44. און עס זיינען געווען זייערע געציילטע
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	דריי טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
45. אֵלֶּה פְקוּדֵי	45. דיזע זיינען די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי	פון די פאמיליען פון די קינדער פון מררי,
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל,
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.
46. כָּל־הַפְּקֻדִים	46. אלע געציילטע,
אֲשֶׁר פָּקַד	וועלכע עס האבען געציילט
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן
וּנְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל	און די פירשטען פון ישראל
אֶת־הַלְוִיִּם	די לויים,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען
וּלְבֵית אֲבֹתָם׃	און נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
47. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	47. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־הַבָּא לַעֲבֹד	יעדער, וואס קומט צום דינען
עֲבֹדַת עֲבֹדָה	דינסט פון ארבייט
וַעֲבֹדַת מַשָּׂא	אדער דינסט פון טראגען
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	ביים פערזאמלונגס געצעלט
48. וַיִּהְיוּ פְּקֻדֵיהֶם	48. און עס זיינען געווען זייערע געציילטע
שְׁמֹנַת אֲלָפִים	אכט טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וּשְׁמֹנִים׃	און אכציג.
49. עַל־פִּי יְהוָה	49. אויף דעם עוויגענ'ס בעפעהל
פָּקַד אוֹתָם	האט מען זיי געציילט
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה
אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ	יעדען מאן אויף זיין דינסט
וְעַל־מַשָּׂאוֹ	און אויף זיין לאסט,
וּפְקֻדָיו	און זיינע געציילטע,[1]
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

ה — Cap. V.

שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפויל די קינדער ישראל,
וִישַׁלְּחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה	דאס זיי זאלען ארויס־שיקען פון דעם לאגער
כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב	יעדען [2]אויס־זעציגען און יעדען [3]פליסיגען
וְכֹל טָמֵא לָנָפֶשׁ׃	און יעדען אונרייינעם פון א (טויטע) פערזאן.
3. מִזָּכָר עַד־נְקֵבָה	3. פון מאנס־פערזאן ביז פרויענ־צימער
תְּשַׁלֵּחוּ	זאלט איהר ארויס־שיקען,
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער
תְּשַׁלְּחוּם	זאלט איהר זיי ארויס־שיקען
וְלֹא יְטַמְּאוּ	אום זיי זאלען ניט פעראונ־רייניגען
אֶת־מַחֲנֵיהֶם	זייערע לאגערען,
אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן	וואס איך וואהן

1) ד. ה. און די צייל, נגען איז צוגעגאנגען ווי דער עוויגער א. ז. וו. 2) קרעציגען. 3) זאמען־פליסיגען.

בְּתוֹכָם׃	צווישען זיי.
4. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	4. און עס האבען אזוי געטאָן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתָם	און זיי האבען זיי אַרויס־געשיקט
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אזוי האבען געטאָן די קינדער ישראל.
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
6. דַּבֵּר	6. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	אַ מאַן אָדער אַ פרוי,
כִּי יַעֲשׂוּ	ווען זיי וועלען טהאָן
מִכָּל־חַטֹּאת הָאָדָם	פון אירגענד וועלכע זינד [1]פון מענשען
לִמְעֹל מַעַל בַּיהוָה	[2]צו בעגיין [3]אונטרייהייט געגען דעם עוויגען,
וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	און יענע פערזאָן וועט זיך פערשולדיגען.
7. וְהִתְוַדּוּ	7. דאַן זאָלען זיי בעקענען
אֶת־חַטָּאתָם	זייער זינד,
אֲשֶׁר עָשׂוּ	וועלכע זיי האבען געטאָן,
וְהֵשִׁיב אֶת־אֲשָׁמוֹ	און ער זאל צוריק־קעהרען זיין שולד
בְּרֹאשׁוֹ	[4]אין פול
וַחֲמִישִׁתוֹ	און אַ פינפטעל דאַפון
יֹסֵף עָלָיו	זאל ער צו־לייגען צו איהם,
וְנָתַן	און ער זאל עס געבען
לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ׃	צו דעם, צו וועמען ער איז שולדיג.
8. וְאִם־אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל	8. אבער אויב דער מאַן האט קיין פערוואַנדטען,[5]
לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו	צוריק־צו־קעהרען צו איהם דאס פערשולדעטע,
הָאָשָׁם	(דאַן זאל געהערען) דאס פערשולדעטע,
הַמּוּשָׁב	וואס ווערט צוריק געקערט,
לַיהוָה	צום עוויגען,
לַכֹּהֵן	פיר דעם פריסטער,
מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים	אויסער דעם ווידער פון פערגעבונג,
אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ עָלָיו׃	מיט וועלכען מען פערגיבט פיר איהם.
9. וְכָל־תְּרוּמָה	9. און יעדע [6]גאַבע
לְכָל־קָדְשֵׁי	פון אלע [7]הייליגע זאַכען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַכֹּהֵן	וועלכע זיי וועלען ברייגגען צום פריסטער,
לוֹ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו איהם.[8]
10. וְאִישׁ	10. [9]און יעדער מאַן
אֶת־קֳדָשָׁיו	זיינע [9]הייליגע זאַכען
לוֹ יִהְיוּ	זאָלען געהערען צו איהם;
אִישׁ אֲשֶׁר־יִתֵּן לַכֹּהֵן	ווען אַ מאַן וועט געבען צום פריסטער,
לוֹ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו איהם.[10]

רְבִיעִי

11. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ 12 דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
כִּי־תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל׃
13. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־זֶרַע וְנֶעְלַם
מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד
אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה׃ 14. וְעָבַר
עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִוא
נִטְמָאָה אוֹ־עָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא
אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה׃ 15. וְהֵבִיא
הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת־
קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח
שְׂעֹרִים לֹא־יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו
לְבֹנָה כִּי־מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן
מַזְכֶּרֶת עָוֹן׃ 16. וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן
וְהֶעֱמִדָהּ לִפְנֵי יְהוָה׃ 17. וְלָקַח הַכֹּהֵן
מַיִם קְדֹשִׁים בִּכְלִי־חָרֶשׂ וּמִן־הֶעָפָר אֲשֶׁר
יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן
אֶל־הַמָּיִם׃ 18. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה
לִפְנֵי יְהוָה וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן
עַל־כַּפֶּיהָ אֵת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת
הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים׃
19. וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה
אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ וְאִם־לֹא שָׂטִית

1) אדער: געגען. 2) און וועט (דאַדורך) בעגיין א. ז. וו. ד. ה. ער וועט טהאָן אונרעכט געגען אַ מענשען אין אייגענטהום און וועט דאַדורך קומען צו שווערען פאַלש; זעה רש"י. 3) פאַלשקייט, פערברעכען. 4) ד. ה. דעם פולען ווערטה, אדער: נאָך זיין הויפּט־בעטראַג, אדער: צום ערשטען. 5) ד. ה. ווען דער בערויבטער אַליין איז געשטאָרבען און ער האט קיינע יורשים. זעה רש"י. 6) הייב־אָפּפער. 7) הייליגטהימער. 8) ד. ה. צום פריסטער. 9) ד. ה. און יעדען מאַנס הייליגע זאַכען. 10) ד. ה. ער מעג געבען וועלכען פריסטער ער וויל.

טְמֵאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים
הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה׃ 20. וְאַתְּ כִּי שָׂטִית
תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ
אֶת־שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ׃ 21. וְהִשְׁבִּיעַ
הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר
הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יִתֵּן יְהוָה אוֹתָךְ לְאָלָה
וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ עַמֵּךְ בְּתֵת יְהוָה אֶת־
יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת וְאֶת־בִּטְנֵךְ צָבָה׃ 22. וּבָאוּ
הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לַצְבּוֹת
בֶּטֶן וְלַנְפִּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן ׀ אָמֵן׃
23. וְכָתַב אֶת־הָאָלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר
וּמָחָה אֶל־מֵי הַמָּרִים׃ 24. וְהִשְׁקָה אֶת־
הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָהּ
הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים׃ 25. וְלָקַח הַכֹּהֵן
מִיַּד הָאִשָּׁה אֵת מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת־
הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־
הַמִּזְבֵּחַ׃ 26. וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְאַחַר
יַשְׁקֶה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמָּיִם׃ 27. וְהִשְׁקָהּ
אֶת־הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם־נִטְמְאָה וַתִּמְעֹל
מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים
לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ
וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ׃
28. וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא
וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע׃ 29. זֹאת תּוֹרַת
הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ
וְנִטְמָאָה׃ 30. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו
רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת־
הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת
כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ 31. וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן
וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת־עֲוֹנָהּ׃

ה · Cap. V.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	א מאַן אָדער אַ פרוי,
כִּי יַפְלִא	ווען ער וועט זיך [1]אָבזונדערן
לִנְדֹּר	צו־צוזאָגען
נֶדֶר נָזִיר	אַ [2]צוזאָג פון איין [3]געווייה־טען
לְהַזִּיר לַיהוָה׃	זיך [4]צו ווייהען צום עוויגען,
3. מִיַּיִן וְשֵׁכָר	3. פון וויין און שטאַרקע געטראַנק
יַזִּיר	זאל ער זיך אָבשיידען,
חֹמֶץ יַיִן	עסיג פון וויין
וְחֹמֶץ שֵׁכָר	און עסיג פון שטאַרקע געטראַנק
לֹא יִשְׁתֶּה	זאל ער ניט טרינקען,
וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים	און יעדען [5]אויפגוס פון טרויבען
לֹא יִשְׁתֶּה	זאל ער ניט טרינקען,
וַעֲנָבִים	און טרויבען,
לַחִים וִיבֵשִׁים	[6]פייכטע אדער טרוקענע,
לֹא יֹאכֵל׃	זאל ער ניט עסען.
4. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ	4. אַלע טעג פון זיין [7]ווייהע
מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה	פון אַלעס, וואס ווערט געמאַכט
מִגֶּפֶן הַיַּיִן	פון וויינשטאָק,
מֵחַרְצַנִּים וְעַד־זָג	[8]פון די קערנער [8]ביז דעם שאָלעכץ,
לֹא יֹאכֵל׃	זאל ער ניט עסען.
5. כָּל־יְמֵי	5. אַלע טעג
נֶדֶר נִזְרוֹ	פון דעם [2]צוזאָג פון זיין [7]ווייהע
תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר	זאל קיין גאָל־מעסער אַריבער־גיין
עַל־רֹאשׁוֹ	איבער זיין קאָפּ,
עַד־מְלֹאת הַיָּמִם	ביז עס וועלען פול ווערען די טעג,
אֲשֶׁר־יַזִּיר לַיהוָה	וואס ער וועט זיך ווייהען צום עוויגען,
קָדֹשׁ יִהְיֶה	זאל ער זיין הייליג,
גַּדֵּל פֶּרַע	ער זאל לאָזען וואַקסען [9]ווילד
שְׂעַר רֹאשׁוֹ׃	די האָר פון זיין קאָפּ.
6. כָּל־יְמֵי הַזִּירוֹ לַיְיָ	6. אַלע טעג פון זיין ווייהען זיך צום עוויגען,
עַל־נֶפֶשׁ מֵת	ביי אַ טויטע פערזאָן
לֹא יָבֹא׃	זאל ער ניט קומען
7. לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ	7. צו זיין פאַטער אדער צו זיין מוטער,
לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ	צו זיין ברודער אדער צו זיין שוועסטער,
לֹא־יִטַּמָּא לָהֶם	זאל ער זיך ניט פעראונרייניגען צו זיי,

1) אויסצייכנען, וואונדערבאר זיין. 2) געליבדע 3) ענטהאלטזאַמען, צוריק־געהאַלטענעם (פון געוויסע זאַכען); אָבגעשיידעטען. 4) אָבצושיידען 5) ווייקונג, ליקער. 6) פרישע 7) אבשיידונג 8) סיי. 9) פריי.

בְּמֹתָם	ווען זיי שטאַרבען,
כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו	דען די [1]ווייהע פון זיין גאָט
עַל־רֹאשׁוֹ׃	איז אויף זיין קאָפּ.
8. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ	8. די גאַנצע צייט פון זיין [1]ווייהע
קָדֹשׁ הוּא לַיהוָה׃	איז ער הייליג צום עוויגען.
9. וְכִי־יָמוּת מֵת עָלָיו	9. און ווען איינער וועט שטאַרבען ביי איהם
בְּפֶתַע פִּתְאֹם	גאַנץ פּלוצלינג,
וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ	און ער האט פעראונרייניגט [2]זיין געווייהטען קאָפּ,
וְגִלַּח רֹאשׁוֹ	דאַן זאל ער [3]אָבגאָלען זיין קאָפּ
בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ	אין דעם טאג פון זיין רייניגונג,
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
יְגַלְּחֶנּוּ׃	זאל ער [4]איהם [3]אָבגאָלען.
10 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי	10. און אויף דעם אַכטען טאָג
יָבִא שְׁתֵּי תֹרִים	זאל ער ברייגגען צוויי טורטעל טויבען
אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה	אדער צוויי יונגע טויבען
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פּריסטער,
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום אַנייגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
11. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן	11. און דער פּריסטער זאל [5]מאַכען
אֶחָד לְחַטָּאת	איינע פיר אַ זינד־אָפּפער
וְאֶחָד לְעֹלָה	און איינע פיר אַ בראַנד־אָפּפער,
וְכִפֶּר עָלָיו	און ער זאל פערגעבען פיר איהם,
מֵאֲשֶׁר חָטָא	דאַפיר וואס ער האט געזינדיגט
עַל־הַנָּפֶשׁ	ביי די (טויטע) פערזאָן,
וְקִדַּשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ	און ער זאל הייליגען זיין קאָפּ
בַּיּוֹם הַהוּא׃	אין יענעם טאג.
12. וְהִזִּיר לַיהוָה	12. און ער זאל זיך ווייהען צום עוויגען
אֶת־יְמֵי נִזְרוֹ	די טעג פון זיין ווייהע,[6]
וְהֵבִיא	און ער זאל ברייגגען
כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ	אַ לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְאָשָׁם	פיר א שולד־אָפּפער,
וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים	און די ערסטע טעג
יִפְּלוּ	[6]זייגען פערפאַלען
כִּי טָמֵא נִזְרוֹ׃	דען זיין ווייהע איז פעראונרייניגט געוואָרען.
13. וְזֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר	13. און דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם געווייהטען:
בְּיוֹם מְלֹאת	אין דעם טאָג ווען עס ווערען פול
יְמֵי נִזְרוֹ	די טעג פון זיין [1]ווייהע,
יָבִיא אֹתוֹ	זאל מען איהם ברייגגען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום איינגאַנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט.
14. וְהִקְרִיב	14. און ער זאל ברייגגען
אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה	זיין אָפּפער צום עוויגען
כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָמִים אֶחָד	איין לאַם פון א יאהר אלט אָהן א פעהלער,
לְעֹלָה	פיר א בראַנד־אָפּפער,
וְכַבְשָׂה אַחַת	און איין ווייבליכעס לאַם
בַּת־שְׁנָתָהּ	פון איין יאהר אַלט,
תְּמִימָה	אָהן א פעהלער,
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפּפער,
וְאַיִל־אֶחָד	און איין ווידער,
תָּמִים	אָהן אַ פעהלער,
לִשְׁלָמִים׃	פיר אַ פרידענס אָפּפער.
15. וְסַל מַצּוֹת	15. און אַ קאָרב אונגעזויערטע ברויט
סֹלֶת	פון פיינע מעהל,
חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	קוכענס געמישט מיט אייל
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	און אונגעזייערטע קיכלעך
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן	בעשמירט מיט אייל,
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם׃	און זייער שפּייז־אָפּפער און זייער טראַנק־אָפּפער.
16. וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן	16. און דער פּריסטער זאל ברייגגען
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
וְעָשָׂה אֶת־חַטָּאתוֹ	און ער זאל [5]מאַכען זיין זינד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלָתוֹ׃	און זיין בראַנד־אָפּפער.
17. וְאֶת־הָאַיִל יַעֲשֶׂה	17. און דעם ווידער זאל ער [5]מאַכען
זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה	אַ פרידענס־שלאַכטונג צום עוויגען
עַל סַל הַמַּצּוֹת	מיט דעם קאָרב אוגעזייער־טע ברויט,
וְעָשָׂה הַכֹּהֵן	און דער פּריסטער זאל מאַכען
אֶת־מִנְחָתוֹ	זיין שפּייז־אָפּפער
וְאֶת־נִסְכּוֹ׃	און זיין טראַנק־אָפּפער.
18. וְגִלַּח הַנָּזִיר	18. און דער געווייהטער זאל [3]אָבגאָלען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט
אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ	זיין געווייהטען קאָפּ,
וְלָקַח	און ער זאל נעהמען
אֶת־שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ	די האָר פון [2]זיין געווייהטען קאָפּ,
וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ	און זאל (עס) לייגען אויף דעם פייער,

1) אָבשיידונג. 2) דעם קאָפּ פון זיין ווייהע. 3) אָבשערען. 4) דעם קאָפּ. 5) צו בערייטען, אָפּפערן. 6) ד. ה. ער מוז ווידער זיך ווייהען אויף אזוי לאַנג ווי ער האט זיך צוגעזאגט 7) פאַלען אָב, ד. ה. ווערען ניט אריינגערעכענט.

אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים׃	וואס איז אונטער די פרידענס־שלאכטונג.
19. וְלָקַח הַכֹּהֵן	19. און דער פריסטער זאל נעהמען
אֶת־הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה	דעם געקאכטען [1]שולטער
מִן־הָאַיִל	פון דעם ווידער
וְחַלַּת מַצָּה אַחַת	און איין אונגעזייערטען קוכען
מִן־הַסַּל	פון דעם קארב
וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד	און איין אונגעזייערטע קיכעל,
וְנָתַן	און ער זאל עס לייגען
עַל־כַּפֵּי הַנָּזִיר	אויף די הענד פון דעם געווייהטען
אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ	נאכדעם ווי ער האט אבגעגאלט
אֶת־נִזְרוֹ׃	זיין געווייהטען (קאפ).
20. וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן	20. און דער פריסטער זאל זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	([2]אלס) בעוועגונגס־אפפער פיר דעם עוויגען,
קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן	עס איז הייליג פיר דעם פריסטער
עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה	מיט די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אפפער
וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און מיט דעם שענקער פון דעם הייב־אפפער,
וְאַחַר	און נאכדעם
יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן׃	מעג דער געווייהטער טרינקען וויין.
21. זֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר	21. דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם געווייהטען,
אֲשֶׁר יִדֹּר	[3]וועלכער וועט זיך צוזאגען,
קָרְבָּנוֹ לַיהוָה	[3](און) זיין אפפער צום עוויגען
עַל־נִזְרוֹ	וועגען זיין ווייהע,
מִלְּבַד	אויסער דעם,
אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ	וואס זיין האנד וועט גרייכען;[4]
כְּפִי נִדְרוֹ	ווי זיין צוזאג,
אֲשֶׁר יִדֹּר	וואס ער וועט צוזאגען,
כֵּן יַעֲשֶׂה	אזוי זאל ער טהאן,
עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ׃	[5]אויסער דאס געזעטץ פון זיין ווייהע.
22. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
23. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן	23. רייד צו אהרן
וְאֶל־בָּנָיו	און צו זיינע זיהן,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כֹּה תְבָרְכוּ	אזוי זאלט איהר בענשען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל;
אָמוֹר לָהֶם׃	[6]זאגט צו זיי:
24. יְבָרֶכְךָ יְהוָה	24. דער עוויגער זאל דיך בענשען,
וְיִשְׁמְרֶךָ׃	און ער זאל דיך היטען.
25. יָאֵר יְהוָה׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ	25. דער עוויגער [7]זאל לייכטען זיין געזיכט צו דיר,
וִיחֻנֶּךָּ׃	און ער זאל דיך גנעדיגען.
26. יִשָּׂא יְהוָה׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ	26. דער עוויגער זאל [8]אויפהויבען זיין געזיכט צו דיר
וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃	און ער זאל דיר מאכען פרידען.
27. וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי	27. און זיי זאלען לייגען מיין נאמען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויף די קינדער ישראל,
וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃	און איך וועל זיי בענשען.

Cap. VII. ז

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיְהִי	1. און עס איז געוועזען
בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה	אין דעם טאג, (ווען) משה האט געענדיגט
לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן	אויפ־צו־שטעלען דעם וואהנונג,
וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ	און ער האט איהם געזאלבט
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט געהייליגט איהם
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דעם אלטאר
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס,
וַיִּמְשָׁחֵם	און ער האט זיי געזאלבט
וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃	און ער האט זיי געהייליגט,
2. וַיַּקְרִיבוּ	2. דאן האבען געבראכט
נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	די פירשטען פון ישראל,
רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם	די הייפטער פון זייערע פעטערליכע הייזער
הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטֹּת	דאס זיינען די פירשטען פון די שטאמען,
הֵם הָעֹמְדִים	דאס זיינען די, וועלכע זיינען געשטאנען
עַל־הַפְּקֻדִים׃	ביי די געציילטע.
3. וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם	3. און זיי האבען געבראכט זייער אפפער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען:
שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב	זעקס בעדעקטע וועגען
וּשְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר	און צוועלף רינדער,
עֲגָלָה	א וואגען

1) פאדער־פערטעל. 2) א בעוועגונג. 3) אדער: וועלכער וועט צוזאגען זיין אפפער א. ז. וו. 4) ד. ה. ווען ער איז אימשטאנדע נאך צו געבען. 5) נעבסט, מיט, צו. 6) זאגענדיג. 7) ד. ה. פריינדליך זיין. 8) צו־ווענדען.

עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים	[1]אויף צוויי פירשטען,
וְשׁוֹר לְאֶחָד	און איין אקס פיר איינעם,
וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם	און זיי האבען זיי געבראכט
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן׃	פאר דעם וואהנונג.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
5. קַח מֵאִתָּם	5. נעהם (עס) פון זיי,
וְהָיוּ לַעֲבֹד	און זיי זאלען זיין צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת	די דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְנָתַתָּה אוֹתָם	און דו זאלסט זיי געבען
אֶל־הַלְוִיִּם	צו די לויים
אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ׃	יעדען נאך זיין דינסט.
6. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	6. און משה האט גענומען
אֶת־הָעֲגָלֹת	די וועגען
וְאֶת־הַבָּקָר	און די רינדער,
וַיִּתֵּן אוֹתָם	און ער האט זיי געגעבען
אֶל־הַלְוִיִּם׃	צו די לויים.
7. אֵת ׀ שְׁתֵּי הָעֲגָלוֹת	7. [די] צוויי וועגען
וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר	און [די] פיער רינדער
נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן	האט ער געגעבען צו די קינדער פון גרשון
כְּפִי עֲבֹדָתָם׃	נאך זייער דינסט.
8. וְאֵת ׀ אַרְבַּע הָעֲגָלֹת	8. און [די] פיער וועגען
וְאֵת שְׁמֹנַת הַבָּקָר	און [די] אכט רינדער
נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי	האט ער געגעבען צו די קינדער פון מררי,
כְּפִי עֲבֹדָתָם	נאך זייער דינסט,
בְּיַד אִיתָמָר	אונטער די [2]האנד פון איתמר
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער.
9. וְלִבְנֵי קְהָת	9. אבער צו די קינדער פון קהת
לֹא נָתָן	האט ער ניט געגעבען,
כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ	דען דער דינסט פון הייליגטהום
עֲלֵהֶם	(איז געווען) אויף זיי,
בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ׃	אויף דעם [3]שולטער פלעגען זיי (עס) טראגען.
10. וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים	10. און די פירשטען האבען געבראכט
אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	די איינוויהונגס־(גאבע) פון דעם אלטאר
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ	אין דעם טאג, ווען ער איז געזאלבט געווארען,

וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים	און די פירשטען האבען געבראכט
אֶת־קָרְבָּנָם	זייער אפפער
לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃	פאר דעם אלטאר.
11. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם	איין פירשט [פיר] יעדען טאג
נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם	איין פירשט [פיר] יעדען טאג
יַקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם	זאלען זיי [4]בריינגען זייער אפפער
לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃	צו די איינוויהונג פון דעם אלטאר.
12. וַיְהִי	12. און עס איז געווען,
הַמַּקְרִיב	דער וואס האט געבראכט
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אויף דעם ערשטען טאג
אֶת־קָרְבָּנוֹ	זיין אפפער,
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב	נחשון, דער זוהן פון עמינדב,
לְמַטֵּה יְהוּדָה׃	פון דעם שטאם יהודה.
13. וְקָרְבָּנוֹ	13. און זיין אפפער (איז געווען)
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	איז געווען איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער בעקען,
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	זיבציג שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט איל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אפפער.
14. כַּף אַחַת	14. איין [5]לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאלד,
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
15. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	15. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אפפער.
16. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	16. איין ציגען־באק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אפפער.
17. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	17. און פיר א פרידענס־שלאכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס.

1) פון, פיר. 2) אויפזיכט. 3) אקסעל. 4) דארברייינגען, אפפערן. 5) שאלע.

עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף,
זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן	דיזעס איז דער אָפפער פון נחשון,
בֶּן־עַמִּינָדָב׃	דער זוהן פון עמינדב.
18. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי	18. אויף דעם צווייטען טאג
הִקְרִיב	האט געאָפפערט
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר	נתנאל, דער זוהן פון צוער
נְשִׂיא יִשָּׂשכָר׃	דער פירשט פון ישכר.
19. הִקְרִב אֶת־קָרְבָּנוֹ	19. ער האט געבראכט זיין אָפפער,
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	איז געווען איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער בעקען,
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	זיבציג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אָפפער.
20. כַּף אַחַת	20. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
21. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	21. איין יונגע שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראַנד־אָפפער.
22. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	22. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפפער.
23. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	23. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף,
זֶה קָרְבַּן נְתַנְאֵל	דיזעס איז דער אָפפער פון נתנאל,
בֶּן־צוּעָר׃	דער זוהן פון צוער.

24. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	24. אויף דעם דריטען טאג (האט געאָפפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן	דער פירשט פון די קינדער פון זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃	אליאב, דער זוהן פון חלון.
25. קָרְבָּנוֹ	25. זיין אָפפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	איז געווען איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער בעקען,
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	זיבציג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אָפפער.
26. כַּף אַחַת	26. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
27. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	27. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראַנד־אָפפער.
28. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	28. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפפער.
29. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	29. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב	דיזעס איז דער אָפפער פון אליאב,
בֶּן־חֵלֹן׃	רער זוהן פון חלון.
30. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי	30. אויף דעם פינפטען טאג (האט געאָפפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן	דער פירשט פון די קינדער פון ראובן
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃	אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
31. קָרְבָּנוֹ	31. זיין אָפפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)

מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה :	פיר א שפּייז־אָפּפער.
32. כַּף אַחַת	32. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת :	פול (מיט) רויכער־ווערק.
33. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	33. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה :	פיר א בראַנד־אָפּפער.
34. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	34. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת :	פיר א זינד־אָפּפער.
35. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	35. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף,
זֶה קָרְבַּן אֱלִיצוּר	דיזעס איז דער אָפּפער פון אליצור,
בֶּן־שְׁדֵיאוּר :	דער זוהן פון שדיאור.
36. בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי	36. אויף דעם פינפטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן	דער פירשט פון די קינדער פון שמעון
שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי	שלומיאל, דער זוהן פון צורישדי.
37. קָרְבָּנוֹ	37. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל

לְמִנְחָה :	פיר א שפּייז־אָפּפער.
38. כַּף אַחַת	38. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת :	פול (מיט) רויכער־ווערק.
39. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	39. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה :	פיר א בראַנד־אָפּפער.
40. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	40. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת :	פיר א זינד־אָפּפער.
41. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	41. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן שְׁלֻמִיאֵל	דיזעס איז דער אָפּפער פון שלומיאל,
בֶּן־צוּרִישַׁדָּי :	דער זוהן פון צורישדי.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
42. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	42. אויף דעם זעקסטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי גָד	דער פירשט פון די קינדער פון גד
אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל :	אליסף, דער זוהן פון דעואל.
43. קָרְבָּנוֹ	43. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה :	פיר א שפּייז־אָפּפער.
44. כַּף אַחַת	44. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת :	פול (מיט) רויכער־ווערק.
45. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	45. איין יונגער שטיר

אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
46. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	46. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
47. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	47. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֶלְיָסָף	דיזעס איז דער אָפּפער פון אליסף,
בֶּן־דְּעוּאֵל׃	דער זוהן פון דעואל.
48. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	48. אויף דעם זיבטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרָיִם	דער פירשט פון די קינדער פון אפרים
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד	אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד.
49. קָרְבָּנוֹ	49. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר אַ שפּייז־אָפּפער.
50. כַּף אַחַת	50. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
51. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	51. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
52. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	52. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
53. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	53. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג

בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֱלִישָׁמָע	דיזעס איז דער אָפּפער פון אלישמע,
בֶּן־עַמִּיהוּד׃	דער זוהן פון עמיהוד.
54. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	54. אויף דעם אַכטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה	דער פירשט פון די קינדער פון מנשה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר	גמליאל, דער זוהן פון פדהצור.
55. קָרְבָּנוֹ	55. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר אַ שפּייז־אָפּפער.
56. כַּף אַחַת	56. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
57. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	57. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
58. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	58. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
59. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	59. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף,
זֶה קָרְבַּן גַּמְלִיאֵל	דיזעס איז דער אָפּפער פון גמליאל,

בֶּן־פְּדָהצוּר׃	דער זוהן פון פדהצור.
60. בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי	60. אויף דעם ניינטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן	דער פירשט פון די קינדער פון בנימין,
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי	אבידן דער זוהן פון גדעוני.
61. קָרְבָּנוֹ	61. זיין אָפּפער (איז געווען);
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שקל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפּייז־אָפּפער.
62. כַּף אַחַת	62. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
63. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	63. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אָפּפער,
64. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	64. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
65. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	65. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן	דיזעס איז דער אָפּפער פון אבידן,
בֶּן־גִּדְעֹנִי׃	דער זוהן פון גדעוני.
66. בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי	66. אויף דעם צעהנטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי דָן	דער פירשט פון די קינדער פון דן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי	אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
67. קָרְבָּנוֹ	67. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפּייז־אָפּפער.
68. כַּף אַחַת	68. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
69. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	69. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אָפּפער,
70. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	70. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
71. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	71. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר	דיזעס איז דער אָפּפער פון אחיעזר,
בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃	דער זוהן פון עמישדי.
72. בַּיּוֹם עַשְׁתֵּי עָשָׂר יוֹם	72. אויף דעם עלפטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר	דער פירשט פון די קינדער פון אשר
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן	פגעיאל, דער זוהן פון עכרן.
73. קָרְבָּנוֹ	73. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,

שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אויל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אָפּפער.
74. כַּף אַחַת	74. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
75. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	75. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראַנד־אָפּפער.
76. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	76. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
77. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	77. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן פַּגְעִיאֵל	דיזעס איז דער אָפּפער פון פגעיאל,
בֶּן־עָכְרָן׃	דער זוהן פון עכרן.
78. בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם	78. אויף דעם צוועלפטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי	דער פירשט פון די קינדער פון נפתלי
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן	אחירע, דער זוהן פון עינן.
79. קָרְבָּנוֹ	79. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אויל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אָפּפער.
80. כַּף אַחַת	80. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד

מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
81. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	81. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראַנד־אָפּפער.
82. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	82. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
83. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	83. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֲחִירַע	דיזעס איז דער אָפּפער פון אחירע,
בֶּן־עֵינָן׃	דער זוהן פון עינן.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
84. זֹאת ׀	84. דיזעס איז
חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	די איינוויהונגס־(גאַבע) פון דעם אלטאַר,
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ	אין דעם טאג, ווען ער איז געזאַלבט געוואָרען;
מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	פון די פירשטען פון ישראל:
קַעֲרֹת כֶּסֶף	זילבערנע שיסלען
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	צוועלף,
מִזְרְקֵי־כֶסֶף	זילבערנע שפּרענג־בעקענס
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף,
כַּפּוֹת זָהָב	גאָלדענע לעפלען
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃	צוועלף.
85. שְׁלשִׁים וּמֵאָה	85 הונדערט און דרייסיג (שקל)
הַקְּעָרָה הָאַחַת כֶּסֶף	יעדע זילבערנע שיסעל
וְשִׁבְעִים	און זיבציג (שֶׁקֶל)
הַמִּזְרָק הָאֶחָד	יעדער שפּרענג־בעקען;
כֹּל כֶּסֶף הַכֵּלִים	אלע זילבער פון די געפעס (איז געווען):
אַלְפַּיִם	צוויי טויזענד
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת	און פיער הונדערט (שֶׁקֶל)
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃	נאך דעם שקל פון דעם היילינטהום.
86. כַּפּוֹת זָהָב	86. גאָלדענע לעפלען
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה	צוועלף,

מִזְּאַת קְטֹרֶת	פול (מיט) רויכער־ווערק.
עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף	צו צעהן (שקל) יעדע לעפעל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם היילינגטהום;
כָּל־זְהַב הַכַּפּוֹת	אלע גאלד פון די לעפלען (איז געווען)
עֶשְׂרִים וּמֵאָה:	הונדערט און צוואנציג (שקל).
מַפְטִיר	מַפְטִיר
87. כָּל־הַבָּקָר	87. אלע רינדער
לָעֹלָה	פיר די בראנד־אפפער
שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים	(זיינען געווען) צוועלף שטירען,
אֵילִם שְׁנֵים־עָשָׂר	צוועלף ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף
וּמִנְחָתָם	און זייער שפייז־אפפער,
וּשְׂעִירֵי עִזִּים	און ציגען־בעק
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף
לְחַטָּאת:	פיר א זינד־אפפער.
88. וְכֹל בְּקַר	88. און אלע רינדער
זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידען־אפפערס (זיינען געווען)
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פָּרִים	פיער און צוואנציג שטירען;
אֵילִם שִׁשִּׁים	זעכציג ווידערס,
עַתֻּדִים שִׁשִּׁים	זעכציג בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון א יאהר אלט
שִׁשִּׁים	זעכציג;
זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	דיזעס איז די איינווייהונגס־(גאבע) פון דעם אלטאר,
אַחֲרֵי הִמָּשַׁח אֹתוֹ:	נאכדעם ווי מען האט איהם געזאלבט.
89. וּבְבֹא מֹשֶׁה	89. און ווען משה איז אריינגעקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט,
לְדַבֵּר אִתּוֹ	צו ריידען מיט איהם,
וַיִּשְׁמַע	דאן האט ער געהערט
אֶת־הַקּוֹל	די שטימע
מִדַּבֵּר אֵלָיו	רוידענדיג צו איהם
מֵעַל הַכַּפֹּרֶת	פון איבער דעם [1]צודעק,
אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת	וועלכע איז אויף די לאדע פון דאס צייגניס,
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים	פון צווישען די צווי כרובים,
וַיְדַבֵּר אֵלָיו:	און (אזוי) האט ער צו איהם גערעט.

בְּהַעֲלֹתְךָ B'HAALOTCHA

CAP. VIII. ח

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה, זאגענדיג:
2. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן	2. רייד צו אהרן,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם,
בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרֹת	ווען דו ווערסט אנצינדען די לאמפען,
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה	געגען די פאדער־זייט פון דעם לייכטער
יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת	זאלען לייכטען די זיבען לאמפען.
3. וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן	3. און אהרן האט אזוי געטאן;
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה	געגען די פאדער־זייט פון דעם לייכטער
הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ	האט ער אנגעצונדען איהרע לאמפען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
4. וְזֶה	4. און דיזעס (איז געווען)
מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה	די ארבייט פון דעם לייכטער:
מִקְשָׁה זָהָב	אויסגעקלאפט (פון) גאלד
עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ	[2]ביז איהר פוס ביז איהרע בלום(ען)
מִקְשָׁה הִוא	איז זי געווען אויסגעקלאפט
כַּמַּרְאֶה	ווי די געשטאלט,
אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט געוויזען משה
כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה	אזוי האט ער געמאכט דעם לייכטער.
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	5. און דער עוויגער האט גערעט צו משה, זאגענדיג;
6. קַח אֶת־הַלְוִיִּם	6. נעהם די לויים
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל,
וְטִהַרְתָּ אֹתָם:	און דו זאלסט זיי רייניגען.
7. וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם	7. און אזוי זאלסטו טהאן מיט זיי,
לְטַהֲרָם	אום זיי צו רייניגען:
הַזֵּה עֲלֵיהֶם	שפרענג אויף זיי
מֵי חַטָּאת	ענטזינדיגונגס־וואסער,
וְהֶעֱבִירוּ תַעַר	און זיי זאלען לאזען אריבער פיהרען א [3]גאל־מעסער
עַל־כָּל־בְּשָׂרָם	איבער זייער גאנצען לייב[4]
וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם	און זיי זאלען וואשען זייערע קליידער.

1) גנאדע־שטוהל; זיהנ־פלאטע. 2) פון. 3) שעער־מעסער. 4) ד. ה. זיי זאלען אפגאלען זייער גאנצע לייב.

והטהרו :	און זיי זאלען זיך רייניגען.
8 ולקחו פר בן-בקר	8. און זיי זאלען נעהמען אַ יונגען שטיר
ומנחתו	און זיין שפייז-אָפּפער,
סלת בלולה בשמן	פיינע מעהל געמישט מיט אייל,
ופר-שני בן-בקר	און אַ צווייטען יונגען שטיר
תקח לחטאת :	זאלסט'ו נעהמען אַלס זינד-אָפּפער.
9. והקרבת	9. און דו זאלסט ברייגגען
את-הלוים	די לויים
לפני אהל מועד	פאר דעם פערזאַמלונגס-געצעלט,
והקהלת	און דו זאלסט פערזאמלען
את-כל-עדת	די גאַנצע געמיינדע
בני ישראל :	פון די קינדער ישראל.
10. והקרבת	10. און דו זאלסט ברייגגען
את-הלוים	די לויים
לפני יהוה	פאר דעם עוויגען,
וסמכו בני-ישראל	און די קינדער ישראל זאלען אָנשפּאַרען
את-ידיהם	זייערע הענד
על-הלוים :	אויף די לויים.
11. והניף אהרן	11. און אהרן זאל בעוועגען
את-הלוים	די לויים
תנופה לפני יהוה	[1]אַ בעוועגונג פאר דעם עוויגען
מאת בני ישראל	פון די קינדער ישראל,
והיו	און זיי זאלען זיין
לעבד את-עבדת יי :	צו דינען דעם דינסט פון דעם עוויגען.
12. והלוים	12. און די לויים
יסמכו את-ידיהם	זאלען אָנשפּאַרען זייערע הענד
על ראש הפרים	אויף דעם קאָפּ פון די שטירען
ועשה	און [2]מאַך
את-האחד חטאת	איינעם (אַלס) זינד-אָפּפער
ואת-האחד עלה	און איינעם (אַלס)-בראַנד-אָפּפער
ליהוה	צום עוויגען,
לכפר על-הלוים :	צו פערגעבען אויף די לויים.
13. והעמדת	13. און דו זאלסט שטעלען
את-הלוים	די לויים
לפני אהרן	פאר אהרן
ולפני בניו	און פאר זיינע זיהן,
והנפת אתם	און דו זאלסט זיי בעוועגען
תנופה ליהוה :	[1]אַ בעוועגונג פאר דעם עוויגען.
14. והבדלת	14. און דו זאלסט אָבזאָנדערן
את-הלוים	די לויים
מתוך בני ישראל	פון צווישען די קינדער ישראל,
והיו לי הלוים :	און די לויים זאלען געהערען צו מיר.
שני	שני
15. ואחרי-כן	15. און נאַכדעם
יבאו הלוים	זאלען קומען די לויים
לעבד	צו בעדינען
את-אהל מועד	דעם פערזאַמלונגס-געצעלט,
וטהרת אתם	און דו זאלסט זיי רייניגען
והנפת אתם תנופה :	און דו זאלסט זיי בעוועגען [1]אַ בעוועגונג.
16. כי נתנים	16. דען געגעבען,
נתנים המה לי	זיינען זיי געגעבען צו מיר
מתוך בני ישראל	פון צווישען די קינדער ישראל,
תחת	אָנשטאָט
פטרת כל-רחם	יעדעס וואס עפענט די מוטער-לייב,
בכור כל	יעדען ערשט-געבאָרענעם
מבני ישראל	פון די קינדער ישראל,
לקחתי אתם לי :	האָב איך זיי גענומען צו מיר
17. כי לי כל-בכור	17. דען צו מיר געהערט יעדער ערשט-געבאָרענער
בבני ישראל	אונטער די קינדער ישראל,
באדם ובבהמה	אונטער מענשען און אונטער פיה,
ביום	אין דעם טאָג,
הכתי כל-בכור	ווען איך האָב געשלאַגען יעדען ערשט-געבאָרענעם
בארץ מצרים	אים לאַנד מצרים,
הקדשתי אתם לי :	האָב איך זיי געהייליגט צו מיר.
18. ואקח את-הלוים	18. און איך האָב גענומען די לויים
תחת כל-בכור	אָנשטאָט יעדען ערשט-געבאָרענעם
בבני ישראל :	אונטער די קינדער ישראל.
19. ואתנה את-הלוים	19. און איך האָב געגעבען די לויים,
נתנים	[3]געגעבען
לאהרן ולבניו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
מתוך בני ישראל	פון צווישען די קינדער ישראל,
לעבד את-עבדת	צו דינען דעם דינסט

1) (אַלס) בעוועגונגס-אָפּפער. 2) פערפערטיג, אָפּפער. 3) געשענקטע.

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וּלְכַפֵּר	און צו פערגעבען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויף די קינדער ישראל,
וְלֹא יִהְיֶה	אום עס זאל ניט זיין
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
נֶגֶף	א פלאג,
בְּגֶשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	ווען די קינדער ישראל וועלען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַקֹּדֶשׁ :	צום הייליגטהום.
20 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	20. און משה און אהרן האבען (עס) געטאן
וְכָל־עֲדַת	און די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לַלְוִיִּם	צו די לויים;
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה
לַלְוִיִּם	וועגען די לויים,
כֵּן־עָשׂוּ לָהֶם	אזוי האבען געטאן צו זיי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	די קינדער ישראל.
21. וַיִּתְחַטְּאוּ הַלְוִיִּם	21. און די לויים האבען זיך גערייניגט,
וַיְכַבְּסוּ בִּגְדֵיהֶם	און זיי האבען געוואשען זייערע קליידער,
וַיָּנֶף אַהֲרֹן אֹתָם	און אהרן האט זיי בעוואגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה	א בעוועגונג פאר דעם עוויגען,
וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן	און אהרן האט פערגעבען אויף זיי
לְטַהֲרָם :	זיי צו רייניגען.
22. וְאַחֲרֵי־כֵן	22. און נאכדעם
בָּאוּ הַלְוִיִּם	זיינען געקומען די לויים
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדָתָם	צו דינען זייער דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לִפְנֵי אַהֲרֹן	פאר אהרן
וְלִפְנֵי בָנָיו	און פאר זיינע זיהן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה
עַל־הַלְוִיִּם	וועגען די לויים
כֵּן עָשׂוּ לָהֶם :	אזוי האבען זיי געטאן צו זיי.
23 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	23. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאגענדיג:

24. זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם	24. דיזעס איז וואס געהערט צו די לויים:[1]
מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה	פון פינף און צוואנציג יאהר אלט און העכער
יָבוֹא לִצְבֹא צָבָא	זאל ער קומען זיך אנצושליסען אין [2]העער
בַּעֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד:	צום דינסט אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
25 וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה	25. און פון פופציג יאהר אלט
יָשׁוּב	זאל ער זיך צוריק־קעהרען
מִצְּבָא הָעֲבֹדָה	פון דעם דינסט־[2]העער,
וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד :	און ער זאל מעהר ניט דינען.
26. וְשֵׁרֵת אֶת־אֶחָיו	26. און ער זאל בעדינען זיינע ברידער
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת	עטוואס [3]אויפצופאסען,
וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד	אבער דינסט זאל ער מעהר ניט דינען;
כָּכָה תַּעֲשֶׂה לַלְוִיִּם	אזוי זאלסט'ו טהאן צו די לויים
בְּמִשְׁמְרֹתָם :	אין זייערע אמטען.

Cap. IX. ט

שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְמִדְבַּר־סִינַי	אין דער וויסטע סיני
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאהר
לְצֵאתָם	נאך זייער ארויסגאנג
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאנאט,
לֵאמֹר :	זאגענדיג.
2. וְיַעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	2. דאס די קינדער ישראל זאלען מאכען
אֶת־הַפָּסַח	דעם פסח־(אפפער)
בְּמוֹעֲדוֹ :	אין זיין בעשטימטע צייט.
3 בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־יוֹם	3. אין דעם פערצעהנטען טאג
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה	אין דיזען מאנאט
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ	זאלט איהר עס מאכען
בְּמֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט,
כְּכָל־חֻקֹּתָיו	נאך אלע זיינע געזעטצע
וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו	און נאך אלע זיינע רעכטע
תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ :	זאלט איהר עס מאכען.
4. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	4. און משה האט גערעט

1) ד. ה. וואס די לויים האבען צו־בעאבאכטען. 2) שאאר, ארדנונג. 3) צו־בעאבאכטען.

אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
לַעֲשֹׂת הַפָּסַח׃	צו מאכען דעם פסח־(אפּפער).
5. וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח	5. און זיי האבען געמאכט דעם פסח־(אפפער)
בָּרִאשֹׁן	אין דעם ערשטען מאנאט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון דעם מאנאט
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
בְּמִדְבַּר סִינָי	אין דער וויסטע סיני;
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אזוי האבען געטאן די קינדער ישראל.
6. וַיְהִי אֲנָשִׁים	6. און עס זיינען געוועזען לייטע,
אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים	וועלכע זיינען געוועזען אונריין
לְנֶפֶשׁ אָדָם	דורך א (טויטע) פערזאן,
וְלֹא־יָכְלוּ	און זיי האבען ניט געקענט
לַעֲשֹׂת־הַפֶּסַח	[צו] מאכען דעם פסח־(אפפער)
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַיִּקְרְבוּ	און זיי האבען זיך דערנעהענטערט
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
וְלִפְנֵי אַהֲרֹן	און פאר אהרן
בַּיּוֹם הַהוּא׃	אין יענעם טאג.
7. וַיֹּאמְרוּ	7. און עס האבען געזאגט
הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה	יענע לייטע
אֵלָיו	צו איהם:
אֲנַחְנוּ טְמֵאִים	מיר זיינען אונריין
לְנֶפֶשׁ אָדָם	דורך א (טויטע) פערזאן,
לָמָּה נִגָּרַע	ווארום זאלען מיר [1]געמינדערט ווערען
לְבִלְתִּי הַקְרִב	ניט צו אפפערן
אֶת־קָרְבַּן יְהוָה	דעם עוויגען'ס אפפער
בְּמֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל?
8. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה	8. און משה האט געזאגט צו זיי:
עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה	שטעלט אייך, און איך וועל הערען,
מַה־יְצַוֶּה יְהוָה לָכֶם׃	וואס דער עוויגער וועט בעפוילען וועגען אייך.
9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
10. דַּבֵּר	10. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאן,
כִּי־יִהְיֶה טָמֵא	ווען ער וועט זיין אונריין
לָנֶפֶשׁ	דורך א (טויטע) פערזאן,
אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה	אדער אין וויטען וועג
לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם	ביי אייך אדער ביי אייערע געשלעכטער,
וְעָשָׂה פֶסַח	און ער וועט וועלען מאכען דעם פסח־(אפפער)
לַיהוָה׃	צום עוויגען.
11. בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	11. אין דעם צווייטען מאנאט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
יַעֲשׂוּ אֹתוֹ	זאלען זיי איהם מאכען,
עַל־מַצּוֹת	מיט אונגעזייערטע ברויט
וּמְרֹרִים	און ביטערע קרייטער
יֹאכְלֻהוּ׃	זאלען זיי עס עסען.
12. לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ	12. זיי זאלען ניט איבריג־לאזען פון איהם,
עַד־בֹּקֶר	ביז צום מארגען,
וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בוֹ	און א ביין זאלען זיי ניט צוברעכען אין איהם,
כְּכָל־חֻקַּת הַפֶּסַח	נאך דעם גאנצען געזעטץ פון דעם פסח־(אפפער)
יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃	זאלען זיי עס מאכען.
13. וְהָאִישׁ	13. אבער דער מאן,
אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר	וועלכער איז ריין,
וּבְדֶרֶךְ לֹא־הָיָה	און אין וועג איז ער ניט געוועזען,
וְחָדַל	און ער וועט [2]פערנאכלעסיגען
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח	צו מאכען דעם פסח־(אפפער),
וְנִכְרְתָה	דאן וועט אויסגעראטט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מֵעַמֶּיהָ	פון איהר פאלק,
כִּי ׀ קָרְבַּן יְהוָה	דען דעם עוויגען'ס אפפער
לֹא הִקְרִיב	האט ער ניט געאפפערט
בְּמֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט;
חֶטְאוֹ יִשָּׂא	זיין זינד וועט טראגען
הָאִישׁ הַהוּא׃	יענער מאן.
14. וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם	14. און ווען עס וועט זיך אויפהאלטען ביי אייך

1) קלענער זיין, גרינגער זיין. 2) אונטערלאססען, פערמיידען.

גֵּר	אַ פרעמדער,
וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה	און ער וועט וועלען מאַכען אַ פסח-(אָפּפער) צום עהרע גאָטטעס
כְּחֻקַּת הַפֶּסַח	נאך דעם געזעץ פון דעם פסח־(אָפּפער)
וּכְמִשְׁפָּטוֹ	און נאך זיין רעכט,
כֵּן יַעֲשֶׂה	אזוי זאל ער מאַכען;
חֻקָּה אַחַת	איין געזעטץ
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
וְלַגֵּר	[און] פיר דעם פרעמדען
וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃	און פיר דעם איינגעבאָרענעם פון דעם לאַנד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
15. וּבְיוֹם	15. און אין דעם טאג,
הָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן	ווען מען האט אויפגעשטעלט דעם וואָהנונג,
כִּסָּה הֶעָנָן	האט דער וואָלקען בעדעקט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואָהנונג
לְאֹהֶל הָעֵדֻת	איבער דעם געצעלט פון דאס צייגניס,
וּבָעֶרֶב	און אַם אבענד
יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן	פלעגט זיין אויף דעם וואָהנונג
כְּמַרְאֵה־אֵשׁ	ווי אַ פייערדיגע געשטאַלט
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
16. כֵּן יִהְיֶה תָמִיד	16. אזוי פלעגט זיין בעשטענדיג;
הֶעָנָן יְכַסֶּנּוּ	דער וואָלקען פלעגט איהם בעדעקען[1],
וּמַרְאֵה־אֵשׁ לָיְלָה׃	און אַ פייערדיגע געשטאַלט (פלעגט זיין) ביי נאַכט.
17. וּלְפִי הֵעָלֹת	17. און ווי עס פלעגט זיך אויפהויבען
הֶעָנָן	דער וואָלקען
מֵעַל הָאֹהֶל	פון דעם געצעלט,
וְאַחֲרֵי כֵן	דאַן
יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל רייזען,
וּבִמְקוֹם	און אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִשְׁכָּן־שָׁם	וואס דאָרט פלעגט רוהען
הֶעָנָן	דער וואָלקען,
שָׁם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	דאָרט פלעגען לאַגערן די קינדער ישראל.
18. עַל־פִּי יְהוָה	18. אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל
יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל רייזען,
וְעַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ	און אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל פלעגען זיי לאַגערן
כָּל־יְמֵי	די[2] גאַנצע צייט,
אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הֶעָנָן	וואס דער וואָלקען פלעגט רוהען
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג,
יַחֲנוּ׃	פלעגען זיי לאַגערן.
19. וּבְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן	19. און ווען דער וואָלקען פלעגט[3] לאַנג זיין
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג
יָמִים רַבִּים	פילע טעג,
וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	דאַן פלעגען די קינדער ישראל בעאָבאַכטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה	גאָטטעס [4]פעראָרדנונג,
וְלֹא יִסָּעוּ׃	און זיי פלעגען ניט רייזען.
20. וְיֵשׁ	20. און מאַנכעס מאל (פלעגט פאַסירען),
אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן	דאס דער וואלקען פלעגט זיין
יָמִים מִסְפָּר	[5]איניגע טעג
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג;
עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל פלעגען זיי לאַגערן
וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ׃	און אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל פלעגען זיי רייזען.
21. וְיֵשׁ	21. און מאַנכעס מאל (פלעגט פאַסירען),
אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן	דאס דער וואלקען פלעגט זיין
מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר	פון אַבענד ביז צום מארגען,
וְנַעֲלָה הֶעָנָן בַּבֹּקֶר	און דער וואָלקען פלעגט זיך אויפהויבען אַם מארגען,
וְנָסָעוּ	און זיי פלעגען רייזען;
אוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה	אדער אַ טאג און אַ נאַכט,
וְנַעֲלָה הֶעָנָן	און דער וואלקען פלעגט זיך אויפהויבען,
וְנָסָעוּ׃	און זיי פלעגען רייזען.
22. אוֹ־יֹמַיִם	22. אדער צוויי טעג,
אוֹ־חֹדֶשׁ	אדער אַ מאָנאַט,
אוֹ־יָמִים	אדער אַ יאָהר,
בְּהַאֲרִיךְ הֶעָנָן	ווען דער וואָלקען פלעגט לאנג זיין
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג
לִשְׁכֹּן עָלָיו	צו רוהען איבער איהם,
יַחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל לאַגערן,
וְלֹא יִסָּעוּ	און זיי פלעגען ניט רייזען,
וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ׃	און ווען ער פלעגט זיך אויפהויבען פלעגען זיי רייזען.
23. עַל־פִּי יְהוָה	23. אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל
יַחֲנוּ	פלעגען זיי לאַגערן
וְעַל־פִּי יְהוָה	און אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל
יִסָּעוּ	פלעגען זיי רייזען;
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה	דעם עוויגען'ס פעראָרדנונג

1) ביי טאג. 2) ווערטערליך: אַלע טעג. 3) פערוויילען. 4) אויפטראַג, ד. ה. וואס גאָט האט דאמיט אַנגעצייגט, דאס זיי זאלען ניט רייזען. 5) געציילטע טעג.

Yiddish	Hebrew
האבען זיי געהיט	שָׁמָרוּ
אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל	עַל־פִּי יְהֹוָה
דורך משה.	בְּיַד־מֹשֶׁה׃
י	Cap. X.
1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,	1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה
זאָגענדיג:	לֵּאמֹר׃
2. מאַך דיר	2. עֲשֵׂה לְךָ
צוויי טראָמפּעטען פון זילבער,	שְׁתֵּי חֲצוֹצְרֹת כֶּסֶף
אויסגעקלאַפּט[1] זאלסט'ו זיי מאַכען,	מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם
און זיי זאלען זיין ביי דיר	וְהָיוּ לְךָ
צום צוזאַמען־רופען די געמיינדע	לְמִקְרָא הָעֵדָה
און צום מאַכען רייזען	וּלְמַסַּע
די לאַגערען.	אֶת־הַמַּחֲנוֹת׃
3. און ווען מען וועט בלאָזען מיט זיי (ביידען),	3. וְתָקְעוּ בָּהֵן
דאַן זאלען זיך פערזאַמלען צו דיר	וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ
די גאַנצע געמיינדע	כָּל־הָעֵדָה
צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.	אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
4. אבער אויב מען וועט בלאָזען מיט איינע,	4. וְאִם־בְּאַחַת יִתְקָעוּ
דאַן זאלען זיך פערזאַמלען צו דיר	וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ
די פירשטען,	הַנְּשִׂיאִים
די הייפּטער פון די טויזענדער פון ישראל.	רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃
5. און ווען איהר וועט בלאָזען [2]לאַרם,	5. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה
דאַן זאלען רייזען די לאַגערען,	וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת
וועלכע לאַגערן געגען מאָרגען־זייט.	הַחֹנִים קֵדְמָה׃
6. און ווען איהר וועט בלאָזען [2]לאַרם	6. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה
א צווייטען (מאָל),	שֵׁנִית
דאַן זאלען רייזען די לאַגערען,	וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת
וועלכע לאַגערן געגען זיד־זייט;	הַחֹנִים תֵּימָנָה
[2]לאַרם זאלען זיי בלאָזען	תְּרוּעָה יִתְקְעוּ
ביי זייערע רייזען.	לְמַסְעֵיהֶם׃
7. און ווען מען וועט דאַרפען פערזאַמלען	7. וּבְהַקְהִיל
די פערזאַמלונג,	אֶת־הַקָּהָל
זאלט איהר בלאָזען,[3]	תִּתְקְעוּ
אבער איהר זאלט ניט לאַרם בלאָזען.	וְלֹא תָרִיעוּ׃
8. און די זיהן פון אהרן,	8. וּבְנֵי אַהֲרֹן
די פּריסטערס,	הַכֹּהֲנִים

Yiddish	Hebrew
זאלען בלאָזען מיט די טראָמפּעטען,	יִתְקְעוּ בַּחֲצֹצְרוֹת
און זיי זאלען זיין ביי אייך	וְהָיוּ לָכֶם
אַלס עוויגעס געזעטץ	לְחֻקַּת עוֹלָם
פיר אייערע געשלעכטער.	לְדֹרֹתֵיכֶם׃
9. און ווען עס וועט קומען אַ קריג	9. וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה
אין אייער לאַנד,	בְּאַרְצְכֶם
געגען דעם פיינד,	עַל־הַצַּר
וועלכער דריקט אייך,	הַצֹּרֵר אֶתְכֶם
דאַן זאלט איהר לאַרם בלאָזען מיט די טראָמפּעטען	וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרֹת
און איהר וועט דערמאָהנט ווערען	וְנִזְכַּרְתֶּם
פאר דעם עוויגען אייער גאט	לִפְנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם
און איהר וועט געהאָלפען ווערען פון אייערע פיינדע.	וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם׃
10. און אין דעם טאָג פון אייער פרייד	10. וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם
און אין אייערע פעסט־טעג,	וּבְמוֹעֲדֵיכֶם
און אין אייערע אָנפאַנג מאָנאַטען,	וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם
דאַן זאלט איהר בלאָזען מיט די טראָמפּעטען	וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת
ביי אייערע בראַנד־אָפּפערס	עַל עֹלֹתֵיכֶם
און ביי די שלאַכטונגען פון אייערע פרידענס־אָפּפערס	וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם
און זיי זאלען זיין ביי אייך צום אַנדיינקען,	וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן
פאר אייער גאָט.	לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם
איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.	אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
11. און עס איז געוועזן	11. וַיְהִי
אין דעם צווייטען יאָהר,	בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית
אין דעם צווייטען מאָנאַט,	בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
אין דעם צוואַנציגסטען (טאָג) אים מאָנאַט,	בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ
האט זיך דער וואָלקען אויפגעהויבען	נַעֲלָה הֶעָנָן
פון דער וואָהנונג פון דאס צייגניס.	מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת׃
12. און די קינדער ישראל האבען גערייזט	12. וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
נאך זייערע רייזען	לְמַסְעֵיהֶם
פון דער וויסטע סיני,	מִמִּדְבַּר סִינָי
און דער וואָלקען האט גערוהט	וַיִּשְׁכֹּן הֶעָנָן
אין דער וויסטע פּאָרן.	בְּמִדְבַּר פָּארָן׃
13. און זיי האבען גערייזט צום ערשטען (מאָל),	13. וַיִּסְעוּ בָּרִאשֹׁנָה
אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל	עַל־פִּי יְהֹוָה
דורך משה.	בְּיַד־מֹשֶׁה׃

1) פון איין שטיק. 2) א שאַלונג, אַללאַרם. 3) אין איין גלייכען טאָן.

14. וַיִּסַּע דֶּגֶל	14. און עס האט געררייזט די פאהנע
מַחֲנֵה בְנֵי־יְהוּדָה	פון דעם לאגער פון די קינדער פון יהודה
בָּרִאשֹׁנָה	צום ערשטען,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃	נחשון דער זוהן פון עמינדב.
15. וְעַל־צְבָא	15. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי יִשָּׂשכָר	פון דעם שטאם פון די קינדער פון יששכר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃	(איז געוועזן) נתנאל, דער זוהן פון צוער.
16. וְעַל־צְבָא	16. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי זְבוּלֻן	פון דעם שטאם פון די קינדער פון זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃	(איז געוועזן) אליאב, דער זוהן פון חלון.
17. וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן	17. דאן איז אראב־גענומען געווארען די וואהנונג,
וְנָסְעוּ בְנֵי־גֵרְשׁוֹן	און עס האבען געררייזט די קינדער פון גרשון
וּבְנֵי מְרָרִי	און די קינדער פון מררי,
נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן׃	די טרעגער פון דער וואהנונג.
18. וְנָסַע דֶּגֶל	18. דאן האט געררייזט די פאהנע
מַחֲנֵה רְאוּבֵן	פון דעם לאגער פון ראובן
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃	אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
19. וְעַל־צְבָא	19. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן	פון דעם שטאם פון די קינדער פון שמעון
שְׁלֻמִיאֵל	(איז געוועזן) שלומיאל,
בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃	דער זוהן פון צורישדי.
20. וְעַל־צְבָא	20. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְנֵי־גָד	פון דעם שטאם פון די קינדער פון גד
אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃	(איז געוועזן) אליסף, דער זוהן פון דעואל.
21. וְנָסְעוּ הַקְּהָתִים	21. דאן האבען געררייזט די קהתים,[1]
נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ	די טרעגער פון דעם הייליגטהום,[2]
וְהֵקִימוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן	און [3](יענע) האבען אויפגע־שטעלט די וואהנונג
עַד־בֹּאָם׃	ביז [1]זיי זיינען געקומען.
22. וְנָסַע דֶּגֶל	22. דאן האט געררייזט די פאהנע
מַחֲנֵה בְנֵי אֶפְרַיִם	פון דעם לאגער פון די קינדער פון אפרים
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד	אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד.
23. וְעַל־צְבָא	23. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה	פון דעם שטאם פון די קינדער פון מנשה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר	(איז געוועזן) גמליאל, דער זוהן פון פדהצור.
24. וְעַל־צְבָא	24. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן	פון דעם שטאם פון די קינדער פון בנימין
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעוֹנִי׃	(איז געוועזן) אבידן, דער זוהן פון גדעוני.
25. וְנָסַע דֶּגֶל	25. דאן האט געררייזט די פאהנע
מַחֲנֵה בְנֵי־דָן	פון דעם לאגער פון די קינדער פון דן,
מְאַסֵּף לְכָל־הַמַּחֲנֹת	דער [4]פערזאמלער פון אלע לאגערען
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי	אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
26. וְעַל־צְבָא	26. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי אָשֵׁר	פון דעם שטאם פון די קינדער פון אשר
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃	(איז געוועזן) פגעיאל, דער זוהן פון עכרן.
27. וְעַל־צְבָא	27. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי נַפְתָּלִי	פון דעם שטאם פון די קינדער פון נפתלי
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃	(איז געוועזן) אחירע, דער זוהן פון עינן.
28. אֵלֶּה מַסְעֵי	28. דיזע זיינען די רייזען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וַיִּסָּעוּ׃	און (אזוי) האבען זיי געררייזט.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט
לְחֹבָב	צו חובב,[5]
בֶּן־רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי	דעם זוהן פון רעואל דעם מדיני.
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה'ס שוועהר:
נֹסְעִים אֲנַחְנוּ	מיר רייזען
אֶל־הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געזאגט:
אֹתוֹ אֶתֵּן לָכֶם	איהם[6] וועל איך אייך געבען,
לְכָה אִתָּנוּ	געה מיט אונז,
וְהֵטַבְנוּ לָךְ	און מיר וועלען דיר גוטעס טהאן,
כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־טוֹב	דען דער עוויגער האט גערעדט גוטעס
עַל־יִשְׂרָאֵל׃	איבער ישראל.
30. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	30. אבער ער האט געזאגט צו איהם:

1) די קינדער פון קהת. 2) די הייליגע זאכען פון משכן. 3) די קינדער פון גרשון און מררי. 4) דער לעצטער, וועלכער פערזאמעלט אלעס, וואס די פריהעריגע פערלירען. 5) זעה רש"י און באור. 6) דעם אָרט.

לֹא אֵלֵךְ	איך וועל ניט גיין,
כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי	זאָנדערן צו מיין לאַנד
וְאֶל־מוֹלַדְתִּי	און צו מיין געבורטס־אָרט
אֵלֵךְ׃	וועל איך גיין.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
אַל־נָא תַּעֲזֹב אֹתָנוּ	פערלאָז אונז דאָך ניט,
כִּי עַל־כֵּן יָדַעְתָּ	דען וויל דו ווייסט
חֲנֹתֵנוּ בַּמִּדְבָּר	אונזער [1]לאַגערן אין דער וויסטע,
וְהָיִיתָ לָּנוּ לְעֵינָיִם׃	און דו וועסט זיין פיר אונז אָנשטאָט אויגען.
32. וְהָיָה	32. און עס וועט געשעהן,
כִּי־תֵלֵךְ עִמָּנוּ	ווען דו וועסט גיין מיט אונז,
וְהָיָה	דאַן וועט זיין,
הַטּוֹב הַהוּא	יענע גוטעס,
אֲשֶׁר יֵיטִיב יְיָ עִמָּנוּ	וואס דער עוויגער וועט גוטעס טהאָן מיט אונז,
וְהֵטַבְנוּ לָךְ׃	וועלען מיר דיר גוטעס טהאָן.
33. וַיִּסְעוּ מֵהַר יְהוָֹה	33. און זיי האבען גערייזט פון דעם עוויגען'ס באַרג[2]
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	אַ וועג פון דריי טעג (רייזע),
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָֹה	און די בונדעס־לאַדע פון דעם עוויגען
נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם	האט גערייזט פאר זיי
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	אַ וועג פון דריי טעג (רייזע),
לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה׃	[3]אויסצוזעהן פיר זיי אַ רוהע־אָרט.
34. וַעֲנַן יְהוָֹה	34. און דער וואָלקען פון דעם עוויגען
עֲלֵיהֶם	(איז געווען) איבער זיי
יוֹמָם	ביי טאג,
בְּנָסְעָם	ווען זיי האבען גערייזט
מִן־הַמַּחֲנֶה׃	פון דעם לאַגער.
ששי	ששי
35. וַיְהִי	35. און עס איז געווען,
בִּנְסֹעַ הָאָרֹן	ווען די לאַדע פלעגט רייזען,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	דאַן פלעגט משה זאגען:
קוּמָה ׀ יְהוָֹה	שטיי אויף, עוויגער,
וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ	דאס דיינע פיינדע זאלען צושפרייט ווערען,
וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ	און דיינע האסערס זאלען אנטלויפען
מִפָּנֶיךָ׃	פאר דיין געזיכט.
36. וּבְנֻחֹה יֹאמַר	36. און ווען עס האט גערוהט פלעגט ער זאגען
שׁוּבָה יְהוָֹה	[4]רוהע, עוויגער,
רִבְבוֹת	(אונטער) די [5]מיריאַדען
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די טויזענדער פון ישראל

CAP. XI. יא

1. וַיְהִי הָעָם	1. און דאס פאלק איז געווען
כְּמִתְאֹנְנִים רַע	ווי די וואס בעקלאָגען זיך [6]שלעכט[7]
בְּאָזְנֵי יְהוָֹה	פאר די אויערען פון דעם עוויגען;
וַיִּשְׁמַע יְהוָֹה	ווען דער עוויגער האט (עס) געהערט,
וַיִּחַר אַפּוֹ	דאַן האט געברענט זיין צאָרן,
וַתִּבְעַר־בָּם	און עס האט געברענט אונטער זיי
אֵשׁ יְהוָֹה	אַ פייער פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל	און עס האט פערצעהרט
בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה׃	אַם ענדע פון דעם לאַגער.[7]
2. וַיִּצְעַק הָעָם	2. דאַן האט דאס פאלק געשריען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה	און משה האט געבעטען
אֶל־יְהוָֹה	צום עוויגען,
וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ׃	און דאס פייער איז [8]פערזונקען געווארען.
3. וַיִּקְרָא	3. און מען האט גערופען
שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט
תַּבְעֵרָה	תבערה,
כִּי־בָעֲרָה בָם	דען עס האט געברענט אונטער זיי
אֵשׁ יְהוָֹה׃	דאס פייער פון דעם עוויגען.
4. וְהָאסַפְסֻף	4. און דאס [9]צוזאַמען־געלאָפענע פאלק,
אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ	וואס איז געווען אונטער איהם
הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה	האבען געהאַט פערשידענע לוסטען,
וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכּוּ	און עס האבען ווידער געוויינט
גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויך די קינדער ישראל,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃	ווער וועט אונז געבען עסען פלייש?
5. זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה	5. מיר געדיינקען די פיש,
אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם	וועלכע מיר פלעגען עסען אין מצרים
חִנָּם	אומזאָנסט,
אֵת הַקִּשֻּׁאִים	די [10]אוגערקעס
וְאֵת הָאֲבַטִּחִים	און די מעלאָנען
וְאֶת־הֶחָצִיר	און די [11]קרויט
וְאֶת־הַבְּצָלִים	און די [12]צוויבעל

1) די לאַגער־פלעצער, וואו מיר דארפען לאַגערן. 2) דער באַרג סיני. 3) אויסצוגעפינען. 4) קעהר צוריק. 5) מענגע, צעהן־טויזענדער. 6) ביטער. 7) זעה רש"י, באור און פיליפזאהן'ס קאָמענטאַר. 8) פערשוואונדען. 9) געזינדעל, פרעמדען־געזינדעל, לומפען־פאָלק, געמישטעס־פאָלק. 10) קירבים. 11) לויך. 12) ציבעלעס.

וְאֶת־הַשּׁוּמִים׃ — און די קנאָבעל.
6. וְעַתָּה — 6. אבער יעצט
נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה — איז אונזער זעלע טרוקען,
אֵין כֹּל — ניכטס איז דאָ,
בִּלְתִּי — זאָנדערן
אֶל־הַמָּן עֵינֵינוּ׃ — צום מן זייבען אונזערע אויגען (געריכטעט).
7. וְהַמָּן — 7. און דער מן
כִּזְרַע־גַּד הוּא — איז געוועזן ווי ווייסע קאָריאַנדער זאָמען,
וְעֵינוֹ — און זיין אויסזעהן (איז געוועזן)
כְּעֵין הַבְּדֹלַח׃ — ווי דאס אויסזעהן פון קריסטאַל.[1]
8. שָׁטוּ הָעָם — 8. דאס פאָלק איז אַרומגעגאַנגען,[2]
וְלָקְטוּ — און זיי האבען געקליבען,
וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם — און זיי האבען (עס) געמאָלען אין דער האַנד־מיהל,
אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה — אָדער זיי האבען (עס) צו־שטויסען אין דער שטויסעל,[3]
וּבִשְּׁלוּ בַּפָּרוּר — און זיי האבען (עס) געקאָכט אים טאָפּ,
וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֻגוֹת — און זיי האבען דאַפון געמאַכט קיכענס,
וְהָיָה טַעְמוֹ — און זיין געשמאַק איז געווען
כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן׃ — ווי דער געשמאַק פון אייל־[4]זאַפט.
9. וּבְרֶדֶת הַטַּל — 9. און ווען דער טהוי פלעגט אַרונטער־[5]גייען
עַל־הַמַּחֲנֶה — אויף דעם לאַגער
לָיְלָה — בּיי נאַכט,
יֵרֵד הַמָּן עָלָיו׃ — פלעגט דער מן אַרונטער־[5]גייען אויף איהם.
10. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה — 10. און משה האט געהערט
אֶת הָעָם — דאס פאָלק
בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו — וויינט נאָך זייערע פאַמיליען,
אִישׁ לְפֶתַח אָהֳלוֹ — יעדער בּיים איינגאַנג פון זיין געצעלט,
וַיִּחַר־אַף יְהוָֹה מְאֹד — דאַן האט זעהר געברענט דעם עוויגען'ס צאָרן,
וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע׃ — און אין משה'ס אויגען איז עס געוועזן שלעכט.[6]
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְיָ — 11. און משה האט געזאָגט צום עוויגען:
לָמָה הֲרֵעֹתָ לְעַבְדֶּךָ — ווארום האסט'ו שלעכטעס געטאָן צו דיין קנעכט,
וְלָמָּה לֹא־מָצָתִי חֵן — און ווארום האב איך ניט געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ — אין דיינע אויגען,
לָשׂוּם — צו לייגען[7]
אֶת־מַשָּׂא — די לאַסט
כָּל־הָעָם הַזֶּה — פון דיזע גאַנצע פאָלק
עָלָי׃ — אויף מיר.

12. הֶאָנֹכִי הָרִיתִי — 12. האב איך דען געטראָגען
אֵת כָּל־הָעָם הַזֶּה — דיזע גאַנצע פאָלק
אִם־אָנֹכִי יְלִדְתִּיהוּ — אָדער האב איך עס געבּאָרען
כִּי־תֹאמַר אֵלַי — דאס דו זאָגסט צו מיר:
שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ — טראָג איהם אין דיין בּוזען,
כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן — ווי דער ערציהער[8] טראָגט
אֶת־הַיֹּנֵק — דעם זייגלינג,
עַל הָאֲדָמָה — אין דאס לאַנד
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ — וואס דו האסט געשוואָרען
לַאֲבֹתָיו׃ — צו זיינע עלטערן?
13. מֵאַיִן לִי בָּשָׂר — 13. פון וואַנען האב איך פלייש
לָתֵת — צו געבּען
לְכָל־הָעָם הַזֶּה — צו דיזען גאַנצען פאָלק,
כִּי־יִבְכּוּ עָלַי — דאס זיי וויינען אויף מיר,
לֵאמֹר — זאָגענדיג:
תְּנָה־לָּנוּ בָשָׂר — גיב אונז פלייש,
וְנֹאכֵלָה׃ — דאס מיר זאָלען עסען?
14. לֹא־אוּכַל אָנֹכִי לְבַדִּי לָשֵׂאת — 14. איך קען ניט אַליין טראָגען
אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה — דיזעס גאַנצע פאָלק,
כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי׃ — דען עס איז צו שווער פאַר מיר.
15. וְאִם־כָּכָה — 15. און אויב אַזוי
אַתְּ־עֹשֶׂה לִּי — טהוסט'ו מיר,
הָרְגֵנִי נָא הָרֹג — (דאַן) דערשלאָג מיר דאָך,
אִם־מָצָאתִי חֵן — אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ — אין דיינע אויגען,
וְאַל־אֶרְאֶה בְּרָעָתִי׃ — און איך וויל ניט זעהן מיין אונגליק.
16. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה — 16. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
אֶסְפָה־לִּי — פערזאַמעל מיר
שִׁבְעִים אִישׁ — זיבּציג מאַן
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל — פון די עלטעסטע פון ישראל
אֲשֶׁר יָדַעְתָּ — וואס דו ווייסט,
כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם — דאס זיי זיינען די עלטעסטע פון פאָלק,
וְשֹׁטְרָיו — און זיינע בּעאַמטע,
וְלָקַחְתָּ אֹתָם — און דו זאָלסט זיי בּעהמען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד — צום פערזאַמלונגס-געצעלט

1) פּערל. 2) אַרומגעלאָפען. 3) מערזער. 4) אייל־קוכען. 5) פאַלען. 6) ד. ה. משה'ן איז עס ניט געפעליג געוועזן. 7) דאַס דו האסט געלייגט. 8) וועַרטער.

וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ׃	און זיי זאָלען זיך דאָרט שטעלען ביי דיר.
17. וְיָרַדְתִּי	17. און איך וועל אַראָב־קומען,
וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם	און איך וועל דאָרט ריידען מיט דיר,
וְאָצַלְתִּי	און איך וועל ¹אָפּטהיילען
מִן־הָרוּחַ	פון דעם גייסט,
אֲשֶׁר עָלֶיךָ	וואס איז אויף דיר,
וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם	און איך וועל (עס) לייגען אויף זיי,
וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ	און זיי וועלען טראָגען מיט דיר
בְּמַשָּׂא הָעָם	אין דער לאַסט פון דעם פאָלק,
וְלֹא־תִשָּׂא אַתָּה	און דו וועסט ניט טראָגען
לְבַדֶּךָ׃	אַליין.
18. וְאֶל־הָעָם תֹּאמַר	18. און צום פאָלק זאָלסט'ו זאָגען:
הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר	²היילגט אייך אויף מאָרגען,
וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר	און איהר וועט עסען פלייש,
כִּי בְּכִיתֶם	דען איהר האט געוויינט
בְּאָזְנֵי יְהוָה	פאר די אויערען פון דעם עוויגען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר	ווער וועט אונז געבען עסען פלייש,
כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרָיִם	דען עס איז אונז ³בעסער געוועזען אין מצרים,
וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר	דאַרום וועט אייך דער עוויגער געבען פלייש,
וַאֲכַלְתֶּם׃	דאס איהר זאָלט עסען.
19. לֹא יוֹם אֶחָד	19. ניט איין טאָג
תֹּאכְלוּן	וועט איהר עסען
וְלֹא יוֹמָיִם	און ניט צוויי טעג
וְלֹא ׀ חֲמִשָּׁה יָמִים	און ניט פינף טעג
וְלֹא עֲשָׂרָה יָמִים	און ניט צעהן טעג
וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם׃	און ניט צוואַנציג טעג.
20. עַד ׀ חֹדֶשׁ יָמִים	20. (זאָנדערן) ביז א מאָנאַט צייט,
עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא	ביז עס וועט אַרויסגיין
מֵאַפְּכֶם	פון אייער נאָז,
וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא	און עס וועט אייך ווערען צום עקעל,
יַעַן כִּי־מְאַסְתֶּם	ווייל איהר האט פעראַכטעט
אֶת־יְהוָה	דעם עוויגען,
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם	וועלכער איז צווישען אייך,
וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר	און איהר האט געוויינט פאר איהם, זאָגענדיג:
לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ	וואָרום דאָך זיינען מיר אַרויסגעגאַנגען

מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים?
21. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	21. און משה האט געזאָגט:
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
רַגְלִי	פוס־געהער
הָעָם	(איז) דאס פאָלק,
אֲשֶׁר אָנֹכִי בְּקִרְבּוֹ	וואס איך בין צווישען איהם,
וְאַתָּה אָמַרְתָּ	און דו זאָגסט:
בָּשָׂר אֶתֵּן לָהֶם	פלייש וועל איך זיי געבען,
וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים׃	און זיי וועלען עסען א מאָנאַט צייט!
22. הֲצֹאן וּבָקָר	22. ווען שאָף און רינדער
יִשָּׁחֵט לָהֶם	וועט געשלאַכטעט ווערען פיר זיי
וּמָצָא לָהֶם	וועט עס גענוג זיין פיר זיי?
אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם	אדער ווען אַלע פיש פון דעם מעער
יֵאָסֵף לָהֶם	וועט געזאַמעלט ווערען פיר זיי
וּמָצָא לָהֶם׃	וועט עס גענוג זיין פיר זיי?
23. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	23. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
הֲיַד יְהוָה תִּקְצָר	איז דען דעם עוויגען'ס האַנד קורץ?
עַתָּה תִרְאֶה	יעצט וועסט'ו זעהן,
הֲיִקְרְךָ דְבָרִי	אויב עס וועט דיר איינטרעפען מיין וואָרט,⁴
אִם־לֹא׃	אדער ניט.
24. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	24. און משה איז אַרויסגעגאַנגען,
וַיְדַבֵּר אֶל־הָעָם	און ער האט גערעדט צום פאָלק
אֵת דִּבְרֵי יְהוָה	דעם עוויגען'ס ווערטער,
וַיֶּאֱסֹף	און ער האט פערזאַמעלט
שִׁבְעִים אִישׁ	זיבציג מאַן
מִזִּקְנֵי הָעָם	פון די עלטעסטע פון דעם פאָלק,
וַיַּעֲמֵד אֹתָם	און ער האט זיי געשטעלט
סְבִיבֹת הָאֹהֶל׃	אַרום דעם געצעלט.
25. וַיֵּרֶד יְהוָה ׀ בֶּעָנָן	25. און דער עוויגער איז אַראָב־געקומען אים וואָלקען,
וַיְדַבֵּר אֵלָיו	און ער האט גערעדט צו איהם;
וַיָּאצֶל מִן־הָרוּחַ	און ער האט ¹אָבגעטיילט פון דעם גייסט,
אֲשֶׁר עָלָיו	וואס איז געוועזען אויף איהם,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געלייגט
עַל־שִׁבְעִים אִישׁ	אויף די זיבציג מאַן,
הַזְּקֵנִים	די עלטעסטע,
וַיְהִי	און עס איז געוועזען,

1) אָבשיידען, אָבזאָנדערן, ענטנעהמען. 2) בערייט אייך אָן. 3) גוט. 4) ד. ה. אויב עס וועט פאַסירען ווי איך זאָג.

כְּנוֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ	ווען עס האט גערוהט אויף זיי דער גייסט,
וַיִּתְנַבְּאוּ	דאַן האבען זיי פראָפעצייעט
וְלֹא יָסָפוּ׃	אבער זיי האבען ניט מעהר (פראָפעצייעט).
26. וַיִּשָּׁאֲרוּ	26. און עס זיינען געבליבען
שְׁנֵי־אֲנָשִׁים ׀	צוויי מענער
בַּמַּחֲנֶה	אים לאַגער,
שֵׁם הָאֶחָד ׀ אֶלְדָּד	דער נאמען פון איינעם (איז געוועזען) אלדד,
וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מֵידָד	און דער נאמען פון דעם צווייטען (איז געוועזען) מידד
וַתָּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ	און עס האט גערוהט אויף זיי דער גייסט,
וְהֵמָּה בַּכְּתֻבִים	און זיי זיינען געוועזען אונטער די אויפגעשריבענע,[1]
וְלֹא יָצְאוּ הָאֹהֱלָה	אבער זיי זיינען ניט ארויסגעגאַנגען צום געצעלט,
וַיִּתְנַבְּאוּ בַּמַּחֲנֶה׃	און זיי האבען פראָפעצייעט אים לאַגער.
27. וַיָּרָץ הַנַּעַר	27. דאַן איז געלאָפען דער קנאַבע,
וַיַּגֵּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמַר	און ער האט דערציילט צו משה, און ער האט געזאגט:
אֶלְדָּד וּמֵידָד	אלדד און מידד
מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה׃	פראָפעצייען אים לאַגער.
28. וַיַּעַן	28. און עס האט געאַנטווארט
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	יהושע, דער זוהן פון נון,
מְשָׁרֵת מֹשֶׁה	משה'ס דינער
מִבְּחֻרָיו	פון זיין יוגענד אָן,[2]
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם׃	מיין הערר משה, פערוועהר (עס) זיי!
29. וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה	29. און משה האט צו איהם געזאגט:
הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי	ביזט'ו אייפערזיכטיג פיר מיך?
וּמִי יִתֵּן	און ווער וואָלט געבען,[3]
כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים	(דאס) דעם עוויגען'ס גאַנצע פאָלק זאלען זיין פראָפעטען
כִּי־יִתֵּן יְהוָה	דאס דער עוויגער זאל געבען
אֶת־רוּחוֹ	זיין גייסט
עֲלֵיהֶם׃	אויף זיי!
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
30. וַיֵּאָסֵף מֹשֶׁה	30. און משה איז [4]אריינגעגאַנגען
אֶל־הַמַּחֲנֶה	אין דאס לאַגער,
הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	ער און די עלטעסטע פון ישראל.
31. וְרוּחַ נָסַע ׀	31. און אַ ווינד האט געצויגען
מֵאֵת יְהוָה	פון דעם עוויגען,
וַיָּגָז שַׂלְוִים	און ער האט [5]אַנגעטראָגען וואַכטלען
מִן־הַיָּם	פון דעם מעער,
וַיִּטֹּשׁ עַל־הַמַּחֲנֶה	און ער האט זיי פערשפרייט אַרום דעם לאַגער,
כְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה	ביי אַ טאג רייזע היער
וּכְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה	און ביי אַ טאג רייזע דארט
סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה	אַרום דעם לאַגער,
וּכְאַמָּתַיִם	און ביי צוויי איילען
עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ׃	אויף די פלעכע פון דער ערד
32. וַיָּקָם הָעָם	32. און דאס פאלק איז אויפגעשטאנען
כָּל־הַיּוֹם הַהוּא	יענעם גאַנצען טאג
וְכָל־הַלַּיְלָה	און די גאַנצע נאַכט
וְכֹל ׀ יוֹם הַמָּחֳרָת	און דעם גאַנצען מאָרגעדיגען טאג
וַיַּאַסְפוּ אֶת־הַשְּׂלָו	און זיי האבען געזאַמעלט דעם וואַכטעל,
הַמַּמְעִיט	דער, וואס האט ווייניג געזאַמעלט,
אָסַף	האט געזאַמעלט
עֲשָׂרָה חֳמָרִים	צעהן חומר,
וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוֹחַ	און זיי האבען עס [6]אויסגעשפרייט
סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה׃	אַרום דעם לאַגער.
33. הַבָּשָׂר	33. דאס פלייש
עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם	איז נאך געוועזען צווישען זייערע צייבער,
טֶרֶם יִכָּרֵת	בעפאָר עס איז נאך פערצעהרט געוואָרען,
וְאַף יְהוָה	ווען דעם עוויגען'ס צאָרן
חָרָה בָעָם	האט געברענט געגען דאס פאָלק,
וַיַּךְ יְהוָה בָּעָם	און דער עוויגער האט געשלאָגען אונטער דעם פאָלק
מַכָּה רַבָּה מְאֹד׃	זעהר אַ גרויסען שלאַג.
34. וַיִּקְרָא	34. און מען האט גערופען
אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט
קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה	קברות התאוה,[7]
כִּי־שָׁם קָבְרוּ	דען דאָרט האט מען בעגראָבען
אֶת־הָעָם הַמִּתְאַוִּים׃	דאס פאָלק, וואס האט געלוסט.
35. מִקִּבְרוֹת הַתַּאֲוָה	35. פון קברות התאוה
נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת	האט דאס פאָלק גערייזט (נאך) חצרות,
וַיִּהְיוּ בַּחֲצֵרוֹת׃	און זיי זיינען געבליבען אין חצרות.

Cap. XII. — יב

1. וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן	1. און מרים און אהרן האבען גערעט

1) ד. ה. אונטער די עלטעסטע, וועלכע זיינען געווען פערשריבען צו געהן צום פערזאמלונגס געצעלט; זעה רש"י. 2) פון זיינע אויסער וויילטע לייטע. 3) ד. ה. הלואי. 4) זעה רש"י. 5) אַנגעיאַגט, געמאכט פליהען. 6) ווערטערליך: אויסגעשפרייט איין אויסשפרייטונג. 7) ד. ה. די גראַבען פון דער לוסט.

בְּמֹשֶׁה	געגען משה,
עַל־אֹדוֹת	וועגען
הָאִשָּׁה הַכֻּשִׁית	די פרוי פון כוש,
אֲשֶׁר לָקָח	וועלכע ער האט גענומען,
כִּי־אִשָּׁה כֻשִׁית לָקָח	דען ער האט גענומען א פרוי פון כוש.
2. וַיֹּאמְרוּ	2. און זיי האבען געזאגט:
הֲרַק אַךְ־בְּמֹשֶׁה	צו דען נור [1]מיט משה אליין
דִּבֶּר יְהוָה	האט דער עוויגער גערעט?
הֲלֹא גַּם־בָּנוּ דִבֵּר	האט ער ניט אויך [1]מיט אונז גערעט?
וַיִּשְׁמַע יְהוָה׃	און דער עוויגער האט (עס) געהערט.
3. וְהָאִישׁ מֹשֶׁה	3. אבער דער מאן משה
עָנָו מְאֹד	איז געוועזען זעהר [2]בעשיידען
מִכֹּל הָאָדָם	מעהר אלס אלע מענשען,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	וואס (זיינען געוועזען) אויף דער פלעכע פון דער ערד.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ פִּתְאֹם	4. און דער עוויגער האט געזאגט [3]פלעצליך
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
וְאֶל־מִרְיָם	און צו מרים:
צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם	גייט ארויס איהר דריי
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
וַיֵּצְאוּ שְׁלָשְׁתָּם׃	און זיי דריי זיינען ארויס־געגאנגען.
5. וַיֵּרֶד יְהוָה	5. און דער עוויגער איז אראב־געקומען
בְּעַמּוּד עָנָן	אין א וואלקען־זייל,
וַיַּעֲמֹד	און ער האט זיך געשטעלט
פֶּתַח הָאֹהֶל	(ביים) איינגאנג פון דעם געצעלט,
וַיִּקְרָא	און ער האט אויסגערופען:
אַהֲרֹן וּמִרְיָם	אהרן און מרים!
וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם׃	און זיי ביידע זיינען ארויס־געגאנגען.
6. וַיֹּאמֶר	6. און ער האט געזאגט:
שִׁמְעוּ־נָא דְבָרָי	הערט דאך מיינע ווערטער:
אִם־יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם	ווען (אונטער) אייך איז דא א פראפעט,
יְהוָה	(איך) עוויגער
בַּמַּרְאָה	אין ערשיינונג
אֵלָיו אֶתְוַדָּע	גיב איך זיך צו איהם ערקענען,
בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר־בּוֹ׃	אין טרוים רייד איך מיט איהם.
7. לֹא־כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה	7. ניט אזוי איז מיין קנעכט משה,
בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא	אין מיין גאנצען הויז איז ער פערטרויט.
8. פֶּה אֶל־פֶּה	8. מויל צו מויל
אֲדַבֶּר־בּוֹ	רייד איך מיט איהם.
וּמַרְאֶה	און [4]זיכטבאר
וְלֹא בְחִידֹת	און ניט אין רעטהזעלען.[4]
וּתְמֻנַת יְהוָה יַבִּיט	און דעם עוויגען'ס גע־שטאלט קוקט ער;
וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם	און וואָרום האט איהר ניט געפירכטעט
לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי	צו ריידען געגען מיין קנעכט
בְמֹשֶׁה׃	געגען משה?
9. וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּם	9. און דעם עוויגען'ס צארן האט געברענט געגען זיי,
וַיֵּלַךְ׃	און ער איז אוועג-געגאנגען
10. וְהֶעָנָן סָר	10. און (ווען) דער וואלקען האט זיך אבגעקעהרט
מֵעַל הָאֹהֶל	פון דעם געצעלט,
וְהִנֵּה מִרְיָם	[5]דאן איז מרים געוועזען
מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג	אויסזעטציג ווי שניי;
וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל־מִרְיָם	און אהרן האט זיך געווענ־דעט צו מרים,
וְהִנֵּה מְצֹרָעַת׃	[5]און ער זעהט זי איז אויס־זעטציג.
11. וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן	11. דאן האט אהרן געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
בִּי אֲדֹנִי	ביטע, מיין הערר!
אַל־נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ	לייג דאך ניט אויף אונז
חַטָּאת	א זינד,
אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ	(דאפיר) וואס מיר האבען נאריש געהאנדעלט
וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ׃	און וואס מיר האבען געזינדיגט.
12. אַל־נָא תְהִי כַּמֵּת	12. זאל זי דאך ניט זיין ווי די טויטע (געבורט),
אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ	וואס ביי זיין ארויסגיין
מֵרֶחֶם אִמּוֹ	פון זיין מוטער־לייב
וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ׃	איז שוין פערצעהרט די העלפט פון זיין לייב.[6]
13. וַיִּצְעַק מֹשֶׁה	13. און משה האט געשריען
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אֵל נָא	איך ביטע, גאט,
רְפָא נָא לָהּ׃	הייל דאך איהר!
מַפְטִיר	מַפְטִיר
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
וְאָבִיהָ	ווען איהר פאטער

1) דורך. 2) ד. ה. ניט שטאלץ. 3) פלוטצלונג. 4) ד. ה. דייטליך און ניט פערשטעלט אין רעטעניסען. 5) און זעה. 6) זעה רש"י.

יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ	וואלט געשפיגען אין איהר געזיכט,
הֲלֹא תִכָּלֵם	וואלט זי זיך ניט געשעמט
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג?[1]
תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים	זאל זי פערשלאָסען ווערען זיבען טעג
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וְאַחַר תֵּאָסֵף׃	און נאכדעם זאל זי אַריינגענומען ווערען.
15. וַתִּסָּגֵר מִרְיָם	15. און מרים איז פערשלאָסען געוואָרען
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
וְהָעָם לֹא נָסַע	און דאס פאָלק האט ניט גערייזט
עַד־הֵאָסֵף מִרְיָם׃	ביז מרים איז אַריינגענומען געוואָרען.
16. וְאַחַר נָסְעוּ הָעָם	16. און נאַכדעם האט דאס פאָלק גערייזט
מֵחֲצֵרוֹת	פון חצרות,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּמִדְבַּר פָּארָן׃	אין דער וויסטע פארן.

שְׁלַח לְךָ SHELACH

Cap. XIII יג

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
2. שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים	2. שיק דיר מענער,
וְיָתֻרוּ	און זיי זאלען [2]אויסזעהן
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן	דאס לאַנד כנען,
אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן	וואס איך גיב
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
אִישׁ אֶחָד	איין מאַן,
אִישׁ אֶחָד	איין מאן
לְמַטֵּה אֲבֹתָיו	פון זיין פעטערליכען שטאַם
תִּשְׁלָחוּ	זאלט איהר שיקען,
כֹּל נָשִׂיא בָהֶם׃	יעדען פירשט אונטער זיי.[3]
3. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה	3. און משה האט זיי געשיקט
מִמִּדְבַּר פָּארָן	פון דער וויסטע פארן
עַל־פִּי יְהֹוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל,
כֻּלָּם אֲנָשִׁים	זיי אלע (זיינען געווען) מענער,
רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃	(וועלכע זיינען) די הייפּטער פון די קינדער ישראל.
4. וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם	4. און דיזע זיינען זייערע נעמען:
לְמַטֵּה רְאוּבֵן	פיר דעם שטאַם ראובן:
שַׁמּוּעַ בֶּן־זַכּוּר׃	שמוע, דער זוהן פון זכור.
5. לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן	5. פיר דעם שטאַם שמעון:
שָׁפָט בֶּן־חוֹרִי׃	שפט, דער זוהן פון חורי.
6. לְמַטֵּה יְהוּדָה	6. פיר דעם שטאַם יהודה:
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃	כלב, דער זוהן פון יפונה.
7. לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר	7. פיר דעם שטאַם יששכר:
יִגְאָל בֶּן־יוֹסֵף׃	יגאל, דער זוהן פון יוסף.
8. לְמַטֵּה אֶפְרָיִם	8. פיר דעם שטאַם אפרים:
הוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃	הושע, דער זוהן פון נון.
9. לְמַטֵּה בִנְיָמִן	9. פיר דעם שטאַם בנימין:
פַּלְטִי בֶּן־רָפוּא׃	פלטי, דער זוהן פון רפוא.
10. לְמַטֵּה זְבוּלֻן	10. פיר דעם שטאַם זבולון:
גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי׃	גדיאל דער זוהן פון סודי.
11. לְמַטֵּה יוֹסֵף	11. פיר דעם שטאַם פון יוסף,
לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה	(נעמליך) פיר דעם שטאַם מנשה:[4]
גַּדִּי בֶּן־סוּסִי׃	גדי, דער זוהן פון סוסי.
12. לְמַטֵּה דָן	12. פיר דעם שטאַם דן:
עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי׃	עמיאל, דער זוהן פון גמלי.
13. לְמַטֵּה אָשֵׁר	13. פיר דעם שטאַם אשר:
סְתוּר בֶּן־מִיכָאֵל׃	סתור, דער זוהן פון מיכאל.
14. לְמַטֵּה נַפְתָּלִי	14. פיר דעם שטאַם נפתלי:
נַחְבִּי בֶּן־וָפְסִי׃	נחבי, דער זוהן פון ופסי.
15. לְמַטֵּה גָד	15. פיר דעם שטאַם גד:
גְּאוּאֵל בֶּן־מָכִי׃	גאואל, דער זוהן פון מכי.
16. אֵלֶּה שְׁמוֹת	16. דיזע זיינען די נעמען
הָאֲנָשִׁים	פון די מענער,
אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה	וועלכע משה האט געשיקט
לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ	אויסצוזעהן דאס לאַנד
וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	און משה האט גערופען
לְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן	הושע, דעם זוהן פון נון,
יְהוֹשֻׁעַ׃	יהושע.
17. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה	17. און משה האט זיי געשיקט
לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן	אויסצוזעהן דאס לאַנד כנען
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:

1) זעה רש"י. 2) בעקוקען, אויסשפּיאָנירען. 3) אדער: יעדער פון זיי זאל זיין אַ פירשט. 4) דען פון יוסף האבען זיך גערעכענט 2 שטאַמען, אפרים און מנשה. זעה בראשית מ"ח, 5.

עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב	[1]גייט דאך אויף אין זיד־זייט,
וַעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר׃	און איהר זאלט ארויפגיין דעם בארג.
18. וּרְאִיתֶם	18. און איהר זאלט זעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
מַה־הִוא	ווי עס איז,
וְאֶת־הָעָם	און דאס פאלק,
הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ	וואס וואהנט דארויף,
הֶחָזָק הוּא	אויב ער איז שטארק
הֲרָפֶה	אדער שוואך,
הַמְעַט הוּא	אויב ער איז ווייניג
אִם־רָב׃	אדער פיל.
19. וּמָה הָאָרֶץ	19. און ווי איז דאס לאנד,
אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ	וואס ער וואהנט דארין,
הֲטוֹבָה הִוא	אויב עס איז גוט
אִם־רָעָה	אדער שלעכט,
וּמָה הֶעָרִים	און ווי זיינען די שטעט,
אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב	וואס ער וואהנט
בָּהֵנָּה	אין זיי,
הַבְּמַחֲנִים	אויב אין לאגערען[2]
אִם בְּמִבְצָרִים׃	אדער אין פעסטונגען.
20. וּמָה הָאָרֶץ	20. און ווי איז דאס לאנד,
הַשְּׁמֵנָה הִוא	אויב עס איז פעט
אִם־רָזָה	אדער מאגער,
הֲיֵשׁ־בָּהּ עֵץ	אויב עס זיינען דארין דא בוים(ער)
אִם־אַיִן	אדער ניט.
וְהִתְחַזַּקְתֶּם	און איהר זאלט זיך שטארקען,
וּלְקַחְתֶּם	און איהר זאלט נעהמען
מִפְּרִי הָאָרֶץ	פון דער פרוכט פון דעם לאנד;
וְהַיָּמִים	און די טעג (זיינען געווען)
יְמֵי בִּכּוּרֵי עֲנָבִים׃	די טעג פון די ערסטלינגע פון טרויבען.
שני	שני
21. וַיַּעֲלוּ	21. און זיי זיינען אויפגעגאנגען,
וַיָּתֻרוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי האבען אויסגעזעהן דאס לאנד
מִמִּדְבַּר־צִן	פון דער וויסטע צין
עַד־רְחֹב	ביז רחוב,
לְבֹא חֲמָת׃	[3]צום איינגאנג פון חמת.
22. וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב	22. און זיי זיינען אויפגעגאנגען אין זיד־זייט,
וַיָּבֹא עַד־חֶבְרוֹן	און זיי זיינען געקומען ביז חברון,
וְשָׁם	און דארט (זיינען געווען)
אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי	אחימן, ששי און תלמי,
יְלִידֵי הָעֲנָק	די קינדער פון דעם [4]ענק;
וְחֶבְרוֹן	—און חברון
שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה	איז זיבען יאהר געבויט געווארען
לִפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם׃	בעפאר צוען אין מצרים—.
23. וַיָּבֹאוּ	23. און זיי זיינען געקומען
עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל	ביז דעם טהאל אשכול,
וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוֹרָה	און זיי האבען אויסגעשניטען פון דארט א צווייג
וְאֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד	און איין הייגעל טרויבען,
וַיִּשָּׂאֻהוּ בַמּוֹט	און זיי האבען עס געטראגען אויף [5]א שטאנג
בִּשְׁנָיִם	צוויי צוזאמען,[6]
וּמִן־הָרִמֹּנִים	און פון די גראנאט־עפּעל
וּמִן־הַתְּאֵנִים׃	און פון די פייגען.
24. לַמָּקוֹם הַהוּא	24. [צו] יענעם ארט
קָרָא נַחַל אֶשְׁכּוֹל	האט מען גערופען נחל אשכול
עַל אֹדוֹת הָאֶשְׁכּוֹל	וועגען דעם הייגעל,
אֲשֶׁר־כָּרְתוּ מִשָּׁם	וועלכען עס האבען פון דארט אויסגעשניטען,
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
25. וַיָּשֻׁבוּ	25. און זיי האבען זיך־צוריק געקעהרט
מִתּוּר הָאָרֶץ	פון אויסזעהן דאס לאנד
מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם׃	צום ענדע פון פערציג טעג.
26. וַיֵּלְכוּ	26. און זיי זיינען געגאנגען
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
וְאֶל־כָּל־עֲדַת	און צו די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
אֶל־מִדְבַּר פָּארָן	צו דער וויסטע פארן
קָדֵשָׁה	נאך קדש,
וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם דָּבָר	און זיי האבען זיי צוריק געבראכט אנטווארט
וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה	און די גאנצע געמיינדע,
וַיַּרְאוּם	און זיי האבען זיי געוויזען
אֶת־פְּרִי הָאָרֶץ׃	די פרוכט פון דעם לאנד.
27. וַיְסַפְּרוּ־לוֹ	27. און זיי האבען איהם דערציילט,

1) גייט־זשע. 2) ד. ה. אפענע לאגער שטעדט. 3) וואו מען קומט אין חמת. 4) ריז. 5) דער. 6) ד. ה. צוויי מענשען האבען עס געטראגען.

וַיְסַפְּרוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ	מיר זיינען געקומען אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ	וואס דו האסט אונז געשיקט
וְגַם	[1]און ווירקליך
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִוא	עס פליסט (מיט) מילך און האניג,
וְזֶה־פִּרְיָהּ׃	און דיזעס איז איהרע פרוכט.
28. אֶפֶס כִּי־עַז הָעָם	28. נור דאס פאלק איז שטארק,
הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ	וואס וואהנט אין דעם לאנד,
וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת	און די שטעדט זיינען פעסטע,
גְּדֹלֹת מְאֹד	זעהר גרויסע,
וְגַם־יְלִדֵי הָעֲנָק	און אויך די קינדער פון דעם ענק
רָאִינוּ שָׁם׃	האבען מיר דארט געזעהן.
29. עֲמָלֵק יוֹשֵׁב	29. עמלק וואהנט
בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב	אים זיד־לאנד,
וְהַחִתִּי	און דער חתי
וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי	און דער יבוסי און דער אמורי
יוֹשֵׁב בָּהָר	וואהנט אויף דעם בארג
וְהַכְּנַעֲנִי	און דער כנעני
יוֹשֵׁב עַל־הַיָּם	וואהנט ביים מעער
וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן׃	און ביים זייט פון דעם ירדן.
30. וַיַּהַס כָּלֵב	30. און כלב האט [2]איינגעשטילט
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
אֶל־מֹשֶׁה	געגען משה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
עָלֹה נַעֲלֶה	מיר וועלען אויפגיין,
וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ	און מיר וועלען עס ערבען,
כִּי־יָכוֹל נוּכַל לָהּ׃	דען מיר וועלען עס בייקומען.
31. וְהָאֲנָשִׁים	31. אבער די מענער,
אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ	וועלכע זיינען אויפגעגאנגען מיט איהם,
אָמְרוּ	האבען געזאגט:
לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת	מיר קענען ניט אויפגיין
אֶל־הָעָם	צום פאלק,
כִּי־חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ׃	דען ער איז שטארקער פיר אונז.
32. וַיֹּצִיאוּ	32. און זיי האבען ארויסגעבראכט
דִּבַּת הָאָרֶץ	שלעכטע רייד איבער דאס לאנד,
אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ	וועלכע זיי האבען אויסגעזעהן.
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ	וועלכעס מיר זיינען דורכגעגאנגען
לָתוּר אֹתָהּ	עס אויס־צוזעהן,
אֶרֶץ	(איז) א לאנד,
אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא	וואס זי פערצעהרט איהרע איינוואהנער
וְכָל־הָעָם	און דאס גאנצע פאלק,
אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְתוֹכָהּ	וואס מיר האבען געזעהן דארין
אַנְשֵׁי מִדּוֹת׃	זיינען מענשען פון (גרויסען) מאס.[3]
33. וְשָׁם רָאִינוּ	33. און דארט האבען מיר געזעהן
אֶת־הַנְּפִילִים	די ריזען,
בְּנֵי עֲנָק	די קינדער פון ענק,
מִן־הַנְּפִלִים	פון די ריזען,
וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ	און מיר זיינען געוועזען אין אונזערע אויגען
כַּחֲגָבִים	ווי הוישרעקען,
וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם׃	און אזוי זיינען מיר געוועזען אין זייערע אויגען.

Cap. XIV. יד

1. וַתִּשָּׂא כָּל־הָעֵדָה	1. און די גאנצע געמיינדע האט אויפגעהויבען,
וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם	און זיי האבען ארויסגעלאזען זייער שטימע,
וַיִּבְכּוּ הָעָם	און דאס פאלק האט געוויינט
בַּלַּיְלָה הַהוּא׃	אין יענע נאכט.
2. וַיִּלֹּנוּ	2. און עס האבען [4]געמורט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אלע קינדער ישראל,
וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	און עס האבען געזאגט צו זיי
כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע:
לוּ־מַתְנוּ	[5]א, ווען מיר וואלטען געשטארבען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאנד מצרים!
אוֹ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה	אדער אין דיזער וויסטע
לוּ־מָתְנוּ׃	א, ווען מיר וואלטען געשטארבען!
3. וְלָמָה יְהוָה מֵבִיא אֹתָנוּ	3. און ווארום ברייננט אונז דער עוויגער
אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת	אין דיזע לאנד
לִנְפֹּל בַּחֶרֶב	צו פאלען דורך דעם שווערט?
נָשֵׁינוּ וְטַפֵּנוּ	אונזערע פרויען און קינדער

1) און אויך. 2) בערוהיגט. 3) הויכע מענשען. 4) זיך בעקלאגט, געקריגט. 5) הלואי וואלטען.

יִהְיוּ לָבַז	וועלען זיין צו רויב!
הֲלוֹא טוֹב לָנוּ	איז ניט בעסער פיר אונז
שׁוּב מִצְרָיְמָה:	צוריק צו קעהרען נאך מצרים?
4. וַיֹּאמְרוּ	4. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל־אָחִיו	איינער צום אַנדערן:
נִתְּנָה רֹאשׁ	[1]מיר וועלען מאַכען [2]אַ הויפט,
וְנָשׁוּבָה מִצְרָיְמָה:	און [1]מיר וועלען זיך צוריק־קעהרען נאך מצרים.
5 וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	5. און משה און אהרן זיינען געפאַלען
עַל־פְּנֵיהֶם	אויף זייער געזיכט
לִפְנֵי כָּל־קְהַל	פאר דער גאַנצען פערזאַמלונג
עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	פון דער געמיינדע פון די קינדער ישראל.
6. וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	6. אבער יהושע, דער זוהן פון נון,
וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	און כלב, דער זוהן פון יפונה
מִן־הַתָּרִים	פון די, וועלכע האבען אויס־געזעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
קָרְעוּ בִּגְדֵיהֶם:	האבען צוריסען זייערע קליידער.
7. וַיֹּאמְרוּ	7. און זיי האבען געזאגט
אֶל־כָּל־עֲדַת	צו דער גאַנצען געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ	וועלכעס מיר זיינען דורכגעגאַנגען,
לָתוּר אֹתָהּ	איהר אויסצוזעהן,
טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד:	איז דאס לאַנד זעהר, זעהר גוט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
8. אִם־חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה	8. אויב דער עוויגער וויל אונז,[3]
וְהֵבִיא אֹתָנוּ	דאַן וועט ער אונז ברייננגען
אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת	אין דיזעס לאַנד,
וּנְתָנָהּ לָנוּ	און ער וועט עס געבען צו אונז,
אֶרֶץ	אַ לאַנד,
אֲשֶׁר־הִוא זָבַת	וואס עס פליסט
חָלָב וּדְבָשׁ:	(מיט) מילך און האָניג.
9. אַךְ בַּיהוָה	9. אבער געגען דעם עוויגען
אַל־תִּמְרֹדוּ	זאלט איהר ניט ווידער־שפּעננסטיג זיין,
וְאַתֶּם אַל־תִּירְאוּ	און איהר זאלט ניט פירכטען

אֶת־עַם הָאָרֶץ	דאס פאלק פון דעם לאַנד,
כִּי לַחְמֵנוּ הֵם	דען זיי זיינען אונזער ברויט,[4]
סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם	זייער [5]שאָטען האט זיך אָבגעקעהרט פון זיי,
וַיהוָה אִתָּנוּ	אבער מיט אונז איז דער עוויגער;
אַל־תִּירָאֻם:	איהר זאלט זיי ניט פירכטען!
10. וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעֵדָה	10. און די גאַנצע געמיינדע האט געזאגט
לִרְגּוֹם אֹתָם בָּאֲבָנִים	זיי צו פערוואַרפען מיט שטיינער,
וּכְבוֹד יְהוָה	אבער די הערליכקייט פון דעם עוויגען
נִרְאָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד	האט זיך בעוויזען אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	צו אַלע קינדער ישראל.
11 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עַד־אָנָה יְנַאֲצֻנִי	ביז ווי לאַנג וועט מיך [6]ערצירנען
הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק,
וְעַד־אָנָה	און ביז ווי לאַנג
לֹא־יַאֲמִינוּ בִי	וועלען זיי ניט גלויבען אין מיר
בְּכֹל הָאֹתוֹת	ביי די אַלע צייכענס,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ	וועלכע איך האב געטאָן צווישען איהם?
12. אַכֶּנּוּ בַדֶּבֶר	12. איך וועל איהם שלאָגען מיט דער פעסט,
וְאוֹרִשֶׁנּוּ	און איך וועל איהם פערטילגען,
וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ	און איך וועל דיך מאַכען
לְגוֹי־גָּדוֹל וְעָצוּם מִמֶּנּוּ:	פיר אַ גרעסערע און שטאַרקערע פאָלק אַלס [7]איהם.
13. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	13. און משה האט געזאגט צום עוויגען:
וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם	אבער עס וועלען (עס) הערען די מצרים,
כִּי־הֶעֱלִיתָ בְכֹחֲךָ	וואס דו האסט ארויפגעפיהרט מיט דיין קראַפט
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק
מִקִּרְבּוֹ:	פון צווישען איהם.
14. וְאָמְרוּ	14. און זיי וועלען דערציילען
אֶל־יוֹשֵׁב	צו די בעוואָהנער
הָאָרֶץ הַזֹּאת	פון דיזען לאַנד,[8]
שָׁמְעוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה	(וועלכע) האבען געהערט, דאס דו, עוויגער
בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה	ביזט צווישען דיזעס פאָלק,
אֲשֶׁר־עַיִן בְּעַיִן	דאס אויג אין אויג
נִרְאָה ׀ אַתָּה יְהוָה	האסט׳ו, עוויגער, זיך בעוויזען,
וַעֲנָנְךָ עֹמֵד עֲלֵהֶם	און דיין וואָלקען שטייט איבער זיי,
וּבְעַמֻּד עָנָן	און מיט אַ וואָלקען־זייל

1) לאָמיר. 2) אַ פיהרער. 3) ד. ה. אויב ער ליבט אונז. 4) ד. ה. מיר וועלען זיי פערצעהרען ווי ברויט. 5) שוטץ. 6) פערראַכטען. 7) דיזעס פאָלק. 8) די ענדיע ד[illegible] אין פ״ 15: והמת את העם הזה א. ז. וו.

אַתָּה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם	גייסט׳ו פאר זיי
יוֹמָם	ביי טאג,
וּבְעַמּוּד אֵשׁ לָיְלָה׃	און מיט אַ פייער־זייל ביי נאַכט.
15. וְהֵמַתָּה	15. [1]דאס דו האסט געטויטעט
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק
כְּאִישׁ אֶחָד	ווי איין מאַן,
וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם	דאַן וועלען זאגען די פעלקער,
אֲשֶׁר־שָׁמְעוּ	וועלכע האבען געהערט
אֶת־שִׁמְעֲךָ	דיין [2]הערונג,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
16. מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת יְהוָה	16. ווייל דער עוויגער קען ניט
לְהָבִיא	[צו] ברייננען
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם	וואס ער האט געשוואָרען צו זיי,
וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר׃	דאַרום האט ער זיי אויסגעשלאַכטעט אין די וויסטע.
17. וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא	17. און יעצט. זאל דאָך גרויס זיין
כֹּחַ אֲדֹנָי	דעם עוויגען׳ס קראַפט,
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ	ווי דו האסט גערעט,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
18. יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם	18. דער עוויגער איז לאַנגמיטהיג
וְרַב־חֶסֶד	און גרויס (אין) גנאַדע,
נֹשֵׂא עָוֹן וָפָשַׁע	(ער) פערצייהעט זינד און פערברעכען,
וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה	אבער ער לאָזט ניט אונבעשטראָפט,
פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת	(ער) דערמאָהנט די זינד פון עלטערן
עַל־בָּנִים	אויף קינדער,
עַל־שִׁלֵּשִׁים	אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים׃	און אויף דעם פירטען (געשלעכט).
19. סְלַח־נָא	19. פערגיב דאָך
לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה	[צו] די זינד פון דיזען פאָלק,
כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ	ווי דיין גרויסע גנאַדע,
וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה	און ווי דו האסט פערצייהעט
לָעָם הַזֶּה	[צו] דיזען פאָלק,
מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה׃	פון מצרים ביז [3]אהער.
20. וַיֹּאמֶר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געזאגט:
סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃	איך האב פערגעבען נאָך דיין ווארט.

21. וְאוּלָם חַי־אָנִי	21. אבער, זאָ וואהר ווי איך לעב
וְיִמָּלֵא כְבוֹד־יְהוָה	און ווי דעם עוויגען׳ס עהרע איז פול
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ׃	די גאַנצע ערד,
22. כִּי כָל־הָאֲנָשִׁים	22. דאס די אלע מענער,
הָרֹאִים אֶת־כְּבֹדִי	וועלכע האבען געזעהן מיין עהרע
וְאֶת־אֹתֹתַי	און מיינע צייכענס,
אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי	וועלכע איך האב געטאָן
בְמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר	אין מצרים און אין דער וויסטע,
וַיְנַסּוּ אֹתִי	און זיי האבען מיר געפּרופט
זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים	שוין צעהן מאל,
וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי׃	און זיי האבען ניט געהערט צו מיין שטימע.
23. אִם־יִרְאוּ	23. [4]דאס זיי וועלען ניט זעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשוואָרען
לַאֲבֹתָם	צו זייערע עלטערן,
וְכָל־מְנַאֲצַי	און אַלע, וואס ערצירנען מיך,
לֹא יִרְאוּהָ׃	וועלען עס ניט זעהן.
24. וְעַבְדִּי כָלֵב	24. אבער מיין קנעכט כלב,
עֵקֶב הָיְתָה	ווייל עס איז געווען
רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ	איין אַנדער גייסט מיט איהם:
וַיְמַלֵּא אַחֲרָי	און ער האט ערפילט נאָך מיר,[5]
וַהֲבִיאֹתִיו	דאַרום וועל איך איהם ברייננען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה	וואס ער איז דארט געקומען
וְזַרְעוֹ יוֹרִשֶׁנָּה׃	און זיין זאמען וועט עס [6]ערבען.
25. וְהָעֲמָלֵקִי	25. און דער עמלקי
וְהַכְּנַעֲנִי	און דער כנעני
יוֹשֵׁב בָּעֵמֶק	וואָהנט אין טהאל;
מָחָר פְּנוּ	מאָרגען ווענדעט אייך,
וּסְעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּר	און רייזט אייך (אין) די וויסטע,
דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃	דעם וועג (נאָך) דעם שילף־מעער.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
26. וַיְדַבֵּר יְהוָה	26. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
27. עַד־מָתַי	27. ביז ווי לאַנג (וועל איך פערצייהען)

1) זעה בעמערקונג צו פ׳ 14. 2) רוף, נאָמען, לויב. 3) יעצט, היערהער. 4) אזוי ווי: חי אני אם יראו. 5) ד. ה. ער האט מיר געפאָלגט. 6) בעזיצען.

לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת	[צו] דיזע שלעכטע געמיינדע,
אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים	וואס [1]זיי מאכען מורדען
עָלָי	געגען מיר?
אֶת־תְּלֻנּוֹת	דאס מורדען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים	וואס [1]זיי מאכען מורדען
עָלַי	געגען מיר,
שָׁמָעְתִּי׃	האב איך געהערט.
28. אֱמֹר אֲלֵהֶם	28. זאג צו זיי:
חַי־אָנִי	זאָ וואהר איך לעב,
נְאֻם־יְהוָֹה	איז דער שפרוך פון דעם עוויגען,
אִם־לֹא	אויב ניט
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם	ווי איהר האט גערעט
בְּאָזְנָי	אין מיינע אויערן,
כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃	אזוי וועל איך טהאָן צו אייך.
29. בַּמִּדְבָּר הַזֶּה	29. אין דיזער וויסטע
יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם	וועלען פאלען אייערע [2]קערפּערס,
וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם	און אלע אייערע געציילטע
לְכָל־מִסְפַּרְכֶם	נאך אייער גאנצען צאהל,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר
וָמָעְלָה	און העכער,
אֲשֶׁר הֲלִינֹתֶם עָלָי׃	וואס איהר האט געמורדט געגען מיר.
30. אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ	30. איהר וועט ניט קומען[3]
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נָשָׂאתִי	וואס איך האב אויפגעהויבען
אֶת־יָדִי	מיין האנד (צו שווערען)
לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ	אייך צו לאָזען וואהנען דאריך,
כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	זאנדערן נור כלב, דער זוהן פון יפונה,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃	און יהושע, דער זוהן פון נון.
31. וְטַפְּכֶם	31. אבער אייערע קינדער,
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם	וואס איהר האט געזאגט,
לָבַז יִהְיֶה	זיי וועלען ווערען צו רויב,
וְהֵבֵיאתִי אֹתָם	זיי וועל איך אריינברייגגען,
וְיָדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי וועלען קענען לערנען דאס לאנד,
אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם בָּהּ׃	וואס איהר האט עס פעראכטעט.
32. וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם	32. אבער אייערע קערפּערס

יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה׃	וועלען פאלען אין דיזער וויסטע.
33. וּבְנֵיכֶם	33. און אייערע קינדער
יִהְיוּ רֹעִים בַּמִּדְבָּר	וועלען זיך פיטערן אין דער וויסטע
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר,
וְנָשְׂאוּ אֶת־זְנוּתֵיכֶם	און זיי וועלען טראגען אייער אבקעהרונג,[4]
עַד־תֹּם פִּגְרֵיכֶם	ביז אייערע [2]קערפּערס וועלען זיך ענדיגען
בַּמִּדְבָּר׃	אין דער וויסטע.
34. בְּמִסְפַּר הַיָּמִים	34. נאך דער צאהל פון די טעג,
אֲשֶׁר־תַּרְתֶּם	וואס איהר האט אויסגעזעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג,
יוֹם לַשָּׁנָה	א טאג פיר א יאהר,
יוֹם לַשָּׁנָה	א טאג פיר א יאהר,
תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֺנֹתֵיכֶם	וועט איהר טראגען אייערע זינדע,
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר;
וִידַעְתֶּם אֶת־תְּנוּאָתִי	און איהר וועט וויסען מיין אבווענדונג.[5]
35. אֲנִי יְהוָֹה דִּבַּרְתִּי	35. איך עוויגער האב גערעט
אִם־לֹא ׀ זֹאת אֶעֱשֶׂה	און וואהרליך! דיזעס וועל איך טהאָן
לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת	צו דיזע גאנצע, שלעכטע געמיינדע,
הַנּוֹעָדִים עָלָי	וועלכע האבען זיך פערזאמעלט געגען מיר;
בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ	אין דיזער וויסטע וועלען זיי זיך ענדיגען,
וְשָׁם יָמֻתוּ׃	און דארט וועלען זיי שטארבען.
36. וְהָאֲנָשִׁים	36.—און די לייטע,
אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה	וועלכע משה האט געשיקט
לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ	אויסצוזעהן דאס לאנד,
וַיָּשֻׁבוּ	און זיי האבען זיך צוריק געקעהרט,
וַיַּלִּינוּ עָלָיו	און זיי האבען געמאכט מורדען געגען איהם
אֶת־כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע
לְהוֹצִיא דִבָּה	ארויס־צוברייגגען שלעכטע רייד
עַל־הָאָרֶץ׃	איבער דאס לאנד.
37. וַיָּמֻתוּ הָאֲנָשִׁים	37. דיזע מענער זיינען געשטארבען,
מוֹצִאֵי	(וועלכע) האבען ארויסגעבראכט
דִבַּת־הָאָרֶץ רָעָה	די שלעכטע רייד איבער דאס לאנד,
בַּמַּגֵּפָה	דורך דער פלאג
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.

1) די מרגלים; זעה רש״י און באור. 2) טויטע קערפּערס. 3) אזוי ווי: חי אני אם תבואו וכו׳. 4) ד. ה. זיי וועלען מוזען ליידען צוליב אייער זינד. 5) ד. ה. ווי שלעכט עס איז, ווען איך האב זיך אבגעווענדעט פון אייך.

38. וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן — 38. אבער יהושע, דער זוהן פון נון,
וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה — און כלב, דער זוהן פון יפונה
חָיוּ — זיינען לעבען געבליבען
מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם — פון יענע מענער,
הַהֹלְכִים — וועלכע זיינען געגאנגען
לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ׃ — אויסצוזעהען דאס לאנד.—
39. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה — 39. און משה האט גערעט
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה — דיזע ווערטער
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — צו אלע קינדער ישראל,
וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד׃ — און דאס פאלק האט זעהר געטרויערט.
40. וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר — 40. און זיי זיינען אויפגעשטאנען פריה דעם מארגענס
וַיַּעֲלוּ — און זיי זיינען ארויף־געגאנגען
אֶל־רֹאשׁ־הָהָר — צום שפיץ בארג,
לֵאמֹר — זאגענדיג:
הִנֶּנּוּ — היר זיינען מיר,
וְעָלִינוּ אֶל־הַמָּקוֹם — און מיר ווילען אויפגיין צום ארט,
אֲשֶׁר־אָמַר יְהֹוָה — וואס דער עוויגער האט געזאגט,
כִּי חָטָאנוּ׃ — דען מיר האבען געזינדיגט.
41. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה — 41. אבער משה האט געזאגט:
לָמָּה זֶּה — ווארום [1]דאך
אַתֶּם עֹבְרִים — טרעט איהר איבער
אֶת־פִּי יְהֹוָה — דעם עוויגען'ס בעפעהל?
וְהִוא לֹא תִצְלָח׃ — דאס וועט דאך ניט [2]בעגליקען!
42. אַל־תַּעֲלוּ — 42. איהר זאלט ניט אויפגיין,
כִּי אֵין יְיָ בְּקִרְבְּכֶם — דען דער עוויגער איז ניט צווישען אייך,
וְלֹא תִּנָּגְפוּ — אום איהר זאלט ניט גע־פלאגט ווערען
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃ — פאר אייערע פיינדע.
43. כִּי הָעֲמָלֵקִי — 43. דען דער עמלקי
וְהַכְּנַעֲנִי — און דער כנעני
שָׁם לִפְנֵיכֶם — זיינען דארט פאר אייך,
וּנְפַלְתֶּם בֶּחָרֶב — און איהר וועט פאלען דורך דעם שווערט,
כִּי־עַל־כֵּן שַׁבְתֶּם — דען וויל איהר האט אייך צוריק געקעהרט
מֵאַחֲרֵי יְהֹוָה — פון נאכ־צופאלגען דעם עוויגען,
וְלֹא־יִהְיֶה יְיָ עִמָּכֶם׃ — דארום וועט דער עוויגער ניט זיין מיט אייך.
44. וַיַּעְפִּלוּ לַעֲלוֹת — 44. אבער זיי האבען זיך [3]דערוואגט ארויף־צוגיין
אֶל־רֹאשׁ הָהָר — צום שפיטץ פון דעם בארג,
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהֹוָה — אבער די בונדעס־לאדע פון דעם עוויגען
וּמֹשֶׁה — און משה
לֹא־מָשׁוּ — האבען ניט [4]אבגעטרעטען
מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה׃ — פון מיטען דעם לאגער.
45. וַיֵּרֶד הָעֲמָלֵקִי — 45. און עס איז אראב־געקומען דער עמלקי
וְהַכְּנַעֲנִי — און דער כנעני,
הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא — וועלכער וואהנט אין יענעם בארג,
וַיַּכּוּם — און זיי האבען זיי געשלאגען
וַיַּכְּתוּם עַד־הַחָרְמָה׃ — און זיי האבען זיי [5]צוקלאפט ביז חרמה.

טו Cap. XV.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה — 1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃ — זאגענדיג:
2. דַּבֵּר — 2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם — און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי תָבֹאוּ — ווען איהר וועט קומען
אֶל־אֶרֶץ — צו דעם לאנד
מוֹשְׁבֹתֵיכֶם — פון אייערע וואהנונגען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם׃ — וואס איך גיב אייך.
3. וַעֲשִׂיתֶם — 3. און איהר וועט וועלען [6]מאכען
אִשֶּׁה לַיהֹוָה — א פייער־אפפער צום עוויגען
עֹלָה אוֹ־זֶבַח — א בראנד־אפפער, אדער א שלאכטונג,
לְפַלֵּא־נֶדֶר — צום בעזאנדערן צוזאג,
אוֹ בִנְדָבָה — אדער אלס פרייוויליגע גאבע,
אוֹ בְּמֹעֲדֵיכֶם — אדער אין אייערע פעסט־טעג,
לַעֲשׂוֹת — צו [6]מאכען
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהֹוָה — א ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
מִן־הַבָּקָר — פון די רינדער
אוֹ מִן־הַצֹּאן׃ — אדער פון די שאף.
4. וְהִקְרִיב — 4. דאן זאל ברייגגען
הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיי — דער, וואס ברייגגט זיין אפפער צום עוויגען,
מִנְחָה סֹלֶת עִשָּׂרוֹן — א שפייז אפפער פון א צעהנטעל פיינע מעהל
בָּלוּל — געמישט
בִּרְבִעִית הַהִין שָׁמֶן — מיט א פערטיל הין אייל.
5. וְיַיִן לַנֶּסֶךְ — 5. און וויין פיר א טראנק־אפפער
רְבִיעִית הַהִין — א פערטעל הין,

1) זשע. 2) געלינגען. 3) אונטערשטאנען, ערדרייסטעט. 4) זיך געריהרט, אבגעוויכען. 5) צושמיסען, צוויסטויסען, צערספרענגט; זעה באור. 6) אפפערן, בערייטען.

תַּעֲשֶׂה עַל־הָעֹלָה — זאלסט'ו ¹מאַכען צום בראַנד־אָפּפער
אוֹ לַזָּבַח — אדער צו דער שלאַכטונג,
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד׃ — פיר (יעדען) איין לאַם.²
6. אוֹ לָאַיִל — 6. ³אבער צו אַ ווידער
תַּעֲשֶׂה מִנְחָה — זאלסט'ו ¹מאַכען אַ שפּייז־אָפּפער
סֹלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים — (פון) צווי צעהנטעל פּיינע מעהל,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן — געמישט מיט אייל
שְׁלִשִׁית הַהִין׃ — אַ דריטעל הין.
7. וְיַיִן לַנֶּסֶךְ — 7. און וויין פיר אַ טראַנק־אָפּפער
שְׁלִשִׁית הַהִין — אַ דריטעל הין
תַּקְרִיב — זאלסט'ו ברייננגען
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ — (צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי
8. וְכִי־תַעֲשֶׂה — 8. און ווען דו ווערסט ¹מאַכען
בֶן־בָּקָר — אַ יונגען רינד
עֹלָה אוֹ־זָבַח — (אלס) בראַנד־אָפּפער אדער שלאַכטונג,
לְפַלֵּא־נֶדֶר — צום בעזאָנדערען צוזאַג,
אוֹ־שְׁלָמִים לַיהוָה׃ — אדער (אלס) פרידענס־אָפּפער צום עוויגען,
9. וְהִקְרִיב — 9. דאַן זאל מען ברייננגען
עַל־בֶּן־הַבָּקָר — צום יונגען רינד
מִנְחָה — אַ שפּייז־אָפּפער
סֹלֶת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים — (פון) דריי צעהנטעל פּיינע מעהל,
בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן — געמישט מיט אייל
חֲצִי הַהִין׃ — אַ האַלבען הין.
10. וְיַיִן — 10. און וויין
תַּקְרִיב לַנֶּסֶךְ — זאלסט'ו ברייננגען פיר אַ טראַנק־אָפּפער
חֲצִי הַהִין — אַ האַלבען הין,
אִשֵּׁה — (עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ — (צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
11. כָּכָה יֵעָשֶׂה — 11. אַזוי זאל געטאָן ווערען
לַשּׁוֹר הָאֶחָד — ביי (יעדען) איין אָקס,
אוֹ לָאַיִל הָאֶחָד — אדער ביי (יעדען) איין ווידער,
אוֹ־לַשֶּׂה — אדער ביי אַ לאַם
בַכְּבָשִׂים אוֹ בָעִזִּים׃ — אונטער די שאָף אדער אונטער די ציגען.
12. כַּמִּסְפָּר — 12. נאך דער צאַהל,
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ — וואס איהר וועט ¹מאַכען,

כָּכָה תַּעֲשׂוּ לָאֶחָד — אזוי זאלט איהר טהאָן ביי (יעדען) איינעם²
כְּמִסְפָּרָם׃ — נאך זייער צאַהל.²
13. כָּל־הָאֶזְרָח — 13. יעדער איינגעבאָרענער
יַעֲשֶׂה־כָּכָה אֶת־אֵלֶּה — זאל אזוי מאַכען דיזע,
לְהַקְרִיב אִשֵּׁה — צו ברייננגען אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ — (צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
14. וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר — 14. און ווען עס וועט זיך אויפהאַלטען ביי אייך אַ פרעמדער
אוֹ אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם — אדער דער, וואס איז צווישען אייך,
לְדֹרֹתֵיכֶם — פיר אייערע געשלעכטער,
וְעָשָׂה אִשֵּׁה — און ער וועט וועלען מאַכען אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה — (צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ — ווי איהר וועט טהאָן,
כֵּן יַעֲשֶׂה׃ — אזוי זאל ער טהאָן.
15. הַקָּהָל — 15. פערזאַמלונג!
חֻקָּה אַחַת לָכֶם — איין געזעטץ (זאל זיין) פיר אייך
וְלַגֵּר — און פיר דעם פרעמדען,
הַגָּר — וועלכער האַלט זיך אויף (ביי אייך),
חֻקַּת עוֹלָם — איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם — פיר אייערע געשלעכטער:
כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה — ווי איהר אזוי זאל זיין דער פרעמדער
לִפְנֵי יְהוָה׃ — פאַר דעם עוויגען.
16. תּוֹרָה אַחַת — 16. איין לעהרע
וּמִשְׁפָּט אֶחָד — און איין רעכט
יִהְיֶה לָכֶם — זאל זיין פיר אייך
וְלַגֵּר — און פיר דעם פרעמדען,
הַגָּר אִתְּכֶם׃ — וועלכער האַלט זיך אויף ביי אייך.
שִׁשִּׁי — שִׁשִּׁי
17. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה — 17. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵאמֹר׃ — זאָגענדיג:
18. דַּבֵּר — 18. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם — און דו זאלסט זאגען צו זיי:
בְּבֹאֲכֶם אֶל־הָאָרֶץ — ווען איהר וועט קומען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה׃ — וואס איך ברייננג אייך דאָרטען.

1) אָפּפערן, בעריטען. 2) ד. ה. פיר [illegible] מוז מען ברייננגען דאס שפּייז־אָפּפער, די אייל און וויין, ווי אויבען שטעהט. זעה רש"י צו פ' 5 און

19. וְהָיָה	19. דאן זאל זיין,
בַּאֲכָלְכֶם	ווען איהר וועט עסען
מִלֶּחֶם הָאָרֶץ	פון דעם ברויט פון דעם לאנד,
תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיי׃	זאלט איהר [1]אבשיידען א הייב־אָפּפער צום עוויגען.
20. רֵאשִׁית	20. (אלס) ערסטלינג
עֲרִסֹתֵכֶם	פון אייער טייג,
חַלָּה תָּרִימוּ	זאלט איהר [1]אבשיידען א קוכען
תְרוּמָה	(אלס) הייב־אָפּפער,
כִּתְרוּמַת גֹּרֶן	ווי דאס הייב־אָפּפער פון דער [2]טעננע,
כֵּן תָּרִימוּ אֹתָהּ׃	אזוי זאלט איהר עס אָבשיידען.
21. מֵרֵאשִׁית	21. פון דעם ערסטלינג
עֲרִסֹתֵיכֶם	פון אייער טייג
תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה	זאלט איהר געבען צום עוויגען א הייב־אָפּפער
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
22. וְכִי תִשְׁגּוּ	22. און ווען איהר וועט פעראירען,
וְלֹא תַעֲשׂוּ	און איהר וועט ניט טהאָן
אֵת כָּל־הַמִּצְוֺת הָאֵלֶּה	דיזע אלע געבאָטע,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה׃	צו משה.
23. אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם	23. אלעס וואס דער עוויגער האט בעפוילען צו אייך
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה,
מִן־הַיּוֹם	פון דעם טאג,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען
וָהָלְאָה	און ווייטער
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
24. וְהָיָה	24. דאן זאל עס זיין,
אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה	אויב [3]אויספערזעהן פון דער געמיינדע
נֶעֶשְׂתָה לִשְׁגָגָה	איז עס געטאָן געווארען דורך אירטהום,
וְעָשׂוּ כָל־הָעֵדָה	דאן זאל [4]מאכען די גאנצע געמיינדע
פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד	איין יונגען שטיר
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ	און זיין שפייז־אָפּפער און זיין טראנק־אָפּפער
כַּמִּשְׁפָּט	נאך דעם רעכט,
וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	און איין ציגען־באָק
לְחַטָּת׃ (חסר א׳)	פיר א זינד־אָפּפער.
25. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	25. און דער פריסטער זאל פערגעבען
עַל־כָּל־עֲדַת	אויף די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְנִסְלַח לָהֶם	און עס וועט זיי פערגעבען ווערען,
כִּי־שְׁגָגָה הִוא	דען עס איז איין אירטהום,
וְהֵם הֵבִיאוּ	און זיי האבען געבראכט
אֶת־קָרְבָּנָם	זייער אָפּפער,
אִשֶּׁה לַיהוָה	א פייער־אָפּפער צום עוויגען
וְחַטָּאתָם	און זייער זינד־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
עַל־שִׁגְגָתָם׃	וועגען זייער אירטהום.
26. וְנִסְלַח	26. און עס וועט פערגעבען ווערען
לְכָל־עֲדַת	צו דער גאנצען געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און צו דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכָם	וועלכער האלט זיך אויף צווישען זיי,
כִּי לְכָל־הָעָם	דען צום גאנצען פאלק
בִּשְׁגָגָה׃	(איז עס געשעהן) דורך אירטהום.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
27. וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת	27. און אויב איין פערזאָן
תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה	וועט זינדיגען דורך אירטהום,
וְהִקְרִיבָה	דאן זאל זי ברייגגען
עֵז בַּת־שְׁנָתָהּ	א ציג פון א יאָהר אלט
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
28. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	28. און דער פריסטער זאל פערגעבען
עַל־הַנֶּפֶשׁ	אויף די פערזאָן,
הַשֹּׁגֶגֶת	וועלכע האט געאירט,
בְּחֶטְאָה בִשְׁגָגָה	דאמיט, וואס זי האט געזינדיגט דורך אירטהום
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
29. הָאֶזְרָח	29. (פיר) דעם איינגעבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און פיר דעם פרעמדען,

1) אָבהייבען. 2) דרעש־שייער. 3) פון ניט זעהן, פון ניט בעמערקען, אָהנע וויסען. 4) אָפּפערן, בערייטען.

הגר בתוכם	וועלכער האלט זיך אויף צווישען זיי,
תורה אחת	איין [1]געזעטץ
יהיה לכם	זאל זיין ביי אייך
לעשה בשגגה :	פיר דעם, וואס טהוט דורך אירטהום.
30. והנפש	30. אבער די פערזאָן,
אשר־תעשה |	וועלכע וועט טהאָן
ביד רמה	מיט אויפגעהויבענער האנד[2]
מן־האזרח	פון דעם איינגעבאָרענעם
ומן־הגר	אדער פון דעם פרעמדען,
את־יהוה הוא מגדף	לעסטערט ער דעם עוויגען.
ונכרתה	און עס זאל אויסגעראָטעט ווערען
הנפש ההוא	יענע פערזאָן
מקרב עמה :	פון צווישען איהר פאָלק.
31. כי דבר־יי בזה	31. דען דעם עוויגען׳ס וואָרט האט ער פעראַכטעט
ואת־מצותו הפר	און זיין געבאָט האט ער פערשטערט,
הכרת | תכרת	אויסגעראָטעט זאל ווערען
הנפש ההוא	יענע פערזאָן,
עונה ה׳ רפה בה :	איהר זינד איז אויף איהר.
32. ויהיו בני־ישראל	32. ווען די קינדער ישראל זיינען געווען
במדבר	אין דער וויסטע,
וימצאו איש	דאָן האבען זיי געפונען א מאַן
מקשש עצים	קלייבענדיג האָלץ
ביום השבת :	אין דעם רוהע־טאָג.
33. ויקריבו אתו	33. און עס האבען איהם געבראַכט
המצאים אתו	די, וועלכע האבען איהם געפונען
מקשש עצים	קלייבענדיג האָלץ,
אל־משה ואל־אהרן	צו משה און צו אהרן
ואל כל־העדה :	און צו דער גאַנצען געמיינדע.
34. ויניחו אתו	34. און זיי האבען איהם אַריין־געזעצט
במשמר	אין דאס [3]וואַכט־הויז,
כי לא פרש	דען עס איז ניט געווען ערקלערט,
מה־יעשה לו :	וואס איהם זאל געטאָן ווערען.
35. ויאמר יי אל־משה	35. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
מות יומת האיש	געטויטעט זאל ווערען דער מאַן;
רגום אתו באבנים	פערוואַרפען זאל איהם מיט שטיינער
כל־העדה	די גאַנצע געמיינדע

מחוץ למחנה :	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער.
36. ויציאו אתו	36. און עס האט איהם אַרויסגעפיהרט
כל־העדה	די גאַנצע געמיינדע
אל־מחוץ למחנה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וירגמו אתו באבנים	און זיי האבען איהם פער־וואָרפען מיט שטיינער,
וימת	און ער איז געשטאָרבען,
כאשר צוה יהוה את־משה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
מפטיר	מפטיר
37. ויאמר יי אל־משה	37. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לאמר :	זאָגענדיג:
38. דבר	38. רייד
אל־בני ישראל	צו די קינדער ישראל,
ואמרת אלהם	און דו זאלסט זאגען צו זיי,
ועשו להם ציצת	דאס זיי זאלען מאַכען פיר זיך [4]שווי־פעדעם
על־כנפי בגדיהם	אויף די עקען פון זייערע קליידער
לדרתם	ביי זייערע געשלעכטער,
ונתנו	און זיי זאלען [5]געבען
על־ציצת הכנף	צו די [4]שווי־פעדעם פון דעם עק
פתיל תכלת :	אַ שנור פון בלויע וואָל.
39. והיה לכם לציצת	39. און עס זאל זיין ביי אייך אַלס [4]שווי־פעדעם,
וראיתם אתו	דאס איהר זאלט עס זעהן,
וזכרתם	און איהר זאלט געדיינקען
את־כל־מצות יהוה	אַלע געבאָטע פון דעם עוויגען,
ועשיתם אתם	און איהר זאלט זיי טהאָן,
ולא־תתורו	און איהר זאלט ניט [6]נאָכגיין
אחרי לבבכם	נאך אייער הארצען
ואחרי עיניכם	און נאך אייערע אויגען,
אשר־אתם זנים	וואס איהר קעהרט אָפּ
אחריהם :	נאך זיי.
40. למען תזכרו	40. אום איהר זאלט געדיינקען,
ועשיתם	און איהר זאלט טהאן
את־כל־מצותי	אלע מיינע געבאָטע,
והייתם קדשים	און איהר זאלט זיין הייליג
לאלהיכם :	צו אייער גאָט.
41. אני יי אלהיכם	41. איך בין דער עוויגער, אייער גאָט,

1) לעהרע. 2) ד. ה. עפענטליך און מיט ווילען. 3) געפענגניס. 4) פעדעם צו קוקען אויף זיי. 5) מאַכען, זעצען, אַנברייגגען. 6) נאכזוכען, נאכפאָרשען נאך די תאות הלב.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מִצרים,
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים	צו זיין צו אייך פיר אַ גאָט;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.

קֹרַח KORACH

Cap. XVI. טז

1. וַיִּקַּח קֹרַח	1. און עס האט זיך גענומען[1] קרח,
בֶּן־יִצְהָר	דער זוהן פון יצהר,
בֶּן־קְהָת	דער זוהן פון קהת,
בֶּן־לֵוִי	דער זוהן פון לוי,
וְדָתָן וַאֲבִירָם	און דתן און אבירם,
בְּנֵי אֱלִיאָב	די זיהן פון אליאב,
וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת	און און, דער זוהן פון פלת,
בְּנֵי רְאוּבֵן׃	די זיהן פון ראובן.
2. וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה	2. און זיי האבען זיך געשטעלט פאר משה
וַאֲנָשִׁים	און מענער
מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם	צוויי הונדערט און פופציג,
נְשִׂיאֵי עֵדָה	די פירשטען פון דער געמיינדע,
קְרִאֵי מוֹעֵד	בערופענע צו דער פערזאַמלונג,
אַנְשֵׁי־שֵׁם׃	מענער פון נאמען.
3. וַיִּקָּהֲלוּ	3. און זיי האבען זיך פערזאַמעלט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	און זיי האבען געזאגט צו זיי:
רַב־לָכֶם	[2]גענוג פיר אייך!
כִּי כָל־הָעֵדָה	דען די גאַנצע געמיינדע
כֻּלָּם קְדֹשִׁים	זיינען אַלע הייליגע,
וּבְתוֹכָם יְהוָה	און צווישען זיי איז דער עוויגער,
וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ	און ווארום זאלט איהר אייך ערהויבען
עַל־קְהַל יְהוָה׃	איבער די פערזאַמלונג פון דעם עוויגען?
4. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	4. ווען משה האט (עס) געהערט,
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃	דאַן איז ער געפאַלען אויף זיין געזיכט.
5. וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח	5. און ער האט גערעט צו קרח
וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ	און צו זיין גאַנצע געמיינדע,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בֹּקֶר וְיֹדַע יְהוָה	מאָרגען, דאַן וועט דער עוויגער בעקאַנט מאַכען
אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ	ווער עס געהערט צו איהם,
וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ	און דעם הייליגען
וְהִקְרִיב אֵלָיו	וועט ער דערנעהנטערן צו זיך,
וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ	און וועמען ער וועט ערוועהלען,
יַקְרִיב אֵלָיו׃	דעם וועט ער דערנעהנטערן צו זיך.
6. זֹאת עֲשׂוּ	6. טהוט דיזעס:
קְחוּ־לָכֶם מַחְתּוֹת	נעהמט אייך פייער־פאַנען,
קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃	קרח און זיין גאַנצע געמיינדע.
7. וּתְנוּ בָהֵן ׀ אֵשׁ	7. און גיט אין זיי פייער,
וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן ׀ קְטֹרֶת	און לייגט אויף זיי רויכער־ווערק,
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
מָחָר	מאָרגען;
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר יְיָ	דעם מאַן, וועלכען דער עוויגער וועט אויסוועהלען,
הוּא הַקָּדוֹשׁ	ער איז דער הייליגער;
רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי׃	[2]גענוג פיר אייך, קינדער פון לוי!
8. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	8. און משה האט געזאגט
אֶל־קֹרַח	צו קרח:
שִׁמְעוּ־נָא בְּנֵי לֵוִי׃	הערט דאָך, קינדער פון לוי!
9. הַמְעַט מִכֶּם	9. איז עס ווייניג פיר אייך,
כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם	דאס דער גאָט פון ישראל האט אייך אָבגעזאָנדערט
מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל	פון דער געמיינדע פון ישראל,
לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו	אייך צו דערנעהנטערן צו איהם
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת	צו דינען דעם דינסט
מִשְׁכַּן יְהוָה	פון דעם עוויגען'ס וואָהנונג.
וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה	און צו שטעהן פאר דער געמיינדע
לְשָׁרְתָם׃	זיי צו בעדינען.
10. וַיַּקְרֵב אֹתְךָ	10. און ער האט דערנעהנטערט דיך
וְאֶת־כָּל־אַחֶיךָ	און אַלע דיינע ברידער,
בְּנֵי־לֵוִי	די קינדער פון לוי,
אִתָּךְ	מיט דיר,
וּבִקַּשְׁתֶּם גַּם־כְּהֻנָּה׃	דאס איהר פערלאַנגט אויך פריסטערטהום?
11. לָכֵן	11. דארום
אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ	דו און דיין גאַנצע געמיינדע

1) עס פעהלט דער אָביעקט „וואס" ער האט גענומען; זעה דאריבער רש"י און דר. פיליפזאהן'ס קאָמענטאַר; אם בעזטען איז: קרח און דתן א. ז. וו. האבען גענומען (מענער), ויקומו וכ'ו. מיר האבען עס איבערזעצט ווי מען רעדט אין אידיש: זיי האבען זיך גענומען און געשטעלט א. ז. וו. 2) צופיל גרויסקייט האט איהר אייך גענומען.

הַנֹּעָדִים	וועלכע האבען זיך פערזאַמעלט,
עַל־יְהוָה	(זייט איהר) געגען דעם עוויגען,
וְאַהֲרֹן מַה־הוּא	דען אהרן, וואס איז ער,
כִּי תַלִּינוּ עָלָיו :	דאס איהר קריגט געגען איהם?
12. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה	12. און משה האט געשיקט
לִקְרֹא	[צו] רופען
לְדָתָן וְלַאֲבִירָם	[צו] דתן און [צו] אבירם,
בְּנֵי אֱלִיאָב	די זיהן פון אליאב;
וַיֹּאמְרוּ	אבער זיי האבען געזאגט:
לֹא נַעֲלֶה :	מיר וועלען ניט אַרויף קומען
13. הַמְעַט	13. איז עס ווייניג,
כִּי הֶעֱלִיתָנוּ	דאס דו האסט אונז אַרויף געפיהרט
מֵאֶרֶץ	פון אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האָניג,
לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר	אונז צו טויטען אין דער וויסטע,
כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר :	דאס דו ווילסט אויך פאָל־שטענדיג הערשען איבער אונז?
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. אַף לֹא אֶל־אֶרֶץ	14. אויך ניט אין אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האָניג,
הֲבִיאֹתָנוּ	האסט׳ו אונז געבראַכט,
וַתִּתֶּן־לָנוּ	[1]און דו האסט אונז (ניט) געגעבען
נַחֲלַת שָׂדֶה וָכָרֶם	איין [2]ערב פון פעלד און וויינ־גאָרטען;
הַעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם	צו די אויגען פון [3]דיזע לייטע
תְּנַקֵּר	ווילסט׳ו אויסשטעכען?[4]
לֹא נַעֲלֶה :	מיר וועלען ניט אַרויף קומען!
15. וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד	15. און עס האט משה׳ן זעהר געברענט,
וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה	און ער האט געזאגט צום עוויגען:
אַל־תֵּפֶן אֶל־מִנְחָתָם	דו זאלסט זיך ניט ווענדען צו זייער געשענק!
לֹא חֲמוֹר	[5]ניט דעם אייזעל
אֶחָד מֵהֶם	[5]פון איינעם פון זיי
נָשָׂאתִי	[5]האב איך [6]אוועג־גענומען,
וְלֹא הֲרֵעֹתִי	און איך האב ניט שלעכטעס געטאָן
אֶת־אַחַד מֵהֶם :	איינעם פון זיי.
16. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	16. און משה האט געזאגט
אֶל־קֹרַח	צו קרח:
אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ	דו און דיין גאַנצע געמיינדע
הֱיוּ לִפְנֵי יְהוָה	זייט פאר דעם עוויגען,
אַתָּה וָהֵם וְאַהֲרֹן	דו און זיי און אהרן,
מָחָר :	מאָרגען.
17. וּקְחוּ	17. און נעהמט
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין פייער־פאַן,
וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם	און איהר זאלט געבען אויף זיי
קְטֹרֶת	רויכער־ווערק,
וְהִקְרַבְתֶּם	און איהר זאלט ברייגגען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין פאַן,
חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם	צוויי הונדערט און פופציג
מַחְתֹּת	פאַנען,
וְאַתָּה וְאַהֲרֹן	און דו און אהרן
אִישׁ מַחְתָּתוֹ :	יעדער זיין פאַן.
18. וַיִּקְחוּ	18. און זיי האבען גענומען
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין פאַן,
וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ	און זיי האבען געגעבען אויף זיי פייער,
וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם	און זיי האבען געלייגט אויף זיי
קְטֹרֶת	רויכער־ווערק,
וַיַּעַמְדוּ	און זיי האבען זיך געשטעלט
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן :	און משה און אהרן.
19. וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח	19. און קרח האט פער־זאַמעלט געגען זיי
אֶת־כָּל־הָעֵדָה	די גאַנצע געמיינדע
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה	און די הערליכקייט פון דעם עוויגען איז ערשינען
אֶל־כָּל־הָעֵדָה :	צו דער גאַנצע געמיינדע.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
20. וַיְדַבֵּר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר :	זאָגענדיג:
21. הִבָּדְלוּ	21. שיידעט אייך אָב
מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת	פון דיזער געמיינדע,
וַאֲכַלֶּה אֹתָם	און איך וועל זיי פערניכטען
כְּרָגַע :	אין איין אויגען־בליק.

1) און אונז געגעבען. 2) אייגענטהום. 3) יענע. 4) ד. ה. ווילסט׳ו די לייטע פערבלענדען די אויגען? 5) אדער: ניט איין אייזעל האב איך פון זיי אַוועגגענומען; דאס ווארט „אחד", וועלכעס איז מיט קמץ פונקטירט, ווי אין נפרד, און ניט מיט פתח, ווי אין סמיכות, שטימט איין דאַצו. 6) אוועגגעטראָגען.

22. וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם	22. און זיי זיינען געפאַלען אויף זייער געזיכט,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת	אלמעכטיגער, גאט פון די גייסטער
לְכָל־בָּשָׂר	פון אַלעם פלייש!
הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא	דער איין מאַן זינדיגט
וְעַל כָּל־הָעֵדָה	און איבער די גאנצע געמיינדע
תִּקְצֹף:	ווילסט'ו צירנען!
23. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	23. דאַן האט דער עוויגער גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאָגענדיג:
24. דַּבֵּר אֶל־הָעֵדָה	24. רייד צו דער געמיינדע,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הֵעָלוּ מִסָּבִיב	[1]גייט־אַוועג פון אַרום
לְמִשְׁכַּן־קֹרַח	פון דער וואָהנונג פון קרח,
דָּתָן וַאֲבִירָם:	דתן און אבירם.
25. וַיָּקָם מֹשֶׁה	25. און משה איז אויפגעשטאַנען
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אֶל־דָּתָן וַאֲבִירָם	צו דתן און אבירם,
וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו	און עס זיינען געגאַנגען נאך איהם
זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	די עלטעסטע פון ישראל.
26. וַיְדַבֵּר אֶל־הָעֵדָה	26. און ער האט גערעט צו דער געמיינדע,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
סוּרוּ נָא	[2]קעהרט דאָך אָפּ
מֵעַל אָהֳלֵי	פון די געצעלטען
הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה	פון דיזע שלעכטע לייטע,
וְאַל־תִּגְּעוּ	און איהר זאלט ניט אָנריהרען
בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם	אין אַלעם, וואס געהערט צו זיי,
פֶּן־תִּסָּפוּ	אום איהר זאלט ניט אומקומען
בְּכָל־חַטֹּאתָם:	דורך אַלע זייערע זינדע.
27. וַיֵּעָלוּ	27. און זיי זיינען אַוועג־געגאַנגען
מֵעַל מִשְׁכַּן־קֹרַח	פון דער וואָהנונג פון קרח,
דָּתָן וַאֲבִירָם	דתן און אבירם,
מִסָּבִיב	פון אַרום;
וְדָתָן וַאֲבִירָם יָצְאוּ	און דתן און אבירם זיינען אַרויס־געגאַנגען,
נִצָּבִים פֶּתַח אָהֳלֵיהֶם	זיך שטעלענדיג (אין) אייַנגאַנג פון זייערע געצעלטען,
וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם	מיט זייערע פרויען און זייערע[3] זיהן

וְטַפָּם:	[3]און זייערע קינדער.
28. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	28. און משה האט געזאגט:
בְּזֹאת תֵּדְעוּן	דורך דיזעס וועט איהר וויסען,
כִּי־יְהוָה שְׁלָחַנִי	דאס דער עוויגער האט מיך געשיקט
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֵת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע טהאַטען,
כִּי־לֹא מִלִּבִּי:	דאס זיי זיינען ניט פון מיין הארצען.
29. אִם־כְּמוֹת	29. אויב ווי דער טויט
כָּל־הָאָדָם	פון אַלע מענשען
יְמֻתוּן אֵלֶּה	וועלען דיזע שטאַרבען,
וּפְקֻדַּת כָּל־הָאָדָם	און די [4]בעשטימונג פון אַלע מענשען
יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם	וועט בעשטימט ווערען איבער זיי,
לֹא יְהוָה שְׁלָחָנִי:	האט מיר דער עוויגער ניט געשיקט.
30. וְאִם־בְּרִיאָה	30. אבער ווען אַ (נייע) שאַפונג
יִבְרָא יְהוָה	וועט דער עוויגער בעשאַפען,
וּפָצְתָה הָאֲדָמָה	דאס די ערד וועט עפנען
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וּבָלְעָה אֹתָם	און זי וועט פערשלינגען זיי
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם	און אַלעס, וואס געהערט צו זיי,
וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאֹלָה	און זיי וועלען אַרונטערגיין לעבעדיג אין גרוב,
וִידַעְתֶּם	דאַן זאלט איהר וויסען,
כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	דאס דיזע לייטע האבען פעראַכטעט
אֶת־יְהוָה:	דעם עוויגען.
31. וַיְהִי	31. און עס איז געווען,
כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר	ווי ער האט געענדיגט [צו] ריידען
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע ווערטער,
וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה	דאַן האט זיך אויפגעשפאָלטען די ערד,
אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם:	וועלכע איז געווען אונטער זיי.
32. וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ	32. און די ערד האט געעפענט
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וַתִּבְלַע אֹתָם	און זי האט פערשלונגען זיי
וְאֶת־בָּתֵּיהֶם	און זייערע הייזער
וְאֵת כָּל־הָאָדָם	און אַלע מענשען,

1) הייבט אייך אַוועג. 2) וויכט דאָך. 3) קינדער און זייערע קליינע קינדער: 4) דאס פערהענגניס, שיקזאל.

אֲשֶׁר לְקֹרַח	וועלכע האבען געהערט צו קרח,
וְאֵת כָּל־הָרְכוּשׁ׃	און דעם גאנצען פערמעגען
33. וַיֵּרְדוּ הֵם	33. און זיי זיינען ארונטער־געגאנגען
וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם	און אלעס, וואס געהערט צו זיי,
חַיִּים שְׁאֹלָה	לעבעדיג אין גרוב,
וַתְּכַס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ	און די ערד האט זיי בעדעקט,
וַיֹּאבְדוּ	און זיי זיינען פערלארען געגאנגען
מִתּוֹךְ הַקָּהָל׃	פון דער פערזאמלונג.
34. וְכָל־יִשְׂרָאֵל	34. און גאנץ ישראל,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם	וואס איז געוועזען ארום זיי,
נָסוּ לְקֹלָם	זיינען געלאפען פון זייער [1]געשריי,
כִּי אָמְרוּ	דען זיי האבען געזאגט:
פֶּן־תִּבְלָעֵנוּ הָאָרֶץ׃	פיליכט וועט אונז פער־שלינגען די ערד.
35. וְאֵשׁ יָצְאָה	35. און א פייער איז ארויס־געגאנגען
מֵאֵת יְהוָֹה	פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל	און עס האט פערצעהרט
אֵת הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ	די הונדערט און פופציג מאן
מַקְרִיבֵי הַקְּטֹרֶת׃	וועלכע האפען געבראכט דאס רויכער־ווערק.
Cap. XVII.	יז
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
2. אֱמֹר אֶל־אֶלְעָזָר	2. זאג צו אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דעם זוהן פון אהרן, דעם פריסטער,
וְיָרֵם אֶת־הַמַּחְתֹּת	דאס ער זאל [2]ארויס־הויבען די פייער־פאנען
מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה	פון צווישען דעם בראנד,
וְאֶת־הָאֵשׁ	און דאס פייער
זְרֵה־הָלְאָה	ווארף אוועג וויט,
כִּי קָדֵשׁוּ׃	דען [3]זיי זיינען געהייליגט געווארען.
3. אֵת מַחְתּוֹת	3. די פייער־פאנען
הַחַטָּאִים הָאֵלֶּה	פון דיזע זינדיגע
בְּנַפְשֹׁתָם	געגען זייערע אייגענע זעלען,
וְעָשׂוּ אֹתָם	און מען זאל (פון) זיי מאכען
רִקֻּעֵי פַחִים	[4]בלעך־פלאטען
צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ	(פיר) א בעדעקונג צום אלטאר,
כִּי־הִקְרִיבֻם	דען זיי האבען זיי געבראכט

לִפְנֵי־יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען,
וַיִּקְדָּשׁוּ	דארום זיינען זיי הייליג געווארען,
וְיִהְיוּ לְאוֹת	און זיי זאלען זיין צום צייכען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פיר די קינדער ישראל.
4. וַיִּקַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	4. און אלעזר, דער פריסטער, האט גענומען
אֵת מַחְתּוֹת הַנְּחֹשֶׁת	די קופערנע פייער־פאנען,
אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרֻפִים	וועלכע די פערברענטע האבען געבראכט,
וַיְרַקְּעוּם	און מען האט זיי [5]אויס־געשלאגען
צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ׃	(פיר) א בעדעקונג צום אלטאר.
5. זִכָּרוֹן	5. (אלס) אנדיינקען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִקְרַב	אום עס זאל זיך ניט דערנעהנטערן
אִישׁ זָר	א פרעמדער מאן,
אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אַהֲרֹן הוּא	וועלכער איז ניט פון אהרן׳ס [6]זאמען,
לְהַקְטִיר קְטֹרֶת	צו רויכערן רויכער־ווערק
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען,
וְלֹא־יִהְיֶה	און איהם זאל ניט געשעהן,
כְקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ	ווי קרח און ווי זיין געמיינדע
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה	אזוי ווי דער עוויגער האט גערעט
בְּיַד־מֹשֶׁה לוֹ׃	דורך משה צו איהם.
6. וַיִּלֹּנוּ	6. און עס האט געמורמט
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
מִמָּחֳרָת	אויף מארגען
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אַתֶּם הֲמִתֶּם	איהר האט געטויטעט
אֶת־עַם יְהוָֹה׃	דעם עוויגען׳ס פאלק.
7. וַיְהִי	7. און עס איז געוועזען,
בְּהִקָּהֵל הָעֵדָה	ווען די געמיינדע האט זיך פערזאמעלט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
וַיִּפְנוּ	דאן האבען זיי זיך געווענדעט
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס־געצעלט
וְהִנֵּה כִסָּהוּ הֶעָנָן	און זעה, דער וואלקען האט עס בעדעקט,
וַיֵּרָא כְּבוֹד יְהוָֹה׃	און עס איז ערשינען דעם עוויגען׳ס הערליכקייט.

1) שטימע. 2) ארויסנעהמען. 3) די פייער־פאנען. 4) דינע, אויסגעצויגענע בלעכען. 5) אויסגעצויגען. 6) קינדער.

8. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	8. און משה און אהרן זיינען געקומען
אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד׃	פאר דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
10. הֵרֹמּוּ	10. [1]הויבט אייך אַרויס
מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת	פון צווישען דיזער געמיינדע,
וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע	און איך וועל זיי פערניכטען אין איין אויגענבליק,
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃	און זיי זיינען געפאַלען אויף זייער געזיכט.
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	11. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
קַח אֶת־הַמַּחְתָּה	נעהם די פייער־פאַן,
וְתֶן־עָלֶיהָ אֵשׁ	און גיב אויף איהר פייער
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ	פון דעם אַלטאַר,
וְשִׂים קְטֹרֶת	און לייג (אַרויף) רויכער־ווערק,
וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה	און [2]טראָג (עס) אַוועג שנעל
אֶל־הָעֵדָה	צו דער געמיינדע,
וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם	און פערגיב אויף זיי,
כִּי־יָצָא הַקֶּצֶף	דען עס איז אַרויס געגאַנגען דער צאָרן
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון דעם עוויגען,
הֵחֵל הַנָּגֶף׃	עס האט אָנגעפאַנגען די פלאַג.
12. וַיִּקַּח אַהֲרֹן	12. און אהרן האט (עס) גענומען,
כַּאֲשֶׁר ׀ דִּבֶּר מֹשֶׁה	ווי משה האט גערעט,
וַיָּרָץ אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל	און ער איז געלאָפען אין מיטען דער פערזאמלונג,
וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף	און זעה, די פלאַג האט אָנגעפאַנגען
בָּעָם	אונטער דעם פאָלק;
וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת	דאן האט ער געגעבען דאס רויכער־ווערק,
וַיְכַפֵּר עַל־הָעָם׃	און ער האט פערגעבען אויף דאס פאָלק.
13. וַיַּעֲמֹד	13. און ער האט זיך געשטעלט
בֵּין־הַמֵּתִים	צווישען די טויטע
וּבֵין הַחַיִּים	און צווישען די לעבעדיגע,
וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃	און די פלאַג איז אָבגעהאַלטען געוואָרען.
14. וַיִּהְיוּ	14. און עס זיינען געווען
הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה	די, וועלכע זיינען געשטאָרבען דורך די פלאַג,
אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף	פערצעהן טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת	און זיבען הונדערט,
מִלְּבַד הַמֵּתִים	אויסער די, וועלכע זיינען געשטאָרבען
עַל־דְּבַר־קֹרַח׃	וועגען די [3]זאכע פון קרח.
15. וַיָּשָׁב אַהֲרֹן	15. און אהרן האט זיך צוריק געקעהרט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט,
וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה׃	און די פלאַג איז אָבגעהאַלטען געוואָרען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. דַּבֵּר	17. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְקַח מֵאִתָּם	און נעהם פון זיי
מַטֶּה מַטֶּה	צו איין שטעקען
לְבֵית אָב	פיר א פעטערליכע הויז,
מֵאֵת כָּל־נְשִׂיאֵהֶם	פון אלע זייערע פירשטען
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת	צוועלף שטעקענס,
אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ	יעדענס נאמען
תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּהוּ׃	זאָלסט'ו שרייבען אויף זיין שטעקען.
18. וְאֵת שֵׁם אַהֲרֹן	18. און אהרן'ס נאמען
תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּה לֵוִי	זאלסט'ו שרייבען אויף דעם שטעקען פון לוי,
כִּי מַטֶּה אֶחָד	דען איין שטעקען (זאל זיין)[4]
לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם׃	פיר דעם הויפט פון זייערע פעטערליכע הייזער.
19. וְהִנַּחְתָּם	19. און דו זאלסט זיי לייגען
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט
לִפְנֵי הָעֵדוּת	פאר דאס צייגניס,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם	וואס איך וועל צוזאמען קומען מיט אייך
שָׁמָּה׃	דאָרטען.
20. וְהָיָה	20. און עס וועט זיין,
הָאִישׁ	דער מאַן,
אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ	וועלכען איך וועל אויס־וועהלען,
מַטֵּהוּ יִפְרָח	זיין שטעקען וועט בליהען;
וַהֲשִׁכֹּתִי מֵעָלַי	און איך וועל שטילען פון אַרום מיר
אֶת־תְּלֻנּוֹת	דאס מורען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם	וואס זיי מורען

1) געהט אַוועק, דערווייטערט אייך. 2) ברייננ (עס) שנעל. 3) בעגעבענהייט. 4) זעה רש"י.

עֲלֵיכֶם :	געגען אייך.
21. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	21. און משה האט גערעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וַיִּתְּנוּ אֵלָיו |	און עס האבען איהם געגעבען
כָּל־נְשִׂיאֵיהֶם	אַלע זייערע פירשטען
מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד	אַ שטעקען פיר איין פירשט,
מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד	אַ שטעקען פיר איין פירשט,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת	צוועלף שטעקענס,
וּמַטֵּה אַהֲרֹן	און אהרן'ס שטעקען
בְּתוֹךְ מַטּוֹתָם :	(איז געוועזן) אונטער זייערע שטעקענס.
22. וַיַּנַּח מֹשֶׁה	22. און משה האט געלייגט
אֶת־הַמַּטֹּת	די שטעקענס
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
בְּאֹהֶל הָעֵדֻת :	אין דאס געצעלט פון דאס צייגניס.
23. וַיְהִי מִמָּחֳרָת	23. און עס איז געוועזן אויף מאָרגען,
וַיָּבֹא מֹשֶׁה	דאַן איז משה אַריינגעקומען
אֶל־אֹהֶל הָעֵדוּת	אין דאס געצעלט פון דאס צייגניס,
וְהִנֵּה	און זעה!
פָּרַח מַטֵּה־אַהֲרֹן	עס האט געבליהט אהרן'ס שטעקען
לְבֵית לֵוִי	פון דעם שטאַם לוי,
וַיֹּצֵא פֶרַח	און ער האט אַרויס־געבראַכט בליטהען,
וַיָּצֵץ צִיץ	און ער האט ארויסגעלאָזען בלומען,
וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים :	און ער האט צייטיג גע־מאַכט מאַנדלען.
24. וַיֹּצֵא מֹשֶׁה	24. און משה האט אַרויס־געבראַכט
אֶת־כָּל־הַמַּטֹּת	אַלע שטעקענס
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון פאר דעם עוויגען
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו אַלע קינדער ישראל,
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען (זיי) געזעהן,
וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ :	און זיי האבען גענומען יעדער זיין שטעקען.
ששי	ששי
25 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	25. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
הָשֵׁב	ברייננ צוריק
אֶת־מַטֵּה אַהֲרֹן	אהרן'ס שטעקען
לִפְנֵי הָעֵדוּת	פאר דאס צייגניס
לְמִשְׁמֶרֶת	פיר איין אויפבעוואַהרונג,

לְאוֹת לִבְנֵי־מֶרִי	אַלס צייכען פיר די ווידער־שפּענסטיגע קינדער,
וּתְכַל תְּלוּנֹּתָם מֵעָלַי	אום עס זאל זיך ענדיגען זייער מורען פון אַרום מיר,
וְלֹא יָמֻתוּ :	און זיי זאלען ניט שטאַרבען.
26. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	26. און משה האט (עס) געטאָן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
כֵּן עָשָׂה :	אזוי האט ער געטאָן.
27. וַיֹּאמְרוּ	27. דאַן האבען געזאגט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הֵן גָּוַעְנוּ	זעה, מיר פערגעהען,
אָבַדְנוּ	מיר זיינען פערלאָרען,
כֻּלָּנוּ אָבָדְנוּ :	מיר אַלע זיינען פערלאָרען!
28. כֹּל הַקָּרֵב |	28. יעדער, וועלכער דערנעהנטערט זיך,
הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְיָ	וועלכער דערנעהנטערט זיך צום עוויגען'ס וואָהנונג,
יָמוּת	דער שטאַרבט;
הַאִם תַּמְנוּ לִגְוֹעַ :	ווילען מיר דען אין גאַנצען פערגעהען?

CAP. XVIII. יח

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־אַהֲרֹן	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו אהרן:
אַתָּה וּבָנֶיךָ	דו און דיינע זיהן
וּבֵית־אָבִיךָ אִתָּךְ	און דיין פאטער'ס הויז מיט דיר
תִּשְׂאוּ	זאלט איהר טראָגען
אֶת־עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ	די זינד פון דעם הייליגטהום[1]
וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ	און דו און דיינע זיהן מיט דיר
תִּשְׂאוּ	זאלט איהר טראָגען
אֶת־עֲוֹן כְּהֻנַּתְכֶם :	די זינד פון אייער פריסטערטהום.
2. וְגַם אֶת־אַחֶיךָ	2. און אויך דיינע ברידער,
מַטֵּה לֵוִי	דעם שטאַם פון לוי,
שֵׁבֶט אָבִיךָ	דיין פאטער'ס שטאַם,
הַקְרֵב אִתָּךְ	דערנעהנטער[2] מיט דיר,
וְיִלָּווּ עָלֶיךָ	און זיי זאלען זיך אָנשליסען צו דיר,
וִישָׁרְתוּךָ	און זיי זאלען דיר בעדינען,
וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ	און דו און דיינע זיהן מיט דיר
לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדֻת :	(זאלט איהר זיין) פאר דעם געצעלט פון דאס צייגניס.
3. וְשָׁמְרוּ	3. און זיי זאלען בעאָבאַכטען[3]
מִשְׁמַרְתְּךָ	דיין בעאָבאַכטונג[4]

1) ד. ה. די זינד, וואס ווערט בעגאַנגען פון פרעמדע געגען זאַכען פון הייליגטהום, זעה רש"י. 2) צו. 3) בעזאָרגען, אויפפאַסען. 4) ד. ה. וואס עס איז דאָ צו בעאָבאַכטען פיר דיר.

וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל	און [1]די בעאָבאַכטונג פון דעם גאַנצען געצעלט,
אַךְ אֶל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ	נור צו די געפעס פון דעם הייליגטהום
וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ	און צו דעם אַלטאַר,
לֹא יִקְרָבוּ	זאלען זיי זיך ניט דערנעהנטערן,
וְלֹא־יָמֻתוּ	אום זיי זאלען ניט שטאַרבען
גַם־הֵם גַּם־אַתֶּם׃	אויך זיי אויך איהר.
4. וְנִלְווּ עָלֶיךָ	4. און זיי זאלען זיך אָנשליסען צו דיר,
וְשָׁמְרוּ	און זיי זאלען [2]בעאָבאַכטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת	[1]די בעאָבאַכטונג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
לְכֹל עֲבֹדַת הָאֹהֶל	ביי יעדען דינסט פון דעם געצעלט,
וְזָר	אבער אַ פרעמדער
לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם׃	זאל זיך ניט דערנעהנטערן צו אייך.
5. וּשְׁמַרְתֶּם	5. און איהר זאלט [2]בעאָבאַכטען
אֵת מִשְׁמֶרֶת	[1]די בעאָבאַכטונג
הַקֹּדֶשׁ	פון דעם הייליגטהום
וְאֵת מִשְׁמֶרֶת	און [1]די בעאָבאַכטונג
הַמִּזְבֵּחַ	פון דעם אַלטאַר,
וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף	אום עס זאל מעהר קיין צאָרן זיין
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אויף די קינדער ישראל.
6. וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי	6. און איך, זעה, איך האָב גענומען
אֶת־אֲחֵיכֶם הַלְוִיִּם	אייערע ברידער, די לויים,
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל,
לָכֶם מַתָּנָה	פיר אייך (אַלס) געשענק
נְתֻנִים לַיהוָה	זיינען זיי געגעבען צום עוויגען,
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת	צו דינען דעם דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
7. וְאַתָּה וּבָנֶיךָ	7. און דו און דיינע זיהן
אִתְּךָ	מיט דיר
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר [2]בעאָבאַכטען
אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם	אייער פריסטערטהום
לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ	ביי יעדער זאַך פון דעם אַלטאַר
וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת	און אינער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג,
וַעֲבַדְתֶּם	און איהר זאלט דינען;
עֲבֹדַת מַתָּנָה	(אַלס) געשענק־דינסט
אֶתֵּן אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם	גיב איך אייער פריסטער־טהום;
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער פרעמדער, וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
8. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־אַהֲרֹן	8. און דער עוויגער האָט גערעדט צו אהרן:
וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ	און איך, זעה, איך האָב דיר געגעבען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת	[1]די בעאָבאַכטונג
תְּרוּמֹתָי	פון מיינע הויב־אָפּפערס;
לְכָל־קָדְשֵׁי	פון אַלע הייליגטהימער
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְךָ נְתַתִּים	האָב איך זיי געגעבען צו דיר
לְמָשְׁחָה	אַלס זאַלב־טהייל
וּלְבָנֶיךָ	און צו דיינע זיהן
לְחָק־עוֹלָם׃	אַלס עוויגעס געזעטץ.
9. זֶה־יִהְיֶה לְךָ	9. דיזעס זאל געהערען צו דיר
מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים	פון דעם אַלער־הייליגסטען
מִן־הָאֵשׁ	פון די פייער־(אָפּפערס):
כָּל־קָרְבָּנָם	אַלע זייערע אָפּפערס
לְכָל־מִנְחָתָם	[3]מיט אַלע זייערע שפּייז־אָפּפערס
וּלְכָל־חַטָּאתָם	און [3]מיט אַלע זייערע זינד־אָפּפערס
וּלְכָל־אֲשָׁמָם	און [3]מיט אַלע זייערע שולד־אָפּפערס,
אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי	וועלכע זיי וועלען ברייגגען צו מיר,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	(אַלס) אַלער־הייליגסטעס
לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ׃	געהערט עס צו דיר און צו דיינע זיהן.
10. בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים	10. אים אַלער־הייליגסטען (אָרט)
תֹּאכְלֶנּוּ	זאלסט׳ו עס עסען,
כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ	יעדער מענליכע מעג עס עסען,
קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ׃	הייליג זאל עס זיין ביי דיר.
11. וְזֶה־לְּךָ	11. און דיזעס געהערט צו דיר:
תְּרוּמַת מַתָּנָם	דאס הויב־אָפּפער פון זייער גאַבע
לְכָל־תְּנוּפֹת	[3]מיט אַלע בעוועגונגס־אָפּפערס
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְךָ נְתַתִּים	האָב איך עס געגעבען צו דיר
וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ	און צו דיינע זיהן און צו דיינע טעכטער
אִתְּךָ	מיט דיר,
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ;
כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ	יעדער רייגער אין דיין הויז
יֹאכַל אֹתוֹ׃	מעג עס עסען.

1) ד. ה. דאס, וואס עס איז דאָ צו בעאָבאַכטען פיר א. ז. וו. 2) אויפפּאַסען, בעזאָרגען. 3) פון.

12. כֹּל חֵלֶב יִצְהָר	12. אַלעס [1]בעסטע פון אייל
וְכָל־חֵלֶב	און אַלעס [1]בעסטע
תִּירוֹשׁ וְדָגָן	פון [2]מאָסט און [3]קאָרן,
רֵאשִׁיתָם	זייערע ערסטלינגע,
אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה	וואס זיי וועלען געבען צום עוויגען,
לְךָ נְתַתִּים׃	האָב איך זיי געגעבען צו דיר
13. בִּכּוּרֵי	13. די ערסט־צייטיגע
כָּל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם	פון אַלעס, וואס איז אין זייער לאַנד,
אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לַיהוָה	וואס זיי וועלען ברייגגען צום עוויגען,
לְךָ יִהְיֶה	זאל עס געהערען צו דיר;
כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ	יעדער רייגער אין דיין הויז
יֹאכְלֶנּוּ׃	מעג עס עסען.
14. כָּל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל	14. אַלעס [4]פערבאַנטע אין ישראל
לְךָ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו דיר.
15. כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם	15. אַלעס, וואס עפענט די מוטער־לייב[5]
לְכָל־בָּשָׂר	פון אַלעס פלייש,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה	וואס זיי וועלען ברייגגען צום עוויגען,
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אונטער מענשען און אונטער פיה,
יִהְיֶה־לָּךְ	זאל עס געהערען צו דיר,
אַךְ ׀ פָּדֹה תִפְדֶּה	אבער דו זאלסט אויסלייזען
אֵת בְּכוֹר הָאָדָם	דעם ערשט־געבאָרענעם פון מענשען
וְאֵת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה	און דעם ערשט־געבאָרענעם פון דעם אונריינעם פיה
תִּפְדֶּה׃	זאלסט׳ו אויסלייזען.
16. וּפְדוּיָו	16. און די, וואס מען דאַרף אויסלייזען,[6]
מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה	זאלסט׳ו אויסלייזען פון א מאָנאַט אַלט,
בְּעֶרְכְּךָ	נאָך דיין שאַמצונג
כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים	(פיר) פינף שקל זילבער
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאָך דעם שקל פון דעם הייליגטהום;
עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא׃	צוואַנציג גרה איז ער.
17. אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר	17. נור דעם ערשט־געבאָרענעם פון איין אָקס,
אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב	אדער דעם ערשט־געבאָרענעם פון אַ לאַם,
אוֹ־בְכוֹר עֵז	אדער דעם ערשט־געבאָרענעם פון אַ ציג,
לֹא תִפְדֶּה	זאלסט׳ו ניט אויסלייזען,
קֹדֶשׁ הֵם	זיי זיינען הייליג:
אֶת־דָּמָם	זייער בלוט
תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאלסט׳ו שפּרענגען אויף דעם אַלטאַר,
וְאֶת־חֶלְבָּם	און זייער פעטס
תַּקְטִיר	זאלסט׳ו רויכערן
אִשֶּׁה	(אַלס) פייער־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
18. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ	18. און זייער פלייש זאל זיין פיר דיר,
כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה	ווי די ברוסט פון דעם בע־וועגונגס־אָפּפער
וּכְשׁוֹק הַיָּמִין	און ווי דער רעכטער שענקעל
לְךָ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו דיר.
19. כֹּל ׀ תְּרוּמֹת	19. אַלע הויב־אָפּפערס
הַקֳּדָשִׁים	פון די הייליגטהימער,
אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה	וועלכע די קינדער ישראל וועלען [7]אָבשיידען צום עוויגען,
נָתַתִּי לְךָ	האָב איך געגעבען צו דיר
וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ	און צו דיינע זיהן און צו דיינע טעכטער
אִתְּךָ	מיט דיר
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ;
בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִוא	עס איז איין עוויגער זאַלץ־בונד[8]
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ׃	פיר דיר און פיר דיינע קינדער מיט דיר.
20. וַיֹּאמֶר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
בְּאַרְצָם לֹא תִנְחָל	אין זייער לאַנד זאלסט׳ו ניט ערבען,
וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לְךָ	און א טהייל זאלסט׳ו ניט האבען
בְּתוֹכָם	צווישען זיי;
אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ	איך בין דיין טהייל און דיין ערב
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
21. וְלִבְנֵי לֵוִי	21. און צו די קינדער פון לוי
הִנֵּה נָתַתִּי	זעה, האב איך געגעבען
כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל	יעדען צעהנטען (טהייל) אין ישראל,
לְנַחֲלָה	פיה איין ערב
חֵלֶף עֲבֹדָתָם	[9]אָנשטאָט זייער דינסט,
אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים	וואס זיי דינען
אֶת־עֲבֹדַת	דעם דינסט

1) פעטס. 2) זאַפט פון וויינטרויבען. 3) געטריידע. 4) פערשוואָרענע, געהייליגטע. 5) ד. ה. די ערסט געבאָרענע. 6) פון מענשען. 7) ערהויבען, אָב־הויבען. 8) זעה ויקרא ב׳, 13, בעמער. 9. 9) פיר; די אומבייטונג פיה.

אֹהֶל מוֹעֵד :	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
22. וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	22. און די קינדער ישראל זאלען זיך מעהר ניט דערנעהנטערן
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאַמלונגס־געצעלט
לָשֵׂאת חֵטְא לָמוּת :	צו טראָגען אַ זינד (און) צו שטאַרבען.
23. וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא	23. זאנדערן ער, דער לוי, זאל דינען
אֶת־עֲבֹדַת	דעם דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְהֵם יִשְׂאוּ עֲוֺנָם	און [1]זיי זאלען טראגען זייער זינד[2];
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צווישען די קינדער ישראל
לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה :	זאלען זיי ניט ערבען איין ערב.
24. כִּי אֶת־מַעְשַׂר	24. דען דעם צעהנטען (טהייל)
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָֹה	וואס זיי שיידען אָב צום עוויגען
תְּרוּמָה	(אַלס) הויב־אָפּפער,
נָתַתִּי לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה	האב איך געגעבען צו די לויים אַלס ערב
עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם	דארום האב איך געזאגט צו זיי:
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל
לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה :	זאלען זיי ניט ערבען איין ערב.
25 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	25. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאָגענדיג:
26 וְאֶל־הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר	26. און צו די לויים זאלסט'ו ר דען,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זי [illegible]
כִּי־תִקְחוּ	ווען איהר וועט נעהמ[illegible]
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
אֶת־הַמַּעֲשֵׂר	דעם צעהנטען־(טהייל),
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם	וואס איך האב אייך געגעבען
מֵאִתָּם	פון זיי
בְּנַחֲלַתְכֶם	אַלס אייער ערב,
וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ	דאַן זאלט איהר אָבשיידען פון איהם
תְּרוּמַת יְהוָֹה	דאס הויב־אָפּפער פון דעם עוויגען,
מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר :	אַ צעהנטע (טהייל) פון דעם צעהנטען (טהייל).
27. וְנֶחְשַׁב לָכֶם	27. און עס וועט אייך גערע־כענט ווערען
תְּרוּמַתְכֶם	אייער הויב־אָפּפער[3],

כַּדָּגָן מִן־הַגֹּרֶן	ווי [4]קאָרן פון דער [5]טענע
וְכַמְלֵאָה מִן־הַיָּקֶב :	און ווי דער [6]איבערפלוס פון דער קעלטער.
28. כֵּן תָּרִימוּ גַם־אַתֶּם	28. אזוי זאלט איהר אויך אָבשיידען
תְּרוּמַת יְהוָֹה	דעם עוויגען'ס הויב־אָפּפער
מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם	פון אַלע אייערע צעהנטען,
אֲשֶׁר תִּקְחוּ	וועלכע איהר וועט נעהמען
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ	און איהר זאלט געבען דאַפון
אֶת־תְּרוּמַת יְהוָֹה	דעם עוויגען'ס הויב־אָפּפער
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן :	צו אהרן דעם פּריסטער.
29. מִכֹּל מַתְּנֹתֵיכֶם	29. פון אַלע אייערע גאַבען[7]
תָּרִימוּ	זאלט איהר אָבשיידען
אֵת כָּל־תְּרוּמַת יְהוָֹה	דעם גאַנצען הויב־אָפּפער פון דעם עוויגען,
מִכָּל־חֶלְבּוֹ	פון אַלעם בעסטען דאַפון
אֶת־מִקְדְּשׁוֹ	(זאלט איהר אָבשיידען) זיין געהייליגטען (טהייל)
מִמֶּנּוּ :	פון איהם.[8]
מַפְטִיר	מַפְטִיר
30. אָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	30. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
בַּהֲרִימְכֶם	ווען איהר וועט אָבשיידען
אֶת־חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ	זיין בעסטען (טהייל) פון איהם,
וְנֶחְשַׁב לַלְוִיִּם	דאַן וועט עס גערעכענט ווערען צו די לויים
כִּתְבוּאַת גֹּרֶן	ווי דער ערטראַג פון [5]טענע
וְכִתְבוּאַת יָקֶב :	און ווי דער ערטראַג פון קעלטער.[6]
31. וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ	31. און איהר מעגט עס עסען
בְּכָל־מָקוֹם	אין יעדען אָרט,
אַתֶּם וּבֵיתְכֶם	איהר און אייער הויז,
כִּי־שָׂכָר הוּא לָכֶם	דען עס איז לוין פיר אייך
חֵלֶף עֲבֹדַתְכֶם	אַנשטאַט אייער דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד :	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
32. וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלָיו	32. און איהר וועט ניט טראָגען וועגען איהם
חֵטְא	אַ זינד,
בַּהֲרִימְכֶם אֶת־חֶלְבּוֹ	ווען איהר וועט אָבשיידען זיין בעסטען (טהייל)
מִמֶּנּוּ	פון איהם,
וְאֶת־קָדְשֵׁי	און די הייליגטהימער
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל

1) די לויים. 2) די זינד פון די ישראל; זעה רש״י. 3) ד. ה. די מעשר מן המעשר. 4) געטריידע. 5) דרעש־שייער. 6) ד. ה געטריידע. 7) ד. ה. וואס מען האט אייך געגעבען. 8) זעה רש״י.

לֹא תְחַלְּלוּ	זאלט איהר ניט פעראונ־הייליגען,
וְלֹא תָמוּתוּ׃	אום איהר זאלט ניט שטארבען.

חֻקַּת CHUCKATH

CAP. XIX. יט

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה	2. דיזעס איז דאס געזעטץ פון דער לעהרע,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
דַּבֵּר ׀	רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ	דאס זיי זאלען [1]נעהמען צו דיר
פָרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה	א פאלקאמענע רויטע קוה,[2]
אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם	אין וועלכע עס איז דא קיין פעהלער,
אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ	וואס עס איז ניט ארויפ־געקומען אויף איהר
עֹל׃	א יאך.
3. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ	3. און איהר זאלט איהר געבען
אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	צו אלעזר דעם פריסטער,
וְהוֹצִיא אֹתָהּ	און ער זאל איהר ארויס־פיהרען
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו׃	און מען זאל איהר שלאכ־טען פאר איהם.
4. וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	4. און אלעזר דער פריסטער זאל נעהמען
מִדָּמָהּ	פון איהר בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,
וְהִזָּה	און ער זאל שפריצען
אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד	געגען די פאדער־זייט פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט
מִדָּמָהּ	פון איהר בלוט
שֶׁבַע פְּעָמִים׃	זיבען מאל.
5. וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה	5. און מען זאל פערברע־נען די קוה
לְעֵינָיו	פאר זיינע אויגען:
אֶת־עֹרָהּ	איהר [3]פעל
וְאֶת־בְּשָׂרָהּ	און איהר פלייש
וְאֶת־דָּמָהּ	און איהר בלוט
עַל־פִּרְשָׁהּ	מיט איהר מיסט
יִשְׂרֹף׃	זאל מען פערברענען.
6. וְלָקַח הַכֹּהֵן	6. און דער פריסטער זאל נעהמען
עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב	צעדער־האלץ און [4]אזוב
וּשְׁנִי תוֹלָעַת	און הויך־רויטע פאדעם,
וְהִשְׁלִיךְ	און ער זאל עסווארפען
אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפַת	אין מיטען דעם בראנד
הַפָּרָה׃	פון דער קוה.
7. וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן	7. און דער פריסטער זאל וואשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם	און ער זאל [5]וואשען זיין לייב אים וואסער,
וְאַחַר	און נאכדעם
יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה	מעג ער ארייג־קומען אים לאגער,[6]
וְטָמֵא הַכֹּהֵן	אבער דער פריסטער איז אונריין
עַד־הָעָרֶב׃	ביז דעם אבענד.
8. וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ	8. און דער, וואס פער־ברענט איהר,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם	זאל וואשען זיינע קליידער אים וואסער,
וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם	און ער זאל [5]וואשען זיין לייב אים וואסער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃	אבער ער איז אונריין ביז דעם אבענד.
9. וְאָסַף ׀ אִישׁ טָהוֹר	9. און א רייגער מאן זאל זאמלען
אֵת אֵפֶר הַפָּרָה	די אש פון דער קוה,
וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	און ער זאל (עס) לייגען, אויסער־האלב דעם לאגער
בְּמָקוֹם טָהוֹר	אין א רייגעם ארט;
וְהָיְתָה	און עס זאל זיין
לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	ביי דער געמיינדע פון די קינדער ישראל
לְמִשְׁמֶרֶת	פיר איין אויפ־בעוואהרונג,
לְמֵי נִדָּה	פיר [7]רייניגונגס־וואסער,
חַטָּאת הִוא׃	עס איז א זינד אפפער.
10. וְכִבֶּס	10. און עס זאל וואשען
הָאֹסֵף	דער, וואס זאמעלט
אֶת־אֵפֶר הַפָּרָה	די אש פון דער קוה,
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב	און ער איז אונריין ביז דעם אבענד;
וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און עס זאל זיין צו די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און צו דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכָם	וועלכער האלט זיך אויף צווישען זיי,
לְחֻקַּת עוֹלָם׃	פיר איין עוויגעס געזעטץ.

1) בריינגען. 2) ד. ה. אהנע פלעקען פון איין אנדער קאליר. 3) הויט. 4) איזאפ, אזא סארט שמעקעדיגע גראז. 5) באדען. 6) נאך זונ־אונטערגאנג. 7) בעשפרענגונגס־וואסער.

11. הַנֹּגֵעַ בְּמֵת	11. דער, וואס ריהט אָן אַ טויטען קערפּער
לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם	פון אירגענד אַ מענשליכע פּערזאָן,
וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים׃	דער איז אונריין זיבען טעג.
12 הוּא יִתְחַטָּא־בוֹ	12. ער זאל זיך [1]רייניגען דאַמיט
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג,
יִטְהָר	(דאַן) איז ער ריין;
וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא	אבער אויב ער וועט זיך ניט רייניגען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג,
לֹא יִטְהָר׃	(דאַן) איז ער ניט ריין.
13. כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת	13. יעדער, וואס ריהרט אָן אַ טויטען,
בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם	אַ מענשליכע פּערזאָן,
אֲשֶׁר־יָמוּת	וועלכע איז געשטאָרבען,
וְלֹא יִתְחַטָּא	און ער וועט זיך ניט רייניגען
אֶת־מִשְׁכַּן יְיָ טִמֵּא	האט ער פעראונרייניגט דעם עוויגען'ס וואָהנונג,[2]
וְנִכְרְתָה	און עס וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פּערזאָן
מִיִּשְׂרָאֵל	פון ישראל,
כִּי מֵי נִדָּה	דען רייניגונגס־וואַסער
לֹא־זֹרַק עָלָיו	איז ניט געשפּרענגט געוואָרען אויף איהם;
טָמֵא יִהְיֶה	אונריין זאל ער זיין,
עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃	זיין אונרייניקייט איז נאָך אויף איהם.
14. זֹאת הַתּוֹרָה	14. דיזעס איז די לעהרע:
אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל	ווען אַ מענש וועט שטאַרבען אין אַ געצעלט,
כָּל־הַבָּא	יעדער, וואס קומט אריין
אֶל־הָאֹהֶל	אין דעם געצעלט
וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל	און אַלעס, וואס איז אים געצערט,
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃	זאל אונריין זיין זיבען טעג.
15. וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ	15. און יעדעס אָפענע געפעס,
אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו	וואס קיין פעסט־אָנשליסענדער דעקעל איז אויף איהם,
טָמֵא הוּא׃	איז עס אונריין.
16. וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע	16. און יעדער, וואס וועט זיך אָנריהרען
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה	אויף דעם פרייען פעלד
בַּחֲלַל־חֶרֶב	אָן אַ שווערט דערשלאָגענעם,
אוֹ בְמֵת	אדער אָן אַ טויטען,
אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם	אדער אָן אַ ביין פון אַ מענשען,
אוֹ בְקָבֶר	אדער אָן אַ גראַב,
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃	זאל אונריין זיין זיבען טעג.
17. וְלָקְחוּ לַטָּמֵא	17. און מען זאל נעהמען פיר דעם אונרייניגעם
מֵעֲפַר	פון דער אש
שְׂרֵפַת הַחַטָּאת	פון דעם פערברענטען זינד־אָפּפער,
וְנָתַן עָלָיו	און מען זאל געבען דארויף
מַיִם חַיִּים	[3]קוואַל־וואַסער
אֶל־כֶּלִי׃	אין אַ געפעס.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
18. וְלָקַח אֵזוֹב	18. און עס זאל נעהמען [4]אזוב,
וְטָבַל בַּמַּיִם	און עס זאל (עס) איינטונקען אים וואַסער
אִישׁ טָהוֹר	אַ רייגער מאַן,[5]
וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל	און ער זאל שפּריצען אויף דאס געצעלט
וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים	און אויף אַלע געפעס
וְעַל־הַנְּפָשׁוֹת	און אויף די פּערזאָנען,
אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם	וועלכע זיינען דארט געווען,
וְעַל־הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם	און אויף דעם, וואס האט אָנגעריהרט דעם ביין,
אוֹ בֶחָלָל	אדער דעם דערשלאָגענעם,
אוֹ בַמֵּת	אדער דעם טויטען,
אוֹ בַקָּבֶר׃	אדער דעם גראַב.
19. וְהִזָּה הַטָּהֹר	19. און דער רייגער זאל שפּריצען
עַל־הַטָּמֵא	אויף דעם אונרייניגעם
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג,
וְחִטְּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און ער זאל איהם רייניגען אויף דעם זיבענטען טאג,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	און ער זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאל זיך וואַשען אים וואַסער,
וְטָהֵר בָּעָרֶב׃	דאַן איז ער ריין אַם אבענד.
20 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא	20. אבער אַ מאַן, וועלכער וועט אונריין זיין,
וְלֹא יִתְחַטָּא	און ער וועט זיך ניט רייניגען
וְנִכְרְתָה	דאַן וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פּערזאָן
מִתּוֹךְ הַקָּהָל	פון צווישען דער פערזאַמלונג,
כִּי אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָֹה	דען דעם עוויגען'ס היילינטהום

1) ענטזינדיגען מיט דער אש. 2) ד. ה. אויב ער איז אריינגעגאַנגען אין משכן. 3) לעבעדיגע, פרישע וואסער.
4) אַזאַ סאָרט שמעקעדיגע גראַז. 5) ד. ה. און אַ ריינער מאַן זאל נעהמען אזוב און זאל עס איינטונקען אין וואסער.

טִמֵּא	האט ער פערונרייניגט,
מֵי נִדָּה	רייניגונגס־וואסער
לֹא־זֹרַק עָלָיו	איז אויף איהם ניט גע־שפרענגט געווארען,
טָמֵא הוּא :	ער איז אונריין.
21. וְהָיְתָה לָהֶם	21. און עס זאל זיין ביי זיי
לְחֻקַּת עוֹלָם	אלס עוויגעס געזעטץ;
וּמַזֵּה מֵי־הַנִּדָּה	און דער, וואס שפריצט די רייניגונגס־וואסער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואשען זיינע קליידער,
וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה	און דער, וואס ריהרט אן די רייניגונגס־וואסער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב :	זאל אונריין זיין ביז דעם אבענד.
22. וְכֹל	22. און אלעס,
אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַטָּמֵא	וואס דער אונרייניגער וועט אנריהרען,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין,
וְהַנֶּפֶשׁ הַנֹּגַעַת	און די פערזאן, וואס ריהרט אן,
תִּטְמָא עַד־הָעָרֶב :	זאל אונריין זיין ביז דעם אבענד.

CAP. כ XX.

1. וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	1. און עס זיינען געקומען די קינדער ישראל,
כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע,
מִדְבַּר־צִן	(אין) די וויסטע צין
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאנאט,
וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ	און דאס פאלק [1]איז געבליבען וואהנען אין קדש,
וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם	און מרים איז דארט געשטארבען,
וַתִּקָּבֵר שָׁם :	און זי איז דארט בעגראבען געווארען.
2. וְלֹא־הָיָה מַיִם	2. אבער עס איז געוועזען קיין וואסער
לָעֵדָה	פיר די געמיינדע,
וַיִּקָּהֲלוּ	דאן האבען זיי זיך פערזאמעלט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן :	געגען משה און געגען אהרן.
3. וַיָּרֶב הָעָם	3. און דאס פאלק האט זיך געקריגט
עִם־מֹשֶׁה	מיט משה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר	און זיי האבען געזאגט, זאגענדיג:
וְלוּ גָוַעְנוּ	[2]א, ווען מיר וואלטען [3]פערגאנגען,
בִּגְוַע אַחֵינוּ	ווען אונזערע ברידער זיינען [3]פערגאנגען
לִפְנֵי יְהוָֹה :	פאר דעם עוויגען.[4]
4. וְלָמָה הֲבֵאתֶם	4. און ווארום האט איהר געבראכט
אֶת־קְהַל יְהוָֹה	דעם עוויגען'ס פערזאמלונג
אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה	צו דיזער וויסטע
לָמוּת שָׁם	דארט צו שטארבען,
אֲנַחְנוּ וּבְעִירֵנוּ :	מיר און אונזערע פיה?
5. וְלָמָה הֶעֱלִיתֻנוּ	5. און ווארום האט איהר אונז ארויף־געפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
לְהָבִיא אֹתָנוּ	אום אונז צו בריינגען
אֶל־הַמָּקוֹם הָרָע הַזֶּה	צו דיזען שלעכטען ארט?
לֹא מְקוֹם זֶרַע	עס איז קיין ארט פון זאט,
וּתְאֵנָה וְגֶפֶן וְרִמּוֹן	און פייגען, און וויינשטאק, אדער גראנאט־עפעל,
וּמַיִם אַיִן לִשְׁתּוֹת :	און קיין וואסער איז דא צו טרינקען.
6. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	6. און משה און אהרן זיינען געקומען
מִפְּנֵי הַקָּהָל	פון דער פערזאמלונג
אֶל־פֶּתַח	צום איינגאנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם	און זיי זיינען געפאלען אויף זייער געזיכט,
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָֹה	און דעם עוויגען'ס הערליכ־קייט איז ערשינען
אֲלֵיהֶם :	צו זיי.
שְׁלִישִׁי	שלישי
7. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	7. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאגענדיג:
8. קַח אֶת־הַמַּטֶּה	8. נעהם דעם שטעקען,
וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה	און פערזאמעל די געמיינדע
אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ	דו און אהרן, דיין ברודער,
וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע	און איהר זאלט ריידען צו דעם פעלזען
לְעֵינֵיהֶם	פאר זייערע אויגען,
וְנָתַן מֵימָיו	און ער וועט געבען זיינע וואסער,
וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם	און דו וועסט ארויס־בריינ־גען פיר זיי וואסער
מִן־הַסֶּלַע	פון דעם פעלזען,
וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה	און דו וועסט אנטרינקען די געמיינדע
וְאֶת־בְּעִירָם :	און זייערע פיה.
9. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	9. און משה האט גענומען
אֶת־הַמַּטֶּה	דעם שטעקען
מִלִּפְנֵי יְהוָֹה	פון פאר דעם עוויגען,[5]
כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ :	ווי ער האט איהם בעפוילען.
10. וַיַּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	10. און משה און אהרן האבען פערזאמעלט
אֶת־הַקָּהָל	די פערזאמלונג

1) האט זיך בעזעצט. 2) הלואי וואלטען מיר פערגאנגען. 3) אומגעקומען. 4) זעה רש"י. 5) ד. ה. וועלכער איז געלעגען פאר דעם עוויגען.

אֶל־פְּנֵי הַסָּלַע	פאר דעם פעלזען,
וַיֹּאמֶר לָהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
שִׁמְעוּ־נָא הַמֹּרִים	הערט, איהר ווידער־שפענסטיגע!
הֲמִן־הַסֶּלַע הַזֶּה	צו פון דיזען שטיין
נוֹצִיא לָכֶם מָיִם:	וועלען מיר אייך ארויס־בריינגען וואסער?
11. וַיָּרֶם מֹשֶׁה	11. און משה האט אויפ־געהויבען
אֶת־יָדוֹ	זיין האנד,
וַיַּךְ אֶת־הַסֶּלַע	און ער האט געשלאגען דעם שטיין
בְּמַטֵּהוּ	מיט זיין שטעקען
פַּעֲמָיִם	צוויי מאל,
וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים	און עס איז ארויס-געגאנגען פיל וואסער,
וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה	און די געמיינדע האט געטרונקען
וּבְעִירָם:	און זייערע פיה.
12. וַיֹּאמֶר יְהוָה	12. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן:
יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי	ווייל איהר האט ניט גע־גלויבט אין מיר,
לְהַקְדִּישֵׁנִי	מיך צו הייליגען
לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פאר די אויגען פון די קינדער ישראל,[1]
לָכֵן לֹא תָבִיאוּ	דארום וועט איהר ניט בריינגען
אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה	דיזע פערזאמלונג
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם:	וואס איך האב זיי געגעבען.
13. הֵמָּה מֵי מְרִיבָה	13. דיזעס איז דאס קריג־וואסער,
אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	וואס די קינדער ישראל האבען זיך געקריגט
אֶת־יְהוָה	מיט דעם עוויגען,
וַיִּקָּדֵשׁ בָּם:	און ער איז געהייליגט געווארען דורך זיי.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
14. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה	14. און משה האט געשיקט
מַלְאָכִים	[2]באטען
מִקָּדֵשׁ	פון קדש
אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם	צום קעניג פון אדום:
כֹּה אָמַר	אזוי האט געזאגט
אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל	דיין ברודער ישראל:
אַתָּה יָדַעְתָּ	דו ווייסט דאך
אֵת כָּל־הַתְּלָאָה	די אלע מיה־זעליגקייט,
אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ:	וועלכע האט אונז געטראפען.
15. וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ	15. דאס אונזערע עלטערן זיינען ארונטער־געקומען
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,
וַנֵּשֶׁב בְּמִצְרַיִם	און מיר האבען געוואהנט אין מצרים
יָמִים רַבִּים	א לאנגע צייט;[3]
וַיָּרֵעוּ לָנוּ מִצְרַיִם	און די מצרים האבען שרעכטעס געטאן צו אונז
וְלַאֲבֹתֵינוּ:	און צו אונזערע עלטערן.
16. וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה	16. און מיר האבען געשריען צום עוויגען,
וַיִּשְׁמַע קֹלֵנוּ	און ער האט געהערט אונזער שטימע,
וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ	און ער האט געשיקט איין ענגעל,
וַיֹּצִאֵנוּ מִמִּצְרָיִם	און ער האט אונז ארויס־געפיהרט פון מצרים,
וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְקָדֵשׁ	און זעה, מיר זיינען אין קדש
עִיר קְצֵה גְבוּלֶךָ:	א שטאט (ביים) ענד פון דיין גרענעץ.
17. נַעְבְּרָה־נָּא	17. [4]מיר ווילען דאך גיין
בְאַרְצֶךָ	דורך דיין לאנד,
לֹא נַעֲבֹר	מיר וועלען ניט גיין
בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם	דורך פעלד און וויינגארטען
וְלֹא נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר	און מיר וועלען ניט טרינקען ברונען־וואסער;
דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ	(דורך) דעם קעניגס־וועג וועלען מיר גיין,[5]
לֹא נִטֶּה	מיר וועלען ניט [6]אבקעהרען
יָמִין וּשְׂמֹאול	רעכטס אדער לינקס
עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר	ביז מיר וועלען דורכ־גיין
גְּבֻלֶךָ:	דיין גרענעץ.
18. וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱדוֹם	18. אבער אדום האט געזאגט צו איהם:
לֹא תַעֲבֹר בִּי	דו זאלסט ניט גיין דורך מיר
פֶּן־בַּחֶרֶב אֵצֵא	אום איך זאל ניט ארויס־גיין מיט דעם שווערט
לִקְרָאתֶךָ:	ענטגעגען דיר.
19. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	19. און עס האבען צו איהם געזאגט
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל:
בַּמְסִלָּה נַעֲלֶה	אויף דעם [7]געטרעטענעם וועג וועלען מיר אויפגיין,
וְאִם־מֵימֶיךָ נִשְׁתֶּה	און אויב דיינע וואסער וועלען מיר טרינקען,
אֲנִי וּמִקְנַי	איך און מיינע הערדען,
וְנָתַתִּי מִכְרָם	דאן וועל איך געבען זייער קויף־פרייז,
רַק אֵין־דָּבָר	זאנסט גאר נישט,
בְּרַגְלַי אֶעֱבֹרָה:	צו־פוס וועל איך דורכ־גיין.
20. וַיֹּאמֶר	20. אבער ער האט געזאגט:

1) זעה רש"י. 2) געזאנדטע. 3) פילע טעג. 4) לאז אונז דאך ציהען. 5) ד. ה. דער אלגעמיינער וועג.
6) אויסבייגען. 7) ברייטען.

לֹא תַעֲבֹר	דו זאלסט ניט דורכ־גיין!
וַיֵּצֵא אֱדוֹם לִקְרָאתוֹ	און אדום איז ארויס־געגאנגען געגען איהם
בְּעַם כָּבֵד	מיט א [1]גרויסען פאלק
וּבְיָד חֲזָקָה׃	און מיט שטארקער האנד.
21. וַיְמָאֵן ׀ אֱדוֹם	21. אלס אדום האט ניט געוואלט
נְתֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל	[2]ערלויבען די ישראל
עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ	דורכצוגיין זיין גרענעץ,
וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו׃	דאן האט זיך ישראל אפגעקעהרט פון איהם.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
22. וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ	22. און זיי האבען גערייזט פון קדש,
וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און עס זיינען געקומען די קינדער ישראל,
כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע,
הֹר הָהָר׃	צום בארג הר.[3]
23. וַיֹּאמֶר יְהוָה	23. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
בְּהֹר הָהָר	אויף דעם בארג הר,
עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־אֱדוֹם	ביי דער גרענעץ פון דעם לאנד אדום,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
24. יֵאָסֵף אַהֲרֹן	24. אהרן זאל [4]געזאמעלט ווערען
אֶל־עַמָּיו	צו זיין פאלק,
כִּי לֹא יָבֹא	דען ער וועט ניט קומען
אֶל־הָאָרֶץ	צו דעם לאנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי	וואס איך האב געגעבען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
עַל אֲשֶׁר־מְרִיתֶם	ווייל איהר זייט ווידער־שפענסטיג געווען
אֶת־פִּי	(געגען) מיין בעפעהל
לְמֵי מְרִיבָה׃	ביי די קריגס־וואסער.
25. קַח אֶת־אַהֲרֹן	25. נעהם אהרן
וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ	און אלעזר, זיין זוהן,
וְהַעַל אֹתָם	און פיהר זיי ארויף
הֹר הָהָר׃	(אויף) דעם בארג הר.
26. וְהַפְשֵׁט אֶת־אַהֲרֹן	26. און [5]ציה אראפ אהרן
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְהִלְבַּשְׁתָּם	און דו זאלסט (מיט) זיי בעקליידען
אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ	אלעזר, זיין זוהן,

וְאַהֲרֹן יֵאָסֵף	און אהרן זאל [4]געזאמעלט ווערען,
וּמֵת שָׁם׃	און ער זאל דארט שטארבען
27. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	27. און משה האט געטאן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען,
וַיַּעֲלוּ אֶל־הֹר הָהָר	און זיי זיינען ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג הר
לְעֵינֵי כָּל־הָעֵדָה׃	פאר די אויגען פון דער גאנצער געמיינדע.
28. וַיַּפְשֵׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן	28. און משה האט [6]אראפ־געצויגען אהרן
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתָם	און ער האט (מיט) זיי בעקליידעט
אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ	אלעזר, זיין זוהן;
וַיָּמָת אַהֲרֹן שָׁם	און אהרן איז דארט געשטארבען
בְּרֹאשׁ הָהָר	אויף דעם שפיטץ פון דעם בארג,
וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר	און משה און אלעזר זיינען אראפ־געגאנגען
מִן־הָהָר׃	פון דעם בארג.
29. וַיִּרְאוּ כָּל־הָעֵדָה	29. ווען די גאנצע געמיינדע האט געזעהן,
כִּי גָוַע אַהֲרֹן	דאס אהרן איז פערגאנגען,
וַיִּבְכּוּ אֶת־אַהֲרֹן	דאן האבען זיי בעוויינט אהרן
שְׁלֹשִׁים יוֹם	דרייסיג טעג,
כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃	די גאנצע הויז פון ישראל.
CAP. XXI.	כא
1. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי	1. ווען עס האט געהערט דער כנעני,
מֶלֶךְ־עֲרָד	דער קעניג פון ערד,
יֹשֵׁב הַנֶּגֶב	דער בעוואהנער פון זיד־זייט
כִּי בָּא יִשְׂרָאֵל	דאס ישראל איז געקומען
דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים	אויף דעם וועג פון אתרים,
וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל	דאן האט ער געשטריטען געגען ישראל,
וַיִּשְׁבְּ ׀ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי׃	און ער האט געפאנגען פון איהם [7]געפאנגענע.
2. וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל	2. און ישראל האט צו־געזאגט
נֶדֶר לַיהוָה	א צוזאג צום עוויגען,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אִם־נָתֹן תִּתֵּן	אויב דו וועסט געבען
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעם פאלק
בְּיָדִי	אין מיין האנד,
וְהַחֲרַמְתִּי	דאן וועל איך [8]פערבאנען
אֶת־עָרֵיהֶם׃	זייערע שטעדט.

1) שווערען. 2) געבען. 3) זעה רש״י. 4) אייגגעטאן ווערען; ד. ה. שטארבען. 5) לאז אראבציהען אהרן. 6) געלאזען אראבציהען אהרן. 7) געפאנגענשאפט. 8) הייליגען צו גאט.

3. וַיִּשְׁמַע יְהֹוָה	3. און דער עוויגער האט געהערט
בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל	אויף די שטימע פון ישראל,
וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי	און ער האט געגעבען דעם כנעני,[1]
וַיַּחֲרֵם אֶתְהֶם	און ער האט זיי פערבאַנט
וְאֶת־עָרֵיהֶם	און זייערע שטעדט,
וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם	און ער האט גערופען דעם נאמען פון דעם אָרט
חָרְמָה׃	חרמה.
4. וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר	4. און זיי האבען געוייזט פון דעם באַרג הר[2]
דֶּרֶךְ יַם־סוּף	(אויף) דעם וועג פון שילף־מעער
לִסְבֹב	אַרום־צו־גיין
אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם	דאס לאַנד אדום,
וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ־הָעָם	און די [3]געדולד פון דעם פאָלק איז קורץ געוואָרען
בַּדָּרֶךְ׃	אויף דעם וועג.
5. וַיְדַבֵּר הָעָם	5. און דאס פאָלק האט גערעט
בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה	געגען גאט און געגען משה:
לָמָה הֶעֱלִיתֻנוּ	ווארום האט איהר אונז אַרויפגעפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
לָמוּת בַּמִּדְבָּר	צו שטאַרבען אין דער וויסטע?
כִּי אֵין לֶחֶם	דען עס איז דאָ קיין ברויט
וְאֵין מַיִם	און עס איז דאָ קיין וואַסער,
וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה	און אונזער זעלע עקעלט
בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל׃	פון דעם [4]גרינגען ברויט.
6. וַיְשַׁלַּח יְהֹוָה בָּעָם	6. און דער עוויגער האט אָנגעשיקט אויף דעם פאָלק
אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים	[5]די ברענענדע שלאַנגען,
וַיְנַשְּׁכוּ אֶת־הָעָם	און זיי האבען געביסען דאס פאָלק,
וַיָּמָת עַם־רָב	און עס איז געשטאָרבען פיל פאָלק
מִיִּשְׂרָאֵל׃	פון ישראל.
7 וַיָּבֹא הָעָם	7. און דאס פאָלק איז גע־קומען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאַגט:
חָטָאנוּ	מיר האבען געזינדיגט,
כִּי־דִבַּרְנוּ	דען מיר האבען גערעט
בַיהֹוָה וָבָךְ	געגען דעם עוויגען און געגען דיר;
הִתְפַּלֵּל אֶל־יְהֹוָה	בעט צום עוויגען,
וְיָסֵר מֵעָלֵינוּ	דאס ער זאל [6]דערוויטערן פון אונז
אֶת־הַנָּחָשׁ	די שלאַנג(ען),
וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה	און משה האט געבעטען
בְּעַד הָעָם׃	פיר דאס פאָלק.
8 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	8. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף	מאַך דיר אַ ברענענדע (שלאַנג)
וְשִׂים אֹתוֹ עַל־נֵס	און לייג איהם אויף אַ שטאַנג,
וְהָיָה כָּל־הַנָּשׁוּךְ	און עס וועט זיין, יעדער, וואס איז געביסען געוואָרען
וְרָאָה אֹתוֹ	דער זאל עס זעהן,
וָחָי׃	און ער וועט לעבען בלייבען.
9. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	9. און משה האט געמאַכט
נְחַשׁ נְחֹשֶׁת	אַ קופּערנע שלאַנג,
וַיְשִׂמֵהוּ עַל־הַנֵּס	און ער האט עס געלייגט אויף אַ שטאַנג,
וְהָיָה	און עס איז געווען,
אִם־נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ	אויב אַ שלאַנג האט געביסען
אֶת־אִישׁ	אַ מאַן,
וְהִבִּיט	דאַן פלעגט ער קוקען
אֶל־נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת	אויף די קופּערנע שלאַנג,
וָחָי׃	און ער פלעגט לעבען בּלייבען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
10. וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	10. און די קינדער ישראל האבען געריישט,
וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין אובות.
11. וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת	11. און זיי האבען געריישט פון אובות,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים	אין עיי העברים,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מוֹאָב	וועלכע איז פאר מואב,
מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃	געגען זאָנען־אויפגאַנג.
12. מִשָּׁם נָסָעוּ	12. פון דאָרט האבען זיי געריישט,
וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרֶד׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דעם טהאָל זרד.
13. מִשָּׁם נָסָעוּ	13. פון דאָרט האבען זיי געריישט,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
מֵעֵבֶר אַרְנוֹן	פון יענער זייט ארנון,
אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר	וואס איז אין דער וויסטע,
הַיֹּצֵא מִגְּבֻל הָאֱמֹרִי	וואס גייט אַרויס פון דער גרענעץ פון דעם אמורי,
כִּי אַרְנוֹן	דען ארנון
גְּבוּל מוֹאָב	איז געווען די גרענעץ פון מואב

1) ד. ה. דער כנעני איז בעזיגט געוואָרען. 2) זעה רש"י. 3) זעלע; מוטה. 4) מאגערען, עלענדען ברויט, ד. ה. דער מן. 5) גיפטיגע. 6) אָבשאַפען, אוועגנעהמען.

בין מואב	צווישען מואב
ובין האמרי:	און צווישען דעם אמורי.
14. על־כן יאמר	14. דארום ווערט געזאגט
בספר מלחמת יי	אין דעם בוך פון דעם עוויגען׳ס קריגען:[1]
את־והב בסופה	והב אין סופה
ואת־הנחלים ארנון:	און די טייכען פון ארנון.
15. ואשד הנחלים	15. און דער אויספלוס פון די טייכען,
אשר נטה	וועלכער בייגט זיך
לשבת ער	צום וואהן־אָרט ער,
ונשען לגבול מואב:	און לענט זיך אָן די גרענעץ פון מואב.
16. ומשם בארה	16. און פון דאָרט צום ברונען,
הוא הבאר	דאס איז דער ברונען,
אשר אמר יי למשה	וואס דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אסף את־העם	פערזאמעל דאס פאָלק,
ואתנה להם מים:	און איך וועל זיי געבען וואסער.
17. אז ישיר ישראל	17. דאן האט ישראל געזונגען
את־השירה הזאת	דיזען געזאנג:
עלי באר	קום ארויף, ברונען!
ענו־לה:	זינגט איהר צו!
18. באר	18. ברונען,
חפרוה שרים	(וועלכען) פירשטען האבען געגראָבען,
כרוה נדיבי העם	(וועלכען) די עדלע פון פאָלק האבען אויסגעהעהלט
במחקק במשענתם	דורך די געזעטצגעבער מיט זייערע שטעקענס;
וממדבר מתנה:	און פון דער וויסטע (זיינען זיי געקומען נאך) מתנה.
19. וממתנה נחליאל	19. און פון מתנה (נאך) נחליאל,
ומנחליאל במות:	און פון נחליאל (נאך) במות.
20. ומבמות הגיא	20. און פון במות (נאך) דעם טהאל,
אשר בשדה מואב	וואס איז אין דעם פעלד פון מואב,
ראש הפסגה	(ביים) שפיטץ פון דער פסגה,
ונשקפה	און עס קוקט ארויס
על־פני הישימן:	איבער די פלעכע פון דער וויסטע.
שביעי	שביעי
21. וישלח ישראל	21. און ישראל האט געשיקט
מלאכים	באָטען
אל־סיחן	צו סיחון,
מלך־האמרי	דעם קעניג פון אמורי,

לאמר:	זאָגענדיג:
22. אעברה בארצך	22. איך וויל גיין דורך דײַן לאַנד
לא נטה	מיר וועלען ניט אָבקעהרען
בשדה ובכרם	אין פעלד און וויין גאָרטען,
לא נשתה מי באר	מיר וועלען ניט טרינקען ברונען־וואסער,
בדרך המלך נלך	דורך דעם קעניגס־וועג וועלען מיר גיין
עד אשר־נעבר	ביז מיר וועלען דורכ־גיין
גבלך:	דיין גרענעץ.
23. ולא־נתן סיחן	23. אבער סיחון האט ניט ערלויבט
את־ישראל	ישראל
עבר בגבלו	דורכ־גיין זיין גרענעץ,
ויאסף סיחן	און סיחון האט פערזאמעלט
את־כל־עמו	זיין גאנצעס פאָלק,
ויצא	און ער איז ארויסגעגאנגען
לקראת ישראל	ענטגעגען ישראל
המדברה	אין די וויסטע,
ויבא יהצה	און ער איז געקומען נאך יהץ,
וילחם בישראל:	און ער האט געשטריטען געגען ישראל.
24. ויכהו ישראל	24. און ישראל האט איהם געשלאָגען
לפי־חרב	מיט דעם שארף פון שווערט
ויירש את־ארצו	און ער האט געערבט זיין לאנד
מארנן עד־יבק	פון ארנון ביז יבוק,
עד־בני עמון	ביז די קינדער פון עמון,
כי עז	דען שטארק (איז געווען)
גבול בני עמון:	דער גרענעץ פון די קינדער פון עמון.
25. ויקח ישראל	25. און ישראל האט צוגענומען
את כל־הערים האלה	דיזע אלע שטעדט,
וישב ישראל	און ישראל האט געוואָהנט
בכל־ערי האמרי	אין אלע שטעדט פון דעם אמורי,
בחשבון	אין חשבון
ובכל־בנתיה:	און אין אלע איהרע טעכטער־שטעדט.[2]
26. כי חשבון	26. דען חשבון
עיר סיחן מלך האמרי הוא	איז געווען די שטאָדט פון סיחון, דעם קעניג פון אמורי
והוא נלחם	און ער האט געשטריטען

1) וואַרשיינליך וואר עס אַ בוך, וואו עס איז גענוי בעשריבען געווען אלע מלחמות, וועלכע ישראל האט געפיהרט און די וואונדער, וועלכע גאט האט זיי געוויזען. וועגען די בעדייטונג פון דיזע שווערע פסוקים 14–20 זעה רש״י, באור און פיליפזאָהן. 2) ד. ה. די דערפער און שטעדטלאך, וועלכע געהערען צו די הויפט־שטאדט; פראָווינץ־שטעדט.

בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן	מיט דעם ערשטען קעניג פון מואב,
וַיִּקַּח אֶת־כָּל־אַרְצוֹ	און ער האט צוגענומען זיין גאנצעס לאנד,
מִיָּדוֹ	[1]פון זיין האנד
עַד־אַרְנֹן׃	ביז ארנון.
27. עַל־כֵּן	27. דארום
יֹאמְרוּ הַמֹּשְׁלִים	זאגען די [2]דיכטער:
בֹּאוּ חֶשְׁבּוֹן	קומט אין חשבון,
תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן	זאל געבויט און בעפעסטיגט ווערען
עִיר סִיחוֹן׃	די שטאדט פון סיחון.
28. כִּי־אֵשׁ	28. דען א פייער
יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן	איז ארויסגעגאנגען פון חשבון,
לֶהָבָה	א פלאם
מִקִּרְיַת סִיחֹן	פון סיחון'ס שטאט,
אָכְלָה עָר מוֹאָב	עס האט פערצעהרט ער אין מואב,
בַּעֲלֵי בָּמוֹת אַרְנֹן׃	די בעזיצער פון די העהען פון ארנון.
29. אוֹי־לְךָ מוֹאָב	29. וועה דיר מואב!
אָבַדְתָּ עַם־כְּמוֹשׁ	פערלארען ביסט'ו, פאלק פון דעם (געטץ) כמוש!
נָתַן בָּנָיו פְּלֵיטִם	זיינע זיהן האט ער געמאכט (אלס) ענטלאפענע
וּבְנֹתָיו בַּשְּׁבִית	און זיינע טעכטער אין געפאנגענשאפט
לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחוֹן׃	ביי סיחון, דעם קעניג פון אמורי.
30 וַנִּירָם	30. און מיר האבען זיי [3]אנידער־געווארפען;
אָבַד חֶשְׁבּוֹן	פערלארען איז חשבון
עַד־דִּיבֹן	ביז דיבון,
וַנַּשִּׁים עַד־נֹפַח	און מיר האבען (זיי) פערוויסטעט ביז נופח,
אֲשֶׁר עַד־מֵידְבָא׃	וואס איז ביז מידבא.
31. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	31. און ישראל האט געוואהנט
בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃	אין דעם לאנד פון דעם אמורי.
32. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה	32. און משה האט געשיקט
לְרַגֵּל אֶת־יַעְזֵר	אויסצוזעהן יעזר,
וַיִּלְכְּדוּ בְּנֹתֶיהָ	און זיי האבען בעצוואונגען איהרע טעכטער־שטעדט,
וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי	און מען האט פערטריבען דעם אמורי,
אֲשֶׁר־שָׁם׃	וועלכער איז דארט געוועזן.
33. וַיִּפְנוּ	33. און זיי האבען זיך געווענדעט,
וַיַּעֲלוּ	און זיי זיינען ארויף־געגאנגען
דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן	(דורך) דעם וועג פון בשן;

וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	און עוג, דער קעניג פון בשן, איז ארויסגעגאנגען
לִקְרָאתָם	ענטגעגען זיי,
הוּא וְכָל־עַמּוֹ	ער און זיין גאנצעס פאלק
לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃	צום שטרייט (נאך) אדרעי.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
34 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	34. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אַל־תִּירָא אֹתוֹ	דו זאלסט איהם ניט פירכטען,
כִּי בְיָדְךָ	דען אין דיין האנד
נָתַתִּי אֹתוֹ	האב איך געגעבען איהם
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק
וְאֶת־אַרְצוֹ	און זיין לאנד,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט טהאן צו איהם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווי דו האסט געטאן
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	צו סיחון, דעם קעניג פון אמורי,
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃	וועלכער וואהנט אין חשבון
35. וַיַּכּוּ אֹתוֹ	35. און זיי האבען געשלאגען איהם
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק
עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ	ביז מען האט איהם ניט איבריג־געלאזען
שָׂרִיד	איין איבער־בלייבונג,
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ׃	און זיי האבען געערבט זיין לאנד.

כב — Cap. XXII.

1. וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	1. און די קינדער ישראל האבען געריייזט,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעַרְבוֹת מוֹאָב	אין די [4]עבענען פון מואב,
מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃	פון יענער זייט ירדן, ביי ירחו.

בָּלָק — BALAK

2 וַיַּרְא בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר	2. ווען בלק, דער זוהן פון צפור, האט געזעהן,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל	אלעס וואס ישראל האט געטאן
לָאֱמֹרִי׃	צום אמורי.
3. וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד	3. דאן האט מואב זיך זעהר געפירכטעט פאר דעם פאלק
כִּי רַב־הוּא	דען [5]ער איז געוועזן גרויס,
וַיָּקָץ מוֹאָב	און מואב האט אנגסט געקראגען

1) פון איהם. 2) גלייכניס־דיכטער; די וואס זאגען שפריכווערטער, וועלכע האבען בעזונגען דעם זיג פון דעם אמורי איבער מואב. 3) אדער: געשאסען, פון „ירה" שיסען, ווארפען. 4) גלייכע פלעטצער. 5) דאס פאלק.

מפני בני ישראל :	פאר די קינדער ישראל.
4. ויאמר מואב	4. און מואב האט געזאגט
אל־זקני מדין	צו די עלטעסטע פון מדין:
עתה ילחכו הקהל	יעצט וועט די פערזאמלונג[1] אבפרעסען
את־כל־סביבתינו	אלעס, וואס איז ארום אונז,
כלחך השור	ווי דער אקס פרעסט אב
את ירק השדה	די גרינס פון דעם פעלד;
ובלק בן־צפור	און בלק, דער זוהן פון צפור
מלך למואב	(איז געווען) דער קעניג פון מואב
בעת ההוא :	אין יענער צייט.
5. וישלח מלאכים	5. און ער האט געשיקט באטען
אל־בלעם בן־בעור	צו בלעם, דעם זוהן פון בעור
פתורה	נאך פתור,
אשר על־הנהר	וואס איז ביים שטראם,
ארץ בני־עמו	(אין) דאס לאנד פון די קינדער פון זיין פאלק,
לקרא־לו	איהם צו רופען,
לאמר	זאגענדיג:
הנה	זעה,
עם יצא ממצרים	א פאלק איז ארויס־געגאנגען פון מצרים,
הנה כסה	זעה, [1]ער האט בעדעקט
את־עין הארץ	די שיין פון דער ערד,
והוא ישב ממלי :	און [1]ער זיצט מיר געגענאיבער.
6. ועתה לכה־נא	6. און יעצט, קום דאך,
ארה־לי	פלוך פיר מיר
את־העם הזה	דיזעס פאלק,
כי־עצום הוא ממני	דען [1]ער איז שטארקער פון מיר,
אולי אוכל נכה־בו	פיליכט וועל איך איהם קענען שלאגען,
ואגרשנו מן־הארץ	און איך וועל איהם פערטרייבען פון דעם לאנד,
כי ידעתי	דען איך וויים,
את אשר־תברך	וועמען דו בענשט,
מברך	דער איז געבענשט,
ואשר תאר	און וועמען דו פלוכסט,
יואר :	דער איז געפלוכט.
7. וילכו זקני מואב	7. און עס זיינען געגאנגען די עלטעסטע פון מואב
וזקני מדין	און די עלטעסטע פון מדין,
וקסמים בידם	און [2]וואהרזאגער־לוין איז געווען) אין זייער האנד,

ויבאו אל־בלעם	און זיי זיינען געקומען צו בלעם,
וידברו אליו	און זיי האבען גערעט צו איהם
דברי בלק :	די ווערטער פון בלק.
8. ויאמר אליהם	8. און ער האט געזאגט צו זיי:
לינו פה הלילה	איבער־נעכטיגט היר די נאכט,
והשבתי אתכם	און איך וועל אייך צוריק־געבען
דבר	אנטווארט,
כאשר ידבר יי אלי	ווי דער עוויגער וועט ריידען צו מיר.
וישבו שרי־מואב	און די פירשטען פון מואב זיינען געבליבען זיצען
עם־בלעם :	ביי בלעם.
9. ויבא אלהים	9. און גאט איז געקומען
אל־בלעם	צו בלעם,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
מי האנשים האלה	ווער זיינען דיזע מענער
עמך :	ביי דיר?
10. ויאמר בלעם	10. און בלעם האט געזאגט
אל־האלהים	צו גאט:
בלק בן־צפור	בלק, דער זוהן פון צפור,
מלך מואב	דער קעניג פון מואב,
שלח אלי :	האט מיר געשיקט (זאגען):
11. הנה העם	11. זעה, דאס פאלק,
היצא ממצרים	וואס איז ארויס־געגאנגען פון מצרים,
ויכס את־עין הארץ	האט בעדעקט די שיין פון דער ערד;
עתה	יעצט,
לכה קבה־לי אתו	קום, שילט איהם פיר מיר,
אולי אוכל	פיליכט וועל איך קענען
להלחם בו	[צו] שטרייטען געגען איהם,
וגרשתיו :	און איך וועל איהם פערטרייבען.
12. ויאמר אלהים	12. און גאט האט געזאגט
אל־בלעם	צו בלעם:
לא תלך עמהם	דו זאלסט ניט גיין מיט זיי,
לא תאר את־העם	דו זאלסט ניט פלוכען דאס פאלק,
כי ברוך הוא :	דען [1]ער איז געבענשט.
שני	שני
13. ויקם בלעם	13. און בלעם איז אויפגע־שטאנען
בבקר	דעם־מארגענס,

1) ד. ה. דאס פאלק ישראל. 2) וואהרזאגער (געפעס).

וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרֵי בָלָק	און ער האט געזאגט צו די פירשטען פון בלק:
לְכוּ אֶל־אַרְצְכֶם	גייט צו אייער לאַנד,
כִּי מֵאֵן יְהוָה לְתִתִּי	דען דער עוויגער וויל מיר ניט ערלויבען
לַהֲלֹךְ עִמָּכֶם׃	צו גיין מיט אייך.
14. וַיָּקוּמוּ שָׂרֵי מוֹאָב	14. און די פירשטען פון מואב זיינען אויפגעשטאַנען
וַיָּבֹאוּ אֶל־בָּלָק	און זיי זיינען געקומען צו בלק,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מֵאֵן בִּלְעָם	בלעם וויל ניט
הֲלֹךְ עִמָּנוּ׃	גיין מיט אונז.
15. וַיֹּסֶף עוֹד בָּלָק שְׁלֹחַ שָׂרִים	15. און בלק האט נאָך אַ מאָל געשיקט פירשטען,
רַבִּים וְנִכְבָּדִים	מעהרערע און געעהרטערע
מֵאֵלֶּה׃	אַלס דיזע.
16. וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם	16. און זיי זיינען געקומען צו בלעם,
וַיֹּאמְרוּ לוֹ	און זיי האבען געזאגט צו איהם:
כֹּה אָמַר	אַזוי האט געזאגט
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר	בלק, דער זוהן פון צפור:
אַל־נָא תִמָּנַע	[1]לאָז זיך דאָך ניט אָבהאַלטען
מֵהֲלֹךְ אֵלָי׃	צו גיין צו מיר.
17. כִּי־כַבֵּד אֲכַבֶּדְךָ מְאֹד	17. דען איך וועל דיך זעהר בעעהרען,
וְכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַי	און אַלעס, וואס דו וועסט מיר זאגען,
אֶעֱשֶׂה	וועל איך טהאָן,
וּלְכָה־נָּא	נור קום דאָך,
קָבָה־לִּי	שילט פיר מיר
אֵת הָעָם הַזֶּה׃	דיזעם פאָלק.
18. וַיַּעַן בִּלְעָם	18. און בלעם האט געענטוואָרט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט
אֶל־עַבְדֵי בָלָק	צו בלק׳ס קנעכט:
אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק	אויב בלק וועט מיר געבען
מְלֹא בֵיתוֹ	זיין הויז־פול
כֶּסֶף וְזָהָב	זילבער און גאָלד,
לֹא אוּכַל לַעֲבֹר	קען איך ניט איבערטרעטען
אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהָי	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען, מיין גאָט,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה׃	אַ קליינע (זאַך) אדער אַ גרויסע (זאך).

19. וְעַתָּה	19. און יעצט,
שְׁבוּ נָא בָזֶה	זיצט דאָך היר,
גַּם־אַתֶּם	אויך איהר
הַלָּיְלָה	די נאַכט,
וְאֵדְעָה	און איך וועל וויסען,
מַה־יֹּסֵף יְיָ דַּבֵּר עִמִּי׃	וואס דער עוויגער וועט ווידער ריידען מיט מיר.
20. וַיָּבֹא אֱלֹהִים	20. און גאָט איז געקומען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם
לַיְלָה	(ביי) נאַכט,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
אִם־לִקְרֹא לְךָ	אויב דיך צו רופען
בָּאוּ הָאֲנָשִׁים	זיינען געקומען די מענער,
קוּם לֵךְ אִתָּם	שטיי אויף, גיי מיט זיי,
וְאַךְ אֶת־הַדָּבָר	אָבער נור די זאַך,
אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ	וואס איך וועל ריידען צו דיר,
אֹתוֹ תַעֲשֶׂה׃	דאס זאלסט׳ו טהאָן.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
21. וַיָּקָם בִּלְעָם	21. און בלעם איז אויפגעשטאַנען
בַּבֹּקֶר	דעם מאָרגענס,
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אֲתֹנוֹ	און ער האט געזאָטעלט זיין אייזעלין,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃	מיט די פירשטען פון מואב.
22. וַיִּחַר־אַף אֱלֹהִים	22. דאַן האט געברענט גאָטעס צאָרן,
כִּי־הוֹלֵךְ הוּא	דאס ער גייט,
וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ יְהוָה	און איין ענגעל פון גאָט האט זיך געשטעלט
בַּדֶּרֶךְ	אים וועג
לְשָׂטָן לוֹ	[2]אַלס שטערער צו איהם,
וְהוּא רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ	און ער איז געריטען אויף זיין אייזעלין
וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃	און זיינע צוויי קנאַבען (זיינען געווען) מיט איהם.
23. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן	23. ווען די אייזעלין האט געזעהן
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה	דעם ענגעל פון דעם עוויגען
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ	שטעהענדיג אים וועג
וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ	מיט זיין אַרויסגעצויגענעם שווערט אין זיין האַנד,
וַתֵּט הָאָתוֹן	דאַן האט די אייזעלין זיך [3]אָבגעקעהרט
מִן־הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה	און זי איז געגאַנגען אים פעלד;

1) האַלט זיך דאָך ניט אָב; ענטזאָג זיך ניט. 2) אים צו הינדערן. 3) אָבגענייגט, אָפּגעוויכען.

וַיַּךְ בִּלְעָם	און בלעם האט געשלאגען
אֶת־הָאָתוֹן	די אייזעלין
לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃	איהר צו [1]צוקעהרען (צום) וועג.
24. וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְיָ	24. און דעם עוויגען׳ס ענגעל האט זיך געשטעלט
בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים	אין דעם שטעג פון די וויינגערטנער,
גָּדֵר מִזֶּה	(וואו עס איז געווען) אַ צוים פון איין זייט
וְגָדֵר מִזֶּה׃	און אַ צוים פון דער אנדער זייט.
25. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן	25. ווען די אייזעלין האט געזעהן
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָֹה	דעם עוויגען׳ס ענגעל,
וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר	דאַן האט זי זיך צוגעדריקט צו דער וואַנד,
וַתִּלְחַץ	און זי האט צוגעדריקט
אֶת־רֶגֶל בִּלְעָם	בלעם׳ס פוס
אֶל־הַקִּיר	צו דער וואַנד,
וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ׃	און ער האט איהר ווידער געשלאָגען.
26. וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ־ יְהוָֹה עֲבוֹר	26. און דעם עוויגען׳ס ענגעל איז ווידער געגאַנגען (פאָראויס),
וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר	און ער האט זיך געשטעלט אין אַ אייגגען אָרט,
אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לִנְטוֹת	וואו עס איז קיין וועג דאָ זיך אָבצוקעהרען
יָמִין וּשְׂמֹאול׃	רעכטס אדער לינקס.
27. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן	27. ווען די אייזעלין האט געזעהן
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָֹה	דעם עוויגען׳ס ענגעל,
וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם	דאַן האט זי זיך געלייגט אונטער בלעם,
וַיִּחַר־אַף בִּלְעָם	און בלעם׳ס צאָרן האט געברענט,
וַיַּךְ אֶת־הָאָתוֹן	און ער האט געשלאָגען די אייזעלין
בַּמַּקֵּל׃	מיט דעם שטעקען.
28. וַיִּפְתַּח יְהוָֹה	28. און דער עוויגער האט געעפענט
אֶת־פִּי הָאָתוֹן	די מויל פון דער אייזעלין,
וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם	און זי האט געזאגט צו בלעם:
מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ	וואס האב איך דיר געטאָן,
כִּי הִכִּיתַנִי	דאס דו האסט מיך געשלאָגען
זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃	שוין דריי מאל?
29. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	29. און בלעם האט געזאגט
לָאָתוֹן	צו דער אייזעלין:
כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי	ווייל דו האסט געשפּאָטעט איבער מיך;
לוּ יֶשׁ־חֶרֶב בְּיָדִי	ווען עס וואלט געווען אַ שווערט אין מיין האַנד,
כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃	דאַן וואלט איך דיך יעצט דערשלאָגען.

30. וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן	30. און די אייזעלין האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתֹנְךָ	בין איך ניט דיין אייזעלין,
אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי	וואס דו האסט געריטען אויף מיר
מֵעוֹדְךָ	[2]פון לאַנג אָן
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען טאָג.
הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי	בין איך געוואָהנט געווען
לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה	דיר צו טהאָן אזוי?
וַיֹּאמֶר, לֹא׃	און ער האט געזאגט: ניין!
31. וַיְגַל יְהוָֹה	31. דאַן האט דער עוויגער אָבגעדעקט
אֶת־עֵינֵי בִלְעָם	בלעם׳ס אויגען,
וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְיָ	און ער האט געזעהן דעם עוויגען׳ס ענגעל
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ	שטעהענדיג אים וועג
וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ	מיט זיין אַרויס־געצויגענעם שווערט אין זיין האַנד,
וַיִּקֹּד	און ער האט זיך [3]געקניט,
וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו׃	און ער האט זיך געבוקט אויף זיין געזיכט.
32. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	32. און עס האט צו איהם געזאגט
מַלְאַךְ יְהוָֹה	דער ענגעל פון דעם עוויגען
עַל־מָה הִכִּיתָ	איבער וואס האסט׳ו געשלאָגען
אֶת־אֲתֹנְךָ	דיין אייזעלין
זֶה שָׁלוֹשׁ רְגָלִים	שוין דריי מאל?
הִנֵּה אָנֹכִי יָצָאתִי	זעה, איך בין אַרויס־געגאַנגען
לְשָׂטָן	אלס שטערער,
כִּי־יָרַט הַדֶּרֶךְ	דען דער וועג איז [4]קרום
לְנֶגְדִּי׃	ענטגעגען מיר.
33. וַתִּרְאַנִי הָאָתוֹן	33. און די אייזעלין האט מיך געזעהן,
וַתֵּט לְפָנַי	און זי האט זיך אָבגעקעהרט פאר מיר
זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים	שוין דריי מאָל,
אוּלַי נָטְתָה מִפָּנַי	ווען זי וואלט זיך ניט אָבגעקעהרט פאר מיר,
כִּי עַתָּה	דאַן יעצט
גַּם־אֹתְכָה הָרַגְתִּי	וואלט איך דיך דערשלאָגען אויך,
וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי׃	און איהר וואלט איך געלאָזען לעבען.
34. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	34. און בלעם האט געזאגט
אֶל־מַלְאַךְ יְהוָֹה	צום ענגעל פון דעם עוויגען:
חָטָאתִי	איך האב געזינדיגט,
כִּי לֹא יָדַעְתִּי	דען איך האב ניט געוואוסט

1) נייגען. 2) פון זייט דו עקסיסטירסט; פון דיין דאַזיין. 3) געבייגט. 4) פערדערבליך.

כִּי אַתָּה נִצָּב	דאס דו שטייסט
לִקְרָאתִי בַּדָּרֶךְ	געגען מיר אויף דעם וועג;
וְעַתָּה	און יעצט,
אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ	אויב עס איז [1]ביט געפעליג אין דיינע אויגען,
אָשׁוּבָה לִּי׃	וועל איך זיך צוריק־קעהרען.
35. וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְיָ	35. און דעם עוויגען׳ס ענגעל האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
לֵךְ עִם־הָאֲנָשִׁים	גיי מיט די לייטע,
וְאֶפֶס אֶת־הַדָּבָר	אבער נור דאס ווארט,
אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ	וואס איך וועל ריידען צו דיר
אֹתוֹ תְדַבֵּר	דאס זאלסט׳ו ריידען;
וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם	און בלעם איז געגאנגען
עִם־שָׂרֵי בָלָק׃	מיט בלק׳ס פירשטען.
36. וַיִּשְׁמַע בָּלָק	36. ווען בלק האט געהערט
כִּי־בָא בִלְעָם	דאס בלעם איז געקומען,
וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ	דאן איז ער ארויס־געגאנגען ענטגעגען איהם
אֶל־עִיר מוֹאָב	צו דער שטאדט פון מואב,
אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל מוֹאָב	וועלכע איז ביי דער גרענעץ פון מואב,
אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַגְּבוּל׃	וועלכע איז ביים ענדע פון דער גרענעץ.
37. וַיֹּאמֶר בָּלָק	37. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
הֲלֹא שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי	האב איך ניט געשיקט
אֵלֶיךָ	צו דיר,
לִקְרֹא־לָךְ	דיר צו רופען?
לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ אֵלָי	ווארום ביסט׳ו ניט געגאנגען צו מיר?
הַאֻמְנָם	וואהרליך,
לֹא אוּכַל כַּבְּדֶךָ׃	קען איך דיך ניט בעעהרען?
38. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	38. און בלעם האט געזאגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:
הִנֵּה־בָאתִי אֵלֶיךָ	זעה, איך בין געקומען צו דיר
עַתָּה	יעצט,
הֲיָכֹל אוּכַל	אבער קען איך דען
דַּבֵּר מְאוּמָה	ריידען עטוואס?
הַדָּבָר	דאס ווארט,
אֲשֶׁר יָשִׂים אֱלֹהִים	וואס דער עוויגער וועט לייגען
בְּפִי	אין מיין מויל,
אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃	דאס וועל איך ריידען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
39. וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם	39. און בלעם איז געגאנגען
עִם־בָּלָק	מיט בלק,
וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֻצוֹת׃	און זיי זיינען געקומען (נאך) קרית חוצות.
40. וַיִּזְבַּח בָּלָק	40. און בלק האט געשלאכט
בָּקָר וָצֹאן	רינדער און שאף,
וַיְשַׁלַּח לְבִלְעָם	און ער האט געשיקט (דאפון) צו בלעם
וְלַשָּׂרִים	און צו די פירשטען,
אֲשֶׁר אִתּוֹ׃	וועלכע זיינען געוועזען מיט איהם.
41. וַיְהִי בַבֹּקֶר	41. און עס איז געוועזען דעם־מארגענס,
וַיִּקַּח בָּלָק	דאן האט בלק גענומען
אֶת־בִּלְעָם	בלעם,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער האט איהם ארויף־געבראכט
בָּמוֹת בָּעַל	(אויף) [2]די העהען פון בעל,
וַיַּרְא מִשָּׁם	און ער האט געזעהן פון דארט
קְצֵה הָעָם׃	א טהייל פון דעם פאלק.

Cap. XXIII. כג

1. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	1. און בלעם האט געזאגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:
בְּנֵה־לִי בָזֶה	בוי מיר היר
שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת	זיבען אלטארען,
וְהָכֵן לִי בָּזֶה	און בערייט מיר היר
שִׁבְעָה פָרִים	זיבען שטירען
וְשִׁבְעָה אֵילִים׃	און זיבען ווידערס.
2. וַיַּעַשׂ בָּלָק	2. און בלק האט געטאן,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בִּלְעָם	ווי בלעם האט גערעט,
וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם	און בלק און בלעם האבען [3]אויפגעבראכט
פַּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃	א שטיר און א ווידער אויף דעם אלטאר.
3. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	3. און בלעם האט געזאגט
לְבָלָק	צו בלק:
הִתְיַצֵּב עַל־עֹלָתֶךָ	שטעל זיך היר ביי דיין בראנד־אפפער,
וְאֵלְכָה	און איך וויל אוועג־גיין,
אוּלַי יִקָּרֵה יְהוָה	פיליכט וועט דער עוויגער [4]זיך טרעפען
לִקְרָאתִי	[4]ענטגעגען מיר,
וּדְבַר מַה־יַּרְאֵנִי	און די זאך, וואס ער וועט מיר וויזען,

1) שלעכט. 2) די הויכע ערטער פון (געטץ) בעל. 3) געאפפערט. 4) מיר ענטגעגען קומען.

וְהִגַּדְתִּי לָךְ	דאס וועל איך דיר דערציילען.
וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי׃	און ער איז געגאנגען [1](אויף) א העהע.
4. וַיִּקָּר אֱלֹהִים	4. און דער עוויגער האט זיך געטראפען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און [2]ער האט געזאגט צו איהם:
אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת	די זיבען אלטארען
עָרַכְתִּי	האב איך געארדנעט,
וָאַעַל פַּר וָאַיִל	און איך האב אויפגעבראכט א שטיר און א ווידער
בַּמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם אלטאר.
5. וַיָּשֶׂם יְהוָה דָּבָר	5. און דער עוויגער האט געלייגט א ווארט
בְּפִי בִלְעָם	אין בלעם'ס מויל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
שׁוּב אֶל־בָּלָק	קעהר זיך צוריק צו בלק,
וְכֹה תְדַבֵּר׃	און אזוי זאלסט'ו ריידען.
6. וַיָּשָׁב אֵלָיו	6. און ער האט זיך צוריקגעקעהרט צו איהם,
וְהִנֵּה נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ	און זעה, ער שטייט ביי זיין בראנד־אפפער,
הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב׃	ער און אלע פירשטען פון מואב.
7. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	7. דאן האט ער ערהויבען זיין שפריכווארט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
מִן־אֲרָם	פון ארם
יַנְחֵנִי בָלָק	האט מיך געפיהרט בלק,
מֶלֶךְ־מוֹאָב	דער קעניג פון מואב,
מֵהַרְרֵי־קֶדֶם	פון די בערג פון מארגענלאנד;
לְכָה אָרָה־לִּי יַעֲקֹב	קום, פלוך פיר מיר יעקב,
וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל׃	און קום, שילט פיר מיר ישראל!
8. מָה אֶקֹּב	8. וואס זאל איך פלוכען
לֹא קַבֹּה אֵל	דעם, (וואס) גאט פלוכט ניט
וּמָה אֶזְעֹם	און וואס זאל איך שילטען
לֹא זָעַם יְהוָה׃	דעם, (וואס) דער עוויגער שילט ניט.
9. כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים	9. דען פון דעם פעלזען־שפיטץ
אֶרְאֶנּוּ	זעה איך איהם,
וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ	און פון די היגלען קוק איך אויף איהם.
הֶן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן	זעה, א פאלק, [3]אבגעזאנדערט וואהנט ער,
וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב׃	און צווישען די פעלקער רעכענט ער זיך ניט.
10. מִי מָנָה	10. ווער קען ציילען
עֲפַר יַעֲקֹב	דעם [4]שטויב פון יעקב

וּמִסְפָּר	און די צאהל
אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל	פון א פירטעל פון ישראל?
תָּמֹת נַפְשִׁי	זאל מיין זעלע שטארבען
מוֹת יְשָׁרִים	דעם טויט פון [5]עהרליכע,
וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ׃	און זאל זיין מיין ענדע ווי [6]זיינע!
11. וַיֹּאמֶר בָּלָק	11. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
מֶה עָשִׂיתָ לִי	וואס האסט'ו מיר געטאן?
לָקֹב אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ	צו שילטען מיינע פיינדע האב איך דיך גענומען,
וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ׃	און זעה, דו האסט (זיי) געבענשט!
12. וַיַּעַן וַיֹּאמַר	12. און ער האט געענטווארט און געזאגט:
הֲלֹא	[7]וואהרליך!
אֵת אֲשֶׁר יָשִׂים יְהוָה	וואס דער עוויגער לייגט
בְּפִי	אין מיין מויל,
אֹתוֹ אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר׃	דאס היט איך צוריידען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
13. וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק	13. און בלק האט געזאגט צו איהם:
לְךָ־נָּא אִתִּי	גיי דאך מיט מיר
אֶל־מָקוֹם אַחֵר	צו איין אנדער ארט,
אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם	וואס דו וועסט איהם זעהן פון דארט,
אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה	נור א טהייל פון איהם וועסט'ו זעהן,
וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה	אבער אין גאנצען וועסט'ו איהם ניט זעהן,
וְקָבְנוֹ־לִי מִשָּׁם׃	און שילט איהם פיר מיר פון דארט.
14. וַיִּקָּחֵהוּ	14. און ער האט איהם גענומען
שְׂדֵה צֹפִים	(אין) דאס וועכטער־פעלד
אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה	אויף דעם שפיטץ פון דער פסגה,
וַיִּבֶן שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת	און ער האט געבויט זיבען אלטארען,
וַיַּעַל פַּר וָאַיִל	און ער האט אייפגעבראכט א שטיר און א ווידער
בַּמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם אלטאר.
15. וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק	15. און ער האט געזאגט צו בלק:
הִתְיַצֵּב כֹּה	שטעל זיך היר
עַל־עֹלָתֶךָ	ביי דיין בראנד־אפפער,
וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה׃	און איך וועל זיך דארט טרעפען (מיט גאט).
16. וַיִּקָּר יְהוָה	16. און דער עוויגער האט זיך געטראפען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם,
וַיָּשֶׂם דָּבָר בְּפִיו	און ער האט געלייגט א ווארט אין זיין מויל,

1) איינזאם. 2) בלעם. 3) אליין. 4) ד. ה. די מענגע פון יעקב, וועלכע זיינען געגליכען צו שטויב. (בראשית י"ג 16). 5) רעכט־פערטיגע. 6) זייערע, ד. ה. די ישראל. 7) איז עס ניט אזוי?

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
שׁוּב אֶל־בָּלָק	קעהר זיך צוריק צו בלק,
וְכֹה תְדַבֵּר :	און אזוי זאלסט׳ו ריידען.
17. וַיָּבֹא אֵלָיו	17. און ער איז געקומען צו איהם,
וְהִנּוֹ נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ	און זעה, ער שטייט ביי זיין בראנד־אָפּפער
וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ	און די פירשטען פון מואב מיט איהם;
וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק	און בלק האט געזאגט צו איהם:
מַה־דִּבֶּר יְהוָה :	וואס האט גערעט דער עוויגער?
18. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	18. און ער האט [1]ערהויבען זיין שפּריכווארט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
קוּם בָּלָק וּשְׁמָע	שטיי אויף בלק, און הער,
הַאֲזִינָה עָדַי	[2]פערנעהם מיך,
בְּנוֹ צִפֹּר :	צפּור׳ס זוהן!
19. לֹא אִישׁ אֵל	19. גאט איז קיין מענש,
וִיכַזֵּב	דאס ער זאל ליגען זאָגען,
וּבֶן־אָדָם	און קיין מענשען־זאָהן,
וְיִתְנֶחָם	דאס ער זאל [3]בערייען;
הַהוּא אָמַר	האט ער געזאָגט
וְלֹא יַעֲשֶׂה	און וועט (עס) ניט טהאָן?
וְדִבֶּר	און האט ער גערעט
וְלֹא יְקִימֶנָּה :	און וועט עס ניט ערפילען?
20. הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי	20. זעה, צו בענשען האב איך עמפּפאַנגען,
וּבֵרֵךְ	און ער האט געזעגענט,
וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה :	און איך קען עס ניט אָבווענדען.
21. לֹא־הִבִּיט אָוֶן	21. ער קוקט קיין אונרעכט
בְּיַעֲקֹב	אין יעקב,
וְלֹא־רָאָה עָמָל	און ער זעהט קיין שלעכטעס
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל;
יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ	דער עוויגער, זיין גאט, איז מיט איהם,
וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ :	און קעניגליכע [4]שאַלונג איז ביי איהם!
22. אֵל	22. גאט
מוֹצִיאָם מִמִּצְרָיִם	האט זיי אַרויסגעפיהרט פון מצרים;
כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ :	ער האט די [5]שטאַרקייט ווי פון אַ בּיפעל.
23. כִּי לֹא־נַחַשׁ	23. דען קיין [6]צויבעריי
בְּיַעֲקֹב	איז דאָ אין יעקב,
וְלֹא־קֶסֶם	און קיין וואהר־זאַגעריי

בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל,
כָּעֵת יֵאָמֵר	[7]צו דער צייט ווערט אָנגעזאָגט
לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל	צו יעקב און צו ישראל,
מַה־פָּעַל אֵל :	וואס גאט האט געטאָן.[7]
24. הֶן־עָם	24. זעה, אַ פאָלק,
כְּלָבִיא יָקוּם	ווי אַ לעווין שטייט ער אויף,
וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא	און ווי אַ לייב ערהויבט ער זיך;
לֹא יִשְׁכַּב	ער לייגט זיך ניט
עַד־יֹאכַל טֶרֶף	ביז ער פערצעהרט רויב,
וְדַם־חֲלָלִים יִשְׁתֶּה :	און בלוט פון דערשלאָגענע טרינקט ער.
25. וַיֹּאמֶר בָּלָק	25. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
גַּם־קֹב לֹא תִקֳּבֶנּוּ	אויך שילטען זאלסט׳ו איהם ניט,
גַּם־בָּרֵךְ לֹא תְבָרְכֶנּוּ	אויך בענשען זאלסט׳ו איהם ניט!
26. וַיַּעַן בִּלְעָם	26. און בלעם האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק	און ער האט געזאגט צו בלק
הֲלֹא דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ	האב איך ניט גערעט צו דיר,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כֹּל אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער וועט ריידען,
אֹתוֹ אֶעֱשֶׂה :	דאס וועל איך טהאָן.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
27. וַיֹּאמֶר בָּלָק	27. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
לְכָה־נָּא	קום דאָך,
אֶקָּחֲךָ	איך וועל דיך נעהמען
אֶל־מָקוֹם אַחֵר	צו איין אַנדער אָרט,
אוּלַי יִישַׁר	פיליכט וועט עס געפעליג זיין
בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים	אין גאָטעס אויגען,
וְקַבֹּתוֹ לִי מִשָּׁם :	דאס דו זאלסט איהם שילטען פיר מיר פון דאָרט.
28. וַיִּקַּח בָּלָק	28. און בלק האט גענומען
אֶת־בִּלְעָם	בלעם
רֹאשׁ הַפְּעוֹר	(אויף) דעם שפּיטץ פון דעם פעור,
הַנִּשְׁקָף	וואס קוקט אַרויס
עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן :	איבער די פלעכע פון דער וויסטע.
29. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	29. און בלעם האט געזאָגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:

1) אויסגעשפּראָכען זיין דיכטונג; גלייכניס־רעדע. 2) האָרך. 3) חרטה האבען. 4) פריינדשאַפט. 5) ערהאבענהייט, שנעליגקייט. 6) שלאַנגען־בעשווערונג. 7) זעה רש״י.

בְּנֵה־לִי בָזֶה	בוי מיר היר
שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת	זיבען אלטארען,
וְהָכֵן לִי בָּזֶה	און בערייט מיר היר
שִׁבְעָה פָרִים	זיבען שטירען
וְשִׁבְעָה אֵילִים׃	און זיבען ווידערס.
30. וַיַּעַשׂ בָּלָק	30. און בלק האט געטהאן,
כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם	ווי בלעם האט געזאגט,
וַיַּעַל פַּר וָאַיִל	און ער האט אויפגעבראכט א שטיר און א ווידער
בַּמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם אלטאר.

CAP. XXIV. כד

1. וַיַּרְא בִּלְעָם	1. ווען בלעם האט געזעהן
כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יי	דאס עס איז געפעליג אין דעם עוויגען'ס אויגען
לְבָרֵךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל	צו בענשען ישראל,
וְלֹא־הָלַךְ	דאן איז ער ניט געגאנגען
כְּפַעַם־בְּפַעַם	ווי [1]יעדעם מאל
לִקְרַאת נְחָשִׁים	[2]ענטגעגען צויבעריי,
וַיָּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר	זאנדערן ער האט געווענדעט צו דער וויסטע
פָּנָיו׃	זיין געזיכט.
2. וַיִּשָּׂא בִלְעָם	2. און בלעם האט אויפגעהויבען
אֶת־עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל	און ער האט געזעהן ישראל
שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו	[3]וואהנענדיג נאך זיינע שטאמען,
וַתְּהִי עָלָיו	און עס איז געקומען איבער איהם
רוּחַ אֱלֹהִים׃	גאטעס־גייסט.
3. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	3. און ער האט ערהויבען זיין שפריכווארט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
נְאֻם בִּלְעָם	(דאס איז) דער שפרוך פון בלעם,
בְּנוֹ בְעֹר	בעור'ס זוהן,
וּנְאֻם הַגֶּבֶר	און דער שפרוך פון דעם מאן
שְׁתֻם הָעָיִן׃	(מיט) [4]א געשלאסענע אויג.
4. נְאֻם	4. (דאס איז) דער שפרוך
שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל	פון דעם, וואס הערט גאטעס ווערטער,
אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה	וועלכער זעהט די ערשיינונג פון דעם אלמעכטיגען,
נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃	פאלענדיג, מיט אפענע אויגען.
5. מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ	5. ווי גוט זיינען דיינע געצעלטען,
יַעֲקֹב	יעקב!
מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃	(ווי גוט זיינען) דיינע וואהנונגען, ישראל!
6. כִּנְחָלִים נִטָּיוּ	6. ווי [5]טייכען זיינען זיי [6]אויסגעשטרעקט,
כְּגַנֹּת עֲלֵי נָהָר	ווי גערטנער ביים שטראם,
כַּאֲהָלִים	ווי אלאע־בוימער,
נָטַע יְהוָֹה	(וועלכע) דער עוויגער האט געפלאנצט,
כַּאֲרָזִים עֲלֵי־מָיִם׃	ווי צעדערן ביים וואסער.
7. יִזַּל־מַיִם מִדָּלְיָו	7. עס וועט רינען וואסער פון זיינע עמערס,
וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים	און זיין זאמען (וועט זיין) אויף פילע וואסערן;
וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ	און העכער אלס אגג וועט זיין קעניג זיין,
וְתִנַּשֵּׂא מַלְכֻתוֹ׃	און עס וועט זיך ערהויבען זיין קעניגרייך.
8. אֵל	8. גאט
מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם	האט איהם ארויס־געפיהרט פון מצרים,
כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ	ער האט די שטארקייט ווי פון א ביפעל;
יֹאכַל גּוֹיִם	ער וועט פערצעהרען פעלקער,
צָרָיו	זיינע פיינדע,
וְעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֵם	און זייערע ביינער וועט ער [7]צוברעכען,
וְחִצָּיו יִמְחָץ׃	און (מיט) זיינע פיילען וועט ער (זיי) פערוואונדען.
9. כָּרַע שָׁכַב	9. ער קניעט ער לייגט זיך
כַּאֲרִי וּכְלָבִיא	ווי א לייב און ווי א לעווין;
מִי יְקִימֶנּוּ	ווער וויל איהם אויפשטעלען?[8][9]
מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ	ווער עס בענשט דיך, איז געבענשט,
וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃	און ווער עס פלוכט דיך, איז געפלוכט.
10. וַיִּחַר־אַף בָּלָק	10. און בלק'ס צארן האט געברענט
אֶל־בִּלְעָם	געגען בלעם,
וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו	און ער האט געקלאפט זיינע הענד,
וַיֹּאמֶר בָּלָק	און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
לָקֹב אֹיְבַי קְרָאתִיךָ	צו שילטען מיינע פיינדע האב איך דיך גערופען,
וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ	און זעה, דו האסט (זיי) געבענשט
זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃	שוין דריי מאל.
11. וְעַתָּה בְּרַח־לְךָ	11. און יעצט, ענטלויף דיר
אֶל־מְקוֹמֶךָ	צו דיין ארט,
אָמַרְתִּי	איך האב געזאגט
כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ	איך וועל דיך בעהרען
וְהִנֵּה מְנָעֲךָ יְהוָֹה	און זעה, דער עוויגער האט דיך [10]פערמידען

1)ביידע מאל; איין־ און דאס אנדערע מאל. 2) זעה רש"י. 3) לאגערענדיג. 4) אפענע, שארפזיכטיגע אויג. בלשון סגי נהור. 5) טהאלען. 6) אויסגעצויגען. 7) צומאלען; אבגריזענען. 8) זייערע. 9) ד. ה. אויפרייצען. 10) אבגעהאלטען, ענטצויגען.

מִכְּנוֹד׃	פון עהרע.
12. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	12. און בלעם האט געזאגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:
הֲלֹא	וואהרליך!
גַּם אֶל־מַלְאָכֶיךָ	אויך צו דיינע באָטע,
אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי	וועלכע דו האסט געשיקט צו מיר,
דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר׃	האב איך גערעט, זאָגענדיג:
13. אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק	13. אויב בלק וועט מיר געבען
מְלֹא בֵיתוֹ	זיין הויז־פול
כֶּסֶף וְזָהָב	זילבער און גאָלד
לֹא אוּכַל לַעֲבֹר	קען איך ניט איבערטרעטען
אֶת־פִּי יְהוָה	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען
לַעֲשׂוֹת טוֹבָה	צו טהאָן גוטעס
אוֹ רָעָה	אדער שלעכטעס
מִלִּבִּי	פון מיין הארצען;
אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה	וואס דער עוויגער וועט ריידען,
אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃	דאס וועל איך ריידען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
14. וְעַתָּה	14. און יעצט,
הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי	זעה, איך גיי צו מיין פאָלק,
לְכָה אִיעָצְךָ	קום איך וועל דיר ראטהען,
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה	(וועגען דעם) וואס דיזעס פאָלק וועט טהאָן
לְעַמְּךָ	צו דיין פאָלק
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃	אין די שפּעטערע צייטען.
15. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	15. און ער האט ערהויבען זיין שפּריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
נְאֻם בִּלְעָם	(דאס איז) דער שפּרוך פון בלעם,
בְּנוֹ בְעֹר	בעור׳ס זוהן,
וּנְאֻם הַגֶּבֶר	און דער שפּרוך פון דעם מאַן
שְׁתֻם הָעָיִן׃	(מיט) דעם געשלאָסענעם אויג.
16. נְאֻם	16. (דאס איז) דער שפּרוך
שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל	פון דעם, וואס הערט גאָטעס ווערטער
וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן	און ווייסט דאס וויסען פון העכסטען,
מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה	די ערשיינונג פון דעם עוויגען זעהט ער,
נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃	פאַלענדיג, מיט אָפענע אויגען.

17. אֶרְאֶנּוּ	17. איך זעה איהם,
וְלֹא עַתָּה	אבער ניט יעצט;
אֲשׁוּרֶנּוּ	איך קוק אויף איהם,
וְלֹא קָרוֹב	אבער ניט נאָהענט;
דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב	עס וועט אַרויסטרעטען אַ שטערן פון יעקב,
וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל	און עס וועט אויפשטיין אַ [1]צעפּטער פון ישראל,
וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב	און ער וועט פערוואונדען די [2]זייטען פון מואב,
וְקַרְקַר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת׃	און ער וועט [3]אומגראָבען אַלע קינדער פון [4]שת.
18. וְהָיָה אֱדוֹם יְרֵשָׁה	18. און אדום וועט זיין איין ערב־טהייל,
וְהָיָה יְרֵשָׁה שֵׂעִיר	און שעיר וועט זיין איין ערב־טהייל
אֹיְבָיו	(צו) זיינע פיינדע,
וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל׃	אָבער ישראל וועט טהאָן מעכטיגעס.
19. וְיֵרְדְּ מִיַּעֲקֹב	19. און עס וועט הערשען (דער וואס קומט) פון יעקב,
וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד	און ער וועט פערניכטען [5](דאָס) איבער־בלייבונג
מֵעִיר׃	פון שטאָדט.
20. וַיַּרְא אֶת־עֲמָלֵק	20. און ער האט געזעהן עמלק,
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	און ער האט ערהויבען זיין שפּריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק	דאס ערשטע פון נאַציאָנען איז עמלק,
וְאַחֲרִיתוֹ	אבער זיין ענדע
עֲדֵי אֹבֵד׃	איז [6]צור פערניכטונג.
21. וַיַּרְא אֶת־הַקֵּינִי	21. און ער האט געזעהן דעם קיני,
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	און ער האט ערהויבען זיין שפּריכוואָרט
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ	פעסט איז דיין וואָהן־זיטץ,
וְשִׂים בַּסֶּלַע	און געמאַכט אויף דעם פעלזען
קִנֶּךָ׃	איז דיין נעסט:
22. כִּי אִם־יִהְיֶה לְבָעֵר קָיִן	22. דענאָך וועט קין זיין צור פערטילגונג,
עַד־מָה	ווי לאַנג נאָך?
אַשּׁוּר תִּשְׁבֶּךָּ׃	אשור וועט דיך פאַנגען!
23. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	23. און ער האט ערהויבען זיין שפּריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אוֹי מִי יִחְיֶה	וועה! ווער קען לעבען,
מִשֻּׂמוֹ אֵל׃	ווען גאָט טהוט דיזעס?
24. וְצִים מִיַּד כִּתִּים	24. און קריגס־שיפען (וועלען קומען) [7]פון כתים,

1) ד. ה. אַ הערשער; 2) פּאָרנעהמע, פירשטען. 3) ד. ה. אומשטירצען, פערטילגען. 4) ד. ה. אַלע מענשען וועלכע קומען ארויס פון שת, רש״י ובאור. 5) די ענטראָנענע. 6) עוויגען אונטערגאַנג. 7) פון דער קיסטע כתים.

וְעִנּוּ אַשּׁוּר	און זיי וועלען פייניגען אשור
וְעִנּוּ־עֵבֶר	און זיי וועלען פייניגען עבר,
וְגַם־הוּא	און אויך ער זעלבסט
עֲדֵי אֹבֵד׃	(וועט זיין) צורפערניכטונג.
25. וַיָּקָם בִּלְעָם	25. און בלעם איז אויפ־געשטאנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאנגען,
וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ	און ער האט זיך צוריק־גע־קעהרט צו זיין ארט,
וְגַם־בָּלָק	און אויך בלק
הָלַךְ לְדַרְכּוֹ׃	איז געגאנגען צו זיין וועג.

כה — Cap. XXV.

1. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	1. און ישראל איז געבליבען זיצען
בַּשִּׁטִּים	אין שטים,
וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת	און דאס פאלק האט אנגע־פאנגען אפצוקעהרען
אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב׃	צו די טעכטער פון מואב.
2. וַתִּקְרֶאןָ לָעָם	2. און זיי האבען [1]גערופען דאס פאלק
לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן	צו די שלאכטונגען פון זייערע געטער,
וַיֹּאכַל הָעָם	און דאס פאלק האט געגעסען,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן׃	און זיי האבען זיך געבוקט צו זייערע געטער.
3. וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל	3. און ישראל האט זיך [2]אנ־געשלאסען
לְבַעַל פְּעוֹר	צום [3]בעל פעור,
וַיִּחַר־אַף יְהוָֹה	און דעם עוויגען'ס צארן האט געברענט
בְּיִשְׂרָאֵל׃	געגען ישראל.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
קַח	נעהם
אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הָעָם	אלע הייפטער פון דעם פאלק,[4]
וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהוָֹה	און הייננ [5]זיי אויף פאר דעם עוויגען
נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ	געגען די זון,[6]
וְיָשֹׁב	אום עס זאל זיך צוריק־קעהרען
חֲרוֹן אַף־יְהוָֹה	דער גרים צארן פון דעם עוויגען
מִיִּשְׂרָאֵל׃	פון ישראל.
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	5. און משה האט געזאגט
אֶל־שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל	צו די ריכטער פון ישראל:
הִרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו	דערשלאגט יעדער זיינע לייטע,
הַנִּצְמָדִים	וועלכע האבען זיך [2]אנ־געשלאסען
לְבַעַל פְּעוֹר׃	צום [3]בעל פעור.
6. וְהִנֵּה	6. און זעה,
אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	א מאן פון די קינדער ישראל
בָּא	איז געקומען,
וַיַּקְרֵב אֶל־אֶחָיו	און ער האט צוגעפיהרט צו זייבע ברידער
אֶת־הַמִּדְיָנִית	די [7]מדינית,
לְעֵינֵי מֹשֶׁה	פאר די אויגען פון משה
וּלְעֵינֵי כָּל־עֲדַת	און פאר די אויגען פון דער גאנצער געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהֵמָּה בֹכִים	און זיי האבען געוויינט[8]
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.

מַפְטִיר — מַפְטִיר

7. וַיַּרְא פִּינְחָס	7. ווען עס האט (עס) געזעהן פינחס,
בֶּן־אֶלְעָזָר	דער זוהן פון אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן דעם פריסטער,
וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה	דאן איז ער אויפגעשטאנען פון מיטען דער געמיינדע,
וַיִּקַּח רֹמַח	און ער האט גענומען א שפיז
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האנד.
8. וַיָּבֹא	8. און ער איז אריינ־געקומען
אַחַר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל	נאך דעם מאן פון ישראל
אֶל־הַקֻּבָּה	אין דאס צימער,
וַיִּדְקֹר אֶת־שְׁנֵיהֶם	און ער האט דערשטאכען ביידען,
אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל	דעם מאן פון ישראל
וְאֶת־הָאִשָּׁה	און די פרוי
אֶל־קֳבָתָהּ	אין איהר [9]לייב.
וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה	און די פלאג איז אבגע־האלטען געווארען
מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
9. וַיִּהְיוּ	9. און עס זיינען געווען
הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה	וועלכע זיינען געשטארבען דורך די פלאג,
אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃	פיער און צוואנציג טויזענד.

פִּינְחָס — PINCHAS

10. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	10. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
11. פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר	11. פינחס, דער זוהן פון אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן דעם פריסטער,
הֵשִׁיב אֶת־חֲמָתִי	האט צוריק־געקעהרט מיין צארן,

1) געלאדען. 2) פערבונדען, בעהעפט. 3) א נאמען פון א געטץ. 4) דאס זיי זאלען ריכטען און אויסגעפינען די זינדיגע. 5) די זינדיגע. 6) ד. ה. ביי טאג, עפענטליך. 7) א פרוי פון מדין. 8) וועהרענד, וועלכע. 9) בויך.

מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון געגען די קינדער ישראל
בְּקַנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי	דאַמיט וואס ער האט געאייפערט מיין אייפער
בְּתוֹכָם	צווישען זיי,
וְלֹא־כִלִּיתִי	און (דאַדורך) האב איך ניט פערניכטעט
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּקִנְאָתִי׃	אין מיין אייפער.
12. לָכֵן אֱמֹר	12. דאַרום זאָג:
הִנְנִי נֹתֵן לוֹ	זעה, איך גיב איהם
אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם׃	מיין [1]בונד פון פרידען.
13. וְהָיְתָה לּוֹ	13. און עס זאל זיין צו איהם
וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו	און צו זיין זאַמען נאך איהם
בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם	אַ בונד פון עוויגען פּריסטערטהום,
תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא	ווייל ער האט געאייפערט
לֵאלֹהָיו	פיר זיין גאָט,
וַיְכַפֵּר	און ער האט פערגעבען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אויף די קינדער ישראל.
14. וְשֵׁם	14. און דער נאמען
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה	פון דעם דערשלאָגענעם מאַן פון ישראל,
אֲשֶׁר הֻכָּה	וועלכער איז דערשלאָגען געוואָרען
אֶת־הַמִּדְיָנִית	מיט די מדינית,
זִמְרִי בֶּן־סָלוּא	(איז געוועזן) זמרי, דער זוהן פון סלוא,
נְשִׂיא בֵית־אָב	דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לַשִּׁמְעֹנִי׃	פון דעם (שטאַם) שמעון.
15. וְשֵׁם	15. און דער נאמען
הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה	פון דער דערשלאָגענער פרוי,
הַמִּדְיָנִית	די מדינית,
כָּזְבִּי בַת־צוּר	(איז געוועזן) כזבי, די טאָכטער פון צור,
רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הוּא׃	ער איז געוועזן דער הויפּט פון [2]אַ פאָלקס־שטאַם־הויז אין מדין.
16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. צָרוֹר	17. [3]דריקט
אֶת־הַמִּדְיָנִים	די מדינים,
וְהִכִּיתֶם אוֹתָם׃	און איהר זאָלט זיי שלאָגען.
18. כִּי	18. דען
צֹרְרִים הֵם לָכֶם	זיי דריקען אייך
בְּנִכְלֵיהֶם	דורך זייערע [4]הינטער־ליסט
אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם	וואס זיי האבען מיט [4]ליסט געהאַנדעלט געגען אייך
עַל־דְּבַר פְּעוֹר	וועגען פּעור
וְעַל־דְּבַר כָּזְבִּי	און וועגען כזבי,
בַּת־נְשִׂיא מִדְיָן	די טאָכטער פון דעם פירשט פון מדין,
אֲחֹתָם	זייער שוועסטער,
הַמֻּכָּה	וועלכע איז דערשלאָגען געוואָרען
בְיוֹם־הַמַּגֵּפָה	אין דעם טאָג פון דער פּלאָג
עַל־דְּבַר־פְּעוֹר׃	וועגען פּעור.

Cap. XXVI. כו

1. וַיְהִי	1. און עס איז געוועזן
אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה פסקא	נאך דער פּלאָג,
וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	דאס דער עוויגער האט געזאָגט צו משה
וְאֶל אֶלְעָזָר	און צו אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן דעם פּריסטער,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ	2. נעהמט אויף די קאָפּ־(צאהל)
כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון דער גאַנצען געמיינדע פון די קינדער ישראל,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
כָּל־יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט אַרויס (אים) העער
בְּיִשְׂרָאֵל׃	אין ישראל.
3. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	3. און משה האט גערעדט
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פּריסטער
אֹתָם	מיט זיי[5]
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ	ביים ירדן, (געגען) יריחו,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
4. מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	4. פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמָעְלָה	און העכער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	ווי דער עוויגער האט בעפאָהלען משה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל,
הַיֹּצְאִים	וועלכע זיינען אַרויס־געגאַנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דעם לאַנד מצרים.

1) פרידענס־בונד. 2) אדער: אַ פּעטערליכען הויז פון די פעלקערשאַפטען אין מדין. 3) בעהאַנדעלט פיינדליך. 4) חיטראַסט, רמאות. 5) ד. ה. מיט די קינדער ישראל.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
5. רְאוּבֵן	5. ראובן,
בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל	דער ערסט־געבאָרענער פון ישראל;
בְּנֵי רְאוּבֵן	די קינדער פון ראובן (זיינען געווען):
חֲנוֹךְ	(פון) חנוך
מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי	די פאמיליע חנוכי,
לְפַלּוּא	פון פלוא
מִשְׁפַּחַת הַפַּלֻּאִי׃	די פאמיליע פלואי.
6. לְחֶצְרֹן	6. פון חצרון
מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי	די פאמיליע חצרוני,
לְכַרְמִי	פון כרמי
מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי׃	די פאמיליע כרמי.
7. אֵלֶּה	7. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הָרְאוּבֵנִי	די פאמיליען פון ראובן;
וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע זיינען געווען,
שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	דריי און פערציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת	און זיבען הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים׃	און דרייסיג.
8. וּבְנֵי פַלּוּא	8. און די זיהן פון פלוא
אֱלִיאָב׃	(איז געווען) אליאב.
9. וּבְנֵי אֱלִיאָב	9. און די זיהן פון אליאב
נְמוּאֵל	(זיינען געווען) נמואל
וְדָתָן וַאֲבִירָם	און דתן און אבירם;
הוּא־דָתָן וַאֲבִירָם	דאס איז דתן און אבירם,
קְרִיאֵי הָעֵדָה	די בערופענע פון דער געמיינדע,
אֲשֶׁר הִצּוּ	וועלכע האבען אויפגערייצט קריג
עַל־מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
בַּעֲדַת־קֹרַח	אין דער געמיינדע פון קרח,
בְּהַצֹּתָם עַל־יְהוָה׃	ווען זיי האבען אויפגערייצט קריג געגען דעם עוויגען.
10. וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ	10. און די ערד האט געעפענט
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וַתִּבְלַע אֹתָם	און זי האט פערשלונגען זיי
וְאֶת־קֹרַח	און קרח,
בְּמוֹת הָעֵדָה	ווען די געמיינדע[1] איז געשטאָרבען,
בַּאֲכֹל הָאֵשׁ	ווען דער פייער האט פערצעהרט

אֵת חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ	די צוויי הונדערט און פופציג מאַן,
וַיִּהְיוּ לְנֵס׃	און זיי זיינען געוואָרען צו א[2]וואָרנונגס־צייכען.
11. וּבְנֵי־קֹרַח	11. אבער קרח'ס זיהן
לֹא־מֵתוּ׃	זיינען ניט געשטאָרבען.
12. בְּנֵי שִׁמְעוֹן	12. די קינדער פון שמעון
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לִנְמוּאֵל	פון נמואל
מִשְׁפַּחַת הַנְּמוּאֵלִי	די פאמיליע נמואלי,
לְיָמִין	פון ימין
מִשְׁפַּחַת הַיָּמִינִי	די פאמיליע ימיני,
לְיָכִין	פון יכין
מִשְׁפַּחַת הַיָּכִינִי׃	די פאמיליע יכיני.
13. לְזֶרַח	13. פון זרח
מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי	די פאמיליע זרחי,
לְשָׁאוּל	פון שאול
מִשְׁפַּחַת הַשָּׁאוּלִי׃	די פאמיליע שאולי.
14. אֵלֶּה	14. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַשִּׁמְעֹנִי	די פאמיליען פון שמעון,
שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף	צוויי און צוואַנציג טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
15. בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם	15. די זיהן פון גד נאך זייערע פאמיליען:
לִצְפוֹן	פון צפון
מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי	די פאמיליע צפוני,
לְחַגִּי	פון חגי
מִשְׁפַּחַת הַחַגִּי	די פאמיליע חגי,
לְשׁוּנִי	פון שוני
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּנִי׃	די פאמיליע שוני.
16. לְאָזְנִי	16. פון אָזני
מִשְׁפַּחַת הָאָזְנִי	די פאמיליע אָזני,
לְעֵרִי	פון ערי
מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי׃	די פאמיליע ערי.
17. לַאֲרוֹד	17. פון ארוד
מִשְׁפַּחַת הָאֲרוֹדִי	די פאמיליע ארודי,
לְאַרְאֵלִי	פון אראלי
מִשְׁפַּחַת הָאַרְאֵלִי׃	די פאמיליע אראלי.

1) ד. ה. זייערע איבריגע נאכפאלי[illegible] 2) שטראף־עקזעמפעל, פאהנע.

18. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת	18. דיזע זיינען די פאמיליען
בְּנֵי־גָד	פון די קינדער פון גד
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
אַרְבָּעִים אֶלֶף	פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
19. בְּנֵי יְהוּדָה	19. די זיהן פון יהודה
עֵר וְאוֹנָן	(זיינען געווען) ער און אונן,
וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן	אבער ער און אונן זיינען געשטארבען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאנד כנען.
20. וַיִּהְיוּ בְנֵי־יְהוּדָה	20. און עס זיינען געווען די קינדער פון יהודה
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְשֵׁלָה	פון שלה
מִשְׁפַּחַת הַשֵּׁלָנִי	די פאמיליע שלני,
לְפֶרֶץ	פון פרץ
מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי	די פאמיליע פרצי,
לְזֶרַח	פון זרח
מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי׃	די פאמיליע זרחי.
21. וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ	21. און עס זיינען געווען די קינדער פון פרץ:
לְחֶצְרֹן	פון חצרון
מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי	די פאמיליע חצרוני,
לְחָמוּל	פון חמול
מִשְׁפַּחַת הֶחָמוּלִי׃	די פאמיליע חמולי.
22. אֵלֶּה	22. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה	די פאמיליען פון יהודה
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שִׁשָּׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף	זעקס און זיבציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
23. בְּנֵי יִשָּׂשכָר	23. די קינדער פון ישכר
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
תּוֹלָע	(פון) תולע
מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי	די פאמיליע תולעי,
לְפֻוָה	פון פוה
מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי׃	די פאמיליע פוני.
24. לְיָשׁוּב	24. פון ישוב
מִשְׁפַּחַת הַיָּשֻׁבִי	די פאמיליע ישובי,
לְשִׁמְרֹן	פון שמרון
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי׃	די פאמיליע שמרוני.
25. אֵלֶּה	25. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת יִשָּׂשכָר	די פאמיליען פון ישכר
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	פיער און זעכציג טויזענד
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃	און דריי הונדערט.
26. בְּנֵי זְבוּלֻן	26. די קינדער פון זבולון
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְסֶרֶד	פון סרד
מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִּי	די פאמיליע סרדי,
לְאֵלוֹן	פון אלון
מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי	די פאמיליע אלוני,
לְיַחְלְאֵל	פון יחלאל
מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי׃	די פאמיליע יחלאלי.
27. אֵלֶּה	27. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַזְּבוּלֹנִי	די פאמיליען פון זבולון
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שִׁשִּׁים אֶלֶף	זעכציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
28. בְּנֵי יוֹסֵף	28. די זיהן פון יוסף
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃	(זיינען געווען) מנשה און אפרים.
29. בְּנֵי מְנַשֶּׁה	29. די קינדער פון מנשה:
לְמָכִיר	פון מכיר
מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי	די פאמיליע מכירי,
וּמָכִיר	און מכיר
הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד	האט געבארען גלעד;
לְגִלְעָד	פון גלעד
מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי׃	די פאמיליע גלעדי.
30. אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד	30. דיזע זיינען די קינדער פון גלעד:
אִיעֶזֶר	(פון) איעזר
מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי	די פאמיליע איעזרי,
לְחֵלֶק	פון חלק
מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי׃	די פאמיליע חלקי.
31. וְאַשְׂרִיאֵל	31. און (פון) אשריאל
מִשְׁפַּחַת הָאַשְׂרְאֵלִי	די פאמיליע אשריאלי,

וְשֶׁכֶם	און (פון) שכם
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי:	די פאמיליע שכמי.
32. וּשְׁמִידָע	32. און (פון) שמידע
מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי	די פאמיליע שמידעי,
וְחֵפֶר	און (פון) חפר
מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי:	די פאמיליע חפרי.
33. וּצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר	33. און צלפחד, דער זוהן פון חפר,
לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים	האט ניט געהאט זיהן,
כִּי אִם־בָּנוֹת	זאנדערן טעכטער,
וְשֵׁם בְּנוֹת צְלָפְחָד	און דער נאמען פון צלפחד׳ס טעכטער:
מַחְלָה וְנֹעָה	מחלה און נועה,
חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה	חגלה, מלכה און תרצה.
34. אֵלֶּה	34. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה	די פאמיליען פון מנשה,
וּפְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע (זיינען געווען),
שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	צוויי און פופציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת:	און זיבען הונדערט.
35. אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם	35. דיזע זיינען די קינדער פון אפרים
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְשׁוּתֶלַח	פון שותלח
מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁתַלְחִי	די פאמיליע שותלחי,
לְבֶכֶר	פון בכר
מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי	די פאמיליע בכרי,
לְתַחַן	פון תחן
מִשְׁפַּחַת הַתַּחֲנִי:	די פאמיליע תחני.
36. וְאֵלֶּה	36. און דיזע זיינען
בְּנֵי שׁוּתָלַח	די קינדער פון שותלח:
לְעֵרָן	פון ערן
מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי:	די פאמיליע ערני.
37. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת	37. דיזע זיינען די פאמיליען
בְּנֵי־אֶפְרַיִם	פון די קינדער פון אפרים
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	צוויי און דרייסיג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט;
אֵלֶּה בְנֵי־יוֹסֵף	דיזע זיינען די קינדער פון יוסף
לְמִשְׁפְּחֹתָם:	נאך זייערע פאמיליען.

38. בְּנֵי בִנְיָמִן	38. די קינדער פון בנימין
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְבֶלַע	פון בלע
מִשְׁפַּחַת הַבַּלְעִי	די פאמיליע בלעי,
לְאַשְׁבֵּל	פון אשבל
מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי	די פאמיליע אשבלי,
לַאֲחִירָם	פון אחירם
מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי:	די פאמיליע אחירמי.
39. לִשְׁפוּפָם	39. פון שפופם
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּפָמִי	די פאמיליע שופמי,
לְחוּפָם	פון חופם
מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי:	די פאמיליע חופמי.
40. וַיִּהְיוּ בְנֵי־בֶלַע	40. און עס זיינען געווען די זיהן פון בלע
אַרְדְּ וְנַעֲמָן	ארד און נעמן,
מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִּי	(פון ארד) די פאמיליע ארדי,
לְנַעֲמָן	פון נעמן
מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי:	די פאמיליע נעמי.
41. אֵלֶּה בְנֵי־בִנְיָמִן	41. דיזע זיינען די קינדער פון בנימין
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
וּפְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע (זיינען געווען),
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:	און זעקס הונדערט.
42. אֵלֶּה בְנֵי־דָן	42. דיזע זיינען די קינדער פון דן
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְשׁוּחָם	פון שוחם
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּחָמִי	די פאמיליע שוחמי;
אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן	דיזע זיינען די פאמיליען פון דן
לְמִשְׁפְּחֹתָם:	נאך זייערע פאמיליען.
43. כָּל־מִשְׁפְּחֹת הַשּׁוּחָמִי	43. אלע פאמיליען פון שוחמי
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	פיער און זעכציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת:	און פיער הונדערט.
44. בְּנֵי אָשֵׁר	44. די קינדער פון אשר
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:

לְיִמְנָה	פון ימנה
מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה	די פאמיליע ימנה,
לְיִשְׁוִי	פון ישוי
מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי	די פאמיליע ישוי,
לִבְרִיעָה	פון בריעה
מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי׃	די פאמיליע בריעי.
45. לִבְנֵי בְרִיעָה	45. פון די קינדער פון בריעה:
לְחֶבֶר	פון חבר
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי	די פאמיליע חברי,
לְמַלְכִּיאֵל	פון מלכיאל
מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי׃	די פאמיליע מלכיאלי.
46. וְשֵׁם בַּת־אָשֵׁר	46. און דער נאמען פון אשר'ס טאכטער
שָׂרַח׃	(איז געווען) שרח.
47. אֵלֶּה	47. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אָשֵׁר	די פאמיליען פון אשר'ס קינדער
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
48. בְּנֵי נַפְתָּלִי	48. די קינדער פון נפתלי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְיַחְצְאֵל	פון יחצאל
מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי	די פאמיליע יחצאלי,
לְגוּנִי	פון גוני
מִשְׁפַּחַת הַגּוּנִי׃	די פאמיליע גוני.
49. לְיֵצֶר	49. פון יצר
מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי	די פאמיליע יצרי,
לְשִׁלֵּם	פון שלם
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֵּמִי׃	די פאמיליע שלמי.
50. אֵלֶּה	50. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי	די פאמיליען פון נפתלי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
וּפְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע (זיינען געווען),
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אָלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.

51. אֵלֶּה פְּקוּדֵי	51. דיזע זיינען די געציילטע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
וָאָלֶף	און טויזענד
שְׁבַע מֵאוֹת	זיבען הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים׃	און דרייסיג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
52. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	52. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
53. לָאֵלֶּה	53. צו דיזע
תֵּחָלֵק הָאָרֶץ	זאל צוטהיילט ווערען דאס לאנד
בְּנַחֲלָה	אלס אייגענטהום
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת׃	נאך דעם צאהל פון די נעמען.[1]
54. לָרַב	54. צו די פילע[2]
תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ	זאלסט'ו געבען מעהר אייגענטהום,[3]
וְלַמְעַט	און צו די ווייניגע
תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ	זאלסט'ו געבען ווייניגער אייגענטהום,[3]
אִישׁ לְפִי פְקֻדָיו	יעדען נאך זיינע געציילטע
יֻתַּן נַחֲלָתוֹ׃	זאל געגעבען ווערען זיין אייגענטהום.
55. אַךְ־בְּגוֹרָל	55. דענאך דורך א לאָאז
יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ	זאל צוטהיילט ווערען דאס לאנד,
לִשְׁמוֹת	נאך די נעמען
מַטּוֹת־אֲבֹתָם	פון זייערע פעטערליכע שטאמען
יִנְחָלוּ׃	זאלען זיי ערבען.
56. עַל־פִּי הַגּוֹרָל	56. דורך דעם לאָאז
תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ	זאל צוטהיילט ווערען זיין אייגענטהום,
בֵּין רַב לִמְעָט׃	סיי פיל און סיי ווייניג.
57. וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי	57. און דיזע זיינען די געציילטע פון לוי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְגֵרְשׁוֹן	פון גרשון
מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִּי	די פאמיליע גרשוני,
לִקְהָת	פון קהת
מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי	די פאמיליע קהתי,
לִמְרָרִי	פון מררי
מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי׃	די פאמיליע מררי.
58. אֵלֶּה ׀ מִשְׁפְּחֹת לֵוִי	58. דיזע זיינען די פאמיליען פון לוי.

1) ד. ה. פערזאָנען. 2) צאהלרייכע. 3) זיין אייגענטהום.

מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי	די פאמיליע לבני,
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי	די פאמיליע חברוני,
מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי	די פאמיליע מחלי,
מִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי	די פאמיליע מושי,
מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי	די פאמיליע קרחי;
וּקְהָת	און קהת
הוֹלִד אֶת־עַמְרָם׃	האט געבארען עמרם.
59 וְשֵׁם אֵשֶׁת עַמְרָם	59. און דער נאמען פון עמרם'ס פרוי
יוֹכֶבֶד בַּת־לֵוִי	(איז געווען) יוכבד, די טאכטער פון לוי,
אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי	וואס זי האט איהר געבארען צו לוי
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים,
וַתֵּלֶד לְעַמְרָם	און זי האט געבארען צו עמרם
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת מֹשֶׁה	אהרן און משה
וְאֵת מִרְיָם אֲחֹתָם׃	און מרים, זייער שוועסטער.
60 וַיִּוָּלֵד לְאַהֲרֹן	60. און עס זיינען געבארען געווארען צו אהרן
אֶת־נָדָב	נדב
וְאֶת־אֲבִיהוּא	און אביהוא,
אֶת־אֶלְעָזָר	אלעזר
וְאֶת־אִיתָמָר׃	און איתמר.
61 וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא	61. און נדב און אביהוא זיינען געשטארבען,
בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ־זָרָה	ווען זיי האבען געבראכט [1]פרעמדע פייער
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
62 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	62. און עס זיינען געווען זייערע געציילטע
שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף	דריי און צוואנציג טויזענד,
כָּל־זָכָר	אלע מענליכע
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער,
כִּי לֹא הָתְפָּקְדוּ	דען זיי זיינען ניט געציילט געווארען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל,
כִּי לֹא־נִתַּן לָהֶם נַחֲלָה	דען עס איז צו זיי ניט געגעבען געווארען אייגענטהום,
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.
63 אֵלֶּה פְּקוּדֵי מֹשֶׁה	63. דיזע זיינען די געציילטע פון משה
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דעם פריסטער
אֲשֶׁר פָּקְדוּ	וועלכע האבען געציילט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃	ביים ירדן, (געגען) ירחו.
64 וּבְאֵלֶּה	64. און אונטער דיזע
לֹא־הָיָה אִישׁ	איז ניט געווען א מאן
מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה	פון די געציילטע פון משה
וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	און אהרן, דעם פריסטער,
אֲשֶׁר פָּקְדוּ	וועלכע האבען געציילט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּמִדְבַּר סִינָי׃	אין דער וויסטע סיני.
65 כִּי־אָמַר יְיָ לָהֶם	65. דען דער עוויגער האט געזאגט וועגען זיי:
מוֹת יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר	זיי וועלען שטארבען אין דער וויסטע;
וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ	און עס איז ניט איבריג־געבליבען פון זיי א מאן,
כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	זאנדערן כלב, דער זוהן פון יפונה,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃	און יהושע, דער זוהן פון נון

Cap. XXVII. כז

1. וַתִּקְרַבְנָה	1. און עס האבען זיך דערנעהנטערט
בְּנוֹת צְלָפְחָד	די טעכטער פון צלפחד,
בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד	דער זוהן פון חפר, דער זוהן פון גלעד,
בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	דער זוהן פון מכיר, דער זוהן פון מנשה,
לְמִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה	פון די פאמיליען פון מנשה,
בֶן־יוֹסֵף	דער זוהן פון יוסף;
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו	און דיזע זיינען די נעמען פון זיינע טעכטער:
מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה	מחלה, נועה און חגלה
וּמִלְכָּה וְתִרְצָה׃	און מלכה און תרצה.
2. וַתַּעֲמֹדְנָה	2. און זיי האבען זיך געשטעלט
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און פאר אלעזר, דעם פריסטער,
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם	און פאר די פירשטען
וְכָל־הָעֵדָה	און די גאנצע געמיינדע,
פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
3. אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר	3. אונזער פאטער איז געשטארבען אין דער וויסטע,
וְהוּא לֹא־הָיָה	און ער איז ניט געווען
בְּתוֹךְ הָעֵדָה	צווישען דער געמיינדע,
הַנּוֹעָדִים עַל־יְהוָה	וועלכע האבען זיך פערזאמעלט געגען דעם עוויגען
בַּעֲדַת קֹרַח	אין דער געמיינדע פון קרח,

1) ד. ה. אונהייליגע פייער.

כִּי־בְחֶטְאוֹ מֵת	זאָנדערן דורך זיין זינד איז ער געשטאָרבען,
וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ׃	און זיהן האט ער ניט געהאַט.
4. לָמָּה יִגָּרַע	4. ווארום זאל [1]געמינ־דערט ווערען
שֵׁם־אָבִינוּ	דער נאָמען פון אונזער פאטער
מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ	פון זיין פאמיליע,
כִּי אֵין לוֹ בֵּן	וויל ער האט קיין זוהן?
תְּנָה־לָּנוּ	גיב אונז
אֲחֻזָּה	אייגענטהום
בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ׃	צווישען די ברידער פון אונזער פאטער.
5. וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה	5. און משה האט געבראכט
אֶת־מִשְׁפָּטָן	זייער רעכטס־(זאכע)
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
6. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	6. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
7. כֵּן	7. רעכט
בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת	ריידען די טעכטער פון צלפחד;
נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם	דו זאלסט זיי געבען
אֲחֻזַּת נַחֲלָה	איין אייגענטהומס־ערב
בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶם	צווישען די ברידער פון זייער פאטער,
וְהַעֲבַרְתָּ	און דו זאלסט [2]איבער־פיהרען
אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן	זייער פאטערס ערב
לָהֶן׃	צו זיי.
8. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	8. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאלסט'ו ריידען, זאגענדיג:
אִישׁ כִּי־יָמוּת	ווען א מאַן וועט שטארבען
וּבֵן אֵין לוֹ	און ער האט קיין זוהן,
וְהַעֲבַרְתֶּם	דאַן זאלט איהר [2]איבער־פיהרען
אֶת־נַחֲלָתוֹ	זיין ערב
לְבִתּוֹ׃	צו זיין טאכטער.
9. וְאִם־אֵין לוֹ בַּת	9. און אויב ער האט קיין טאכטער,
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ	דאַן זאלט איהר געבען זיין ערב
לְאֶחָיו׃	צו זיינע ברידער.
10. וְאִם־אֵין לוֹ אַחִים	10. און אויב ער האט קיין ברידער,
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ	דאַן זאלט איהר געבען זיין ערב
לַאֲחֵי אָבִיו׃	צו זיין פאטער'ס ברידער.

11. וְאִם־אֵין אַחִים לְאָבִיו	11. און אויב זיין פאטער האט קיין ברידער,
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ	דאַן זאלט איהר געבען זיין ערב
לִשְׁאֵרוֹ	צו זיין בלוט־פערוואנדטען
הַקָּרֹב אֵלָיו	וועלכער איז נאָהענט צו איהם
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ	פון זיין פאמיליע,
וְיָרַשׁ אֹתָהּ	און ער זאל עס ערבען,
וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און עס זאל זיין פיר די קינדער ישראל
לְחֻקַּת מִשְׁפָּט	אלס רעכטס־געזעטץ,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עֲלֵה	גיי ארויף
אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה	אויף דיזען בארג עברים
וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ	און זעה דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי	וואס איך האב געגעבען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.
13. וְרָאִיתָה אֹתָהּ	13. און ווען דו וועסט עס האבען געזעהן,
וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־עַמֶּיךָ	דאַן וועסט'ו איינגעזאַ־מעלט ווערען צו דיין פאלק
גַּם־אָתָּה	אויך דו,
כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף	ווי עס איז איינגעזאמעלט געווארען
אַהֲרֹן אָחִיךָ׃	אהרן, דיין ברודער.
14. כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי	14. ווייל איהר זייט ווידער־שפּענסטיג געווען מיין בעפעהל
בְּמִדְבַּר־צִן	אין דער וויסטע צין
בִּמְרִיבַת הָעֵדָה	ביי די קריג פון דער גע־מיינדע
לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם	מיך צוהייליגען[3] דורך דאס וואסער
לְעֵינֵיהֶם	פאר זייערע אויגען;
הֵם מֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ	דאס זיינען די קריג־וואסער פון קדש
מִדְבַּר־צִן׃	(אין) דער וויסטע צין.
15. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	15. און משה האט גערעדט צום עוויגען
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
16. יִפְקֹד יְהוָה	16. זאל [4]בעשטימען דער עוויגער
אֱלֹהֵי הָרוּחֹת	דער גאט פון די גייסטער
לְכָל־בָּשָׂר	פון אלעם פלייש,
אִישׁ עַל־הָעֵדָה׃	א מאַן איבער די געמיינדע.

1) פעהלען. 2) איבערטראָגען, לאזען איבערגעהן. 3) ד. ה. ווען איהר האט מיך געדארפט הייליגען.
4) בעשטעלען, אויפנעהמען.

17 אֲשֶׁר־יֵצֵא לִפְנֵיהֶם	17. וועלכער זאל ארויסגיין פאר זיי
וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם	און וועלכער זאל קומען פאר זיי
וַאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם	און וועלכער זאל זיי ארויספיהרען
וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם	און וועלכער זאל זיי אריינבריינגען,
וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְיָ	אום דעם עוויגען'ס געמיינדע זאל ניט זיין
כַּצֹּאן	ווי די שאף,
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה:	וועלכע האבען קיין הירט.
18 וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	18. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
קַח־לְךָ	נעהם דיר
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	יהושע, דעם זוהן פון נון,
אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ	א מאן, אין וועלכען עס איז דאָ גייסט,
וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ	און דו זאלסט אנשפארען דיין האנד
עָלָיו:	אויף איהם.
19. וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ	19. און דו זאלסט איהם שטעלען
לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	פאר אלעזר דעם פריסטער,
וְלִפְנֵי כָּל־הָעֵדָה	און פאר די גאנצע געמיינדע,
וְצִוִּיתָה אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם בעפוילען
לְעֵינֵיהֶם:	פאר זייערע אויגען.
20. וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ	20. און דו זאלסט געבען פון דיין [1]שיינהייט
עָלָיו	אויף איהם,
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ	אום עס זאלען הערען
כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל.
21. וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	21. און פאר אלעזר דעם פריסטער
יַעֲמֹד	זאל ער שטעהן,
וְשָׁאַל לוֹ	און ער זאל פרעגען [2]ביי איהם
בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים	וועגען דעם [3]אורטהייל פון די אורים[4]
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען;
עַל־פִּיו יֵצְאוּ	אויף זיין בעפעהל זאלען זיי ארויסגיין,
וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ	און אויף זיין בעפעהל זאלען זיי אריינקומען,
הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	ער און אלע קינדער ישראל
אִתּוֹ	מיט איהם
וְכָל־הָעֵדָה:	און די גאנצע געמיינדע.
22. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	22. און משה האט געטאן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ	און ער האט גענומען יהושע,
וַיַּעֲמִדֵהוּ	און ער האט איהם געשטעלט
לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	פאר אלעזר דעם פריסטער
וְלִפְנֵי כָּל־הָעֵדָה:	און פאר די גאנצע געמיינדע.
23. וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדָיו	23. און ער האט אנגעשפארט זיינע הענד
עָלָיו	אויף איהם,
וַיְצַוֵּהוּ	און ער האט איהם בעפוילען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה	ווי דער עוויגער האט גערעט
בְּיַד־מֹשֶׁה:	דורך משה.

Cap. XXVIII. — כח

חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפויל די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֶת־קָרְבָּנִי	מיין אפפער,
לַחְמִי לְאִשַּׁי	מיינע שפייזע פיר מיינע פייער־אפפערס
רֵיחַ נִיחֹחִי	(צום) ליבליכען גערוך פיר מיר,
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר היטען
לְהַקְרִיב לִי	צו אפפערן צו מיר
בְּמוֹעֲדוֹ:	אין זיין בעשטימטע צייט.
3. וְאָמַרְתָּ לָהֶם	3. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הָאִשֶּׁה	דיזעס איז דער בראנד־אפפער,
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָֹה	וואס איהר זאלט אפפערן צום עוויגען:
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון א יאהר אלט,
תְמִימִם	אהנע פעהלער,
שְׁנַיִם לַיּוֹם	צוויי פיר יעדען טאג,
עֹלָה תָמִיד:	(אלס) בעשטענדיגעס בראנד־אפפער.
4. אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד	4. דאס איין לאם
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר	זאלסט'ו [5]מאכען דעם מארגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	און דאס צווייטע לאם
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם:	זאלסט'ו [5]מאכען געגען אבענד.
5. וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה	5. און א צעהנטעל איפה
סֹלֶת	פיינע מעהל
לְמִנְחָה	אלס שפייז־אפפער,
בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית	געמישט מיט געשטויסענעם אייל

1) גלאנץ, גרויסקייט, ווירדע, עהרע, מאיעסטעט. 2) פיר. 3) רעכטס־שפרוך. 4) די אורים ותומים, דורך וועלכע מען האט געוואוסט גאטעס ווילען האט דער כהן גדול געטראגען אויף זיין הארצען. 5) בערייטען, אפפערן.

רְבִיעִת הַהִין : — א פערטעל הין.
6. עֹלַת תָּמִיד — 6. (עס איז) א בעשטענדיגעס בראנד־אָפּפער,
הָעֲשֻׂיָה — [1]ווי עס איז געמאכט געוואָרען
בְּהַר סִינַי — אויף דעם בארג סיני,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ — צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה : — א פייער־אָפּפער צום עוויגען.
7. וְנִסְכּוֹ — 7. און זיין [2]טראנק־אָפּפער
רְבִיעִת הַהִין — א פערטעל הין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד — פיר איין לאם;
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ — אים [3]הייליגטהום גיס
נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה : — א טראנק־אָפּפער פון שטארקע געטראנק צום עוויגען.
8. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי — 8. און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם — זאלסט'ו מאכען געגען אבענד,
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר — ווי דאס שפייז־אָפּפער פון דעם מאָרגענס
וּכְנִסְכּוֹ — און ווי זיין טראנק־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה — זאלסט'ו מאכען,
אִשֵּׁה — (עס איז) א פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה : — (צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
9. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת — 9. און אין דעם רוהע־טאג
שְׁנֵי־כְבָשִׂים — צוויי לאמען
בְּנֵי־שָׁנָה — פון איין יאהר אלט
תְּמִימִם — אָהן א פעהלער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים — און צוויי צעהנטעל
סֹלֶת — פיינע מעהל
מִנְחָה — (אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן — געמישט מיט אייל,
וְנִסְכּוֹ : — און זיין טראנק־אָפּפער.
10. עֹלַת שַׁבַּת — 10. (עס איז) א בראנד־אָפּפער פון דעם רוהע־טאג
בְּשַׁבַּתּוֹ — אין יעדען רוהע־טאג,
עַל־עֹלַת הַתָּמִיד — [4]צו דעם בעשטענדיגען בראנד־אָפּפער,
וְנִסְכָּהּ : — און [5]איהר טראנק־אָפּפער.
11. וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם — 11. און אין די אנפאנגס־(טעג) פון אייערע מאנאטען
תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה — זאלט איהר אָפּפערען א בראנד־אָפּפער צום עוויגען
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם — צוויי יונגע שטירען
וְאַיִל אֶחָד — און איין ווידער,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה — לאמען פון איין יאהר אלט

שִׁבְעָה — זיבען,
תְּמִימִם : — אָהן א פעהלער.
12. וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים — 12. און דריי צעהנטעל
סֹלֶת — פיינע מעהל
מִנְחָה — (אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן — געמישט מיט אייל,
לַפָּר הָאֶחָד — פיר איין שטיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת — און צוויי צעהנטעל פיינע מעהל
מִנְחָה — (אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן — געמישט מיט אייל,
לָאַיִל הָאֶחָד : — פיר איין ווידער.
13. וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן — 13. און צו איין צעהנטעל
סֹלֶת — פיינע מעהל
מִנְחָה — (אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן — געמישט מיט אייל,
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד — פיר איין לאם;
עֹלָה — (עס איז) א בראנד־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ — (צום) ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה : — א פייער־אָפּפער צום עוויגען.
14. וְנִסְכֵּיהֶם — 14. און זייערע טראנק־אָפּפערס,
חֲצִי הַהִין — א האלבער הין
יִהְיֶה לַפָּר — זאל זיין פיר יעדען שטיר,
וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל — און א דריטעל הין פיר יעדען ווידער,
וּרְבִיעִת הַהִין — און א פערטעל הין
לַכֶּבֶשׂ — פיר יעדען לאם
יָיִן — וויין;[6]
זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ — דיזעס איז דאס בראנד־אָפּפער פון מאנאט
בְּחָדְשׁוֹ — אין יעדען מאנאט,
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה : — פיר די מאנאטען פון יאהר.
15. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד — 15. און איין ציגען־באק
לְחַטָּאת לַיהוָה — אלס זינד־אָפּפער צום עוויגען,
עַל־עֹלַת הַתָּמִיד — [4]צו דעם בעשטענדיגען בראנד־אָפּפער
יֵעָשֶׂה — זאל עס געמאכט ווערען,
וְנִסְכּוֹ : — און זיין טראנק־אָפּפער.

שִׁשִּׁי — ששי

16. וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן — 16. און אין דעם ערשטען מאנאט

1) וועלכעס איז א. ז. וו. 2) גיס־אָפּפער 3) ד. ה. אויף דעם אלטאר. 4) אויסער, נעבען. 5) זיין. 6) ד. ה. און א פערטעל הין וויין פיר יעדען לאם.

בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון דעם מאָנאַט,
פֶּסַח לַיהוָה׃	[1]איז דאס פסח (פעסט) צום עוויגען.
17 וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	17. און אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען מאָנאַט
חָג	איז א פייער־טאג:
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
מַצּוֹת יֵאָכֵל׃	זאל געגעסען ווערען אונגעזייערטע ברויט.
18. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	18. אין דעם ערשטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	(זאל זיין) א הייליגע פערזאַמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
19. וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה	19. און איהר זאלט אָפּפערן א פייער־אָפּפער,
עֹלָה לַיהוָה	א בראַנד־אָפּפער צום עוויגען:
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם	צוויי יונגע שטירען
וְאַיִל אֶחָד	און איין ווידער
וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים	און זיבען לאַמען
בְּנֵי שָׁנָה	פון איין יאהר אַלט,
תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃	אָהן א פעהלער זאלען זיי זיין ביי אייך.
20. וּמִנְחָתָם	20. און זייער שפייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל געמישט מיט אויל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר	פיר יעדען שטיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל	און צוויי צעהנטעל פיר יעדען ווידער,
תַּעֲשׂוּ׃	זאלט איהר מאַכען.
21. עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	21. צו איין צעהנטעל
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאַכען
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃	פיר די זיבען לאַמען.
22. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	22. און איין באָק (אלס) זינד־אָפּפער
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃	צו פערגעבען אויף אייך.
23 מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר	23. אויסער דעם בראַנד־אָפּפער פון דעם מאָרגענס,
אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד	וואס איז אַלס בעשטענדיגעם בראַנד־אָפּפער,
תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃	זאלט איהר דיזע מאַכען.
24. כָּאֵלֶּה	24. ווי דיזע

תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם	זאלט איהר מאַכען פיר יעדען טאג
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
לֶחֶם אִשֵּׁה	(אלס)פייער־אָפּפער שפייזע
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד	צו דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
יֵעָשֶׂה	זאל עס געמאַכט ווערען,
וְנִסְכּוֹ׃	און זיין טראַנק־אָפּפער.
25. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	25. און אין דעם זיבענטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
26. וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים	26. און אין דעם טאג פון די ערסטלינגע,[2]
בְּהַקְרִיבְכֶם	ווען איהר ברייגגט
מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה	א נייעם שפייז־אָפּפער צום עוויגען,
בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם	נאך אייערע וואָכען,[3]
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
27. וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה	27. און איהר זאלט אָפּפערן א בראַנד־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם	צוויי יונגע שטירען,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
שִׁבְעָה כְבָשִׂים	זיבען לאַמען
בְּנֵי שָׁנָה׃	פון איין יאָהר אַלט.
28. וּמִנְחָתָם	28. און זייער שפייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל געמישט מיט אויל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר הָאֶחָד	פיר איין שטיר,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	צוויי צעהנטעל
לָאַיִל הָאֶחָד׃	פיר איין ווידער.
29. עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	29. צו איין צעהנטעל
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃	פיר די זיבען לאַמען.
30. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	30. איין ציגען־באָק

1) אדער (דאַרף געמאַכט ווערען) א פסח־(אָפּפער) צום עוויגען. 2) דאס מיינט דער פייערטאג **שבועות**.
3) ד. ה. נאך דעם ווי איהר האט אָבגעציילט זיבען וואָכען פון נאך פסח. זעה ויקרא כ'ג 15־16 און במדבר ט'ז 9.

לכפר עליכם:	צו פערגעבען אויף אייך.
31. מלבד	31. אויסער
עלת התמיד	דעם בעשטענדיגען בראנד־אפפער
ומנחתו	און זיין שפייז־אפפער
תעשו	זאלט איהר (עס) מאכען,
תמימם יהיו־לכם	אהן א פעהלער זאלען זיי זיין ביי אייך,
ונסכיהם:	און זייערע טראנק־אפפערס.

כט CAP. XXIX

1. ובחדש השביעי	1. און אין דעם זיבענטען מאנאט,
באחד לחדש	אין דעם ערשטען (טאג) פון דעם מאנאט,
מקרא־קדש	א הייליגע פערזאמלונג
יהיה לכם	זאל זיין ביי אייך,
כל־מלאכת עבדה	קיין דינסט־ארבייט
לא תעשו	זאלט איהר ניט טהאן,
יום תרועה	א טאג פון [1]שאלונג
יהיה לכם:	זאל ער זיין ביי אייך.
2. ועשיתם עלה	2. און איהר זאלט מאכען א בראנד־אפפער
לריח ניחח ליהוה	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען;
פר בן־בקר אחד	איין יונגען שטיר,
איל אחד	איין ווידער,
כבשים בני־שנה	לאמען פון איין יאהר אלט
שבעה	זיבען,
תמימם:	אהן א פעהלער.
3. ומנחתם	3. און זייער שפייז־אפפער:
סלת בלולה בשמן	פיינע מעהל, געמישט מיט איול,
שלשה עשרנים	דריי צעהנטעל
לפר	פיר דעם שטיר,
שני עשרנים לאיל:	צוויי צעהנטעל פיר דעם ווידער.
4. ועשרון אחד	4. און איין צעהנטעל
לכבש האחד	פיר איין לאם,
לשבעת הכבשים:	פיר די זיבען לאמען.
5. ושעיר־עזים אחד	5. און איין ציגען־באק
חטאת	(אלס) זינד־אפפער,
לכפר עליכם:	צו פערגעבען אויף אייך.
6. מלבד עלת החדש	6. אויסער דעם בראנד־אפפער פון דעם מאנאט
ומנחתה	און איהר שפייז־אפפער,
ועלת התמיד	און דעם בעשטענדיגער בראנד־אפפער
ומנחתה	און איהר שפייז־אפפער,
ונסכיהם כמשפטם	און זייערע טראנק־אפפערס נאך זייער רעכט,
לריח ניחח	צום ליבליכען גערוך,
אשה ליהוה:	(אלס) פייער־אפפער צום עוויגען.
7. ובעשור	7. און אין דעם צעהנטען (טאג)
לחדש השביעי הזה	פון דיזען זיבענטען מאנאט
מקרא־קדש	א הייליגע פערזאמלונג
יהיה לכם	זאל זיין ביי אייך,
ועניתם	און איהר זאלט פייניגען
את־נפשתיכם	אייערע זעלען,[2]
כל־מלאכה	קיין ארבייט
לא תעשו:	זאלט איהר ניט טהאן.
8. והקרבתם עלה	8. און איהר זאלט אפפערן א בראנד־אפפער
ליהוה	צום עוויגען,
ריח ניחח	(צום) ליבליכען גערוך,
פר בן־בקר אחד	איין יונגען שטיר,
איל אחד	איין ווידער,
כבשים בני־שנה	לאמען פון איין יאהר אלט
שבעה	זיבען,
תמימם יהיו לכם:	אהן א פעהלער זאלען זיי זיין ביי אייך.
9. ומנחתם	9. און זייער שפייז־אפפער:
סלת בלולה בשמן	פיינע מעהל, געמישט מיט איול,
שלשה עשרנים	דריי צעהנטעל
לפר	פיר דעם שטיר,
שני עשרנים	צוויי צעהנטעל
לאיל האחד:	פיר דעם איין ווידער.
10. עשרון עשרון	10. צו איין צעהנטעל
לכבש האחד	פיר איין לאם,
לשבעת הכבשים:	פיר די זיבען לאמען.
11. שעיר־עזים אחד	11. איין ציגען־באק
חטאת	(אלס) זינד־אפפער,
מלבד	אויסער
חטאת הכפרים	דעם זינד־אפפער פון פערגעבונג
ועלת התמיד	און דעם בעשטענדיגען בראנד־אפפער
ומנחתה ונסכיהם:	און איהר שפייז־אפפער און זייערע טראנק־אפפערס.

1) שופר בלאזען. 2) ד. ה. איהר זאלט פאסטען.

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
12 וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	12. און אין דעם פופצעהנ־טען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	פון דעם זיבענטען מאָנאַט,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
וְחַגֹּתֶם חַג לַיהוָֹה	און איהר זאלט פייערן אַ פייער־טאג צום עוויגען
שִׁבְעַת יָמִים:	זיבען טעג.
13. וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה	13. און איהר זאלט ברייגגען אַ בראַנד־אָפּפער,
אִשֵּׁה	אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה	(צום) ליפליכען גערוך פיר דעם עוויגען:
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר	יונגע שטירען
שְׁלשָׁה עָשָׂר	דרייצעהן,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם יִהְיוּ:	אָהן אַ פעהלער זאלען זיי זיין.
14. וּמִנְחָתָם	14. און זייער שפייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל, געמישט מיט אייל,
שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר הָאֶחָד	פיר איין שטיר,
לִשְׁלשָׁה עָשָׂר פָּרִים	פיר (די) דרייצעהן שטירען,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	צוויי צעהנטעל
לָאַיִל הָאֶחָד	פיר איין ווידער
לִשְׁנֵי הָאֵילִם:	פיר די צוויי ווידערס.
15. וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	15. און צו איין צעהנטעל
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים:	פיר (די) פערצעהן לאַמען.
16. וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	16. און איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער,
מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:	איהר שפייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
17. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי	17. און אויף דעם צווייטען טאָג:
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר	יונגע שטירען

שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם:	אָהן אַ פעהלער.
18 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	18. און זייער שפייז אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען
בְּמִסְפָּרָם	מיט זייער צאַהל,
כַּמִּשְׁפָּט:	נאָך דעם רעכט.
19. וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	19. און איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם:	און איהר שפייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס.
20. וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	20. און אויף דעם דריטען טאָג:
פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר	עלף שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם:	אָהן אַ פעהלער.
21. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	21. און זייער שפייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:	מיט זייער צאַהל, נאָך דעם רעכט.
22. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	22. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:	און איהר שפייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
23. וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי	23. און אויף דעם פירטען טאָג:
פָּרִים עֲשָׂרָה	צעהן שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן.
תְּמִימִם:	אָהן אַ פעהלער.
24. מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	24. זייער שפייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,

לָאֵילִ֧ם וְלַכְּבָשִׂ֛ים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָ֖ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃	מיט זייער צאַהל, נאָך דעם רעכט.
25. וּשְׂעִיר־עִזִּ֥ים אֶחָ֖ד	25. און איין ציגען־באָק
חַטָּ֑את	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַתָּמִ֔יד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער,
מִנְחָתָ֖הּ וְנִסְכָּֽהּ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
26. וּבַיּ֧וֹם הַחֲמִישִׁ֛י	26. און אויף דעם פינפטען טאָג:
פָּרִ֥ים תִּשְׁעָ֖ה	ניין שטירען,
אֵילִ֣ם שְׁנָ֑יִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂ֧ים בְּנֵי־שָׁנָ֛ה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָ֥ה עָשָׂ֖ר	פערצעהן,
תְּמִימִֽם׃	אָהן אַ פעהלער.
27. וּמִנְחָתָ֣ם וְנִסְכֵּיהֶ֡ם	27. און זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִ֧ם וְלַכְּבָשִׂ֛ים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָ֖ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃	מיט זייער צאַהל, נאָך דעם רעכט.
28. וּשְׂעִ֥יר חַטָּ֖את אֶחָ֑ד	28. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַתָּמִ֔יד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָ֖הּ וְנִסְכָּֽהּ׃	און איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
29. וּבַיּ֧וֹם הַשִּׁשִּׁ֛י	29. און אויף דעם זעקסטען טאָג:
פָּרִ֥ים שְׁמֹנָ֖ה	אַכט שטירען,
אֵילִ֣ם שְׁנָ֑יִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂ֧ים בְּנֵי־שָׁנָ֛ה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָ֥ה עָשָׂ֖ר	פערצעהן,
תְּמִימִֽם׃	אָהן אַ פעהלער.
30. וּמִנְחָתָ֣ם וְנִסְכֵּיהֶ֡ם	30. און זייער שפּייז-אָפּפער און זייערע טראַנק אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִ֧ם וְלַכְּבָשִׂ֛ים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָ֖ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃	מיט זייער צאַהל, נאָך דעם רעכט.
31. וּשְׂעִ֥יר חַטָּ֖את אֶחָ֑ד	31. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער
מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַתָּמִ֔יד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער,
מִנְחָתָ֖הּ וּנְסָכֶֽיהָ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהרע טראַנק־אָפּפערס.
32. וּבַיּ֧וֹם הַשְּׁבִיעִ֛י	32. און אויף דעם זיבענטען טאָג:
פָּרִ֥ים שִׁבְעָ֖ה	זיבען שטירען,
אֵילִ֣ם שְׁנָ֑יִם	צוויי ווידערס,

כְּבָשִׂ֧ים בְּנֵי־שָׁנָ֛ה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָ֥ה עָשָׂ֖ר	פערצעהן,
תְּמִימִֽם׃	אָהן אַ פעהלער.
33. וּמִנְחָתָ֣ם וְנִסְכֵּהֶ֡ם	33. און זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק-אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִ֧ם וְלַכְּבָשִׂ֛ים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָ֖ם כְּמִשְׁפָּטָֽם׃	מיט זייער צאַהל, נאָך זייער רעכט.
34. וּשְׂעִ֥יר חַטָּ֖את אֶחָ֑ד	34. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַתָּמִ֔יד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
מִנְחָתָ֖הּ וְנִסְכָּֽהּ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
35. בַּיּוֹם֙ הַשְּׁמִינִ֔י	35. אויף דעם אַכטען טאָג
עֲצֶ֖רֶת תִּהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם	זאל ביי אייך זיין [1]אַ (פעסט)-פערזאַמלונג,
כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה	קיין דינסט־ארבייט
לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
36. וְהִקְרַבְתֶּ֨ם עֹלָ֜ה	36. און איהר זאלט אָפּפערן אַ בראַנד־אָפּפער,
אִשֵּׁ֨ה	אַ פייער־אָפּפער
רֵ֤יחַ נִיחֹ֨חַ֙ לַֽיהוָ֔ה	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען:
פַּ֥ר אֶחָ֖ד אַ֣יִל אֶחָ֑ד	איין שטיר, איין ווידער,
כְּבָשִׂ֧ים בְּנֵי־שָׁנָ֛ה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
שִׁבְעָ֖ה	זיבען,
תְּמִימִֽם׃	אָהן אַ פעהלער.
37. מִנְחָתָ֣ם וְנִסְכֵּיהֶ֡ם	37. זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּ֠ר	פיר דעם שטיר,
לָאַ֧יִל וְלַכְּבָשִׂ֛ים	פיר דעם ווידער און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָ֖ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃	מיט זייער צאהל, נאָך דעם רעכט.
38. וּשְׂעִ֥יר חַטָּ֖את אֶחָ֑ד	38. און איין באָק (אַלס) זינד-אָפּפער,
מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַתָּמִ֔יד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָ֖הּ וְנִסְכָּֽהּ׃	און איהר שפּייז-אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
39. אֵ֛לֶּה תַּעֲשׂ֥וּ לַיהוָ֖ה	39. דיזע זאלט איהר [2]מאַכען צום עוויגען
בְּמוֹעֲדֵיכֶ֑ם	אין אייערע פעסט־טעג,
לְבַד֩ מִנִּדְרֵיכֶ֨ם	אויסער אייערע צוזאָגען
וְנִדְבֹתֵיכֶ֜ם	און אייערע פרייוויליגע גאַבען
לְעֹלֹתֵיכֶ֣ם	[3]פון אייערע בראַנד־אָפּפערס

1) שלום־פעסט; אָבהאַלטונגס־פעסט 2) אָפּפערן. 3) ד. ה. וועלכע בעשטעהען פון אייערע בראַנד־אָפּפערס א. ז. וו.

וּלְמִנְחֹתֵיכֶם	און פון אייערע שפייז־אָפּפערס,
וּלְנִסְכֵּיכֶם	און פון אייערע טראנק־אָפּפערס
וּלְשַׁלְמֵיכֶם׃	און פון אייערע פרידענס־אָפּפערס.

CAP. XXX. ל

1. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	1. און משה האט געזאגט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי אלעס וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה.

מַטּוֹת MATTOTH

2. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	2. און משה האט גערעט
אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת	צו די הייפטער פון די שטאַמען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאַך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען:
3. אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר	3. ווען אַ מאַן וועט צוזאָגען אַ צוזאָג
לַיהוָה	צום עוויגען,
אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה	אָדער ער וועט שווערען אַ שוואור
לֶאְסֹר אִסָּר	צו בינדען אַ פערבינדליכקייט
עַל־נַפְשׁוֹ	אויף זיין זעלע,[1]
לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ	זאל ער ניט [2]פעראונהייליגען זיין וואָרט,
כְּכָל־הַיֹּצֵא מִפִּיו	ווי אלעס וואס גייט ארויס פון זיין מויל
יַעֲשֶׂה׃	זאל ער טהאָן.
4. וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹּר נֶדֶר	4. און ווען אַ פרוי וועט צוזאָגען אַ צוזאָג
לַיהוָה	צום עוויגען,
וְאָסְרָה אִסָּר	און זי וועט זיך בינדען (מיט) אַ פערבינדליכקייט
בְּבֵית אָבִיהָ	אין איהר פאָטער'ס הויז,
בִּנְעֻרֶיהָ׃	אין איהר יוגענד.
5. וְשָׁמַע אָבִיהָ	5. און איהר פאטער וועט הערען
אֶת־נִדְרָהּ	איהר צוזאָג
וֶאֱסָרָהּ	און איהר פערבינדליכקייט,
אֲשֶׁר אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ	און איהר פאטער וועט איהר שווייגען,
וְקָמוּ	דאַן זאָלען בלייבען שטעהן
כָּל־נְדָרֶיהָ	אלע איהרע צוזאָגען
וְכָל־אִסָּר	און יעדע פערבינדליכקייט,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
יָקוּם׃	זאל בלייבען שטעהן.
6. וְאִם־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ	6. אבער אויב איהר פאטער האט איהר [3]פערוועהרט
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ	אין דעם טאג, ווען ער האט (עס) געהערט,
כָּל־נְדָרֶיהָ	אלע איהרע צוזאָגען
וֶאֱסָרֶיהָ	און איהרע פערבינדליכקייטען,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
לֹא יָקוּם	זאל ניט בלייבען שטעהן,
וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ	און דער עוויגער וועט איהר פערגעבען,
כִּי־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ׃	דען איהר פאטער האט איהר פערוועהרט.
7. וְאִם־הָיוֹ תִהְיֶה	7. אבער אויב זי וועט זיין
לְאִישׁ	צו אַ מאַן[4]
וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ	און איהרע צוזאָגען זיינען אויף איהר,[5]
אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ	אדער איין אויס־שפרוך פון איהרע ליפּען,
אֲשֶׁר אָסְרָה	וואס זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ׃	אויף איהר זעלע.
8. וְשָׁמַע אִישָׁהּ	8. און איהר מאַן וועט (עס) דערהערען,
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ	(און) אין דעם טאג, ווען ער וועט (עס) דערהערען,
וְהֶחֱרִישׁ לָהּ	וועט ער איהר שווייגען,
וְקָמוּ נְדָרֶיהָ	דאַן זאָלען בלייבען שטעהן איהרע צוזאָגען
וֶאֱסָרֶהָ	און איהרע פערבינדליכקייטען,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע.
יָקֻמוּ׃	זאלען בלייבען שטעהן.
9. וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ	9. און אויב אין דעם טאָג, ווען איהר מאַן וועט דערהערען,
יָנִיא אוֹתָהּ	וועט ער איהר פערוועהרען,
וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ	דאַן האט ער צושטערט איהר צוזאָג,
אֲשֶׁר עָלֶיהָ	וואס איז אויף איהר,
וְאֵת מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ	און דעם אויסשפּרוך פון איהרע ליפּען,

1) ד. ה. ער וועט זיך אונטערנעהמען ניט צו טהאָן, א זאַך, וואס מען מעג יאַ טהאָן. 2) בייטען. 3) פערבאָטען. 4) ד. ה. פערהייראַטהעט. 5) ד. ה. זי האט זיך צוגעזאגט ביים פאטער אין הויז; זעה רש"י.

אֲשֶׁר אָסְרָה	וואס זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃	און דער עוויגער וועט איהר פערגעבען.
10. וְנֵדֶר	10. און אַ צוזאָג
אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה	פון אַ וויטווע אָדער אַ גֶעשידענע[1]
כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה	אַלעס, וואס זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
יָקוּם עָלֶיהָ׃	זאָל בלייבען שטעהן[2] ביי איהר.
11. וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ	11. און אויב אין דעם הויז פון איהר מאַן
נָדָרָה	האט זי אַ צוזאָג געמאַכט,
אוֹ־אָסְרָה אִסָּר	אָדער זי האט פערבונדען אַ פערבינדליכקייט
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע
בִּשְׁבֻעָה׃	דורך אַ שוואור.
12. וְשָׁמַע אִישָׁהּ	12. און איהר מאַן האט (עס) געהערט,
וְהֶחֱרִשׁ לָהּ	און ער האט איהר גע־שוויגען,
לֹא הֵנִיא אֹתָהּ	ער האט איהר ניט פערוועהרט,
וְקָמוּ	דאַן זאָלען בלייבען שטעהן
כָּל־נְדָרֶיהָ	אַלע איהרע צוזאָגען,
וְכָל־אִסָּר	און יעדע פערבינדליכקייט,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
יָקוּם׃	זאָל בלייבען שטעהן.
13. וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם ׀ אִישָׁהּ	13. אבער אויב איהר מאַן האט זיי צושטערט
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ	אין דעם טאג ווען ער האט (עס) געהערט,
כָּל־מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ	יעדער[3] אויסשפּרוך פון איהרע ליפּען
לִנְדָרֶיהָ	פון איהרע צוזאָגען
וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ	און פון דער פערבינדליכ־קייט פון איהר זעלע
לֹא יָקוּם	זאָל ניט בלייבען שטעהן,
אִישָׁהּ הֲפֵרָם	איהר מאַן האט זיי צושטערט,
וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃	און דער עוויגער וועט איהר פערגעבען.
14. כָּל־נֵדֶר	14. יעדער צוזאָג
וְכָל־שְׁבֻעַת אִסָּר	און יעדער שוואור פון פערבינדליכקייט
לְעַנֹּת נָפֶשׁ	צו פּייניגען (די) זעלע,
אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ	קען עס איהר מאַן בעשטעטיגען,
וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃	און איהר מאַן קען עס צושטערען.
15. וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ	15. אבער אויב איהר מאַן וועט איהר שווייגען
מִיּוֹם אֶל־יוֹם	פון טאג צו טאג,[4]
וְהֵקִים	דאַן האט ער בעשטעטיגט
אֶת־כָּל־נְדָרֶיהָ	אַלע איהרע צוזאָגען,
אוֹ אֶת־כָּל־אֱסָרֶיהָ	אָדער אַלע איהרע פערבינדליכקייטען,
אֲשֶׁר עָלֶיהָ	וועלכע זיינען אויף איהר,
הֵקִים אֹתָם	ער האט זיי בעשטעטיגט,
כִּי־הֶחֱרִשׁ לָהּ	דען ער האט איהר געשוויגען
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃	אין דעם טאג, ווען ער האט (עס) געהערט.
16. וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם	16. אבער אויב ער וועט זיי צושטערען
אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ	נאָכדעם ווי ער האט (עס) געהערט,
וְנָשָׂא אֶת־עֲוֺנָהּ׃	דאַן טראָגט ער איהר זינד.
17. אֵלֶּה הַחֻקִּים	17. דיזע זיינען די געזעצע,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען משה
בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ	צווישען אַ מאַן און זיין פרוי,
בֵּין־אָב לְבִתּוֹ	צווישען אַ פאָטער און זיין טאָכטער,
בִּנְעֻרֶיהָ	אין איהר יוגענד,
בֵּית אָבִיהָ׃	אין איהר פאָטער'ס הויז.

Cap. XXXI. לא

שֵׁנִי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. נעהם ראַכע פיר די קינדער ישראל
מֵאֵת הַמִּדְיָנִים	פון די מדנים,
אַחַר תֵּאָסֵף	נאָכדעם זאָלסט'ו איינגע־זאַמעלט ווערען
אֶל־עַמֶּיךָ׃	צו דיין פאָלק.
3. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	3. און משה האט גערעדט
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הֵחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם	[5]ריסטעט פון אייך
אֲנָשִׁים לַצָּבָא	מענער צום העער,
וְיִהְיוּ עַל־מִדְיָן	און זיי זאָלען זיין געגען מדין,[6]

1) געֶ'גט'ע. 2) פיר. 3) אויסגאַנג. 4) ד. ה. ביז אַ צווייטען טאג. 5) בעוואָפענט, מאַכט פערטיג.
6) ד. ה. זיי זאָלען איבערפאַלען מדין.

לָתֵת נִקְמַת־יְהוָֹה	אום צו געבען דעם עוויגען'ס ראכע
בְּמִדְיָן׃	געגען מדין.
4. אֶלֶף לַמַּטֶּה	4. טויזענד פון יעדען שטאם
אֶלֶף לַמַּטֶּה	טויזענד פון יעדען שטאם,
לְכֹל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל	פון אלע שטאמען פון ישראל
תִּשְׁלְחוּ לַצָּבָא׃	זאלט איהר שיקען צום העער.
5. וַיִּמָּסְרוּ	5. און עס זיינען איבערגעגעבען געווארען
מֵאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל	פון די טויזענדען פון ישראל
אֶלֶף לַמַּטֶּה	טויזענד פון יעדען שטאם,
שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף	צוועלף טויזענד
חֲלוּצֵי צָבָא׃	גערישטעט צום העער.
6. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה	6. און משה האט זיי געשיקט
אֶלֶף לַמַּטֶּה	טויזענד פון יעדען שטאם
לַצָּבָא	צום העער,
אֹתָם וְאֶת־פִּינְחָס	זיי און פינחס,
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אלעזר דעם פריסטער,
לַצָּבָא	צום העער,
וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ	און די הייליגע געפעס,
וַחֲצֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה	און די [1]אלארם־טראמפעטען
בְּיָדוֹ׃	(זיינען געווען) אין זיין האנד
7. וַיִּצְבְּאוּ עַל־מִדְיָן	7. און זיי האבען געצויגען אין העער געגען מדין,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה,
וַיַּהַרְגוּ כָּל־זָכָר׃	און זיי האבען דערשלאגען אלע מענליכע.
8. וְאֶת־מַלְכֵי מִדְיָן	8. און די קעניגע פון מדין
הָרְגוּ	האבען זיי דערשלאגען
עַל־חַלְלֵיהֶם	[2]אונטער זייערע דערשלאגענע,
אֶת־אֱוִי וְאֶת־רֶקֶם	אוי און רקם
וְאֶת־צוּר וְאֶת־חוּר	און צור און חור
וְאֶת־רֶבַע	און רבע,
חֲמֵשֶׁת מַלְכֵי מִדְיָן	די פינף קעניגע פון מדין,
וְאֵת בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר	און בלעם, דעם זוהן פון בעור,
הָרְגוּ בֶּחָרֶב׃	האבען זיי דערשלאגען מיט דעם שווערט.
9. וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	9. און די קינדער ישראל האבען געפאנגען
אֶת־נְשֵׁי מִדְיָן	די פרויען פון מדין
וְאֶת־טַפָּם	און זייערע קינדער

וְאֵת כָּל־בְּהֶמְתָּם	און אלע זייערע פיה
וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם	און אלע זייערע הערדען,
וְאֶת־כָּל־חֵילָם	און זייער גאנצען פערמעגען
בָּזָזוּ׃	האבען זיי בערויבט.
10. וְאֵת כָּל־עָרֵיהֶם	10. און אלע זייערע שטעדט
בְּמוֹשְׁבֹתָם	אין זייערע וואהן־ערטער
וְאֵת כָּל־טִירֹתָם	און אלע זייערע [3]שלעסער
שָׂרְפוּ בָּאֵשׁ׃	האבען זיי פערברענט אים פייער.
11. וַיִּקְחוּ	11. און זיי האבען צוגענומען
אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל	אלע רויב
וְאֵת כָּל־הַמַּלְקוֹחַ	און אלעס אוועג־גענומענע
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃	פון מענשען און פון פיה.
12. וַיָּבִאוּ אֶל־מֹשֶׁה	12. און זיי האבען געבראכט צו משה
וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און צו אלעזר דעם פריסטער
וְאֶל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	און צו די געמיינדע פון די קינדער ישראל
אֶת־הַשְּׁבִי	דאס געפאנגענע
וְאֶת־הַמַּלְקוֹחַ	און דאס אוועג־גענומענע
וְאֶת־הַשָּׁלָל	און דעם רויב
אֶל־הַמַּחֲנֶה	אים לאגער,
אֶל־עַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב,
אֲשֶׁר עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃	וועלכע זיינען ביים ירדן, (געגען) ירחו.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
13. וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה	13. און עס איז ארויסגעגאנגען משה
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פריסטער,
וְכָל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה	און אלע פירשטען פון דער געמיינדע
לִקְרָאתָם	ענטגעגען זיי
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האלב פון דעם לאגער.
14. וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה	14. און משה האט געצירנעט
עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל	אויף די בעאמטע פון דעם העער,
שָׂרֵי הָאֲלָפִים	די אבערסטען איבער די טויזענדען
וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת	און די אבערסטען איבער די הונדערטען,
הַבָּאִים	וועלכע זיינען געקומען
מִצְּבָא הַמִּלְחָמָה׃	פון דעם קריגס־העער.
15. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה	15. און משה האט געזאגט צו זיי:
הַחִיִּיתֶם כָּל־נְקֵבָה׃	האט איהר געלאזען לעבען אלע ווייבליכע־פערזאנען?

1) טראמפעטען צום שאלען, צום בלאזען לארם. 2) אויף: מיט. 3) בורגען, פאלאסטען: לאגערן (פון פאסטוכער).

16. הֵן הֵנָּה הָיוּ	16. זעה, זיי זיינען געוועזן (די אורזאַכע)
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
בִּדְבַר בִּלְעָם	דורך בלעם'ס [1]וואָרט,
לִמְסָר־מַעַל בַּיהוָה	צו בעגיין אונטרייהייט געגען דעם עוויגען
עַל־דְּבַר־פְּעוֹר	וועגען פעור,
וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה	און די פלאָג איז געוועזן
בַּעֲדַת יְהוָה׃	אונטער דעם עוויגען'ס געמיינדע.
17. וְעַתָּה	17. און יעצט,
הִרְגוּ כָל־זָכָר	דערשלאָגט אַלע מענליכע
בַּטָּף	אונטער די קינדער,
וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר	און יעדע פערהייראַטהעטע פרוי
הֲרֹגוּ׃	דערשלאָגט!
18. וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים	18. און אַלע קינדער אונטער די פרויען,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר	וועלכע זיינען ניט פערהייראַטהעט,
הַחֲיוּ לָכֶם׃	לאָזט לעבען פיר אייך.
19. וְאַתֶּם חֲנוּ	19. און איהר לאַגערט
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ	יעדער, וועלכער האט דערשלאַגען אַ פערזאָן,
וְכֹל | נֹגֵעַ בֶּחָלָל	און יעדער, וואס האט אָנ־געריהרט אַ דערשלאַגענעם;
תִּתְחַטְּאוּ	איהר זאלט אייך רייניגען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאג
אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם׃	איהר און אייערע געפאַנ־גענע.
20. וְכָל־בֶּגֶד	20. און יעדעס קלייד
וְכָל־כְּלִי־עוֹר	און יעדעס געפעס פון פעל
וְכָל־מַעֲשֵׂה עִזִּים	און יעדע ארבייט פון ציגען־(האָר)
וְכָל־כְּלִי־עֵץ	און יעדעס געפעס פון האָלץ
תִּתְחַטָּאוּ׃	זאלט איהר רייניגען.
21. וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	21. און אלעזר דער פריס־טער האט געזאָגט
אֶל־אַנְשֵׁי הַצָּבָא	צו די מענער פון דעם העער
הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה	וועלכע זיינען געקומען אים קריג,
זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דער לעהרע,

אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה.
22. אַךְ אֶת־הַזָּהָב	22. [2]נור דאס גאָלד
וְאֶת־הַכָּסֶף	און דאס זילבער,
אֶת־הַנְּחֹשֶׁת	דאס קופער,
אֶת־הַבַּרְזֶל	דאס אייזען,
אֶת־הַבְּדִיל	דאס צין
וְאֶת־הָעֹפָרֶת׃	און דאס בליי.
23. כָּל־דָּבָר	23. יעדע זאַך,
אֲשֶׁר־יָבֹא בָאֵשׁ	וועלכע קען קומען אים פייער,
תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ	זאלט איהר דורכפיהרען אים פייער,
וְטָהֵר	און עס איז ריין,
אַךְ בְּמֵי נִדָּה	[2]נור מיט ענטזינדיגונגס־וואסער
יִתְחַטָּא	זאל עס גערייניגט ווערען;
וְכֹל	אבער אַלעס,
אֲשֶׁר לֹא־יָבֹא בָּאֵשׁ	וואס קען ניט קומען אים פייער,
תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם׃	זאלט איהר דורכפיהרען אים וואַסער.
24. וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם	24. און איהר זאָלט וואַשען אייערע קליידער
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
וּטְהַרְתֶּם	און איהר וועט ריין זיין,
וְאַחַר	און נאָכדעם
תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	מעגט איהר קומען אים לאַגער.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
25. וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה	25. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
26. שָׂא אֵת רֹאשׁ	26. נעהם אויף די קאָפּ־(צאָהל)
מַלְקוֹחַ הַשְּׁבִי	פון דאס אוועג־גענומענע (און) די געפאַנגענע
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	פון מענשען און פיה,
אַתָּה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	דו און אלעזר דער פריסטער
וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה	און די פאמיליען־הייפטער פון דער געמיינדע.
27. וְחָצִיתָ	27. און דו זאלסט טהיילען
אֶת־הַמַּלְקוֹחַ	דאס אוועג־גענומענע
בֵּין תֹּפְשֵׂי הַמִּלְחָמָה	צווישען [3]די טהייל־נעהמער פון דעם קריג,
הַיֹּצְאִים לַצָּבָא	וועלכע זיינען ארויסגעגאַנגען אים העער,
וּבֵין כָּל־הָעֵדָה׃	און צווישען דער גאַנצען געמיינדע.
28. וַהֲרֵמֹתָ מֶכֶס	28. און דו זאלסט [4]אבשיי־דען איין [5]אַפּגאַבע

1) ראַטה. 2) דענאָך. 3) ד. ה. די וועלכע זיינען געגאַנגען אין קריג. 4) ערהויבען, אבהייבען. 5) צינז.

לַיהוָה	צום עוויגען,
מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה	פון די קריגס־מענער,
הַיֹּצְאִים לַצָּבָא	וועלכע זיינען ארויסגעגאנ־גען אים העער,
אֶחָד נֶפֶשׁ	איין פערזאָן
מֵחֲמֵשׁ הַמֵּאוֹת	פון יעדע פינף הונדערט,
מִן־הָאָדָם	פון די מענשען
וּמִן־הַבָּקָר	און פון די רינדער
וּמִן־הַחֲמֹרִים	און פון די אייזלען
וּמִן־הַצֹּאן׃	און פון די שאָף.
29. מִמַּחֲצִיתָם תִּקָּחוּ	29. פון זייער העלפט זאלט איהר (עס) נעהמען,
וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (עס) געבען
לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	צו אלעזר, דעם פריסטער,
תְּרוּמַת יְהוָה׃	(אלס) דעם עוויגען׳ס הייב־אָפּפער.
30. וּמִמַּחֲצִית	30. און פון דער העלפט
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
תִּקַּח ׀ אֶחָד ׀	זאלסט׳ו נעהמען איינס
אָחֻז מִן־הַחֲמִשִּׁים	[1]ארויסגענומען פון פופציג
מִן־הָאָדָם	פון די מענשען,
מִן־הַבָּקָר	פון די רינדער,
מִן־הַחֲמֹרִים	פון די אייזלען
וּמִן־הַצֹּאן	און פון די שאָף,
מִכָּל־הַבְּהֵמָה	פון אלע פיה,
וְנָתַתָּה אֹתָם לַלְוִיִּם	און דו זאלסט זיי געבען צו די לויים,
שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת	וועלכע היטען דעם אמט
מִשְׁכַּן יְהוָה׃	פון דעם עוויגען׳ס וואָהנונג
31. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	31. און משה האט געטאָן
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פריסטער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
32. וַיְהִי הַמַּלְקוֹחַ	32. און עס איז געוועזען דאס אוועג־גענומענע,
יֶתֶר הַבָּז	[2]דער איבער־רעסט פון דעם רויב,
אֲשֶׁר בָּזְזוּ עַם הַצָּבָא	וואס דאס קריגס־פאָלק האט גערויבט,
צֹאן	שאָף
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
וְשִׁבְעִים אֶלֶף	און זיבציג טויזענד
וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים׃	און פינף טויזענד.

33. וּבָקָר	33. און רינדער
שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אָלֶף׃	צוויי און זיבציג טויזענד.
34. וַחֲמֹרִים	34. און אייזלען
אֶחָד וְשִׁשִּׁים אָלֶף׃	איין און זיבציג טויזענד.
35. וְנֶפֶשׁ אָדָם	35. און מענשען־זעלען
מִן־הַנָּשִׁים	פון די פרויען,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר	וועלכע זיינען ניט געוועזען פערהייראַטהעט,
כָּל־נֶפֶשׁ	אלע פערזאָנען
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃	צוויי און דרייסיג טויזענד.
36. וַתְּהִי הַמֶּחֱצָה	36. און עס איז געוועזען די העלפט,
חֵלֶק	דער טהייל
הַיֹּצְאִים בַּצָּבָא	פון די, וועלכע זיינען ארויס־געגאַנגען אים העער,
מִסְפַּר הַצֹּאן	די צאַהל פון די שאָף
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	דריי הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	און דרייסיג טויזענד
וְשִׁבְעַת אֲלָפִים	און זיבען טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
37. וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיהוָה	37. און עס איז געוועזען די אָבגאַבע צום עוויגען
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
שֵׁשׁ מֵאוֹת	זעקס הונדערט
חָמֵשׁ וְשִׁבְעִים׃	פינף און זיבציג.
38. וְהַבָּקָר	38. און די רינדער
שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	זעקס און דרייסיג טויזענד,
וּמִכְסָם לַיהוָה	און זייער אָבגאַבע צום עוויגען
שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים׃	צוויי און זיבציג.
39. וַחֲמֹרִים	39. און אייזלען
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף	דרייסיג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט,
וּמִכְסָם לַיהוָה	און זייער אָבגאַבע צום עוויגען
אֶחָד וְשִׁשִּׁים׃	איין און זעכציג.
40. וְנֶפֶשׁ אָדָם	40. און מענשען־זעלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף	זעכצעהן טויזענד,
וּמִכְסָם לַיהוָה	און זייער אָבגאַבע צום עוויגען
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים נָפֶשׁ׃	צוויי און דרייסיג פערזאָן.
41. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה	41. און משה האט געגעבען

1) אָ פּראָצענט. 2) אָדער: אויסער דעם רויב; זעה רש״י.

אֶת־מֶכְסָם	די אבגאבע
תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגען'ס הייב־אָפּפער
לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	צו אלעזר, דעם פּריסטער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה } אֶת־מֹשֶׁה: }	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
42. וּמִמַּחֲצִית	42. און פון דער העלפט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה	וועלכע משה האט אָבגעטהיילט
מִן־הָאֲנָשִׁים	פון די לייטע,
הַצֹּבְאִים:	וועלכע האבען געצויגען אין העער.
43. וַתְּהִי	43. איז געוועזן
מֶחֱצַת הָעֵדָה	די העלפט פון דער געמיינדע
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	דריי הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	און דרייסיג טויזענד,
שִׁבְעַת אֲלָפִים	זיבען טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת:	און פינף הונדערט.
44. וּבָקָר	44. און רינדער
שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף:	זעקס און דרייסיג טויזענד.
45. וַחֲמֹרִים	45. און אייזלען
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף	דרייסיג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת:	און פינף הונדערט.
46. וְנֶפֶשׁ אָדָם	46. און מענשען־זעלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף:	זעכצעהן טויזענד.
47. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	47. און משה האט גענומען
מִמַּחֲצִית בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון דער העלפט פון די קינדער ישראל
אֶת־־הָאָחֻז	דעם [1]ארויס־גענומענעם (טהייל),
אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים	איינס פון פופציג
מִן־הָאָדָם	פון די מענשען
וּמִן־הַבְּהֵמָה	און פון די פיה,
וַיִּתֵּן אֹתָם לַלְוִיִּם	און ער האט זיי געגעבען צו די לווים,
שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת	וועלכע היטען דעם אמט
מִשְׁכַּן יְהוָה	פון דעם עוויגען'ס וואהנונג
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה } אֶת־מֹשֶׁה: }	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

1) פּראָצענט.

48. וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה	48. און עס האבען זיך דערנעהנטערט צו משה
הַפְּקֻדִים	די בעאמטע,
אֲשֶׁר לְאַלְפֵי הַצָּבָא	וועלכע זיינען איבער די טויזענדען פון די העערען,
שָׂרֵי הָאֲלָפִים	די אָבערסטען איבער די טויזענדען
וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת:	און די אָבערסטען איבער די הונדערטען.
49. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	49. און זיי האבען געזאָגט צו משה:
עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ	דיינע קנעכט האבען אויפגענומען
אֶת־רֹאשׁ	די קאָפּ־(צאהל)
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה	פון די קריגס־מענער,
אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ	וועלכע זיינען אונטער אונזער האַנד,
וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ	און קיין מאַן פעהלט פון אונז.
50. וַנַּקְרֵב	50. דאַרום האבען מיר געבראַכט
אֶת־קָרְבַּן יְהוָה	איין אָפּפער (צום) עוויגען,
אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא	יעדער, וואס ער האט געפונען:
כְלִי־זָהָב	גאָלדענע זאכען,
אֶצְעָדָה וְצָמִיד	פוס־בענד(ער) און אָרם־בענד(ער),
טַבַּעַת	רינג(ען),
עָגִיל וְכוּמָז	אויער־רינג(ען) און האַלז־בענד(ער),
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ	צו פערגעבען אויף אונזערע זעלען
לִפְנֵי יְהוָה:	פאר דעם עוויגען.
51. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	51. און משה האט גענומען
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פּריסטער,
אֶת־הַזָּהָב מֵאִתָּם	דאס גאָלד פון זיי,
כֹּל כְּלִי מַעֲשֶׂה:	אַלע פערפערטיגטע זאַכען.
52. וַיְהִי |	52. און עס איז געוועזן
כָּל־זְהַב הַתְּרוּמָה	דאס גאַנצע גאָלד פון דעם הייב־אָפּפער,
אֲשֶׁר הֵרִימוּ לַיהוָה	וועלכע זיי האבען אָבגעשיידעט צום עוויגען,
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף	זעכצעהן טויזענד,
שְׁבַע־מֵאוֹת	זיבען הונדערט
וַחֲמִשִּׁים שָׁקֶל	און פופציג שקל,
מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים	פון די אָבערסטען איבער די טויזענדען
וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמֵּאוֹת:	און פון די אָבערסטען איבער די הונדערטען.
53. אַנְשֵׁי הַצָּבָא	53. די מענער פון דעם העער
בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ:	האבען בערויבט יעדער פיר זיך.
54. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	54. און משה האט גענומען
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר דער פּריסטער

אֶת־הַזָּהָב	דאס גאָלד
מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים	פון די אָבערסטעין איבער די טויזענדער
וְהַמֵּאוֹת	און די הונדערטער,
וַיָּבִאוּ אֹתוֹ	און זיי האבען עס געבראַכט
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
זִכָּרוֹן לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל	איין אנדיינקען פיר די קינדער ישראל
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.

CAP. XXXII. לב

ששי — ששי

שלישי (כשהן מחוברין)

1. וּמִקְנֶה ׀ רַב	1. און פיל פיה
הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן	[1]איז געוועזען ביי די קינדער פון ראובן
וְלִבְנֵי־גָד	און ביי די קינדער פון גד,
עָצוּם מְאֹד	זעהר א [2]גרויסע (מענגע),
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען געזעהן
אֶת־אֶרֶץ יַעְזֵר	דאס לאַנד יעזר
וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד	און דאס לאַנד גלעד,
וְהִנֵּה הַמָּקוֹם	[3]דאס דער אָרט
מְקוֹם מִקְנֶה׃	איז איין אָרט פיר פיה.
2. וַיָּבֹאוּ בְנֵי־גָד	2. דאַן זיינען געקומען די קינדער פון גד
וּבְנֵי רְאוּבֵן	און די קינדער פון ראובן,
וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	און זיי האבען געזאגט צו משה
וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און צו אלעזר, דעם פריסטער,
וְאֶל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה	און צו די פירשטען פון דער געמיינדע,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
3. עֲטָרוֹת וְדִיבֹן	3. עטרות און דיבון
וְיַעְזֵר וְנִמְרָה	און יעזר און נמרה
וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה	און חשבון און אלעלה
וּשְׂבָם וּנְבוֹ וּבְעֹן׃	און שבם און נבו און בעון.
4. הָאָרֶץ	4. דאס לאַנד,
אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט געשלאַגען,
לִפְנֵי עֲדַת יִשְׂרָאֵל	פאר די געמיינדע פון ישראל
אֶרֶץ מִקְנֶה הִוא	איז א לאַנד פיר פיה,
וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה׃	און ביי דיינע קנעכט איז דאָ פיה.
5. וַיֹּאמְרוּ	5. און זיי האבען געזאגט:
אִם־מָצָאנוּ חֵן	אויב מיר האבען געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
יֻתַּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	זאל דיזעס לאַנד געגעבען ווערען
לַעֲבָדֶיךָ	צו דיינע קנעכט
לַאֲחֻזָּה	אַלס אייגענטהום,
אַל־תַּעֲבִרֵנוּ	פיהר אונז דאָך ניט אַריבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן׃	דעם ירדן.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	6. און משה האט געזאגט
לִבְנֵי־גָד	צו די קינדער פון גד
וְלִבְנֵי רְאוּבֵן	און צו די קינדער פון ראובן:
הַאַחֵיכֶם יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה	זאָלען אייערע ברידער קומען אין קריג,
וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה׃	און איהר זאלט וואָהנען בלייבען היר?
7. וְלָמָּה תְנִיאוּן	7. און ווארום זאלט איהר אָבווענדען
אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	דאס הארץ פון די קינדער ישראל
מֵעֲבֹר אֶל־הָאָרֶץ	איבער-צו-ציהען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה׃	וואס דער עוויגער האט זיי געגעבען?
8. כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם	8. אַזוי האבען געטאָן אייערע עלטערן,
בְּשָׁלְחִי אֹתָם	ווען איך האב זיי געשיקט
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון קדש ברנע
לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ׃	צו זעהן דאס לאַנד.
9. וַיַּעֲלוּ	9. דאַן זיינען זיי אויפ־געגאַנגען
עַד־נַחַל אֶשְׁכּוֹל	ביז דעם טהאָל אשכול,
וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי האבען געזעהן דאס לאַנד,
וַיָּנִיאוּ	און זיי האבען אָפּגע־ווענדעט
אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	דאס הארץ פון די קינדער ישראל,
לְבִלְתִּי־בֹא	ניט צו קומען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה׃	וואס דער עוויגער האט זיי געגעבען.
10. וַיִּחַר־אַף יְהוָה	10. און דעם עוויגען'ס צאָרן האט געברענט
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר׃	און ער האט געשוואָרען, זאָגענדיג:
11. אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים	11. [4]אויב די מענער וועלען זעהן,
הָעֹלִים מִמִּצְרַיִם	וועלכע זיינען אַרויס־געגאַנגען פון מצרים,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
אֵת הָאֲדָמָה	דאס לאַנד,

1) האבען געהאַט די קינדער א. ז. וו. 2) שטאַרקע. 3) און זעה. 4) ד. ה. איך שווער דאס זיי עלען ניט זעהן דאס לאַנד.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וועלכעס איך האב צוגע־שוואָרען
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק	צו יצחק
וּלְיַעֲקֹב	און צו יעקב,
כִּי לֹא־מִלְאוּ אַחֲרָי׃	דען זיי זיינען מיר ניט פאָל־שטענדיג נאָכ־געגאנגען.[1]
12. בִּלְתִּי	12. אויסער
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	כלב, דער זוהן פון יפונה,
הַקְּנִזִּי	דער קניזי,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	און יהושע דער זוהן פון נון,
כִּי מִלְאוּ אַחֲרֵי יְהוָה	דען זיי זיינען פאָלשטענדיג נאכגעגאנגען דעם עוויגען.
13. וַיִּחַר־אַף יְהוָה	13. און דעם עוויגען׳ס צאָרן האט געברענט
בְּיִשְׂרָאֵל	געגען ישראל,
וַיְנִעֵם בַּמִּדְבָּר	און ער האט זיי [2]ארומגע־טריבען אין דער וויסטע
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאָהר,
עַד־תֹּם כָּל־הַדּוֹר	ביז עס האט זיך געענדיגט דאס גאנצע געשלעכט,
הָעֹשֶׂה הָרַע	וואס האט געטאָן די שלעכטעס
בְּעֵינֵי יְהוָה׃	אין דעם עוויגען׳ס אויגען.
14. וְהִנֵּה קַמְתֶּם	14. און יעצט זייט איהר אויפגעשטאנען
תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם	אָנשטאָט אייערע עלטערן,
תַּרְבּוּת	א [3]געזעלשאפט
אֲנָשִׁים חַטָּאִים	פון זינדיגע מענשען,
לִסְפּוֹת עוֹד	אום נאך צו [4]פערמעהרען
עַל חֲרוֹן אַף־יְהוָה	צום עוויגען׳ס גרים־צאָרן
אֶל־יִשְׂרָאֵל׃	איבער ישראל.
15. כִּי תְשׁוּבֻן מֵאַחֲרָיו	15. ווען איהר וועט אייך [5]אָפּקעהרען פון איהם,
וְיָסַף עוֹד לְהַנִּיחוֹ	דאן וועט ער [6]איהם ווייטער לאָזען
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְשִׁחַתֶּם	און איהר וועט פערדערבען ברייננען
לְכָל־הָעָם הַזֶּה׃	צו דיזען גאנצען פאָלק.
16. וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו	16. דאן האבען זיי זיך דערנענטערט צו איהם,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
גִּדְרֹת צֹאן	שאף־שטאַלען
נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ	וועלען מיר בויען פיר אונזערע הערדען
פֹּה	היר,
וְעָרִים לְטַפֵּנוּ׃	און שטעדט פיר אונזערע קינדער.
17. וַאֲנַחְנוּ	17. אבער מיר

נֵחָלֵץ חֻשִׁים	וועלען אונז ריסטען אייליג
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פאר די קינדער ישראל,
עַד אֲשֶׁר אִם־הֲבִיאֹנֻם	ביז מיר וועלען זיי האבען געבראכט
אֶל־מְקוֹמָם	צו זייער אָרט,
וְיָשַׁב טַפֵּנוּ	און אונזערע קינדער וועלען וואהנען בלייבען
בְּעָרֵי הַמִּבְצָר	אין די פעסטונגס־שטעדט
מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃	[8]וועגען די בעוואהנער פון דעם לאנד.
18. לֹא נָשׁוּב	18. מיר וועלען זיך ניט צוריק־קעהרען
אֶל־בָּתֵּינוּ	צו אונזערע הייזער
עַד הִתְנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	ביז די קינדער ישראל וועלען אין בעזיטץ נעהמען
אִישׁ נַחֲלָתוֹ׃	יעדער זיין ערב־טהייל.
19. כִּי לֹא נִנְחַל אִתָּם	19. דען מיר וועלען ניט ערבען מיט זיי
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וָהָלְאָה	פון יענער זייט ירדן און ווייטער,
כִּי בָאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ	דען אונזער ערב־טהייל איז צו אונז געקומען
מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	פון דיזער זייט ירדן,
מִזְרָחָה׃	געגען אָסטען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
רביעי (כשהן מחוברין)	
20. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה	20. און משה האט געזאגט צו זיי:
אִם־תַּעֲשׂוּן	אויב איהר וועט טהאָן
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך,
אִם־תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי יי	אויב איהר וועט אייך ריס־טען פאר דעם עוויגען
לַמִּלְחָמָה׃	צום קריג,
21. וְעָבַר לָכֶם	21. און עס וועט פון אייך איבער־ציהען
כָּל־חָלוּץ	יעדער געריסטעטער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
עַד הוֹרִישׁוֹ	ביז ער וועט פערטרייבען
אֶת־אֹיְבָיו	זיינע פיינדע
מִפָּנָיו׃	פאר איהם,
22. וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ	22. און דאס לאנד וועט בעצוואונגען ווערען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְאַחַר תָּשֻׁבוּ	און ערשט דאן וועט איהר זיך צוריק־קעהרען,

1) ד. ה. זיי האבען מיר ניט געפאָלגט. 2) געמאכט אַרומוואנדלען. 3) קאָמפּאַניע, הויפען, צוכט, ברוט. 4) צולייגען. 5) אָבווענדען. 6) דאס פאָלק ישראל. 7) שאָף־שטאַלען. 8) ד. ה. אויס פורכט פאר די א. ז. וו.

וִהְיִיתֶם נְקִיִּם	דאַן וועט איהר ריין זיין
מֵיְהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל	פון דעם עוויגען און פון ישראל,
וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת	און דיזעם לאַנד וועט זיין
לָכֶם, לַאֲחֻזָּה	צו אייך אַלס אייגענטהום
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
23. וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן	23. אבער אויב איהר וועט ניט טהאָן אזוי,
הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה	זעה, (דאַן) האט איהר גע־זינדיגט צום עוויגען,
וּדְעוּ חַטַּאתְכֶם	און איהר וועט ווייסען[1] אייער זינד־(שטראָף),
אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם׃	וועלכע וועט אייך טרעפען.
24. בְּנוּ־לָכֶם עָרִים	24. בויט אייך הייזער
לְטַפְּכֶם	פיר אייערע קינדער
וּגְדֵרֹת לְצֹנַאֲכֶם	און שאָף־שטאַלען פיר אייערע שאָף,
וְהַיֹּצֵא מִפִּיכֶם	און דאס, וואס גייט אַרויס פון אַייער מויל,
תַּעֲשׂוּ׃	זאָלט איהר טהאָן.
25. וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד	25. און עס האבען געזאָגט די קינדער פון גד
וּבְנֵי רְאוּבֵן	און די קינדער פון ראובן
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ	דיינע קנעכט וועלען טהאָן,
כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי מְצַוֶּה׃	ווי מיין העער בעפעהלט.
26. טַפֵּנוּ נָשֵׁנוּ	26. אונזערע קינדער, אונזערע פרויען,
מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתֵּנוּ	אונזערע העררען און אַלע אונזערע פיה
יִהְיוּ־שָׁם	זאלען זיין דאָרט,
בְּעָרֵי הַגִּלְעָד׃	אין די שטעדט פון גלעד.
27. וַעֲבָדֶיךָ יַעַבְרוּ	27. און דיינע קנעכט וועלען [2]איבער־ציהען
כָּל־חֲלוּץ צָבָא	יעדער געריסטעטער (צום) העער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לַמִּלְחָמָה	צום קריג,
כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דֹּבֵר׃	ווי דיין העער רעדט.
28. וַיְצַו לָהֶם מֹשֶׁה	28. און משה האט וועגען זיי בעפוילען
אֵת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	אלעזר, דעם פריסטער,
וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	און יהושע דעם זוהן פון נון
וְאֶת־רָאשֵׁי	און די הייפטער
אֲבוֹת הַמַּטּוֹת	פון די שטאַם־הייזער
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאָגט

אֲלֵהֶם	צו זיי:
אִם יַעַבְרוּ	אויב עס וועלען איבער־ציהען
בְנֵי־גָד וּבְנֵי־רְאוּבֵן ׀	די קינדער פון גד און די קינדער פון ראובן
אִתְּכֶם	מיט אייך
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
כָּל־חָלוּץ לַמִּלְחָמָה	יעדער געריסטעטער צום העער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ	און דאס לאַנד וועט בע־צוואונגען ווערען
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך,
וּנְתַתֶּם לָהֶם	דאַן זאלט איהר זיי געבען
אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד	דאס לאַנד גלעד
לַאֲחֻזָּה׃	אַלס אייגענטהום.
30. וְאִם־לֹא יַעַבְרוּ	30. אבער ווען זיי וועלען ניט איבער־ציהען
חֲלוּצִים	געריסטעט
אִתְּכֶם	מיט אייך,
וְנֹאחֲזוּ בְתֹכְכֶם	דאַן זאלען זיי אייגענטהום נעהמען צווישען אייך
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאַנד כנען.
31. וַיַּעֲנוּ בְנֵי־גָד	31. און עס האבען געאַנט־ווארט די קינדער פון גד
וּבְנֵי רְאוּבֵן	און די קינדער פון ראובן,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	וואס דער עוויגער האט גערעט
אֶל־עֲבָדֶיךָ	צו דיינע קנעכט,
כֵּן נַעֲשֶׂה׃	אזוי וועלען מיר טהאָן.
32. נַחְנוּ נַעֲבֹר	32. מיר וועלען איבער־ציהען
חֲלוּצִים	געריסטעט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אֶרֶץ כְּנָעַן	(אין) דאס לאַנד כנען,
וְאִתָּנוּ	און ביי אונז זאל (פלייבען)
אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ	דאס אייגענטהום פון אונ־זער ערב־טהייל
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃	פון דיזער זייט ירדן.
33. וַיִּתֵּן לָהֶם ׀ מֹשֶׁה	33. און משה האט געגעבען צו זיי,
לִבְנֵי גָד	צו די קינדער פון גד
וְלִבְנֵי רְאוּבֵן	און צו די קינדער פון ראובן
וְלַחֲצִי ׀ שֵׁבֶט ׀	און צו דעם האַלבען שטאַם
מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף	פון מנשה, דעם זוהן פון יוסף,
אֶת־מַמְלֶכֶת סִיחֹן	די קעניגרייך פון סיחון

1) ערפאהרען. 2) געהן.

מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דעם קעניג פון אמורי,
וְאֶת־מַמְלֶכֶת עוֹג	און די קעניגרייך פון עוג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	דעם קעניג פון בשן,
הָאָרֶץ	דאס לאנד
לְעָרֶיהָ בִּגְבֻלֹת	מיט איהרע שטעדט אין די גרענעצען,
עָרֵי הָאָרֶץ סָבִיב׃	די שטעדט פון דעם לאנד ארום.
34. וַיִּבְנוּ בְנֵי־גָד	34. און די קינדער פון גד האבען געבויט
אֶת־דִּיבֹן	דיבון
וְאֶת־עֲטָרֹת	און עטרות
וְאֵת עֲרֹעֵר׃	און ערוער.
35. וְאֶת־עַטְרֹת שׁוֹפָן	35. און עטרות שופן
וְאֶת־יַעְזֵר וְיָגְבְּהָה׃	און יעזר און יגבהה.
36. וְאֶת־בֵּית נִמְרָה	36. און בית נמרה
וְאֶת־בֵּית הָרָן	און בית הרן,
עָרֵי מִבְצָר	פעסטונג־שטעדט
וְגִדְרֹת צֹאן׃	און שאף־שטאלען.
37. וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ	37. און די קינדער פון ראובן האבען געבויט
אֶת־חֶשְׁבּוֹן	חשבון
וְאֶת־אֶלְעָלֵא	און אלעלא
וְאֵת קִרְיָתָיִם׃	און קריתים.
38. וְאֶת־נְבוֹ	38. און נבו
וְאֶת־בַּעַל מְעוֹן	און בעל מעון,
מוּסַבֹּת שֵׁם	מיט פערענדערטע נעמען,
וְאֶת־שִׂבְמָה	און שבמה;
וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת	און זיי האבען גערופען מיט נעמען,
אֶת־שְׁמוֹת הֶעָרִים	די נעמען פון די שטעדט,
אֲשֶׁר בָּנוּ׃	וועלכע זיי האבען געבויט.
39. וַיֵּלְכוּ	39. און עס זיינען געגאנגען
בְּנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	די זיהן פון מכיר, דער זוהן פון מנשה,
גִּלְעָדָה	נאך גלעד,
וַיִּלְכְּדֻהָ	און זיי האבען איהר בעצוואונגען,
וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי	און ער האט פערטריבען דעם אמורי,
אֲשֶׁר־בָּהּ׃	וועלכער (איז געוועזען) אין איהר.
40. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה	40. און משה האט געגעבען
אֶת־הַגִּלְעָד	גלעד
לְמָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	צו מכיר דעם זוהן פון מנשה
וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃	און ער האט געוואהנט אין איהר.
41. וְיָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	41. און יאיר דער זוהן פון מנשה
הָלַךְ	איז געגאנגען,
וַיִּלְכֹּד אֶת־חַוֺּתֵיהֶם	און ער האט בעצוואונגען זייערע דערפער,
וַיִּקְרָא אֶתְהֶן	און ער האט זיי גערופען
חַוֺּת יָאִיר׃	יאיר'ס דערפער.
42. וְנֹבַח הָלַךְ	42. און נבח איז געגאנגען,
וַיִּלְכֹּד אֶת־קְנָת	און ער האט בעצוואונגען קנת
וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ	און איהרע טעכטער־שטעדט,
וַיִּקְרָא לָה רפה נֹבַח	און ער האט עס גערופען נבח
בִּשְׁמוֹ׃	מיט זיין נאמען.

מַסְעֵי — MASSAY

לג — CAP. XXXIII.

1. אֵלֶּה מַסְעֵי	1. דיזע זיינען די [1]רייזען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר יָצְאוּ	וועלכע זיינען ארויס־געגאנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
לְצִבְאֹתָם	[2]נאך זייערע העערען
בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃	דורך משה און אהרן.
2. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	2. און משה האט פערשריבען
אֶת־מוֹצָאֵיהֶם	זייערע אויסגאנגען
לְמַסְעֵיהֶם	[2]נאך זייערע [1]רייזען,
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל;
וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם	און דיזע זיינען זייערע [1]רייזען
לְמוֹצָאֵיהֶם׃	[2]נאך זייערע אויסגאנגען
3. וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס	3. און זיי האבען גערייזט פון רעמסס
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאנאט,
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	פון דעם ערשטען מאנאט,
מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח	פון מארגען נאך פסח,
יָצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	זיינען די קינדער ישראל ארויסגעגאנגען
בְּיָד רָמָה	מיט איין אויפגעהויבענע האנד[3]
לְעֵינֵי כָּל־מִצְרָיִם׃	פאר די אויגען פון אלע מצרים.
4. וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים	4. און די מצרים האבען בעגראבען,
אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשלאגען,

1) לאגער־פלעטצער. 2) מיט. 3) ד. ה. מיט שטאלץ, עפענטליך.

בָּהֶם	אונטער זיי
כָּל־בְּכ֑וֹר	יעדען ערשט־געבאָרענעם
וּבֵאלֹהֵיהֶ֔ם	און אין זייערע געטער
עָשָׂ֥ה יְהוָ֖ה שְׁפָטִֽים׃	האט דער עוויגער געטאָן שטראָף־געריכטען.
5. וַיִּסְע֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל	5. און די קינדער ישראל האבען גערייזט
מֵֽרַעְמְסֵ֑ס	פון רעמסס,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּסֻכֹּֽת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין סוכות.
6. וַיִּסְע֖וּ מִסֻּכֹּ֑ת	6. און זיי האבען גערייזט פון סוכות,
וַיַּחֲנ֣וּ בְאֵתָ֔ם	און זיי האבען געלאַגערט אין אתם,
אֲשֶׁ֖ר בִּקְצֵ֥ה הַמִּדְבָּֽר	וועלכעס איז ביים ענדע פון דער וויסטע.
7. וַיִּסְעוּ֙ מֵֽאֵתָ֔ם	7. און זיי האבען געריייזט פון אתם,
וַיָּ֙שָׁב֙ עַל־פִּ֣י הַֽחִירֹ֔ת	און האבען זיך צוריק־געקעהרט נאך פּי החירות,
אֲשֶׁ֥ר עַל־פְּנֵ֖י בַּ֣עַל צְפ֑וֹן	וועלכעס איז פאר בעל צפון
וַֽיַּחֲנ֖וּ לִפְנֵ֥י מִגְדֹּֽל׃	און זיי האבען געלאַגערט פאר מגדול.
8. וַיִּסְעוּ֙	8. און זיי האבען געריייזט
מִפְּנֵ֣י הַֽחִירֹ֔ת	פון פי החירות,
וַיַּֽעַבְר֥וּ בְתוֹךְ־הַיָּ֖ם	און זיי זיינען דורכגעגאַנגען אין מיטען דעם מעער
הַמִּדְבָּ֑רָה	אין די וויסטע,
וַיֵּ֨לְכ֜וּ	און זיי זיינען געגאַנגען
דֶּ֣רֶךְ שְׁלֹ֤שֶׁת יָמִים֙	א וועג פון דריי טעג (רייזע)
בְּמִדְבַּ֣ר אֵתָ֔ם	אין דער וויסטע איתם,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּמָרָֽה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין מרה.
9. וַיִּסְעוּ֙ מִמָּרָ֔ה	9. און זיי האבען געריייזט פון מרה,
וַיָּבֹ֖אוּ אֵילִ֑מָה	און זיי זיינען געקומען נאך אילים,
וּבְאֵילִ֡ם	און אין אילים
שְׁתֵּים֩ עֶשְׂרֵ֨ה עֵינֹ֥ת מַ֛יִם	(זיינען געוועזען) צוועלף וואַסער־קוועלען
וְשִׁבְעִ֥ים תְּמָרִ֖ים	און זיבציג [1]דאַטעל־בוימער,
וַיַּחֲנוּ־שָֽׁם׃	און זיי האבען דארט געלאַגערט.
10. וַיִּסְע֖וּ מֵאֵילִ֑ם	10. און זיי האבען געריייזט פון אילים,
וַֽיַּחֲנ֖וּ עַל־יַם־סֽוּף׃	און זיי האבען געלאַגערט ביים שילף־מעער.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
11. וַיִּסְע֖וּ מִיַּם־ס֑וּף	11. און זיי האבען געריייזט פון דעם שילף־מעער,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּמִדְבַּר־סִֽין׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דער וויסטע סין.
12. וַיִּסְע֖וּ מִמִּדְבַּר־סִ֑ין	12. און זיי האבען געריייזט פון דער וויסטע סין,

1) ד. ה. פאַלמען־בוימער.

וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּדָפְקָֽה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דפקה.
13. וַיִּסְע֖וּ מִדָּפְקָ֑ה	13. און זיי האבען געריייזט פון דפקה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּאָלֽוּשׁ׃	און זיי האבען געלאַגערט אין אָלוש.
14. וַיִּסְע֖וּ מֵאָל֑וּשׁ	14. און זיי האבען געריייזט פון אָלוש,
וַֽיַּחֲנוּ֙ בִּרְפִידִ֔ם	און זיי האבען געלאַגערט אין רפידים,
וְלֹא־הָ֨יָה שָׁ֥ם מַ֛יִם	און עס איז דאָרט געוועזען קיין וואַסער
לָעָ֖ם	פיר דאס פאָלק
לִשְׁתּֽוֹת׃	צו טרינקען.
15. וַיִּסְע֖וּ מֵרְפִידִ֑ם	15. און זיי האבען געריייזט פון רפידים,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּמִדְבַּ֥ר סִינָֽי׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דער וויסטע סיני.
16. וַיִּסְע֖וּ מִמִּדְבַּ֣ר סִינָ֑י	16. און זיי האבען געריייזט פון דער וויסטע סיני,
וַֽיַּחֲנ֖וּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּקִבְרֹ֥ת הַֽתַּאֲוָֽה׃	אין קברות התאוה.
17. וַיִּסְע֖וּ	17. און זיי האבען געריייזט
מִקִּבְרֹ֣ת הַֽתַּאֲוָ֑ה	פון קברות התאוה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בַּחֲצֵרֹֽת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין חצרות.
18. וַיִּסְע֖וּ מֵחֲצֵרֹ֑ת	18. און זיי האבען געריייזט פון חצרות,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּרִתְמָֽה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין רתמה.
19. וַיִּסְע֖וּ מֵרִתְמָ֑ה	19. און זיי האבען געריייזט פון רתמה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּרִמֹּ֥ן פָּֽרֶץ׃	און זיי האבען געלאַגערט אין רמון פרץ.
20. וַיִּסְע֖וּ מֵרִמֹּ֣ן פָּ֑רֶץ	20. און זיי האבען געריייזט פון רמון פרץ,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּלִבְנָֽה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין לבנה.
21. וַיִּסְע֖וּ מִלִּבְנָ֑ה	21. און זיי האבען געריייזט פון לבנה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּרִסָּֽה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין רסה.
22. וַיִּסְע֖וּ מֵרִסָּ֑ה	22. און זיי האבען געריייזט פון רסה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בִּקְהֵלָֽתָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין קהלתה.
23. וַיִּסְע֖וּ מִקְּהֵלָ֑תָה	23. און זיי האבען געריייזט פון קהלתה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּהַר־שָֽׁפֶר׃	און זיי האבען געלאַגערט ביים באַרג שפר.
24. וַיִּסְע֖וּ מֵֽהַר־שָׁ֑פֶר	24. און זיי האבען געריייזט פון דעם באַרג שפר,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בַּחֲרָדָֽה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין חרדה.
25. וַיִּסְע֖וּ מֵחֲרָדָ֑ה	25. און זיי האבען געריייזט פון חרדה,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּמַקְהֵלֹֽת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין מקהלות.
26. וַיִּסְע֖וּ מִמַּקְהֵלֹ֑ת	26. און זיי האבען געריייזט פון מקהלות,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּתָֽחַת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין תחת.
27. וַיִּסְע֖וּ מִתָּ֑חַת	27. און זיי האבען געריייזט פון תחת,
וַֽיַּחֲנ֖וּ בְּתָֽרַח׃	און זיי האבען געלאַגערט אין תרח.

28. וַיִּסְעוּ מִתָּרַח	28. און זיי האבען גערייזט פון תרח,
וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה:	און זיי האבען געלאגערט אין מתקה.
29. וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה	29. און זיי האבען גערייזט פון מתקה,
וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמֹנָה:	און זיי האבען געלאגערט אין חשמונה.
30. וַיִּסְעוּ מֵחַשְׁמֹנָה	30. און זיי האבען גערייזט פון חשמונה,
וַיַּחֲנוּ בְּמֹסֵרוֹת:	און זיי האבען געלאגערט אין מוסרות.
31. וַיִּסְעוּ מִמֹּסֵרוֹת	31. און זיי האבען גערייזט פון מוסרות,
וַיַּחֲנוּ בִּבְנֵי יַעֲקָן:	און זיי האבען געלאגערט אין בני יעקן.
32. וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקָן	32. און זיי האבען גערייזט פון בני יעקן,
וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד:	און זיי האבען געלאגערט אין חור הגדגד.
33. וַיִּסְעוּ	33. און זיי האבען גערייזט
מֵחֹר הַגִּדְגָּד	פון חור הגדגד,
וַיַּחֲנוּ בְּיָטְבָתָה:	און זיי האבען געלאגערט אין יטבתה.
34. וַיִּסְעוּ מִיָּטְבָתָה	34. און זיי האבען גערייזט פון יטבתה,
וַיַּחֲנוּ בְּעַבְרֹנָה:	און זיי האבען געלאגערט אין עברונה.
35. וַיִּסְעוּ מֵעַבְרֹנָה	35. און זיי האבען גערייזט פון עברונה,
וַיַּחֲנוּ בְּעֶצְיֹן גָּבֶר:	און זיי האבען געלאגערט אין עציון גבר.
36. וַיִּסְעוּ	36. און זיי האבען גערייזט
מֵעֶצְיֹן גָּבֶר	פון עציון גבר,
וַיַּחֲנוּ בְמִדְבַּר־צִן	און זיי האבען געלאגערט אין מדבר צין,
הִוא קָדֵשׁ:	דאס איז קדש.
37. וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ	37. און זיי האבען גערייזט פון קדש,
וַיַּחֲנוּ בְּהֹר הָהָר	און זיי האבען געלאגערט אויף דעם בארג הר,
בִּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם:	ביים ענדע פון דעם לאנד אדום.
38. וַיַּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	38. און אהרן דער פריסטער איז ארויף־געגאנגען
אֶל־הֹר הָהָר	אויף דעם בארג הר,
עַל־פִּי יְהוָה	דורך דעם עוויגען'ס בעפעהל,
וַיָּמָת שָׁם	און ער איז דארט געשטארבען
בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים	אין דעם פערציגסטען יאהר
לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	נאך דעם ארויסגאנג פון די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי	אין דעם פינפטען מאנאט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ:	אין דעם ערשטען טאג פון דעם מאנאט.
39. וְאַהֲרֹן	39. און אהרן
בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמְאַת שָׁנָה	איז געווען הונדערט און דריי און צוואנציג יאהר אלט

בְּמֹתוֹ בְּהֹר הָהָר:	ווען ער איז געשטארבען אויף דעם בארג הר.
40. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי	40. און עס האט געהערט דער כנעני,
מֶלֶךְ עֲרָד	דער קעניג פון ערד,
וְהוּא־יֹשֵׁב בַּנֶּגֶב	וועלכער האט געוואהנט אין זיד-זייט
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אים לאנד כנען,
בְּבֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	דאס די קינדער ישראל זיינען געקומען.
41. וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר	41. און זיי האבען גערייזט פון דעם בארג הר,
וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמֹנָה:	און זיי האבען געלאגערט אין צלמונה.
42. וַיִּסְעוּ	42. און זיי האבען גערייזט
מִצַּלְמֹנָה	פון צלמונה,
וַיַּחֲנוּ בְּפוּנֹן:	און זיי האבען געלאגערט אין פונן.
43. וַיִּסְעוּ מִפּוּנֹן	43. און זיי האבען גערייזט פון פונן,
וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת:	און זיי האבען געלאגערט אין אובות.
44. וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת	44. און זיי האבען גערייזט פון אובות,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים	אין עיי העברים
בִּגְבוּל מוֹאָב:	ביים גרענעץ פון מואב.
45. וַיִּסְעוּ מֵעִיִּים	45. און זיי האבען גערייזט פון עיים,
וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֹן גָּד:	און זיי האבען געלאגערט אין דיבון גד.
46. וַיִּסְעוּ מִדִּיבֹן גָּד	46. און זיי האבען גערייזט פון דיבון גד,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה:	אין עלמון דבלתימה.
47. וַיִּסְעוּ	47. און זיי האבען גערייזט
מֵעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה	פון עלמון דבלתימה,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּהָרֵי הָעֲבָרִים	אין די בערג עברים
לִפְנֵי נְבוֹ:	פאר נבו.
48. וַיִּסְעוּ	48. און זיי האבען גערייזט
מֵהָרֵי הָעֲבָרִים	פון די בערג עברים,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב,
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:	ביים ירדן, (געגען) ירחו.
49. וַיַּחֲנוּ עַל־הַיַּרְדֵּן	49. און זיי האבען געלאגערט ביים ירדן
מִבֵּית הַיְשִׁמֹת	פון בית הישימות
עַד אָבֵל הַשִּׁטִּים	ביז אבל השיטים
בְּעַרְבֹת מוֹאָב:	אין די עבענען פון מואב.

שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
חמישי (כשהן מחוברין)	
50. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	50. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עפּענען פון מואב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ	ביים ירדן, (געגען) ירחו,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
51. דַּבֵּר	51. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	ווען איהר ציהט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאַנד כנען.
52. וְהוֹרַשְׁתֶּם	52. דאַן זאָלט איהר פערטרייבען
אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	אלע בעוואָהנער פון דעם לאַנד
מִפְּנֵיכֶם	פאר אייך,
וְאִבַּדְתֶּם	און איהר זאלט פערניכטען
אֵת כָּל־מַשְׂכִּיֹּתָם	אלע זייערע [1]בילדער,
וְאֵת כָּל־צַלְמֵי מַסֵּכֹתָם	און אלע זייערע געגאָסענע [2]בילדער
תְּאַבֵּדוּ	זאלט איהר פערניכטען
וְאֵת כָּל־בָּמוֹתָם	און אלע זייערע [3]הֶעהען
תַּשְׁמִידוּ׃	זאלט איהר פערטילגען.
53. וְהוֹרַשְׁתֶּם	53. און איהר זאלט [4]איין בעזיטץ נעהמען
אֶת־הָאָרֶץ	[4]דאס לאַנד,
וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ	און איהר זאלט וואָהנען אין איהר,
כִּי לָכֶם נָתַתִּי	דען צו אייך האב איך געגעבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד
לָרֶשֶׁת אֹתָהּ׃	איהר צו ערבען.
54. וְהִתְנַחַלְתֶּם	54. און איהר זאלט [5]ערבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד
בְּגוֹרָל	דורך א לאָאָז
לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם	נאך אייערע פאמיליען,
לָרַב	צו דעם וואס איז מעהר אין צאָהל
תַּרְבּוּ אֶת־נַחֲלָתוֹ	זאלט איהר פערמעהרען זיין ערב,
וְלַמְעַט	און צו דעם וואס איז ווייניג אין צאָהל
תַּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ	זאלסט'ו פערקלענערען זיין ערב,

אֶל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ שָׁמָּה	וואוהין עס וועט איהם דאָרט [6]ארויס-גיין
הַגּוֹרָל	דאס לאָאָז,
לוֹ יִהְיֶה	זאל עס געהערען צו איהם,
לְמַטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם	נאך די שטאַמען פון אייערע עלטערן
תִּתְנֶחָלוּ׃	זאלט איהר [7]ערבען.
55. וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ	55. אבער אויב איהר וועט ניט פערטרייבען
אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	די בעוואָהנער פון דעם לאַנד
מִפְּנֵיכֶם	פאר אייך,
וְהָיָה	דאַן וועלען זיין
אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם	די, וואס איהר וועט איבריג לאָזען פון זיי,
לְשִׂכִּים בְּעֵינֵיכֶם	צו דערנער אין אייערע אויגען
וְלִצְנִינִם בְּצִדֵּיכֶם	און צו שטאַכעלן אין אייערע זייטען,
וְצָרְרוּ אֶתְכֶם	און זיי וועלען אייך אונטערדריקען
עַל־הָאָרֶץ	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים	וואס איהר וואָהנט
בָּהּ׃	אויף איהר.
56. וְהָיָה	56. און עס וועט זיין,
כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי	ווי איך האב געדיינקט
לַעֲשׂוֹת לָהֶם	זיי צו טהאָן,
אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃	(אזוי) וועל איך אייך טהאָן.
Cap. XXXIV.	לד
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפעהל די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי־אַתֶּם בָּאִים	ווען איהר קומט
אֶל־הָאָרֶץ כְּנָעַן	אין דאס לאַנד כנען,
זֹאת הָאָרֶץ	דיזעס איז דאס לאַנד,
אֲשֶׁר תִּפֹּל לָכֶם	וועלכעס וועט אייך פאלען
בְּנַחֲלָה	אין ערב,
אֶרֶץ כְּנַעַן	דאס לאַנד כנען
לִגְבֻלֹתֶיהָ׃	נאך איהרע גרענעצען.
3. וְהָיָה לָכֶם	3. און עס זאל זיין פיר אייך
פְאַת־נֶגֶב	די זיד-זייט
מִמִּדְבַּר־צִן	פון דער וויסטע צין

1) בילדער-זיילען. 2) געטצען-בילדער. 3) הויכע אַלטאַר פּלאַטץ צום אָפּפערן צו געטצען. 4) פערטרייבען (די בעוואָהנער פון) דעם לאַנד. 5) פערטהיילען, אין בעזיטץ נעהמען. 6) פאלען. 7) אין בעזיטץ נעהמען.

עַל־יְדֵי אֱדוֹם	ביי אדום;
וְהָיָה לָכֶם	און עס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל נֶגֶב	די זיד־גרענעץ
מִקְצֵה יָם־הַמֶּלַח	פון ענדע פון זאלץ־מעער
קֵדְמָה׃	געגען אָסט־זייט.
4. וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל	4. און די גרענעץ זאל זיך פיר אייך ווענדען
מִנֶּגֶב	פון זיד־זייט
לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים	פון דעם [1]אויפגאנג עקרבים,
וְעָבַר צִנָה	און עס זאל איבער גיין נאך צין,
וְהָיָה והיו ק׳ תּוֹצְאֹתָיו	און זיינע [2]אויסגאַנגען זאלען זיין
מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון זיד זייט פון קדש ברנע,
וְיָצָא חֲצַר־אַדָּר	און עס זאל אַרויס גיין (נאך) חצר אדר,
וְעָבַר עַצְמֹנָה׃	און עס זאל אַריבער גיין נאך עצמון.
5. וְנָסַב הַגְּבוּל	5. און די גרענעץ זאל זיך ווענדען
מֵעַצְמוֹן	פון עצמון
נַחְלָה מִצְרָיִם	נאך דעם טייך פון מצרים,
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	און זיינע אויסגאַנגען זאלען זיין
הַיָּמָּה׃	נאך דעם מעער.
6. וּגְבוּל יָם	6. און די וועסט־גרענעץ,
וְהָיָה לָכֶם	זאל זיין פיר אייך
הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל	דער גרויסער מעער אַלס גרענעץ;
זֶה־יִהְיֶה לָכֶם	דיזעס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל יָם׃	די וועסט־גרענעץ.
7. וְזֶה־יִהְיֶה לָכֶם	7. און דיזעס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל צָפוֹן	די נאָרד־גרענעץ:
מִן־הַיָּם הַגָּדֹל	פון דעם גרויסען מעער
תְּתָאוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך [3]בעצייכנען
הֹר הָהָר׃	(נאך) דעם באַרג הר.
8. מֵהֹר הָהָר	8. פון דעם באַרג הר
תְּתָאוּ לְבֹא חֲמָת	זאלט איהר בעצייכנען ביז מען קומט אין חמת,
וְהָיוּ תּוֹצְאֹת הַגְּבֻל	און די אויסגאַנגען פון דעם גרענעץ זאלען זיין
צְדָדָה׃	נאך צדד.
9. וְיָצָא הַגְּבֻל זִפְרֹנָה	9. און די גרענעץ זאל אַרויס גיין נאך זפרון,
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	און זיינע אויסגאַנגען זאלען זיין
חֲצַר עֵינָן	(נאך) חצר עינן;
זֶה־יִהְיֶה לָכֶם	דיזעס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל צָפוֹן׃	די נאָרד־גרענעץ.
10. וְהִתְאַוִּיתֶם לָכֶם	10. און איהר זאלט אייך [3]בעצייכנען
לִגְבוּל קֵדְמָה	צו דער גרענעץ געגען אָסט־זייט
מֵחֲצַר עֵינָן	פון חצר עינן
שְׁפָמָה׃	נאך שפם.
11. וְיָרַד הַגְּבֻל	11. און די גרענעץ זאל אַרונטער־גיין
מִשְּׁפָם הָרִבְלָה	פון שפם נאך רבלה,
מִקֶּדֶם לָעָיִן	פון אָסט־זייט פון עין,
וְיָרַד הַגְּבֻל	און די גרענעץ זאל אַרונטער־גיין,
וּמָחָה	און עס זאל בעריהרען
עַל־כֶּתֶף יָם־כִּנֶּרֶת	די [5]זייט פון דעם מעער כנרת
קֵדְמָה׃	געגען אָסט־זייט.
12. וְיָרַד הַגְּבוּל	12. און די גרענעץ זאל אַרונטער־גיין
הַיַּרְדֵּנָה	צום ירדן,
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	און זיינע אויסגאַנגען זאלען זיין
יָם הַמֶּלַח	דאס זאלץ־מעער;
זֹאת תִּהְיֶה לָכֶם	דיזעס זאל זיין פיר אייך
הָאָרֶץ	דאס לאַנד
לִגְבֻלֹתֶיהָ סָבִיב׃	נאך איהרע גרענעצען ארום
13. וַיְצַו מֹשֶׁה	13. און משה האט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֹאת הָאָרֶץ	דיזעס איז דאס לאַנד,
אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֹתָהּ	וואס איהר זאלט איהר [6]ערבען
בְּגוֹרָל	דורך אַ לאָאז,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לָתֵת	צו געבען
לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת	צו די נײַן שטאַמען
וַחֲצִי הַמַּטֶּה׃	און דעם האַלבען שטאַם.
14. כִּי לָקְחוּ	14. דען עס האבען גענומען
מַטֵּה בְנֵי הָראוּבֵנִי	דער שטאַם פון די קינדער פון ראובן
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
וּמַטֵּה בְנֵי־הַגָּדִי	און דער שטאַם פון די קינדער פון גד
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
וַחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה	און דער האַלבער שטאַם פון מנשה,
לָקְחוּ נַחֲלָתָם׃	זיי האבען (שוין) גענומען זייער ערב.

1) בערגיל. 2) ד. ה. די ענדען פון גרענעץ. 3) ד. ה. ציהען אַ ליניע. 4) שלאָגט, קלאַפּט אָב. 5) אופּער, קיסטע. 6) און בעזיטץ נעהמען; פערטהיילען.

15. שְׁנֵי הַמַּטּוֹת	15. די צוויי שטאַמען
וַחֲצִי הַמַּטֶּה	און דער האַלבער שטאַם,
לָקְחוּ נַחֲלָתָם	האבען גענומען זייער ערב־טהייל
מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ	פון דיזער זייט ירדן, (געגען) ירחו,
קֵדְמָה מִזְרָחָה׃	געגען אָסט זייט, געגען זונען־אויפגאַנג.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
חמישי (כשהן מחוברין)	
16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. אֵלֶּה	17. דיזע זיינען
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים	די נעמען פון די מענער,
אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם	וועלכע זאלען אייך [1]מאַכען ערבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	אלעזר, דער פריסטער,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃	און יהושע, דער זוהן פון נון.
18. וְנָשִׂיא אֶחָד	18. און איין פירשט,
נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֶּה	איין פירשט פון אַ שטאַם
תִּקְחוּ	זאלט איהר נעהמען
לִנְחֹל אֶת־הָאָרֶץ׃	[1]צו מאַכען ערבען דאס לאַנד.
19. וְאֵלֶּה	19. און דיזע זיינען
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים	די נעמען פון די מענער:
לְמַטֵּה יְהוּדָה	פיר דעם שטאַם יהודה
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃	כלב, דער זוהן פון יפונה.
20. וּלְמַטֵּה	20. און פיר דעם שטאַם
בְּנֵי שִׁמְעוֹן	פון די קינדער פון שמעון
שְׁמוּאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד׃	שמואל, דער זוהן פון עמיהוד.
21. לְמַטֵּה בִנְיָמִן	21. פיר דעם שטאַם בנימין
אֱלִידָד בֶּן־כִּסְלוֹן׃	אלידד, דער זוהן פון כסלון.
22. וּלְמַטֵּה בְנֵי־דָן	22. און פיר דעם שטאַם פון די קינדער פון דן
נָשִׂיא	פירשט
בֻּקִּי בֶּן־יָגְלִי׃	בוקי, דער זוהן פון יגלי.
23. לִבְנֵי יוֹסֵף	23. פיר די קינדער פון יוסף:
לְמַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה	פיר דעם שטאַם פון די קינדער פון מנשה
נָשִׂיא	פירשט
חַנִּיאֵל בֶּן־אֵפֹד׃	חניאל, דער זוהן פון אפוד.
24. וּלְמַטֵּה	24. און פיר דעם שטאַם
בְנֵי־אֶפְרַיִם	פון די קינדער פון אפרים
נָשִׂיא	פירשט
קְמוּאֵל בֶּן־שִׁפְטָן׃	קמואל, דער זוהן פון שפטן.
25. וּלְמַטֵּה	25. און פיר דעם שטאַם
בְנֵי־זְבוּלֻן	פון די קינדער פון זבולון
נָשִׂיא	פירשט
אֱלִיצָפָן בֶּן־פַּרְנָךְ׃	אליצפן, דער זוהן פון פרנך.
26. וּלְמַטֵּה	26. און פיר דעם שטאַם
בְנֵי־יִשָּׂשכָר	פון די קינדער פון ישכר
נָשִׂיא	פירשט
פַּלְטִיאֵל בֶּן־עַזָּן׃	פלטיאל, דער זוהן פון עזן.
27. וּלְמַטֵּה	27. און פיר דעם שטאַם
בְנֵי־אָשֵׁר	פון די קינדער פון אשר
נָשִׂיא	פירשט
אֲחִיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי׃	אחיהוד, דער זוהן פון שלומי.
28. וּלְמַטֵּה	28. און פיר דעם שטאַם
בְנֵי־נַפְתָּלִי	פון די קינדער פון נפתלי
נָשִׂיא	פירשט
פְּדַהְאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד׃	פדהאל, דער זוהן פון עמיהוד.
29. אֵלֶּה	29. דיזע זיינען עס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
לְנַחֵל	[1]צו מאַכען ערבען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאַנד כנען.

Cap. XXXV. לה

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ	ביים ירדן, (געגען) ירחו,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפויל די קינדער ישראל
וְנָתְנוּ לַלְוִיִּם	דאס זיי זאלען געבען צו די לויים
מִנַּחֲלַת אֲחֻזָּתָם	פון דעם ערב־טהייל פון זייער אייגענטהום
עָרִים לָשָׁבֶת	שטעדט צו וואָהנען,
וּמִגְרָשׁ לֶעָרִים	און אַ [2]פאָר־פלאַטץ צו די שטעדט
סְבִיבֹתֵיהֶם	ארום זיי

1) אין בעזיטץ געבען; פערטהיילען. 2) פרייען־פלאַטץ, בעצירק.

תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם׃	זאלט איהר געבען צו די לוויים.
3. וְהָיוּ הֶעָרִים לָהֶם	3. און די שטעדט זאלען זיין פיר זיי
לָשָׁבֶת	צום וואהנען,
וּמִגְרְשֵׁיהֶם	און זייערע פאַר־פלעטצער
יִהְיוּ לִבְהֶמְתָּם	זאלען זיין פיר זייערע פיה
וְלִרְכֻשָׁם	און פיר זייער פערמעגען
וּלְכֹל חַיָּתָם׃	און פיר אלע זייערע טהירען.
4. וּמִגְרְשֵׁי הֶעָרִים	4. און די פאַר־פלעטצער פון די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם	וועלכע איהר זאלט געבען צו די לוויים,
מִקִּיר הָעִיר וָחוּצָה	(זאלען זיין) פון וואַנד פון שטאָדט צום אויסען־זייט
אֶלֶף אַמָּה סָבִיב׃	טויזענד איילען ארום.
5. וּמַדֹּתֶם	5. און איהר זאלט אָב־מעסטען
מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האלב פון דער שטאָדט
אֶת־פְּאַת־קֵדְמָה	די אָסט־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְאֶת־פְּאַת־נֶגֶב	און די זיד־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְאֶת־פְּאַת־יָם ׀	און די וועסט־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְאֵת פְּאַת צָפוֹן	און די נאָרד־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְהָעִיר בַּתָּוֶךְ	און די שטאָדט אין דער מיטען;
זֶה יִהְיֶה לָהֶם	דיזעס זאל זיין פיר זיי
מִגְרְשֵׁי הֶעָרִים׃	די פאַר־פלעטצער פון די שטעדט.
6. וְאֵת הֶעָרִים	6. און די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם	וועלכע איהר זאלט געבען צו די לוויים,
אֵת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט	(זאלען זיין) די זעקס צופ־לוכטס־שטעדט,[1]
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ	וועלכע איהר וועט אָבגעבען
לָנֻס שָׁמָּה הָרֹצֵחַ	דאס דאָרטען זאל ענטלויפען דער מערדער,
וַעֲלֵיהֶם תִּתְּנוּ	און צו זיי זאלט איהר געבען
אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר	(נאך) צוויי און פערציג שטעדט.
7. כָּל־הֶעָרִים	7. אלע שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם	וועלכע איהר זאלט געבען צו די לוויים
אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר	(זאלען זיין) אכט און פערציג שטעדט,
אֶתְהֶן	זיי
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃	און זייערע פאַר־פלעטצער.
8. וְהֶעָרִים	8. און די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ	וועלכע איהר זאלט געבען
מֵאֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון דעם אייגענטהום פון די קינדער ישראל,
מֵאֵת הָרַב	פון די, וואס זיינען פיל,
תַּרְבּוּ	זאלט איהר מעהר נעהמען
וּמֵאֵת הַמְעַט	און פון די, וואס זיינען ווייניג
תַּמְעִיטוּ	זאלט איהר ווייניגער נעהמען,
אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ	יעדער נאך זיין ערב־טהייל,
אֲשֶׁר יִנְחָלוּ	וואס זיי וועלען ערבען,
יִתֵּן מֵעָרָיו	זאל געבען פון זיינע שטעדט
לַלְוִיִּם׃	צו די לוויים.
שׁשׁי	שׁשׁי

שביעי (כשהן מחוברין)

9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
10. דַּבֵּר	10. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאָגען צו זיי:
כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	ווען איהר ציהט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
אַרְצָה כְּנָעַן׃	אים לאַנד כנען,
11. וְהִקְרִיתֶם לָכֶם	11. דאן זאלט איהר פיר אייך [2]בעשטימען
עָרִים	שטעדט,
עָרֵי מִקְלָט	צופלוכטס־שטעדט
תִּהְיֶינָה לָכֶם	זאלען זיי זיין פיר אייך,
וְנָס שָׁמָּה רֹצֵחַ	דאס דאָרטען זאל ענט־לויפען א מערדער,
מַכֵּה־נֶפֶשׁ	(וועלכער) שלאָגט א פערזאָן
בִּשְׁגָגָה׃	[3]אויס פערזעהען.
12. וְהָיוּ לָכֶם הֶעָרִים	12. און די שטעדט זאלען זיין פיר אייך
לְמִקְלָט	אלס צופלוכט
מִגֹּאֵל	פון דעם [4]לייזער,
וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ	אום דער מערדער זאל ניט שטאַרבען
עַד־עָמְדוֹ	ביז ער וועט שטעהן
לִפְנֵי הָעֵדָה	פאר דער געמיינדע
לַמִּשְׁפָּט׃	צום געריכט.

1) ד. ה. שטעדט צום ענטלויפען. 2) אויסוועהלען. 3) אונגערן, דורך אירטהום. 4) בלוט־רעכער, פערוואַנדטער.

13. וְהֶעָרִים	13. און די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתֵּנוּ	וועלכע איהר וועט געבען,
שֵׁשׁ־עָרֵי מִקְלָט	זעקס צופלוכטס־שטעדט
תִּהְיֶינָה לָכֶם׃	זאלען זיי זיין ביי אייך.
14. אֵת ׀ שְׁלֹשׁ הֶעָרִים	14. דריי שטעדט
תִּתְּנוּ	זאלט איהר געבען
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן	פון דיזער זייט ירדן,
וְאֵת שְׁלֹשׁ הֶעָרִים	און דריי שטעדט
תִּתְּנוּ	זאלט איהר געבען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אים לאנד כנען,
עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה׃	צופלוכטס־שטעדט זאלען זיי זיין.
15. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	15. פיר די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און פיר דעם פרעמדען
וְלַתּוֹשָׁב בְּתוֹכָם	און פיר דעם איינוואהנער צווישען זיי
תִּהְיֶינָה	זאלען זיין
שֵׁשׁ־הֶעָרִים הָאֵלֶּה	דיזע זעקס שטעדט
לְמִקְלָט	אלס צופלוכט,
לָנוּס שָׁמָּה	דאס דארט זאל ענטלויפען
כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ	יעדער, וואס שלאגט א פערזאן
בִּשְׁגָגָה׃	אויס פערזעהן.
16. וְאִם־בִּכְלִי בַרְזֶל ׀	16. אבער אויב מיט איין אייזערנע [1]געפעס
הִכָּהוּ	האט ער איהם געשלאגען,
וַיָּמֹת	[2]און ער איז געשטארבען,
רֹצֵחַ הוּא	איז ער א מערדער,
מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃	געטויטעט זאל ווערען דער מערדער.
17. וְאִם בְּאֶבֶן יָד	17. און אויב מיט א שטיין (און דער) האנד,
אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ	וואס מען קען שטארבען דורך איהם,
הִכָּהוּ	האט ער איהם געשלאגען,
וַיָּמֹת	און ער איז געשטארבען,
רֹצֵחַ הוּא	איז ער א מערדער,
מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃	דער מערדער זאל געטויטעט ווערען.
18. אוֹ בִּכְלִי עֵץ־יָד	18. אדער מיט א האלצענעם האנד־ווערקצייג
אֲשֶׁר־יָמוּת בּוֹ	וואס מען קען שטארבען דורך איהם,
הִכָּהוּ	האט ער איהם געשלאגען,
וַיָּמֹת	און ער איז געשטארבען,
רֹצֵחַ הוּא	איז ער א מערדער,
מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃	דער מערדער זאל געטויטעט ווערען.
19. גֹּאֵל הַדָּם	19. דער [3]בלוט־לייזער,
הוּא יָמִית	ער [4]מעג טויטען
אֶת־הָרֹצֵחַ	דעם מערדער,
בְּפִגְעוֹ־בוֹ	ווען ער בעגעגענט איהם,
הוּא יְמִתֶנּוּ׃	[4]מעג ער איהם טויטען.
20. וְאִם־בְּשִׂנְאָה	20. און אויב מיט האס
יֶהְדָּפֶנּוּ	וועט ער איהם שטויסען,
אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו	אדער ער האט געווארפען אויף איהם
בִּצְדִיָּה	מיט [5]אבזיכט,
וַיָּמֹת׃	[2]און ער איז געשטארבען,
21. אוֹ בְאֵיבָה	21. אדער מיט פיינדשאפט
הִכָּהוּ	האט ער איהר געשלאגען
בְיָדוֹ	מיט זיין האנד,
וַיָּמֹת	[2]און ער איז געשטארבען,
מוֹת־יוּמַת הַמַּכֶּה	זאל געטויטעט ווערען דער שלעגער,
רֹצֵחַ הוּא	ער איז א מערדער,
גֹּאֵל הַדָּם	דער [3]בלוט־לייזער
יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ	[4]מעג טויטען דעם מערדער
בְּפִגְעוֹ־בוֹ׃	ווען ער בעגעגענט איהם.
22. וְאִם־בְּפֶתַע	22. און אויב [6]פלוצלונג
בְּלֹא־אֵיבָה	אהן פיינדשאפט
הֲדָפוֹ	האט ער איהם געשטויסען,
אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו	אדער ער האט געווארפען אויף איהם
כָּל־כְּלִי	אירגענד וועלכע געפעס,
בְּלֹא צְדִיָּה׃	אהן אבזיכט.
23. אוֹ בְכָל־אֶבֶן	23. אדער מיט אירגענד וועלכען שטיין,
אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ	וואס מען קען שטארבען דורך איהר,
בְּלֹא רְאוֹת	ניט זעהענדיג,
וַיַּפֵּל עָלָיו	און ער האט אויף איהם ארויפגעווארפען
וַיָּמֹת	און ער איז געשטארבען,
וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ	און ער איז קיין פיינד צו איהם,
וְלֹא מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ׃	און ער זוכט ניט זיין אונגליק
24. וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה	24. דאן זאל די געמיינדע ריכטען
בֵּין הַמַּכֶּה	צווישען דעם שלעגער
וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם	און צווישען דעם [3]בלוט־לייזער.

1) זאך. 2) דאס. 3) בלוט־רעכער. 4) קען, זאל. 5) הינטערליסט. 6) אונפערהאפט, אהן אבזיכט, אונגערן.

עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע רעכטען.
25. וְהִצִּילוּ הָעֵדָה	25. און די געמיינדע זאלען רעטען
אֶת־הָרֹצֵחַ	דעם מערדער[1]
מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם	פון דער האנד פון דעם בלוט־לייזער,
וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה	און די געמיינדע זאלען איהם צוריק־קעהרען
אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ	צו זיין צופלוכטס־שטאדט,
אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה	וואס ער איז דארטען ענטלאָפען,
וְיָשַׁב בָּהּ	און ער זאל וואהנען אין איהר
עַד־מוֹת	ביז דעם טויט
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל	פון דעם גרויס־פריסטער,
אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ	וואס מען האט איהם געזאלבט
בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ׃	מיט דעם הייליגען אייל.
26. וְאִם־יָצֹא יֵצֵא הָרֹצֵחַ	26. אבער אויב דער מערדער וועט ארויסגיין
אֶת־גְּבוּל	איבער דעם גרענעץ
עִיר מִקְלָטוֹ	פון זיין צופלוכטס־שטאדט,
אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׃	וואס ער וועט דארטען ענטלויפען.
27. וּמָצָא אֹתוֹ	27. און עס וועט איהם געפינען
גֹּאֵל הַדָּם	דער בלוט־לייזער
מִחוּץ לִגְבוּל	אויסער־האלב פון דער גרענעץ
עִיר מִקְלָטוֹ	פון זיין צופלוכטס־שטאדט,
וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם	און דער בלוט־לייזער וועט מערדען,
אֶת־הָרֹצֵחַ	דעם מערדער,
אֵין לוֹ דָּם׃	האט ער קיין בלוט־שולד.
28. כִּי	28. דען
בְעִיר מִקְלָטוֹ	אין זיין צופלוכטס־שטאדט
יֵשֵׁב	דארף ער וואהנען בלייבען
עַד־מוֹת	ביז דעם טויט
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל	פון דעם גרויס־פריסטער,
וְאַחֲרֵי מוֹת	און נאך דעם טויט
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל	פון דעם גרויס־פריסטער
יָשׁוּב הָרֹצֵחַ	זאל זיך צוריק־קעהרען דער מערדער
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ׃	צום לאנד פון זיין אייגענטהום.
29. וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם	29. און דיזעס זאל זיין ביי אייך
לְחֻקַּת מִשְׁפָּט	אלס רעכטס־געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃	אין אלע אייערע וואהנונגען.
30. כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ	30. יעדער, וואס שלאגט א פערזאן,
לְפִי עֵדִים	נאך די אויסזאגע פון צייגען
יִרְצַח אֶת־הָרֹצֵחַ	זאל מען מארדען דעם מערדער,
וְעֵד אֶחָד	אבער איין צייגע
לֹא־יַעֲנֶה בְנֶפֶשׁ	קען ניט בעצייגען געגען א פערזאן
לָמוּת׃	צום שטארבען.[2]
31. וְלֹא־תִקְחוּ	31. און איהר זאלט ניט נעהמען
כֹפֶר	לייז־געלד
לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ	פיר די פערזאן פון א מערדער,
אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע	וועלכער איז שולדיג
לָמוּת	צום שטארבען,
כִּי־מוֹת יוּמָת׃	זאנדערן ער מוז געטויטעט ווערען.
32. וְלֹא־תִקְחוּ	32. און איהר זאלט ניט נעהמען
כֹפֶר	לייז־געלד
לָנוּס	פיר דאס ענטלויפען
אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ	צו זיין צופלוכטס־שטאדט,
לָשׁוּב	דאס ער זאל זיך צוריק־קעהרען
לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ	צו וואהנען אים לאנד
עַד־מוֹת הַכֹּהֵן׃	ביז דעם טויט פון דעם פריסטער.
33. וְלֹא־תַחֲנִיפוּ	33. און איהר זאלט ניט שענדען[3]
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ	וואס איהר זייט אויף איהר,
כִּי הַדָּם הוּא יַחֲנִיף	דען דאס בלוט שענדעט
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
וְלָאָרֶץ	און דעם לאנד
לֹא־יְכֻפַּר	וועט ניט פערגעבען ווערען
לַדָּם	וועגען דאס בלוט,
אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ־בָּהּ	וועלכעס עס איז פערגאסען געווארען אין איהר,
כִּי־אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ׃	אויסער מיט דעם בלוט פון דעם, וואס פערגיסט עס.
34. וְלֹא תְטַמֵּא	34. און דו זאלסט ניט פער־אונרייניגען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים	וואס איהר וואהנט
בָּהּ	אין איהר
אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן	וואס איך [4]רוהע
בְּתוֹכָהּ	אין איהר,

1) ד. ה. אויב ער וועט ערקלערט ווערען אונשולדיג. 2) ד. ה. דאס מען זאל דורך איהם טויטען די פערזאן.
3) ענטווייהען; פעראונרייניגען. 4) רעזידיר, האלט זיך אויף.

כִּי אֲנִי יְהוָה	דען איך וואיגער
שֹׁכֵן	רוהע
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.

Cap. XXXVI. — לו

שְׁבִיעִי	שביעי
1. וַיִּקְרְבוּ	1. און עס האבען זיך דער־נעהנטערט
רָאשֵׁי הָאָבוֹת	די פאמיליען־הויפטער
לְמִשְׁפַּחַת	פון דער פאמיליע
בְּנֵי־גִלְעָד	פון די קינדער פון גלעד.
בֶּן־מָכִיר	דער זוהן פון מכיר,
בֶּן־מְנַשֶּׁה	דער זוהן פון מנשה.
מִמִּשְׁפְּחֹת	פון די פאמיליען
בְּנֵי יוֹסֵף	פון יוסף'ס זיהן,
וַיְדַבְּרוּ	און זיי האבען גערעט
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים	און פאר די פירשטען,
רָאשֵׁי אָבוֹת	די פאמיליען־הויפטער
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
2. וַיֹּאמְרוּ	2. און זיי האבען געזאגט:
אֶת־אֲדֹנִי	מיין הערען
צִוָּה יְהוָה	האט דער וואיגער בעפוילען
לָתֵת	צו געבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד
בְּנַחֲלָה	אין ערב־טהייל
בְּגוֹרָל	דורך א לאז
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וַאדֹנִי צֻוָּה	און מיין הערר איז בעפוילען געווארען
בַיהוָה	דורך דעם וואיגען,
לָתֵת	צו געבען
אֶת־נַחֲלַת	דאס ערב־טהייל
צְלָפְחָד אָחִינוּ	פון צלפחד, אונזער ברודער
לִבְנֹתָיו׃	צו זיינע טעכטער.
3. וְהָיוּ	3. און ווען זיי וועלען ווערען
לְאֶחָד	צו איינעם
מִבְּנֵי	פון די קינדער
שִׁבְטֵי	פון די (אנדערע) שטאמען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְנָשִׁים	צו פרויען,
וְנִגְרְעָה	דאן וועט געמינדערט ווערען
נַחֲלָתָן	זייער ערב־טהייל
מִנַּחֲלַת	פון דעם ערב־טהייל
אֲבֹתֵינוּ	פון אונזערע עלטערן,
וְנוֹסַף	און עס וועט צוגעלייגט ווערען
עַל נַחֲלַת	צו דעם ערב־טהייל
הַמַּטֶּה	פון דעם שטאם,
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם	וואס זיי וועלען ווערען צו זיי (אלס פרויען),
וּמִגֹּרַל	און פון דעם לאז
נַחֲלָתֵנוּ	פון אונזער ערב־טהייל
יִגָּרֵעַ׃	וועט עס געמינדערט ווערען
4. וְאִם־יִהְיֶה הַיֹּבֵל	4. אויך ווען דאס יובל־(יאהר) וועט זיין
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
וְנוֹסְפָה	דאן וועט צוגעלייגט ווערען
נַחֲלָתָן	זייער ערב־טהייל
עַל נַחֲלַת	צום ערב־טהייל
הַמַּטֶּה	פון דעם שטאם
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם	וואס זיי וועלען ווערען צו זיי (אלס פרויען),
וּמִנַּחֲלַת	און פון דעם ערב־טהייל
מַטֵּה	פון דעם שטאם
אֲבֹתֵינוּ	פון אונזערע עלטערן,
יִגָּרַע	וועט געמינדערט ווערען
נַחֲלָתָן׃	זייער ערב־טהייל.
5. וַיְצַו מֹשֶׁה	5. און משה האט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם וואיגען'ס בעפעהל
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כֵּן	רעכט
מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף דֹּבְרִים׃	רעדט דער שטאם פון די קינדער פון יוסף.
6. זֶה הַדָּבָר	6. דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וואס דער וואיגער האט בעפוילען
לִבְנוֹת צְלָפְחָד	וועגען די טעכטער פון צלפחד,
לֵאמֹר	זאגענדיג:

לַטּוֹב	צו דעם וואס איז געפעליג
בְּעֵינֵיהֶם	אין זייערע אויגען
תִּהְיֶינָה	זאלען זיי ווערען
לְנָשִׁים	צו פרויען,
אַךְ	דענאָך
לְמִשְׁפַּחַת	צו דער פאמיליע
מַטֵּה אֲבִיהֶם	פון זייער פאָטער'ס שטאם
תִּהְיֶינָה	זאלען זיי ווערען
לְנָשִׁים:	צו פרויען.
7. וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה	7. אום קיין ערב־טהייל זאל זיך [1]אָבווענדען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	ביי די קינדער ישראל
מִמַּטֶּה	פון איין שטאם
אֶל־מַטֶּה	צו איין (אַנדער) שטאָם,
כִּי אִישׁ	זאָנדערן יעדער
בְּנַחֲלַת	אָן דעם ערב־טהייל
מַטֵּה	פון דעם שטאם
אֲבֹתָיו	פון זיינע עלטערן
יִדְבְּקוּ	זאלען זיך [2]אַנשליסען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	די קינדער ישראל.
8. וְכָל־בַּת	8. און יעדער טאָכטער,
יֹרֶשֶׁת	וועלכע ערבט
נַחֲלָה	איין ערב־טהייל
מִמַּטּוֹת	פון די שטאמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לְאֶחָד	צו איינעם
מִמִּשְׁפַּחַת	פון דער פאמיליע
מַטֵּה אָבִיהָ	פון איהר פאָטער'ס שטאם
תִּהְיֶה	זאל זי ווערען
לְאִשָּׁה	צו א פרוי,
לְמַעַן יִירְשׁוּ	אום עס זאלען ערבען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אִישׁ	יעדער
נַחֲלַת	דאס ערב־טהייל
אֲבֹתָיו:	פון זיינע עלטערן.
9. וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה	9. און קיין ערב־טהייל זאל זיך [1]אָבווענדען
מִמַּטֶּה	פון איין שטאם
לְמַטֶּה אַחֵר	צו איין אַנדער שטאם,
כִּי־אִישׁ	זאָנדערן יעדער
בְּנַחֲלָתוֹ	אָן זיין ערב־טהייל
יִדְבְּקוּ	זאלען זיך [2]אַנשליסען
מַטּוֹת	די שטאמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	פון די קינדער ישראל.
10. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	10. ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ	אזוי האבען געטאָן
בְּנוֹת צְלָפְחָד:	די טעכטער פון צלפחד.
מפטיר	מפטיר
11. וַתִּהְיֶינָה	11. און עס זיינען געוואָרען
מַחְלָה	מחלה
תִרְצָה וְחָגְלָה	תרצה און חגלה
וּמִלְכָּה וְנֹעָה	און מלכה און נועה,
בְּנוֹת צְלָפְחָד	צלפחד'ס טעכטער,
לִבְנֵי דֹדֵיהֶן	צו די זיהן פון זייער אָנקעל
לְנָשִׁים:	צו פרויען.
12. מִמִּשְׁפְּחֹת	12. פון די פאמיליען
בְּנֵי־מְנַשֶּׁה	פון די זיהן פון מנשה,
בֶן־יוֹסֵף	דער זוהן פון יוסף,
הָיוּ לְנָשִׁים	זיינען זיי געוואָרען צו פרויען,
וַתְּהִי נַחֲלָתָן	און זייער ערב־טהייל איז געבליבען
עַל־מַטֵּה	ביי דעם שטאם
מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן:	פון זייער פאָטער'ס פאמיליע.
13. אֵלֶּה הַמִּצְוֹת	13. דיזע זיינען די געבאָטע
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטע,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:	ביים ירדן (געגען) ירחו.

1) איבערגעהן. 2) בעהעפטען, פערבינדען, אַנהיינגען.

חזק

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

— אוֹ —

חוּמַשׁ

לְבָתֵּי־סֵפֶר וְלָעָם

סֵפֶר־עֵזֶר לִקְטַנִּים וְלִגְדוֹלִים לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה בְּלִי כָל שִׁנּוּי וְקִצּוּר
עַל פִּי שִׁיטָה חֲדָשָׁה, פְּשׁוּטָה וְקַלָּה בְּשֵׁם שִׁיטַת־הַטּוּרִים (ליניען סיסטעם)

דעם לעהרער'ס און שילער'ס געהילפע

איין לייכטע און איינפאַכע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם"

פיר העברעאישע שולען און חדרים, ווי אויך פיר זעלבסט־אונטערריכט.

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

מראָססיין.

אויבער־לעהרער פון „מאגילניצקי'ס בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל", 708 סויטה 5טע סט. פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאַלס לעהרער פיר העבערע העברעאישע אונטעררינכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי'ס סקול.)

ספר דברים

11טע, פערבעסערטע אויפלאַגע

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאַגילניצקי, 716 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

ווי אזוי לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד?

גיט יעדען שילער א קארטעל אדער א גלייכע שטיקעל פאפיר. הייסט זיי דאמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דארויף זעהר לאנגזאם און פארזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאנדע די איבערזעצונג צו זאגען אויסווייניג. דאן זאלען זיי ארויפרוקען די קארטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאלען 1 מאל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסווייניג. דאן זאלען זיי אראברוקען די קארטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דארפען זיי איניגע מאל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דארפען דאן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען ארט. ווען זיי לערנען אב א פסוק אדער א האלבען, דארפען זיי גיין ווי־דערהאלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דארפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסווייניג, אבער זיי דארפען ניט אוועק־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראב די קארטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אדער ניט.

שמות הטעמים

פַּשְׁטָא֙ מֻנַּ֣ח זַרְקָא֮ מֻנַּ֣ח סֶגּוֹל֒ מֻנַּ֣ח ׀ מֻנַּ֣ח רְבִ֗יעִי
מַהְפַּ֤ךְ פַּשְׁטָא֙ זָקֵף־קָטֹ֔ן זָקֵף־גָּד֕וֹל מֵרְכָ֥א טִפְּחָ֖א
מֻנַּ֣ח אֶתְנַחְתָּ֑א פָּזֵ֡ר תְּלִישָׁא־קְטַנָּה֩ תְּלִישָׁא־גְדוֹלָ֠ה
קַדְמָ֨א וְאַזְלָ֨א אַזְלָא־גֵּ֜רֵשׁ גֵּרְשַׁ֞יִם דַּרְגָּ֧א תְּבִ֛יר יְ֚תִיב
פְּסִיק ׀ סוֹף־פָּסֽוּק שַׁלְשֶׁ֓לֶת קַרְנֵי־פָרָ֟ה מֵרְכָא־כְפוּלָ֦ה
יֵרֶח־בֶּן־יוֹמ֪וֹ׃

די זע חומשים זיינען צו בעקומען ביי אלע מוכרי ספרים. הויפט פערקויף פיר אלע לענדער ביים איבערזעצער:
J. Magil, 708 S. 5th St. Philadelphia, America.
הויפט פערקויף אין רוסלאנד ביי
Ш. Лесемъ, Вильна. М. Стефановская ул. Д. Городища.
Sh. Lessem, Wilna, M-Stefanofska Strasse. Haus Gorodisca.

סֵפֶר דְּבָרִים

DEUTERONOMIUM.

CAPUT. I. א.

1. אֵלֶּה הַדְּבָרִים	1. דיזע זיינען די ווערטער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה	וועלכע משה האט גערעדט
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	צו גאנץ ישראל
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	אין דיזער זייט ירדן,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
בָּעֲרָבָה	אין דער עבענע,
מוֹל סוּף	געגענ־איבער סוף
בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל	צווישען פארן און תופל
וְלָבָן וַחֲצֵרֹת	און לבן און חצרות
וְדִי זָהָב׃	און די זהב.
2. אַחַד עָשָׂר יוֹם	2. עס איז עלף טעג (רייזע)
מֵחֹרֵב	פון חורב
דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר	(דורך) דעם וועג פון בארג שעיר
עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃	ביז קדש ברנע.
3. וַיְהִי	3. און עס איז געוועזן
בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה	אין דעם פערציגסטען יאהר
בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ	אין דעם עלפטען מאנאט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאג) פון דעם מאנאט,
דִּבֶּר מֹשֶׁה	האט משה גערעדט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ	וואס דער עוויגער האט איהם בעפוילען
אֲלֵהֶם׃	צו זיי.
4. אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ	4. נאכדעם ווי ער האט געשלאגען
אֵת סִיחֹן	סיחון,
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דעם קעניג פון אמורי.

אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן	וועלכער וואהנט אין חשבון
וְאֵת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	און עוג, דעם קעניג פון בשן
אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב	וועלכער וואהנט
בְּעַשְׁתָּרֹת	אין עשתרות,
בְּאֶדְרֶעִי׃	ביי אדרעי.
5. בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	5. אין דיזער זייט ירדן,
בְּאֶרֶץ מוֹאָב	אים לאנד פון מואב,
הוֹאִיל מֹשֶׁה	האט משה אנגעפאנגען
בֵּאֵר	ערקלערען
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת	דיזע לעהרע,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
6. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	6. דער עוויגער, אונזער גאט,
דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב	האט גערעדט צו אונז אין חורב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
רַב־לָכֶם שֶׁבֶת	עס איז גענוג פיר אייך זיצען
בָּהָר הַזֶּה׃	אויף דיזען בארג.
7. פְּנוּ ׀	7. ווענדעט זיך,
וּסְעוּ לָכֶם	און רייזט אייך,
וּבֹאוּ הַר הָאֱמֹרִי	און קומט (צום) בארג פון דעם אמורי
וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו	און צו אלע זיינע נאכבארען,[1]
בָּעֲרָבָה	אין דער עבענע,
בָהָר	אויף דעם בארג
וּבַשְּׁפֵלָה	און אין דעם טהאל
וּבַנֶּגֶב	און אין זיד־זייט
וּבְחוֹף הַיָּם	און ביים [2] אופער פון דעם מעער,
אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	דאס לאנד פון דעם כנעני

1) נאכבארטע פלעטצער. 2) ברעג, קיסטע.

וְהַלְּבָנוֹן	און דעם לבנון,
עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל	ביז דעם גרויסען שטראָם,
נְהַר פְּרָת׃	דעם שטראָם פרת.
8. רְאֵה	8. זעה
נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם	איך האב געגעבען פאר אייך
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
בֹּאוּ	קומט,
וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ	און ערבט דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וועלכעס דער עוויגער האט צוגעשוואָרען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לָתֵת לָהֶם	צו געבען צו זיי
וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם׃	און צו זייער זאמען נאך זיי.
9. וָאֹמַר אֲלֵכֶם	9. און איך האב געזאגט צו אייך
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לֹא־אוּכַל לְבַדִּי	איך קען ניט אליין
שְׂאֵת אֶתְכֶם׃	אייך טראָגען.
10. יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	10. דער עוויגער, אייער גאט
הִרְבָּה אֶתְכֶם	האט אייך געמעהרט,
וְהִנְּכֶם הַיּוֹם	[1]און איהר זייט הייטע,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערן פון הימעל
לָרֹב׃	אין [2]מענגע.
שני	שני
11. יְהוָה	11. דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם	דער גאט פון אייערע עלטערן,
יֹסֵף עֲלֵיכֶם	זאל [3]מעהרען צו אייך
כָּכֶם	ווי(פיל) איהר זייט
אֶלֶף פְּעָמִים	טויזענד מאל (אזוי פיל),
וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם	און ער זאל אייך בענשען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃	ווי ער האט גערעדט צו אייך.
12. אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי	12. ווי (אָבער) זאל איך טראָגען אליין
טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם	אייער מיה און אייער לאַסט
וְרִיבְכֶם׃	און אייער קריג?
13. הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים	13. נעהמט אייך מענער,
חֲכָמִים וּנְבֹנִים	קלוגע און פערנינפטיגע
וִידֻעִים	און בעוואוסטע,
לְשִׁבְטֵיכֶם	פון אייערע שטאַמען,
וַאֲשִׂימֵם	און איך וועל זיי מאכען
בְּרָאשֵׁיכֶם׃	אלס אייערע הייפטער.
14. וַתַּעֲנוּ אֹתִי	14. און איהר האט מיר געאַנטוואָרטעט,
וַתֹּאמְרוּ	און איהר האט געזאָגט:
טוֹב־הַדָּבָר	גוט איז די זאך,
אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ	וועלכע דו האסט גערעדט,
לַעֲשׂוֹת׃	צו טהאָן.
15. וָאֶקַּח	15. דאַן האב איך גענומען
אֶת־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם	די הייפטער פון אייערע שטאַמען,[4]
אֲנָשִׁים חֲכָמִים	קלוגע מענער
וִידֻעִים	און בעוואוסטע,
וָאֶתֵּן אֹתָם	און איך האב זיי געמאכט
רָאשִׁים עֲלֵיכֶם	הייפטער איבער אייך,
שָׂרֵי אֲלָפִים	אָבערסטען איבער טויזענדען
וְשָׂרֵי מֵאוֹת	און אָבערסטען איבער הונדערטען
וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים	און אָבערסטען איבער פופציג,
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת	און אָבערסטען איבער צעהנדליגען,
וְשֹׁטְרִים לְשִׁבְטֵיכֶם׃	און אויפזעהערס נאך אייערע שטאַמען.
16. וָאֲצַוֶּה	16. און איך האב בעפוילען
אֶת־שֹׁפְטֵיכֶם	אייערע ריכטערס
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
שָׁמֹעַ בֵּין־אֲחֵיכֶם	הערט (די שטרייט־זאכען) צווישען אייערע ברידער,
וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק	און איהר זאלט ריכטען (מיט) גערעכטיגקייט
בֵּין־אִישׁ וּבֵין־אָחִיו	צווישען א מאַן און צווישען זיין ברודער
וּבֵין גֵּרוֹ׃	און צווישען זיין פרעמדען.[5]
17. לֹא־תַכִּירוּ פָנִים	17. איהר זאלט ניט דערקענען קיין פערזאָן[6]
בַּמִּשְׁפָּט	אים געריכט,
כַּקָּטֹן כַּגָּדֹל	ווי דעם קליינעם אזוי דעם גרויסען
תִּשְׁמָעוּן	זאלט איהר אויסהערען;
לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען פאר א מאַן,
כִּי הַמִּשְׁפָּט	דען דאס געריכט
לֵאלֹהִים הוּא	איז גאטעס,

1) און זעה, איהר זייט הייטע. 2) פילקייט. 3) צו לייגען. 4) ד. ה. די מענער, וואָרען נאָכהער הייפטער. 5) ד. ה. דער פרעמדער, וועלכער וואהנט ביי איהם. 6) ד. ה. ניט זיין פאַרטהייאיש.

וְהַדָּבָר	און די זאך,
אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם	וועלכע וועט צו שווער זיין פיר אייך,
תַּקְרִבוּן אֵלַי	זאלט איהר ברייגנען צו מיר,
וּשְׁמַעְתִּיו:	און איך וועל עס אויסהערען
18. וָאֲצַוֶּה אֶתְכֶם	18. און איך האב אייך בעפוילען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים	די אלע זאכען,
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:	וועלכע איהר זאלט טהאָן.
19. וַנִּסַּע מֵחֹרֵב	19. און מיר האבען געווייזט פון חורב,
וַנֵּלֶךְ	און מיר זיינען געגאנגען
אֵת כָּל־הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא	יענע גאנצע, גרויסע און פורכטבארע וויסטע,
אֲשֶׁר רְאִיתֶם	וועלכע איהר האט געזעהן,
דֶּרֶךְ	(דורך) דעם וועג
הַר הָאֱמֹרִי	פון דעם בארג פון דעם אמורי,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה	ווי עס האט בעפוילען
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט,
אֹתָנוּ	אונז,
וַנָּבֹא	און מיר זיינען געקומען
עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ:	ביז קדש ברנע.
20. וָאֹמַר אֲלֵכֶם	20. און איך האב געזאגט צו אייך:
בָּאתֶם	איהר זייט געקומען
עַד־הַר הָאֱמֹרִי	ביז דעם בארג פון דעם אמורי,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	וואס דער עוויגער, אונזער גאט,
נֹתֵן לָנוּ:	גיט אונז.
21. רְאֵה	21. זעה,
נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט האט געגעבען
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
עֲלֵה	גיי אויף,
רֵשׁ	ערב,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי עס האט גערעדט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פון דיינע עלטערן,
לָךְ	צו דיר,
אַל־תִּירָא	דו זאלסט זיך ניט פירכטען,
וְאַל־תֵּחָת:	און דו זאלסט זיך ניט שרעקען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
22. וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם	22. און איהר אלע האט זיך דערנעהנטערט צו מיר,
וַתֹּאמְרוּ	און איהר האט געזאגט:
נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים	מיר ווילען שיקען מענער
לְפָנֵינוּ	פאר אונז,
וְיַחְפְּרוּ־לָנוּ	דאס זיי זאלען [2]אויסזעהן פאר אונז
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר	און זיי זאלען אונז צוריק־ברייגגען אנטוואָרט
אֶת־הַדֶּרֶךְ	וועגען דעם וועג,
אֲשֶׁר נַעֲלֶה־בָּהּ	אויף וועלכען מיר זאלען אויפגיין
וְאֵת הֶעָרִים	און די שטעדט,
אֲשֶׁר נָבֹא אֲלֵיהֶן:	וואס מיר זאלען קומען צו זיי.
23. וַיִּיטַב בְּעֵינַי הַדָּבָר	23. און די זאך איז געפעליג געווארען אין מיינע אויגען,
וָאֶקַּח מִכֶּם	און איך האב גענומען פון אייך
שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים	צוועלף מענער,
אִישׁ אֶחָד לַשָּׁבֶט:	איין מאן פון יעדען שטאם.
24. וַיִּפְנוּ	24. און זיי האבען זיך געווענדעט,
וַיַּעֲלוּ הָהָרָה	און זיי זיינען ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג,
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען
עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל	ביז דעם טהאל אשכול,
וַיְרַגְּלוּ אֹתָהּ:	און זיי האבען איהר אויסגעזעהן.
25. וַיִּקְחוּ בְיָדָם	25. און זיי האבען גענומען אין זייער האנד[3]
מִפְּרִי הָאָרֶץ	פון דער פרוכט פון דעם לאנד,
וַיּוֹרִדוּ אֵלֵינוּ	און זיי האבען (עס) ארונטער געבראכט צו אונז,
וַיָּשִׁבוּ אֹתָנוּ דָבָר	און זיי האבען אונז צוריק־געבראכט אנטוואָרט,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
טוֹבָה הָאָרֶץ	גוט איז דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	וואס דער עוויגער, אונזער גאט,
נֹתֵן לָנוּ:	גיט אונז.
26. וְלֹא אֲבִיתֶם	26. אבער איהר האט ניט געוואלט
לַעֲלֹת	אויפצוגיין,
וַתַּמְרוּ	און איהר זייט געווען ווידערשפעניסטיג
אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען, אייער גאט.
27. וַתֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיכֶם	27. און איהר האט געמורמט אין אייערע געצעלטען,

1) צובראָכען ווערען. 2) אויסשפיאָנירען. 3) ד. ה. מיט זיך.

וַתֹּאמְרוּ	און איהר האט געזאגט:
בְּשִׂנְאַת יְהוָה אֹתָנוּ	ווייל דער עוויגער האסט אונז
הוֹצִיאָנוּ	האט ער אונז ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאנד מצרים,
לָתֵת אֹתָנוּ	אום אונז צו געבען
בְּיַד הָאֱמֹרִי	אין דער האנד פון דעם אמורי
לְהַשְׁמִידֵנוּ:	אונז צו פערטילגען.
28. אָנָה |	28. וואוהין
אֲנַחְנוּ עֹלִים	געהען מיר אויף?
אַחֵינוּ	אונזערע ברידער
הֵמַסּוּ אֶת־לְבָבֵנוּ	האבען געמאכט [1]צו גיין אונזער הארץ,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
עַם גָּדוֹל וָרָם מִמֶּנּוּ	(דאס) פאלק איז גרעסער און העכער אלס מיר,
עָרִים גְּדֹלֹת	(די) שטעדט זיינען גרויס
וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמָיִם	און בעפעסטיגט ביז אין הימעל,
וְגַם־בְּנֵי עֲנָקִים	און אויך די קינדער פון [2]ענקים
רָאִינוּ שָׁם:	האבען מיר דארט געזעהן.
29. וָאֹמַר אֲלֵכֶם	29. און איך האב געזאגט צו אייך:
לֹא־תַעַרְצוּן	איהר זאלט זיך ניט [3]שרעקען,
וְלֹא־תִירְאוּן מֵהֶם:	און איהר זאלט זיך ניט פירכטען פאר זיי.
30. יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	30. דער עוויגער, אייער גאט,
הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם	וועלכער גייט פאר אייך,
הוּא יִלָּחֵם לָכֶם	ער וועט שטרייטען פאר אייך
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה	ווי אלעס וואס ער האט געטאן
אִתְּכֶם	מיט אייך
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים
לְעֵינֵיכֶם:	פאר אייערע אויגען.
31. וּבַמִּדְבָּר	31. און אין דער וויסטע,
אֲשֶׁר רָאִיתָ	[4]וואו דו האסט געזעהן,
אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאס דער עוויגער דיין גאט האט דיר געטראגען,
כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא־אִישׁ	ווי א מאן טראגט
אֶת־בְּנוֹ	זיין זוהן
בְּכָל־הַדֶּרֶךְ	אויף דעם גאנצען וועג,
אֲשֶׁר הֲלַכְתֶּם	וואס איהר זייט געגאנגען
עַד־בֹּאֲכֶם	ביז איהר זייט געקומען

עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה:	ביז דיזען ארט.
32. וּבַדָּבָר הַזֶּה	32. דאך אין דיזער זאך
אֵינְכֶם מַאֲמִינִם	[5]גלויבט איהר ניט
בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	אין דעם עוויגען אייער גאט.
33. הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם	33. וועלכער גייט פאר אייך
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג
לָתוּר לָכֶם מָקוֹם	אויסצוזעהן פיר אייך איין ארט
לַחֲנֹתְכֶם	פיר אייער לאגערן,
בָּאֵשׁ | לַיְלָה	מיט פייער ביי נאכט,
לַרְאֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ	אייך צו ווייזען אויף דעם וועג,
אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ	אויף וועלכען איהר זאלט גיין,
וּבֶעָנָן יוֹמָם:	און מיט א וואלקען ביי טאג.
34. וַיִּשְׁמַע יְהוָה	34. און דער עוויגער האט געהערט
אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם	די שטימע פון אייערע ווערטער,
וַיִּקְצֹף	און ער האט געצירנעט,
וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר:	און ער האט געשווארען, זאגענדיג:
35. אִם־יִרְאֶה אִישׁ	35. אויב עס וועט זעהן איין מאן
בָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	אונטער דיזע מענער,
הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה	דיזער בייזער געשלעכט,
אֵת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	דאס גוטע לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וועלכעס איך האב צוגע־שווארען
לָתֵת לַאֲבֹתֵיכֶם:	צו געבען צו אייערע עלטערן
36. זוּלָתִי	36. אויסער
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	כלב, דער זוהן פון יפונה,
הוּא יִרְאֶנָּה	ער וועט איהר זעהן,
וְלוֹ־אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ	און צו איהם וועל איך געבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר דָּרַךְ־בָּהּ	וואס ער האט געטרעטען אויף איהר,
וּלְבָנָיו	און צו זיינע קינדער,
יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה:	ווייל ער איז פאלשטענדיג נאכגעגאנגען דעם עוויגען.
37. גַּם־בִּי	37. אויך געגען מיר
הִתְאַנַּף יְהוָה	האט דער עוויגער געצירנעט
בִּגְלַלְכֶם	וועגען אייך,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
גַּם־אַתָּה	אויך דו
לֹא־תָבֹא שָׁם:	וועסט דארט ניט קומען

1) שרעקענדיג. 2) ריזען. 3) בעבען, צובראכען ווערען. 4) וואס. 5) טרויט.

38. יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	38. יהושע, דער זוהן פון נון,
הָעֹמֵד לְפָנֶיךָ	וועלכער שטעהט פאר דיר,
הוּא יָבֹא שָׁמָּה	ער וועט דארטען קומען,
אֹתוֹ חַזֵּק	איהם שטארק,
כִּי־הוּא יַנְחִלֶנָּה	דען ער וועט איהר מאכען ערבען
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃	(צו) ישראל.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
39. וְטַפְּכֶם	39. און אייערע קינדער,
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם	וואס איהר האט געזאגט (אויף זיי):
לָבַז יִהְיֶה	צו רויב וועלען זיי ווערען,
וּבְנֵיכֶם	און אייערע קינדער,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם	וועלכע וויסען ניט הייטע
טוֹב וָרָע	גוטעס אדער שלעכטעס,
הֵמָּה יָבֹאוּ שָׁמָּה	זיי וועלען דארטען קומען,
וְלָהֶם אֶתְּנֶנָּה	און צו זיי וועל איך איהר געבען,
וְהֵם יִירָשׁוּהָ׃	און זיי וועלען איהר ערבען.
40. וְאַתֶּם פְּנוּ לָכֶם	40. און איהר ווענדעט אייך
וּסְעוּ הַמִּדְבָּרָה	און רייזט נאך דער וויסטע
דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃	(דורך) דעם וועג פון שילף מעער.
41. וַתַּעֲנוּ	41. און איהר האט געאנטווארט,
וַתֹּאמְרוּ אֵלַי	און איהר האט געזאגט צו מיר:
חָטָאנוּ לַיהוָה	מיר האבען געזינדיגט צום עוויגען,
אֲנַחְנוּ נַעֲלֶה	מיר וועלען אויפגיין,
וְנִלְחַמְנוּ	און מיר וועלען שטרייטען,
כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ	ווי אלעס וואס אונז האט געבאטען
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט,
וַתַּחְגְּרוּ	און איהר האט [1]אנגעגורט
אִישׁ	יעדער
אֶת־כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ	זיינע קריגס־געוועהר,
וַתָּהִינוּ	און איהר זייט געווען [2]בערייט
לַעֲלֹת הָהָרָה׃	ארויף־צו־גיין אויף דעם בארג.
42. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	42. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
אֱמֹר לָהֶם	זאג צו זיי:
לֹא תַעֲלוּ	איהר זאלט ניט ארויפגיין,
וְלֹא־תִלָּחֲמוּ	און איהר זאלט ניט שטרייטען,
כִּי אֵינֶנִּי בְּקִרְבְּכֶם	דען איך בין ניט צווישען אייך
וְלֹא תִּנָּגְפוּ	אום איהר זאלט ניט [3]געפלאגט ווערען
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃	פאר אייערע פיינדע.
43. וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם	43. און איך האב גערעדט צו אייך,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם	און איהר האט ניט צו־געהערט,
וַתַּמְרוּ	און איהר זייט געווען ווידער־שפעניסטיג
אֶת־פִּי יְהוָה	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען,
וַתָּזִדוּ	און איהר זייט [4]אונטער־שטאנען
וַתַּעֲלוּ הָהָרָה׃	און איהר זייט ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג.
44. וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי	44. דאן איז ארויסגעגאנגען דער אמורי,
הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא	וועלכער וואהנט אויף יענעם בארג
לִקְרַאתְכֶם	ענטגעגען אייך,
וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם	און זיי האבען אייך [5]נאכגעיאגט
כַּאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה	ווי עס טהוען
הַדְּבֹרִים	די בינען,
וַיַּכְּתוּ אֶתְכֶם בְּשֵׂעִיר	און זיי האבען אייך צושלאגען אין שעיר
עַד־חָרְמָה׃	ביז חרמה.
45. וַתָּשֻׁבוּ	45. און איהר האט זיך צוריק־געקעהרט,
וַתִּבְכּוּ	און איהר האט געוויינט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְלֹא־שָׁמַע יְהוָה	און דער עוויגער האט ניט צוגעהערט
בְּקֹלְכֶם	אויף אייער שטימע,
וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם׃	און ער האט ניט [6]פערנומען צו אייך.
46. וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ	46. און איהר זייט וואהנען געבליבען אין קדש
יָמִים רַבִּים	פילע [7]טעג,
כַּיָּמִים	ווי די [8]טעג,
אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם׃	וואס איהר זייט וואהנען געבליבען.
CAP. II.	ב
1. וַנֵּפֶן	1. און מיר האבען זיך געווענדעט,
וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה	און מיר האבען גערייזט נאך דער וויסטע,
דֶּרֶךְ יַם־סוּף	(דורך) דעם וועג פון שילף־מעער,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלָי	ווי דער עוויגער האט גערעדט צו מיר,
וַנָּסָב אֶת־הַר־שֵׂעִיר	און מיר [9]זיינען ארום־געגאנגען דעם בארג שעיר
יָמִים רַבִּים׃	[7]פילע טעג.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
2. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	2. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:

1) אנגעטאן. 2) לייכט־בערייט, פערטיג, אונטערשטאנען. 3) געשלאגען. 4) געווען פרעך. 5) פערפאלגט. 6) גענייגט זיין אויער צו אייך. 7) א לאנגע צייט. 8) צייט. 9) האבען ארומגערינגעלט.

3. רַב־לָכֶם סֹב	3. גענוג פיר אייך [1]ארומגיין
אֶת־הָהָר הַזֶּה	דיזען בארג,
פְּנוּ לָכֶם צָפֹנָה׃	ווענדעט אייך נאך נארד־זייט.
4. וְאֶת־הָעָם צַו	4. און דאס פאלק בעפויל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אַתֶּם עֹבְרִים	איהר גייט
בִּגְבוּל אֲחֵיכֶם	דורך די גרענעץ פון אייערע ברידער,
בְּנֵי־עֵשָׂו	די קינדער פון עשו,
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר	וועלכע וואהנען אין שעיר,
וְיִירְאוּ מִכֶּם	און זיי וועלען זיך פירכטען פאר אייך;
וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד׃	אבער איהר זאלט זיך זעהר היטען!
5. אַל־תִּתְגָּרוּ בָם	5. איהר זאלט זיך ניט [2]פערקריגען מיט זיי,
כִּי לֹא־אֶתֵּן לָכֶם	דען איך וועל אייך ניט געבען
מֵאַרְצָם	פון זייער לאנד
עַד מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל	אזוי פיל ווי דער טרעט פון א פוס־[3]זויל,
כִּי־יְרֻשָּׁה לְעֵשָׂו	דען (אלס) ערב־טהייל צו עשו
נָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר׃	האב איך געגעבען דעם בארג שעיר.
6. אֹכֶל	6. שפייזע
תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם	זאלט איהר קויפען פון זיי
בַּכֶּסֶף	פיר געלד,
וַאֲכַלְתֶּם	און איהר זאלט עסען,
וְגַם־מַיִם	און אויך וואסער
תִּכְרוּ מֵאִתָּם	זאלט איהר קויפען פון זיי
בַּכֶּסֶף	פיר געלד
וּשְׁתִיתֶם׃	און איהר זאלט טרינקען.
7. כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	7. דען דער עוויגער, דיין גאט,
בֵּרַכְךָ	האט דיך געבענשט
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ	אין אלע ווערק פון דיין האנד,
יָדַע לֶכְתְּךָ	ער האט [4]געוואוסט דיין גאנג
אֶת־הַמִּדְבָּר הַגָּדֹל הַזֶּה	(דורך) דיזע גרויסע וויסטע;
זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה	דיזע פערציג יאהר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ	איז דער עוויגער, דיין גאט, מיט דיר,
לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר׃	דיר האט קיין זאך געפעהלט
8. וַנַּעֲבֹר	8. און מיר זיינען אוועג־געגאנגען
מֵאֵת אַחֵינוּ	פון אונזערע ברידער,

בְנֵי־עֵשָׂו	די קינדער פון עשו,
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר	וועלכע וואהנען אין שעיר
מִדֶּרֶךְ הָעֲרָבָה	פון דעם וועג פון דער עבענע,
מֵאֵילַת וּמֵעֶצְיֹן גָּבֶר	פון אילת און פון עציון גבר.
וַנֵּפֶן	און מיר האבען זיך געווענדעט,
וַנַּעֲבֹר	און מיר זיינען געגאנגען
דֶּרֶךְ מִדְבַּר מוֹאָב׃	(דורך) דעם וועג פון דער וויסטע מואב,
9. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר;
אַל־תָּצַר אֶת־מוֹאָב	דו זאלסט ניט [5]דריקען מואב
וְאַל־תִּתְגָּר בָּם	און דו זאלסט זיך ניט פערקריגען מיט זיי
מִלְחָמָה	(אין) קריג,
כִּי לֹא־אֶתֵּן לְךָ	דען איך וועל דיר ניט געבען
מֵאַרְצוֹ	פון זיין לאנד
יְרֻשָּׁה	איין ערב־טהייל,
כִּי לִבְנֵי־לוֹט	דען צו די קינדער פון לוט
נָתַתִּי אֶת־עָר	האב איך געגעבען ער
יְרֻשָּׁה׃	(אלס) ערב־טהייל.
10. הָאֵמִים	10. די אמים
לְפָנִים יָשְׁבוּ בָהּ	האבען [6]פריהער געוואהנט דארין,
עַם	א פאלק,
גָּדוֹל וְרַב	גרויס און צאהל־רייך
וָרָם כָּעֲנָקִים׃	און הויך ווי די [7]ענקים.
11. רְפָאִים	11.—(אלס) [7]רפאים
יֵחָשְׁבוּ אַף־הֵם	ווערען אויך זיי גערעכענט,
כָּעֲנָקִים	ווי די ענקים,
וְהַמֹּאָבִים	און די מואבים
יִקְרְאוּ לָהֶם אֵמִים׃	רופען זיי אמים.
12. וּבְשֵׂעִיר	12. און אין שעיר
יָשְׁבוּ הַחֹרִים לְפָנִים	האבען [6]פריהער געוואהנט די חורים
וּבְנֵי עֵשָׂו יִירָשׁוּם	און די קינדער פון עשו האבען זיי פערטריבען,
וַיַּשְׁמִידוּם מִפְּנֵיהֶם	און זיי האבען זיי פערטיליגט פון [8]זיך,
וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם	און זיי האבען געוואהנט אין זייער שטעלע,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל	ווי ישראל האט געטאן
לְאֶרֶץ יְרֻשָּׁתוֹ	מיט דעם לאנד פון זיין ערב־טהייל,
אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָהֶם׃	וואס דער עוויגער האט געגעבען—.
13. עַתָּה קֻמוּ	13. יעצט שטייט אויף,

1) ארומצוריגגלען. 2) רייצען. 3) זאהלע. 4) ד. ה. ער האט זיך אויפגעפאסט. 5) פיינדליך בעהאנדלען. 6) פארמאלס. 7) ריזען. 8) פאר זיי.

ועברו לכם	און גייט אייך איבער
את־נחל זרד	דעם טייך זרד,
ונעבר	און מיר זיינען איבער־געגאנגען
את־נחל זרד:	דעם טייך זרד.
14. והימים	14. און די טעג,
אשר־הלכנו	וועלכע מיר זיינען געגאנגען
מקדש ברנע	פון קדש ברנע
עד אשר־עברנו	ביז מיר זיינען איבער־געגאנגען
את־נחל זרד	דעם טייך זרד,
שלשים ושמנה שנה	(איז געווען) אכט און דרייסיג יאהר,
עד־תם	ביז עס האט זיך געענדיגט
כל־הדור	דאס גאנצע געשלעכט,
אנשי המלחמה	די קריגס־מענער,
מקרב המחנה	פון מיטען דעם לאגער,
כאשר נשבע יהוה להם:	ווי דער עוויגער האט געשווארען צו זיי;
15. וגם יד־יהוה	15. און אויך דעם עוויגען'ס האנד
היתה בם	איז געווען געגען זיי
להמם	זיי צו פערטילגען
מקרב המחנה	פון מיטען דעם לאגער
עד תמם:	ביז זיי האבען זיך געענדיגט.
16. ויהי	16. און עס איז געווען,
כאשר־תמו	ווען עס האבען זיך געענדיגט
כל־אנשי המלחמה	אלע קריגס־מענער
למות מקרב העם:	צו שטארבען פון מיטען דעם לאגער.
17. וידבר יהוה אלי	17. דאן האט דער עוויגער גערעדט צו מיר,
לאמר:	זאגענדיג:
18. אתה עבר היום	18. דו גייסט הייטע דורך
את־גבול מואב	די גרענעץ פון מואב,
את־ער:	(דורך) ער.
19. וקרבת	19. און דו וועסט זיך דערנעהנטערן
מול בני עמון	געגען די קינדער פון עמון;
אל־תצרם	דריק זיי ניט,
ואל־תתגר בם	און פערקריג זיך ניט מיט זיי
כי לא־אתן	דען איך וועל ניט געבען
מארץ בני־עמון	פון דעם לאנד פון די קינדער פון עמון

לך ירשה	צו דיר (אלס) ערב־טהייל,
כי־לבני־לוט	דען צו די קינדער פון לוט
נתתיה ירשה:	האב איך עס געגעבען (אלס) ערב־טהייל.
20. ארץ־רפאים	20. (אלס) לאנד פון די רפאים
תחשב אף־הוא	ווערט זי אויך גערעכענט,
רפאים ישבו־בה	רפאים האבען געוואהנט אין איהר
לפנים	פריהער,
והעמנים	און די עמונים
יקראו להם זמזמים:	רופען זיי זמזומים.
21. עם	21. א פאלק,
גדול ורב	גרויס און צאהל־רייך,
ורם כענקים	און הויך ווי די ענקים,
וישמדם יהוה	און דער עוויגער האט זיי פערטיליגט
מפניהם	פאר זיי,[1]
ויירשם	און זיי האבען זיי [2]פערטריבען,
וישבו תחתם:	און זיי האבען געוואהנט אין זייער שטעלע.
22. כאשר עשה	22. ווי ער האט געטאן
לבני עשו	צו די זיהן פון עשו,
הישבים בשעיר	וועלכע וואהנען אין שעיר,
אשר השמיד	וועלכע האבען פערטיליגט
את־החרי	דעם חורי
מפניהם	פון זיך,
ויירשם	און זיי האבען זיי [2]פערטריבען,
וישבו תחתם	און זיי האבען געוואהנט אין זייער שטעלע
עד היום הזה:	ביז דיזען טאג.
23. והעוים	23. און די עוים,
הישבים בחצרים	וועלכע וואהנען אין דערפער
עד־עזה	ביז עזה,
כפתרים	די כפתורים,
היצאים מכפתר	וועלכע זיינען [3]ארויסגעגאנגען פון כפתור,
השמידם	האבען זיי פערטיליגט,
וישבו תחתם:	און זיי האבען געוואהנט אין זייער שטעלע
24. קומו סעו	24. שטייט אויף, רייזט,
ועברו	און גייט איבער
את־נחל ארנן	דעם טייך ארנון;
ראה	זעה,

1) ד. ה. פאר די ישראל. 2) געערבט. 3) ארויסגעקומען.

נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־סִיחֹן	איך האב געגעבען אין דיין האנד סיחון,
מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן	דעם קעניג פון חשבון,
הָאֱמֹרִי	דעם אמורי,
וְאֶת־אַרְצוֹ	און זיין לאנד,
הָחֵל רָשׁ	פאנג אן, [1]ערבּ,
וְהִתְגָּר בּוֹ מִלְחָמָה׃	און פערקריג זיך מיט איהם (אין) קריג.
25. הַיּוֹם הַזֶּה	25. דיזען טאג
אָחֵל	וועל איך אנפאנגען
תֵּת פַּחְדְּךָ וְיִרְאָתְךָ	(צו) געבען דיין שרעקען און דיין פורכט[2]
עַל־פְּנֵי הָעַמִּים	איבער די פעלקער
תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם	אונטער דעם גאנצען הימעל,
אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן שִׁמְעֲךָ	וועלכע וועלען הערען דיין [3]רוף,
וְרָגְזוּ	און זיי וועלען ציטערן,
וְחָלוּ מִפָּנֶיךָ׃	און זיי וועלען זיך שרעקען פאר דיר.
26. וָאֶשְׁלַח מַלְאָכִים	26. און איך האב געשיקט באטען
מִמִּדְבַּר קְדֵמוֹת	פון דער וויסטע קדמות
אֶל־סִיחוֹן	צו סיחון,
מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן	דעם קעניג פון חשבון,
דִּבְרֵי שָׁלוֹם	(מיט) פרידענס־ווערטער,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
27. אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ	27. איך וויל גיין דורך דיין לאנד,
בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ	אימער אויף דעם וועג וועל איך גיין
לֹא אָסוּר	איך וועל ניט אפקעהרען
יָמִין וּשְׂמֹאול׃	רעכטס אדער לינקס.
28. אֹכֶל	28. שפייזע
בַּכֶּסֶף תַּשְׁבִּרֵנִי	זאלסט'ו מיר פערקויפען פיר געלד,
וְאָכַלְתִּי	דאס איך זאל עסען,
וּמַיִם	און וואסער
בַּכֶּסֶף תִּתֶּן־לִי	זאלסט'ו מיר געבען פיר געלד,
וְשָׁתִיתִי	דאס איך זאל טרינקען,
רַק אֶעְבְּרָה בְרַגְלָי׃	איך וויל נור דורכגיין [4]צו־פוס.
29. כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ־לִי	29. ווי עס האבען מיר געטאן
בְּנֵי עֵשָׂו	די זיהן פון עשו,
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר	וועלכע וואהנען אין שעיר,
וְהַמּוֹאָבִים	און די מואבים,
הַיֹּשְׁבִים בְּעָר	וועלכע וואהנען אין ער,

עַד אֲשֶׁר־אֶעֱבֹר	ביז איך וועל איבער־גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
אֶל־הָאָרֶץ	צו דעם לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	וואס דער עוויגער, אונזער גאט,
נֹתֵן לָנוּ׃	גיט אונז.
30. וְלֹא אָבָה סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן	30. אבער סיחון, דער קעניג פון חשבון, האט ניט געוואלט
הַעֲבִרֵנוּ בּוֹ	אונז צו לאזען גיין דורך איהם,
כִּי־הִקְשָׁה יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דען דער עוויגער דיין גאט, האט הארט געמאכט
אֶת־רוּחוֹ	זיין גייסט,
וְאִמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ	און ער האט [5]פעסט געמאכט זיין הארץ,
לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ	אום איהם צו געבען אין דיין האנד,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאג.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
31. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	31. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
רְאֵה הַחִלֹּתִי	זעה, איך האב אנגעפאנגען
תֵּת לְפָנֶיךָ	צו געבען פאר דיר
אֶת־סִיחֹן	סיחון
וְאֶת־אַרְצוֹ	און זיין לאנד,
הָחֵל רָשׁ	פאנג אן [1]ערבּ,
לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצוֹ׃	צו ערבען זיין לאנד.
32. וַיֵּצֵא סִיחֹן	32. און סיחון איז ארויס־געגאנגען
לִקְרָאתֵנוּ	אנטגעגען אונז,
הוּא וְכָל־עַמּוֹ	ער און זיין גאנצעס פאלק
לַמִּלְחָמָה	צום קריג
יָהְצָה׃	נאך יהץ.
33. וַיִּתְּנֵהוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	33. און דער עוויגער אונזער גאט, האט איהם געגעבען
לְפָנֵינוּ	פאר אונז,
וַנַּךְ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו	און מיר האבען געשלאגען איהם און זיינע זיהן
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ׃	און זיין גאנצעס פאלק.
34. וַנִּלְכֹּד	34. און מיר האבען בעצוואונגען
אֶת־כָּל־עָרָיו	אלע זיינע שטעדט
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
וַנַּחֲרֵם	און מיר האבען [6]פער־וויסטעט
אֶת־כָּל־עִיר מְתִם	[7]יעדע בעפעלקערטע שטאדט
וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף	און די פרויען און די קינדער,

1) נעהם בעזיטץ. 2) דאס הייסט דאס שרעק און פורכט פאר דיר. 3) הערונג. 4) אויף מיינע פיס. 5) פערשטאקט.
6) פערטיליגט, פערבאנט. 7) אדער: יעדע שטאדט; מתים והנשים והטף: מענער און די פרויען און די קינדער.

לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד׃	מיר האבען ניט איבריג־געלאזען איין איבערבלייבונג.
35. רַק הַבְּהֵמָה	35. נור די פיה
בָּזַזְנוּ לָנוּ	האבען מיר בערויבט פיר אונז
וּשְׁלַל הֶעָרִים	און דעם רויב פון די שטעדט,
אֲשֶׁר לָכָדְנוּ׃	וועלכע מיר האבען בעצוואונגען.
36. מֵעֲרֹעֵר	36. פון ערוער,
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן	וואס איז ביים ברעג פון דעם טייך ארנון,
וְהָעִיר אֲשֶׁר־בַּנַּחַל	און די שטאדט, וועלכע איז ביים טייך,
וְעַד־הַגִּלְעָד	און ביז גלעד,
לֹא הָיְתָה קִרְיָה	איז ניט געווען א שטאדט,
אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ	וועלכע איז געווען צו שטארק פאר אונז;
אֶת־הַכֹּל	אלעס
נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	האט דער עוויגער, אונזער גאט, געגעבען
לְפָנֵינוּ׃	פאר אונז.
37. רַק	37. נור
אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן	צום לאנד פון די קינדער פון עמון
לֹא קָרָבְתָּ	האסט'ו זיך ניט דערנעהנטערט,
כָּל־יַד נַחַל יַבֹּק	די גאנצע זייט פון דעם טייך יבוק
וְעָרֵי הָהָר	און די שטעדט פון דעם בארג
וְכֹל	און אלעס,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃	וואס דער עוויגער, אונזער גאט, האט פערבאטען

Cap. III. ג

1. וַנֵּפֶן	1. און מיר האבען זיך געווענדעט,
וַנַּעַל דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן	און מיר זיינען ארויפגעגאנגען דעם וועג פון בשן,
וַיֵּצֵא עוֹג	און עס איז ארויסגעגאנגען עוג,
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	דער קעניג פון בשן,
לִקְרָאתֵנוּ	אנטגעגען אונז,
הוּא וְכָל־עַמּוֹ	ער און זיין גאנצעס פאלק
לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃	צום קריג (נאך) אדרעי.
2. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	2. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
אַל־תִּירָא אֹתוֹ	דו זאלסט איהם ניט פירכטען,
כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ	דען אין דיין האנד האב איך געגעבען איהם
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק
וְאֶת־אַרְצוֹ	און זיין לאנד,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט טהאן צו איהם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווי דו האסט געטאן
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	צו סיחון, דעם קעניג פון אמורי,
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃	וועלכער וואהנט אין חשבון.
3. וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	3. און דער עוויגער, אונזער גאט, האט געגעבען
בְּיָדֵנוּ	אין אונזער האנד
גַּם אֶת־עוֹג	אויך עוג,
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	דעם קעניג פון בשן,
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק,
וַנַּכֵּהוּ	און מיר האבען איהם געשלאגען
עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ	ביז עס איז איהם ניט איבריג געבליבען
שָׂרִיד׃	איין איבערבלייבונג.
4. וַנִּלְכֹּד	4. און מיר האבען בעצוואונגען
אֶת־כָּל־עָרָיו	אלע זיינע שטעדט
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֹא הָיְתָה קִרְיָה	עס איז ניט געווען א שטאדט
אֲשֶׁר לֹא־לָקַחְנוּ	וועלכע מיר האבען ניט צוגענומען
מֵאִתָּם	פון זיי,
שִׁשִּׁים עִיר	זעכציג שטעדט
כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב	דעם גאנצען [1]געגענד ארגוב,
מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃	דאס קעניגרייך פון עוג אין בשן.
5. כָּל־אֵלֶּה	5. דיזע אלע
עָרִים בְּצֻרוֹת	(זיינען געווען) פעסטע שטעדט
חוֹמָה גְבֹהָה	(מיט) א הויכען מויער,
דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ	טהיר(ען) און ריגל(ען),
לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי	אויסער די אפענע שטעדט
הַרְבֵּה מְאֹד׃	זעהר פיל.
6. וַנַּחֲרֵם אוֹתָם	6. און מיר האבען זיי פערוויסטעט,
כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ	ווי מיר האבען געטאן
לְסִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן	צו סיחון, דעם קעניג פון חשבון,
הַחֲרֵם	פערוויסטענדיג
כָּל־עִיר מְתִם	[2]יעדע בעפעלקערטע שטאדט,
הַנָּשִׁים וְהַטָּף׃	די פרויען און די קינדער.
7. וְכָל־הַבְּהֵמָה	7. און אלע פיה
וּשְׁלַל הֶעָרִים	און דעם רויב פון די שטעדט
בַּזּוֹנוּ לָנוּ׃	האבען מיר גערויבט פיר זיך.
8. וַנִּקַּח בָּעֵת הַהִוא	8. און מיר האבען צוגענומען אין יענער צייט

1) (לאנד)־שטריך. 2) זעה בעמערקונג 7 צו פ״ 34.

אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד
מִיַּד	פון דער האנד
שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי	פון די צוויי קעניגע פון דעם אמורי,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	וואס איז אין דיזער זייט פון ירדן,
מִנַּחַל אַרְנֹן	פון דעם טייך ארנון
עַד־הַר חֶרְמוֹן׃	ביז דעם בארג חרמון.
9. צִידֹנִים	9. די צדונים
יִקְרְאוּ לְחֶרְמוֹן	רופען חרמון
שִׂרְיֹן	שריון,
וְהָאֱמֹרִי	און דער אמורי
יִקְרְאוּ־לוֹ שְׂנִיר׃	רופט איהם שניר.
10. כֹּל עָרֵי הַמִּישֹׁר	10. אלע שטעדט פון דער עבענע
וְכָל־הַגִּלְעָד	און גאנץ גלעד
וְכָל־הַבָּשָׁן	און גאנץ בשן
עַד־סַלְכָה וְאֶדְרֶעִי	ביז סלכה און אדרעי,
עָרֵי	די שטעדט
מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃	פון דעם קעניגרייך פון עוג אין בשן.
11. כִּי רַק־עוֹג	11. דען נור עוג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	דער קעניג פון בשן,
נִשְׁאַר	איז איבריג געבליבען
מִיֶּתֶר הָרְפָאִים	פון די [1]איבער־געבליבענע רפאים,
הִנֵּה עַרְשׂוֹ	זעה, זיין בעט,
עֶרֶשׂ בַּרְזֶל	איין אייזערנע בעט,
הֲלֹה הִוא	איז (נאך)
בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן	אין רבה פון די קינדער פון עמון,
תֵּשַׁע אַמּוֹת אָרְכָּהּ	ניין איילען איהר לייגג
וְאַרְבַּע אַמּוֹת	און פיער איילען
רָחְבָּהּ	איהר ברייט
בְּאַמַּת־אִישׁ׃	נאך דעם ארם פון א מאן.
12. וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	12. און דיזעס לאנד
יָרַשְׁנוּ בָּעֵת הַהִוא	האבען מיר געערבט אין יענער צייט,
מֵעֲרֹעֵר	פון ערוער,
אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן	וועלכע איז ביים טייך ארנון
וַחֲצִי הַר־הַגִּלְעָד	און די העלפט פון דעם בארג גלעד
וְעָרָיו	און זיינע שטעדט
נָתַתִּי	האב איך געגעבען

לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי׃	צום (שטאם) ראובן און צום (שטאם) גד.
13. וְיֶתֶר הַגִּלְעָד	13. און דאס איבריגע פון גלעד
וְכָל־הַבָּשָׁן	און גאנץ בשן,
מַמְלֶכֶת עוֹג	דאס קעניגרייך פון עוג,
נָתַתִּי	האב איך געגעבען
לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה	צום האלבען שטאם מנשה;
כֹּל חֶבֶל הָאַרְגֹּב	דער גאנצער געגענד פון ארגוב
לְכָל־הַבָּשָׁן	[2]מיט גאנץ בשן,
הַהוּא יִקָּרֵא	[3]דאס ווערט גערופען
אֶרֶץ רְפָאִים׃	רפאים־לאנד.
14. יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	14. יאיר, דער זוהן פון מנשה
לָקַח	האט גענומען
אֶת־כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב	דעם גאנצען געגענד ארגוב
עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי	ביז דער גרענעץ פון דעם גשורי
וְהַמַּעֲכָתִי	און דעם מעכתי,
וַיִּקְרָא אֹתָם	און ער האט זיי גערופען
עַל־שְׁמוֹ	אויף זיין נאמען,
אֶת־הַבָּשָׁן	(נעמליך) בשן (האט ער גערופען)
חַוֹּת יָאִיר	יאיר'ס דערפער
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
15. וּלְמָכִיר	15. און צו מכיר
נָתַתִּי אֶת־הַגִּלְעָד׃	האב איך געגעבען גלעד.
16. וְלָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי	16. און צום (שטאם) ראובן און צום (שטאם) גד
נָתַתִּי מִן־הַגִּלְעָד	האב איך געגעבען פון גלעד
וְעַד־נַחַל אַרְנֹן	[און] ביז דעם טייך ארנון,
תּוֹךְ הַנַּחַל וּגְבֻל	דעם מיטען פון דעם טייך און די גרענעץ
וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל	[און] ביז דעם טייך יבוק,
גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃	די גרענעץ פון די קינדער פון עמון.
17. וְהָעֲרָבָה	17. און די עבענע
וְהַיַּרְדֵּן וּגְבֻל	און דער ירדן און די גרענעץ
מִכִּנֶּרֶת	פון כנרת
וְעַד יָם הָעֲרָבָה	[און] ביז דעם מעער פון דער עבענע,
יָם הַמֶּלַח	דעם זאלץ־מעער,
תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה	אונטער די אויספלוסען פון פסגה,
מִזְרָחָה׃	געגען אסט־זייט.

1) רעסט פון די ריזען. 2) אדער: לכל הבשן ההוא, יענע גאנצע בשן ווערט גערופען א. ז. וו. 3) וועלכעס

18. ואצו אתכם	18. און איך האב אייך בעפוילען
בעת ההוא	אין יענער צייט,
לאמר	זאגענדיג:
יהוה אלהיכם	דער עוויגער, אייער גאט,
נתן לכם	האט אייך געגעבען
את־הארץ הזאת	דיזעס לאנד
לרשתה	איהר צו ערבען,
חלוצים תעברו	גערייסטעט זאלט איהר ציהען
לפני אחיכם	פאר אייערע ברידער,
בני־ישראל	די קינדער ישראל,
כל־בני־חיל :	אלע קריגס־מענער.
19. רק	19. נור
נשיכם וטפכם	אייערע פרויען און אייערע קינדער
ומקניכם	און אייערע [1]פיה,
ידעתי	—איך ווייס,
כי־מקנה רב לכם	דאס איהר האט פיל פיה —,
ישבו בעריכם	זאלען וואהנען בלייבען אין אייערע שטעדט,
אשר נתתי לכם :	וועלכע איך האב אייך געגעבען.
20. עד אשר־יניח יי	20. ביז דער עוויגער וועט לאזען רוהען
לאחיכם	[צו] אייערע ברידער,
ככם	ווי אייך,
וירשו גם־הם	און זיי וועלען אויך ערבען
את־הארץ	דאס לאנד,
אשר יהוה אלהיכם	וואס דער עוויגער, אייער גאט,
נתן להם	גיט זיי
בעבר הירדן	אין יענער זייט ירדן,
ושבתם	דאן וועט איהר זיך צוריק־קעהרען
איש לירשתו	יעדער צו זיין ערב,
אשר נתתי לכם :	וואס איך האב אייך געגעבען
21 ואת־יהושוע צויתי	21. און יהושוע האב איך בעפוילען
בעת ההוא	אין יענער צייט,
לאמר	זאגענדיג:
עיניך הראת	דיינע אויגען האבען געזעהן,
את כל־אשר עשה יהוה אלהיכם	אלעס, וואס דער עוויגער, אייער גאט, האט געטאן
לשני המלכים האלה	[2]צו דיזע צוויי קעניגע,
כן־יעשה יהוה	אזוי וועט דער עוויגער טהאן
לכל־הממלכות	[2]צו די אלע קעניגרייכען,
אשר אתה עבר	וואס דו ציהסט איבער
שמה :	דארטען.
22. לא תיראום	22. איהר זאלט זיי ניט פירכטען,
כי יהוה אלהיכם	דען דער עוויגער, אייער גאט,
הוא הנלחם לכם :	ער שטרייט פיר אייך.

ואתחנן — VAETCHANAN

23. ואתחנן אל־יהוה	23. דאן האב איך געבעטען צום עוויגען
בעת ההוא	אין יענער צייט,
לאמר :	זאגענדיג:
24. אדני יהוה	24. [3]עוויגער גאט!
אתה החלות	דו האסט אנגעפאנגען
להראות את־עבדך	צו ווייזען דיין קנעכט
את־גדלך	דיין גרויסקייט
ואת־ידך החזקה	און דיין שטארקע האנד,
אשר מי־אל	[4]דען ווער איז א גאט
בשמים ובארץ	אויף דעם הימעל און אויף הער ערד,
אשר־יעשה	וועלכער זאל טהאן
כמעשיך	ווי דיינע טהאטען
וכגבורתך :	און ווי דיין שטארקייט.
25. אעברה־נא	25. איך וויל דאך איבער־גיין
ואראה	און איך וויל זעהן
את־הארץ הטובה	דאס גוטע לאנד,
אשר בעבר הירדן	וואס איז אין יענער זייט ירדן,
ההר הטוב הזה	דיזען גוטען בארג
והלבנן :	און דעם לבנון.
26. ויתעבר יהוה בי	26. אבער דער עוויגער האט געצירנעט איבער מיר
למענכם	וועגען אייך,
ולא שמע אלי	און ער האט מיר ניט צו־געהערט;
ויאמר יהוה אלי	און דער עוויגער האט גע־זאגט צו מיר:
רב־לך	גענוג פיר דיר!
אל־תוסף דבר אלי עוד	דו זאלסט מעהר ניט ריידען צו מיר
בדבר הזה :	וועגען דיזע זאך.

1) הערדעז, פיה־הערדען. 2) מיט. 3) אדער: הערר עוויגער! נאך דעם כתיב. 4) דאס.

27. עֲלֵה ׀	27. גיי ארויף
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה	(אויף) דעם שפּיטץ פון פסגה,
וְשָׂא עֵינֶיךָ	און הייב אויף דיינע אויגען
יָמָּה וְצָפֹנָה	צו וועסט־זייט און צו נארד־זייט
וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה	און צו זיד־זייט און צו אסט־זייט,
וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ	און זעה מיט דיינע אויגען,
כִּי־לֹא תַעֲבֹר	דען דו וועסט ניט איבער־גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃	דיזען ירדן.
28. וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ	28. און בעפֿויל יהושע,
וְחַזְּקֵהוּ	און שטארק איהם,
וְאַמְּצֵהוּ	און פעסטיג איהם,
כִּי־הוּא יַעֲבֹר	דען ער וועט גיין
לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה	פאר דיזען פאלק,
וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם	און ער וועט זיי מאכען ערבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃	וועלכעס דו וועסט זעהן.
29. וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא	29. און מיר זיינען געבליבען וואהנען אין דעם טהאל
מוּל בֵּית פְּעוֹר׃	געגען בית פעור.

Cap. IV. ד

1. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל	1. און יעצט, ישראל.
שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים	הער צו די געזעטצען
וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים	און צו די רעכטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם	וועלכע איך לערען אייך
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן,
לְמַעַן תִּחְיוּ	אום איהר זאלט לעבען,
וּבָאתֶם	און איהר זאלט קומען,
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ	און איהר זאלט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה	וואס דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם	דער גאט פון אייערע עלטערן,
נֹתֵן לָכֶם׃	גיט אייך.
2. לֹא תֹסִפוּ	2. איהר זאלט ניט צולייגען
עַל־הַדָּבָר	צו דער זאך,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם	וואס איך בעפֿויל אייך,
וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ	און איהר זאלט ניט מינדערן פון איהם,
לִשְׁמֹר	[1]צו היטען
אֶת־מִצְוֹת	די געבאטען
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען, אייער גאט
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃	וועלכע איך בעפֿויל אייך.
3. עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת	3. אייערע אויגען האבען געזעהן,
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געטאן
בְּבַעַל פְּעוֹר	ביים בעל פעור,[2]
כִּי כָל־הָאִישׁ	דען יעדער מאן,
אֲשֶׁר הָלַךְ	וועלכער איז געגאנגען
אַחֲרֵי בַעַל־פְּעוֹר	נאך דעם בעל פעור,
הִשְׁמִידוֹ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	האט דער עוויגער, דיין גאט, איהם פערטיליגט
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
4. וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים	4. אבער איהר, וואס איהר האט זיך [3]צוגעבונדען
בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	אן דעם עוויגען, אייער גאט,
חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃	לעבט איהר אלע היינט.

שֵׁנִי שֵׁנִי

5. רְאֵה ׀	5. זעה
לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם	איך האב אייך געלערנט
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים	געזעטצען און רעכטען,
כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְיָ אֱלֹהָי	ווי דער עוויגער, מיין גאט האט מיך בעפֿוילען,
לַעֲשׂוֹת כֵּן	צו טהאן אזוי
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ	אין דעם לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים	וואס איהר קומט
שָׁמָּה	דארטען
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
6. וּשְׁמַרְתֶּם	6. און איהר זאלט היטען,
וַעֲשִׂיתֶם	און איהר זאלט (זיי) טהאן,
כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם	דען דאס איז אייער קלוגהייט
וּבִינַתְכֶם	און אייער פערשטאנד
לְעֵינֵי הָעַמִּים	פאר די אויגען פון די פעלקער,
אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן	וועלכע וועלען הערען
אֵת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה	דיזע אלע געזעטצען,
וְאָמְרוּ	און זיי וועלען זאגען:
רַק עַם־חָכָם וְנָבוֹן	וואהרליך, א קלוגעס און [4]פערנינפטיגעס פאלק

1) היטענדיג. 2) זעה במדבר קאפיטל כ״ה. 3) בעהעפט, אנגעשלאסען, אנגעהאנגען. 4) פערשטענדיגעס

הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה׃	איז דיזע גרויסע נאַציאָן!
7. כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל	7. דען, [1]וועער איז אַ גרויסע נאַציאָן,
אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים	וועלכע האט געטער
קְרֹבִים אֵלָיו	(אזוי) נאָהענט צו איהם,
כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ	ווי דער עוויגער, אונזער גאָט,
בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו׃	ווען נור מיר רופען צו איהם.
8. וּמִי גּוֹי גָּדוֹל	8. און וועער איז אַ גרויסע נאַציאָן,
אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם	וועלכע האט גערעכטע גע־זעטצען און רעכטען,
כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת	ווי דיזע גאַנצע לעהרע,
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן	וועלכע איך גיב
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך
הַיּוֹם׃	הייטע.
9. רַק הִשָּׁמֶר לְךָ	9. נור היט זיך,
וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד	און היט זייער דיין זעעלע,
פֶּן־תִּשְׁכַּח	דאס דו זאלסט ניט פער־געסען
אֶת־הַדְּבָרִים	די זאַכען,
אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן
וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ	און דאס זיי זאלען זיך ניט אָפּקעהרען פון דיין האַרצען
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ	אלע טעג פון דיין לעבען,
וְהוֹדַעְתָּם	און דו זאלסט זיי בעקאַנט מאַכען
לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ׃	צו דיינע קינדער און צו דיינע קינדס־קינדער.
10. יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ	10. דעם טאג, וואס דו ביסט געשטאַנען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּחֹרֵב	ביים (באַרג) חורב,
בֶּאֱמֹר יְהוָה אֵלַי	ווען דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
הַקְהֶל־לִי אֶת־הָעָם	פערזאַמעל צו מיר דאס פאָלק,
וְאַשְׁמִעֵם אֶת־דְּבָרָי	און איך וועל זיי לאָזען הערען מיינע ווערטער,
אֲשֶׁר יִלְמְדוּן	וועלכע זיי זאלען לערנען,
לְיִרְאָה אֹתִי	אום מיך צו פירכטען
כָּל־הַיָּמִים	אלע טעג,
אֲשֶׁר הֵם חַיִּים	וואס זיי לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם [2]לאנד,
וְאֶת־בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן׃	און זייערע קינדער זאלען זיי בעלעהרען.
11. וַתִּקְרְבוּן	11. און איהר האט זיך דער־נעהנטערט,
וַתַּעַמְדוּן	און איהר האט זיך גע־שטעלט
תַּחַת הָהָר	אונטער דעם באַרג,
וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ	און דער באַרג האט גע־ברענט אים פייער
עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם	ביז דעם [3]מיטען פון דעם הימעל,
חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל׃	(ביי) פינסטערניס, וואָלקען און געדיכטען וואָלקען.
12. וַיְדַבֵּר יְיָ אֲלֵיכֶם	12. און דער עוויגער האט גערעדט צו אייך
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער,
קוֹל דְּבָרִים	אַ שטימע פון ווערטער
אַתֶּם שֹׁמְעִים	האט איהר געהערט,
וּתְמוּנָה	אבער אַ געשטאַלט
אֵינְכֶם רֹאִים	האט איהר ניט געזעהן
זוּלָתִי קוֹל׃	זאַנדערן אַ שטימע.
13. וַיַּגֵּד לָכֶם	13. און ער האט אייך [4]בעקאַנט געמאַכט
אֶת־בְּרִיתוֹ	זיין בונד,
אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם	וועלכען ער האט אייך בעפוילען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן,
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים	די [5]ציעהן ווערטער,
וַיִּכְתְּבֵם	און ער האט זיי געשריבען
עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים	אויף צוויי שטיינערנע טאָוולען.
14. וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה	14. און מיר האט דער עוויגער בעפוילען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לְלַמֵּד אֶתְכֶם	אייך צו לערנען
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים	געזעטצען און רעכטען,
לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם	דאס איהר זאלט זיי טהאָן
בָּאָרֶץ	אין דעם לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דאָרטען
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
15. וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד	15. דארום זאלט איהר זיך זעהר היטען
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם	וועגען אייערע זעעלען,
כִּי לֹא רְאִיתֶם	דען איהר האט ניט געזעהן
כָּל־תְּמוּנָה	אירגענד וועלכע געשטאַלט
בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה	אין דעם טאג, ווען דער עוויגער האט גערעדט
אֲלֵיכֶם	צו אייך
בְּחֹרֵב	ביים (באַרג) חורב
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃	פון מיטען דעם פייער.
16. פֶּן־תַּשְׁחִתוּן	16. דאס איהר זאלט ניט פערדאַרבען

1) וואו. 2) ערד־באָדען. 3) האַרצען. 4) דערציילט. 5) ציעהן־געבאָטע.

וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם	און (דאס) איהר זאלט אייך (ניט) מאכען,
פֶּסֶל	א געשניצטען בילד,
תְּמוּנַת כָּל־סָמֶל	די געשטאלט פון אירגענד וועלכען געטצען־בילד,
תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה	די [1]פארם פון א [2]מאנס־פערזאן אדער א פרויענצימער.
17. תַּבְנִית	17. די פארם
כָּל־בְּהֵמָה	פון אירגענד וועלכע פיה
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ	וואס איז אויף דער ערד,
תַּבְנִית	די פארם
כָּל־צִפּוֹר כָּנָף	פון אירגענד וועלכע פויגעל מיט פליגלען,
אֲשֶׁר תָּעוּף בַּשָּׁמָיִם׃	וואס פליהט אים הימעל.
18. תַּבְנִית	18. די פארם
כָּל־רֹמֵשׂ בָּאֲדָמָה	פון אירגענד וועלכע קריכענדע אויף דער [3]ערד,
תַּבְנִית כָּל־דָּגָה	די פארם פון אירגענד וועלכען פיש,
אֲשֶׁר־בַּמַּיִם	וואס איז אים וואסער
מִתַּחַת לָאָרֶץ׃	פון אונטער דער ערד.
19. וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה	19. און דאס דו זאלסט ניט אויפהויבען דיינע אויגען צום הימעל
וְרָאִיתָ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ	און זעהן די זון
וְאֶת־הַיָּרֵחַ	און דעם [4]מאנד
וְאֶת־הַכּוֹכָבִים	און די שטערען,
כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם	דאס גאנצע העער פון דעם הימעל,
וְנִדַּחְתָּ	און דו וועסט [5]פערפיהרט ווערען,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם	און דו וועסט זיך בוקען צו זיי,
וַעֲבַדְתָּם	און דו וועסט זיי דינען,
אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט זיי צוגעטהיילט
לְכֹל הָעַמִּים	צו אלע פעלקער
תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃	אונטער דעם גאנצען הימעל.[6]
20 וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה	20. אבער אייך האט דער עוויגער גענומען,
וַיּוֹצִא אֶתְכֶם	און ער האט אייך ארויס־געפיהרט
מִכּוּר הַבַּרְזֶל	פון דעם אייזערנעם שמעלץ אויווען,
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
לִהְיוֹת לוֹ	צו זיין צו איהם
לְעַם נַחֲלָה	איין אייגענטהימליכעס פאלק,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאג[7].
21. וַיהוָה הִתְאַנַּף־בִּי	21. און איבער מיר האט דער עוויגער געצירנעט
עַל־דִּבְרֵיכֶם	[8]וועגען אייערע זאכען,
וַיִּשָּׁבַע	און ער האט געשווארען,
לְבִלְתִּי עָבְרִי	דאס איך זאל ניט איבער־גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
וּלְבִלְתִּי־בֹא	און דאס (איך) זאל ניט קומען
אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	צו דעם גוטען לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃	גיט דיר (אלס) ערב־טהייל.
22. כִּי אָנֹכִי מֵת	22. דען איך וועל שטארבען
בָּאָרֶץ הַזֹּאת	אין דיזען לאנד,
אֵינֶנִּי עֹבֵר	איך וועל ניט איבער־גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
וְאַתֶּם עֹבְרִים	אבער איהר וועט איבער־גיין,
וִירִשְׁתֶּם	און איהר וועט ערבען
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃	דיזע גוטע לאנד.
23. הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	23. היט אייך,
פֶּן־תִּשְׁכְּחוּ	דאס איהר זאלט ניט פערגעסען
אֶת־בְּרִית	דעם בונד
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען, אייער גאט,
אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם	וועלכען ער האט געשלאסען מיט אייך,
וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל	און איהר זאלט אייך (ניט) מאכען א געשניצטען בילד,
תְּמוּנַת כֹּל	די געשטאלט פון אירגענד וועלכע זאך,
אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט, האט דיר פערבאטען.
24. כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	24. דען דער עוויגער, דיין גאט,
אֵשׁ אֹכְלָה הוּא	איז א פערצעהרענדעס פייער,
אֵל קַנָּא׃	איין אייפריגער גאט.
25. כִּי־תוֹלִיד בָּנִים	25. ווען דו וועסט געבערען קינדער
וּבְנֵי בָנִים	און קינדס־קינדער,
וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ	און איהר וועט [9]זיך עלטערן אים לאנד,
וְהִשְׁחַתֶּם	און איהר וועט פערדארבען
וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל	און איהר וועט מאכען א געשניצטען בילד,
תְּמוּנַת כֹּל	די געשטאלט פון אירגענד וועלכע זאך,
וַעֲשִׂיתֶם הָרַע	און איהר וועט טהאן וואס שלעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לְהַכְעִיסוֹ׃	איהם צו [10]ערגערן.

1) געשטאלט. 2) מענליכען אדער ווייבליכען וועזען. 3) ערד־באדען. 4) לבנה. 5) פערשטויסען. 6) דיזע אלע לייכטען פיר די גאנצע וועלט, ניט פיר דיר אליין. 7) ד. ה. ווי עס איז יעצט. 8) פון אייערט־וועגען. 9) ד. ה. אלט ווערען; לאנג וואהנען. 10) ערצירנען.

26. הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם — 26. נעהם איך היינטע אַלס צייגע געגען אייך
אֶת־הַשָּׁמַיִם — דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ — און די ערד,
כִּי־אָבֹד תֹּאבֵדוּן — דאס איהר וועט פערלאָרען ווערען
מַהֵר — שנעל
מֵעַל הָאָרֶץ — פון דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים — וואס איהר גייט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן — דעם ירדן
שָׁמָּה — דאָרטען
לְרִשְׁתָּהּ — איהר צו ערבען,
לֹא־תַאֲרִיכֻן יָמִים — איהר וועט ניט לאַנג לעבען
עָלֶיהָ — אויף איהר,
כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן׃ — זאָנדערן איהר וועט פערטיליגט ווערען.
27. וְהֵפִיץ יְיָ אֶתְכֶם — 27. און דער עוויגער וועט אייך פערשפרייטען
בָּעַמִּים — אונטער די פעלקער,
וְנִשְׁאַרְתֶּם — און איהר וועט איבריג־בלייבען
מְתֵי מִסְפָּר — אַ (קליינע) צאַהל מענשען
בַּגּוֹיִם — אונטער די נאַציאָנען,
אֲשֶׁר יְנַהֵג יְיָ אֶתְכֶם — וואס דער עוויגער וועט אייך פיהרען
שָׁמָּה׃ — דאָרטען.
28. וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם — 28. און איהר וועט דאָרט דינען
אֱלֹהִים — געטער,
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם — דאס ווערק פון מענשען־הענד,
עֵץ וָאֶבֶן — האָלץ און שטיין,
אֲשֶׁר לֹא־יִרְאוּן — וועלכע זעהן ניט,
וְלֹא יִשְׁמְעוּן — און הערען ניט,
וְלֹא יֹאכְלוּן — און עסען ניט,
וְלֹא יְרִיחֻן׃ — און שמעקען ניט.
29. וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם — 29. און איהר וועט זוכען פון דאָרט
אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ — דעם עוויגען, [1]דיין גאָט,
וּמָצָאתָ — און דו וועסט (איהם) געפינען,
כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ — דען דו וועסט איהם [2]זוכען
בְּכָל־לְבָבְךָ — מיט דיין גאַנצען האַרצען
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ — און מיט דיין גאַנצע זעעלע.
30. בַּצַּר לְךָ — 30. ווען [3]דיר וועט אייננ זיין,
וּמְצָאוּךָ — [4]און דיר וועלען טרעפען
כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה — דיזע אַלע זאַכען
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים — אין די שפּעטערע צייטען,
וְשַׁבְתָּ — דאַן [5]וועסט'ו זיך צוריק־קעהרען
עַד־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ — [6]צו דעם עוויגען, דיין גאָט,
וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ׃ — און דו וועסט הערען אין זיין שטימע.
31. כִּי אֵל רַחוּם — 31. דען אַ באַרם־הערציגער גאָט
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ — איז דער עוויגער, דיין גאָט,
לֹא יַרְפְּךָ — ער וועט דיך ניט [7]אָפּלאָזען,
וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ — און ער וועט דיך ניט פער־דאַרבען,
וְלֹא יִשְׁכַּח — און ער וועט ניט פערגעסען
אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ — דעם בונד פון דיינע עלטערן
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם׃ — וואס ער האָט געשוואָרען צו זיי.
32. כִּי שְׁאַל־נָא — 32. דען פרעג דאָך
לְיָמִים רִאשֹׁנִים — וועגען די [8]פריהעריגע צייטען,
אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ — וועלכע זיינען געוועזען פאַר דיר,
לְמִן־הַיּוֹם — פון דעם טאָג אָן,
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים ׀ — וואס דער עוויגער האָט בעשאַפען
אָדָם — אַ מענשען
עַל־הָאָרֶץ — אויף דער ערד,
וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם — און פון איין ענד פון דעם הימעל
וְעַד־קְצֵה הַשָּׁמָיִם — ביז דעם (אַנדער) ענד פון דעם הימעל,
הֲנִהְיָה — איז דען [9]געוועזען
כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה — ווי דיזע גרויסע זאַך,
אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ׃ — אָדער איז דען געהערט געוואָרען דערגלייכען?
33. הֲשָׁמַע עָם — 33. האָט דען אַ פאָלק געהערט
קוֹל אֱלֹהִים — גאָטעס שטימע
מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ — ריידענדיג פון מיטען דעם פייער,
כַּאֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ אַתָּה — ווי דו האָסט געהערט,
וַיֶּחִי׃ — און איז לעבען געבליבען?
34. אוֹ ׀ הֲנִסָּה אֱלֹהִים — 34. אָדער האָט דען איין גאָט געפּרופט,
לָבוֹא — צו קומען,
לָקַחַת לוֹ גוֹי — זיך צו נעהמען אַ נאַציאָן
מִקֶּרֶב גּוֹי — פון מיטען איין אַנדער נאַציאָן
בְּמַסֹּת — מיט פּרופונגען,
בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים — מיט צייכענס און מיט וואונדער

1) אייער. 2) פערלאַנגען, פאָרשען. 3) דו וועסט זיין אין נויטה. 4) דען עס וועלען דיר טרעפען. 5) זאָלסט־
6) ביז. 7) פערלאָזען. 8) ערשטע טעג. 9) געשעהן.

ובמלחמה	און מיט קריג
וביד חזקה	און מיט א שטארקע האנד
ובזרוע נטויה	און מיט איין אויסגע־שטרעקטען ארם[1]
ובמוראים גדלים	און מיט גרויסע פורכט־בארקייטען,
ככל	ווי אלעס,
אשר־עשה לכם	וואס פיר אייך האט געטאן
יהוה אלהיכם	דער עוויגער, אייער גאט,
במצרים	אין מצרים
לעיניך:	פיר דיינע אויגען.
35. אתה הראת	35. דיר איז עס געוויזען געווארען
לדעת	צו וויסען,
כי יי הוא האלהים	דאס דער עוויגער איז דער גאט,
אין עוד מלבדו:	עס איז מעהר ניטא אויסער איהם.
36. מן־השמים	36. פון דעם הימעל
השמיעך את־קלו	האט ער דיר געלאזט הערען זיין שטימע,
ליסרך	אום דיך צו [2]בעלעהרען,
ועל־הארץ	און אויף דער ערד
הראך	האט ער דיר געוויזען
את־אשו הגדולה	זיין גרויסען פייער,
ודבריו שמעת	און זיינע רייד האסט'ו געהערט
מתוך האש:	פון מיטען דעם פייער.
37. ותחת כי אהב	37. און דאפיר, ווייל ער האט געליבט
את־אבתיך	דיינע עלטערן,
ויבחר בזרעו	און ער האט ערוועהלט [אין] [3]זיין זאמען
אחריו	נאך איהם,
ויוצאך בפניו	דארום האט ער [4]זעלבסט דיך ארויסגעפיהרט
בכחו הגדול	מיט זיין גרויסע מאכט
ממצרים:	פון מצרים.
38. להוריש גוים	38. אום צו פערטרייבען פעלקער,
גדלים ועצמים ממך	גרעסערע און שטארקערע אלס דו,
מפניך	פאר דיר,
להביאך	דיך צו ברייננגען
לתת־לך את־ארצם	דיר צו געבען זייער לאנד
נחלה	(אלס) ערב.
כיום הזה:	ווי דיזען טאג.[5]
39. וידעת היום	39. דארום זאלסט'ו וויסען הייטע,
והשבת אל־לבבך	און דו זאלסט זיך נעהמען צום הערצען,
כי יי הוא האלהים	דאס דער עוויגער איז דער גאט
בשמים ממעל	אים הימעל פון אויבען
ועל־הארץ מתחת	און אויף דער ערד פון אונטען,
אין עוד:	עס איז מעהר ניטא.
40. ושמרת	40. און דו זאלסט היטען
את־חקיו	זיינע געזעטצען
ואת־מצותיו	און זיינע געבאטען,
אשר אנכי מצוך	וועלכע איך בעפעהל דיר
היום	הייטע,
אשר ייטב לך	אום עס זאל דיר גוט זיין,
ולבניך אחריך	און דיינע קינדער נאך דיר,
ולמען תאריך ימים	און אום דו זאלסט לאנג לעבען
על־האדמה	אויף דעם לאנד,
אשר יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער, דיין גאט
נתן לך	גיט דיר,
כל־הימים:	אלע צייט.
שלישי	שלישי
41. אז יבדיל משה	41. דאן האט משה אב־געשיידעט
שלש ערים	דריי שטעדט
בעבר הירדן	פון דיזער זייט ירדן,
מזרחה שמש:	געגען זאנען־אויפגאנג.[6]
42. לנס שמה	42. דאס דארטען זאל ענטלויפען
רוצח	א מערדער,
אשר ירצח	וועלכער וועט מארדען
את־רעהו	זיין נעכסטען
בבלי־דעת	[8]אהן וויסען,
והוא לא־שנא לו	[9]און ער איז קיין פיינד צו איהם
מתמל שלשם	פון געסטערן (און) פאר־געסטערן,
ונס	און ער זאל ענטלויפען
אל־אחת מן־הערים האל	צו איינע פון דיזע שטעדט,
וחי:	און ער זאל לעבען בלייבען.
43. את־בצר במדבר	43. בצר אין דער וויסטע,
בארץ המישר	אים לאנד פון דער עבענע,
לראובני	פון דעם (שטאם) ראובן,

1) ד. ה. עפענטליך. 2) רעכט צו־ווייזען. 3) זייער. 4) אדער: בפניו, מיט זיין געזיכט, אנוועזענהייט.
5) ד. ה. ווי עס איז יעצט געשעהן. 6) ד. ה. אסט־זייט. 7) דעם צווייטען. 8) אונגערן. 9) וועהרענד ער א. ז. וו.

וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד	און ראמות אין גלעד
לַגָּדִי	פון דעם (שטאַם) גד,
וְאֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן	און גולן אין בשן
לַמְנַשִּׁי׃	פון דעם (שטאַם) מנשה.
44. וְזֹאת הַתּוֹרָה	44. און דיזעס איז די לעהרע
אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה	וועלכע משה האט געלייגט
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פאר די קינדער ישראל.
45. אֵלֶּה הָעֵדֹת	45. דיזע זיינען די צייגנים
וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די געזעטצען און די רעכטען,
אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה	וועלכע משה האט גערעדט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃	ווען זיי זיינען ארויסגעגאַנגען פון מצרים.
46. בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	46. אין דיזער זייט ירדן,
בַּגַּיְא	אין דעם טהאַל,
מוּל בֵּית פְּעוֹר	געגען בית פעור,
בְּאֶרֶץ סִיחֹן	אין דעם לאַנד פון סיחון,
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דעם קעניג פון אמורי,
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן	וועלכער וואָהנט אין חשבון
אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה	וועלכען משה האט געשלאָגען
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל,
בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃	ווען זיי זיינען ארויסגעגאַנגען פון מצרים.
47. וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ	47. און זיי האבען געערבט זיין לאַנד
וְאֶת אֶרֶץ ׀ עוֹג	און דאס לאַנד פון עוג,
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	דעם קעניג פון בשן,
שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי	די צוויי קעניגע פון אמורי,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	וועלכע זיינען אין דיזער זייט ירדן,
מִזְרַח שָׁמֶשׁ׃	(געגען) זונען־אויפגאַנג.
48. מֵעֲרֹעֵר	48. פון ערוער,
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־ נַחַל אַרְנֹן	וואס איז ביים ברעג פון דעם טייך ארנון
וְעַד־הַר שִׂיאֹן	און ביז דעם באַרג שיאון,
הוּא חֶרְמוֹן׃	דאס איז חרמון.
49. וְכָל־הָעֲרָבָה	49. און די גאַנצע עבענע,
עֵבֶר הַיַּרְדֵּן	דיזע זייט ירדן
מִזְרָחָה	געגען (זאָנען)־אויפגאַנג.
וְעַד יָם הָעֲרָבָה	און ביז דעם מעער פון דער עבענע,
תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה	אונטער די אויספליסען פון פסגה.

CAP. V.

ה

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	1. און משה האט גערופען
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	[צו] גאַנץ ישראל,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הער, ישראל,
אֶת־הַחֻקִּים	די געזעטצען
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר	וועלכע איך רייד
בְּאָזְנֵיכֶם	פאר אייערע אויערען
הַיּוֹם	הייטע,
וּלְמַדְתֶּם אֹתָם	און איהר זאלט זיי לערנען,
וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם׃	און איהר זאלט היטען זיי צו טהאָן.
2. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	2. דער עוויגער אונזער גאט,
כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית	האט געשלאָסען מיט אונז אַ בונד
בְּחֹרֵב׃	ביים (באַרג) חורב.
3. לֹא אֶת־אֲבֹתֵינוּ	3. [1]ניט מיט אונזערע עלטערן
כָּרַת יְהוָה	האט דער עוויגער געשלאָסען
אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת	דיזען בונד,
כִּי אִתָּנוּ	זאנדערן [2]מיט אונז,
אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹה הַיּוֹם כֻּלָּנוּ חַיִּים׃	וואס מיר לעבען אַלע הייטע היר.
4. פָּנִים ׀ בְּפָנִים	4. געזיכט צו געזיכט
דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם	האט דער עוויגער גערעדט מיט אייך
בָּהָר	אויף דעם באַרג,
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃	פון מיטען דעם פייער.
5. אָנֹכִי עֹמֵד	5. — איך בין געשטאַנען
בֵּין־יְהוָה וּבֵינֵיכֶם	צווישען דעם עוויגען און צווישען אייך
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לְהַגִּיד לָכֶם	אייך בעקאַנט צו מאַכען
אֶת־דְּבַר יְהוָה	דעם עוויגען׳ס וואָרט,
כִּי יְרֵאתֶם	דען איהר האט זיך געפירכטעט
מִפְּנֵי הָאֵשׁ	פאר דעם פייער,
וְלֹא־עֲלִיתֶם בָּהָר	און איהר זייט ניט אויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג,—
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:

1) אדער: ניט (נור) מיט א. ז. וו. 2) אדער: (אויך) מיט אונז.

6. אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — 6. איך בין דער עוויגער, דיין גאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ — וואס איך האב דיך ארויס-געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם — פון דעם לאנד מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים׃ — פון קנעכט-הויז.
7. לֹא־יִהְיֶה לְךָ — 7. עס זאל ניט זיין ביי דיר
אֱלֹהִים אֲחֵרִים — אנדערע געטער
עַל־פָּנָי׃ — פאר מיין געזיכט.[1]
8. לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ — 8. דו זאלסט דיר ניט מאכען
פֶסֶל ׀ — א געשניצטען בילד,
כָּל־תְּמוּנָה — קיין געשטאלט,
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם — וואס איז אים הימעל
מִמַּעַל — פון אויבען,
וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ — אדער וואס איז אויף דער ערד
מִתָּחַת — פון אונטען,
וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם — אדער וואס איז אים וואסער
מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ — פון אונטער דער ערד.
9. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם — 9. דו זאלסט זיך ניט בוקען צו זיי,
וְלֹא תָעָבְדֵם — און דו זאלסט זיי ניט דינען
כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — דען איך, דער עוויגער דיין גאט,
אֵל קַנָּא — בין איין אייפריגער גאט
פֹּקֵד עֲוֺן אָבֹת — (וועלכער) [2]דערמאנט די זינד פון עלטערן
עַל־בָּנִים — אויף קינדער
וְעַל־שִׁלֵּשִׁים — און אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים — און אויף דעם פירטען (געשלעכט)
לְשֹׂנְאָי׃ — צו די, וואס האסען מיר.[3]
10. וְעֹשֶׂה חֶסֶד — 10. און (איך) טהוא גנאדע
לַאֲלָפִים — צו דעם טויזענדסטען (געשלעכט)
לְאֹהֲבַי — צו די, וואס ליבען מיך,
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָי׃ — און צו די, וואס היטען מיינע געבאטע.[4]
11. לֹא תִשָּׂא — 11. דו זאלסט ניט ארויס-שפרעכען
אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — דעם נאמען פון דעם עוויגען דיין גאט
לַשָּׁוְא — [5]אומזאנסט.
כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה — דען דער עוויגער וועט ניט [6]לאזען אונבעשטראפט
אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא — דעם, וואס וועט ארויס-שפרעכען
אֶת־שְׁמוֹ — זיין נאמען
לַשָּׁוְא׃ — [5]אומזאנסט.
12. שָׁמוֹר — 12. היט
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת — דעם רוהע-טאג
לְקַדְּשׁוֹ — איהם צו הייליגען,
כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — ווי דער עוויגער, דיין גאט האט דיך בעפוילען.
13. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד — 13. זעקס טעג זאלסט'ו ארבייטען
וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ — און דו זאלסט טהאן אלע דיינע ארבייט;
14. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי — 14. אבער דער זיבענטער טאג
שַׁבָּת ׀ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ — איז א רוהע טאג צום עוויגען דיין גאט,
לֹא תַעֲשֶׂה — דו זאלסט ניט טהאן
כָל־מְלָאכָה — קיין ארבייט,
אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ — דו און דיין זוהן און דיין טאכטער
וְעַבְדְּךָ־וַאֲמָתֶךָ — און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ — און דיין אקס און דיין אייזעל
וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ — און אלע דיינע פיה
וְגֵרְךָ — און דיין פרעמדער,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ — וועלכער איז אין דיינע [7]טויערען,
לְמַעַן יָנוּחַ — אום עס זאל רוהען
עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ — דיין קנעכט און דיין דינסט,
כָּמוֹךָ׃ — ווי דו.
15. וְזָכַרְתָּ — 15. און דו זאלסט געדיינקען
כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ — דאס א קנעכט ביסט'ו געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם — אים לאנד מצרים,
וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — און דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך ארויסגעפיהרט
מִשָּׁם — פון דארט
בְּיָד חֲזָקָה — מיט א שטארקע האנד
וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה — און מיט איין אויסגע-שטרעקטען ארם,
עַל־כֵּן — דארום
צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — האט דיך בעפוילען דער עוויגער, דיין גאט,
לַעֲשׂוֹת — צו מאכען
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת׃ — דעם רוהע-טאג.
16. כַּבֵּד — 16. בעעהר
אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ — דיין פאטער און דיין מוטער,
כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — ווי דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך בעפוילען
לְמַעַן ׀ יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ — [8]אום דיינע טעג זאלען זיך פערלייגגערן
וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ — און אום דיר זאל גוט זיין
עַל הָאֲדָמָה — אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לָךְ׃ — גיט דיר.

1) ד. ה. אויסער מיר. 2) בעשטראפט. 3) ד. ה. אויב דער דריטער און פירטער געשלעכט זיינען אויך זינדיג.
4) ד. ה. אויב זיי זיינען פרום. 5) צום פאלשען. 6) רייין, אונשולדיג האלטען. 7) ד. ה. אין דיין שטאט. 8) אום דו
[illegible].

17. לֹא תִּרְצָח	17. דו זאלסט ניט מארדען.
וְלֹא תִּנְאָף	און דו זאלסט ניט עהע ברעכען.
וְלֹא תִּגְנֹב	און דו זאלסט ניט שטוילען.
וְלֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ	און דו זאלסט ניט בעצייגען געגען דיין נעכסטען
עֵד שָׁוְא׃	[1] א פאלשע צייגניס.
18. וְלֹא תַחְמֹד	18. און דו זאלסט ניט געלוסטען
אֵשֶׁת רֵעֶךָ	די פרוי פון דיין נעכסטען,
וְלֹא תִתְאַוֶּה	און דו זאלסט ניט געלוסטען
בֵּית רֵעֶךָ	דאס הויז פון דיין נעכסטען
שָׂדֵהוּ	זיין פעלד
וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ	און זיין קנעכט און זיין דינסט,
שׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ	זיין אקס און זיין אייזעל
וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃	און אלעס, וואס געהערט צו דיין נעכסטען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	19. דיזע ווערטער
דִּבֶּר יְהוָה	האט דער עוויגער גערעדט
אֶל־כָּל־קְהַלְכֶם	צו אייער גאנצע פער־זאמלונג
בָּהָר	אויף דעם בארג
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער,
הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל	דעם וואלקען און דעם דיקען וואלקען,
קוֹל גָּדוֹל	(מיט) [2] א גרויסע שטימע,
וְלֹא יָסָף	און ער האט מעהר ניט (גערעדט),
וַיִּכְתְּבֵם	און ער האט זיי געשריבען
עַל־שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים	אויף צוויי שטיינערנע טאוולען,
וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃	און ער האט זיי געגעבען צו מיר.
20. וַיְהִי	20. און עס איז געווען,
כְּשָׁמְעֲכֶם	ווי איהר האט געהערט
אֶת־הַקּוֹל	די שטימע
מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ	פון מיטען דער פינסטערניס
וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ	[3] און דער בארג האט גע־ברענט אים פייער,
וַתִּקְרְבוּן אֵלַי	דאן האט איהר זיך דער־נעהנטערט צו מיר,
כָּל־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם	אלע הייפטער פון אייערע שטאמען
וְזִקְנֵיכֶם׃	און אייערע עלטעסטע.
21. וַתֹּאמְרוּ	21. און איהר האט געזאגט:
הֵן	זעה,

הֶרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט, האט אונז געוויזען
אֶת־כְּבֹדוֹ	זיין עהרע
וְאֶת־גָּדְלוֹ	און זיין גרויסקייט,
וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ	און זיין שטימע האבען מיר געהערט
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער,
הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ	דיזען טאג האבען מיר געזעהן,
כִּי־יְדַבֵּר אֱלֹהִים	דאס דער עוויגער קען ריידען
אֶת־הָאָדָם	מיט דעם מענשען,
וָחָי׃	און ער זאל לעבען בלייבען.
22. וְעַתָּה	22. אבער יעצט,
לָמָּה נָמוּת	ווארום זאלען מיר שטארבען?
כִּי תֹאכְלֵנוּ	דען עס וועט אונז פער־צעהרען
הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת	דיזער גרויסער פייער,
אִם־יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ	אויב מיר ווילען מעהר הערען
אֶת־קוֹל יְיָ אֱלֹהֵינוּ	די שטימע פון דער עוויגען אונזער גאט
עוֹד	נאך אמאל,
וָמָתְנוּ׃	דאן ווילען מיר שטארבען.
23. כִּי מִי כָל־בָּשָׂר	23. דען [4] וואו איז [5] א לעבע־דיגעס וועזען,
אֲשֶׁר שָׁמַע	וואס האט געהערט
קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים	די שטימע פון דעם לעבע־דיגען גאט
מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ	ריידענדיג פון מיטען דעם פייער,
כָּמֹנוּ	ווי מיר,
וַיֶּחִי׃	און איז לעבען געבליבען?
24. קְרַב אַתָּה	24. דערנעהנטער זיך דו,
וּשְׁמָע	און הער
אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	אלעס, וואס דער עוויגער, אונזער גאט, וועט זאגען,
וְאַתְּ ׀ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ	און דו וועסט ריידען צו אונז
אֵת כָּל־אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	אלעס, וואס דער עוויגער, אונזער גאט, וועט ריידען
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְשָׁמַעְנוּ	און מיר ווילען (עס) הערען
וְעָשִׂינוּ׃	און מיר ווילען טהאן.
25. וַיִּשְׁמַע יְהוָה	25. און דער עוויגער האט געהערט
אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם	די שטימע פון אייערע ווערטער,

1) (אלס) פאלשער צייגע. 2) מעכטיגע, הויכע. 3) וועהרענד. 4) ווער. 5) אירגענד פליישליכעס.

בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי	ווען איהר האט גערעדט צו מיר;
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
שָׁמַעְתִּי	איך האב געהערט
אֶת־קוֹל	די שטימע
דִּבְרֵי הָעָם הַזֶּה	פון די ווערטער פון דיזען פאלק,
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ	וואס זיי האבען גערעדט צו דיר;
הֵיטִיבוּ	זיי האבען גוט (גערעדט)
כָּל־אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃	אלעס, וואס זיי האבען גערעדט.
26. מִי־יִתֵּן	26. ווער וואלט געבען[1]
וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם	דאס עס זאל בייזיי זיין דיזע הארץ,
לְיִרְאָה אֹתִי	מיך צו פירכטען,
וְלִשְׁמֹר	און צו היטען
אֶת־כָּל־מִצְוֺתַי	אלע מיינע געבאטע
כָּל־הַיָּמִים	אלע צייט,
לְמַעַן יִיטַב לָהֶם	אום עס זאל זיי גוט זיין
וְלִבְנֵיהֶם	און זייערע קינדער
לְעֹלָם׃	אויף עוויג.
27. לֵךְ אֱמֹר לָהֶם	27. גיי, זאג זיי:
שׁוּבוּ לָכֶם	קעהרט אייך צוריק
לְאָהֳלֵיכֶם׃	צו אייערע געצעלטען.
28. וְאַתָּה	28. און דו
פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי	שטיי היר ביי מיר,
וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ	און איך וועל ריידען צו דיר
אֵת כָּל־הַמִּצְוָה	דאס גאנצע געבאט
וְהַחֻקִּים	און די געזעטצען
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם	וועלכע דו זאלסט זיי לעהרען,
וְעָשׂוּ בָאָרֶץ	דאס זיי זאלען (זיי) טהאן אים לאנד,
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם	וואס איך גיב זיי
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
29. וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת	29. און איהר זאלט היטען צו טהאן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם	ווי דער עוויגער, אייער גאט, האט אייך בעפוילען,
לֹא תָסֻרוּ	איהר זאלט ניט אפקעהרען
יָמִין וּשְׂמֹאל׃	רעכטס אדער לינקס.
30. בְּכָל־הַדֶּרֶךְ	30. אויף דעם גאנצען וועג[2]
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם	וואס דער עוויגער, אייער גאט, האט אייך בעפוילען,
תֵּלֵכוּ	זאלט איהר גיין,
לְמַעַן תִּחְיוּן	אום איהר זאלט לעבען,
וְטוֹב לָכֶם	און אייך זאל גוט זיין,
וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים	און איהר זאלט לאנג לעבען
בָּאָרֶץ	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן׃	וואס איהר וועט ערבען.

Cap. VI. ו

1. וְזֹאת הַמִּצְוָה	1. און דיזעס איז דאס געבאט
הַחֻקִּים	די געזעטצען
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	וועלכע דער עוויגער, אייער גאט, האט בעפוילען,
לְלַמֵּד אֶתְכֶם	אייך צו לעהרען
לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ	(זיי) צו טהאן אין דעם לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
2. לְמַעַן תִּירָא	2. אום דו זאלסט פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו	אלע זיינע געזעטצען
וּמִצְוֺתָיו	און זיינע געבאטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ	וואס איך בעפויל דיך,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ	דו און דיין זוהן און דיין זוהן'ס זוהן,
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ	אלע טעג פון דיין לעבען,
וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ	און אום דו זאלסט לאנג לעבען.
3. וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל	3. און דו זאלסט הערען, ישראל,
וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת	און דו זאלסט היטען צו טהאן,
אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ	אום דיר זאל גוט זיין,
וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד	און אום איהר זאלט זיך זעהר מעהרען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי עס האט גערעדט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פון דיינע עלטערן
לָךְ	צו דיר,
אֶרֶץ	א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג.

1) ד. ה. הלואי. 2) ד. ה. אין גאנצען ווי דער עוויגער האט בעפוילען.

שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
4. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	4. הער ישראל,
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	[1]דער עוויגער איז אונזער גאט,
יְהוָה ׀ אֶחָד :	דער עוויגער איז אייגער.
5. וְאָהַבְתָּ	5. און דו זאלסט ליבען
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאנצע זעעלע
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ :	און מיט דיין גאנצען פערמעגען.
6. וְהָיוּ	6. און עס זאלען זיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
עַל־לְבָבֶךָ :	אויף דיין הארצען.
7. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ	7. און דו זאלסט זיי [2]איינשארפען [צו] דיינע קינדער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם	און דו זאלסט ריידען וועגען זיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצטסט אין דיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אין וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך (שלאפען),
וּבְקוּמֶךָ :	און ווען דו שטייסט אויף
8. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת	8. און דו זאלסט זיי אנבינדען אלס צייכען
עַל־יָדֶךָ	אויף דיין האנד,
וְהָיוּ לְטֹטָפֹת	און זיי זאלען זיין צו [3]שטעטרען־בענדער
בֵּין עֵינֶיךָ :	צווישען דיינע אויגען.
9. וּכְתַבְתָּם	9. און דו זאלסט זיי אנשרייבען
עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ	אויף די פאסטען פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ :	און אין דיינע טויערען.
10. וְהָיָה	10. און עס וועט זיין,
כִּי־יְבִיאֲךָ ׀ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיך ברייגגען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ	וואס ער האט געשווארען צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לָתֶת לָךְ	דיר צו געבען
עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת	גרויסע און גוטע שטעדט,
אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ :	וועלכע דו האסט ניט געבויט.

11. וּבָתִּים	11. און הייזער
מְלֵאִים כָּל־טוּב	פול מיט אלעם גוטען,
אֲשֶׁר לֹא־מִלֵּאתָ	וועלכע דו האסט ניט געפילט,
וּבֹרֹת חֲצוּבִים	און אויסגעהאקטע ברונענס
אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ	וועלכע דו האסט ניט אויסגעהאקט,
כְּרָמִים וְזֵיתִים	וויין־גערטנער און אייל־בוימער,
אֲשֶׁר לֹא־נָטָעְתָּ	וועלכע דו האסט ניט געפלאנצט,
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען,
וְשָׂבָעְתָּ :	און דו וועסט זאט ווערען.
12. הִשָּׁמֶר לְךָ	12. (דאן) זאלסט'ו זיך היטען
פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה	דאס דו זאלסט ניט פערגעסען דעם עוויגען,
אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ	וועלכער האט דיך ארויסגעפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
מִבֵּית עֲבָדִים :	פון קנעכט־הויז.
13. אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	13. דעם עוויגען, דיין גאט,
תִּירָא	זאלסט'ו פירכטען,
וְאֹתוֹ תַעֲבֹד	און איהם זאלסט'ו דינען,
וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ :	און ביי זיין נאמען זאלסט'ו שווערען.
14. לֹא תֵלְכוּן	14. איהר זאלט ניט גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאך אנדערע געטער,
מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים	פון די געטער פון די פעלקער,
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם :	וועלכע זיינען ארום אייך.
15. כִּי אֵל קַנָּא	15. דען איין אייפריגער גאט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	איז דער עוויגער, דיין גאט,
בְּקִרְבֶּךָ	צווישען דיר,
פֶּן־יֶחֱרֶה	אום עס זאל ניט ברענען
אַף־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער צארן פון דעם עוויגען, דיין גאט,
בָּךְ	איבער דיר,
וְהִשְׁמִידְךָ	און ער וועט דיך פערטילגען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה :	פון דער פלעכע פון דער ערד.
16. לֹא תְנַסּוּ	16. איהר זאלט ניט פרופען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם	ווי איהר האט (איהם) גע־פרופט
בַּמַּסָּה :	אין מסה.
17. שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן	17. איהר זאלט היטען
אֶת־מִצְוֹת	די געבאטען

1) אדער דער עוויגער, אונזער גאט. 2) איינג'חזר'ן, איינאיבען. 3) תפלין של ראש.

יהוה אלהיכם	פון דעם עוויגען, אייער גאט
ועדתיו וחקיו	און זיינע צייגנים און זיינע געזעטצען
אשר צוך:	וועלכע ער האט דיך בעפוילען.
18. ועשית	18. און דו זאלסט טהאן
הישר והטוב	דאס רעכטע און דאס גוטע
בעיני יהוה	אין דעם עוויגען'ס אויגען,
למען ייטב לך	אום דיר זאל גוט זיין,
ובאת	און דו זאלסט קומען,
וירשת	און דו זאלסט ערבען
את הארץ הטבה	דאס גוטע לאנד,
אשר נשבע יהוה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לאבתיך:	צו דיינע עלטערן.
19. להדף	19. צו פערשטויסען
את כל איביך	אלע דיינע פיינדע
מפניך	פון דיר,
כאשר דבר יהוה:	ווי דער עוויגער האט גערעדט.
20. כי ישאלך בנך	20. ווען דיין זוהן וועט דיך פרעגען
מחר	[1]מארגען,
לאמר	זאגענדיג:
מה העדת	וואס איז די צייגניס
והחקים והמשפטים	און די געזעטצען און די רעכטע,
אשר צוה יהוה אלהינו אתכם:	וועלכע דער עוויגער, אונזער גאט, האט אייך בעפוילען?
21. ואמרת לבנך	21. דאן זאלסט'ו זאגען צו דיין זוהן:
עבדים היינו לפרעה	קנעכט זיינען מיר געוועזען ביי פרעה
במצרים	אין מצרים
ויציאנו יי ממצרים	און דער עוויגער האט אונז ארויסגעפיהרט פון מצרים
ביד חזקה:	מיט א שטארקע האנד.
22. ויתן יהוה	22. און דער עוויגער האט [2]געגעבען
אתת ומפתים	צייכענס און וואונדער,
גדלים ורעים	גרויסע און שלעכטע,
במצרים	אין מצרים,
בפרעה ובכל ביתו	איבער פרעה און איבער זיין גאנצעס הויז,
לעינינו:	פאר אונזערע אויגען.
23. ואותנו	23. און אונז
הוציא משם	האט ער ארויסגעפיהרט פון דארט,
למען הביא אתנו	אום אונז אריינצובריינגען,
לתת לנו	אונז צו געבען
את הארץ	דאס לאנד,
אשר נשבע	וואס ער האט געשווארען
לאבתינו:	צו אונזערע עלטערן.
24. ויצונו יהוה	24. און דער עוויגער האט אונז בעפוילען
לעשות	צו טהאן
את כל החקים האלה	דיזע אלע געזעטצען,
ליראה	צו פירכטען
את יהוה אלהינו	דעם עוויגען, אונזער גאט,
לטוב לנו	אום אונז זאל גוט זיין
כל הימים	אלע צייטען,
לחיתנו כהיום הזה:	אונז דאס לעבען צו ערהאלטען, ווי דיזען טאג.
25 וצדקה תהיה לנו	25. און עס וועט פיר אונז [3]זיין א גערעכטיגקייט,
כי נשמר לעשות	ווען מיר וועלען היטען צו טהאן
את כל המצוה הזאת	דיזעס גאנצע געבאט
לפני יהוה אלהינו	פאר דעם עוויגען, אונזער גאט,
כאשר צונו:	ווי ער האט אונז בעפוילען.

CAP. VII. ז

שביעי	שביעי
1. כי יביאך יהוה אלהיך	1. ווען דער עוויגער דיין גאט וועט דיך בריינגען
אל הארץ	אין דאס לאנד,
אשר אתה בא שמה	וואס דו [4]קומסט דארטען
לרשתה	איהר צו ערבען,
ונשל גוים רבים	און ער וועט [5]ארויסווארפען פילע נאציאנען
מפניך	פאר דיר,
החתי והגרגשי	דעם חתי און דעם גרגשי,
והאמרי והכנעני	און דעם אמורי און דעם כנעני,
והפרזי והחוי	און דעם פריזי און דעם חוי
והיבוסי	און דעם יבוסי,
שבעה גוים	זיבען נאציאנען,
רבים ועצומים ממך	גרעסערע און שטארקערע אלס דו.
2 ונתנם יי אלהיך	2. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט זיי געבען

1) ד. ה. אין די קינפטיגע צייט. 2) געטאן. 3) זיין גערעכענט אלס גערעכטיגקייט. 4) געהסט. 5) ארויס-טרייבען.

לפניך	פאר דיר,
והכיתם	און דו וועסט זיי שלאגען,
החרם תחרים אתם	זאלסט'ו זיי אין גאנצען פערוויסטען,
לא־תכרת להם	דו זאלסט ניט שליסען מיט זיי
ברית	א בונד,
ולא תחנם :	און דו זאלסט זיי ניט בעגנאדיגען.
3. ולא תתחתן בם	3. און דו זאלסט זיך ניט פערשוועגערען מיט זיי,
בתך	דיין טאכטער
לא־תתן לבנו	זאלסט'ו ניט געבען צו זיין זוהן,
ובתו	און זיין טאכטער
לא־תקח לבנך :	זאלסט'ו ניט נעהמען פיר דיין זוהן.
4. כי־יסיר את־בנך	4. דען ער וועט מאכען אפ־קעהרען דיין זוהן
מאחרי	[1]פון מיר,
ועבדו	און זיי וועלען דינען
אלהים אחרים	אנדערע געטער,
וחרה אף־יהוה בכם	און דעם עוויגען'ס צארן וועט ברענען געגען אייך,
והשמידך מהר :	און ער וועט דיך שנעל פערטילגען.
5. כי־אם־כה תעשו	5. זאנדערן אזוי זאלט איהר טהאן
להם	צו זיי:
מזבחתיהם תתצו	זייערע אלטארען זאלט איהר [2]צושטויסען,
ומצבתם תשברו	און זייערע שטאנד־זיילען זאלט איהר [3]צוברעכען,
ואשיריהם תגדעון	און זייערע [4]לינדען־בוימער זאלט איהר אויסהאקען,
ופסיליהם	און זייערע געשניצטע בילדער
תשרפון באש :	זאלט איהר פערברענען אים פייער.
6. כי עם קדוש אתה	6. דען דו ביסט א הייליגעס פאלק
ליהוה אלהיך	צום עוויגען, דיין גאט,
בך בחר	דיך האט ערוועהלט
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאט,
להיות לו	צו זיין צו איהם
לעם סגלה	אלס [5]אייגענטהימליכעס פאלק
מכל העמים	פון אלע פעלקער,
אשר על־פני האדמה :	וועלכע זיינען אויף דער פלעכע פון דער ערד.
7. לא מרבכם	7. ניט ווייל איהר זייט מעהר
מכל־העמים	אלס אלע פעלקער
חשק יהוה בכם	האט דער עוויגער אייך [6]בעגעהרט,
ויבחר בכם	און ער האט אייך ערוועהלט
כי־אתם המעט	דען איהר זייט די ווייניגסטע
מכל־העמים :	פון אלע פעלקער.
8. כי	8. זאנדערן,
מאהבת יהוה אתכם	ווייל דער עוויגער ליבט אייך
ומשמרו	און ווייל ער היט
את־השבעה	דעם שוואור,
אשר נשבע	וואס ער האט געשווארען
לאבתיכם	צו אייערע עלטערן,
הוציא יהוה אתכם	האט דער עוויגער אייך ארויסגעפיהרט
ביד חזקה	מיט א שטארקע האנד,
ויפדך	און ער האט דיך אויסגע־לייזט
מבית עבדים	פון קנעכט־הויז,
מיד פרעה	פון דער האנד פון פרעה,
מלך־מצרים :	דעם קעניג פון מצרים.
9. וידעת	9. דארום זאלסט'ו וויסען,
כי־יהוה אלהיך	דאס דער עוויגער, דיין גאט
הוא האלהים	איז דער גאט,
האל הנאמן	דער [7]טרייער גאט,
שמר הברית והחסד	(וועלכער) היט דעם בונד און די גנאדע
לאהביו	צו די, וואס ליבען איהם,
ולשמרי מצותו	און צו די, וואס היטען זיינע געבאטע,
לאלף דור :	(ביז) צום טויזענדסטען געשלעכט.
10. ומשלם לשנאיו	10. און ער בעצאהלט צו זיינע האסערס
אל־פניו	אין [8]זיין געזיכט,
להאבידו	אום [9]איהם צו פערניכטען,
לא יאחר לשנאו	ער פערזאמט ניט (צו בעצאהלען) צו זיין האסער,
אל־פניו	אין זיין געזיכט
ישלם־לו :	בעצאהלט ער איהם.
11. ושמרת	11. און דו זאלסט היטען
את־המצוה	דאס געבאט
ואת־החקים	און די געזעטצען
ואת־המשפטים	און די רעכטען,
אשר אנכי מצוך	וועלכע איך בעפויל דיך
היום	הייטע
לעשותם :	זיי צו טהאן.

1) פון נאכצופאלגען מיר. 2) צופרעכען, צושטערן, צופיצלען. 3) צושמעטערן. 4) געטצען־וועלדער. 5) טהייערעס, בעזאנדערעס. 6) געלוסט, פערלאנגט. 7) וואהרהאפטיגער. 8) זייער; זעה רש"י. 9) זיי.

עקב

AYKEB.

12. והיה |	12. און עס וועט זיין,
עקב תשמעון	דאפיר, ווייל איהר וועט געהארכען
את המשפטים האלה	דיזע רעכטען,
ושמרתם	און איהר וועט היטען,
ועשיתם אתם	און איהר וועט זיי טהאן,
ושמר יי אלהיך לך	דארום וועט דער עוויגער, דיין גאט, היטען פיר דיר
את־הברית	דעם בונד
ואת־החסד	און די גנאדע,
אשר נשבע לאבתיך	וועלכע ער האט געשווארען צו דיינע עלטערן.
13. ואהבך	13. און ער וועט דיך ליבען,
וברכך	און ער וועט דיך בענשען,
והרבך	און ער וועט דיך מעהרען,
וברך פרי־בטנך	און ער וועט בענשען די פרוכט פון דיין לייב[1]
ופרי־אדמתך	און די פרוכט פון דיין לאנד,
דגנך	דיינע [2]קארן
ותירשך ויצהרך	און דיין מאסט און דיין אייל
שגר־אלפיך	[3]דאס געווארפענע פון דיינע רינדער
ועשתרת צאנך	און [3]די פערמעהרונג פון דיינע שאף,
על האדמה	אויף דעם לאנד,
אשר־נשבע	וואס ער האט געשווארען
לאבתיך	צו דיינע עלטערן
לתת לך :	דיר צו געבען.
14. ברוך תהיה	14. דו וועסט זיין געבענשט
מכל־העמים	(מעהר) אלס אלע פעלקער,
לא־יהיה בך	עס וועט ניט זיין אונטער דיר
עקר ועקרה	איין אונפרוכטבארער אדער איין אונפרוכטבארע[4]
ובבהמתך :	און (אויך ניט) אונטער דיינע פיה.
15. והסיר יהוה ממך	15. און דער עוויגער וועט [5]דערווייטערן פון דיר
כל־חלי	יעדע קראנקהייט,
וכל־מדוי מצרים הרעים	און אלע שלעכטע [6]וויטאגען פון מצרים,
אשר ידעת	וועלכע דו ווייסט,
לא ישימם בך	וועט ער זיי ניט לייגען אויף דיך,
ונתנם בכל־שנאיך :	זאנדערן ער וועט זיי געבען אויף אלע דיינע האסערס.
16. ואכלת	16. און דו זאלסט פער־צעהרען
את־כל־העמים	די אלע פעלקער,
אשר יהוה אלהיך	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נתן לך	גיט דיר;
לא־תחוס עינך	דיין אויג זאל ניט שוינען
עליהם	אויף זיי,
ולא תעבד	און דו זאלסט ניט דינען
את־אלהיהם	זייערע געטער,
כי־מוקש הוא לך :	דען עס איז א פאל־שטריק פאר דיר.
17. כי תאמר בלבבך	17. ווען דו וועסט [7]זאגען אין דיין הארצען:
רבים הגוים האלה	דיזע פעלקער זיינען מעהר
ממני	אלס איך,
איכה אוכל	ווי וועל איך קענען
להורישם :	זיי פערטרייבען?
18. לא תירא מהם	18. (אבער) דו זאלסט זיך ניט פירכטען פאר זיי:
זכר תזכר	דו זאלסט גערדיינקען,
את אשר־עשה יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער דיין גאט האט געטאן
לפרעה	צו פרעה
ולכל־מצרים :	און צו גאנץ מצרים.
19. המסת הגדלת	19. די גרויסע פרופונגען,
אשר־ראו עיניך	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן,
והאתת והמפתים	און די צייכענס און די וואונדער
והיד החזקה	און די שטארקע האנד
והזרע הנטויה	און דער אויסגעשטרעקטער ארם,
אשר הוצאך	(מיט) וועלכע דיך האט ארויסגעפיהרט
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאט.
כן־יעשה יי אלהיך	אזוי וועט דער עוויגער דיין גאט טהאן
לכל־העמים	צו אלע פעלקער,
אשר־אתה ירא	וואס דו פירכטעסט זיך
מפניהם :	פאר זיי.
20. וגם את־הצרעה	20. און אויך די [8]הארניסע
ישלח יהוה אלהיך	וועט דער עוויגער דיין גאט אנשיקען
בם	אויף זיי,

1) ד. ה. קינדער. 2) געטריידע. 3) דער צוו־וואוקס. 4) ד. ה. א מאן אדער א פרוי וועלכע קענען קיינע קינדער האבען. 5) אוועגנעהמען, אבשאפען. 6) שמערצען, קראנקהייטען. 7) טראכטען. 8) גיפטיגע פליג.

עַד־אֲבֹד	ביז עס וועלען פערלארען ווערען
הַנִּשְׁאָרִים	די איבריג־געבליבענע
וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃	און די פערבארגענע פאר דיר.
21 לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם	21. דו זאלסט זיך ניט [1]שרעקען פאר זיי,
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דען דער עוויגער, דיין גאט,
בְּקִרְבֶּךָ	איז צווישען דיר,
אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃	א גרויסער און פורכט־בארער גאט.
22 וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	22. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט [2]ארויסווארפען
אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל	דיזע פעלקער
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר
מְעַט מְעָט	ביסלעכווייז,
לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר	דו וועסט זיי ניט קענען פערניכטען שנעל,
פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ	אום עס זאלען זיך ניט מעהרען געגען דיר
חַיַּת הַשָּׂדֶה׃	די טהירען פון'ם פעלד.
23 וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	23. אבער דער עוויגער דיין גאט וועט זיי געבען
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה	און ער וועט זיי [3]צוטומלען (דורך) א גרויסען [4]טומעל
עַד הִשָּׁמְדָם׃	ביז זיי וועלען פערטיליגט ווערען.
24 וְנָתַן מַלְכֵיהֶם	24. און ער וועט געבען זייערע קעניגע
בְּיָדֶךָ	אין דיין האנד,
וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם	און דו וועסט פערניכטען זייער נאמען
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם	פון אונטער דעם הימעל,
לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ	קיין מאן וועט זיך ניט שטעלען
בְּפָנֶיךָ	פאר דיר,
עַד הִשְׁמִדְךָ אֹתָם׃	ביז דו וועסט זיי פערטילגען
25 פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם	25. די געשניצטע בילדער פון זייערע געטער
תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ	זאלט איהר פערברענען אים פייער;
לֹא־תַחְמֹד	דו זאלסט ניט געלוסטען
כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם	(דאס) זילבער און גאלד, (וואס איז) אויף זיי,
וְלָקַחְתָּ לָךְ	דאס דו זאלסט (עס) נעהמען פיר דיך,
פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ	אום דו זאלסט ניט [5]געשטרויכעלט ווערען דאדורך,
כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃	דען עס איז דער [6]אפשיי פון דעם עוויגען, דיין גאט
26 וְלֹא־תָבִיא	26. און דו זאלסט ניט בריינ־גען
תּוֹעֵבָה	איין [6]אפשיי
אֶל־בֵּיתֶךָ	אין דיין הויז,
וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ	זאנסט וועסט'ו זיין [7]פערבאנט ווי ער;
שַׁקֵּץ ׀ תְּשַׁקְּצֶנּוּ	דו זאלסט עס [8]פערעקלען,
וְתַעֵב ׀ תְּתַעֲבֶנּוּ	און דו זאלסט עס פער־אפשייען,
כִּי־חֵרֶם הוּא׃	דען עס איז פערבאנט.

CAP. VIII. ח

1 כָּל־הַמִּצְוָה	1. דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת	זאלט איהר היטען צו טהאן,
לְמַעַן תִּחְיוּן	אום איהר זאלט לעבען
וּרְבִיתֶם	און איהר זאלט זיך מעהרען,
וּבָאתֶם	און איהר זאלט קומען,
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ	און איהר זאלט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם׃	צו אייערע עלטערן.
2 וְזָכַרְתָּ	2. און דו זאלסט געדיינקען
אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ	דעם גאנצען וועג,
אֲשֶׁר הוֹלִיכֲךָ	וואס דיך האט געפיהרט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה	[9]דיזע פערציג יאהר
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
לְמַעַן עַנֹּתְךָ	אום דיך צו פייניגען,
לְנַסֹּתְךָ	דיך צו פרופען,
לָדַעַת	צו וויסען,
אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ	וואס אין דיין הארצען איז,
הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָו	אויב דו וועסט היטען זיינע געבאטען
אִם־לֹא׃	אדער ניט.
3 וַיְעַנְּךָ	3. און ער האט דיך [10]געפייניגט,
וַיַּרְעִבֶךָ	און ער האט דיך געלאזען הונגערן,
וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן	און ער האט דיר געגעבען עסען דעם מן,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ	וועלכען דו האסט ניט געוואוסט,
וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ	און דיינע עלטערן האבען ניט געוואוסט,
לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ	אום דיר צו לאזען וויסען,
כִּי	דאס

1) צובראכען ווערען. 2) ארויסטרייבען. 3) פערווירען. 4) פערווירונג. 5) אריינפאלען אין פאל־שטריק.
6) אונווירדיגקייט. 7) פערפלוכט; באנן. 8) פעראכטען, פער'מיאוס'ן. 9) שוין. 10) דעמיטהיגט.

לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ	ניט אויף ברויט אליין
יִחְיֶה הָאָדָם	קען דער מענש לעבען,
כִּי	זאָנדערן
עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְיָ	אויף אלעס וואס דעם עוויגען׳ס מויל ברייננגט ארויס
יִחְיֶה הָאָדָם׃	קען דער מענש לעבען.[1]
4. שִׂמְלָתְךָ	4. דיין קלייד
לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ	איז ניט [2]אלט געוואָרען אויף דיר,
וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה	און דיין פוס איז ניט געשוואָלען געוואָרען
זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃	[3]דיזע פערציג יאָהר.
5. וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ	5. דארום זאלסט׳ו וויסען אין דיין הארצען,
כִּי כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ	דאס אַזוי ווי אַ מאַן שטראָפט
אֶת־בְּנוֹ	זיין זוהן,
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃	(אַזוי) שטראָפט דיך דער עוויגער דיין גאָט.
6. וְשָׁמַרְתָּ	6. און דו זאלסט היטען
אֶת־מִצְוֹת	די געבאָטען
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו	צו גיין אין זיינע וועגען,
וּלְיִרְאָה אֹתוֹ׃	און איהם צו פירכטען.
7. כִּי יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	7. דען דער עוויגער, דיין גאָט,
מְבִיאֲךָ	ברייננגט דיך
אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה	אין אַ גוטעם לאַנד,
אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם	אַ לאַנד פון טייכען וואסער;
עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת	קוועלען אין [4]טיפע־קוועלען
יֹצְאִים	געהען ארויס
בַּבִּקְעָה וּבָהָר׃	אים טהאָל און אים באַרג.
8. אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה	8. אַ לאַנד פון ווייץ און גערשטען
וְגֶפֶן וּתְאֵנָה	און וויין־שטאָק(ען) און פייגען בוים(ער)
וְרִמּוֹן	און גראַנאַט־עפּעל,
אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ	אַ לאַנד פון אייל־בוים(ער) און האָניג.
9. אֶרֶץ	9. אַ לאַנד,
אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת	וואס ניט אין אַרמוטה
תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם	וועסט׳ו אין איהר עסען ברויט,
לֹא־תֶחְסַר כֹּל בָּהּ	ניכטס וועט דיר פעהלען אין איהר;
אֶרֶץ	אַ לאַנד,
אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל	וואס איהרע שטיינער זיינען אייזען,
וּמֵהֲרָרֶיהָ	און פון איהרע בערג

תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת׃	וועסט׳ו אויסהאַקען קופּער.
10. וְאָכַלְתָּ	10. און ווען דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ	און דו וועסט זאַט ווערען,
וּבֵרַכְתָּ	דאַן זאלסט׳ו [5]בענשען
אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה	[6]וועגען דאס גוטע לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃	וואס ער האָט דיר געגעבען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
11. הִשָּׁמֶר לְךָ	11. היט זיך,
פֶּן־תִּשְׁכַּח	דאס דו זאלסט ניט פערגעסען.
אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו	ניט צו היטען זיינע געבאָטען,
וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו	און זיינע רעכטען און זיינע געזעטצען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפֿויל דיך
הַיּוֹם׃	הייטע.
12. פֶּן־תֹּאכַל	12. דאס, ווען דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ	און דו וועסט זאַט ווערען,
וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה	און גוטע הייזער וועסט׳ו בויען,
וְיָשָׁבְתָּ׃	און דו וועסט (זיי) בעוואָהנען.
13. וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ	13. און דיינע רינדער און דיינע שאָף
יִרְבְּיֻן	וועלען זיך מעהרען,
וְכֶסֶף וְזָהָב	און גאָלד און זילבער
יִרְבֶּה־לָּךְ	וועט זיך ביי דיר מעהרען,
וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃	און אַלעס, וואס איז ביי דיר וועט זיך מעהרען.
14. וְרָם לְבָבֶךָ	14. דאס דיין הארץ זאל זיך (ניט) ערהויבען,
וְשָׁכַחְתָּ	און דו זאלסט (ניט) פערגעסען
אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
הַמּוֹצִיאֲךָ	וועלכער האָט דיך ארויסגעפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט־הויז.
15. הַמּוֹלִיכְךָ	15. וועלכער האָט דיך געפיהרט
בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא	אין דער גרויסען און פורכטבאַרען וויסטע
נָחָשׁ שָׂרָף	(וואו עס זיינען דאָ) שלאַנגען ברענענדע שלאַנג(ען)
וְעַקְרָב	און שקאָרפּיאָנ(ען)
וְצִמָּאוֹן	און [7]טרוקענהייט,

1) ד. ה. גאָט קען ערנעהרען דעם מענשען מיט וואס איהם געפעלט. 2) פערפוילט. 3) שוין. 4) פלוטהען; אונטער אירדישע (וואַסער). 5) לויבען, פּרייזען, דאַנקען. 6) פיר. 7) דורשטיגעס לאַנד, דיררע.

אֲשֶׁר אֵין־מָיִם	וואו עס איז קיין וואַסער דאַ,
הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם	וועלכער האט דיר אַרויס־געבראַכט וואַסער
מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃	פון דעם [1]קיזעל־פעלזען.
16. הַמַּאֲכִלְךָ מָן	16. וועלכע האט דיר געגע־בען עסען מן
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ	וואס דיינע עלטערן האבען ניט געוואוסט
לְמַעַן עַנֹּתְךָ	אום דיך צו [2]פייניגען,
וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ	און אום דיך צו פרופען,
לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ׃	אום דיך גוטעס צו טהאָן אין דיין צוקונפט.
17. וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ	17. און (דאס) דו זאלסט [3](ניט) זאגען אין דיין האַרץ:
כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי	מיין קראַפט און די שטאַרקייט פון מיין האַנד
עָשָׂה לִי	האט מיר [4]ערווארבען
אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃	דיזעס פערמעגען.
18. וְזָכַרְתָּ	18. זאנדערן דו זאלסט געדיינקען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ	דען ער איז עס, וועלכער גיט דיר קראַפט,
לַעֲשׂוֹת חָיִל	צו ערווערבען פערמעגען;
לְמַעַן הָקִים	אום אופצושטעלען
אֶת־בְּרִיתוֹ	זיין בונד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע	וועלכען ער האט געשוואָרן
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאג.[5]
19. וְהָיָה	19. און עס וועט זיין,
אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח	אויב דו וועסט פערגעסען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהָלַכְתָּ	און דו וועסט גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאך אַנדערע געטער,
וַעֲבַדְתָּם	און דו וועסט זיי דינען,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם	און דו וועסט זיך בוקען צו זיי,
הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם	האב איך אייך געוואַרענט היינטע,
כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃	דאס איהר וועט פערלאָרען ווערען.
20. כַּגּוֹיִם	20. ווי די פעלקער,
אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד	וועלכע דער עוויגער פער־ניכטעט
מִפְּנֵיכֶם	פאר אייך,
כֵּן תֹּאבֵדוּן	אַזוי וועט איהר פערלאָרען ווערען,
עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן	דאפיר ווייל איהר הערט ניט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	צו די שטימע פון דעם עוויגען, אייער גאָט.

CAP. IX. ט

1. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	1. הער ישראל!
אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם	דו גייסט היינטע איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
לָבֹא	אום צו קומען,
לָרֶשֶׁת גּוֹיִם	צו ערבען פעלקער
גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמֶּךָּ	גרעסערע און שטאַרקערע אַלס דו,
עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת	גרויסע און בעפעסטיגטע שטעדט
בַּשָּׁמָיִם׃	ביז אין הימעל.
2. עַם־גָּדוֹל וָרָם	2. אַ גרויסע און אַ הויכע פאָלק,
בְּנֵי עֲנָקִים	קינדער פון די ענקים,
אֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ	(פון) וועלכע דו ווייסט,
וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ	און דו האסט געהערט:
מִי יִתְיַצֵּב	ווער קען זיך שטעלען
לִפְנֵי בְּנֵי עֲנָק׃	פאַר די קינדער פון ענק.
3. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	3. דארום זאלסט'ו היינטע וויסען,
כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאס דער עוויגער, דיין גאט,
הוּא הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ	ער, וועלכער גייט פאר דיר,
אֵשׁ אֹכְלָה	איז אַ ברענענדעס פייער,
הוּא יַשְׁמִידֵם	ער וועט זיי פערטילגען,
וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ	און ער וועט זיי אונטער־טהעניג מאַכען פאר דיר,
וְהוֹרַשְׁתָּם	און דו וועסט זיי פערטרייבען
וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר	און דו וועסט זיי פערניכטען שנעל,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ לָךְ׃	ווי דער עוויגער האט גע־רעדט צו דיר.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
4. אַל תֹּאמַר	4. דו זאלסט ניט זאגען
בִּלְבָבְךָ	אין דיין האַרצען,
בַּהֲדֹף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט זיי פערשטויסען
מִלְּפָנֶיךָ	פאר דיר,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בְּצִדְקָתִי	דורך מיין גערעכטיגקייט
הֱבִיאַנִי יְהוָה	האט מיך דער עוויגער געבראַכט,
לָרֶשֶׁת	צו ערבען

1) קיזעל־האַרטעל פעלזען. 2) דעמיטהיגען. 3) דאס געהט אויף די אויבערשטע ווערטער פון תאכל וכ'ו ירם לבבך וכ"ו ואמרת בלבבך. 4) אויפגעטאָן. 5) ד. ה. ווי עס איז יעצט געשעהן.

אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזעס לאנד.
וּבְרִשְׁעַת	און וועגען די [1]אונגערעכטיגקייט
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	פון דיזע פעלקער
יְיָ מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ׃	פערטרייבט זיי דער עוויגער פאר דיר.
5. לֹא בְצִדְקָתְךָ	5. ניט וועגען דיין גערעכטיגקייט
וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ	און וועגען די [2]אויפריכטיגקייט פון דיין הארצען,
אַתָּה בָא	קומסט'ו,
לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצָם	צו ערבען זייער לאנד.
כִּי בְּרִשְׁעַת ׀	זאנדערן וועגען די [1]אונגערעכטיגקייט
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	פון דיזע נאציאנען
יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם	פערטרייבט זיי דער עוויגער דיין גאט
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
וּלְמַעַן הָקִים	און אום אויפצושטעלען
אֶת־הַדָּבָר	די זאך,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃	צו יצחק און צו יעקב.
6. וְיָדַעְתָּ	6. און דו זאלסט וויסען,
כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ	דאס ניט וועגען דיין גערעכטיגקייט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ	גיט דיר דער עוויגער, דיין גאט,
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת	דיזע גוטע לאנד
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען;
כִּי	דען
עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה	דו ביסט א הארט-נעקיגעס פאלק.
7. זְכֹר אַל־תִּשְׁכַּח	7. געדיינק, דו זאלסט ניט פערגעסען,
אֵת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ	[3]וואס דו האסט ערצירנעט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
לְמִן־הַיּוֹם	פון דעם טאג אן,
אֲשֶׁר־יָצָאתָ	וואס דו ביסט ארויסגעגאנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
עַד־בֹּאֲכֶם	ביז איהר זייט געקומען
עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה	ביז דיזען ארט,
מַמְרִים הֱיִיתֶם	זייט איהר ווידערשפענסטיג געוועזן
עִם־יְהוָה׃	געגען דעם עוויגען.
8. וּבְחֹרֵב	8. און אין חורב
הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה	האט איהר ערצירנעט דעם עוויגען,
וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם	און דער עוויגער האט געצירנעט איבער אייך,
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃	אייך צו פערטילגען.
9. בַּעֲלֹתִי הָהָרָה	9. ווען איך בין ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג,
לָקַחַת	צו נעהמען
לוּחֹת הָאֲבָנִים	די שטיינערנע טאוולען,
לוּחֹת הַבְּרִית	די טאוולען פון דעם בונד,
אֲשֶׁר־כָּרַת יְיָ עִמָּכֶם	וועלכע דער עוויגער האט געשלאסען מיט אייך,
וָאֵשֵׁב בָּהָר	און איך בין געזעסען אויף דעם בארג
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה	און פערציג נעכט,
לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי	ברויט האב איך ניט געגעסען
וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי׃	און וואסער האב איך ניט געטרונקען.
10. וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי	10. און דער עוויגער האט געגעבען צו מיר
אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינערנע טאוולען
כְּתֻבִים	געשריבען
בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים	מיט גאטעס פינגער,
וַעֲלֵיהֶם	און אויף זיי (איז געוועזן)
כְּכָל־הַדְּבָרִים	[ווי] די אלע ווערטער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ עִמָּכֶם	וועלכע דער עוויגער האט גערעדט מיט אייך
בָּהָר	אויף דעם בארג
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער
בְּיוֹם הַקָּהָל׃	אין דעם טאג פון דער פערזאמלונג.
11. וַיְהִי	11. און עס איז געוועזן
מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם	אם ענדע פון פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה	און פערציג נעכט,
נָתַן יְהוָה אֵלַי	האט דער עוויגער געגעבען צו מיר
אֶת־שְׁנֵי לֻחֹת הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינערנע טאוולען
לֻחוֹת הַבְּרִית׃	די טאוולען פון דעם בונד.
12. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	12. דאן האט דער עוויגער געזאגט צו מיר:
קוּם	שטעה אויף,
רֵד מַהֵר מִזֶּה	גיי שנעל ארונטער פון היר

1) גאטלאזיגקייט. 2) רעכטשאפענהייט, גראדעהייט. 3) ווי.

כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ	דען פערדארבען האט דיין פאלק,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וואס דו האסט ארויס־געפיהרט
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
סָרוּ מַהֵר	זיי האבען אבגעקעהרט שנעל
מִן־הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוִּיתִם	וואס איך האב זיי בעפוילען
עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃	זיי האבען זיך געמאכט א געגאסענע (קאלב).
13. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	13. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה	איך האב געזעהן דיזעס פאלק,
וְהִנֵּה	און זעה,
עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא.	עס איז א הארט-נעקיגעס פאלק.
14. הֶרֶף מִמֶּנִּי	14. לאז אב פון מיר,
וְאַשְׁמִידֵם	און איך וועל זיי פערטילגען
וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם	און איך וועל אבמעקען זייער נאמען
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם	פון אונטער דעם הימעל,
וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ	און איך וועל דיך מאכען
לְגוֹי־עָצוּם וָרָב מִמֶּנּוּ	צו א שטארקערן און צאהל־רייכערען פאלק פון איהם.[1]
15. וָאֵפֶן	15. און איך האב זיך געווענדעט,
וָאֵרֵד מִן־הָהָר	און איך בין ארונטער גע־גאנגען פון דעם בארג,
וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ	[2]און דער בארג האט גע־ברענט אים פייער,
וּשְׁנֵי לוּחֹת הַבְּרִית	און די צוויי טאוולען פון דעם בונד
עַל שְׁתֵּי יָדָי׃	אויף מיינע ביידע הענד.
16. וָאֵרֶא	16. און איך האב געזעהן
וְהִנֵּה חֲטָאתֶם	דאס איהר האט געזינדיגט
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט,
עֲשִׂיתֶם לָכֶם	איהר האט אייך געמאכט
עֵגֶל מַסֵּכָה	א געגאסענע קאלב,
סַרְתֶּם מַהֵר	איהר האט אבגעקעהרט שנעל
מִן־הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֶתְכֶם׃	וואס דער עוויגער האט אייך בעפוילען.
17. וָאֶתְפֹּשׂ	17. און איך האב אנגענומען
בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת	[אין] די צוויי טאוולען,
וָאַשְׁלִכֵם	און איך האב זיי ארויס־געווארפען
מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי	פון מיינע ביידע הענד,
וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם׃	און איך האב זיי צובראכען פאר אייערע אויגען.
18. וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְיָ	18. דאן האב איך זיך גע־ווארפען פאר דעם עוויגען
כָּרִאשֹׁנָה	ווי דאס ערשטע מאל,
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה	און פערציג נעכט,
לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי	ברויט האב איך ניט געגעסען,
וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי	און וואסער האב איך ניט געטרונקען,
עַל כָּל־חַטַּאתְכֶם	וועגען אלע אייערע זינד,
אֲשֶׁר חֲטָאתֶם	וואס איהר האט געזינדיגט,
לַעֲשׂוֹת הָרַע	צו טהאן וואס שלעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין דעם עוויגען׳ס אויגען
לְהַכְעִיסוֹ׃	אום איהם צו ערצירנען.
19. כִּי יָגֹרְתִּי	19. דען איך האב זיך גע־פירכטעט
מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה	פאר דעם צארן און דעם גרים־צארן,
אֲשֶׁר קָצַף יְיָ עֲלֵיכֶם	וואס דער עוויגער האט גע־צירנעט איבער אייך,
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם	אייך צו פערטילגען;
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי	און דער עוויגער האט מיר צוגעהערט
גַּם בַּפַּעַם הַהִוא׃	אויך יענעס מאל
20. וּבְאַהֲרֹן	20. און איבער אהרן
הִתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד	האט דער עוויגער זעהר געצירנעט,
לְהַשְׁמִידוֹ	איהם צו פערטילגען,
וָאֶתְפַּלֵּל	און איך האב געבעטען
גַּם־בְּעַד אַהֲרֹן	אויך פיר אהרן
בָּעֵת הַהִוא׃	אין יענער צייט.
21. וְאֶת־חַטַּאתְכֶם	21. און אייער זינד־(ווערק),
אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם	וואס איהר האט געמאכט,
אֶת־הָעֵגֶל	דאס קאלב,
לָקַחְתִּי	האב איך גענומען,
וָאֶשְׂרֹף אֹתוֹ ׀ בָּאֵשׁ	און איך האב עס פערברענט אים פייער,
וָאֶכֹּת אֹתוֹ	און איך האב עס צושטויסען
טָחוֹן הֵיטֵב	גוט צומאלענדיג,
עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעָפָר	ביז עס איז געווארען דין צו שטויב,
וָאַשְׁלִךְ אֶת־עֲפָרוֹ	און איך האב געווארפען זיין שטויב
אֶל־הַנַּחַל	אין דעם טייך,
הַיֹּרֵד מִן־הָהָר׃	וועלכער [3]געהט ארונטער פון דעם בארג.
22. וּבְתַבְעֵרָה	22. און אין תבערה
וּבְמַסָּה	און אין מסה

1) ד. ה. אלס דיזעס פאלק. 2) וועהרענד. 3) פליסט.

וּבְקִבְרֹת הַתַּאֲוָה	און אין קברות התאוה
מַקְצִפִים הֱיִיתֶם	האט איהר ערצירנעט
אֶת־יְהֹוָה׃	דעם עוויגען.
23. וּבִשְׁלֹחַ יְיָ אֶתְכֶם	23. און ווען דער עוויגער האט אייך געשיקט
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון קדש ברנע,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
עֲלוּ	געהט אויף,
וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ	און ערבט דאס לאנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם	וואס איך האב אייך געגעבען,
וַתַּמְרוּ	דאן זייט איהר געוועזען ווידער־שפעניסטיג
אֶת־פִּי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען, אייער גאט,
וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ	און איהר האט איהם ניט געגלויבט,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ׃	און איהר האט ניט צוגע־הערט זיין שטימע.
24. מַמְרִים הֱיִיתֶם	24. ווידער־שפעניסטיגע זייט איהר געוועזען
עִם־יְהֹוָה	געגען דעם עוויגען
מִיּוֹם דַּעְתִּי אֶתְכֶם׃	פון דעם טאג אן, וואס איך ווייס אייך.
25. וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְיָ	25. און איך האב זיך גע־וואָרפען פאר דעם עוויגען
אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם	די פערציג טעג
וְאֶת־אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה	און די פערציג נעכט,
אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי	וועלכע איך האב זיך גע־וואָרפען,[1]
כִּי־אָמַר יְהֹוָה	דען דער עוויגער האט געזאגט
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃	אייך צו פערטילגען.
26. וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהֹוָה	26. און איך האב געבעטען צום עוויגען,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
אֲדֹנָי יֱהֹוִה	העער, עוויגער!
אַל־תַּשְׁחֵת	דו זאלסט ניט פערדארבען
עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ	דיין פאלק און דיין ערב,
אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגָדְלֶךָ	וועלכע דו האסט אויסגע־לייזט מיט דיין גרויסקייט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ	וועלכע דו האסט ארויס־געפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
בְּיָד חֲזָקָה׃	מיט א שטארקע האנד.
27. זְכֹר לַעֲבָדֶיךָ	27. געדיינק [וועגען] דיינע קנעכט,
לְאַבְרָהָם	[וועגען] אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	[וועגען] יצחק און [וועגען] יעקב,
אַל־תֵּפֶן	דו זאלסט זיך ניט ווענדען
אֶל־קְשִׁי הָעָם הַזֶּה	צו די הארטקייט פון דיזעם פאלק
וְאֶל־רִשְׁעוֹ	און צו זיין שלעכטקייט
וְאֶל־חַטָּאתוֹ׃	און צו זיין זינד.
28. פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ	28. אום עס זאל ניט זאגען דאס לאנד,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ מִשָּׁם	וואס דו האסט אונז ארויס־געפיהרט פון דארט:
מִבְּלִי יְכֹלֶת יְהֹוָה	ווייל דער עוויגער קען ניט
לַהֲבִיאָם אֶל־הָאָרֶץ	זיי צו ברייגגען אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם	וואס ער האט גערעדט צו זיי
וּמִשִּׂנְאָתוֹ אוֹתָם	און ווייל ער האסט זיי,
הוֹצִיאָם	האט ער זיי ארויסגעפיהרט
לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר׃	זיי צוטויטען אין דער וויסטע
29. וְהֵם עַמְּךָ	29. און זיי זיינען (דאך) דיין פאלק
וְנַחֲלָתֶךָ	און דיין ערב,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וועלכע דו האסט ארויס־געפיהרט
בְּכֹחֲךָ הַגָּדֹל	מיט דיין גרויסען קראפט
וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה׃	און מיט דיין אויסגעשטרעק־טען ארם.

CAP. X. — י

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. בָּעֵת הַהִוא	1. אין יענער צייט
אָמַר יְהֹוָה אֵלַי	האט דער עוויגער געזאגט צו מיר:
פְּסָל־לְךָ	האק דיר אויס
שְׁנֵי־לוּחֹת אֲבָנִים	צוויי שטיינערנע טאָוולען,
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה	און גיי ארויף צו מיר אויף דעם בארג,
וְעָשִׂיתָ לְּךָ אֲרוֹן עֵץ׃	און דו זאלסט דיר מאכען א לאדע פון האלץ.
2. וְאֶכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת	2. און איך וועל שרייבען אויף די טאָוולען
אֶת־הַדְּבָרִים	די ווערטער,
אֲשֶׁר הָיוּ	וועלכע זיינען געוועזען
עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים	אויף די ערשטע טאָוולען,
אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ	וועלכע דו האסט צובראָכען
וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן׃	און דו זאלסט זיי לייגען אין די לאדע.
3. וָאַעַשׂ	3. דאן האב איך געמאכט
אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים	א לאדע פון שטים האלץ,
וָאֶפְסֹל	און איך האב אויסגעהאקט
שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים	צוויי שטיינערנע טאָוולע,
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וָאַעַל הָהָרָה	און איך בין ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג.

1) ד. ה. אזוי ווי איהר ווייסט, דאס איך האב זיך געוואָרפען פאר דעם עוויגען.

וּשְׁנֵי הַלֻּחֹת בְּיָדִי׃	אונד די צוויי טאוולען אין מיין האנד.
4. וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת	4. און ער האט געשריבען אויף די טאוולען,
כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן	ווי די ערשטע שריפט
אֵת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים	די צעהן ווערטער,[1]
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט גערעדט
אֲלֵיכֶם	צו אייך
בָּהָר	אויף דעם בארג
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער
בְּיוֹם הַקָּהָל	אין דעם טאג פון דער פערזאמלונג,
וַיִּתְּנֵם יְהוָה אֵלָי׃	און דער עוויגער האט זיי געגעבען צו מיר.
5. וָאֵפֶן	5. און איך האב זיך געווענדעט,
וָאֵרֵד מִן־הָהָר	און איך בין ארונטער־געגאנגען פון דעם בארג,
וָאָשִׂם אֶת־הַלֻּחֹת	און איך האב געלייגט די טאוולען
בָּאָרוֹן	אין די לאדע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וועלכע איך האב געמאכט,
וַיִּהְיוּ שָׁם	און זיי זיינען דארט [2]געוועזן
כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט מיך בעפוילען.
6. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ	6. און די קינדער ישראל האבען געריזט
מִבְּאֵרֹת בְּנֵי־יַעֲקָן	פון בארות בני יעקן
מוֹסֵרָה	נאך מוסרה,
שָׁם מֵת אַהֲרֹן	דארט איז געשטארבען אהרן,
וַיִּקָּבֵר שָׁם	און ער איז דארט בעגראבען געווארען,
וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר בְּנוֹ	און זיין זוהן אלעזר איז געווארען פריסטער
תַּחְתָּיו׃	אין זיין שטעלע.
7. מִשָּׁם נָסְעוּ	7. פון דארט האבען זיי געריזט
הַגֻּדְגֹּדָה	נאך גודגוד,
וּמִן־הַגֻּדְגֹּדָה יָטְבָתָה	און פון גודגוד נאך יטבתה,
אֶרֶץ נַחֲלֵי־מָיִם׃	א לאנד פון טייכען וואסער
8. בָּעֵת הַהִוא	8. אין יענער צייט
הִבְדִּיל יְהוָה	האט דער עוויגער אבגעשיידעט
אֶת־שֵׁבֶט הַלֵּוִי	דעם שטאם לוי,
לָשֵׂאת	צו טראגען
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	די בונדעס־לאדע פון דעם עוויגען,
לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה	צו שטעהען פאר דעם עוויגען,
לְשָׁרְתוֹ	איהם צו בעדינען,
וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ	און צו בענשען אין זיין נאמען
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
9. עַל־כֵּן	9. דארום
לֹא־הָיָה לְלֵוִי	האט דער לוי ניט געהאט
חֵלֶק וְנַחֲלָה	א טהייל און איין ערב
עִם־אֶחָיו	מיט זיינע ברידער,
יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ	דער עוויגער איז זיין ערב,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יי אֱלֹהֶיךָ	ווי דער עוויגער, דיין גאט, האט גערעדט
לוֹ׃	צו איהם.
10. וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי	10. און איך בין געשטאנען
בָהָר	אויף דעם בארג,
כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע טעג,
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה	און פערציג נעכט,
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי	און דער עוויגער האט מיר צוגעהערט
גַּם בַּפַּעַם הַהִוא	אויך יענעם מאל,
לֹא־אָבָה יְהוָה	דער עוויגער האט ניט געוואלט
הַשְׁחִיתֶךָ׃	דיך פערדארבען.
11. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
קוּם	שטעה אויף,
לֵךְ לְמַסַּע	גיי [3]צו דער רייזע
לִפְנֵי הָעָם	פאר דעם פאלק,
וְיָבֹאוּ	דאס זיי זאלען קומען,
וְיִירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי זאלען ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לַאֲבֹתָם	צו זייערע עלטערען,
לָתֵת לָהֶם׃	זיי צו געבען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
12. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל	12. און יעצט, ישראל,
מָה יי אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל	וואס [4]פאָדערט דער עוויגער, דיין גאט,
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
כִּי אִם־לְיִרְאָה	[5]זאנדערן צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו	צו גיין אין אלע זיינע וועגען,
וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ	און איהם צו ליבען,
וְלַעֲבֹד	און צו דינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט.

1) צעהן געבאטע. 2) פערבליבען. 3) צום רייזען. 4) פערלאנגט. 5) דאס.

בכל־לבבך	מיט דיין גאנצען הארצען,
ובכל־נפשך :	און מיט דיין גאנצע זעעלע.
13. לשמר	13. צו היטען
את־מצות יהוה	די געבאטען פון דעם עוויגען
ואת־חקתיו	און זיינע גזעצעצען,
אשר אנכי מצוך	וועלכע איך בעפויל דיך
היום	הייטע,
לטוב לך :	[1]אום דיר זאל גוט זיין.
14. הן	14. זעה,
ליי אלהיך השמים	צום עוויגען, דיין גאט, געהערען די הימעל
ושמי השמים	און די הימעל־הימעל,
הארץ וכל־אשר־בה	די ערד און אלעס, וואס איז אין איהר.
15. רק באבתיך	15. (דאך) נור [אין] דיינע עלטערן
חשק יהוה	האט דער עוויגער [2]געלוסט
לאהבה אותם	זיי צו ליבען,
ויבחר בזרעם	און ער האט ערוועהלט [אין] זייערע קינדער
אחריהם	נאך זיי,
בכם	[אין] אייך
מכל־העמים	פון אלע פעלקער,
כיום הזה :	ווי דיזען טאג.
16. ומלתם	16. דארום זאלט איהר בעשניידען
את ערלת לבבכם	די [3]פארהויט פון אייער הארצען,
וערפכם	און אייער נאקען
לא תקשו עוד :	זאלט איהר ניט מעהר הארט מאכען.[4]
17. כי יהוה אלהיכם	17. דען דער עוויגער, אייער גאט,
הוא אלהי האלהים	איז דער גאט פון די געטער
ואדני האדנים	און דער הערר פון די הערען,
האל הגדל	דער גרויסער גאט,
הגבר והנורא	דער מעכטיגער און דער עהר־פורכטבארער,
אשר לא־ישא פנים	וועלכער אכטעט קיין פערזאן,
ולא יקח שחד :	און ער נעהמט קיין [5]בעשטעכונג.
18. עשה	18. (וועלכער) טהוט
משפט יתום ואלמנה	דאס רעכט פון דעם וואיזען און דער וויטווע,
ואהב גר	און (וועלכער) ליבט א פרעמדען,
לתת לו	איהם צו געבען
לחם ושמלה :	ברויט און א קלייד.
19. ואהבתם את־הגר	19. און איהר זאלט ליבען דעם פרעמדען,
כי־גרים הייתם	דען פרעמדע זייט איהר געוועןֹ
בארץ מצרים :	אים לאנד מצרים.
20. את־יהוה אלהיך	20. דעם עוויגען, דיין גאט,
תירא	זאלסט'ו פירכטען,
אתו תעבד	איהם זאלסט'ו דינען
ובו תדבק	און אן איהם זאלסט'ו זיך אנשליסען,
ובשמו תשבע :	און ביי זיין נאמען זאלסט'ו שווערען.
21. הוא תהלתך	21. ער איז דיין לויב,
והוא אלהיך	און ער איז דיין גאט,
אשר־עשה אתך	וועלכער האט געטאן מיט דיר
את־הגדלת ואת־הנוראת האלה	דיזע גרויסע און פורכטבארע (טהאטען),
אשר ראו עיניך :	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן.
22. בשבעים נפש	22. מיט זיבציג זעעלע(ן)
ירדו אבתיך	זיינען דיינע עלטערן ארונטער־געקומען
מצרימה	נאך מצרים,
ועתה	און יעצט
שמך יהוה אלהיך	האט דער עוויגער, דיין גאט, דיך געמאכט,
ככוכבי השמים	ווי די שטערען פון דעם הימעל
לרב :	אין [6]מענגע.

Cap. XI. יא

1. ואהבת	1. דארום זאלסט'ו ליבען
את יהוה אלהיך	דעם עוויגען, דיין גאט,
ושמרת משמרתו	און דו זאלסט היטען זיין [7]פעראָרדנונג,
וחקתיו ומשפטיו	און זיינע געזעצען און זיינע רעכטען
ומצותיו	און זיינע געבאטען
כל־הימים :	אלע צייטען.
2. וידעתם היום	2. און איהר דארפט (עס) הייטע וויסען,
כי לא את־בניכם	דען ניט מיט אייערע קינדער (רייד איך),
אשר לא־ידעו	וועלכע ווייסען ניט,
ואשר לא־ראו	און וועלכע האבען ניט געזעהן
את־מוסר	די [8]שטראָף
יהוה אלהיכם	פון דעם עוויגען, אייער גאט,
את־גדלו	זיין גרויסקייט,

1) צו דיין וואהל. 2) פערלאנגט. 3) פערוווילדערונג, פערשטאָקטהייט. 4) ד. ה. איהר זאלט ניט מעהר הארט־נעקיג זיין. 5) אונטערקויפונג. 6) פילקייט. 7) פאָרשריפט; וואכט. 8) ציכטיגונג.

אֶת־יָדוֹ הַחֲזָקָה	זיין שטארקע האנד
וּזְרֹעוֹ הַנְּטוּיָה׃	און זיין אויסגעשטרעקטען ארם.
3. וְאֶת־אֹתֹתָיו	3. און זיינע צייכענס
וְאֶת־מַעֲשָׂיו	און זיינע טהאטען,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכע ער האט געטאן
בְּתוֹךְ מִצְרָיִם	אין מצרים
לְפַרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם	צו פרעה, דעם קעניג פון מצרים,
וּלְכָל־אַרְצוֹ׃	און צו זיין גאנצעם לאנד.
4. וַאֲשֶׁר עָשָׂה	4. און וואס ער האט געטאן
לְחֵיל מִצְרַיִם	צום העער פון מצרים,
לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ	צו זיינע פערד און צו זיינע וועגען,
אֲשֶׁר הֵצִיף	וואס ער האט געמאכט פערפלייצען
אֶת־מֵי יַם־סוּף	די וואססער פון דעם שילף־מעער
עַל־פְּנֵיהֶם	[1] איבער זיי,
בְּרָדְפָם אַחֲרֵיכֶם	ווען זיי האבען געיאגט נאך אייך,
וַיְאַבְּדֵם יְהוָה	און דער עוויגער האט זיי פערניכטעט
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
5. וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם	5. און וואס ער האט געטאן פיר אייך
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
עַד־בֹּאֲכֶם	ביז איהר זייט געקומען
עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען ארט.
6. וַאֲשֶׁר עָשָׂה	6. און וואס ער האט געטאן
לְדָתָן וְלַאֲבִירָם	צו דתן און צו אבירם,
בְּנֵי אֱלִיאָב	די זיהן פון אליאב,
בֶּן־רְאוּבֵן	דער זוהן פון ראובן,
אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ	וואס די ערד האט געעפענט
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וַתִּבְלָעֵם	און זי האט פערשלונגען זיי
וְאֶת־בָּתֵּיהֶם	און זייערע הייזער
וְאֶת־אָהֳלֵיהֶם	און זייערע געצעלטען
וְאֵת כָּל־הַיְקוּם	און דעם גאנצען בעשטאנד,
אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם	וואס איז געוועזען [2]ביי זיי
בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	צווישען גאנץ ישראל.
7. כִּי עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת	7. זאנדערן אייערע אויגען האבען געזעהן
אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְיָ הַגָּדֹל	דאס גאנצע גרויסע ווערק פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר עָשָׂה׃	וואס ער האט געטאן.
8. וּשְׁמַרְתֶּם	8. דארום זאלט איהר היטען
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה	דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפויל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ	אום איהר זאלט שטארק זיין
וּבָאתֶם	און איהר זאלט קומען,
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ	און איהר זאלט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דארטען
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען,
9. וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים	9. און אום איהר זאלט לאנג [3]לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערען
לָתֵת לָהֶם	(עס) צו געבען צו זיי
וּלְזַרְעָם	און צו זייער זאמען,
אֶרֶץ	א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט)מילך און האניג.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
10. כִּי הָאָרֶץ	10. דען דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִוא	איז ניט ווי דאס לאנד מצרים,
אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם	וואס איהר זייט ארויסגעגאנגען פון דארט,
אֲשֶׁר תִּזְרַע	וואו דו זעעסט
אֶת־זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ	און דו מוזט (עס) אנטרינקען מיט דיין פוס,[4]
כְּגַן הַיָּרָק׃	ווי א [5]קרויט־גארטען
11. וְהָאָרֶץ	11. זאנדערן דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דארטען
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת	איז א לאנד פון בערג און טהאלען,

1) איבער זייער געזיכט. 2) אין זייער געפאלגע. 3) פלייבען 4) ד. ה. דו מוזט טראגען וואססער דעם באדען צו בעוועסערן. 5) גרינס־גארטען.

לִמְטַר הַשָּׁמַיִם	פון דעם רעגען פון דעם הימעל
תִּשְׁתֶּה־מָּיִם׃	טרינקט ע וואסער.
12. אֶרֶץ	12. א לאַנד
אֲשֶׁר־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאָט
דֹּרֵשׁ אֹתָהּ	[1]פערזאָרגט איהר,
תָּמִיד	בעשטענדיג
עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ	זיינען די אויגען פון דעם עוויגען דיין גאָט אויף איהר,
מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה	פון אָנפאַנג יאהר
וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה׃	ביז ענדע יאהר.
13. וְהָיָה	13. און עס וועט זיין,
אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
אֶל־מִצְוֹתַי	צו מיינע געבאָטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וועלכע איך בעפויל אייך הייטע,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאָט,
וּלְעָבְדוֹ	און איהם צו דינען
בְּכָל־לְבַבְכֶם	מיט אייער גאַנצען האַרצען
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃	און מיט אייער גאַנצע זעלע.
14. וְנָתַתִּי	14. דאַן וועל איך געבען
מְטַר־אַרְצְכֶם	דעם רעגען פון אייער לאַנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט,
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ	פריה־רעגען און שפּעט־רעגען,[2]
וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ	און דו וועסט איינזאַמלען דיינע [3]געטריידע
וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃	און דיין מאָסט און דיין אייל.
15. וְנָתַתִּי עֵשֶׂב	15. און איך וועל געבען [4]גראָז
בְּשָׂדְךָ	אין דיין פעלד
לִבְהֶמְתֶּךָ	פיר דיינע פיה,
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ׃	און דו וועסט זאַט זיין
16. הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	16. היט אייך (אבער),
פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם	דאס אייער האַרץ זאל ניט [5]נאַריש ווערען,
וְסַרְתֶּם	און איהר וועט אָפּקעהרען.
וַעֲבַדְתֶּם	און איהר וועט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃	און איהר וועט זיך בוקען צו זיי.

17. וְחָרָה אַף־יְהוָֹה בָּכֶם	17. דען דעם עוויגען׳ס צאָרן וועט ברענען איבער אייך,
וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם	און ער וועט [6]פערשליסען דעם הימעל,
וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר	און עס וועט קיין רעגען זיין,
וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן	און די ערד וועט ניט געבען
אֶת־יְבוּלָהּ	איהר [7]פרוכט,
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה	און איהר וועט פערלאָרען ווערען שנעל
מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה	פון דעם גוטען לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָֹה נֹתֵן לָכֶם׃	וואס דער עוויגער גיט אייך
18. וְשַׂמְתֶּם	18. דאַרום זאלט איהר לייגען
אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה	דיזע מיינע ווערטער
עַל־לְבַבְכֶם	[8]אויף אייער האַרצען
וְעַל־נַפְשְׁכֶם	און [8]אויף אייער זעעלע,
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	און איהר זאלט זיי אָנבינדען
לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם	אַלס צייכען אויף אייער האַנד,[9]
וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת	און זיי זאלען זיין אַלס שטערן־בענדער[10]
בֵּין עֵינֵיכֶם׃	צווישען אייערע אויגען.
19. וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם	19. און איהר זאלט זיי לעהרען
אֶת־בְּנֵיכֶם	אייערע קינדער,
לְדַבֵּר בָּם	צו ריידען וועגען זיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצט אין דיין הויז
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אים וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך שלאָפען,
וּבְקוּמֶךָ׃	און ווען דו שטייסט אויף.
20. וּכְתַבְתָּם	20. און דו זאלסט זיי שרייבען
עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ	אויף די פּפאָסטען פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אין דיינע טויערען.
21. לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם	21. אום עס זאלען זיך מעה־רען אייערע טעג
וִימֵי בְנֵיכֶם	און די טעג פון אייערע קינדער
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָֹה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערן,
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען,
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די טעג פון דעם הימעל
עַל־הָאָרֶץ׃	איבער די ערד. [11]

1) בעאַכטעט. 2) דער פריה־רעגען פאַנגט אָן אין פאַלעסטינא נאך דעם זעען, אם ענדע אָקטאָבער, און דער שפּעט־רעגען אם ענדע מערץ. 3) קאָרן. 4) קרויט. 5) פערפיהרט. 6) אויפהאַלטען. 7) ערטראַג, געוועקס. 8) צו. 9) ד. ה. תפלין של יד. 10) ד. ה. תפלין של ראש. 11) ד. ה. ווי לאַנג ווי די וועלט וועט עקסיסטירען

שביעי ומפטיר

שביעי ומפטיר	שביעי ומפטיר
22. כִּי	22. דען,
אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן	אויב איהר וועט היטען
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת	דיזעס גאנצע געבאָט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה	וואס איך בעפעהל
אֶתְכֶם	אייך,
לַעֲשֹׂתָהּ	עס צו טהאן,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
לָלֶכֶת	צו גיין
בְּכָל־דְּרָכָיו	אין אלע זיינע וועגען,
וּלְדָבְקָה־בוֹ׃	און זיך [1]אנצושליסען אן איהם.
23. וְהוֹרִישׁ יְהוָה	23. דאן וועט דער עוויגער פערטרייבען
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	דיזע אלע פעלקער
מִלִּפְנֵיכֶם	פאר אייך,
וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם	און איהר וועט ערבען פעלקער
גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִכֶּם׃	גרעסערע און שטארקערע אלס איהר.
24. כָּל־הַמָּקוֹם	24. [2]יעדער אָרט,
אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ	וואס אייער פוס־זויל וועט טרעטען אויף איהם,
לָכֶם יִהְיֶה	וועט עס געהערען צו אייך,
מִן־הַמִּדְבָּר	פון דער וויסטע
וְהַלְּבָנוֹן	און דעם לבנון,
מִן־הַנָּהָר	פון דעם שטראָם,
נְהַר־פְּרָת	דעם שטראָם פרת,
וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן	ביז דעם הינטערסטען מעער,
יִהְיֶה גְּבֻלְכֶם׃	וועט זיין אייער גרענעץ.
25. לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ	25. קיין מאן וועט ניט בעשטעהן
בִּפְנֵיכֶם	פאר אייך,
פַּחְדְּכֶם	אייער שרעקען
וּמוֹרַאֲכֶם	און אייער פורכט
יִתֵּן ׀ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	וועט דער עוויגער, אייער גאט, געבען
עַל־פְּנֵי כָּל־הָאָרֶץ	איבער דאס גאנצע לאנד,
אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ	וואס איהר וועט טרעטען אויף איהר,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃	ווי ער האט גערעדט צו אייך.

רְאֵה REAY.

26. רְאֵה	26. זעה,
אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם	איך [3]גיב פאר אייך
הַיּוֹם	הייטע
בְּרָכָה וּקְלָלָה׃	זעגען און פלוך.
27. אֶת־הַבְּרָכָה	27. דעם זעגען,
אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
אֶל־מִצְוֺת	צו די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען אייער גאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃	וועלכע איך בעפעהל אייך הייטע.
28. וְהַקְּלָלָה	28. און דעם פלוך,
אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט ניט הערען
אֶל־מִצְוֺת	צו די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען אייער גאט,
וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ	און איהר וועט זיך אָפּקעהרען פון דעם וועג,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וואס איך בעפעהל אייך הייטע
לָלֶכֶת	צו גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאך אנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃	וועלכע איהר ווייסט ניט.
29. וְהָיָה	29. און עס וועט זיין,
כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיך בריינגען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
וְנָתַתָּה	דאן זאלסט'ו [4]געבען
אֶת־הַבְּרָכָה	דעם זעגען
עַל־הַר גְּרִזִּים	אויף דעם בארג גריזים,
וְאֶת־הַקְּלָלָה	און דעם פלוך
עַל־הַר עֵיבָל׃	אויף דעם בארג עיבל.
30. הֲלֹא־הֵמָּה	30. [5]דיזע (בערג) זיינען
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	אויף יענער זייט ירדן,
אַחֲרֵי דֶּרֶךְ	[6]הינטער דעם וועג,

1) צו בינדען, בעהעפטען, אנהענגען. 2) דער גאנצער. 3) לייג. 4) ערטהיילען. 5) זיינען זיי ניכט. 6) אויף.

מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ	(געגען) זאָנען-אונטערגאַנג
בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דעם לאַנד פון דעם כנעני,
הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה	וועלכער וואָהנט אין דער עבענע,
מוּל הַגִּלְגָּל	געגענאיבער גלגל,
אֵצֶל אֵלוֹנֵי מֹרֶה׃	ביי די אייכען פון מורה.
31. כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	31. דען איהר גייט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
לָבֹא	צו קומען,
לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ	צו ערבען דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	וואס דער עוויגער, אייער גאָט,
נֹתֵן לָכֶם	גיט אייך,
וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ	און איהר וועט איהר ערבען,
וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ׃	און איהר וועט וואָהנען אין איהר.
32. וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת	32. און איהר זאלט היטען צו טהאָן
אֵת כָּל־הַחֻקִּים	די אַלע געזעטצען
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן	וועלכע איך גיב
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך
הַיּוֹם׃	הייטע.

Cap. XII. יב

1. אֵלֶּה הַחֻקִּים	1. דיזע זיינען די געזעטצען
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן	וועלכע איהר זאלט היטען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
בָּאָרֶץ	אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַן יְהֹוָה	וואס דער עוויגער האט געגעבען,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פון דיינע עלטערן,
לְךָ	צו דיר,
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
כָּל־הַיָּמִים	אַלע טעג,
אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים	וואס איהר לעבט
עַל־הָאֲדָמָה׃	אויף דעם לאַנד.
2. אַבֵּד תְּאַבְּדוּן	2. איהר זאלט פאָלשטענדיג פערניכטען
אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת	די אַלע ערטער,
אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם	וואו עס האבען דארט געדינט די פעלקער,
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם	וואס איהר ערבט זיי,
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם	זייערע געטער,
עַל־הֶהָרִים הָרָמִים	אויף די הויכע בערג
וְעַל־הַגְּבָעוֹת	און אויף די היגלען
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃	און אונטער יעדען [1]גרינעם בוים.
3. וְנִתַּצְתֶּם	3. און איהר זאלט [2]צושטויסען
אֶת־מִזְבְּחֹתָם	זייערע אַלטאַרען,
וְשִׁבַּרְתֶּם	און איהר זאלט [3]צוברעכען
אֶת־מַצֵּבֹתָם	זייערע שטאַנד-זיילען,
וַאֲשֵׁרֵיהֶם	און זייערע [4]לינדען-בוימער
תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ	זאלט איהר פערברענען אים פייער,
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם	און די געשניצטע בילדער פון זייערע געטער
תְּגַדֵּעוּן	זאלט איהר אויסהאַקען,
וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם	און איהר זאלט פערניכטען זייער נאמען
מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא׃	פון יענעם אָרט.
4. לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן	4. איהר זאלט ניט אַזוי טהאָן
לַיהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	צום עוויגען, אייער גאט.[5]
5. כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם	5. זאָנדערן נאך דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר	וועלכען עס וועט ערוועהלען
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	דער עוויגער, אייער גאט,
מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם	פון אַלע אייערע שטאַמען,
לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו זעטצען זיין נאָמען
לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ	נאך זיין וואָהנונג זאלט איהר זוכען,
וּבָאתָ שָׁמָּה׃	און דו זאלסט דאָרטען קומען.
6. וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה	6. און איהר זאלט דאָרטען בריינגען
עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם	אייערע בראַנד-אָפּפערס און אייערע שלאַכטונגען
וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם	און אייערע צעהנטען
וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם	און דאס הויב-אָפּפער פון אייער האַנד
וְנִדְרֵיכֶם	און אייערע צוזאָגען
וְנִדְבֹתֵיכֶם	און אייערע פרייוויליגע-גאבען
וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם	און די ערסטלינגען פון אייערע רינדער
וְצֹאנְכֶם׃	און פון אייערע שאָף.
7. וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם	7. און איהר זאלט דאָרט עסען
לִפְנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאר דעם עוויגען, אייער גאט,
וּשְׂמַחְתֶּם	און איהר זאלט זיך פרעהען

1) בעלויבטען. 2) צוברעכען, צושטערן, צופיצלען. 3) צושמעטערן. 4) געטצען-וועלדער. 5) ד. ה. צום עוויגען זאלט איהר ניט אָפּפערן אין יעדען אָרט; זעה רש"י.

בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם	מיט יעדע בּעשעפטיגונג פון אייער האַנד,
אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם	איהר און אייערע הויז-לייטע
אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ	(מיט) וועלכע דיך האט געבענשט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער, דיין גאָט.
8. לֹא תַעֲשׂוּן	8. איהר זאלט ניט טהאָן,
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם	וואס מיר טהוען היר הייטע,
אִישׁ	יעדער
כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃	אַלעס, וואס רעכט איז אין זיינע אויגען.
9. כִּי לֹא־בָאתֶם	9. דען איהר זייט ניט געקומען
עַד־עָתָּה	ביז יעצט
אֶל־הַמְּנוּחָה	צו דער רוהע
וְאֶל־הַנַּחֲלָה	און צום ערב־טהייל,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאָט,
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
10. וַעֲבַרְתֶּם	10. אָבּער ווען איהר וועט איבּערגיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ	און איהר וועט וואָהנען אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	וואס דער עוויגער, אייער גאָט,
מַנְחִיל אֶתְכֶם	[1] מאַכט אייך ערבּען,
וְהֵנִיחַ לָכֶם	און ער וועט אייך לאָזען רוהען
מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם	פון אַלע אייערע פיינדע
מִסָּבִיב	פון אַרום,
וִישַׁבְתֶּם־בֶּטַח׃	און איהר וועט וואָהנען זיכער.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
11. וְהָיָה	11. דאַן זאל זיין,
הַמָּקוֹם	דער אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ	וועלכען דער עוויגער, אייער גאָט, וועט ערוועהלען
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו לאָזען וואָהנען זיין נאָמען,
שָׁמָּה תָבִיאוּ	דאָרטען זאלט איהר בּריינגען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם	אַלעס, וואס איך בּעפוהל אייך,
עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם	אייערע בּראַנד-אָפּפערס און אייערע שלאַכטונגען,
מַעְשְׂרֹתֵיכֶם	אייערע צעהנטען

וּתְרֻמַת יֶדְכֶם	און דעם הויב־אָפּפער פון אייער האַנד
וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם	און אַלע אייערע אויסער־וועהלטע צוזאָגען,
אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה׃	וועלכע איהר וועט צוזאָגען צום עוויגען.
12. וּשְׂמַחְתֶּם	12. און איהר זאלט זיך פרעהען,
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאַר דעם עוויגען אייער גאָט
אַתֶּם	איהר
וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם	און אייערע זיהן און אייערע טעכטער
וְעַבְדֵיכֶם	און אייערע קנעכט
וְאַמְהֹתֵיכֶם	און אייערע דינסטען
וְהַלֵּוִי	און דער לוי,
אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם	וועלכער איז אין אייערע טויערען
כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה	דען ער האט קיין טהייל און קיין ערב־טהייל
אִתְּכֶם׃	מיט אייך.
13. הִשָּׁמֶר לְךָ	13. היט זיך,
פֶּן־תַּעֲלֶה	דאס דו זאלסט ניט אויפ־בּריינגען
עֹלֹתֶיךָ	דיינע בּראַנד־אָפּפערס
בְּכָל־מָקוֹם	אין יעדען אָרט,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃	וועלכען דו וועסט זעהן.
14. כִּי אִם־בַּמָּקוֹם	14. זאָנדערן אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען
בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ	אין איינעם פון דיינע שטאַמען,
שָׁם תַּעֲלֶה	דאָרט זאלסט׳ו אויפבּריינ־גען
עֹלֹתֶיךָ	דיינע בּראַנד־אָפּפערס,
וְשָׁם תַּעֲשֶׂה	און דאָרט זאלסט׳ו טהאָן
כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ׃	אַלעס וואס איך בּעפוהל דיך.
15. רַק	15. דענאָך
בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ	נאָך דעם גאַנצען לוסט פון דיין זעעלע
תִּזְבַּח	מעגסט׳ו שלאַכטען
וְאָכַלְתָּ בָשָׂר	און דו מעגסט עסען פלייש
כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	נאָך דעם זעגען פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ	וואס ער האט דיר געגעבּען,
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אַלע דיינע טויערען,
הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר	דער אונרייניגער און דער רייניגער
יֹאכְלֶנּוּ	מעג עס עסען
כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃	ווי דעם [2]הירש און ווי די [3]געמזע.
16. רַק הַדָּם	16. דענאָך דאס בּלוט

1) גיבּט אייך צום ערב־טהייל. 2) גאַזעלע, רעה. 3) הירש, רעה.

לא תאכלו	זאלט איהר ניט עסען,
על־הארץ תשפכנו	אויף דער ערד זאלסט'ו עס אויסגיסען,
כמים :	ווי וואסער.
17. לא־תוכל לאכל	17. דו קענסט ניט עסען
בשעריך	אין דיינע טויערן
מעשר דגנך	דעם צעהנטען (טהייל) פון דיינע געטריידע
ותירשך ויצהרך	און פון דיין מאסט און פון דיין אייל
ובכרת בקרך	און די ערסטלינגען פון דיינע רינדער
וצאנך	און פון דיינע שאף
וכל־נדריך	און אלע דיינע צוזאגען,
אשר תדר	וועלכע דו וועסט צוזאגען
ונדבתיך	און דיינע פרייוויליגע גאבען
ותרומת ידך :	און דעם הויב־אפפער פון דיין האנד.
18. כי אם־לפני יהוה אלהיך	18. זאנדערן פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
תאכלנו	זאלסט'ו עס עסען
במקום	אין דעם ארט,
אשר יבחר יהוה אלהיך בו	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען,
אתה ובנך ובתך	דו און דיין זוהן און דיין טאכטער
ועבדך ואמתך	און דיין קנעכט און דיין דינסט
והלוי אשר בשעריך	און דער לוי, וועלכער איז אין דיינע טויערן,
ושמחת	און דו זאלסט זיך פרעהען
לפני יהוה אלהיך	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
בכל משלח ידך :	מיט יעדע בעשעפטיגונג פון דיין האנד.
19. השמר לך	19. היט זיך,
פן־תעזב את־הלוי	דאס דו זאלסט ניט פער־לאזען דעם לוי
כל־ימיך	אלע דיינע טעג
על־אדמתך :	אויף דיין לאנד.
20 כי־ירחיב יהוה אלהיך	20. ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט מאכען ברייט
את־גבלך	דיין גרענעץ,
כאשר דבר־לך	ווי ער האט גערעדט צו דיר,
ואמרת	און דו וועסט זאגען:
אכלה בשר	איך וויל עסען פלייש,
כי־תאוה נפשך	ווען דיין זעעלע וועט געלוסטען,
לאכל בשר	צו עסען פלייש,
בכל־אות נפשך	מיט דעם גאנצען לוסט פון דיין זעעלע
תאכל בשר :	מעגסט'ו (דאן) עסען פלייש.
21. כי־ירחק ממך	21. ווען עס וועט [1]ווייט זיין פון דיר
המקום	דער ארט,
אשר יבחר יי אלהיך	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט וועט ערוועהלען,
לשום שמו שם	דארט צו זעטצען זיין נאמען
וזבחת	דאן מעגסט'ו שלאכטען
מבקרך ומצאנך	פון דיינע רינדער און פון דיינע שאף,
אשר נתן יהוה לך	וועלכע דער עוויגער האט דיר גגעבען,
כאשר צויתך	ווי איך האב דיר בעפוילען,
ואכלת בשעריך	און דו מעגסט עסען אין דיינע טויערן[2]
בכל אות נפשך :	נאך דעם גאנצען לוסט פון דיין זעעלע.
22. אך	22. דענאך
כאשר יאכל	ווי מען עסט
את־הצבי	דעם הירש
ואת־האיל	און די געמזע,
כן תאכלנו	אזוי מעגסט'ו עס עסען,
הטמא והטהור	דער אונרייניגער און דער רייניגער
יחדו	צוזאמען
יאכלנו :	מעג עס עסען.
23. רק חזק	23. נור [3]שטארק זיך,
לבלתי אכל הדם	ניט צו עסען דאס בלוט,
כי הדם הוא הנפש	דען דאס בלוט איז די זעעלע
ולא־תאכל הנפש	און דו זאלסט ניט עסען די זעעלע
עם־הבשר :	מיט דעם פלייש.
24. לא תאכלנו	24. דו זאלסט עס ניט עסען;
על־הארץ תשפכנו	אויף דער ערד זאלסט'ו עס אויסגיסען,
כמים :	ווי וואסער.
25. לא תאכלנו	25. דו זאלסט עס ניט עסען,
למען ייטב לך	אום עס זאל דיר גוט זיין,
ולבניך אחריך	און [צו] דיינע קינדער נאך דיר,
כי־תעשה הישר	ווען דו וועסט טהאן וואס רעכט איז
בעיני יהוה :	אין דעם עוויגען'ס אויגען.
26. רק קדשיך	26. נור דיינע [4]הייליג־טהימער
אשר־יהיו לך	וועלכע דו וועסט האבען,

1) דיר צו ווייט זיין. 2) ד. ה. אין דעם פלאטץ, וואו דו וואהנסט. 3) האלט זיך פעסט. 4) **הייליגע זאכען.**

ונדריך	און דיינע צוזאגען
תשא	זאלסט׳ו טראגען,
ובאת אל־המקום	און דו זאלסט קומען צו דעם ארט,
אשר־יבחר יהוה :	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען.
27. ועשית עלתיך	27. און דו זאלסט [1]אפפערן דיינע בראנד־אפפערס,
הבשר והדם	דאס פלייש און דאס בלוט,
על־מזבח	אויף דעם אלטאר
יהוה אלהיך	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
ודם־זבחיך	און דאס בלוט פון דיינע שלאכטונגען
ישפך על־מזבח	זאל אויסגעגאסען ווערען אויף דעם אלטאר
יהוה אלהיך	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
והבשר תאכל :	און דאס פלייש מעגסט׳ו עסען.
28. שמר ושמעת	28. היט, און דו זאלסט הערען
את כל־הדברים האלה	דיזע אלע ווערטער,
אשר אנכי מצוך	וועלכע איך בעפויל דיך,
למען ייטב לך	אום דיר זאל גוט זיין
ולבניך אחריך	און [צו] דיינע קינדער נאך דיר
עד־עולם	ביז עוויג,
כי תעשה	ווען דו וועסט טהאן,
הטוב והישר	וואס גוט און רעכט איז
בעיני יהוה אלהיך:	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאט.
שלישי	שלישי
29. כי־יכרית יהוה אלהיך	29. ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט אויסראטען
את־הגוים	די פעלקער,
אשר אתה בא־שמה	וואס דו קומסט דארטען
לרשת אותם	זיי צו ערבען,
מפניך	פאר דיר,
וירשת אתם	און דו וועסט זיי ערבען,
וישבת בארצם :	און דו וועסט וואהנען אין זייער לאנד.
30. השמר לך	30. (דאן) היט זיך,
פן־תנקש אחריהם	דאס דו זאלסט ניט [2]געשטרויכעלט ווערען נאך זיי,
אחרי השמדם	נאכדעם ווי זיי וועלען פערטיליגט ווערען
מפניך	פאר דיר,
ופן־תדרש	און דאס דו זאלסט ניט [3]זוכען
לאלהיהם	נאך זייערע געטער,
לאמר	זאגענדיג :
איכה יעבדו	ווי דינען
הגוים האלה	דיזע פעלקער
את־אלהיהם	זייערע געטער,
ואעשה־כן גם־אני :	און איך וועל אויך אזוי טהאן.
31. לא־תעשה כן	31. דו זאלסט ניט טהאן אזוי,
ליהוה אלהיך	צו דעם עוויגען, דיין גאט,
כי כל־תועבת יהוה	דען יעדע אונווירדיקייט פון דעם עוויגען,
אשר שנא	וועלכע ער האסט,
עשו לאלהיהם	האבען זיי געטאן צו זייערע געטער,
כי גם את־בניהם	דען אויך זייערע זיהן
ואת־בנתיהם	און זייערע טעכטער
ישרפו באש	פערברענען זיי אים פייער
לאלהיהם :	צו זייערע געטער.

Cap. XIII — יג

1. את כל־הדבר	1. [4]יעדע זאך,
אשר אנכי מצוה אתכם	וואס איך בעפויל אייך
אתו תשמרו לעשות	דאס זאלט איהר היטען צו טהאן;
לא־תסף עליו	דו זאלסט ניט צולייגען צו איהם
ולא תגרע ממנו :	און דו זאלסט ניט מינדערן פון איהם.
2. כי־יקום בקרבך	2. ווען עס וועט אויפשטעהן צווישען דיר
נביא	א פראפעט,
או חלם חלום	אדער א טרוימער פון א טרוים,
ונתן אליך אות	און ער וועט דיר געבען א צייכען
או מופת :	אדער א וואונדער.
3. ובא האות	3. און עס וועט קומען דער צייכען
והמופת	אדער דער וואונדער,
אשר־דבר אליך	וועלכע ער האט גערעדט צו דיר,
לאמר	זאגענדיג :
נלכה	וואלען מיר גיין
אחרי אלהים אחרים	נאך אנדערע געטער,
אשר לא־ידעתם	וואס דו ווייסט זיי ניט,
ונעבדם :	און מיר וועלען זיי דינען.
4. לא תשמע	4. זאלסטו ניט הערען

1) מאכען. 2) ארייגפאלען אין פאל־שטריק. 3) פארשטעהן. 4) אלעס, אלע זאכען, אלע ווערטער.

אל־דברי	צו די ווערטער
הנביא ההוא	פון יענעם פראָפעט
או אל־חולם החלום ההוא	אדער צו יענעם טרוימער פון דעם טרוים
כי מנסה יהוה אלהיכם אתכם	דען דער עוויגער אייער גאָט פרופט אייך,
לדעת	צו וויסען
הישכם אהבים	אויב איהר ליבט
את־יהוה אלהיכם	דעם עוויגען, אייער גאָט,
בכל־לבבכם	מיט אייער גאַנצען הארצען
ובכל־נפשכם :	און מיט אייער גאַנצע זעלע
5. אחרי יי אלהיכם	5. נאָך דעם עוויגען, אייער גאָט,
תלכו	זאָלט איהר גייען,
ואתו תיראו	און איהם זאָלט איהר פירכטען,
ואת־מצותיו	און זיינע געבאָטען
תשמרו	זאָלט איהר היטען,
ובקלו תשמעו	און אין זיין שטימע זאָלט איהר הערען,
ואתו תעבדו	און איהם זאָלט איהר דינען,
ובו תדבקון :	און אָן איהם זאָלט איהר זיך אַנשליסען.
6. והנביא ההוא	6. און יענער פראָפעט
או חלם החלום ההוא	אדער יענער טרוימער פון דעם טרוים
יומת	זאָל געטויטעט ווערען,
כי דבר־סרה	דען ער האָט גערעדט אָפפאַל[1]
על־יהוה אלהיכם	געגען דעם עוויגען, אייער גאָט,
המוציא אתכם	וועלכער האָט אייך ארויס־געפיהרט
מארץ מצרים	פון דעם לאַנד מצרים,
והפדך	און וועלכער האָט דיך אויסגעלייזט
מבית עבדים	פון קנעכט הויז,
להדיחך מן־הדרך	אום דיך[2] צו פערפיהרען פון דעם וועג,
אשר צוך	וועלכען דיך האָט בעפוילען
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאָט,
ללכת בה	צו גייען דאַרויף;
ובערת הרע	און דו זאָלסט אויסראָטען דאָס שלעכטע
מקרבך :	פון צווישען דיר.
7. כי יסיתך אחיך	7. ווען דיך וועט אָנרייזען דיין ברודער
בן־אמך	דער זוהן פון דיין מוטער,
או־בנך או־בתך	אדער דיין זוהן אדער דיין טאָכטער,
או | אשת חיקך	אדער די פרוי פון דיין בוזען[3]
או רעך	אָדער דיין פריינד,
אשר כנפשך	וועלכער איז ווי דיין זעלע[4]
בסתר	אין [5]פערבערגניס,
לאמר	זאָגענדיג:
נלכה	וואָלען מיר גיין,
ונעבדה	און וואָלען מיר דינען
אלהים אחרים	אַנדערע געטער,
אשר לא ידעת	וועלכע דו ווייסט ניט,
אתה ואבתיך :	(ניט) דו און (ניט) דיינע עלטערן,
8. מאלהי העמים	8. פון די געטער פון די פעלקער,
אשר סביבתיכם	וועלכע זיינען אַרום אייך,
הקרבים אליך	וועלכע זיינען נאָהענט צו דיר,
או הרחקים ממך	אדער וועלכע זיינען ווייט פון דיר,
מקצה הארץ	פון איין ענד פון דער ערד
ועד־קצה הארץ :	ביז דעם אַנדער ענד פון דער ערד.
9. לא־תאבה לו	9. זאָלסט'ו ניט איינוויליגען צו איהם,
ולא תשמע אליו	און דו זאָלסט איהם ניט צוהערען,
ולא־תחוס עינך עליו	און דיין אויג זאָל ניט שוינען אויף איהם,
ולא־תחמל	און דו זאָלסט זיך ניט ערבאַרמען,
ולא־תכסה עליו :	און דו זאָלסט ניט פערדעקען אויף איהם.
10. כי הרג תהרגנו	10. זאָנדערן דו זאָלסט איהם דערשלאָגען;
ידך תהיה־בו	דיין האַנד זאָל זיין אויף איהם
בראשונה	צום ערשטען,
להמיתו	איהם צו טויטען,
ויד כל־העם	און די האַנד פון דעם גאַנצען פאָלק
באחרנה :	צום לעצטען.
11. וסקלתו באבנים	11. און דו זאָלסט איהם פערשטייניגען מיט שטיינער,
ומת	דאָס ער זאָל שטאַרבען,
כי בקש להדיחך	דען ער האָט געוואָלט דיך פערפיהרען
מעל יהוה אלהיך	פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
המוציאך	וועלכער האָט דיך ארויס־געפיהרט
מארץ מצרים	פון דעם לאַנד מצרים

1) אָפקעהרונג (פון גאָט). 2) אראָפצושטויסען. 3) ד. ה. דיין פרוי. 4) ד. ה. וועמען דו ליבסט ווי זיך אליין. 5) געהיים.

מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט הויז.
12. וְכָל־יִשְׂרָאֵל	12. און גאַנץ ישראל
יִשְׁמְעוּ	זאָלען (עס) הערען,
וְיִרָאוּן	און זיי זאלען זיך פירכטען,
וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת	און זיי זאלען מעהר ניט טהאָן
כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה	ווי דיזע שלעכטע זאַך
בְּקִרְבֶּךָ׃	צווישען דיר.
13. כִּי־תִשְׁמַע	13. ווען דו ווערסט הערען
בְּאַחַת עָרֶיךָ	אין איינע פון דיינע שטעדט,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאָט,
נֹתֵן לְךָ	גיט דיר,
לָשֶׁבֶת שָׁם	דאָרט צו וואָהנען,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
14. יָצְאוּ	14. עס זיינען ארויס־געגאַנגען
אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל	[1] נידערטרעכטיגע לייטע
מִקִּרְבֶּךָ	פון צווישען דיר,
וַיַּדִּיחוּ	און זיי האבען פערפיהרט
אֶת־יֹשְׁבֵי עִירָם	די איינוואָהנער פון זייער שטאָדט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
נֵלְכָה וְנַעַבְדָה	וואָלען מיר גיין און דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃	וועלכע איהר ווייסט ניט.
15. וְדָרַשְׁתָּ	15. דאַן זאלסט'ו אונטער־זוכען,
וְחָקַרְתָּ	און דו זאלסט נאָכפאָרשען,
וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב	און דו זאלסט גוט נאָכפרעגען,
וְהִנֵּה אֱמֶת	און ווען עס איז וואהר,
נָכוֹן הַדָּבָר	עס איז [2]ריכטיג די זאַך,
נֶעֶשְׂתָה	עס איז געטאָן געוואָרען
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת	דיזע אונווירדיגקייט
בְּקִרְבֶּךָ׃	צווישען דיר.
16. הַכֵּה תַכֶּה	16. (דאַן) זאלסט'ו שלאָגען
אֶת־יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא	די איינוואָהנער פון יענער שטאָדט
לְפִי־חָרֶב	מיט דער שאַרף פון שווערט
הַחֲרֵם אֹתָהּ	פערוויסט איהר
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ	און אַלעס וואס איז אין איהר
וְאֶת־בְּהֶמְתָּהּ	און איהרע פיה
לְפִי־חָרֶב׃	מיט דער שאַרף פון שווערט.
17. וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ	17. און איהר גאַנצען רויב
תִּקְבֹּץ	זאלסט'ו צוזאַמען־זאַמלען
אֶל־תּוֹךְ רְחֹבָהּ	אין מיטען פון איהר [2] גאַס,
וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ	און דו זאלסט פערברענען אים פייער
אֶת־הָעִיר	די שטאָדט
וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ	און איהר גאַנצען רויב
כָּלִיל	אין גאַנצען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאָט,
וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם	און זי זאל זיין איין עוויגער [3]שטיין־הויפען,
לֹא תִבָּנֶה עוֹד׃	זי זאל מעהר ניט געבויט ווערען.
18. וְלֹא־יִדְבַּק בְּיָדְךָ	18. און עס זאל זיך ניט אַנ־קלעפּען אָן דיין האַנד[4]
מְאוּמָה	עטוואַס
מִן־הַחֵרֶם	פון דאס פערפאַנטע,
לְמַעַן יָשׁוּב יְהוָה	אום דער עוויגער זאל זיך [5]צוריק־קעהרען
מֵחֲרוֹן אַפּוֹ	פון זיין גרים־צאָרן,
וְנָתַן־לְךָ רַחֲמִים	און ער זאל דיר געבען באַרמהערציגקייט,
וְרִחַמְךָ	און ער זאל דיך ערבאַרמען,
וְהִרְבֶּךָ	און ער זאל דיך מעהרען,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע	ווי ער האט געשוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ׃	צו דיינע עלטערן.
19. כִּי תִשְׁמַע	19. ווען דו ווערסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו	אלע זיינע געבאָטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר	צו טהאָן וואס רעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאָט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי

Cap. XIV. יד

1. בָּנִים אַתֶּם	1. איהר זייט קינדער
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צום עוויגען, אייער גאָט;
לֹא תִתְגֹּדְדוּ	איהר זאלט זיך ניט איינ־שניידען,
וְלֹא־תָשִׂימוּ קָרְחָה	און איהר זאלט קיין פליך מאַכען
בֵּין עֵינֵיכֶם	צווישען אייערע אויגען

1) גאָטלאָזע, רוכלאָזע, זינדיגע, ניכטס־ווירדיגע. 2) בעגרינדעט. 3) מאַרקט. 4) ד. ה. זאל בײַ דיר קיין זאַך בלייבען. 5) אָבלאָזען.

לָמֵת׃	וועגען א טויטען.
2. כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה	2. דען דו ביסט א הייליגעס פאלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום וועגען, דיין גאט,
וּבְךָ בָּחַר יְהוָה	און [אין] דיך האט דער עוויגער אויסגעוועהלט,
לִהְיוֹת לוֹ	צו זיין צו איהם
לְעַם סְגֻלָּה	אלס אייגענטהימליכעס פאלק
מִכֹּל הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	וועלכע זיינען אויף דער פלעכע פון דער ערד.
3. לֹא תֹאכַל	3. דו זאלסט ניט עסען
כָּל־תּוֹעֵבָה׃	קיין [1]אבשיי.
4. זֹאת הַבְּהֵמָה	4. דיזעס איז דאס פיה,
אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ	וואס איהר מעגט עסען:
שׁוֹר	איין אקס,
שֵׂה כְשָׂבִים	שאף
וְשֵׂה עִזִּים׃	און ציגען.
5. אַיָּל וּצְבִי	5. א [2]געמזע און א [3]הירש
וְיַחְמוּר	און א [4]הירש־קוה
וְאַקּוֹ	און א שטיינבאק
וְדִישֹׁן	און א [5]ביפעל
וּתְאוֹ	און איין אויער־אקס
וָזָמֶר׃	און א [6]גיראפע.
6. וְכָל־בְּהֵמָה	6. און יעדעס פיה,
מַפְרֶסֶת פַּרְסָה	וואס האט א געטהיילטע קלויע,
וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע	און די קלויע איז אין גאנצען דורכגעשפאלטען
שְׁתֵּי פְרָסוֹת	(אין) צוויי קלויען,
מַעֲלַת גֵּרָה	(און) ברייגגט ארויף דאס געקייעטע
בַּבְּהֵמָה	אונטער פיה,
אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃	דאס מעגט איהר עסען.
7. אַךְ אֶת־זֶה	7. נור דיזעס
לֹא תֹאכְלוּ	זאלט איהר ניט עסען
מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה	פון די, וואס ברייגגען ארויף דאס געקייעטע,
וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה הַשְּׁסוּעָה	אדער פון די, וואס האבען דורכגעשפאלטענע קלויען[7]
אֶת־הַגָּמָל	דער קאמעל
וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת	און דער האז
וְאֶת־הַשָּׁפָן	און דער [8]קאנינכען,
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הֵמָּה	ווייל זיי ברייגגען (נור) אויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ	אבער זיי האבען קיינע גע־טהיילטע קלויען
טְמֵאִים הֵם לָכֶם׃	זיינען זיי אונריין פיר אייך.
8. וְאֶת־הַחֲזִיר	8. און דער שוויין,
כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא	ווייל ער'האט (נור) גע־טהיילטע קלויען,
וְלֹא גֵרָה	אבער ער (ברייגגט ניט ארויף דאס) געקייעטע
טָמֵא הוּא לָכֶם	איז אונריין פיר אייך;
מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ	פון זייער פלייש זאלט איהר ניט עסען,
וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ׃	און זייער טויטען קערפער זאלט איהר ניט אנריהרען.
9. אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ	9. דיזעס מעגט איהר עסען
מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם	פון אלעם וואס איז אים וואסער:
כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ	אלעם וואס האט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופען,
תֹּאכֵלוּ׃	מעגט איהר עסען.
10. וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ	10. און אלעם וואס האט ניט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופען,
לֹא תֹאכֵלוּ	זאלט איהר ניט עסען,
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	אונריין איז עס פיר אייך.
11. כָּל־צִפּוֹר טְהֹרָה	11. יעדען ריינעם פויגעל
תֹּאכֵלוּ׃	מעגט איהר עסען.
12. וְזֶה	12. און דיזעס איז,
אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ	וואס איהר זאלט ניט עסען
מֵהֶם	פון זיי:
הַנֶּשֶׁר	דעם אדלער
וְהַפֶּרֶס	און דעם ביינ־ברעכער
וְהָעָזְנִיָּה׃	און דעם [9]שווארצען אדלער.
13. וְהָרָאָה	13. און דעם [9]גייער
וְאֶת־הָאַיָּה	און דעם [9]פאלקען
וְהַדַּיָּה לְמִינָהּ׃	און דער האביכט נאך זיין ארט.
14. וְאֵת כָּל־עֹרֵב	14. און יעדען ראב
לְמִינוֹ׃	נאך זיין ארט.
15. וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה	15. און דעם שטרויס
וְאֶת־הַתַּחְמָס	און די [9]שוואלב
וְאֶת־הַשָּׁחַף	און דעם קוקוק

1) אונוויירדיגקייט 2) הירש, רעה. 3) גאזעלע, רעה. 4) דאמהירש. 5) שטעפען-ציג. 6) געמזע. 7) ד. ה. וועלכע האבען נור 1 זאך, מעלה גרה אדער מפריס פרסה. 8) קראליק. 9) זעה בעמערקונגען ויקרא י"א 13—16.

וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ׃	און דעם [1]שפּערבער נאך זיין אַרט.
16. אֶת־הַכּוֹס	16. דעם [1]פּעליקאַן
וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף	און די [1]נאַכט־איילע
וְהַתִּנְשָׁמֶת׃	און דעם [1]שוואַן.
17. וְהַקָּאָת	17. און די [1]קרעהע
וְאֶת־הָרָחָמָה	און דעם [1]אַאַז־גייער
וְאֶת־הַשָּׁלָךְ׃	און דעם [1]שטורץ־פּעליקאַן.
18. וְהַחֲסִידָה	18. און דעם [1]שטאָרך
וְהָאֲנָפָה	און דעם [1]רייהער
לְמִינָהּ	נאך איהר אַרט,
וְהַדּוּכִיפַת	און דעם [1]אויער־האָהן
וְהָעֲטַלֵּף׃	און די פלעדער־מויז.
19. וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף	19. און יעדעס געפליגעלטע קריכענדע
טָמֵא הוּא לָכֶם	איז אונריין פיר אייך,
לֹא יֵאָכֵלוּ׃	זיי זאלען ניט געגעסען ווערען.
20. כָּל־עוֹף טָהוֹר	20. יעדען ריינעם פויגעל
תֹּאכֵלוּ׃	מעגט איהר עסען.
21. לֹא תֹאכְלוּ	21. איהר זאלט ניט עסען
כָל־נְבֵלָה	קיין [2]טויטען־קערפּער,
לַגֵּר אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ	צום [3]פרעמדען וועלכער איז אין דיינע טויערען
תִּתְּנֶנָּה	מעגסט'ו עס געבען,
וַאֲכָלָהּ	און ער מעג עס עסען,
אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי	אדער פערקויף (עס) צו איין אויסלענדער,
כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה	דען דו ביסט א הייליגעס פאָלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט;
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי	דו זאלסט ניט קאָכען א בעקיל
בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃	און די מילך פון זיין מוטער[4].
חמשי	חמישי
22. עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר	22. דו זאלסט [5]פערצעהנטען
אֵת כָּל־תְּבוּאַת	דעם גאַנצען ערטראַג
זַרְעֶךָ	פון דיין זאָאט,
הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה	וואס קומט אַרויס (אויף) דעם פעלד
שָׁנָה שָׁנָה׃	יאהר (פיר) יאהר.
23. וְאָכַלְתָּ	23. און דו זאלסט עסען
לִפְנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר	אין דעם אָרט, וועלכען ער וועט ערוועהלען,
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו לאָזען וואָהנען זיין נאָמען,
מַעְשַׂר דְּגָנְךָ	דעם צעהנטען־(טהייל) פון דיין געטריידע,
תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ	פון דיין מאָסט און פון דיין אייל,
וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ	און די ערסטליגגען פון דיינע רינדער
וְצֹאנֶךָ	און פון דיינע שאָף,
לְמַעַן תִּלְמַד	אום דו זאלסט לערנען,
לְיִרְאָה	צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
כָּל־הַיָּמִים׃	אַלע צייטען.
24. וְכִי־יִרְבֶּה מִמְּךָ	24. ווען אָבער עס וועט צו פיל זיין פיר דיר
הַדֶּרֶךְ	דער וועג,
כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ	דאס דו וועסט עס ניט קענען טראָגען,
כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ	דען עס וועט ווייט זיין פון דיר
הַמָּקוֹם	דער אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט אויסוועהלען,
לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו זעטצען זיין נאמען
כִּי יְבָרֶכְךָ	דען דיך וועט בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער דיין גאט.[6]
25. וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף	25. דאַן מעגסט'ו עס געבען פיר געלד,[7]
וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ	און דו זאלסט איינבינדען דאס געלד אין דיין האַנד,
וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם	און דו זאלסט גיין צום אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען.
26. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף	26. און דו זאלסט אויסגעבען דאס געלד
בְּכֹל	פיר אַלעס,
אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ	וואס דיין זעעלע געלוסט:
בַּבָּקָר וּבַצֹּאן	פיר רינדער און פיר שאָף
וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר	און פיר וויין און שטאַרקע געטראַנק
וּבְכֹל	אין פיר אַלעס,
אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ	וואס דיין זעעלע פערלאַנגט
וְאָכַלְתָּ שָּׁם	און דו זאלסט דאָרט עסען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
וְשָׂמַחְתָּ	און דו זאלסט זיך פרעהען,
אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃	דו און דיין הויז.
27. וְהַלֵּוִי	27. און דער לוי,
אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ	וועלכער איז אין דיינע טויערען;

1) זעה ויקרא י"א 16-19. 2) אַאַז, טויטער־קערפּער פון א טהיר אדער געפליגעל. 3) זעה רש"י. 4) די חז"ל האבען דאפון גע'אסר'ט צו עסען יעדעס פלייש מיט מילך. 5) ד. ה. אָבגעבען אַ צעהנטע טהייל. 6) ד. ה. דו וועסט האבען **אזוי פיל מעשרות, אז דו וועסט עס ניט קענען אזוי ווייט פיהרען.** 7) ד. ה. פערקויפען.

לא תעזבנו	דו זאלסט איהם ניט פערלאזען,
כי אין לו	דען ער האט ניט
חלק ונחלה עמך :	א טהייל אדער איין ערב מיט דיר.
28. מקצה ׀ שלש שנים	28. אם ענדע פון דריי יאהר
תוציא	זאלסט'ו ארויסברייגגען
את-כל-מעשר	יעדעם צעהנטע-(טהייל)
תבואתך	פון דיין ערטראג
בשנה ההוא	אין יענעם יאהר,
והנחת בשעריך :	און דו זאלסט (עס)לאזען ליגען אין דיינע טויערען.
29. ובא הלוי	29. און דער לוי זאל קומען,
כי אין-לו	דען ער האט ניט
חלק ונחלה עמך	א טהייל אדער איין ערב מיט דיר,
והגר	און דער פרעמדער
והיתום	און דער וואיזע
והאלמנה	און די וויטווע,
אשר בשעריך	וועלכע זיינען אין דיינע טויערען,
ואכלו	און זיי זאלען עסען,
ושבעו	און זיי זאלען זאט ווערען,
למען יברכך	אום דיך זאל בענשען
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאט,
בכל-מעשה ידך	אין יעדעם ווערק פון דיין האנד,
אשר תעשה :	וואס דו וועסט טהאן.
ששי	ששי

XV. טו

1. מקץ שבע-שנים	1. אם ענדע פון זיבען יאהר
תעשה שמטה :	זאלסט'ו מאכען איין [1]ערלאסונג.
2. וזה דבר השמטה	2. און דיזעס איז די זאך פון דער [1]ערלאסונג:
שמוט	עס זאל ערלאסען
כל-בעל משה ידו	יעדער [2]שולד-הערר,
אשר ישה ברעהו	וועלכער וועט לייהען צו זיין נעכסטען;
לא-יגש את-רעהו	ער זאל ניט [3]דרענגען זיין נעכסטען
ואת-אחיו	און זיין ברודער,
כי-קרא שמטה	דען מען האט אויסגערופען [1]ערלאסונג
ליהוה :	צום עוויגען.
3. את-הנכרי תגש	3. דעם פרעמדען מעגסט'ו [3]דרענגען,
ואשר יהיה לך	אבער וואס דו וועסט האבען
את-אחיך	ביי דיין ברודער,
תשמט ידך :	זאל דיין האנד ערלאסען.
4. אפס	4. נור
כי לא יהיה-בך	דאס עס זאל ניט זיין אונטער דיר
אביון	א בעדירפטיגער,[4]
כי-ברך יברכך יהוה	דען בענשען וועט דיר דער עוויגער
בארץ	אין דעם לאנד,
אשר יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נתן-לך נחלה	גיט דיר (אלס) ערב
לרשתה :	איהר צו ערבען.
5. רק	5. נור
אם-שמוע תשמע	אויב דו וועסט הערען
בקול יהוה אלהיך	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לשמר	צו היטען,
לעשות	צו טהאן
את-כל-המצוה הזאת	דיזעס גאנצע געבאט,
אשר אנכי מצוך	וואס איך בעפעהל דיך
היום :	הייטע.
6. כי-יהוה אלהיך	6. דען דער עוויגער, דיין גאט,
ברכך	האט דיך געבענשט,
כאשר דבר-לך	ווי ער האט גערעדט צו דיר
והעבטת גוים רבים	און דו וועסט לייהען (צו) פילע נאציאנען,
ואתה לא תעבט	אבער דו וועסט ניט לייהען,
ומשלת בגוים רבים	און דו וועסט הערשען איבער פילע נאציאנען,
ובך לא ימשלו :	אבער איבער דיך וועלען זיי ניט הערשען.
7. כי-יהיה בך	7. ווען עס וועט זיין אונטער דיר
אביון	א בעדירפטיגער
מאחד אחיך	פון איינעם פון דיינע ברידער
באחד שעריך	אין איינעם פון דיינע טויערען
בארצך	אין דיין לאנד,
אשר-יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נתן לך	גיט דיר,
לא תאמץ	זאלסט'ו ניט פעסט מאכען
את-לבבך	דיין הארץ,

1) ענטלאסונג, פערנאכלעסיגונג (אין בעארבייטען פעלדער און מאהנען שולדען א. ז. וו.). 2) ד. ה. א מאן וואס יעמאנד שולדעט איהם געלד. 3) צום צאהלען. 4) ד. ה. דו זאלסט זעהן דאס קיין בעדירפטיגער זאל זיין. זעה רש"י

וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ	און דו זאלסט ניט פער־קוועטשען דיין האַנד
מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן׃	פון דיין בעדירפטיגען ברודער.
8. כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח	8. זאנדערן דו זאלסט עפענען
אֶת־יָדְךָ	דיין האַנד
לוֹ	צו איהם,
וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ	און דו זאלסט איהם לייהען
דֵּי מַחְסֹרוֹ	גענוג פיר זיין מאַנגעל,
אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ׃	וואס איהם וועט פעהלען.
9. הִשָּׁמֶר לְךָ	9. היט זיך
פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְלִיַּעַל	דאס עס זאָל ניט זיין א נידערטרעכטיגע זאך ביי דיר אין הארצען,
לֵאמֹר	צו זאגען:
קָרְבָה	עס האט זיך דערנעהנטערט
שְׁנַת־הַשֶּׁבַע	דאס זיבענטע יאָהר,
שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה	דאס יאהר פון ערלאָסונג,
וְרָעָה עֵינְךָ	און דיין אויג וועט שלעכט זיין[1]
בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן	געגען דיין בעדירפטיגען ברודער,
וְלֹא תִתֵּן לוֹ	און דו וועסט איהם ניט וועלען געבען,
וְקָרָא עָלֶיךָ	דען ער וועט רופען איבער דיך
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃	און עס וועט זיין אויף דיר אַ זינד.
10. נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ	10. דו מוזט איהם געבען,
וְלֹא־יֵרַע לְבָבְךָ	און דיין האַרץ זאל ניט שלעכט זיין,[1]
בְּתִתְּךָ לוֹ	ווען דו וועסט איהם געבען,
כִּי	דען
בִּגְלַל ׀ הַדָּבָר הַזֶּה	וועגען דיזע זאך
יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועט דיך בענשען דער עוויגער דיין גאָט
בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ	אין דיין יעדעס ווערק
וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃	און אין יעדע בעשעפטיגונג פון דיין האנד.
11. כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן	11. דען עס וועט ניט אויפהערען אַ בעדירפטיגער
מִקֶּרֶב הָאָרֶץ	פון דעם לאַנד,
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	דאַרום בעפעהל איך דיך,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ	דו זאלסט עפענען דיין האנד
לְאָחִיךָ	צו דיין ברודער,
לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ	צו דיין אַרעמען און צו דיין בעדירפטיגען
בְּאַרְצֶךָ׃	אין דיין לאַנד.
12. כִּי־יִמָּכֵר לְךָ	12. ווען עס וועט פערקויפט ווערען צו דיר
אָחִיךָ הָעִבְרִי	דיין ברודער דער [2]העברעער
אוֹ הָעִבְרִיָּה	אָדער די [3]העברעערין,
וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים	דאַן זאל ער דיך דינען זעקס יאָהר,
וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת	און אויף דעם זיבענטען יאָהר
תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי	זאלסט'ו איהם אוועגשיקען פריי
מֵעִמָּךְ׃	פון דיר.
13. וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ	13. און ווען דו וועסט איהם אוועגשיקען
חָפְשִׁי	פריי
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃	זאלסט'ו איהם ניט אַוועגשיקען ליידיג.
14. הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ	14. דו זאלסט איהם [4]בעלאַדען
מִצֹּאנְךָ	פון דיינע שאָף
וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ	און פון דיין [5]טענע און פון דיין קעלטער;
אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ	(מיט) וואס דיך האט געבענשט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאָט,
תִּתֶּן־לוֹ׃	זאלסט'ו איהם געבען.
15. וְזָכַרְתָּ	15. און דו זאלסט געדיינקען,
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ	דאס אַ קנעכט ביסט'ו געווען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאַנד מצרים,
וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	און דיך האט אויסגעלייזט דער עוויגער, דיין גאָט,
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	דאַרום בעפעהל איך דיך
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
הַיּוֹם׃	הייטע.
16. וְהָיָה	16. און עס זאל זיין,
כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ	ווען ער וועט זאגען צו דיר:
לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ	איך וויל ניט ארויסגיין פון דיר,
כִּי אֲהֵבְךָ	דען ער ליבט דיך
וְאֶת־בֵּיתֶךָ	און דיין הויז,
כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃	דען איהם איז גוט ביי דיר.
17. וְלָקַחְתָּ	17. דאַן זאלסט'ו נעהמען
אֶת־הַמַּרְצֵעַ	דעם אָהל,
וְנָתַתָּה	און זאלסט (עס) [6]געבען
בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת	אין זיין אויער און אין די טהיר,
וְהָיָה לְךָ	און ער זאל זיין צו דיר

1) ד. ה. ניט פערגינען. 2) ד. ה. אַ אידישער מאַן. 3) ד. ה. א אידישע פרוי. 4) בעשענקען, מיטגעבען.
5) דרעש־שייער. 6) דורכשטעכען.

עֶבֶד עוֹלָם	איין עוויגער קנעכט,[1]
וְאַף לַאֲמָתְךָ	און אויך צו דיין דינסט
תַּעֲשֶׂה־כֵּן׃	זאלסט׳ו טהאָן אזוי.
18. לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ	18. עס זאל ניט שווער זיין אין דיינע אויגען,
בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי	ווען דו וועסט איהם אוועג־שיקען פריי
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
כִּי מִשְׁנֶה	דען דאָפּעלט
שְׂכַר שָׂכִיר	(אַלס פיר) דעם לוין פון א טאָגע־לאָהנער[2]
עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים	האט ער דיך געדינט זעקס יאָהר,
וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	און דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיך בענשען
בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃	אין אַלעס, וואס דו וועסט טהאָן.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
19. כָּל־הַבְּכוֹר	19. יעדער ערסט־געבאָרענער,
אֲשֶׁר יִוָּלֵד	וועלכער וועט געבאָרען ווערען
בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ	אונטער דיינע רינדער און אונטער דיינע שאָף,
הַזָּכָר	דער מענליכער
תַּקְדִּישׁ	זאלסט׳ו הייליג מאכען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט;
לֹא תַעֲבֹד	דו זאלסט ניט ארבייטען
בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ	מיט דעם ערסט־געבאָרענעם פון דיין אָקס,
וְלֹא תָגֹז	און דו זאָלסט ניט שערען
בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃	דעם ערסט־געבאָרענעם פון דיינע שאָף.
20. לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ	20. פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
תֹאכְלֶנּוּ	זאלסט׳ו עס עסען
שָׁנָה בְשָׁנָה	יאָהר פיר יאָהר,
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען,
אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃	דו און דיין הויז.
21. וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם	21. און ווען עס וועט זיין אין איהם א פעהלער,
פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר	א הינקעדיגער אָדער א בלינדער,
כֹּל מוּם רָע	אירגענד איין שלעכטער פעהלער,
לֹא תִזְבָּחֶנּוּ	זאלסט׳ו איהם ניט שלאַכטען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	צום עוויגען דיין גאט.
22. בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ	22. אין דיינע טויערען[3] מעגסט׳ו איהם עסען,
הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו	דער אונריינער און דער ריינער צוזאַמען,
כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃	ווי דעם הירש און ווי די געמזע.

23. רַק אֶת־דָּמוֹ	23. נור זיין בלוט
לֹא תֹאכֵל	זאלסט׳ו ניט עסען;
עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ	אויף דער ערד זאלסט׳ו עס אויסגיסען,
כַּמָּיִם׃	ווי וואסער.

XVI. — טז

1. שָׁמוֹר	1. היט
אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב	דעם [4]זאַנגען־מאָנאַט.
וְעָשִׂיתָ פֶּסַח	און דו זאלסט מאכען א פסח־אָפּפער
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב	דען אין דעם [4]זאַנגען־מאָנאַט
הוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	האט דיך ארויסגעפיהרט דער עוויגער, דיין גאט,
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
לָיְלָה׃	(פיי נאַכט.
2. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח	2. און דו זאלסט שלאַכטען א פסח־אָפּפער
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,[5]
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃	דאָרט צו לאָזען רוהען זיין נאָמען.
3. לֹא־תֹאכַל עָלָיו	3. דו זאלסט ניט עסען [6]ביי איהם
חָמֵץ	געזויערטעס;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
תֹּאכַל־עָלָיו מַצּוֹת	זאלסט׳ו עסען [6]ביי איהם אונגעזויערטע קוכענס,
לֶחֶם עֹנִי	ברויט פון עלענד[7],
כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ	דען אין איילעניס ביסט׳ו ארויסגעגאַנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לְמַעַן תִּזְכֹּר	אום דו זאלסט געדיינקען
אֶת־יוֹם צֵאתְךָ	דעם טאג פון דיין ארויס־גאַנג
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃	אַלע טעג פון דיין לעבען.
4. וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ	4. און עס זאל ניט געזעהן ווערען ביי דיר
שְׂאֹר	זויער־טייג
בְּכָל־גְּבֻלְךָ	אין דיין גאַנצען גרענעץ
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג.
וְלֹא־יָלִין	און עס זאל ניט איבער־נעכטיגען
מִן־הַבָּשָׂר	פון דעם פלייש,

1) ד. ה. ביז דעם יובל־יאָהר. 2) געדונגענעם. זעה רש״י. 3) ד. ה. אין דעם פלאַטץ, וואו דו וואהנסט.
4) ד. ה. ניסן, ווען זאַנגען ווערען צייטיג אין ארץ ישראל. 5) אויסער דעם קרבן פסח. 6) צו. 7) וואס דערמאַהנט אן דעם עלענד פון ישראל אין מצרים.

אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב	וואס דו וועסט שלאַכטען אם אבענד,
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען טאָג,
לַבֹּקֶר׃	(ביז) צום מאָרגען.
5. לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ	5. דו קענסט ניט שלאַכטען
אֶת־הַפָּסַח	דעם פסח־אָפּפער
בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ	אין איינעם פון דיינע טויערען,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאָט,
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
6. כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם	6. זאָנדערן אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט ערוועהלען,
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ	צו לאָזען וואָהנען זיין נאמען,
שָׁם תִּזְבַּח	דאָרט זאלסט'ו שלאַכטען
אֶת־הַפֶּסַח	דעם פסח־אָפּפער
בָּעֶרֶב	אם אַבענד
כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ	בּיי זאָנען־אונטערגאַנג,
מוֹעֵד צֵאתְךָ	די צייט פון דיין ארויסגאַנג
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.
7. וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ	7. און דו זאלסט (עס) קאָכען און עסען
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט ערוועהלען,
וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר	און דו מעגסט זיך ווענדען אַם מאָרגען,
וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיךָ׃	און דו מעגסט גיין צו דיין געצעלט.[1]
8. שֵׁשֶׁת יָמִים	8. זעקס טעג
תֹּאכַל מַצּוֹת	זאלסט'ו עסען אונגעזויערטע קוכענס,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג
עֲצֶרֶת	(זאָל זיין) אַ [2]פעסט־פער־זאַמלונג
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאָט,
לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה׃	דו זאלסט קיין אַרבייט טהאָן.
9. שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת	9. זיבּען וואָכען
תִּסְפָּר־לָךְ	זאלסט'ו דיר אָבצעהלען;
מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ	פון זייט דער [3]זיבעל פאנגט אָן (צו שניידען)
בַּקָּמָה	אין די שטעהענדע געטריידע
תָּחֵל לִסְפֹּר	זאלסט'ו אָנפאַנגען צו צעהלען
שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת׃	זיבען וואָכען.

10. וְעָשִׂיתָ	10. דאַן זאלסט'ו מאַכען
חַג שָׁבֻעוֹת	אַ וואָכען־פּעסט
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאָט,
מִסַּת	(מיט) אַ [4]שטייער
נִדְבַת יָדְךָ	פון אַ פרייוויליגע גאַבע פון דיין האַנד
אֲשֶׁר תִּתֵּן	וועלכע דו וועסט געבען,
כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ	ווי דיך וועט בּענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער, דיין גאָט.[5]
11. וְשָׂמַחְתָּ	11. און דו זאלסט זיך פריעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאַר דעם עוויגען דיין גאָט,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו און דיין זוהן און דיין טאָכטער
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ	און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	און דער לוי, וועלכער איז אין דיינע טויערען,
וְהַגֵּר	און דער פרעמדער
וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה	און דער וואַיזע און די וויטווע,
אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ	וועלכע זיינען צווישען דיר,
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט ערוועהלען,
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃	דאָרט צו לאָזען וואָהנען זיין נאָמען.
12. וְזָכַרְתָּ	12. און דו זאלסט געדיינקען,
כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ	דאס אַ קנעכט ביסט'ו געווען
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים,
וְשָׁמַרְתָּ	דאָרום זאלסט'ו היטען,
וְעָשִׂיתָ	און דו זאלסט טהאָן
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה׃	דיזע געזעטצען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
13. חַג הַסֻּכֹּת	13. דעם פייער־טאָג פון די היטען[6]
תַּעֲשֶׂה לְךָ	זאלסט'ו דיר מאַכען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
בְּאָסְפְּךָ	ווען דו וועסט איינזאַמלען
מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ׃	פון דיין טענע און פון דיין קעלטער.
14. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ	14. און דו זאלסט זיך פרעהען אין דיין פייער־טאָג,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו און דיין זוהן און דיין טאָכטער
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ	און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר	און דער לוי און דער פרעמדער,

1) ד. ה. נאך הויזע. 2) שלוס־פּעסט; אַבּהאַלטונגס־פּעסט. 3) סערפּ. 4) גאַבּע; נאך די מאָס, נאך פערהעלטניס; פרייגיביגקייט. 5) ד. ה. נאך דיין פערמעגען. 6) ביידלעך.

וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה	און דער וואיזע און די ווּיטווע,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃	וועלכע זײַנען אין דײַנע טויערען.
15. שִׁבְעַת יָמִים	15. זיבען טעג
תָּחֹג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	זאלסט'ו פײַערן צום עווי־גען, דײַן גאט,
בַּמָּקוֹם	אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען,
כִּי יְבָרֶכְךָ	דען דיך וועט בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דײַן גאט,
בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ	אין דײַן גאנצען ערטראג
וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ	און אין יעדעם ווערק פון דײַנע הענדע,
וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ׃	דארום זאלסט'ו זײַן נור פרעהליך.
16. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים	16. דרײַ מאָל
בַּשָּׁנָה	אים יאָהר
יֵרָאֶה	זאל [1]ערשײַנען
כָל־זְכוּרְךָ	יעדער פון דײַנע מאנס־פערזאָנען
אֶת־פְּנֵי ׀ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דײַן גאט,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר	אין דעם אָרט, וועלכען ער וועט ערוועהלען,
בְּחַג הַמַּצּוֹת	אין דעם פעסט פון די אונגע־זײַערטע־קוכענס
וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת	און אין דעם וואכען־פעסט
וּבְחַג הַסֻּכּוֹת	און אין דעם פעסט פון די היטען;
וְלֹא יֵרָאֶה	אָבער מען זאל ניט ערשײַנען;
אֶת־פְּנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
רֵיקָם׃	ליידיג.
17. אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ	17. יעדער נאך די גאבע פון זײַן [2]האנד,
כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	נאך דעם זעגען פון דעם עוויגען, דײַן גאט,
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃	ווי ער האט דיר געגעבען

שֹׁפְטִים — SHOPHETIM.

18. שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים	18. ריכטערס און [3]בעאמטע
תִּתֶּן־לְךָ	זאלסט'ו דיר זעטצען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אלע דײַנע טויערען,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דײַן גאט,
נֹתֵן לְךָ	גיט דיר,
לִשְׁבָטֶיךָ	נאך דײַנע שטאמען,
וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם	און זיי זאלען ריכטען דאס פאלק
מִשְׁפַּט־צֶדֶק׃	(מיט) דעם רעכט פון גע־רעכטיגקייט.
19. לֹא־תַטֶּה מִשְׁפָּט	19. דו זאלסט ניט בייגען דאס רעכט,
לֹא תַכִּיר פָּנִים	דו זאלסט ניט דערקענען קיין פערזאָן,[4]
וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד	און דו זאלסט ניט נעהמען בעשטעכונג
כִּי הַשֹּׁחַד	דען די בעשטעכונג
יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים	מאכט בלינד די אויגען פון קלוגע,
וִיסַלֵּף	און עס פערקרימט
דִּבְרֵי צַדִּיקִם׃	די ווערטער פון גערעכטע.
20. צֶדֶק צֶדֶק	20. גערעכטיגקייט, גערעכ־טיגקייט
תִּרְדֹּף	זאלסט'ו נאכפאָלגען,
לְמַעַן תִּחְיֶה	אום דו זאלסט לעבען,
וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ	און דו זאלסט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דײַן גאט
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
21. לֹא־תִטַּע לְךָ	21. דו זאלסט דיר ניט פלאנצען
אֲשֵׁרָה	א [5]לינדען בוים,
כָּל־עֵץ	אירגענד איין בוים
אֵצֶל מִזְבַּח	בײַ דעם אלטאר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דײַן גאט,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ׃	וועלכען דו וועסט דיר מאכען.
22. וְלֹא־תָקִים לְךָ	22. און דו זאָלסט דיר ניט אויפשטעלען
מַצֵּבָה	א שטאנד־זייל,
אֲשֶׁר שָׂנֵא יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דײַן גאט האסט.

טז — XVII.

1. לֹא־תִזְבַּח	1. דו זאלסט ניט שלאכטען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דײַן גאט,
שׁוֹר וָשֶׂה	איין אָקס אָדער א לאם,
אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם	וואס עס וועט זײַן אין איהם א פעהלער,
כֹּל דָּבָר רָע	אירגענד א שלעכטע זאך,
כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃	דען עס איז די אונווירדיג־קייט פון דעם עוויגען, דײַן גאט.
2. כִּי־יִמָּצֵא	2. ווען עס וועט געפונען ווערען
בְקִרְבְּךָ	צווישען דיר
בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ	אין איינעם פון דײַנע טויערען,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דײַן גאט
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	א מאן, אָדער א פרוי,

1) געזעהן ווערען. 2) פערמעגען. 3) וועלכע דארפען אויספיהרען דעם אורטהייל פון די ריכטער. 4) ד. ה. ביי זיין פארטהייאיש. 5) געטצען־וואלד.

אשר יעשה	װעלכער װעט טהאן,
את־הרע	װאס שלעכט איז
בעיני יהוה־אלהיך	אין די אויגען פון דעם עװיגען, דיין גאט,
לעבר בריתו:	איבער־צו־טרעטען זיין בונד.
3. וילך	3. און ער איז געגאנגען,
ויעבד	און ער האט געדינט
אלהים אחרים	אנדערע געטער,
וישתחו להם	און ער האט זיך געבוקט צו זיי,
ולשמש או לירח	אדער צו דער זון אדער צו דעם מאנד,
או לכל־צבא השמים	אדער צו דעם גאנצען העער פון דעם הימעל,
אשר לא־צויתי:	װאס איך האב ניט בעפוילען
4. והגד־לך	4. און עס איז דיר [1] דערצעהלט געװארען,
ושמעת	און דו האסט (עס) געהערט,
ודרשת היטב	דאן זאלסט'ו גוט אונטערזוכען,
והנה אמת	און װען עס איז װאהר,
נכון הדבר	עס איז ריכטיג די זאך,
נעשתה	עס איז געטאן געװארען
התועבה הזאת	דיזע אונװירדיגקייט
בישראל:	אין ישראל.
5. והוצאת	5. דאן זאלסט'ו ארויס־פיהרען
את־האיש ההוא	יענעם מאן
או את־האשה ההוא	אדער יענע פרוי,
אשר עשו	װעלכע האבען געטאן
את־הדבר הרע הזה	דיזע שלעכטע זאך,
אל־שעריך	צו דיינע טויערען,
את־האיש	דעם מאן
או את־האשה	אדער די פרוי,
וסקלתם באבנים	און דו זאלסט זיי פערשטייניגען מיט שטיינער,
ומתו:	און זיי זאלען שטארבען.
6. על־פי	6. אויף די אויסזאגע
שנים עדים	פון צװיי צייגען
או שלשה עדים	אדער דריי צייגען
יומת המת	זאל געטויטעט װערען דער טויט־שולדיגער,
לא יומת	ער זאל ניט געטויטעט װערען
על־פי עד אחד:	אויף די אויסזאגע פון איין צייגע.
7. יד העדים	7. די האנד פון די צייגען
תהיה־בו בראשנה	זאל זיין אויף איהם צום ערסטען,
להמיתו	איהם צו טויטען,
ויד כל־העם	און די האנד פון דעם גאנצען פאלק
באחרנה	צום לעצטען,
ובערת הרע	און דו זאלסט אויסראטען דאס שלעכטע
מקרבך:	פון צװישען דיר.
8. כי יפלא ממך	8. װען עס װעט צו שװער זיין פיר דיר
דבר	א זאך
למשפט	ביים געריכט,
בין־דם לדם	צװישען בלוט און בלוט [2],
בין־דין לדין	צװישען רעכט און רעכט
ובין נגע לנגע	און צװישען פלאג און פלאג [3],
דברי ריבת	שטרייט־זאכען
בשעריך	אין דיינע טויערען,
וקמת	דאן זאלסט'ו אויפשטיין,
ועלית אל־המקום	און דו זאלסט אויפגיין צו דעם ארט,
אשר יבחר יהוה אלהיך בו:	װעלכען דער עװיגער, דיין גאט, װעט ערװעהלען.
9. ובאת	9. און דו זאלסט קומען
אל־הכהנים הלוים	צו די פריסטער, די לױים,
ואל־השפט	און צו דעם ריכטער,
אשר יהיה	װעלכער װעט זיין
בימים ההם	אין יענע טאגען,
ודרשת	און דו זאלסט אונטערזוכען
והגידו לך	און זיי װעלען דיר זאגען
את דבר המשפט:	דעם רעכטס־אויסשפרוך.
10. ועשית	10. און דו זאלסט טהאן
על־פי הדבר	נאך דעם אויסשפרוך,
אשר יגידו לך	װעלכען זיי װעלען דיר זאגען
מן־המקום ההוא	פון יענעם ארט,
אשר יבחר יהוה	װעלכען דער עװיגער װעט ערװעהלען,
ושמרת לעשות	און דו זאלסט היטען צו טהאן
ככל אשר יורוך:	[װיי] אלעס װאס זיי װעלען דיך לעהרען,
11. על־פי התורה	11. נאך די לעהרע,
אשר יורוך	װעלכע זיי װעלען דיך לעהרען,

1) בעריכטעט. 2) צװישען רייגע און אונרייגע בלוט (ביי פרויען). 3) בין נגע טמא לנגע טהור.

ועל־המשפט	און נאך דעם רעכט,
אשר־יאמרו לך	וואס זיי וועלען דיר זאגען,
תעשה	זאלסט'ו טהאן,
לא תסור מן־הדבר	דו זאלסט ניט אבקעהרען פון דער זאכע,
אשר־יגידו לך	וועלכע זיי וועלען דיר זאגען,
ימין ושמאל :	רעכטס אדער לינקס.
12. והאיש	12. אבער דער מאן,
אשר־יעשה בזדון	וועלכער וועט טהאן [1]מוטהוויליג,
לבלתי שמע	ניט צו הערען
אל־הכהן	צו דעם פריסטער,
העמד לשרת שם	וועלכער שטעהט דארט צו בעדינען
את־יהוה אלהיך	דעם עוויגען, דיין גאט,
או אל־השפט	אדער צו דעם ריכטער,
ומת האיש ההוא	דאן זאל יענער מאן שטארבען,
ובערת הרע	און דו זאלסט אויסראטטען דאס שלעכטע
מישראל :	פון ישראל.
13. וכל־העם	13. און דאס גאנצע פאלק
ישמעו ויראו	זאלען הערען און זיך פירכטען,
ולא יזידון עוד :	און זיי זאלען ניט מעהר [1]מוטהוויליג טהאן.
שני	שני
14. כי־תבא	14. ווען דו וועסט קומען
אל־הארץ	אין דאס לאנד,
אשר יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער דיין גאט
נתן לך	גיט דיר,
וירשתה	און דו וועסט איהר ערבען
וישבתה בה	און דו וועסט וואהנען אין איהר,
ואמרת	און דו וועסט זאגען:
אשימה עלי מלך	איך וויל [2]זעטצען איבער מיך א קעניג,
ככל־הגוים	ווי אלע פעלקער,
אשר סביבתי :	וועלכע זיינען ארום מיך.
15. שום תשים עליך	15. (דאן) מעגסט'ו [2]זעטצען איבער דיך
מלך	א קעניג,
אשר יבחר יהוה אלהיך בו	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען;
מקרב אחיך	פון צווישען דיינע ברידער
תשים עליך מלך	זאלסט'ו זעטצען איבער דיך א קעניג,

לא תוכל לתת עליך	דו קענסט ניט זעטצען איבער דיך
איש נכרי	איין אויסלענדישען מאן,
אשר לא־אחיך הוא:	וועלכער איז ניט דיין ברודער.
16. רק	16. נור,
לא־ירבה־לו סוסים	ער זאל זיך ניט מעהרען פערד,
ולא־ישיב את־העם	אום ער זאל ניט צוריק־פיהרען דאס פאלק
מצרימה	נאך מצרים,
למען הרבות סוס	אום צו מעהרען פערד,
ויהוה אמר לכם	דען דער עוויגער האט געזאגט צו אייך:
לא תספון לשוב	אידר זאלט זיך ניט צוריק קעהרען
בדרך הזה	אויף דיזען וועג
עוד :	נאך א מאל.
17. ולא ירבה־לו	17. און ער זאל זיך ניט מעהרען
נשים	פרויען,
ולא יסור לבבו	אום זיין הארץ זאל ניט [3]אבקעהרען,
וכסף וזהב	און זילבער און גאלד
לא ירבה־לו מאד :	זאל ער זיך ניט [3]צו פיל מעהרען.
18. והיה	18. און עס זאל זיין,
כשבתו	ווען ער וועט זיטצען
על כסא ממלכתו	אויף דעם טהראן פון זיין קעניגרייך,
וכתב לו	דאן זאל ער זיך שרייבען
את־משנה	איין אבשריפט
התורה הזאת	פון דיזע לעהרע
על־ספר	אויף א בוך
מלפני הכהנים	פון פאר די פריסטערס,
הלוים :	די לוויים.
19. והיתה עמו	19. און זי זאל זיין ביי איהם,
וקרא בו סבירין בה	און ער זאל לעזען אין איהר
כל־ימי חייו	אלע טעג פון זיין לעבען,
למען ילמד	אום ער זאל לערנען
ליראה	צו פירכטען
את־יהוה אלהיו	דעם עוויגען, זיין גאט,
לשמר	צו היטען
את־כל־דברי	אלע ווערטער
התורה הזאת	פון דיזע לעהרע,
ואת־החקים האלה	און דיזע געזעטצען,

1) פרעך, מיט עזות; פרעפעלמוטהיג האנדלען. 2) מאכען. 3) אבקעהרען (פון גוטען). 4) זעהר. 5) ד. ה. עס זאל זיין איין אבשריפט פון דעם ספר התורה וואס ליגט ביי די כהנים.

לַעֲשֹׂתָם׃	זיי צו טהאָן.
20. לְבִלְתִּי רוּם־לְבָבוֹ	20. אום זיין הארץ זאָל זיך ניט ערהויבען
מֵאֶחָיו	איבער זיינע ברידער,
וּלְבִלְתִּי סוּר	און אום ניט אַבצוקעהרען
מִן־הַמִּצְוָה	פון דעם געבאָט
יָמִין וּשְׂמֹאול	רעכטס אָדער לינקס,
לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים	אום ער זאָל לאַנג לעבען
עַל־מַמְלַכְתּוֹ	אויף זיין קעניגרייך,
הוּא וּבָנָיו	ער און זיינע זיהן
בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃	צווישען ישראל.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
XVIII	יח
1. לֹא־יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	1. עס זאלען ניט האָבען די פריסטערס, די לוים,
כָּל־שֵׁבֶט לֵוִי	דער גאַנצער שטאַם לוי,
חֵלֶק וְנַחֲלָה	אַ טהייל און איין ערב
עִם־יִשְׂרָאֵל	מיט ישראל:
אִשֵּׁי יְהוָה וְנַחֲלָתוֹ	די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען און זיין ערב
יֹאכֵלוּן׃	זאלען זיי עסען.
2 וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ	2. אָבער איין ערב זאָל ער ניט האבען
בְּקֶרֶב אֶחָיו	צווישען זיינע ברידער:
יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ	דער עוויגער איז זיין ערב,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃	ווי ער האט גערעדט צו איהם.
3. וְזֶה יִהְיֶה	3. און דיזעס זאל זיין
מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים	דאס רעכט פון די פריסטער
מֵאֵת הָעָם	פון דעם פאָלק,
מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח	פון די, וואס שלאַכטען די שלאַכטונג,
אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה	[1]אויב עס איז איין אָקס [1]אָדער אַ לאַם,
וְנָתַן לַכֹּהֵן	דאן זאל מען געבען צום פריסטער
הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם	דאס שולטער־שטיק און די קינבאַקען
וְהַקֵּבָה׃	און דעם מאָגען.
4. רֵאשִׁית דְּגָנְךָ	4. דאס ערסטע פון דיינע געטריידע
תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ	פון דיין מאָסט און דיין אייל,
וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ	און דאס ערסטע פון דעם שעערען פון דיינע שאָף[2]
תִּתֶּן־לּוֹ׃	זאלסט'ו איהם געבען.
5. כִּי בוֹ	5. דען [אין] איהם

בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	האט דער עוויגער, דיין גאָט ערוועהלט
מִכָּל־שְׁבָטֶיךָ	פון אלע דיינע שטאַמען,
לַעֲמֹד	צו שטעהן,
לְשָׁרֵת בְּשֵׁם־יְהוָה	צו בעדינען אין דעם עוויגען'ס נאָמען,
הוּא וּבָנָיו	ער און זיינע זיהן
כָּל־הַיָּמִים׃	אלע צייטען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
6. וְכִי־יָבֹא הַלֵּוִי	6. און ווען דער לוי וועט קומען
מֵאַחַד שְׁעָרֶיךָ	פון איינעם פון דיינע טויערען,
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל	פון גאַנץ ישראל,
אֲשֶׁר־הוּא גָּר שָׁם	וואס ער וואָהנט דאָרט,
וּבָא	דאַן מעג ער קומען
בְּכָל־אַוַּת נַפְשׁוֹ	מיט דעם גאַנצען לוסט פון זיין זעעלע
אֶל־הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה׃	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען.
7. וְשֵׁרֵת	7. און ער זאל בעדינען
בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו	אין דעם נאָמען פון דעם עוויגען זיין גאָט,
כְּכָל־אֶחָיו הַלְוִיִּם	ווי אַלע זיינע ברידער, די לויים,
הָעֹמְדִים שָׁם	וועלכע שטעהען דאָרט
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאַר דעם עוויגען.
8. חֵלֶק כְּחֵלֶק	8. צו גלייכע טהיילען
יֹאכֵלוּ	זאלען זיי עסען,
לְבַד מִמְכָּרָיו	אויסער זיינע פערקויפטע זאַכען
עַל־הָאָבוֹת׃	פון די עלטערען.[3]
9. כִּי אַתָּה בָּא	9. ווען דו קומסט
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאָט
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
לֹא־תִלְמַד לַעֲשׂוֹת	זאלסט'ו ניט לערנען צו טהאָן
כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם	ווי די אונווירדיגקייטען פון יענע פעלקער.
10. לֹא־יִמָּצֵא בְךָ	10. עס זאל ניט געפונען ווערען אונטער דיר
מַעֲבִיר בְּנוֹ־וּבִתּוֹ	דער וואס פיהרט זיין זוהן אָדער זיין טאָכטער
בָּאֵשׁ	דורך דעם פייער;
קֹסֵם קְסָמִים	דער, וואס טרייבט וואַהרזאַגעריי,
מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ	אַ וואָלקען־דייטער אָדער אַ שלאַנגען־בעשווערער
וּמְכַשֵּׁף׃	אָדער אַ צויבערער.

1) סיי. 2) ד. ה. וואָל און האָאר פון די שאָף. 3) זעה רש"י אין דר. פיליפזאהן'ס קאָמענטאַר.

11. וְחֹבֵר חָבֶר — 11. אָדער אַ [1]גייסטער־בעשווערער,
וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי — אָדער אַ טויטען־בעשווערער אָדער אַ צייכען־דייטער,
וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים׃ — אָדער אַ טויטען־בעפראַגער.

12. כִּי־תוֹעֲבַת יְהוָֹה — 12. דען די אונווירדיגקייט פון דעם עוויגען
כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה — איז יעדער, וועלכער טהוט דיזע (זאכען).
וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה — און וועגען דיזע אונווירדיג־קייטען
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם — פערטרייבט זיי דער עוויגער, דיין גאט,
מִפָּנֶיךָ׃ — פאר דיר.

13. תָּמִים תִּהְיֶה — 13. [2]פאָלקאָמען זאלסט'ו זיין
עִם יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ׃ — מיט דעם עוויגען, דיין גאט.

חֲמִישִׁי

14. כִּי ׀ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה — 14. דען דיזע פעלקער,
אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם — וואס דו ערבסט זיי,
אֶל־מְעֹנְנִים — צו וואָלקען־דייטער
וְאֶל־קֹסְמִים — און צו וואהרזאגער
יִשְׁמָעוּ — הערען זיי,
וְאַתָּה — אָבער דו,
לֹא כֵן — ניט אזוי
נָתַן לְךָ — האט דיר [3]בעשטימט
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ׃ — דער עוויגער, דיין גאט.

15. נָבִיא מִקִּרְבְּךָ — 15. אַ פראָפעט פון צווישען דיר,
מֵאַחֶיךָ — פון דיינע ברידער,
כָּמֹנִי — ווי איך בין,
יָקִים לְךָ — וועט דיר אויפשטעלען
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ — דער עוויגער, דיין גאט.
אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃ — איהם זאלט איהר צו הערען.

16. כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ — 16. ווי אַלעס, וואס דו האָסט פערלאַנגט
מֵעִם יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ — פון דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּחֹרֵב — ביים (בארג) חורב,
בְּיוֹם הַקָּהָל — אין דעם טאג פון דער פער־זאמלונג,
לֵאמֹר — זאָגענדיג:
לֹא אֹסֵף לִשְׁמֹעַ — איך וויל מעהר ניט הערען
אֶת־קוֹל יְהוָֹה אֱלֹהָי — די שטימע פון דעם עוויגען, מיין גאט,
וְאֶת־הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת — און דיזען גרויסען פייער
לֹא־אֶרְאֶה עוֹד — וויל איך מעהר ניט זעהען,
וְלֹא אָמוּת׃ — אום איך זאל ניט שטאַרבען.

17. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֵלָי — 17. און דער עוויגער האט געזאָגט צו מיר:
הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃ — זיי האָבען גוט געטאָן, וואס זיי האָבען (עס) גערעדט.

18. נָבִיא אָקִים לָהֶם — 18. אַ פראָפעט וועל איך אויפשטעלען פיר זיי
מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם — פון צווישען זייערע ברידער,
כָּמוֹךָ — ווי דו ביסט,
וְנָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיו — און איך וועל געבען מיינע ווערטער אין זיין מויל,
וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם — און ער וועט רעדען צו זיי
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ׃ — אַלעס וואס איך וועל איהם בעפוילען.

19. וְהָיָה — 19. און עס זאל זיין,
הָאִישׁ — דער מאַן,
אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע — וועלכער וועט ניט הערען
אֶל־דְּבָרַי — צו מיינע ווערטער,
אֲשֶׁר יְדַבֵּר בִּשְׁמִי — וועלכע ער וועט ריידען אין מיין נאָמען,
אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃ — וועל איך (עס) אויפפאָדערען פון איהם.

20. אַךְ הַנָּבִיא — 20. נור דער פראָפעט,
אֲשֶׁר יָזִיד — וועלכער וועט [4]מוטהווילג טהאָן,
לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי — צו ריידען אַ [5]זאַך אין מיין נאָמען,
אֵת אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִיו — וואס איך האָב איהם ניט בעפוילען
לְדַבֵּר — צו ריידען,
וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר — אָדער דער וואס וועט ריידען
בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים — אין דעם נאָמען פון אַנדערע געטער,
וּמֵת הַנָּבִיא הַהוּא׃ — זאל יענער פראָפעט שטאַרבען.

21. וְכִי תֹאמַר — 21. און ווען דו וועסט זאָגען
בִּלְבָבֶךָ — אין דיין האַרצען:
אֵיכָה נֵדַע — ווי קענען מיר וויסען
אֶת־הַדָּבָר — די זאַך,
אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָֹה — וואס דער עוויגער האט עס ניט גערעדט?

22. אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנָּבִיא — 22. וואס דער פראָפעט וועט ריידען
בְּשֵׁם יְהוָֹה — אין דעם נאָמען פון דעם עוויגען,
וְלֹא־יִהְיֶה הַדָּבָר — און די [6]זאַך וועט ניט זיין,
וְלֹא יָבֹא — און עס וועט ניט קומען,

1) איינער וואס זאָגט, דאס ער קען ענטדעקען געהיימניס דורך זיין פערבינדונג מיט גייסטער. 2) גאַנץ, אויפ־ריכטיג. 3) געגעבען. 4) פרעפלען.

הוּא הַדָּבָר	דאס איז די זאך,
אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה	וואס דער עוויגער האט עס ניט גערעדט,
בְּזָדוֹן דִּבְּרוֹ הַנָּבִיא	מיט מוטהווילען האט עס גערעדט דער פראפעט,
לֹא תָגוּר מִמֶּנּוּ׃	דו זאלסט זיך ניט פירכטען פאר איהם.
Cap. XIX.	יט
1. כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	1. ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט אויסראטען
אֶת־הַגּוֹיִם	די פעלקער,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ אֶת־אַרְצָם	גיט דיר זייער לאנד,
וִירִשְׁתָּם	און דו וועסט זיי ערבען,
וְיָשַׁבְתָּ בְעָרֵיהֶם	אין דו וועסט וואהנען אין זייערע שטעדט
וּבְבָתֵּיהֶם׃	און אין זייערע הייזער.
2. שָׁלוֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ	2. (דאן) זאלסט'ו דיר אבּשיידען דריי שטעדט
בְּתוֹךְ אַרְצְךָ	אין מיטען פון דיין לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃	גיט דיר, איהר צו ערבען.
3. תָּכִין לְךָ הַדֶּרֶךְ	3. דו זאלסט דיר צוברייטען דעם וועג,
וְשִׁלַּשְׁתָּ	און דו זאלסט צוטהיילען אין דריי טהייל
אֶת־גְּבוּל אַרְצְךָ	די גרענעץ פון דיין לאנד,
אֲשֶׁר יַנְחִילְךָ	וואס דיר וועט מאכען ערבען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
וְהָיָה	און עס זאל זיין,
לָנוּס שָׁמָּה	דאס דארט זאל ענטלויפען
כָּל־רֹצֵחַ׃	יעדער מערדער.
4. וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ	4. און דיזעס איז די[1] זאך פון דעם מערדער,
אֲשֶׁר־יָנוּס שָׁמָּה	וועלכער זאל דארט ענטלויפען
וָחָי	און ער זאל לעבען בלייבען:
אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־רֵעֵהוּ	דער וואס וועט שלאגען זיין פריינד
בִּבְלִי־דַעַת	[2]אהן וויסען
וְהוּא לֹא־שֹׂנֵא לוֹ	און ער איז קיין פיינד צו איהם
מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם׃	פון געסטערן (און) פאר־געסטערן.
5. וַאֲשֶׁר יָבֹא אֶת־רֵעֵהוּ	5. אדער דער וואס וועט קומען מיט זיין פריינד
בַיַּעַר	אים וואלד,
לַחְטֹב עֵצִים	צו האקען האלץ,
וְנִדְּחָה יָדוֹ בַגַּרְזֶן	און זיין האנד וועט[3] א שטויס טהאן מיט דער האק,
לִכְרֹת הָעֵץ	אויסצושניידען דעם בוים,
וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל	און דער אייזען וועט אראב־פאלען
מִן־הָעֵץ	פון דעם [4]האלץ,
וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ	און עס וועט טרעפען זיין פריינד,
וָמֵת	און ער וועט שטארבען,
הוּא יָנוּס	דער זאל ענטלויפען
אֶל־אַחַת הֶעָרִים־הָאֵלֶּה	צו איינע פון דיזע שטעדט,
וָחָי׃	און ער זאל לעבען בלייבען.
6. פֶּן־יִרְדֹּף	6. אום עס זאל ניט יאגען
גֹּאֵל הַדָּם	דער [6]בלוט-לייזער
אַחֲרֵי הָרֹצֵחַ	נאך דעם מערדער,
כִּי־יֵחַם לְבָבוֹ	דען זיין הארץ וועט זיך ערהיטצען,
וְהִשִּׂיגוֹ	און ער וועט איהם גרייכען,
כִּי־יִרְבֶּה הַדֶּרֶךְ	ווען דער וועג וועט [7]וויט זיין,
וְהִכָּהוּ נָפֶשׁ	און'ער וועט איהם טויט שלאגען
וְלוֹ אֵין מִשְׁפַּט־מָוֶת	און איהם קומט דאך קיין טויט שטראף,
כִּי לֹא שֹׂנֵא הוּא לוֹ	דען ער איז קיין פיינד צו איהם
מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃	פון געסטערן (און) פאר־געסטערן.
7. עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	7. דארום בעפויל איך דיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שָׁלֹשׁ עָרִים	דריי שטעדט
תַּבְדִּיל לָךְ׃	זאלסט'ו דיר אפּשיידען.
8. וְאִם־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	8. און אויב דער עוויגער דיין גאט וועט ברייט מאכען
אֶת־גְּבֻלְךָ	דיין גרענעץ,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע	ווי ער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
וְנָתַן לְךָ	און ער וועט דיר געבען
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ	דאס גאנצע לאנד,
אֲשֶׁר דִּבֶּר	וואס ער האט גערעדט
לָתֵת	צו געבען
לַאֲבֹתֶיךָ׃	צו דיינע עלטערן,
9. כִּי־תִשְׁמֹר	9. וויל דו וועסט היטען

1) רעכט, געזעטץ. 2) ד. ה. אונגערען. 3) וועהרענד. 4) אראפּלאזען, א שאקעל טהאן. 5) שטיעל. 6) בלוט רעכער, פערוואנדטער. 7) גרויס, פיעל.

אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת	דיזעס גאנצע געבאָט
לַעֲשֹׂתָהּ	עס צו טהאָן,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם	וואס איך בעפעהל דיך היינט,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו	און צו גיין אין זיינע וועגען
כָּל־הַיָּמִים	אַלע צייטען,
וְיָסַפְתָּ לְךָ	דאַן זאָלסט'ו דיר צו לייגען
עוֹד שָׁלֹשׁ עָרִים	נאָך דריי שטעדט
עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:	צו דיזע דריי.
10. וְלֹא יִשָּׁפֵךְ	10. און עס זאָל ניט פערגאָסען ווערען
דָּם נָקִי	ריינעס בלוט
בְּקֶרֶב אַרְצְךָ	צווישען דיין לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאָט
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אַלס) ערב,
וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים:	זאָנסט וועט זיין אויף דיר בלוט־(שולד).
11. וְכִי־יִהְיֶה אִישׁ שֹׂנֵא	11. אַבער ווען אַ מאַן וועט זיין אַ פיינד
לְרֵעֵהוּ	צו זיין [1]נעכסטען,
וְאָרַב לוֹ	און ער וועט לויערען פיר איהם,
וְקָם עָלָיו	און ער וועט אויפשטיין געגען איהם,
וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ	און ער וועט איהם טויט שלאַגען,
וָמֵת	און ער וועט שטאַרבען,
וְנָס אֶל־אַחַת הֶעָרִים הָאֵל:	און ער וועט ענטלויפען צו איינע פון דיזע שטעדט.
12. וְשָׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ	12. דאַן זאָלען שיקען די עלטעסטע פון זיין שטאָט,
וְלָקְחוּ אֹתוֹ מִשָּׁם	און זיי זאָלען איהם נעהמען פון דאָרט
וְנָתְנוּ אֹתוֹ	און זיי זאָלען איהם געבען
בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם	אין דער האַנד פון דעם בלוט־לייזער,
וָמֵת:	און ער זאָל שטאַרבען.
13. לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו	13. דיין אויג זאָל איהם ניט שוינען,
וּבִעַרְתָּ דַם־הַנָּקִי	און דו זאָלסט אויסראָטען דאס ריינע בלוט[2]
מִיִּשְׂרָאֵל	פון ישראל,
וְטוֹב לָךְ:	אום דיר זאָל גוט זיין.

ששי	ששי
14. לֹא תַסִּיג	14. דו זאָלסט ניט פערריקען
גְּבוּל רֵעֲךָ	די גרענעץ פון דיין פריינד,
אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשֹׁנִים	וועלכע די [3]ערשטע האָבען אָבגעגרענעצט
בְּנַחֲלָתְךָ	אין דיין ערב,
אֲשֶׁר תִּנְחַל בָּאָרֶץ	וואס דו וועסט ערבען אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאָט
נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ:	גיט דיר, איהר צו ערבען.
15. לֹא־יָקוּם עֵד אֶחָד	15. עס זאָל ניט אויפשטיין איין צייגע
בְּאִישׁ	געגען אַ מאַן
לְכָל־עָוֹן	פיר אירגענד איין שולד
וּלְכָל־חַטָּאת	און פיר אירגענד איין זינד
בְּכָל־חֵטְא	אין אירגענד איין זינד,
אֲשֶׁר יֶחֱטָא	וועלכע ער וועט זינדיגען;
עַל־פִּי ׀ שְׁנֵי עֵדִים	דורך די אויסזאַגע פון צוויי צייגען,
אוֹ עַל־פִּי	אָדער דורך די אויסזאַגע,
שְׁלֹשָׁה־עֵדִים	פון דריי צייגען
יָקוּם דָּבָר:	זאָל אַ זאַך בעשטעטיגט ווערען.
16. כִּי־יָקוּם	16. ווען עס וועט אויפשטיין
עֵד־חָמָס	אַ געוואַלד־טהעטיגער צייגע
בְּאִישׁ	געגען אַ מאַן,
לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה:	צו בעצייגען געגען איהם [4]אָבפאַל.
17. וְעָמְדוּ	17. דאַן זאָלען זיך שטעלען
שְׁנֵי־הָאֲנָשִׁים	די צוויי מענער,
אֲשֶׁר־לָהֶם הָרִיב	וועלכע האָבען דעם [5]שטרייט
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים	פאַר די פריסטער
וְהַשֹּׁפְטִים	און די ריכטערס,
אֲשֶׁר יִהְיוּ	וועלכע וועלען זיין
בַּיָּמִים הָהֵם:	אין יענע צייטען.
18. וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב	18. און די ריכטערס זאָלען גוט אונטערזוכען,
וְהִנֵּה עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד	און אויב דער צייגע איז אַ פאַלשער צייגע
שֶׁקֶר עָנָה בְאָחִיו:	אַ פאַלש האָט ער בעצייגט געגען זיין ברודער.
19. וַעֲשִׂיתֶם לוֹ	19. דאַן זאָלט איהר טהאָן צו איהם,
כַּאֲשֶׁר זָמַם	ווי ער האָט געטראַכט

1) פריינד. 2) ד. ה. דעם, וואס האָט פערגאָסען ריינע בלוט. 3) פריהעריגע לייטע, פאָרפאַהרען. 4) אָבקעהרונג (פון גאָט). 5) קריג.

לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו	צו טהאָן צו זיין ברודער,
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאלסט אויסראָטען דאס שלעכטע
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
20. וְהַנִּשְׁאָרִים	20. און די איבריגע
יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ	וועלען (עס) הערען און זיך פירכטען,
וְלֹא־יֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד	און זיי וועלען מעהר ניט טהאָן,
כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה	ווי דיזע שלעכטע זאַך[5]
בְּקִרְבֶּךָ׃	צווישען דיר.
21. וְלֹא תָחוֹס עֵינֶךָ	21. און דיין אויג זאל ניט שוינען,
נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ	אַ זעעלע פיר אַ זעעלע,
עַיִן בְּעַיִן	איין אויג פיר איין אויג,[1]
שֵׁן בְּשֵׁן	אַ צאָהן פיר אַ צאָהן,[1]
יָד בְּיָד	אַ האַנד פיר אַ האַנד,[1]
רֶגֶל בְּרָגֶל׃	אַ פוס פיר אַ פוס.[1]

Cap. XX.

1. כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה	1. ווען דו וועסט ארויסגיין צום קריג
עַל־אֹיְבֶךָ	געגען דיין פיינד,
וְרָאִיתָ סוּס וָרֶכֶב	און דו וועסט זעהן פערד און וועגען,
עַם רַב מִמְּךָ	אַ גרעסערע פאָלק אַלס דו ביסט,
לֹא תִירָא מֵהֶם	זאלסט'ו זיך ניט פירכטען פאַר זיי,
כִּי־יְיָ אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ	דען מיט דיר איז דער עוויגער דיין גאָט,
הַמַּעַלְךָ	וועלכער האט דיך [2]ארויסגעבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דעם לאַנד מצרים.
2. וְהָיָה	2. און עס זאל זיין,
כְּקָרָבְכֶם	ווען איהר וועט זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַמִּלְחָמָה	צום קריג,
וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער זיך דערנעהנטערן,
וְדִבֶּר אֶל־הָעָם׃	און ער זאל ריידען צום פאָלק.
3. וְאָמַר אֲלֵהֶם	3. און ער זאל זאגען צו זיי:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הער ישראל:
אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם	איהר דערנעהנטערט זיך הייטע
לַמִּלְחָמָה	צום קריג
עַל־אֹיְבֵיכֶם	געגען אייערע פיינדע,
אַל־יֵרַךְ לְבַבְכֶם	זאָל ניט [3]שוואַך ווערען אייער האַרץ,
אַל־תִּירְאוּ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען,
וְאַל־תַּחְפְּזוּ	און איהר זאלט ניט [4]פערווירט זיין,
וְאַל־תַּעַרְצוּ	און איהר זאלט ניט ציטערן
מִפְּנֵיהֶם׃	פאַר זיי.
4. כִּי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם	4. דען דער עוויגער, אייער גאָט,
הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם	(ער איז עס), וועלכער גייט מיט אייך,
לְהִלָּחֵם לָכֶם	צו שטרייטען פאַר אייך
עִם־אֹיְבֵיכֶם	מיט אייערע פיינדע,
לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם׃	אייך צו העלפען.
5. וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים	5. און די בעאַמטע זאלען ריידען
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מִי־הָאִישׁ	ווער איז דער מאַן,
אֲשֶׁר בָּנָה	וועלכער האט געבויט
בַיִת־חָדָשׁ	אַ נייע הויז,
וְלֹא חֲנָכוֹ	און ער האט עס (נאך) ניט [6]איינגעווייהעט,
יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה	[7]אום ער זאל ניט שטאַרבען אים קריג,
וְאִישׁ אַחֵר יַחְנְכֶנּוּ׃	און איין אַנדער מאַן וועט עס איינווייהען.
6. וּמִי־הָאִישׁ	6. און ווער איז דער מאַן,
אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם	וועלכער האט געפלאַנצט אַ וויין־גאָרטען,
וְלֹא חִלְּלוֹ	און ער האט נאך קיין [8]וויינלעזע געהאַלטען,
יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה	[7]אום ער זאל ניט שטאַרבען אים קריג,
וְאִישׁ אַחֵר יְחַלְּלֶנּוּ׃	און איין אַנדער מאַן וועט די [8]וויין־לעזע האַלטען.
7. וּמִי־הָאִישׁ	7. און ווער איז ער דער מאַן,
אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה	וועלכער האט (זיך) פערלאָבט אַ פרוי,
וְלֹא לְקָחָהּ	און ער האט איהר (נאך) ניט [9]גענומען,
יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה	[7]אום ער זאל ניט שטאַרבען אים קריג,
וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה׃	און איין אַנדער מאַן וועט איהר נעהמען.
8. וְיָסְפוּ הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר	8. און די בעאַמטע זאלען ווידער ריידען
אֶל־הָעָם	צום פאָלק
וְאָמְרוּ	און זיי זאלען זאגען:
מִי־הָאִישׁ	ווער איז דער מאַן,
הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב	וועלכער איז פירכטזאם און שוואַך־הערציג,

1) לויט די חז"ל מיינט עס געלד פיר דעם בעשעדיגטען גליעד. 2) ארויפגעפיהרט. 3) וויך, פורכטזאַם. 4) צומישט, (ווען מען איילט זיך ווערט מען פערווירט); בעשטירצט. 5) צו בּראַכען ווערען. 6) בעגייעט, אַנגעפאַנגען זואהנען דארין. 7) פיליייכט. 8) ד.ה. ער האט נאך ניט געגעסען פון די פרוכט. 9) געהייראַט.

יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ	דער זאָל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
וְלֹא יִמַּס	אום ער זאָל ניט מאַכען צוגיין[1]
אֶת־לְבַב אֶחָיו	דאס האַרץ פון זיינע ברידער
כִּלְבָבוֹ׃	ווי זיין האַרץ.
9. וְהָיָה	9. און עס זאל זיין,
כְּכַלֹּת הַשֹּׁטְרִים	ווי די בעאַמטע־וועלען ענדיגען
לְדַבֵּר אֶל־הָעָם	[צו] ריידען צום פאלק,
וּפָקְדוּ	דאַן זאָלען זיי [2]אויפנעהמען
שָׂרֵי צְבָאוֹת	העער־פיהרערס
בְּרֹאשׁ הָעָם׃	אַן די שפּיטצע פון דעם פאָלק.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
10. כִּי־תִקְרַב	10. ווען דו וועסט זיך דער־נעהנטערן
אֶל־עִיר	צו אַ שטאָדט,
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ	צו שטרייטען געגען איהר,
וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ	דאַן זאלסט'ו רופען צו איהר
לְשָׁלוֹם׃	וועגען פרידען[3].
11. וְהָיָה	11. און עס זאל זיין,
אִם־שָׁלוֹם תַּעַנְךָ	אויב זי וועט דיר [4]פרידען אַנטוואָרטען,
וּפָתְחָה לָךְ	און זי וועט דיר עפנען,
וְהָיָה	דאַן זאל זיין,
כָּל־הָעָם	דאַס גאַנצע פאלק,
הַנִּמְצָא־בָהּ	וואס געפינט זיך אין איהר,
יִהְיוּ לְךָ לָמַס	זאלען זיין צו דיר [5]צינז־פליכטיג,
וַעֲבָדוּךָ׃	און זיי זאלען דיך דינען.
12. וְאִם־לֹא תַשְׁלִים	12. אָבער אויב זי וועט ניט מאַכען פרידען
עִמָּךְ	מיט דיר,
וְעָשְׂתָה עִמְּךָ	און זי וועט מאַכען מיט דיר
מִלְחָמָה	קריג,
וְצַרְתָּ עָלֶיהָ׃	דאַן זאלסט'ו בעלאַגערען אויף איהר.
13. וּנְתָנָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	13. און (ווען) דער עוויגער, דיין גאט, וועט איהר געבען
בְּיָדֶךָ	אין דיין האַנד,
וְהִכִּיתָ	דאַן זאָלסט'ו שלאָגען
אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ	אַלע איהרע מענליכע
לְפִי־חָרֶב׃	דורך דעם שאַרף פון שווערט.
14. רַק הַנָּשִׁים וְהַטַּף	14. נור די פרויען און די קינדער

וְהַבְּהֵמָה	און די פיה
וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה	און אַלעס, וואס וועט זיין
בָעִיר	אין דער שטאָדט,
כָּל־שְׁלָלָהּ	איהר גאַנצען [6]רויב,
תָּבֹז לָךְ	זאלסט'ו בערויבען פיר דיר,
וְאָכַלְתָּ	און דו זאלסט עסען
אֶת־שְׁלַל אֹיְבֶיךָ	די רויב פון דיינע פיינדע,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט, האַט דיר געגעבען.
15. כֵּן תַּעֲשֶׂה	15. אזוי זאלסט'ו טהאָן
לְכָל־הֶעָרִים	צו אַלע שטעדט,
הָרְחֹקֹת מִמְּךָ מְאֹד	וועלכע זיינען זעהר וויט פון דיר,
אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הֵנָּה׃	וועלכע זיינען ניט פון די שטעדט פון דיזע פעלקער.
16. רַק	16. נור
מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה	פון די שטעדט פון דיזע פעלקער,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אַלס) ערב,
לֹא תְחַיֶּה כָּל־נְשָׁמָה׃	זאלסט'ו ניט לאזען לעבען קיין זעעלע.
17. כִּי־הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם	17. זאָנדערן דו זאלסט זיי אין גאַנצען פערוויסטען,
הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי	דעם חתי און דעם אמורי,
הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי	דעם כנעני און דעם פריזי,
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	דעם חוי און דעם יבוסי,
כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ	ווי דיך האַט בעפוילען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער, דיין גאט.
18. לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם	18. אום זיי זאלען אייך ניט לעהרען,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
כְּכֹל תּוֹעֲבֹתָם	ווי אַלע זייערע אונווירדיג־קייטען,
אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם	וועלכע זיי האבען געטאַן צו זייערע געטער,
וַחֲטָאתֶם	און איהר וועט זינדיגען
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	צום עוויגען, אייער גאט.
19. כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר	19. ווען דו וועסט בעלאַגערען אויף אַ שטאָדט
יָמִים רַבִּים	אַ לאַנגע צייט,
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ	צו שטרייטען געגען איהר

1) פורכטזאַם, פייג. 2) אויפשטעלען. 3) ד. ה. איהר אַנבאָטען פרידען. 4) פריידליך ערווידערן. 5) צינזבאַר, ד. ה. זיי זאָל'ען דיר צינזען־צאהלען. 6) פערמעגען.

לתפשה	איהר איינצונעהמען,
לא תשחית את עצה	זאלסט'ו ניט פערדארבען איהרע בוימער,
לנדח עליו גרזן	אראבלאזענדיג דארויף א האק,[1]
כי ממנו תאכל	דען דאפון קענסט'ו עסען,
ואתו לא תכרת	דארום זאלסט'ו עס ניט אויסשניידען.
כי האדם עץ השדה	דען איז דער בוים פון פעלד א מענש,
לבא מפניך במצור:	צו קומען פאר דיר אין בעלאגערונג.[1]
20. רק עץ	20. נור א בוים,
אשר תדע	וואס דו ווייסט,
כי לא עץ מאכל הוא	דאס ער איז קיין [2]שפייזע בוים,
אתו תשחית וכרת	איהם מעגסט'ו פערדארבען און אויסשניידען,
ובנית מצור	און דו מעגסט בויען א בעלאגערונג
על העיר	געגען די שטאדט,
אשר הוא עשה עמך	וועלכע מאכט מיט דיר
מלחמה	קריג,
עד רדתה:	ביז זי וועט פאלען.

Cap. XXI. כא

1. כי ימצא חלל	1. ווען עס וועט געפונען ווערען א דערשלאגענער
באדמה	אין דעם לאנד,
אשר יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער דיין גאט
נתן לך לרשתה	גיט דיר, איהר צו ערבען,
נפל בשדה	[3]געפאלען אויף דעם פעלד,
לא נודע	(און) עס איז ניט בעוואוסט
מי הכהו:	ווער עס האט איהם דערשלאגען,
2. ויצאו זקניך	2. דאן זאלען ארויסגיין דיינע עלטעסטע
ושפטיך	און דיינע ריכטערס,
ומדדו אל הערים	און זיי זאלען מעסטען צו די שטעדט,
אשר סביבת החלל:	וועלכע זיינען ארום דעם דערשלאגענעם.
3. והיה	3. און עס זאל זיין,
העיר	די שטאדט,
הקרבה אל החלל	וועלכע איז נאהענט צום דערשלאגענעם,
ולקחו	זאלען נעהמען
זקני העיר ההוא	די עלטעסטע פון יענע שטאדט
עגלת בקר	א [4]רינדער־קאלב,
אשר לא עבד בה	וואס עס איז ניט געארבייט געוואָרען מיט איהר,
אשר לא משכה	וועלכע האט ניט געצויגען
בעל:	אין יאך.
4. והורדו זקני העיר ההוא	4. און די עלטעסטע פון יענער שטאדט זאלען אראבפיהרען
את העגלה	די קאלב
אל נחל איתן	אין א [5]הארטען טהאל,
אשר לא יעבד בו	וואס ווערט ניט בעארבייט
ולא יזרע	און ווערט ניט בעזעעט,
וערפו שם את העגלה	און מען זאל דארט די קאלב [6]אבהאקען דעם נאקען
בנחל:	אין דעם טהאל.
5. ונגשו הכהנים	5. און עס זאלען זיך דערנעהנטערן די פריסטערס
בני לוי	די קינדער פון לוי,
כי בם בחר	דען [אין] זיי האט ערוועהלט
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאט,
לשרתו	איהם צו בעדינען,
ולברך בשם יהוה	און צו בענטשען אין דעם עוויגען'ס נאמען,
ועל פיהם יהיה	און נאך זייער אויסשפרוך זאל זיין
כל ריב וכל נגע:	(ביי) יעדען קריג און יעדער [7]בעשעדיגונג.
6. וכל זקני	6. און אלע עלטעסטע
העיר ההוא	פון יענער שטאדט,
הקרבים אל החלל	וועלכע זיינען נאהענט צום דערשלאגענעם,
ירחצו את ידיהם	זאלען וואשען זייערע הענד,
על העגלה	איבער די קאלב,
הערופה בנחל:	וואס מען האט אבגעהאקט דעם נאקען אים טהאל.
מפטיר	מפטיר
7. וענו	7. און זיי זאלען [8]אנפאנגען
ואמרו	און זיי זאלען זאגען:
ידינו לא שפכה	אונזערע הענד האבען ניט פערגאסען
את הדם הזה	דיזעס בלוט,
ועינינו לא ראו:	און אונזערע אויגען האבען (עס) ניט געזעהן.
8. כפר לעמך ישראל	8. פערגיב [צו] דיין פאלק ישראל,
אשר פדית יהוה	וואס דו האסט אויסגעלייזט עוויגער,
ואל תתן דם נקי	און דו זאלסט ניט לייגען רייבעם בלוט־(שולד)
בקרב עמך ישראל	צווישען דיין פאלק ישראל,
ונכפר להם הדם:	און דאס בלוט וועט זיי פערגעבען ווערען.

1) צום בענוטצען צום בעלאגערונגס צוועק 2) עסבארער בוים. 3) ליגענדיג. 4) יונגע קוה. 5) פעלזיגען; אדער: אימערפליסענדען טייך (וועלכענס פלאטץ קען נימאלס בענוטצט ווערען, ווי עס איז דער פאל מיט פילע טייכען אים הייליגען לאנד, ווען זיי טריקענען אויס). 6) ברעכען דאס גניק. 7) פלאג. 8) אנטווארטען.

9. וְאַתָּה תְּבַעֵר	9. און דו זאלסט אויסראָטען
הַדָּם הַנָּקִי	דאס (פערגיסען) ריינע בלוט
מִקִּרְבֶּךָ	פון צווישען דיר,
כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר	דען דו זאלסט טהאָן וואס רעכט איז
בְּעֵינֵי יְהֹוָה׃	אין דעם עוויגען׳ס אויגען.

כִּי תֵצֵא THETZAY.

10. כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה	10. ווען דו וועסט ארויסגיין צום קריג
עַל־אֹיְבֶיךָ	געגען דיינע פיינדע,
וּנְתָנוֹ יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	און דער עוויגער, דיין גאט, וועט [1]זיי געבען
בְּיָדֶךָ	אין דיין האַנד,
וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ׃	און דו וועסט פאנגען [2]געפאַנגענע.
11. וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה	11. און דו וועסט זעהען אונטער די געפאַנגענע
אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר	אַ פרוי פון שעהנעם געשטאַלט,
וְחָשַׁקְתָּ בָהּ	און דו וועסט איהר בעגעהרען,
וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה׃	און דו ווילסט (איהר) נעהמען צו־דיר פיר אַ פרוי.
12. וַהֲבֵאתָהּ	12. דאַן זאלסט׳ו איהר ברייגגען
אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ	אין דיין הויז,
וְגִלְּחָה אֶת־רֹאשָׁהּ	און זי זאל [3]אָבגאָלען איהר קאָפּ,
וְעָשְׂתָה	און זי זאל [4]בעשניידען
אֶת־צִפָּרְנֶיהָ׃	איהרע נעגעל.
13. וְהֵסִירָה	13. און זי זאל אראָבנעהמען
אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ	איהר געפאַנגענשאַפטס קלייד
מֵעָלֶיהָ	פון איהר,
וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ	און זי זאל זיטצען בלייבען אין דיין הויז,
וּבָכְתָה	און זי זאל בעוויינען
אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ	איהר פאָטער און איהר מוטער
יֶרַח יָמִים	אַ מאָנאַט צייט,
וְאַחַר כֵּן	און נאָכדעם
תָּבוֹא אֵלֶיהָ	מעגסט׳ו קומען צו איהר,
וּבְעַלְתָּהּ	און דו מעגסט איהר הייראַטען,
וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה׃	און זי זאל זיין צו דיר פיר אַ פרוי.
14. וְהָיָה	14. און עס זאל זיין,
אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ	אויב דו ווילסט איהר ניט
וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ	דאַן זאלסט׳ו איהר אָוועגשיקען נאָך איהר ווילען,

וּמָכֹר	אָבער פערקויפען
לֹא־תִמְכְּרֶנָּה	זאלסט׳ו איהר ניט פער־קויפען
בַּכָּסֶף	פיר געלד,
לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ	דו זאלסט איהר ניט פיר אַ דינסט מאַכען,
תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ׃	דאַפיר ווייל דו האסט איהר געפייניגט.
15. כִּי תִהְיֶיןָ לְאִישׁ	15. ווען אַ מאַן וועט האבען
שְׁתֵּי נָשִׁים	צוויי פרויען,
הָאַחַת אֲהוּבָה	איינע אַ געליבטע
וְהָאַחַת שְׂנוּאָה	און איינע אַ געהאַסטע,
וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים	און זיי וועלען איהם געבע־רען זיהן,
הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה	די געליבטע און די געהאַס־טע,
וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר	און דער ערסט־געבאָרענער זוהן וועט זיין
לַשְּׂנִיאָה׃	[5]פון די געהאַסטע.
16. וְהָיָה	16. דאַן זאל זיין,
בְּיוֹם הַנְחִילוֹ	אין דעם טאָג, ווען ער וועט פערטהיילען
אֶת־בָּנָיו	[צו] זיינע זיהן
אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ	וואס ער וועט האבען,
לֹא יוּכַל לְבַכֵּר	קען ער ניט צום ערסט־גע־באָרענעם מאַכען
אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה	דעם זוהן פון די געליבטע,
עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃	פאַר דעם ערסטגעבאָרענעם זוהן פון די געהאַסטע.
17. כִּי אֶת־הַבְּכֹר	17. זאנדערן דעם ערסטגע־באָרענעם,
בֶּן־הַשְּׂנוּאָה	דעם זוהן פון די געהאַסטע,
יַכִּיר	זאָל ער אַנערקענען,
לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם	איהם צו געבען צוויי טהייל
בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ	אין אַלעם, וואס געפינט זיך ביי איהם,
כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ	דען ער איז דער ערסטלינג פון זיין קראַפט,
לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה׃	איהם געהערט דאס ערסט־געבורט־רעכט.
18. כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ	18. ווען אַ מאַן וועט האָבען
בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה	איין אונגעהאָרכזאַמען און ווידערשפּעַנסטיגען זוהן,
אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ	(וועלכער) הערט ניט
בְּקוֹל אָבִיו	אין די שטימע פון זיין פאָטער
וּבְקוֹל אִמּוֹ	און אין די שטימע פון זיין מוטער,
וְיִסְּרוּ אֹתוֹ	און זיי וועלען איהם שטראָפען,
וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃	און ער וועט זיי ניט צו הערען.
19. וְתָפְשׂוּ בוֹ	19. דאַן זאלען איהם אָננעהמען

1) איהם. 2) זיין פאַנג. 3) אָבשערען 4) צורעכט מאַכען; לאָזען וואַקסען (רשי). 5) ביי.

אָבִיו וְאִמּוֹ	זיין פאטער און זיין מוטער,
וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ	און זיי זאלען איהם ארויס־פיהרען
אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ	צו די עלטעסטע פון זיין שטאדט
וְאֶל־שַׁעַר מְקֹמוֹ׃	און צו דעם טויער פון זיין ארט.
20. וְאָמְרוּ	20. און זיי זאלען זאגען
אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ	צו די עלטעסטע פון זיין שטאדט:
בְּנֵנוּ זֶה	דיזער אונזער זוהן
סוֹרֵר וּמֹרֶה	איז איין אונגעהארכזאמער און א ווידערשפּענסטיגער,
אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ	ער הערט ניט אין אונזער שטימע,
זוֹלֵל וְסֹבֵא׃	א פרעסער און א זויפער.
21. וּרְגָמֻהוּ	21. און עס זאלען איהם פער־שטייניגען
כָּל־אַנְשֵׁי עִירוֹ	אלע לייטע פון זיין שטאדט
בָאֲבָנִים	מיט שטיינער,
וָמֵת	און ער זאל שטארבען;
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאלסט אויסראטען דאס שלעכטע
מִקִּרְבֶּךָ	פון צווישען דיר,
וְכָל־יִשְׂרָאֵל	און גאנץ ישראל
יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ׃	זאל (עס) הערען און זיך פירכטען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
22. וְכִי־יִהְיֶה בְאִישׁ	22. און ווען עס וועט זיין אין א מאן
חֵטְא מִשְׁפַּט־מָוֶת	א זינד פון טויט־אורטהייל[1],
וְהוּמָת	און ער וועט געטויטעט ווערען,
וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ׃	און דו וועסט איהם אויפהיינגען אויף א [2]בוים.
32. לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ	23. זאל ניט איבערנעכטיגען זיין טויטער קערפער
עַל־הָעֵץ	אויף דעם [2]בוים,
כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ	זאנדערען דו מוזט איהם בעגראבען
בַּיּוֹם הַהוּא	אין [3]יענעם טאג,
כִּי־קִלְלַת אֱלֹהִים	דען גאטעס פלוך
תָּלוּי	איז א געהאנגענער,
וְלֹא תְטַמֵּא	און דו זאלסט ניט פעראונ־רייניגען
אֶת־אַדְמָתְךָ	דיין לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃	גיט דיר (אלס) ערב.

CAP. XXII. — כב

1. לֹא־תִרְאֶה	1. דו זאלסט ניט זעהן
אֶת־שׁוֹר אָחִיךָ	דעם אקס פון דיין ברודער
אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ	אדער זיין שאף,
נִדָּחִים	[4]אירדרענדיג,
וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם	און זיך פערבערגען פון זיי;
הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם	דו מוזט זיי צוריק־קעהרען
לְאָחִיךָ׃	צו דיין ברודער.
2. וְאִם־לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ	2. אבער אויב דיין ברודער איז ניט נאהענט צו דיר,
וְלֹא יְדַעְתּוֹ	און דו ווייסט איהם ניט,
וַאֲסַפְתּוֹ	דאן זאלסט'ו עס אריינ־נעהמען
אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ	אין דיין הויז,
וְהָיָה עִמְּךָ	און עס זאל זיין ביי דיר
עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ	ביז דיין ברודער וועט עס זוכען,
וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ׃	דאן זאלסט'ו עס איהם צוריק־קעהרען.
3. וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ	3. און אזוי זאלסט'ו טהאן [5]צו זיין אייזעל,
וְכֵן תַּעֲשֶׂה	און אזוי זאלסט'ו טהאן
לְשִׂמְלָתוֹ	[6]צו זיין קלייד,
וְכֵן תַּעֲשֶׂה	און אזוי זאלסט'ו טהאן
לְכָל־אֲבֵדַת אָחִיךָ	צו יעדע פערלארענע זאך פון דיין ברודער,
אֲשֶׁר־תֹּאבַד מִמֶּנּוּ	וועלכע וועט פערלארען ווערען פון איהם,
וּמְצָאתָהּ	און דו וועסט איהר געפינען
לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם׃	דו דארפסט זיך ניט פער־בערגען.
4. לֹא־תִרְאֶה	4. דו זאלסט ניט זעהן
אֶת־חֲמוֹר אָחִיךָ	דעם אייזעל פון דיין ברודער
אוֹ שׁוֹרוֹ	אדער זיין אקס
נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ	פאלענדיג אויף דעם וועג
וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם	און זיך פערבערגען פון זיי;
הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ׃	דו זאלסט (זיי) אויפשטעלען מיט איהם.[7]
5. לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר	5. א מענער־קלייד זאל ניט זיין
עַל־אִשָּׁה	אויף א פרוי,
וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר	און א מאן זאל ניט אנציהען
שִׂמְלַת אִשָּׁה	א פרויען־קלייד,
כִּי תוֹעֲבַת יי אֱלֹהֶיךָ	דען די אונווירדיגקייט פון דעם עוויגען, דיין גאט,
כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה׃	איז יעדער וואס טהוט דיזע (זאכען).
6 כִּי יִקָּרֵא קַן־צִפּוֹר לְפָנֶיךָ	9. ווען עס וועט זיך טרעפען א פויגעל־נעסט פאר דיר

1) ד. ה. א זינד, פיר וועלכע איהם קומט טויט־שטראף. 2) האלץ. 3) דעמזעלבען. 4) אומבלאנדזענדיג.
5) ד. ה. זיך ניט וויסענדיג מאכען. 6) מיט. 7) ד. ה. צוזאמען מיט דעם, וואס געהט מיט די בהמה. (זעה רש״י).

בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּכָל־עֵץ	אויף אירגענד איין בוים,
אוֹ עַל־הָאָרֶץ	אדער אויף דער ערד,
אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים	(מיט) יונגע פויגלען אדער (מיט) אייער,
וְהָאֵם רֹבֶצֶת	און די מוטער ליגט
עַל־הָאֶפְרֹחִים	אויף די יונגע פויגלען
אוֹ עַל־הַבֵּיצִים	אדער אויף די אייער,
לֹא־תִקַּח הָאֵם	זאלסט'ו ניט נעהמען די מוטער,
עַל־הַבָּנִים׃	מיט די קינדער.
7. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח	7. דו מוזט אוועג־שיקען
אֶת־הָאֵם	די מוטער,
וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ	און די קינדער מעגסט'ו דיר נעהמען,
לְמַעַן יִיטַב לָךְ	אום דיר זאל גוט זיין,
וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים׃	און דו זאלסט לאנג לעבען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
8. כִּי תִבְנֶה	8. ווען דו וועסט בויען
בַּיִת חָדָשׁ	א נייע הויז,
וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה	דאן זאלסט'ו מאכען א גאלענדער[1]
לְגַגֶּךָ	צו דיין דאך,
וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים	אום דו זאלסט ניט לייגען בלוט־שולד
בְּבֵיתֶךָ	אויף דיין הויז,
כִּי־יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ׃	ווען יעמאנד וועט אראב־פאלען פון איהם.
9. לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ	9. דו זאלסט ניט בעזעען דיין גארטען
כִּלְאָיִם	(מיט) צוויירליי ארטען זאמען,[2]
פֶּן־תִּקְדַּשׁ	אום עס זאל ניט געהייליגט ווערען[3]
הַמְלֵאָה הַזֶּרַע	די [4]פירע פון די זאמען,
אֲשֶׁר תִּזְרָע	וועלכע דו וועסט זעען,
וּתְבוּאַת הַכָּרֶם׃	און דער ערטראג פון דעם וויינגארטען.
10. לֹא־תַחֲרֹשׁ	10. דו זאלסט ניט אקערען
בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר יַחְדָּו׃	מיט איין אקס און מיט איין אייזעל צוזאמען.
11. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז	11. דו זאלסט ניט אנציהען א געמישטע געוועב,
צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו׃	וואל און פלאקס צוזאמען.
12. גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ	12. [5]שניר זאלסט'ו דיר מאכען
עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת	אויף די פיער עקען
כְּסוּתְךָ	פון דיין קלייד,
אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ׃	וואס דו בעדעקסט (זיך) מיט איהר.

13. כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ׃
14. וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצִא עָלֶיהָ
שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי
וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים׃
15. וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָ* וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־
בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ* אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעְרָה׃
16. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ* אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־
בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ׃
17. וְהִנֵּה־הוּא שָׂם עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר
לֹא־מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי
בִתִּי וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃
18. וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִוא אֶת־הָאִישׁ
וְיִסְּרוּ אֹתוֹ׃ 19. וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף
וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יוּכַל
לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃ 20. וְאִם־אֱמֶת הָיָה
הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָ*׃
21. וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנַּעֲרָ* אֶל־פֶּתַח בֵּית־
אָבִיהָ וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה
כִּי־עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית
אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ 22. כִּי־
יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב | עִם־אִשָּׁה בְעֻלַת־בַּעַל
וּמֵתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־
הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃
23. כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ* בְתוּלָה מְאֹרָשָׂה
לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ׃
24. וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר |
הָעִיר הַהִוא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ
אֶת־הַנַּעֲרָ* עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צָעֲקָה
בָעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עִנָּה
אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
25. וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת־

1) פארענצע. 2) זעה רש"י. 3) ד. ה. איבערגיין צום הייליגטהום און ניט טהארען געניסען דאפון; אדער: ענטהייליגט ווערען, זעה רש"י. 4) איבערפלוס. ערטראג; זעה רש"י. 5) ד. ת. ציצית. *) הנערה קרי.

הנער* המארשה והחזיק־בה האיש
ושכב עמה ומת האיש אשר־שכב עמה
לבדו׃ 26. ולנער* לא־תעשה דבר אין
לנער* חטא מות כי כאשר יקום איש
על־רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה׃
27. כי בשדה מצאה צעקה הנער*
המארשה ואין מושיע לה׃ 28. כי־ימצא
איש נער* בתולה אשר לא־ארשה
ותפשה ושכב עמה ונמצאו׃ 29. ונתן
האיש השכב עמה לאבי הנער* חמשים
כסף ולו־תהיה לאשה תחת אשר
ענה לא־יוכל שלחה כל־ימיו׃

Cap. XXIII. כג

1. לא־יקח איש את־אשת אביו ולא יגלה
כנף אביו׃ 2. לא־יבא פצוע־דכה וכרות
שפכה בקהל יהוה׃ 3. לא־יבא ממזר
בקהל יהוה גם דור עשירי לא־יבא לו
בקהל יהוה׃

4. לא־יבא	4. עס זאל ניט קומען
עמוני ומואבי	אין עמוני אדער א מואבי
בקהל יהוה	אין דעם עוויגענ'ס פערזאמ־לונג,
גם דור עשירי	אויך דער צעהנטער געשלעכט
לא־יבא להם	זאל ניט קומען פון זיי
בקהל יהוה	אין דעם עוויגענ'ס פער־זאמלונג
עד־עולם׃	ביז עוויג.
5. על־דבר אשר לא־קדמו אתכם	5. וויל זיי זיינען אייך ניט [1]ענטגעגען געקומען
בלחם ובמים	מיט ברויט און מיט וואסער,
בדרך	אויף דעם וועג,
בצאתכם ממצרים	ווען איהר זייט ארויסגעגאנ־גען פון מצרים,
ואשר שכר עליך	און וויל ער האט געדונגען געגען דיר
את־בלעם בן־בעור	בלעם דעם זוהן פון בעור
מפתור	פון פתור
ארם נהרים	(אין) ארם נהרים,
לקללך׃	דיך צו פערפלוכען.
6. ולא־אבה יהוה אלהיך	6. אבער דער עוויגער, דיין גאט, האט ניט געוואלט
לשמע אל־בלעם	צו הערען צו בלעם,
ויהפך יהוה אלהיך	און דער עוויגער, דיין גאט, האט אומגעקעהרט
לך	פיר דיך
את־הקללה לברכה	דעם פלוך צום זעגען,
כי אהבך	דען דיך האט געליבט
יהוה אלהיך׃	דער עוויגער, דיין גאט.
7. לא־תדרש	7. דו זאלסט ניט זוכען
שלמם וטבתם	זייער פרידען און זייער [2]וואהל
כל־ימיך	אלע דיינע טעג
לעולם׃	אויף עוויג.
רביעי	רביעי
8. לא־תתעב אדמי	8. דו זאלסט ניט [3]פעראונ־ווירדיגען אין אדומי,
כי־אחיך הוא	דען ער איז דיין ברודער;
לא־תתעב מצרי	דו זאלסט ניט [3]פעראונווירר־דיגען א מצרי,
כי־גר היית	דען א פרעמדער ביסט'ו געווען
בארצו׃	אין זיין לאנד.
9. בנים	9. קינדער,
אשר־יולדו להם	וועלכע וועלען ביי זיי געבאר־ען ווערען,
דור שלישי	א דריטער געשלעכט,
יבא להם	מעג קומען פון זיי
בקהל יהוה׃	אין דעם עוויגענ'ס פערזאמ־לונג.

10. כי־תצא מחנה על־איביך ונשמרת
מכל דבר רע׃ 11. כי־יהיה בך איש אשר
לא־יהיה טהור מקרה־לילה ויצא אל־
מחוץ למחנה לא יבא אל־תוך המחנה׃
12. והיה לפנות־ערב ירחץ במים וכבא
השמש יבא אל־תוך המחנה׃ 13. ויד
תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה
חוץ׃ 14. ויתד תהיה לך על־אזנך והיה
בשבתך חוץ וחפרתה בה ושבת וכסית

1) עמפפאנגען. 2) גוטעס. 3) פעראבשייען.

אֶת־צֵאָתֶךָ׃ 15. כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ
׀ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ
לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא־יִרְאֶה
בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ׃

16. לֹא־תַסְגִּיר עֶבֶד	16. דו זאלסט ניט [1]איבער־געבען א קנעכט
אֶל־אֲדֹנָיו	צו זיין העררן,
אֲשֶׁר־יִנָּצֵל אֵלֶיךָ	וועלכער וועט זיך רעטען צו דיר
מֵעִם אֲדֹנָיו׃	פון זיין העררן.
17. עִמְּךָ יֵשֵׁב	17. ביי דיר זאל ער וואהנען
בְּקִרְבְּךָ	צווישען דיר,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר	אין דעם ארט, וועלכען ער וועט ערוועהלען
בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ	אין איינעם פון דיינע טויערען,
בַּטּוֹב לוֹ	וואו איהם געפעלט;
לֹא תּוֹנֶנּוּ׃	דו זאלסט איהם ניט [2]קריינקען.

18. לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־
יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 19. לֹא־תָבִיא
אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְכָל־נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנֵיהֶם׃

20. לֹא־תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ	20. דו זאלסט קיין ציגזען געבען צו דיין ברודער,[3]
נֶשֶׁךְ כֶּסֶף	צינזען פון געלד,
נֶשֶׁךְ אֹכֶל	צינזען פון שפייזע,
נֶשֶׁךְ כָּל־דָּבָר	צינזען פון יעדער זאך,
אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃	וועלכע מען קען פערצינזען.
21. לַנָּכְרִי תַשִּׁיךְ	21. צום [4]אויסלענדער מעגסט'ו געבען צינזען,
וּלְאָחִיךָ לֹא תַשִּׁיךְ	אבער צו דיין ברודער זאלסט'ו קיין צינזען געבען,
לְמַעַן יְבָרֶכְךָ	אום דיך זאל בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ	אין יעדער בעשעפטיגונג פון דיין האנד
עַל־הָאָרֶץ	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
22. כִּי־תִדֹּר נֶדֶר	22. ווען דו וועסט צוזאגען א צוזאג
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ	זאלסט'ו ניט פערזאמען עס צו בעצאהלען,
כִּי־דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ	דען פאדערען וועט עס
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃	און עס וועט זיין אויף דיר א זינד.
23. וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר	23. אבער ווען דו וועסט זיך צוריק־האלטען צו־צוזאגען
לֹא־יִהְיֶה בְךָ חֵטְא׃	וועט אויף דיר קיין זינד זיין.
24. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ	24. דעם אויסשפרוך פון דיינע ליפען
תִּשְׁמֹר	זאלסט'ו היטען,
וְעָשִׂיתָ	און דו זאלסט טהאן,
כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ	ווי דו האסט צוגעזאגט
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
נְדָבָה	א פרייוויליגע גאבע,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ׃	ווי דו האסט גערעדט מיט דיין מויל.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
25. כִּי תָבֹא	25. ווען דו וועסט קומען
בְּכֶרֶם רֵעֶךָ	אין דעם וויין־גארטען פון דיין פריינד,
וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים	דאן מעגסט'ו עסען טרויבען
כְּנַפְשְׁךָ	נאך דיין [5]ווילען,
שָׂבְעֶךָ	צו דיין זעטיגונג,
וְאֶל־כֶּלְיְךָ	אבער אין דיין געפעס
לֹא תִתֵּן׃	זאלסט'ו ניט לייגען.
26. כִּי תָבֹא	26. ווען דו וועסט קומען
בְּקָמַת רֵעֶךָ	אין די שטעהענדע געטריידע פון דיין פריינד,
וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת	דאן מעגסט'ו אבפליקען זאנגען
בְּיָדֶךָ	מיט דיין האנד,
וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף	אבער א [6]זיכעל זאלסט'ו ניט אויפהויבען
עַל קָמַת רֵעֶךָ׃	איבער די שטעהענדע געטריידע פון דיין פריינד.

Cap. XXIV. כד

1. כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה	1. ווען א מאן וועט נעהמען א פרוי
וּבְעָלָהּ	און ער וועט איהר הייראטהען,
וְהָיָה	דאן זאל זיין,
אִם־לֹא תִמְצָא־חֵן	אויב זי וועט קיין גונסט געפינען
בְּעֵינָיו	אין זיינע אויגען,
כִּי־מָצָא בָהּ	דען ער האט געפונען אין איהר
עֶרְוַת דָּבָר	א שענדליכע זאך

1) אויסליפערען. 2) . דריקען. 3) „תשיך" אין בנין הפעיל בעדייטעט: מאכען בייסען, בעשעדיגען. ד, ה. פעראורזאכען, דאס יענער זאל נעהמען צינזען, דאדורך, וואס מען גיט איהם. זעה רש"י. 4) פרעמדען, ניט־אידען. 5) זעעלע. 6) סערפ.

וְכָתַב לָהּ	דאן זאל ער איהר שרייבען
סֵפֶר כְּרִיתֻת	[1]א שיידע־בריף,
וְנָתַן בְּיָדָהּ	און ער זאל (עס) געבען אין איהר האנד,
וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ :	און ער זאל איהר אוועג־שיקען פון זיין הויז.
2. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ	2. און [2]ווען זי וועט ארויס־גיין פון זיין הויז,
וְהָלְכָה	און זי וועט גיין,
וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר :	און זי וועט זיין צו איין אנדער מאן.
3. וּשְׂנֵאָהּ	3. און איהר וועט האסען
הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן	דער לעצטער מאן,
וְכָתַב לָהּ	און ער וועט איהר שרייבען
סֵפֶר כְּרִיתֻת	א שיידע־בריף,
וְנָתַן בְּיָדָהּ	און ער וועט (עס) געבען אין איהר האנד,
וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ	און ער וועט איהר אוועג־שיקען פון זיין הויז,
אוֹ כִי יָמוּת	אדער עס וועט שטארבען
הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן	דער לעטצטער מאן,
אֲשֶׁר־לְקָחָהּ לוֹ	וועלכער האט איהר גענר־מען צו זיך
לְאִשָּׁה :	אלס פרוי.
4. לֹא־יוּכַל	4. [3]דארף ניט
בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן	איהר ערשטער מאן,
אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ	וועלכער האט איהר אוועג־געשיקט,
לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ	איהר צוריק נעהמען,
לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיין צו איהם אלס פרוי,
אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה	נאכדעם זי איז פעראונריי־ניגט געווארען,
כִּי־תוֹעֵבָה הִוא	דען עס איז איין אונווירדיג־קייט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְלֹא תַחֲטִיא	און דו זאלסט ניט [4]פערזינ־דיגען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה :	גיט דיר אלס ערב.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
5. כִּי־יִקַּח אִישׁ	5. ווען א מאן וועט [5]נעהמען
אִשָּׁה חֲדָשָׁה	א נייע פרוי,
לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא	זאל ער ניט ארויסגיין אים העער,
וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־דָּבָר	און מען זאל איהם קיין זאך ארויפלייגען[6],
נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ	פריי זאל ער זיין פיר זיין הויז
שָׁנָה אֶחָת	איין יאהר,
וְשִׂמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ	און ער זאל ערפרייען זיין פרוי,
אֲשֶׁר־לָקָח :	וועלכע ער האט גענומען.
6. לֹא־יַחֲבֹל	6. מען זאל ניט צום [7]פפאנד נעהמען
רֵחַיִם וָרָכֶב	איין אונטערסטען אדער אויבערסטען מיהל־שטיין,
כִּי־נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל :	דען (דאמיט) נעהמט מען די זעעלע צום [7]פפאנד.
7. כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ	7. ווען עס וועט געפונען ווערען א מאן,
גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו	(וועלכער) שטילט א פער־זאן פון זיינע ברידער,
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהִתְעַמֶּר־בּוֹ	און ער וועט איהם פיר א שקלאף מאכען,
וּמְכָרוֹ	און ער וועט איהם פערקוי־פען,
וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא	דאן זאל יענער דיב שטאר־בען,
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאלסט אויסראטען דאס שלעכטע
מִקִּרְבֶּךָ :	פון צווישען דיר.
8. הִשָּׁמֶר	8. היט זיך
בְּנֶגַע־הַצָּרַעַת	ביי דער פלאג פון אויסזאטץ
לִשְׁמֹר מְאֹד	זעהר צו היטען
וְלַעֲשׂוֹת	און צו טהאן,
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר־יוֹרוּ אֶתְכֶם	וואס אייך וועלען לערנען
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	די פריסטערס, די לוויים,
כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִם	ווי איך האב זיי בעפוילען,
תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת :	זאלט איהר היטען צו טהאן.
9. זָכוֹר	9. געדיינק
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט געטהאן
לְמִרְיָם	צו מרים
בַּדָּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם :	ווען איהר זייט ארויסגעגאנ־גען פון מצרים.[7]
10. כִּי־תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ	10. ווען דו וועסט לייהען דיין פריינד
מַשַּׁאת מְאוּמָה	אירגענד איין לייהע,
לֹא־תָבֹא אֶל־בֵּיתוֹ	זאלסט'ו ניט קומען אין זיין הויז,
לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ :	צו נעהמען זיין [7]פפאנד.
11. בַּחוּץ תַּעֲמֹד	11. [9]אויף דער גאס זאלסט'ו שטעהן,
וְהָאִישׁ	און דער מאן,
אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בוֹ	וואס דו לייהסט איהם,

1) א גט. 2) און זי מעג ארויסגיין. 3) טהאר, קען. 4) מאכען זינדיגען. 5) הייראטען. 6) זאכען, וואס אנבעטריפט מיליטער דינסט זעה רש"י. 7) משכון. 8) דאס איז א דערמאהנונג ניט צו ריידען לשון הרע. 9) דרויסען.

יוציא אליך	זאל ארויסברייינגען צו דיר
את־העבוט	דעם פפאנד
החוצה :	אויף דער גאס.
12. ואם־איש עני הוא	12. און אויב ער איז איין ארעמער מאן,
לא תשכב בעבטו :	זאלסט'ו זיך ניט לייגען שלאפען מיט זיין פפאנד.
13. השב תשיב לו	13. דו זאלסט איהם צוריק־קעהרען,
את־העבוט	דעם פפאנד,
כבוא השמש	ווען די זון געהט אונטער,
ושכב בשלמתו	אום ער זאל ליגען אויף זיין קלייד,
וברכך	און ער זאל דיך בענשען;
ולך תהיה צדקה	און דיר וועט עס גערעכענט ווערען אלס גערעכטיגקייט
לפני יהוה אלהיך :	פאר דעם עוויגען, דיין גאט.
שביעי	שביעי
14. לא־תעשק שכיר	14. דו זאלסט ניט בעדריקען א געדונגענעם,
עני ואביון	איין ארמען און א בעדירפטיגען,
מאחיך	פון דיינע ברידער
או מגרך	אדער פון דיין פרעמדען,
אשר בארצך	וועלכער איז אין דיין לאנד,
בשעריך :	אין דיינע טויערען.
15. ביומו תתן שכרו	15. אין דעם זעלבען טאג זאלסט'ו געבען זיין לוין,
ולא־תבוא עליו השמש	און עס זאל דאריבער ניט אונטער־געהען די זון,[2]
כי־עני הוא	דען ער איז איין ארמער,
ואליו	און צו איהם[3]
הוא נשא את־נפשו	[4]ריכטעט ער זיין זעעלע,[5]
ולא־יקרא עליך	אום ער זאל ניט רופען איבער דיך
אל־יהוה	צום עוויגען,
והיה בך חטא :	און עס וועט זיין אויף דיר א זינד.
16. לא־יומתו אבות	16. עלטערן זאלען ניט גע־טויטעט ווערען
על־בנים	וועגען קינדער,
ובנים לא־יומתו	און קינדער זאלען ניט גע־טויטעט ווערען
על־אבות	וועגען עלטערן;
איש בחטאו יומתו :	יעדער פיר זיין זינד זאלען זיי געטויטעט ווערען.
17. לא תטה	17. דו זאלסט ניט בייגען
משפט גר יתום	דאס רעכט פון א פרעמדען (און) א וואיזען,
ולא תחבל	און דו זאלסט ניט צום פפאנד נעהמען

בגד אלמנה :	דאס קלייד פון א וויטווע.
18. וזכרת	18. און דו זאלסט געדיינקען
כי עבד היית	דאס א קנעכט ביסט'ו געוועזען
במצרים	אין מצרים,
ויפדך יהוה אלהיך	און דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך אויסגעלייזט
משם	פון דארט,
על־כן אנכי מצוך	דארום בעפעהל איך דיך
לעשות	צו טהאן
את־הדבר הזה :	דיזע זאך.
19. כי תקצר קצירך	19. ווען דו וועסט שניידען דיין שניט
בשדך	אין דיין פעלד,
ושכחת עמר	און דו וועסט פערגעסען א גארב
בשדה	אים פעלד,
לא־תשוב לקחתו	זאלסט'ו זיך ניט צוריק־קעהרען עס צו נעהמען,
לגר	פיר דעם פרעמדען,
ליתום ולאלמנה	פיר דעם וואיזען און פיר די וויטווע
יהיה	זאל עס זיין,
למען יברכך	אום דיך זאל בענשען
יהוה אלהיך	דער, עוויגער דיין גאט,
בכל מעשה ידיך	אין יעדעם ווערק פון דיינע הענד.[6]
20. כי תחבט זיתך	20. ווען דו וועסט אבשלאגען דיין אייל־בוים,
לא תפאר אחריך	זאלסט'ו נאכהער ניט דורכ־זוכען די צווייגען;
לגר	פיר דעם פרעמדען,
ליתום ולאלמנה	פיר דעם וואיזען און פיר די וויטווע
יהיה :	זאל עס זיין.
21. כי תבצר כרמך	21. ווען דו וועסט אבקלייבען דיין ווייןגארטען,
לא תעולל אחריך	זאלסט'ו ניט [7]אין גאנצען אבקלייבען;
לגר	פיר דעם פרעמדען,
ליתום ולאלמנה	פיר דעם וואיזען און פיר די וויטווע
יהיה :	זאל עס זיין.
22. וזכרת	22. און דו זאלסט געדיינקען
כי־עבד היית	דאס א קנעכט ביסטו געוועזען
בארץ מצרים	אים לאנד מצרים,
על־כן אנכי מצוך	דארום בעפעהל איך דיך
לעשות	צו טהאן
את־הדבר הזה :	דיזע זאך.

1) טאגע לויבער. 2) ד. ה. עס זאל ניט נאכט ווערען און דו זאלסט נאך זיין לוין האלטען. 3) ד. ה. צום לוין. 4) טראגט. 5) ד. ה. ער ווארט שוין אויף זיין לוין. 6) אבקלאפען. 7) דאס געבליבענע אבקלייבען.

כה — Cap. XXV.

1. כִּי־יִהְיֶה רִיב	1. ווען עס ווערט זיין אַ קריג
בֵּין אֲנָשִׁים	צווישען מענער,
וְנִגְּשׁוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט	דאַן זאלען זיי זיך דערנעהנטערן צום געריכט,
וּשְׁפָטוּם	און מען זאל זיי ריכטען,
וְהִצְדִּיקוּ אֶת־הַצַּדִּיק	און מען זאל גערעכט מאַכען דעם גערעכטען,
וְהִרְשִׁיעוּ	און מען זאל בעשולדיגען
אֶת־הָרָשָׁע׃	דעם שולדיגען.
2. וְהָיָה	2. און עס זאל זיין,
אִם־בִּן הַכּוֹת הָרָשָׁע	אויב דער שולדיגער פערדינט שלעג,
וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט	דאַן זאל דער ריכטער איהם לאזען אהינלייגען,
וְהִכָּהוּ לְפָנָיו	און מען זאל איהם שלאַגען פאַר איהם
כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ	נאך זיין שולד,
בְּמִסְפָּר׃	מיט אַ צאָהל.
3. אַרְבָּעִם יַכֶּנּוּ	3. פערציג (שלעג) זאל ער איהם שלאַגען
לֹא יֹסִיף	ניט מעהר,
פֶּן־יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ	דען ווען ער ווערט איהם מעהר שלאַגען
עַל־אֵלֶּה	איבער דיזע
מַכָּה רַבָּה	פיל שלעג,
וְנִקְלָה אָחִיךָ	דאַן ווערט דיין ברודער פעראַכטעט ווערען
לְעֵינֶיךָ׃	פאַר דיינע אויגען.
4. לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר	4. דו זאלסט ניט פערשליסען דעם אָקס (דאַס מויל)
בְּדִישׁוֹ׃	ביי זיין דרעשען.
5. כִּי־יֵשְׁבוּ אַחִים	5. ווען ברידער וועלען וואָהנען
יַחְדָּו	צוזאַמען,
וּמֵת אַחַד מֵהֶם	און איינער פון זיי וועט שטאַרבען,
וּבֵן אֵין־לוֹ	און ער האט קיין זוהן,
לֹא־תִהְיֶה	זאל ניט זיין
אֵשֶׁת־הַמֵּת	די פרוי פון דעם פערשטאָרבענעם
הַחוּצָה	אויסערהאלב (פון דער פאַמיליע),
לְאִישׁ זָר	צו אַ פרעמדען מאַן;
יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ	איהר שוואָגער זאל קומען צו איהר,
וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה	און ער זאל איהר נעהמען פיר זיך אַלס פרוי,
וְיִבְּמָהּ׃	און ער זאל דאס שוואָגערפליכט איבער איר ערפילען
6. וְהָיָה	6. און עס זאל זיין,
הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד	דער ערסט־געבאָרענער, וועלכען זי וועט געבערען,
יָקוּם	זאל שטעהן
עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת	אויף דעם נאָמען פון זיין פערשטאָרבענעם ברודער,
וְלֹא־יִמָּחֶה שְׁמוֹ	אום זיין נאָמען זאל ניט אָבגעמעקט[2] ווערען
מִיִּשְׂרָאֵל׃	פון ישראל.
7. וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ	7. אָבער אויב דער מאַן וועט ניט וועלען
לָקַחַת אֶת־יְבִמְתּוֹ	[צו] נעהמען זיין שווענעריןָ,
וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ	דאַן זאל זיין שווענערין ארויפגיין
הַשַּׁעְרָה	צום טויער[3],
אֶל־הַזְּקֵנִים	צו די עלטעסטע,
וְאָמְרָה	און זי זאל זאָגען:
מֵאֵן יְבָמִי	מיין שוואָגער וויל ניט
לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם	אויפצושטעלען פיר זיין ברודער א נאָמען
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל.
לֹא אָבָה יַבְּמִי׃	ער וויל ניט זיין שוואָגער־פפליכט איבער מיך ערפילען
8. וְקָרְאוּ־לוֹ	8. און עס זאלען איהם רופען
זִקְנֵי־עִירוֹ	די עלטעסטע פון זיין שטאָדט,
וְדִבְּרוּ אֵלָיו	און זיי זאלען ריידען צו איהם,
וְעָמַד	און ווען ער ווערט זיך שטעלען,
וְאָמַר	און ער ווערט זאגען:
לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ׃	איך וויל איהר ניט נעהמען.
9. וְנִגְּשָׁה	9. דאַן זאל זיך דער־נעהנטערן
יְבִמְתּוֹ	זיין שווענערין
אֵלָיו	צו איהם
לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים	פאר די אויגען פון די עלטעסטע,
וְחָלְצָה נַעֲלוֹ	און זי זאל אראָבציהען זיין שוך
מֵעַל רַגְלוֹ	פון זיין פוס,
וְיָרְקָה בְּפָנָיו	און זי זאל שפייען[4] אין זיין געזיכט,
וְעָנְתָה	און זי זאל אָנפאַנגען
וְאָמְרָה	און זי זאל זאגען:
כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ	אזוי ווערט געטאָן צום מאַן,
אֲשֶׁר לֹא־יִבְנֶה	וועלכער וויל ניט בויען
אֶת־בֵּית אָחִיו׃	זיין ברודערס הויז.
10. וְנִקְרָא שְׁמוֹ	10. און זיין נאמען זאל גערופען ווערען
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל:
בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל׃	דאָס הויז פון דעם באָרוועסען.

1) פערבינדען. 2) פערטיליגט. 3) ד. ה. געריכטס־פלאַטץ. 4) פאַר. 5) שוך־ענטצויגענעם.

11. כִּי־יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו אִישׁ וְאָחִיו וְקָרְבָה
אֵשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִישָׁהּ מִיַּד מַכֵּהוּ
וְשָׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה בִּמְבֻשָׁיו׃ 12. וְקַצֹּתָה
אֶת־כַּפָּהּ לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ׃

13. לֹא־יִהְיֶה לְךָ	13. דו זאלסט ניט האבען
בְּכִיסְךָ	אין דיין בייטעל
אֶבֶן וָאָבֶן	צווייערליי געוויכט,
גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃	א גרויסען און א קליינעם.
14. לֹא־יִהְיֶה לְךָ	14. דו זאלסט ניט האבען
בְּבֵיתְךָ	אין דיין הויז
אֵיפָה וְאֵיפָה	צווייערליי [1]מאסען,
גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃	א גרויסע און א קליינע.
15. אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק	15. א פאלשטענדיגע און א ריכטיגע געוויכט
יִהְיֶה־לָּךְ	זאלסט'ו האבען,
אֵיפָה שְׁלֵמָה וָצֶדֶק	א פאלשטענדיגע און א ריכטיגע [1]מאס
יִהְיֶה־לָּךְ	זאלסט'ו האבען,
לְמַעַן יַאֲרִיכוּ יָמֶיךָ	אום דו זאלסט לאנג לעבען
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
16. כִּי תוֹעֲבַת	16. דען די אונווירדיגקייט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה	איז יעדער, וואס טהוט דיזע (זאכען),
כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל׃	יעדער וואס טהוט אונרעכט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
17. זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק	17. געדיינק וואס דיר האט געטאן עמלק
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃	ווען איהר זייט ארויסגעגאנגען פון מצרים.
18. אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ	18. ווי ער האט דיך געטראפען אויף דעם וועג,
וַיְזַנֵּב בְּךָ	און ער האט געשלאגען דיינע הינטערסטע,
כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים	אלע שוואכע,
אַחֲרֶיךָ	(וועלכע זיינען געוועזן) הינטער דיר,
וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ	[2]און דו ביסט געוועזן מיד און פערמאטערט,
וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים׃	און ער האט ניט געפירכטעט גאט.
19. וְהָיָה	19. דארום זאל זיין,
בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לְךָ	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיר לאזען רוהען
מִכָּל־אֹיְבֶיךָ	פון אלע דיינע פיינדע
מִסָּבִיב	פון ארום
בָּאָרֶץ	אין דעם לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אלס) ערב'
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
תִּמְחֶה	זאלסט'ו [3]פערטילגען
אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק	דעם אנדיינקען פון עמלק
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם	פון אונטער דעם הימעל;
לֹא תִּשְׁכָּח׃	דו זאלסט (עס) ניט פערגעסען!

Cap. XXVI. כִּי תָבוֹא

כו KI THABO.

1. וְהָיָה	1. און עס זאל זיין,
כִּי־תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ	ווען דו וועסט קומען אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אלס) ערב,
וִירִשְׁתָּהּ	און דו וועסט איהר ערבען,
וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ׃	און דו וועסט וואהנען אין איהר.
2. וְלָקַחְתָּ	2. דאן זאלסט'ו נעהמען
מֵרֵאשִׁית | כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה	פון די ערסטלינגען פון יעדער פרוכט פון דער ערד,
אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ	וועלכע דו וועסט איינברינגען פון דיין לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא	און דו זאלסט עס לייגען אים קארב.
וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם	און דו זאלסט גיין צום ארט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען,
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃	דארט צו לאזען וואהנען זיין נאמען.
3. וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן	3. און דו זאלסט קומען צום פריסטער,
אֲשֶׁר יִהְיֶה	וועלכער וועט זיין
בַּיָּמִים הָהֵם	אין יענע צייטען,

1) איפה איז דער נאמען פון א געוויסע מאאס. 2) וועהרענד. 3) אבמעקען.

ואמרת אליו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
הגדתי היום	איך דערצייל הייטע
ליהוה אלהיך	צום עוויגען, דיין גאט,
כי באתי אל הארץ	דאס איך בין געקומען אין דאס לאנד,
אשר נשבע יהוה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לאבתינו	צו אונזערע עלטערן,
לתת לנו :	אונז צו געבען.
4. ולקח הכהן	4. און דער פריסטער זאל נעהמען
הטנא	דעם קארב
מידך	פון דיין האנד,
והניחו	און ער זאל איהם לייגען
לפני מזבח	פאר דעם אלטאר
יהוה אלהיך :	פון דעם עוויגען, דיין גאט.
5. וענית ואמרת	5. און דו זאלסט אנפאנגען און זאגען
לפני יהוה אלהיך	פאר דעם עוויגען, דיין גאט:
ארמי אבד אבי	איין [1]אירענדער ארמי איז געווען מיין פאטער,
וירד מצרימה	און ער איז אראבגעגאנגען נאך מצרים,
ויגר שם	און ער האט זיך דארט אויפגעהאלטען
במתי מעט	מיט ווייניג מענשען,
ויהי שם	און ער איז דארט געווארען
לגוי גדול	צו א גרויסע נאציאן,
עצום ורב :	שטארק און צאהלרייך.
6. וירעו אתנו המצרים	6. און די מצרים האבען אונז שלעכטעס געטאן,
ויענונו	און זיי האבען אונז געפייניגט,
ויתנו עלינו	און זיי האבען געלייגט אויף אונז
עבדה קשה :	[2]שווערע ארבייט.
7. ונצעק אל יהוה	7. און מיר האבען געשריען צום עוויגען,
אלהי אבתינו	דער גאט פון אונזערע עלטערן,
וישמע יהוה	און דער עוויגער האט געהערט
את קלנו	אונזער שטימע,
וירא את ענינו	און ער האט געזעהן אונזער עלענד
ואת עמלנו	און אונזער [3]מיהזעליגקייט
ואת לחצנו :	און אונזער [4]בעדריקונג.
8. ויוצאנו יהוה	8. און דער עוויגער האט אונז ארויסגעפיהרט
ממצרים	פון מצרים
ביד חזקה	מיט א שטארקע האנד
ובזרע נטויה	און מיט איין אויסגעשטרעקטען ארם
ובמרא גדל	און מיט גרויסער פורכטבארקייט
ובאתות ובמפתים :	און מיט צייכענס און מיט וואונדער.
9. ויבאנו	9. און ער האט אונז געבראכט
אל המקום הזה	צו דיזען ארט,
ויתן לנו	און ער האט אונז געגעבען
את הארץ הזאת	דיזעס לאנד,
ארץ	א לאנד,
זבת חלב ודבש :	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג.
10. ועתה	10. און יעצט,
הנה הבאתי	זעה, איך האב געבראכט
את ראשית	די ערסטלינגען
פרי האדמה	פון די פרוכט פון דער ערד,
אשר נתתה לי יהוה	וועלכע דו האסט מיר געגעבען, עוויגער! —
והנחתו	און דו זאלסט [5]איהם לייגען
לפני יהוה אלהיך	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
והשתחוית	און דו זאלסט זיך בוקען
לפני יהוה אלהיך :	פאר דעם עוויגען, דיין גאט.
11. ושמחת	11. און דו זאלסט זיך פרעהען
בכל הטוב	מיט דעם אלעם גוטען,
אשר נתן לך יהוה אלהיך	וואס דער עוויגער דיין גאט האט געגעבען צו דיר
ולביתך	און צו דיין הויז,
אתה והלוי	דו און דער לוי
והגר אשר בקרבך :	און דער פרעמדער וועלכער איז צווישען דיר.
שני	שני
12. כי תכלה לעשר	12. ווען דו וועסט ענדיגען [6]אבצוצעהנטען
את כל מעשר	יעדען צעהנטען (טהייל)
תבואתך	פון דיין ערטראג
בשנה השלישת	אים דריטען יאהר,
שנת המעשר	דעם יאהר פון דעם צעהנטען (טהייל געבען),
ונתתה ללוי	און דו האסט (עס) געגעבען צום לוי,
לגר	צום פרעמדען,
ליתום ולאלמנה	צום וואיזען און צו די וויטווע
ואכלו בשעריך	[7]דאס זיי זאלען (עס) עסען אין דיינע טויערען

1) וואנדערנדער. 2) הארטע. 3) מיהזאל, ליידען. 4) דרוק, נויטה. 5) ד.ה. דעם קארב נאכדעם ווי ער האט עס ווידער אין האנד גענומען. זעה פ' 4. 6) ד.ה. אראב-נעהמען א צעהנטע טהייל (מעשר). 7) אדער: און זיי האבען עס געגעסען א. ז. וו.

וְיָשְׂבֵעוּ׃	און זיי זאלען זאט זיין.
13. וְאָמַרְתָּ	13. דאן זאלסט'ו זאגען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט:
בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ	איך האב [1]אויסגעראמט דאס הייליגע
מִן־הַבַּיִת	פון דעם הויז,
וְגַם נְתַתִּיו	און איך האב עס אויך געגעבען
לַלֵּוִי וְלַגֵּר	צום לוי און צום פרעמדען
לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה	צום וואיזען און צו דער וויטווע,
כְּכָל־מִצְוָתְךָ	אין גאנצען נאך דיין געבאט
אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי	וואס דו האסט מיך געבאטען
לֹא־עָבַרְתִּי	איך האב ניכטס איבערטרעטען
מִמִּצְוֹתֶיךָ	פון דייני געבאטען,
וְלֹא שָׁכָחְתִּי׃	און איך האב ניכטס פערגעסען.
14. לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי	14. איך האב ניט געגעסען אין מיין טרויער
מִמֶּנּוּ	פון איהם,
וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ	און איך האב ניט אויסגעראמט פון איהם
בְּטָמֵא	[2]אונריינערהייט,
וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ	און איך האב ניט געגעבען פון איהם
לְמֵת	פיר א טויטען;[3]
שָׁמַעְתִּי	איך האב געהערט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי	אין די שטימע פון דעם עוויגען, מיין גאט,
עָשִׂיתִי	איך האב געטהאן
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃	אין גאנצען, ווי דו האסט מיר געבאטען.
15. הַשְׁקִיפָה	15. קוק
מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ	פון דיין הייליגען וואהנונג,
מִן־הַשָּׁמַיִם	פון דעם הימעל,
וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ	און בענש דיין פאלק,
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל,
וְאֵת הָאֲדָמָה	און דאס לאנד,
אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ	וואס דו האסט אונז געגעבען,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	ווי דו האסט געשווארען
לַאֲבֹתֵינוּ	צו אונזערע עלטערן,
אֶרֶץ	א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
16. הַיּוֹם הַזֶּה	16. דיזען טאג

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ	בעפוילט דיך דער עוויגער, דיין גאט,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה	דיזע געזעצען
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
וְשָׁמַרְתָּ	און דו זאלסט היטען,
וְעָשִׂיתָ אוֹתָם	און דו זאלסט זיי טהאן
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃	און מיט דיין גאנצע זעלע.
17. אֶת־יְהוָה	17. דעם עוויגען
הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם	האסט'ו היינטע [4]צוגעזאגט,
לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים	דאס ער וועט זיין ביי דיר אלס גאט,
וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו	און צו גיין אין זיינע וועגען,
וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו	און צו היטען זיינע געזעצען
וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו	און זיינע געבאטען און זיינע רעכטען,
וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ׃	און צו הערען אין זיין שטימע.
18. וַיהוָה	18. און דער עוויגער
הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם	האט דיר היינטע [5]צוגעזאגט
לִהְיוֹת לוֹ	דאס דו וועסט זיין צו איהם
לְעַם סְגֻלָּה	אלס אייגענטהימליכעס פאלק,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ	ווי ער האט גערעדט צו דיר
וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו׃	און דאס דו זאלסט היטען אלע זיינע געבאטען,
19. וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן	19. און דאס ער וועט דיך מאכען צום העכסטען
עַל כָּל־הַגּוֹיִם	איבער אלע פעלקער,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכע ער האט געמאכט,
לִתְהִלָּה	צו לויב
וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת	און צו א נאמען און צו פראכט,
וְלִהְיֹתְךָ עַם־קָדֹשׁ	און דאס דו זאלסט זיין א הייליגעס פאלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר׃	ווי ער האט גערעדט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי

Cap. XXVII. כז

1. וַיְצַו מֹשֶׁה	1. און משה האט בעפוילען
וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די עלטעסטע פון ישראל
אֶת־הָעָם	דאס פאלק,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שָׁמֹר	היט

1) אוועגגעשאפט. 2) אדער: צום אונרייניגעם געברויך. זעה רש"י. 3) זעה רש"י. 4) אדער: פעראורזאכט צו בעוישפרעכען צו זיין א. ז. וו. אבער דאס דו זאלסט גיין א. ז. וו. 5) זעה בעמערקונג 4.

אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה	דאס גאנצע געבאָט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃	וואס איך בעפויל אייך הייטע.
2. וְהָיָה	2. און עס זאל זיין,
בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן	אין דעם טאג, וואס איהר וועט איבערגיין דעם ירדן
אֶל־הָאָרֶץ	צו דעם לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
וַהֲקֵמֹתָ לְךָ	דאן זאלסט'ו דיר אויפשטעלען
אֲבָנִים גְּדֹלוֹת	גרויסע שטיינער,
וְשַׂדְתָּ אֹתָם בַּשִּׂיד׃	און דו זאלסט זיי אבקאלכען מיט קאלך.
3. וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן	3. און דו זאלסט שרייבען אויף זיי
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע,
בְּעָבְרֶךָ	ווען דו וועסט איבערגיין,
לְמַעַן אֲשֶׁר תָּבֹא	אום דו זאלסט קומען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט, גיט דיר,
אֶרֶץ	א לאנד
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי עס האט גערעדט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי־אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פון דיינע עלטערן
לָךְ׃	צו דיר.
4. וְהָיָה	4. און עס זאל זיין,
בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן	ווען איהר וועט איבערגיין דעם ירדן
תָּקִימוּ	זאלט איהר אויפשטעלען
אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה	דיזע שטיינער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וואס איך בעפויל אייך הייטע
בְּהַר עֵיבָל	אויף דעם בארג עיבל,
וְשַׂדְתָּ אוֹתָם בַּשִּׂיד׃	און דו זאלסט זיי אבקאלכען מיט קאלך.
5. וּבָנִיתָ שָּׁם מִזְבֵּחַ	5. און דו זאלסט דארט בויען איין אלטאר
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
מִזְבַּח אֲבָנִים	איין אלטאר פון שטיינער,

לֹא־תָנִיף עֲלֵיהֶם	דו זאלסט ניט אויפהויבען איבער זיי
בַּרְזֶל׃	איין אייזען[1].
6. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת	6. (פון) גאנצע שטיינער
תִּבְנֶה	זאלסט'ו בויען
אֶת־מִזְבַּח	דעם אלטאר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עוֹלֹת	און דו זאלסט אויפברייגען אויף איהם בראנד־אפפערס
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	צום עוויגען, דיין גאט.
7. וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים	7. און דו זאלסט שלאכטען פרידענס־אפפערס,
וְאָכַלְתָּ שָּׁם	און דו זאלסט דארט עסען,
וְשָׂמַחְתָּ	און דו זאלסט זיך פרעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	פאר דעם עוויגען, דיין גאט.
8. וְכָתַבְתָּ	8. און דו זאלסט שרייבען
עַל־הָאֲבָנִים	אויף די שטיינער
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע
בַּאֵר הֵיטֵב׃	[3]גוט קלאר.
9. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	9. און משה האט גערעדט
וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	און די פריסטערס, די לויים,
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	צו גאנץ ישראל
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הַסְכֵּת	[4]מערק,
וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל	און הער ישראל!
הַיּוֹם הַזֶּה	דיזען טאג
נִהְיֵיתָ לְעָם	ביסט'ו געווארען אלס פאלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	צום עוויגען, דיין גאט.
10. וְשָׁמַעְתָּ	10. און דו זאלסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְעָשִׂיתָ אֶת־מִצְוֹתָו	און דו זאלסט טהאן זיינע געבאטען
וְאֶת־חֻקָּיו	און זיינע געזעטצען
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפויל דיך
הַיּוֹם׃	הייטע.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
11. וַיְצַו מֹשֶׁה	11. און משה האט בעפוילען
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,

1) ד. ה. די שטיינער טהארען ניט געהאקט זיין מיט איין אייזען; זעה שמות כ׳ 22. 2) אפפערן. 3) דייטליך. 4) פערנעהם, הארך.

לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
12. אֵלֶּה יַעַמְדוּ	12. דיזע זאָלען שטעהן,
לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם	צו בענשען דאָס פאָלק!
עַל־הַר גְּרִזִּים	אויף דעם באַרג גריזים,
בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן	ווען איהר וועט איבערגיין דעם ירדן:
שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה	שמעון און לוי און יהודה
וְיִשָּׂשכָר	און ישכר
וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃	און יוסף און בנימין.
13. וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ	13. און דיזע זאָלען שטעהן
עַל־הַקְּלָלָה	ביי דעם פלוך
בְּהַר עֵיבָל	אויף דעם באַרג עיבל:
רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר	ראובן, גד און אשר
וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי׃	און זבולון, דן און נפתלי.
14. וְעָנוּ הַלְוִיִּם	14. און די לוויים זאָלען אָנפאַנגען,
וְאָמְרוּ	און זיי זאָלען זאָגען
אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל	צו יעדען מאַן פון ישראל
קוֹל רָם׃	מיט אַ הויכע שטימע:
15. אָרוּר הָאִישׁ	15. פערפלוכט זאָל זיין דער מאַן,
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה	וועלכער וועט מאַכען
פֶסֶל וּמַסֵּכָה	אַ געשניצטען בילד אָדער אַ געגאָסענעם בילד,
תּוֹעֲבַת יְהוָה	איין אונווירדיגקייט פון דעם עוויגען,
מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ	אַ ווערק פון די הענד פון אַ קינסטלער,
וְשָׂם בַּסָּתֶר	און ער וועט עס שטעלען אים [2]פערבערגניס!
וְעָנוּ כָל־הָעָם	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל אַנטוואָרטען.
וְאָמְרוּ אָמֵן׃	און זיי זאָלען זאָגען: אָמן!
16. אָרוּר	16. פערפלוכט זאָל זיין
מַקְלֶה אָבִיו וְאִמּוֹ	דער, וואָס פעראַכטעט זיין פאַטער אָדער זיין מוטער!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!
17. אָרוּר	17. פערפלוכט זאָל זיין
מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ	דער, וואָס פעררוקט די גרענעץ פון זיין פריינד!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!
18. אָרוּר	18. פערפלוכט זאָל זיין
מַשְׁגֶּה עִוֵּר בַּדָּרֶךְ	דער, וואָס פעראירט אַ בלינדען אויפ'ן וועג!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!
19. אָרוּר	19. פערפלוכט זאָל זיין
מַטֶּה מִשְׁפַּט	דער, וואָס בייגט דאָס רעכט
גֵּר־יָתוֹם וְאַלְמָנָה	פון אַ פרעמדען, אַ וואַיזען און אַ ווימווע!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!

20. אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה
כְּנַף אָבִיו וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃ 21. אָרוּר
שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃
22. אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ
בַת־אִמּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃ 23. אָרוּר
שֹׁכֵב עִם־חֹתַנְתּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃

24. אָרוּר	24. פערפלוכט זאָל זיין
מַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסָּתֶר	דער וואָס שלאָגט זיין פריינד אים [2]פערבערגניס!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!
25. אָרוּר	25. פערפלוכט זאָל זיין
לֹקֵחַ שֹׁחַד	דער, וואָס נעהמט בעשטעכונג
לְהַכּוֹת נֶפֶשׁ	צו שלאָגען אַ פערזאָן,
דַּם נָקִי	אונשולדיגע בלוט![3]
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!
26. אָרוּר	26. פערפלוכט זאָל זיין
אֲשֶׁר לֹא־יָקִים	דער, וואָס וועט ניט אויפשטעלען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַתּוֹרָה־הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע,
לַעֲשׂוֹת אוֹתָם	זיי צו טהאָן!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאָס גאַנצע פאָלק זאָל זאָגען: אָמן!

Cap. XXVIII. כח

1. וְהָיָה	1. און עס זאָל זיין
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	אויב דו וועסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת	צו היטען צו טהאָן
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו	אַלע זיינע געבאָטע,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפֿויל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
וּנְתָנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאַן וועט דער עוויגער, דיין גאָט, דיך מאַכען
עֶלְיוֹן	צום העכסטען
עַל כָּל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃	איבער אַלע נאַציאָנען פון דער ערד.
2. וּבָאוּ עָלֶיךָ	2. און עס וועלען קומען איבער דיר
כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אַלע זעגנונגען,

1) זעה רש"י. 2) געהיים. 3) ד. ה. נעהמען בעשטעכונג אום איין אונשולדיגע פערזאָן צו פעראורטהיילען.

וְהִשִּׂיגֻךָ	און זיי וועלען דיך גרייכען,
כִּי תִשְׁמַע	ווען דו ווערסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	אין די שטימע פון דעם עוויגען דיין גאט.
3. בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר	3. געבענשט וועסט'ו זיין אין דער שטאדט,
וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃	און געבענשט וועסט'ו זיין אויף דעם פעלד.
4. בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ	4. געבענשט וועט זיין די פרוכט פון דיין לייב[1]
וּפְרִי אַדְמָתְךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד
וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ	און די פרוכט פון דיינע פיה
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	דאס[2] געווארפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃	און די [2]פערמעהרונג פון דיינע שאף.
5. בָּרוּךְ טַנְאֲךָ	5. געבענשט וועט זיין דיין קארב
וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃	און דיין טייג־שיסעל.
6. בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ	6. געבענשט וועסט'ו זיין ביי דיין איינגאנג,
וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ	און געבענשט וועסט'ו זיין ביי דיין אויסגאנג.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
7. יִתֵּן יְהוָה	7. דער עוויגער וועט געבען
אֶת־אֹיְבֶיךָ	דיינע פיינדע,
הַקָּמִים עָלֶיךָ	וועלכע שטעהען אויף געגען דיר,
נִגָּפִים לְפָנֶיךָ	[3]געפלאגט פאר דיר;
בְּדֶרֶךְ אֶחָד	אויף איין וועג
יֵצְאוּ אֵלֶיךָ	וועלען זיי ארויסגיין געגען דיר,
וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים	און אויף זיבען וועגען
יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ׃	וועלען זיי ענטלויפען פאר דיר.
8. יְצַו יְהוָה אִתְּךָ	8. דער עוויגער וועט בעפעהלען ביי דיר
אֶת־הַבְּרָכָה	דעם זעגען
בַּאֲסָמֶיךָ	אין דיינע שפייכלערען
וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ	און אין יעדער בעשעפטיגונג פון דיין האנד,
וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ	און ער וועט דיך בענשען אים לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
9. יְקִימְךָ יְהוָה לוֹ	9. דער עוויגער וועט דיך אויפשטעלען פיר זיך
לְעַם קָדוֹשׁ	אלס הייליגעס פאלק,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לָךְ	ווי ער האט געשווארען צו דיר,
כִּי תִשְׁמֹר	ווען דו וועסט היטען
אֶת־מִצְוֹת	די געבאטען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו׃	און דו וועסט גיין אין זיינע וועגען.
10. וְרָאוּ	10. און עס וועלען זעהען
כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ	אלע פעלקער פון דער ערד,
כִּי שֵׁם יְהוָה	דאס דעם עוויגען'ס נאמען
נִקְרָא עָלֶיךָ	איז גערופען איבער דיר,
וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ׃	און זיי וועלען זיך פירכטען פאר דיר.
11. וְהוֹתִרְךָ יְהוָה	11. און דער עוויגער וועט דיר איבערפלוס געבען
לְטוֹבָה	צום גוטען
בִּפְרִי בִטְנְךָ	אין די פרוכט פון דיין לייב,
וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ	און אין די פרוכט פון דיינע פיה,
וּבִפְרִי אַדְמָתֶךָ	און אין די פרוכט פון דיין לאנד
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דייינע עלטערן
לָתֶת לָךְ׃	דיר צו געבען.
12. יִפְתַּח יְהוָה ׀ לְךָ	12. דער עוויגער וועט עפנען פיר דיר
אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב	זיין גוטען שאטץ
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל,
לָתֵת מְטַר־אַרְצְךָ	צו געבען דעם רעגען פון דיין לאנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט,
וּלְבָרֵךְ	און צו בענשען
אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ	דאס גאנצע ווערק פון דיין האנד,
וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים	און דו וועסט לייהען (צו) פילע פעלקער,
וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה׃	אבער ידו וועסט ניט ענטלייהען.
13. וּנְתָנְךָ יְיָ לְרֹאשׁ	13. און דער עוויגער וועט דיך מאכען צום קאפ[4]
וְלֹא לְזָנָב	און ניט צום עק,[4]
וְהָיִיתָ רַק לְמַעְלָה	און דו וועסט זיין נור [5]אויבען
וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה	און דו וועסט ניט זיין [6]אונטען,
כִּי־תִשְׁמַע	ווען דו וועסט הערען
אֶל־מִצְוֹת ׀	צו די געבאטען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת׃	צו היטען און צו טהאן.
14. וְלֹא תָסוּר	14. און דו [7]וועסט ניט אבקעהרען
מִכָּל־הַדְּבָרִים	פון די אלע ווערטער,

1) ד. ה. קינדער. 2) צו־וואוקס, די ניי־געבארענע. 3) געשלאגען. 4) ד.ה. צום הויפט־פיהרער און ניט צום אונטערטהעניגען. 5) הויך. 6) נידריג. 7) זאלסט.

אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וועלכע איך בעפֿויל אייך הייטע.
יָמִין וּשְׂמֹאול	רעכטס אָדער לינקס,
לָלֶכֶת	צו געהן
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאָך אַנדערע געטער,
לְעָבְדָם :	זיי צו דינען.
15. וְהָיָה	15. און עס וועט זיין,
אִם־לֹא תִשְׁמַע	אויב־דו וועסט ניט הערען
בְּקוֹל יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת	צו היטען צו טהאָן,
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו	אַלע זיינע געבאָטען
וְחֻקֹּתָיו	און זיינע געזעטצען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם	וועלכע איך בעפֿויל דיך הייטע.
וּבָאוּ עָלֶיךָ	דאַן וועלען קומען איבער דיר
כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אַלע פלוכען,
וְהִשִּׂיגוּךָ :	און זיי וועלען דיך גרייכען.
16. אָרוּר אַתָּה בָּעִיר	16. פערפלוכט וועסט'ו זיין אין דער שטאָדט,
וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה :	און פערפלוכט וועסט'ו זיין אויף דעם פעלד.
17. אָרוּר טַנְאֲךָ	17. פערפלוכט וועט זיין דיין קאָרב
וּמִשְׁאַרְתֶּךָ :	און דיין טייג־שיסעל.
18. אָרוּר פְּרִי־בִטְנְךָ	18. פערפלוכט וועט זיין די פרוכט פון דיין לייב
וּפְרִי אַדְמָתֶךָ	און די פרוכט פון דיין לאַנד,
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	דאָס געוואָרפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ :	און די פערמעהרונג פון דיינע שאָף.
19. אָרוּר אַתָּה בְּבֹאֶךָ	19. פערפלוכט וועסט'ו זיין ביי דיין איינגאַנג,
וְאָרוּר אַתָּה בְּצֵאתֶךָ	און פערפלוכט וועסט'ו זיין ביי דיין אויסגאַנג.
20. יְשַׁלַּח יְהֹוָה ׀ בְּךָ	20. דער עוויגער וועט אַנשיקען אויף דיר
אֶת־הַמְּאֵרָה	דעם פלוך,
אֶת־הַמְּהוּמָה	די פערווירונג
וְאֶת־הַמִּגְעֶרֶת	און דאָס [1]פערדערבען
בְּכָל־מִשְׁלַח יָדְךָ	אין יעדער בעשעפטיגונג פון דיין האַנד,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	וועלכע דו וועסט טהאָן,
עַד הִשָּׁמֶדְךָ	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען,
וְעַד־אֲבָדְךָ מַהֵר	און ביז דו וועסט פערלאָרען גיין שנעל
מִפְּנֵי רֹעַ מַעֲלָלֶיךָ	וועגען דיינע שלעכטע טהאַטען,
אֲשֶׁר עֲזַבְתָּנִי :	וואָס דו האָסט מיך פערלאָזען.
21. יַדְבֵּק יְהֹוָה בְּךָ	21. דער עוויגער וועט בעהעפטען אָן דיר
אֶת־הַדָּבֶר	דעם פעסט,
עַד כַּלֹּתוֹ אֹתְךָ	ביז ער וועט דיך פערטילגען
מֵעַל הָאֲדָמָה	פון דעם לאַנד,
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואָס דו קומסט דאָרט,
לְרִשְׁתָּהּ :	איהר צו ערבען.
22. יַכְּכָה יְהֹוָה	22. דער עוויגער וועט דיך שלאָגען
בַּשַּׁחֶפֶת וּבַקַּדַּחַת	מיט שווינדזוכט און מיט פיבער
וּבַדַּלֶּקֶת	און מיט [2]ענטצינדונג,
וּבַחַרְחֻר וּבַחֶרֶב	און מיט [3]בראַנד און מיט [4]טרוקענהייט
וּבַשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן	און מיט געטריידע־בראַנד און מיט געלבזוכט,
וּרְדָפוּךָ	און זיי וועלען דיך [5]נאָכיאָגען,
עַד אָבְדֶךָ :	ביז דו וועסט פערלאָרען גיין.
23. וְהָיוּ שָׁמֶיךָ	23. און עס וועלען זיין דיינע הימלען,
אֲשֶׁר עַל־רֹאשְׁךָ	וועלכע זיינען איבער דיין קאָפּ,
נְחֹשֶׁת	קופער,
וְהָאָרֶץ	און די ערד,
אֲשֶׁר־תַּחְתֶּיךָ	וועלכע איז אונטער דיר,
בַּרְזֶל :	אייזען.
24. יִתֵּן יְהֹוָה	24. דער עוויגער וועט געבען
אֶת־מְטַר אַרְצְךָ	(אַלס) רעגען פיר דיין לאַנד
אָבָק וְעָפָר	שטויב און [6]ערד,
מִן־הַשָּׁמַיִם	פון הימעל
יֵרֵד עָלֶיךָ	וועט עס אַרונטער־קומען איבער דיר,
עַד הִשָּׁמְדָךְ :	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען.
25. יִתֶּנְךָ יְהֹוָה ׀	25. דער עוויגער וועט דיך געבען
נִגָּף לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ	געפלאָגט פאַר דיינע פיינדע:
בְּדֶרֶךְ אֶחָד	אויף איין וועג
תֵּצֵא אֵלָיו	וועסט'ו אַרויסגיין געגען איהם,
וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים	און אויף זיבען וועגען
תָּנוּס לְפָנָיו	וועסט'ו ענטלויפען פאַר איהם;
וְהָיִיתָ לְזַעֲוָה	און דו וועסט ווערען צו אַ שרעק־זאַך
לְכֹל מַמְלְכוֹת	פיר אַלע קעניגרייכען
הָאָרֶץ :	פון דער ערד.
26. וְהָיְתָה נִבְלָתְךָ	26. און דיין טויטער־קערפער וועט זיין

1) אונגעראָטענהייט, אונערפאָלג; טאַדעל. 2) בראַנד. 3) ענטצינדונג, 4) שווערט. 5) פערפאָלגען. 6) אַש.

לְמַאֲכָל	אַלס שפייזע
לְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם	פיר אַלע געפליגעל פון דעם הימעל
וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ	און פיר די פיה פון דער ערד,
וְאֵין מַחֲרִיד׃	און קיינער וועט (זיי) ניט [1]דערשרעקען.
27. יַכְּכָה יְהוָה	27. דער עוויגער וועט דיך שלאָגען
בִּשְׁחִין מִצְרַיִם	מיט דער [2]ענטצינדונג פון מצרים
וּבַעְפֹלִים ובטחורים קרי	און מיט [3]ביילען
וּבַגָּרָב וּבֶחָרֶס	און מיט [4]גרינד און מיט [5]קרעטץ,
אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל לְהֵרָפֵא׃	דאס דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערען.
28. יַכְּכָה יְהוָה	28. דער עוויגער וועט דיך שלאָגען
בְּשִׁגָּעוֹן וּבְעִוָּרוֹן	מיט וואַהנזין און מיט בלינדהייט
וּבְתִמְהוֹן לֵבָב׃	און מיט פערווירונג פון הארצען.
29. וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ	29. און דו וועסט טאַפּען
בַּצָּהֳרַיִם	[6]אין מיטען טאָג,
כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר	ווי דער בלינדער טאַפּט
בָּאֲפֵלָה	אין דער פינסטערניס,
וְלֹא תַצְלִיחַ	און דו וועסט ניט בעגליקען
אֶת־דְּרָכֶיךָ	(אויף) דיינע וועגען,
וְהָיִיתָ	און דו וועסט זיין
אַךְ עָשׁוּק וְגָזוּל	נור געדריקט און בערויבט
כָּל־הַיָּמִים	אַלע צייטען,
וְאֵין מוֹשִׁיעַ׃	און קיינער וועט (דיר) ניט העלפען.
30. אִשָּׁה תְאָרֵשׂ	30. אַ פרוי וועסט'ו פערלאָבען,
וְאִישׁ אַחֵר יִשְׁגָּלֶנָּה	און איין אַנדער מאַן וועט איהר הייראַטען;
בַּיִת תִּבְנֶה	אַ הויז וועסט'ו בויען,
וְלֹא־תֵשֵׁב בּוֹ	און דו וועסט ניט וואָהנען אין איהם;
כֶּרֶם תִּטַּע	אַ וויין־גאָרטען וועסט'ו פלאַנצען,
וְלֹא תְחַלְּלֶנּוּ׃	און דו וועסט קיין וויינלעזע האַלטען.
31. שׁוֹרְךָ	31. דיין אָקס
טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ	וועט געשלאַכטעט ווערען פאַר דיינע אויגען,
וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ	און דו וועסט ניט עסען פון איהם;
חֲמֹרְךָ גָּזוּל מִלְּפָנֶיךָ	דיין אייזעל וועט געראַובט ווערען פאַר דיין געזיכט,
וְלֹא יָשׁוּב לָךְ	און ער וועט זיך ניט צוריקקעהרען צו דיר;
צֹאנְךָ	דיינע שאָף
נְתֻנוֹת לְאֹיְבֶיךָ	וועלען געגעבען ווערען צו דיינע פיינדע,
וְאֵין לְךָ מוֹשִׁיעַ׃	און קיינער וועט דיר ניט העלפען.
32. בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	32. דיינע זיהן און דיינע טעכטער
נְתֻנִים לְעַם אַחֵר	וועלען געגעבען ווערען צו איין אַנדער פאָלק
וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת	און דיינע אויגען וועלען (עס) זעהן,
וְכָלוֹת אֲלֵיהֶם	און [7]שמאַכטען נאָך זיי
כָּל־הַיּוֹם	דעם גאַנצען טאָג,
וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ׃	און עס וועט ניט זיין קיין מאַכט אין דיין האַנד[8].
33. פְּרִי אַדְמָתְךָ	33. די פרוכט פון דיין לאַנד
וְכָל־יְגִיעֲךָ	און דיין גאַנצע מיהע
יֹאכַל עַם	וועט פערצעהרען אַ פאָלק,
אֲשֶׁר לֹא־יָדָעְתָּ	וואס דו ווייסט ניט,
וְהָיִיתָ	און דו וועסט זיין
רַק עָשׁוּק וְרָצוּץ	נור געדריקט און [9]צוטרעטען
כָּל־הַיָּמִים׃	אַלע צייטען.
34. וְהָיִיתָ מְשֻׁגָּע	34. און דו וועסט זיין וואַהנזיניג
מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ	פון דעם אַנבליק פון דיינע אויגען,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃	וואָס דו וועסט זעהן.
35. יַכְּכָה יְהוָה	35. דער עוויגער וועט דיך שלאָגען
בִּשְׁחִין רָע	מיט אַ שלעכטע [2]ענטצינדונג,
עַל־הַבִּרְכַּיִם	אויף די קניען
וְעַל־הַשֹּׁקַיִם	און אויף די שענקלען,
אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל לְהֵרָפֵא	דאס דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערען,
מִכַּף רַגְלְךָ	פון דיין פוס־זויל
וְעַד קָדְקֳדֶךָ׃	[און] ביז דיין שייטעל.
36. יוֹלֵךְ יְהוָה אֹתְךָ	36. דער עוויגער וועט דיך פיהרען
וְאֶת־מַלְכְּךָ	און דיין קעניג,
אֲשֶׁר תָּקִים עָלֶיךָ	וועלכען דו וועסט אויפשטעלען איבער דיר,
אֶל־גּוֹי	צו אַ פאָלק,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ	וואס דו ווייסט ניט,
אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ	(ניט) דו און (ניט) דיינע עלטערן,
וְעָבַדְתָּ שָּׁם	און דו וועסט דאָרט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
עֵץ וָאָבֶן׃	האָלץ און שטיין,
37. וְהָיִיתָ לְשַׁמָּה	37. און דו וועסט ווערען צום ערשטוינען,

1) ד. ה. שטערען. 2) ענטצינדליכער געשוויר, קרעטץ. 3) געשוואולסטען; פייגוואַרצען; מערידען; גאָלדענער אָדער. 4) טרוקענע קרעטץ. 5) פייכטע קרעטץ. 6) אם מיטאָג. 7) זיך ענדיגען, אויסגיין. 8) עטוואס דאַגעגען צו טהאָן. 9) בעדרענגט

לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה	צום שפּריכוואָרט און צור שפּאָט־רעדע
בְּכֹל הָעַמִּים	צווישען אַלע פעלקער,
אֲשֶׁר־יְנַהֶגְךָ יְיָ שָׁמָּה	וואס דער עוויגער וועט דיך דאָרטען אַוועגפיהרען.
38. זֶרַע רַב	38. פיל זאָמען
תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה	וועסט'ו ארויסברייגגען (אויף) דאס פעלד,
וּמְעַט תֶּאֱסֹף	און וויניג וועסט'ו איינזאַמלען,
כִּי יַחְסְלֶנּוּ הָאַרְבֶּה:	דען דער היישרעק וועט עס אָבפרעסען.
39. כְּרָמִים תִּטַּע	39. וויינגערטנער וועסט'ו פלאַנצען,
וְעָבָדְתָּ	און דו וועסט בעאַרבייטען,
וְיַיִן לֹא־תִשְׁתֶּה	אָבער וויין וועסט'ו ניט טרינקען,
וְלֹא תֶאֱגֹר	און דו וועסט ניט איינזאַמלען,
כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתֹּלָעַת	דען דער וואָרעם וועט עס פערצעהרען.
40. זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ	40. אייל־בוימער וועסט'ו האָבען
בְּכָל־גְּבוּלֶךָ	אין דיין גאַנצען גרענעץ,
וְשֶׁמֶן לֹא תָסוּךְ	אָבער (מיט) אייל וועסט'ו זיך ניט שמירען,
כִּי יִשַּׁל זֵיתֶךָ:	דען דיינע ²אָליוון וועלען אָראָבפאַלען.
41. בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד	41. זיהן און טעכטער וועסט'ו געבערען,
וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ	און זיי וועלען ניט בלייבען ביי דיר,
כִּי יֵלְכוּ בַּשֶּׁבִי:	דען זיי וועלען גיין אין געפאַנגענשאַפט.
42. כָּל־עֵצְךָ	42. אַלע דיינע בוימער
וּפְרִי אַדְמָתֶךָ	און די פרוכט פון דיין לאַנד
יְיָרֵשׁ הַצְּלָצַל:	וועט דער גריל ³פערדאַרבען.
43. הַגֵּר	43. דער פרעמדער,
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ	וועלכע איז צווישען דיר,
יַעֲלֶה עָלֶיךָ	וועט אויפגיין איבער דיר
מַעְלָה מָּעְלָה	העכער און העכער.
וְאַתָּה תֵרֵד	און דו וועסט ארונטערגיין
מַטָּה מָּטָּה:	נידריגער (און) נידריגער.
44. הוּא יַלְוְךָ	44. ער וועט דיר לייהען,
וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ	אָבער דו וועסט איהם ניט לייהען (קענען);
הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ	ער וועט ווערען צום הויפּט,
וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב:	און דו וועסט ווערען צום עק.
45. וּבָאוּ עָלֶיךָ	45. און עס וועלען קומען איבער דיר
כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אַלע פלוכען,
וּרְדָפוּךָ	און זיי וועלען דיך נאָכיאַגען,

וְהִשִּׂיגוּךָ	און זיי וועלען דיך גרייכען,
עַד הִשָּׁמְדָךְ	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען,
כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ	דען דו האסט ניט צוגעהערט
בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
מִצְוֺתָיו וְחֻקֹּתָיו	זיינע געבאָטען און זיינע געזעצען,
אֲשֶׁר צִוָּךְ:	וועלכע ער האט דיך בעפוילען.
46. וְהָיוּ בְךָ	46. און זיי וועלען זיין אויף דיר
לְאוֹת וּלְמוֹפֵת	צום צייכען און צום בעוויז,
וּבְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם:	און אויף דיינע קינדער ביז עוויג.
47. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עָבַדְתָּ	47 דאַפיר וויל דו האסט ניט געדינט
אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב	⁴אין פריידע און ⁴אין גוטען הארצען,
מֵרֹב כֹּל:	פון איבערפלוס אין אַלעס.
48. וְעָבַדְתָּ	48. דארום וועסט'ו דינען
אֶת־אֹיְבֶיךָ	דיינע פיינדע,
אֲשֶׁר יְשַׁלְּחֶנּוּ יְיָ בָּךְ	וועלכע דער עוויגער וועט שיקען געגען דיר,
בְּרָעָב וּבְצָמָא	אין הונגער און אין דורשט
וּבְעֵירֹם	און אין נאַקעטהייט
וּבְחֹסֶר כֹּל	און אין מאַנגעל פון אַלעס;
וְנָתַן עֹל בַּרְזֶל	און ער וועט געבען איין אייזערנעם יאָך,
עַל־צַוָּארֶךָ	אויף דיין האַלז,
עַד הִשְׁמִידוֹ אֹתָךְ:	ביז ער וועט דיך פערטילגען.
49. יִשָּׂא יְיָ עָלֶיךָ	49. דער עוויגער וועט ברייגגען איבער דיך
גּוֹי מֵרָחוֹק	א נאַציאָן פון וויטען,
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פון ענדע פון דער ערד
כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה הַנָּשֶׁר	ווי דער אָדלער שוועבט,
גּוֹי	א נאַציאָן,
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע	וואס דו וועסט ניט פערשטעהן
לְשֹׁנוֹ:	זיין שפּראַכע.
50. גּוֹי עַז פָּנִים	50. א נאַציאָן מיט א פרעכען געזיכט,
אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים לְזָקֵן	וואָס וועט ניט אַכטען די ⁵פערזאָן פון איין אַלטען,
וְנַעַר לֹא יָחֹן:	און א יונגען וועט ער ניט בעגנעדיגען.

1) געלעכטער. 2) איילבערען. 3) און בעזיטץ נעהמען. 4) מיט. 5) ענגנים.

51. וְאָכַל	51. און ער וועט פערצעהרען
פְּרִי בְהֶמְתְּךָ	די פרוכט פון דיינע פיה
וּפְרִי־אַדְמָתְךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד,
עַד הִשָּׁמְדָךְ	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען,
אֲשֶׁר לֹא־יַשְׁאִיר לְךָ	דאס ער וועט דיר ניט איבריג־לאזען
דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר	קארן, מאסט און אייל,
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	דאס געווארפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ	און די פערמעהרונג פון דיינע שאף,
עַד הַאֲבִידוֹ אֹתָךְ׃	ביז ער וועט דיך פערניכטען.
52. וְהֵצַר לְךָ	52. און ער וועט דיר אייננ מאכען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אלע דיינע טויערען,
עַד רֶדֶת חֹמֹתֶיךָ	ביז עס וועלען פאלען דיינע מויערען,
הַגְּבֹהֹת וְהַבְּצֻרוֹת	די הויכע און די פעסטע,
אֲשֶׁר אַתָּה בֹּטֵחַ בָּהֵן	וואס דו פערזיכערסט זיך אויף זיי,
בְּכָל־אַרְצֶךָ	אין דיין גאנצען לאנד,
וְהֵצַר לְךָ	און ער וועט דיר אייננ מאכען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אלע דיינע טויערען,
בְּכָל־אַרְצְךָ	אין דיין גאנצען לאנד,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט דיר געגעבען.
53. וְאָכַלְתָּ	53. און דו וועסט עסען
פְרִי־בִטְנְךָ	די פרוכט פון דיין לייב,
בְּשַׂר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	דאס פלייש פון דיינע זוהן און דיינע טעכטער,
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ	וועלכע דיר האט געגעבען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק	אין [1]בעלאגערונג און אין בעדרענגניס,
אֲשֶׁר־יָצִיק לְךָ אֹיְבֶךָ	וואס דיין פיינד וועט דיר דרענגען.
54. הָאִישׁ הָרַךְ בְּךָ	54. דער [2]וויכליכסטער מאן אונטער דיר
וְהֶעָנֹג מְאֹד	און דער זעהר פערצערטעלטער
תֵּרַע עֵינוֹ בְאָחִיו	וועט זיין אויג [3]שלעכט זיין געגען זיין ברודער
וּבְאֵשֶׁת חֵיקוֹ	און געגען [4]די פרוי פון זיין שויס
וּבְיֶתֶר בָּנָיו	און געגען זיינע איבריגע קינדער
אֲשֶׁר יוֹתִיר׃	וועלכע ער וועט איבריג־לאזען.
55. מִתֵּת ׀ לְאַחַד מֵהֶם	55. צו געבען צו איינעם פון זיי
מִבְּשַׂר בָּנָיו	פון דעם פלייש פון זיינע קינדער,

אֲשֶׁר יֹאכֵל	וועלכע ער וועט עסען,
מִבְּלִי הִשְׁאִיר־לוֹ כֹּל	ווייל איהם איז ניכטס איבריג געבליבען,
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק	אין [1]בעלאגערונג און אין בעדרענגניס,
אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אֹיִבְךָ	וואס דיין פיינד וועט דיר דרענגען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ׃	אין אלע דיינע טויערען.
56. הָרַכָּה בְךָ	56. די וויכליכסטע אונטער דיר
וְהָעֲנֻגָּה	און די פערצערטעלטע,
אֲשֶׁר לֹא־נִסְּתָה	וועלכע האט ניט געפרופט
כַף־רַגְלָהּ	איהר פוס־זויל
הַצֵּג עַל־הָאָרֶץ	(צו) שטעלען אויף דער ערד
מֵהִתְעַנֵּג וּמֵרֹךְ	פון פערצערטלונג און פון וויכליכקייט,
תֵּרַע עֵינָהּ	וועט איהר אויג שלעכט זיין
בְּאִישׁ חֵיקָהּ	געגען [5]דעם מאן פון איהר שויס
וּבִבְנָהּ וּבְבִתָּהּ׃	און געגען איהר זוהן און געגען איהר טאכטער.
57. וּבְשִׁלְיָתָהּ	57 און געגען איהרע [6]קליינע קינדער,
הַיּוֹצֵת | חסר א׳	וועלכע זיינען ארויס־געגאנגען
מִבֵּין רַגְלֶיהָ	פון צווישען איהרע פיס,
וּבְבָנֶיהָ אֲשֶׁר תֵּלֵד	און געגען איהרע זיהן, וועלכע זי האט געבארען,
כִּי־תֹאכְלֵם	דען זי וועט זיי פערצעהרען
בְּחֹסֶר־כֹּל	אין מאנגעל פון אלעס
בַּסָּתֶר	אים פערבערגניס,
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק	אין [1]בעלאגערונג און אין בעדרענגניס,
אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אֹיִבְךָ	וואס דיין פיינד וועט דיר דרענגען
בִּשְׁעָרֶיךָ׃	אין דיינע טויערען.
58. אִם־לֹא תִשְׁמֹר	58. אויב דו וועסט ניט היטען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע,
הַכְּתֻבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה	וועלכע זיינען געשריבען אין דיזען בוך,
לְיִרְאָה	צו פירכטען
אֶת־הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה	דיזען געעהרטען און פורכטבארען נאמען,
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דעם עוויגען, דיין גאט.
59. וְהִפְלָא יְהוָה	59. און דער עוויגער וועט וואונדערבאר מאכען
אֶת־מַכֹּתְךָ	דיינע פלאגען
וְאֵת מַכּוֹת זַרְעֲךָ	און די פלאגען פון דיין זאמען,

1) ענגניס. 2) עדלער. 3) ניט פערגינען. 4) זיין אייגענע פרוי. 5) איהר אייגענעם מאן. 6) נאכגעבורט.

מַכּוֹת גְּדֹלֹת וְנֶאֱמָנוֹת	גרויסע און דויערהאפטע פלאגען
וָחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים:	און שלעכטע און דויערהאפטע קראנקהייטען.
60. וְהֵשִׁיב בְּךָ	60. און ער וועט צוריק־ברענגען אויף דיר
אֵת כָּל־מַדְוֵה מִצְרַיִם	אלע [1]ווייטאגען פון מצרים,
אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ מִפְּנֵיהֶם	וואס דו פירכטעסט זיך פאר זיי,
וְדָבְקוּ בָּךְ:	און זיי וועלען זיך [2]בעהעפטען אן דיר.
61. גַּם כָּל־חֳלִי	61. אויך יעדע קראנקהייט
וְכָל־מַכָּה	און יעדע פלאג,
אֲשֶׁר לֹא כָתוּב	וועלכע איז ניט געשריבען
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת	אין דעם בוך פון דיזע לעהרע
יַעְלֵם יְהוָה עָלֶיךָ	וועט דער עוויגער זיי ארויף־ברענגען איבער דיר,
עַד הִשָּׁמְדָךְ:	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען.
62. וְנִשְׁאַרְתֶּם	62. און איהר וועט איבריג־בלייבען
בִּמְתֵי מְעָט	מיט ווייניג מענשען,
תַּחַת אֲשֶׁר הֱיִיתֶם	אנשטאט וואס איהר זייט געווען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
לָרֹב	אין מענגע,
כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ	דען דו האסט ניט געהערט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט.
63. וְהָיָה	63. און עס וועט זיין,
כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ יְיָ עֲלֵיכֶם	ווי דער עוויגער האט זיך געפרעהט איבער אייך
לְהֵיטִיב אֶתְכֶם	אייך גוטעס צו טהאן,
וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם	און אייך צו פערמעהרען,
כֵּן יָשִׂישׂ יְיָ עֲלֵיכֶם	אזוי וועט דער עוויגער זיך פרעהען איבער אייך,
לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם	אייך צו פערניכטען,
וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם	און אייך צו פערטיליגען,
וְנִסַּחְתֶּם	און איהר וועט אוועג־געריסען ווערען
מֵעַל הָאֲדָמָה	פון דעם לאנד
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ:	איהר צו ערבען.
64. וֶהֱפִיצְךָ יְהוָה	64. און דער עוויגער וועט דיך פערשפרייטען
בְּכָל־הָעַמִּים	אונטער אלע פעלקער,
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פון איין ענד פון דער ערד
וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ	[און] ביז דעם (אנדער) ענדע,
וְעָבַדְתָּ שָּׁם	און דו וועסט דארט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ	וועלכע דו ווייסט ניט,
אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ	(ניט) דו און (ניט) דיינע עלטערן,
עֵץ וָאָבֶן:	האלץ און שטיין.
65. וּבַגּוֹיִם הָהֵם	65. אויך אונטער יענע פעלקער
לֹא תַרְגִּיעַ	וועסט'ו ניט רוהען קענען,
וְלֹא־יִהְיֶה מָנוֹחַ	און עס וועט קיין רוהע־ארט זיין
לְכַף־רַגְלֶךָ	פיר דיין פוס־זויל,
וְנָתַן יְהוָה לְךָ שָׁם	און דער עוויגער וועט דיר דארט געבען
לֵב רַגָּז	א ציטערענדעס הארץ
וְכִלְיוֹן עֵינַיִם	און אויגען־פערשמאכטונג
וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ:	און זעעלען־קריינקונג.
66. וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים לְךָ מִנֶּגֶד	66. און דיין לעבען וועט (אין געפאהר) הייגגען פאר דיר,
וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם	און דו וועסט זיך שרעקען נאכט און טאג,
וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ:	און דו וועסט ניט גלויבען אין דיין לעבען.
67. בַּבֹּקֶר תֹּאמַר	67. אם מארגען וועסט'ו זאגען:
מִי־יִתֵּן עֶרֶב	ווער גיבט אבענד![3]
וּבָעֶרֶב תֹּאמַר	און אם אבענד וועסט'ו זאגען:
מִי־יִתֵּן בֹּקֶר	ווער גיבט מארגען![3]
מִפַּחַד לְבָבְךָ	פון דעם שרעק פון דיין הארצען,
אֲשֶׁר תִּפְחָד	וואס דו וועסט זיך שרעקען
וּמִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ	און פון דעם אנבליק פון דיינע אויגען,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה:	וואס דו וועסט זעהן.
68. וֶהֱשִׁיבְךָ יְהוָה	68. און דער עוויגער וועט דיך צוריקפיהרען
מִצְרַיִם	(נאך) מצרים
בָּאֳנִיּוֹת	אין שיפען
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ	וואס איך האב דיר געזאגט:
לֹא־תֹסִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ	דו זאלסט איהר מעהר ניט זעהן,
וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם	און איהר וועט זיך דארט פערקויפען
לְאֹיְבֶיךָ	צו דיינע פיינדע
לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת	צו קנעכט און צו דינסטען
וְאֵין קֹנֶה:	און קיינער וועט קויפען.

1) שמערצען, קראנקהייטען. 2) אנקלעפען. 3) ד. ה. הלואי זאל שוין ווערען אבענד!

69. אֵלֶּה	69. דיזע זיינען
דִבְרֵי הַבְּרִית	די ווערטער פון דעם בונד,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען משה,
לִכְרֹת	צו שליסען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	מיט די קינדער ישראל
בְּאֶרֶץ מוֹאָב	אין דעם לאנד מואב,
מִלְּבַד הַבְּרִית	אויסער דעם בונד,
אֲשֶׁר־כָּרַת אִתָּם	וועלכען ער האט גע־שלאסען מיט זיי
בְּחֹרֵב :	ביים (בארג) חורב.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי

Cap. XXIX. כט

1. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	1. און משה האט גערופען
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	צו גאנץ ישראל,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
אַתֶּם רְאִיתֶם	איהר האט געזעהן
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה	אלעס, וואס דער עוויגער האט געטאן
לְעֵינֵיכֶם	פאר אייערע אויגען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאנד מצרים
לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו	צו פרעה און צו אלע זיינע קנעכט
וּלְכָל־אַרְצוֹ :	און צו זיין גאנצען לאנד.
2. הַמַּסּוֹת הַגְּדֹלֹת	2. די גרויסע פרופונגען,
אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן,
הָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם :	יענע גרויסע צייכענס און וואונדער.
3. וְלֹא־נָתַן יְהוָה לָכֶם	3. אבער דער עוויגער האט אייך ניט געגעבען
לֵב לָדַעַת	א הארץ צום וויסען,
וְעֵינַיִם לִרְאוֹת	און אויגען צום זעהן,
וְאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ	און אויערען צום הערען,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה :	ביז דיזען טאג.
4. וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם	4. [1]דארום האב איך אייך געפיהרט
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע;
לֹא־בָלוּ שַׂלְמֹתֵיכֶם	אייערע קליידער זיינען ניט פערפוילט געווארען
מֵעֲלֵיכֶם	[2]אויף אייך,
וְנַעַלְךָ לֹא־בָלְתָה	און דיין שוך איז ניט פער־פוילט געווארען
מֵעַל רַגְלֶךָ :	[2] אויף דיין פוס.
5. לֶחֶם לֹא אֲכַלְתֶּם	5. ברויט האט איהר ניט געגעסען,
וְיַיִן וְשֵׁכָר	און וויין און שטארקע גע־טראנק
לֹא שְׁתִיתֶם	האט איהר ניט געטרונקען,
לְמַעַן תֵּדְעוּ	אום איהר זאלט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דאס איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
6. וַתָּבֹאוּ	6. און איהר זייט געקומען,
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה	צו דיזען ארט;
וַיֵּצֵא סִיחֹן	דאן איז ארויס־געגאנגען סיחון,
מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן	דער קעניג פון חשבון,
וְעוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	און עוג, דער קעניג פון בשן,
לִקְרָאתֵנוּ	ענטגעגען אונז,
לַמִּלְחָמָה	צום קריג,
וַנַּכֵּם :	און מיר האבען זיי גע־שלאגען.
7. וַנִּקַּח אֶת־אַרְצָם	7. און מיר האבען גענומען זייער לאנד,
וַנִּתְּנָהּ לְנַחֲלָה	און מיר האבען איהר גע־געבען אלס ערב
לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי	צום (שטאם) ראובן און צום (שטאם) גד
וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי :	און צום האלבען שטאם פון מנשה.
8. וּשְׁמַרְתֶּם	8. דארום זאלט איהר היטען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַבְּרִית הַזֹּאת	פון דיזען בונד,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאן,
לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ	אום איהר זאלט בעגליקען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן :	(אין) אלעס וואס איהר וועט טהאן.

NITZABIM. נִצָּבִים

9. אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם	9. איהר שטעהט אלע הייטע
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאר דעם עוויגען אייער גאט
רָאשֵׁיכֶם	אייערע הייפטער,
שִׁבְטֵיכֶם	אייערע שטאמען,
זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם	אייערע עלטעסטע און אייערע בעאמטע,
כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל :	יעדער מאן פון ישראל

1) ד. ה. וויל די וואונדער אין מצרים זיינען פיר אייך ניט גענוג געווען צו ערקענען גאט, דארום האט איהר געמוזט 40 יאהר וואנדערן אין דער וויסטע. 2) פון. 3) קלייגע ריידער.

10. טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם	10 אייערע [1]קינדער, אייערע פרויען
וְגֵרְךָ	און דיין פרעמדער,
אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ	וועלכער איז צווישען דיינע לאגערען,
מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ	פון דיין האלץ־האקער
עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ:	ביז דיין וואסער־שעפער.
11. לְעָבְרְךָ	11. אום דו זאלסט אריינ־טרעטען
בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין דעם בונד פון דעם עוויגען, דיין גאט.
וּבְאָלָתוֹ	און אין זיין פלוך,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם:	שליסט מיט דיר הייטע.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ הַיּוֹם לוֹ לְעָם	12. אום דיך הייטע אויפצושטעלען פיר איהם אלס פאלק.
וְהוּא יִהְיֶה־לְּךָ	און ער וועט זיין צו דיר
לֵאלֹהִים	אלס גאט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ	ווי ער האט גערעדט צו דיר,
וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע	און ווי ער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב:	צו יצחק און צו יעקב.
13 וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם	13. און ניט מיט אייך אליין
אָנֹכִי כֹּרֵת	שליס איך
אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת	דיזען בונד
וְאֶת־הָאָלָה הַזֹּאת:	און דיזען פלוך.
14. כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה	14. זאנדערן מיט דעם. וועלכער איז היר.
עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם	(וועלכער) שטייט הייטע מיט אונז
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	פאר דעם עוויגען, אונזער גאט,
וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם:	און מיט דעם, וועלכער איז ניט היר מיט אונז הייטע.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
15. כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם	15. דען איהר ווייסט,
אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ	ווי מיר האבען געוואהנט
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אים לאנד מצרים,
וְאֵת אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ	און ווי מיר זיינען געגאנגען
בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם	דורך די פעלקער,

אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם:	דורך וועלכע איהר זייט דורך געגאנגען.
16 וַתִּרְאוּ	16. און איהר האט געזעהן
אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם	זייערע [2]אפשייליכקייטען
וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם	און זייערע געטצען
עֵץ וָאֶבֶן	(פון) האלץ און שטיין,
כֶּסֶף וְזָהָב	זילבער און גאלד,
אֲשֶׁר עִמָּהֶם:	וועלכע זיינען ביי זיי.
17. פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם	17. פילייכט איז דא צווישען אייך
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	א מאן אדער א פרוי,
אוֹ מִשְׁפָּחָה	אדער א פאמיליע,
אוֹ־שֵׁבֶט	אדער א שטאם,
אֲשֶׁר לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם	וואס זיין הארץ ווענדעט זיך הייטע
מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	פון דעם עוויגען אונזער גאט
לָלֶכֶת	אום צו געהן
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־אֱלֹהֵי	די געטער
הַגּוֹיִם הָהֵם	פון יענע פעלקער.
פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם	פילייכט איז דא צווישען אייך
שֹׁרֶשׁ	א ווארצעל,
פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה:	וועלכע בריינגט ארויס גיפט און [3]ווערמוטה.
18. וְהָיָה	18. און עס וועט זיין,
בְּשָׁמְעוֹ	ווען ער וועט הערען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הָאָלָה הַזֹּאת	פון דיזען פלוך,
וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ	דאן וועט ער זיך [4]בערוהיגען אין זיין הארצען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שָׁלוֹם יִהְיֶה־לִּי	פרידען וועט מיר זיין,
כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ	אפוואהל איך וועל גיין אין די פערשטאקטהייט פון מיין הארצען,
לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת־הַצְּמֵאָה:	אום צו פערמעהרען די [5]זעטיגונג פון דעם דורשט (נאך בייזע לוסטען).
19. לֹא־יֹאבֶה יְהוָה	19. וועט דער עוויגער ניט וועלען
סְלֹחַ לוֹ	איהם (צו) פערגעבען,
כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־יְהוָה	זאנדערן דאן וועט רויכערען דעם עוויגענס צארן
וְקִנְאָתוֹ	און זיין אייפער
בָּאִישׁ הַהוּא	געגען יענעם מאן,

1) קליינע קינדער. 2) אונווירדיגקייטען. 3) זעהר א ביטערער גראז. 4) זעגנען, בעריהמען. 5) טרונקענהייט צום דורשט, זעה רש"י און דר. פיליפזאהן'ס קאמענטאר.

וְרָבְצָה בּוֹ	און עס וועט זיך לאַגערען אויף איהם
כָּל־הָאָלָה	דער גאַנצער פלוך,
הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה	וועלכער שטעהט געשריבען אין דיזען בוך,
וּמָחָה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ	און דער עוויגער וועט פערטילגען זיין נאָמען
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃	פון אונטער דעם הימעל.
20. וְהִבְדִּילוֹ יְהוָה	20. און דער עוויגער וועט איהם אָפּזאָנדערן
לְרָעָה	צום שלעכטען
מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	פון אַלע שטאַמען פון ישראל
כְּכֹל אָלוֹת הַבְּרִית	ווי אַלע פלוכען פון דעם בונד,
הַכְּתוּבָה	וועלכער איז געשריבען
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה׃	אין דיזען בוך פון דער לעהרע.
21. וְאָמַר	21. און עס וועט זאָגען
הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן	דער שפּעטערער געשלעכט,
בְּנֵיכֶם	אייערע קינדער,
אֲשֶׁר יָקוּמוּ	וועלכע וועלען אויפשטעהן
מֵאַחֲרֵיכֶם	נאָך אייך,
וְהַנָּכְרִי	און דער פרעמדער,
אֲשֶׁר יָבֹא	וועלכער וועט קומען
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה	פון אַ וויטע לאַנד,
וְרָאוּ	און זיי וועלען זעהן
אֶת־מַכּוֹת	די פּלאָגען
הָאָרֶץ הַהִוא	פון [1]דיזען לאַנד
וְאֶת־תַּחֲלֻאֶיהָ	און איהרע קראַנקהייטען,
אֲשֶׁר־חִלָּה יְהוָה בָּהּ׃	וואָמיט דער עוויגער האָט איהר [2]קראַנק־געמאַכט.
22. גָּפְרִית וָמֶלַח	22. שוועבעל און פעך,
שְׂרֵפָה כָל־אַרְצָהּ	[3]פערברענט דאָס גאַנצע לאַנד,
לֹא תִזָּרַע	זי וועט ניט בעזעעט ווערען,
וְלֹא תַצְמִחַ	און זי וועט ניט לאָזען שפּראָצען,
וְלֹא־יַעֲלֶה בָהּ	און עס וועט ניט אויפגיין דאָרויף
כָּל־עֵשֶׂב	קיין קרויט,
כְּמַהְפֵּכַת	ווי די איבערקעהרונג
סְדֹם וַעֲמֹרָה	פון סדום און עמורה,
אַדְמָה וּצְבוֹיִם	אדמה און צבוים,
אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האָט איבערגעקעהרט
בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ׃	אין זיין צאָרן און אין זיין [4]גרים־צאָרן.
23. וְאָמְרוּ	23. און עס וועלען זאָגען

כָּל־הַגּוֹיִם	אַלע פעלקער:
עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה	איבער וואָס האָט דער עוויגער אַזוי געטאָן
לָאָרֶץ הַזֹּאת	צו דיזע לאַנד?
מֶה חֳרִי	וואָס איז דער בראַנד
הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה׃	פון דיזען גרויסען צאָרן?
24. וְאָמְרוּ	24. און מען וועט זאָגען:
עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ	ווייל זיי האָבען פערלאָזען
אֶת־בְּרִית יְהוָה	דעם בונד פון דעם עוויגען,
אֱלֹהֵי אֲבֹתָם	דער גאָט פון זייערע עלטערן
אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם	וועלכען ער האָט געשלאָסען מיט זיי,
בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם	ווען ער האָט זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דעם לאַנד מצרים.
25. וַיֵּלְכוּ	25. און זיי זיינען געגאַנגען,
וַיַּעַבְדוּ	און זיי האָבען געדינט
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם	און זיי האָבען זיך געבוקט צו זיי,
אֱלֹהִים	געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם	וועלכע זיי וויסען זיי ניט,
וְלֹא חָלַק לָהֶם׃	און ער האָט זיי ניט צוגע־טהיילט[5].
26. וַיִּחַר־אַף יְהוָה	26. דאַרום האָט דעם עוויגען'ס צאָרן געברענט,
בָּאָרֶץ הַהִוא	געגען יענע לאַנד,
לְהָבִיא עָלֶיהָ	צו ברייגגען איבער איהר
אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה	דעם גאַנצען פלוך,
הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה	וועלכער איז געשריבען אין דיזען בוך.
27. וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה	27. און דער עוויגער האָט זיי אויסגעריסען
מֵעַל אַדְמָתָם	פון זייער לאַנד
בְּאַף וּבְחֵמָה	מיט צאָרן און מיט [4]גרים־צאָרן
וּבְקֶצֶף גָּדוֹל	און מיט גרויסען צאָרן,
וַיַּשְׁלִכֵם	און ער האָט זיי געוואָרפען
אֶל־אֶרֶץ אַחֶרֶת	אין איין אַנדער לאַנד,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאָג.
28. הַנִּסְתָּרֹת	28. די פערבאָרגענע זאַכען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ	איז פאַר דעם עוויגען, אונזער גאָט[6],
וְהַנִּגְלֹת	אָבער די אָפענבאַרע זאַכען
לָנוּ וּלְבָנֵינוּ	געהערט צו אונז און צו אונזערע קינדער
עַד־עוֹלָם	ביז עוויג.

1) יענעם. 2) געשלאָגען. 3) אַ בראַנד. 4) גלוטה. 5) ד. ה. גאָט האָט זיי ניט בעשטימט צום דינען. 6) ד. ה. קיינער איז ניט פעראַנטוואָרטליך פיר איינעמס פערבאָרגענע זינד אָבער פיר עפענטליכע זינד זיינען מיר יא פער־אַנטוואָרטליך. (סנהדרין מג, זעה רש"י).

לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃	פון דיזע לעהרע.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
שני כשהן מחוברין	שני כשהן מחוברין
CAP. XXX.	ל
1. וְהָיָה	1. און עס וועט זיין,
כִי־יָבֹאוּ עָלֶיךָ	ווען עס ווערען קומען איבער דיר
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אלע ווערטער,
הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה	דער זעגען און דער פלוך,
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ	וועלכע איך האב געגעבען פאר דיר,
וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ	און דו וועסט זיך נעהמען צום הארצען
בְּכָל־הַגּוֹיִם	אונטער אלע פעלקער,
אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה׃	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך דארטען פער־שטויסען.
2 וְשַׁבְתָּ	2. און דו וועסט זיך צוריק־קעהרען
עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	[1]צו דעם עוויגען, דיין גאט,
וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ	און דו וועסט הערען אין זיין שטימע,
כְּכֹל אֲשֶׁר־אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם	ווי אלעס, וואס איך בעפויל דיך היינטע,
אַתָּה וּבָנֶיךָ	דו און דיינע קינדער,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃	און מיט דיין גאנצער זעעלע.
3. וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	3. דאן וועט דער עוויגער, דיין גאט, צוריק־קעהרען
אֶת־שְׁבוּתְךָ	[2]דיין געפאנגענשאפט,
וְרִחֲמֶךָ	און ער וועט דיך ערבארמען
וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ	און ער וועט דיך ווידער פערזאמלען
מִכָּל־הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה׃	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך דארטען פערשפרייט.
4. אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲךָ	4. אויב [3]דיינע פערשטויסענע וועלען זיין
בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם	אם ענדע פון הימעל,
מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועט דיך דער עוויגער, דיין גאט, פערזאמלען פון דארט
וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ׃	און פון דארט וועט ער דיך נעהמען.
5. וֶהֱבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	5. און דער עוויגער דיין גאט וועט דיך ברייגגען

אֶל־הָאָרֶץ	און דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ	וואס דיינע עלטערן האבען געערבט,
וִירִשְׁתָּהּ	און דו וועסט איהר ערבען,
וְהֵיטִבְךָ	און ער וועט דיר גוטעס טהאן
וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ׃	און ער וועט דיך מעהרען מעהר אלס דיינע עלטערן.
6. וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	6. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט בעשניידען
אֶת־לְבָבְךָ	דיין הארץ
וְאֶת־לְבַב זַרְעֶךָ	און דאס הארץ פון דיין זאמען,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאנצער זעעלע,
לְמַעַן חַיֶּיךָ׃	אום דו זאלסט לעבען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
שלישי כשהן מחוברין	שלישי כשהן מחוברין
7. וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	7. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט געבען
אֵת כָּל־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אלע פלוכען
עַל־אֹיְבֶיךָ	אויף דיינע פיינדע
וְעַל־שֹׂנְאֶיךָ	און אויף דיינע האסערס,
אֲשֶׁר רְדָפוּךָ׃	וועלכע האבען דיך נאכ־געיאגט.
8. וְאַתָּה תָשׁוּב	8. און דו וועסט זיך צוריק־קעהרען,
וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה	און דו וועסט הערען אין די שטימע פון דעם עוויגען,
וְעָשִׂיתָ	און דו וועסט טהאן
אֶת־כָּל־מִצְוֺתָיו	אלע זיינע געבאָטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיך
הַיּוֹם׃	היינטע.
9. וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	9. און דער עוויגער דיין גאט וועט דיר איבערפלוס געבען
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ	אין יעדעם ווערק פון דיין האנד,
בִּפְרִי בִטְנְךָ	אין דער פרוכט פון דיין לייב
וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ	און אין דער פרוכט פון דיינע פיה
וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ	און אין דער פרוכט פון דיין לאנד,
לְטֹבָה	צום גוטען,
כִּי ׀ יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ	דען דער עוויגער וועט זיך ווידער פרעהען איבער דיר

1) ביז. 2) דיינע געפאנגענע. 3) דיין פערשטויסונג.

לטוב	צום גוטען.
כאשר־שש	ווי ער האט זיך געפרעהט
על־אבתיך:	איבער דיינע עלטערן.
10. כי תשמע	10. ווען דו וועסט הערען
בקול יהוה אלהיך	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לשמר	צו היטען
מצותיו וחקתיו	זיינע געבאטען און זיינע געזעטצען,
הכתובה	וואס איז געשריבען
בספר התורה הזה	אין דיזען בוך פון דער לעהרע,
כי תשוב	ווען דו וועסט זיך צוריק־קעהרען
אל־יהוה אלהיך	צום עוויגען, דיין גאט,
בכל־לבבך	מיט דיין גאנצען הארצען
ובכל־נפשך:	און מיט דיין גאנצער זעעלע.
11. כי המצוה הזאת	11. דען דיזעס געבאט,
אשר אנכי מצוך	וואס איך בעפעהל דיך
היום	הייטע,
לא־נפלאת הוא ממך	איז ניט [1]צו וואונדערבאר פיר דיר
ולא־רחקה הוא:	און זי איז ניט וויט.
12. לא בשמים הוא	12. זי איז ניט אים הימעל,
לאמר	דאס מען זאל זאגען:
מי יעלה־לנו	ווער וועט פיר אונז אויפגיין
השמימה	צום הימעל,
ויקחה לנו	און ער זאל איהר נעהמען צו אונז,
וישמענו אתה	און ער זאל איהר לאזען הערען צו אונז,
ונעשנה:	דאס מיר זאלען איהר טהאן.
13. ולא־מעבר לים הוא	13. און זי איז ניט פון יענער זייט מעער,
לאמר	דאס מען זאל זאגען:
מי יעבר־לנו	ווער וועט פיר אונז איבערגיין
אל־עבר הים	צו יענער זייט פון דעם מעער,
ויקחה לנו	און ער זאל איהר נעהמען צו אונז,
וישמענו אתה	און ער זאל איהר לאזען הערען צו אונז,
ונעשנה:	דאס מיר זאלען איהר טהאן.
14. כי־קרוב אליך הדבר מאד	14. זאנדערען דאס ווארט איז זעהר נאהענט צו דיר,
בפיך ובלבבך	אין דיין מויל און אין דיין הארצען,
לעשתו:	דאס דו זאלסט עס טהאן.
שביעי ומפטיר	שביעי ומפטיר
רביעי כשהן מחוברין	רביעי כשהן מחוברין
15. ראה	15. זעה,
נתתי לפניך היום	איך האב פאר דיר הייטע געגעבען
את־החיים	דאס לעבען
ואת־הטוב	און דאס גוטע,
ואת־המות	און דעם טויט
ואת־הרע:	און דאס שלעכטע.
16. אשר אנכי מצוך	16. אינדעם איך בעפעהל דיך
היום	הייטע,
לאהבה	צו ליבען
את־יהוה אלהיך	דעם עוויגען, דיין גאט,
ללכת בדרכיו	צו גיין אין זיינע וועגען,
ולשמר מצותיו	און צו היטען זיינע געבאטען
וחקתיו ומשפטיו	און זיינע געזעטצען און זיינע רעכטען,
וחיית ורבית	דאס דו זאלסט לעבען, און דו זאלסט זיך מעהרען,
וברכך יהוה אלהיך	און דער עוויגער, דיין גאט זאל דיך בענשען
בארץ	אין דעם לאנד,
אשר־אתה בא־שמה	וואס דו קומסט דארטען
לרשתה:	איהר צו ערבען.
17. ואם־יפנה לבבך	17. אבער ווען דיין הארץ וועט זיך אבווענדען,
ולא תשמע	און דו וועסט ניט הערען,
ונדחת	און דו וועסט [2]פערפיהרט ווערען,
והשתחוית	און דו וועסט זיך בוקען
לאלהים אחרים	צו אנדערע געטער,
ועבדתם:	און דו וועסט זיי דינען.
18. הגדתי לכם היום	18. [3]זאג איך אייך הייטע,
כי אבד תאבדון	דאס איהר וועט פערלארען געהן,
לא־תאריכן ימים	איהר וועט ניט לאנג לעבען
על־האדמה	אויף דעם לאנד,
אשר אתה עבר	וואס דו גייסט איבער
את־הירדן	דעם ירדן,
לבוא שמה	אום דארטען צו קומען,
לרשתה:	איהר צו ערבען.

1) אונערגרייכבאר, אונבעגרייפליך. 2) פערשטויסען. 3) פערקינדיג.

19. וְהַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם	19. איך נעהם הייטע אלס צייגע געגען אייך
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד:
הַחַיִּים וְהַמָּוֶת	דאס לעבען און דעם טויט
נָתַתִּי לְפָנֶיךָ	האב איך געגעבען פאר דיר,
הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה	דעם זעגען און דעם פלוך,
וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים	און דו זאלסט אויסוועהלען [אין] לעבען,
לְמַעַן תִּחְיֶה	אום דו זאלסט לעבען,
אַתָּה וְזַרְעֶךָ׃	דו און דיין זאמען.
20. לְאַהֲבָה	20. צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט.
לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ	צו הערען אין זיין שטימע,
וּלְדָבְקָה־בוֹ	און זיך אנצושליסען אן איהם,
כִּי הוּא חַיֶּיךָ	דען ער איז דיין לעבען
וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ	און די פערלייגערונג פון דיינע טעג,
לָשֶׁבֶת עַל־הָאֲדָמָה	צו וואהנען אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לָתֵת לָהֶם׃	זיי צו געבען.

CAP. XXXI. — לא

וַיֵּלֶךְ — VAYELECH.

1. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה	1. און משה איז געגאנגען,
וַיְדַבֵּר	און ער האט גערעדט
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	צו גאנץ ישראל.
2. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	2. און ער האט געזאגט צו זיי:
בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה	הונדערט און צוואנציג יאהר אלט
אָנֹכִי הַיּוֹם	בין איך הייטע,
לֹא־אוּכַל עוֹד	איך קען מעהר ניט
לָצֵאת וְלָבוֹא	ארויסגיין און ארייגיין[1],
וַיהוָה אָמַר אֵלַי	און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:

1) ד. ה. זיין א פיהרער.

לֹא תַעֲבֹר	דו וועסט ניט איבערגיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃	דיזען ירדן.
3. יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	3. דער עוויגער, דיין גאט,
הוּא׀ עֹבֵר לְפָנֶיךָ	ער געהט פאר דיר,
הוּא־יַשְׁמִיד	ער וועט פערטילגען
אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	דיזע פעלקער
מִלְּפָנֶיךָ	פאר דיר,
וִירִשְׁתָּם	און דו וועסט זיי ערבען;
יְהוֹשֻׁעַ	יהושע,
הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ	ער גייט פאר דיר,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעדט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
4. וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם	4. און דער עוויגער וועט טהאן צו זיי,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטהאן
לְסִיחוֹן וּלְעוֹג	צו סיחון און צו עוג,
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי	די קעניגע פון דעם אמורי,
וּלְאַרְצָם	און צו זייער לאנד,
אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם׃	וואס ער האט זיי פערטיליגט.
5. וּנְתָנָם יְהוָה	5. און דער עוויגער וועט זיי געבען
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך,
וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם	און איהר זאלט טהאן צו זיי,
כְּכָל־הַמִּצְוָה	ווי דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃	וואס איך האב אייך בעפוילען.
6. חִזְקוּ וְאִמְצוּ	6. שטארקט זיך, און פעסטיגט זיך,
אַל־תִּירְאוּ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען,
וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם	און איהר זאלט זיך ניט שרעקען פאר זיי,
כִּי׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דען דער עוויגער, דיין גאט,
הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ	ער איז עס, וועלכער געהט מיט דיר,
לֹא יַרְפְּךָ	ער וועט דיך ניט אבלאזען,
וְלֹא יַעַזְבֶךָּ׃	און ער וועט דיך ניט פערלאזען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
חמישי כשהן מחוברין	חמישי כשהן מחוברין
7. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	7. און משה האט גערופען
לִיהוֹשֻׁעַ	צו יהושע,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט געזאגט צו איהם
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל	פאר די אויגען פון גאנץ ישראל:

חֲזַק וֶאֱמָץ	שטארק זיך און פעסטיג זיך
כִּי אַתָּה תָּבוֹא	דען דו וועסט קומען
אֶת־הָעָם הַזֶּה	מיט דיזען פאלק
אֶל הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתָם	צו זייערע עלטערן,
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען,
וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם :	און דו זאלסט איהר מאכען ערבען (צו) זיי.
8. וַיהוָה	8. און דער עוויגער,
הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ	ער, וועלכער גייט פאר דיר,
הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ	ער וועט זיין מיט דיר,
לֹא יַרְפְּךָ	ער וועט דיך ניט אבלאזען,
וְלֹא יַעַזְבֶךָּ	און ער וועט דיך ניט פערלאזען,
לֹא תִירָא	דו זאלסט זיך ניט פירכטען,
וְלֹא תֵחָת :	און דו זאלסט זיך ניט שרעקען.
9. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	9. און משה האט אויפגעשריבען
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת	דיזע לעהרע,
וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים	און ער האט איהר געגעבען צו די פריסטערס,
בְּנֵי לֵוִי	די זיהן פון לוי,
הַנֹּשְׂאִים	וועלכע טראגען
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה	די בונדעס-לאדע פון דעם עוויגען,
וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	און צו אלע עלטעסטע פון ישראל.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
10. וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם	10. און משה האט זיי בעפוילען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים	אם ענדע פון זיבען יאהר,
בְּמֹעֵד	אין דער בעשטימטען צייט
שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה	פון דעם ערלאסונגס-יאהר
בְּחַג הַסֻּכּוֹת :	אם פייער-טאג פון די [1]היטען.
11. בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל	11. ווען גאנץ ישראל וועט קומען,
לֵרָאוֹת	צו ערשיינען
אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם געזיכט פון דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר	אין דעם ארט, וועלכען ער וועט ערוועהלען,
תִּקְרָא	זאלסט'ו לעזען
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת	דיזע לעהרע

נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל	[2]פאר גאנץ ישראל
בְּאָזְנֵיהֶם :	פאר זייערע אויערען.
12. הַקְהֵל אֶת הָעָם	12. פערזאמעל דאס פאלק,
הָאֲנָשִׁים	די מענער
וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף	און די פרויען און די קינדער,
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	און דיין פרעמדער, וועלכער איז אין דיינע טויערען,
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ	אום זיי זאלען הערען,
וּלְמַעַן יִלְמְדוּ	און אום זיי זאלען לערנען,
וְיָרְאוּ	און זיי זאלען פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת	און זיי זאלען היטען צו טהאן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת :	פון דיזער לעהרע.
13. וּבְנֵיהֶם	13. און זייערע קינדער,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ	וועלכע האבען ניט געוואוסט,
יִשְׁמְעוּ	זאלען הערען,
וְלָמְדוּ לְיִרְאָה	און זיי זאלען לערנען צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
כָּל־הַיָּמִים	אלע צייטען,
אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים	וואס איהר לעבט
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה	וואס איהר גייט דארטען איבער דעם ירדן,
לְרִשְׁתָּהּ :	איהר צו ערבען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
ששי כשהן מחוברין	ששי כשהן מחוברין
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ	זעה, דיינע טעג האבען זיך דערנעהנטערט
לָמוּת	צום שטארבען,
קְרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ	רוף יהושע,
וְהִתְיַצְּבוּ	און שטעלט זיך
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס-געצעלט,
וַאֲצַוֶּנּוּ	און איך וועל איהם בעפוילען
וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ	און משה און יהושע זיינען געגאנגען,
וַיִּתְיַצְּבוּ	און זיי האבען זיך געשטעלט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד :	אין פערזאמלונגס-געצעלט

1) בײלעך. 2) אין געגענווארט.

15. וַיֵּרָא יְהוָה בָּאֹהֶל	15. און דער עוויגער האט זיך בעוויזען אים געצעלט
בְּעַמּוּד עָנָן	מיט א וואלקען זייל,
וַיַּעֲמֹד עַמּוּד הֶעָנָן	און דער וואלקען־זייל האט זיך געשטעלט
עַל־פֶּתַח הָאֹהֶל׃	ביים איינגאנג פון געצעלט.
16. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הִנְּךָ שֹׁכֵב	זעה, דו וועסט ליגען
עִם־אֲבֹתֶיךָ	ביי דיינע עלטערן,
וְקָם הָעָם הַזֶּה	און דיזעס פאלק וועט אויפשטעהן,
וְזָנָה ׀ אַחֲרֵי ׀ אֱלֹהֵי	און ער וועט אבקעהרען נאך די געטער
נֵכַר־הָאָרֶץ	פון דעם [1]פרעמדען פון דעם לאנד,
אֲשֶׁר הוּא בָא־שָׁמָּה	וואס ער קומט דארטען
בְּקִרְבּוֹ	צווישען איהם,
וַעֲזָבַנִי	און ער וועט מיך פערלאזען,
וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי	און ער וועט צושטערען מיין בונד,
אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ׃	וועלכען איך האב געשלאסען מיט איהם.
17. וְחָרָה אַפִּי בוֹ	17. דאן וועט מיין צארן ברענען געגען איהם
בַיּוֹם־הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַעֲזַבְתִּים	און איך וועל זיי פערלאזען,
וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם	און איך וועל פערבערגען מיין געזיכט פון זיי,
וְהָיָה לֶאֱכֹל	און ער וועט זיין צום פערצעהרען,
וּמְצָאֻהוּ	און עס וועלען איהם טרעפען
רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת	פילע אונגליקען און נויטען
וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא	און ער וועט זאגען אין יענעם טאג:
הֲלֹא עַל כִּי־אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי	איז עס ניט ווייל מיין גאט איז ניט צווישען מיר,
מְצָאוּנִי	(דארום) האבען מיך געטראפען
הָרָעוֹת הָאֵלֶּה׃	דיזע אונגליקען.
18. וְאָנֹכִי	18. אבער איך
הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי	וועל פערבערגען מיין געזיכט
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
עַל כָּל־הָרָעָה	וועגען די גאנצע בייזעס
אֲשֶׁר עָשָׂה	וואס ער האט געטהאן
כִּי פָנָה	דען ער האט זיך געווענדעט
אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃	צו אנדערע געטער.
19. וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם	19. און יעצט שרייבט אייך אויף
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען [2]געזאנג,

וְלַמְּדָהּ	און לעהר איהר
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
שִׂימָהּ בְּפִיהֶם	לייג איהר אין זייער מויל,
לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי	אום עס זאל זיין צו מיר
הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזער געזאנג
לְעֵד בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אלס צייגע געגען די קינדער ישראל.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
שביעי כשהן מחוברין	שביעי כשהן מחוברין
20. כִּי־אֲבִיאֶנּוּ	20. דען איך וועל איהם אריינבריינגען
אֶל־הָאֲדָמָה ׀	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לַאֲבֹתָיו	צו זיינע עלטערן,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג,
וְאָכַל	און ער וועט עסען,
וְשָׂבַע	און ער וועט זאט ווערען
וְדָשֵׁן	און ער וועט פעט ווערען,
וּפָנָה	און ער וועט זיך ווענדען
אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים	צו אנדערע געטער.
וַעֲבָדוּם	און זיי וועלען זיי דינען,
וְנִאֲצוּנִי	און זיי וועלען מיך ערצירנען
וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי׃	און ער וועט צושטערען מיין בונד.
21. וְהָיָה	21. און עס וועט זיין,
כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ	ווען עס וועלען איהם טרעפען
רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת	גרויסע אונגליקען און נויטען,
וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דאן וועט דיזער [2]געזאנג [3]אנטווארטען
לְפָנָיו	פאר איהם
לְעֵד	אלס צייגע,
כִּי לֹא תִשָּׁכַח	—דען ער וועט ניט פערגעסען ווערען
מִפִּי זַרְעוֹ	פון דעם מויל פון זיין זאמען,—
כִּי יָדַעְתִּי	דען איך ווייס
אֶת־יִצְרוֹ	זיין [4]געדאנקען,
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם	וואס ער טהוט הייטע,
בְּטֶרֶם אֲבִיאֶנּוּ	בעפאר איך האב איהם נאך געבראכט
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד.
אֲשֶׁר נִשְׁבָּעְתִּי׃	וואס איך האב געשווארען,

1) אויסלענדער. 2) ליד. 3) שפרעכען, בעצייגען. 4) זינען.

22. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	22. און משה האט אויפגעשריבען
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען געזאַנג
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג,
וַיְלַמְּדָהּ	און ער האט עס געלעהרט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
23. וַיְצַו	23. און ער האט בעפוילען
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	יהושע, דעם זוהן פון נון,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
חֲזַק וֶאֱמָץ	שטאַרק זיך, און פעסטיג זיך,
כִּי אַתָּה תָּבִיא	דען דו וועסט אַריינבריינגען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם	וואס איך האב געשוואָרען צו זיי,
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ׃	און איך וועל זיין מיט דיר.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
24. וַיְהִי	24. און עס איז געוועזן,
כְּכַלּוֹת מֹשֶׁה	אַלס משה האט געענדיגט
לִכְתֹּב	צו שרייבען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַתּוֹרָה־הַזֹּאת	פון דיזער לעהרע
עַל־סֵפֶר	אויף א בוך,
עַד תֻּמָּם׃	ביז זייער ענדע.
25. וַיְצַו מֹשֶׁה	52. דאַן האט משה בעפוילען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לויים,
נֹשְׂאֵי	וועלכע טראָגען
אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	די בונדעס־לאַדע פון דעם עוויגען,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
26. לָקֹחַ	26. נעהמט
אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה	דיזען בוך פון דער לעהרע,
וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ	און איהר זאלט עס לייגען
מִצַּד	פון דער זייט
אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	פון די בונדעס־לאַדע פון דעם עוויגען,
אֱלֹהֵיכֶם	אייער גאט,
וְהָיָה־שָׁם בְּךָ לְעֵד׃	און עס זאל דאָרט זיין געגען דיר אַלס צייגע.
27. כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי	27. דען איך ווייס

אֶת־מֶרְיְךָ	דיין ווידערשפענסטיגקייט
וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה	און דיין האַרטנעקיגקייט;
הֵן בְּעוֹדֶנִּי חַי עִמָּכֶם	זעה, ווען איך לעב נאך מיט אייך
הַיּוֹם	הייטע,
מַמְרִים הֱיִתֶם	זייט איהר געוועזן ווידערשפענסטיג
עִם־יְהוָה	געגען דעם עוויגען,
וְאַף כִּי־אַחֲרֵי מוֹתִי׃	אום וויפיל מעהר נאך מיין טויט?!
מַפְטִיר	מַפְטִיר
28. הַקְהִילוּ אֵלַי	28. פערזאַמעלט צו מיר
אֶת־כָּל־זִקְנֵי	אַלע עלטעסטע
שִׁבְטֵיכֶם	פון אייערע שטאַמען
וְשֹׁטְרֵיכֶם	און אייערע בעאַמטע,
וַאֲדַבְּרָה בְאָזְנֵיהֶם	און איך וועל רײדען פאַר זייערע אויערען
אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
וְאָעִידָה בָּם	און איך וועל נעהמען געגען זיי אַלס צייגע
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ׃	און די ערד.
29. כִּי יָדַעְתִּי	29. דען איך ווייס,
אַחֲרֵי מוֹתִי	דאַס נאך מיין טויט
כִּי־הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן	וועט איהר געוויס פערדערבען,
וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ	און איהר וועט אָפּקעהרען פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם	וועלכען איך האב אייך בעפוילען,
וְקָרָאת אֶתְכֶם	און אייך וועט טרעפען
הָרָעָה	דאס אונגליק
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים	אין די שפּעטערע צייטען,
כִּי־תַעֲשׂוּ	ווען איהר וועט טהאָן
אֶת־הָרַע	דאס שלעכטע
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין דעם עוויגען׳ס אויגען,
לְהַכְעִיסוֹ	אום איהם צו [1]ערגערן
בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם׃	דורך דאס ווערק פון אייערע הענד.
30. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	30. און משה האט גערעדט
בְּאָזְנֵי	פאַר די אויערען
כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל	פון דער גאַנצען פערזאַמלונג פון ישראל
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַשִּׁירָה הַזֹּאת	פון דיזען געזאַנג
עַד תֻּמָּם׃	ביז זייער ענדע.

1) ערצירנען, קריינקען.

Cap. XXXII. לב

הַאֲזִינוּ HAAZINU

1. הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם	1. [1]פערנעהמט, איהר הימעל,
וַאֲדַבֵּרָה	און איך וויל ריידען,
וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ	און זאל די ערד הערען
אִמְרֵי־פִי׃	די ווערטער פון מיין מויל.
2. יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי	2. זאל טריפען ווי דער רעגען מיין לעהרע,
תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי	זאל רינען ווי דער טהוי מיין רעדע;
כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא	ווי א גוס־רעגען אויף גראז
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃	און ווי א [2]גרויסער רעגען אויף קרויט.
3. כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא	3. דען איך וועל רופען דעם נאמען פון דעם עוויגען,
הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃	(דארום) גיט גרויסקייט צו אונזער גאט.
4. הַצּוּר	4. (ער איז) דער פעלז,
תָּמִים פָּעֳלוֹ	פאלקאמען איז זיין [3]ווערק,
כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט	דען אלע זיינע וועגען זיינען רעכט;
אֵל אֱמוּנָה	א גאט פון [4]טרייע,
וְאֵין עָוֶל	און אהן אונרעכט,
צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃	רעכט און [5]גראד איז ער.
5. שִׁחֵת לוֹ	5. [6]ער האט זיך זעלבסט פערדארבען,
לֹא בָּנָיו	זיי זיינען ניט (מעהר) זיינע קינדער
מוּמָם	[7]וועגען זייער פעהלער,
דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל׃	א קרומער און א פער־דרייטער געשלעכט[8].
6. הַלְיְהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת	6. צו דעם עוויגען [9]בעצאהלט איהר אזוי?
עַם נָבָל וְלֹא חָכָם	[10]אונוווירדיגעס און ניט־קלוגעס פאלק!
הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ	איז ער ניט דיין פאטער,
קָּנֶךָ	וועלכער האט דיך ערווארבען?
הוּא עָשְׂךָ	ער האט דיך [11]געמאכט,
וַיְכֹנְנֶךָ׃	און ער האט דיך בעגרינדעט

שֵׁנִי

7. זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם	7. געדיינק די טעג פון פארציייטען,
בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר	בעטראכט די יאהרען פון [12]ויעדען געשלעכט,
שְׁאַל אָבִיךָ	פרעג דיין פאטער,
וְיַגֵּדְךָ	און ער וועט דיר דערציילען;
זְקֵנֶיךָ	דיינע עלטעסטע,
וְיֹאמְרוּ לָךְ׃	און זיי וועלען דיר זאגען.
8. בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם	8. ווען דער עוויגער האט בעזיטץ געגעבען פעלקער,
בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם	ווען ער האט צוטהיילט די מענשען־קינדער,
יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים	האט ער געשטעלט די גרענעצען פון די פעלקער
לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	נאך די צאהל פון די קינדער ישראל.[13]
9. כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ	9. דען דעם עוויגען'ס טהייל איז זיין פאלק,
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ׃	יעקב איז דאס [14]לאאז פון זיין ערב.
10. יִמְצָאֵהוּ	10. ער האט איהם געפונען
בְּאֶרֶץ מִדְבָּר	אין וויסטען לאנד,
וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן	און אין דער וויסטע [15] פון ווילדנים־יאמער;
יְסֹבְבֶנְהוּ	ער האט איהם ארום־גערינגעלט,
יְבוֹנְנֵהוּ	ער האט אויף איהם אכטונג געגעבען,
יִצְּרֶנְהוּ	ער האט איהם געהיט,
כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃	ווי זיין [16]אויגען־אפעל
11. כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ	11. ווי דער אדלער [17] בע־וואכט זיין נעסט,
עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף	איבער זיינע יונגע שוועבט ער,
יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו	ער שפרייט אוים זיינע פליגלען,
יִקָּחֵהוּ	ער נעהמט עס,
יִשָּׂאֵהוּ	ער טראגט עס
עַל־אֶבְרָתוֹ׃	אויף זיין פליגעל.
12. יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ	12. דער עוויגער פיהרט איהם אליין,
וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃	און מיט איהם איז קיין פרעמדער גאט דא.

דער אידעען־גאנג פון שירת האזינו, לויט דר. פיליפזאהן, איז פאלגענדער: אויפרוף צום הערען די רעדע (פסוק 1) און די כאראקטעריזירונג פון די רעדע (פ' 2), וועלכע גילט אלס גאטעס לויב (פ' 3); גאטעס לויב אלס ריכטער (פ' 4), און דאגעגען די פערדארבענהייט פון ישראל (פ' 5). דאן קומט די אנקלאגע פון ישראל פיר זיין שלעכטע אויפפיהרונג און פערגעסען גאט, וועלכער האט זיי פיעל גוטעס געטהאן (פ' 6—18). דאן פאלגט די פער־אורטהיילונג פון ישראל און די בעשטראפונג פיר זיינע זינדע (19־35). דערנאך, ווען גאט וועט שוין האבען געענדיגט זיין שטראפע און ישראל וועט פאסט אין גאנצען פערלארען זיין (פ' 36), דאן וועט גאט בעווייזען, דאס נור ער און ניט די געטער קען אלעס, און ער וועט זיין ראכע וועגדען געגען ישראל'ס פיינדע און ישראל וועט גערעטעט און פערוועהנט ווערען (פ' 37—43).

1) הארכט. 2) שפרעע־רעגען, פלאטץ־רעגען. 3) טהאט. 4) גערעכטיגקייט. 5) רעכטפערטיג. 6) ד. ה. ישראל. 7) אדער: דאס איז זייער אייגענער פעהלער. זעה רש"י. 8) ד. ה. א פאלשער און טיקישער געשלעכט. 9) פערגעלטעט, בעלוינט, דאנקט. 10) נידערטרעכטיגעס, ניכטס־ווירדיגעס. 11) בעשאפען. 12) פריהעריגע געשלעכטער. 13) זעה רש"י. 14) טהייל. 15) פאל ווילדנים־געהייל. ד. ה. וואו עס הערט זיך דאס יאמערן פון ווילדע טהירען. 16) אויגען־בילד. 17) עררעגט, וועקט.

שְׁלִישִׁי

13. יַרְכִּבֵהוּ	13. ער האט איהם [1]ערהויבען
עַל־בָּמֳותֵי אָרֶץ	אויף די העהען פון (דער) ערד,
וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי	און ער האט געגעסען די פרוכט פון (די) פעלדער,
וַ יֵ נִ קֵ ה וּ דְבַשׁ	און ער האט איהם געלאזען זויגען האניג
מִסֶּלַע	פון פעלזען,
וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר׃	און אייל פון פעלזען־קיזעל.
14. חֶמְאַת בָּקָר	14. בוטער פון רינדער
וַחֲלֵב צֹאן	און מילך פון שאף,
עִם־חֵלֶב כָּרִים	מיט דעם פעט פון לעמער,
וְאֵילִים בְּנֵי־בָשָׁן	און ווידערס פון בשן
וְעַתּוּדִים	און בעק,
עִם־חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה	מיט דעם [2]אינערען פעט פון ווייטץ,
וְדַם־עֵנָב	און פון דעם בלוט פון טרויבען
תִּשְׁתֶּה־חָמֶר׃	האסט'ו געטרונקען וויין.
15. וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן	15. אלס [3]ישרון איז פעט געווארען,
וַיִּבְעָט	דאן האט ער אויסגעבריקט;
שָׁמַנְתָּ	דו ביסט פעט געווארען,
עָבִיתָ	דו ביסט דיק געווארען,
כָּשִׂיתָ	דו ביסט [4]בעלייבט געווארען,
וַיִּטֹּשׁ	דאן האט ער פערלאזען,
אֱלוֹהַ עָשָׂהוּ	דעם גאט, וועלכער האט איהם געמאכט,
וַיְנַבֵּל	און ער האט פעראכטעט.
צוּר יְשֻׁעָתוֹ׃	דעם פעלז פון זיין הילף.
16. יַקְנִאֻהוּ בְּזָרִים	16. זיי [5]מאכען איהם אייפריג דורך פרעמדע (געטער),
בְּתוֹעֵבֹת יַכְעִיסֻהוּ׃	דורך אונווירדיגקייטען ערגערן זיי איהם.
16. יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים	17. זיי שלאכטען צו די טייפלען,
לֹא אֱלֹהַ	אונגעטער,
אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם	געטער, וועלכע זיי וויסען ניט,
חֲדָשִׁים	נייע,
מִקָּרֹב בָּאוּ	וועלכע זיינען ניט לאנג געקומען,
לֹא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם׃	וועלכע אייערע עלטערן האבען [6]ניט געפירכטעט.
18. צוּר יְלָדְךָ	18. דעם פעלז, וועלכער האט דיך געבארען,
תֶּשִׁי	האסט'ו פערגעסען.
וַתִּשְׁכַּח	און דו האסט פערגעסען
אֵל מְחֹלְלֶךָ׃	דעם גאט, וועלכער האט דיך בעשאפען.

רְבִיעִי

19. וַיַּרְא יְהוָה	19. און דער עוויגער האט (עס) געזעהן,
וַיִּנְאָץ	און ער האט געצירנעט
מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו׃	פון ערגערניס פון זיינע זיהן און זיינע טעכטער.
20. וַיֹּאמֶר	20. און ער האט געזאגט:
אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם	איך וויל פערבערגען מיין געזיכט פון זיי,
אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם	איך וועל זעהן, וואס וועט זיין זייער ענדע,
כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה	דען זיי זיינען א געשלעכט פון פערקעהרטהייט,
בָּנִים לֹא־אֵמֻן בָּם׃	קינדער, אין וועלכע עס איז קיין טרייע דא.
21. הֵם קִנְאוּנִי	21. זיי האבען מיך [7]אייפריג געמאכט
בְלֹא־אֵל	דורך אונגעטער,
כִּעֲסוּנִי בְּהַבְלֵיהֶם	זיי האבען מיך געערגערט דורך זייערע ניכטיגקייטען,
וַאֲנִי אַקְנִיאֵם	דארום וועל איך זיי [8]אייפריג מאכען
בְּלֹא־עָם	דורך איין אונפאלק,
בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם׃	דורך איין אונווירדיגעס פאלק וועל איך זיי ערגערן.
22. כִּי־אֵשׁ קָדְחָה	22. דען א פייער האט זיך אנגעצונדען
בְאַפִּי	אין מיין צארן
וַתִּיקַד	און עס האט געברענט,
עַד־שְׁאוֹל תַּחְתִּית	ביז דער אונטערסטען העלע,
וַתֹּאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָהּ	און עס האט פערצעהרט (די) ערד און איהרע פרוכט,
וַתְּלַהֵט מוֹסְדֵי הָרִים׃	און עס האט ענטפלאמט די גרונדפעסטען פון בערג.
23. אַסְפֶּה עָלֵימוֹ	23. איך וועל פערזאמלען איבער זיי
רָעוֹת	אונגליקען,
חִצַּי אֲכַלֶּה־בָּם׃	מיינע פיילען וועל איך [9]פערברויכען געגען זיי.
24. מְזֵי רָעָב	24. פערשמאכטע פון הונגער
וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף	און פערצעהרטע פון [10]פיבער
וְקֶטֶב מְרִירִי	און גיפטיגען פעסט,
וְשֶׁן־בְּהֵמֹת	און דעם צאהן פון די טהירען
אֲשַׁלַּח־בָּם	וועל איך אנשיקען אויף זיי
עִם־חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר׃	מיט דעם גיפט פון די שטויב־קריכענדע.
25. מִחוּץ תְּשַׁכֶּל־חֶרֶב	25. פון אויסען וועט דער שווערט [11]פערטרייבען,
וּמֵחֲדָרִים אֵימָה	און פון די צימערען פורכט,
גַּם־בָּחוּר גַּם־בְּתוּלָה	אויך (דעם) יונגלינג אויך (די) יונגפרוי,
יוֹנֵק עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃	דעם זייגלינג מיט דעם גרויען מאן.
26. אָמַרְתִּי אַפְאֵיהֶם	26. איך האב געזאגט: איך וויל זיי [12]צושפרייטען,

1) געמאכט רייטען. 2) פעט פון די נירען פון ווייטץ. 3) ישראל. 4) פול, פערדעקט געווארען (מיט פעטס).
5) רייצען איהם. 6) זיך ניט פארגעשטעלט. 7) גערייצט. 8) רייצען. 9) פערברייינגען, ענדיגען. 10) גלוטה.
11) פערניכטען, פערווארפען. 12) פערניכטען.

אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ	איך וויל פערטילגען פון מענשען
זִכְרָם׃	זייער אנדיינקען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
27. לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר	27. ווען איך וואלט ניט פירכטען דעם פיינדס ¹צארן
פֶּן־יְנַכְּרוּ צָרֵימוֹ	דאס זייערע פיינדע זאלען ניט ²אפרייקענען,
פֶּן־יֹאמְרוּ	דאס זיי זאלען ניט זאגען:
יָדֵנוּ רָמָה	אונזער האנד איז הויך,
וְלֹא יְהֹוָה	און ניט דער עוויגער
פָּעַל כָּל־זֹאת׃	האט געווירקט דיזעס אלעס.
28. כִּי־גוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה	28. דען זיי זיינען א פאלק וואס האט פערלארען ראטהען,
וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃	און עס איז אין זיי ניטא קיין פערשטאנד.
29. לוּ חָכְמוּ	29. ווען זיי וואלטען קלוג געווען,
יַשְׂכִּילוּ זֹאת	וואלטען זיי דיזעס פערשטאנען,
יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם׃	זיי וואלטען בעטראכטען זייער ענדע.
30. אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד	30. ווי אזוי קען איינער נאכיאגען
אֶלֶף	טויזענד,
וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה	און צוויי זאלען מאכען ענטלויפען צעהן טויזענד,
אִם־לֹא	אויב ניט,
כִּי־צוּרָם מְכָרָם	ווייל זייער פעלז האט זיי פערקויפט,
וַיהֹוָה הִסְגִּירָם׃	און דער עוויגער האט זיי איבערגעגעבען.
31. כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ	31. דען ניט ווי אונזער פעלז
צוּרָם	איז זייער פעלז,
וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים׃	ווען אויך אונזערע פיינדע זיינען די ריכטער.
32. כִּי־מִגֶּפֶן סְדֹם	32. דען פון דעם וויינשטאק פון סדום
גַּפְנָם	איז זייער וויינשטאק,
וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה	און פון די פעלדער פון עמורה,
עֲנָבֵמוֹ	זייערע טרויבען
עִנְּבֵי־רוֹשׁ	זיינען טרויבען פון גיפט,
אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ׃	זיי האבען ביטערע (טרויבען) הייגעריך.
33. חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם	33. שלאנגען־גיפט איז זייער וויין,
וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃	און ³טויטליכער גיפט פון ⁴נאטערן.
34. הֲלֹא הוּא כָּמֻס עִמָּדִי	34. איז עס ניט פערבארגען ביי מיר,
חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי׃	פערזיגעלט אין מיינע שאצצען?

35. לִי נָקָם וְשִׁלֵּם	35. איך האב ראכע און ⁵פערגעלטונג
לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם	צור צייט (ווען) זייער פוס וועט ⁶וואנקען,
כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם	דען עס איז נאהענט דער טאג פון זייער אונגליק,
וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃	און שנעל וועט קומען די ⁷צוקונפט פיר זיי.
36. כִּי־יָדִין יְהֹוָה עַמּוֹ	36. דען דער עוויגער וועט ריכטען זיין פאלק,
וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם	און איבער זיינע קנעכט וועט ער זיך ⁸ערבארמען,
כִּי יִרְאֶה	ווען ער וועט זעהען,
כִּי־אָזְלַת יָד	דאס די מאכט איז אויסגעגאנגען,
וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב׃	און עס איז ניטא קיין ⁹קנעכט און קיין פרייער.
37. וְאָמַר	37. דאן וועט ער זאגען:
אֵי אֱלֹהֵימוֹ	וואו זיינען זייערע געטער,
צוּר חָסָיוּ בוֹ׃	דער פעלז, אויף וועלכען זיי האבען זיך געשטיצט.
38. אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ	38. וואס די פעט פון זייערע שלאכטונגען
יֹאכֵלוּ	עסען זיי,
יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם	זיי טרינקען דעם וויין פון זייער טראנק־אפפער,
יָקוּמוּ	זאלען זיי אויפשטעהן,
וְיַעְזְרֻכֶם	און זאלען זיי אייך העלפען,
יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה׃	זאלען זיי זיין איבער אייך א שוטץ.
39. רְאוּ ׀ עַתָּה	39. זעהט יעצט,
כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא	דאס איך, איך בין עס,
וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי	און קיין גאט נעבען מיר;
אֲנִי אָמִית	איך טויטע
וַאֲחַיֶּה	און בעלעב,
מָחַצְתִּי	איך פערוואונד,
וַאֲנִי אֶרְפָּא	און איך הייל,
וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל׃	און קיינער רעטעט ניט פון מיין האנד.
40. כִּי־אֶשָּׂא	40. דען איך הויב אויף
אֶל־שָׁמַיִם	צום הימעל
יָדִי	מיין האנד,
וְאָמַרְתִּי	און איך זאג:
חַי אָנֹכִי לְעֹלָם׃	זא וואהר ווי איך לעב עוויג!
41. אִם־שַׁנּוֹתִי	41. ווען איך וועל געשארפט האבען
בְּרַק חַרְבִּי	דעם בליץ פון מיין שווערט,
וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי	און מיין האנד וועט אננעהמען דאס רעכט,
אָשִׁיב נָקָם	דאן וועל איך צוריק־קעהרען ראכע
לְצָרָי	צו מיינע פיינדע,

1) קריינקונג. 2) ניט אנערקענען. 3) [illegible] 4) גיפטיגע שלאנגען. 5) בעלאהנונג. 6) זיך שאקלען. 7) ד. ה. דאס פאהער־בעשטימטע. 8) [illegible] 9) „פערהייראטהער און אונפערהייראטהער״ „רעגענט און אונטערטהאן, „דאס פערשלאסענע און [illegible]לאסענע״ ד. ה. קאסטבארע און אונקאסטבארע.

וּלְמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃	און [צו] מיינע האסערס וועל איך בעצאָהלען.
42. אַשְׁכִּיר חִצַּי מִדָּם	42. איך וועל[1] אָנטרינקען מיינע פֿיילען מיט בלוט,
וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר	און מיין שווערד וועט פֿערצעהרען פֿלייש,
מִדַּם חָלָל וְשִׁבְיָה	פֿון דעם בלוט פֿון דערשלאָגענע און געפֿאַנגענע,
מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃	פֿון דעם [2]קאָפּ פֿון די פֿירשרטען פֿון פֿיינד.
43. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ	43. לויבט, נאַציאָנען, זיין פֿאָלק,
כִּי דַם־עֲבָדָיו	דען דאָס בלוט פֿון זיינע קנעכט
יִקּוֹם	וועט ער רעכענ,
וְנָקָם יָשִׁיב	און ראַכע וועט ער צוריק קעהרען
לְצָרָיו	צו זיינע פֿיינדע,
וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ	און ער וועט [3]פֿערגעבען זיין לאַנד
עַמּוֹ׃	(און) זיין פֿאָלק.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
44. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	44. און משה איז געקומען,
וַיְדַבֵּר	און ער האָט גערעדט
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אַלע ווערטער
הַשִּׁירָה־הַזֹּאת	פֿון דיזען געזאַנג
בְּאָזְנֵי הָעָם	פֿאַר די אויערען פֿון דעם פֿאָלק,
הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃	ער און הושע, דער זוהן פֿון נון.
45. וַיְכַל מֹשֶׁה	45. אַלס משה האָט געענדיגט
לְדַבֵּר	צו ריידען
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע ווערטער
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	צו גאַנץ ישראל.
46. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	46. דאַן האָט ער געזאָגט צו זיי:
שִׂימוּ לְבַבְכֶם	ריכטעט אייער הארץ
לְכָל־הַדְּבָרִים	צו די אַלע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם הַיּוֹם	וועלכע איך בעצייג הייטע געגען אייך,
אֲשֶׁר תְּצַוֻּם	דאָס איהר זאָלט זיי בעפֿעהלען
אֶת־בְּנֵיכֶם	(צו) אייערע קינדער,
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת	צו היטען צו טהאָן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אַלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃	פֿון דיזער לעהרע.
47 כִּי לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם	47. דען דאָס איז ניט קיין [4]לעערעס וואָרט פֿיר אייך,

כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם	דען דאָס איז אייער לעבען,
וּבַדָּבָר הַזֶּה	און דורך דיזעס וואָרט
תַּאֲרִיכוּ יָמִים	וועט איהר לאַנג לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואָס איהר געהט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
שָׁמָּה	דאָרטען,
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
48. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	48. און דער עוויגער האָט גערעדט צו משה
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאָג,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
49. עֲלֵה	49. געה ארויף
אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה	אויף דיזען באַרג עברים,
הַר־נְבוֹ	דער באַרג נבו,
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב	וואָס איז אים לאַנד מואב,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ	וואָס איז פֿאַר ירחו,
וּרְאֵה	און זעה
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן	דאָס לאַנד כנען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן	וואָס איך גיב
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
לַאֲחֻזָּה׃	אַלס אייגענטהום.
50. וּמֻת בָּהָר	50. און שטאַרב אויף דעם באַרג,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה	וואָס דו געהסט דאָרטען ארויף,
וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ	און ווער אייגגעזאַמעלט צו דיין פֿאָלק,
כַּאֲשֶׁר־מֵת	ווי עס איז געשטאָרבען
אַהֲרֹן אָחִיךָ	אהרן, דיין ברודער,
בְּהֹר הָהָר	אויף דעם באַרג הר,
וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃	און ער איז אייגגעזאַמעלט געוואָרען צו זיין פֿאָלק.
51. עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם	51. ווייל איהר האָט אונטריי געהאַנדעלט
בִּי	געגען מיר
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל
בְּמֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ	ביי די קריגס־וואַסער פֿון קדש,
מִדְבַּר־צִן	(און) דער וויסטע צין,

1) בערווישען. 2) לאָקיגען קאָפּ פֿון פֿיינד. 3) פֿערזעהנען. 4) ליידיגעס, אונוויכטיגעס.

עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי	ווייל איהר האט מיך ניט געהייליגט
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.
52. כִּי מִנֶּגֶד	52. דען פון [1]וויטען
תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ	ווערסט׳ו זעהן דאס לאַנד,
וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא	אָבער דאָרטען ווערסט׳ו ניט אַריינקומען,
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן	וואס איך גיב
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.

Cap. XXXIII. לג

וְזֹאת הַבְּרָכָה HABERACHA

1. וְזֹאת הַבְּרָכָה	1. און דיזעס איז דער זעגען,
אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים	וואס משה, דער געטליכער מאַן, האט געבענשט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
לִפְנֵי מוֹתוֹ׃	פאַר זיין טויט.
2. וַיֹּאמַר	2. און ער האט געזאָגט:
יְהֹוָה מִסִּינַי בָּא	דער עוויגער איז געקומען פון סיני,
וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ	און ער האט אויפגעשיינט צו זיי פון שעיר,
הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן	ער האט [2]ערשיינט פון בארג פאָרן[3],
וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ	און ער איז געקומען פון די צעהן־טויזענדער הייליגע[4],
מִימִינוֹ	פון זיין רעכטער האַנד
אֵשׁ דָּת לָמוֹ׃	א פייעריגעס געזעטץ פיר זיי
3. אַף חֹבֵב עַמִּים	3. ער ליבט אויך (די) [5]שטאַמען
כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ	אַלע זיינע הייליגע זיינען אין דיין האַנד,
וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ	און זיי הָאבען זיך [6]געוואָרפען צו דיין פוס,
יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ׃	ער האט [7]אויפגענומען דיינע ווערטער.[8]
4. תּוֹרָה	4. א געזעטץ
צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה	האט אונז משה געבאָטען
מוֹרָשָׁה	(אַלס) ערבטהייל
קְהִלַּת יַעֲקֹב׃	(פיר) די פערזאַמלונג פון יעקב.[9]

5. וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ	5. און ער איז געוואָרען אין [10]ישרון א קעניג,
בְּהִתְאַסֵּף	ווען עס האבען זיך פערזאַמעלט
רָאשֵׁי עָם	די הייפּטער פון פאָלק,
יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	צוזאַמען די שטאַמען פון ישראל.
6. יְחִי רְאוּבֵן	6. ראובן זאל לעבען,
וְאַל־יָמֹת	און ער זאל ניט שטאַרבען
וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר׃	און זיינע מענשען זאלען זיין [11]((אָהן) א צאָהל.
7. וְזֹאת לִיהוּדָה	7. און דיזעס איז וועגען יהודה,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
שְׁמַע יְהֹוָה	הער, עוויגער,
קוֹל יְהוּדָה	די שטימע פון יהודה,
וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ	און צו זיין פאָלק זאלסט׳ו איהם ברינגען,
יָדָיו רָב לוֹ	(ווען) זיינע הענד וועלען קעמפפען פיר איהם,
וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה׃	(דאַן) זאלסט׳ו זיין א הילפע (צו איהם) [12]פון זיינע פיינדע.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
8. וּלְלֵוִי אָמַר	8. און וועגען לוי האט ער געזאָגט:
תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ	דיינע תומים און דיינע [13]אורים
לְאִישׁ חֲסִידֶךָ	(פאַסען) פיר דיין פרומען מאַן[14],
אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה	וואס דו האסט איהם געפּרופט אין מסה,
תְּרִיבֵהוּ	דו האסט זיך געקריגט מיט איהם
עַל־מֵי מְרִיבָה׃	ביי די קריג־וואַסער.
9. הָאֹמֵר	9. וועלכער האט געזאָגט:
לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ	צו זיין פאַטער און צו זיין מוטער:
לֹא רְאִיתִיו	איך האב זיי ניט געזעהען,
וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר	און זיינע ברידער האט ער ניט דערקענט,[15]
וְאֶת־בָּנָו לֹא יָדָע	און זיינע קינדער האט ער ניט געוואוסט,
כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ	דען זיי האבען געהיט דיין וואָרט,
וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ׃	און דיין בונד האבען זיי געוואַהרט.
10. יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב	10. זיי לעהרען יעקב דיינע רעכטע,
וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל	און ישראל—דיין לעהרע;
יָשִׂימוּ קְטוֹרָה	זיי לייגען רויכערווערק

1) געגענאיבער. 2) ערגלענצט. 3) וואַהרשיינליך זיינען שעיר און פארן די הויפּטסטאציאָנען, וואו גאָט האט זיך געאָפּענבארט צו ישראל. זעה רש״י. 4) זעה רש״י. 5) פעלקער. 6) הינגעשטרעקט, הינגעלייגט. 7) הויך געטראָגען. 8) זעה רש״י און פערשידענע פרושים אין דר. פיליפּזאהן׳ס קאָמענטאַר. 9) אדער: (דאס)־געזעטץ־(וועלכעס) משה האט אונז געבאָטען, איז איין ערבטהייל פיר די פערזאַמלונג פון יעקב. 10) ישראל. 11) דאס וואָרט „ואל" אין פריהעריגען זאַטץ איז „מושך עצמו ואחר עמו" און דאָרום דאַרף עס היער פערשטאַנען ווערען: ואל יהי מתיו מספר. 12) געגען 13) דאָס רעדט ער צו גאָט. 14) דאמיט ווערט געמיינט דער גאַנצער שטאַם לוי, וועלכער פּאַסט פיר דעם פּריסטער־אַמט און לעהר־אַמט וועגען זייער איבערגעבענהייט צו גאָט, ווי זיי האבען עס בעוויזען ביים עגל הזהב, ווען די לויים האָבען ניט געשוינט קיין אייגענע ברידער און פריינדע, וועלכע האָבען אַנטהייל גענומען אין מאַכען דעם עגל. שמות ל״ב 27. 15) זעה אַנמערקונג 14.

בְּאַפֶּךָ	פאר דיין ¹געזיכט,
וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶךָ׃	און גאנץ-אפפער אויף דיין אלטאר.
11. בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ	11. בענטש, עוויגער, זיין ²קראפט,
וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה	און דאס ווערק פון זיין האנד זאלסט ו פעוויליגען,
מְחַץ מָתְנַיִם	פערוואונדע די לענדען
קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו	פון זיינע פיינדע און זיינע האסערס,
מִן־יְקוּמוּן׃	דאס זיי זאלען ניט אויפשטעהן.
12. לְבִנְיָמִן אָמַר	12. ווענען בנימין האט ער געזאגט:
יְדִיד יְהוָה	דער ליבלינג פון דעם עוויגען,
יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו	ער וועט זיכער וואהנען ביי איהם³,
חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם	ער בעשיצט איבער איהם אלע צייט,
וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן׃	און צווישען זיינע שולטערן רוהט ער³.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
13. וּלְיוֹסֵף אָמַר	13. און ווענען יוסף האט ער געזאגט:
מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ	געבענשט פון דעם עוויגען איז זיין לאנד,
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם	פון די ⁴טהייערקייט פון הימעל,
מִטָּל	פון טהוי
וּמִתְּהוֹם	און פון (דער) טיפע,
רֹבֶצֶת תָּחַת׃	וועלכע ליגט אונטען.
14. וּמִמֶּגֶד	14. און פון די ⁴טהייערקייט,
תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ	פון די פרוכטען פון (דער) זון
וּמִמֶּגֶד	און פון די ⁴טהייערקייט
גֶּרֶשׁ יְרָחִים׃	פון די ⁵ארויסברייננגונג פון (דעם) מאנד.
15. וּמֵרֹאשׁ	15. און פון דעם בעסטען
הַרְרֵי־קֶדֶם	פון די אוראלטע בערג,
וּמִמֶּגֶד	און פון די ⁴טהייערקייט
גִּבְעוֹת עוֹלָם׃	פון די עוויגע היגלען.
16. וּמִמֶּגֶד	16. און פון די ⁴טהייערקייט
אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ	פון (דער) ערד און איהר ⁶פילע,
וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה	און די גנאדע פון דעם וואס רוהט אין דארן,
תָּבוֹאתָה	זאל עס קומען
לְרֹאשׁ יוֹסֵף	אויף יוסף'ס קאפ,
וּלְקָדְקֹד	און אויף דעם שייטעל
נְזִיר אֶחָיו׃	פון דעם געקרוינטען פון זיינע ברידער.
17. בְּכוֹר שׁוֹרוֹ	17. ⁷זיין ערסטגעבארענער אקס,
הָדָר לוֹ	פראכט איז צו איהם,
וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו	און די הערנער פון א ביפעל זיינען זיינע הערנער,
בָּהֶם	מיט זיי
עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו	שטויסט ער אלע פעלקער צוזאמען
אַפְסֵי־אָרֶץ	(ביז) די ענדען פון דער ערד,
וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם	און זיי זיינען די צעהנטויזענדער פון אפרים,
וְהֵם אַלְפֵי מְנַשֶּׁה׃	און זיי זיינען די שטאמען פון מנשה.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
18. וְלִזְבוּלֻן אָמַר	18. און ווענען זבולון האט ער געזאגט:
שְׂמַח זְבוּלֻן	פרעה זיך זבולון
בְּצֵאתֶךָ	ביי דיין אויסגאנג,
וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ׃	און ישכר אין דיינע געצעלטען.
19. עַמִּים הַר־יִקְרָאוּ	19. פעלקער וועלען זיי ⁸רופען (צום) בארג,
שָׁם יִזְבְּחוּ	דארט וועלען זיי שלאכטען
זִבְחֵי־צֶדֶק	גערעכטע שלאכטונגען,
כִּי שֶׁפַע יַמִּים	דען דעם איבערפלוס פון מעערען
יִינָקוּ	וועלען זיי זויגען
וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי חוֹל׃	און די פערבארגענע שאטצען פון זאמד.⁹
20. וּלְגָד אָמַר	20. און ווענען גד האט ער געזאגט:
בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד	געלויבט זאל זיין דער, וואס פרייטערט אויס גד,
כְּלָבִיא שָׁכֵן	ווי א לעווין רוהט ער,
וְטָרַף זְרוֹעַ	און ער רייסט (דעם) ארם
אַף־קָדְקֹד׃	אויך (דעם) שייטעל.
21. וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ	21. און ער האט דערזעהן איין ערסטטהייל פיר זיך,¹⁰
כִּי־שָׁם	דען דארט
חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן	וואר איהם געזיכערט דער טהייל פון געזעטצגעבער¹⁰
וַיֵּתֵא רָאשֵׁי עָם	און דאן איז ער געקומען אן דער שפיצע פון פאלק¹¹,
צִדְקַת יְהוָה עָשָׂה	די גערעכטיגקייט פון דעם עוויגען האט ער געטהאן
וּמִשְׁפָּטָיו	און זיינע רעכטען
עִם־יִשְׂרָאֵל׃	מיט ישראל.
22. וּלְדָן אָמַר	22. און ווענען דן האט ער געזאגט:

1) נאז. 2) פערמעגען. 3) זעה רש"י. 4) זיסיגקייט. 5) טריב, ארויסטרייבונג. 6) ד. ה. וואס פיללט אן די ערד. 7) אדער: (ווי) זיין ערסטגעבארענער אקס האט ער פראכט. 8) לאדען. 9) ד. ה. די טהייערע זאכען, וועלכע געפינען זיך פערבארגען אין די זאמד פון מעער. 10) ד. ה. ער האט פיר זיך אויסגעקליבען א טהייל פון דיזער זייט ירדן, ווייל דארט האט ער בעקומען זיין געזיכערטען (ספון) טהייל פון געזעטצגעבער זעלבסט. זעה רש"י. 11) היר ווערט גערעדט פון דעם פפליכט פון גד (ווי אויך ראובן וחצי שבט המנשה) צו געהן אן דער שפיצע פון די קריגס-לייטע איינצונעהמען דאס לאנד פיר די איבריגע שטאמען, במדבר ל"ב, 19—32.

דָּן גּוּר אַרְיֵה	דן איז א יונגער לייב,
יְזַנֵּק מִן־הַבָּשָׁן׃	ער שפרינגט ארויס פון בשן.
23. וּלְנַפְתָּלִי אָמַר	23. און וועגען נפתלי האט ער געזאגט:
נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן	נפתלי איז געזעטיגט מיט גנאדע
וּמָלֵא בִּרְכַּת יְהוָה	און פול מיט דעם עוויגען'ס זעגען,
יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה׃	[1]ערב וועסט-זייט און זיד-זייט.
24. וּלְאָשֵׁר אָמַר	24. און וועגען אשר האט ער געזאגט:
בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר	געבענשט [2]מעהר אלס אלע זיהן וועט זיין אשר,
יְהִי רְצוּי אֶחָיו	ער וועט זיין דער[3]געליבטער פון זיינע ברידער,
וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ׃	און ער וועט טונקען אין אייל זיינע פיס.
25. בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת	25. אייזען און קופער
מִנְעָלֶךָ	(וועלען זיין) דיינע ריגלען,
וּכְיָמֶיךָ דָּבְאֶךָ׃	און ווי דיינע טעג—דיין [4]רוהע.
26. אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן	26. עס איז ניטא ווי גאט, ישורון!
רֹכֵב שָׁמַיִם	ער רייט אויף (דעם) הימעל
בְּעֶזְרֶךָ	פיר דיין הילף,
וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים׃	און אין זיין גרויסקייט (איז ער אויף) וואלקענס.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
27. מְעֹנָה	27. (דיין) וואהנונג[5]
אֱלֹהֵי קֶדֶם	איז דער אוראלטער גאט,
וּמִתַּחַת	און פון אונטען
זְרֹעֹת עוֹלָם	זיינען די עוויגע ארמען,
וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ	און ער האט פערטריבען פאר דיר
אוֹיֵב	(דעם) פיינד,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הַשְׁמֵד׃	פערטיליג!
28. וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל	28. און ישראל האט געוואהנט
בֶּטַח	זיכער,
בָּדָד עֵין יַעֲקֹב	איינזאם—יעקב'ס קוועלע,
אֶל־אֶרֶץ	אין א לאנד
דָּגָן וְתִירוֹשׁ	פון קארן און מאסט,
אַף־שָׁמָיו	אויך זיינע הימלען
יַעַרְפוּ־טָל׃	טריפען טהוי.
29. אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל	29. גליקליך ביסט'ו ישראל!
מִי כָמוֹךָ	ווער איז ווי דו,
עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה	א פאלק, געהאלפען דורך דעם עוויגען,

מָגֵן עֶזְרֶךָ	(דער) שילד פון דיין הילף
וַאֲשֶׁר־חֶרֶב	און וועלכער איז דער שווערט
גַּאֲוָתֶךָ	פון דיין גרויסקייט,
וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ	און דיינע פיינדע וועלען דיר [6]שמייכלען
וְאַתָּה	אבער דו
עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ׃	אויף זייערע [7]העהען וועסט'ו טרעטען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
Cap. XXXIV.	לד
1. וַיַּעַל מֹשֶׁה	1. און משה איז אויפגעגאנגען
מֵעַרְבֹת מוֹאָב	פון די עבענען פון מואב
אֶל־הַר נְבוֹ	אויף דעם בארג נבו,
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה	די שפיטצע פון פסגה,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ	וועלכע איז פאר ירחו,
וַיַּרְאֵהוּ יְהוָה	און דער עוויגער האט איהם געוויזען
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ	דאס גאנצע לאנד,
אֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן׃	גלעד ביז דן,
2. וְאֵת כָּל־נַפְתָּלִי	2. און גאנץ נפתלי
וְאֶת־אֶרֶץ	און דאס לאנד
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה	פון אפרים און מנשה
וְאֵת כָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה	און דאס גאנצע לאנד יהודה,
עַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן׃	ביז דעם הינטערסטען מעער
3. וְאֶת־הַנֶּגֶב	3. און דאס זיד-(לאנד)
וְאֶת־הַכִּכָּר	און דעם קרייז,
בִּקְעַת יְרֵחוֹ	דאס טהאל פון ירחו,
עִיר הַתְּמָרִים	די פאלמען-שטאדט
עַד־צֹעַר׃	ביז צוער.
4. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו איהם:
זֹאת הָאָרֶץ	דיזעס איז דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען;
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה	צו דיין זאמען וועל איך עס געבען;
הֶרְאִיתִיךָ בְעֵינֶיךָ	איך האב דיר (עס) געלאזען זעהען מיט דיינע אויגען,
וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר׃	אבער דארטען וועסט'ו ניט איבערגעהן.
5. וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה	5. און דארט איז געשטארבען משה,

1) דאס איז א „צווי" מיט א ה"א נוספת, ווי עס איז צו זעהן פון די נגינה מלעיל. 2) מיט זיהן א. ז. וו. 3) גינסטלינג. 4) רייכקייט, ד. ה. ווי לאנג דו וועסט לעבען, אזוי לאנג וועסט'ו רוהיג, אדער רייך זיין. זעה רש"י. 5) ד. ה. א צופלוכטס-ארט. 6) חנפ'נען. 7) הויכע ערטער.

עֶבֶד־יְהוָה	דער קנעכט פון דעם עוויגען
בְּאֶרֶץ מוֹאָב	אים לאַנד מואב
עַל־פִּי יְהוָה׃	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל.
6. וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַגַּי	6. און [1]ער האט איהם בעגראָבען אים טהאָל,
בְּאֶרֶץ מוֹאָב	אים לאַנד מואב,
מוּל בֵּית פְּעוֹר	געגענאיבער בית פעור,
וְלֹא־יָדַע אִישׁ	און קיין מאַן ווייס ניט
אֶת־קְבֻרָתוֹ	זיין גראַב
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאָג.
7. וּמֹשֶׁה בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה	7. און משה וואר הונדערט און צוואַנציג יאהר אַלט,
בְּמֹתוֹ	ווען ער איז געשטאָרבען;
לֹא־כָהֲתָה עֵינוֹ	זיין אויג איז ניט דונקעל געוואָרען,
וְלֹא־נָס לֵחֹה׃	און זיין [2](לעבענס)־זאפט איז ניט [3]אויסגעגאַנגען.
8. וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה	8. און די קינדער ישראל האָבען בעוויינט משה
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
שְׁלֹשִׁים יוֹם	דרייסיג טעג,
וַיִּתְּמוּ	דאַן האבען זיך געענדיגט
יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה׃	די טעג פון וויינען פון טרויער איבער משה.
9. וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	9. און יהושע, דער זוהן פון נון,
מָלֵא	איז געווען פול
רוּחַ חָכְמָה	מיט דעם גייסט פון קלוגהייט,
כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה	דען משה האט אָנגעשפאַרט
אֶת־יָדָיו	זיינע הענד
עָלָיו	אויף איהם,
וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האָבען איהם צוגעהערט,
וַיַּעֲשׂוּ	און זיי האָבען געטהאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
10. וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד	10. און עס איז מעהר ניט אויפגעשטאַנען אַ פראָפעט
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל
כְּמֹשֶׁה	ווי משה,
אֲשֶׁר יְדָעוֹ יְהוָה	וועלכען דער עוויגער האט געקענט
פָּנִים אֶל־פָּנִים׃	געזיכט צו געזיכט.
11. לְכָל־הָאֹתֹת	11. [4]בּיי די אַלע צייכענס
וְהַמּוֹפְתִים	און די וואונדערס,
אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה	וואס דער עוויגער האט איהם געשיקט,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אים לאַנד מצרים
לְפַרְעֹה	צו פרעה
וּלְכָל־עֲבָדָיו	און צו אַלע זיינע קנעכט
וּלְכָל־אַרְצוֹ׃	און צו זיין גאַנצען לאַנד.
12. וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה	12. און [4]בּיי דער גאַנצען שטאַרקען האַנד
וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל	און [4]בּיי דער גאַנצען גרויסען פורכטבּאַרקייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה	וועלכע משה האט געטהאָן
לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	פאַר די אויגען פון גאַנץ ישראל.

1) מען. 2) פייכטקייט, פרישקייט. 3) אויסגעלאָפען, פערפאַלען, פערשוואונדען געוואָרען. 4) אין.

חזק

נשלמו חמשה חומשי התורה,
בעזר אלהים בראשית ברא,
אחרי שלשת שני עבודה קשה ומרה,
ביום ד' ערב יום מתן התורה,
שנת התרס"א.